

EYFOR 9

EYFOR - 9

"TÜBİTAK 2223-B Programı kapsamında desteklenmektedir"

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

ULUSLARARASI EĞİTİM YÖNETİMİ FORUMU

9

www.eyfor.org

ISBN: 35 978-975-2490-27-

01-04 Kasım 2018
ANTALYA

9. ULUSLARARASI EĞİTİM YÖNETİMİ FORUMU

EYFOR 9 ÖZET BİLDİRİ KİTABI

01-04 KASIM 2018 ANTALYA

EYUDER 2018

9. ULUSLARARASI EĞİTİM YÖNETİMİ FORUMU

ÖZET BİLDİRİ KİTABI

01-04 Kasım 2018 ANTALYA

E-ISBN: 35 978-975-2490-27-

Kitap, EYFOR 9 'da sunumu yapılan bildirilerin özetleri olup
özetlerin içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir

Bu kitabın basım, yayın ve satış hakları
Eğitim Yöneticileri ve Uzmanları Derneği'ne (EYUDER) aittir.
Anılan kuruluşun izni alınmadan, Kitabın bütünü ya da bölümleri,
kapak tasarımı, mekanik elektronik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da
başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

1. Baskı: Aralık 2018, Ankara

İmtiyaz Sahibi

EYUDER

Genel Yayın Yönetmeni

Adem ÇİLEK

Editör

Dr. Ferah GÜÇLÜ YILMAZ

Murat KOÇALI

Dizgi ve Kapak Tasarım

Murat KOÇALI

İletişim

EĞİTİM YÖNETİCİLERİ VE UZMANLARI DERNEĞİ

İnternet: www.eyuder.org.tr

E.ileti: eyuder@gmail.com

İnternet: www.eyfor.org

E.ileti: forumeyfor@gmail.com

DÜZENLEME KURULU

Onur Kurulu Başkanı
Prof. Dr. Mehmet Ali BEYHAN
AYK ATAM Başkanı

Düzenleme Kurulu Başkanları
Dr. Adem ÇİLEK **Nihat BÜYÜKBAŞ**
EYUDER Başkanı ATAM Başkan Yardımcısı

Akademik Danışman
Prof. Dr. Feyzi ULUĞ
Gazi Üniversitesi

Genel Sekreter
Murat KOÇALI

İletişim Koordinatörü
Dr. Ferah Güçlü YILMAZ

DÜZENLEME KURULU ÜYELERİ

Prof. Dr. Ali SABANCI	Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. Emine BABAOĞLAN	Bozok Üniversitesi
Prof. Dr. Özge HACİFAZLIOĞLU	İstanbul Kültür Üniversitesi ve Isatt (International Study Association Of Teachers And Teaching) Out Reach Coordinator
Doç. Dr. Abdullah AYDIN	Ahi Evran Üniversitesi
Doç. Dr. Abdurrahman İLĞAN	Düzce Üniversitesi
Doç. Dr. Aygül AYKUT	Erciyes Üniversitesi
Doç. Dr. Çiğdem APAYDIN	Akdeniz Üniversitesi
Doç. Dr. İlker KÖSTEREKLIOĞLU	Amasya Üniversitesi
Doç. Dr. Kemal KAYIKÇI	Akdeniz Üniversitesi
Doç. Dr. M. Metin ARSLAN	Kırıkkale Üniversitesi
Doç. Dr. Serkan KOŞAR	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Yusuf ŞAHİN	Giresun Üniversitesi
Doç. Dr. Zeynep TEZEL	Kırıkkale Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Bengü TÜRKOĞLU	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Birsal AYBEK	Çukurova Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Çetin TAN	Fırat Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Erkan KIRAL	Adnan Menderes Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ertuğ CAN	Kırklareli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Evrim EROL	Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Emin USTA	Harran Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Muammer ERGÜN	Kastamonu Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mukaddes ÖRS	Amasya Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Nedim ÖZDEMİR	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi NURGÜL ÖZDEMİR	Adnan Menderes Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Öznur TOLUNAY ATEŞ	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Rabia ŞENAY ŞİŞMAN	Muş Alparslan Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Rasim TÖSTEN	Siirt Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Sevilay ŞAHİN	Gaziantep Üniversitesi
Dr. Caner CERECİ	
Dr. Çiğdem ŞAHİN	Adana Çukurova Bilim Ve Sanat Merkezi
Dr. Ebru DEMİR	MEB
Dr. Emre ER	Gazi Üniversitesi
Dr. Harun SERPİL	Anadolu Üniversitesi
Dr. Kamuran ÖZDEMİR	MEB
Dr. Mustafa AYRAL	MEB
Hüseyin TOSUN	AYK ATAM
Prof. Dr. Mykola ZHURBA	Ukrayna Lugansk National Agrarian University
Prof. Dr. Fred JACOBS	American University
Prof. Dr. Carlos ORNELAS	The Metropolitan Autonomous University-Mexica
Prof. Dr. Hikmet ALİZADE	Bakü Devlet Üniversitesi
Prof. Dr. Todd Alan PRICE	ABD National Louis University
Doç. Dr. Alejandro J. GALLARD	Southern Georgia University, Us
Doç. Dr. Peter LITCHKA	Loyola University
Doç. Dr. Rifkat NABİYEV	Rusya Ufa State University
Doç. Dr. Wolter POLKA	Niegara University
Doç. Dr. Yagut ALİYEVA	Bakü Devlet Üniversitesi
Dr. Jose R. Baca PUMAREJO	The Autonomous University Of Tamaulipas

BİLİM KURULU

Prof. Dr. Abdurrahman TANRIÖĞEN	Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet MAHIROĞLU	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Ali BAYKAL	Bahçeşehir Üniversitesi
Prof. Dr. Ali İlker GÜMÜŞELİ	Okan Üniversitesi
Prof. Dr. Ali SABANCI	Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. Ali YILMAZ	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Asuman Seda SARACALOĞLU	Adnan Menderes Üniversitesi
Prof. Dr. Aycan ÇİÇEK SAĞLAM	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Prof. Dr. Ayhan AYDIN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Prof. Dr. Ayşe Ottekin DEMİRBOLAT	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Aytaç AÇIKALIN	Emekli
Prof. Dr. Burhanettin DÖNMEZ	İnönü Üniversitesi
Prof. Dr. Coskun BAYRAK	Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Elife DOĞAN	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Erdoğan BAŞAR	19 Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Erol BULUT	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Esergöl BALCI	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Esmahan AĞAOĞLU	Eskişehir Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Fatoş SİLMAN	Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi
Prof. Dr. Feyzi ULUĞ	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Hasan ARSLAN	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi
Prof. Dr. Hasan COŞKUN	Çankırı Karatekin Üniversitesi
Prof. Dr. Hasan ŞİMŞEK	İstanbul Kültür Üniversitesi
Prof. Dr. Hayati AKYOL	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Hüseyin BAŞAR	Emekli (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. İlhan GÜNBAĞI	Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. İrfan ERDOĞAN	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. İsmail BİRCAN	Atılım Üniversitesi
Prof. Dr. Kamil Ufuk BİLGİN	TODAİE
Prof. Dr. Mehmet Durdu KARSLI	DAÜ, Eğitim Fakültesi
Prof. Dr. Mehmet Güçlü	Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet KORKMAZ	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Melek ÇAKMAK	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Mualla AKSU	Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. Muhittin ACAR	Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa ERGÜN	Afyon Kocatepe Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa ÖZCAN	MEF Üniversitesi
Prof. Dr. Münevver ÇETİN	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Münevver YALÇINKAYA	Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi
Prof. Dr. Nergiz BULUT SERİN	Lefke Avrupa Üniversitesi
Prof. Dr. Nesrin ÖZSOY	Adnan menderes Üniversitesi
Prof. Dr. Neşe SONGÜR	TODAİE
Prof. Dr. Nezahat GÜÇLÜ	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Niyazi CAN	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Prof. Dr. Oğuz SERİN	Lefke Avrupa Üniversitesi
Prof. Dr. Onur KÖKSAL	Konya Selçuk Üniversitesi
Prof. Dr. Özge HACIHAFIZOĞLU	İstanbul Kültür Üniversitesi
Prof. Dr. R. Cengiz AKÇAY	Hasan Kalyoncu Üniversitesi
Prof. Dr. Ruhi SARP KAYA	Adnan Menderes Üniversitesi
Prof. Dr. Salih Paşa MEMİŞOĞLU	Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Prof. Dr. Serap NAZLI	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Serdar SAYAN	TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi
Prof. Dr. Servet ÖZDEMİR	Başkent Üniversitesi
Prof. Dr. Songül ALTINIŞIK	TODAİE
Prof. Dr. Songül TÜMKAYA	Çukurova Üniversitesi
Prof. Dr. Tayyip DUMAN	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Temel ÇALIK	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Türkan ARGON	Abant izzet Baysal Üniversitesi
Prof. Dr. Yüksel KAŞTAN	Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. Yüksel KAVAK	TED Üniversitesi
Prof. Dr. Zülküf ALTAN	Erciyes Üniversitesi
Doç. Dr. Ali YILMAZ	Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Doç. Dr. İlhan DÜLGER	DPT Sosyal Politikalar Eski Başkanı
Doç. Dr. Seyfi ÖZGÜZEL	Çukurova Üniversitesi

ULUSLARARASI BİLİM KURULU ÜYELERİMİZ

Prof. Dr. Azer Mustafayev	Azərbaycan Milli Bilimler Akademisi
Prof. Dr. Carlos ORNELAS	The Metropolitan Autonomous University-Mexica
Prof. Dr. Charles J. RUSSO	University of Dayton, USA
Prof. Dr. Fred JACOBS	American University
Prof. Dr. Hikmet ALİZADE	Bakü Devlet Üniversitesi
Prof. Dr. Lazifa KASIMOVA	Bakü Devlet Üniversitesi
Prof. Dr. Mykola ZHURBA	UKRAYNA Lugansk National Agrarian University
Prof. Dr. Peter LITCHKA	Loyola University
Prof. Dr. Todd Alan PRICE	ABD National Louis University
Doç. Dr. Alejandro J. GALLARD	Southern Georgia University, US
Doç. Dr. Rifkat NABİYEV	Rusya Ufa State University
Doç. Dr. Wolter POLKA	Negara University
Doç. Dr. Yagut ALİYEVA	Bakü Devlet Üniversitesi
Assist. Prof. Dr. Quintin ROBBINSON	Santa Clara University, USA
Dr. Jose R. Baca PUMAREJO	The Autonomous University of Tamaulipas

HAKEM KURULU

Prof. Dr. Abdurrahman TANRIÖĞEN	Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet MAHIROĞLU	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Ali BAYKAL	Bahçeşehir Üniversitesi
Prof. Dr. Ali İlker GÜMÜŞELİ	Okan Üniversitesi
Prof. Dr. Ali YILMAZ	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Ali SABANCI	Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. Asuman Seda SARACALOĞLU	Adnan Menderes Üniversitesi
Prof. Dr. Aycan Çiçek SAĞLAM	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Prof. Dr. Ayhan AYDIN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Prof. Dr. Ayşe OTTEKIN DEMİR BOLAT	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Aytaç AÇIKALIN	Emekli
Prof. Dr. Azer MUSTAFAYEV	Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi
Prof. Dr. Burhanettın DÖNMEZ	İnönü Üniversitesi
Prof. Dr. Bütel DOLĐUN	Artvin Çoruh Üniversitesi
Prof. Dr. Carlos ORNELAS	The Metropolitan Autonomous University-Mexica
Prof. Dr. Coşkun BAYRAK	Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Elife DOĞAN	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Emet GÜREL	Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Emine BABAOĞLAN	Bozok Üniversitesi
Prof. Dr. Erdoğan BAŞAR	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Erol BULUT	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Esergöl BALCI	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Esmahan AĞAOĞLU	Eskişehir Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Fatoş SİLMAN	Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi
Prof. Dr. Feyzi ULUĞ	TODAİE
Prof. Dr. Fred JACOBS	American University
Prof. Dr. Hasan ARSLAN	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi
Prof. Dr. Hasan COŞKUN	Çankırı Karatekin Üniversitesi
Prof. Dr. Hasan şİMŞEK	İstanbul Kültür Üniversitesi
Prof. Dr. Hayati AKYOL	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Hikmet ALİZADE	Bakü Devlet Üniversitesi

Prof. Dr. Hüseyin BAŞAR	Emekli (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. İlhan GÜNBAIYI	Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. İrfan ERDOĞAN	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. İsmail BİRCAN	Atılım Üniversitesi
Prof. Dr. Kamil Ufuk BİLGİN	TODAİE
Prof. Dr. Lazifa KASIMOVA	Bakü Devlet Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Durdu KARSLI	DAÜ, Eğitim Fakültesi
Prof. Dr. Mehmet GÜÇLÜ	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet KORKMAZ	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Melek ÇAKMAK	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Mualla AKSU	Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. Muhittin ACAR	Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa ERGÜN	Afyon Kocatepe Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa ÖZCAN	MEF Üniversitesi
Prof. Dr. Münevver ÇETİN	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Münevver YALÇINKAYA	Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi
Prof. Dr. Mykola ZHURBA	Ukrayna Lugansk National Agrarian University
Prof. Dr. Nergiz BULUT SERİN	Lefke Avrupa Üniversitesi
Prof. Dr. Nesrin ÖZSOY	Adnan Menderes Üniversitesi
Prof. Dr. Neşe SONGÜR	TODAİE
Prof. Dr. Nezahat GÜÇLÜ	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Niyazi CAN	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Prof. Dr. Oğuz SERİN	Lefke Avrupa Üniversitesi
Prof. Dr. R. Cengiz AKÇAY	Hasan Kalyoncu Üniversitesi
Prof. Dr. Ruhi SARP KAYA	Adnan Menderes Üniversitesi
Prof. Dr. Salih Paşa MEMİŞOĞLU	Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Prof. Dr. Selçuk UYGUN	Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. Serap NAZLI	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Serdar SAYAN	TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi
Prof. Dr. Servet ÖZDEMİR	Başkent Üniversitesi
Prof. Dr. Songül ALTINIŞIK	TODAİE
Prof. Dr. Songül TÜMKAYA	Çukurova Üniversitesi
Prof. Dr. Şenay SEZGİN NARTGÜN	Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Prof. Dr. Tayyip DUMAN	Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Temel ÇALIK	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Todd Alan PRICE	Abd National Louis University
Prof. Dr. Türkan ARGON	Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Prof. Dr. Yüksel KAŞTAN	Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. Yüksel KAVAK	TED Üniversitesi
Prof. Dr.. Zülküf ALTAN	Erciyes Üniversitesi
Doç. Dr. Abdulhak HALİM ULAŞ	Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Abdullah AYDIN	Ahi Evran Üniversitesi
Doç. Dr. Abdurrahman ILĞAN	Düzce Üniversitesi
Doç. Dr. Alejandro J. GALLARD	Southern Georgia University, Us
Doç. Dr. Ali YILMAZ	Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Doç. Dr. Aliye USLU ÜSTTEN	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Asiye TOKER GÖKÇE	Kocaeli Üniversitesi
Doç. Dr. Atilla YILDIRIM	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Doç. Dr. Aygül AYKUT	Erciyes Üniversitesi
Doç. Dr. Aylin BEYOĞLU	Trakya Üniversitesi
Doç. Dr. Aynur BOSTANCI BOZKURT	Uşak Üniversitesi
Doç. Dr. Çağatay KILINÇ	Karabük Üniversitesi
Doç. Dr. Didem KOŞAR	Hacettepe Üniversitesi
Doç. Dr. Feridun SEZGİN	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Güler TULUK	Kastamonu Üniversitesi
Doç. Dr. Habib ÖZGAN	Gaziantep Üniversitesi
Doç. Dr. Hakan KURT	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Doç. Dr. Hatice BEKİR	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Hatice Necla KELEŞ	Bahçeşehir Üniversitesi
Doç. Dr. Hüseyin YOLCU	Kastamonu Üniversitesi
Doç. Dr. İlhan DÜLGER	DPT Sosyal Politikalar Eski Başkanı
Doç. Dr. İlhan DÜLGER	DPT Eski Sosyal Politikalar Başkanı
Doç. Dr. İlker KÖSTEREKLIOĞLU	Amasya Üniversitesi
Doç. Dr. İlknur MAYA	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Doç. Dr. Kadir PEPE	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Doç. Dr. Kaya YILDIZ	Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Doç. Dr. Kemal KAYIKÇI	Akdeniz Üniversitesi
Doç. Dr. Mahmut SAĞIR	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Doç. Dr. Mehmet Akif HELVACI	Uşak Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet KARATAŞ	Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet Metin ARSLAN	Kırıkkale Üniversitesi
Doç. Dr. Murat Gürkan GÜLCAN	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa ÖZMUSUL	Harran Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Doç. Dr. Osman ÇEKİÇ	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Doç. Dr. Oytun MEÇİK	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Doç. Dr. Peter LITCHKA	Loyola University
Doç. Dr. Pınar Y. SARPKAYA	Adnan Menderes Üniversitesi
Doç. Dr. Raziye ÇAKICIOĞLU OBAN	Dokuz Eylül Üniversitesi
Doç. Dr. Rifkat NABİYEV	Rusya Ufa State University
Doç. Dr. Sabit MENTEŞE	Munzur Üniversitesi
Doç. Dr. Sabri ÇELİK	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Sait AKBAŞLI	Harran Üniversitesi
Doç. Dr. Selda POLAT	Bülent Ecevit Üniversitesi
Doç. Dr. Semiha ŞAHİN	Dokuz Eylül Üniversitesi
Doç. Dr. Serkan KOŞAR	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Seyfi ÖZGÜZEL	Çukurova Üniversitesi
Doç. Dr. Sıdıka GİZİR	Mersin Üniversitesi
Doç. Dr. Soner POLAT	Kocaeli Üniversitesi
Doç. Dr. Süleyman GÖKSOY	Düzce Üniversitesi
Doç. Dr. Süleyman KARATAŞ	Akdeniz Üniversitesi
Doç. Dr. Tamer KUTLUCA	Dicle Üniversitesi
Doç. Dr. Tuncay AKÇADAY	FSM Vakıf Üniversitesi
Doç. Dr. Turan Akman ERKILIÇ	Anadolu Üniversitesi
Doç. Dr. Vicdan ALTINOK	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Wolter POLKA	Niegara University
Doç. Dr. Yagut ALİYEVA	Bakü Devlet Üniversitesi
Doç. Dr. Yagut Yakut ALİYEVA	Bakü Devlet Üniversitesi
Doç. Dr. Yusuf KESKİN	Sakarya Üniversitesi
Doç. Dr. Yusuf ŞAHİN	Giresun Üniversitesi
Doç. Dr. Zeynep TEZEL	Kırıkkale Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Abdullah SEVİLTOPU	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Ahmet AKÇAY	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi

Dr. Öğrt. Üyesi Aliye ERDEM	Ankara Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Alparslan GÖZLER	Erciyes Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Arslan BAYRAM	Artvin Çoruh Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Asım ÖZDEMİR	Gazi Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Ayşe ELİTOK KESİCİ	Adnan Menderes Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Ayten DÜZ KANTAR	Anadolu Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Banu YAMAN ORTAÇ	Trakya Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Bengü TÜRKOĞLU	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Beste DİNÇER	Adnan Menderes Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Bilge BAĞCI AYRANCI	Bozok Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Bilgen KIRAL	Adnan Menderes Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Büşra ERGİN	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Çein TAN	Fırat Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Deniz KAHRAMAN	Mersin Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Dilek KARIŞAN	Adnan Menderes Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Duygu TÜRKOĞLU	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Emel TÜZEL	GOP Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Emine ŞENER	Ahi Evran Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Emine Zehra TURAN	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Erhan AKIN	Siirt Üniversitesi/ Türkçe Eğitimi
Dr. Öğrt. Üyesi Erkan KIRAL	Adnan Menderes Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Ertuğ CAN	Kırklareli Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Eşef Hakan TOYTOK	Siirt Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Evrim EROL	Dumlupınar Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Fatmanur ÖZEN	
Dr. Öğrt. Üyesi Fethi KAYALAR	Erzincan Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Figen ÇAM TOSUN	Bayburt Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Gökçe ÖZDEMİR	Gaziantep Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Gül ERKOL BAYRAM	Sinop Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Gülsün ŞAHAN	Bartın Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi H. Hüseyin TAŞAR	Adıyaman Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Hale ALAN	Bayburt Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Hüseyin ASLAN	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi İsmail ÇELİK	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi

Dr. Öğrt. Üyesi Kamil Arif KIRKIÇ	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Mehmet Emin USTA	Harran Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Mehmet ÖZCAN	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Metin ÖZKAN	Gaziantep Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Muammer ERGÜN	Kastamonu Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Mukaddes ÖRS	Amasya Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Murat POLAT	Muş Alparslan Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Mustafa Aydın BAŞAR	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Nazife KARADAĞ	Adıyaman Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Nedim ÖZDEMİR	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Nilgün DAĞ	Mersin Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Nuray KISA	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Nurgül ÖZDEMİR	Adnan Menderes Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Okan SARIGÖZ	Mustafa Kemal Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Öznur ATAŞ AKDEMİR	Fırat Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Öznur TOLUNAY ATEŞ	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Pınar AKSOY	Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Rabia Şenay ŞİŞMAN	Muş Alparslan Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Rasim TÖSTEN	Siirt Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Rasim SOYLU	Aksaray Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Rıdvan KÜÇÜKALİ	Atatürk Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Servet ATİK	İnönü Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Sevil FİLİZ	Gazi Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Sevilay ŞAHİN	Gaziantep Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Sinan YÖRÜK	
Dr. Öğrt. Üyesi Sibel GÜVEN	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Şenol SEZER	
Dr. Öğrt. Üyesi Tarık SOYDAN	Ankara Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Türker KURT	Gazi Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Vedat AKTEPE	Gazi Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Zeynel HAYRAN	Ahi Evran Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Zeynep EREN UĞURLU	Sinop Üniversitesi
Dr. Adile Emel YILDIRIM	Selçuk Üniversitesi
Dr. Adem YAMAN	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Dr. Caner CERECİ	MEB
Dr. Ciğdem SAHİN	Adana Çukurova Bilim Ve Sanat Merkezi
Dr. Ebru DEMİR	MEB
Dr. Emre ER	Gazi Üniversitesi
Dr. Fatma Nur ÇOBAN	MEB
Dr. Ferah Güçlü YILMAZ	MEB
Dr. Feyza YILMAZ	MEB
Dr. Halil TAŞ	MEB TEFTİŞ KURULU
Dr. Harun SERPİL	Anadolu Üniversitesi
Dr. Hayal KÖKSAL	WCTQEE-Türkiye Genel Direktörü
Dr. Jose R. Baca PUMAREJO	The Autonomous University Of Tamaulipas
Dr. Kamuran ÖZDEMİR	MEB
Dr. Muratcan IŞILDAK	ODTÜ-Siyaset Bilimi Ve Kamu Yönetimi
Dr. Mustafa AYRAL	MEB
Dr. Nazife Burcu TAKIL	Gazi Üniversitesi
Dr. Nilay NEYİŞÇİ	Hacettepe Üniversitesi
Dr. Pınar KIZILHAN	Ankara Üniversitesi
Dr. Salih UÇAK	MEB
Dr. Songül KARABATAK	Fırat Üniversitesi
Dr. Şengül UYSAL	MEB
Dr. Zeki ÖĞDEM	YÖK Danışman

İÇİNDEKİLER

DÜZENLEME KURULU	4
DÜZENLEME KURULU ÜYELERİ	4
BİLİM KURULU	6
ULUSLARARASI BİLİM KURULU ÜYELERİMİZ	8
HAKEM KURULU	9
İÇİNDEKİLER	16
ORFF YAKLAŞIMI İLE OYUNLAR	39
<i>Elif Buse ŞAHİNGÖZ</i>	<i>39</i>
TÜRKÇE ÖĞRENİMİNDE SÖZLÜKLERİN ROLÜ	40
<i>Aytan MAMMADOVA</i>	<i>40</i>
KOGNİTİF OYUN TEMELLİ EĞİTİM ATÖLYESİ	41
<i>Bengü TÜRKOĞLU</i>	<i>41</i>
VUCÜDUMUZDAKİ ALTIN ORAN: ÇAN EĞRİSİ	42
<i>Kenan DEMİR</i>	<i>42</i>
AKIL VE ZEKA OYUNLARI ATÖLYESİ	44
<i>Fatma ALACA, Fatih ÇELİKBAŞ</i>	<i>44</i>
İLKOKULDA STEM+ A UYGULAMA ÖRNEKLERİ	45
<i>Seval ORAK, Yusuf Ziya GÜLDERE</i>	<i>45</i>
DİSİPLİNLER ÜSTÜ BECERİLERİN GELİŞTİRİLMESİNDE FARKLILAŞTIRILMIŞ OTANTİK DEĞERLENDİRME	46
<i>Seval ORAK, Murat KAÇAR, Fatih AKDOĞAN</i>	<i>46</i>
İLKOKUL 4. SINIF YARATICI YAZI ATÖLYESİ DERSİNDE BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÖYKÜ YAZIMI	47
<i>Bora KARADEMİR</i>	<i>47</i>
ÖZEL YÜKSELİŞ İLKOKULU ANASINIFI TÜRKÇE DİL ETKİNLİĞİ DERSİNDE TEKNOLOJİ KULLANIMININ ÖĞRENCİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	48
<i>İlkay TOPRAK</i>	<i>48</i>
6.SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ DEMOKRASİNİN SERÜVENİ ÜNİTESİ TEKNOLOJİ DESTEKLİ UYGULAMA ÖRNEĞİ	50
<i>Özlem CERRAHOĞLU</i>	<i>50</i>
DİJİ DİJİ BİRLER	52
<i>Melin GETİZMEN YEŞİL</i>	<i>52</i>
BİZ HER YERDE OKUYORUZ	53
<i>Gökhan AKDOĞAN, Yaşar BAT, Abdulvahap BOZKURT, İdris TURGUT, Orhan YILDIZ</i>	<i>53</i>
DİJİTAL VE ÇEVRECİ BİRİNCİ SINIF PROJESİ	55
<i>Meryem TANRIÖVER</i>	<i>55</i>
REHBERLİK ARAŞTIRMA MERKEZLERİNDE ÇALIŞAN REHBER ÖĞRETMENLERİN EĞİTSEL DEĞERLENDİRME SÜRECİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ	57
<i>Ebru OKUL, Oktay KARAMAN</i>	<i>57</i>

EĞİTİM FAKÜLTESİ- UYGULAMA OKULU İŞBİRLİĞİNİN YÖNETSEL ETKİLİLİĞİNİN UYGULAMA ÖĞRETİM ELEMANLARI TARAFINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	59
<i>Sibel TAŞCI, Mehmet Durdu KARSLI</i>	<i>59</i>
ERASMUS + OKUL EĞİTİMİ E-SERVICES EDUCATION KA2 STRATEJİK ORTAKLIKLAR PROJESİ.....	62
<i>Esra ÖĞÜR, Atila ERKEK</i>	<i>62</i>
DEĞERLERİMİ SAHNEDE ÖĞRENİYORUM.....	63
<i>Vildan SAKA, Dilek Hilal KIRIŞ, Medine ERTUĞRUL</i>	<i>63</i>
DÜNYANIN PİLİ BİTMESİN.....	64
<i>Ramazan ERTÜRK</i>	<i>64</i>
OLUMLU DAVRANIŞ KAZANDIRMA PROJESİ	66
<i>Orhan YILMAZ.....</i>	<i>66</i>
DUVARSIZ SINIFLAR, ÖZGÜR ÇOCUKLAR.....	69
<i>Zeliş KURT</i>	<i>69</i>
YENİLİKÇİ EĞİTİMDE TEKNOLOJİ DEĞİŞİMİ VE ENDÜSTRİ 4.0'IN ETKİSİ.....	70
<i>ORHAN YILMAZ, Murat KOÇALI</i>	<i>70</i>
DUVARSIZ SINIFLAR FARKINDA YAŞAMLAR OKUL ORTAKLIĞI PROJESİ.....	71
<i>Zeynep ERCİYAS TOZ, Figen KÖKSALAN SHANCHEZ</i>	<i>71</i>
THOUSAND ARMED GREEN GIANT CAN RESCUE THE WORD	72
<i>Meryem TANRIÖVER.....</i>	<i>72</i>
ÖĞRETMEN ADAYLARININ AKADEMİK ÖZ YETERLİLİKLERİNİN BAŞARI YÖNELİMLERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ	73
<i>Neslin İHTİYAROĞLU</i>	<i>73</i>
6. SINIF FEN VE TEKNOLOJİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINDAKİ “OLGU VE GENELLEMELERİN” TESPİT EDİLMESİ, SUNUŞ VE AKTARMA MODELLERİNİN KULLANILABİLİRLİĞİNİN İNCELENMESİ	75
<i>Fatih ACER, Abdullah AYDIN</i>	<i>75</i>
ÖĞRETİM ELEMANLARININ BİLİMSEL TUTUM DÜZEYLERİ ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ (GÜVENİRLİK VE GEÇERLİK ÇALIŞMASI)	77
<i>Halil GÜÇER, Necla FIRAT, İrfan YURDABAKAN</i>	<i>77</i>
ŞİİR BAHÇEMİZ	79
<i>Muharrem ARSLAN</i>	<i>79</i>
ÇEŞİTLİ LİSELERDE GÖREV YAPAN OKUL MÜDÜRLERİNİN MOTİVASYONEL DİL KULLANMA BECERİLERİ	82
<i>Necla ŞAHİN-FIRAT.....</i>	<i>82</i>
BİLİM VE SANAT MERKEZİ ÖĞRETMENLERİNİN PSİKOLOJİK GÜÇLENDİRME GÖRÜŞLERİ (DENİZLİ İL ÖRNEĞİ).....	84
<i>Bahar Çağrı ŞAN, Fatih TAYLAN</i>	<i>84</i>
İNGİLİZCE İLKÖĞRETİM VE ORTAÖĞRETİM DERS KİTAPLARINDA TÜRKİYE VE ATATÜRK KONULARININ İNCELENMESİ	86
<i>Bahar Çağrı ŞAN, Mesude EKİCİ.....</i>	<i>86</i>
ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERLE GERÇEKLEŞTİRİLEN BİR FETEMM UYGULAMA ÖRNEĞİNİN ÖĞRENCİLERİN MATEMATİK VİZYONLARINA ETKİSİ	88
<i>F. Nur ÇOBAN, Sinan GÜLŞEN</i>	<i>88</i>
MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSELERİNE YENİ MODEL ÖNERİSİ	90
<i>Erol DEMİR</i>	<i>90</i>

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDAKİ DERS DENETİMLERİNİN ÖĞRETMEN PERFORMANSINA VE VELİ MEMNUNİYETİNE ETKİSİ	91
<i>Eda YENEN</i>	<i>91</i>
GİRİŞİMCİ ÜNİVERSİTE: ÖĞRENCİ BEKLENTİLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	93
<i>İbrahim ÇANKAYA</i>	<i>93</i>
ÖZEL OKULLARDA ÖĞRETMEN PERFORMANS DEĞERLENDİRMESİ İLE İLGİLİ EĞİTİM YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ	95
<i>Medine YILMAZ, Atakan ATA</i>	<i>95</i>
EĞİTİMİN YENİ MECRASI: GÜNDELİK HAYAT	97
<i>Seyran Başak ÖCAL</i>	<i>97</i>
2016-2017 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILINDA ATANAN ÖĞRETMENLERİN GÖRMÜŞ OLDUĞU HİZMET İÇİ EĞİTİMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	98
<i>Elif Ece BOZYİĞİT, Hamit ÖZEN</i>	<i>98</i>
DESTEK EĞİTİM ODASINDA EĞİTİM GÖREN KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİLERİNİN BAŞARI DÜZEYLERİNİN TESPİT EDİLMESİNİN ÖNEMİ: GAZİANTEP İLİ ŞEHİTKAMİL İLÇESİ TÜRKAN MEHMET AKCAN İLKOKULU ÖRNEĞİ.....	100
<i>Esra KARADUMAN, Hakkı ÖZER.....</i>	<i>100</i>
ARAŞTIRMA- GELİŞTİRME BİRİMLERİ TARAFINDAN YÜRÜTÜLEN YEREL PROJELERİN KONU ALANLARI VE ÖRGÜT GELİŞİMİNE OLAN KATKILARI	102
<i>İ. Bakır ARABACI, Ceyda AKILLI, Murat YILDIZ.....</i>	<i>102</i>
MİLLİ MÜCADELE DÖNEMİ EĞİTİM VE PROPAGANDA: YAYGIN BİR YÜKSEK ÖĞRETİM DENEMESİ ALİ DERSLER.....	104
<i>Bengül BOLAT</i>	<i>104</i>
ENDÜSTRİ 4.0 EŞİĞİNDE EĞİTİM İÇİN POLİTİKA VE STRATEJİLER	106
<i>Ece Eda ALTINPINAR</i>	<i>106</i>
CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNİN MEVZUAT ÇERÇEVESİNDE TARİHSEL ANALİZİ ..	107
<i>Ömür DELİVELİ, Kısmet DELİVELİ.....</i>	<i>107</i>
EĞİTİM DENETİMİNDE KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMUNUN YERİ VE ÖNEMİ	108
<i>Ömür DELİVELİ, Kısmet DELİVELİ.....</i>	<i>108</i>
ÖZEL OKUL MÜDÜRLERİNİN STRATEJİK LİDERLİK DAVRANIŞLARI İLE ÖRGÜTSEL SAĞLIK ARASINDAKİ İLİŞKİ.....	109
<i>Asiye AKSULU KÖSE, Nezahat GÜÇLÜ.....</i>	<i>109</i>
İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN KODLAMAYA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ (SİNOP İLİ ÖRNEĞİ)	111
<i>Ayten ÜNAL, Nurtaç ÖZDEMİR, Hakan SÜZGÜN.....</i>	<i>111</i>
ATATÜRK'ÜN SÖYLEMLERİNDE ATATÜRK'ÜN EĞİTİM ANLAYIŞININ İNCELENMESİ	112
<i>Sadegül AKBABA ALTUN</i>	<i>112</i>
SİNEMANIN EĞİTİM ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNE DAİR BİR DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER	113
<i>Nazife Merve EREN</i>	<i>113</i>
PEDAGOJİK FORMASYON SERTİFİKASI PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN SINIF YÖNETİMİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR, SORUNLARIN KAYNAĞI VE ÇÖZÜM YOLLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ ...	114
<i>Murat AYDOĞMUŞ, Aycan Çiçek SAĞLAM.....</i>	<i>114</i>
OKUL YÖNETİCİLERİNİN LİDERLİK DAVRANIŞLARI İLE ÖĞRETMENLERİN ÖRGÜTSEL SİNİZM TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ (KKTC GİRNE EĞİTİM BÖLGESİ ÖRNEĞİ).....	116
<i>Hüseyin ONAN</i>	<i>116</i>

EĞİTSEL DİJİTAL OYUN VE OYUNLAŞTIRMA UYGULAMALARININ DERSLERDE KULLANIMINA İLİŞKİN OKUL YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ	118
<i>Burcu BONCUKCU, Betül TARHAN, Betül TARHAN.....</i>	<i>118</i>
OKUL YÖNETİCİLERİNİN ÜCRETLİ ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI İLE KARŞILAŞTIKLARI SORUNLARLA İLGİLİ GÖRÜŞLERİ	120
<i>Zeynep METE, Betül TARHAN.....</i>	<i>120</i>
ATATÜRK VE TÜRK DÜNYASINDA “ALFABE” BİRLİĞİNİN ÖNEMİ ÜZERİNE TARİHİ BİR DEĞERLENDİRME.....	122
<i>Arife CİBİL YILDIRIM</i>	<i>122</i>
ANADOLU LİSESİ ÖĞRETMENLERİNİN DENETİM ODAĞI, ÖZGÜVEN VE ALGILANAN ÖRGÜTSEL DESTEK İLE ÖRGÜTSEL SESSİZLİK ALGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİ	123
<i>Ferudun SEZGİN, Hatice TURAN DALLI.....</i>	<i>123</i>
ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNİN TOPLUMSAL VE MESLEKİ STATÜSÜNÜN İNCELENMESİ	125
<i>Dilşad KAYA, İlknur ŞENTÜRK.....</i>	<i>125</i>
PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK DÜZEYİ YÜKSEK ÖĞRETMENLERİN AKADEMİK, SOSYAL VE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ	127
<i>Ferudun SEZGİN, Kübra ADA.....</i>	<i>127</i>
TİYATRO EGİTİM FORUMU "NEVRUZ" MESLEKİ GELİŞİM BİÇİMİ OLARAK KÜLTÜR ÇALIŞANLARI...129	129
<i>Dinara FARDEEVA, Aygul SALİKHOVA, Nelya NURGAYANOVA.....</i>	<i>129</i>
İLKÖĞRETİM DÖRDÜNCÜ VE BEŞİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRENCİ SORUMLULUKLARI İLE DERS ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ.....	131
<i>Fatma BASAN, Mehmet Ali YOLDAŞ</i>	<i>131</i>
ÇEVRECİ YÜZLER	133
<i>Nüsret BULUT.....</i>	<i>133</i>
ORTAOKUL 7. VE 8.SINIF İNGİLİZCE DERSLERİNDE COMPARATİVE VE SUPERLATİVE KONULARINDA KART EŞLEŞTİRME TEKNİĞİ İLE DESTEKLENMİŞ ÖĞRETİME İLİŞKİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ	135
<i>Fatma BASAN, Mehmet Ali YOLDAŞ</i>	<i>135</i>
OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ÇOCUĞU OLAN, ÇALIŞAN EBEVEYNLERİN ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİNE DAİR GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	137
<i>Bengü TÜRKOĞLU</i>	<i>137</i>
BU OKUL SİZİ UÇURUR MU?: AKSU UÇAK MESLEKİ TEKNİK ANADOLU LİSESİ ÖĞRENCİLERİ OKULLARINI NASIL GÖRÜYOR.	139
<i>Sami YOLLU, Eray KARA, Ersin KUŞÇI</i>	<i>139</i>
FEN BİLİMLERİ DERSİNDE ÇALIŞMA YAPRAĞI KULLANIMININ ÖĞRENCİ FEN BİLİMLERİ TUTUMUNA ETKİSİ.....	140
<i>Reha ATAŞ, Çavuş ŞAHİN</i>	<i>140</i>
ÖĞRETMENLERİN ÖĞRETİM BASAMAKLARINA GÖRE ÖĞRENCİLERİN BEĞENMEDİKLERİ DAVRANIŞLARININ BELİRLENMESİ	142
<i>Sibel DOĞAN</i>	<i>142</i>
LİSE ÖĞRENCİLERİNDE SOSYAL MEDYA KULLANIMI İLE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	144
<i>Gökhan ARASTAMAN, Selçuk Yusuf ARSLAN</i>	<i>144</i>
ORTAOKUL 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ŞİİRE YÖNELİK TUTUMLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA.....	145
<i>Şenay MERAL ZEYTİN</i>	<i>145</i>

ÖRGÜTSEL BAĞLILIK: İLK VE ORTAOKUL ÖĞRETMENLERİ ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA.....	147
<i>Hilmiye YİKSEL, Semiha ŞAHİN</i>	<i>147</i>
TÜRKİYE'DE SINIF ÖĞRETMENİ PROFİLİ	149
<i>Mine ZAN</i>	<i>149</i>
EĞİTİM KURUMLARINDA İŞYERİ ARKADAŞLIĞI İLE ÖRGÜTSEL ADANMIŞLIK İLİŞKİSİ: İSTANBUL İLİNDE BİR ARAŞTIRMA.....	150
<i>Nilgün DOĞAN, Hatice Necla KELEŞ.....</i>	<i>150</i>
ORTAÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN 360 DERECE PERFORMANS DEĞERLENDİRME İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ (TEKİRDAĞ İLİ ŞARKÖY İLÇESİ ORTAÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİ ÖRNEĞİ)	152
<i>Esra DEMİRKOL, Atakan ATA</i>	<i>152</i>
ATATÜRK'ÜN OKUDUĞU VE YAZDIĞI KİTAPLAR.....	155
<i>Zehra KARDEŞ</i>	<i>155</i>
MUSTAFA KEMAL ATATÜRK'ÜN BİLİM VE TEKNOLOJİNİN GELİŞMESİNDE MATEMATİK EĞİTİMİNE VERDİĞİ ÖNEM.....	156
<i>Sevim YEGÜL</i>	<i>156</i>
1920 – 1939 YILLARI ARASINDA FRANSIZ MANDASI ALTINDA OLAN İSKENDERUN SANCAĞINDA EĞİTİM SİSTEMİNDE FRANSIZ ETKİSİ	157
<i>Fatma BASAN, Mehmet Ali YOLDAŞ, Ahmet GÜLEÇ</i>	<i>157</i>
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ÖĞRETMENLERİNİN EĞİTİMDE TEKNOLOJİ KULLANIMLARINA İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA	159
<i>Hülya Kübra GÜRİSOY</i>	<i>159</i>
OKUL GELİŞTİRME SÜRECİ: BİR OKULUN GEREKSİNİM ANALİZİ (DURUM ÇALIŞMASI).....	161
<i>Müeyesser CEYLAN</i>	<i>161</i>
DİJİTAL BİRLER EĞLENEREK ÖĞRENİYOR	162
<i>Meryem TANRIÖVER.....</i>	<i>162</i>
GÜVENLİ OKULUN OKUL İKLİMİNE ETKİSİ	163
<i>Çetin TAN, Yusuf CEYLAN</i>	<i>163</i>
TÜRK EĞİTİM DENETİM SİSTEMİNDEKİ DEĞİŞİMLERE İLİŞKİN MAARİF MÜFETTİŞLERİNİN GÖRÜŞLERİ	164
<i>Sevilay ŞAHİN, Yasin AVAN</i>	<i>164</i>
BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİNDE YENİ YAKLAŞIMLAR: EĞİTİM 4.0 BAĞLAMINDA BİR ARAŞTIRMA	166
<i>Hale ALAN.....</i>	<i>166</i>
NEDEN LAİK, BİLİMSEL VE DEMOKRATİK EĞİTİM?	167
<i>Sadegül AKBABA ALTUN, Gamze NUR</i>	<i>167</i>
İLKOKUL MÜDÜRLERİNİN ÖĞRETMEN LİDERLİĞİNİ TEŞVİK EDİCİ DAVRANIŞLARI İLE ÖĞRETMEN LİDERLİĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	169
<i>Serpil OVACIKLI, Semiha ŞAHİN.....</i>	<i>169</i>
İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN ALGILARINA GÖRE OKUL MÜDÜRLERİNİN ÖĞRETİMSEL LİDERLİK DAVRANIŞLARI	171
<i>Mahmut SEVİNÇ, Semiha ŞAHİN.....</i>	<i>171</i>
ÖĞRETMENLERİN ÖRGÜTSEL ADALET, ÖRGÜTSEL BAĞLILIK VE ÖRGÜTSEL SİNİZM ALGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİ.....	173
<i>Ali CÜLHA, Hasan DEMİRTAŞ</i>	<i>173</i>

SURİYELİ GÖÇMENLERİN TÜRKÇE ÖĞRETİCİLERİNİN İŞ TATMİNİ, PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK, TÜKENMİŞLİK VE ÖRGÜTSEL BAĞLILIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİLER.....	174
<i>Mehmet Fatih KARACABEY, Kıvanç BOZKUŞ.....</i>	<i>174</i>
ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ GELİŞİMLERİNİN DESTEKLENMESİ: ŞANLIURFA ÖRNEĞİ	175
<i>Kıvanç BOZKUŞ, Mehmet Fatih KARACABEY.....</i>	<i>175</i>
MESLEK ÖNCESİ ÖĞRETMEN KİMLİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ADAYLARININ ALGILARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ	176
<i>Feyza GÜN, Tuğba TURABİK, Gülsün BASKAN</i>	<i>176</i>
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOLOJİK SEMPTOMLARININ İNCELENMESİ	178
<i>Taşkın YILDIRIM, Arzu ARSLAN, Mehmet ÜSTÜNER.....</i>	<i>178</i>
ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN MATEMATİK PROBLEMİ ÇÖZME İNANCI İLE OKUMA MOTİVASYONLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	180
<i>Birsel AYBEK, Dicle KADIRHAN</i>	<i>180</i>
ENDÜSTRİ 4.0 VE EĞİTİMDE İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNE ETKİSİ	182
<i>Erkan TABANCALI, Ömer ÖZ, Yasin YANARDAĞ.....</i>	<i>182</i>
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ DÜZEYLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ	183
<i>Gülsün BASKAN, Tuğba TURABİK, Feyza GÜN</i>	<i>183</i>
"MATEMATİĞE VE MATEMATİK ÖĞRETİMİNE DEĞER VERME" KONUSUNA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ.....	185
<i>Yunus DURDU, Sevcan DURDU</i>	<i>185</i>
TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNİN GENEL AMAÇLARI BAĞLAMINDA ATATÜRK'ÜN EĞİTİME BAKIŞI.....	186
<i>Temel ÇALIK, Murat ÇELİK, Emre ER</i>	<i>186</i>
ÖĞRETMENLERE GÖRE TÜRK HUKUKUNDA ÖĞRETMENİN DİSİPLİN HAKKI: SİİRT İLİ ÖRNEĞİ	187
<i>Ömer SEVEN, Songül ALTINIŞIK.....</i>	<i>187</i>
İZMİR İLİNDE GÖREVLİ MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ YÖNETİCİLERİNE İLİŞKİN BAŞLICA DİSİPLİN SUÇU KONULARI.....	189
<i>Yurdağül EREŞ.....</i>	<i>189</i>
ÖĞRETMENLERİN OKUL HESAP VEREBİLİRLİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİ BELİRLEMeye YÖNELİK NİTEL ÇALIŞMA	191
<i>Serdar KOÇAK, Şenay Sezgin NARTGÜN.....</i>	<i>191</i>
İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN STRATEJİK PLANLAMA İLE OKUL KÜLTÜRÜNE YÖNELİK ALGILARI....	194
<i>Serdar KOÇAK, Türkan ARGON</i>	<i>194</i>
LİDERLERİN DÜNYASINDA BİR İKİLEM: TUTARSIZ LİDERLİK VE EĞİTİM ÖRGÜTLERİNE YANSIMALARI	197
<i>Necdet KONAN, Remzi Burçin ÇETİN, Büşra BOZANOĞLU.....</i>	<i>197</i>
ETİK DIŞI DAVRANIŞLAR: ORTAOKUL ÖĞRETMENLERİ VE ÖĞRENCİLERİ İÇİN NE ANLAM İFADE EDER?	199
<i>Sevilay ŞAHİN, Gökçe ÖZDEMİR.....</i>	<i>199</i>
ORTAOKUL VE LİSE ÖĞRENCİLERİNİN EMPATİ KURMA BECERİLERİ İLE SALDIRGANLIK TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ.....	201
<i>Abdurrahman İLÇAN, Cihan DURMAZ, Suat KARAARSLAN, MUSTAFA EKİZ, ÜMİT UYSAL.....</i>	<i>201</i>

MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN KURAL DIŞI DAVRANIŞ GÖSTERMELERİNDE ÖĞRENİM HAYATINI DENETLEYEMEME İNANCI, ÖZSAYGI VE OKULA AİDİYET DUYGULARININ ROLÜ	203
<i>Sıdıka GİZİR, Ömer KAYA.....</i>	<i>203</i>
LİSE ÖĞRETMENLERİNİN ÇALIŞTIKLARI OKULUN İKLİMİNE İLİŞKİN ALGILARI İLE GERİLİM(STRES) DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	205
<i>Abdurrahman İLĞAN, Merve İLMAZ, Seçgül KAHVECİ, Tuğba ÇİFTÇİ</i>	<i>205</i>
ANNE BABALARIN OKUL ÖNCESİ EĞİTİM HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ VE OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDEN BEKLENTİLERİNİN İNCELENMESİ (ORDU İLİ ÖRNEĞİ).....	207
<i>Ümran GÜLER, Evren MAKAR, Hidayet KARAEVLİ, Esra KİRİŞÇİ, Demet Güzel</i>	<i>207</i>
OKUL YÖNETİCİLERİNİN BİLGİ YÖNETİMİNE İLİŞKİN YAKLAŞIMLARI	208
<i>Vicdan ALTIOK, Mehmet ÖZDOĞRU</i>	<i>208</i>
GÜNÜMÜZ TÜRKİYESİNDE UYGULANAN SINIF ÖĞRETMENİ YETİŞTİRME PROGRAMININ FİNLANDIYA VE KÖY ENSTİTÜLERİ ÖRNEKLERİYLE KARŞILAŞTIRILMASI	210
<i>Bahar ÇEBİ, Elif AKIN.....</i>	<i>210</i>
SINIFINDA KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİSİ OLAN VE OLMAYAN OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ	212
<i>Hidayet KARAEVLİ, Aysu KATIRCIOĞLU, Gamze ŞAHİN, Canan Özcan, Hakan Kuzeyhan</i>	<i>212</i>
KASTAMONU VE KOMŞU ÜÇ İLDEKİ ÜNİVERSİTE İTİBARLARININ BELİRLENMESİ	214
<i>Muammer ERGÜN</i>	<i>214</i>
ÖĞRENCİLERİN MATEMATİK KAYGI DÜZEYLERİ İLE MATEMATİK BAŞARISI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	217
<i>Abdurrahman İLĞAN, Mesut KOTAN, Ahmet DEMİRBAŞ, AHMET GÜLER.....</i>	<i>217</i>
OKUL YÖNETİCİLİĞİNE ATANMADA LİYAKAT İLKESİNİN UYGULANMASINA İLİŞKİN OKUL YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ	219
<i>Mehmet ÖZDOĞRU.....</i>	<i>219</i>
TÜRK ÖĞRENCİLERİN PISA 2015 FEN BİLİMLERİ BAŞARISINI ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN YAPISAL EŞİTLİK MODELİ İLE İNCELENMESİ	221
<i>Şengül UYSAL, Köksal BANOĞLU, Ebru DEMİRSOY</i>	<i>221</i>
ÖĞRETMENLERİN SENDİKALAR DIŞINDAKİ SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ.....	222
<i>Remzi Burçin ÇETİN, Caner CERECİ, Büşra BOZANOĞLU.....</i>	<i>222</i>
DIŞ PAYDAŞLARIN DEĞERLENDİRMELERİNE GÖRE AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ'NİN KURUMSAL İTİBARI	224
<i>Oktay EMİR, Çiğdem APAYDIN.....</i>	<i>224</i>
YENİ ZELANDA VE TÜRKİYE'NİN 8.SINIF FEN MÜFREDATLARININ KAZANIM BENZERLİKLERİ YÖNÜNDEN KARŞILAŞTIRILMASI	227
<i>Zeliha KIVANÇ, Abdullah AYDIN.....</i>	<i>227</i>
EĞİTİM YÖNETİCİLERİNİN İLETİŞİM VE RETORİK BECERİLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ: BİR DURUM ÇALIŞMASI	229
<i>Serpil İŞLER, İlhan GÜNBAYI.....</i>	<i>229</i>
OKUL MÜDÜRÜNÜ ÖĞRETMEN DEĞERLENDİRSİN	231
<i>Ahmet BAŞTAN, Cengiz KASIMAY, Songül BAŞTAN.....</i>	<i>231</i>
DERS DENETİM VE REHBERLİĞE İLİŞKİN SORUNLAR	233
<i>Ahmet BAŞTAN, Cengiz KASIMAY, Songül BAŞTAN.....</i>	<i>233</i>

KÖY ENSTİTÜLERİ'NDE ÖZGÜRLÜK, VATANSEVERLİK, DEMOKRASİ VE CUMHURİYET ANLAYIŞI PERSPEKTİFİNDE BİREY YETİŞTİRME ANLAYIŞI	235
<i>Dilek ÇAPAR, Hatice Tezer ASAN, Engin ASAN</i>	<i>235</i>
KÜLTÜREL FARKLILIKLARIN OKULÖNCESİ EĞİTİME ETKİLERİNİN İNCELENMESİ	237
<i>Fatma KILIÇ, Ceren Gül TEKTAŞ, Aslı ALMAS, BÜŞRA ERDİK (ozdbusra@gmail.com) 05395874229237</i>	
<i>SEVİL ALAÇAM (salacam60@mynet.com) 05052658270</i>	<i>237</i>
ÜNİVERSİTELERDE GÖREV YAPAN İDARİ PERSONELİN ÖRGÜTSEL KİMLİK VE ÖZ YETERLİK ALGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİ.....	239
<i>Ferudun SEZGİN, Şebnem ÖZTÜRK.....</i>	<i>239</i>
PASİF AGRESİF LİDERLİK.....	241
<i>Necdet KONAN, Kemal NAZLI</i>	<i>241</i>
EMERGING NEGATIVE SOCIAL NETWORKS AMONG STUDENTS IN EDUCATION.....	243
<i>Hale ALAN.....</i>	<i>243</i>
SOSYAL AĞ KULLANIMI VE SANAL KAYTARMA DAVRANIŞLARI: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME.....	245
<i>Hale ALAN.....</i>	<i>245</i>
DEZAVANTAJLI GRUPLAR AÇISINDAN SÜREKLİ EĞİTİM MERKEZLERİNİN FAALİYETLERİNE ELEŞTİREL BİR BAKIŞ.....	247
<i>İbrahim ÇANKAYA.....</i>	<i>247</i>
TÜRKİYE'DE ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMİNİN GELECEĞİNE YÖNELİK ONTOLOJİK VE EPİSTEMOLOJİK BİR ANALİZ	249
<i>Kenan IŞIK, Ferudun SEZGİN.....</i>	<i>249</i>
21. YÜZYILIN AKADEMİK EĞİTİM KONSEPTİ VE ÜNİVERSİTELERİN ROLÜ	251
<i>Seyfi ÖZGÜZEL.....</i>	<i>251</i>
İLKOKUL MÜDÜRLERİNİN BAKIM LİDERLİĞİ DAVRANIŞLARI İLE SINIF ÖĞRETMENLERİNİN UYUM SAĞLAMA DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ.....	252
<i>Yusuf CERİT, Hatice KADIOĞLU ATEŞ, Serkan KADIOĞLU</i>	<i>252</i>
SINIF ÖĞRETMENLERİNİN PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK DÜZEYLERİ İLE İŞTEN AYRILMA NİYETLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ.....	254
<i>Yusuf CERİT, Hatice KADIOĞLU ATEŞ, Serkan KADIOĞLU</i>	<i>254</i>
ÖĞRETMENLER PERFORMANS SİSTEMİNİ DEĞERLENDİRİYOR	255
<i>Mustafa DEMİR.....</i>	<i>255</i>
ELEŞTİREL DÜŞÜNME BECERİLERİ ODAKLI BİR DERS TASARIMI	257
<i>Mustafa DEMİR.....</i>	<i>257</i>
KURUMSAL İTİBAR İLE İŞ DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİ: ÖRGÜTSEL BAĞLILIĞIN ARACILIK ROLÜ ...	259
<i>Selçuk DEMİR</i>	<i>259</i>
DOÇENTLİK YÖNETMELİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRETİM ÜYESİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ	261
<i>Zeki ÖĞDEM, Didem KOŞAR, Serkan KOŞAR, Emre ER.....</i>	<i>261</i>
ÖĞRETMENLERİN ÖZ YETERLİKLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ: BİR DURUM ÇALIŞMASI	263
<i>Serkan KOŞAR, Emre ER, Zeki ÖĞDEM, Didem KOŞAR.....</i>	<i>263</i>
OKUL ÖNCESİ EĞİTİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN EBEVEYNLERİNDE BAŞARI ALGISI	265
<i>Fatma ALACA, Feyza YILMAZ, Ali VURGUN, Burhan BAYRAK, Semanur Altın.....</i>	<i>265</i>

OKUL BİNALARININ YETERLİKLERİ	267
<i>Ali ÇÖP, Dilek YILMAZ, Berna DERİN, Zehra Gül KÖYÇÜ, M. Çetin ŞENGÜL</i>	<i>267</i>
ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN DUYGUSAL OKURYAZARLIK DURUMUNUN İŞ STRESİ ÜZERİNE ETKİSİ	268
<i>Aycan ÇİÇEK SAĞLAM, Gözde FINDIKÇI.....</i>	<i>268</i>
İLKOKULLARDAKİ HİZMETLİ PERSONELİN ÖRGÜTSEL ETKİLİLİKTEKİ ROLÜ	270
<i>Saim İŞÇİ, Serdar HALİS.....</i>	<i>270</i>
ORTAÖĞRETİMDEKİ ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÖĞRENCİLERİN SOSYAL KABUL DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ	272
<i>Ömür DAŞ, Kerem ÇİÇEKÇE, Remzi Burçin ÇETİN, Sezgin ÖZAN, Kıymet SARAR</i>	<i>272</i>
SEREBRAL PALSI HASTALIĞI OLAN VE OLMAYAN ÖĞRENCİLERİN BİR ARADA EĞİTİMİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ.....	274
<i>Ferah GÜÇLÜ YILMAZ, Hülya SAY, Figen ÖZKAN, Zeynep BOZTEPE</i>	<i>274</i>
ALMANCA ÖĞRETMENLERİNİN SINIF YÖNETİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	276
<i>Caner CERECİ, Cumali YEŞİL</i>	<i>276</i>
ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERE YÖNELİK EBEVEYN DAVRANIŞLARI	278
<i>Şadan ÖZCAN, Mustafa AYRAL, Şenol DEMİRHAN, Gülsün TOKMAKKAYA, Haydar BEDEL, Nedim ÖZDEMİR 278</i>	
ORTAÖĞRETİM KURUMLARI YÖNETİCİLERİNİN BRANŞ DERSİ ÖĞRETMENLERİNİ GÜDÜLEMEDE KULLANDIKLARI YÖNTEMLERE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARI	279
<i>Ayşegül ERÖZYÜREK, Ümran GÜLER, Serdar YURDABAKAN, HACER İÇSELER, ŞÜKRAN ERTAŞ</i>	<i>279</i>
ATATÜRK DÖNEMİNDEN GÜNÜMÜZE EĞİTİM	281
<i>Alev BİRGÜL</i>	<i>281</i>
ÖĞRETMENLERİN OKULLARINDAKİ İLETİŞİM İKLİMİ ALGILARI İLE ÖRGÜTSEL DESTEK ALGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ.....	282
<i>Sıdika GİZİR, Merve FAKİROĞLU</i>	<i>282</i>
ÖĞRETMEN ALGILARINA GÖRE İLKOKUL MÜDÜRLERİNİN PATERNALİST LİDERLİK DAVRANIŞLARI	284
<i>Mehmet Sabir ÇEVİK, Mehmet Nezir ÇEVİK</i>	<i>284</i>
SOSYAL YAŞAMDA LİDERLİĞİN ÖNEMİ	286
<i>Çetin TAN, Yusuf GEZER, Önder ŞANLI</i>	<i>286</i>
OKUL YÖNETİCİLERİNİN KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNİ YÖNETME BECERİLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ.....	288
<i>Caner CERECİ, Hülya OKUTAN, Cihat UNSUR, Fevziye KÖYLÜ.....</i>	<i>288</i>
YENİLENEN ÖĞRETİM PROGRAMLARININ DEĞERLER AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	290
<i>Tuğçem EROĞLU, Semiha ALTINDAĞ.....</i>	<i>290</i>
OKUL ÖNCESİNDE, AİLE KATILIM DESTEKLİ OTİSTİK BİR ÇOCUĞUN OKULDA GELİŞİM KAYDETME SÜRECİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME	292
<i>Hatice TİLTAY YILMAZ, Mustafa AYDIN BAŞAR.....</i>	<i>292</i>
TATAR AYDINI FATİH KERİMİ'NİN EĞİTİME BAKIŞI	294
<i>Fatma Eriş HAMZA.....</i>	<i>294</i>
ÖĞRETMENLERİN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE DAMGALAMA DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	295
<i>Hacer AKIN BAYRAMLIK, Feyzi ULUĞ.....</i>	<i>295</i>

OKUL YÖNETİCİLERİNİN PATERNALİST LİDERLİK DAVRANIŞLARI, ÖĞRETMENLERİN DUYGUSAL BAĞLILIK VE ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK ALGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİ	297
<i>Ramazan ERTÜRK</i>	<i>297</i>
BİLİMSEL BİLGİ DOĞRU BİLGİ MİDİR, DOĞRU BİLGİ BİLİMSEL BİLGİ MİDİR, ÖNERMESİNİN BİLİMSEL ÇERÇEVDE İNCELENMESİ	299
<i>Ruşen ÇOLAK KAHRAMAN, Netice ÇOLAK.....</i>	<i>299</i>
BİLİMSEL BİLGİNİN DOĞRULUĞU ÖNERMESİNİN BİLİMSEL ÇERÇEVDE İNCELENMESİ.....	301
<i>Netice ÇOLAK, Yasin AVAN.....</i>	<i>301</i>
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK UYGULAMALARINDA KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR VE BU SORUNLARIN GÜNLÜK HAYATLARINA YANSIMASI	303
<i>Büşra GÜLPER, Hanife ÇATMAN, Bengü TÜRKÖĞLU</i>	<i>303</i>
WILLIAM P. FOSTER'IN ELEŞTİREL EĞİTİM KURAMINA KATKILARI: KURAMLAR VE VAATLER	305
<i>Derya GÜVERCİN.....</i>	<i>305</i>
PRAGMATİZMİN TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ.....	307
<i>Filiz FİDAN ÖZCAN.....</i>	<i>307</i>
ÖĞRETMENLERİN KÜLTÜREL SERMAYE VE ÖĞRETMEN YETKİNLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ ..	308
<i>Yunus Emre AVCI, Abdülbasir BUCAK.....</i>	<i>308</i>
EĞİTİM ÖRGÜTLERİNDE SERGİLENEN HİZMETKÂR LİDERLİK ROLLERİNİN ÖĞRETMENLERİN ÖRGÜTSEL YABANCILAŞMASINA ETKİSİ.....	310
<i>Yıldız ÜNSAL, Mehmet Emin USTA.....</i>	<i>310</i>
İLKOKULLARDA GÖREV YAPAN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN LİDERLİK STİLLERİ İLE KİŞİLİK TİPLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ.....	312
<i>Sıdıka GİZİR, Esra DEMİRTAŞ.....</i>	<i>312</i>
OKUL MÜDÜRLERİNİN, MÜDÜR YARDIMCILARININ VE ÖĞRETMENLERİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE OKUL MÜDÜRLERİNİN LİDERLİK BİÇEMLERİ	314
<i>Ali SABANCI, Ramish ASIFI, Ali SABANCI</i>	<i>314</i>
OKUL YÖNETİCİLERİNİN MESLEKTAŞ DAYANIŞMASI.....	316
<i>Bahri AYDIN</i>	<i>316</i>
ÖĞRETMEN ADAYLARININ VE AİLELERİNİN TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ HAKKINDAKİ ALGILARININ METAFORLAR YOLUYLA İNCELENMESİ.....	318
<i>Öznur TULUNAY ATEŞ, Emine ÖNDER.....</i>	<i>318</i>
YÜKSEKÖĞRETİMDE HESAPVEREBİLİRLİK VE ÖZERKLİK İLİŞKİSİNİN ÖĞRETİM GÖREVLİLERİNİN (OKUTMANLARIN) ALGILARINA GÖRE İNCELENMESİ.....	320
<i>Sibel DURSUN, Münevver ÖLÇÜM ÇETİN</i>	<i>320</i>
MEVSİMLİK TARIM İŞÇİSİ AİLELERİN ÇOCUKLARININ EĞİTİME ERİŞİMLERİNİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ	322
<i>Ali CÜLHA, Hasan DEMİRTAŞ</i>	<i>322</i>
'EĞİTİMDE YENİLİKÇİ YAKLAŞIMLAR'A İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ	324
<i>Ferah GÜÇLÜ YILMAZ, Nuriye DİLEK, Dilek TÜRK, AYŞE BURÇAK ÇELİK, Zeynep BOZTEPE</i>	<i>324</i>
ARTTIRILMIŞ GERÇEKLİK UYGULAMASIYLA ETKİLİ STEM PLANLARI VE ÇALIŞMA KAĞITLARI HAZIRLAMA	326
<i>Hatice AYIK.....</i>	<i>326</i>
OKUL MÜDÜRLERİNİN EŞİTLİK VE HESAPVEREBİLİRLİK ALGILARININ İNCELENMESİ	328
<i>Mesut DEMİRBİLEK, Münevver ÖLÇÜM ÇETİN.....</i>	<i>328</i>

MATEMATİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ AHLAKİ YOKSUNLUK KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ.....	330
<i>Elife DOĞAN KILIÇ, Nayil KILIÇ</i>	<i>330</i>
EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN OKUMA ALIŞKANLIĞINA YÖNELİK TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	331
<i>Kısmet DELİVELİ, Bilgen KIRAL</i>	<i>331</i>
YAPIYORUM-YAŞIYORUM-AİLEMLE EĞLENİYORUM-ÖĞRENİYORUM.....	333
<i>Çiğdem DENGİZ.....</i>	<i>333</i>
ÖĞRETMENLERİN ÖRGÜT KÜLTÜRÜNDE DEĞİŞİME HAZIR OLMA DURUMLARI İLE DUYGULARI	335
<i>Derya Ülhatun BOZKURT, Münevver ÖLÇÜM ÇETİN.....</i>	<i>335</i>
TÜRKÇE KONUŞAN HALKLARIN KÜLTÜR VE SANAT YAPILARI.....	336
<i>Sehrana KASIMI</i>	<i>336</i>
EĞİTİMDE KABA VERİMLİLİK	338
<i>Sabri ÇELİK, Ömer YAŞAR.....</i>	<i>338</i>
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİN CİNSEL EĞİTİM/MAHREMİYET EĞİTİMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ VE ÖNERİLERİ.....	340
<i>Oktay KARAMAN, Ebru OKUL.....</i>	<i>340</i>
TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE “YÖNETİCİ ATAMA YÖNETMELİĞİ” VE “LİYAKAT SİSTEMİ” NE EĞİTİM YÖNETİCİLERİNİN BAKIŞ AÇILARI: İÇ İÇE GEÇMİŞ TEK DURUM ÇALIŞMASI	342
<i>Abbas DOĞAN, Dilek Ilgın ÖZBEN, Nazmiye ESKİ, İlhan GÜNBAIYI.....</i>	<i>342</i>
SÖZLEŞMELİ ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI İLE İLGİLİ SÖZLEŞMELİ ÖĞRETMENLERİN GÖRÜŞLERİ: BİR DURUM ÇALIŞMASI	344
<i>Dilek Ilgın ÖZBEN, Nazmiye ESKİ, İlhan GÜNBAIYI.....</i>	<i>344</i>
CUMHURİYETİN KURULUŞUNDAN GÜNÜMÜZE KADINA YÖNELİK KAMU EĞİTİM POLİTİKALARI ...	346
<i>Songül ALTINIŞIK, Neşe SONGÜR</i>	<i>346</i>
OKUL YÖNETİCİLERİNE GÖRE OKULÖNCESİ DÖNEMDE KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNDE SORUNLAR ...	349
<i>Ertuğ CAN, Şahin DEĞER.....</i>	<i>349</i>
OKUL YÖNETİCİLERİNİN GÖREVLENDİRİLMELERİNDE İNSAN KAYNAKLARI İLKELERİNDEN YETERLİK İLKESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	351
<i>Ramazan ERTÜRK, Türkan ARGON</i>	<i>351</i>
ÖĞRETMENLERİN OKUL YÖNETİMİNDEN BEKLENTİLERİ VE SORUNLAR.....	354
<i>İbrahim ÇAKAL, Salih Paşa MEMİŞOĞLU</i>	<i>354</i>
EĞİTİMDE ÖDEVLENDİRMEYE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ	356
<i>Mehmet YEL, Ayhan URAL</i>	<i>356</i>
İLKOKUL DÖRDÜNCÜ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN DEMOKRATİK TUTUMLARININ BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ.....	357
<i>Mehmet KARA, Yalçın ATLI</i>	<i>357</i>
BİLİMSEL DENETİME İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARININ TESPİTİ.....	359
<i>Feride ATAÖK, Münevver ÇETİN, Gürcan ATAÖK.....</i>	<i>359</i>
OKUL YÖNETİCİLERİNİN LİDERLİK TİPLERİNİN YENİLEŞMEYE ETKİSİ VE DEĞİŞİMİ YÖNETME YETERLİKLERİNİN İNCELENMESİ	361
<i>Uğurcan TOGAY</i>	<i>361</i>
ÖĞRETMENLERİN ALGILARINA GÖRE OKUL MÜDÜRLERİNİN HİZMETKAR LİDERLİK YÖNLERİ.....	362
<i>Veysi BOZKURT, Reha ATAŞ, Recep SÜSLÜ, Nazlı Aypak.....</i>	<i>362</i>

DUYGUNU BELİRLE ÖNERİYİ DENE.....	364
<i>Çağla Pınar CENGİZ.....</i>	<i>364</i>
KORUYUCU GÜVENLİK ÖNLEMLERİNE YÖNELİK OKUL YÖNETİCİLERİNİN VE ÖĞRETMENLERİN GÖRÜŞLERİ.....	366
<i>Emre DELİCE, M. Metin ARSLAN</i>	<i>366</i>
İLKOKULLARIN HAFTALIK DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ HAKKINDA SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ.....	368
<i>Ömür YILMAZ, Mehmet Metin ARSLAN</i>	<i>368</i>
FEN BİLİMLERİ ÖĞRETİM PROGRAMI ALANINDAKİ BİLİMSEL ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK PROFİLİ	370
<i>Melahat ÇELİK, Ebru DEMİR, Mustafa DOĞRU</i>	<i>370</i>
ÇOCUK ÜNİVERSİTESİ	372
<i>Saadet KONUK, Gönül KOVAN GÜRAKAN, İdris KINAY</i>	<i>372</i>
ORTA ÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETİMSEL LİDERLİK DAVRANIŞLARI İLE DEĞERLER EĞİTİMİ UYGULAMA DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	373
<i>Temel ÇALIK, Ömer YAŞAR</i>	<i>373</i>
EĞİTİM KURUMU YÖNETİCİLERİNİN PATERNALİST LİDERLİK DAVRANIŞLARI İLE ÖĞRETMENLERİN ÖRGÜTSEL YABANCILAŞMALARINI ARASINDAKİ İLİŞKİ	376
<i>Mehmet Nezir ÇEVİK, Necati CEMALOĞLU</i>	<i>376</i>
PHRONESIS OF EDUCATION: BIFURCATION MODEL "CONTROL-STIMULUS"	377
<i>Mykola ZHURBA.....</i>	<i>377</i>
İNGİLİZCE OKUTMANLARININ MESLEKİ HAKLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ.....	379
<i>Sibel DURSUN, A. Faruk LEVENT</i>	<i>379</i>
KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK ÖĞRETMEN DAVRANIŞLARINA İLİŞKİN REHBERLİK ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ.....	381
<i>Mesut DEMİRBİLEK, Ahmet Faruk LEVENT</i>	<i>381</i>
YÖNETİCİ VE ÖĞRETMENLERİN OKULUN LİDERLİK KAPASİTESİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	383
<i>Erkan KIRAL, Hakan NACAĞ</i>	<i>383</i>
GÜVEN ÖLÇEĞİNİN TÜRKİYE ÖRNEKLEMİNDE PSİKOMETRİK ÖZELLİKLERİ: ÖĞRETMENLERDE BİR UYGULAMA.....	385
<i>Erkan KIRAL, Ramazan BAŞARAN</i>	<i>385</i>
KISKANÇLIK ÖLÇEĞİNİN TÜRKİYE ÖRNEKLEMİNDE PSİKOMETRİK ÖZELLİKLERİ: ÖĞRETMENLERDE BİR UYGULAMA.....	387
<i>Erkan KIRAL.....</i>	<i>387</i>
SURİYELİ SİĞİNCİ ÖĞRENCİLERİN EĞİTİM ŞARTLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	390
<i>Tubanur AKIN.....</i>	<i>390</i>
TÜRKİYE'DE EĞİTİMDE FIRSAT EŞİTLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE GELİŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN POLİTİKA ÖNERİLERİ	391
<i>Hasan TABAĞ, Temel ÇALIK.....</i>	<i>391</i>
12 YILLIK ZORUNLU EĞİTİM SONRASI MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİ PROFİLİNDEKİ DEĞİŞİMLER	393
<i>Selçuk Yusuf ARSLAN, Nazan ŞENER, Ceyda GÖK</i>	<i>393</i>
TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ KONUSUNDA: ASO 1. OSB ANAOKULU ÖRNEĞİ	395
<i>Arife ÇAT, Gül Hacer TAŞIYAN, Mevlüde TAŞKINOĞLU, KÜBRA GÖRGÜLÜ.....</i>	<i>395</i>

ÖĞRETMENLERİN SINIZM DÜZEYLERİNİN DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ	397
<i>Murat AKKÖK, Bayram ARSLANOĞLU, Hilal ARSLANOĞLU</i>	397
TERS YÜZ EDİLMİŞ SINIF (FLIPPED CLASSROOM) ÖĞRETİM YÖNTEMİNİN ÖĞRENCİLERİN BİYOLOJİ DERSİ ERİŞİNE ETKİSİ	399
<i>Asuman Seda SARACALOĞLU, Yavuz ÇETİN</i>	399
EBELİK VE HEMŞİRELİK LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN BİLİŞÖTESİ FARKINDALIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ	401
<i>Mukaddes ÖRS, Musrafa KILINÇ</i>	401
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN VE ÖĞRETİM ELEMANLARININ GÖZÜNDEN ÜNİVERSİTELERİN VE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SORUNLARI	404
<i>Ezgi ÇETİN</i>	404
“TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDEKİ YÖNETİCİ YAPILANMALARINDAKİ DEĞİŞİMLERE İLİŞKİN MAARİF MÜFETTİŞLERİNİN, İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLERİNİN VE ŞUBE MÜDÜRLERİNİN BAKIŞ AÇISI: BİR DURUM ÇALIŞMASI”	406
<i>Nazmiye ESKİ, Dilek Ilgın ÖZBEN, İlhan GÜNBAYI</i>	406
ÖĞRETMEN ALGILARINA GÖRE LİSELERDE GÖREV YAPAN YÖNETİCİLERİN LİDERLİK STİLLERİ İLE DEĞİŞİMİ YÖNETME YETERLİLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ (BARTIN İLİ ÖRNEĞİ)	408
<i>Seda BAŞ, Ergün RECEOĞLU</i>	408
ÖĞRETMEN PERFORMANS DEĞERLENDİRME SİSTEMİNİN UYGULANABİLİRLİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ	410
<i>Yeşim BALCI</i>	410
ÖĞRETMEN ADAYLARININ AKADEMİK ÖZ-YETERLİLİKLERİNİN DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ	412
<i>Neslin İHTİYAROĞLU</i>	412
BAŞBAKANLIK İLETİŞİM MERKEZİ (BİMER) ,CUMHURBAŞKANLIĞI İLETİŞİM MERKEZİ (CİMER) VE MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI İLETİŞİM MERKEZİ(MEBİM-ALO 147)’NE GELEN ŞİKAYETLER İLE İLGİLİ MAARİF MÜFETTİŞLERİN, İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLERİNİN VE ŞUBE MÜDÜRLERİNİN GÖRÜŞLERİ	414
<i>Dilek Ilgın ÖZBEN, Nazmiye ESKİ, İlhan GÜNBAYI</i>	414
TÜRKİYE'DE OKUL LİDERLERİ, SOSYAL ADALET LİDERLİĞİ VE GÖÇMEN ÖĞRENCİLERİN EĞİTİMİ VE FARKLI ÜLKE UYGULAMALARI	416
<i>Esen Arzu KAYMAN</i>	416
EĞİTİMDE İÇ DENETİM UYGULAMALARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ	417
<i>Şifanur BATTAL, Münevver ÇETİN</i>	417
ORTAOKULLARDA DAĞITILMIŞ LİDERLİK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ; ÖRGÜTSEL KİMLİK VE ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK İLE İLİŞKİSİ	420
<i>Metin ÖZKAN, Çiğdem ÇAKIR</i>	420
OKUL MÜDÜRLERİNİN İNSAN İLİŞKİLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMENLERİN BAKIŞ AÇILARI	422
<i>Gizem ÇAKAL, Salih Paşa MEMİŞOĞLU</i>	422
GEÇİCİ KORUMA KAPSAMINDAKİ YABANCI (SURIYELİ) ÖĞRENCİLERİN EĞİTİM ALDIĞI GEÇİCİ EĞİTİM MERKEZİNDEKİ (GEM) YÖNETİCİLERİN OKUL DENETİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	425
<i>Ahmet KILIÇ</i>	425
İRANLI YAZAR CELÂL ÂL-İ AHMED’İN HİKÂYESİNDE OKUL MÜDÜRÜ VE EĞİTİM	426
<i>Ahmet KILIÇ</i>	426

ÜNİVERSİTE DERS KİTAPLARINDA EĞİTİM-EKONOMİ İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ	427
<i>Ahmet KILIÇ.....</i>	<i>427</i>
LİDERİN YIKICI YÜZÜNÜN EĞİTİM ÖRGÜTLERİNE YANSIMALARI	428
<i>Necdet KONAN, Büşra BOZANOĞLU, Remzi Burçin ÇETİN</i>	<i>428</i>
ÖĞRETMEN ADAYLARININ KURTULUŞ SAVAŞI İLE İLGİLİ BİR TABLOYU YORUMLAMALARI	430
<i>Hasan COSKUN.....</i>	<i>430</i>
PERFORMANS DEĞERLENDİRME SİSTEMİNE YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ	431
<i>Figen EREŞ, Derya KOÇAK BIÇAK, İbrahim BIÇAK.....</i>	<i>431</i>
MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN ENDÜSTRİ 4.0 İÇİN HAZIR BULUNUŞLUKLARI (YENİMAHALLE ÖRNEĞİ).....	435
<i>Murat KOÇALI, Sevinç DEMİREL.....</i>	<i>435</i>
AVRUPA OKUL ORTAKLIKLARI PROJESİ (ETWINNING) KAPSAMINDA UYGULANAN “YABANCI DİL EĞİTİMİNDE 21. YÜZYIL BECERİLERİ İLE YENİLİKÇİ BİR YAKLAŞIM” (LEARNING&TEACHING ENGLISH AN INNOVATIVE APPROACH IN THE 21ST CENTURY).....	436
<i>Mustafa ÖZTÜRK</i>	<i>436</i>
ÖĞRETMENLERİN PSİKOLOJİK SERMAYE ALGILARI İLE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞLARI VE İŞ DOYUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ARAŞTIRILMASI	438
<i>Neslihan KURT, Ayşe DEMİRBOLAT.....</i>	<i>438</i>
ÖĞRETMENLİK DENEYİMİNİN İŞ TATMİNİ VE PERFORMANSA ETKİSİ: İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİ PERFORMANS ARAŞTIRMASI	441
<i>Turgut ÖZER, Kamil Ufuk BİLGİN.....</i>	<i>441</i>
YABANCI UZMAN RAPORLARININ DEMOKRAT PARTİ EĞİTİM POLİTİKALARINA YANSIMALARI	443
<i>Musa Kazım DEMİR.....</i>	<i>443</i>
ÖĞRETMEN ADAYLARININ BİREYSEL VE SOSYAL SORUMLULUK DÜZEYLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ	445
<i>Rıdvan KÜÇÜKALİ, Salih Kürşat ÇİLİNGİR</i>	<i>445</i>
OKUL ÖNCESİNDE OKUL TERKİNİ ÖNLEME.....	446
<i>İsmail YILDIZ, Ahmet ÜNLÜ, Canan ÖZDEMİR, Nihan ÇAĞLAR</i>	<i>446</i>
SANAT EĞİTİMİNDE BİLMENİN BİR YOLU OLARAK MATERYAL TEMELLİ DÜŞÜNME	448
<i>Aygül AYKUT</i>	<i>448</i>
YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE PAYDAŞ ANALİZİ	450
<i>Şenay SEZGİN, NARTGÜN, Işıl TABAK.....</i>	<i>450</i>
ORTAOKUL 6,7 VE 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SERA ETKİSİ KONUSUYLA İLGİLİ KAVRAM YANILGILARI	452
<i>Aslıhan HALİLOĞLU, Abdullah AYDIN.....</i>	<i>452</i>
YAPILANDIRMACI EĞİTİM TEMELİNDE TEKNOLOJİ VE TASARIM DERSİ İNCELEMELERİ.....	453
<i>Gülümser ŞENTÜRK AKKOYUN.....</i>	<i>453</i>
EĞİTİMDE BAŞARIYI YÜKSELTECEK ÖĞRETMENLERİN YETİŞTİRİLMESİNDE YENİ OLUŞUMLAR.....	454
<i>İnayet ÇAKITLI</i>	<i>454</i>
FARKLI METİNSEL TASARIM BİÇİMLERİNİN İLKÖĞRETİM 5. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRENME VE ALGILAMALARI ÜZERİNE ETKİLERİ	455
<i>Yusuf GEZER, Erdoğan TEZCİ, Çetin TAN</i>	<i>455</i>
ÖĞRETMEN MERKEZLİ DENETİM: KLİNİK DENETİME İLİŞKİN YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİ	457
<i>Esrarur ÇAY, Münevver ÇETİN</i>	<i>457</i>

PAYLAŞIM ZİRVELERİNE YÖNELİK UYGULAMA ÖRNEKLERİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ	460
<i>Kübra Burcu ABBAS, Seval ORAK</i>	<i>460</i>
ADAY ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SÜRECİNDE ADAY ÖĞRETMENLERİN DANIŞMANLARINDAN DESTEK İHTİYAÇLARI	462
<i>Necati ÖZTÜRK, Gökçe ÖZDEMİR, Sevilay ŞAHİN</i>	<i>462</i>
HİZMET İÇİ EĞİTİM İLE ELDE EDİLEN KAZANIMLARIN ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNİN MESLEKİ GELİŞİMİNE KATKISININ DEĞERLENDİRİLMESİ	464
<i>Gökçe ÖZDEMİR, Necati ÖZTÜRK, Sevilay ŞAHİN.....</i>	<i>464</i>
ÖĞRETMENLERİN İŞLE BÜTÜNLEŞMELERİNDE ÖĞRETİMSSEL LİDERLİK ALGILARININ ROLÜ	466
<i>Hüseyin BAĞRIYANIK, İsmail ESER</i>	<i>466</i>
OKULLARDA BİREYLERARASI İLİŞKİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ İÇİN BİR ARAŞTIRMA YÖNTEMİ: SOSYAL AĞ ANALİZİ	468
<i>Temel ÇALIK, Emre ER.....</i>	<i>468</i>
STEM EĞİTİMİ UYGULANAN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BİLİMSSEL YARATICILIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ	470
<i>Yusuf İslam GÜNEŞ.....</i>	<i>470</i>
BİZ DÜNYAYI ÇOK SEVDİK	471
<i>Hakan TATLI, Hülya TATLI</i>	<i>471</i>
ATATÜRK'ÜN EĞİTİMDE BİLİMSELLİK ANLAYIŞINDAN HAREKETLE; 6. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN BİLİMSSEL SÜREÇ BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA	473
<i>Arzu ASA, Hacer KARABAĞ, Uygur KANLI</i>	<i>473</i>
ÖĞRETMENLERİN ALGILARINA GÖRE ÇALIŞMA ARKADAŞLARININ SOSYAL KAYTARMA DAVRANIŞLARI	475
<i>Suzan BAGIRTLAK, Ali AKSU, Aslı YURTTAŞ, Ferdane Denkci Akkaş.....</i>	<i>475</i>
ÖĞRENMEYİ ETKİLEYEN UNSURLARA İLİŞKİN LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİLERİN GÖRÜŞLERİ	476
<i>Melek ÇAKMAK, Şenay ŞEN, Yücel KAYABAŞI</i>	<i>476</i>
YABANCI DİLLE ÖĞRETİM YAPAN YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI YÖNETİCİLERİNİN YETERLİK ALANLARINA İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELERİ: ANKARA İLİ ÖRNEĞİ.....	477
<i>Mustafa BULUT.....</i>	<i>477</i>
EĞİTİM ÖRGÜTLERİNDE ÖRGÜTSEL İKİYÜZLÜLÜĞÜN ÜSTESİNDEN GELME YOLLARI.....	478
<i>Gökhan KILIÇOĞLU, Derya KILIÇOĞLU</i>	<i>478</i>
TÜRKİYE'DE EZBERCİ ÖĞRETİM SORUNU	479
<i>Demet CENGİZ.....</i>	<i>479</i>
SÜRDÜRÜLEBİLİR BİR ÖĞRENME İÇİN "KAVRAM ODAKLI ÖĞRENME MODELİ" (ALTERNATİFBİR EĞİTİM YAKLAŞIMI)	480
<i>Esef Hakan TOYTOK, Mustafa KAHYAOĞLU, Ali ÇETİN</i>	<i>480</i>
SÖZLEŞMELİ ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI'NIN SÖZLEŞMELİ VE KADROLU İLE OKUL YÖNETİCİLERİ TARAFINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	482
<i>Hakan ORAN, Hasan Basri MEMDUHOĞLU.....</i>	<i>482</i>
CİNSİYETİN MESLEK SEÇİMİNE OLAN ETKİSİNİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ.....	485
<i>Nihal ÖZDENOĞLU, Seda USTAN, Demet KAYABAŞI.....</i>	<i>485</i>
EĞİTİM VE ÖĞRETİMDE YENİLİKÇİLİK ÖDÜLLERİNİN STRATEJİK YÖNETİM UYGULAMALARINA KATKISININ DEĞERLENDİRİLMESİ	488
<i>Murat AKKUŞ, Ebru DEMİR</i>	<i>488</i>

STEM ÖĞRETMEN EĞİTİMLERİ İÇİN ÖRNEK ÇALIŞMA MATERYALLERİNİN TASARLANMASI: YAŞANABİLİR BİR DÜNYA ETKİNLİĞİ	490
<i>Seyide EROĞLU, Gökhan ARIKAN, Oktay BEKTAŞ</i>	<i>490</i>
GEOGEBRA DESTEKLİ KESİR ÖĞRETİMİNE YÖNELİK İLKOKUL 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ	492
<i>Hanife ÜNLÜTÜRK AKÇAKIN</i>	<i>492</i>
ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN DEVAMSIZLIK NEDENLERİ	494
<i>Ahmet Turan KANGAL, Tuğba KANGAL, Seda USTAN</i>	<i>494</i>
ÖĞRETMENLERİN MÜLTECİ ÖĞRENCİLERİN EĞİTİMİNE YÖNELİK KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR.....	497
<i>Sefa KIZMAZ, Songül ALTINIŞIK.....</i>	<i>497</i>
TÜRKİYE ÜNİVERSİTELERİNİN KALİTE GÜVENCE SİSTEMİ AÇISINDAN İÇ DEĞERLENDİRME SONUÇLARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ	499
<i>Meryem EMEKÇİ, Süleyman DOĞAN</i>	<i>499</i>
SPOR BİLİMLERİNDE OKUYAN ÖĞRENCİLERİN ZAMAN YÖNETİM PLANLARI VE BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ	501
<i>Kadir PEPE, Rabia ÖZKURT.....</i>	<i>501</i>
ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN DİNLEME BECERİSİNDE YAŞADIĞI SORUNLARIN NEDENLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	502
<i>Yıldız YENEN AVCI</i>	<i>502</i>
EĞİTİM FAKÜLTESİ TEMEL EĞİTİM BÖLÜMÜ ANABİLİM DALINDA ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK TUTUMLARI İLE SINIF İÇİNDE YAŞANABİLECEK İSTENMEYEN DAVRANIŞ SORUNLARININ ÇÖZÜMÜNE YÖNELİK YAKLAŞIMLARININ ETİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	503
<i>İsmail ZENCİRCİ.....</i>	<i>503</i>
ORTAÖĞRETİMDE OKUYAN ÇOCUKLARIN SOSYAL ANKSİYETE DÜZEYLERİNİN AKTİF SPOR YAPAN VE YAPMAYANLAR AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	505
<i>Kadir PEPE, Rabia ÖZKURT.....</i>	<i>505</i>
ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖZÜNDEN YÖNETSEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	506
<i>Nilay NEYİŞÇİ, Özlenen ÖZDİYAR.....</i>	<i>506</i>
YAPISAL-İŞLEVSEL BOYUTLARIYLA TÜRKİYE'DE MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI KURUMUNUN DEĞİŞİMİNDE MERKEZİLEŞME YERELLEŞME EĞİLİMİ	508
<i>Dilek DEDE</i>	<i>508</i>
ÖĞRETMENLERİN ÖRGÜTSEL ADALETE İLİŞKİN ALGILARININ İNCELENMESİ	510
<i>Çağla AKSOY</i>	<i>510</i>
LİSANSÜSTÜ EĞİTİMDE OKUL TERKİ ÜZERİNE BİR İNCELEME	512
<i>Fatma ÜNAL, Sinem TARHAN, Eda ÇÜRÜKVELİOĞLU KÖKSAL</i>	<i>512</i>
BİR SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMASI OLARAK MÜBADELE KONUSUNDA TARİHİN CANLI TANIKLARIYLA BİR TARİH DERSİ.....	514
<i>Kamuran ÖZDEMİR.....</i>	<i>514</i>
OKUL MÜDÜRLERİNİN ETKİLEME TAKTİKLERİ	515
<i>Said TAŞ, Cüneyt BELENKUYU</i>	<i>515</i>
ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA YÖNETİCİ GÖZÜYLE BAĞIMLILIK	516
<i>Osman ÇEKİÇ, Yaşar DİLBER, Nuray TAN KILIÇ.....</i>	<i>516</i>

EĞİTİMDE YENİ BİR YÖNELİM BAĞLAMINDA PROBLEME DAYALI ÖĞRENME: MEGA-ÇOKLU BÜTÜNCÜL YAKLAŞIM	517
<i>Veli BATDI</i>	<i>517</i>
ÖĞRETMEN ADAYLARININ AKADEMİK İÇSEL MOTİVASYONLARI VE ÖĞRENMEYE İLİŞKİN TUTUMLARI	519
<i>Bahri AYDIN, Mahmut Remzi SOYSAL</i>	<i>519</i>
MEVSİMLİK FINDIK TARIMINDA ÇALIŞAN AİLELERİN VE ÇOCUK İŞÇİLERİN YAŞAM KOŞULLARI VE YAZ OKULLARINA KARŞI TUTUMLARI (TEMMUZ-EYLÜL 2018)	522
<i>Hüseyin DİLEK, Ayhan DİREK, Hasan YALILI</i>	<i>522</i>
ORTAÖĞRETİM OKULLARINDA İÇ KONTROL SİSTEMİNİN UYGULANABİLİRLİĞİNİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ	524
<i>Sezen KAYIKCI, Şifanur BATTAL</i>	<i>524</i>
KADEMELER ARASI GEÇİŞE YÖNELİK PAYDAŞ GÖRÜŞLERİ VE MODEL ÖNERİSİ	526
<i>Emin Reşit DEMİREL.....</i>	<i>526</i>
POLİTİK TAKTİKLER ÖLÇEĞİ-ÜNİVERSİTE/FAKÜLTE VERSİYONUNUN GELİŞTİRİLMESİ.....	528
<i>EvrİM EROL.....</i>	<i>528</i>
AKADEMİK LİDERLİĞİN YÜKSEKÖĞRETİM KÜLTÜRÜ VE AKADEMİK KİMLİK OLUŞUMUNA ETKİSİ ..	530
<i>İsmail KARSANTIK, Münevver ÇETİN</i>	<i>530</i>
ÖĞRETMEN MOTİVASYONU ÖLÇEĞİ GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI.....	532
<i>Esra KARABAĞ KÖSE, Ali TAŞ, Erdem KARATAŞ, Mehmet KÜÇÜKÇENE</i>	<i>532</i>
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ	534
<i>Cengiz AKÇAY, Püren AKÇAY, Vildan SARUHAN</i>	<i>534</i>
OKUL YÖNETİCİLERİNİN KODLAMA KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI(SİNOP İLİ ÖRNEĞİ)	535
<i>Hakan SÜZGÜN, Ayten ÜNAL, Nurtaç ÖZDEMİR.....</i>	<i>535</i>
ÖĞRETMENLERİN POZİTİF PSİKOLOJİK SERMAYE, İŞLE BÜTÜNLEŞME VE OKUL YÖNETİCİLERİNE YÖNELİK ETİK LİDERLİK ALGI DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ.....	536
<i>İsmail ESER, Hüseyin BAĞRIYANIK</i>	<i>536</i>
MATEMATİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ NARSİZM VE DİĞERLERİNE GÜVEN KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ.....	538
<i>Elife DOĞAN KILIÇ, Nayil KILIÇ</i>	<i>538</i>
İLKOKUL DÖRDÜNCÜ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YANSITICI DÜŞÜNME VE KARAR VERME BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ.....	539
<i>A. Seda SARACALOĞLU, Burcu DEMİRBAŞ NEMLİ, Belma KOÇ.....</i>	<i>539</i>
SINIF ÖĞRETMENLERİNİN PROBLEM ÇÖZME VE KARAR VERME BECERİSİNİN ÖĞRETİMİ KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ	540
<i>Burcu DEMİRBAŞ NEMLİ, A. Seda SARACALOĞLU.....</i>	<i>540</i>
OSMANLI'DAN GÜNÜMÜZE YÖNETİM KURAMLARININ EĞİTİM YÖNETİMİNE YANSIMASI	541
<i>Orhan YILMAZ.....</i>	<i>541</i>
OKUL MÜDÜRLERİNİN DAVRANIŞLARININ ETİK İLKELER AÇISINDAN İNCELENMESİ	543
<i>Hasan Basri MEMDUHOĞLU, Fatma KÖSEOĞLU.....</i>	<i>543</i>
OKULÖNCESİNDE ALGORİTMİK DÜŞÜNME BECERİLERİNE GİRİŞ VE OYUN-TEMELLİ KODLAMA EĞİTİMİ; AKILLI BEBEKLER AKADEMİSİ (ABA) ÖRNEĞİ	545
<i>M. Semih SUMMAK, Nursel KARADUMAN</i>	<i>545</i>

TÜRKİYE'DE EĞİTİM BİLİŞİM AĞI (EBA) İLE İLGİLİ YAPILMIŞ OLAN AKADEMİK BİLİMSEL ÇALIŞMALARIN İÇERİK ANALİZİ	547
<i>Nurcan KORKMAZ, Alper HACIOĞLU.....</i>	<i>547</i>
MESLEKİ VE TEKNİK ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA OKUL TERKİ: NEDENLERİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	549
<i>Selçuk Yusuf ARSLAN, Arzu DONAT.....</i>	<i>549</i>
İLKOKUL VE ORTAOKUL YÖNETİCİLERİNİN ÖRGÜTSEL BAĞLILIK DÜZEYLERİ (ELAZIĞ İLİ ÖRNEĞİ) ..	552
<i>Halil TAŞ, Nurcan ÇALIŞKAN, Perihan CENGİZ ÖZGENÇ, Mustafa AYDOĞAN, Fırat GÜREŞ.....</i>	<i>552</i>
TÜRKÇE ÖĞRETİMİNE YÖNELİK EYLEM ARAŞTIRMALARI ÜZERİNE SİSTEMATİK DERLEME ÇALIŞMASI	554
<i>Mukime GÜLEN CANLI, Yusuf TEPELİ</i>	<i>554</i>
MEGA-ÇOKLU BÜTÜNCÜL YAKLAŞIMIN KURAMSAL DAYANAĞI GESTALT KURAMI.....	555
<i>Veli BATDI</i>	<i>555</i>
24 HAZİRAN 2018 SEÇİM DÖNEMİNDE SİYASAL PARTİLERİN SEÇİM BEYANNAMELERİNDE “EĞİTİM SÖYLEMLERİ”	557
<i>Ayhan DİREK</i>	<i>557</i>
LİSE SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN MESLEK SEÇİMİNDE OKULUN ROLÜ.....	559
<i>Ümran TURAN.....</i>	<i>559</i>
OKUL MÜDÜRLERİNİN MESLEKİ SAYGINLIKLARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ	561
<i>Niyazi ÖZER, Hasan DEMİRTAŞ, Mehmet ÜSTÜNER, Kemal NAZLI.....</i>	<i>561</i>
ATATÜRK’ÜN MİLLİ EĞİTİM BAKANI MUSTAFA NECATİ: KİŞİLİĞİ, SÖYLEM VE EYLEMLERİ.....	563
<i>Mualla AKSU</i>	<i>563</i>
TÜRKİYE’DE YEREL YÖNETİMLER EĞİTİM İLİŞKİSİ	564
<i>Abdullah ELMAS, Hüseyin YILMAZ, Ömer SEVEN.....</i>	<i>564</i>
ÖĞRETMENLERİN RAHATSIZLIK DUYULAN OKUL YÖNETİCİSİ DAVRANIŞLARI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ.....	565
<i>Tuncay Yavuz ÖZDEMİR, Mustafa ORHAN.....</i>	<i>565</i>
OKUL MÜDÜRLERİNİN MUHAKKİKLIK GÖREVLERİNE İLİŞKİN İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLERİ VE ŞUBE MÜDÜRLERİNİN GÖRÜŞLERİ	566
<i>Derviş TATAR, Kemal KAYIKÇI</i>	<i>566</i>
MESLEK LİSELERİNDE ÖĞRENCİ OKUL BAĞLILIĞININ ÖĞRETMEN SINIF LİDERLİĞİ VE ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ.....	568
<i>Ömer YURDAKUL, Esra KARABAĞ KÖSE.....</i>	<i>568</i>
ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA OKUL GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ	570
<i>Hakan POLAT, Mustafa ORHAN, Tuncay Yavuz ÖZDEMİR.....</i>	<i>570</i>
FİZİK ÖĞRETMENLERİNİN DERSLERİNDE BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ KULLANIRKEN KARŞILAŞTIKLARI ZORLUKLARIN TESPİTİ.....	572
<i>Osman Sinan DEMİR, Uygur KANLI</i>	<i>572</i>
MÜDÜR YARDIMCILARI VE ÖĞRETMENLERİN LİSELERDE GÖREVLİ OKUL MÜDÜRLERİNİN YETERLİK DÜZEYLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	574
<i>Halime KORKUT, Kemal KAYIKÇI</i>	<i>574</i>

GÜNCELLENEN İNGİLİZCE ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMININ ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ GENEL YETERLİLİKLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ.....	576
<i>Pınar BABANOĞLU, Reyhan AĞÇAM.....</i>	<i>576</i>
AR-GE BİRİMLERİNDE ÇALIŞAN YÖNETİCİLERİN VE ÜYELERİN DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜME AİT ALGILARI VE ALANA ETKİLERİ NEDİR? (81 İL ÖRNEĞİ).....	578
<i>Cemil KURT, Gül ERCAN, Zekiye KILIÇ.....</i>	<i>578</i>
EDEBİ ESER DİNLETİLEN UZUN YOL ŞOFÖRLERİNİN KİTAP OKUMA TUTUM VE MOTİVASYON ÖLÇEKLERİNE VERDİKLERİ TEPKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE BİR MODEL ÖNERİSİ	581
<i>Ahmet USLU, Şenay USLU, Abdullah EŞSİZ, Şenay USLU, Abdullah EŞSİZ.....</i>	<i>581</i>
MİLLÎ EĞİTİMDE REHBERLİK HİZMETLERİ: MEVZUAT DEĞİŞİKLİĞİ VE UYGULAMAYA ETKİSİ	583
<i>Ertuğ CAN, Urania NİKOLAYİDİS, Canan IŞIK CAN.....</i>	<i>583</i>
ADAY/DANIŞMAN ÖĞRETMEN MENTORLUK ROLLERİ ÖLÇEKLERİ (A/D-ÖMRÖ)“NİN GELİŞTİRİLMESİ: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI	585
<i>Mehtap NAİLLİOĞLU KAYMAK, Ferudun SEZGİN</i>	<i>585</i>
STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANLIĞI İLE AR-GE BİRİMLERİNİN, AR-GE BİRİMİNDE ÇALIŞAN YÖNETİCİ VE ÜYELERİNİN GELİŞİMLERİNE AİT ETKİYE YÖNELİK ALGILARININ İNCELENMESİ	588
<i>Cemil KURT, Yusuf ŞENUFUK, Nurten AKKUŞ.....</i>	<i>588</i>
DUYGUSAL ZEKANIN OKUL YÖNETİCİLERİNİN DÖNÜŞÜMCÜ LİDERLİK DAVRANIŞLARINA ETKİSİ: BİR META-ANALİZ ÇALIŞMASI	591
<i>Gökçen Seyra ÇAKIR, Münevver ÇETİN</i>	<i>591</i>
ARTIRILMIŞ GERÇEKLİK VE SANAL GERÇEKLİĞİN YABANCI DİL EĞİTİMİNDEKİ UYGULAMALARININ META ANALİZİ YÖNTEMİYLE KARŞILAŞTIRILMASI	592
<i>Verda Gizem OĞUL</i>	<i>592</i>
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN YAŞADIKLARI SORUNLAR.....	594
<i>Elif BEŞİKTAŞLI, Rümeyza ŞEN.....</i>	<i>594</i>
MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN ARA ELEMAN OLARAK ÇALIŞTIKLARI İŞ YERLERİNDEKİ YÖNETİCİLERİ İLE İLGİLİ LİDERLİK ALGILARI	596
<i>Verda Gizem OĞUL</i>	<i>596</i>
ÖĞRETMEN SINIF LİDERLİĞİNİN BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ	597
<i>Esra KARABAĞ KÖSE</i>	<i>597</i>
DEVLET OKULU VE ÖZEL OKUL YÖNETİCİLERİNİN ÖĞRETMEN PERFORMANSINI DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ.....	598
<i>Hüseyin SERİN, Hatice ERGİN-KOCATÜRK.....</i>	<i>598</i>
EĞİTİM HARCAMALARININ EKONOMİK BÜYÜME, KİŞİ BAŞI MİLLİ GELİR VE YÜKSEK TEKNOLOJİ İHRACATINA ETKİSİ: BRICS ÜLKELER VE TÜRKİYE (2000-2016)	600
<i>Hüseyin YILMAZ, Abdullah ELMAS.....</i>	<i>600</i>
MESLEK LİSESİ ÖĞRETMENLERİNİN SINIF YÖNETİMİ YETERLİLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	601
<i>Gülsün ŞAHAN.....</i>	<i>601</i>
AMERİKA'DA ÜNİVERSİTELERİN ULUSLARARASILAŞMASINI ÇALIŞIRKEN YAŞADIĞIM ZORLUKLAR VE FIRSATLAR.....	602
<i>Gülşah TAŞCI, Seyfi KENAN</i>	<i>602</i>
SOSYAL AĞ TEORİSİ NEDİR VE NE DEĞİLDİR? EĞİTİM BİLİMLERİ ALANINDAKİ SOSYAL AĞ ANALİZİ ARAŞTIRMALARININ ELEŞTİREL ANALİZİ	603
<i>Köksal BANOĞLU</i>	<i>603</i>

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞININ YENİDEN YAPILANDIRILMASI ÇALIŞMALARI	604
<i>Hüseyin SERİN</i>	604
ORTA ÖĞRETİMDE SURİYELİ GÖÇMEN ÇOCUKLARINA VERİLEN EĞİTİMDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	605
<i>Seyfi ÖZGÜZEL, Rukiye ÖZGÜZEL, Şirin KÖSE</i>	605
ÖĞRETMENLERİN DEĞİŞİM EĞİLİMLERİ İLE SINIF LİDERLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİLER	606
<i>Ercan KORKMAZ, Esra KARABAĞ KÖSE</i>	606
ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ	608
<i>Melek ÇAKMAK</i>	608
ÜNİVERSİTELERDE ÖRGÜT KÜLTÜRÜ İLE YENİLİKÇİ VE GİRİŞİMCİ ÜNİVERSİTE ARASINDAKİ İLİŞKİLER	609
<i>Mehmet Fatih KÖSE</i>	609
ÜNİVERSİTELERDE ÖRGÜT KÜLTÜRÜ VE AKADEMİSYEN LİDERLİĞİ	610
<i>Mehmet Fatih KÖSE</i>	610
EĞİTİM YÖNETİCİSİ ATAMAYA ALTERNATİF BİR BAKIŞ: YÖNETİCİLİKTE ESAS OLAN ÖĞRETMENLİK MİDİR?	611
<i>Hatice ERGİN-KOCATÜRK, Murat AYDOĞMUŞ, Nesrin GÜMÜŞ</i>	611
OKULLARDA ÖĞRENCİ BAŞARISININ LİDERLİK KAPASİTESİ VE BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ	613
<i>Songül EKER, Esra KARABAĞ KÖSE</i>	613
DOKTORA PROGRAMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	614
<i>Nezahat GÜÇLÜ, Gülşen YILMAZ</i>	614
MİLLİ EĞİTİM ŞÛRA KARARLARINDA YÜKSEKÖĞRENİME KADAR OKUL TÜRLERİ, BU KARARLARIN EĞİTİME ETKİLERİ	615
<i>Zeki DAĞLI, Raşit YETİM</i>	615
EĞİTİM KURUMU YÖNETİCİLERİNİN AŞAMALARI TEMELİNDE PERFORMANS PROGRAMI DEĞERLENDİRME SÜRECİNE İLİŞKİN ÖLÇEK GELİŞTİRME	617
<i>Özlem GÖRÜR, Mehmet YAŞAR</i>	617
ÖĞRETİMDE ÖZERK MOTİVASYON ENVANTERİ (ÖZMOTEN) TÜRKÇEYE UYARLANMASI: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI	619
<i>Abdurrahman TANRIÖĞEN, Tamer SARI</i>	619
LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRENME SÜRECİNE İLİŞKİN ALGILARI	620
<i>Halime Şenay ŞEN, Yücel KAYABAŞI, Melek ÇAKMAK</i>	620
ÜSTÜN ZEKALİ VE YETENEKLİ ÇOCUKLARIN EĞİTİMİNİN TÜRKİYE'DE GELİŞİM SÜRECİ	622
<i>Bitem Banu TAMER, Özlem AKSU, Aslı GÖKALP, FERYAL ARSLAN</i>	622
DİJİTAL ÇAĞDA GÖZETİM VE ÖZERKLİK DENKLEMİNDE TÜRKİYE'DE MAHREMİYET EĞİTİMİNİ YENİDEN DÜŞÜNMEK	624
<i>Fuat GÜLLÜPİNAR, Hamide Elif ÜZÜMCÜ</i>	624
ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN DAVRANIŞSAL ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ ÖLÇEĞİ'NİN TÜRKÇE'YE UYARLANMASI	626
<i>Çiğdem ŞAHİN, Ahmet Faruk LEVENT</i>	626
MESLEK OKULLARI VE TEKNİK OKULLAR ÖZEL KEŞİME DEVİR EDİLİR Mİ?	628
<i>İlhan DÜLGER</i>	628

ORTAOKUL ÖĞRETMENLERİNİN ÖZYETERLİK ALGILARI İLE ÖĞRETMEN LİDERLİĞİ DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ.....	629
<i>Ahmet Hakan YAZ, Ergün RECEOĞLU, Ömer Volkan YAZ.....</i>	<i>629</i>
KIZ İMAM HATİP LİSELERİNDEKİ ÖĞRENCİLERİN GELECEĞE YÖNELİK MESLEK SEÇİMİ VE KARIYER YÖNELİMLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA.....	631
<i>Ali ÖZDEMİR, Gülsu NAİBOĞLU.....</i>	<i>631</i>
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİN MESLEĞİNİN İLK BEŞ YILINDA KENDİLERİNE UYGULANAN MENTORLUK FAALİYETLERİNE YÖNELİK DÜŞÜNCELERİ	633
<i>Cansu KAYGISIZ, Ali ÖZDEMİR.....</i>	<i>633</i>
MEVCUT EĞİTİM SİSTEMİNİN AİLE İÇİ İLİŞKİLERE ETKİSİ	636
<i>Ali ÖZDEMİR, Şifanur BATTAL, Gülsu NAİBOĞLU, Cansu KAYISIZ.....</i>	<i>636</i>
YETİŞKİNLERİN ARAPÇA ÖĞRENMEDEKİ TEKNOLOJİDEN YARARLANMALARINA İLİŞKİN KATILIMCI GÖRÜŞLERİ.....	639
<i>Sare EVCİMİK</i>	<i>639</i>
MESLEKİ GELİŞİM SEMİNER ÇALIŞMALARINA DAİR ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ	640
<i>Ramazan Burak KAHYAOĞLU, Süleyman KARATAŞ</i>	<i>640</i>
REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZLERİNİN ARAŞTIRMA MERKEZLERİ OLARAK ÖNE ÇIKARILMASI: ALTINDAĞ RAM ÖRNEK OLAY ÇALIŞMASI	641
<i>Mustafa AYRAL, Şadan ÖZCAN, Nedim ÖZDEMİR, Şule Ötken, Şenol Demirhan, Ahmet Ünlü, Hakan Özarslan</i>	<i>641</i>
ÖĞRENCİLERİN BİLGİSAYAR OYUN BAĞIMLILIK DÜZEYİ İLE BİLGİSAYAR OYUN BAĞIMLILIĞINA ETKİ EDEN ETKENLERE İLİŞKİN VELİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ	643
<i>Sabri ÇELİK, Berru ULUSOY.....</i>	<i>643</i>
RADİKALLEŞMENİN ÖNLENMESİ; ORTAK DEĞERLERE YÖNELİK ANLAYIŞIN GELİŞTİRİLMESİ	646
<i>Ünsal SAPER.....</i>	<i>646</i>
BİR İNGİLİZCE ÖĞRETMENİ'NİN STEM ENTEGRASYONU	648
<i>Kadriye GÜVEN</i>	<i>648</i>
SAĞIKLI VE GÜVENLİ BİR OKUL İÇİN EĞİTİM YÖNETİCİSİNİN ROLÜ.....	649
<i>Akın TEKİN.....</i>	<i>649</i>
BAZI AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ İLE TÜRKİYE'DE MÜFETTİŞLERİN SEÇİMİ, YETİŞTİRİLMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ	650
<i>İlke ÖZTEN, Ayca ÇİÇEK SAĞLAM.....</i>	<i>650</i>
ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMEN ÖZ-YETERLİK ALGILARININ İNCELENMESİ	652
<i>Fatih ÖNDER, İlhan SILAY, Çiğdem ŞENYİĞİT</i>	<i>652</i>
BECERİ OĞRETİMİNE YONELİK YAPILMASI GEREKEN REFORMLAR	653
<i>Hüseyin SIHAT.....</i>	<i>653</i>
21. YY. EĞİTİM METODLARIYLA ÖĞRENEN ÇOCUKLAR, YARININ LİDERLERİ OLACAKLARDIR	656
<i>Sengül YAVUZ, Hediye DOĞAN, Şener KALFA, Bilge Akıncı, Ahsen Mutlu, Elif Dursun, Zeynep Atalay, Ümrân Kalkısım, Erhan Dönmez, Selen Zehra Örgen, Hale Can, Selda Tilev, Enise Ulu Çoğalan</i>	<i>656</i>
GÖRSELLERLE KALİTELİ YAŞAM VE ÖĞRENME İÇİN YEŞİL OKUL MİMARİLERİ (ABD ÖRNEĞİ)	658
<i>Semiha ŞAHİN</i>	<i>658</i>
ÖĞRETMENLERİN BİLGİ OKURYAZARLIĞININ BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ.....	660
<i>Ahmet KIYMACI.....</i>	<i>660</i>

YÜKSEKÖĞRETİM KALİTE STANDARTLARININ TURİZM EĞİTİMİNE KATKISI	661
<i>Nesrin M. BAHÇELERLİ, Fahriye ALTINAY, Zehra ALTINAY, Gökmen DAĞLI</i>	<i>661</i>
OKUL YÖNETİCİLERİNİN MÜZAKERE BECERİLERİ İLE ÖĞRETMENLERİN MUHALİF DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ.....	662
<i>Serkut SARIÇAY, Kazım ÇELİK</i>	<i>662</i>
ATATÜRK'ÜN MİLLİ EĞİTİM POLİTİKASI	664
<i>Hasan CİCİOĞLU.....</i>	<i>664</i>
YÜKSEK ÖĞRETİMDE İNOVASYON KÜLTÜRÜ	665
<i>Mehtap NAİLLİOĞLU KAYMAK</i>	<i>665</i>
ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ PROFESYONELLİĞİ İLE ALGILANAN ÖRGÜTSEL DESTEK VE İNİSİYATİF ALMA ARASINDAKİ İLİŞKİ.....	667
<i>Ayşe YILMAZ, Tüker KURT</i>	<i>667</i>
NORM FAZLASI İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN ÖRGÜTSEL BAĞLILIK DÜZEYİ (PAMUKKALE VE MERKEZFENDİ İLÇELERİ ÖRNEĞİ).....	669
<i>Sevda SEVEN ŞARKAYA, Muammer KUNT.....</i>	<i>669</i>
ÖZBEKİSTAN VE TÜRKİYE EĞİTİM SİSTEMLERİ KARŞILAŞTIRMASI	672
<i>Dilnoza FAYZİEVA, Seffat DUMAN, Münevver ÇETİN.....</i>	<i>672</i>
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE ÖĞRETMENLERİN YAŞADIKLARI SORUNLAR	674
<i>Şahinde YILMAZ</i>	<i>674</i>
ÖĞRETMENLERİN ALGILADIKLARI ÖRGÜT KÜLTÜRÜ İLE ÖĞRETMENLERİN İŞ MOTİVASYONU ARASINDAKİ İLİŞKİ.....	676
<i>Gülsüm SERTEL.....</i>	<i>676</i>
BOŞANMIŞ AİLELERİN İLKOKUL ÇAĞINDAKİ ÇOCUKLARINDA OKUL UYUMU	678
<i>Ümit ÖZŞERBETÇİ, Şen RUMEYSA</i>	<i>678</i>
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRETİM ELEMANLARI TARAFINDAN SERGİLENEN İSTENMEYEN DAVRANIŞLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN YABANLILAŞMA DÜZEYİNE ETKİSİ.....	680
<i>Abdulvehap BOZ</i>	<i>680</i>
“BİR MİLYON ÖĞRETMEN BİR MİLYON FİKİR” PROJESİNE İLİŞKİN NİTEL BİR ANALİZ.....	681
<i>Neslihan KURT.....</i>	<i>681</i>
SURİYELİ GÖÇMEN ÇOCUKLARIN OKULÖNCESİ EĞİTİM SİSTEMİNE VE TOPLUMA ENTEGRASYON SÜRECİNDE OYUNUN ROLÜ	683
<i>Yağmur GÖZÜBOL KIVRAK, Hatun SARI.....</i>	<i>683</i>
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİNDE MATERYAL KULLANIMININ SINIF YÖNETİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	685
<i>Mehmet RAMAZANOĞLU, Eşef Hakan TOYTOK.....</i>	<i>685</i>
ÜSTÜN YETENEKLİ ÇOCUKLARIN GELİŞTİRİLMESİNDE UYGULANABİLİR MODEL ÖRNEĞİ.....	686
<i>Zühal KARAMAN, Oktay KARAMAN.....</i>	<i>686</i>
ANNE BABALARIN ÇOCUKLARINA OYUNCAK VE KIYAFET ALIRKEN YAŞADIKLARI DURUMLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	688
<i>Fatma TEZEL ŞAHİN, Cansu TUTKUN</i>	<i>688</i>
EĞİTİM ÖRGÜTLERİNDE ÖRGÜTSEL GÜÇ VE PSİKOLOJİK SERMAYE	689
<i>Nejat İRA, Seval BULUT.....</i>	<i>689</i>

GELECEĞİN LİDERLERİ NASIL YETİŞTİRİLİR? ÖZEL YETENEKLİLERDE BECERİ EĞİTİMİ PROGRAMININ VE UYGULAMASININ GELİŞTİRİLMESİ, ETKİLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	690
<i>Çiğdem ŞAHİN.....</i>	<i>690</i>
STEM EĞİTİMİNİN ÖNEMLİ BİR HALKASI STEM HAKKINDA NE DÜŞÜNÜYOR?	691
<i>Tuğra KARADEMİR COŞKUN, Burcu YILMAZ, Turgay ALAKURT</i>	<i>691</i>
EĞİTİM FAKÜLTELERİNDE UYGULANMAYA BAŞLANAN YENİ PROGRAMLARIN ÖĞRETMEN EĞİTİMİNE KATKISI	692
<i>AYHAN AYDIN</i>	<i>692</i>
GAZİANTEP İLİNDE KAMU KURUMLARININ ÇALIŞAN ÇOCUKLARLA İLGİLİ UYGULAMALARI	693
<i>Güldeniz ARBAŞ, Zeynep TEZEL.....</i>	<i>693</i>
THE EDUCATIONAL PROBLEMS OF FOREIGN STUDENTS	694
<i>Riyad SİHAB, Rajha M. SHEHAB, Yousif M. SHİHAB</i>	<i>694</i>
THE IMPORTANCE OF MAKİNG PRACTİCE FOR VOCATİONAL HİGH SCHOOLS İN REAL COURT İNSTEAD OF VİRTUAL COURT İN İRAQ	696
<i>Yousif M. SHİHAB, Riyad SİHAB, Rajha M.SHEHAB</i>	<i>696</i>
TEACHİNG İN AN İNTERCONNECTED WORLD	697
<i>Daniela Roxana ANDRON, Maria Cristina POPA.....</i>	<i>697</i>
AZERBAYCAN'DAKİ ÖĞRENCİ GENÇLİĞİNİN BİLİŞSEL AKTİVİTELERİNİN SOSYAL SORUNLARI (SOSYOLOJİK ANALİZ)	698
<i>Yagut ALİYEVA, Sevinc ALİYEVA, Pınar VATANDAŞ</i>	<i>698</i>
İMPORTANCE OF HUMAN MEDIATION IN THE USE OF TECHNOLOGY FOR FUTURISTIC LEARNING	701
<i>Tara RATNAM</i>	<i>701</i>
THE DYNAMIC LINK BETWEEN EDUCATIONAL LEADERSHIP, SCHOOL REFORM AND TEACHER LEARNING FOR CHANGE: LESSONS FROM AN INDIAN EXPERIENCE.....	702
<i>Tara RATNAM.....</i>	<i>702</i>
TEACHER LEADERSHIP: CONCEPTS AND IMPLICATIONS IN THE FRENCH CONTEXT	703
<i>Marie-Christine DEYRİCH</i>	<i>703</i>
TEACHERS AS RESIDENT SCHOLARS.....	704
<i>Paul MAGNUSON.....</i>	<i>704</i>
TEACHER MENTORS AS EDUCATİONAL LEADERS: QUALİTY SUPERVİSİON TO İMPROVE SCHOOL PRACTİCES (570 W).....	705
<i>Juanjo MENA.....</i>	<i>705</i>
AR-GE BİRİMLERİNDE ÇALIŞAN YÖNETİCİ VE ÜYELERİN AR-GE BİRİMLERİNİN UYGULAMALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ (81 İL ÖRNEĞİ)	706
<i>Nurettin KONAKLI, Mehmet Baki ÖZTÜRK, Cemil KURT.....</i>	<i>706</i>

ORFF YAKLAŞIMI İLE OYUNLAR

Elif Buse ŞAHİNGÖZ¹

ÖZET

Ritim ve oyun hayatımızın temelinde en güçlü yapı taşlarındandır, ancak giderek daha hareketsiz ve ritimsiz bir topluma dönüşüyoruz. Özellikle çocuklardaki neredeyse yürüyememe, koşamama ve oynayamama sorunlarını beraberinde getiriyor. Ritim olmadan yapamayacaklarımızı düşündüğümüzde önümüze uzun bir liste çıkıyor. Yürümek, koşmak, oyun oynamak, dans etmek, sayı saymak, konuşmak, hatta şu an bunları yazarken bile bir ritim var. Küçük yaşlardan başlayarak çocuklarımıza el vurmaya öğretiriz. Bir müziğe tempo tutmak, kapı gıcirtısına oynamak adetimizdir. Ancak son zamanlarda pek çok konuda olduğu gibi ritmi de unuttuk. Çocuklar eskisi gibi el vurmuyor, oynamıyor, dans etmiyor, neredeyse koşmuyor, yürümüyor... Bunun gibi basit koordinasyon faaliyetlerini etkileyen ritim, eğer okul öncesinde kazandırılmazsa ileriki yaşlarda çok zor oluyor.

Duygusal gelişim ve değişimlerde, duygusal sorunlarda, içe dönüklük veya şiddet eğiliminde, ritim çalışmaları ve perküsyonun faydaları oldukça fazladır. Vurmalı çalgılarda yapılan seansların olumlu etkilerine yönelik yapılan araştırmaların yüz güldüren sonuçlar çıkardığını düşünürsek psikolojide de kullanılmasını anlarız. Günümüz koşullarında bilim ve bilgiye, dolayısıyla eğitime ihtiyaç duyulan gereksinim hızla artmaktadır. Sanat yoluyla çocuğu eğitme konusu, en önemli eğitim yollarından biridir. 21. yüzyılda ortaya çıkan eğitim anlayışındaki yeniliklerin, çocuk gelişimi ve eğitiminde kullanılan anlayış ve yöntemler konusundaki en önemli yansıması, oyun ve ritim alanında görülmektedir. Ritim ve müzik özü itibarıyla eğitsel nitelik taşır. Herkes müzik, ritim ve oyunla ilişkisinin biçimine, yönüne kapsamına ve derecesine göre ondan bir şey alır, bir şey kazanır.

RUHSAL GELİŞİM: Öğrencilerin psikolojik gelişimlerinin olumlu yönde geliştiği görüldü. Olumlu kişilik yapılarının geliştiği, sağlıklı bir kişilik yapısına sahip olup olumlu okul algısı geliştirmiş oldukları gözlemlendi.

SOSYAL GELİŞİM: Okul öncesi dönemde ritim eğitimi, çocuğa diğer çocuklarla beraberce mutlu yaşama alışkanlığını kazanmada yardımcı oldu.

ZEKA GELİŞİMİ: Çocuklara yaşamı algılama, yorumlama, yaratıcılık ve düşünme sistemini geliştirme ve eğitme konularında destek olmuştur.

PSİKOMOTOR GELİŞİM: Müzik aletleri kullanan çocuklar büyük ve küçük kas gelişimi de desteklendi. Çocukların ritime vücut hareketleriyle tepki vermeleri müziğe uygun dans figürleri oluşturmaya çalışması, ritme sesiyle eşlik ederek sesini tanıması bilişsel gelişime de katkı sağlamıştır.

Anahtar Kelimeler: *ORFF, Ritim, Oyun, Hafıza, Grup*

¹ Öğretmen, buseelifelif@hotmail.com

TÜRKÇE ÖĞRENİMİNDE SÖZLÜKLERİN ROLU

Aytan MAMMADOVA²

ÖZET

Bildiri türkçeni yabancı öğrenciler tarafından öğrenirken iki veya daha çok dilli hem kağıt hem de digital sözlüklerden nasıl fayadalanabileceğini, aynı zamanda yeni öğrenilen kelimeleri hafızada tutma yöntemlerini (görüntüleme, yüksek sesle tekrarlama, hayalde canlandırma ve s.) inceliyor. Aynı zamanda bildirimizde Türkçe ilkin diyalog kurmak için gereken sözcüksel minimum'dan (yani herhangi bir konuyu kapsayan kısa sözlükden) da bahsediliyor.

İncelememizin başlıca araştırma yöntemi olarak çeşitli boyutlu sözlüklerin taraması kullanılmış, yani Türkçe -İngilizce/ İngilizce-Türkçe sözlüklerin hemde Türk dilinde çeşitli konularda (aile, vatan ,eğitim ve s.) öğrenci tarafından benimsenmesi gereken sözlük minimumları ve onların esasında yabancılarla dilin taşıyıcıları arasında günlük ünsiyet amacıyla kurulabilecek diyalogların detaylı analizi yapılmıştır. Aynı zamanda bildirimizde Türkçe sözlük öğretiminde metin okuma ve ezberleme ile senaryo yöntemleri de karşılaştırılmış, yani karşılaştırma metodu da kullanılmıştır. Ve böylece incelememizin veri tabanı olarak ikidilli çeviri sözlükleri ve Türkçe sözlüğün çeşitli öğretim yöntemleri (görüntüleme, ezberleme, yükses sesle telaffuz, tekrarlama) bir biriyle karşılaştırılarak, yani her birinin üstün ve yetersiz cehetleri gösterilerek istifade edilmiştir.

Yapılan araştırmanın sonuç ve bulguları daha sonra, tam bildiri metni yüklenirken sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Sözlük, Türkçe, Sözcüksel minimum, Tekrarlama.*

² Doç.Dr., aytanm@rambler.ru

KOGNİTİF OYUN TEMELLİ EĞİTİM ATÖLYESİ

Bengü TÜRKÖĞLU³

ÖZET

Çocuklara oyunlar vasıtasıyla öğretemeyeceğimiz hiçbir bilgi yoktur. Kognitif Oyunlar, başta bilişsel gelişim olmak üzere bireyin tüm gelişim alanları üzerinde olumlu etkilere sahiptir. Çocukların hayata açılan penceresi olan oyunlar vasıtasıyla onların strateji geliştirme, akıl yürütme, yaratıcılık, planlama, eleştirel düşünme, dikkat, görsel algı, ayırt etme, dil-sayı kavramı, hafıza, konsantrasyon ve şekil-uzay becerilerinde; bunun yanı sıra rekabet, yenilgiyi kabullenme, sebat, karar verme, ileriye görme, motivasyon, girişimcilik, özgüven gibi tutum ve davranışlarında pozitif yönde gelişmeler sağlanabilir. Bu bilgiler ışığında katılımcılar atölye eğitimi sonrasında Kognitif Oyunlara yönelik farklı bir bakış açısı kazanacaklardır.

Eğitimde Kognitif Oyunların Yeri

Kognitif Oyunların Hedef Becerileri

Kognitif Oyunlar ve Bilişsel Gelişim ile İlgili Bilimsel Çalışmalar

Kognitif Oyunlar ve Diğer Gelişim Alanları ile İlgili Bilimsel Çalışmalar

Farklı Eğitim Kademeleri için Farklı Beceri Alanlarına Yönelik Bireysel ve Grup Kognitif Oyun Uygulamaları

Anahtar Kelimeler: *Kognitif Oyunlar, Oyun Temelli Eğitim, Eğitsel Kutu Oyunları*

³ Dr. Öğrt. Üyesi, a, bturkoglu@konya.edu.tr

VUCÜDUMUZDAKİ ALTIN ORAN: ÇAN EĞRİSİ

Kenan DEMİR⁴

ÖZET

Bu çalışmada normal dağılım eğrisinin çeşitli özelliklerinin öğretiminde öğretme ve öğrenme stratejileri hep birlikte kullanılmıştır. Karma öğretim sürecinin izlendiği bu uygulamada yaratıcı drama, eğitsel oyun, açık ve örtük tekrar, kafiye ile kodlama, analogi, kağıt katlama sanatı, açık ve örtük tekrar, eğitsel oyun, çoklu zeka etkinlikleri (sosyal, içsel, ritmik, görsel-uzamsal), anlamlandırma stratejileri olmak üzere bir çok öğretim yolunun birlikte kullanıldığı bir öğretim tasarımı geliştirilmiştir.

Hazırlanan öğretim tasarımı bir yaratıcı drama atölyesinde olduğu gibi ısınma-hazırlık (giriş) etkinlikleriyle başlamakta, canlandırma (süreç) etkinlikleriyle devam etmekte ve değerlendirme (sonuç) etkinlikleriyle bitirilmektedir.

Isınma-hazırlık sürecinde öncelikle katılımcıların vücutlarındaki çan eğrisini fark etmeleri ve geçmiş bilgileriyle bağ kurmaları için tüm grupla aşağıda verilen kodlama sürecinde; hem sözler kafiyeli bir şekilde söylenir, hem de ritmik hareketlerle her söz vücut üzerinde oyunlaştırılarak gösterilir.

Kafiye (bedende ritimle, eğitsel oyunla vb. yollarla kodlama)

Ben bir sayı doğrusuyum (eller iki yana açık)

Sıfırla yüz puan arasında

Burnum ortalama, ortanca, orta noktası, orta direk, tam ortası

Altına kalır grubun yarısı

Üstünde kalır diğer yarısı

Altında fiftisi (fifty)

Üstünde fiftisi (fifty)

Altında %50'si

Üstünde %50'si

Altında kalan %50'i başarısız

Üstünde kalan %50'i başarılı

Altında kalanlar yeteneksiz

Üstünde kalanlar yetenekli

⁴ Dr. Öğrt. Üyesi, kenandemirkfe@gmail.com

Altında kalanlar fakir

Üstünde kalanlar zengin

Her şey olur biter bir sayı doğrusunda

Çizdiğimizde bir grafik çıkar karşımıza

Buna da çan eğrisi denir sonunda

Giriş sürecindeki bu çalışma bütün grupta açık olarak iki kez tekrarlanır. Daha sonra bütün grup aynı anda, örtük (içsel-kapalı) ve kendi içinden bireysel olarak tekrar yapar. Bu çalışmadan sonra her katılımcı çan eğrisi ile ilgili şu ana kadar yaptıklarını elini kalem gibi kullanır ve gökyüzüne çizer.

Çalışmanın bu aşamasında tüm grup ikişerli küçük gruplara ayrılır ve her katılımcı arkadaşının üstünde bu çalışmayı hem söyleyerek hem de yaparak tekrar eder. Her öğrenciye ¼ A4 kağıdı verilir ve yapılan kodlama çalışmalarını çizerek somutlaştırmaları sağlanır. Katılımcılar çizdikleri çan eğrisini Drama liderine söyleyerek çizdirirler. Her katılımcı tahtaya çizilmiş çan eğrisi ile kendi çizdikleri çan eğrilerini kontrol ederek öz değerlendirme yapar. Katılımcılar varsa eksikliklerini tamamlar, yanlışlarını düzeltir.

Drama lideri katılımcılara “Bu grafiğe neden çan eğrisi denmiştir?” sorusu bağlamında katılımcıların da analogi yapıp bu grafiği neye benzettikleri belirlenir. Katılımcılar dağ, tünel girişi, kubbe kesiti, yoldaki kasis, ok ve yay, kemer köprü, kemer pencere vb. şekiller söyler. Bu şekilde analogi yapılarak çan eğrisinin gerçek yaşamda neye benzediği örneklendirilir.

Çalışmanın canlandırma kısmında katılımcıların 7’şerli grup olmaları ve çan eğrisinin şeklini ve sapsmaları gösterecek şekilde bir oyun, şekil hazırlamaları istenir. Her grup en az 5 farklı şekilde çan eğrisini bedenlerini kullanarak gösterir ve doğaçlamaları izlenir.

Grupların dilsiz çan eğrişi şekli ile birbirlerini değerlendirdiği son aşamada katılımcılardan çalışmalarla ilgili ne düşündüklerini, ne hissettiklerini ve çan eğrisi ile ilgili öğrendiklerini yazmaları istenir.

Bu çalışmada tek gruplu ön –son test deneysel desen kullanılacaktır. Katılımcılara çalışma öncesinde çan eğrisi ile bilgi ve kavrama düzeylerini ölçen veri toplama aracı verilecektir. Açık uçlu 5 sorudan oluşan bu ölçme aracının puanlanmasında ayrıntılı puanlama anahtarı kullanılmıştır. Veri toplama aracında 1. Normal dağılım eğrisi (Çan) eğrisi nedir? Açıklayınız. 2. Özellikleri nelerdir? Örneklendiriniz? ve 4. Ölçme ve değerlendirme süreci ile ilgisi nedir? Açıklayınız. 5. Bir öğretmen eğitim ortamında çan eğrisinden nasıl faydalanır? Örneklendiriniz? sorularına yer verilmiştir. Hem ölçme aracı hem de ayrıntılı puanlama anahtarının güvenilirlik ve geçerliği için uzman görüşlerinden yararlanılmıştır. Her bir soruya verilecek cevaplar 10 üzerinden puanlanmıştır. Her bir soru için temel olarak 5 ayrı cevap beklenmiş ve bu cevapların her biri 2’şer puan üzerinden puanlanmıştır.

Bulgular daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *normal dağılım eğrisi, çan eğrisi, kodlama stratejileri, yaratıcı drama*

AKIL VE ZEKA OYUNLARI ATÖLYESİ

Fatma ALACA⁵, Fatih ÇELİKBAŞ⁶

ÖZET

Öğrenmenin en iyi yolu ezber yapmak yerine; hızlı ve mantıklı bir şekilde akıl yürütmeyi uygulamaktır. Akıl ve Zeka oyunları ezbere dayalı olmayan yaşam boyu öğrenmeye dayalı öğretim yöntem- tekniklerinin uygulanabileceği kazanımları barındırır. Erken çocukluk dönemiyle başlayan akıl ve zeka oyunları kazanımları çocukluk ve yetişkinlik ile devam eder. Her yaş grubuna yönelik ayrı özellikler ve kazanımlar barındıran akıl ve zeka oyunları eğitimde artık seçmeli ders olarak da yerini almış bulunmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığınca ders olarak okullarda yerini alan akıl ve zeka oyunları Analitik düşünme yeteneği, Problem çözme yeteneği, Analiz ve özgün yorumlama yeteneklerinin gelişmesini hedeflemektedir. Her eğitimcinin bu uygulamaları bilerek yoluna devam etmesi elbette ki öğrenci gelişimi için olumlu yönde katkı sağlayacaktır.

25 kişilik katılımcılardan oluşacak olan atölye, iki saat sürecektir. Teorik ve pratik çalışmalarla; sunum- konu anlatımı ve grup çalışması yöntemleri kullanılacaktır. Akıl yürütme, bir problemin birden fazla çözüm yolu üzerinde düşünme, konuyu çok yönlü değerlendirme ve olaylara problem-çözüm metoduyla yaklaşabilme yöntemleri katılımcılara kazandırılacaktır. Atölye süresince katılımcılar, birebir ya da grup halinde uygulamalarıyla akıl ve zeka oyunlarına dair bilgi edinip, farkındalık seviyeleri yükselecektir. Atölye çalışması sonunda katılımcılara eğitim değerlendirme anketi uygulanacaktır.

Atölye çalışması eğitim değerlendirme anketi uygulanarak sonlandırılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Akıl Oyunları, Zeka Oyunları

⁵ Öğretmen, falaca85@gmail.com

⁶ Öğretmen, ,

İLKOKULDA STEM+ A UYGULAMA ÖRNEKLERİ

Seval ORAK⁷, Yusuf Ziya GÜLDERE⁸

ÖZET

Dünya üzerinde yaşayan tüm canlıların geleceğini etkileyen küresel rekabet, ülkelerin ekonomik güçleri üzerine kuruludur. Eğitim ise ülkelerin geleceğine yaptığı en büyük ve en akıllıca yatırımdır. Tarih boyunca rekabete ayak uydurma ulusların ekonomilerine, refah düzeylerine ve geleceğine yön vermiştir. Bu denli ekonomik değişimlere bağımlılık, ülkelerin hedeflerine ulaşmada eğitimin tartışılmaz bir zorunluluk olduğunu gözler önüne sermiştir. Bir ulusun geleceğine verdiği önem, eğitime yaptığı yatırım ve yeniliklerle paraleldir. Bu sebeptendir ki; güçlü ekonomilerin temelini 21. yüzyıl yeterliklerini ve uzmanlıklarını hayatın her alanında uygulayan nesiller oluşturur. Değişen ve gelişen dünya koşullarına cevap verebilecek nesillerin eğitimi, bilgiyi bilme düzeyinden ziyade, karşılaştığı problemin çözümü esnasında etkili kullanabilmesi üzerine temellenmelidir. Bu bağlamda öğrencilerin çok farklı bakış açılarına sahip olmaları ve farklı disiplinlerden edindiklerini problem çözme sürecinde kullanmaları beklenmektedir. Bu düşünceler üzerine ortaya çıkan STEM eğitimi, öğrencilerin elde ettiği bilgi ve becerileri disiplinlerarası bir bakış açısıyla Bloom'un taksonomisinde yer alan sentez ve değerlendirme basamaklarına yükseltmeyi hedeflemektedir. Bireylere bilgi ve beceriyi disiplinlerarası bakış açısıyla kazandırmayı hedefleyen STEM Eğitimi (Science, Technology, Engineering, Mathematics- Fen, Teknoloji, Mühendislik, Matematik), ekonomik kalkınma ve bilimsel alanda önderlik için önemli bir araç olarak görülmektedir (Lacey ve Wright, 2009).

Ülkemizde STEM eğitim yaklaşımına ilişkin pek çok çalışma vardır. Fakat ilkökul müfredatıyla uyumlu uygulama örnekleri azdır. Bu atölye ile hedeflenen müfredata uyumlu STEM+A uygulama örneklerini öğretmenlerimizle buluşturmaktır.

Öğretmenlere yaparak yaşayarak öğrenme kesiti sunacağımız atölyede ele alınacak konu başlıkları:

1. STEM
2. STEM+A
3. Müfredat
4. Tasarım Odaklı Düşünme
5. STEM' in Ölçme Değerlendirme Boyutudur.

Anahtar Kelimeler: *STEM, STEM+A, uygulama, müfredat, 21. yy. becerileri*

⁷ Öğretmen, sevalorak@oranfinal.k12.tr

⁸ Öğretmen, Final Eğitim Kurumları Oran Kampüsü, ziyaguldere@oranfinal.k12.tr

DİSİPLİNLER ÜSTÜ BECERİLERİN GELİŞTİRİLMESİNDE FARKLILAŞTIRILMIŞ OTANTİK DEĞERLENDİRME

Seval ORAK⁹, Murat KAÇAR¹⁰, Fatih AKDOĞAN

ÖZET

Öğretmenlerin “Petroglif, fabl, besin sanatı, somut şiir, karaoke, mandala, tuluat, origami” gibi çoklu zekaya hitap eden unsurlarla destekli otantik değerlendirmeler kullanarak, öğrenenlerin disiplinlerüstü becerilerini(analiz, sentez, diyalektik düşünme, üstbiliş...) geliştirmesine olanak sağlamak

Uygulama ağırlıklı bir atölye yaparak, öğretmenlerin farklılaştırılmış otantik değerlendirmeyle disiplinlerüstü becerileri nasıl geliştireceklerini deneyimlemelerini sağlamak.

Hedef kitle: İlkokul öğretmenleri ve ortaokul 5. Sınıf derslerine giren tüm branş öğretmenleri

Disiplinler Üstü Beceriler

Otantik Değerlendirme

Farklılaştırılmış Otantik Değerlendirme Araçlarıyla Disiplinler Üstü Becerilerin Kazandırılması
Teori ve Uygulama

Derslerde Otantik Değerlendirme ve Farklılaştırma

Atölyedeki Hedef Kitleyi Atölye Sonunda Otantik Değerlendirme Yöntemiyle Değerlendirme

Anahtar Kelimeler: *otantik değerlendirme, disiplinler üstü beceriler, farklılaştırma*

⁹ Öğretmen, a, sevalorak@oranfinal.k12.tr

¹⁰ Öğretmen, Tuzla Atatürk İlkokulu, murat.kacar1974@hotmail.com

İLKOKUL 4. SINIF YARATICI YAZI ATÖLYESİ DERSİNDE BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÖYKÜ YAZIMI

Bora KARADEMİR¹¹

ÖZET

Yaratıcı Yazı Atölyesi Dersinde e-kitap hazırlama, öğrencilerin düşünme ve teknoloji kullanımı becerilerinin gelişimine katkıda bulunabilir mi?

Sınıfta teknoloji kullanımı öğrencilerin konuları daha hızlı ve kolay öğrenmelerine yardımcı olabilir mi?

Öykü yazma ve e-kitap hazırlama etkinliği öğrencilerin yaratıcılıklarının gelişmesini sağlayabilir mi?

Teknoloji kullanımı eğitimi etkili, eğlenceli ve kalıcı hale getirir mi?

Bu uygulamada öğrencilerin küçük yaştan itibaren interneti ve eğitim teknolojilerini verimli şekilde kullanabilirlikleri ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda nitel araştırma yaklaşımı tercih edilmiş ve örnek olay incelemesi uygulanmıştır. Uygulama süresince; öğrencilerde yaratıcı yazarlık bilincinin oluşumu ve gelişimi, yazma kurallarını uygulama, yöntem ve tekniklere uygun yazma, söz varlığını geliştirme sürecinde teknoloji ve e-kitap oluşturma üzerinde durulmuş, veri toplama aracı olarak tek grup ön test ve son test formu kullanılmıştır. Uygulanan testler yapılan araştırmanın temel amacı esas alınarak geliştirilmiştir. Testi oluşturan maddeler mevcut durum ile olması gereken durum arasındaki farklılığı ortaya sunacak şekilde oluşturulmuştur. Ön test ve son test formu, uygulama yapılan öğrenci gurubuna uygulanmıştır. Ayrıca, ölçme ve değerlendirme sürecinde öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını sergilemeleri için gözlem, performans ödevi, açık uçlu sorular gibi çoklu değerlendirme teknikleri kullanılmıştır.

Araştırmanın genel evrenini 2017-2018 eğitim-öğretim yılı 2. Döneminde Özel İskenderun Yükseliş İlkokulunda öğrenim gören 4. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Öğrenci sayısı 24 olarak belirlenmiştir. Toplam 24 öğrencinin görüşleri alınmıştır. Elde edilen bulgular yorumlanarak raporlaştırılmıştır.

Özel Yükseliş İlkokulu 4-B sınıfının 24 öğrencisine uygulanan Yaratıcı Yazı Atölyesi Dersinde Bilgisayar Destekli Öykü Yazımı Uygulaması Ön Anket sonuçlarına göre; uygulamaya katılan öğrencilerin %79,2'si öykü yazmayı sevdiğini, %83,3'ü öykü yazarken hiç bilgisayar kullanmadığını, %91,7'si daha önce hiç e-kitap hazırlamadığını belirtmiştir. Uygulama sonunda yapılan son anket sonuçlarına göre; öğrencilerin %87,5'i sınıfta öykü yazarken ourboox aracını kullanmayı çok sevdiğini, %83,3'ü e-kitap oluşturan web 2 aracının yazma isteğini artırdığını, %91,7'si okul saatleri dışında da ourboox aracını kullanmaya başladığını, %95,8'i e-kitap oluşturma'nın bilgisayarı yararlı yönde kullanmayı sağladığını belirtmiştir.

Anahtar Kelimeler: *E-öğrenme, E-kitap, Yaratıcı yazı atölyesi, Sınıfta teknoloji kullanımı*

¹¹ Öğretmen, p, mistiral_84@hotmail.com

ÖZEL YÜKSELİŞ İLKOKULU ANASINIFI TÜRKÇE DİL ETKİNLİĞİ DERSİNDE TEKNOLOJİ KULLANIMININ ÖĞRENCİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

İlkay TOPRAK¹²

ÖZET

Eğitim yaşamının başlangıç adımı olarak kabul edilebilecek olan okul öncesi eğitim dönemindeki çocukların sahip oldukları özellikler bakımından teknolojik oyunlara meraklı ve ilgili olmaları kaçınılmazdır. Bilgisayar ve tablet gibi teknolojik ürünlerin renkli grafikler, hareketli resimler, canlandırmalar, videolar gibi fonksiyonları okul öncesi dönem çocukların merak, yaratıcılık, bağımsızlık ve keşfetme gibi özelliklerini kullanarak daha eğlenceli ve kalıcı öğrenmeler elde etmelerine katkı sağlar. Bu bilgiler ışığında, uygulama süresince,

Çocuklar, Atatürk'ün hayatı, kişisel özellikleri, getirdiği yenilikleri ve bu yeniliklerin önemini biliyorlar mı?

Bilgisayar ve teknoloji okul öncesinde etkin ve amacına uygun nasıl kullanılabilir?

Okul öncesi öğrencilerinin 21. yüzyıl becerileri kazanmasına teknoloji nasıl yardımcı olur?

Teknoloji, oyun bazlı öğrenme yöntemine entegre edilebilir mi?

Uygulama süresince, dijital eğitsel oyunlarla ölçme değerlendirme yapılabilir mi? sorularına cevap aranmıştır.

Nitel araştırma yönteminden gözlem ve öğretmen değerlendirmesi aracılığı ile değerlendirme yapılmış, veri analizi ise öğrencilerin portfolyoları incelenerek elde edilmiştir.

Bu uygulamada, Özel Yükseliş İlkokulu okul öncesi eğitiminde teknoloji kullanımının öğrenciler üzerindeki etkileri araştırılmak istenmiştir. Bu hedefe ulaşmak için 9 erkek ve 11 kız 20 öğrenciden oluşan anasınıfı öğrencilerinin hem geleneksel eğitim yöntemlerinden hem de proje bazlı bilgisayar destekli eğitim yöntemlerinden yararlanmaları sağlanmış ve etkileri, nitel araştırma yöntemleri kapsamında yer alan gözlem yöntemi ile belirlenmeye çalışılmıştır.

Uygulama sonunda, pekiştirme, kavrama, anlama, konu tekrarı, öğrenmelerin kalıcı hale gelmesini destekleme ve ölçme değerlendirme gibi eğitsel ihtiyaçlar için learningapps.org adlı uygulama kullanılmış, çocukların yaş ve seviyesine uygun 4 farklı oyun hazırlanmıştır.

Uygulamada kullanılan dijital oyunlar oynatılmadan önceki öğrenme sürecinde öğrencilere yönergeler verilerek bu yönergeye uygun "Nesneleri sayar." (İleriye/geriye doğru birer birer ritmik sayar. Belirtilen sayı kadar nesneyi gösterir. Saydığı nesnelerin kaç tane olduğunu söyler.) kazanımına yer verilmiş, ardından pekiştirme amaçlı eğitsel oyun oynaması sağlanmıştır.

Veri analizi elde etmek için ayrıca Türkçe dil etkinliklerinde kullanılan (drama, hikaye tamamlama, açık uçlu soru-cevap ve benzeri gibi çoklu değerlendirme teknikleri kullanılmıştır. Pekiştirme sürecinde kullanılan dijital eğitsel oyunların da son derece etkili birer ölçme değerlendirme aracı olduğu gözlemlenmiştir.

¹² Öğretmen, p, ilkaytpkk@gmail.com

Uygulama sonunda Türkçe dil etkinliklerinde kullanılan eğitim yöntemlerinde (drama, hikaye tamamlama, açık uçlu soru-cevap ve benzeri gibi çoklu değerlendirme tekniklerinin yanı sıra, pekiştirme sürecinde kullanılan teknoloji ve dijital eğitsel oyunların da son derece etkili birer ölçme değerlendirme aracı olduğu gözlemlenmiştir. Bu süreçte, öğrencilerin hem öğrenip hem de eğlendikleri görüşmüş, öğrenciler oyunu tekrar tekrar oynamak istediklerini ifade etmişlerdir. Bireyin kişiliğinin şekillenmeye başladığı ve gelişiminin daha sonraki dönemlere göre daha hızlı olduğu okul öncesi dönemde çocukların teknolojiye karşı olan büyük ilgi ve merakları göz önünde bulundurularak okul öncesi eğitimde teknolojinin kullanımı kalıcı öğrenmelere yol açmış, motivasyonlarını arttırmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Ana sınıfı, Teknoloji kullanımı, Oyun bazlı öğrenme*

6.SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ DEMOKRASİNİN SERÜVENİ ÜNİTESİ TEKNOLOJİ DESTEKLİ UYGULAMA ÖRNEĞİ

Özlem CERRAHOĞLU¹³

ÖZET

Günümüz dünyası, hızla gelişen eğitim teknolojileri ve yine hızla değişen öğrenci profili nedeniyle bilginin üretilmesi, kullanılması ve aktarılmasına yönelik her alanda değişmelerin yaşandığı bir dönem içerisinde. Bu dönem eğitim alanında da birçok değişim ve dönüşümü zorunlu hale getirmiştir. Çünkü bilgiye ulaşmadaki süreç bireylerin eğitimden beklentilerini de değiştirmiştir. Bu bilgiler ışığında uygulamada şu sorulara cevap aranmıştır: Yenilikçi eğitim yöntemleri ile günümüzde çok ihtiyaç duyulan tüketici bireylerden çok üretim odaklı bireylerin yetişmesine fırsat verilebilir mi?

Sınıfta teknoloji kullanımı kalıcı öğrenmeler sağlar mı?

Eğitimde web 2.0 araçları kullanmanın öğrenciler üzerindeki etkisi nedir?

Sınıfta ve evde yararlı bilgisayar kullanımı öğrencilerin işbirliği yapma, yaratıcılık ve araştırma becerilerini ortaya çıkarır mı?

Uygulama süresince, proje bazlı bilgisayar destekli eğitim yöntemi kullanılmış ve ön test son test deney gruplu / kontrol gruplu desen modeli baz alınmıştır. Uygulamada, kontrol grubu farklı bir müdahalede bulunulmayan, sadece veri toplamak amacıyla kullanılan grup, deney grubu ise etkisi belirlenmeye çalışılan farklı uygulama veya müdahale ile karşılaşan gruptur. Her iki gruba da bir ön test yapılmıştır. Uygulamadan sonra her iki gruba da son test uygulanmış ve test sonuçları karşılaştırma yapılarak veri elde edilmiştir.

Araştırma yöntemi nitel araştırma modellerinden açıklayıcı durum çalışması olarak planlanmıştır.

Veri toplama aracı olarak ön test ve son test formu kullanılmıştır. Testler araştırmanın genel amacı esas alınarak geliştirilmiştir, test maddeleri var olan durum ile var olması gereken durum arasındaki farkı ortaya koyabilecek biçimde oluşturulmuştur. Ön test ve son test, uygulama yapılan tüm öğrencilere uygulanmıştır.

Uygulamada, bireysel farklılıkları dikkate alan öğrenci merkezli öğretme ve öğrenme yöntemleri benimsendiğinden ölçme ve değerlendirmede ön test- son test formları ile öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını sergilemeleri için gözlem, performans ödevi, açık uçlu sorular gibi çoklu değerlendirme teknikleri de kullanılmıştır.

6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Demokrasinin Serüveni Ünitesi Ön testi 6/A sınıfından 20, 6/B sınıfından ise 17 Öğrenciye Uygulanmıştır.

Sosyal Bilgiler dersini seviyor musunuz? Sorusuna öğrencilerin % 68,6'sı evet cevabı vermiştir. Sosyal Bilgiler Dersinde yenilikçi eğitim yöntemlerini denemek ister misiniz? Sorusuna öğrencilerin % 87.1'i çok istediklerini belirtmişlerdir.

¹³ Öğretmen, p, ozibutik@gmail.com

Ön test yapılan 37 öğrencinin hemen hemen tamamı bilgisayarı ve interneti oyun amaçlı kullandıklarını söylemiş, eğitim amaçlı da kullanır mıydınız? Sorusuna evet cevabı vermiştir.

Uygulama sonunda kontrol grubuna ve deney grubuna ayrı ayrı yapılan son test sonuçlarına göre kontrol grubu öğrencilerinin deney grubu öğrencilerine göre kalıcı öğrenmeleri ve derse seyerek, isteyerek katılım oranları oldukça düşük çıkmıştır. Deney grubu öğrencileri ise, eğitim teknolojilerini seyerek uyguladıklarını, bilgisayarı eğitim amaçlı da kullanmaya başladıklarını belirtmişlerdir. Deney grubunun son test sonuçlarına göre kalıcı öğrenme oranları oldukça yüksek çıkmıştır.

Bu da göstermektedir ki uygulama süresince yapılan kavram öğretimi ile ilgili teknolojik etkinlikler amacına ulaşmış, öğretilmek istenilen kavramlar büyük ölçüde öğrencilere kazandırılmıştır.

Uygulama süresince öğrencilere kavram kazandırma ve kalıcı öğrenmeler sağlama amacıyla yararlanılan sınıfta teknoloji kullanımının pozitif yönde bir farklılık oluşturduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Sınıfta teknoloji kullanımı, Web 2 araçları, 21.yüzyıl becerileri*

DİJİ DİJİ BİRLER

Melin GETİZMEN YEŞİL¹⁴

ÖZET

Birinci sınıf okutmak sınıf öğretmenleri için zor bir süreçtir. Öğrencilerin ortama uyum sağlaması uzun sürmektedir. Z kuşağı dediğimiz bu kuşağın farklılaşan beklentilerine cevap verebilmek, derse uzun süre dikkatini verebilmesini sağlamak gittikçe zorlaşmaktadır. Bu süreci rahatlatmak, eğlenmek, öğrenmek ve 21. yüzyıl becerilerine uygun bireyler yetiştirmek amaçlı Diji Diji Birler adlı ulusal eTwinning projesi hazırlanmıştır. Proje kapsamında bir yandan Z kuşağının dikkatini çekmek, diğer yandan öğrenciyi farklı özellikleri ile kabul ederek eğitim öğretimi desteklemek ve zenginleştirmek için Web 2.0 araçları ile Arttırılmış ve Sanal Gerçeklik Uygulamaları müfredatla bütünleştirilmiştir. Uygulamadaki temel amaç çeşitli konular arasındaki ilişkiyi görebilen, bilgiyi örgütleyip yeni bilgiler üretebilen ve ürettiği bilgiyi başkalarının hizmetine sunabilen bireyler yetiştirilmesidir.

Uygulama İzmir ilinde bulunan ilkokul 1. sınıf öğrencileriyle gerçekleşmiştir. Çalışma öncesi öğrencilere konu ile alakalı ön test ve son test yapılmıştır. Öğrencilerinin görüşlerinin alınması amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme rehberi kullanılmıştır. Görüşme rehberindeki sorularla öğrencilerin gözünden web 2.0 araçları ile sanal ve arttırılmış gerçeklik uygulamalarının öğrenme süreçlerine yönelik etkileriyle ilgili düşüncelerini almak amaçlanmıştır. Elde edilen nitel verilerin analizinde betimsel analizi kullanılmıştır.

Uygulama sürecinde kullanılan web 2.0 araçları ile sanal ve arttırılmış gerçeklik uygulamalarından elde edilen resim, video ve çalışmalar etkinliğin çıktısı olarak belirlenmiştir. Kullanılan web 2.0 ile sanal ve arttırılmış gerçekliğe ait çıktılar Diji Diji Birler etwinning projesinde kullanılmıştır. Öğrenci sanal gerçeklik ortamında çeşitli objelerle etkileşim içerisinde olmaya fırsat bulmuştur. Böylece öğrencilerin sanal gerçeklik ortamında bulunan objelerle etkileşimi sonucu çeşitli sanal deneyim yaşantıları kazandıkları gözlemlenmiştir. Öğrencilerin, web 2.0 araçları ile öğrenilmesi beklenen konuya tamamen odaklandığı tespit edilmiştir. Öğrenciler objelerin özelliklerini değiştirerek onları çeşitli açılardan inceleme ve gözleme şansına sahip olmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Teknoloji, Eğitim, Etwinning*

¹⁴ Öğretmen, P, meloben07@hotmail.com

BİZ HER YERDE OKUYORUZ

Gökhan AKDOĞAN¹⁵, Yaşar BAT¹⁶, Abdulvahap BOZKURT¹⁷, İdris TURGUT, Orhan YILDIZ

ÖZET

Boş zamanların bilgisayar, tablet televizyon, cep telefonu ,vb. başında geçirilmesi
Kitap okuma alışkanlığı olmaması
Asosyallik, insanlar arası ilişkilerde problem yaşanması
Türkçeyi kullanma noktasında problem yaşanması
Günlük konuşma, anlama, anlaşma hususlarında problem yaşanması
İletişim konusunda sıkıntılar yaşanması
İzlenen olumsuz programların davranışlara yansıttığı olumsuz davranışlar ve bu durumun sürekli artış göstermesi
Akranlarıyla oyun oynama problemi
Yeterli kelime dağarcığına sahip olamamak
Olayları analiz etme problemi
Sorunlara çözüm yolları bulma noktasında yetersiz kalınması
Günlük yaşamlarında yetersiz kalmaları
Hayal gücü yetersizliği
Yeni fikirler, projeler üretme noktasına yetersiz kalınması
Duygusal zekalarının da yeterince gelişmemesi
Düzenli düşünme yeteneğinden yoksun kalmaları
Var olan fikirleri bir üst seviyeye taşıyamama
Okuduğunu , dinlediğini anlama, anlatma ve yorumlama problemi yaşanması
Kitap okuma alışkanlıklarının gözlem yoluyla takip edilmesi, izlenmesi ve durum tespitinin yapılması
Okudukları ile ilgili soru-cevap çalışması yapılarak ne kadar anladıklarının tespit edilmesi
Okuduklarını anlattırma yoluyla ne kadarını hafızalarına kaydedebildiklerinin tespit edilmesi

¹⁵ Öğretmen, P, akdogan_358@hotmail.com

¹⁶ Öğretmen, TOKİ Çelebi Mehmet İlkokulu, yasarbat@hotmail.com

¹⁷ Öğretmen, TOKİ Çelebi Mehmet İlkokulu, vhpbozkurt@hotmail.com

Okunanlar ve okunanların görsellerinin arasındaki ilişkiyi ifade etmelerinin istenerek görsel okuma durumlarının tespit edilmesi

Velilerle görüşerek okuma alışkanlığı edindirilmesi husunda işbirliği yapılması

Zaman mekan tanımadan kitap okumayı sevmeleri

Her gittikleri yere kitaplarını da beraberlerinde götürüyor hale gelmeleri

Diğer insanlar arasında farkındalık oluşturmaları,örnek teşkil etmeleri

Anahtar Kelimeler: *Kitap,Okumak,Her Yerde,Boş Vakit*

DİJİTAL VE ÇEVRECİ BİRİNCİ SINIF PROJESİ

Meryem TANRIÖVER¹⁸

ÖZET

Birinci sınıf, sınıf öğretmenleri için en zor sınıftır. Çünkü kimse kimseyi tanımıyor. Herkesin birbirine yabancı olduğu bir ortamda herkesin birbirini tanınması ve alışması zaman alıyor. Öğrencilerin de ortama uyum sağlaması uzun sürmektedir. Bu süreçte öğretmen birçok sorunla karşı karşıya kalmaktadır. Aynı şekilde öğrenciler ve velilerde de benzer kaygılar çoktur. Bu süreci daha az kaygılı geçirmek için neler yapabiliriz? Dijital çağa uygun davranışlar gösterdiğimizizi nasıl gösterebiliriz?

Stem nedir? Birinci sınıfa nasıl entegre edebiliriz?Trafik kurallarına velilerin dikkatini çocuklarla nasıl çekebiliriz?

Çevrecilik ve doğa bilinci birinci sınıfta nasıl verilebilir? Bu konuda belli başlı hangi etkinlikleri yapabiliriz? Ağaçların bizler için yararları nelerdir? Büyükleriyle okulda bir fidan dikme etkinliği düzenlersek bu konuda nasıl bir farkındalık yaratırız? Uçurtma yaptırmak, sokak hayvanlarına yuva ve yemek yapmak çevre bilinci konusunda çocuklara neler katar?

Okulda sağlıklı beslenmeye nasıl dikkat çekebiliriz? Matematikteki konuları,okulda yiyecek ve içecek yaparak nasıl pekiştirebiliriz? Sağlıklı beslenmek için kendileri neler yapabilir?

Türkiye'deki okullarda velilerin birinci sınıfa çocuklarını yazdırırken hep bir arayış içinde oldukları bilinmektedir. Öğretmen arayışları, okulların genel durumlarını araştırmaları adrese dayalı kayıt sistemi olmasına rağmen; şartları uymuyorsa özel okullara yönelmeleri araştırılmıştır.son 3 yılda özel okula verilen devlet teşvik etkisi ile beraberözel okul kayıt oranları %3 den %e 10'a çıkmıştır. Stemle ilgili çalışmamızda ise endüstri 4.0'ın Almanya, Çin Ve Amerika'da artık bir üst sanayi devrimine geçme sinyalleri verdiği haberler ve çalışmalarda Türkiye'nin de söz sahibi olabilmesi için yapılmıştır. Çevrecilik konusuna ise haberlere yansıyan haberlerden dolayı el atılmıştır. Son konu olarak okulda sağlıksız beslenme ise çocukların beslenme çantalarında getirdiği yiyeceklere bakılarak ve yaşları büyüdükçe geliştirdikleri sağlıksız besin alışverişlerinden kaynaklanmıştır. Konu ile ilgili olarak survermonkey programıyla ilgili velilere çeşitli anketler uygulanmıştır. Aynı zamanda velilere uygulanan ilk anketlerde etwinning portalından %10'un hiç bir bilgisi yokken %30 biraz fikir sahibiyim, %60 duymuştum demişken;son ankette %100'ü hem etwinning portalını , hem kahoot ve plickers gibi web2 ölçme araçlarıyla sınav olmayı, Scientix portalını(veli toplantısında sunum yapıldı) öğrendiklerini bildirdiler. Ve proje etkinliklerinin hepsi ile ilgili broşürler yapıp, öğrencilere sunum yaptırıldı.

Yapılan 4 projeye ilgili dönütler sürekli incelenmektedir. Bununla ilgili projede aktif çalışan çocukların okuma hızları, bedensel ve kinetiksel hızları, yazma yaratıcılıkları artmaktadır. Voki uygulamasına geçilmeden önce öğrencilerin 1 dakikadaki ortalama hızları 40 civarı iken, uygulamadan sonra 80 civarına yükselmiştir. Okula getirdikleri yiyecekler genellikle sağlıklı şeyler olmasına rağmen, bazı çocuklarda paketli gıdalar haftada en az 3 günken, projede sağlıklı yiyecek yapan çocuklarımız bu oranı haftada 1 e düşürdü. Çevreye çöp atmayan, sokak hayvanlarını düşünen bir grup oldukları gözlenmektedir.Yapılan kedi, köpek yuvaları ve kuş yemleri gibi proje etkinlikleri videolarla kanıtlanmıştır. Ailelerini trafikte izleyen, yanlış şeyler yapmalarını engelleyen bireyler oldukları belirtilmektedir. Proje çıktılarımızı projeleri kapatırken rakamlarla ortaya koyabileceğimizi

¹⁸ Öğretmen, P, mereyemtanriover@hotmail.com

düşünmekteyiz.. Büyükanne ve büyükbabalarla yapılan çalışma yaşlılar haftasının olduğu zaman yapılarak okulda ve çeşitli haber sitelerinde ses getirdi. Projelerin sonunda öğrenciler müfredatla uyumlu oyun, video, tasarım gibi gerçek ürünler elde etmişlerdir. Öğrenci, öğretmen ve paydaşların 21.yy becerileri kazanmalarına ve doğal hayatta daha bilinçli olmalarına olanak sağlandı.

Anahtar Kelimeler: *Etwinning, Web2, Atatürkçülük, Çevrecilik, Dijital*

REHBERLİK ARAŞTIRMA MERKEZLERİNDE ÇALIŞAN REHBER ÖĞRETMENLERİN EĞİTSEL DEĞERLENDİRME SÜRECİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ

Ebru OKUL¹⁹, Oktay KARAMAN²⁰

ÖZET

Dünyada ve ülkemizde özel eğitime verilen önem son yıllarda artmaktadır. Eğitim anayasal bir haktır. Milli eğitim bakanlığı 573 sayılı kanun hükmünde kararnamede özel eğitim gerektiren bireyi “çeşitli nedenlerle, bireysel özellikleri ve eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından beklenen düzeyde anlamlı farklılık gösteren birey olarak” tanımlamıştır. bu bireyler gelişim dönemlerinde akran grubundaki bireylerden daha farklıdır. Özel eğitimde temel amaç kendi kendilerine yeterli duruma gelmeleri ve toplumla bütünleşmeleridir. Tüm çocuklar bedensel özellikleri ve öğrenme yetenekleri yönünden farklılık gösterirler. (Eripek, 2005) Özel eğitime gereksinimi olan öğrencilerin eğitsel tanılamaları illerde ve bazı ilçelerde bulunan Rehberlik ve Araştırma Merkezleri (RAM) tarafından yapıldığı için rehber öğretmenler önemli görevler üstlenmektedirler.(Aksoy, Dikmen,2009).Türkiye’de rehberlik araştırma merkezleri; eğitsel değerlendirme sürecinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu süreç öğrencinin sınıflama ve yerleştirme ile sonuçlanan bir süreçtir ve öğrencinin eğitimsel geleceği hakkında son derece önemli kararlar alınır(Kargın,2007) . Rehberlik ve Araştırma Merkezleri, “Özel Eğitim Hizmetleri” ve “Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri” bölümleri olmak üzere iki bölüm halinde örgütlenmiştir. Her iki bölümde de rehber öğretmenler görev almaktadır. Özel eğitim bölümün çalışan bir rehber öğretmenin çalışmaları değerlendirildiğinde, çeşitli nedenlerle bireysel özellikleri ve eğitim yeterlilikleri açısından anlamlı farklılık bireylere;

- Görme, işitme, zihinsel ve ortopedik engelli öğrencilerin özel eğitim okullarına yönlendirilmesi,
- Uygulanan zekâ testleri sonucunda, öğrenme yetersizliği olduğu tespit edilen öğrencilerin durumlarına uygun okullara yönlendirme, yerleştirme ve izleme çalışmaları,
- Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin ailelerine aile rehberliği,
- Özel eğitimle ilgili doküman hazırlanması gibi hizmetler sunduğu görülmektedir (Şahin,Pehlivan,2006).

Bu araştırmanın amacı rehberlik araştırma merkezinde çalışan rehber öğretmenlerin eğitsel değerlendirme süreci hakkında görüş ve önerilerinin belirlenmesidir.

Araştırmanın modeli

Bu çalışmada nitel araştırma tekniği kullanılmıştır. Nitel araştırma gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konulmasına yönelik yapılan nitel bir süreci izlendiği araştırmalardır.(Yıldırım ve Şimşek,2005).

Görüşme tekniği genellikle iki kişi arasında geçen bilgi almayı hedefleyen amaçlı sohbet olarak tanımlanmaktadır(Uzuner’den aktarma Özak 2008).

¹⁹ Öğretmen, P, ebruokulguven@gmail.com

²⁰ Öğretmen, Diyarbakır Bilim Sanat Merkezi, argesgb@gmail.com

Bu çalışmada ise yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu teknik yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşmeler arasında kalan ve en çok kullanılan tekniktir.(Yıldırım ve Şimşek,2005).

Çalışma Grubu:

Ankara Keçiören ve Diyarbakır Bağlar Rehberlik Araştırma Merkezinde özel eğitim bölümünde çalışan 9 rehber öğretmen ile araştırma gerçekleştirilmiştir.

Rehber öğretmenleri hizmet yılları ise 5-22 yıl arasındadır.

Verilerin toplanılması:

Araştırma verileri 2017 Mart ve Nisan tarihleri arasında görüşme çeşitlerinden biri olan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Görüşmenin tamamı araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Her görüşme ortalama 25-35 dk. arasında sürmüştür.

Araştırmanın bulguları incelendiğinde rehberlik araştırma merkezinde çalışan rehber öğretmenlerin, eğitsel değerlendirme sürecine ilişkin olarak bu süreçlerin izlendiğini fakat kendi yeterlilikleri ve mezun oldukları bölüm itibarıyla yaptıkları işle ilgili kaygı taşıdıklarını ortaya koymuştur.

Rehberlik Araştırma Merkezinde; özel eğitim bölümünde çalışan rehber öğretmenlerin bölümde çalışmaya ilişkin tercihlerine bakıldığında; idari kararın etkili olduğu görülmektedir Rehber öğretmenler kendi tercihlerin rehberlik bölümü tercihleri olduğunu ifade etmişlerdir. Gene gelecek kariyerler planlarına bakıldığında rehber öğretmenler özel eğitim bölümünde eğitsel değerlendirme yapmak istemediklerini ancak aile rehberliği ve danışmanlığı hizmetinde ve zekâ testi uygulayıcısı olarak görev alabileceklerini ifade etmişleridir. Alan yazına bakıldığında rehberlik araştırma merkezi personelinin ekip halinde çalışmasının gerekliliğinden bahsedilmiştir. Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüklerinde görev yapmakta olan personel hem tanılama-teşhis hem yönlendirme-yerleştirme hem de özel eğitime ihtiyacı olan çocukların izlenmesi konusunda aktif olarak çalışmaktadır. Bu personelin içerisinde rehber öğretmenler (psikolojik danışman), özel eğitim öğretmenleri (zihinsel engelliler öğretmeni, işitme engelliler öğretmeni ve görme engelliler öğretmeni) ve yöneticiler yer almaktadır. RAM' da görev yapmakta olan personelin özel eğitimle ilgili olan tüm faaliyetlerde ve özel eğitime gereksinimi olan çocukların tüm eğitim ortamlarına yönlendirilmesindeki rolleri büyük bir öneme sahiptir. (Akkoyun .2007) öğrenci hakkında karar verecek ve eğitim programlarında öncelikle bireyin ve ailenin görüp ve isteklerine yer gerektiği, aynı zamanda ekipte sınıf öğretmeni, özel eğitimci, rehber öğretmen,

fizyoterapist, odyolog vb. personelin yer alması gerektiği ve eğitim programlarının yine bu ekip tarafından belirli zamanlarda değerlendirilerek yeniden düzenlenmesi gerektiğini göstermektedir

Anahtar Kelimeler: Rehberlik Araştırma Merkezi, Rehber Öğretmen, Eğitsel Değerlendirme, Performans Belirleme Formu, Özel Eğitim Kurulu

EĞİTİM FAKÜLTESİ- UYGULAMA OKULU İŞBİRLİĞİNİN YÖNETSEL ETKİLİLİĞİNİN UYGULAMA ÖĞRETİM ELEMANLARI TARAFINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Sibel TAŞCI²¹, Mehmet Durdu KARSLI²²

ÖZET

Öğretmen yetiştirme alanında çok eskilere dayanan zengin bir bilgi ve tecrübeye sahip, örgün eğitim tarihi boyunca kendi eğitim kurumlarını kuran ve bunlara kendisi öğretmen yetiştiren bir ülke olan Türkiye’de öğretmen yetiştiren kurumların üniversitelere devredilmesiyle öğretmen yetiştirme sistemimiz akademik bir yapı, statü ve işleyişe kavuşmuş, 1982 öncesi öğretmen yetiştiren kurumların her boyutunda görülen çeşitlilik giderilerek, haftalık ders saati ve kredi sisteminde, zorunlu ve seçimli ders, yıl ve sömestr düzeninde, uygulama ve staj faaliyetlerine ayrılan süre ve bu faaliyetleri düzenleme ve değerlendirmede asgari bir birlik sağlanarak, belli standartlar getirilmiştir (Duman, 2005; Kuru, 2005; Yıldız, 2008).

“Eğitim Fakültelerinin Yeniden Yapılandırılması” olarak adlandırılan bu dönemde öğretmen yetiştirme programlarındaki okul uygulamalarına verilen önem artırılmış, kuram ve uygulama arasında bir denge sağlanmaya çalışılmış, Eğitim Fakülteleri ve uygulama okulları arasında güçlü bir işbirliği kurulması amaçlanmıştır (Kılıç, 2004). Bu nedenle Fakülte- Okul İşbirliği Kılavuzu hazırlanmış, kılavuzda işbirliğinin amacı, paydaşların görev ve sorumlulukları, işbirliğinin aşamaları, kurum ve bireylerin rollerine yer verilmiştir. Ayrıca kılavuzda işbirliği sürecinde yer alan tüm paydaşların (fakülte uygulama koordinatörleri, bölüm uygulama koordinatörleri, uygulama öğretim elemanları, öğretmen adayları, milli eğitim koordinatörleri, uygulama okulu koordinatörleri, uygulama öğretmenleri) sürece etkin katılımlarının, görev ve sorumluluklarını yerine getirmelerinin işbirliği sürecinin etkililiğini artıracığı ifade edilmektedir. Ancak araştırmalar gösteriyor ki ülkemizde fakülte-okul işbirliği sürecinin etkililiğine yönelik sorunlar hala devam etmektedir.

Etkililiği tanımlamada birçok alternatif bulunmaktadır. Sharma (2013) etkililiği doğru şeyi yapmak olarak tanımlarken, Banerjee (2012) etkililiği bir yöneticinin, örgüt faaliyetlerinin her alanındaki hedeflerini karşılaması veya uygun sonuçlar üretmesi olarak görmektedir. Karslı’ya göre ise etkililik ölçütlerinden biri amaçların gerçekleştirilmesidir. Nitekim örgütler bir takım amaçları gerçekleştirmek için vardır ve örgütsel amaçların gerçekleştirilmesi de örgütsel etkililik ile mümkündür ki bu sürecin etkili kılınması, yönetsel etkililik olarak kavramlaştırılabilir. Bu nedenle örgütsel etkililiği sağlamada yönetsel etkililiğin sağlanması kaçınılmazdır. Bu açıdan, etkili yönetim için önemli ve kritik olarak tanımlanan üç düzey olan birey, grup ve örgüt için bireylerin etkililiği, grupların etkililiği ve örgütlerin etkililiği şeklinde üç de yönetsel sorumluluk düzeyi ortaya çıkmaktadır (Karslı, 2004).

Örgüt içinde yer alan bireyin birinci görevi kendisi gibi olmak ve üretim sürecinde bir varlık olarak yaşamaktır. Diğer taraftan örgütte, örgütsel amaçları gerçekleştirmek ve örgüt içi dinamikleri biçimlendirmek için bir araya gelmiş bireylerden oluşan çalışma grupları vardır. Örgütteki başarının sağlanması grup sürecinin işlevsel hale getirilmesi ile mümkündür. Bireysel edip grup edimini, bu ikisi de örgütsel edimi belirler. En temel düzey olan bireysel etkililik, örgüt üyelerinin iş edimlerini vurgular ve yapılan görevler için bir parçasıdır. Grup etkililiği temelde tüm üyelerin

²¹ Dr., P, tascisibel@gmail.com

²² Prof. Dr., ,

katkılarının toplamıdır. Örgütsel etkililik ise birey ve grup etkililiğini de içerir fakat bunların toplamından daha ötede bir kavramdır (Karslı, 2004). Nitekim yönetsel etkililiğin örgütsel etkililiğe neden olduğu varsayılmaktadır (Banerjee, 2012).

Fakülte- okul işbirliği sürecinde tüm paydaşların kendilerinden beklenenleri verebilmesi birçok faktörün gerçekleştirilmesi ile mümkün kılınabilir. Bu da tüm paydaşların işbirliği sürecine gereken faydayı sağlamaları, işbirliği sürecinin amacına ulaşması yani sürecin etkililiği ile mümkündür. İşbirliği sürecinin etkililiğin sağlanabilmesi de aynı zamanda yönetsel etkililiği zorunlu kılmaktadır.

Bu araştırmanın amacı, eğitim fakültesi- uygulama okulu işbirliğinin yönetsel etkililiğinin uygulama öğretim elemanlarının algıları açısından değerlendirilmesi; yönetsel etkililiğin birey, grup ve örgüt boyutunun bazı değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesidir.

Eğitim fakültesi- uygulama okulu işbirliğinin yönetsel etkililiğinin uygulama öğretim elemanları tarafından değerlendirilmesinin amaçlandığı bu çalışma tarama modelindedir.

Araştırmanın evrenini 2014- 2015 eğitim öğretim yılında Güney Marmara’da yer alan Çanakkale, Bursa ve Balıkesir illerindeki Eğitim Fakültelerinde görevli uygulama öğretim elemanları oluşturmaktadır. Araştırmanın evreninde belirlenen üç ilde bulunan 255 uygulama öğretim elemanı yer almaktadır. Evrende yer alan tüm uygulama öğretim elemanlarına ulaşılabildiğinden örneklem alınmamıştır. Araştırmada uygulama öğretim elemanlarının her birine ölçek bırakılmış, Çanakkale ilinde 50, Bursa ilinde 76 ve Balıkesir ilinde 46 uygulama öğretim elemanından dönüt alınmış ve 2 ölçek hariç kalan ölçekler değerlendirmeye alınmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan ölçek iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmaya katılanların cinsiyet, branş, fakülte, kıdem gibi kişisel özelliklerini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır. İkinci bölümünde ise birey boyutunda 13 madde, grup boyutunda 12 madde ve örgüt boyutunda 25 madde olmak üzere toplamda 50 madde yer almaktadır.

Maddeler üzerinde geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Ölçeğin geçerliğini ölçmek amacıyla alanında uzman dört öğretim üyesinden uzman görüşü alınmış, uzman görüşlerine göre gerekli düzeltmeler yapılmış, “Eğitim Fakültesi- Uygulama Okulu İşbirliği’nin Yönetsel Etkililik Açısından Değerlendirilmesi” ölçeği oluşturulmuştur.

Eğitim Fakültesi- Uygulama Okulu İşbirliği’nin Yönetsel Etkililik Açısından Değerlendirilmesi ölçeğinin geçerlik çalışmaları olarak yapı geçerliği de incelenmiş ve bu amaçla açılımlayıcı faktör analizi yapılmıştır.

Araştırmada toplanan verilerin analizine geçmeden önce, verilerin işlenmesi ile ilgili işlemler gerçekleştirilmiş ve bu doğrultuda öncelikli olarak ölçekler gözden geçirilmiş, hedeflenen örnekleme ulaşıldığından eksik cevaplanan ölçekler değerlendirme dışı bırakılmıştır.

Eğitim Fakültesi- Uygulama Okulu işbirliğine ilişkin uygulama öğretim elemanlarının görüşleri arasında birey boyutundaki algıların kesinlikle katılıyorum, grup boyutunda orta düzeyde katılıyorum ve örgüt boyutunda ise katılıyorum olduğu görülmektedir. Birey boyutunun (\bar{x} =4.3309), grup boyutuna (\bar{x} = 3.3945) ve örgüt boyutuna (\bar{x} = 3.4149) göre daha yüksek algılandığı ortaya çıkmıştır.

Uygulama öğretim elemanlarının algılarına göre Eğitim Fakültesi- uygulama okulu işbirliği cinsiyete göre birey, grup ve örgüt boyutunda anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Kadın uygulama öğretmenlerinin Eğitim Fakültesi- uygulama okulu işbirliğine yönelik algıları birey, grup ve örgüt

boyutunda erkek uygulama öğretmenlerinin algılarına göre daha olumlu olmasına rağmen aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlılık gösterecek düzeyde değildir.

Eğitim Fakültesi- Uygulama Okulu işbirliğine ilişkin uygulama öğretim elemanlarının görüşleri arasında birey boyutunda, akademik unvanı doçent olan uygulama öğretim elemanları (\bar{x} = 4.473) en yüksek algıya sahipken akademik unvanı yardımcı doçent olan uygulama öğretim elemanlarının (\bar{x} = 4.264) en düşük algıya; grup boyutunda, akademik unvanı okutman- öğretim görevlisi olan uygulama öğretim elemanları (\bar{x} = 3.458) en yüksek algıya sahipken unvanı yardımcı doçent olan uygulama öğretim elemanlarının (\bar{x} = 3.337) en düşük algıya sahip olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra birey ve grup boyutunda Eğitim Fakültesi- uygulama okulu işbirliği akademik unvan değişkenine göre genel değerlendirildiğinde; uygulama öğretim elemanlarının birey boyutundaki (\bar{x} = 4.328) algılarının grup boyutundaki (\bar{x} =3.395) algılarına göre daha olumlu olduğu anlaşılmaktadır. Uygulama öğretim elemanlarının akademik unvanı ile eğitim fakültesi- uygulama işbirliği arasında birey boyutunda [F(3, 165)= 1.439, p> .05] ve grup boyutunda [F (3, 165)=.248, p> .05] farklılık görülmemektedir. Ayrıca araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarının akademik unvan değişkenine göre Eğitim Fakültesi- uygulama okulu işbirliğinde örgüt boyutunda da anlamlı bir farklılık [$\chi^2(3)$ = 1.537; p= 0.674; p>0.05] bulunmamıştır.

Uygulama öğretim elemanlarının uzmanlık alanı değişkenine göre eğitim fakültesi- uygulama okulu işbirliği incelendiğinde; grup boyutunda, uzmanlık alanı özel eğitim uygulama öğretim elemanları (\bar{x} = 4.472, Ss= 0.411) en yüksek algıya sahipken alanı diğer (eğitim bilimleri vs.) olan uygulama öğretim elemanları (\bar{x} =2.956, Ss=0.556) en düşük algıya; örgüt boyutunda, uzmanlık alanı resim- müzik- beden eğitim olan uygulama öğretim elemanları (\bar{x} =3.545, Ss= 0.863) en yüksek algıya sahipken alanı özel eğitim olan uygulama öğretim elemanlarının (\bar{x} = 2.907, Ss= 0.428) en düşük algıya sahip oldukları görülmektedir.

Araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanlarının uzmanlık alanı ile eğitim fakültesi- uygulama işbirliği arasında grup boyutunda özel eğitim ile diğer branştaki uygulama öğretim elemanları arasında anlamlı bir fark olduğu [F (3, 165)= .248, p .05] görülmüştür. Ayrıca incelendiğinde uygulama öğretim elemanlarının uzmanlık alanı değişkenine göre eğitim fakültesi- uygulama okulu işbirliğinde örgüt boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır [$\chi^2(8)$ = 11.293; p= 0.186; p>0.05].

Eğitim fakültesi ile uygulama okulları arasındaki işbirliğine ilişkin uygulama öğretim elemanlarının algıları arasında, haftalık ders saati değişkenine göre anlamlı bir fark olup olmadığına yönelik bulgular açısından; birey boyutunda [F(3, 165)= 2.141, p> .05], grup boyutunda [F (3, 165)=.296, p> .05] ve örgüt boyutunda [F (3, 165)=.942, p> .05] anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Eğitim fakültesi ile uygulama okulları arasındaki işbirliğine ilişkin uygulama öğretim elemanlarının daha önce uygulama öğretim elemanlığı yapıp yapmadığı değişkenine göre birey, grup ve örgüt boyutunda anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Fakültesi- Uygulama Okulu İşbirliği, Yönetmelik, Uygulama Öğretim Elemanı

ERASMUS + OKUL EĞİTİMİ E-SERVICES EDUCATION KA2 STRATEJİK ORTAKLIKLAR PROJESİ

Esra ÖĞÜR²³, Atıla ERKEK²⁴

ÖZET²⁵

Projemizin kapsamında hedef gruplarımız öğretmen, öğrenci ve velilerden oluştuğu için farklı konular ve farklı amaçlar da yer almaktadır. Projemizin ana konusu Türk ve Yunan uzmanlar tarafından oluşturulacak olan e-platförmün dizayn edilmesidir.

Platform üzerinde sanal ortamda, ücretsiz, görüntülü, sesli ve interaktif olarak derslerin işlendiği, uzaktan eğitim imkanının verildiği çağdaş bir eğitim sistemi oluşturulması hedeflenmiştir. Sadece internet bağlantısının gerektiği zaman ve mekan sınırlamasının olmadığı lms.ese-project.org platformuna okula rahatsızlandığı için gelemeyen ya da disleksi gibi öğrenme güçlüğü çeken ortaöğretime devam eden öğrencilerimizin eksiklerini gidermeleri ve öğrenmenin pekişmesi amacıyla ders tekrarı yapabilmeleri için büyük bir fırsat sunmaktadır. Proje okul eğitimini modernize etmek ve günümüz teknolojisine uyumlu hale getirmek, bilgiye erişimi kolaylaştırmak ve cazip hale getirmek; eğitimi kişiselleştirmek; özellikle sosyal dışlanma riski olan gruplarda yer alan öğrenciye bireysel yaklaşım sağlanmasını amaçlamaktadır.

Projede açık kaynak kodlu teknolojiler kullanılmıştır. Ders içerikleri Moodle açık kaynaklı programa dayalı olarak lms.ese-project.org platformuna yüklenmektedir. Oluşturulan dersler etkili öğrenmeyi gerçekleştirmek için yüzyüze eğitime yardımcı bir araç olmak için Fatih Teknolojileri Projesi 5 E Öğrenme Metodu, ADDIE Tasarım Modeli ve Bloom Sınıflama Metodları ve Blended Learning (Harmanlaşmış Öğrenme) ortamı olarak tasarlanmıştır.

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı (Türk Ulusal Ajansı) tarafından Erasmus +KA2 Okul Eğitimi Stratejik Ortaklıklar kapsamında hazırlanan e öğrenme platformu ücretsiz olarak hizmet vermektedir. lms.ese-project.org öğrenme yönetim sistemi metodu kullanılmaktadır. Moodle platformu üzerinden ders materyalleri oluşturularak öğrencilerin ders tekrarı yapma olanağı ve imkanı kısıtlı öğrencilerin lise ve üniversite yerleştirme sınavlarına hazırlanmaları için imkan sağlanmaktadır.

Proje 31 Ağustos 2018 tarihinde sonlanacak olup, sonuçlar daha sonra sunulacaktır. Bu proje 17-18 Kasım 2017 tarihinde MEB Fatih ETZ'de "E-Services Education Projesi ile Çağdaş Eğitim Modeli" adı ile sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Moodle, e-İçerik Geliştirme, e-Öğrenme, Erasmus +

²³ Öğretmen, P, esra.d.ogur@gmail.com

²⁴ Öğretmen, Anamur İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, atilaerk@gmail.com

²⁵ Projede Platformda ders içeriği oluşturan öğretmenler.

DEĞERLERİMİ SAHNEDE ÖĞRENİYORUM

Vildan SAKA²⁶, Dilek Hilal KIRIŞ²⁷, Medine ERTUĞRUL²⁸

ÖZET

Değerler, bir toplum tarafından benimsenmiş olan milli, manevi, insani duygu, düşünce, davranış ve kıymetlerin tamamı olarak ifade edilebilir. Değerler eğitimi ise toplumda var olan milli ve manevi kuralların nesiller boyunca devamını sağlayan, toplumların nesiller boyunca öz benliğini koruyarak var olmasını sağlayan kuralların gerek aile, gerek okul gerekse de toplumda bir bütün halinde öğretilmesini sağlayan faaliyetlerin tümüdür. İnsanların birbirleri ile sağlıklı ilişkiler kurabilmesi için davranışların merkezinde temel insani değerlerin yer alması giderek önem kazanmaktadır. İnsanın, evrensel değerlerin yanı sıra toplumun kendine özgü değerlerini öğrenebilmesi ve gelecek nesillere aktarabilmesi için değerlere ilişkin yaşantılarının var olması gerekmektedir. Bu varoluşun başlangıç noktasını ise erken çocukluk dönemi oluşturmaktadır.

Değerler sosyal ve duygusal gelişimi gerçekleştirmenin önemli bir aracıdır. Bu gelişimi çoğaltmak için en uygun ortam ise okuldur. Bu yönüyle bakıldığında aileden sonra gelen ilk formal eğitim basamağı olan okul öncesi eğitim bireylere değer kazandırma açısından hayati önem taşımaktadır.

Bu proje ile öncelikle dokuz ay boyunca vurgulanan dokuz değer için çocuk tarafından benimsenmesini, çocukları güven duygularını desteklemeyi, çocukların amaçları doğrultusunda davranmasını desteklemeyi, çocuğun kendini rahatça ifade etmesini kolaylaştırmayı, çocuğun aldığı sorumluluğu yerine getirmesini desteklemeyi, çocuğun kendini yaratıcı yollarla ifade etmesini desteklemeyi, aile katılımları ile de projenin öğrenme ve etkileşim ortamının eve de taşınmasını ayrıca velilerin farkındalıklarını artırmayı amaçladık.

Her ay, o ay için belirlenen değer duyurulması, hazırlanan pano afiş ve proje kurucusu tarafından yazılan şarkılarla o değere dikkat çekilmesi ile başlayarak o ayın değerine vurgu yapan sanat, müzik, oyun, Türkçe dil etkinlikleri, okuma yazmaya hazırlık çalışmaları ve aile katılımı ile devam edecek; o ayın değerine vurgu yapan tiyatro oyunu ile (çocukların rol aldığı) son bulmuştur. Bu sayede çocuğun kendi değerlerini oluşturmasında eşsiz ve alışık olmadığı fırsatlar sunmuş olduk.

Anahtar Kelimeler: *Okul Öncesi, Değerler Eğitimi, Tiyatro*

²⁶ Öğretmen, p, vildankor06@gmail.com

²⁷ Öğretmen, Buharaevler Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Merkez ÇORUM, krshilal@gmail.com

²⁸ Öğretmen, Osmancık İlkokulu Kadınhanı KONYA, mertugrul352@gmail.com

DÜNYANIN PİLİ BİTMESİN

Ramazan ERTÜRK²⁹

ÖZET

Dünyamız ve ülkemiz atık pillerin tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktadır. Pil, kullanılan en önemli araçlardan biri ve herkesin yoğun olarak kullandığı bir üründür ve hiçbir zaman da kullanımından vazgeçilebilecek bir ürün olmadığı bilinen bir gerçektir. Bir adet pilin 1 m3 topraktaki milyarca canlıyı öldürdüğü için doğaya atılmaması gerektiği sürekli dile getirilmektedir. TAP (Taşınabilir Pil Üreticileri ve İthalatçıları Derneği) verilerine göre, Türkiye’de yılda ortalama 8-9 bin ton (200-250 milyon adet) pil piyasaya sürülmektedir. Atık Piller, kâğıt, metal, cam gibi atıklara göre daha az hacme sahip olmasına rağmen onlardan binlerce kat daha çok, doğal yaşama ve insana karşı tehlikeli ağır metaller içerir. Bu ağır metaller toprağa veya suya karıştığı zaman zehirlenme vb. durumlara yol açarak sağlığımızı ve iklimi tehdit etmektedir. Yeryüzünde, hayatın doğal bir şekilde işleyişini sürdürmek için atık pillerin çevreye ve insanlara verdiği zararlar konusunda öğrencilerin ve halkın duyarlılığını artırma ve bu duyarlılığı onların hayatlarına entegre ederek günlük yaşamlarının bir parçası haline getirmek ekolojik okuryazarlık açısından önem arz etmektedir. Öğrencilerin ve toplumun yaşamlarını bu ilke doğrultusunda devam ettirmeleri atık pillerin insanlara ve çevreye verdiği zararları en aza indirmeleri önemlidir. Doğa ve insan bir arada yaşamak mecburiyetindedir. Bireylerin ekolojik farkındalıklarının artırılması, dağa ve insanın birlikte yaşama zorunluluğu gereği çevre problemlerine sebep olan faktörlerin ortadan kaldırılması veya en aza indirilmesi bu sorunların çözümünde önemli bir yer tutmaktadır. Her zaman her yerde eğitim anlayışıyla öğrencilerin ve halkın atık pilleri toplayarak ekolojik çevreyle dostluk kurarak iklimin korunmasında da önemli bir paydaş olmaları sağlanmıştır. Bu bağlamda atık pil toplama projesi ile öğrencilerimizin ve halkımızın çevre temizliği ve atık pillerin kişiye, çevreye, doğaya verdiği zararlar konusunda duyarlılığını artırmak ve pillerin geri dönüşümünde rol alarak ülke ekonomisine katkıda bulunmalarını sağlamak ve bunu hissettirmek, temiz bir dünyada yaşamlarını sağlamak amaçlanmıştır.

Uygulama, kelebek etkisi yöntemi, rol model olma ve yaparak yaşayarak öğretim yaklaşımları kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Kelebek Etkisi, bir uygulamanın başlangıç verilerindeki ufak değişikliklerin, büyük etkiler ortaya çıkarabilmesidir. Bu anlamda atık pillerin toplanmasında bireylerin birbirlerinden bu davranışı görmeleri ve bu davranışın toplumun her kesimine yayılması öngörülmüştür. Öğrencilerin ve toplumun birbirine rol model olarak bu davranışı yaşamlarının bir parçası haline getirmeleri ve yaşamlarına entegre etmeleri sağlanmıştır. Ayrıca öğrencilerin çevreyi koruma hazzına kendilerinin bir katkıları olduğunu hissetmeleri ve bu davranışlarını alışkanlık haline getirmeleri için atık pil toplamada rol almaları ve yaparak yaşayarak öğrenmeleri sağlanmıştır. Çünkü birey katılım gösterdiği davranışı daha çok benimsemekte ve bunu alışkanlık haline getirebilmektedir.

Yapılan proje ile ilgili öğrencilerin çevre eğitimine yönelik algılarını belirlemek amacıyla nitel araştırma yöntemi kullanılarak araştırma makalesi yazılmıştır. Yapılan proje ile ilgili öğrencilerin duygu ve düşüncelerini belirlemek amacıyla anket düzenlenmiştir. Öğrencilerde ve çevre hakkında çevre bilinci gelişmiş oldu. Atık pillerin çevre ve insan sağlığına verdiği zararın bilincinde olmaları sağlanarak bundan sonra çevrelerindeki insanları da bu konularda bilinçlendirildi. Ülke ve dünya

²⁹ Lisansüstü Öğrencisi vd., P, koroglu522@hotmail.com

sorunlarına karşı duyarlılık ve sorumluluk gelişti. Öğrencilerin sadece pil konusunda değil, bunun örnek bir davranış olarak algılanarak kullandıkları bir çok mal ve eşyanın da geri dönüşüm yolu ile hem çevre ve insana verdiği zarardan kurtulma hem de ülke ekonomisine kazandırılması sağlandı. Pil kullanımı hakkında öğrenciler ve halk daha dikkatli olmaya başladı. Öğrencilere kullandıkları tüm ürünlerde geri dönüşüm düşüncesi, bilgisi ve becerisini kazandırılmış oldu. Öğrenciler iyi birer çevreci oldular. Artık bütün öğrenciler pillerini okullardaki kutulara koymaktalar. Atık piller, bir çevre problemi olmaktan çıktı. (Bu kazanım yerel olarak ifade edilmiştir.) Proje ile 100 öğrenci, 850 veli ve yaklaşık 4000 bireye ulaşılmıştır. Proje uygulaması başlamadan önce belirlene hedeflere ulaşılmıştır. Yeniçağa'da 2005-2016 ve 2016- 2017 eğitim öğretim yılı boyunca 110 kg atık pil toplanmış olup (Yaklaşık 50 bin küçük pil) öğrencilerin ve halkın proje bitmesine rağmen bu alışkanlıklarını sürdürdüğü ve yaşamlarına entegre ettikleri görülmektedir. Bu yıl atık pil toplama işi normal bir süreç olarak kendiliğinden devam etmektedir. Bu uygulama ile eğitimin sadece teorik bilgidan ibaret olmadığı vurgulanmış ve uygulama yapmanın öğrencilerin olumlu davranış kazanma ve bu davranışı hayatlarına entegre ederek alışkanlık haline getirmelerinde önemli bir yeri olduğu belirtildi. Eğitimin farklı paydaşlarının (veliler diğer kurum ve kuruluşlar, STK'LAR), olduğu ve bu paydaşlarla işbirliği yapılarak eğitimin kalitesinin arttığı görüldü. Ayrıca eğitimin sadece okulda ve sınıfta olan faaliyetlerle sınırlı olmadığı çevrenin de yaşamda önemli yeri olduğu vurgulanarak öğrencilerin çevreyi korumalarında etkin rol alarak bunu benimsedikleri görülmüştür. Projenin daha büyük kitlelere ulaşması için yaygınlaştırılma sürecinde TÜBİTAK Bilim Çocuk Aylık Popüler Bilim Dergisinin Aralık 2017 sayısının 6. sayfasında Boluda Öğrenciler Atık Pil Toplamak İçin İş Başındaydı başlıklı haberle yer aldık. <http://www.bilimcocuk.tubitak.gov.tr/pdf/aralik-2017> (İçeriğin görülmesi için üye olunması gerekmektedir.-Haberini içeriği görseller yüklenmiştir.) Atılım Üniversitesi Popüler Bilim Dergisi Eğlenceli Bilim Dergisinin Şubat 2017 22. sayısında 32. ve 33. sayfalarında Dünyanın pil bitmesin makalesiyle yer aldık. Makale Yayını-Atılım Üniversitesi Popüler Eğlenceli Bilim Dergisi 22. Sayı, 22 (33), 32-33. 2017 (Şubat) Makale: Dünyamızın Pili Bitmesin. <http://www.eba.gov.tr/dergi?icerik-id=5052>.

Anahtar Kelimeler: *Atık Pil, Kirlilik, Çevre, Doğa*

OLUMLU DAVRANIŞ KAZANDIRMA PROJESİ

Orhan YILMAZ³⁰

ÖZET

Kimlik arayışının yoğun olduğu ergenlik döneminde; çeşitli uyum sorunları, kişisel ve çevresel değişimler yaşayan öğrenciler, arkadaş edinme, gruba kabul edilme, kendini ispatlama gibi nedenlerle sigara ve uyarıcı maddelerin kullanıldığı ortamlara girebilmektedirler. Bu ortamlarda zararlı alışkanlıklar edindikleri, rehberlik servisimiz ve öğretmenlerimiz tarafından saptanmıştır. Öğrencilerimizin geldikleri yerlerin, çeşitliliği, araştırmalarımızla belirlenmiştir. Sigara ve uyarıcı maddelerle tanışmaları, temini ve kullanım yollarını öğrenmeleri, bu maddeleri denemeye meyilli olmaları rehberlik servisimizin çalışmalarıyla saptanmıştır.

14- 18 yaş aralığında, 2000 öğrencimiz vardır. Misyonumuzun özü; sağlıklı, huzurlu ve güvenli bir okul ortamında, kültürlü, bilgili ve milli manevi değerlere sahip, sağlıklı bireyler yetiştirmektir. Gençlerimize yönelik en önemli tehdit ise; sigara ve madde bağımlılığıdır. Görevimiz, öğrencilerimizi sigara ve madde bağımlılığından korumak, önleyici, koruyucu faaliyetler düzenlemektir. Zira; öğrencilerimizin sigara ve diğer maddelere karşı bağımlılık geliştirdikten sonra, bundan kurtulması çok zor bir süreçtir. Bağımlılığa karşı en etkili ve masrafsız mücadele yöntemi, bu maddelere karşı farkındalık yaratmaktır. Tüm dünyayı tehdit eden bu sorunla karşı karşıya gelebilecek potansiyel öğrencilerimizin olması, çalışma nedenimizdir. Çalışmalarımız, öğrencilerimizin yaratıcılık, bilgi ve becerilerini, farkındalıklarını arttırmaya yönelik, çeşitli etkinlikleri ve faaliyetleri kapsamaktadır. Kurullarda bu sorunun sık sık dile getirilmesi de çalışmamızı zorunlu kılmıştır. Konuya dikkat çekmek, tüm paydaşlarımızı duyarlı hale getirmek, madde kullanmaya meyilli olanlarda ilk kıvılcımı erken fark etmek ve önleyici çalışmalarla bağımlılık oluşumunu engellemektir. Düzenlenen faaliyetlerle disiplin, devamsızlık oranlarını azaltmak. Koçluk yöntemiyle nitelikli bir iletişim geliştirip, sigara ve madde bağımlılığından uzak, sağlığın her şeyden değerli olduğu gerçeğini benimsetmek.

Olumlu Davranış Kazandırma Projesi kapsamında Sigara İçme Ayrın İç Kampanyası ile sigaranın yerini doldurabilecek sağlıklı içeceklerin hayatımızda yer alabileceğine öğrencilerimizi inandırmak. Aile eğitimlerine madde kullanımına model olmanın engellenmesi ve öğrencileri zararlı madde kullanımından uzak tutabilmek. Drama Yöntemi ile Akran Eğitimleri düzenleyerek gelişimlerine katkı sağlamak ve bağımlılık konusunda farkındalık yaratmak. Seminerlerle paydaşların, zararlı alışkanlıkları önlemeye yönelik (rehber öğretmenler, uzman kişiler ve emniyet birimleri tarafından) bilinç düzeyini arttırmak. Yeteneklisiniz yarışması ile öğrencilerin öz yeteneklerini farkettilmek. Bireysel yardım isteyen öğrencileri profesyonel yardıma yönlendirmek. Öğrencilerimizin sigara ve madde bağımlılığından korunmalarına katkı sağlayarak sağlıklı, mutlu, başarılı ve bilinçli öğrenciler olarak topluma kazandırmak.

Bağımlılıkla mücadeleyi; spor, edebiyat, müzik, seyahat gibi eğlenceli ve kültürel aktivitelerle, paydaşların da katılımıyla yapmış olmamız, çalışmamızı özgünleştirmektedir. -Olumlu Davranış Kazandırma Ekibi-, gönüllü öğretmenlerden oluşmuştur. Ekip, öğrencilerimize, uzmanlardan destek alarak çalışmalar yapmıştır. Çeşitli yöntemlerle bu öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini belirleyip, kendilerini ifade edebilmelerini sağlamıştır. Çalışma, onları yaptıkları olumlu davranışlarda

³⁰ Öğretmen, P, orhanyilmaz06@yahoo.com

ödüllendirme süreciyle dikkat çekmektedir. Potansiyel öğrencilerin teşhir edilmemesine özen gösterilmiştir. Onlara sağlıklı bir hayat kazandırmak, diğer öğrencilerimizin olumlu davranışlarını güçlendirmek için, çeşitli etkinlikler yapılmıştır. -Drama Yöntemi ile Akran Eğitimi- de sıklıkla kullandığımız bir çalışmadır. Bu yöntemle öğrencilerimiz, öğretirken öğrenme, empati kurabilme gibi yönlerini geliştirerek çalışmamızı özgün kılmıştır. – Sigarayı bırak, spora bak sloganıyla spor yapmanın önemine dikkati çekme ve Sigara İçme Ayran İç- sloganıyla başlayıp, sigara yerine milli içeceğimiz olan ayranı ön plana çıkartarak tüketmek; bunu okul çapında yaygınlaştırmak ve sektördeki ilgili firmaların sponsor olmaları çalışmamıza özgünlük katmıştır. –Yeteneklisiniz Yarışması- yaparak gençlerin yeteneklerini ön plana çıkarmak da diğer özgün yanlarımızdan olmuştur. Yapılan geziler de öğrencilerimizin hayata bakış açısını değiştirerek ve bilgi, görgü ve kültür açısından zenginlik sağlamış, zararlı maddelere bağımlı olmaktan uzak tutmuştur. Öz yeteneklerini keşfeden öğrencilerimizin kendilerine güvenlerinin artıp artmadığı, yarışmalara ve sosyal faaliyetlere katılmak isteyen öğrenci sayısının değişimi anketlerle saptanmıştır.

Çalışmamız, bağlantı kurulan kurum, kuruluş ve firmalarla iletişimi ve okulumuzun tanınmasını sağlamaktadır. Olumlu Davranış Kazandırma Projesi okulumuzdaki iletişimi ve sinerjiyi güçlendirmektedir. Paydaşlarla kurulan iletişim, kurum kültürümüzü geliştirmekte, motivasyonu arttırmaktadır. Bağımlılıkta potansiyel öğrenci sayısında gözle görülür bir azalmanın olması. Türümüzdeki okullar arasında, tercih edilir olmamız da okulumuza saygınlık kazandırmaktadır.

Çalışmamızla, öğrencilerimizin bağımlılıkla ilgili farkındalığı artmıştır. Sigara ve madde bağımlılığı hakkında bilinçlenen öğrencilerimiz, hayatlarına daha sağlıklı alışkanlıklar katmayı, sigara yerine ayran içmeyi öğrenmişlerdir. Sosyal, kültürel ve sportif çalışmalara daha çok yönelip ülke ve il çapındaki yarışmalarda dereceler alarak kendilerini ve okulumuzu başarıyla temsil etmektedirler. Yeteneklisiniz yarışması ile hünelerini sergileyerek, yeteneklerini keşfedip motive olmaktadır. Kompozisyon yarışmalarında edebi yönlerini, hayallerini ve kendilerini daha iyi ifade edebilmektedirler. Ödüllendirilmeleri, başarılarına da yansımış, önceki yıllara göre istikrarlı bir artış gözlemlenmiştir. Gezilerimizle, iletişim kanalları güçlenmiş, Drama ile Akran Eğitimi, farkındalıklarını ve iletişimlerini arttırmıştır. Bu konuda sıkıntılar yaşayıp, yardım talep eden öğrencilere Öğrenci Koçluğu yapılarak, mücadele sadece rehber öğretmenlere bırakılmamakta, gönüllü öğretmenlerle de iletişimleri güçlenmektedir. Öğrenciler, koçlardan, veli ziyaretleri, çalışma ve plan yapma yöntemleri, yeteneklerini geliştirmeleri noktalarında destek almaktadırlar. Değerler eğitimi ile öğrencilerimizin, manevi değerlere saygılı kişilik gelişimleri artmaktadır.

Öğretmenlerimiz ve velilerimiz bu konuda eğitim alarak gelişmekte ve bilinçlenmektedir. Ödüllendirme ve eğitim için katkı sağlayan, kurum, kuruluş ve firmalarla iletişim güçlenmektedir. Bağımlı bireylerin azalmasıyla da Toplum güvenliğine katkı sağlamaktadır.

Öğrencilerin, 2 haftada bir dağıtılan ayranlarla, sigara yerine ayranı tercih etmeleri sağlanmıştır. Aile eğitimleri ile madde kullanımına model olma engellenmiştir. Drama ile Akran Eğitimi sayesinde öğrencilerin bilinç düzeyleri gelişmiş, arkadaşlarını eğitirken kendileri de öğrenmişlerdir. Bireysel yardım isteyen öğrenciler, profesyonel yardıma yönlendirilmiştir. Öğrenci Koçluğu ile potansiyel arz eden öğrencilerin davranışlarında olumlu değişimler, koç öğretmenlerle iletişimde gelişme ve potansiyel öğrencilerin zararlı alışkanlıklardan uzak durdukları rehberlik servisi tarafından saptanmıştır. Yeteneklisiniz ile öğrenciler yeteneklerini keşfederek özgüvenlerini arttırmışlardır.

Çalışma öncesi tüm paydaşların sigara ve madde bağımlılığı ile ilgili bilgileri kulaktan dolma, bilimsellikten uzakken, çalışma sonrasında bilimsel uygulamalarla farkındalıklarının geliştiği saptanmıştır. Kantinde ayran satışları artmıştır. Drama Yöntemi ile Akran Eğitimi sayesinde

öğrencilerin birebir iletişimi güçlenmiş, sorunlara yaklaşım yöntemleri çeşitlenmiş, Drama Yöntemiyle Akran Eğitime katılmak isteyen öğrenci sayısı çoğalmış, disiplin olayları ve potansiyel arzeden öğrenci sayısı azalmıştır. Öz yeteneklerini keşfeden öğrencilerimizin kendilerine güvenlerinin arttığı ve yarışmaya, sosyal faaliyetlere katılmak isteyen öğrenci sayısının arttığı verilerle saptanmıştır. Koç öğretmenlerle iletişim kuran öğrenci sayısı artmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Bağımlılık, Olumlu davranış, Sosyal etkinlik*

DUVARSIZ SINIFLAR, ÖZGÜR ÇOCUKLAR

Zeliş KURT³¹

ÖZET

Çocuklar park ya da bahçede oynarlarken kirlendikleri, pantolon ve tişörtlerdeki çim veya çamur lekeleri ile eve döndükleri zaman ebeveynleri tarafından eleştirilmekte, dışarıda arkadaşlarıyla eğlenmenin ve etrafta koşmanın çocuğun doğasında olan şeyler olduğu gerçeğini görmezden gelinmektedir. Okullarımızda uygulanmakta olan müfredat kapsamında da çocukların dışarda vakit geçirmesine çok az zaman tanınmakta, dört tarafı kapalı bir alan içerisinde, çoğunlukla suni eğitim yardımcılarında faydalanılarak eğitim-öğretime devam edilmektedir. Bu durum da eğitimin teoriden pratiğe aktarılmasında, çocukların kendi yaşam becerileri geliştirmelerinde olumsuz etkilere neden olmaktadır. Günümüzde ağaca tırmanmanın hangi riskleri barındırdığını, dikenli bitki türlerini veya ısırgan otuna temas edildiğinde nasıl bir his uyandırdığını bilmeyen ancak buna karşın elindeki küçük bir cihaz ile dünyanın diğer bir ucundaki insan ile temas kurabilen bir nesil ile karşı karşıyayız.

Proje hedef kitlesi çocuklar, veliler ve öğretmenler olup, 1 yıl içinde 20 öğrenci ile haftada 1 kez doğa eğitimi yapılacak, bu süre zarfında doğa eğitimlerine anneler de katılarak doğa farkındalıkları sağlanacaktır. Yaz dönemi öğretmen seminerlerinde öncelikle ilçedeki 250 öğretmene, müteakiben il çapındaki öğretmenlere doğa farkındalığı semineri verilecektir. Öğrencilerin sınıf içinde ve sınıf dışında nasıl öğrendiklerine ilişkin görüşleri alınıp değerlendirilecektir. Nitel veri analizlerinden doküman analizine uygun şekilde analiz edilecektir. Sınıf içinde ve sınıf dışında resimler yaptırılacak, bu resimler karşılaştırılarak değerlendirilecektir. Annelerin doğa eğitimi öncesi ve sonrası geri bildirimleri alınacaktır.

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: DOĞA, ÇOCUK, SINIF DIŞI, ÖĞRETMEN, EĞİTİM

³¹ Öğretmen, P, zlskrt@hotmail.com

YENİLİKÇİ EĞİTİMDE TEKNOLOJİ DEĞİŞİMİ VE ENDÜSTRİ 4.0'İN ETKİSİ

ORHAN YILMAZ³², Murat KOÇALI³³

ÖZET

Okulumuz Meslek Lisesi olduğu için kendisinin, diğer öğrencilerin öğrenmesine engel olan, sosyal ilişkileri, olumsuz etkileyen, kendisine, akranlarına, yetişkinlere ve ailelerine zarar veren davranışlar sergileyerek; kendilerine, ailelerine, çevrelerine, okullarına zarar veren öğrenciler açısından potansiyel arz etmektedir. Olumsuz davranışlar, öğrencilerin yaşları, cinsiyetleri, buldukları ortam, psikolojik özellikleri gibi pek çok etkenlere bağlı olarak farklı biçimlerde ortaya çıkmaktadır. Davranışlar; mekâna, koşullara göre, olumsuz özellikler kazanmaktadır. Bu problemleri yaşayan öğrencilerimizin varlığı ve yenilik çalışmalarına bizzat kendilerinin ihtiyaç duyduklarını belirtmeleri, bu çalışmaları yapmamızı gerektirmiştir.

Çalışmalarımız;

Sanatsal,

Kültürel,

Sportif

Çevreci faaliyetleri içermekte,

Yenilikçi uygulamalarımız,

Bahçe Düzenlemesi,

Kütüphane,

Spor Alanları,

Ağaçlandırma faaliyetlerini içermekte

Teknolojik Yatırımlar

Samsung Akademi (Bilgisayar, Televizyon, Cep Telefonu, Beyaz Eşya Atölyeleri)

Merih Asansör Akademi (“Asansör Kabin ve Kat Kapı Montaj Atölyesi”, “Kumanda Pano ve Elektrik Sistemleri Atölyesi”, “Kuyu Montaj Atölyesi, “Hidrolik-Pnömatik ve PLC Atölyesi”, “Yürüyen Merdiven Sistemler Atölyesi” ve “Eğitim Laboratuvarı”)

Bu çalışmalar ile hem öğrencilerimizin sosyal gelişimleri, hem akademik gelişimleri hem de mesleki gelişimleri aynı paralellikte sürdürülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yenilikçi Eğitim, Endüstri 4.0, Teknoloji,

³² Öğretmen, Yenimahalle Şehit Mehmet Şengül MTAL

³³ Öğretmen, Yenimahalle Şehit Mehmet Şengül MTAL

DUVARSIZ SINIFLAR FARKINDA YAŞAMLAR OKUL ORTAKLIĞI PROJESİ

Zeynep ERCİYAS TOZ³⁴, Figen KÖKSALAN SHANCHEZ³⁵

ÖZET

21.yüzyıl hayatımızın her noktasında çok hızlı değişimlerin olduğu bir dönemdir. Bu değişimlere ayak uydurabilmek için çağın gerektirdiği becerileri de kazanmak gerekmektedir. Bunların başında araştırma yapma, eleştirel düşünme, bilgi edinme, yaşantısından sonuçlar çıkarma, bilimsel düşünebilme, yaratıcılık ve işbirliği gelir. Ancak bu becerilerin gelişebilmesi sınıf dışında farklı öğrenme ortamlarında ve insan beyninin donanımına uygun bir şekilde hata yapma imkanı dahilinde bizzat deneyimleme şansı sunularak sağlanabilir. Kaldı ki 21.yüzyıl bireylerinin devamlı surette farklılaşan beklentilerine verebilmek derse gereken dikkati vermelerini sağlamak oldukça zorlaşmaktadır. Bu nedenle çağımızın ve insan doğasının olmazsa olmaz becerileri kazandırabilmek amacıyla Duvarsız Sınıflar Farkında Yaşamlar adlı 4-16 yaş aralığındaki öğrencilerimizi kapsayan ulusal ve çok ortaklı bir eTwinning okul ortaklığı projesi hazırlanmıştır. Proje kapsamında bir yandan insanın vazgeçilmez bir parçası olduğu doğa ve deneyimleme ortamları yaşatılırken diğer yandan çağın gerekliliği olan teknolojik okur yazarlık becerileri kazanabilmeleri ve geliştirebilmeleri için Kodlama dersleri, Web 2.0 araçları ile Artırılmış ve Sanal Gerçeklik Uygulamaları müfredata entegre edilmiştir. Okul ortakları ve öğrencileri ile Online bağlantılar aracılığıyla işbirlikçi çalışmalar yapılmıştır. Böylece bu projeye yalnızca dört duvar arasında değil, her yerde ve her şekilde öğrenebilen ve farkındalıklı hayat algılarına ve becerilerine sahip bireyler yetiştirilmesi amaçlanmıştır.

Türkiye'nin farklı illerinden 30 ortakla gerçekleştirilen projeye İstanbul'daki ilkökul 1.sınıf öğrencileri ile dahil olunmuştur. Proje öncesi ve sonrasında Konu ile alakalı ilk test ve son test yapılmıştır. Öğrencilerin görüşlerinin alınması amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme rehberi kullanılmıştır. Bu yarı yapılandırılmış rehberdeki sorularla öğrencilerin deneyimledikleri öğrenme ortamlarını ve kullandıkları web 2.0 araçlarını, artırılmış gerçeklik ve sanal gerçeklik uygulamalarının öğrenme süreçlerine yönelik etkileri kendi ifadeleriyle alınmak istenmiştir. Elde edilen nitel verilerin analizinde betimsel analizi kullanılmıştır.

Proje sürecince deneyimlenen ortamlar ile kullanılan web 2.0 araçları, sanal ve artırılmış gerçeklik uygulamalarından elde edilen resim, video ve çalışmalar çalışmaların çıktısı olarak belirlenmiştir. Bu çıktılar eTwinning platformunda Duvarsız Sınıflar Farkında Yaşamlar Projesinde kullanılmıştır.

Öğrenciler müze, doğa, atölye gibi farklı öğrenme ortamlarında hata yapma şansı dahilinde bizzat deneyimleyerek öğrenme imkanı bulmuştur. Sanal gerçeklik ortamlarıyla ise çeşitli sebeplerle ulaşamayacağı objelerle etkileşim içinde olmaya fırsat bulmuş ve deneyimlemiştir. Web 2.0 araçları ileyse öğrenmesi istenen konuya daha çok odaklandıkları ve yaratıcılıklarının geliştiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *21.Yüzyıl Becerileri, Deneyimlemek, Web 2.0 Araçları, Bilimsel Düşünme Becerileri, Teknoloji*

³⁴ Öğretmen, P1, actzetmht@gmail.com

³⁵ Öğretmen, Teletaş İlkokulu Ümraniye/İstanbul, koksalansanchez@gmail.com

THOUSAND ARMED GREEN GIANT CAN RESCUE THE WORD

Meryem TANRIÖVER³⁶

ÖZET

21. yüzyıl hayatımızın her alanında çok hızlı değişimlere neden olmuştur. Teknolojik olarak günbe gün yapılan her yenilik ve çalışmanın günlük hayatımıza kattığı olumlu etkilerin yanında özellikle çevresel sorunlara dönük olumsuz etkileri de mevcuttur. Dünyayı tehdit eden en önemli sorunların başında gelen küresel ısınma, erozyon, sağlıksız beslenme, varolan enerji kaynaklarının rezervlerinin tükenme tehtidi, yenilenebilir enerji kaynaklarının tam manasıyla kullanılmaması, geri dönüşümle ilgili duyarsızlıklar, insan ırkının doğada yaşayan diğer canlılara karşı düşüncesizlikleri gibi maddelerden yola çıkarak bu sorunlara dikkat çekmek için neler yapılabilir diye düşündük. Müfredattaki ilişkilendirilebilecek kazanımlar ve belirli çevre günleri belirlenerek, bu becerileri kazandırabilmek amacıyla Thousand Armed Green Giant Can Rescue The Word (1000 Kollu Yeşil Dev Dünya'yı Kurtarabilir) adlı 5-16 yaş aralığındaki öğrencilerimizi kapsayan uluslararası bir eTwinning okul ortaklığı projesi hazırlanmıştır. Proje kapsamında hayvanları ve bitkileri koruyan, büyükleriyle çiçek ve ağaç fidanları diken, sağlıklı beslenen, yenilenebilir enerji kaynaklarının farkında, çevreci bireyler yetiştirme planlanmıştır. Okul ortakları ve öğrencileri ile Online bağlantılar aracılığıyla işbirlikçi çalışmalar yapılmıştır. Ayrıca dijital yetkinlikleri de projeye uygulayıp, çağımızın olmazsa olmazı web2 uygulamalarını öğrendik. Böylece bu projeye çevresini koruyan, doğanın korunması için çalışan, sadece tüketen değil aynı zamanda sağlıklı yiyecekler üreten, geri dönüşümü önemseyen bireyler yetiştirilmesi amaçlanmıştır.

Türkiye'den 44 ve Avrupa'dan 12 ortakla gerçekleştirilen projeye Muğla'dan ilkökul 1.sınıf öğrencileri ile dahil olunmuştur. Proje öncesi ve sonrasında Konu ile alakalı ilk test ve son test yapılmıştır. Öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Öğrencilerin görüşlerinin alınması amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme rehberi kullanılmıştır. Bu yarı yapılandırılmış rehberdeki sorularla öğrencilerin deneyimledikleri, öğrenme ortamlarını ve kullandıkları web 2.0 araçlarının öğrenme süreçlerine yönelik etkileri kendi ifadeleriyle alınmak istenmiştir. Elde edilen nitel verilerin analizinde betimsel analizi kullanılmıştır.

Proje sürecince deneyimlenen çalışmalar ile kullanılan web 2.0 araçlarından elde edilen resim, video ve çalışmalar çalışmaların çıktısı olarak belirlenmiştir. Bu çıktılar eTwinning platformunda Thousand Armed Green Giant Can Rescue The Word Projesinde kullanılmıştır. Öğrenciler proje süresince fidan ekme, çiçek dikme, kedi ve köpek gibi sokakta yaşayan hayvanlara barınak yapma, kışın kuşlar için ağaçlara yem hazırlama, doğal kaynaklara alternatif kaynakları öğrenme ve bu konuda materyal tasarlama, geri dönüşüm ile ilgili araştırma yapıp sonuçlarını paylaşma, "doğa ve insan" konulu münazara yapma, sınıfta ve evlerinde büyükleriyle sağlıklı besinler üretme, nesiller arası aktarım yapma, uçurtma yapıp uçurtma, yaşlıların yaşantılarından örnekler dinleme, doğa için sloganlar üretme, şiir yazma gibi etkinlikleri deneyimleyerek öğrenme imkanı bulmuştur. Aynı zamanda etkinlikler sayesinde yazılı ve sözlü anlatım becerilerimizi geliştirilip ve teknolojiyi doğru ve etkin bir şekilde kullanma fırsatları sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Etwinning, Web2, Enerji, Çevrecilik, Dijital*

³⁶ Öğretmen, P1, mereyemtanrioever@hotmail.com

ÖĞRETMEN ADAYLARININ AKADEMİK ÖZ YETERLİLİKLERİNİN BAŞARI YÖNELİMLERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Neslin İHTİYAROĞLU³⁷

ÖZET

Bireylerin yaşamlarını sağlıklı bir biçimde devam ettirmesi, öz yeterlilikleriyle yani kendi kapasitelerine yönelik algıları ile yakından ilişkilidir. Dolaylı ya da dolaysız, duygusal ya da sosyal deneyimler sonucu kazanılan öz yeterlilik algısı, bireylerin davranışlarında itici ya da engelleyici güce sahiptir. Öz yeterlilik algısı, bireyin bir işe başlayıp başlamamaya ya bir işi sürdürüp sürdürmeme yönelik kararlarını etkilemektedir. Bu nedenle bireylerin davranışlarının şekillenmesinde öz yeterlilik algısı önemli bir rol oynamaktadır.

Öz yeterlilik, eğitim-öğretim sürecinde de önemli bir yere sahiptir. Öğrencilerin beklentileri, katılımları, kazanımları, motivasyonları ve öğrenmeleri, öz yeterliliklerine göre şekillenmektedir. Öğrencilerin akademik konulara hâkimiyetine yönelik özgüvenleri olarak adlandırılan akademik öz yeterlilikleri, üst düzey performans göstermelerinde önemli rol oynar. Akademik öz-yeterlilik, öğrencilerin verilen akademik görevleri belirlenen seviyelerde başarıyla gerçekleştirebilecekleri konusundaki bireysel inançları ve öğrencilerin sınıftaki etkinlikleri yapmaya yönelik yeterlilik algıları şeklinde tanımlanabilir.

Yapılan araştırma sonuçları, akademik öz yeterlilik ile öğrenci performansı, içsel motivasyon, akademik güdülenme, derse katılım ve sınav performansı, stres ve kaygı düzeyi, dürüst olmayan akademik davranışlar ve madde kullanımı arasındaki ilişkileri ortaya koymuştur. Akademik öz yeterliliğin eğitim ve öğretim süreçleriyle ilgili birçok değişkenle ilişkili olması dolayısıyla, akademik öz yeterliliğin öğrencilerin başarı yönelimlerini de etkileyebileceği düşünülmektedir. Başarı yönelimi, öğrencilerin hedeflenen kazanımlara ulaşma isteğinden kaynaklanan zihinsel süreçleri ifade eder. Yapılan araştırmalar, bireylerin üst düzey başarıları elde etmek için çaba sarf ettiğini ve başarıyı deneyimlemiş olan öğrencilerin, ilerideki eğitim öğretim yaşamlarında yeni öğrenmeler ve deneyimler konusundaki motivasyonlarının daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

Başarı yönelimi, öğrenme yönelimi ve performans yönelimi şeklinde ele alınmaktadır. Öğrenme yönelimi, öğrencilerin öğrenme konularına yönelik istekliliğiyle ilgilidir. Öğrenme yönelimi düzeyleri yüksek olan öğrenciler, konuyu tam olarak öğrenmeye isteklidirler, kendi yeterlilik düzeylerini kendileri değerlendirebilirler, gelişime önem verirler ve diğer öğrencilerin aynı süreçte gösterdikleri performansla ilgilenmezler. Performans yönelimi yüksek olan öğrencilerin odak noktasında diğer öğrencilerin yetenekleri ve performansları vardır. Amaçları, onlardan daha iyi performans göstermektir. Öğrenme yöneliminde bilişsel özellikler ön planda olmasına karşın; performans yöneliminde duygusal özellikler ön plana çıkmaktadır. Bu nedenle performans yönelimi, öğrenme yönelimiyle kıyaslandığında öğrenme süreçlerine daha az etki etmektedir. Öğrenme ve performans yönelimi, kaçınma ve yaklaşma olarak iki şekilde değerlendirilebilir. Öğrenme yaklaşma, öğrencilerin öğrenme süreçlerine yönelik sorumluluk almadaki istekliliğini; öğrenme kaçınma öğrencilerin bir görevi anlamamaya ve üstesinden gelememeye yönelik kaçınma davranışlarını; performans yaklaşma, öğrencilerin kendilerini diğer öğrencilerden daha başarılı gösterme isteğini, performans kaçınma da öğrencilerin diğer öğrencilerden başarısız görünmekten kaçınmaya yönelik tutumlarını ifade eder.

³⁷ Dr. Öğrt. Üyesi, neslin52@gmail.com

Öğrencilerin eğitim-öğretim yaşantılarında önemli etki gücüne sahip akademik öz yeterliliklerinin başarı yönelimlerine etki edebileceğinden yola çıkarak bu araştırmaya, öğretmen adaylarının akademik öz yeterliliklerinin başarı yönelimleri üzerindeki yordayıcı gücünü incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amacı gerçekleştirmek için şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğretmen adaylarının akademik öz yeterlilik düzeyleri nedir?
2. Öğretmen adaylarının başarı yönelimlerinin düzeyleri nedir?
3. Öğretmen adaylarının akademik öz yeterlilikleri ile başarı yönelimleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Öğretmen adaylarının akademik öz yeterlilikleri, başarı yönelimlerinin anlamlı birer yordayıcısı mıdır?

Öğretmen adaylarının akademik öz yeterliliklerinin başarı yönelimleri üzerindeki yordayıcı gücünün incelendiği bu çalışmada, iki ve daha çok değişken arasındaki birlikte değişimin varlığını veya derecesini belirlemeyi amaçlayan ilişkiyel tarama modeli kullanılmıştır. Bu çalışmanın evreni, Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 2439 öğretmen adayından; araştırmanın örneklemi ise tabakalı örnekleme yoluyla seçilen 404 öğretmen adayından oluşmaktadır. Araştırma için gerekli verilerin toplanması amacıyla öğretmen adaylarına yönelik iki ölçme aracı kullanılmıştır. Bunlar; Akademik Öz Yeterlilik Ölçeği ve Başarı Yönelimleri Ölçeğidir. Akademik Öz Yeterlilik Ölçeği, akademik sorunlarla başa çıkmaya yönelik öz yeterlilik, akademik çabaya yönelik öz yeterlilik ve akademik planlamaya yönelik öz yeterlilik olmak üzere üç boyuttan ve 19 maddeden; Başarı Yönelimleri Ölçeği, öğrenme-yaklaşma, öğrenme-kaçınma, performans-yaklaşma ve performans-kaçınma olmak üzere dört boyuttan ve 26 maddeden oluşmaktadır. Uygulanan ölçeklerden elde edilen veriler, SPSS 20 paket programı ile test edilmiştir. Bu çalışmada, aritmetik ortalama ile öğretmen adaylarının akademik öz yeterliliklerinin ve başarı yönelimlerinin düzeyleri, korelasyon analizi ile akademik öz yeterlilikleri ve başarı yönelimleri arasındaki ilişkiler, regresyon analizi ile akademik öz yeterliliklerinin başarı yönelimlerini yordama gücü ortaya konmuştur.

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Öğretmen Adayları, Akademik Öz Yeterlilik, Başarı Yönelimi*

6. SINIF FEN VE TEKNOLOJİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINDAKİ “OLGU VE GENELLEMELERİN” TESPİT EDİLMESİ, SUNUŞ VE AKTARMA MODELLERİNİN KULLANILABİLİRLİĞİNİN İNCELENMESİ

Fatih ACER³⁸, Abdullah AYDIN³⁹

ÖZET

McMinn, Nakamaye &Smieja’ya (1994) göre öğretim programları, eğitim sisteminin temel öğelerinden biridir. Bu öğe yani adı geçen öğe, başka bir ifadeyle 6. Sınıf Fen Teknoloji Dersi Öğretim programı, yukarıda ifade edilen fenin amacının gerçekleştirilmesine katkıda bulunuyor mu? Yani işaret edilen öğretim programında, doğal dünyanın anlaşılması ve açıklamasını sağlamak için yeteri derecede “olgu/lar” var mıdır? Çalışma bu sorulara özel olarak cevap aramaktadır.

Diğer özel sorular ise genellemelere yöneliktir. Genellemeler, Turgut, Baker, Cunningham & Piburn’a (1997: 1.2) göre kavramlar arası ilişkilerden çıkarılır. Adı geçen öğretim programında genellemeler var mıdır?

Bir başka özel soru, programın uygulayıcısı olan öğretmenlerin, programda tespit edilen olgu ve genellemelerin sunumunda sunuş ve aktarma modellerini kullanıyorlar mı? Yaşar’a (1998: 65) göre bu strateji, fen bilgisindeki olgu ve genellemelerin öğretilmesinde kullanılabilir ideal bir strateji olarak kabul edilmektedir.

Bu stratejinin Aydın ve arkadaşları (2011) tarafından yapılan çalışmada da, olgu ve genellemelerin öğretilmesinde yaygın olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Fakat belirtilen stratejinin kullanılabilirliğine yönelik öğretmenlerde bilgi eksikliği ve uygulamaya yönelik aksaklıklar olduğu da saptanmıştır. Bu araştırmanın problemi ise yukarıda araştırmacılar tarafından ifade edilen eksiklikler ve işaret edilen aksaklıkların günümüzde güncelliğini koruyup korumadıklarını saptamaktır. Tüm bu nedenlerden dolayı bu çalışmanın alan yazına katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi ve tarama yöntemleri kullanılmıştır. Anketle örneklemden tarama yöntemiyle veri toplanır (Büyüköztürk ve diğ., 2008: 15). İçerik analizi yöntemiyle “metin veya metinlerden oluşan bir kümenin içindeki belli kelimelerin veya kavramaların varlığını” saptamak amacıyla yapılmaktadır (Büyüköztürk ve diğ., 2008: 253).

Bu araştırmanın örneklemini, Kırşehir merkez ve ilçelerinde devlet okulları ve Milli Eğitim Bakanlığına (MEB) bağlı özel ortaokullarda görev yapan 50 Fen ve Teknoloji öğretmeni oluşturmaktadır.

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak; adı geçen öğretim programında “olgu ve genellemelerin” tespit edilmesi amacıyla içerik analizi yöntemi ve öğretmenlerin olgu ve genellemelerin sunumunda etkili olan “sunuş yoluyla öğretim stratejisini” kullanıp kullanmadıklarını tespit etmek amacıyla; 34 maddelik “ Öğretmen Değerlendirme Anketi” kullanılmıştır.

³⁸ Lisansüstü Öğrencisi vd., acer_fatih46@hotmail.com

³⁹ Doç.Dr., Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı, Kırşehir, aaydinch@gmail.com

“Öğretmen Değerlendirme Anketi”ndeki veriler frekans ve yüzde olarak çözümlenmiş ve adı geçen öğretim programındaki olgu ve genellemelerin analizi ise Ek 1’de sunulan olgu ve genellemelere yönelik anahtar kelimeler ve ipuçları göz önünde bulundurularak yapılmıştır. Bu analizler ışığında örneklemin; i) “genellemeye” yönelik bilgi düzeyleri %70,6; ii) olgu/lar”a yönelik bilgi düzeyleri %72,34; iii) Fen bilgisindeki olgu ve genellemelerin sunulmasında uygun strateji sunuş yoluyla öğretim stratejisidir.”ifadesine yönelik bilgi düzeyleri % 54’tür

Sonuç olarak; örneklemin genelleme ve olgulara yönelik bilgi düzeyleri %70’in biraz üzeri olmasına karşın, bunların sunulmasına yönelik strateji bilgilerinin %55’in altında olduğu görülmektedir. Aydın ve arkadaşları (2011) tarafından, işaret edilen stratejinin kullanılabilirliğine yönelik örnekleme bilgi eksikliği ve uygulamaya yönelik aksaklıkların bu çalışmada da güncelliğini koruduğu görülmektedir. Bu güncelliğin azaltılması için bu alanın uzmanları (Öğretim Üyeleri) tarafında örnekleme ivedilikle uygulamalı bir şekilde Hizmet İçi eğitimin verilmesi paydaşlara (MEB, İl Milli Eğitim Müdürlükleri) önerilebilir

Anahtar Kelimeler: *6. Sınıf Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programı, Olgular, Genellemeler, Sunuş ve Aktarma Modelleri, Fen eğitimi*

ÖĞRETİM ELEMANLARININ BİLİMSEL TUTUM DÜZEYLERİ ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ (GÜVENİRLİK VE GEÇERLİK ÇALIŞMASI)

Halil GÜÇER⁴⁰, Necla FIRAT⁴¹, İrfan YURDABAKAN⁴²

ÖZET

Bilimsel araştırma, Ar-Ge, inovasyon ve yaratıcılığın ortaya çıkabilmesi, büyük ölçüde her bilgiyi doğru kabul etmeyen, onu tartışan ya da doğru bildiklerini değiştirmeye açık “bilimsel tutum” adı verilen bir tutumu gerektirmektedir. Tutum bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilim olarak tanımlanmaktadır. Açık fikirlilik, eleştirel düşünme, batıl inançları reddetme bilimsel tutum kapsamında değerlendirilmektedir. Bilimsel düşüncenin en önemli gereği bir şeyin sağlam yollarla kanıtlanmadıkça kabul edilmemesidir. Bilimsel tutum (scientific attitude) ile bilime yönelik tutum (attitudes towards science) arasında bir fark bulunmaktadır. Bilimsel tutum bilme ve anlamayı, tüm yargılara karşı sorgulayıcı bir yaklaşımı, sorgulamayı, veri ve anlamını araştırmayı, sonuçları dikkate almayı kapsamaktadır. Bilime yönelik tutum ise okullardaki fen bilimleri derslerine yönelik duyuşsal inanç ve değerleri ifade etmektedir. Bilime yönelik tutumun sadece belirli ders içeriklerine ilgili olmayı ifade ettiği anlaşılmaktadır. Bu noktadan hareketle bilimsel tutum ile ifade edilmek istenen niteliğin daha geniş anlamda kişilik özellikleri olduğu anlaşılmaktadır.

Bu tanımlama ve açıklamalarda (1) ortak birçok yönün bulunması; (2) bilimsel tutum başlığı altında sıralanan davranışsal özelliklerin benzer nitelikte olması; (3) her “tutum” da olduğu gibi bu özelliklerin daha çok duyuşsal olmak üzere bilişsel özellikleri kapsamaması ve (4) çok boyutluluğu “bilimsel tutum” kavramının işe vuruş bir şekilde kavramlaştırılıp tanımlanabileceğini ve ölçülebileceğini göstermektedir.

Bu araştırmada öncelikle “bilimsel tutum” kavramının işe vuruş bir şekilde kavramlaştırılıp tanımlanmaya çalışılmaktadır. İkinci olarak araştırmada geliştirilecek olan bilimsel tutum ölçeği ile öğretim elemanlarının bilimsel tutum düzeylerine bakılmaktadır.

Öğrenciler, öğretmenler ya da başka araştırmacı ve kesimler yerine öğretim elemanlarının araştırma kapsamına alınması, onların temel görevinin bilimsel araştırma, Ar-Ge, inovasyonu gerçekleştirmek olmasıdır. Nitekim 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun 4/a maddesi (c) bendinde öğretim elemanlarına “yüksek düzeyde bilimsel çalışma ve araştırma” yapma görevi verilmektedir. Aynı kanunun 22/b maddesine göre öğretim elemanlarına “bilimsel araştırmalar ve yayımlar yapma” görevi verilmektedir.

Bu araştırmayı gerçekleştirilmesinin bir başka nedeni gerek yurt içinde gerekse yurt dışında öğretim elemanlarının bilimsel tutumu hakkında kapsamlı bir araştırmaya rastlanmamış olunmasıdır. Bir başka söyleyişle Türkiye’de öğretim elemanlarının bilimsel tutuma sahip olup olmadıkları, sahipseler hangi düzeyde olduğu pek bilinmemektedir.

⁴⁰ Öğretim Görevlisi, halil.gucer@deu.edu.tr

⁴¹ Dr. Öğrt. Üyesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, Buca/İZMİR, neclafirat@gmail.com

⁴² Doç.Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, Buca/İZMİR, irfan.ybakan@gmail.com

Bilimsel tutumla ilgili literatürde yazılanlar ayrıntılı olarak gözden geçirilmiş ve her bir özelliğe ait olumlu ve olumsuz önermeler oluşturulup listelenmiştir. 100 maddelik bir taslak ölçek hazırlanmıştır. İzmir'deki devlet ve vakıf üniversitelerinde çalışan öğretim elemanı sayısı 5561'e ulaştığından bir sınırlamaya gidilmesine karar verilmiştir. Sınırlama sürecinde anlamlı ve güvenilir sonuçların alınabilmesi için taslak ölçeğin en az 500 kişilik bir denek grubuna uygulanmasına karar verilmiştir. Ardından oranlı eleman örnekleme yolu 518 öğretim elemanından oluşan örnekleme ulaşılmıştır. Pilot uygulamadan elde edilen taslak ölçeğe ait veriler SPSS (Statistical Package for the Social Science) programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliğine faktör analiziyle bakabilmek için, ilk olarak taslak ölçeğin uygulandığı grupta yer alan birey sayısının ya da örneklem büyüklüğünün yeterli olması yanında, anılan verilerin normal bir şekilde dağılması gerekmektedir. Bu araştırmada örneklem büyüklüğünün uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ile değerlendirilmiştir. KMO katsayısı .89 (>.60) olarak tespit edilmiş ve bu değer örneklem büyüklüğünün faktör analizi için uygun bulunmaktadır. Dağılımın normalliği ise Barlett Testi ile değerlendirilmiştir ve sonucun p

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Bilim, Bilimsel Tutum, Demokratik Tutum, Dogmatizm*

ŞİİR BAHÇEMİZ

Muharrem ARSLAN⁴³

ÖZET

Temel eğitim, bireyin toplum içinde hayatını uygun bir şekilde devam ettirmesi için edinmesi gereken temel davranış, bilgi ve becerilerin kazandırılmasıdır. Bunu gerçekleştirmek için kullanılan temel vasıta ana dilidir. Ülkemizde, ilköğretim okullarının bütün sınıflarında her derste ve her durumda Türk dilinin doğru öğretilmesi, Türkçenin güzel yazılıp konuşulması temel hedeftir. Türkçe dersleriyle ulaşılmak istenen amaçlardan biri de öğrencilerin okuduğunu, gördüğünü, duyduğunu, düşündüğünü ve hayallerini doğru ve amaca uygun bir şekilde anlatmasını sağlayabilmektir. Bu, ilköğretim mezunu her bireyin kazanması gereken bir beceridir.

Çocuklara okuma alışkanlığı kazandırmada başlıca iki kurum önem kazanır: aile ve okul. Ancak ülkemizde bu güzel alışkanlığın aile kurumunda yaygın bir şekilde gelişmeyişi, okuma alışkanlığı edindirme sürecinde, okulunun işlevini daha da belirginleştirmiştir. Çocuklar okul hayatında ve yaşamlarının geri kalan kısmında kelime hazinesini genişletir. Okul yılları boyunca kendisine entelektüel ve yaratıcı özgürlükler kazandıracak olan okuma ve yazmayı, dil becerilerini öğrenecektir. Okumak öğrencilerin yer ve zaman sınırlamasından yoksun olması yüzünden okulun üstlendiği misyonun önemli olduğunu bize göstermektedir. Çocuklar okullarda sadece yeni sözcükler değil eski sözcükleri yeni biçimlerde kullanmayı da öğrenecektir. Yukarıda sıraladığımız sonuçlarla öğrencilerimizin okuma alışkanlıklarını geliştirmek için bu projeyi gerçekleştirdik Okuma ve yazma kültürümüzün gelişmesine zemin hazırlamak, Öğrencilerimize okuma konusunda farkındalık yaratmak için yaptık. Okuma ve yazmayı sevdirmek ve kültürümüzün toplumsal tabana yayılması için bu projeyi gerçekleştirdik.

Bu proje öğrencilerimizin hayatlarında belki de ilk kez duydukları şairleri tanıma ve şiir okuma zevkinin tattırıldığı bir çalışmadır. Yaptığımız bu projede geçmişten günümüze kadar ulaşılmış, Talim Terbiye Kurulunun denetiminden geçmiş, ilk ve ortaokul Türkçe kitapları ile liselerde edebiyat kitaplarında yer almış, sevilen, bir anlamda klasik haline gelen şiirlerden bir demet oluşturarak öğrencilerimizin bu şiirleri okumalarına imkan veren bir projedir. Bu proje öğrencilerimizin okuma sevgisi ve okuma alışkanlığını geliştirmek için düşünüldü. Okuma ve yazma kültürümüzün gelişmesine zemin hazırlamak için bu projeyi tasarladık.

Aynı zamanda öğrencilerimizin anlama ve kavrama yeteneklerini geliştirmeyi hedefledik. Bunun için okul bahçemiz içine vinil baskı tekniği ile(Açık hava reklamcılığı formatında) şiirleri 160X160 santimetrekarelik bir alana toplam 54 şiiri basıp panolara yerleştirerek okul bahçesinde şiir bahçemiz oluşturularak öğrencilere okutmayı planladık. Yunus Emre'den Mevlana'ya Nazım Hikmet'ten Necip Fazıl Kısakürek'e kadar çok geniş bir yelpazede bütün yazar ve şairlere yer verilmiştir. Her şiirin temasına uygun resimler şiirlerin arka planına fon olarak yerleştirildi. Böylece öğrencilerin bu şiirleri okuması cazip hale getirildi.

Bu proje Şükrünailipaşa ilk ve Ortaokulda tüm öğrenciler ile birlikte yapılmıştır. Türk kültür ve edebiyatında önemli yer tutan şair ve yazarlarımızın yakından tanınmasını hedef aldık. Şairlerin şiirlerinin okunması ve öğrencilerin okuma alışkanlığının gelişmesini sağlamak için bu proje gerçekleştirildi. Son yıllarda yapılan araştırmalarda da okuma ve yazma kültürümüzün gelişmediğini görüyoruz.

⁴³ Öğretmen, mhrrm68@mynet.com

"Ülkemizde bir kişi 10 yılda sadece bir kitap okuyor."

Aşağıda sekizinci sınıflara yönelik hazırladığımız beş maddeden oluşan anket maddelerini oluşturduk.

1. Okumayı seviyor musunuz?
2. Okuma alışkanlığını kazandığınızı düşünüyor musunuz? Kazanmadığınızı düşünüyorsanız sizce nedeni nedir?
3. Şimdiye kadar okuduğunuz bir şiir kitabı var mı? Varsa adını yazar mısınız?
4. Hangi şairi tanıyorsunuz? Yazar mısınız?
5. Bildiğiniz bir şiirin adını yazınız?

Okulumuzda o yıl mezun düzeyinde olan öğrencilere yönelik yukarıdaki beş maddeden oluşan anket soruları soruldu. Okulumuzda 8. Sınıf öğrencisi bulunan üç tane sınıfa bu anket uygulandı. Bu sınıflarda 87 öğrencimiz vardı. Öğrencilerimizin yarıya yakını okumayı sevmediğini belirtmiş. Okuma alışkanlığını kazandığını söyleyen öğrenci sayımız 9 öğrenciydi. Okuma alışkanlığını neden kazanamadınız sorusuna doğru dürüst cevap veren öğrencimiz yoktu. Şiir kitabı okuyan öğrencimiz maalesef yoktu. Beş altı öğrenci tanıdığı şair olarak Mehmet Akif Ersoy ismini yazmıştı. Bunun dışında ne bir şiir ismi ne de bir şair ismi yazamamıştı. Bu sonucun ne yazık ki ülkemiz ölçeğinde yapılan anket sonucu ile örtüştüğünü gördük. İşte bizde Anadolu'da yaşayıp iz bırakmış şair ve yazarları günümüz nesillerine tanıtmayı hedefledik. Öğrencilerimizin bu yazar ve şairlerimizi yakından tanımalarına fırsat vermek amacıyla bu projeyi planlayıp uyguladık. Bu alandaki kültürümüzü genç nesillere tanıtmak, okuma ve yazma kültürümüzün toplumsal tabana yaymak için bu projeyi birlikte hayata geçirdik.

Öğrencilerimizin okuma ve yazmaya karşı isteklerinin arttığını gözlemledik. Yazılarında belirgin bir düzelme oldu. Verilen bir konuda yazı yazma ve devam ettirme yeteneklerinin geliştiğini söyleyebiliriz. Projemize ilkokul birinci sınıftan ortaokul sekizinci sınıf yani son sınıfa kadar olan geniş bir yelpazede öğrenci kitlesi katılmıştır. Bu da projemizin etki alanını genişletmiştir.

'Şiir Bahçemiz' adlı projemiz önce okulumuz çapında sergilendi. Daha sonra İnegöl İlçesi alışveriş merkezinde (AVM) sergilenerek ilçe düzeyinde uygulanan bir projeye dönüşmüştür. Şiirin ana fikrini bulmada ki problemlerimizde azalma kaydedildi. Şiir okurken vurgu ve tonlamaya özen gösterildiğini gözlemledik. Şimdiye kadar şiirle tanışmamış öğrencileri şiirle tanıştırdık. Öğrencilerimiz şairleri yakından tanıma fırsatı elde ettiler.

Seçmeli derslerde yaratıcı yazarlık dersine gelen öğrencilerde şiir yazmaya karşı isteklerin arttığını fark ettik. Daha önce hiç şiir yazamayanlar 3-5 cümlede olsa da yazmaya başladılar. Bir diğer gözlemimizde öğrencilerin sosyal iletişim becerilerin geliştiğini, birbirlerini yakından tanıma fırsatı buldular. Bu proje öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerinde meydana gelen problemlerin oldukça azalmasına katkı sağlamıştır.

Bir projeyi yürütürken bir diğer dikkat edilmesi gereken faktör okul içi ve okul dışı kurumlarla iş birliğini eşgüdümlü olarak yapmak gerekir. Büyük çapta proje yaparken resmi kurumlar, sivil toplum kuruluşları, yerel yönetimler ve diğer kurumlarla işbirliği yapılmalıdır. Bu projede İnegöl milli eğitim müdürlüğü ve İnegöl belediye başkanlığı ile bu projeyi birlikte yürüttük.

Türkçemizin öğrencilerimiz tarafından iyi bir şekilde kavraması için böyle bir proje gerçekleştirdik. Öğrencilerimizin hem dilimizi hem de kültürümüzü yakından tanımalarını sağladık. Yazar ve şairlerimizi tanıdık ve öğrencilerimize tanıtmaya fırsatı bulduk. Böylece kültürümüzün genç nesillere aktarılma misyonunu üstlenmiş olduk.

Anahtar Kelimeler: *Ses bayrağım, Şiir okuma, Anadolu'nun nefesi*

ÇEŞİTLİ LİSELERDE GÖREV YAPAN OKUL MÜDÜRLERİNİN MOTİVASYONEL DİL KULLANMA BECERİLERİ

Necla ŞAHİN-FIRAT⁴⁴

ÖZET

Problem Durumu

Yönetici ve işgören arasındaki iletişim, oldukça kapsamlı ve farklı boyutlarda ele alınabilecek bir konudur. Ancak farklı boyutlarda ele alınabilirse de yönetici ve işgörenler arasında kurulan iletişimdeki en önemli hususlardan biri; yöneticiler tarafından kullanılan dil, diğer bir ifadeyle onların kullandıkları söz edimleridir. İletişimde kullanılan dilin (söz edimleri) performans (Mert, 2011; Mayfield ve Mayfield, 2006), iş doyumunu (Mayfield ve Mayfield, 2006), örgütsel bağlılık (Latifoğlu, 2015), yenileşme (Mayfield ve Mayfield, 2006), işgören tutumları (Mayfield ve Mayfield, 2006) vb. üzerinde olumlu bir etki yarattığı saptanmıştır. Bu örgütsel çıktılar üzerinde olumlu bir güç olabilmesi için, yöneticinin işgörenler üzerinde motive edici bir etki oluşturabilmesine gereksinme vardır. Bu çalışmada, son yıllarda yapılan araştırmalarda söz konusu gereksinmeye yanıt olabilen Motivasyonel Dil (MD) Teorisini okul müdürlerinin kullanım durumları, öğretmen görüşlerine dayanarak çeşitli yönleriyle ele alınmaya çalışılmıştır.

Bu doğrultuda bu araştırmanın amacı; çeşitli liselerde görev yapan okul müdürlerinin motivasyonel dil kullanma becerilerini aynı okullardaki öğretmenlerin görüşlerine göre belirlemek olup aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

1. Okul müdürlerinin MD kullanımlarına ilişkin öğretmen görüşlerinin dağılımı nasıldır?
2. Okul müdürlerinin MD kullanımlarına ilişkin öğretmen görüşleri, okul müdürlerinin cinsiyetine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Okul müdürlerinin MD kullanımlarına ilişkin öğretmen görüşleri, okul müdürlerinin Eğitim Yönetimi eğitimi alıp almamalarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
4. Okul müdürlerinin MD kullanımlarına ilişkin öğretmen görüşleri, görev yapılan lisenin türüne göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
5. Öğretmen görüşlerine göre, okul müdürlerinin örgüt işgörenleriyle iletişim kurarken sergiledikleri MD türlerinin çoktan aza doğru sıralaması ne şekildedir?
6. Öğretmen görüşlerine göre okul müdürleri MD türlerinin her birini hangi durumlarda kullanmaktadırlar?
7. Öğretmen görüşlerine göre okul müdürlerinin kullandığı MD türlerinin her biri öğretmenler üzerinde nasıl bir etki bırakmaktadır?

Araştırma Yöntem ve Veri Analizi

Araştırmada, nitel ve nicel yöntemlerin bir arada kullanıldığı karma yöntem tercih edilmiştir. Araştırmanın nicel verileri, İzmir kent merkezinde yer alan iki ilçede (Buca ve Konak) bulunan ve rastlantısal örnekleme yöntemiyle seçilen resmi liselerde görevli 276 öğretmenden elde edilmiştir. Nitel veriler ise aynı liselerde görev yapan 20 öğretmenden toplanmıştır.

⁴⁴ Yrd. Doç. Dr., neclafirat@gmail.com

Araştırmanın nicel verilerini elde etmek için Özen (2015) tarafından geliştirilen “Okul Müdürlerine Yönelik Motivasyonel Dil Ölçeği OMYMDÖ” kullanılmıştır. “Yönlendirici Dil”, “Cesaret Verici Dil” ve “Aitlik Yaratıcı Dil” olmak üzere üç alt ölçekten ve toplam 24 yargı maddesinden oluşan OMYMDÖ, 5’li Likert tipi bir ölçektir. OMYMDÖ’nün Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı “Yönlendirici Dil” alt ölçeğinde .95 , “Cesaret Verici Dil” ölçeğinde .93, ve “Aitlik Yaratıcı Dil” alt ölçeğinde .88 olarak hesaplanmıştır.

Nitel veriler ise araştırmacı tarafından yöneltilen açık uçlu sorular aracılığıyla toplanmıştır.

Nicel verilerin analizinde standart sapma, aritmetik ortalama, -t testi, ANOVA ve LSD testleri kullanılacaktır. Nicel veriler ise içerik analizine tabi tutulacaktır.

Bulgular ve Sonuçlar

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Motivasyonel Dil, Motivasyon, Okul Yöneticisi, Öğretmen*

BİLİM VE SANAT MERKEZİ ÖĞRETMENLERİNİN PSİKOLOJİK GÜÇLENDİRME GÖRÜŞLERİ (DENİZLİ İL ÖRNEĞİ)

Bahar Çağrı ŞAN⁴⁵, Fatih TAYLAN⁴⁶

ÖZET

Öğretmen sadece bilgi aktaran değil, kişilerin tutum, davranışlarını çağın şartlarına göre yönlendiren ve sisteme yeniden kazandıran kişidir. Bu görevler onu okul örgütünün temel üyesi yapar. Öğretmenlerin görevlerinde başarılı olabilmesi için psikolojileri ve görüşleri önem kazanmaktadır. Öğretmenlerin bireysel görüşlerindeki hür iradelerini, kişisel yetkinliklerini, anlam ve etki boyutunda güçlendirmek okul örgütünün daha verimli çalışmasına kaynak sağlayacaktır. Bilim ve Sanat merkezi öğretmenleri öğrencilerin yaratıcı düşünce, keşif, icat, sosyal ilişkilerde başarı, inovasyon, liderlik, iletişim ve sanatsal beceriler kazanmalarında çok önemli bir öneme sahiptirler. Bu çalışmanın amacı; öğrencilere özel yetenekleri doğrultusunda bilimsel çalışma disiplini kazanmaları, disiplinler arası düşünme, sorunları çözme, belirlenen ihtiyaçları karşılamaya yönelik projeler gerçekleştirmeyi amaçlayan bilim sanat merkezlerindeki öğretmenlerin psikolojik güçlendirme görüşlerini ve güçlendirme algılarını artıracak çalışmaları belirlemektir. Psikolojik güçlendirme bireylerin rolleri hakkında olumsuz düşünceleri ortadan kaldırarak kendilerine olan özgüveni artırmayı hedefler. Güçlendirmede yönetiminin uygulamalarından çok bireylerin işleri yaptıkları sürece odaklanmaktadır. Öğretmenlerin psikolojik anlamda güçlendirilmeleri için benlik saygısı, performansa dayalı ödül, kontrol odağı ve bilgiye erişim gibi faktörlerin aktif olarak kullanılması gerekmektedir (Sprietzer, 2007). Kişilerin benlik saygısı çevresindeki kişilerin bakış açısıyla doğru orantılıdır. Öğretmenlerin işlerinden ve sonuçlarında sorumlu ve kontrol sahibi olmaları okulların amaç ve misyonu yönünde karar vermelerini etkilemektedir. Yaptıkları iş ile ilgili bilgilendirilen ve bu konuda ilerlemesi için eğitilen birey benlik saygısını geliştirmekle kalmaz; sahip olduğu rolü için daha fazla sorumluluk almak isteyecektir.

Bu araştırma ile Bilim ve Sanat Merkezi öğretmenlerin psikolojik güçlendirme görüşleri alınmıştır. Bu görüşler doğrultusunda kurumun vizyonu, misyonu ve eğitsel amaçları, öğretmenlerin gelişimi, öğrencilerin başarısı, bilimsel projelere ve olimpiyatlara katılmadaki etkinliği, kurumun fiziki şartlarının iyileştirilmesi, sosyal aktivitelere katılım konuları irdelenerek bu konularda öğretmenlerin “anlamlılık, etkililik, özerklik ve yetkinlik” görüşleri araştırılmıştır.

Araştırmada “nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması modeli” kullanılmıştır. Nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışmasında, bir veya birkaç duruma ilişkin etkenler bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine derinlemesine araştırma yapılır (Yıldırım, 2006). Merriam (1998) nitel durum çalışmalarını “ bir örneğin, olgunun veya sosyal birimin, yoğun, bütüncül bir biçimde tanımlanması ve analizi” olarak ifade etmiştir (Merriam, 1998, s.27).

Bu araştırmada, Denizli ilide bulunan Nezihe-Derya Baltalı ve Ülker Yörükoğlu Bilim Sanat Merkezlerinde görev yapan öğretmenlerinden beklenen psikolojik güçlendirmeye ilişkin görüşler aynı kurumda görev yapan öğretmenlerle görüşme yapılmıştır. Araştırmanın evrenini 2016-2017 eğitim-

⁴⁵ Öğretmen, baharsan@gmail.com

⁴⁶ Öğretmen, ÜLKER YÖRÜKOĞLU BİLİM VE SANAT MERKEZİ, MERKEZEFENDİ/DENİZLİ, fhtaylan@hotmail.com

öğretim yılında Denizli ili merkezinde bulunan Nezihe-Derya Baltalı ve Ülker Yörükoğlu Bilim Sanat merkezlerinde görev yapan toplam 27 öğretmenden oluşmaktadır. Öğretmen sayısı 27 kişi olduğu için evrenden örneklem seçimine gidilmemiştir.

Görüşme 2017 Kasım ayının ikinci haftası araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Öğretmenlerin uygun olduğu saatler önceden belirlenerek randevu istenmiştir. Görüşme sırasında rahatsız edilmemek için uygun bir oda ayarlanmıştır. Görüşmeler en fazla yirmi dakika sürmüştür. Öğretmenin cevapları uygulayıcı tarafından not edilmiştir. Gerekli zamanlarda öğretmenden izin alarak ses kaydı yapılmıştır. Öğretmenlerin programına göre günde en fazla üç öğretmen ile görüşme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Psikolojik Güçlendirme Algısı, Bilim ve sanat Merkezi, Öğretmen*

İNGİLİZCE İLKÖĞRETİM VE ORTAÖĞRETİM DERS KİTAPLARINDA TÜRKİYE VE ATATÜRK KONULARININ İNCELENMESİ

Bahar Çağrı ŞAN⁴⁷, Mesude EKİCİ⁴⁸

ÖZET

Ders kitapları, öğretim programlarında yer alan konulara ait bilgileri plânlı ve düzenli bir biçimde inceleyip açıklayan, bilgi kaynağı olarak öğrenciyi dersin hedefleri doğrultusunda yönlendiren ve eğiten temel dökümanlardır.

Kitapların, öğrenciler açısından bakıldığında çok yararlı materyaller olduğu şüphesizdir. Kitap sayesinde öğrenci, öğretmenin anlattıklarını, istediği zaman, istediği yerde ve istediği tempoda tekrar etme imkânına kavuşur (Küçükahmet, 2000).

Yabancı dil öğretiminin birçok ülkede yıllardır gündemde olan ve hep güncel kalan bir konu olduğu bilinmektedir. Küreselleşmenin neden olduğu birtakım etkilere tepki verebilme düşüncesiyle 1990'lardan beri birçok ülke, yabancı dil politikası olarak ikinci dil veya yabancı dil olarak İngilizce öğretiminin erken yaşta başlaması kararını almıştır. Bu düşünce İngilizcenin uluslararası iletişimin ortak dili (linguafranca) olmasının yanı sıra bilim ve teknoloji dili olmasıyla da çok yakından ilişkilidir (Kırkgöz, 2010). Erken yaşta yabancı dil öğretiminin hedefleri arasında ise, temelde iletişimi öğrenmek olmak üzere kültüre karşı olumlu bir tutum geliştirmek, dil öğrenmeye karşı olumlu bir tutum geliştirmek ve nihai olarak ana dil ve İngilizceye karşı farkındalık kazandırmak bulunmaktadır.

İngilizce öğrenen birey sadece başka kültür ve ülkelerin özelliklerini değil kendi ülkesinin coğrafi özelliklerini, kültürü ve liderini yabancı dilde tanıtılabilmeli ve anlatabilmelidir. Yabancı dil sayesinde farklı toplumlardaki arkadaşlarına ülkesi hakkında net bilgiler verebilme yeteği olmalıdır.

Çalışmanın amacı ülkemizde okutulan ilköğretim ve ortaöğretim İngilizce kitaplarındaki Türkiye ve Atatürk konularını belirleyerek; resim ve konularına göre kitap taraması yapmaktır.

Ülkemizde, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı örgün ve yaygın eğitim kurumlarında bu kriterleri genelletmek mümkündür; ancak çalışmanın çerçevesi, bu temel ölçütlere dayanmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı; söz konusu ders kitabını, başarılı ya da başarısız şeklinde yargılamak değil, yapıcı eleştirilerle, daha iyiyi, daha mükemmeli yakalamak için millî eğitimimize katkıda bulunmaktır. Üstelik, incelenen ders kitabının okutulma süresini doldurmuş olması a okutulacak ders kitabı, temel ders kitabı, iş ve işlem yaprakları ile öğretmen kılavuz kitaplarının niteliklerinin belirlenmesi, hazırlanması, incelenmesi, yayımlanması ve dağıtılması ile ilgili tüm hükümler, Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca hazırlanmış olan "Ders Kitapları Yönetmeliği"nde belirtilmiştir.

İngilizce ders ve çalışma kitapları Türkiye konu başlığı altında Türkiye Coğrafyası, Tarihi ve Turistik bölgeler ve Kültürü olarak ; Atatürk konu başlığı altında; Atatürk'ün hayatı, Atatürk'ün İlke ve İnkılapları, Atatürk'ün Askeri Zaferleri olarak belirlenmiştir.

⁴⁷ Öğretmen, baharsan@gmail.com

⁴⁸ Öğretmen, NEVZAT KARAALP ANADOLU LİSESİ, MERKEZEFENDİ/DENİZLİ, mesudeekici@hotmail.com

İngilizce İlköğretim kademesinde;5.,6.,7. ve 8. sınıf toplam 10 adet İngilizce ders kitabı ve çalışma kitabı incelenirken; Ortaöğretim Kademesinde 9.,10.,11.ve 12. sınıf farklı seviye ve okul türlerine göre basılmış 30 adet ders ve alıştıırma kitabı taranacaktır.

Taranan resim ve üniteler İngilizce dil becerilerinden (konuşma,yazma,dinleme,okuma,kelime) hangisini geliştirmeyi amaçladığına bakılacaktır.Ortaya çıkan sonuçlar doğrultusunda dil öğretiminde yararlanılan kitap materyalindeki Türkiye ve Atatürk konularının İlköğretim ve Ortaöğretim alanlarında karşılaştırılması ve hangi dil becerisinde bu konularının verildiği analiz edilecektir.

Çalışma bulguları henüz ortaya konulmamıştır. Daha sonra tablolar şeklinde sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *İNGİLİZCE DERS KİTAPLARI,TÜRKİYE,ATATÜRK*

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERLE GERÇEKLEŞTİRİLEN BİR FETEMM UYGULAMA ÖRNEĞİNİN ÖĞRENCİLERİN MATEMATİK VİZYONLARINA ETKİSİ

F. Nur ÇOBAN⁴⁹, Sinan GÜLŞEN⁵⁰

ÖZET

21. Yüzyıl dünyasında gelişen teknoloji koşulları ve karşılaşılan problemlerin yapısal olarak çok disiplinli oluşu, bireylerin de sahip oldukları bilgi ve deneyimleri disiplinler arası bir anlayışla uygulamaya dönüştürebilmesini, karşılaştığı problemlere özgün çözümler üretebilmesini önemli kılmıştır. 21. Yüzyıl için istenen birey profili gereğince de eğitim-öğretimden beklentiler farklılaşmıştır. Bilimsel gelişimin öncülük ettiği günümüz koşullarında fen bilimleri ve matematik eğitiminin etkinleştirilmesi birçok ülkenin önemli bir eğitim hedefi haline gelmiştir ve bu doğrultuda FeTeMM (Fen Bilimleri, Teknoloji, Mühendislik, Matematik) alanlarının bütünleşik öğretiminin etkinleştirilmesi için çeşitli çalışmalar yürütülmektedir (Aslan-Tutak, Akaygün, Tezsezen, 2017). Son yıllarda fen bilimleri, teknoloji ve mühendislik alanlarındaki gelişmeler ve bu alanların bütünleşik öğretimi dikkat çekmekle birlikte; matematiğin bu gelişmelerdeki önemli rolü ve diğer bilimlerin gelişmesindeki katkısı göz önünde bulundurulmamaktadır. Çalışmayla matematiğe yönelik farkındalık yaratmak; bireylerin matematik vizyonlarında gelişim sağlayarak, matematiğin diğer alanların gelişmesindeki değerini ortaya koymak amaçlanmıştır.

Çalışmada disiplinler arası örnek bir FeTeMM uygulamasının özel yetenekli öğrencilerin matematik vizyonlarının gelişimine etkisini görmek amaçlandığından fen bilimleri, teknoloji, mühendislik, matematik ve doğa/sanat içerikli tasarlanan etkinliklerin disiplinler arası bir anlayışla özel yetenekli öğrencilere uygulanması gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın hedef kitlesini 5 farklı bilim ve sanat merkezinde 2016-2017 Eğitim-Öğretim Yılı'nda 7. Sınıfa devam etmekte olan özel yetenekli 40 öğrenci oluşturmaktadır.

Çalışmanın uygulaması 5 gün olup; FeTeMM kapsamında 'Fen bilimleri, Teknoloji/Robotik, Mühendislik, Matematik ve Doğa/Sanat' ortak içerikli hazırlanan 10 etkinlik (3'er ders saati) günde 2 etkinlik 20'şerli iki öğrenci grubuna çapraz bir planlamayla uygulanmıştır.

Öğrencilerin matematik vizyonlarındaki gelişimi gözlemleyebilmek için uygulama öncesi-sonrası matematiğin anlamına ve günlük yaşamda kullanımına yönelik sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formları ve öğrencilerce matematiğin anlamına yönelik çizilmiş ön-son resimler incelenmiştir. Verilerin analizinde nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi kullanılarak; öğrencilerin matematiğe yönelik düşüncelerini ortaya koyan cevapları için uzman görüş birliğiyle ana temalar ve ilişkili olduğu alt temalar belirlenerek tematik kodlama yapılmış; ön ve son veriler için bu temalara ait frekans dağılımları incelenmiştir.

Matematiğin Anlamına Yönelik Bulgular

Ön-son veri karşılaştırması yapıldığında, öncesinde öğrencilerin matematiği çoğunlukla ders ve sayısal işlerle anlamlandırırken; sonrasında bunlara yer vermedikleri, matematiğin anlamına yönelik 'eğlence' ve 'zevk' gibi yeni temalar kazandıkları görülmüştür. Ayrıca uygulama öncesine göre

⁴⁹ Dr., nuruzar@hotmail.com

⁵⁰ Uzman, Emine Emir ŞAHBAZ Bilim ve Sanat Merkezi, sinangulsen26@gmail.com

matematiği 'her Şey' ana teması altında anlamlandıran frekansta oldukça artış olduğu (17- 45) gözlemlenmiştir.

Matematiğin Günlük Yaşamda Kullanım Alanlarına Yönelik Bulgular

n-son veri karşılaştırması yapıldığında, uygulamayla birlikte öğrencilerin matematiği sadece okulda kullandıkları yönündeki düşüncelerinin ortadan kaldığı; çoğunlukla çeşitli hesaplamalarda kullandıkları yönündeki düşüncelerinin de oldukça azaldığı (36-6) ve matematiğin kullanım alanına yönelik 'sanat' ve 'fen bilimleri/doğa' gibi yeni temalar kazandıkları grlmŐtir.

Matematiğin Anlamına Yönelik n-Son Resim Bulguları

n-son resim karşılaştırması yapıldığında öncesinde öğrencilerin matematiği çoğunlukla 'ders' ile iliŐkilendirerek (sınıf ortamı, materyaller, formüller vb.) resmederken sonrasında buna yer vermedikleri grlmŐtir. Benzer Şekilde n resimlerde var olan 'alış-veriŐ' temasının son resimlerde yer almadığı grlmŐtir. Farklı olarak da 'spor, optimizasyon ve teknoloji' temalarının kazanıldığı görülürken; bazı frekanslarda da anlamlı değişiklikler gözlemlenmiştir. Bu değişiklikler 'simetri'(1-24), 'astronomi'(3-23), 'robotik' (2-19), 'fen bilimleri/doğa'(7-27) ve son olarak 'sanat' teması için (5-22) Şeklinde olmuştur.

Çalışmanın bulguları; disiplinler arası bir anlayışla tasarlanan ve uygulanan FeTeMM etkinlikleriyle birlikte öğrencilerin matematiğin anlamına yönelik vizyon gelişimi sağladıklarını ve yeni bakış açıları kazandıklarını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: *Matematik vizyonu, Matematik farkındalığı, özel yetenekli ğrenciler, FeTeMM*

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSELERİNE YENİ MODEL ÖNERİSİ

Erol DEMİR⁵¹

ÖZET

Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri, ortaöğretim sistemindeki öğrencilerin yaklaşık yarısının devam ettiği ülkemiz için stratejik öneme sahip eğitim kurumlarıdır. TEOG ortak sınavıyla diğerlerine yerleşemeyen akademik başarıları oldukça düşük öğrenciler meslek liselerine gitmektedir. Öğrencilere meslekler yeterince tanıtılmamakta ve sevdirememektedir. Meslek liseleri çoğunlukla istekle değil zorunlu tercih edilen okullar haline gelmiştir. Sınıf mevcutları artmış, bir kısmında ikili eğitim yapılmakta, mesleki eğitim kalabalık kitlelerle yapılan eğitime dönmüştür. Sınıf tekrarı, başarısızlık ve okul terk oranları gözardı edilmeyecek oranda ve her yıl artmaktadır. Öğrenciler genellikle 9. Sınıfta ve çoğunlukla genel kültür derslerinden başarısızdır. Açık öğretimdeki kayıtlı öğrenci sayısı her yıl artmaktadır. Mezuniyet sonrası öğrencilerin çoğunluğu mesleğinde sektörde çalışmak istememektedir. Mezunlar eğitim aldığı meslekler dışında kısa süreli işlerde çalışmak zorunda kalmaktadır. Öğrenciler mutlaka yükseköğretim mezunu olmak eğilimindedir. Ancak YGS ve LYS sınavlardaki başarıları bu düzeyde değildir. Çoğu sınavsız MYO ile yerleşmekteydi. Sektör mezun öğrencilerin beceri düzeyinden memnun değildir.

Bu çalışma; birkaç mesleğin çıraklığından başlayan meslek yaşamının tamamını örgün ve yaygın mesleki eğitimin (halk eğitim, çıraklık eğitim ve meslek lisesi) her kademesinde öğretmen, müdür yardımcısı, müdür başyardımcısı, müdür, şube müdürü olarak geçirmiş, esnaf ve zanaatkar bir ailede yetişen, dört meslekte tatillerde çalışmış tecrübeli biri olarak hiçbir sınırlılığa bağlı kalmadan yeni bir örgün mesleki eğitim (meslek lisesi eğitim süreci) modeli olarak tasarlanmıştır. İstanbul'daki Meslek Liseleriyle Üniversiteler, Müsiad, İstanbul Ticaret Odası ve İstanbul Sanayi Odası ile yapılan anket çalışmaları sonucunda ortaya çıkmış çalıştaylarda, komisyonlarda birebir görüşmelerde uzlaşılmış bir sonuçlardan ve mesleki çalışmalardaki gözlemlere dayalı kurgulanmıştır.

Model, okulun yönetilmesinde sektörün aktif rol alması, okul yönetici ve öğretmenlerinin seçilmesi, öğrencilerin yönlendirilmesi ve alana yerleştirilmesi, işletmede beceri eğitim/staj, öğrencilerin sağlıklı mutlu sosyal bireyler olarak yetişmesi, haftalık ders çizelgesinin programı, belgelendirme ve akreditasyonu kapsayan bir süreç tasarımıdır.

Çalışmanın bulgu ve sonuçları geniş ve kapsamlı olduğundan daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Eğitim, Mesleki Eğitim, Meslek Lisesi, Sektör, İstihdam*

⁵¹ Uzman, erdem4103@hotmail.com

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDAKİ DERS DENETİMLERİNİN ÖĞRETMEN PERFORMANSINA VE VELİ MEMNUNİYETİNE ETKİSİ

Eda YENEN⁵²

ÖZET

Denetmenlerin denetimin fonksiyonlarını tam olarak yerine getirebilmek için yönetici, öğretmen ve diğer iş görenlerle tam bir işbirliği içinde çalışmaları gerekmektedir. Sosyal bir olgu olan denetim, karmaşık ve çok yönlü bir süreçtir.

Denetim daha çok insan ilişkilerine dayanmaktadır. Birçok araştırma, öğrenci başarısını artırma amacına ulaşmanın öğretmenleri mesleki olarak geliştirmekten geçtiğini belirtmektedir. Genel olarak öğrenci, öğretmen, denetmen ve çalışan iş birliği ile hareket edilmesi gerektiği; bu şekilde çözüme daha sağlıklı, doğru ve güvenilir olarak ulaşılabileceği vurgulanmaktadır.

İnsan doğduğu andan itibaren bilinçli veya bilinçsiz, sistemli veya sistemsiz olarak, çevresinde olup bitenleri anlamlandırma, anlama, öğrenme çabası içerisinde. Öğrendikleri bilgilerle, etrafına uyum sağlama amacındadır. Kişi, yaşamının her alanında öğrenme ihtiyacı içerisinde hayatını sürdürür. Performans, çalışanın vazifelerini ne ölçüde yaptığı, performans değerlendirme ise çalışanın görevlerini ne ölçüde yaptığının tespit edilmesine yarar ve eksikliklerinin belirlenmesine yardımcı olarak giderilmesi için konuya ilişkin faaliyetlerin bulunma sürecinin tamamıdır.

Bu araştırmaya ile okul öncesi eğitim yöneticilerinin gerçekleştirdiği ders denetimlerinin öğretmen performansına ve veli memnuniyetine etkisinin araştırılması, bu etkinin düzeyi ve anlamlı olup olmadığı araştırılmıştır. Ayrıca çeşitli bağımsız değişkenler açısından ders denetim düzeyinin, öğretmen performansının ve veli memnuniyetinin farklılaşp farklılaşmadığı araştırılmıştır.

Çalışmanın evrenini, Milli Eğitim Bakanlığında onaylı okul öncesi eğitim kurumları oluşturmaktadır. KKTC'deki okul öncesi eğitim kurumları 108 adettir.

Araştırmada zaman darlığı ve kolay ulaşılabilir olması nedeniyle sadece Lefkoşa ilçesinde bulunan okul öncesi eğitim kurumlarına ulaşılmıştır.

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak, okul öncesi eğitim yöneticilerinin ders denetim düzeylerini öğretmen görüşlerinden yola çıkarak ölçmek için 'Okul yöneticisi ders denetimleri ölçeği', öğretmen performanslarını ölçmek için, 'Öğretmen performans ölçeği' ve son olarak eğitim kurumlarına yönelik veli memnuniyetini ölçmek için "veli memnuniyet ölçeği" kullanılmıştır. Ayrıca katılımcıların, kişisel bilgilerini almak için "Kişisel bilgi formu" hazırlanmıştır.

BİGE (2014) tarafından geliştirilen "Okul yöneticilerinin ders denetimlerine yönelik öğretmen görüş ölçeği" tek boyuttan oluşmaktadır. Bu ölçek 33 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin 14 maddesi de ters sorulardan oluşmaktadır.

Araştırma KKTC'de M.E.B' dan onaylı Lefkoşa ilçesinde bulunan okul öncesi eğitim kurumlarını ve bu kurumlarda çalışan öğretmenleri kapsamaktadır. Yine velli memnuniyetini ölçmek için ilgili kurumların velilerini kapsamaktadır. Öncelikle verilerin toplanması için kullanılan ölçeklerin

⁵² Uzman, yenen.eda@gmail.com

yazarlarından ilgili kullanım izinleri alınmıştır. İzin işlemlerinin tamamlanmasıyla, araştırmacı tarafından belirlenen okullara gidilmiş ve okul müdürleriyle görüşülmüştür. Görüşmelerde öncelikle araştırmada ve uygulanacak olan bilgi formu ve ölçeklerden bahsedilmiştir.

Araştırmanın okul öncesi öğretmenleri ve velilere yönelik olduğundan bahsedilmiş ve cevaplamaları için, ilgili ölçekler ve bilgi formu bırakılmıştır. Gerekli süre tanındıktan sonra araştırmacı tarafından ölçekler toplanılmıştır.

Okul öncesi yöneticilerinin ders denetimleri, öğretmenlerin performansları ve veli memnuniyet düzeyleri öğretmenlerin görüşlerine göre, okul öncesi eğitim kurumu yöneticilerinin ders denetim düzeyinin yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Yine, öğretmen performansının ve veli memnuniyetinin yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Bu bulguya göre yöneticilerin ders denetim düzeylerini yüksek oranda gerçekleştirdiği, öğretmen performansının hayli yüksek olduğu ve velilerinde kurumlarından memnun olduğu söylenebilir.

Okul öncesi yöneticilerinin ders denetim düzeylerine yönelik öğretmen görüşlerinin, öğretmenlikteki hizmet süresi değişkenine göre incelenmesi; görüldüğü gibi öğretmenlerin görüşlerine göre, yöneticilerin ders denetim düzeyi ile öğretmenlerin öğretmenlikteki hizmet süresi arasında anlamlı bir farka rastlanılmıştır. Veriler arasındaki homojen dağılımı sağlandığından, ilgili farkın ortaya çıkarılması için Tukey testi kullanılmıştır. Buna göre hizmet süresi 1 yıldan az olan öğretmenler ile hizmet süresi 1-5 yıl arasında olan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Bu fark detaylı olarak incelendiğinde, hizmet süresi 1 yıldan az olan öğretmenlerin görüşleri, hizmet süresi 1-5 yıl arasında olan öğretmenlerin görüşlerine oranla daha yüksek çıktığı gözlenmiştir. Bu bulgu, öğretmenlerin öğretmenlikteki ilk yıllarında, yöneticileri tarafından daha fazla denetime maruz kaldığı şeklinde yorumlanabilir. Yine, hizmet süresi 11-15 yıl arasında olan öğretmenlerin, 6-10 yıl arasında öğretmenlik hizmet süresi olanlara göre daha fazla denetlendiği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: *Okul Öncesi Kurumları, Yönetici, Ders Denetimi, Öğretmen Performansı, Veli Memnuniyeti*

GİRİŞİMCİ ÜNİVERSİTE: ÖĞRENCİ BEKLENTİLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

İbrahim ÇANKAYA⁵³

ÖZET

Girişimci üniversite, yeni kuşak veya üçüncü kuşak üniversiteler arasında nitelendirilmektedir. Girişimci üniversite modelinde devlet, üniversite hizmetlerinin sağlayıcısı olmaktan çok düzenleyicisi olma görevini üstlenir. Üniversiteler, mali sorunlarını gidermek için ihtiyaçlarını öğrencilerinden, üniversite-sanayi ve çevre işbirliği çerçevesinde piyasalardan karşılar. 20 yüzyılın ikinci yarısından itibaren başta ABD ve Avrupa Birliği Ülkelerinde birçok farklı fakülteleri bünyesinde barındıran kitlesel üniversiteler yerine; piyasaların beklentilerine ve bireylerin yeteneklerine göre dönüşebilen, esnek, yalın örgüt biçimindeki üniversite modeli giderek ivme kazanmaya başlamıştır. Üniversiteler değişen dünya ile birlikte değişim süreci içerisindeyler. Tarihsel süreç içinde üniversiteler bilim odaklı birinci kuşak üniversitelerden, eğitim ve araştırma odaklı ikinci kuşak üniversitelere, son dönemde de girişimci ve toplumla bütünleşen üçüncü kuşak, üniversitelere doğru dönüşüm yaşamaktadırlar. Bu dönüşümü başarılı bir şekilde gerçekleştirmek için üniversiteler, endüstri ile işbirliği yapmak, toplumla iç içe olmak, nitelikli akademisyen kadrosunu kurmak ve nitelikli öğrencileri seçip yetiştirmek durumundadırlar. Bu bağlamda Türk Üniversitelerinin girişimci üniversiteler olma yolunda karşı karşıya kaldıkları en önemli sorunların başında güçlü yönetim bürokrasisini aşamamaları, üniversite – sanayi işbirliğinin istenilen düzeyde olmaması ve öğrenci becerileri ve beklentilerine hızlı cevap verememeleri yer almaktadır. Bu çalışmanın amacı ise üniversite öğrencilerinin kendi branşları dışında ihtisas (uzmanlık) belgesine sahip olmak istedikleri alanları belirleyerek üniversiteler açısından iç müşteri beklentilerini saptamaya çalışmaktır.

Çalışma, nitel araştırma yönteminde durum desenli bir çalışmadır. Çalışma grubunu 2017-2018 eğitim ve öğretim yılında Uşak Üniversitesi Fen Fakültesi ve Mühendislik Fakültesinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Fen Fakültesinden 50 öğrenci, Mühendislik Fakültesinden 50 öğrenci olmak üzere toplam 100 öğrencinin görüşme formuyla görüşleri yazılı olarak alınmıştır. Görüşme formu, “kendi branşınız dışında uzmanlık sahibi olmak istediğiniz üç alanı sırasıyla yazınız” biçiminde yarı yapılandırılmış ifadede oluşmaktadır. Görüşme formu ile ilgili olarak öncelikle Eğitim Bilimleri Bölümünden iki, Türkçe Öğretmenliği Bölümünde bir olmak üzere toplam üç öğretim üyesinin görüşüne sunulmuş uzman görüşü sağlanmıştır. Fakültele göre öğrencilerin uzmanlık belgesine sahip olmak istedikleri alanlara ilişkin görüşleri NVİVO 11 paket programında ve içerik analizi biçiminde değerlendirilmiştir.

Üniversite öğrencilerinin uzmanlaşmaya yönelik beklentilerine ilişkin görüşleri paket programda grafikler şeklinde gösterilmiştir. Fen Fakültesinde okuyan öğrencilerin kendi branşı dışında en çok uzmanlık belgesine sahip olmak istedikleri alanlar arasında; Acil tıbbi hizmetler uzmanı, bilgisayar programlama, ilk yardım uzmanı, laborant, işaret dili uzmanı, pratik İngilizce ve pratik Rusça konuşma, antrenörlük yer almıştır. Mühendislik Fakültesi öğrencilerinin kendi branşı dışında en çok uzmanlık belgesine sahip olmak istedikleri alanlar ise; Bilgisayar programlama uzmanı, Pratik İngilizce konuşma, iş sağlığı ve güvenliği uzmanı, girişimcilik, gıda güvenliği ve denetimi uzmanı, gayrimenkul

⁵³ Doç.Dr., ibrahim.cankaya@usak.edu.tr

danışmanlığı ve yatırım danışmanlığı olarak yer almıştır. Girişimcilik konusunda mühendislik fakültesi öğrencilerinin fen fakültesi öğrencilerine göre daha çok beklenti içerisinde oldukları görülmüştür. Girişimcilik dersleri mühendislik fakültesi dışında diğer fakültelere yönelik olarak yaygınlaştırılmalıdır. Üniversitelerin öğretim programları gerek öğrenci beklentileri, gerek piyasa beklentilerine hızlı uyum sağlayabilmek için uzmanlaşmaya dönük yeniden yapılandırılmalıdır. Üniversiteler bünyesinde, teorik dersler dışında yaşam boyu öğrenme kapsamında öğrencilere beceri kazandırmaya dönük uzmanlık kurslarına ağırlıklı olarak yer verilmelidir.

Anahtar Kelimeler: *Girişimci üniversite, yeni kuşak üniversite, öğrenci beklentileri.*

ÖZEL OKULLARDA ÖĞRETMEN PERFORMANS DEĞERLENDİRMESİ İLE İLGİLİ EĞİTİM YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Medine YILMAZ⁵⁴, Atakan ATA⁵⁵

ÖZET

Yapılan araştırmalarda Öğretmenin Öğretmen performans değerlendirmesi ile Okul Yöneticisinin Öğretmen performans değerlendirmesi algısının farklı olduğunu görmekteyiz. Bu noktada hızla değişen ve gelişen, her geçen gün daha da büyüyen , çağın istek ve beklentilerine verebilen, kendini geliştirmiş bireyler, yerel değerlerini koruyabilen ve gelecek nesile bunları aktarabilen nesillerin yetiştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Öğretmen Performans değerlendirmesinde amaç " insan" yetiştirecek bireylerin, yoğrulmaya hazır olan malzemenin daha verimli işlenmesi, geliştirilmesi öğretmene aittir. Yöneticilerin öğretmen performans değerlendirmesi ile ilgili görüşleri önemlidir ve bu araştırma öğretmen performans değerlendirmesi ile ilgili uygulayıcılardan görüşleri alınarak 21.y.y. eğitim yönetimine katkı sağlayacaktır.

Yapılan araştırmalarda Öğretmenin Öğretmen performans değerlendirmesi ile Okul Yöneticisinin Öğretmen performans değerlendirmesi algısının farklı olduğunu görmekteyiz. Bu noktada hızla değişen ve gelişen, her geçen gün daha da büyüyen , çağın istek ve beklentilerine verebilen, kendini geliştirmiş bireyler, yerel değerlerini koruyabilen ve gelecek nesile bunları aktarabilen nesillerin yetiştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Öğretmen Performans değerlendirmesinde amaç " insan" yetiştirecek bireylerin, yoğrulmaya hazır olan malzemenin daha verimli işlenmesi, geliştirilmesi öğretmene aittir. Yöneticilerin öğretmen performans değerlendirmesi ile ilgili görüşleri önemlidir ve bu araştırma öğretmen performans değerlendirmesi ile ilgili uygulayıcılardan görüşleri alınarak 21.y.y. eğitim yönetimine katkı sağlayacaktır. araştırma Öğretmen performans değerlendirme görüşlerini belirlemek üzere Nitel araştırma yöntemlerinden Olgubilim(Fenemoloji/phenomology) deseni kullanılarak çalışılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2017–2018 eğitim-öğretim yılında İstanbul'da bulunan Özel ilköğretim –Ortaöğretim okullarında görev yapan 3 okul yöneticisi ile yapılandırılmış görüşme formu düzenlenip açık uçlu sorularak yüz yüze görüşme yapılmıştır.

Bu araştırmada okul yöneticilerine yöneltilen açık uçlu sorular sorularak kodlar oluşturulmuş temalarla önbulgulara ulaşılmıştır. Kod olarak "Süreçte yaşanan problemler" den Katılımcılardan biri yaşadığı problemleri "öğretmen değerlendirirken , Onu yapıyor, ee onu yapmıyor Nasıl yapacaksınız hangisi daha iyi hangisi Daha eksik Hani bunları Eğlendirirken orada bence Adaletsiz bir durumda olabiliyor.O zaman da ne yapıyorsunuz Ortalama bir Performansla değerlendiriyorsunuz öğretmeni. O yüzden ben bu noktada hani sadece 6. madde değil ama Diğer maddeler için de aynı şeyleri söyleyebilirim. eee Birçok şeyi içinde barındırdığı için, Öğretmeni değerlendirirken Evet burada tamam, Sonra bir sonraki geliyor Ama burada bir sıkıntı var toparlaması istiyorum öğretmeninim. Bunu da bildirmek istiyorum ama bu sefer Kendinizle de çelişiyorsunuz ee soru çünkü Bu kadar karmaşık ve Komplike sorulmuş ki, Bu yüzden de cevap verirken de Sıkıntı yaşadım Açıkçası ben. "K1

⁵⁴ Lisansüstü Öğrencisi vd., medin_yilmaz@hotmail.com

⁵⁵ Doç.Dr., Bahçeşehir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi , öğretim üyesi, atakan.ata@es.bau.edu.tr

dile getirmiştir. Bunun karşıt bir düşünce olarak 'Hayır öğretmen performans değerlendirme sürecinde bir problem yaşamadık.' K2 problem yaşamadığını dile getirmiştir.

Geliştirme çalışmalarında ise Katılımcılar iletişim ve Performans değerlendirme formunun önemli olduğunu vurgulamışlardır.

Anahtar Kelimeler: *Performans, Öğretmen Performans değerlendirme, Formal-İnformel değerlendirme*

EĞİTİMİN YENİ MECRASI: GÜNDELİK HAYAT

Seyran Başak ÖCAL⁵⁶

ÖZET

Sosyal medyada ve bilişim teknolojilerinde son on yılda yaşanan gelişmeler, bireylerin öğrenme alanlarının fiziksel sınıftan bağımsız olan bir sınırsızlık alanına gerçekleşmesine yol açmıştır: Gündelik hayat. Popüler kültürün bir ürünü olarak gündelik hayatın yükselişi, bu hayata özgü kavramsal ve algısal bakış açısını, söz konusu yeni öğrenme ortamına da yaygınlaştırmıştır. Bireyler, gündelik hayatın egemenliğindeki algısal ve kavramsal bir zemin üzerinde iletişim kurmakta, okul ortamında yürütülen normatif yaklaşımlar, sosyal alan ve akademik hayat arasında bir kopuş oluşturmaktadır. Çalışmada, öğrenme etkinliği üzerinde yükselen yeni değer olan gündelik hayatın etkisi vurgulanarak, okul eğitimi ve sosyal alandaki eğitimin uzlaştırılabilmesinin yolları sorgulanacak ve bu sayede bireylerde istendik davranış oluşturma amacının gerçekleştirilme imkanları tartışılacaktır.

Çalışmada, lise öğrencilerinin sosyal medya ve bilişim teknolojilerini kullanma davranışları ile okul eğitimine yönelik yaklaşımlarını ortaya çıkarmak üzere hazırlanmış olan anket çalışması ve öğrenci davranışları değerlendirilecek ve açık uçlu sorulara öğrencilerin verdikleri cevaplar, söylem analizi yöntemiyle çözümlenecektir. Bu bağlamda nicel ve nitel araştırma yöntemleri kullanılacak olup, örneklem yoluyla elde edilen veriler genellenecektir. Nitel veri analizi, gözlem ve görüşme gibi veri toplama yöntem ve teknikleri ile elde edilen verilerin düzenlendiği, kategorilere ayrıldığı, temaların keşfedildiği ve sonuçta tüm bu sürecin rapora aktarıldığı bir etkinlikler toplamıdır. Nitel veri analizinde temel amaç, sosyal gerçekliğin içerisinde gizil bir biçimde bekleyen bilginin gün yüzüne çıkartılmasıdır. Anket, gözlem, görüşme ve istatistiksel yöntem kullanılacaktır.

Araştırmanın teorik çerçevesi üzerinde elde edilen sonuçlar daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Gündelik hayat, popüler kültür, sosyal medya, duygusal zeka, kitle kültürü*

⁵⁶ Dr., seyranb.ocal@gmail.com

2016-2017 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILINDA ATANAN ÖĞRETMENLERİN GÖRMÜŞ OLDUĞU HİZMET İÇİ EĞİTİMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Elif Ece BOZYİĞİT⁵⁷, Hamit ÖZEN⁵⁸

ÖZET

Mesleğe yeni başlayan öğretmenlere en az bir en fazla da iki yıl olmak üzere hizmet içi eğitim verilir. Bu eğitim sürecindeki öğretmenler aday öğretmenler olarak adlandırılır. Atanan sözleşmeli öğretmenlerin adaylık süreci 17.04.2015 tarihli ve 29329 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir. Bu çalışmanın amacı, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında ataması yapılan sözleşmeli öğretmenlerin aldıkları hizmet içi eğitimin değerlendirmesini yapmaktır. Aday öğretmenlerin görüşlerine göre uygulamanın yönetmelikte yer aldığı şekilde yapılıp yapılmadığının değerlendirilmesi hedeflenmiştir.

Aday öğretmenlerin görmüş olduğu adaylık faaliyetleri hakkındaki düşüncelerini değerlendiren bu çalışmada nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Nitel araştırma desenlerinden ise olgubilim deseni ile yapılmıştır. Araştırmaya 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Hakkâri ilinin Şemdinli ilçesine atanan 78 sözleşmeli öğretmenden 7 öğretmen katılmıştır. Örneklem seçilirken ise amaçlı örneklem yöntemi kullanılmıştır. Ayrıca örneklem seçiminde sadece 2016-2017 eğitim-öğretim yılında atanan sözleşmeli öğretmenler kullanıldığı için ölçüt örneklem kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak ise yarı yapılandırılmış görüşme soruları kullanılmıştır. Toplanan veriler ise betimsel analiz tekniği ile dört aşamadan analiz edilmiştir. İlk olarak, araştırmanın çerçevesi oluşturulmuştur. Sonraki aşamada tematik çerçeveye göre veriler işlenmiştir. Üçüncü aşamaya gelindiğinde ise bulgular tanımlanmıştır. Son aşamaya gelindiğinde yorumlamaya geçilmiştir. Böylece bulgular arasında yorumlama neden-sonuç ilişkisi kurularak sağlanmış ve bu şekilde farklı olgular arasında tartışma yapılmasına olanak sağlanmıştır.

Aday öğretmenlerin, danışman öğretmen gözetiminde derse düzenli olarak girmediklerine ulaşılmıştır. Buna neden olarak da danışman öğretmenleriyle ders saatlerinin çakışmasını, onların farklı iş yüklerinin olduğunu ifade etmişlerdir. Aday öğretmenlerin diğer kısmı ise danışman öğretmenleriyle farklı okullarda çalıştıklarını bundan dolayı bu çalışmanın prosedürde kaldığını söylemişlerdir. Ayrıca danışman öğretmenleriyle farklı branştan olmalarının eğitimsel anlamda olumsuzluk yaşamalarına neden olduğunu ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan aday öğretmenlerin bir kısmı, okul içi faaliyet kapsamında idari nöbetleri tutmadıklarını söylerken diğer kısmı ise bu idari nöbetlerde okul idaresinin kendi üstlerine düşen görevleri öğretmenlere verdiklerini söylemişlerdir.

Çalışmaya katılan aday öğretmenlerden merkezde görev yapanları, okul dışı faaliyet kapsamında çeşitli kurum ve kuruluşlara gittiklerini ve burada ilgili birimlerden bilgiler aldıklarını ifade etmişlerdir. Ancak köyde veya beldede çalışan öğretmenler okul dışı faaliyetlerin prosedürde kaldığını, diğer öğretmenlerden ya da eğitimcilerden neler yaptıklarını öğrendiklerini söylemişlerdir. Ayrıca aday öğretmenlerin bir kısmı eğitimsel motivasyonlarını kendilerinin içinden geldiğini belirtirken bir kısmı da diğer insanların takdiriyle motive olduklarını ifade etmişlerdir.

⁵⁷ Lisansüstü Öğrencisi vd., eecebozyigit@gmail.com

⁵⁸ Dr. Öğrt. Üyesi, Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eskişehir, hamitozen@hotmail.com

Araştırmaya katılan aday öğretmenlere uygulanan hizmet içi eğitim kapsamında onların eğitmenlerine yönelik düşünceleri sorulduğunda; hepsi eğitmenlerinin iletişim becerilerinin yüksek olduğunu ifade etmişlerdir. Ancak aday öğretmenler, eğitmenlerinin alana hâkim olmadığını, hazır slaytlarla bilgileri doğrudan aktardđını ve yararlı olmadığını ifade etmişlerdir. Eğitmenlerinin yeterlilik açısından iyi olmadığını söylemişlerdir. Buna neden olarak da ulaşım, toplumsal olaylar, uzaklık, fiziki şartların elverişsiz olmasını göstermişlerdir. Bu olumsuzlukların olmasından dolayı çeşitli eğitmenin gelmediğini söylemişlerdir.

Anahtar Kelimeler: *Aday ğretmen, Hizmet İçi Eğitim, ğretmen Yetiştirme, Sınıf İçi Faaliyet, Okul İçi Faaliyet*

**DESTEK EĞİTİM ODASINDA EĞİTİM GÖREN KAYNAŞTIRMA
ÖĞRENCİLERİNİN BAŞARI DÜZEYLERİNİN TESPİT EDİLMESİNİN
ÖNEMİ: GAZİANTEP İLİ ŞEHİTKAMİL İLÇESİ TÜRKAN MEHMET AKCAN
İLKOKULU ÖRNEĞİ**

Esra KARADUMAN⁵⁹, Hakkı ÖZER⁶⁰

ÖZET

Destek Eğitim Odaları, kaynaştırma öğrencilerinin ihtiyaç duydukları alanlarda eğitim hizmetleri verilmesi için düzenlenmiş ortamlar olup; öğrencilerin bu ortamlardan en verimli şekilde yararlanmaları gerekmektedir. Bu odalardan yararlanacak öğrencilerin aldıkları dersler ve ders saatleri ile öğrencilere ders verecek öğretmenler; rehber öğretmen ve idarenin ortak çalışmasıyla düzenlenmektedir. Bu sebeple destek eğitim odalarının hazırlanması titizlikle yapılan bir çalışma gerektirmektedir. Okul idaresinin destek eğitim odalarının açılmasında gösterdikleri çalışma ve açıldıktan sonra eğitim sürecini takip etmeleri öğrencilerin doğrudan yararına olmaktadır. Bu sebeple kaynaştırma öğrencilerinin bilişsel durumu ve öncelikli ihtiyacı göz önünde bulundurularak öğretmenler belirlenmeli ve öğrencinin dikkat durumuna göre ders saati düzenlemesi yapılmalıdır. Ayrıca okul idaresi destek eğitim odalarına materyal temin etmede duyarlı olmalıdır. Öğrencilerin destek eğitim odalarında öğrenme süreçlerini etkileyen en önemli faktörler zihinsel yeterlilikleri ile öğretmenin mesleki ve kişisel durumudur. Bu çalışmanın en önemli ögesi hiç kuşkusuz destek eğitim odalarında ders verecek öğretmenlerdir. Öğrencinin sınıfından başka bir ortam ve başka bir öğretmen eşliğinde ders görmesi kolay bir süreç değildir. Bu sebeple öğretmenlerin bire bir eğitim faaliyeti yürüttükleri kaynaştırma öğrencilerine karşı öncelikle anlayış, sabır ve iyi bir iletişim becerisi geliştirmeleri gerekir. İlkokuldaki kaynaştırma öğrencileri genel olarak Türkçe dersinden okuma yazma, okuduğunu anlama ve matematik dersinden dört işlem, problem çözme kazanımları ile ilgili eksiklerini tamamlamak için destek eğitim odası faaliyetlerinden yararlanmaktadırlar. Mihver derslerdeki bu eksikliklerin giderilmesi önemlidir ve destek eğitim odasında eğitim gören öğrencilerin süreç içerisindeki öğrenme durumları sınıf öğretmenleri tarafından takip edilmelidir. Öğrencinin süreç içerisindeki başarı durumunun tespitinde velinin görüşleri de önem arz etmektedir. Bu bağlamda çalışmamız destek eğitim odasında eğitim gören kaynaştırma öğrencilerinin başarı düzeylerini tespit etme ve önlem alma amacıyla yürütülmüştür.

Bu çalışma destek eğitim odalarında eğitim gören öğrencilerin başarı durumlarını tespit etmek ve nedenlerini araştırmak amacıyla yapılmıştır. Araştırmamızın örnekleme Gaziantep ili Şehitkamil ilçesi Türkan Mehmet Akcan İlkokulu 2016-2017 ve 2017-2018 eğitim öğretim yıllarında destek eğitim odasında eğitim gören kaynaştırma öğrencileridir. Destek eğitim odasından eğitim alan 6 tane ikinci sınıf, 4 tane üçüncü sınıf ve 4 tane dördüncü sınıf öğrencimiz mevcuttur. İkinci sınıf öğrencilerimiz hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan öğrenciler olup destek eğitim odasından haftada 6 saat Türkçe ve 2 saat Matematik dersi almaktadırlar. Üçüncü sınıf öğrencilerimizden bir tanesi işitme yetersizliği sorunu yaşamakta olup diğerleri hafif düzeyde zihinsel yetersizlik vardır. Bu öğrencilerimiz 4 saat Türkçe, 2 saat Matematik ve 2 saat Hayat Bilgisi dersi almaktadırlar. Dördüncü sınıf öğrencilerimizin bir tanesi dil ve konuşma güçlüğü olup diğer öğrencilerin hepsi hafif düzeyde

⁵⁹ Öğretmen, esrakaraduman.87@gmail.com

⁶⁰ Öğretmen, HACİVELİLER İLKOKULU, KUMLUCA/ANTALYA, hakkiozer20@gmail.com

zihinsel yetersizliği olan öğrencilerdir. Bu öğrenciler 4 saat Türkçe, 2 saat Matematik ve 2 saat Sosyal Bilgiler dersi almaktadırlar. Araştırmamızın yöntemi nitel araştırma olup öğretmen görüşlerinin alındığı görüşme tekniği uygulanmıştır. Verilen cevaplar betimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir. Bu bağlamda öğrencilerin başarı ve başarısızlık durumlarının sebepleri sınıf öğretmenin görüşüyle incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda destek eğitim odasında eğitim veren 14 öğretmene görüşme tekniği uygulanarak 3 adet açık uçlu soru yöneltilmiştir. Öğretmenlerimize "Öğrencinizin destek eğitim odasında aldığı eğitimin yararlı olduğunu düşünüyor musunuz?", "Öğrencinizin süreç içerisinde eğitim gördüğü ders ve kazanımlardan başarısını gözlemlediniz mi, bu durumu veli ile paylaştınız mı ve öğrenci velisi ile aynı görüşte misiniz?" son olarak "Destek eğitim odalarında gördüğünüz eksiklikler var mı ve ne gibi iyileştirmeler yapılabilir?" soruları yöneltilmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin görüşüne göre, öğrenciler okuma yazma ve dört işlem yapma kazanımlarında başarı göstermektedirler. Öğretmenlerin velilerden aldıkları görüşe göre destek eğitim odasında ders veren öğretmenlerin hepsi de öğrencileriyle bire bir ilgilenmektedirler. Öğretmenler materyallerin zenginleştirilmesi gerektiği konusunda hemfikirdirler. Sonuç olarak öğrencinin başarı durumu süreç içerisinde tespit edilmeli böylece destek eğitim odasındaki eksiklikler tamamlanıp iyileştirme çalışması yapılabilirdir. Başarı durumunda ilerleme gözlenemeyen öğrencilerin başarısızlığının nedenleri tespit edilmelidir. Öğrencinin bilişsel düzeyi çok yavaş ise ders materyalleri arttırılmalı, öğrencinin seviyesine daha da yaklaşılmalı ve etkinlikler çeşitlendirilmelidir. Bu eksiklikler öğretmenin öğrenciye yetememesi yönünde ise öğretmenin gerekiyorsa öğretim yöntemlerini değiştirmesi ya da destek eğitim konusunda hizmet içi eğitim faaliyetine yönlendirilmesi gerekiyorsa öğretmenin değişmesi sağlanmalıdır. Destek eğitim odasındaki materyallerin çeşitliliği de sonradan oluşabilecek başarıyı etkileyecek olumsuz durumların önüne geçebilmesi açısından gereklidir. Tüm bu durumlar göz önüne alındığında destek eğitim odası faaliyetlerinin sürekli izlenmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Destek Eğitim, Kaynaştırma Öğrencisi, Başarı Düzeyleri

ARAŞTIRMA- GELİŞTİRME BİRİMLERİ TARAFINDAN YÜRÜTÜLEN YEREL PROJELERİN KONU ALANLARI VE ÖRGÜT GELİŞİMİNE OLAN KATKILARI

İ. Bakır ARABACI⁶¹, Ceyda AKILLI⁶², Murat YILDIZ⁶³

ÖZET

Kurumların var olabilmesi, şartlara uyum sağlayabilmesi ve rakipleri ile rekabet edebilmesi için örgütsel gelişmeye önem vermesi gerekmektedir. Gelişen teknoloji, artan işgücü piyasası talepleri ve değişen bireysel ihtiyaçlar göz önünde bulundurulduğunda, eğitim kurumları örgütsel gelişme göstermesi gereken alanların başında gelmektedir. Ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı bünyesinde tüm illerde bulunan milli eğitim müdürlüklerine bağlı AR-GE Birimleri oluşturulmuştur. Bu birimlerin temel amacı; yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde projeler hazırlamak, milli eğitim müdürlüklerinin stratejik planlarını oluşturmak ve il genelinde verilen eğitim hizmetinin kalitesini artırma çalışmaları gerçekleştirmektir. Fakat özellikle yerel bazlı hazırlanan projeler göstermektedir ki; farklı bölgelerde yaşanan sorunlar ve mevcut ihtiyaçlar AR-GE Birimlerinin çalışma alanlarında da farklılıklara yol açmaktadır. Bu çalışmanın problem durumu, aşağıda yer alan sorularda yer almaktadır:

1. Türkiye'nin farklı bölgelerinde bulunan milli eğitim müdürlüklerinde görev yapmakta olan AR-GE Birimi personeli tarafından yürütülen yerel projeler hangi konu alanlarını kapsamaktadır?
2. AR-GE Birimleri tarafından yürütülen yerel projeler coğrafi bölgelere göre nasıl bir değişim göstermektedir?
3. AR-GE Birimleri tarafından yürütülen yerel projelerin örgütsel gelişime olan katkıları nelerdir?

Araştırma nitel araştırma metoduna göre gerçekleştirilecektir. Araştırma durum analizi deseni çerçevesinde yapılandırılmaktadır. Araştırmanın veri toplama sürecini odak grup görüşmeleri oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak yarı- yapılandırılmış görüşme formu kullanılacaktır. Çalışmanın evrenini Türkiye'de bulunan tüm milli eğitim müdürleri AR-GE Birimi personeli oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu ise Türkiye'nin yedi farklı coğrafi bölgesinde bulunan milli eğitim müdürlükleri AR-GE Birimlerinde görev yapmakta olan 30 personel oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu maksimum çeşitleme yöntemine dayanarak seçilmiştir.

Verilerin toplanması aşaması gizlilik ve gönüllük ilkelerine dayanmaktadır. Görüşmeler bizzat araştırmacı tarafından yapılarak kayıt altına alınacaktır. Örneklem grubunun görüşme formu sorularına verdikleri cevaplara göre temalar ve kategoriler belirlenerek içerik analizi gerçekleştirilecektir. Temalar ve kategoriler, katılımcıların atıf sayılarına göre sıralanarak yüzdelik dilimler ve frekanslar belirlenecektir

⁶¹ Doç.Dr., ceyda_akilli@hotmail.com

⁶² Öğretmen, Elazığ Milli Eğitim Müdürlüğü, arge23cm@gmail.com

⁶³ , Elazığ Milli Eğitim Müdürlüğü, muratylz@hotmail.com

Veriler henüz toplanmamış ve bulgular elde edilmemiştir. Bu nedenle bulgular daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *AR-GE, Örgüt Gelişimi, Yerel Projeler*

MİLLİ MÜCADELE DÖNEMİ EĞİTİM VE PROPAGANDA: YAYGIN BİR YÜKSEK ÖĞRETİM DENEMESİ ALİ DERSLER

Bengül BOLAT⁶⁴

ÖZET

Milli Mücadele dönemi konuları daha çok işgal altında kalan vatanın, silahla müdafaa edilmesi, bu yönde yapılan askeri ve politik hazırlıklar, uluslararası ilişkiler üzerinden ele alınmıştır. Çalışmaların çoğu bu dönemin siyasi, askeri ve politik gelişmeleri bağlamında ele alınmıştır. Ancak Atatürk, cephede kazanılan savaşın kalıcı zafer haline gelmesinin şartının eğitim ordusunun zaferine bağlı olduğunu ifade etmiştir. Tarih boyunca sadece eğitim hayatını güçlü ve zengin tutan milletlerin ayakta durabildiği gerçeği mevcuttur. Bu bağlamda Milli Mücadele döneminde çok ihtiyaç duyulan milliyetçilik düşüncesini ve mücadeleye desteği arttırmak,uluslararası düzeyde Türk Milletinin haklı sesini duyurmak için propaganda çok önemli bir yer tutmuştur. Sözlü ve yazılı olarak yapılan propaganda da bir tarafta basın araçları kullanılırken diğer tarafta da TBMM’de bir İrşad Encümeni kurulmuş, oluşturulan heyetle hem halkın hem de cephede askerinin maneviyatını arttırırken aydınlanmayı sağlayıcı bilgiler de verilmiştir. Ayrıca İrşad heyetleri Anadolu’da dolaşıp halkı aydınlatmaya çalışırken diğer tarafta bu işin desteklenmesi için matbuat ve istihbarat yoluyla da hareket edilmesi için Haziran 1920’de “ Matbuat ve İstihbarat Müdüriyet-i Umumiyesi oluşturulmuştur.

Yine ilk TBMM’de Maarif Vekaletince bir komisyon oluşturularak halkı ve askeri aydınlatabilmek için Ali Dersler uygulaması başlatmıştır. Savaşın en yoğun geçtiği 1921’den başlayarak bir nevi Yüksek öğretim anlamına gelen bu dersler 1- Vaaz Konferanslar ve 2- Yüksek ders olmak üzere iki kısımda gerçekleşmiştir. Türk Tarihi, İlahiyat ve Ahlakiyet- İslamiye, İslam ve Türk Tarihi, Sanayi Tarihi, Osmanlı, Türk,İngiliz, Fransız, Rus edebiyatı, sosyoloji, İktisat gibi dersler dönemin aydınları Ziya Gökalp, Nafi Atif Bey, Mahmut Esat Bey, Halide Edip, gibi kişiler tarafından dersler verilerek son derece önemli ve ilginç bir uygulama yapılmıştır. Büyük bir titizlik ve düzen içinde yapılan programları olan Ali Dersler Sakarya Savaşı sonrasında başlatılarak Mayıs 1922’ye kadar devam etmiştir. Bu dersler ile ilgili ayrıntılar daha çok dönemin basınından ve konu ile ilgili az da olsa yapılmış çalışmalardan faydalanılarak anlatılacaktır.

Araştırma yöntemi, konu ile ilgili yapılacak olan literatür çalışması olarak planlanmaktadır. Konu ile ilgili olarak kütüphane çalışması yapılacak. Yazılmış makale, kitap ve hatıra kitapları toplanacaktır. Ayrıca dönemin basını özellikle Hakimiyet-i Milliye, Anadolu’da Yeni Gün gibi gazetelerde İrşad Encümeni ve Ali Dersler ile ilgili haberler incelenecektir. Milli Mücadele döneminde yapılan tüm eğitim ve propaganda etkinlikleri içerisinde yer alan kişiler ile ilgili kısa bilgiler aktarılırken, aynı zamanda konu ile ilgili hatırlar da ele alınacaktır. Özellikle bu dönem kullanılan dilin alfabenin Arap Alfabesi ile yazılan Osmanlıca olmasından dolayı gazetelerden günümüz Türkçesine çevir yapılacaktır.

Yapılan bu çalışmalarda elde edilen sonuçların görüntülü sözlü bir sunum ile yapılması planlanmaktadır.

⁶⁴ Doç.Dr.,bbolat@ahievran.edu.tr

Çalışmanın literatür çalışması tam olarak bitmemiştir. Dolayısıyla çalışmanın bulgu ve sonuçları daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Milli Mücadele, Eğitim, Milliyetçilik, aydınlanma*

ENDÜSTRİ 4.0 EŞİĞİNDE EĞİTİM İÇİN POLİTİKA VE STRATEJİLER

Ece Eda ALTINPINAR⁶⁵

ÖZET

Sanayi devrimini kaçırap sanayi ekonomisine geçemeyen ülkeler, tarım ekonomisi ile yaşamlarını sürdürmüşlerdir. Ancak 21. yüzyıl bilgi ekonomisine geçemeyen ülkelerin ekonomik hayattan silinme tehlikeleri vardır. Türkiye genç ve yeniliğe açık bilgi nüfusu ile bilgi ekonomisine tam olarak geçişi sağlayamamış bu avantajı yeterince kullanamadığı için lider ülkelerle farkı azaltamamıştır. Bu çalışmada, bu durumun önüne geçebilmek için oluşturulması gereken eğitim politikalarının gerekçeleriyle birlikte sunulması amaçlanmıştır.

Araştırma yöntemi olarak nitel araştırma desenlerinden, durum (olay- vaka) çalışması deseni kullanılmıştır. Durum (olay- vaka) çalışması deseni, bir oluşumun, tek bir katılımcının, tek bir döküman deposunun ya da özel bir olayın detaylı analizidir. Buradaki amaç, sınırlı bir sistemin derinlemesine betimlenmesi ve analiz edilmesidir. Verilerin analizinde tümevarımsal yoldan yararlanılmıştır. Endüstri 1.0'dan Endüstri 3.0'a gelen ekonomiler üç günde tek bir elbise diken terzinin yerine günde yüz elbise diken bir "kitlesele üretim sistemi"ne geçişi sağladı. Ama kitlesele üretim hiçbir zaman nitelikli bir terzinin el emeği ile yaptığı "kişiyeye özel dikim"ini yerini tutmadı. Endüstri 4.0'ın farkı üretim birimleri olan terzi ile konfeksiyonu birleştirerek hem özel hem kitlesele üretimi bir arada yapıp terzi ile konfeksiyonu birleştirecek olması yani "kişiyeye özel kitlesele üretim" yapacak olmasıdır.

Türk ekonomisinin bilgi ekonomisine geçişini engelleyen en önemli faktörün eğitim alanında yapısal reformlarla "bigi üreten ve ürettiği bilgiye kullanan" bir yapıya geçememiş olması sonucuna ulaşmıştır.

Anahtar Kelimeler: ENDÜSTRİ 4.0, BİLGİ EKONOMİSİ, EĞİTİM, POLİTİKA

⁶⁵ Öğretmen, eceedadertli@gmail.com

CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNİN MEVZUAT ÇERÇEVESİNDE TARİHSEL ANALİZİ

Ömür DELİVELİ⁶⁶, Kısmet DELİVELİ⁶⁷

ÖZET

Cumhuriyetin ilanından günümüze kadar geçen süreçte, eğitim sistemimizde muhtelif defalar köklü değişiklikler yapılmıştır. Gerek anayasalarımızla, gerekse hükümetlerin farklı politikaları sonucunda ve “ihtiyaçlar”, “yenidünya düzeni”, “Batıya-Avrupa’ya uyum” şeklinde ortaya çıkan gerekçelerle çeşitli dönemlerde eğitimle ilgili mevzuatta değişikliğe gidilmiştir. Kimi zaman uluslararası ilişkilerin gereği ve bir takım uluslararası ilişkilerin sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Eğitim sisteminde köklü değişikliklerin yapıldığı ya da uygulamaların değiştirildiği dönemler olmuştur. Yapılan değişikliklerin bir kısmı eğitim sistemimizde dönüm noktası niteliğinde gerçekleştirilen değişiklikler olmuştur.

Bu çalışmada öncelikle Cumhuriyet dönemi anayasalarında eğitim ve öğretim ile ilgili maddeler incelenerek karşılaştırılmıştır. Cumhuriyet döneminin anayasaları olan 1924-1961 ve 1982 Anayasalarının hem ilk metinleri hem yıllar itibarıyla yapılan değişiklikler, birbirleriyle karşılaştırılarak incelenmiştir. Ayrıca savaş dönemi anayasası olan 1921 Anayasası, 1876 Anayasasını ortadan kaldıran bir anayasa olmadığı ve yeni - kalıcı bir anayasa yapılana kadar temelde sadık kalınan bir anayasa olduğu için 1876 Anayasası da inceleme konusu yapılmıştır. Ardından Cumhuriyet dönemi içinde köklü değişikliklere neden olan ya da reform niteliğinde sayılan kanunlar ve diğer yazılı kaynaklar incelenmiştir. Dönüm noktası sayılan her mevzuatın incelemesi yapılarak ortaya çıkan sonuçlar değerlendirilmiştir. Yapılan değişikliklerle oluşan eğitim sistemi ile birlikte oluşturulan yeni yapılar ve kuruluşlar çalışma kapsamında incelenmiştir.

Ortaya çıkan sonuç; köklü değişikliklerin her zaman, ihtiyaçlar ve benzeri nedenlerden kaynaklanmadığını, bazı dönemlerde, gelen iktidarların kendi siyasi hedefleri ya da ideolojileri nedeniyle giriştikleri bu dönüşümleri gerçekleştirmek için yasal düzenlemeler yaptıklarıdır.

Anahtar Kelimeler: *Cumhuriyet Dönemi, Türk Eğitim Sistemi, mevzuat*

⁶⁶ Öğretim Görevlisi, omurdeliveli@hotmail.com

⁶⁷ Öğretim Görevlisi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, Menteşe/Muğla, dkismet@mu.edu.tr

EĞİTİM DENETİMİNDE KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMUNUN YERİ VE ÖNEMİ

Ömür DELİVELİ⁶⁸, Kısmet DELİVELİ⁶⁹

ÖZET

Kamu yönetimimiz içinde önemli bir yere sahip olan eğitim kuruluşları üzerinde, diğer yönetsel kuruluşlar gibi çeşitli denetim mekanizmaları mevcuttur. Eğitim kuruluşları her kamu kurum ve kuruluşu gibi idari, siyasi, mali ve yargısal denetime tabidir. Siyasi denetim yolu olan yasama organının denetim yöntemlerinden, dolaylı denetim türü içinde gösterilen ve dış denetim olarak ortaya çıkan bir idari denetim mekanizması Kamu Denetçiliği Kurumu'dur. Kurum, 2012 yılında kuruluş kanunu kabul edilen 29.03.2013 tarihinden itibaren kamu kurum ve kuruluşları aleyhine yapılan şikayet başvurularını, kabul ettiği takdirde tavsiye kararları ve diğer karar çeşitlerinden uygun bulunan herhangi birini alarak sonuçlandıran yeni bir yapı olarak oluşturulmuştur. Ombudsmanlık diye bilinen Kamu Denetçiliği Kurumu'na bu tarihe kadar eğitim kuruluşları aleyhine çok sayıda başvuru olmuş, bu başvuruların bir kısmı kabul edilerek çeşitli kararlarla sonuçlandırılmıştır. Ombudsmanlık, genel olarak kamu yönetimimizde ve ayrıca eğitim kuruluşlarında mevcut denetim yapılarının yanında önemli bir adım olmuştur. Son dönemlerde Kamu Denetçiliği Kurumu'nun yayınladığı raporlarda eğitim kuruluşları aleyhine yapılan başvurularda ciddi bir artış görülmekle beraber konu olarak eğitim; diğer başvuru konularının da önüne geçmiştir.

Çalışmada öncelikle genel anlamda kamu yönetimi üzerindeki denetim mekanizmalarına yer verilmiştir. Bu denetim mekanizmaları içinde Ombudsmanlık'ın yeri ve diğer denetim mekanizmalarından farkı, onlarla olan benzerliği ve diğer denetim türleriyle ilişkisi ortaya konmuştur. Kurumun kuruluş amacı ve hangi ihtiyaçlar sebebiyle oluşturulduğu, örnek alındığı yurt dışındaki yapılar ile karşılaştırılarak anlatılmıştır. Ardından kurumun çalışma yöntemleri, kuruma başvuru sebepleri, şartları ve yolları hakkında bilgi verilmiştir. Kurumun ön inceleme kriterlerine bağlı olarak kabul ettiği şikayet başvuruları ile ilgili aldığı karar türleri ve gerekçelerine değinilmiştir. Son olarak Milli Eğitim Okulları, Yüksek Öğretim Kuruluşları, YÖK ve ÖSYM gibi eğitim kurum ve kuruluşları aleyhine yapılan şikayet başvurularından çeşitli örnekler sunularak, başvuruyla ilgili Kamu Denetçiliği Kurumu'nun aldığı kararlar incelenmiştir.

Çalışma sonucunda görülmüştür ki, Kamu Denetçiliği Kurumuna vatandaşlarımızın başvurusu yüksek olmuştur. Kurumun şikayet başvurusu kabul etmeye başladığı tarihten bu yana 5 yıl içerisinde, Kuruma on binlerce başvuru yapılmış ve başvuru sayısı son dönemlerde oransal olarak artış göstermiştir. İlk yıldan itibaren tüm eğitim kuruluşları, kamu yönetimimiz içinde aleyhine başvuru alan kurum ve kuruluşlar içinde ilk sırada yer almıştır. Başvurular sonucunda alınan kararlar Kurumun, sadece hukuki denetim değil, aynı zamanda hakkaniyete uygunluk, insan haklarına dayalı adalet anlayışı ve iyi yönetim ilkelerine uygunluk bakımından yaptığı denetim ile etkili bir denetim mekanizması haline geldiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: *Denetim, Eğitim Kuruluşları, Ombudsmanlık*

⁶⁸ Öğretim Görevlisi, omurdeliveli@hotmail.com

⁶⁹ Öğretim Görevlisi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, Menteşe/Muğla, dkismet@mu.edu.tr

ÖZEL OKUL MÜDÜRLERİNİN STRATEJİK LİDERLİK DAVRANIŞLARI İLE ÖRGÜTSEL SAĞLIK ARASINDAKİ İLİŞKİ

Asiye AKSULU KÖSE⁷⁰, Nezahat GÜÇLÜ⁷¹

ÖZET

Lider, belirli bir amaç için bireyleri bir araya toplayabilen, harekete geçiren, yönlendiren ve etkili bir şekilde amaca ulaştıran kişi olarak tanımlanmaktadır. Etkili liderlik yaklaşımları ve davranışları, örgütler için her zaman vazgeçilmez olmuş; günümüzün değişen sosyal, ekonomik, teknolojik şartlarıyla da çağdaş ve yenilikçi liderlik anlayışı ihtiyacı doğmuştur. Stratejik yönetim yaklaşımıyla literatüre girmiş bir liderlik kavramı olan stratejik liderlik, özünde pek çok farklı liderlik özelliği barındıran ve bu özellikleri uygun durum ve zamanlarda etkili olarak kullanabilmek olarak tanımlanan bir kavramdır. Stratejik lider, geleceği görebilen, örgütü için gerekli ve uygun stratejileri oluşturabilen ve çalışanlarını etkileyerek çözüme, hedefe ve değişime yönlendirebilen liderdir.

Bir örgütün etkili bir lidere sahip olarak varlığını koruması, verimliliğini arttırabilmesi ve çevreye uyumlu olarak büyüme ve gelişimini devam ettirebilmesi o örgütün sağlığını ortaya koymaktadır. Örgüt iklimi, örgüt kültürü, etkililik, örgüt bağlılığı, adanmışlık, motivasyon gibi konular son yıllarda yönetim biliminde oldukça tartışılan konulardandır. Örgüt sağlığı kavramı tüm bu tartışılan kavramlarla yakından ilişkili olup hatta bu kavramları kapsayıcı bir özelliğe sahiptir. Bir okulun örgüt sağlığı, yöneticilerini, öğretmenlerini ve öğrencilerini yakından etkilemektedir. Okulların sağlıklı bireyler yetiştirebilmeleri için sağlıklı bir okul ortamı yaratma sorumlulukları vardır. Okul sağlığını yakından etkileyen ve yönlendiren temel unsur, okul müdürünün liderlik yaklaşım ve davranışlarıdır. Okul müdürlerinin sergilediği liderlik davranışları, okul sağlığına dolayısıyla öğretmen-öğrenci motivasyonu ve başarısına, okul etkililiğine ve verimliliğine etki eder. Müdürlerin etkili liderlik davranışları sergilemesi, eğitim-öğretim ortamının performans ve sağlığını, öğretmenlerin motivasyonu ve iş doyumunu etkilediği gibi öğrencilerin de başarı düzeylerini etkilemektedir.

Bu anlamda okul yöneticilerinin sergiledikleri stratejik liderlik davranışlarıyla örgüt sağlığı arasındaki ilişkiyi tespit etmeye gereksinim duyulmuştur. Bu doğrultuda araştırmanın amacı öğretmenlerin görüşlerine göre özel ortaokullarda görev yapan okul müdürlerinin sergiledikleri stratejik liderlik davranışları ile örgüt sağlığı arasındaki ilişkinin belirlenmesidir.

Araştırma, ilişkisel tarama modelinde tasarlanmıştır. Araştırmanın evreni 2017-2018 yılında Ankara İli merkez ilçe eğitim bölgesi sınırları içerisinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı özel okullarda görev yapan 3340 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise bu özel okullarda görev yapan öğretmenler arasından basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilen 345 öğretmenden oluşmaktadır. İlçe bazında okulların ve öğretmenlerin evrendeki ve örneklemeindeki yüzdelik oranları ve sayıları belirlenmiştir. Anket uygulanan okullar ve öğretmenler bu dağılıma göre random seçilmiştir. Veri toplama araçları olarak; John Pisapia'nın geliştirmiş olduğu, Kemal Aydın'ın (2012) Türkçe'ye uyarlamış olduğu Stratejik Liderlik Ölçeği (SLÖ) ve Hoy ve Miskel'in geliştirmiş olduğu ve Cemaloğlu (2008) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Örgüt Sağlığı Envanteri (ÖSE) kullanılmıştır.

⁷⁰ Lisansüstü Öğrencisi vd., asiye.kose@bahcesehir.k12.tr

⁷¹ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalı, Çankaya, Ankara, nguclu@gazi.edu.tr

Araştırma süreci devam etmektedir. Bu süreçte veriler toplanacak, analiz edilecek, bulgular ve yorumlar yapıldıktan sonra sonuç ve öneriler yazılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *rgt, özel okul, stratejik liderlik, örgütsel sağlık, okul sağlığı*

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN KODLAMAYA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ (SİNOP İLİ ÖRNEĞİ)

Ayten ÜNAL⁷², Nurtaç ÖZDEMİR⁷³, Hakan SÜZGÜN⁷⁴

ÖZET

Gelişen teknoloji ile birlikte kodlamanın öneminin artmasına rağmen ülkemizde ilkokullarda bu alan yeterince tanınmamakta ve bununla ilgili çok fazla çalışma yapılmamaktadır. Özellikle devlet okullarında kodlama üzerinde fazla durulmamakta ve bu durum bizler tarafından bir problem olarak algılanmaktadır. Bizler bunun küreselleşen ve teknoloji ile iç içe yaşayan dünyada gelişmiş ülkelerde önemine dikkat çekmek ve kodlamanın bizim ülkemizde de hak ettiği yeri bulmasına dikkat çekmek istiyoruz.

Araştırmamızın başında öğrencilere kodlama hakkında bilgilerinin olup olmadığını sorduk. 5 farklı ilkokuldaki öğrencilerle yapılan görüşmelerde 386 öğrenciye ulaşılmıştır. 109 öğrencinin cevapları değerlendirmeye alınmamış, 277 öğrencinin cevapları değerlendirmeye alınmıştır.

Öğrencilere önce kodlama hakkındaki bilgileri sorulmuş, sonra kodlama hakkında bilgi verilmiş ve uygulama yapılmıştır. Uygulama sonunda ise kodlama hakkında ne düşündükleri öğrenilmeye çalışılmıştır.

Bu araştırma Sinop ilinde Atatürk İlkokulu, İstiklal İlkokulu, Gazi Mustafa Kemal İlkokulu, Cumhuriyet İlkokulu ve Fatih İlkokulu'nda yapılmıştır.

Devamında ilkokul öğrencilerinin "kodlama" hakkındaki görüşleri alınmıştır. (Kodlamayı öğrenmek isterim, kodlamanın eğlenceli olduğunu düşünüyorum, kodlama yardımı ile eşyalarımı hareket ettiremem, kodlama ile kendi bilgisayar oyunumu yapabileceğimi düşünüyorum, kodlamanın ders olarak öğretilebileceğini düşünüyorum, kodlamanın sıkıcı olduğunu düşünüyorum, kodlama yardımı ile eşyalarımı hareket ettirebilirim.) Bu görüşlerden hareketle çocukların düşünceleri analiz edilmiştir.

Çocuklara kodlamanın neye ve ne gerekçeyle benzettikleri sorulmuştur. Daha sonra bütün bu verilerden hareketle bir sonuca varılmıştır.

Bu araştırma sonucunda;

1. Öğrencilerin kodlamayı öğrenmek istedikleri,
2. Öğrencilerin kodlamayı eğlenceli buldukları,
3. Öğrencilerin kodlamayı ders olarak görmek istedikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Kodlama, İlkokul, Öğrenciler*

⁷² Öğretmen, ayten_nal@yahoo.com

⁷³ Lisansüstü Öğrencisi vd., Sinop Gazi Mustafa Kemal İlkokulu, nurtac.ozdemir@hotmail.com

⁷⁴ Öğretmen, Sinop Bilim ve Sanat Merkezi, shakan57@hotmail.com

ATATÜRK'ÜN SÖYLEMLERİNDE ATATÜRK'ÜN EĞİTİM ANLAYIŞININ İNCELENMESİ

Sadegül AKBABA ALTUN⁷⁵

ÖZET

Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu ulu önder Atatürk ve cumhuriyetin kuruluş felsefesi zaman zaman eleştirilmektedir. Bu eleştiriler yapılırken bir belgeye dayandırılmadığı, kulaktan dolma söylemler üzerinden hareket edildiği veya sahte belgelere dayandırıldığı görülmektedir. Bu araştırmanın amacı, Atatürk'ün farklı zamanlarda yaptığı konuşmalar dikkate alınarak Atatürk'ün eğitim anlayışı incelenerek günümüz eğitim anlayışı ile karşılaştırılarak tartışılacaktır.

Bu araştırmanın amacı Atatürk'ün farklı zamanlarda yaptığı konuşmalar dikkate alınarak Atatürk'ün eğitim anlayışı incelenerek günümüz eğitim anlayışı ile tartışılacaktır. Bu araştırma nitel yöntemle gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma sosyal olgu ve olayların derinlemesine araştırıldığı, nitel yöntemlerle verilerin toplandığı ve analiz edildiği bir yöntemdir. Araştırmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi, konu alanı ile ilgili dokümanların elde edilmesi, gerçekliklerinin kontrol edilmesi, analizlerinin nitel yöntemlerle yapılması ve raporlaştırılmasını kapsayan bir süreçtir. Atatürk'ün farklı zamanlarda söylediği eğitim ile ilgili sözler kodlanarak analiz edilmiştir. O kodlardan kategoriler oluşturulmuştur. Daha sonra bu kategoriler bu günkü eğitim anlayışı ile tartışılmıştır. İlk oluşturulan kodlara bakıldığında eğitimde temel amacın cehaletle baş etmek ve ülke bağımsızlığını şiar edinecek bir nesil yetiştirmek olduğu görülmektedir.

İlk oluşturulan kodlara bakıldığında eğitimde temel amacın cehaletle baş etmek ve ülke bağımsızlığını şiar edinecek bir nesil yetiştirmek olduğu görülmektedir. Bu bağlamda bilimin ve aklın önde olması gerektiği vurgulanmıştır. Eğitimdeki temel ilkelerin bilim ve teknolojiyi birleştiren bilimsel eğitim, karma eğitim, ulusal ekonomiyi güçlendirecek üretken eğitim, uygulamalı eğitim, kuram uygulama bütünlüğüne dayalı işlevsel eğitim, ulusal kültürü geliştiren eğitim, yerel ahlak ve evrensel ahlak anlayışını bütünleştiren eğitim ilkelerine vurgu yapılmıştır. Ayrıca, Atatürk'ün eğitim anlayışı; Milli Eğitim Bakanlığı'nın görevleri, genel anlamda eğitim, öğretmen niteliği ve yetiştirilmesi, okul temaları altında incelenmiştir. Atatürk'ün eğitim anlayışı günümüzle karşılaştırıldığında eklenecek çok az özellik olduğunu görmekteyiz. Burada sorulması gereken soru yüzyıl öncesinden öngörüsü ile günümüz eğitim anlayışına ışık tutan bir lidere neden saldırılmaktadır?

Anahtar Kelimeler: *Atatürk, Söylemler, Doküman Analizii, Eğitim Anlayışı*

⁷⁵ Prof. Dr., akbabas@baskent.edu.tr

SİNEMANIN EĞİTİM ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNE DAİR BİR DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

Nazife Merve EREN⁷⁶

ÖZET

Farklılaşan ve ilerleyen dünyada insan davranışlarındaki meydana gelen farklılıkları sürekli hale getirebilmek için, ilerlemeye uyum sağlayabilen, dönemin beklentilerine yanıt verebilen, soruşturan, kendini gerçekleştirmiş, benlik saygısı gelişmiş bireyler yetiştirmek yalnızca eğitim ile mümkündür.

Uygar toplumların gelişmişlik seviyeleri, bilim ve teknolojiyi kullanan ve üreten bireyler yetiştiren nitelikli eğitim sistemleri ile değerlendirilmektedir. Bu sebeptir ki araç ve gereçlerin günün ihtiyaçlarına yanıt verebilecek kalitede hazırlanması önemlidir. Birden fazla duyuya hitap edecek ortamların oluşturulması öğrencilerin kalıcı öğrenme sağlamlarına imkan verir. Modern eğitim sistemlerini etkileyen iki ana faktör; teknoloji ve bilgidir. Teknoloji, eğitimi desteklemek için kullanılmaktadır.

Resim, müzik, dans, oyunculuk, edebiyat, tiyatro, mimari alanlarını bir araya getirerek daha verimli, canlı, popüler ve kendine özgü bir dil ortaya koymuş olan sinemanın, tüm bu sebepleri göz önünde bulundurulduğunda eğitimde kullanılacak etkili bir araç olduğu söyleme yanlış olmaz. Ayrıca beyaz perdeye yansıyan filmler öğrencilerin, kelime dağarcığının geliştirilmesinde ve değişik olaylara çözüm üretebilmelerinde de etkilidir. Fertler için pek çok bilgi ve deneyim barındıran sinemadan, yaşanan toplumu çok etkileyen sorunlara çözüm yolu bulmak için verilecek eğitimlerde filmler aracılığıyla faydalanılmıştır. Bu bildiri; sinemanın eğitim materyali olarak kullanılması hakkında yapılacak araştırma ile sağlanacak verilerden yararlanarak, sinemanın eğitim üzerindeki etkisi ile ilgili değerlendirme yapma amacı taşımaktadır. Çalışmamızda konunun özelliğinden dolayı süreli yayınlardan ve araştırmalardan yararlanılacaktır.

Bu bildiri ile ilgili elde edilen sonuçlar daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Atatürk, Sinema, Eğitim Sosyolojisi, Toplum, Teknoloji

⁷⁶ DiĞER, n.merveeren@gmail.com

PEDAGOJİK FORMASYON SERTİFİKASI PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN SINIF YÖNETİMİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR, SORUNLARIN KAYNAĞI VE ÇÖZÜM YOLLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Murat AYDOĞMUŞ⁷⁷, Aycan Çiçek SAĞLAM⁷⁸

ÖZET

Toplumda oluşan değişimler okuldaki yönetici ve öğretmenlerin de düşünce ve davranışlarında değişimleri zorunlu kılar. Okul yöneticisi ve öğretmenler bu gelişmelerin öncüsü ve gerekli yeniliklerin uygulayıcısı olma durumundadırlar (Çalık, 2009). Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetim becerilerinin öğrencilerin başarıları üzerinde büyük etkiye sahip olduğu bilinmektedir. Etkili bir eğitim ancak yüksek yeterliğe sahip öğretmenler ve özellikle etkili bir sınıf yönetimi ile mümkündür. Bu nedenle “Türkiye’de 1997-1998 öğretim yılından beri öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının eğitim programlarına sınıf yönetimi zorunlu bir ders olarak konulmuştur” (Çelik, 2008, s. 2). Sınıf öğretmenlerinde bulunması gereken etkili sınıf yönetimi rollerinin belirlenmesi, bu rollerin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimle kazandırılması veya geliştirilmesi için neler yapılması gerektiğini ortaya koyması, etkili sınıf yönetimi rollerinin daha güncel değerlendirmeler yapılmasına imkân vermesi, ilgili literatüre katkı sağlaması, yapılandırmacı yaklaşıma göre geliştirilen programların sınıf yönetiminde sınıf öğretmenlerinin rollerinde ne gibi ve nasıl etkilerinin olduğunu ortaya koyması açısından önem arz etmektedir.

Bu çalışmanın amacı, pedagojik formasyon sertifikası programı öğrencilerinin, sınıf yönetiminde öğretmenlerin karşı karşıya kaldığı sorunlara ilişkin görüşlerini belirlemek ve bu sorunların çözümüne yönelik öneriler getirmektir.

Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden odak grup görüşmesi yöntemi kullanılmıştır. Odak grup görüşmeleri nitel veri toplamada önemli bir işleve sahiptir. Grup görüşmelerinde sorulara verilen cevaplar bireylerin birbiriyle etkileşimleri ile oluşur. Bireysel görüşmelerde akla gelmeyecek bazı hususlar, grup görüşmelerinde karşılıklı etkileşim sonucunda bireylerin yaptığı açıklamalarla ortaya çıkabilir ve ek yorumlara da gidilebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008:151). Bu çalışmada da öğretmen adaylarının tartışarak fikir birliğine vardıkları, çoğunluğun sorun olarak kabul ettikleri durumları daha net belirlemek için odak grup çalışması tercih edilmiştir. Bu amaçla 9 kişiden oluşan beş grup, 8 kişiden oluşan 3 grupta odak grup görüşmesi yapılmıştır. Sohbet havasında gerçekleştirilen odak grup çalışmalarında öğrencilere tüm öğrencilik yaşantılarını göz önünde bulundurarak “Öğretmenler en çok hangi eğitim kademesinde sınıf yönetimi sorunu yaşamaktadır? Öğretmenler sınıf yönetiminde en çok hangi sorunlarla karşılaşılıyorlar? Bu sorunların kaynağı ne olabilir? Daha etkili bir sınıf yönetimi için sorun olarak gördüğünüz durumlara yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?” şeklinde üç soru yöneltilmiş ve sırayla sorular görüşülüp tartışılmıştır. Yıldırım ve Şimşek’e (2008:156) göre, araştırma sorularında kasıt araştırmanın amacını araştırılabilir halde ayrıntılı hale getirmektir. Araştırma sorularının sayısının 3-4’ü geçmemesi gerektiğini ve sonda sorularla derinleştirilebileceğini belirtmektedirler.

⁷⁷ Öğretmen, greencivril@gmail.com

⁷⁸ Prof. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi, aycancicek70@gmail.com

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, sınıf yönetiminde en çok sorun yaşanılan kademenin ortaöğretim kademesi olduğu, sonra temel eğitim ve yükseköğretim olduğu yönünde görüş belirtmektedir. Sınıf yönetiminde en sık yaşanılan sorunlar ise sınıfların kalabalık olması, okul ve sınıfın fiziki ortamın ğrenci ihtiyaçlarına uygun olmaması, öğrencilerin kendi aralarında konuşmaları, dersi dinlememeleri, derse ilgisiz olmaları, öğretmenin adaletsiz davranması, öğretmenin dersi ğrenci seviyesine göre renkli sunamaması, öğrenciyi derse katamaması şeklinde hususlar sıralanmıştır. Bu sorunların kaynağı olarak da öğretmenlerin alan bilgisini sunma ve sınıf yönetimi hususlarında yeterli olmamaları ile öğrencilerin kendilerinden, aile ve sosyal ortamlarından kaynaklı nedenler sıralanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Sınıf yönetimi, pedagojik formasyon, sertifika programı*

OKUL YÖNETİCİLERİNİN LİDERLİK DAVRANIŞLARI İLE ÖĞRETMENLERİN ÖRGÜTSEL SINIZM TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ (KKTC GİRNE EĞİTİM BÖLGESİ ÖRNEĞİ)

Hüseyin ONAN⁷⁹

ÖZET

Eğitim örgütleri, eğitim hizmetleri veren örgütlerdir, hedeflerini gerçekleştirirken çok çeşitli kaynaklara ihtiyaç duyar. Bu kaynakların en önemlilerinden biri de insan kaynağıdır. İnsan kaynağı olarak okul yöneticileri ve öğretmenler önemli kaynaklardır.

Yönetim bilimi dalında liderlik son yüzyılda bilim alanında çok önemli bir konu haline gelmiştir. Tüm toplumların en önemli ögesinin insan olması, amaçları ve ihtiyaçları karşılama insan ögesinin önemli olması bu ihtiyaçları karşılama ve amaçları ulaşmada insanın örgütlenme zorunluluğu liderliği ve yöneticiliği önemli bir araç haline getirmiştir. Kurumun gelişmesi, ilerlemesi ve işlerin düzenli olarak yapılması, vizyon oluşturulması ve bu vizyonun örgüt içerisinde benimsenmesinden liderler sorumludur

Örgütsel sinizm, özellikle son zamanlarda kurumların amaçlarına ulaşma yönündeki faaliyetleri gerçekleştirmelerini engellemesi bakımından ülkemizde dikkat çekmektedir. Örgütsel sinizm, “örgütün bütünlükten yoksun olması düşüncesi”, “bireyin istihdam edildiği kuruma ilişkin olumsuz tutumu” şeklinde söylenmektedir. Örgütle ilişkili olumsuz duygu, yine örgütle ilişkili küçük düşürücü, eleştirici davranış yönelmedeki istek ve tutumları kapsamaktadır

Bu araştırmada, okul yöneticilerinin liderlik davranışları ile öğretmenlerin örgütsel sinizm tutumlarını ortaya koymak amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'na bağlı Girne eğitim bölgesi devlet ve özel okullarda görev yapan yöneticilerin liderlik davranışları ile öğretmenlerin örgütsel sinizm tutumlarını belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada, ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

Veriler SPSS 21.0 paket programında analiz edilmiştir. Araştırma için elde edilen verilerin güvenilirliğini ölçmek için (Cronbach Alfa Katsayısı) kullanılmıştır. Ölçekte yer alan soruların varyansların toplamının genel varyansa oranlanması ile bulunan ve 0 ile 1 arasında değerler alan Alfa katsayısı, bir ağırlıklı standart değişim ortalamasıdır. Cronbach Alfa Katsayısı, ölçekte yer alan soruların homojen bir yapıyı açıklamak üzere bir bütün oluşturup oluşturmadıklarını araştırır. Alfa Katsayısı, bireysel soru puanlarını içeren bir ölçekte sorulara verilen yanıtların toplanması durumunda soruların birbirleri ile benzerliğini, yakınlığını, ortaya koyan bir katsayıdır. Verilerin analizinde parametrik veya parametrik olmayan analiz yöntemlerinin hangisinin kullanılması gerektiği konusunda, normallik testi yapılmıştır. Verilerin analizinde; frekans tabloları, açıklayıcı istatistikler, iki değişken arasındaki ilişkinin analizi için Pearson Korelasyon katsayısı, iki grup ortalamasının farkı için Mann Whitney-U Testi ve ikiden fazla grubun ortalamasının farkı için Kruskal Wallis-H Testi kullanılmıştır. Örgütsel sinizm, bilişsel faktörler, duygusal faktörler, davranışsal faktörler ve toplam sinizm değişkenleri, ilgili soruların aritmetik ortalamaları alınarak elde edilmiştir. Aritmetik ortalama,

⁷⁹ Uzman,huseyinnonan@gmail.com

yüzde dağılımı, standart sapma ve frekans değerlerine yer verilmiştir. Parametrik olmayan ölçeklerde ise ilişkisiz ölçümler için Mann Whitney-U ve Kruskal Wallis-H Testi kullanılmıştır

Yapılan Çalışmanın Sonuçları Daha Sonra Bildiri Anında Katılımcılara Bizzat Sunulacaktır. Saygılarımla.

Anahtar Kelimeler: *Sinizm, liderlik, örgütsel sinizm, okul yöneticisi, öğretmen görüşleri.*

EĞİTSEL DİJİTAL OYUN VE OYUNLAŞTIRMA UYGULAMALARININ DERSLERDE KULLANIMINA İLİŞKİN OKUL YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Burcu BONCUKCU⁸⁰, Betül TARHAN⁸¹, Betül TARHAN⁸²

ÖZET

Bu araştırmada devlet ve özel ortaokullarda görev alan yöneticilerin, eğitsel dijital oyun ve oyunlaştırma uygulamalarının derslerde kullanımına ilişkin görüşlerini incelemek amaçlanmıştır. Teknolojik araçlar ile hazırlanmış, bilişsel, sosyal, davranışsal ve duygusal boyutlara sahip, belirli bir hedefe yönelik öğrenmeyi sağlayan veya öğrenmeye yönelik ilgi ve motivasyonu kazandırmayı amaçlayan oyunlar eğitsel dijital oyun, oyunlaştırmalar da eğitsel dijital oyunlaştırma olarak tanımlanabilir. Teknolojinin yoğun olarak hayatımıza girmiş olmasıyla öğrencilerin büyük çoğunluğunun bilgisayar veya tablet gibi araçlarla daha uzun zaman geçirdiğini görmek mümkün. Bu durum beraberinde okula karşı ilgisizliği de getiriyor. Öğrenciler oyuna ilişkin ihtiyaçlarını okullarda karşılayamadıklarında bilgisayar oyunlarını tercih etmeye başlıyorlar. Araştırmada şu sorulara cevap aranmıştır;

1. Okul yöneticileri eğitsel dijital oyun ve oyunlaştırma uygulamaları hakkında ne düşünüyor?
2. Okul yöneticilerinin, derslerde eğitsel dijital oyun ve oyunlaştırma uygulamalarının kullanımına yönelik görüşleri nelerdir?
3. Okul yöneticilerinin dijital oyun ve oyunlaştırma uygulamalarının artması için önerileri nelerdir?

Yöntem: Çalışmanın amacı ve araştırma soruları temel alınarak, okul yöneticilerinin eğitsel dijital oyun ve oyunlaştırma hakkındaki deneyimlerini derinlemesine anlamlandırmak ve irdelemek için nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma olguyu bireylerin bakış açısından görebilmek ve bu bakış açılarına edinmelerine neden olan süreç ve ortamı ortaya çıkarmak için etkili bir araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 1999).

Evren ve Örneklem: Araştırmanın amacına uygun olarak Örneklemi, İstanbul'da Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet ve özel okullarında görev alan ve aynı zamanda araştırma sürecinde Eğitim Yönetimi alanında yüksek lisans eğitimi alıyor veya öncesinde almış ve tamamlamış, okul yöneticilerinden seçilen 15 katılımcı oluşturmaktadır. Katılımcıların hepsi çalışmaya gönüllü olarak katılmışlardır ve kendilerinden imzalı onay formu alınmıştır. Diğer 2 katılımcı veri aracının geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasında yer alan pilot görüşmelerde yer almıştır ve veri kapsamı dışında tutulmuştur.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması: Çalışmanın amacı doğrultusunda nitel veri toplama araçlarından biri olan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Kavramsal çerçeveyi oluşturmak ve görüşme sorularının niteliğini sağlamak için kapsamlı bir alanyazın taraması yapılmış ve 4 temel tema belirlenmiştir. Veri toplama aracı alt sorularla birlikte toplam 6 maddelik yarı

⁸⁰ Lisansüstü Öğrencisi vd., burcuboncukcu@gmail.com

⁸¹ Dr. Öğrt. Üyesi, KISBU, tarhan@uga.edu

⁸² tarhan@uga.edu

yapılandırılmış bir formdan oluşmaktadır. Görüşmeler yüz yüze gerçekleştirilmiş ve görüşme sürecinde yanıtların konudan sapmaması için özen gösterilmiştir, ses kaydı ve notlar alınmıştır.

Verilerin Analizi

Veriler temalara göre gruplanarak içerik analizi yapılmıştır. Araştırmacı tarafından kodlar iki aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir. Aynı teknik görüşme formundaki tüm sorular için uygulanmış ve Microsoft Excel programı ile sayısallaştırılıp veri içerik analizine uygun hale getirilmiştir.

Bulgular, sonuç ve tartışma daha sonra ortaya konulacaktır. Bilgilerinize arz ederiz.

Anahtar Kelimeler: *Eğitsel dijital oyun, eğitsel dijital oyunlaştırma, okul yönetici*

OKUL YÖNETİCİLERİNİN ÜCRETLİ ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI İLE KARŞILAŞTIKLARI SORUNLARLA İLGİLİ GÖRÜŞLERİ

Zeynep METE⁸³, Betül TARHAN⁸⁴

ÖZET

Bir toplumun en önemli ve saygın meslekleri arasında yer alması gerektiğine inandığımız öğretmenlik mesleğinin gerek uygulama gerekse istihdam şekilleri açısından birçok araştırmaya konu olmaktadır. Öğretmenin aynı zamanda eğitim ve öğretim faaliyetlerinin kesintisiz yürütülebilmesindeki rolü mevcut ihtiyaçlar doğrultusunda tedarik politikaları izlenmesine sebep olmuştur. Gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülkede zaruri durumlarla ortaya çıkan açığı kapatmak adına tedbirler alınırken ülkemizde ise Milli Eğitim var olan öğretmen açığını kapatmak amacıyla ders ücreti karşılığı görevlendirme halk arasında bilinen adıyla ücretli öğretmenlik uygulamasını işe koşturmaktadır. Bu uygulama “ Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarının ihtiyacının karşılanması amacıyla 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 4üncü maddesinin (C) fıkrasına göre bir eğitim yılında 10 ayı geçmemek üzere kısmi zamanlı geçici çalıştırılabilir.” şeklindeki yasal düzenleme ile giderek yaygınlaşması sorunların artmasına yol açarken eğitim sistemi ve paydaşlara olan etkisini gözlenebilir kılmıştır. Bu bilgiler ışığında eğitim-öğretim sürecine sonradan dahil olan ücretli öğretmenin oryantasyonunda aktif rol üstlenen okul yöneticilerinin görüşleri önemlilik arz etmektedir. Ücretli öğretmenlik uygulamasının yarattığı sorunları okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda ortaya koymak çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Bu çalışmanın amacı Türkiye’de ücretli öğretmenlik uygulamasının yarattığı sorunları okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda ortaya koymak amaçlanmıştır.

1. Okul Yöneticileri ücretli öğretmenlerle ilgili ne gibi sorunlarla karşılaşmaktadır?
2. Ücretli öğretmenlik uygulamasıyla ilgili okul yöneticilerinin iyileştirici önerileri neler olabilir?

Yöntem: Çalışmanın amacı ve araştırma soruları temel alınarak, okul yöneticilerinin ücretli öğretmenlik uygulaması ile ilgili deneyimlerini derinlemesine anlamlandırmak ve irdelemek için nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma olguyu bireylerin bakış açısından görebilmek ve bu bakış açılarına edinmelerine neden olan süreç ve ortamı ortaya çıkarmak için etkili bir araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 1999).

Evren ve Örneklem: Araştırmanın amacına uygun olarak iki ya da daha fazla süredir yöneticilik pozisyonlarında bulunan, İstanbul ilinde görev yapan, 15 okul yöneticisi araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Katılımcıların hepsi çalışmaya gönüllü olarak katılmışlardır ve kendilerinden imzalı onay formu alınmıştır. Diğer 2 katılımcı veri aracının geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasında yer alan pilot görüşmelerde yer almıştır ve veri kapsamı dışında tutulmuştur.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması: Çalışmanın amacı doğrultusunda nitel veri toplama araçlarından biri olan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Kavramsal çerçeveyi oluşturmak ve görüşme sorularının niteliğini sağlamak için kapsamlı bir alanyazın taraması yapılmış ve

⁸³ Lisansüstü Öğrencisi vd., metezeynep@icloud.com

⁸⁴ Dr. Öğrt. Üyesi, KISBU. Eğitim Fakültesi, tarhan@uga.edu

7 temel tema belirlenmiştir. Veri toplama aracı alt sorularla birlikte toplam 8 maddelik yarı yapılandırılmış bir formdan oluşmaktadır.

Görüşmeler yüz yüze gerçekleştirilmiş ve görüşme sürecinde yanıtların konudan sapmaması için özen gösterilmiştir, ses kaydı ve notlar alınmıştır.

Verilerin Analizi: Elde edilen ses kayıtlarının yazılı dökümleri bilgisayar ortamına alınmıştır ve 15 yöneticiden yaklaşık 100 sayfalık bir veri seti elde edilmiştir. Veriler temalara göre gruplanarak içerik analizi yapılmıştır. Araştırmacı tarafından kodlar iki aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir. Aynı teknik görüşme formundaki tüm sorular için uygulanmış ve Microsoft Excel programı ile sayısallaştırılıp veri içerik analizine uygun hale getirilmiştir.

Bulgular, sonuç ve tartışma daha sonra ortaya konulacaktır. Bilgilerinize arz ederiz.

Anahtar Kelimeler: *Okul yöneticileri, ücretli öğretmenlik, Nitel çalışma*

ATATÜRK VE TÜRK DÜNYASINDA “ALFABE” BİRLİĞİNİN ÖNEMİ ÜZERİNE TARİHİ BİR DEĞERLENDİRME

Arife CİBİL YILDIRIM⁸⁵

ÖZET

, Türk milletinin muasır medeniyetler seviyesine ulaşabilmesi için çaba sarf edilmesi gerektiği. Ortak bir alfabe oluşturmanın yabancı tahakkümü altında olan Türkleri kurtarmanın, kültür birliği oluşturmanın önemi ve Türk Dünyasının bütünleşmesi için gereken şeyin dilde, işte, fikirde birliğin öneminin kavranması. Bu gaye ile ilgili olarak gerekli çalışmaların yapılması alfabe farklılıklarının bütünleşmeyi engellediği.

Bu bildiri Türk Dünyası’nda ortak bir dil ve kültür birliği oluşturma çabalarının bir parçası olan “ortak alfabe” meydana getirme ve Türk Dünyasındaki süreci, önemi ve etkileri hakkında tarihi bir değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırma yapılırken öncelikle Türklerin kullandığı diller ve alfabeler ilgili bilgiler ortaya konacaktır. Daha sonraki süreçte Türk Dünyası’nın bütünleşmesinin gerekliliği elde edilen bilgi ve belgeler ışığında bilgilere yer verilecektir. Elde edilen veriler, bilgiler ışığında konu ile ilgili analiz yapılarak konunun önemi gerekçeleri ile ortaya konulacaktır. Dil, ortak, alfabe, kültür ile konu içiçe izah edilmeye çalışılacak. Mustafa Kemal Atatürk’ün konu ile ilgili görüşleri, konu ile ilgili çalışmalarına yer verilecektir. Ortak alfabenin önemi ortaya konulacaktır.

Daha sonra sunulacaktır. Bulgular ve sonuçlar bu nedenle özellikle verilmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Atatürk, Ortak Alfabe, Türk Dünyası, Dil, Türkçe Öğretimi

⁸⁵ Öğretmen, arifecibil@hotmail.com

ANADOLU LİSESİ ÖĞRETMENLERİNİN DENETİM ODAĞI, ÖZGÜVEN VE ALGILANAN ÖRGÜTSEL DESTEK İLE ÖRGÜTSEL SESSİZLİK ALGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Ferudun SEZGİN⁸⁶, Hatice TURAN DALLI⁸⁷

ÖZET

Çalışanların örgütsel problemler ve örgütsel iyileştirmeler hakkındaki fikir ve düşüncelerini ifade etmemeleri örgütsel değişimin ve gelişimin önünde oldukça önemli bir engel oluşturmaktadır. Örgütsel sessizlik, örgütsel öğrenme süreçlerini, gelişim ve değişimi, çoğulculuğu, yenilikçiliği ve yaratıcılığı etkilediği için üzerinde durulması gereken önemli bir konudur. Son dönemlerde dikkat çekici bir biçimde gündeme gelen örgütsel sessizlik; okulları; amaçları, hedefleri ve başarıları açısından çok yakından ilgilendirmektedir.

Benzer durumlarda bazı bireylerin sessiz kalırken, bazı bireylerin konuşma davranışını göstermesi ilginçtir. Bu durum, bireysel farklılıkların rolüne vurgu yapmaktadır. Örgütsel sessizlik davranışında kontrol odağı, benlik saygısı, risk alma eğilimi, grupla özdeşleşme gibi bireylere özgü kişilik özellikleri etkili olabilmektedir. Ayrıca, düşük özsaygılı ve dış kontrol odaklı bireylerin daha fazla sessizlik davranışı gösterdiği ileri sürülmektedir (Pinder ve Harlos, 2001). Örgütsel sessizlikle ilişkili olduğu düşünülen diğer bir değişken de özgüvendir. Yönetim anlayışındaki değişiklikler takım çalışmasına önem veren, eleştirel bakış açıları geliştirebilen, özgüveni yüksek bireylerle çalışmayı zorunlu kılmaktadır (Çakıcı, 2010). Çalışanların, örgüte olan katkılarına değer verildiği ve mutluluklarının önemsendiğine ilişkin genel inancı olarak tanımlanan örgütsel desteğin, örgütsel sessizlik davranışlarını şekillendiren bir öncül olabileceği değerlendirilmektedir (Rhoades ve Eisenberger, 2002). Algılanan örgütsel destek, çalışanların kendilerini örgüte yardım etmekle yükümlü hissettikleri sosyal değişim sürecini gerçekleştirir. Algılanan örgütsel desteğin, örgütsel bağlılığın gelişmesine, işle ilgili daha fazla çaba sarf edilerek normal sorumlulukların ötesinde davranışlar sergilenmesine, tutarlı olumlu tutum ve davranışların geliştirilmesine katkıda bulunduğu belirtilmektedir (James vd., 2015).

Sessizliğin azaltılması, okullarda etkili yönetim anlayışının gerektirdiği, kurumsal çok sesliliğin ve katılımcı bir demokratik yönetim anlayışının yerleşmesine yardımcı olacaktır. İnsan unsuruna yönelik özelliklerin, davranış şekilleri, kişilik unsurları gibi konuların araştırılmasının, örgütsel sessizlik konusunun daha geniş bir çerçevede aydınlatılması ve soruna ilişkin yeni çözüm yollarının önerilmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Örgütsel sessizliği açıklayan farklı kişisel, sosyal ve örgütsel değişkenlerin incelenmesinin alana katkıda bulunacağı söylenebilir. Bu nedenle, bu çalışmada denetim odağı, özgüven ve algılanan örgütsel destek değişkenlerinin örgütsel sessizlik davranışları ile ilişkileri incelenmiştir.

Araştırma ilişkisel tarama modelinde bir çalışma olup yukarıda belirtilen değişkenler arasındaki açıklayıcı ve yordayıcı korelasyonları belirlemeye yöneliktir. Araştırmanın örneklemini Ankara'daki resmi Anadolu liselerinden basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilen 450 öğretmen

⁸⁶ Doç.Dr., ferudun@gazi.edu.tr

⁸⁷ Lisansüstü Öğrencisi vd., Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü, Teknikokullar / Ankara, htdalli@hotmail.com

oluşturmaktadır. Verilerin toplanması amacıyla (i) Denetim Odağı Ölçeği, (ii) Özgüven Ölçeği, (iii) Algılanan Örgütsel Destek Ölçeği ve (iv) Örgütsel Sessizlik Ölçeği kullanılmıştır. Çalışmada öğretmenlerin denetim odağı, özgüven ve algılanan örgütsel destek düzeyleri ile örgütsel sessizlik davranışları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapısal eşitli modeli kullanılmıştır.

Öğretmenlerin özgüven, denetim odağı, algılanan örgütsel destek ve örgütsel sessizlik düzeylerinin cinsiyetlerine ve branşlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacıyla ilişkisiz Örneklem için t-testi kullanılmıştır. Ayrıca, yaş, kıdem ve buldukları okuldaki hizmet süresine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği ise Tek Yönlü Varyans Analizi ile test edilmiştir. Değişkenler arasındaki ilişkilerin belirlenmesi amacıyla Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı hesaplanmıştır. Öğretmenlerin denetim odağı, özgüven ve algılanan örgütsel destek düzeylerini örgütsel sessizlik davranışlarının anlamlı yordayıcıları olup olmadığı, değişkenlerin doğrudan ve dolaylı etkileri Path analizi ile incelenmiştir.

Araştırmanın veri analizi ve bulguların yorumlanması süreci devam etmektedir. Elde edilecek verilerin yorumlanması neticesinde, konuya yönelik öneriler geliştirilerek kongre sunumunda paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Denetim Odağı, Özgüven, Algılanan Örgütsel Destek, Örgütsel Sessizlik*

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNİN TOPLUMSAL VE MESLEKİ STATÜSÜNÜN İNCELENMESİ

Dilşad KAYA⁸⁸, İlknur ŞENTÜRK⁸⁹

ÖZET

Bu çalışma ile öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsünün nasıl değiştiği, ne yönde değiştiği ve neden değiştiği üzerine öğretmenler, okul yöneticileri, öğrenciler ve velilerin görüşleri doğrultusunda belirlenmesi amaçlanmıştır. Aynı zamanda , öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsüne etki eden etmenleri saptamak hedeflenmiştir. Ayrıca katılımcıların belirtilen olumsuz etmenler için ürettiği çözüm önerilerine ulaşılmak istenmiştir.

Araştırma kapsamında:

1. Diğer ülkelerde öğretmenlik mesleğinin Türkiye'deki eğitim sisteminden farklılıkları,
2. Öğretmenlerde aranan özelliklerin neler olduğu ve bunların zamanla ne yönde değiştiği,
3. Öğretmenlik mesleğinin toplum için anlamı ve önemi,
4. Öğretmenlik mesleğini icra ettirenlerin ne gibi sebeplerle öğretmen olduğu,
5. Öğretmenlik mesleğinin algılanışı, çalışma koşulları,
6. Öğretmenlerin meslekten beklentilerinin karşılanmışlık durumu,
7. Öğretmenlerin mesleklerinden memnun olma durumu,
8. Öğretmenliğin statüsüne etki eden unsurlar (Cinsiyet, Branş, Maddi durum, Medya ve sosyal medya, Politikacıların söylemleri, İstihdam türü, Atanamayan öğretmen sorunu, Şikâyet ortamları (147, Bimer, Cimer), Müfredat, eğitim sistemi, eğitim politikaları),
9. Toplumun gözünde statü kazandıran unsurlar,
10. İtibarsızlaşmanın toplumdaki değerler ve olaylar açısından olumsuz etkileri,
11. Öğretmenlerin görev, hak ve imkânları,
12. Statü kaybına neden olan unsurlar (Eğitim sistemi ve politikaları, Eğitim ortamlar, Haftalık eğitim saatleri, İşbirliği, Maddi iyileştirme, Eğitim fakülteleri, Öğretmen seçme sistemi ve görevdeki öğretmenlerin niteliği, Toplumun algısı, Şikâyet ortamları, Devletin sorumluluğu) ve bunlara yönelik çözüm önerilerinin belirlenmesi araştırmanın amacı ve önemi açısından belirleyici bulunmaktadır.

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden, olgu bilim desenine dayalı olarak yapılandırılmıştır. Araştırma katılımcılarını Kocaeli ili İzmit ilçesindeki ortaokul, liselerde görev yapan öğretmenler, öğrenim gören öğrenciler ve velileri oluşturmaktadır. Katılımcılar, maksimum çeşitlilik örnekleme temelinde belirlenmiştir. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen verilerinin çözümlenmesi sürecinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır.

⁸⁸ Lisansüstü Öğrencisi vd., ilknurkokcu@gmail.com

⁸⁹ Dr. Öğrt. Üyesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalı, Eskişehir, ilknurkokcu@gmail.com

Öğretmenlik mesleğinin statüsüne en çok etki eden etmenler politikacıların söylemleri, sosyal medya ve medyaya yansıyan olaylar, toplumun algısı, atanamayan öğretmen sayısının ve eğitim fakültelerinin çoğalması , öğretmen yetiştiren kurumların nitelik sorunları olarak bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Öğretmenlik mesleği, mesleki statü, toplumsal statü,*

PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK DÜZEYİ YÜKSEK ÖĞRETMENLERİN AKADEMİK, SOSYAL VE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ

Ferudun SEZGİN⁹⁰, Kübra ADA⁹¹

ÖZET

Problem Durumu

Öğretmenler sosyal, kültürel ve ekonomik yönüyle farklılık gösteren ortamlarda ve imkânlarda çalışmalarına rağmen, bireyler için belirlenen ortak öğrenme kazanımlarını gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar. Zorlu şartlar ve kısıtlı imkânlarda görevini yapabilme gayreti, çoğu öğretmen için strese ve aşırı yorgunluğa sebep olabilmektedir. Yapılan araştırmalar, öğretmenlerin görev yaptıkları kurumlarda psikolojik zorluklara ve strese maruz kaldıklarını göstermektedir. Bu nedenle öğretmenlerin karşılaştıkları zorluklara ve buldukları okullarda yaşadıkları problemlere karşı sağlıklı baş etme yolları ve bir direnç oluşturmaları gerekmektedir. Kobasa (1979), stresli yaşam durumları ile karşılaşan bireylerde bulunan ve bir direnç kaynağı olarak görev yapan kişilik özelliğini 'psikolojik dayanıklılık' olarak adlandırmaktadır.

Zorlu ve stresli çalışma koşullarında bulunan bireyler için oldukça önemli bir özellik olan psikolojik dayanıklılık birbiriyle ilişkili bağlanma, kontrol ve meydan okuma üzere üç ayrı boyutta ele alınmaktadır. Bağlanma, bireyin yaşam sürecinde çeşitli alanlarla ilgilenmesi ve devam eden yaşam olaylarına katılma eğilimi olarak tanımlanmaktadır. İnsan sosyal bir varlık olması yönüyle iş hayatına, aile çevresine, inanç ve değerlerine bağlanmaktadır. Bu durumda bağlanma bireyin karşılaştığı problemler ve stresli yaşam durumlarına karşı bir güç kaynağı oluşturmasına yardımcı olmaktadır. Kontrol, bireyin yaşamındaki çeşitli durumları değiştirebileceğine yönelik inancını ve bu doğrultudaki eylemlerini içermektedir. Meydan okuma ise durağan olmaktan çok değişime olan inancı ifade etmektedir. Bu yönüyle meydan okuma kavramı, yeni şeyler denemekten hoşlanmayı ve kendine güveni içermekte, bireylerin çevresiyle etkileşime geçmesini gerektirmektedir.

Psikolojik dayanıklılığa yönelik yapılan literatür taraması sonucunda eğitim, sağlık, işletme, psikoloji gibi birçok alanda farklı meslek gruplarını ele alan araştırmalara rastlanmıştır. Eğitim alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde öğretmenlerin psikolojik dayanıklılığını araştıran çalışmaların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bu araştırmalarda öğretmenlerin psikolojik dayanıklılığını farklı değişkenler açısından inceleyen çalışmaların yanı sıra iş doyumunu, mesleki tükenmişlik, örgütsel vatandaşlık gibi birçok kavramla ilişkisini araştıran çalışmalar da bulunmaktadır. Ancak psikolojik dayanıklılığı yüksek öğretmenleri diğer öğretmenlerden ayıran temel özelliklerin neler olduğu konusunda yapılan çalışmalar sınırlıdır. Öğretmenler açısından önemli bir kişilik özelliği olan psikolojik dayanıklılığın bazı akademik, sosyal ve kişilik özellikleriyle ilişkili olması beklenmektedir. Bu çalışma, psikolojik dayanıklılığı yüksek öğretmenlerin akademik, sosyal ve kişilik özelliklerini betimlemeyi amaçlaması açısından literatüre katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Ayrıca psikolojik dayanıklılığı yüksek öğretmenlerin bu özelliklerinin belirlenmesi hizmet öncesi öğretmen eğitiminde ve hizmet içi eğitim etkinliklerinin geliştirilmesinde dikkate alınabilir. Öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin belirlenmesine ve geliştirilmesine yardımcı olacağı düşünülen bu

⁹⁰ Doç.Dr., ferudun@gazi.edu.tr

⁹¹ Lisansüstü Öğrencisi vd., Gazi Üniversitesi, kubrada.16@gmail.com

çalışma, daha sonraki çalışmalara, gelişime yönelik uygulama ve etkinliklere ışık tutabilecek bazı çıkarımlar da sunabilir.

Çalışmanın kapsamında psikolojik dayanıklılık düzeyi yüksek öğretmenlerinin akademik, sosyal ve kişilik özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu amacı gerçekleştirmek için aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1. Psikolojik dayanıklılık düzeyi yüksek öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ve öğretmenliğe ilişkin tanımlama ve kavramsallaştırmaları nasıldır?
2. Psikolojik dayanıklılık düzeyi yüksek öğretmenlerin akademik, sosyal ve kişilik özellikleri nelerdir?
3. Psikolojik dayanıklılık düzeyi yüksek öğretmenlerin akademik yeterliklerini, mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmeye yönelik gerçekleştirdikleri çalışmalar nelerdir?
4. Psikolojik dayanıklılık düzeyi yüksek öğretmenlerin mesleki tutum ve değerleri nelerdir?
5. Psikolojik dayanıklılık düzeyi yüksek öğretmenlerin meslektaşlarına psikolojik dayanıklılık düzeylerini artırmaları için önerileri nelerdir?

Araştırma Yöntemi ve Veri Analizi

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden araştırmanın doğasına uygun olan 'olgubilim (fenomenoloji) deseni' kullanılacaktır. Olgubilim çalışmaları farkında olduğumuz fakat ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olguları ele almaktadır.

Çalışmanın katılımcıları Ankara ilinde bulunan resmi ortaokullarda görevli, psikolojik dayanıklılık düzeyi yüksek 10 öğretmenden oluşturulacaktır. Öğretmenlerin belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılacaktır. Ölçüt örnekleme belli niteliklere sahip kişiler, olaylar veya araştırma verilerine göre belli özellikleri taşıyan bireylerin belirlenmesidir. Araştırma kapsamında ilk olarak psikolojik dayanıklılık düzeyi yüksek bir öğretmenin somut özelliklerinin neler olduğunu belirten bir davranış listesi oluşturulacak, ardından okul müdürleri ve öğretmenlerden kendi okullarında bu özelliklere en yüksek düzeyde sahip olan üç öğretmeni belirtmeleri istenecektir. Belirlenen öğretmenlerden öz değerlendirme yapmaları istenerek psikolojik dayanıklılığı yüksek bir bireyin davranışlarının kendileri için geçerli olup olmadığı sorgulanacak ve araştırmanın katılımcıları belirlenecektir.

Çalışmada açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış bir görüşme formu hazırlanacaktır. Psikolojik dayanıklılığı yüksek öğretmenlerle bu görüşme formları aracılığıyla görüşmeler yapılarak veriler toplanacaktır. Elde edilen veriler betimsel analiz yapılarak incelenecektir. Betimsel analiz verilerin araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre organize edilmesi ve görüşmede kullanılan boyutlar dikkate alınarak sunulmasıdır.

Görüşme esnasında bireyleri yönlendirici ifadelerden uzak durulacaktır. Verilerin analizinde birden fazla araştırmacının katılımı sağlanarak verilerin yanlı yorumlanması engellenecektir. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla araştırma süreci ayrıntılı bir şekilde açıklanacaktır. Ayrıca katılımcıların izni alınarak görüşmeler kaydedilecek ve görüşmelerin metin hali katılımcılara bildirilerek doğruluğu teyit ettirilecektir.

Bulgular ve Sonuçlar

Araştırmanın veri toplama süreci devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Psikolojik dayanıklılık, öğretmen, kişilik özellikleri*

TIYATRO EGITIM FORUMU "NEVRUZ" MESLEKİ GELİŞİM BİÇİMİ OLARAK KÜLTÜR ÇALIŞANLARI

Dinara FARDEEVA⁹², Aygul SALIKHOVA⁹³, Nelya NURGAYANOVA⁹⁴

ÖZET

Tebliğde, Uluslararası tiyatro eğitim forumu Nevruz'un özellikleri dikkate alınmıştır. Amaç Nevruzun Hedefleri ve görevleri ortaya çıkarmaktır. Tiyatro eğitimindeki rolü açığa çıkarılmak ve bu bağlamda Türk kültürünün mekânının önemini vurgulamaktır.

Araştırma konusu: Tiyatro figürlerinin profesyonel kültürünün yetiştirilmesinde tiyatro ve eğitim forumu "Nevruz" un rolünün analizi.

Tiyatro-eğitim ve festival hareketi Nevruz her yıl hız kazanmakta ve yeni dönüm noktalarına girmektedir. Katılımcıların coğrafyası genişlemekte, programın içerik ve eğlence bölümü büyümektedir. Katılımcılar, tiyatral çalışmaların çeşitli alanlarında dünyanın önde gelen uzmanlarından eşsiz bilgi edinme fırsatına sahip olmaktadır. Canlı, doğrudan, gerçek iletişim atmosferi, yaratıcı büyümeye güçlü bir dürtü vermektedir.

İletişim beş ana yön üzerinde kuruludur.

Bu Yönler Şunlardır;

1. Oyunculuk ve Pratik Yön
2. Yöneten Teori, Senaryo ve Müzikal Tiyatro
3. Tiyatro Sosyolojisi, Yönetim, Halkla ilişkiler, Mevzuat
4. Kukla Tiyatrosu Sanatı
5. Tiyatro Eleştirisi

Bu Festival Forumuna Katılabilecekler;

Türk Dili ile ilgili Tiyatro Grupları, Tiyatro alanındaki profesyoneller, Türk Konuşmacılar, aktörler, yönetmenler, sahne tasarımcıları, sanatçılar, koreograflar, yöneticiler, yazarlar, gazeteciler ve tiyatro eleştirmenleri.

Araştırma yöntemleri: felsefi, metodolojik, pedagojik, tarihsel, bilimsel-metodolojik, kültürelliteratürün teorik analizi ve sentezi; eğitim programı, pedagojik belgelerin incelenmesi; tiyatro geleneklerinin analizi; gözlem, görüşme, sorgulama, test etme, görüşmedir.

"Nevruz" işleyen eğitim ve bilimsel bir laboratuvar, ulusal epik olongo Yakut dahil Türk halklarının geleneksel tiyatro ve müzikal formları, geleneksel Türk sanatları, hömeyçerçevesinde:

⁹² Dr., aurora_84@inbox.ru

⁹³ Dr., Tataristan Cumhuriyeti Bilimler Akademisi'nden G. İbrahimov'un adını taşıyan Dil, Edebiyat ve Sanat Enstitüsü, aygul.salikhova@gmail.com

⁹⁴ Doç.Dr., Kazan Federal Üniversitesi, naila-n@mail.ru

1. **Türk gölge tiyatrosu** Tatar ve Başkırlar (Kura kubyz) ve drugie.V ayrı laboratuvarın geleneksel müzik aleti çalmak Karagöz Yakut geleneksel şarkı toyuk, çocukların sorunlarını ve kukla tiyatrosu vurgulamaktadır. "Aktörler, yönetmenler, sinema yönetmenleri, sanatçılar, koreograflar, yöneticiler, yazarlar, gazeteciler, çağdaş tiyatronun tiyatro kritiği.Fakticheskie gereksinimleri laboratuvarda görünür:
2. **Festivali-forumu:** Türk dillerinde oynayarak tiyatro gruplarının katıldığı ve Türk konuşmacılar tiyatro meslekler edilir Tiyatro yönetimi, halkla ilişkiler ve pazarlama sorunları.
3. Provodyatsya teatral sanatının önemli isimlerinden olan toplantılar ve son yılların en önemli tiyatro yapımları gösterir.

Sonuç olarak; 1. Forum kitleye finansal sorunlara doğru çözümü ve ürün stratejisinin teatral kültürünün gelişmesi planlamasını çekmek için teatral piyasa koşullarının sorunun çözümüne katkıda bulunmaktadır. 2. Tandem Festivali - Bir eğitim forumu, Türk dünyasının kültürel yaşamında bir dönüm noktası haline gelir ve onu aşar. "Nevruz" eğitim forumunun önemli bir unsuru, Türk sanatının ulusal kimliğinin sorunlarının ele alınmasıdır.

Anahtar Kelimeler: *Eğitim, Tiyatro, Forum, Festival, Nevruz.*

İLKÖĞRETİM DÖRDÜNCÜ VE BEŞİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRENCİ SORUMLULUKLARI İLE DERS ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Fatma BASAN⁹⁵, Mehmet Ali YOLDAŞ⁹⁶

ÖZET

Öğrencilerimizin okullarda daha başarılı kendine olan güvenlerinin tam olması ve sorumluluklarını yerine getirmelerinin, sonraki zamanlar kendilerine, ailelerine ve yaşadıkları topluma ve en nihayetinde ülkelerine faydalı birer birey olmaları arzu edilen bir durumdur. Bu bağlamda öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarının, sorumlulukları ile doğru orantılı olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle öğrenci ders çalışma alışkanlıklarını sorumluluk bilinci ile birleştirmenin daha başarılı öğrenciler yetiştirmenin koşulu olarak görebiliriz. Sorumluluk düzeyini arttırarak ders çalışma alışkanlıklarını değiştirmek temel amaçtır. Bu araştırmada belirlenen sorunların çözümünde yapılan öneriler örneklem ve evrende yer alan okullar için uygun bir kaynak olacaktır.

Bu bağlamda;

4. ve 5. sınıf öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları ile sorumlulukları arasındaki ilişkiyi incelemek ve sonuçlarını değerlendirmek amacıyla;

1. Öğrencilerin ders çalışma alışkanlık düzeylerinin dağılımı nasıldır?
2. Öğrencilerin ders çalışma alışkanlık düzeylerinin cinsiyet, ayrı oda, rehber öğretmen aile geliri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. Öğrencilerin sorumluluk düzeylerinin dağılımı nasıldır?
4. Öğrencilerin sorumluluk düzeylerinin cinsiyet, ayrı oda, rehber öğretmen, aile geliri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
5. Öğrenci ders çalışma alışkanlıkları ile öğrenci sorumlulukları aralarında nasıl bir ilişki vardır.
6. Öğrenci sorumluluk algıları ders çalışma alışkanlıklarının anlamlı bir yordayıcısı mıdır?

sorularına cevap aranacaktır.

Bu araştırma ilişkisel tarama modelinde olup, örneklemini ise Afyonkarahisar ili sınırları içerisinde olan 4. ve 5. sınıf öğrencilerini kapsayan çalışma uygun (kazara) örnekleme yöntemi ile seçilen ilköğretim okulu öğrencileridir.Yapılan çalışma sonunda 214'ü 4. Sınıf (%50,4) ve 203'ü (%49,6) 5. sınıf öğrencisi araştırma örneklemini oluşturmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin 187'si kız, 230'u erkektir. Veri toplama aracı olarak Öğrenci Sorumluluk Ölçeği (ÖSÖ) ile Ders Çalışma Alışkanlıkları Ölçeği (DÇAÖ) kullanılmıştır.

Ders Çalışma Alışkanlıkları Ölçeği (DÇAÖ):DÇAÖ Günaydın (2011), tarafından geliştirilmiştir. 4'lü likert tipi bir derecelendirmeye sahip olan ölçekte toplam 24 madde bulunmaktadır. Ölçeğin

⁹⁵ Lisansüstü Öğrencisi vd., Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretimi Ana Bilim Dalı, Afyonkarahisar, fatmabasanm1987@gmail.com

⁹⁶ Öğretmen, mehmetaliyoldas@gmail.com

genel güvenilirlik katsayısının (iç tutarlılığı) $\alpha = .803$, alt boyutlarına ait güvenilirlik katsayılarının da 614 ile 774 arasında değiştiği bulunmuştur.

Öğrenci Sorumluluk Ölçeği (ÖSÖ):Öğrenci Sorumluluk Ölçeği Kaya & Doğan (2014), tarafından geliştirilmiştir. 4'lü likert tipi bir derecelendirmeye sahip olan ölçek ("1" hiçbir zaman, "2" bazen, "3" sık sık ve "4" her zaman) şeklinde yazılmış toplam 13 madde ve dört faktörden oluşmaktadır. Bulunan faktörler Derse Katılım, Okula Katılım, Ödev Bilinci ve Başarı Farkındalığı olarak isimlendirilmiştir. Ölçeğin genel güvenilirlik katsayısının (iç tutarlılığı) $\alpha = .85$, "derse katılım" boyutu için .82, "okula katılım" boyutu için .86, "ödev bilinci" boyutu için .87 ve "başarı farkındalığı" boyutu için .79 bulunmuştur.

Veriler normal dağılım gösterdiğinden parametrik fark testleri (t testi, ANOVA) kullanılmıştır ve tüm istatistiksel hesaplamalarda anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir.Veriler analiz edilirken SPSS 21 versiyonu kullanılmıştır.

Ders çalışma alışkanlıkları ve alt boyutlarında en yüksek algı düzeyinin "çalışma ortamı ve sınavlara hazırlık" boyutunda olduğu, en düşük algı düzeyinin "kaçınma" boyutunda olduğu görülmüştür. Ders çalışma alışkanlıklarının cinsiyete ve ayrı oda değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturduğu ortaya çıkmıştır. Rehber öğretmen ve aile geliri değişkenleri arasında anlamlı bir fark oluşmadığı sonucu çıkmıştır.

Öğrenci sorumlulukları ve alt boyutlarında en yüksek algı düzeyinin farkındalık boyutunda "sık sık", en düşük algı düzeyinin ise ödev bilinci boyutunda "bazen" şeklinde gerçekleştiği görülmüştür. Öğrencilerin cinsiyete ve ayrı odası olup olmaması değişkenlerine göre aralarında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Rehber öğretmen değişkenine göre öğrenci sorumluluklarında anlamlı bir fark oluşmamıştır. Sorumluluk düzeyleri ölçeği açısından aile geliri bakımından gruplar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Ders çalışma alışkanlıkları ile öğrenci sorumluluğu arasında orta düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Öğrenci sorumluluklarının, ders çalışma alışkanlıklarının bir yordayıcısı durumunda olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Ders Çalışma Alışkanlıkları, Sorumluluk, İlköğretim*

ÇEVRECI YÜZLER

Nüsret BULUT⁹⁷

ÖZET

Bilim ve Teknolojinin baş döndürücü bir hızla geliştiği, ancak çevre sorunlarının da giderek arttığı dünyamızda, çevre sorunlarıyla ilgilenmek, daha yaşanabilir bir dünya kurmak, son derece önemli bir toplumsal görev haline dönüşmüştür. Bu konuda birçok çalışma yapılmış olmasına rağmen toplumsal anlamda yeterli düzeyde çevre bilincine sahip olduğumuzu belirtemeyiz. Dünyamızın sahip olduğu yaşam alanları ve imkanları hoyratça tüketilmekte ve maalesef okullarımızda etkili ve sürdürülebilir bir çevre bilinci ve eğitimi de verilmemektedir. Eğitim ve öğretim kurumlarında çevre ve çevre sorunlarına yönelik olarak belli günlere yapılan bir takım sınırlı faaliyetler ve programlarla istenilen düzeyde bir çevre ve doğal yaşamın korunması bilincini aşlamak çok mümkün görünmemektedir. Türkiye’imiz bilim, sanayi ve teknoloji planında bir taraftan muasır medeniyet seviyesine çıkmak ve kendisini uluslar arası arenada en iyi bir seviyede gerçekleştirmek , bir taraftan da sahip olduğu doğal güzellikleri ve kaynakları korumak ve yaşatmak zorundadır. Eğitim kurumlarımız öğrencilerimize bu şuuru ve bilinci mevcut müfredat programları ve eğitim anlayışları ile ne kadar aşılatabilmekteyiz? Çocuklarımıza ve Gençlerimize daha yaşanabilir bir çevre ve daha sağlıklı bir yaşam için yaptıklarımızı ve uygulamalarımızı yeterli kabul edebilir miyiz? Öğrencilerimize çevre kirliliğine yol açan etkenleri yeterli bir düzeyde anlatabiliyor muyuz? Çocuklar Doğal yaşamın diğer varlıkları gibi bu durumu yaşayabiliyor mu ? dokunup, hissedebiliyor mu? teorik bilgiler bunu ne ölçüde gerçekleştirebilir. Ders dışı zamanlarda sosyal etkinlik faaliyetleri ve toplum hizmeti çalışmalarımıza doğal yaşamı koruma ve çevreye sahip çıkma durumları eklenemez mi? Eğitim kurumlarımızda çevre ve doğal yaşamı koruma hususunda etkili, sürdürülebilir bir bilinçlendirme faaliyetini hedefleyen projelere ve uygulamalara çok ihtiyacımız var.

Projemizde anket ve görüşme tekniklerinden yararlandık. Gümüşhane Merkez ilçemizde yer alan ortaöğretim kurumlarında okuyan 400 öğrenci arkadaşımıza anket uyguladık. Örneklem gurubumuzu İki Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, bir Anadolu Lisesi, bir Fen Lisesi ve Bir Sosyal Bilimler Lisesinden rastgele belirlemiş olduğumuz öğrencilerden oluşturduk. Anket sorularını okulumuz sınıflarının tamamında öğrenimlerini sürdüren öğrenci arkadaşlarımızla birlikte belirledik. Her öğrenci araştırma konumuzla en çok uyuşacak nitelikte 10 soru belirledi, toplam 94 öğrencimizin hazırladığı sorulardan tekrar sayısı en yüksek olandan en düşük olana doğru bir sıralama yaptıktan sonra elimizde oluşan 18 adet soruyu benzerlik ve ilgililiklerini de esas alarak 10 adet soruya indirgedik. Bu nedenle Anketi kendi okulumuzda okuyan arkadaşlarımıza uygulamadık. Kendi arkadaşlarımızla yürüyüş, çevre temizliği ve doğal yaşamı koruma çalışmalarında bir araya geldik.

Proje çalışmasının zamanında yetiştirilebilmesi için okulumuz aracılığı ile İl Milli Eğitim Müdürlüğümüzden okullarımızda anket uygulamak için onay aldık. Yoğun sınav dönemine ve kar tatillerinin de eğitime ara verdiğini bir döneme denk geldiği için öğrenci arkadaşlarımızın akademik çalışmalarına ve derslerin akışına engel olmamak adına, oldukça dikkatli ve hassas hareket ettik. Bu

⁹⁷ Öğretmen, nusretbulut0406@gmail.com

nedenle gündüz müsait olmayan okulların anket çalışmasını akşam pansiyonlarında gerçekleştirdik. Anket uygulamamız bir öğrenci için en az 6 en fazla 8 dakikalık bir zaman almıştır.

Anketlerimizin Excel formatında tablo hazırlamak suretiyle çetelesini çıkardık. SPSS veri analizi programına uyumlu olarak çıkardığımız tablolarımızı programa yükleyerek analiz verilerine ulaştık. Ayrıntılı analizlerimizi proje açısından anlamlı bulduğumuz bağlantıları esas alarak yorumladık.

Etkinlik ve faaliyetler

- Ziyaretler
- Yemeleme faaliyetleri
- Yürüyüşler
- Çevre temizliği çalışmaları

Anket

Görüşme

Ankete katılan öğrencilerde yaş arttıkça Gümüşhane'deki çevre sorunlarıyla ilgili oldukça anlamlı ve belirgin bir bilinçlilik oluştuğunu gördük. Cinsiyete göre bir değerlendirme yaptığımızda kız öğrencilerimizin daha fazla çevre bilincine sahip olduklarını, yine çevre örgütlerine katılımı isteme oranının kızlarda erkeklere göre % 9,7 daha yüksek olduğunu tespit ettik. Ankete katılanların çoğunluğunun Gümüşhane'deki madenlerin ciddi çevre sorunlarına yol açmadığı, 9. Sınıf öğrencilerinin çevre sorunlarına daha çekingen yaklaştıkları ve çevreci sivil toplum örgütlerine üye olmayı düşünmedikleri görülmüştür. Öğrencilerimiz Gümüşhane deki geri dönüşüm çalışmalarını yeterli bulmamıştır. Doğal yaşamı koruma çalışmaları ise nispeten yeterli bulunmuştur.

Projeye başlanması ile birlikte sayfamızın ziyaretçi sayısı ve beğenileri katlanarak yükselmiştir. Anket uyguladığımız öğrencilerimizin bir kısmı düzenlediğimiz çevre yürüyüşüne katılmıştır. Öğrenci arkadaşlarımızın çevre sorunları konusunda yeteri düzeyde bilgilendirilmedikleri görülmüştür. Özellikle 9. Sınıf düzeyinde öğrencilerimize “ Çevre ve Doğal Yaşamı Koruma” adı altında seçmeli bir ders konulmasının yararlı olabileceği düşünülmüştür.

Bu proje okulumuz tarafında yaşayarak öğrenme faaliyeti olarak devam etmekte olup sivil toplum örgütlerimiz, kurum ve kuruluşlarımız böylesine önemli ve yararlı bir projede buluştukları için son derece etkili ve verimli olmuştur. Gümüşhane merkez ilçemizde oldukça aktif çevreci liselilerden oluşan bir gençlik gurubu oluşturulmuştur. Gençlerimizde çevre kirliliği ile mücadele ve doğal yaşamın korunması alanındaki bilinç kültürü geliştikçe diğer alanlarda da i doğal olarak daha etkili ve verimli çalışmalarda kendilerini ifade etmeye başlamışlardır.

Anahtar Kelimeler: *Çevre, Doğa, Kirlilik, Doğal Yaşamı Koruma, Sağlık*

ORTAOKUL 7. VE 8.SINIF İNGİLİZCE DERSLERİNDE COMPARATIVE VE SUPERLATIVE KONULARINDA KART EŞLEŞTİRME TEKNİĞİ İLE DESTEKLENMİŞ ÖĞRETİME İLİŞKİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

Fatma BASAN⁹⁸, Mehmet Ali YOLDAŞ⁹⁹

ÖZET

Ortaokul 7. Ve 8. Sınıf İngilizce dersinde Comparative ve Superlative konularında düzensiz sıfatların öğretiminde kart eşleştirme tekniği kullanarak öğrencilerin İngilizce dersindeki başarılarını arttırmak ve kart eşleştirme tekniği ile desteklenmiş öğretime ilişkin öğrenci görüşlerini değerlendirmek. Bu kapsamda

1. Öğrencilere göre İngilizce dersinin kart eşleştirme tekniği ile desteklenmesinin olumlu yönleri nelerdir
2. Öğrencilere göre İngilizce dersinin kart eşleştirme tekniği ile desteklenmesinin olumsuz yönleri nelerdir?
3. Öğrenciler yöntem uygulanırken herhangi bir sıkıntı yaşadılar mı ? Anlayamadıkları bir kısım oldu mu? / Nelerdir ?
4. Öğrenciler, kart eşleştirme tekniğinin yeniden ders içerisinde uygulanmasını isterler mi? Neden?
5. Uygulanan yöntem öğrencilerin derse katılma durumunu nasıl etkiledi?

Sorularına cevap aranacaktır.

2017-2018 eğitim öğretim yılında Hatay ilinin Oğuzhan ortaokulunda yer alan 7. Ve 8. Sınıf öğrencilerine yarı yapılandırılmış odak grup görüşmesi soruları uygulanmıştır. Araştırmada veriler; öğrencilerine kart eşleştirme tekniği uygulandıktan sonra altışarlı gruplar halinde yapılan odak grup görüşmeleriyle, uygulama sırasında ise araştırmacı tarafından yapılan gözlem ve öğretmen günlükleri yoluyla toplanmıştır. Odak grup görüşmesinde öğrenci cevapları ses kayıt cihazı ile kaydedilip daha sonra bilgisayar ortamında excele aktarılmıştır. Öğrencilerin vermiş oldukları cevaplar incelenerek görüşmeden elde edilen verilerin yorumlanabilmesi amacıyla kod ve temalar oluşturulmuştur. Verilerden hareketle, kodların benzerlik ve farklılıkları, birbiriyle ilişkili olmaları dikkate alınarak kategoriler oluşturulmuş ve analiz birimi olarak cümleler kullanılmıştır. Oluşturulan kodlar sonrasında ortak bir tema belirlenerek eş kodlayıcı yöntemiyle bu temaların güvenilirliğine bakılmıştır. Böylece odak grup görüşmesi ile elde edilen verilerin sistematik ve güvenilir bir şekilde ifade edilmesi sağlanmıştır. Güvenirlik= Görüş Birliği/ (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) formülü ile gözlem ve görüşmeden elde edilen kodlamaların güvenilirliği hesaplanmıştır. Bu değerler %70 den daha büyük bir değer olduğu için araştırmanın güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gözlem, görüşme tekniği ve öğretmen günlükleri kullanılarak verilere ulaşılan bu araştırmada veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir

Araştırma nitel araştırma desenlerinden biri olan eylem araştırılması modelinde olup, öğrenciler amaçsal örneklem alma yöntemlerinden ölçüt örneklem ile seçilmiştir.

⁹⁸ Lisansüstü Öğrencisi vd., fatmabasanm1987@gmail.com

⁹⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, Reyhanlı, Hatay, mehmetaliyoldas@gmail.com

Yedisi kız, beşi erkek olmak üzere toplam on iki 7. Sınıf öğrencine bir plan ve zaman akışı çerçevesinde birinci eylem planı uygulanmıştır. Fakat birinci eylem planı sırasında sınıf içi düzenlemeyle zaman kaybedilmesi, uygulamanın yapıldığı sırada gürültü olması ve birinci eylem planından istenen verimin alınamaması ikinci eylem planının uygulanmasını zorunlu kılmıştır. Bu sebeple 8. Sınıflar içerinden seçilen altısı kız, altısı erkek olmak üzere toplam on iki öğrenciye kart eşleştirme tekniği, belirli bir plan ve zaman akışı çerçevesinde tekrar uygulanmıştır. İkinci eylem planı başarılı bir şekilde sonuçlandığı için üçüncü eylem planına gerek duyulmamıştır.

Öğrencilerle yapılan odak grup görüşmesinde İngilizce dersinde kart eşleştirme tekniğinin kullanılmasının olumlu yönlerine yönelik öğrencilerden; öğretici, motive edici, pekiştirici ve eğlenceli olduğu şeklinde cevaplar alınmıştır. İngilizce dersinin kart eşleştirme tekniği ile desteklenmesinin olumsuz yönleri nelerdir sorusuna öğrenciler görüşlerini; zamanın yetmemesi, sınıftaki sıra düzeninin uygulama için elverişli olmaması, gürültü olması şeklinde ifade etmişlerdir. Kart eşleştirme yönteminin uygulanması sırasında yaşanan sıkıntıları öğrenciler genel olarak, düşüncelerini ifade ederken zorlandıkları, çekindikleri, heyecanlandıkları ve şaşırtdıkları yönünde cevaplamışlardır. Kart eşleştirme yönteminin sınıfta tekrar uygulanıp uygulanmaması konusunda öğrencilerin verdikleri cevaplar olumlu yönde olmuştur. Uygulanan yöntem ile desteklenen derse katılım düzeyini öğrenciler: “ derse aktif katıldım, arkadaşlarımla etkileşim halinde bulundum, araştırdıklarımı arkadaşlarıma aktarabildim” şeklinde cevaplamışlardır.

Kart eşleştirme tekniğinin yabancı dil öğrenimi sırasında öğrencilerin kavramayı zorlandıkları konularda kullanılmasının öğrencinin öğrenmekte güçlük çektiği konuyu anlamasına ve pekiştirmesine yardımcı olmuştur. Yabancı dil dersinde yapılan etkinliklerin öğrencilerin derse katılımını sağlayarak öğrencilerin etkinlikler ile öğrendiklerinin akılda kalmasını sağladığı ve tekniklerin öğrenciler arası etkileşimi artırarak öğrencilerin bilgi paylaşımı içinde oldukları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Kart Eşleştirme, Ortaokul, Yabancı dil, Derse aktif katılma*

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ÇOCUĞU OLAN, ÇALIŞAN EBEVEYNLERİN ÇOCUK İSTISMARI VE İHMALİNE DAİR GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bengü TÜRKOĞLU¹⁰⁰

ÖZET

Çocuk istismarı; bir yetişkin tarafından çocuğa yöneltilen uygunsuz ya da hasar verici olarak nitelendirilen, çocuğun yaşamını, gelişimini, sağlığını engelleyen ya da kısıtlayan her tür fiziksel ve/veya duygusal kötü muamele olarak, çocuk ihmali ise; çocuğun sağlık, eğitim, duygusal gelişim, beslenme, barınma ve güvenli yaşam koşulları gibi gelişimi ve esenliği için yapılması gerekenlerin yapılmaması olarak tanımlanmaktadır (Oral ve ark., 2001; WHO, 1999).

Yapılan araştırmalar çocuğun yaşı ne kadar küçükse istismara uğrama ihtimalinin de o derece yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sebepten çocukların hakları, karşılaştıkları sorunlara yönelik olarak neler yapabilecekleri konularında bilgilendirilmeleri ve aydınlatılmış olmaları çok küçük yaşlardan itibaren sağlanmalıdır (Yalçın, Koçak ve Duman, 2014). Çocuğun ilk sosyal ortamının ailesi olduğu bilgisinden hareketle çocuk istismar ve ihmali, sadece bu durumlara maruz kalan çocuğu değil aynı zamanda çocuğun içinde bulunduğu aileyi de oldukça olumsuz şekilde etkileyen bir toplum sağlığı sorunudur (Dilsiz ve Mağden, 2015). Hatta bazen aileler çocuk yetiştirme sürecinde farkında olmadan ilgisizlik, duygusal yoksunluk gibi çocuğa yönelik istismar ve ihmal tutumları sergileyebilirler. Bu sebepten son zamanlarda artış gösteren istismar ve ihmal vakalarına karşı ebeveynlerin bu konuda bilgi sahibi olmaları, istismar ve ihmalin tanınması, önlenmesi, zamanında kritik müdahalelerde bulunulması ve en önemlisi ebeveynlerin kendi çocuklarını bilinçlendirmeleri büyük önem arz etmektedir (Bahar ve ark., 2009).

Bu çalışma, okul öncesi dönemde çocuğu olan, çalışan ebeveynlerin çocuk istismarı ve ihmaline dair görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Okul öncesi dönemde çocuğu olan ve çalışan ebeveynlerin çocuk istismarı ve ihmaline dair görüşlerini tespit etmek amacıyla yapılan bu çalışma nitel bir araştırmadır. Bu araştırmada durum çalışması deseni kullanılmıştır. Çalışma grubunun seçiminde amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu bağlamda örnekleme alınacak ebeveynler belirlenirken okul öncesi dönemde çocuklarının olması ve bir kurumda tam zamanlı olarak çalışmaları ölçüt olarak belirlenmiştir. Buna göre araştırmacının çalışma grubunu bahsedilen ölçütleri karşılayan 16 anne ve 12 baba olmak üzere toplam 28 ebeveyn oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak anne ve babalara yönelik bilgileri içeren “Kişisel Bilgi Formu” ve anne-babaların görüşlerini belirleyebilmek için açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış “Ebeveyn Görüşme Formu” kullanılmıştır. Veri toplama süreci devam etmekte olup anne ve babaların her biriyle farklı zamanlarda bireysel görüşmeler gerçekleştirilmektedir. Görüşme formundaki açık uçlu sorulara verilen cevapların analizi, nitel veri analiz yöntemlerinden biri olan “içerik analizi” kullanılarak değerlendirilecektir.

¹⁰⁰ Dr. Öğrt. Üyesi, bturkoglu@konya.edu.tr

Araştırmanın veri toplama süreci devam etmekte olup verilerin toplanmasından sonra veri analizi yapılacak ve elde edilen bulgular alan yazındaki bilgiler ışığında yorumlanarak tartışılacaktır. Ayrıca araştırmadan elde edilen sonuçlara göre önerilerde de bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Çocuk İstismarı, Çocuk İhmali, Okul ncesi Dönem, Ebeveyn*

BU OKUL SİZİ UÇURUR MU?: AKSU UÇAK MESLEKİ TEKNİK ANADOLU LİSESİ ÖĞRENCİLERİ OKULLARINI NASIL GÖRÜYOR.

Sami YOLLU¹⁰¹, Eray KARA¹⁰², Ersin KUŞÇI¹⁰³

ÖZET

Teknolojik gelişmeler toplumları etkilemekte; onların ekonomik, kültürel ve politik yaşamlarında değişimlere neden olmaktadır. Bu değişimleri karşılamak ve toplumsal ihtiyaçlara karşılık verebilmek için nitelikli insan gücüne olan ihtiyaç günden güne artmaktadır. Bu bağlamda bu insan gücünü yetiştirmeyi amaç edinmiş mesleki teknik eğitime büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir.

Türkiye’ de Mesleki Teknik Anadolu Liseleri nitelikli iş gücünü sağlama noktasında önemli bir yere sahiptir. Lise eğitiminin teorik kısmını uygulama ile harmanlayarak veren bu liselerin öğrencileri iş hayatına daha iyi hazırladığı söylenebilir. Mesleki Teknik Anadolu Liselerinde öğrenim gören öğrenciler iş hayatına daha erken atılma fırsatı yakalamaktadırlar. Bu liseler öğrencileri iş hayatına erken başlatma fırsatını vermesi yanında; üniversitelere de öğrenci kazandırmaktadır.

Öğrenci başarısını ve dolaylı olarak niteliğini etkileyen önemli faktör okullardır. Öğrencilerin okullarına ilişkin algıları başarılarını etkilediği ileri sürülebilir. Bu algılar ne kadar olumlu ise akademik başarıları da o oranda olumlu yönde değişiklik göstermektedir. Demir (2009) ve Bahçetepe ve Giorgetti (2015) yaptıkları araştırmalarda öğrencilerin okulları ile ilgili algılarının okul başarısını etkilediği sonucuna varmışlardır.

Bu araştırmanın amacı Antalya ili Aksu İlçesi Aksu Uçak Mesleki Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin okullarına ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır.

Bu araştırma nitel araştırma desenlerinden olgu bilim ile tasarlanmıştır. Olgu bilim farkında olduğumuz fakat ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız; olaylara, deneyimlere, algılara, yönelimlere, kavramlara ve durumlara odaklanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Araştırmanın örnekleme, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Ölçüt olarak öğrencilerin başarı durumu kabul edilmiştir. Buna göre çalışmanın örneklemini başarı sırasına göre ilk üç sırada bulunan, son üç sırada bulunan ve orta üç sırada bulunan öğrenciler oluşturmaktadır.

Veriler görüşme yöntemi ile toplanacak olup yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılacaktır. Verilerin analizinde ise içerik analizi yöntemi kullanılacaktır.

Daha sonra sunulacaktır

Anahtar Kelimeler: *Mesleki Eğitim, Uçak Mesleki Teknik*

¹⁰¹ Lisansüstü Öğrencisi vd., samiyollu@gmail.com

¹⁰² Lisansüstü Öğrencisi vd., GAZİ ÜNİVERSİTESİ, erayy kara@gmail.com

¹⁰³ Lisansüstü Öğrencisi vd., GAZİ ÜNİVERSİTESİ, ersinakademik@gmail.com

FEN BİLİMLERİ DERSİNDE ÇALIŞMA YAPRAĞI KULLANIMININ ÖĞRENCİ FEN BİLİMLERİ TUTUMUNA ETKİSİ

Reha ATAŞ¹⁰⁴, Çavuş ŞAHİN¹⁰⁵

ÖZET

Bilgi çağının yaşandığı günümüzde eğitim sisteminde temel amaç mevcut bilgileri aktarmaktan çok bilgiye ulaşma becerileri kazandırmaktır. Böylece eğitimin kalitesi de artmaktadır. Bu becerilerin öğretildiği derslerden biri de Fen Bilgisi dersleridir. Fen Bilgisi derslerinde önemli olan öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmelerine yönelik ortam hazırlamaktır. Öğretimin amacı konuların derinliğine öğretmek olduğu düşünülürse fen öğretiminde dikkat edilecek birtakım unsurlar olduğu görülmektedir. Fen bilimleri dersi öğrenme–öğretme sürecinde bu unsurlar göz önüne alınarak işlenmelidir. Bu nedenle sınıf içi etkinlikleri büyük öneme sahiptir. Bu alanda yapılan çalışmalarda, istenen düzeyde öğrenmenin gerçekleştirilebilmesi için öğrencinin aktif olduğu çağdaş öğrenme yaklaşımlarından faydalanılması gerektiği belirtilmektedir (Birbir,1999 ve Turan, 1996). Çağdaş öğrenme yaklaşımlarından biri de yapılandırmacı öğrenme yaklaşımıdır. Yapılandırmacı öğrenmede birey etkindir. Esas olan bilginin birey tarafından alınıp kabul görmesi değil bireyin bilgidan nasıl bir anlam çıkardığıdır (Perkins,1997). bireyin aktif katılım sağladığı bu modelde öğretim yöntem, materyal ve teknikleri önem arz etmektedir. Öğretim sürecinde kullanılan öğretim materyallerinden biri de çalışma yapraklarıdır.

Çalışma yaprakları herhangi bir konunun öğretimi aşamasında öğrencilerin yapacağı etkinliklerle ilgili yol gösterici açıklamaları içeren yazılı dokümanlardır (Şahin ve Yıldırım,1999) Fen öğretiminde öğretmenin öğrenme ortamındaki rolünü en aza indirmek ve öğrencilerin bireysel olarak bilgiye ulaşmalarını sağlamak için hazırlanan çalışma yaprakları, yeni davranışın kazanılması ile kazanılan davranışın pekiştirilmesinde kullanılabilir (Aydoğdu ve Kesercioğlu, 2005). Tutum ise öğrencilerin öğrenmelerini etkiler. Özellikle erken yaşlarda kazandırılan olumlu tutumlar öğrencilerin motivasyonlarını artırır. Bu nedenle öğrenme sürecinde tutumun etkisi yadsınamaz. Bu iki etkenin fen öğretiminde etkisini incelemek için bu araştırmada ortaokul 6. sınıf öğrencilerinin Fen Bilimleri dersinde çalışma yaprakları ile yapılan öğretimin öğrencilerin Fen Bilimleri tutumu üzerine etkisinin olup olmadığı incelenecektir.

Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

1. Çalışma yaprağı kullanımının öğrencilerin:

a. Fen bilimlerine yönelik tutumları üzerine etkisi var mıdır?

b. Deney ve kontrol grubu öğrencilerin Fen Bilimlerine yönelik tutumları cinsiyet değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

alt problemleri bu araştırmada incelenecektir.

¹⁰⁴ Öğretmen, rehatas86@gmail.com

¹⁰⁵ Prof. Dr., çanakkale 18 mart üniversitesi sınıf eğitimi, çanakkale, csahin25240@yahoo.com

Araştırmada çalışma yaprağı kullanımının fen bilimleri tutumuna etkisini gözlemlemek amacıyla yöntem olarak yarı deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmada 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Antalya Manavgat ilçesi Küçük hasan ortaokulu 6. Sınıfta okuyan 59 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplama araçları olarak, ön test ve son test uygulamalarında kullanılmak üzere Fen Bilgisi Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada öğrencilerin Fen'e yönelik tutumlarını Geban ve arkadaşları tarafından hazırlanan "Fen'e Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılacaktır (Geban, Ertepinar, Yılmaz, Atlan& Şahpaz; 1994). Ölçek 5 seçenek içeren (Tamamen Katılıyorum, Katılıyorum, Kararsızım, Katılmıyorum ve Hiç Katılmıyorum) Likert tipi 15 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin güvenilirliği Geban ve arkadaşları tarafından 0,83 olarak bulunmuştur. rol grubu olarak belirlenecektir. Fen Bilgisi Tutum ölçeği 19 maddeden oluşmaktadır. Katılımcıların tutum maddelerine verecekleri cevaplar likert ölçek türünde olup, "tamamen katılıyorum", "katılıyorum", "kararsızım", "katılmıyorum" ve "hiç katılmıyorum" olarak derecelendirilmiştir. Katılımcılardan tutum maddesine ilişkin kendileri için en uygun cevabı işaretlemeleri istenmiştir. Tutum ölçeğinde 3, 5, 8, 11, 12 ve 16 numaralı maddeler ters maddelerdir.

Ölçeğin güvenilirliği Cronbach Alpha (α) değeri ,818 bulunmuştur. Bu değere göre ölçek yüksek düzeyde güvenilirirdir. Verilerin analizinde SPSS21.0 programından yararlanılmıştır.

Fen Bilgisi Tutum Ölçeği'nin kodlamaları yapılırken, ifadeler 1 "Hiç katılmıyorum", 2 "Katılmıyorum", 3 "Kararsızım", 4 "Katılıyorum" ve 5 "Tamamen katılıyorum" olarak puanlanmıştır. Ters maddelerin kodlamaları benzer şekilde yapılmış; toplam puan hesaplamalarında değerlerin dönüşümü yapılmıştır. . Katılımcıların aritmetik görüşlerine ilişkin aritmetik ortalamaları bu aralıklar dikkate alınarak yorumlanmaktadır.

Öğrencilerin fen bilimlerine karşı tutumları araştırmaya başlamadan önce de olumlu olduğunu analizlerden anlaşılmaktadır. Sınıf ortamı, öğretmen, materyaller, arkadaşlar birçok farklı etken de bu durumu etkilediği söyleyebiliriz. Madde ve ısı ünitesinde sonra öğrencilerin fen bilimleri tutumunu irdelediğimizde olumlu yönde olan tutum puanlarının arttığını gözlemliyoruz. Tutumla ilgili yapılan birçok araştırmada öğrencilerin fen derslerine karşı önyargılı olduğu görülmektedir. Bu önyargı fen dersinin genel anlamda zorluğu, sayısal beceri gerektirmesi, kavram yanlışlarının yaşanabilmesi de etkindir. Ancak kontrol grubu öğrencilerinin ön test puanları da incelendiğinde öğrencilerin çoğunluğunun fen bilimlerine karşı önyargsız ve olumlu tutum içinde olduğu görülmüştür. Aşağıdaki tabloda deney ve kontrol grubu öğrencileriyle ilgili istatistik ortaya konulmuştur.

Deney grubu öğrencilerinin fen bilimlerine yönelik tutumları incelendiğinde öğrencilerin araştırmaya başlamadan önce fen bilimlerine karşı olumlu tutum sergiledikleri görülmektedir. Öğrenciler kontrol grubu öğrencileri gibi ön testte 'katılıyorum;' seviyesinde olumlu tutum göstermişlerdir.

Kontrol ve deney grubu öğrencileri karşılaştırılarak fen bilimlerine yönelik tutumları incelenmiştir. Kontrol grubu öğrencilerinin fen bilgisi tutumları öntest ve sontest puanlarına göre istatistikî açıdan anlamlı farklılık göstermektedir ($t(28)=3,483$; p

Anahtar Kelimeler: *fen bilimleri, fen bilimleri öğretimi, çalışma yaprağı, tutum*

ÖĞRETMENLERİN ÖĞRETİM BASAMAKLARINA GÖRE ÖĞRENCİLERİN BEĞENMEDİKLERİ DAVRANIŞLARININ BELİRLENMESİ

Sibel DOĞAN¹⁰⁶

ÖZET

Toplumda ihtiyaçları karşılamak amacıyla oluşturulmuş pek çok örgüt bulunmakta, bu ihtiyaçlarından biri olan eğitim ihtiyacını karşılayan örgütlerden biri de okullar olarak yer almaktadır. İstendik davranış meydana getirme süreci olarak ifade edilen eğitimde gerçekleştirilmesi istenen, amaçlara planlı şekilde ulaşılması iken, kimi zaman süreçte bir takım aksaklıklar yaşanmakta, diğer bir deyişle istenmeyen, planlanmayan durumlar söz konusu olmaktadır. Öğretmenler bazen bu sorunları çözmek için çaba harcamakta, bazense öğrencilerin istenmeyen bu davranışları karşısında tepkisiz kalmaktadır. Bu durum süreçte bir takım sıkıntılara neden olmakta, sorunlu davranışlar çözümlenmediği durumlarda amaçtan gitgide uzaklaşmaktadır. Bu anlamda sorunun kaynağının tespit edilmesi ve sorunun çözülmesi hususu önem taşımaktadır. Bu bilgilerden hareketle bu araştırmada öğretmenlerin öğretim basamaklarına göre öğrencilerin beğenmedikleri davranışları konusu incelenmekte, bu davranışların neler olduğu ve bu davranışları istendik davranışlara çevirebilmek için ne gibi çözümler üretilebileceği üzerinde durulmaktadır.

Bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden fenomenolojik araştırma deseni kullanılmıştır. Fenomenolojik araştırma deseninde farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olguları araştırmak amaçlanmakta, fenomenin yapısı ve özü anlaşılmasına çalışılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008; Merriam, 2015). Bu araştırmada araştırılan olguyu her açıdan yaşamış (Onat, 2011) bir öğretmen grubuyla çalışma yapılmakta, bu grubun tecrübeleri ödünc alınmaktadır. Creswell (2007) fenomenolojik araştırmaların 5-25 kişiyle yapılmasını tavsiye etmektedir. Bu nedenle araştırma ilkökul kademesinden 5, ortaokul kademesinden 5 ve lise kademesinden 5 öğretmen olmak üzere 15 öğretmenle gerçekleştirilmiş, veriler öğretmenlerle görüşme yapılarak toplanmıştır. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile yüz yüze görüşmelerle elde edilmiştir. Araştırmada veriler 2017-2018 güz döneminde Polatlı'daki ilkökul, ortaokul ve lisede görev yapan ve gönüllü olarak araştırmaya katılan 15 öğretmenle toplanmıştır. Katılımcılarla görüşmeler sonucunda elde edilen ham veriler bilgisayar ortamına aktarılmış, ardından ilişkilendirilmiş ve son olarak temalar oluşturulmuştur. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Katılımcıların görüşleri doğrudan alıntı şeklinde verilerek araştırmanın güvenilirliği desteklenmiştir. İlkokulda görev yapan öğretmenler İ.Ö ortaokulda görev yapan öğretmenler O.Ö ve lisede görev yapan öğretmenler L.Ö olarak kodlanmıştır. Veri analizinde uzman görüşünden yararlanılmıştır.

Öğrencilerin istenmeyen davranışları zorbalık, sorumsuzluk ve disiplinsizlik temalarında toplanmıştır. Bu temalar arasında istenmeyen davranışların en çok disiplinsizlik temasında yer aldığı görülmektedir. Zorbalık teması altında ilkökulda en sık şiddet uygulama davranışının, ortaokullarda en sık şiddet ve küfür etme davranışlarının görüldüğü liselerde ise en sık küfür etme davranışının yaygın olduğu görülmektedir. Disiplinsizlik temasının altında ilkökul kademesinde en sık parmak kaldırmadan konuşma davranışı görülmekle birlikte, şikayet etme, derste tuvalete gitme

¹⁰⁶ Lisansüstü Öğrencisi vd., sibeldastekin@hotmail.com

davranışlarının görüldüğü, ortaokul kademesinde en sık gürültü yapma davranışı görülmekle birlikte parmak kaldırmadan konuşma, derste sınıfta dolaşma, sınav günü okula gelmeme davranışlarının da görüldüğü lisede ise en sık okulda sigara içme olmak üzere, izinsiz sınıfa girme ve izinsiz sınıftan çıkma davranışlarının görüldüğü söylenebilir. Araştırmanın bulgularına göre derste tuvalete gitme yalnızca ilkokullarda görülen bir istenmeyen davranışken sigara içme, sınıfa izinsiz girme ve sınıftan izinsiz çıkma davranışları yalnızca lisede görülmektedir. Şiddet uygulama, küfür etme, tehdit etme, gürültü yapma gibi davranışların her üç kademede de gerçekleştiği görülmektedir. Derste tuvalete gitme davranışının sadece ilkokulda çıkması küçük yaşlardaki öğrencilerin tuvalet kontrolünü sağlayamamasıyla ilişkili olduğu ve bunun disiplinsizlik dışında dönemsel özelliklerinden de kaynaklandığı söylenebilir. İlkokul, ortaokul ve lisedeki öğrencilerin zorbalıkla ilgili davranışlarına bakıldığında tehdit, şiddet ve küfürün söz konusu olduğu görülmektedir. Ancak liselerde diğer kademelerden farklı olarak küfür etme davranışının diğer kademelerden daha fazla görüldüğü söylenebilir. Öğrencilerin sorumsuzlukla ilgili istenmeyen davranışlarına bakıldığında ders araç gereçlerini getirmeme davranışının bütün kademelerde sorun olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin ifade ettiği zorbalık, disiplinsizlik ve sorumsuzluk teması altındaki bu davranışlardan en çok disiplinsizlik davranışının görüldüğü, bu davranışların görülme sıklığının ise kademelere göre farklılaştığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: *Disiplin, eylem araştırması, sınıf yönetimi.*

LİSE ÖĞRENCİLERİNDE SOSYAL MEDYA KULLANIMI İLE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Gökhan ARASTAMAN¹⁰⁷, Selçuk Yusuf ARSLAN¹⁰⁸

ÖZET

İletişim teknolojilerindeki gelişmeler alışkanlıklarımızda da bazı değişikliklere yol açmıştır. Gelişen teknoloji ile ortaya yeni kavramlar çıkmış ve bu kavramlar hayatımızda önemli yer tutmuştur. Şüphesiz bu kavramların en önemlilerinden biri sosyal medya kavramıdır. Gelişen web teknolojileri ile çevrimiçi iletişim imkânı sağlayan sosyal medya her geçen gün artan oranlarda ve her alanda etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Hayatımıza yeni bir iletişim tarzı getiren sosyal ağlarda bireyler kendilerini daha rahat ifade edebilme olanağına sahip olmaktadır. İçerik kullanıcılar tarafından oluşturulduğundan yaratıcılık ön plandadır. Özellikle çocuklar ve gençler tarafından büyük ilgi gören sosyal medyanın kullanım kontrolsüz kullanımının lise öğrencilerinin psikolojik sağlamlığını etkileme düzeyi incelenmesi gereken önemli bir durumdur.

Sosyal medya sürekli olarak güncellenebilmesi, interaktif olması, paylaşımına açık olması ve ölçülebilir olması sayesinde birçok birey ve kurum tarafından kullanılan en yaygın araç olarak görülmektedir. Bu durum gün geçtikçe tüm dikkatlerin sosyal medyaya yönelmesine ve son zamanlarda sadece günlük yaşamda değil aynı zamanda eğitim ve öğretimde de kullanıma tartışması başlamıştır. Bazı yazarlar günümüzde sosyal medya uygulamalarının eğitimin bir parçası olmasının kaçınılmaz olduğunu ve hatta sosyal ağ kavramının “akademik ağ” olarak değiştirilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Sonuç olarak eğitimin birçok imkânını içerisinde barındıran, öğrencilerin hayatlarında sıkça kullandıkları, sosyal medya uygulamalarının öğrenme ve öğretim açısından büyük önem taşıdığı görülmektedir.

Bu araştırmanın evrenini, Ankara iline bağlı okullarda 2016-2017 eğitim- öğretim yılında öğrenimine devam eden 283557 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem büyüklüğü, evren büyüklüğüne göre hesaplanan örneklem tablosundan yararlanılarak belirlenmiştir. Tabloya göre araştırma, %95 güven düzeyinde 384 öğrenci alınarak gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar bu okullardan tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilmiştir.

Bu araştırmada öğrencilerin sosyal medya kullanımını ölçmek üzere yazarlar tarafından geliştirilen Facebook Tutum Ölçeği ve psikolojik sağlamlık düzeylerini ölçmek için Arastaman (2011) tarafından geliştirilen Yılmazlık Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizleri, nicel teknikler kullanılarak yapılmıştır. Katılımcılardan toplanan verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma ve yüzdelik değer gibi betimsel istatistikler kullanılmıştır. Değişkenler arası ilişkilerin incelenmesinde çoklu korelasyon (Pearson Korelasyon Katsayısı) ve regresyon tekniği kullanılmıştır. Ayrıca sosyal medya kullanımı ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığı t-Testi ve Anova ile test edilmiştir.

Araştırma süreci devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal medya, Facebook, Psikolojik Sağlamlık, Lise Öğrencileri

¹⁰⁷ Dr. Öğrt. Üyesi, gokhanarastaman@gmail.com

¹⁰⁸ Öğretmen, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, selcukarslan2013@gmail.com

ORTAOKUL 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ŞİİRE YÖNELİK TUTUMLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Şenay MERAL ZEYTİN¹⁰⁹

ÖZET

İnsanlar duygu ve düşüncelerini etkili bir şekilde ifade etmek amacıyla edebî türlere yönelir. Bu türler içerisinde de kuşkusuz ki şiir; kendine has özelliği ve kullanımındaki yaygınlıktan ötürü insanların estetik ihtiyacını en çok karşılayan türlerdendir. Şiir, bu estetik ihtiyacı karşılama sürecinin yanında; insanların duygu durumunun gelişimine de olumlu katkı sağlar ve söz varlığını geliştirir. Algıları yüksek, yaratıcı düşünme gücü kazanmış insanları için şiir olmazsa olmaz bir türdür.

Şiir türünün eğitim ve öğretim ortamlarında yer alması; algı düzeyi yüksek, empati gücü gelişmiş, duygu yönü ve dil becerisi gelişmiş, düşünen, eleştiren ve ifade edebilen öğrencilerin yetişmesini sağlar. Araştırmamızın problem durumunu ortaokul 8. sınıfta sınavlara hazırlık kaygısındaki öğrencilerin, şiire yönelik tutumları oluşturmaktadır. Şiir türünün eğitim ve öğretim ortamında yer almasıyla 8. sınıf öğrencilerinde yarattığı tutumu çalışmamızda tespit etmeye çalıştık.

Araştırmamızda 8.sınıf öğrencilerinin şiire yönelik tutumlarını tespit etmek amacıyla genel tarama modelini kullandık. İstanbul'da bulunan Hasan Ali Yücel Ortaokulunda 8. sınıflardan 200 öğrenciden elde edilen verileri ölçek geliştirme aşamasında kullandık. Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin şiire yönelik tutumlarının incelenmesi amacıyla 115 kişiye 20 maddelik Şiir Tutum Ölçeği ve altı soruluk demografik bilgi formundan meydana gelen anketi uyguladık.

Araştırmamızdaki verileri iki aşamada topladık. İlk aşamada ölçek geliştirmek amacıyla 200 öğrenciye ölçek uygulamıştır ve bu uygulamadan yola çıkılarak ölçek geliştirilip asıl analizi yapmak üzere 115 öğrenciye uygulanmıştır. İlk aşamadaki veriler analize dahil edilmemiş, sadece ölçek maddelerinin geliştirilmesi amacıyla kullanılmıştır. İkinci aşamada; demografik bilgi formunu ve şiir tutum ölçeğini yüz on beş 8.sınıf öğrencisi doldürmüştür. Kişisel bilgi formunda öğrencilere yöneltilen kapalı uçlu sorular ve seçenekleri aşağıdaki gibidir:

Cinsiyet (a. Kız b. Erkek), İcinizden gelerek hiç şiir yazdınız mı? (a. Evet b. Hayır) Sanat sizin için hangisini ifade eder? (a. Sinema b. Tiyatro c. Edebiyat d. Müzik e. Resim), Aşağıdaki mesleklerden en çok hangisini tercih ederdiniz? (a. Sinema Oyunculuğu b. Tiyatro Oyunculuğu c. Müzisyenlik d. Roman Yazarlığı e. Şairlik f. Ressamlık), Ezbere bildiğiniz şiir var mı? (a. Evet b. Hayır), Şiir kitabınız var mı? (a. Evet b. Hayır).

Verilerin analizi, ilk aşamada Şiir Tutum Ölçeği'nin geliştirilmesi ile yapılmıştır. İkinci aşamada ise 8. sınıf öğrencilerinin şiire yönelik tutumları yirmi maddelik Şiir Tutum Ölçeği'ne göre puanlanmıştır. 8. sınıf öğrencilerinin şiir tutum puanları hesaplanırken ölçek maddesinin olumlu ya da olumsuz olmasına göre değerlendirme yapılmıştır. Ve yüksek puanın daha olumlu tutumu gösterecek şekilde puanlanması ile elde edilmiştir.

8. sınıfa giden 56'sı kız ve 59'u erkek olmak üzere 115 öğrenciden alınan anket verileri incelendiğinde; içinden gelerek şiir yazan 61 öğrenci olduğu görülmüştür. Öğrencilerin

¹⁰⁹ Öğretmen, meralsenay8@gmail.com

43'üne göre sanat; müziği ifade etmekteyken 18'ine göre de edebiyatı ifade etmektedir. 115 öğrencinin çoğu sinema oyunculuğunu tercih ederken sadece 6 öğrenci şairlik mesleğini tercih etmiştir.

Şiir tutum ölçeğinden karşımıza çıkan bulgularda; şiir okuyan insanları dinlemekten kesinlikle hoşlanmayan 16 kişi olduğunu gördük. Öğrencilerin çoğu şiir okuyan insanları dinlemekten hoşlanmaktadır. Bu durum neticesinde okullarda 8. Sınıf öğrencileri için şair ve öğrenci buluşmaları düzenlenebilir veya Türkçe dersinde daha çok şiir dinletilebilir. 87 öğrenci de şiir okumanın insanın düşüncelerini güzelleştirdiğine katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermiştir. 8. Sınıf öğrencilerinin düşünceleri de şiirle güzelleşir. Bu nedenle; 8. sınıf öğrencilerinin ergenlik süreçlerini de olumlu davranışlar kazanarak sağlıklı şekilde atlatmalarını, şiir okumaya teşvik edilmeleri ve şiir dinletileri yapmaları etkileyebilir.

Öğrencilerin şiirle en çok, Türkçe dersinde karşılaştığını görüyoruz. Ayrıca, öğrenciler her ne kadar şiiri en çok Türkçe dersinde gördüklerini ifade ediyorlarsa da öğrencilerin çoğu, ders kitaplarında şiire yeterince yer verildiğini düşünmüyor. Öğrencilerin; “Türkçe dersinde bana yetecek kadar şiir okuyup şair tanırım.” İfadesine cevapları 53 kişiden biraz katılıyorum, 32 kişiden ise hiç katılmıyorum şeklinde olmuştur. Öğrenciler, şiir ile ilgili ödevleri yapmaktan da çoğunlukla sıkılmadığı gibi şiir dinlemekten de sıkılmıyor hatta huzur bile duyuyor. Öğrencilerin; şiirin, insanların düşüncelerini güzelleştireceğine inanmalarının yanında toplumu da daha sevecen yapacağına inandıklarını görmekteyiz. 69 öğrenci, şiir okuyan bir toplumun daha sevecen olacağına inanmaktadır. Bunun sonucunda da toplumun şiir okumaya teşvik edilmesinin ne derece önemli olduğunu anlıyoruz.

Anahtar Kelimeler: 8. Sınıf Öğrencileri, Şiir, Tutum

ÖRGÜTSEL BAĞLILIK: İLK VE ORTAOKUL ÖĞRETMENLERİ ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA

Hilmiye YİKSEL¹¹⁰, Semiha ŞAHİN¹¹¹

ÖZET

Örgütsel bağlılığı ilk tanımlayanlardan biri olan Grusky, bağlılığı "bireyin örgüte olan bağının gücü" (Wahn, 1998:256), Porter'a (1973: 3) göre ise çalışanın örgütle özdeşleşmesi ve örgütte kalma istekliliği derecesidir. Bu gibi tanımlardan hareketle örgütsel bağlılığı, bireyin çalıştığı kurumla bütünleşmesi, kendini o kurumun bir parçası olarak hissetmesi ve örgütün amaçlarını benimseyip örgütle özdeşleşme düzeyi olarak tanımlamak mümkündür. Buna göre çalışan, örgütün amaç ve değerlerini benimseyip örgüt için çaba gösteriyor ve bunu salt örgütün iyiliği için yapıyorsa örgütüne içselleştirme düzeyinde bağlılık gösteriyor demektir (Balay, 2000b: 62).

Bağlılık duyan çalışanlar, örgütün amaç ve değerlerine güçlü bir biçimde inanır, emir ve beklentilere gönüllü olarak uyarlar. Bu üyeler ayrıca, amaçları gerçekleştirmek için asgari beklentilerin çok üstünde çaba ortaya koyar ve örgütte kalmada kararlılık gösterirler (Balay, 2000b:2). Katz ve Kahn'a göre örgütsel amaçlara bağlılık, sadece üstlenilen görevi başarıyla yaparak devamsızlığın ve işgücü devrinin azalmak değil; aynı zamanda bireyi örgütsel yaşam ve en üst düzeyde sistem başarısı için gönüllük eylemlerine yöneltmektedir (Bayram, 2005: 126). Okullara aiiyet duygusu ve bağlılık öğretmen yaşam doyumu ve performansı açısından önem taşımaktadır. Bu bağlamda konuya dikkat çekmek ve cinsiyet, yaş, öğrenim düzeyi ve okul büyüklüğü gibi bazı özellikler açısından önem arz etmektedir. Bu bakımdan

Bu araştırmanın amacı, ilk ve ortaokul öğretmenlerinin okullarındaki örgütsel bağlılığa ilişkin algı düzeylerinin bazı değişkenler bakımından farklılık gösterip göstermediğini incelenmek ve öneriler getirmektir.

Araştırman 2014-2015 öğretim yılında Manisa-Akhisar'da yapılmış, orta okullarda görev yapan 316 öğretmen tabakalı örnekleme yöntemi kullanılarak araştırmaya katılmıştır. Veri toplama aracı olarak "Örgütsel Bağlılık Ölçeği" kullanılmıştır. Veri analizlerinde aritmetik ortalama (), standart sapma, t- testi, Tek Yönlü Varyans Analizi, Scheffe Testi, Sheffee testinin yanıt vermemesi durumunda LSD testi kullanılmıştır.

İlk ve ortaokul öğretmenlerinin algılarına göre okullarındaki örgütsel sinizm düzeyi "katılmıyorum" aralığında algılanmıştır. Öğretmenlerin okullarındaki örgütsel sinizm düzeyleri ölçek genelinde bilişsel ve davranışsal boyutta orta seviyede iken, duyuşsal boyutta düşük seviyede bulunmuştur. Öğretmenlerin algılarına göre örgütsel bağlılık düzeyleri onların cinsiyet ve medeni durumlarına göre içselleştirme boyutunda anlamlı farklılık gösterirken, uyum ve davranışsal boyutlarda anlamlı farklılık göstermemektedir. Ayrıca öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeyleri onların yaşlarına, öğrenim düzeylerine ve okul büyüklüğüne göre bağlılığın özdeşleşme boyutunda anlamlı farklılık göstermekte iken, uyum ve içselleştirme boyutlarında farklılık göstermemektedir. Araştırmanın bir diğer sonucu da öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeyleri onların hizmet sürelerine

¹¹⁰ Öğretmen, m_shenkova@hotmail.com

¹¹¹ Doç.Dr., DEÜ Buca Eğitim Fakültesi, ssahin66@gmail.com

göre ölçek genelinde anlamlı farklılık göstermemesidir. Öte yandan öğretmenlerin sendikaya üyelik durumuna göre onların örgütsel bağlılık düzeyleri uyum boyutunda anlamlı farklılık göstermekte iken, özdeşleşme ve içselleştirme boyutlarında farklılık göstermemektedir. Sendikaya üyesi bulunan öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeyleri, sendika üyesi bulunmayan öğretmenlere göre daha yüksek bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Bağlılık, örgütsel bağlılık, ilkokul, ortaokul, öğretmen.*

TÜRKİYE'DE SINIF ÖĞRETMENİ PROFİLİ

Mine ZAN¹¹²

ÖZET

Türkiye'de sınıf öğretmenliği mesleğinin profili her geçen gün değer kaybeden bir şekil göstermektedir. Gün geçtikçe gözden düşen bir meslek gibi görünen öğretmenlik, bir toplumun varlığını sürdürebilmesi için çok önemlidir ve en kısa zamanda hakkettiği değeri kazanmak zorundadır.

Bu durumun incelenmesi ve gerekli önlemlerin alınması için aşağıda belirtilen sorunların cevaplanması ve irdelenmesi gerekmektedir.

- Nedir bu etkenler?
- Öğretmenlik neden saygınlığını yitirmektedir?
- Öğretmenlerin yaşam kriterlerinin mesleklerine etkisi nedir?
- Mesleki eğitimlere katılım ne orandadır? Katılma ve katılmama durumlarının nedenleri nelerdir?
- Öğretmenlerin mesleğe bakışları, verdikleri önem ve bunu düşünme sebepleri nelerdir?
- Öğretmenler mesleklerinde hangi sıkıntıları çekmektedir?

Bu çalışma, belirlenen özelliklerin etki miktarlarının belirlenerek var olan olumsuzlukların giderilmesi için yapılacak çalışmalara ışık tutması amaçlanmaktadır.

Araştırma" Araştırma Modeli "yöntemi kullanarak hazırlanmıştır. Araştırmada durum çalışması yapılmıştır.

Duruma konu olan grup öğretmenlerdir. durum tarama yapılarak tespit edilmiştir. Tarama için Google formlarda anket oluşturulmuş ve internet üzerinden erişebilen öğretmenlerce doldurulmuştur.

Yurdumuzun farklı bölgelerinde çalışan öğretmenler ankete katılmıştır.

Tam olarak 121 öğretmene ulaşılmış ve sonuçlar bu veriler ışığında değerlendirilmiştir.

Elde edilen verilerin daire grafikleri ve sütun grafikleri ile gösterilmiştir.

Ankete 121 öğretmen katılmıştır. Yapılan ankette öğretmenlerin %40'ının kendi tercihi olmayan bir işi yaptığı, %56.3'ünün takdir edilmediğini düşündüğü, %16.73'ünün işini isteyerek yapmadığı sonuçlarına varılmış, bu oranların olmasına rağmen öğretmenlerin %83.3'ünü isteyerek yapmakta, %88.3'ü mesleğinde ilerleyebilmek için eğitimlerine devam etmekte, %52.5 si işini sevmekte ve %22.8 ülkesini ve toplumunu düşünerek çalışmaktadır.

Anahtar Kelimeler: SINIF ÖĞRETMENİ, PROFİL, EĞİTİM

¹¹² Öğretmen, mi-zabu@hotmail.com

EĞİTİM KURUMLARINDA İŞYERİ ARKADAŞLIĞI İLE ÖRGÜTSEL ADANMIŞLIK İLİŞKİSİ: İSTANBUL İLİNDE BİR ARAŞTIRMA

Nilgün DOĞAN¹¹³, Hatice Necla KELEŞ¹¹⁴

ÖZET

İş ortamında belli bir süre etkileşim sonucu çalışanlar arasında kurulan informal ilişkiler, kurumların verimlilik ve performans göstergelerini etkilemeleri nedeniyle örgüt yapısının önemli bir unsuru olarak kabul edilmektedir. Birbirlerine yakınlık duyan, benzer görev ve sorumluluklara sahip olan ve birlikte sosyalleşebilen kişiler arasında oluşan işyeri arkadaşlıkları (Raile vd., 2008:169) çalışanlarda iş tatmini ve örgütte çalışmak isteğinin devamına zemin hazırlamaktadır (Bhardwaj, vd., 2016: 527).

Örgütsel düzeyde yapılan araştırmalarda işyeri arkadaşlıklarının iş memnuniyeti ve işten alınan hazzı artırabildiği, iş verimliliği ve kalitesini artırmada destek sağladığı (Milne vd.,2010:205), işyeri stresini azalttığı, çalışanların ve yöneticilerin görevlerinde başarılı olmalarını sağladığı ve örgütsel değişim sürecinin kavranmasına destek olacağı ifade edilmektedir (Berman vd., 2002:217).

Örgütsel açıdan işyeri arkadaşlıkları benzer ilgi alanlarına, paylaşılan değerlere, güvene, karşılıklı sadakate bağlı ilişkiler (Sias ve Cahill, 1998:274; Gordon ve Hartman, 2009:116) olup çalışanların moralini yükselterek işe bağlılığı artırarak işten ayrılmaları azaltabilir.

Örgütün çalışandan beklediği formal ve normatif beklentilerinin de ötesinde çalışanın söz konusu amaç ve değerlere yönelik davranışları (Celep, 2000) olarak ifade edilen adanmışlık kavramı örgütsel anlamda ilk olarak Lodahl ve Kejner (1965) tarafından öne sürülmüş olup bir çalışanın, örgütünün amaç ve değerlerine taraflı ve etkili bağlılığı olarak tanımlanmaktadır.

Eğitim örgütleri toplumun inançlarını ve kültürel değerlerini yeni nesle aktaran, verdikleri eğitimin niteliğiyle toplumsal gelişim ve kalkınmaya yön verecek olan insanları yetiştiren, toplumun geleceğini şekillendiren, toplumların gelişmesinde hayati öneme sahip kurumlardır (Atar, 2009: 17). Eğitimin verimliliğini ve etkinliğini arttırabilmede eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin örgütsel adanmışlık düzeylerinin belirlenmesi ve ilişkili olduğu değişkenlerin incelenmesi büyük önem taşımaktadır.

Buradan hareketle bu çalışma İstanbul ilinde faaliyet gösteren Milli Eğitime bağlı devlete ait bir ortaokulda görev yapan öğretmenlerin işyeri arkadaşlıkları ile örgütsel adanmışlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır.

Çalışmanın hipotezi şu şekilde oluşturulmuştur.

Hipotez 1: Eğitim kurumlarında çalışanların işyeri arkadaşlığı ile örgütsel adanmışlık düzeyi arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmaktadır.

¹¹³ Lisansüstü Öğrencisi vd., nilgundogan94@gmail.com

¹¹⁴ Doç.Dr., Bahçeşehir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, Beşiktaş/İstanbul, necla.keles@vs.bau.edu.tr

Araştırmanın evrenini, İstanbul'da faaliyet gösteren Milli Eğitime bağlı devlete ait bir ortaokulda çalışan ve 2017-2018 eğitim öğretim yılında görev yapmakta olan öğretmenler oluşturmaktadır.

Kurumdan gerekli izinlerin alınması ile birlikte yüz yüze anket tekniğinin araştırmada uygun olacağı düşünülmüştür. Veri toplama aracı olarak kullanılan ölçek üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde öğretmenlerin demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, branş, eğitim düzeyi, görev yaptığı okul kademesini belirlemeye yönelik sorulardan oluşan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. İkinci bölümde öğretmenlerin işyerindeki arkadaşlıklarına ilişkin algılarının derecesini belirleyebilmek için Nielsen, Jex ve Adams (2000) tarafından geliştirilen "İşyeri Arkadaşlığı Ölçeği", üçüncü bölümde ise öğretmenlerin örgütsel adanmışlık düzeylerini belirlemek amacıyla Celep (2000) tarafından geliştirilen "Eğitim Örgütlerinde Örgütsel Adanmışlık Ölçeği" kullanılmıştır.

Araştırma verilerinin analiz çalışmaları devam etmekte olup elde edilecek bulgular ve öneriler kongrede tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *İşyeri Arkadaşlığı, Örgütsel Adanmışlık, Eğitim Kurumu*

ORTAÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN 360 DERECE PERFORMANS DEĞERLENDİRME İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ (TEKİRDAĞ İLİ ŞARKÖY İLÇESİ ORTAÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİ ÖRNEĞİ)

Esra DEMİRKOL¹¹⁵, Atakan ATA¹¹⁶

ÖZET

Eğitimi; bireylerin doğduğu andan itibaren başlayan ve hayatları boyunca devam eden bir süreç olarak ifade edebiliriz. Eğitim bireyi etkileyen bir süreç gibi gözükse de bireyle beraber toplumu da etkilemektedir. Mustafa Kemal ATATÜRK' te" Eğitimidir ki bir milleti ya hür, bağımsız, şanlı, yüksek bir topluluk halinde yaşatır; ya da milleti esaret ve sefaletle terk eder." Sözleri ile eğitimin ne kadar önemli olduğunu vurgulamıştır. Eğitim toplumlar için önemli bir faktördür. Eğitim insanın bireysel, çevresel ve sosyal yönlerden başarıya ulaşmasında; barış, özgürlük, sosyal adalet ve evrensel bütünlük ideallerine erişmesinde temel araçtır. (Arslan&Eraslan,2003)

Eğitimin niteliğini ve işlevselliğini ölçmemizin en iyi yolu denetimdir. (Gökçe,1994) Yapılacak denetimin hesap verilebilirliği ve güncelliği önemlidir. Eğitim denetimindeki en önemli kısım hiç şüphesiz öğretmen denetimidir. Çünkü öğretmen eğitimin en önemli parçasıdır. Öğretmen ne derece nitelikli ve kendini geliştiren bir bireyse yetiştireceği nesillerde o denli verimli, sorgulayabilen, üretebilen, kendini ifade edebilen ve ayrıca amaçları olan sorumluluk sahibi bireyler olur. Öğretmenlerin kendilerine yüklenen bu misyonu gerçekleştirip gerçekleştiremediklerini, süreç içerisinde varsa hedeflerden sapmaları ve zorlukları belirleyerek, bunların giderilmesini sağlamak ancak bilimsel ölçme yöntemleri ve denetimi ile mümkündür.(MEB öğretmen denetim rehberi,2011)

Daha önceki yıllarda öğretmenin niteliğini ölçmek amaçlı yapılan denetimler, müfettiş ve müdürlerin verdiği sicil notları ile yapılan değerlendirme ile gerçekleşmekteydi. Ancak verilen sicil notlarının yeterliliği gelişen çağa ayak uyduramamış ve yetersiz kaldığı yapılan birçok araştırmada ispatlanmıştır. Bu öğretmenlerin bir dersin sadece birkaç dakikası ile yapılan değerlendirmeler ile verilen sicil notları ile yapılan değerlendirmenin yerine daha şeffaf ve hesap verilebilirliği olan bir denetim şekline geçmek için çalışma ve araştırmalar yapılmıştır. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin denetim sistemi ile ilgili bazı çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmalar sonucunda öğretmenin sadece belirli bir saat ve döneme değil eğitim öğretim yılı boyunca yöneticisi tarafından gözlemlenerek değerlendirildiği performans değerlendirme sistemi uygulamasına geçilmiştir.

2015-2016 yıllarında uygulanan performans değerlendirme ölçeği ile ilgili hem hukuki hem de uygulama açısından sorunlar yaşandığı için uygulamadan kaldırılmıştır. Uygulamadan kaldırılan denetim şeklinin yerine çoklu değerlendirme ya da 360 derece performans değerlendirme sistemi tasarımı olarak sunulmuş ve belirli pilot bölgelerde uygulanmıştır.

Ancak pilot bölgelerde uygulanan performans değerlendirme sisteminin uygulamaya geçirilmesinden önce denetimdeki tutarlılığı sağlayabilmemiz için değerlendirmeye tabi tutulacak biz öğretmenlerin aklına takılan şu soruların yanıtlanması gerekmektedir. Performans değerlendirme sistemlerinden uygulanması düşünülen 360 derece performans değerlendirme sistemi

¹¹⁵ Öğretmen, es_demirkol@hotmail.com

¹¹⁶ , Bahçeşehir Üniversitesi, atakan.ata@es.bau.edu.tr

öğretmenlerin farklı farklı ihtiyaçlarını karşılayabilen, onların gelişmesini destekleyen ayrıca okulların ve sistemin içeriğini dikkate alan, her öğretmen ve sonuç olarak öğrenciye ulaşabilen bir değerlendirme sistemi midir? Yani her okul ve her öğretmen farklı sosyokültürel yapı, gelişmişlik ve karaktere mi sahiptir. Yeni geliştirilen ve uygulanması düşünülen değerlendirme sistemi öğretmenlerin farklı mesleki gelişim isteklerini ve ihtiyaçlarını belirleyip karşılayabilecek yeterliliğe sahip midir? İyi bir denetimin planlanabilmesi için bu soruların cevaplandırılması gerekmektedir.

Buradan yola çıkarak çalışmada; 360 derece performans değerlendirme ile ilgili farklı ortaöğretim kurumlarında çalışan okul paydaşları olan eğitim hizmetinde etkin rol alan öğretmenlerin görüşlerine başvurularak 360 derece performans değerlendirmenin farklı okul türlerinde uygulanabilirliği, paydaşlarının yeterliliği, geri dönütlerin etki alanları, güçlü ve zayıf yönlerinin neler olduğu sorusuna yanıt aranmıştır.

Eğitimde performans değerlendirme ile ilgili yapılan çalışmalar ankete dayalı katılımcıları bir tercihe yönlendiren ya da iten çalışmalar olup sonuçlar üzerinden genellemelere gitmektedir. Bunun yerine saha içinde yer alarak, gözlemleyerek, ortamın enerjisini hissederek yaşayarak yapılan ve öğretmen ile denetleyen kişilerin görev koşullarını ve değerlendirme süreçlerini yaşadıkları yerde görüşlerini hissettikleri ve duygularını alarak yansıtan çalışmalar yapmak eğitimde gerçekleşen değerlendirme çalışmalarının geliştirilmesinde daha yansıtıcı fikirler olabilir. Yani nitel araştırma araştırmacıya yerinde içerden bir bakış açısına sahip ve araştırma alanına dahil olan insanlarla temas halinde olma şansı vermektedir. Şimşek ve Yıldırım(2016)'ın da "nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma " şeklinde yaptığı tanım da bunu desteklemektedir. Yukarıda açıklanan nedenlerle nitel araştırma yöntemini kullanarak öğretmenlerin 360 derece performans değerlendirme ve uygulanması noktasındaki düşünce ve görüşlerinin öğrenilmesi amaçlanmıştır.

Nitel araştırma yöntemlerinden desen olarak durum çalışması seçilmiştir. Çalışmanın örneklemini 2017-2018 eğitim öğretim yılında Tekirdağ İli Şarköy İlçesinde ortaöğretimde çalışan branş öğretmenlerinden çalışmaya gönüllü katılan 6 öğretmen oluşturmaktadır.

Veri toplama aracı olarak görüşme tekniği uygulanmıştır. Görüşme soruları hazırlanırken katılımcıların anlayabileceği açıklıkta olmasına, evet ya da hayır gibi kısa cevaplar alınmasına mani olacak nitelikte, araştırma problemi ve alt problemlerce desteklenen, katılımcıları yönlendirme etkisi olmayan sorular olmasına dikkat edilmiştir. Veri analizinde nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi uygulanmıştır. Görüşmeler sonucu elde edilen veriler metne aktarılarak tümevarım yaklaşımı ile temalar oluşturulmuş ve yorumlanmıştır. Bu çalışmanın sınırlılığı, bölgesel olması ve değerlendirme uygulanmayan katılımcılar ile çalışılması olarak belirtilmiştir.

Çalışmanın sonucunda görüşülen öğretmenlerden elde edilen verilere dayanarak değerlendirmenin güçlü yönü olarak;

- Objektif uygulanabildiğinde kişinin kendini farklı açılardan görmesine imkan tanıdığından kişisel gelişime yardımcı olabileceği saptanmıştır.

Ancak değerlendirmenin zayıf yönleri;

- Paydaşların yeterliliğinin düşük olması,
- Okul tür ve düzeylerinin farklılığı, aynı kriterlerin avantajlı ve dezavantajlı okullara uygulanması,
- Paydaşlar arasındaki ilişkilere etkisi,

- Değerlendirmenin geri dönütlerinin etkisi olarak saptanmıştır.

Ayrıca öğretmenler görüşlerini belirtirken bu denetim sisteminin uygulanmasındaki çekincelerinden birinin de öğretmenlik mesleğini itibarsızlaştıracağı olmuştur.

Bu açıdan bakıldığında 360 derece performans değerlendirme de paydaşların veli ve öğrencinin tarafsız ve bilinçli bir şekilde davranarak öğretmenin mesleki gelişiminin yeterli veya desteklenmesi gerektiği hususunda sağlıklı karar vermesi pek mümkün görünmemektedir. Çünkü her bölgede veliler eşit bilinç ve eğitime ya da kültüre sahip olmamaktadır. Bu da aynı değerlendirmenin her bölge ve her eğitim seviyesine uygulanmasını olumsuz kılmaktadır.

Sonuç olarak; Denetim muhakkak ki nitelikli bir eğitimin varlığını sürdürmesi için olmazsa olmazlardandır. Ancak denetimin tutarlılığı ve sürekliliği de önemlidir. Bu nedenle uygulanması planlanan denetimin hata bulmaya yarayan ya da eksikleri ortaya çıkarandan ziyade öğretmenin kişisel gelişimini destekleyen ona yol gösteren nitelikte bir değerlendirme sistemi oluşturulmalıdır.

Planlanacak değerlendirme sistemi öğretmenleri lisansüstü eğitime yönlendirmeli, öğretmenlerin kişisel gelişimi için sertifika programlarına katılmalarını desteklemeli ve bu katılımlar ödüllendirmede ayrıca görevde yükselmede etkili olmalı. Kendini geliştiren öğretmenin de sistem içinde kalması ve meslektaşlarına seminerler vererek kendini güncel tutmak isteyen öğretmenlerin kişisel gelişimi sağlanmalıdır.

Mustafa Kemal Atatürk'ün de şu sözlerinde belirttiği gibi "Yaptıkları işin doğruluğuna inanan insanlar, çalışmalarının denetlenmesinden, karşı fikirler ortaya atılmasından ve tercihleri üzerinde münakaşa yapmaktan zevk alırlar. "

Anahtar Kelimeler: *Eğitim, Denetim, 360 derece performans değerlendirme*

ATATÜRK'ÜN OKUDUĞU VE YAZDIĞI KİTAPLAR

Zehra KARDEŞ¹¹⁷

ÖZET

Eylem ve düşünceleriyle bütün insanları etkileyen Atatürk'ün, düşünce yapısını tarihî süreç içerisinde hangi olaylar, düşünceler ve yazılar etkilemiştir? Bu konuda Gürbüz Tüfekçi'nin hazırladığı "Atatürk'ün Okuduğu Kitaplar" adlı eser istisna tutulursa bu amaca yönelik ayrıntılı bir çalışma henüz yapılmamıştır. Bu sorunun yanıtlanması amacıyla Anıtkabir Derneği tarafından hazırlanan 24 ciltlik "Atatürk'ün Okuduğu Kitaplar" adlı eserde Atatürk'ün okuyup, satır altlarını çizdiği, sayfa kenarlarına notlar aldığı, özel işaretler koyduğu, açıklamalar yaptığı kitap ve dergilerin bu bölümlerine yer verilmiştir. Bu güne kadar tespit edilen Atatürk'ün okuduğu kitapların sayısı, 1741'i Çankaya'da, 2151'i Anıtkabir'de, 102'si İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde ve 3'ü Samsun Gazi İl Halk Kütüphanesinde olmak üzere 3997'dir. Atatürk'ün okurken sadece altını çizdiği bölümler bile 12 bin sayfayı buluyor. Sofya Ataşeliği sırasında da çok kitap okuduğu biliniyor. Bunlarla ilgili araştırma için Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı ile gerekli koordineler yapılmış olup, bu çalışmanın sonucu daha sonra basılacak eserlere yansıtılacaktır.

"Milletleri kurtaranlar yalnız ve ancak öğretmenlerdir." diyen Atatürk, eğitim ve öğretim meselelerine çok önem vermiştir." Hayatta en hakiki mürşit ilimdir." dediği zaman, ilmin yol gösterebileceğini, hayatı aydınlatacağını mürşit (doğru yol gösterici) kelimesiyle ifade eden Atatürk acaba niçin bununla yetinmeyerek "En hakiki" sıfatlarını eklemek lüzumunu hissetmiştir?

ATATÜRK'ÜN YAZDIĞI KİTAPLAR

NUTUK

VATANDAŞ İÇİN MEDENÎ BİLGİLER

GEOMETRİ

ATATÜRK'ÜN SÖYLEVLERİNDEN OLUŞAN ESERLERİ

Kitaba gerçek değerini veren Atatürk'ün bu özelliği okuma alışkanlıklarında ve kütüphanesinin düzeni konusundaki titizliklerinde de görülmektedir.

Atatürk'ün kütüphanesi konu bakımından çok geniş kapsamlıdır. Kütüphanede bulunan edebiyat kitapları konusunda da Prof. Dr. Afet İnan şu bilgiyi veriyor:

"Atatürk'ün kendi kitaplığında güzel ciltlenmiş türlü edebi eserler vardı. Bunları zaman zaman özel toplantılarında, getirir ve iyi okuyanlardan dinlerdi. Atatürk bunları Yahya Kemal'in kendisine satın aldığını söylerdi."

Atatürk'ün sofrası, nasıl yurt ve dünya sorunlarının görüşülüp tartışıldığı, sanat ve edebiyat konularının irdelendiği bir bilgilenme şöleni ise, kütüphanesi de çevresinin yararlanmasına açık bir bilgi hazinesidir.

Anahtar Kelimeler: Atatürk, Kitap, Okumak, Yazmak

¹¹⁷ Öğretmen, zehra76@gmail.com

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK'ÜN BİLİM VE TEKNOLOJİNİN GELİŞMESİNDE MATEMATİK EĞİTİMİNE VERDİĞİ ÖNEM

Sevim YEGÜL¹¹⁸

ÖZET

Türkiye'nin bilimsel üretkenlikteki yeri açısından bilim ve teknolojinin temel faktörlerinden birisi eğitimidir. İyi bir eğitim hayatı standart bir yaşamın değil, demokratik bir yönetimle alınan tüm insanların eşit eğitim düzenini sağlayan bir yönetim biçiminde alınabilir. Mustafa Kemal Atatürk'ün amacı matematiği gelecek nesiller için daha anlaşılır kılmak, geleceğe daha doğru ilerlemeyi gerçekleştirmektir. Siyasi ve idari alanlarda kurulan Cumhuriyet'le ilerlerken sayısal dünyadaki üstün bilim ve teknolojiye matematikle beraber ortak dil zemininde bir bütün oluşturmakla elde edilebileceğidir. Bilgi çok yönlü tükenmez bir güç kaynağıdır. Tüm bilimlerden faydalanan geleceğe yön veren bilimsel veriler toplayarak evrende olup bitenlerin gerisindeki gerçeğe ulaşmaktır. Bilim ve teknolojinin belkemiği olan matematik bilgisi yeterli olmayan insanların bilimde ilerlemesi mümkün değildir.

Bu tebliğde eğitimde matematiğin önemini vurgulayarak, matematik bilimine ve yazılı kaynaklara dayanarak, dünyada geometri kitabı yazan tek lider olan Mustafa Kemal Atatürk'ün yeni nesiller yetiştirmede yararlandığı matematiğin bilim ve teknoloji ile ilişkisini yazılı kaynaklar, güncel eğitim politikaları ve akademik araştırma bulguları incelenip yorumlanarak elde edilen sonuçlar bir matematikçi gözünden bilim camiasına sunmaktır.

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Mustafa Kemal Atatürk, Cumhuriyet, Eğitim, Matematik, Türk Gençliği*

¹¹⁸ Lisansüstü Öğrencisi vd., sevimyegull@gmail.com

1920 – 1939 YILLARI ARASINDA FRANSIZ MANDASI ALTINDA OLAN İSKENDERUN SANCAĞINDA EĞİTİM SİSTEMİNDE FRANSIZ ETKİSİ

Fatma BASAN¹¹⁹, Mehmet Ali YOLDAŞ¹²⁰, Ahmet GÜLEÇ¹²¹

ÖZET

Muasır medeniyete ulaşıncaya kadar yüzlerce yıllık bir tecrübe ve birikim düzeyinden geçmiş ve pek çok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Antakya; Osmanlı döneminden itibaren Türk toprağı olmuş ve Türk kültürünün kendini gösterdiği önemli şehirlerden biri haline gelmiştir. Ancak, Kurtuluş Savaşı sonrası belirli bir süre Fransa'nın etkisi altında kalması burada hem kültürel, hem de toplumsal bazı değişimlerin yaşanmasına neden olmuştur. Özellikle, bir toplumun oluşumda en önemli etkenlerden biri olan eğitim yapısının bu dönemde bazı değişikliklere uğradığı görülmektedir. Buradan yola çıkarak çalışmanın problemi İskenderun sancağının Fransız mandası altında eğitim alanında geçirdiği değişimler olarak belirlenmiştir. Çalışmada bu değişimlerin İskenderun halkı ve daha sonra Türk toplumu açısından ne gibi sonuçlar doğurduğunun incelenmesi hedeflenmiştir.

Bu çalışma nitel araştırma deseni benimsenerek gerçekleştirilmiştir. 1920 – 1939 yılları arasında Fransız mandası altında olan İskenderun sancağında eğitim sisteminde Fransız etkisi durumlarının saptanmasını, derinlemesine incelenmesini ve yorumlanmasını amaçlayan bu araştırma için en uygun araştırma yönteminin nitel araştırma yöntemi olduğuna karar verilmiştir. Hatay'ın tarihi, tarih boyunca Türk-Fransız ilişkileri ve Hatay, Kurtuluş Savaşı sonrası Hatay'ın durumu, Fransa mandası öncesi Antakya'nın eğitim tarihi, Selevkos Dönemi Antakya'nın eğitim yapısı, Roma Dönemi Antakya ve eğitim yapısı, Osmanlı dönemi Antakya ve eğitim yapısı, Tanzimat dönemine kadar olan eğitim anlayışı, Tanzimat sonrası eğitim anlayışı ve bu dönemde faaliyet gösteren resmi ve özel mekteplere değinilmesi açısından araştırma verileri nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ya da olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır. Doküman incelemesi, bir araştırma problemi hakkında belirli zaman dilimi içerisinde üretilen dokümanlar ya da ilgili konuda birden fazla kaynak tarafından ve değişik aralıklarla üretilmiş dokümanların geniş bir zaman dilimine dayalı analizini olanaklı kılmaktadır. Bu sebeple bu çalışmada nitel araştırma yöntemine dayalı doküman analizi kullanılması uygun görülmüştür.

Eğitim, bir insanın hayata hazırlanırken kimliğini, kültürünü, amaçlarını ve geleceğini şekillendiren en önemli öğelerden biridir. Eğitim yapısında oluşacak en ufak bir değişiklik bile o toplumun temelinde köklü değişikliklere neden olacak sonuçlar doğurabilmektedir. Bunun farkında olan Fransa yönetimi de mandası altında bulundurduğu süre boyunca Hatay'ın eğitim planını Türk kimliğini asimile edecek şekilde düzenlemeye çalışmış ancak, başarısız olmuştur. Fransa'nın özellikle İskenderun-Halep-Mesken hattına yönelik çıkar amaçlı planlarını gerçekleştirmek adına Hatay'a ihtiyaç duyması bu bölgede mandacılık faaliyetlerinde bulunmasına neden olmuştur. Bu süreçte Hatay'ın tekrar Türklere dönmesini ve oluşabilecek ayaklanmaları önlemek adına bu bölgede asimileştirme politikaları uygulanmış ve bu amaçla eğitim kurumları hedef alınmıştır. Bu amaçla bölgedeki yabancı okulların sayısı artırılmış ve okullarda Türkçe'nin kullanımı ve öğretilmesi

¹¹⁹ Lisansüstü Öğrencisi vd., fatmabasanm1987@gmail.com

¹²⁰ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı Kurtuluş Ortaokulu, Reyhanlı, Hatay, mehmetaliyoldas@gmail.com

¹²¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı Dikmece Ortaokulu, Antakya, Hatay, ahmetgulec84@hotmail.com

yasaklanmıştır. Ancak, uzun yıllar boyunca Türkiye'ye bağı olan Hatay'da bu durum tam tersi bir etki oluşturarak Türk öğrencileri için kurulan özel okulların giderek yaygınlaşmasına neden olmuştur. Bu durum ilerleyen yıllarda ülkede özel okul sayılarının atışında da etkili olmuştur ve eğitim alanında Türkçeye verilen önemin giderek artmasını sağlamıştır.

Hatay'da Fransa mandası altında kaldığı süre boyunca pek çok tarzda okul yönetiminin olduğu görülmektedir. Bu durum eğitim alanında farklılaşmalara neden olmuştur. Ancak, görülmektedir ki özellikle Türk kimliğinin yok edilmesine yönelik bu farklılaşmalar başarısızlıkla sonuçlanmış ve Hatay halkı Türk kimliğini korumak konusunda büyük mücadele vermiştir. Yapılan kısıtlamalar ve engellere rağmen yeni Türkçe Hatay halkı tarafından benimsenmiş ve Türk kültürü yaşatılmaya devam edilmiştir. En sonunda, kendi kimliğini korumak konusunda mücadelesini yıllar boyunca sürdüren Hatay halkı başarıyı elde etmiş ve Türkiye'nin hakimiyetine girmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Hatay, Fransa, Türkiye, Eğitim*

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ÖĞRETMENLERİNİN EĞİTİMDE TEKNOLOJİ KULLANIMLARINA İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA

Hülya Kübra GÜRSOY¹²²

ÖZET

Son dönemlerde teknolojinin eğitimle, öğretimle, öğrencilerle, öğretmenlerle ve öğretim programıyla ilişkisi üzerinde sıkça durulmaktadır. Eğitimde ve öğretimde teknoloji kullanımı çağın gerektirdiği bir durumdur. Bu sebeple Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirli periyotlarla çeşitli projeler hayata geçirilmiş, öğretim programlarında bu doğrultuda düzenlemeler yapılmıştır. Yapılan düzenlemeler ve hayata geçirilen projeler; eğitimin temel taşı olan öğretmenlerin teknolojik imkânlardan yararlanmaları, teknolojiyi sınıf ortamına taşıyarak etkin bir şekilde kullanmaları gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

Teknoloji, günümüzdeki çağrışımı ile daha çok yüksek nitelikte bilimsel bilgi ve teknik içeren ürünler olarak algılanmaktadır. Günlük dilde, yazılı ve görsel basında bu şekilde yansıtılsa da, teknoloji teknik bilginin yaşama geçirilmesini öngören tüm toplumsal ve ekonomik etkinlikler ve örgütlenmeleri de kapsayan bir alandır. Bunlardan yola çıkılarak bu araştırmada Türk Dili ve Edebiyatı derslerinde teknolojinin ne şekilde kullanıldığı ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin eğitimde teknoloji kullanım durumlarının belirlenmesi problemi üzerinde durulmuştur.

Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin eğitimde teknoloji kullanım durumlarının ortaya konulduğu bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlar. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır.

Veri toplamanın ilk aşamasında araştırmanın amacına yönelik, Türk dili ve Edebiyatı öğretmenlerine uygulanmak üzere yarı yapılandırılmış görüşme formu tercih edilmiştir.

Form hazırlanırken ilgili literatür taraması yapılmıştır. Araştırmanın amacına yönelik olarak farklı sorulardan oluşan bir form hazırlanmıştır. Araştırmanın geçerliliğini sağlamak üzere hazırlanan form, alan uzmanına sunulmuştur. Alan uzmanı formu, araştırmayı kapsama ve soruların anlaşılır olma durumları yönünden incelemiştir. Bu doğrultuda sorular üzerinde gerekli düzeltmeler yapılmış ve son şekli verilmiştir.

Belirlenen okullardaki Türk dili ve Edebiyatı öğretmenleri ile görüşme yapılarak, hazırlanan formdaki soruları cevaplamaları istenmiştir. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar not alma yönetimi ile toplanmıştır.

Veriler, betimsel analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Bu analiz sürecinde bir çerçeve oluşturulmuş, tematik çerçeveye göre veriler işlenmiş, geçerlik ve güvenirlik sağlanmış, ardından bulgular yorumlanmıştır.

Çalışmada Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin eğitimde teknoloji kullanım durumları araştırılmış, elde edilen bulgular neticesinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

¹²² Öğretmen, hulyakg@gmail.com

- Katılımcıların demografik özellikleri (cinsiyet, yaş, kıdem yılı ve eğitim düzeyi) ile teknoloji kullanımları arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı,
- Öğretmenlerin derslerinde öğretim teknolojilerinden özellikle etkileşimli tahtadan faydalandıkları,
- Etkileşimli tahtada daha çok z kitap uygulaması ve EBA platformunda bulunan hazır içeriklerden istifade edildiği,
- Derse hazırlık aşamasında daha çok internet üzerinden bilgi edinme, mevcut bilgileri hatırlama şeklinde teknolojiden faydalandıkları,
- Öğretmenlerin içerik hazırlama aşamasında (video, powerpoint, vb...), bazı programları kullanmada (Word, excel, vb...), bilgisayarla ilgili teknik özelliklerde yetersiz oldukları,
- Derslerde teknoloji kullanımını yararlı bularak, kazanımlara ulaşılmasında etkili olduğunu düşündükleri,
- Derslerde teknoloji kullanımının birtakım zararları olduğu kanaatinde oldukları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni, Eğitim Teknolojisi, Teknolojiden Yararlanma*

OKUL GELİŞTİRME SÜRECİ: BİR OKULUN GEREKSİNİM ANALİZİ (DURUM ÇALIŞMASI)

Müyesser CEYLAN¹²³

ÖZET

Örgüt yapıları yeniden düzenlenmekte ve yaşayabilmek için yeni dengelerin kurulması kaçınılmaz hale gelmiştir. Örgütsel gelişme çabaları sonunda meydana gelen değişiklikler de, kendiliğinden meydana gelen değişiklikler olmayıp, aksine amaçlanan ve bu amaçlar doğrultusunda yönetilen değişikliklerdir. Okul geliştirme, öğrenen okullar, etkili okul, stratejik yönetim ve planlama gibi kavramlar günümüz eğitim örgütleri için sıkça dile getirilen kavramlardır. Ancak söz konusu okulların bu kapsamda nasıl geliştirileceği, nasıl öğreneceği veya nasıl etkili olacağı üzerine uygulamaya dönük yapılan girişimler yetersiz kalabilmektedir. Okul geliştirme girişimleri birçok açıdan önem taşımaktadır. Okul geliştirme girişimi ile sürdürülebilir okul başarısı için okul temelli araştırmaların önemini ortaya koyabilecek, okul geliştirme bileşenlerinin neler olduğunun ve okulun gelişimine katkıları çok boyutlu olarak değerlendirilmesine hizmet edebilecek ve okullarda yaşanan iyileştirmelerin eğitim-öğretimdeki hedeflere ulaşmayı kolaylaştırabilecektir. Her okulun kültürü farklı olduğundan dolayı olgu ve olaylara karşı verdikleri tepkiler de farklılık gösterebilmektedir. Bu araştırma ile bir okulun geliştirilmeye gereksinim duydukları alanların belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma nitel araştırma yöntemine dayalı tek durum çalışması modelinde gerçekleştirilmiştir. Veriler gözlem, görüşme, odak grup görüşme teknikleri ve doküman incelemesinden yararlanılarak toplanmıştır. Gözlemler sınıf içerisinde gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler öğretmenlerle, okul yöneticileri, memur ve yardımcı personel ile gerçekleştirilmiştir. Odak grup görüşmeleri ise öğrenciler ve velilerle ayrı ayrı gerçekleştirilmiştir. Elde edilen verilerin analizinde ise içerik analiz tekniklerinden yararlanılmıştır.

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin analizi devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Okul Geliştirme, Okul Yönetimi, Okul Yöneticileri, Değişim Yönetimi, Durum Çalışması*

¹²³ Dr. Öğrt. Üyesi, mceylan@anadolu.edu.tr

DİJİDİ BİRLER EĞLENEREK ÖĞRENİYOR

Meryem TANRIÖVER¹²⁴

ÖZET

Birinci sınıf, sınıf öğretmenleri için en zor sınıftır. Çünkü kimse kimseyi tanımıyor. Herkesin birbirine yabancı olduğu bir ortamda herkesin birbirini tanıması ve alışması zaman alıyor. Öğrencilerin de ortama uyum sağlaması uzun sürmektedir. Bu süreçte öğretmen birçok sorunla karşı karşıya kalmaktadır. Aynı şekilde öğrenciler ve velilerde de benzer kaygılar çoktur. Bu süreci daha az kaygılı geçirmek için neler yapabiliriz?

Stem nedir? Birinci sınıfa nasıl entegre edebiliriz?Trafik kurallarına velilerin dikkatini çocuklarla nasıl çekebiliriz?

Çevrecilik ve doğa bilinci birinci sınıfta nasıl verilebilir? Bu konuda belli başlı hangi etkinlikleri yapabiliriz? Ağaçların bizler için yararları nelerdir? Büyükleleriyle okulda bir fidan dikme etkinliği düzenlersek bu konuda nasıl bir farkındalık yaratırız? Uçurtma yaptırmak, sokak hayvanlarına yuva ve yemek yapmak çevre bilinci konusunda çocuklara neler katar?

Okulda sağlıklı beslenmeye nasıl dikkat çekebiliriz? Matematikteki konuları,okulda yiyecek ve içecek yaparak nasıl pekiştirebiliriz? Sağlıklı beslenmek için kendileri neler yapabilir?

Türkiye'deki okullarda velilerin birinci sınıfa çocuklarını yazdırırken hep bir arayış içinde oldukları bilinmektedir. Öğretmen arayışları, okulların genel durumlarını araştırmaları adrese dayalı kayıt sistemi olmasına rağmen; şartları uymuyorsa özel okullara yönelmeleri araştırılmıştır. Stemle ilgili çalışmamızda ise trafik kurallarına uymayanların oranından ve müfredattaki ilgili kazanımlardan doğmuştur. Çevrecilik konusuna ise haberlere yansıyan haberlerden dolayı el atılmıştır. Son konu olarak okuda sağlıklı beslenme ise çocukların beslenme çantalarında getirdiği yiyeceklere bakılarak ve yaşları büyüdükçe geliştirdikleri sağlıklı besin alışverişlerinden kaynaklanmıştır. Konu ile ilgili olarak survermonkey programıyla ilgili velilere çeşitli anketler uygulanmıştır.anket

Yapılan 4 projeye ilgili dönütler sürekli incelenmektedir. Bununla ilgili projede aktif çalışan çocukların okuma hızları, bedensel ve kinetik hızları, yazma yaratıcılıkları artmaktadır. Okula getirdikleri yiyecekler genellikle sağlıklı şeyler olmaktadır. Çevreye çöp atmayan, sokak hayvanlarını düşünen bir grup oldukları gözlenmektedir. Ailelerini trafikte izleyen, yanlış şeyler yapmalarını engelleyen bireyler oldukları belirtilmektedir. Proje çıktılarımızı projeleri kapatırken rakamlarla ortaya koyabileceğimizi düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: *Web2, Birinci, Sınıf, Etwinning, Stem*

¹²⁴ Öğretmen, mereyemtariover@hotmail.com

GÜVENLİ OKULUN OKUL İKLİMİNE ETKİSİ

Çetin TAN¹²⁵, Yusuf CEYLAN¹²⁶

ÖZET

Son zamanlarda okullarda yaşanan olaylarda ve güvenlik problemlerinde nicel bir artış görülmektedir. Bu problemlerin sebepleri ve çözüm yolları üzerinde akademik çalışmaların yapılması büyük önem taşımaktadır. Yapılan bu çalışmada, okul güvenliğinin okul iklimi üzerinde önemli bir etkisinin olduğu sonucuna varılmıştır. Okul güvenliğinin bu denli önemli bir unsur olmasındaki koordinatörlük rolünü üstlenen eğitim kurumları yöneticilerinin okulu bir bütün olarak kabul etmesi, öğrencilere olumlu davranışlarının kazandırılması ve güvenli bir eğitim-öğretim ortamının oluşturulması kaliteli ve istendik bir eğitim-öğretim faaliyetinin gerçekleştirilmesini sağlayacaktır. Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı, literatürde konu ile ilgili var olan akademik çalışmaları incelemek ve güvenli okulun ne olduğu, güvenli okulun özelliklerini, güvenli okul oluşturmada okul müdürlerinin rolünü ve güvenli okulun okul iklimini nasıl etkilediğini açıklamaktır. Okul güvenliği ile okul ikliminin ayrılmaz iki bileşen olduğu ve bu iki bileşenin oluşturulup muhafaza edilmesinde en önemli rolün eğitim kurumları yöneticilerine düştüğü söylenebilir.

Bu Çalışmada Literatür Tarama Yöntemi İle Araştırma Konusu Olan Güvenli Okul Ve Okul İklimi Kavramlarını İçeren Kitap, Makale, Bildiri, Yayınlanmış Yayınlanmamış Tezler Ve Çeşitli İnternet Sitelerinden Elde Edilen Veriler Analiz Edilmiştir. Literatür Tarama Yöntemi Araştırma Problemi Alanında Var Olan Yazılı Kaynaklar Ve Çeşitli İnternet Sitelerinde Var Olan Bilgiler Bir Araya Getirilir.

Daha Sonra Sonuçlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Okul, Güvenlik, Güvenli Okul, Okul İklimi*

¹²⁵ Doç.Dr., cettan889@hotmail.com

¹²⁶ Lisansüstü Öğrencisi vd., SELAHADDİN EYYÜBİ İLK/ORTA OKULU, MİDYAT/MARDİN, yusufcyln@hotmail.com

TÜRK EĞİTİM DENETİM SİSTEMİNDEKİ DEĞİŞİMLERE İLİŞKİN MAARİF MÜFETTİŞLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Sevilay ŞAHİN¹²⁷, Yasin AVAN¹²⁸

ÖZET

Değişim konusu yönetim literatürünün de önemlidir. Genel olarak değişim herhangi bir şeyi bir düzeyden başka düzeye getirmeyi ifade eder. Organizasyonlarda değişim organizasyon faaliyetlerinde mevcut durumdan başka bir konuma geçmeyi ifade eder (Aldag & Stearns,1987). Bugün artık değişimin gerekliliğinden çok dönüşüm hızı konuşulmakta olup sürekli değişim bağlamında organizasyonların öğrenen organizasyonlara nasıl evrileceği ve değişim yeteneğinin nasıl yerleştirileceği önem arz etmektedir (Drucker,1992; Koçel,2011). Örgütlerdeki değişim dalgasızlık metaforunda değişimi normal akışta meydana gelen bir kesinti olarak görürken bu kesintinin Lewin in üç adımlı süreci (Çözme, değiştirme, dondurma) değişimin planlanabileceğini yönetilebileceğini, akarsu türbülansı yaklaşımı ise değişimin kesintisiz olduğunu yönetiminin süreklilik arz ettiğini söyler (Wail,1989 ; Levasseur, 2001; Robins vd, 2013). Değişimin başlangıcında bir vizyon oluşturulmalı ve değişim yönetiminin etkili olması için uygun stratejiler kullanılmalıdır. İşi yapanlara yönelik olarak güven, sağlık, fayda unsurları da hesaba katılmalıdır. Değişim süreci sonrasında yeniden bir yapı ve kültür oluşturulmalıdır (Adair, 2003; Harding, 2004). Değişim körü körüne olmamalı ve örgütü geliştirmelidir. Örgütsel değişim, örgütü tüm öğeleriyle değişime götürürken, örgütün temel özelliğine ve temel değerlerine dokunmadan onu kendi kültür ve misyonu üzerinde geliştirmeyi amaçlamalıdır. Gerçek gelişim, zaten var olan bir şeyi değiştirerek aslında özünü korurken ona yeni bir enerji, hatta yeni bir hayat vermelidir (Zyman, 2004 ; Balci, 1995). Değişimin yönetimi aşamalı olup plan dahilinde olmalıdır. Bu süreçte açık fikirli paylaşımcı ve dürüst olunmalıdır. Değişim sürecinde liderler değişimi hep beraber birlikte çalışmaya teşvik ederek yaparlar (Kotter, 1999 ; Redwood vd, 2001; Bennis, 1997). Türk Eğitim Denetim sistemi de özellikle son yıllarda değişim içerisine girmiştir. 9 Aralık tarihli ve 29913 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 6764 sayılı kanunla 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’ de değişiklik yapılmıştır. 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK’da yapılan bu değişiklikle Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığı, Teftiş Kurulu Başkanlığı olarak yeniden yapılandırılmıştır (RG, 2016). Bakanlığın merkez teşkilatındaki denetim biriminde kadrolu maarif müfettişi istihdam edilirken, illerde İl Millî Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı olarak maarif müfettişlerinin çalışması esas alınmıştır. İllerde görev yapan maarif müfettişlerin görev tanımı değişirken, merkezde görev yapacak maarif müfettişlerine yeni ekonomik haklarla beraber, yetkiler arttırılmıştır (RG,2016). Türk Eğitim Denetim sistemi bağlamının da denetim sürecindeki bu hızlı değişimlerle beraber mesleği icra eden maarif müfettişlerinin süreç içindeki rolleri ve bakış açıları çalışmaya önemli kılmaktadır.

Yöntem: Araştırma nitel araştırma türündedir. Nitel araştırma desenlerinden durum çalışması desenine göre çalışma yapılmıştır. Durum çalışmasının en temel özelliği bir yada birkaç durumun derinliğine araştırılmasıdır.Yani bir duruma ilişkin etmenler bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanır Sivas İl Millî Eğitim

¹²⁷ Doç.Dr., ssahin@gantep.edu.tr

¹²⁸ Lisansüstü Öğrencisi vd., MEB, y.avan@hotmail.com

Müdürlüğü Maarif Müfettişleri Başkanlığında 2017-2018 eğitim öğretim yılında görev yapan 20 maarif müfettişi ile çalışma gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın analizi de

Çalışma devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Değişim, Maarif Müfettişi, Değişim Yönetimi , Türk Eğitim Denetim Sistemi*

BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİNDE YENİ YAKLAŞIMLAR: EĞİTİM 4.0 BAĞLAMINDA BİR ARAŞTIRMA

Hale ALAN¹²⁹

ÖZET

Bilgi çağımızın en önemli kaynağı olması nedeniyle bilişim yatırımları giderek daha da önem kazanmaktadır. İşletmelerde bilgi işleme birimlerinden ayrı olarak Yönetim Bilişim Sistemleri (YBS) veya Enformatik birimlerinin oluşturulmasıyla işletmelerin organizasyon yapıları değişmeye başlamış ve bu alanda uzman personel ve yöneticilere ihtiyaç duyulmaktadır. Toplumların değişim süreci Toffler'a (1981) göre "üç dalga" olarak da sınıflandırılan tarımdan sanayileşmeye, sanayileşmeden enformasyon toplumuna ve son olarak da enformatik sürecine geçiş olarak üç sınıfta ele alınmaktadır (Hardt ve Negri, 2001). Bilginin ve üretiminin önem kazanması enformasyon toplumunun oluşmasını hızlandırmaktadır. Bilgi işçiliği kavramı da, bilgisayar ve bilgi teknolojisi konusundaki donanımlı ve uzman kişileri önemine vurgu yaparak son süreçte öne çıkmaktadır. Enformasyon çağının getirdikleri eğitimde kuralları değiştirmiştir. Endüstri 4.0 adıyla da bilinen robotların üretimi tamamen devralması, yapay zekanın gelişimi, üç boyutlu yazıcılarla üretimin fabrikalardan evlere inmesi, devasa miktarda ki bilgi yığınına veri analizleriyle ayıklanıp değerlendirilmesi, bulut çözümleri ve daha birçok yeniliklerle 4.sanayi devrimine ulaşılmasının etkileri eğitimde de değişikliklere neden olmuştur. İnsan yetiştirmede yüksek standartlarda becerilere sahip bireylerin yetiştirilmesi için, özellikle mesleki becerilerin kazandırıldığı mecralar olan yüksek öğretim kurumları için bir dönüşüm olması gerektiği kaçınılmazdır. Eğitim de bazı değişiklikler olmuştur. Öğrenciler giderek online ve uluslararası düzeyde eğitim görmeye başlamışlardır. Bu değişiklik sürücülerin çoğu teknolojik, mobil cihazlar geliştirmekte olan standartlara. Diğerleri, içerme, sürdürülebilirlik ve her şeyden önce, öğrencilerin başarılı olmalarına yardımcı olmak gibi kurumsal önceliklerden kaynaklanmaktadır. Her biri, belirli bir şekilde BT departmanlarını bir güç temsil eder; birlikte alınan, trendler eğitim ve teknolojinin dönüşümü için bir harita sunuyor. Teknolojinin gelişimiyle birlikte bilişim sistemleri alanındaki eğitimde yeni yaklaşımlar belirlenmiştir. Bu çalışmada bilişim sistemleri eğitiminde karşılaşılan en güncel yaklaşımlar belirlenmiştir.

Araştırmada yöntem olarak nitel araştırma yöntemi kullanılmış olup, Bilişim teknolojileri eğitimi alanında ülkemizde isim yapmış üniversitelerin ilgili bölümlerinde görev yapmakta olan 50 akademisyen ile yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Veri analizi olarak akademisyenlerden toplanan verilere içerik analizi yapılmış olup, en fazla değeri alan yaklaşımlar belirlenmiştir. Akademisyenlerden elde edilen verilerin araştırma sorularına cevap arayan nitelikte olmasına özen gösterilmiş olup konu dışı kalan ifadeler araştırma kapsamına alınmamıştır.

Araştırmanın analizleri devam etmekte olup sonuçlar daha sonra eklenecektir.

Anahtar Kelimeler: *Bilişim Teknolojileri, Eğitim, Yeni Yaklaşımlar*

¹²⁹ Dr. Öğrt. Üyesi, haletpe@gmail.com

NEDEN LAİK, BİLİMSEL VE DEMOKRATİK EĞİTİM?

Sadegül AKBABA ALTUN¹³⁰, Gamze NUR¹³¹

ÖZET

Türk Eğitim Sisteminde sürekli değişiklikler olmakta ve bu değişiklikler bazı kesimleri memnun ederken bazı kesimlerce eleştirilmektedir. Eğitimin yasal temellerinde eğitimin nasıl olması gerektiği ve ilkeler belirtilmiştir. Ancak ilkelere bakıldığında ilkelerin uygulamada aynı şekilde uygulanmadığı görülmektedir. Örneğin, laiklik ilkesine karşı din derslerinin zorunlu olması bir çelişkidir. Bilimselliği temele alıp uygulamada bu ilkeyle çelişecek uygulama örneklerinin varlığı, bazı önerilen ders kitaplarında bilimsel olmayan bakış açılarının açık veya örtük olarak sunulması da başka bir çelişkidir. Dünyanın birçok gelişmiş ülkesinde devletin verdiği eğitimde bilimsellik temel ilkedir. Çünkü bilimsel bilgi herkese aynı şeyi ifade eder. Bilimsel bilgi aksi ispat edilinceye kadar doğru kabul edilir, aksi ispat edilince değiştirilir. Bu bakış açısı, bilimsel bilginin dogmatik olmaması gösterdiği için bilimsel bilgi üzerinde çatışma çıkması olasılığı azdır ve bilimsel bilgidен üretilen sistem ve teknolojiler büyük oranda herkesin işine yaramaktadır. Bunun için devletler eğitim sistemlerini bilimsel bilgi üzerine inşa ederler. Bilimsel bilgiye ek olarak, dünyadaki devletlerin büyük çoğunluğu eğitimlerini laiklik ilkesi üzerine inşa ederler. Laiklik çok yaygın olarak dini özgürlükler ile özdeşleştirilir ve öyle açıklanır. Elbette doğrudur ancak, laiklik ilkesi insancıl yaklaşımın bir ürünüdür aynı zamanda. Her insan farklıdır, dünyayı kendi penceresinden algılar ve kendi algı dünyasına göre yorumlar. Dolayısı ile her insan kendine özgü olduğu için inançları da kendine özgüdür. Bir vatandaşın algısını diğerine tercih etmek veya inanç sisteminden dolayı göz ardı etmek devletin vatandaşına karşı eşit mesafede bulunma, yansız ve tarafsız davranma ilkesi ile çeliştiği için laiklik ilkesi eğitimde ve yönetimde tercih edilmektedir.

Her bireyin farklı olduğu, farklı özellikleri olduğu ve eğitimin bu farklıları açığa çıkarma ve geliştirme gibi bir amacının olması da demokratik yaşamla ilişkilidir. Bu farklılıklar ancak daha demokratik ortamlarda yeşerir ve kendine sistem içinde yer bulur. Böyle bir eğitim sistemi içinde farklılıklara saygı, farklılıkların zenginlik olarak algılanması, her potansiyelin gelişmesi ve kullanılmasına olanak sağlar. Bu durum toplumdaki çatışmaların engellenmesini ve daha barışçıl bir ortamda yaşamaya ortam sağlar.

Türkiye cumhuriyetinin kuruluşundan günümüze kadar ortalama olarak her bir buçuk yılda bir bakanın değiştiği görülmektedir. Bu eğitim politikalarının tutarlı bir şekilde uygulanmasını, kendi içinde değişimlerin evrimleşmesini engelleyen bir faktördür. Ulusal ve uluslararası yapılan sınavların sonuçlarına bakıldığında da Türk Eğitim Sisteminde verilen eğitimin nitelikli olmadığı görülmektedir. Bu çalışmada, Türk Eğitiminin amaçları arasında yer alan laiklik, bilimsellik ve demokratiklik ilkelerini araştırmalar ve dünyadaki uygulamalara bakılarak incelenecek ve bir model önerisi sunulmaya çalışılacaktır.

Bu çalışmada, Türk Eğitiminin amaçları arasında yer alan laiklik, bilimsellik ve demokratiklik ilkelerini araştırmalar ve dünyadaki uygulamalara bakılarak incelenecek ve bir model önerisi

¹³⁰ Prof. Dr., akbabas@baskent.edu.tr

¹³¹ Arş. Gör., Başkent Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Ankara, gamze.nur.9365@gmail.com

sunulmaya çalışılacaktır. Bunun için önce her üç ilkeye yönelik literatür taranacak ve araştırma sonuçları analiz edilecektir. Bunlara ek olarak, dünyada bu ilkeleri temel alan eğitim sistemleri incelenecek ve bu sistemlerin temel özellikleri belirlenecektir. Dolayısı ile verilere döküman analizi yöntemi ile ulaşılabacaktır. Ardından da Türkiye için bir model önerilecektir.

Sonuçlar daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Laiklik eğitim, demokratik eğitim, bilimsel eğitim*

İLKOKUL MÜDÜRLERİNİN ÖĞRETMEN LİDERLİĞİNİ TEŞVİK EDİCİ DAVRANIŞLARI İLE ÖĞRETMEN LİDERLİĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Serpil OVACIKLI¹³², Semiha ŞAHİN¹³³

ÖZET

En yaygın ifade ile eğitim, bireyde kalıcı, izli davranış değişikliği meydana getirme sürecidir. Eğitim sistemini oluşturan yönetici, öğretmen, öğrenci ve veliler eğitim sürecinin temel öğeleridir. Bu öğelerin birbirleriyle olan iletişimi, bu öğeler arasındaki işbirliği, bu öğelerin bireysel özellikleri, becerileri, eğitimin etkili kılınmasında oldukça önemlidir. Bu sistemdeki en stratejik unsur ise öğretmendir. Öğretmenin sahip olduğu tüm bilgi, beceri ve tutumlar eğitim-öğretim sürecini doğrudan ve dolaylı olarak etkiler. Eğitim-öğretim faaliyetlerinin başarılı bir şekilde devam ettirilebilmesi için öğretmenin okuldaki performansının artırılarak en üst düzeyde verimlilik sağlanması gerekir. Bu noktada en büyük görev okuldaki madde ve insan kaynaklarını, okulun amaçları doğrultusunda, en iyi şekilde kullanma görevini üstlenen okul yöneticisine düşer. Günümüzde yaşanan bilimsel ve teknolojik gelişmeler sonucu bilgi toplumu da sürekli değişim ve gelişim süreci içinde yer almıştır ve eğitimin kalitesinin artırılması için eğitim alanında yeniden yapılanma sürecine gidilmiştir. Çağımızda yaşanan tüm bu değişimler liderlik kavramını da etkilemiştir ve liderlik kavramı da değişikliğe maruz kalmıştır. Bu dönüşümler ve yeniden yapılanmalar sonucunda son yıllarda okul müdürlerine dayalı liderlik anlayışı farklı bir perspektif kazanarak, günümüzde yoğun bir biçimde tartışılan öğretmen liderliğini gündeme getirmiştir. Öğretmen liderliği kavramı eğitim yönetimi alanında tartışılmaya başlanmış ve bu alanda bir çok kurumsal ve ampirik çalışmalar yapılmıştır (Beycioğlu, 2009; Beycioğlu ve Aslan, 2010, 2012; Row ve Taylor, 2003; Can, 2006b, 2009; Olsen, 1997; Danielson, 2006; Frost ve Harris, 2003; Harris, 2002, 2003; Kılınc, Cemaloğlu ve Savaş, 2015; Kılınc, Receptoğlu ve Koşar, 2014; Sergiovanni, 2001).

Okul liderliği kavramı ele alındığında liderlik genellikle müdürlerle birlikte düşünülmekte ve bu kavramının temelinde okul müdürleri yer almaktadır. Bir yanda okul müdürleri okul gelişiminde anahtar unsurlar olarak görülmekteyken (Beycioğlu ve Leithwood, 1996; Dimmock, 1999; Fullan, 2000; Hallinger, 2003; Hallinger ve Leithwood, 1996; Leithwood, Sreinbach ve Rhyan, 1997; Vadenberghe, 1998), öte yandan son yıllarda bu algı değişmiştir ve liderlik paylaşılmaya başlanmıştır. Yapılan araştırmalar incelendiğinde öğretmen liderliği kavramının örgütsel bağlılık, performans, örgüt iklimi ve okul etkililiği gibi bir çok kavramla ilişkili olduğu görülmektedir (Little, 2003; York-Barr ve Duke, 2004; Harris ve Muijs, 2005). Öğretmen liderliği ile ilişkili diğer kavramları incelediğimizde müdür desteği kavramı karşımıza çıkmaktadır. Konuya ilişkin olarak öğretmenlerin ve okulun başarısında okul müdürü desteğinin oldukça önemli bir etken olduğu ileri sürülebilir.

Tüm bu ifadelere dayalı olarak mevcut çalışmada, öğretmen liderliği bağımlı bir değişken olarak kabul edilmek suretiyle öğretmen liderliği ve okul müdürünün teşvik edici davranışları arasındaki ilişkiler araştırmanın inceleme konusu edilmiştir. Mevcut araştırmadan elde edilecek bulgular ilişkili olduğu varsayılan öğretmen liderliği ve okul müdürünün desteği kavramlarının ampirik düzeyde incelenmesine ve bu doğrultuda araştırma problemine ilişkin çözümlenmeler yapılmasına

¹³² Lisansüstü Öğrencisi vd., serpil.ovacikli@deu.edu.tr

¹³³ Doç.Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Ve Deneticiliği Yüksek Lisans, Buca/İzmir, ssahin66@gmail.com

olanak sağlayabilir. Bununla birlikte mevcut araştırmadan elde edilecek bulgular, öğretmen liderliğinin geliştirilmesi, okulun başarısının arttırılması ,eğitim-öğretimin etkili kılınması bakımından uygulayıcılar ve politika yapıcılar için önemli bir veri kaynağı teşkil edebilir.

Bu araştırma ilişkisel tarama modelinde tasarlanmıştır. İlişkisel tarama modeli iki ya da daha fazla değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlamaktadır (Karasar, 2012, s.81). Bu araştırmanın evrenini 2017-2018 öğretim yılında İzmir ili Buca ilçesinde resmi ilkokullarda görev yapan öğretmenler oluşturacaktır.Örneklem evreni temsil edecek oranda aşınacaktır.Seçkisiz örneklem yöntemi kullanılacaktır.Bu araştırmada veri toplama aracı olarak Beycioğlu ve Aslan (2010) tarafından geliştirilen Öğretmen Liderliği Ölçeği ve Günbayı ,Dağlı ve Kalkan (2013) tarafından Türkçeye uyarlanan Müdür Desteği Ölçeği Anketi kullanılacaktır. msevinc02@hotmail.com

Bu araştırmanın verileri SPSS 15 (Statistical Package for the Social Science) ve AMOS 6.0 programları kullanılarak veri analizi yapılacaktır. Analiz sürecinde demografik değişkenlere (cinsiyet, kıdem) dayalı hesaplamalar yapılırken betimsel istatistiklerden (frekans ve yüzde) faydalanılacaktır. Öğretmenlerin öğretmen liderliği ve müdür desteğine ilişkin algılarının okul türü, branş , cinsiyet, kıdem , hizmet süresi, okuldaki öğretmen ve öğrenci sayısına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi ve Tek Yönlü Anova uygulanacaktır. Araştırma değişkenleri arasındaki ilişkilerin belirlenmesinde Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı hesaplanacaktır Öğretmenlerin okul müdürünün desteğine ilişkin algılarının öğretmen liderliğinin alt boyutlarının anlamlı bir yordayıcısı olup olmadığını belirlemek için basit doğrusal regresyon analizi uygulanacaktır.

Bulgular ve sonuçlar daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Öğrettmen Liderliği,Müdür Desteği, Liderlik*

İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN ALGILARINA GÖRE OKUL MÜDÜRLERİNİN ÖĞRETİMSSEL LİDERLİK DAVRANIŞLARI

Mahmut SEVİNÇ¹³⁴, Semiha ŞAHİN¹³⁵

ÖZET

Okulun yapı ve yönetiminde meydana gelen değişimler, kuşkusuz okulu yöneten yöneticinin rol ve davranışlarını, grup üyelerine olan tutumlarını da değiştirmektedir. Okul yöneticileri küreselleşme, enformasyon teknolojisi, örgütsel öğrenme, OGYE Çalışmaları ve toplam kalite yönetimi gibi yeniliklerin karşısında yeni davranış şekilleri sergilemek zorunda kalmışlardır. Bu durum da doğal olarak, yeni bir misyon, vizyon ve liderlik davranışı perspektifini karşımıza çıkarmıştır (Çelik, 2012).

Bu bağlamda Öğretimsel Liderlik denilince; gözlemlerimiz, sağduyumuz ve eğilimlerimiz, etkili, güçlü ve iyi bir okul yöneticisi imajının ortaya koymaktadır. Şişman (2012)'a göre Okul yöneticisi "güçlü bir yarışçı", "öğrenci velileri arasında saklanan güvenilir bir kişi" ya da "okulun içinde ve dışında bilge bir kişi" olarak değerlendirilmektedir. Bununla birlikte okul yöneticisi son yıllarda güçlü bir öğretimsel lider olarak tanımlanmaktadır. Genel olarak bir tanım yapmak gerekirse; öğretimsel liderlik; okul yöneticileri, öğretmen ve denetçilerin, okulla ilgili bireyleri ve durumları etkilemede kullandıkları, sergiledikleri güç ve davranışları ifade etmektedir. Öğretim Liderliğini diğer liderlik türlerinden ayıran yönü ise okuldaki öğrenme-öğretme süreçleri üzerinde yoğunlaşmış olmasından kaynaklanır (Şişman, 2012).

Ülkemizde eğitim kurumları Okul Öncesi, İlköğretim, Ortaöğretim ve Yükseköğretim olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır (1739 sayılı kanun); ancak alan yazın çalışmaların öğretmenlerin öğretimsel liderlik algısının nasıl anlaşıldığı ve nasıl bir öğretimsel liderlik perspektifi istediği ile ilgili her eğitim kademesinde yapılmış olan çalışmalar sınırlı şekilde bulunmuş olup, ilkökul düzeyinde bu tür araştırmaya rastlanmamıştır.

Bu çalışma öğretimsel liderliği algısının ilkökul yönetici ve öğretmenlerinde nasıl algılandığı ile ilgili, İzmir Karşıyaka ilçesindeki öğretmen ve yöneticilerin öğretimsel liderlik davranışlarını gösterme düzeylerini, okulda çalışan öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin algılarından elde edilen bilgiler doğrultusunda belirlemeye yönelik yapılmış bir araştırmadır.

Birçok okul ve kurum yöneticisi gibi ilkökulda görev yapan okul yöneticilerinin de kendi okullarını daha iyi ve etkili bir şekilde yönetebilmesi, stratejik plan doğrultusunda yapmayı planladığı hedeflerini gerçekleştirebilmesi için, daha çok öğretimsel liderlik özelliklerine sahip olmaları gerektiği düşünülmektedir. Dolayısıyla okul yöneticilerinin öğretimsel liderlik davranışlarını gösterme düzeyleri araştırmamızın ana temasını oluşturmaktadır.

Araştırma nicel bir araştırma olup İzmir ili nüfusunun %10 luk kısmını kapsayan en büyük 5 ilçesinden biri olan, Karşıyaka İlçesinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi tüm ilkökuller da çalışan idareci ve yöneticilerin Şişman (2012) tarafından geliştirilen; "Öğretim Liderliği Davranışları

¹³⁴ Lisansüstü Öğrencisi vd., msevinc02@hotmail.com

¹³⁵ Doç.Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitim Yönetimi ve Deneticiliği Bölümü, ssahin66@gmail.com

Ölçeği' ne verdiği cevapların analiz edilmesi ve yorumlanmasında; frekans analizi, tek yönlü(one-way) Anova ve t-Testi kullanılarak SPSS 17.0 programı ile analiz edilecektir.

Bu analizler sonucunda gruplar arasında (yönetici ve öğretmen) Okul Müdürlerinin Öğretimsel Liderlik Davranışları algıları arasında anlamlı fark olup olmadığına ve algı düzeylerine bakılacaktır. Bu düzeyler incelenirken bağımsız değişkenler: yaş, kıdem ve mezun olduğu okul'dur.

Anahtar Kelimeler: *Öğretimsel Liderlik, yönetim, ilkokul, okul yöneticisi*

ÖĞRETMENLERİN ÖRGÜTSEL ADALET, ÖRGÜTSEL BAĞLILIK VE ÖRGÜTSEL SİNİZM ALGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Ali CÜLHA¹³⁶, Hasan DEMİRTAŞ¹³⁷

ÖZET

Örgütsel adalet kavramı, işgörenlere örgüte katkıları oranında haklarının, kurallara aykırı hareket etmeleri durumunda da cezalarının uygun düzeyde verilmesi; örgütsel bağlılık kavramı, örgüt için çok çalışma isteği ve kurum içinde kalmak için karşı konulmaz bir istek; örgütsel sinizm kavramı ise işgörenin örgütüne karşı negatif tutumları olarak tanımlanmaktadır. Buradan hareketle işgörenlerde yaşanan olumsuz veya negatif tutumların örgütteki davranış ve uygulamaların adaletli olup olmamasından etkilenebileceği, yine bu olumsuz veya negatif tutumların işgörenlerin örgütlerine bağlılıklarını etkileyebileceği ve örgütteki davranış ve uygulamaların adaletli olup olmamasının da işgörenlerin örgütlerine bağlılıklarını etkileyebileceği düşünülmektedir. Bu üç kavramın birbirleriyle ilişkili olduğu ve bu ilişkilerin eğitim örgütlerinde de var olduğu ileri sürülebilir. Bu problem durumundan yola çıkarak öğretmenlerin örgütsel adalet, örgütsel bağlılık ve örgütsel sinizm algıları arasındaki ilişkiyi araştırmak amaçlanmıştır.

Araştırmada, nicel yöntemler kullanılmıştır. Araştırma, ilişkisel tarama modeliyle gerçekleştirilmektedir. Araştırmada örgütsel adalet ölçeği, örgütsel bağlılık ölçeği ve örgütsel sinizm ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Şanlıurfa ili merkez ilçelerinde görev yapmakta olan öğretmenler oluşturmaktadır. Bu evreni temsil edeceği düşünülen örneklem grubu ise kolayda ulaşılabilir yöntemiyle oluşturulmuştur. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma ve yüzde gibi betimsel istatistikler, t-Testi, ANOVA ve korelasyon testleri kullanılmıştır.

Araştırmanın bulguları ve tartışma bölümü henüz devam ettiği için burada yer verilmemiştir. (araştırmanın analiz ve tartışma bölümleri devam etmektedir, kongre tarihine kadar tamamlanacaktır).

Anahtar Kelimeler: ÖRGÜTSEL ADALET, ÖRGÜTSEL BAĞLILIK, ÖRGÜTSEL SİNİZM

¹³⁶ Lisansüstü Öğrencisi vd., ali.63.44@hotmail.com

¹³⁷ Doç.Dr., İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ, hasan.demirtas@inonu.edu.tr

SURİYELİ GÖÇMENLERİN TÜRKÇE ÖĞRETİCİLERİNİN İŞ TATMİNİ, PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK, TÜKENMİŞLİK VE ÖRGÜTSEL BAĞLILIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Mehmet Fatih KARACABEY¹³⁸, Kıvanç BOZKUŞ¹³⁹

ÖZET

Eğitim etkinliklerinin başarılı olmasında öğretmenlerin payı büyüktür. Öğretmenlerin kişisel özellikleri ile örgütsel özelliklerin etkileşimi eğitimin başarısında rol oynamaktadır. Söz konusu özelliklerin ve etkilerinin belirlenmesi öğretmenlerin başarılı olmaları için önlemlerin alınmasını olanaklı kılabilir. Son yıllarda Türkiye’de artan göçmen nüfusu yeni eğitim etkinliklerinin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu etkinliklerde görevlendirilen öğreticilerin seçimi ile etkinliklerin gerçekleştiği ortamların örgütsel düzenlenmesi önem arz etmektedir. Çünkü göçmen eğitimi konusunda eğitim almamış öğreticilerin kişisel özelliklerinin rolü öne çıkabilir. Özellikle psikolojik sağlamlık bakımından avantajlı öğreticilerin göçmenlerin farklı ihtiyaçlarıyla baş edebilmeleri olumlu örgütsel özelliklerle birleşerek eğitimin başarılı olmasını sağlayabilir. Bu çalışmada Suriyeli göçmenlere Türkçe öğreten öğreticilerin iş tatmini, psikolojik sağlamlık, tükenmişlik ve örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişkiler araştırılmıştır.

Kendiliğinden var olan ve araştırmacılar tarafından değiştirilemeyen değişkenler arasındaki neden-sonuç ilişkisini ortaya koymak için nedensel desen kullanılmıştır. Bağımsız ve bağımlı değişkenler arasındaki ilişkiler yapısal eşitlik modellemesiyle incelenmiştir. Araştırmanın evrenini Urfa ilindeki Suriyeli göçmenlere, 2017 bahar döneminde Türkçe öğreten 524 öğretici oluşturmaktadır. Öğreticilerin tamamına veri toplama araçlarının yer aldığı formlar dağıtılmıştır. Dağıtılan formlardan geriye dönenler arasından hatalı doldurulanlar elendiğinde geriye 430 form kalmıştır. Veriler, iş tatmini, psikolojik sağlamlık, tükenmişlik ve örgütsel bağlılık ölçekleriyle cinsiyet, kıdem, branş demografik değişkenlerinden oluşan bir form aracılığıyla toplanmıştır.

Katılımcıların iş tatmini ortalaması ($X=3.99$, $SS=0.60$) ile psikolojik sağlamlık ortalamaları ($X=3.83$, $SS=0.70$) “çok” düzeyindedir. Algılanan tükenmişlik ortalaması ($X=2.64$, $SS=0.95$) ise “neredeyse hiç” düzeyinde bulunmuştur. Katılımcıların örgütsel bağlılıklarının ortalamasının ($X=4.96$, $SS=0.83$) “sık” düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Psikolojik sağlamlığın, iş tatmini ($r=0.25$, p

Anahtar Kelimeler: *Göçmen eğitimi, örgütsel davranış, kişilik özellikleri*

¹³⁸ Dr., karacabeyakademi@gmail.com

¹³⁹ Dr., Artvin Çoruh Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Artvin, kbozkus@gmail.com

ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ GELİŞİMLERİNİN DESTEKLENMESİ: ŞANLIURFA ÖRNEĞİ

Kıvanç BOZKUŞ¹⁴⁰, Mehmet Fatih KARACABEY¹⁴¹

ÖZET

Öğretmenlerin eğitim sisteminde meydana gelen değişikliklere uyum sağlamaları ve etkililiklerini artırmaları için yaratılan tüm öğrenme fırsatları meslek gelişiminin kapsamında yer almaktadır. Eğitim sisteminin başarısının öğrenci başarısıyla değerlendirildiği bu çağda, öğretmenlerin öğrenci başarısını önemli ölçüde etkiledikleri belirlenmiştir. Öğretmen mesleki gelişiminin öğretmenlerin etkililiğini artırarak öğrenci başarısını da dolaylı olarak artırdığı ortaya konmuştur. Öğretmenler mesleki gelişimlerinden kendileri sorumludurlar. Okul müdürleri ise öğretmenlerin mesleki gelişimlerini destekleyecek fırsatları sunmak zorundadırlar. Çünkü okul ortamı öğretmen mesleki gelişimi için en uygun ortamdır. Fakat önceki araştırmalarda okul müdürlerinin bu görevlerini yeterince yerine getirmedikleri saptanmıştır. Şanlıurfa ilinde öğrenci başarısının Türkiye geneline kıyasla daha düşük olduğu göz önüne alınırsa ilde görev yapan öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin desteklenmesinin önemi belirginleşmektedir. Okul müdürlerinin öğretmenlerin mesleki gelişimlerini hangi düzeyde destekledikleri belirlenebilirse uygulamadaki aksaklıklar için önlemler alınabilir ve öğretmen mesleki gelişimi daha etkin hale getirilebilir. Bu araştırmanın amacı Şanlıurfa'da görev yapan okul müdürlerinin öğretmenlerin mesleki gelişimlerini destekleme düzeyini öğretmen algılarına göre belirlemektir.

Araştırma tarama yöntemiyle yürütülmüştür. Araştırma evreni, Şanlıurfa ili genelinde 2017-2018 eğitim-öğretim yılında görev yapan 25734 öğretmenden oluşmaktadır. Örneklem yapılmadan tüm öğretmenlere ulaşılmıştır. Okullara bilgisayarda çevrimiçi hazırlanan bir formun bağlantısı gönderilmiş ve araştırmaya katılmaları için öğretmenler davet edilmişlerdir. Gönüllü olan 4729 öğretmenden toplanan veriler analiz edilmiştir. Form geri dönüş oranı yaklaşık %18 olarak hesaplanmıştır. Çevrimiçi formda katılımcıların demografik özelliklerine yönelik sorular ile öğretmen mesleki gelişim ölçeği yer almıştır.

Bulgulara göre 1124 (%23.8) okul müdürü öğretmenlerin mesleki gelişimlerini hiç desteklememekte, 1126 (%23.8) müdür nadiren düzeyinde, 1274 (%26.9) müdür bazen düzeyinde, 791 (%16.7) müdür sık sık düzeyinde ve 414 (%8.8) müdür ise daima düzeyinde öğretmenlerin mesleki gelişimlerini desteklemektedir. Sonuç olarak Şanlıurfa ilinde okul müdürlerinin %25.5'i yeterli olabilecek sık sık ve daima düzeylerinde öğretmenlerin mesleki gelişimlerini desteklemektedirler.

Anahtar Kelimeler: *Öğretmen mesleki gelişimi, personel geliştirme, hizmet içi eğitim, okul müdürü*

¹⁴⁰ Dr., kbozkus@gmail.com

¹⁴¹ Dr., Harran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Şanlıurfa, karacabeyakademi@gmail.com

MESLEK ÖNCESİ ÖĞRETMEN KİMLİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ADAYLARININ ALGILARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Feyza GÜN¹⁴², Tuğba TURABİK¹⁴³, Gülsün BASKAN¹⁴⁴

ÖZET

Kimlik, bireyin içinde bulunduğu koşullar ve sahip olduğu özellikler çerçevesinde şekillenen kendini algılayış biçimi ile çevrenin bireyi algılayış biçimidir (Aşkın, 2007). Bu kapsamda mesleki kimliğin kişilerin sahip olduğu meslek bakımından kendilerini nasıl gördüğü ve çevrenin bireyi nasıl gördüğüyle ilişkili olduğu söylenebilir. Dolayısıyla meslek öncesi kimlik, mesleğe başlamadan önce bireyin gelecekte söz konusu mesleğe yönelik nasıl bir profil çizeceğine yönelik görüşleri şeklinde ifade edilebilir. Birçok meslek için önemli bir kavram olan mesleki kimlik, öğretmenlik açısından daha önemli bir konumdur. Bunun nedeni, öğretmenlerin aktif role sahip olduğu eğitim sürecinin en önemli girdisi ve çıktısının insan olması nedeniyle öğretmenlikte, diğer mesleklerden daha farklı bir mesleki kimlik yapılandırmasına ihtiyaç duyulmasıdır. Öğretmenliğe yönelik mesleki kimliğin yapılandırılmasında öğretmen adaylarının lisans eğitimlerinin katkısı oldukça yüksektir (Krzywacki, 2009; Lamote ve Engels, 2010). Çünkü önceleri öğretmenlik mesleğine ilişkin bilgileri yalnızca öğrenci bakış açısından edindikleri izlenimlerle sınırlıyken lisans eğitimlerinde gelecekte öğretmenlik mesleğini yürütecek olan kişiler olarak mesleği tüm yönleriyle tanıyarak nasıl bir öğretmen olacaklarına dair fikir sahibi olurlar. Öğretmen adaylarının gelecekte kendilerini nasıl bir öğretmen olarak gördükleri meslek öncesi öğretmen kimliğinin kapsamını oluşturmaktadır.

Meslek öncesi öğretmen kimliğine yönelik öğretmen adaylarının görüşlerinin araştırmalarla ortaya koyulması, geleceğin eğitim sistemini şekillendirecek öğretmen adaylarının bir profilinin oluşturulması bakımından önemli görülmektedir. Ayrıca araştırma sonucunda ortaya koyulacak bulgular ile öğretmen kimliğinin oluşmasında etkili faktörlerden biri olan öğretmen eğitimi programlarının mesleki kimlik gelişimi sürecine katkısına dair çıkarımlarda bulunulabileceği düşünülmektedir. Bu doğrultuda araştırmada öğretmen adaylarının meslek öncesi öğretmen kimliklerinin araştırılması amaçlanmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğretmen adaylarının meslek öncesi kimliklerine ilişkin görüşleri nasıldır?
2. Öğretmen adaylarının meslek öncesi kimliklerine ilişkin görüşleri cinsiyet, okul türü, bölüm ve sınıf değişkenlerine göre bir farklılık göstermekte midir?

Bu araştırma tarama modelinde desenlenmiştir. Bu kapsamda elde edilen veriler nicel teknikler kullanılarak analiz edilmiştir. Bu doğrultuda, Ankara'daki bir devlet üniversitesinin ve İstanbul'daki bir vakıf üniversitesinin eğitim fakültesinde öğrenim görmekte olan 283 öğretmen adayından 2017-2018 öğretim yılı bahar döneminde toplanan veriler analiz edilmiştir. 283 katılımcıdan bir öğrencinin uç değere sahip olduğu görülürken, üç öğrencinin de veri toplama aracını eksik doldurduğu tespit edilmiştir. Böylece tüm istatistik işlemleri 279 katılımcı üzerinde

¹⁴² Arş. Gör., feyzagun7@gmail.com

¹⁴³ Arş. Gör., Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, Ankara, tugbaturabik@gmail.com

¹⁴⁴ Prof. Dr., Okan Üniversitesi, gulsunatanurbaskan@gmail.com

gerçekleştirilmiştir. Veriler, “Kişisel Bilgi Formu” ve “Meslek Öncesi Öğretmen Kimliği Ölçeği” ile toplanmıştır. Kişisel bilgi formu kapsamında, katılımcılara cinsiyet, bölüm, okul türü, sınıf değişkenlerine ilişkin sorular yöneltilmiştir. Katılımcıların öğretmen kimliğine ilişkin algılarını belirlemek üzere Friesen ve Besley (2013) tarafından geliştirilen ve Türkçe’ye uyarlama çalışmaları Arpacı ve Bardakçı (2015) tarafından yürütülen “Meslek Öncesi Öğretmen Kimliği Ölçeği”nden faydalanılmıştır. 5’li likert tipinde olan ölçek tek boyuttan ve 17 maddeden oluşmaktadır. Bu ölçeğin tümüne ait Cronbach alfa katsayısı .93 olarak tekrar hesaplanmış olup ölçeğin bu araştırma için güvenilir olduğuna karar verilmiştir. Ölçeğin geçerlik çalışmaları kapsamında ise doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmış, elde edilen uyum iyiliği sonuçları şu şekilde bulunmuştur: [$\chi^2 = 470,89$; $sd = 117$; $\chi^2/sd = 4,02$; AGFI = .78; GFI = .83; NFI = .94; CFI = .96; IFI = .96; RMR = .06 ve RMSEA = .10]. Elde edilen bu değerler ölçeğin bu çalışmada kullanılabilecek geçerli bir araç olduğunu ortaya koymuştur.

Araştırma sonucunda meslek öncesi öğretmen kimliğine ilişkin öğretmen adaylarının algılarının yüksek düzeyde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Buna göre öğretmen adayları kendilerini öğretmen olarak görmekte, bir çocuğun yeni bir şey öğrenmesine yardımcı olmaktan mutluluk duymakta, öğretmenlik eğitiminde gösterdikleri ilerlemeden memnunluk duymakta ve ileride çok iyi bir öğretmen olacaklarını düşünmektedirler. Cinsiyete göre, öğretmen adaylarının meslek öncesi öğretmen kimliğine ilişkin algıları kadınlar lehine anlamlı farklılık göstermektedir. Okul türüne göre devlet okulunda okuyan öğretmen adaylarının vakıf üniversitesinde okuyan akranlarından görece daha yüksek meslek öncesi öğretmen kimliğine sahip oldukları belirlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre psikolojik danışma ve rehberlik bölümünde eğitim görmekte olan öğretmen adaylarının algılarının İngilizce, okul öncesi, özel eğitim, sınıf ve fen bilgisi eğitimi bölümlerinde eğitim görmekte olan öğretmen adaylarından daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf değişkenine göre ise anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Mesleki Kimlik Gelişimi, Öğretmen Kimliği, Öğretmen Adayı*

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOLOJİK SEMPTOMLARININ İNCELENMESİ

Taşkın YILDIRIM¹⁴⁵, Arzu ARSLAN¹⁴⁶, Mehmet ÜSTÜNER¹⁴⁷

ÖZET

Türkiye’de ailelere, öğrencilere bakıldığında kaygı nedenlerinden biri üniversite sınavıdır. Aileler, öğretmenler daha okul öncesi kurumdan başlayarak çocukları/öğrencileri için üniversite hayalini, planını kurmakla ve bu amaca ulaşmak için plan yapmakla başlar. Aksi durum için korku ve kaygı taşırlar.

Velilerin ve öğretmenlerin “-üniversiteyi hele bir kazan bak nasıl rahatlayacaksın, sonrası kolay, amacına ulaştıktan sonra rahat bir nefes alacaksın” tarzı yaklaşımları bir yana gerçekte sınavı kazandıktan sonra bu öğrencilere ne olmaktadır?

Ölüm-kalım sınavı olarak görülen üniversiteye giriş sınavının ardından, birey hala birçok açıdan aynı bireydir. Gelişim ödevleri, kalıtsal ve sosyal sisteminden getirileri ile çok da değişmemiştir. Gelişim basamağına bağlı olarak ek görevleri de yüklenmek durumundadır. Özgüven’e (1992) göre üniversite, tüm ülkelerde kaygı ve stres üretecek bir ortam niteliğini taşımaktadır. Üniversite öğrencisi birey olarak kendi sorunları, gelişme sorunları olan kişidir. Sosyal olgunluğa erişmenin iki temel boyutu olan “bağımsızlık” ve “cinsel” kimliğe uygun olan davranışları kazanma zorunluluğunu taşır.

Bireylerin yaşadıkları sorunlara zamanında yapılamayan müdahaleler sadece sorunu yaşayan bireylerin uyumunu bozarak ciddi fonksiyonel yıkımlara yol açmakla kalmayıp tüm toplumsal yapıyı/sistemi olumsuz etkileyen bir boyuta dönüşebilir. Bu sadece bireyleri ve kurumları değil evrensel, ulusal politikaları da ilgilendiren bir durumdur. Bu nedenle, üniversite öğrencilerinin yaygın olarak yaşadıkları sorunların ve bunlarla başa çıkma yollarının ortaya çıkarılması önem arz etmektedir.

Bu araştırmanın amacı, İnönü Üniversitesi öğrencilerinin psikolojik semptomlarını değerlendirmek ve bunları çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Bu kapsamda kısa semptom tarama envanteri kullanılarak öğrencilerin psikolojik semptomları incelenmiştir. Elde edilen verilerin, üniversite öğrencilerinin zorlandıkları ve psikolojik yardım desteğine ihtiyaç duydukları konulara ışık tutması ve üniversitede sunulan psikolojik yardım hizmetlerinin etkililiğinin artırılmasında kullanılması planlanmaktadır. Araştırmanın bu yönüyle alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın bu aşamasında olasılığa dayalı örnekleme yöntemlerinden oranlı küme örnekleme tekniğiyle belirlenen 2200 İnönü Üniversitesi öğrencisine, Kısa Semptom Tarama Envanteri, araştırmacılar tarafından oluşturulan Kişisel Bilgi Formuyla birlikte uygulanmış, böylelikle öğrencilerin psikolojik semptomlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

¹⁴⁵ Doç.Dr., taskin.yildirim@inonu.edu.tr

¹⁴⁶ Arş. Gör., İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı, Merkez/Malatya, arzu.arslan@inonu.edu.tr

¹⁴⁷ Doç.Dr., İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, Merkez/Malatya, mehmet.ustuner@inonu.edu.tr

Bu amaç doğrultusunda çalışmanın bu aşamasında İnönü Üniversitesinin tüm fakülteleri göz önünde bulundurularak küme örnekleme yöntemiyle belirlenen 2200 öğrenciye uygulama yapılmıştır.

Araştırmanın evrenini 2017-2018 eğitim-öğretim yılında İnönü Üniversitesinde eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Uygulama gününde, belirlenen bölümlerde eğitimlerine devam eden, okulda bulunan ve uygulamaya katılmak için gönüllü öğrencilere ölçekler uygulanmıştır.

Araştırma betimsel tarama modelinde ve nedensel karşılaştırma deseninde yapılmıştır. Araştırma öğrencilerin cinsiyetinin, bölümünün, yaşının, sınıf düzeyinin, bölümden memnuniyetlerinin, psikolojik semptomlar üzerindeki etkisini incelemesi yönüyle nedensel desene sahiptir.

Öğrenciler en fazla Paranoid belirtiler (%39.9), Obsesif-Kompulsif belirtiler (%33.2), Öfke/Düşmanlık belirtileri (%31.4) ve Depresyon belirtileri (%30.4) alt boyutlarında sorun yaşamaktadır.

Cinsiyet değişkeninin, Somatizasyon, Obsesif-Kompulsif Belirtiler, Kişilerarası Duyarlılık, Anksiyete ve Fobik Anksiyete alt boyutları üzerinde anlamlı etkisi vardır.

Bölümden memnun olma değişkeninin, tüm alt boyutlar üzerinde anlamlı etkisi bulunmaktadır.

Hastalık tanısı alma değişkeninin, tüm alt boyutlar üzerinde anlamlı etkisi bulunmaktadır.

Duygusal ilişki değişkeninin, Somatizasyon, Anksiyete, Fobik Anksiyete, Paranoya ve Psikotizm alt boyutları üzerinde anlamlı etkisi bulunmaktadır.

Bu çalışmadan elde edilen verilerin, üniversite öğrencilerinin psikolojik değerlendirmelerinin yapılması açısından alan yazında ihtiyaç duyulan bir alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Üniversite öğrencilerinin zorlandıkları ve psikolojik yardım desteğine ihtiyaç duydukları alanların belirlenmesinin, üniversitelerdeki psikolojik danışma birimlerinin yeniden yapılandırılmasına ve üniversitelerde sunulan psikolojik yardım hizmetlerinin etkililiğinin artırılmasına yönelik olarak hazırlanacak olan yeni projelere kaynaklık edeceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Üniversite Öğrencilerinin Sorunları, Psikolojik Değerlendirme, Üniversite Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetleri*

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN MATEMATİK PROBLEMİ ÇÖZME İNANCI İLE OKUMA MOTİVASYONLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Birsel AYBEK¹⁴⁸, Dicle KADIRHAN¹⁴⁹

ÖZET

Günlük yaşamda karşılaşılan matematik problemlerinin büyük çoğunluğu “okuma” gerektirir. Bu durumda bireyin problemi anlamlandırması için öncelikle okuması gerekir ve “okuma” eylemi bütün istemli eylemler gibi motivasyon gerektirir.

Matematik dersinin giderek zorlaştığı düşünülen, öğrencilerin korkulu rüyası haline gelen özellikle bu dönemlerde; öğretmenlerin, öğrencilerinin problemi çözemeyecekleri inancına ve düşüncesine sahipken, öğrencilerine matematik problemine yönelik olarak “eğer dikkatli okursan çözebilirsin; soruyu anlamaya çalış, yapabilirsin” ya da “problemi anlamak çözümenin yarısıdır” sözlerini hepimiz işitmişizdir. Genel olarak yapılan literatür taramasında matematik başarısında önemli değişkenler olan matematik problemi çözme inancı ile okuma motivasyonu arasındaki ilişkinin incelendiği bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Bu noktadan hareketle bu çalışmanın amacı;"ortaokul öğrencilerin matematik problemi çözme inançları ile okuma motivasyonları arasındaki ilişkinin" saptanması şeklinde belirlenmiştir.

Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlara da yanıt aranmıştır.

Öğrencilerin Matematik problemi çözme inancı ve okuma motivasyonu

- cinsiyet,
- sınıf düzeyi
- anne-baba eğitim düzeyi
- sosyoekonomik düzey ve okuma sürelerine göre farklılaşmakta mıdır?

Araştırmada, ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmaya Mersin ili merkez ilçelerinden Akdeniz, Toroslar ve Yenişehir ilçe sınırları içinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaokullar arasından amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenen 5 okul dâhil edilmiştir. Çalışmanın örneklemi 2016-2017 Eğitim-Öğretim yılında 5, 6, 7 ve 8. sınıfa devam 837 öğrenciden oluşmaktadır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak “Kişisel Bilgi Formu” , “Okuma Motivasyonu Ölçeği” ve “Matematik Problemi Çözmeye İlişkin İnanç Ölçeği” kullanılmıştır.

Araştırma kapsamında elde edilen veriler SPSS 23,0 (Statistical Package for Social Sciences) paket programı yardımıyla çözümlenmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin kişisel bilgilerinin değerlendirilmesinde frekans ve yüzde uygulanmıştır. Öğrencilerin matematik problemi çözmeye yönelik inançları ve okuma motivasyonları düzeyleri aritmetik ortalama ve standart sapma verilerinin incelemesi yardımı ile yapılmıştır. Öğrencilerin matematik problemi çözmeye yönelik inançları, okuma motivasyonları, okuma süreleri ve sosyoekonomik düzeyleri arasındaki ilişkinin yönü ve büyüklüğünün belirlenmesi amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon analizi yapılmıştır.

¹⁴⁸ Dr. Öğrt. Üyesi, baybek@cu.edu.tr

¹⁴⁹ Öğretmen, Ahi Evren İmam Hatip Ortaokulu -Mersin, dkadirhan@hotmail.com

Matematik problemi çözmeye yönelik inançları ve okuma motivasyonlarının, cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına belirlemek için t-testi; sınıf düzeyleri ve anne - baba öğrenim durumlarına göre anlamlı bir şekilde değişip değişmediğini belirlemek amacıyla da tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır.

Yapılan analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin okuma motivasyonları ile matematik problemi çözmeye yönelik inanç düzeyleri arasında zayıf düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yine aynı şekilde, öğrencilerin okuma süreleri ile matematik problemi çözmeye yönelik inançları arasında çok zayıf düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Kız öğrencilerin matematik problemi çözmeye yönelik inanç düzeyleri ve okuma motivasyonlarının, erkek öğrencilerin matematik problemi çözmeye yönelik inanç düzeyleri ve okuma motivasyonlarından daha yüksek olduğu görülmüştür.

Sınıf düzeyi değişkenine göre öğrencilerin matematik problemi çözmeye yönelik inançları ve okuma motivasyonlarının istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin anne - baba eğitim düzeylerine ve sosyoekonomik düzeylerine göre, matematik problemi çözmeye yönelik inançları ve okuma motivasyonlarının anlamlı bir şekilde değişmediği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Matematik, matematik inancı, matematik problemi çözme inancı, okuma motivasyonu*

ENDÜSTRİ 4.0 VE EĞİTİMDE İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNE ETKİSİ

Erkan TABANCALI¹⁵⁰, Ömer ÖZ¹⁵¹, Yasin YANARDAĞ¹⁵²

ÖZET

Endüstri 4.0, yapay zeka, siber fiziksel sistemler, akıllı üretim, sensörler, nesnelerin interneti ve makinelerin değer zincirine bağlanması ile karakterize edilebilir. Endüstri 4.0'ı tetikleyen bu teknolojiler günlük yaşamda ve iş hayatımızda sıklıkla karşımıza çıkmakta ve iş süreçlerini ve toplumu dönüştürücü etki göstermektedir. Bu durum ürünlerin dijital olarak üretilmesini ya da yeniden tasarlanmasını, bireye özgü uygulamaların artmasını sağlamaktadır. İçinde yaşadığımız yüzyılda Endüstri 4.0'ın etkileri ve dijitalleşme ile birlikte eğitim de bu değişim ve dönüşümlerden etkilenmektedir. Eğitimi oluşturan en önemli unsurlardan biri olan insan kaynaklarının hem bu değişimi yapan, yöneten hem de etkilenen olarak çevreden bağımsız düşünülmesi imkânsızdır. Eğitim örgütlerinde gerek yapı, gerekse uygulama ve ürünlerinde görülen bu gelişmeler insanlara ve örgütlere yetenekleri doğrultusunda sürekli yenilik ve öğrenme etkinlikleri gerektirmektedir. Bu doğrultuda eğitim örgütleri gelecekte ayakta kalabilmek için vizyonlarını belirlemede ve yönetmede insan kaynaklarını güçlendirmeli ve günümüz koşullarına hazırlamalıdır. İnsan kaynaklarının etkili yönetimi bireylerin yeteneklerinin geliştirilmesinde, etkili öğrenme ve yenilik ikliminde hayati önem taşıyabilir.

Bu çalışma, yenilik iklimi ve örgütlerde gelişime teşvik edebilecek, eğitim örgütlerinin endüstri 4.0'ın hızına uyumunu kolaylaştıracak en güncel insan kaynakları yönetim uygulamaları hakkında bir bakış açısı sunmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda literatür taraması yapılarak ilgili çalışmalara ulaşılmış endüstri 4.0 ve eğitimde insan kaynakları yönetiminde örgüt yapısı, liderlik, insan kaynakları uygulamaları, yeterlilikler bağlamında değerlendirilmiştir.

Çalışmanın geçici sonuçları, yöneticiler ve örgütler için endüstri 4.0 sürecine uyum sağlamak, örgütü geliştirmek için insan kaynaklarına yatırım yapılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Yenilik iklimi, öğrenme ve bilginin yönetimine bağlı olarak insanların yeteneklerine bağlıdır. Dolayısıyla öğrenme ve bilginin yönetimi uygun insan kaynakları yönetimi anlayışlarından etkilenebileceğini göstermektedir. Böylece uygun yönetim uygulamaları örgütlerin çevre ile uyumunu artıracak hayati bir önem taşımaktadır. Uyumsuzluk durumlarında örgütlerin yönetim anlayışını gözden geçirmeleri ve yeniden tasarlamaları gerekebilir. Bu yönetim anlayışları endüstri 4.0 ile uyumluluğu artırarak, uygun ortam ve iklim sağladığından, endüstri 4.0 gereksinimlerini ve zorluklarını karşılamak adına yeni beceriler geliştirilmesi için uygun bir ortam hazırlanmasını sağlayabilirler.

Anahtar Kelimeler: *Endüstri 4.0, İnsan Kaynakları Yönetimi, Eğitim*

¹⁵⁰ Yrd. Doç. Dr., tabancali@gmail.com

¹⁵¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, Hasan Kağnıcı İlkokulu, Bağcılar / İstanbul, omeroz84@gmail.com

¹⁵² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, Beylikbağı İlkokulu, Gebze / Kocaeli, yasinyanardag@gmail.com

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ DÜZEYLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Gülsün BASKAN¹⁵³, Tuğba TURABİK¹⁵⁴, Feyza GÜN¹⁵⁵

ÖZET

Psikolojik iyi oluş, kendini kabul, diğer insanlarla olumlu ilişkiler, özerklik, çevreye hakimiyet, yaşam amacı, kişisel gelişim boyutlarından oluşan bir kavramdır. Psikolojik iyi oluş düzeyleri yüksek insanlar, kendini olumlu ve olumsuz tüm yönleriyle kabul edip, geçmişinden pişmanlık duymaz, insanlarla güvene dayalı sıcak ilişkiler kurar, empati yapabilir, kararlarını kendisi verir, bağımsızdır, çevresinde kendisini etkileyen değişkenleri etkili bir şekilde yönetir, fırsatları kullanır, kendi ihtiyacına uygun durumları seçer ve/veya oluşturur, birtakım hedefleri ve o hedefe yönelme duygusu vardır, geçmişteki ve şimdiki yaşamının anlamlı olduğuna inanır, kendini sürekli geliştirmek ister, yeni deneyimlere açıktır, potansiyelinin farkındadır, bilgisini ve verimliliğini artırmayı amaçlar (Ryff, 1995). Psikolojik iyi oluş kavramı özellikle üniversite öğrencileri bakımından oldukça önem taşımaktadır. Bunun nedeni, üniversite öğrencilerinin yetişkinliğe henüz adım atmış olmalarının, farklı bir ortama girmelerinin, yeni insanlarla tanışmalarının, yeni deneyimler edinmelerinin ve gelecekte nasıl bir yetişkin olacaklarının şekillendirildiği bir döneme girmenin psikolojik durumlarında meydana getireceği kritik değişikliklerdir. Bu psikolojik değişimlerin öğrencileri, akademik başarı başta olmak üzere pek çok konuda etkileyeceğini düşünmek mümkündür. Dolayısıyla öğrencilerin psikolojik açıdan iyi olmaları hem akademik açıdan başarılı olmaları hem de gelecekte kendisinin ve çevresinin memnuniyetle kabulleneceği birer yetişkin olabilmeleri bakımından oldukça önemlidir. Bu doğrultuda, bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş düzeyleri nasıldır?
2. Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş düzeyleri cinsiyetlerine, sınıflarına, bölümlerine ve okul türlerine göre farklılık göstermekte midir?

Araştırma tarama modeli ile desenlenmiştir. Verilerin analizinde nicel veri analizi tekniklerinden yararlanılmıştır. Çalışma grubu Ankara'daki bir devlet üniversitesi ile İstanbul'daki bir vakıf üniversitesinde öğrenim görmekte olan 465 lisans öğrencisinden oluşmaktadır. Veriler 2017-2018 öğretim yılı güz döneminde "Kişisel Bilgi Formu" ve "Psikolojik İyi Oluş Ölçeği" ile toplanmıştır. Kişisel bilgi formu kapsamında, katılımcılara cinsiyet, bölüm, okul türü, sınıf değişkenlerine ilişkin sorular yöneltilmiştir. Diener vd. (2009) tarafından geliştirilen, Telef (2013) tarafından Türk kültürüne uyarlanan "Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PiOÖ)" "kesinlikle katılmıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" arasındaki değerleri içeren yedi dereceli, Likert tipi bir ölçektir. 8 maddeden oluşan ölçek tek boyutlu bir yapıya sahiptir. Ölçekte yer alan örnek maddeler şunlardır: "Geleceğim konusunda iyimserim." ve "Benim için önemli olan faaliyetlerde yetkin ve yetenekliyim." Ölçeğin iç güvenilirliği Cronbach alfa katsayıları ile analiz edilmiştir. Ölçeğe ait Cronbach alfa katsayısı .87 olarak hesaplanmış ve güvenilir

¹⁵³ Prof. Dr., gulsunatanurbaskan@gmail.com

¹⁵⁴ Arş. Gör., Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Ankara, tugbaturabik@gmail.com

¹⁵⁵ Arş. Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Karaman, feyzagun7@gmail.com

olduğu görülmüştür. Ölçeğin yapı geçerliği ise, Doğrulatory Faktör Analizi (DFA) kullanılarak test edilmiştir. DFA analizi ile hesaplanan uyum iyiliği sonuçları şu şekildedir: [$\chi^2 = 39.06$; $sd = 19$; $\chi^2 / sd = 2.06$; AGFI = .96; GFI = .98; NFI = .96; CFI = .98; IFI = .98; RMR = .079 ve RMSEA = .048]. Elde edilen uyum iyiliği sonuçları, Pnn bu çalışmada kullanılacak geçerli bir araç olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmada elde edilen veriler, aritmetik ortalama, standart sapma, t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) gibi betimsel istatistikler kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin psikolojik iyi oluşlarının “katılıyorum” düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin, okul türüne göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermezken, cinsiyet, sınıf ve bölüm değişkenlerine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Psikolojik İyi Oluş, niversite, ğrenci*

"MATEMATİĞE VE MATEMATİK ÖĞRETİMİNE DEĞER VERME" KONUSUNA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Yunus DURDU¹⁵⁶, Sevcan DURDU¹⁵⁷

ÖZET

Nitel araştırma desenindeki bu çalışmanın amacı “matematiğe ve matematik öğretimine değer verme” konusuna ilişkin öğretmen görüşlerini ortaya koymaktır. Çalışma grubu kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemine göre seçilmiş 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Sivas ili ve ilçelerinde görev yapan, 14 matematik öğretmeninden oluşmaktadır. Veriler görüşme tekniğiyle, ses kaydı yapılarak toplanmış ve yarı yapılandırılmış görüşme formundan faydalanılmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Öğretmen görüşleri araştırmanın amaçları doğrultusunda “Gerçek hayatta matematiğin ve matematik öğretiminin önemi”, “Matematiğin ve matematik öğretiminin eğlenceli yönünün hissettirilmesi”, “Öğrencilerinizin matematiğe ve matematik öğretimine ilişkin isteklilikleri” ve “Matematiğin gücünü ve güzelliğini takdir etme” olmak üzere dört ana başlık altında incelenmiştir. Bu çalışma sonucunda öğretmenlerin matematiği önemli gördükleri, matematiğin gücünü ve güzelliğinin farkında olduklarını ortaya koymaktadır. Ancak matematiğin önemini, gücünü ve güzelliğini öğrencilerin fark edeceği uygulamalar yapmakta zorlandıkları, bu uygulamalarla alakalı planlama yapmadıkları öğretmen görüşlerinden hareketle tespit edilmiştir. Ayrıca matematiğin eğlenceli yönünün matematik öğretmenleri tarafından genellikle öğrencilere hissettirilemediği ve bu konuda öğretmen görüşleri arasında bir fikir birliğinin kurulamadığı görülmektedir. Bu duruma paralel olarak öğretmenler öğrencilerinin matematiğe karşı isteksiz olduklarını da açıkça belirtmektedirler.

Anahtar Kelimeler: Matematik Öğretimi, Matematiğe Değer Verme, Matematik Öğretim Programı

¹⁵⁶ Matematik Öğretmeni, MEB Şarkışla Anadolu İmam Hatip Lisesi, sydurdu@gmail.com

¹⁵⁷ Matematik Öğretmen, MEB Şarkışla Nenehatun Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, sevcandurdu@gmail.com

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNİN GENEL AMAÇLARI BAĞLAMINDA ATATÜRK'ÜN EĞİTİME BAKIŞI

Temel ÇALIK¹⁵⁸, Murat ÇELİKER¹⁵⁹, Emre ER¹⁶⁰

ÖZET

Bu çalışmada Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün eğitime ilişkin görüşleri Türk Milli Eğitiminin genel amaçları bağlamında değerlendirilmiştir. Atatürk, milli değerlere dayalı, taklitçilikten uzak, kendi değerleriyle barışık bir eğitim sistemi arzulamıştır. Bu bağlamda Batının ileride olduğu bilimsel bilgilerin ve teknolojik gelişmelerin, kendi kültürel gerçeklerimize uygun olarak değerlendirilmesini istemiştir. Böyle bir eğitim sistemi, bilimin ve aklın aydınlığında, milli ve kültürel değerlerine sahip çıkarken, bilgi toplumunun gerektirdiği evrensel oluşumları kendi kültürel özellikleriyle birleştiren bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır.

Türkiye Cumhuriyetinin, yeni nesillere vereceği eğitimin, milli bir nitelikte olması gerektiğini belirten Atatürk, milli olmayan eğitimin amacına ulaşamayacağını "Yetiyecek çocuklarımıza ve gençlerimize, görecekları tahsilin hududu ne olursa olsun, her şeyden evvel, Türkiye'nin istiklaline, kendi benliği-ne, milli geleneklerine düşman olan bütün unsurlarla mücadele etmek lüzumu öğretilmelidir." diyerek, eğitimin milli bir temele oturtulması gerektiğinin ne derece önemli olduğunu belirtmiştir. Yine, yeni devletin ve toplumun tam olarak gelişmesinin milli bir eğitim politikasıyla olacağını ısrarla vurgulamıştır.

Bu çalışmada Cumhuriyetin ilk yıllarındaki eğitim politikası anlayışı çerçevesinde günümüz Türk Milli Eğitiminin amaçları değerlendirilmiştir. Nitel araştırma yönteminin benimsendiği çalışmada Atatürk dönemi eğitim politikalarına ilişkin doküman analizi yapılmıştır. Çalışma kapsamında Atatürk'ün milli eğiti ve millileşme konularında çeşitli zamanlarda yaptığı konuşmalar ve yazdığı metinler incelenmiştir. Bununla birlikte araştırma kapsamında Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarını şekillendiren yasal metinler incelenmiştir.

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Milli Eğitim, Atatürk, Millileşme*

¹⁵⁸ Prof. Dr., temelc@gazi.edu.tr

¹⁵⁹ Uzman, ,

¹⁶⁰ Dr., Gazi Üniversitesi, emre86er@gmail.com

ÖĞRETMENLERE GÖRE TÜRK HUKUKUNDA ÖĞRETMENİN DİSİPLİN HAKKI: SİİRT İLİ ÖRNEĞİ

Ömer SEVEN¹⁶¹, Songül ALTINIŞIK¹⁶²

ÖZET

Okulun temel öğelerinden olan öğretmen ve öğrenci, planlı bir eğitimin düzenli işlemesi ve bu eğitimin sağlıklı olması açısından önem arz etmektedir. Eğitim sisteminin işlerliği açısından okulda görev yapan öğretmenlerin ve eğitim gören öğrencilerin okuldaki davranışları, birbirleri ile ilişkileri belirli normlar tarafından düzenlenmiştir. Bu çalışmada, çocuk haklarının demokratik eğitimin vazgeçilmez bir unsuru olduğunun belirlenmesine yönelik olarak, öğretmenlerin sınıfta disiplini sağlamada kullandıkları yöntemlerin hukuk sisteminde nasıl bir yer işgal ettiği ve öğretmenin disiplin hakkının kapsamının ne olduğunun ortaya çıkarılması üzerinde durulmuştur. Okulun yapısı itibarıyla sosyal bir yaşam alanı olması ve eğitimin sürekliliği, okulda veya sınıfta öğrenciler tarafından sergilenen bazı olumsuz davranışların kontrol altına alınmasını zorunlu kılmaktadır. İstenmeyen öğrenci davranışları olarak kendini gösteren bu tür olumsuz davranışlar, okulun sosyal yaşam alanına ve eğitim faaliyetlerinin sürekliliğine zarar verir. Okulda veya sınıfta istenmeyen öğrenci davranışlarının yoğun olarak yaşanması, öğretmenlerin bu tür davranışları önleme konusundaki becerilerinin yanında hak ve yükümlülüklerini de bilmesini zorunlu kılar. Ayrıca, okulda veya sınıf içerisinde istenmeyen öğrenci davranışların önlenmesi öğretmenlerin görevlerinin gereğidir.

Görevi gereği sınıftaki istenmeyen öğrenci davranışlarını engellemesi ve çatışmaları çözmesi gereken öğretmen, öğrencilerin haklarını ihlal etmeden bunu yapması gerekir. Öğretmenin sınıfta veya okulda meydana gelen istenmeyen öğrenci davranışlarını sosyal becerileri ile çözmeye, engelleme çabası ise çoğu zaman etkili olamamakta ve öğretmen şiddete yönelebilmektedir. Öğretmenin eğitim faaliyetlerinin sürekliliğini sağlama konusundaki görevi, öğretmenin sınıfta veya okulda öğrenci üzerinde birtakım haklara sahip olmasını zorunlu kılmaktadır. Öğretmenlerin öğrenci üzerinde sahip olduğu bu haklar “Öğretmenin Disiplin Hakkı” olarak kendisini göstermektedir.

Bu çalışma, yazılı kaynaklara ve çalışmanın katılımcılarını oluşturan Siirt kentindeki 60 öğretmenin düşüncelerine ve deneyimlerine dayanan nitel bir araştırmadır. Bu araştırmada “Belge İnceleme” ve “Görüşme” yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmanın kavramsal çerçevesini oluşturmak üzere belge incelemesi yapılmıştır. Bu kapsamda konu ile ilgili kanunlar, yönetmelikler, araştırmalar, tezler, makaleler, basın haberlerinden oluşan yazılı ve görsel belgelere ulaşılmıştır. Bu amaçla Anadolu Üniversitesi Kütüphanesi, Ankara Üniversitesi Kütüphanesi, Gazi Üniversitesi Kütüphanesi, TODAİE Kütüphanesi, Dicle Üniversitesi Kütüphanesi, Milli Kütüphane başta olmak üzere değişik kütüphanelerden konuya ilişkin temel kaynaklara ulaşılmıştır. Çalışmada, doküman taramasının yanında yarı yapılandırılmış görüşme formları ile görüşme tekniği kullanılarak, Siirt ilinde çalışan öğretmenlerin, sınıf içi disiplini sağlama yöntemleri hakkındaki düşünce ve davranışlarına da yer verilmiştir.

İlkokul ve ortaokul öğretmenlerin, TCK 232/2 fıkrasına giren ve cezai sorumluluk kapsamında değerlendirilen bedensel ceza yöntemini bir disiplin aracı olarak kullandıkları

¹⁶¹ Uzman, Seven-omer-@hotmail.com

¹⁶² Prof. Dr., Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, songulaltinisik@yahoo.com

belirlenmiştir. Bu bağlamda ilkokul ve ortaokul öğrencilerine yönelik olarak uygulama bulan bedensel ve onur kırıcı disiplin yaptırımların, Uluslararası Hukuk normlarına aykırı olarak var olduğu tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin disiplini sağlarken birtakım problemler ile karşı karşıya kaldıkları tespit edilmiştir. Öğretmenler, genel olarak sosyoekonomik düzeyi yüksek yerlerde bulunan okullarda okuyan öğrencilere karşı disiplin cezaları verdiklerinde büyük problemler ile karşı karşıya kaldıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenin disiplin hakkına yönelik olarak öğretmenler ile yapılan görüşmelere göre; öğretmenlerin öğrenciler üzerinde, mesleğin getirmiş olduğu yetkilerden ve eğitim hakkının kullanılmasının zorunluluğundan dolayı kullandıkları disiplin araçlarının disiplini sağlamaya yetmediği ön plana çıkmıştır. Öğretmenler tarafından kullanılan disiplin yöntemlerinin, araçlarının ilkokul, ortaokul ve lise kademelerinde farklılık göstermesine karşın, öğretmenlerin disiplini sağlamada yetersiz kalmadaki temel nedenin hukuksal düzenlemelerin eksik olduğunun düşünüldüğü tespit edilmiştir.

Görüşme yapılan ortaokul kademesi öğretmenlerin tamamı, ilkokul ve lise öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu öğretmenin disiplin hakkına yönelik hukuksal düzenlemelerin az olduğuna yönelik düşünce belirtmişlerdir. Bunun temel nedeninin ise öğretmenlerin disiplin hakkını doğrudan düzenleyen hukuksal düzenlemelerin olmaması olarak tespit edilmiştir. Öğretmenlerin disiplin hakkına yönelik hukuksal düzenlemelerin yeterli olmadığı, bundan dolayı öğretmenlerin disiplin yaptırımları uygulama konusunda pasif kaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Öğretmenin Disiplin Hakkı, Tedip, Disiplin, Öğretmen*

İZMİR İLİNDE GÖREVLİ MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ YÖNETİCİLERİNE İLİŞKİN BAŞLICA DİSİPLİN SUÇU KONULARI

Yurdağül EREŞ¹⁶³

ÖZET

. Memurların ve kamu görevlilerinin moralinin yüksek tutulabilmesi için iyi bir disiplinin kurulması zorunludur. Çalışmalarından memnun olan memurlar ve kamu görevlileri, disiplinli bir şekilde kurallara kendileri istedikleri için uyarlar. Bu durumun aksine personelin disiplin ve moral gücü yüksek tutulmazsa isteksizlikler, işte gevşeme ve kargaşalıklar ortaya çıkar. Başarı, disiplinli çalışmadır. Başıbozuk, hiçbir kayıt ve şarta tabi olmaksızın gelişigüzel çalışmalardan verim alınması mümkün değildir. Kamu hizmetlerinin, kamu yararı amacına uygun şekilde görülmesi için disiplinli çalışma şarttır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununa (1965) göre; Kanunların, tüzüklerin ve yönetmeliklerin memurlara emrettiği işleri yurt içinde ve dışında yerine getirmemek, Kanunların, tüzüklerin ve yönetmeliklerin uyulmasını zorunlu tuttuğu şeyleri yapmamak ve Mevzuatın yasakladığı işleri yapmak disiplin cezası verilmesinin gerekçeleridir.

Kılınç'a (2003) göre yargı mercilerinin bu konudaki tutumlarını incelemek gerekirse; yerel mahkeme "Disiplin cezalarının esas amacı, toplumda arzulanan amaçların devamı ve istikrarlı olarak gerçekleşmesi, kamu hizmetinin gereği gibi yürütülmesi, kanun tüzük ve yönetmelik hükümlerine uygun hareket ve kurumların huzurunun sağlanmasına yönelik bulunmaktadır." diyerek müessesin gayesini ortaya koymaktadır.

Belirli bir statüde bulunan kişilere görevleri dolayısıyla veya görev yapılan yerdeki kusurları dolayısıyla verilen cezalara disiplin cezası denilir. Disiplin hukukunda cezalar asker, memur, öğrenci gibi belli bir statüde bulunan kimselere uygulanır. Disiplin cezaları mahkemeler tarafından değil idare makamları tarafından verilir. (İnceleme Soruşturma ve Öninceleme Rehberi, 2006).

"Disiplin cezası, kamu personelinin görevli bulunduğu kurumun çalışma düzenini bozucu davranışlarda bulunanlara ve gelecek için uyarıcı etkilerde bulunmak amaç ve nedenleriyle verilmektedir, disiplin hukukunda eylem karşılığında öngörülmüş bulunan disiplin cezasının verilmesi esas olup, bu şekilde suç ve ceza arasındaki adil dengenin sağlanması da zorunlu bulunmaktadır."

Bodur, Özulu'ya göre (1976); Zamanımız kuruluşlarında memurlar üzerinde korku yaratarak, baskıya dayanan kesin, sert cezalandırmalarla sağlanan disiplin terk edilmekte, onun yerine öğretici, eğitici yönü ağır basan ve cezalandırmadan çok düzelten adil ve demokratik usullü disipline yer verilmektedir. Ayrıca belgelere dayalı yansız sürdürülen soruşturma sonunda uygulanan disiplin cezası; hakkın ve adaletin gerçekleşmesini ve hukukun üstünlüğünü egemen kılar (İnceleme Soruşturma Rehberi, 2000).

Kısaca disiplini bir ceza aracı olarak değil, bir eğitim yolu olarak görmeli, DMK 125 md.'i kamu hizmetinin verimli yürütülmesinde hangi eylemlerin yapılması, hangi eylemlerin yapılmaması ve suç olan eylemlerin önlenmesine odaklanmalıdır.

¹⁶³ Dr., yurdaguleres@gmail.com

“İnsan yetiştirme” alanı hata kaldırmayan, yapıldığında ise telafisi zor alanlardan birisidir. Bu nedenledir ki insanları iyi yönetmek ve mutlu etmek, en az iyi yetiştirmek kadar önemlidir. Belki çoğu zaman iyi yetiştirmenin yollarını, iyi yöneticiler açarlar. Çünkü toplumsal düzeni sağlayan; kanun, tüzük, yönetmelik ve genelgeleri uygulayan, denetleyen, sorgulayan yöneticiler, özellikle eğitim yöneticileridir (Sözcü, 2008).

Araştırmanın konusu disiplin cezası teklif edilen milli eğitim müdürlüğü yöneticilerine ilişkin başlıca disiplin suçu konuları olması sebebiyle özellikle DMK.’nun 125inci maddesinde yer alan disiplin cezasını gerektiren fiil ve haller, Devlet memuru olan milli eğitim müdürlüğü yöneticilerinin görevde Milli Eğitim Bakanlığı mevzuatında belirtilen hangi eylemi yapmaları, hangi eylemi yapmamaları gerektiğine ışık tutmaktadır.

Bu çalışma, kamu hizmeti yürüten milli eğitim müdürlüğü yöneticilerinin, disiplin cezası gerektiren suç olan eylemlerinin net olarak ortaya konması, milli eğitim müdürlüğü yöneticileri olan milli eğitim müdürlerinin, yardımcılarının ve şube müdürlerinin disiplin suçlarının önlenmesinde kaçınılmaz ilk adım olduğu için önemlidir.

Araştırma konusunun kendine has özelliklerinden dolayı kalitatif araştırma yöntemi uygulanmıştır. Son yıllarda etkili sonuçlar elde etmeyi sağladığı için bilimsel çalışmalarda gittikçe daha fazla oranda kalitatif araştırma yöntemleri kullanılmaktadır. Bu araştırma kapsamında kalitatif araştırma yöntemlerinden birisi olan derinlemesine mülakat yöntemi kullanılacaktır.

Araştırmanın yöntemi olan derinlemesine mülakat kapsamında İzmir İlinde görevli 30 maarif müfettişiyle detaylı bir şekilde, yürüttükleri soruşturmalara bağlı olarak soruşturma raporlarında yer almış olan disiplin cezası teklif ettikleri milli eğitim müdürlüğü yöneticilerinin disiplin suçlarıyla ilgili birebir görüşmeler yapılacaktır. Araştırma sonunda elde edilen veriler, eylem benzeşmesine göre gruplandırılıp ana başlıklar altında toplanacaktır. Eylem benzeşmesine göre gruplandırılan ana başlıkların her birinin altında yer alan disiplin suçu konuları frekans yoğunluğuna göre sıralanacaktır. Her ana başlık altında elde edilen sıralamaya ilişkin disiplin suçu konuları ve frekansları tablolara aktarılacaktır.

Araştırma kapsamında öncelikle gerekli verilerin toplanması amacıyla maarif müfettişlerinin yürüttükleri soruşturma raporlarında disiplin cezası teklif ettikleri milli eğitim müdürlüğü yöneticilerinin disiplin suçu konuları ve suç olan eylemler belirlenmiştir. Araştırmanın amacı doğrultusunda, “milli eğitim müdürlüğü yöneticilerinin işledikleri disiplin suçlarının neler olduğu” ele alınmıştır. Bu çerçevede, araştırmada milli eğitim müdürlüğü yöneticilerinin disiplin suçları; 30 maarif müfettişinin yürüttükleri soruşturmalarda teklif ettikleri disiplin cezasındaki suç eylemlerinin tespitiyle veriler edilecektir. Daha sonra ölçme aracı geliştirilirken, ilgili literatür incelenerek ve uzman görüşü alınacaktır. Milli Eğitim Müdürlüğü yöneticileri olan milli eğitim müdürleri, yardımcıları ve şube müdürlerinin disiplin suçlarına ilişkin ana başlıklar, frekans yoğunluğuna göre sıralanacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Milli Eğitim Müdürlüğü Yöneticileri, Disiplin Suçu, Disiplin cezası*

ÖĞRETMENLERİN OKUL HESAP VEREBİLİRLİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİ BELİRLEMeye YÖNELİK NİTEL ÇALIŞMA

Serdar KOÇAK¹⁶⁴, Şenay Sezgin NARTGÜN¹⁶⁵

ÖZET

20.yüzyılın ikinci yarısından itibaren hız kazanan sosyal, siyasal, ekonomik ve teknolojik alanlarda ki değişimler küreselleşmeyi hızlandırmış ve sınırları ortadan kaldırmıştır. Meydana gelen bu durumla birlikte devletler de küresel düşünmeye, başka ülkelerle işbirliğine yönelmeye ve dünya ile entegre olmaya zorlanmışlardır. Küreselleşme ile birlikte sosyal ve kültürel gelişmeler yönetimlerin demokratikleşmesini de ön plana çıkartmıştır (Özen, 2011). Demokratik yönetimin kendisinden beklenen yararı gerçekleştirebilmesi için var olması gereken temel enstrümanlar'dan bir tanesi hesap verebilirliktir. Hesap verebilirlik çağdaş toplumsal sistemin yapı taşı olarak görülmektedir. Yoğun bir işbölümü ve uzmanlaşmanın yaşandığı karmaşıklaşmış çağdaş toplumsal yapıda, hesap verebilirlik, sivil veya resmi kuruluşların amaçlarına uygun bir faaliyet sergilemelerinin güvencesi olmaktadır (Yıldırım, 2006). Kamu yönetimi açısından düşünüldüğünde hesap verebilirlik devleti yönetenlerin, devletin sahip olduğu yetkilerini ve kaynaklarını kamunun faydasına kullanılmasını sağlamak amacıyla yapılan denetlemek için kullanılan ilkelerin ve metotların bütünü tarzında ifade edilebilir (Behn, 2003; Mulgan, 2002). 1970'li yılların ortalarına gelindiğinde sanayinin yapısının değişerek teknolojinin ön plana çıkması, devletlerin ekonomik yönden zayıflamaya başlaması ve ulusal mali durumların kötü yönde ilerlemesi kamu kurumlarının hesap verebilme sorumluluklarını gündeme taşımış ve bu hususta toplumun talebinde yükselen oranda bir artma görülmüştür. Bu yıllarda kamu kurumları ile hükümette yetkili olanlar, kuruluşların mali yapıları ve amaçlarına ilişkin olarak dengeli ve tutarlılığa sahip sonuçlar meydana getirdiklerine ilişkin ispat sağlanması hususunda kamuoyu tarafından baskı altına alınmışlardır (Leveille, 2006).Devleti yönetenlerin kamuoyuna hesap verebilir olması ise üzeri örtük bir şekilde yalnız seçim dönemlerinde mümkün görülmektedir (Behn, 2003).Dünyada yaşanan siyasi, teknolojik ve ekonomik değişimlerden, toplumun bireylerinin sosyalleşmesi ve gelişimini sağlayan eğitim ve öğretim faaliyetlerin sunan eğitim kurumlarını da etkilemiştir (Doğan,2015).1990'lı yıllardan sonra kamu alanında ve eğitim sisteminde meydana gelen sonuç odaklı yaklaşım ile birlikte eğitim kurumlarındaki başarı ve verimlilik büyük oranda önem kazanmış olup, öğrenci akademik başarılarının mümkün olduğu kadar ekonomik şekilde arttırabilmenin çaresi araştırılmaya başlanmıştır. Bu şekilde hesap verebilirlik durumuyla eğitim kurumlarında performans ve verimliliğin artışının sağlanabilmesinde kilit rol alabileceği öngörülmeye başlanmıştır. Bu dönemde eğitimde hesap verebilirlik kavramı eğitim-öğretim faaliyetleri ile görevlendirilenlerin meydana gelecek olan sonuçların mesuliyetini üstlenmesi (Zurhellen, 1987), eğitimli bir insanın yetiştirilmesi ve eğitimi meydana getiren unsurlara karşı hareket etme (Theobald ve Mills; 1995), eğitim sistemlerinin öğrencilerin akademik performansları, yetenekleri, davranışları ve tutumları gibi oluşturdukları sonuçların kalitesi ile ilgili olarak sorumlu tutulması uygulaması (Kirst, 1990) olarak görülmeye başlanmıştır. Eğitimde hesap verebilirlik, okuldaki eğitim ve öğretim faaliyetlerinin ayrıca okul yönetiminin geliştirilmesi amacına hizmet etmekte olup ayrıca bu hususlarda ortaya çıkabilecek başarılar ya da başarısızlıklar ile ilgili olarak sorumlulukların üstlenilmesini gerektirmektedir.

¹⁶⁴ Lisansüstü Öğrencisi vd., srd1423@gmail.com

¹⁶⁵ Prof. Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Bilimdali Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı, szbn@yahoo.com

Bu araştırmanın amacı Bolu merkez ilçe devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin öğrenci akademik başarısında hesap verebilirliğine yönelik görüşlerini tespit etmek olup bu doğrultuda öğretmenlere şu sorular yöneltilerek cevap aranacaktır:

1. Sizce okulların başarısızlığına yönelik hesap verebilir olması gereken kişilerin kimlerin olması gerektiği ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?
2. Öğretmenlerin okul akademik başarısını arttırmalarına yönelik onları zorlayan hesap verebilme yöntemlerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
3. Hesap verebilme yöntemlerinin mesleki hesap verebilme, yönetsel hesap verebilme, içsel hesap verebilme ve toplumsal hesap verebilme şeklinde ayırırsak bunların etkililiği hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Araştırmanın Modeli ve Çalışma Grubu

Araştırmanın desenlemesinde nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Bolu ili merkez ilçe 6 devlet okulunda görev yapmakta olan öğretmenlerden oluşmaktadır. Katılımcıların seçilmesinde araştırmacı tarafından 5 yıl ve üzeri öğretmenlik kıdemine sahip olan öğretmenlerden gönüllü ve istekli olanların seçilmiş olup, katılımcıların sorulara rahat cevap verebilmelerini sağlamak için her bir katılımcıya adlarının araştırmada açık şekilde kullanılmayacak olup kodlanarak kullanılacağı belirtilmiştir. Bu doğrultuda 12 öğretmene ait bulgular ele alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, öğretmenlerin görüşlerini belirlemeye yönelik yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Veri toplama aracı hazırlanırken konuya ilişkin detaylı alan yazı incelemesi yapılmış ve konu alanı uzmanları ile görüşmeler yapılarak onların önerilerinden faydalanılmıştır. Elde edilen bilgiler ışığında açık uçlu sorular kullanılarak taslak form hazırlanmış, konuyla ilgili olarak uzman üç kişi ile katılımcıların görüşleri alınmıştır. Hazırlanan form ile araştırma grubu dışındaki 5 öğretmene ön uygulama yapılmıştır. Uygulama sonucunda soruların katılımcılar tarafından anlaşıldığı görülmüştür. Elde edilen verilerin literatürle karşılaştırması yapıp doğruluğu kontrol edilerek forma son şekli verilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin analiz sürecinde öğretmenlerin okul hesap verebilirliğine yönelik görüşlerinin tahlil edilmesinde nitel veri analiz yöntemlerinden biri olan betimsel analizden yararlanılmıştır. Betimsel analiz yöntemiyle elde edilen veriler, önceden belirlenmiş olan temalar ile ilişkilendirilerek özetlenmiş ve yorumlanmıştır. Bulgular sunulurken bir kavramın veya düşüncenin kaç kez tekrar ettiği frekanslarla ve yüzdelerle belirtilerek temalar altında sıralanmıştır. Çarpıcı görüşler aynen alınmış ve görüş sahibi öğretmenlere kod verilmiştir.

BULGULAR ve SONUÇ

1-Okulların Başarısızlığına Yönelik Kimlerin Hesap Verebilir Olması Gerektiğine İlişkin Görüşler

Okulların başarısızlığına yönelik kimlerin hesap verebilir olması gerektiğine yönelik öğretmen görüşleri; öğretmenler (f=12), veliler (f=10), öğrenciler (f=8), okul idaresi (f=9), Milli Eğitim Bakanlığı (f=6) ve diğer (okul yardımcı hizmetlileri, sivil toplum kuruluşları, il milli eğitim müdürlüğü) (f=5) yönünde görüş belirtmişlerdir.

2-Öğretmenlerin Okul Akademik Başarısını Arttırmalarına Yönelik Hesap Verebilirlik Yöntemlerine İlişkin Görüşler

Öğretmenlerin okul akademik başarısını arttırmalarına yönelik onları zorlayan hesap verebilirlik yöntemleri olup olmadığına yönelik öğretmen görüşleri; hesap verebilirlik yöntemi var, hesap verebilirlik yöntemi yok, kategorileri altında incelenmiştir. Hesap verebilirlik yöntemi var (f=4), hesap verebilirlik yöntemi kodlama yapılarak çalışmada gösterilmiştir.

3-Öğretmenlerin Hesap Verebilirlik Yöntemlerinin Etkililiğine İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin hesap verebilirlik yöntemlerinden içsel hesap verebilme, mesleki hesap verebilme, yönetsel hesap verebilme ve toplumsal hesap verebilmenin etkililiğine yönelik görüşleri; içsel hesap verebilirlik, mesleki hesap verebilirlik, yönetsel hesap verebilirlik, toplumsal hesap verebilirlik kategorileri altında incelenmiştir. İçsel hesap verebilirlik (f=5), mesleki hesap verebilirlik(f=3), yönetsel hesap verebilirlik(f=3) ve toplumsal hesap verebilirlik (f=1) yönünde görüş belirtmişlerdir.

SONUÇ

Araştırmadan elde edilen sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde okullarda görev yapmakta olan öğretmenlerin hesap verebilirlik olgusuna olan görüşlerinin genel anlamda olumlu olduğu, hesap verebilirliğin okullarda veya kişilerin özünde sağlanması ve etkililiğinin artırılması gerektiği görüşüne sahip oldukları görülmüştür. Okul başarısızlığına yönelik kimlerin hesap verebilir olması gerektiğine ilişkin olarak öğretmenlerin görüşlerinin en fazla öğretmenler, idareciler, veliler ve öğrenciler olması gerektiği yönünde olup, daha sonra MEB ve diğer paydaşların olması gerektiği, ayrıca içsel hesap verebilirlik ve mesleki hesap verebilirlik öğretmen görüşlerinde ön plana çıktığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Hesap verebilirlik, Okul Hesap verebilirliği, Öğretmen görüşleri*

İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN STRATEJİK PLANLAMA İLE OKUL KÜLTÜRÜNE YÖNELİK ALGILARI

Serdar KOÇAK¹⁶⁶, Türkan ARGON¹⁶⁷

ÖZET

Yenidünya düzeninde Türkiye'nin de gereken yerini alabilmesi için eğitimde, ihtiyaçlar doğrultusunda uygulanabilir yeniden yapılanma hareketine başlanması gerekmektedir. Eğitimin vizyon, misyon ve temel değerlerinin belirlenip uygulanabilmesi içinse stratejik planlamanın yapılıp uygulamaya geçirilmesi bir gerekliliktir (MEB, 2010). Stratejik planlamanın ortaya koyduğu getiriler doğrultusunda Türkiye'de 2003 yılında yürürlüğe giren 5018 sayılı "Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu" ile kamu kurum ve kuruluşlarının bazılarında pilot uygulama olarak stratejik planlama çalışmalarına başlanılmış, 2006 yılında çıkarılan "Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" ile de tüm kamu kurum ve kuruluşlarınca stratejik plan hazırlanması yasal bir zorunluluk haline getirilmiştir (DPT, 2006). Kamu kurumlarından biri olan Milli Eğitim Bakanlığı da bu kapsamda, 2006/55 ve 2010/14 sayılı genelgeler ile 2010 yılından itibaren tüm okul ve kurumlarda stratejik plan hazırlanması ve tatbik edilmesi aşamasını başlatmıştır (Memduhoğlu ve Uçar, 2012). Stratejik planlama yaklaşımı ile makro düzeyde bütçe hazırlama ve uygulama sürecinde mali disiplini sağlamak, kaynakları stratejik önceliklere göre dağıtmak, bu kaynakların etkin kullanılıp kullanılmadığını izlemek ve bunun üzerine kurulu bir hesap verme sorumluluğunu geliştirmek amaçlanmış (akt. Çetin, 2012) ve süreç bugün okulların, stratejik planlama yapmasıyla devam etmektedir.

Hazırlanan stratejik planların, sahip olduğu okulun bütün özelliklerini göz önüne alması oldukça önemlidir. Bu planların başarısında kilit faktörlerden birinin okul kültürü olduğu söylenebilir. Çünkü değişim çağında hem değişime ayak uydurmak hem de var olan değerlerin korunmasında eğitim kurumlarının içerisinde sahip olunan kültür mühim rol oynamaktadır. Bunun yanında güçlü bir okul kültürüne sahip olan okullar, aynı zamanda etkili okullar olup (Şişman, 2011), belirlediği hedef ve misyona daha hızlı ve sorunsuz ulaşırken (Erdoğan, 2017); güçlü bir okul kültürü ile akademik başarı (Seki, 2004; Myers, 2009) örgütsel bağlılık ve aidiyet arasında olumlu ilişkiler olup (Silverthorne, 2004; Dajani, 2000; Deal ve Kennedy, 2000) kurumda memnuniyet sağlanmakta, takım anlayışını geliştirebilmekte, yapılan işe anlam katabilmekte ve alınan kararların isabetli olunması daha kolay sağlanabilmektedir (Ramsey, 1992; Süzer, 2010). Okul gelişimi, yenilenmeye açık ve olumlu bir ortamın oluşmasına bağlıken (İpek, 1999), okul kültürünün gelişimi sağlanmadan diğer özelliklerin geliştirilebilmesinin mümkün olamayacağını unutmamak gerekmektedir (Şimşek, 2003). Bu doğrultuda stratejik planlama örgütsel kültürün güçlü özelliklerinden yararlanırken, okullarda kültürün gelişmesini sağlayan uygulamalardan biri olarak da değerlendirilebilir. Zira stratejik planlamada vizyon ve misyonunun belirlenmesi ve çalışanlarca sahiplenilmesi takım çalışmasını gerektirirken (ki bu durum okul kültürü sağlam olan okullarda daha kolay gerçekleştirilmektedir), okulun güçlü ve zayıf yanlarının ortaya konulması ve geliştirilmesi ile okulun yapılanmasında kültüre katkı sağlanmaktadır. Bunu yanında okullar için artık kanuni bir zorunluluk olan stratejik planlamanın,

¹⁶⁶ Lisansüstü Öğrencisi vd., srd1423@gmail.com

¹⁶⁷ Prof. Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı, turkanargon@hotmail.com

geleneksel planlamada olduğu gibi sadece kâğıt üzerinde kalan bir plan olmayarak, okulun amaç ve görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı bir unsur olabilmesi, okullarda güçlü kurum kültürünün oluşturulmasıyla sağlanabilecektir. Bu bağlamda yapılan bu çalışma ile okullarda stratejik planlama algısı ve stratejik planlama uygulamalarının değerlendirilmesi yapılarak, okul kültürü algısının ne düzeyde olduğu ortaya konulmaya çalışılmış ve okul kültürü ile stratejik planlama arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı belirlenmiştir. Araştırmada şu sorulara cevap aranmıştır:

Bolu ili merkez ilçe ilkököl öğretmenlerinin;

- a) Okullardaki stratejik planlama ve uygulamalarına ile okul kültürüne ilişkin algıları nelerdir?
- b) Stratejik planlama ve stratejik planlama uygulamalarına ilişkin algıları ile okul kültürüne ilişkin algıları arasında anlamlı ilişki var mıdır?

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, ilişkisel tarama modelinde nicel bir çalışmadır.

Araştırma Çalışma Evreni

Araştırmanın çalışma evrenini 2015-16 eğitim-öğretim yılında Bolu ili merkez ilçe resmi ilkökullerinde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Bolu merkez ilçede 27 ilkökulda toplam 412 öğretmen görev yapmaktadır. Araştırmada öğretmenlerin tamamına ulaşılmış, 350 öğretmenden geri dönüş sağlanmıştır. Geri dönen ölçeklerden 24'ü eksik doldurulduğu için, 326 ölçek değerlendirmeye alınmıştır.

Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin 168'i kadın, 158'i erkek; 288'i sınıf, 38'i branş öğretmenidir. Öğretmenlerin 69'u lisans tamamlama, 238'i lisans, 19'u lisansüstü eğitim mezunu olup; 65'i 1-10 yıl, 124'ü 11-20 yıl, 137'si 21 yıl ve üzeri kıdeme sahiptir. Ayrıca öğretmenlerin 87'si daha önce stratejik planlama ile ilgili eğitim almışken, 121'i stratejik planlama ile ilgili çeşitli çalışmalara katılmışlardır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, öğretmenlerin stratejik planlama algılarını belirleyebilmek için Memduhoğlu ve Uçar (2012) tarafından gerçekleştirilen "Stratejik Planlama Algısı Ölçeği", stratejik planlama uygulamalarını ilişkin görüşlerini belirlemek için "Stratejik Planlama Uygulamalarını Değerlendirme Ölçeği", okul kültürü algılarını belirleyebilmek için Yılmaz (2012) tarafından geliştirilmiş "Okul Kültürü Ölçeği" kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada analiz sürecinde ilk olarak verilerin normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov-Smirnov testi ile incelenmiş ve normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir (p

BULGULAR ve SONUÇ

Öğretmenlerin hem stratejik planlama algıları (=3,90), hem de kurumsal yapının stratejik planlamaya uygunluğu (=3,76), stratejik plan hazırlama-uygulama süreci (=3,58) ve stratejik planlama uygulamalarında karşılaşılan sorunlar (=3,57) alt boyutlarından oluşan stratejik planlama uygulamalarına yönelik algılarının "çok katılıyorum" düzeyinde olduğu tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin okul kültürü ölçeğinin alt boyutları olan yönetim yapısı (=3,91), okula adanmışlık (=4,07), öğretmenler arası ilişkiler (=3,76) ve okulunu değerli görme (=3,75) boyutlarına yönelik algılarının “çoğunlukla katılıyorum” düzeyinde olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin stratejik planlama algıları ile okul kültürü algıları arasında pozitif yönde, orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin stratejik planlama uygulamalarını değerlendirme algıları ile okul kültürü algıları arasındaki ilişki pozitif yönde, yüksek düzeyde ve anlamlı ilişki olduğu ortaya konulmuştur. Elde edilen bulgulardan hareketle öğretmenlerin stratejik planlama ve stratejik planlama uygulamalarına ilişkin algıları ile okul kültürü arasında anlamlı ilişki olduğu görülmüş, stratejik planlamaya yönelik algı yükseldikçe öğretmenlerin okul kültürüne olan algılarının yüksek olacağı ya da tam aksine stratejik planlamaya yönelik algıları düştükçe öğretmenlerin okul kültürüne olan algılarının da düşeceği söylenebilir.

NOT: Bu çalışma, 2016’da AİBÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü’nde Prof. Dr. Türkan Argon danışmanlığında Serdar Koçak tarafından tamamlanmış yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Stratejik planlama, Okul kültürü, Öğretmen*

LİDERLERİN DÜNYASINDA BİR İKİLEM: TUTARSIZ LİDERLİK VE EĞİTİM ÖRGÜTLERİNE YANSIMALARI

Necdet KONAN¹⁶⁸, Remzi Burçin ÇETİN¹⁶⁹, Büşra BOZANOĞLU¹⁷⁰

ÖZET

Liderlik; daha tanımından itibaren içinde bir takım davranış örüntülerinin öngörüldüğü ve bu sayede izleyen kitlesi sağlayabilen bir rol olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sebeple lider rolünü üstlenen kişinin gerek betimlediği vizyon gerekse kısa ve orta vadeli amaçları itibariyle davranışlarında bir tutarlılık olması beklenmektedir. Ancak liderliğin tarihi gelişimi içinde özellikle durumsallık yaklaşımı lideri farklı koşullarda farklı davranışlar sergilemeye teşvik etmekte hatta bununda ötesinde iyi bir liderin şartlar gereğince değişken olabilmesini öngörmektedir. Fakat bu hususta unutulmaması gereken liderin duruma uygun davranırken kendi iç tutarlılığını sağlayabilmesidir, aksi takdirde lider izleyenlerine farklı durumlara ilişkin uygun rol model davranışları sergileyeceğine bunun tam aksine rastgele bir tutumla birbiriyle çelişen davranışlar sergileyebilir.

Liderin sahip olması gereken nitelikler ya da lideri iyi-kötü ayırmasına getiren hususları tam olarak anlayabilmek için aslında liderliğin ne olduğu ya da olması gerektiğinden ziyade ne olmaması gerektiğine odaklanmak ta bir çözüm yolu olabilir. Zira liderliğin de karanlık bir yanı olabileceği unutulmamalı ve bu karanlığın aydınlatılarak daha etkili bir yol haritası oluşturabilir. Öte yandan sosyal bilimler bağlamında bir olgunun tümünden iyi ya da kötü olması kabul edilemeyeceği için, liderliğin de kötü yanlarının tümüyle kabul edilemez olması söz konusu değildir. Ancak toksik, olumsuz, yanılmış ya da en azından bozulmuş liderler örgütlerine, paydaşlarına, iş görenlerine acı, zarar ve kötülük getirirler. Bu halde yapılması gereken aslında daha önce de belirtildiği gibi mümkün olduğu kadar liderliğin her iki düzlemde de ele alınarak yeniden tasarlanması ya da en azından daha da saflaştırılmasıdır.

Tutarsız lider aslında en kısa şekliyle şu şekilde tanımlanabilir: iş görenlerin hakkında dedikodu yaptığı, bazen örgütte varlığını fiilen hissettiren ancak bazen hiç görünmeyen, bazen izleyenlerini dinleyen bazen ise hiç kulak asmayan, tutum ve davranışları kestirilemeyen lider rolü üstlenen kişi. Buna göre lider aslında örgütün iç paydaşlarına karşı yani doğrudan izleyenlerine bir tutarsızlık profili sergilemektedir. Bu çalışmanın amacı, liderlik olgusunun karanlık yüzüne de dikkat çekerek, tutarsız liderliğe ilişkin kuramsal bir derleme yapmak ve bu sayede alanyazında var olan çalışmalar ışığında eğitim örgütlerinde tutarsız liderlik davranışlarını açığa çıkarmaktır.

Tutarsız liderlik ve eğitim örgütlerindeki olası doğurgularını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bu araştırma, var olan durumu olduğu gibi ortaya koymayı amaçladığından betimsel bir araştırmadır. Araştırma verileri konu kapsam alanına giren özellikle akademik metinler döküman analizi tekniği ile incelenmiş ve veriler toplanmıştır. Bu amaçla ilgili alanyazın incelenmiş, ulaşılan bulgular ışığında gerekli çözümlenmeler ve bunlara ilişkin yorumlar yapılmıştır.

Liderlik olgusu ve lider modeli, yönetim alan yazınında genel olarak pozitif bir eksenle ele alınmış ve liderliğin doğası gereği zaten olumsuz bir artalandaki yer alamayacağı varsayılmıştır. Bu

¹⁶⁸ Doç.Dr., necdet.konan@inonu.edu.tr

¹⁶⁹ Lisansüstü Öğrencisi vd., İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, burcincetin@gmail.com

¹⁷⁰ Lisansüstü Öğrencisi vd., İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, bu-bozanoglu@hotmail.com

anlamda klasik özellikler yaklaşımından itibaren liderlerin bir takım olumlu niteliklere sahip oldukları için izlenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ancak günümüzün postmodern örgüt anlayışında insan doğasının olumlu niteliklere olduğu kadar olumsuz niteliklere de meyilli olduğu gerçeğinden hareketle, bütünüyle olumlu çağrışımlar sunan liderlik olgusunun bile karanlık bir yanı olabileceği kabul edilmiştir. Bu dönüşüm, aslında sosyal bilimler bağlamında bir kazanım olarak değerlendirilebilir, zira liderliğin her iki ekseninde de, olumlu-olumsuz, ele alınması günümüz örgütlerinin giderek karmaşıklaşan yapısına ışık tutacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Liderlik, Tutarsız Liderlik, Kötü Liderlik*

ETİK DIŞI DAVRANIŞLAR: ORTAOKUL ÖĞRETMENLERİ VE ÖĞRENCİLERİ İÇİN NE ANLAM İFADE EDER?

Sevilay ŐAHİN¹⁷¹, Gökçe ÖZDEMİR¹⁷²

ÖZET

Etik, iyiyle kötünün ayrılabilmesi için ölçütler koyan, ahlak üzerine akıl yürütüp bilgi üreten, bireyleri, grupları yönlendirici ilkeler ve standartlar koyan, neyin yapılacağıının, neyin isteneceğinin, neye sahip olunacağıının bilinmesi, neyin doğru neyin yanlış olduğu hususunda bir kişi ya da grubun davranışlarını yönlendiren değer ve ahlakî prensipler bütünüdür (Cevizci, 2002; Demirtaş & Güneş, 2002; Güçlü & Hançerlioğlu, 1975; MengüŐođlu, 1992; Polat, 1999; Richardson, 2000; TDK, 2009; Uzun & Yolsal, 2002). Etiğin eğitimde önemli bir yeri vardır. Öğretmenler giderek daha çok etik sorunla uğraşmaktadır. İnsan hakları kavramının toplumun gündeminde daha fazla yer alması, öğrenci hakları gibi kavramları da gündeme getirmiştir. Toplumun bilinç düzeyinin artmasıyla birlikte, öğretmen-öğrenci ilişkileri daha ayrıntılı ele alınmaya ve değerlendirilmeye başlanmıştır. Öğretmenler öğrencilerle, velilerle, okul yöneticileri ve diğer öğretmenlerle ilişkilerinde, “Ne yapmalıyım?”, “Bu doğru olur mu?” soruları ile karşı karşıya kalmaktadır (Haynes, 2002). Eğitimde etik, eğitimin hedefleri, değerleri ve süreçleri açısından öncelikle ele alınması gereken bir konudur. Bunun en önemli nedeni eğitimin kendisinin, bireylerde davranış değişikliği yaratmak gibi bir girişim olarak ortaya çıkmasıdır (Aydın, 2006). Eğitim sisteminin varlık nedenlerinin temelinde öğrenci vardır. Eğitim hizmetinin örgütlü olarak sunulduğu kurumlar olan okullar ve bu okullarda görev yapan öğretmen ve yöneticiler, her türlü eylem ve iŐlemlerinde, öğrencilerin hak ve sorumluluklarını içselleŐtirmelerini sağlayacak bir eğitim ortamı yaratmakla yükümlüdür. Nitekim bize göre bir okulda öğrencilerin etikle ilgili başlıca sorumlulukları; her türlü ayrımcılıktan/tacizden korunma hakkı, kendisine ait gizli bilgilerin uygunsuz biçimde açıklanmasından korunma hakkı, topluma hizmet etmek ve başkalarını taciz ve ayrımcılıktan koruma yükümlülüğü, kendisine ve başkalarına saygı gösterme yükümlülüğü ve başka insanların iyiliği için kendini sorumlu hissetmedir. Bununla ilgili 2552 Sayılı Tebliğler Dergisi Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin 8. Kısım madde 106’ya göre kısaca Öğrencilerden beklenen Davranışlar; bütün okul arkadaşlarının kendisi gibi Türk toplumunun ve Türkiye Cumhuriyeti’nin bir bireyi olduklarını unutmamaları, öğretmenlerine okul yöneticilerine arkadaşlarına ve çevresindeki kişilere karşı saygılı ve hoşgörülü davranmaları, doğru sözlü, dürüst olmaları, yalan söylememeleri, iyi ve nazik tavırlı olmaları, kaba söz ve davranışlardan kaçınmaları, millet malını, okulunu ve eşyasını kendi öz malı gibi korumaları, yasalara, yönetmeliklere ve toplumun etik kurallarına, millî, manevî ve kültürel değerlere uymaları beklenir. Bu çerçeveden bakıldığında bütün bu yönetmelikle belirtilmiş olan konuların tam tersi davranışlar okullarda gittikçe artan bir eğilimde devam etmektedir. Bu davranışlar; öğrencilerin birbirlerine uygunsuz hareketlerde bulunması, sigara içilmesi, çeteleŐme, okul eşyalarına zarar verme, Sınıf içi istenmeyen davranışlar, hırsızlık, Şiddet vb. Şeklinde görülmektedir. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı, sosyo-ekonomik ve eğitim düzeyi düşük bölgelerdeki okullara devam eden öğrencilerin ve öğretmenlerin okul içi etik davranışlara ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmaktır.

Araştırmada nitel yöntemlerinden biri olan olgu bilim deseni kullanılmıştır.

¹⁷¹ Doç.Dr., ssahin@gantep.edu.tr

¹⁷² Dr. Öğrt. Üyesi, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim bilimleri bölümü, gozdemir@gantep.ed.r

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubu, sosyo-ekonomik düzeyi oldukça düşük olan bir bölge de yer alan ortaokullara devam eden 24 öğrenci ve bu okullarda görev yapan 10 öğretmenden oluşmaktadır.

Veri toplama aracı

Veriler, ilgili alan yazın taraması sonucu oluşturulmuş yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Görüşme formları öğretmen ve öğrenciler için ayrı ayrı hazırlanmıştır.

Veri analizi

Veriler, nitel araştırma analiz tekniklerinden içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Verilerin güvenilirliğini arttırmak için veri seti iki farklı araştırmacı tarafından farklı farklı zamanlarda kodlanmış ve araştırmacılar arası tutarlık kat sayısı hesaplanmıştır.

Araştırma verilerine göre, öğrencilerin ifade ettiği etik dışı davranışlar; sınıf içi hırsızlık, öğretmenler ile uygunsuz konuşma, derste söz almadan konuşma, ders esnasında bir şeyler yiyip içmek, ödev yapılmadığı zaman yalan söylemek vb.

Öğretmen görüşlerine göre etik dışı davranışlar ise; öğretmenin sözünün kesilmesi, sınıf içerisinde yerli yersiz konuşma, küfürlü ve argolu konuşma, birbirlerine şiddet göstermesi, vb.

Anahtar Kelimeler: *Etik, Ortaokul, Öğrenci, Öğretmen*

ORTAOKUL VE LİSE ÖĞRENCİLERİNİN EMPATİ KURMA BECERİLERİ İLE SALDIRGANLIK TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Abdurrahman İLĞAN¹⁷³, Cihan DURMAZ¹⁷⁴, Suat KARAARSLAN¹⁷⁵, MUSTAFA EKİZ, ÜMİT UYSAL

ÖZET

İnsanlar arası iletişimde bireyi saldırganlığa iten iki temel etken olduğu üzerinde durulmaktadır. Bunlar: öfke ve engellemedir. Bireyin içinde bulunduğu koşullarda yaşadığı endişe, stres, korku vs. durumlar karşısında sıklıkla baş vurduğu öfke, bireyi saldırganlığa itebilmektedir. Bununla birlikte saldırgan davranışa yönelten bir diğer etken de bireyin arzuladığı, amaçladığı ve ya beklediği şeylerin gerçekleşmemesi durumunda yaşadığı engellenme hissidir. Engellendiğini düşünen bireylerin sıklıkla başvurduğu davranış ise saldırganlık olmaktadır. Bu bağlamda insanın çevresiyle etkili ve olumlu iletişim kurması için bir takım iletişim becerilerine sahip olması gerekmektedir. Bu becerilerin başında da empati gelmektedir. Empati, bireyin çevresiyle sağlıklı iletişim kurması bakımından sahip olması gereken önemli bir özelliktir. Empati yeteneği gelişmiş insanların çevresindekileri daha iyi anladığı ve ilişkilerinde olumlu, yapıcı bir tutum sergilediği düşünülmektedir. Bu bağlamda bir çok araştırmada da insanların empati becerisi ile saldırganlık davranışları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı bulunmaya çalışılmıştır.

Bu araştırma insan ilişkilerinin şekillenmeye başladığı ergenlik döneminin başında yer alan ortaokul 7 ve 8. Sınıf öğrencileri ile lise 9 ve 10. sınıf öğrencilerinin empati becerisine sahip olma düzeyleri ile saldırgan davranışlar sergileme durumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu varsayımından hareketle gerçekleştirilmiştir.

Örgün ilk ve ortaöğretim kurumlarının öğrencilere öğretim programlarının ön gördüğü kazanımları vermesinin yanında onlara olumlu ve yapıcı iletişim kurma becerileri kazandırarak kişiler arası iletişim kurma becerilerini de geliştirdiği bilinmektedir. Bu bağlamda çocuklar hoşgörülü, adil, paylaşımcı, demokratik ve yardımsever bireyler olma bilinci ile bu kavramlara ilişkin kuralların birçoğunu okullarda öğrendiği varsayılmaktadır. Bütün bunlar düşünüldüğünde bu çalışma, ergenlik çağının henüz başında bulunan öğrencilerin sahip oldukları empati becerileri ile saldırgan davranışta bulunmaları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını ortaya koyması bakımından önemlidir.

Problem cümlesi

Ergenlik çağının henüz başında olan öğrencilerin saldırgan davranışta bulunmaları ile empati kurma becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Alt problemler

1. Öğrencilerin saldırgan davranışta bulunmaları üzerinde alt boyutları olan üstünlük, şiddet eğilimi ve zorbalığa ilişkin algıları ne düzeydedir? Bu düzey okul türü, cinsiyet ve sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?

¹⁷³ Doç.Dr., abdurrahmanilgan@gmail.com

¹⁷⁴ Öğretmen, Yeşiltepe Ortaokulu Düzce, 26cihandurmaz@gmail.com

¹⁷⁵ Öğretmen, Nimet İlkokulu Ereğli Zonguldak, suatkaraarslan_1987@hotmail.com

2. Öğrencilerin empati kurma becerileri üzerinde alt boyutları olan duygusallık, hassasiyet ve duyarsızlığa ilişkin algıları ne düzeydedir) bu düzey okul türü, cinsiyet, sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
3. Öğrencilerin empati düzeyleri saldırganlık eğilimlerini yordamakta mıdır?

Bu araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmış olup ilişkisel tarama modeli özelliği taşımaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 Eğitim-Öğretim yılında, Doğu Marmara'da öğrenim gören 200 öğrenci grubu oluşturmaktadır. Çalışma grubunun seçiminde kolay ulaşılabilir örneklem tekniği kullanılmıştır.

Empati Ölçeği: Dörtlü Likert tipi ölçeği kullanılmış olan empati ölçeği 21 maddeden oluşmakta olup bunlardan 9'u olumsuz madde olarak yer alırken diğer maddeler olumludur. Empati ölçeği ile alınabilecek en yüksek puan 84 iken; en düşük puan 21'dir. Alınan puanların en yüksek puana (84) yaklaştığı oranda katılımcının empati becerisine sahip olma düzeyinin yüksek oranda olduğu anlaşılmaktadır. Empati ölçeği üç alt boyuttan oluşmakta olup varyansın % 55'ini açıklamaktadır.

Saldırganlık Ölçeği: Beşli Likert tipi ölçeği kullanılarak hazırlanmış olan saldırganlık ölçeği 21 maddeden oluşmakta olup ölçekte hiç olumsuz madde yer almamaktadır. Saldırganlık ölçeğinde alınabilecek en yüksek puan 105 iken en düşük puan ise 21'dir. Alınan puanların en yüksek puana (105) yaklaştığı oranda katılımcının saldırganlık düzeyinin yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Saldırganlık ölçeği üç alt boyuttan oluşmakta olup varyansın % 44.04'ünü açıklamaktadır.

Yapılan analizlerde "üstünlük" boyutuna ilişkin $x = 2,23$; "şiddet eğilimi" $x = 2,14$; "zorbalık" boyutunun ise $x = 2,49$ şeklinde ortaya çıkmıştır. Beşli Likert ölçek için öğrencilerin boyutlara ilişkin algı düzeylerinin aritmetik ortalamaların orta düzeyde olduğu söylenebilir. öğrencilerin üstünlük, $[t(188)=1.062, p>.01.]$; şiddet eğilimi, $[t(192)=0.436, p>.01.]$ ve zorbalığa $[t(194)=0.076, p>.01.]$ algı düzeylerinin okul türüne göre farklılaşmadığı ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin "üstünlük" $[t(188)=0.003, p$

Anahtar Kelimeler: *empati, saldırganlık, lise öğrencileri, ortaokul öğrencileri*

MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN KURAL DIŞI DAVRANIŞ GÖSTERMELERİNDE ÖĞRENİM HAYATINI DENETLEYEMEME İNANCI, ÖZSAYGI VE OKULA AİDİYET DUYGULARININ ROLÜ

Sıdıka GİZİR¹⁷⁶, Ömer KAYA¹⁷⁷

ÖZET

Eğitimde tabakalaşma, eğitim sosyolojisi kapsamında ele alınmakta ve öğrencilerin bilgi ve beceri temelinde gruplanması olarak tanımlanmaktadır. Eğitim sisteminin hemen hemen her kademesinde bu gruplama (sınıflama) görülmektedir. Örneğin ortaöğretim kademesinde farklı eğitim programları uygulayan okullar yaygın olarak “Fen liseleri”, “Anadolu liseleri” ve “mesleki/teknik liseler” vb. olarak gruplandırılmaktadır. İlgili alanyazında toplumun mesleki/teknik liseleri alt eğitimsel sınıflama içerisinde gördükleri; bu okullardaki öğrencilerin öğrenim görme eğilimlerinin diğer liselerdekilerden daha düşük olduğu; diğer liselerdeki öğrencilere oranla okullarına daha az oranda aidiyet hissettikleri ve okulda daha fazla olumsuz davranışlar sergiledikleri belirtilmektedir. Benzer şekilde yükseköğretim kademesinde de çeşitli eğitim birimleri farklı eğitim programları uygulamakta ve yaygın olarak “fakülteler”, “yüksekokullar” ve “mesleki/teknik okullar” olarak gruplandırılmaktadır. Bu eğitim-öğretim birimleri arasında öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimleri açısından farklılıklar bulunduğu; mesleki/teknik okullardaki öğrencilerin öğrenim görme eğilimlerinin diğer okullardakilerden daha düşük olduğunu belirtmektedirler.

Öğrencilerin hangi sınıflama içinde yer alacağına akademik becerileri kadar sosyo-ekonomik statüleri de belirleyici olmakta ve öğrencilerin tutumları, davranışları ve akran ilişkileri bu sınıflamadan etkilenmektedir. Üst sosyo-ekonomik statüdeki öğrencilerin üst eğitimsel sınıfta yer alarak birlikte eğitim almaları onların akademik başarılarını arttırmakla birlikte, bu durum özellikle beceri ve başarı edinme açısından alt eğitimsel sınıfta yer alan öğrenciler için çeşitli sorunlara neden olmaktadır. Çeşitli araştırmalara göre bu sınıftaki öğrencilerin üst eğitimsel sınıftakilere oranla okulda daha fazla istenmeyen davranışlar sergiledikleri; özsaygılarının daha düşük olduğu; akranlarına, öğretmenlerine veya okullarına aidiyet hislerinin düşük olduğu belirtilmektedir. Ayrıca eğitimde yapılan bu sınıflandırma öğrenim hayatını denetleyememe inancıyla ilişkilendirilmektedir. Bu inanç, öğrencilerin kendi eğitimsel başarı ya da başarısızlıkları ile gelecekleri üzerinde bir kontrollerinin ya da etkilerinin olmadığı veya olamadığı, eğitim sisteminin kendilerine karşı olduğuna yönelik inançları olarak tanımlanmaktadır. Bu kapsamda eğitimin gereksizliği duygusuna ve buna bağlı olarak üst düzeyde umutsuzluğa ve öğrenciye karşı okul sisteminin kazanmasına yönelik inanca vurguda bulunmaktadır. Bu kavram üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde, bu inancın akademik başarı açısından alt eğitimsel sınıflarda yer alan gruplarda daha yüksek çıktığı ve bu gruplarda yer alan öğrencilerin kendilerine, geleceklerine ve eğitim sistemine yönelik olumsuz duygular geliştirdikleri görülmektedir.

İlgili alanyazın incelendiğinde, eğitimsel sınıflandırma, düşük özsaygı, okula aidiyet eksikliği gibi değişkenlerin öğrencilerin istenmeyen davranış sergilemelerine neden olan önemli etkenler olarak ele alındığı görülmektedir. Türkiye’de konu üzerine oluşan alanyazın incelendiğinde ise

¹⁷⁶ Doç.Dr., sgizir@gmail.com

¹⁷⁷ Lisansüstü Öğrencisi vd., Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Böl., Eğitim Yönetimi ABD. Mersin, omerkaya2733@gmail.com

olumsuz davranışların nedenleri ve sonuçları, özsaygı ile okula aidiyet değişkenleri birlikte ya da ayrı ayrı ele alınmıştır. Ancak sözü edilen değişkenleri birlikte ele alan ve ayrıca öğrenim hayatını denetleyememe inancı gibi eğitimsel sınıflandırma açısından önemli bir değişkeni bu kapsamda değerlendiren sadece ortaöğretime yönelik bir çalışmaya rastlanmıştır. Yükseköğretime yönelik ise herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla bu çalışmanın, ilgili alanyazına katkı sağlamasının yanı sıra sonuçlarının meslek yüksekokulu öğrencilerinin özsaygı, öğrenim hayatlarını denetleme inancı ve aidiyet duygularının geliştirilmesi ile istendik davranışlar sergilemelerini sağlamaya yönelik uygulamalarda yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Bu bilgiler temelinde bu çalışma ile öğrenim hayatını denetleyememe inancı, özsaygı ve okula aidiyet duygusunun, meslek yüksekokulu öğrencilerinin okul içinde sergiledikleri kural dışı davranışları ne derecede yordadığını belirlemek amaçlanmıştır.

Öğrenim hayatını denetleyememe inancı, özsaygı ve okula aidiyet duygusunun, meslek yüksekokulu öğrencilerinin okulda sergiledikleri kural dışı davranışlarını ne derecede yordadığını belirlemeyi amaçlayan bu araştırma, var olan durumu belirlemeye yönelik olarak tarama modelinde yapılmıştır. Tarama modelleri, “ne, nerede, ne zaman, hangi sıklıkta, hangi düzeyde, nasıl” gibi sorulara cevaplar sağlayan, bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi hedefleyen araştırmalar olarak görülmektedir.

Araştırmanın çalışma evrenini, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Mersin Üniversitesi merkez kampüsünde yer alan Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokullarında öğrenim gören toplam 10166 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde ise oranlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda çalışmanın örneklemini, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulunda öğrenim görmekte olan 250 öğrenci ile Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulunda öğrenim gören 100 öğrenci olmak üzere toplam 350 öğrenciden oluşmaktadır.

Bu araştırmada ele alınan değişkenlere yönelik veri, Öğrenim Hayatını Denetleyememe İnancı Ölçeği, Rosenberg Özsaygı Ölçeği, ve Okula Aidiyet Ölçeği kullanılarak elde edilmiştir. Öğrencilerin kural dışı davranışlarını belirlemeye yönelik veri ise ortaöğretim öğrencilerine yönelik geliştirilen Kural Dışı Davranış Ölçeği ile YÖK Disiplin Yönetmeliği’nde belirtilen davranışlar esas alınarak araştırmacılar tarafından geliştirilen Yükseköğretimde Kural Dışı Davranış Ölçeği ile elde edilmiştir. Elde edilen veri regresyon analizine tabi tutulmuştur.

Analiz sonucunda elde edilen bulgular, ilgili alanyazın dikkate alınarak tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Öğrenim Hayatını Denetleyememe İnancı, Okula Aidiyet Duygusu, Kural Dışı Davranış, Özsaygı, Meslek Yüksekokulu Öğrencileri*

LİSE ÖĞRETMENLERİNİN ÇALIŞTIKLARI OKULUN İKLİMİNE İLİŞKİN ALGILARI İLE GERİLİM(STRES) DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Abdurrahman İLÇAN¹⁷⁸, Merve İLMAZ¹⁷⁹, Seçgül KAHVECİ, Tuğba ÇİFTÇİ

ÖZET

Okul iklimi ile okul etkililiği arasında anlamlı ilişkiler olduğu alanyazında vurgulanmaktadır. Yine öğretmenlerin stres düzeyleri ile meslek etkinlikleri arasında ilişkiler olduğu bilinmektedir. Okul iklimini algılama ve stres düzeyinin çeşitli kişisel özelliklere göre farklılık gösterip göstermediğinin saptanabilmesi; öğretmenlerin okul iklimine ilişkin algıları ile stres düzeyleri arasında bir ilişki olup olmadığının belirlenebilmesi eğitimsel uygulamaların başarısını artırmaya katkı sağlayabilir.

Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problemi, deneklerin çalıştıkları okul iklimine ilişkin algıları ve stres düzeyleri ile bu algı ve stres düzeylerinin deneklerin kişisel özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediği ve deneklerin okul iklimine ilişkin algıları ile stres düzeyleri arasında bir ilişki olup olmadığı biçiminde belirlenmiştir.

Alt Problemler

1. Öğretmenlerin okul iklimine ilişkin algıları ne düzeydedir?
2. Öğretmenlerin okul iklimine karşı algıları cinsiyet, yaş, mezun olunan okul türü, mesleki kıdem ve çalışılan kurum türüne göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Öğretmenlerin stres düzeyleri nedir?
4. Öğretmenlerin stres düzeyleri cinsiyet, yaş, mezun olunan okul türü, mesleki kıdem ve çalışılan kurum türüne göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
5. Öğretmenlerin okul iklimine ilişkin algıları stres düzeylerinin bir yordayıcısı mıdır?

Bu araştırma ilişkisel tarama modelinde olup nicel araştırma özelliği taşımaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 Eğitim-Öğretim yılında, Doğu Marmara bölgesindeki iki şehirde lise düzeyinde görev yapan 100 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışma grubu kolay ulaşılabilir örnekleme tekniği ile belirlenmiştir. Bu araştırma kapsamında veri toplama aracı olarak; Örgütsel İklim betimleme Anketi (OCDQ Form IV) ve Minnesota Gerilim Ölçeği kullanılmıştır. Aksu (1994) tarafında Türkçe'ye uyarlanan Örgütsel İklim Belirleme ölçeğindeki 23 madde ölçekten çıkarılmış 20'si kullanılmıştır. Ölçek 5'li Likert şeklinde olup, bu araştırma kapsamında yapılan analizlerde üç boyuttan oluşturduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan açımlayıcı faktör analizleri sonucunda her iki ölçeğin (Gerilim ve İklim) üç boyuttan oluşturduğu ortaya çıkmıştır. Örgütsel iklim ölçeği için hesaplanan Cronbach Alpha değeri .91 olup, Gerilim ölçeği için ise hesaplanan katsayı ise .90 şeklinde ortaya çıkmıştır. Analiz (karşılaştırma) yapılan her bir gözenek için puan dağılımlarının çarpıklık katsayılarının -1.5 ile +1.5 arasında olduğu bundan dolayı verilerin normal dağıldığı varsayılmıştır.

¹⁷⁸ Doç.Dr., abdurrahmanilgan@gmail.com

¹⁷⁹ Arş. Gör., Yiğilca Çok Programlı Anadolu Lisesi, Düzce, merveilmaz@gmail.com

Lise Öğretmenlerinin Örgütsel İklim Betimleme ölçeğinden aldıkları puanların “yönetim ile ilişkiler” boyutunda $X=3,26$; “öğretmenler arasında ilişkiler” boyutunda $X=3,62$ ve “ders dışı işlemler” boyutunda ise $X=3,82$ olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre öğretmenlerin okul iklimine ilişkin algılarının orta düzeyde olduğunu söylemek mümkündür. Öğretmenlerin gerilim ölçeğine ilişkin betimsel istatistiklerinin ise $X=2.67$ şeklinde orta düzeyin biraz altı şeklinde ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin gerilim düzeylerinin cinsiyetlerine göre yapılan karşılaştırılmasında, gerilim ölçeğinin her üç alt boyutunda, “çevresel problemler” ($t(22)= .41, p>.05$), “öğretimsel problemler” ($t(22)= .95, p>.05$) ve “yönetimsel problemler” ($t(22)= .1.23, p>.05$) anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Okulun iklim algısının öğretmenlerin gerilim düzeylerinin anlamlı bir yordayıcısı olup olmadığının incelenmesi amacıyla yapılan regresyon analizinde; okul iklim algısının, gerilim düzeyinin anlamlı bir yordayıcısı olmadığı ortaya çıkmıştır [$R=0.19, R^2=0.036, F(1,94) = 3,5, p$

Anahtar Kelimeler: *Örgütsel Gerilim, Stres, Okul İklimi*

ANNE BABALARIN OKUL ÖNCESİ EĞİTİM HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ VE OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDEN BEKLENTİLERİNİN İNCELENMESİ (ORDU İLİ ÖRNEĞİ)

Ümran GÜLER¹⁸⁰, Evren MAKAR¹⁸¹, Hidayet KARAEVLİ¹⁸², Esra KİRİŞÇİ¹⁸³, Demet Güzel¹⁸⁴

ÖZET

Okullaşma oranlarının, yapılan çalışmalarla yükselişte olduğu, istatistiklerle sabit olmasına rağmen, zorunlu olmadığı için her çocuk okul öncesi eğitimden yararlanamamaktadır.

Aileler çocuklarını farklı gerekçelerle okul öncesi eğitim kurumuna göndermektedirler. Çalışan anneler, çocuklarına bakacak kimse olmadığı için, bazı aileler çocuk sayısı fazla olduğundan kendi yüklerinin yarısını okula atmak için, bazıları çocuklarının sosyalleşip özgüven kazanması için, bazıları ilköğretime hazırlanmaları için, bazıları dil gelişiminin desteklenmesi için, bazıları olumsuz davranışlarının olumlu yönde geliştirilebilmesi için gönderebilmektedirler. Seyfullahoğulları (2012), çalışmasında ailelerin çocuğa yönelik beklentilerinde, önceliklerinin davranış geliştirme ve sosyal becerilerinin desteklenmesi olduğunu tespit etmiştir. Sevinç (2006) ise yaptığı çalışmada, ailelerin çocuklarını okula kişiliğini geliştirebilmesi ve sosyalleşmesi için gönderme oranlarının yüksek olduğunu tespit etmiştir.

Tarama modelinin kullanıldığı betimsel bir çalışmadır. Betimsel analiz; nitel çözümlenlerdeki verilerin özgün biçimlerine sadık Engin Karadağ 57 kalınarak, kişilerin söylediklerinden, yazdıklarından ve dokümanların içeriklerinden doğrudan alıntılar yaparak, betimsel bir yaklaşımla verilerin sunumudur. Ayrıca betimsel analiz, nitel çözümlenelerde yer alan kelimelere, ifadelere, kullanılan dile, diyalogların yapısına ve özelliklerine, kullanılan sembolik anlatımlara ve benzetmelere dayanarak tanımlayıcı bir analiz yapılması olarak da tanımlanabilir (Kümbetoğlu, 2005). (Karasar,1984,79) Tarama modelinde bilimin gözleme kaydetme, olaylar arasındaki ilişkileri tesbit etme, kontrol edilen değişmez ilişkiler üzerinde genellemelere varma vardır. Yani bilimin tasvir fonksiyonu ön plandadır(Yıldırım,1966,67)

Araştırmacı tarafından hazırlanan anketin sonuçları, yine araştırmacının kendisi tarafından, geçerli anketler üzerinden yüzde ve frekans dağılımları değerlendirilerek yapılmıştır.

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Okul öncesi eğitim, ebeveynler, farkındalık, beklenti, anaokulu,*

¹⁸⁰ Öğretmen, umran_guler@hotmail.com

¹⁸¹ Öğretmen, Altınıordu Yalçın Çelebi Anaokulu/ ORDU, evrenmakar@mynet.com

¹⁸² Öğretmen, Ceritler Necati Özsırkıntı İ.O./ ADANA, hdyt_k.evli_2014@hotmail.com

¹⁸³ Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik, MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI ;Hasan Hüseyin Arıkan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi/ KAYSERİ, esra_krsci@hotmail.com

¹⁸⁴ kul Öncesi
demet-güzel@hotmail.com

OKUL YÖNETİCİLERİNİN BİLGİ YÖNETİMİNE İLİŞKİN YAKLAŞIMLARI

Vicdan ALTIOK¹⁸⁵, Mehmet ÖZDOĞRU¹⁸⁶

ÖZET

Eğitim örgütlerinin etkili bilgi yönetimini gerçekleştirebilmeleri için, her şeyden önce bilgiyi değerlendirme, kullanma ve sürekli geliştirmeyi hâkim kılan bir örgüt kültürünün benimsenmesini sağlamaları gerekmektedir. Bunun yanı sıra yapısal birtakım değişikliklerle, karar verme mekanizmalarında çeşitli fikir ve uygulamaların meydana çıkmasına zemin yaratacak esnek, katılımcı ve paylaşımlı işleyişleri hayata geçirmek zorundadır.

Eğitim kurumları, bilginin en çok farkında olduğu, kullanıldığı ve yeni bilgilerin üretildiği yerlerdir. Bu nedenle bu süreç okullarda rahatlıkla uygulanabilir. Okullarda, bilgiyi etkili kılmak, açığa çıkarmak ve kullanmak için, okul yöneticinin bilgiye meraklı olması ve bilgi temelli bir yönetim hedeflemesi gerekir. Aynı şey öğretmenler için de önemlidir, çünkü öğretmenler bu süreci gerçekleştirecek olan kişilerdir. Aynı zamanda hem yönetim hem de öğretmenler, sürekli araştıran, öğrenen ve sürekli değişmekte olan bilgiyi takip eden kişiler olmalıdırlar. Bu araştırmada, okullarda bilgi yönetimine ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri ortaya konulacak ve öneriler sunulacaktır. Araştırma kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1. Okul yöneticileri görevleriyle ilgili yeni bilgiler elde etmek için hangi kaynaklardan yararlanmaktadır?
2. Okul yöneticileri sahip oldukları bilgilere yeni fikirler katmakta mıdır? Bunu hangi şekilde gerçekleştirmektedir?
3. Okul yöneticileri okullarında bilgiyi saklamak için neler yapmaktadır?
4. Okul yöneticileri sahip oldukları bilgileri çalışanlarıyla paylaşmakta mıdır?
5. Okul yöneticileri kurumlarında bilgiyi daha etkin kullanmak için bilgi takımları, bilgi çalışanları ve bilgi yöneticileri oluşturmakta mıdır?

Okullarda bilgi yönetimine ilişkin okul yöneticilerinin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada betimsel tarama modeli benimsenmiştir. Çalışmada Eskişehir ili merkez Odunpazarı ilçesinde devlet ilkokulu ve ortaokullarında görev yapan okul 15 okul yöneticisinin görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmaya katılan okul yöneticileri maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Araştırmada veriler, yarı-yapılandırılmış bir görüşme formu yoluyla elde edilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır.

Araştırmaya göre okul yöneticilerinin görevleriyle ilgili yeni bilgiler elde etmek için birden fazla kaynaktan yararlandıkları, bunu sağlarken de en fazla internetten yararlanma ve meslektaşlarla bilgi paylaşımı yöntemlerini kullandıkları ifade edilmiştir. Okul yöneticilerinin tamamının sahip oldukları bilgilere yeni fikirler kattıkları ve bunu da en fazla deneyimli kişilerle görüşerek gerçekleştirdikleri anlaşılmaktadır. Okul yöneticilerinin okullarında bilgiyi saklamak için en fazla arşiv sistemini daha sonra da bilgiyi yazılı ve görsel olarak kayıt altına aldıkları söylenebilir. Okul yöneticilerinin sahip oldukları bilgileri çalışanlarıyla paylaştıkları, bu paylaşımı da en çok sohbet

¹⁸⁵ Doç.Dr., valtino@hazi.edu.tr

¹⁸⁶ Öğretmen, Süleyman Havva Kamışlı İlkokulu, Odunpazarı/Eskişehir, mehmetozdogru26@gmail.com

ortamlarında konuşarak gerçekleştirdikleri ifade edilmiştir.Okul yöneticilerinin kurumlarında bilgiyi daha etkin kullanmak için bilgi takımları, bilgi çalışanları ve bilgi yöneticileri oluşturmayı düşündükleri ancak okulların çoğunda böyle bir uygulamanın olmadığı ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Bilgi yönetimi, Okul, Yönetici.*

GÜNÜMÜZ TÜRKİYESİNDE UYGULANAN SINIF ÖĞRETMENİ YETİŞTİRME PROGRAMININ FİNLANDİYA VE KÖY ENSTİTÜLERİ ÖRNEKLERİYLE KARŞILAŞTIRILMASI

Bahar ÇEBİ¹⁸⁷, Elif AKIN¹⁸⁸

ÖZET

Ülkemizde eğitim sistemi sürekli değişmektedir. Uluslararası sınavlarda göstermiş olduğumuz düşük başarı, bu istikrarsızlığın bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğitim sistemimizin başarılı olabilmesi için eğitimin temeli olan ilkökul kademesinin kalitesine önem verilmelidir. İlkokul eğitimindeki sorunlara cevap aramak için ilkökul eğitimini başarıya ulaştıracak olan anahtar unsur ,sınıf öğretmenlerinin yetiştirilmesi konusudur. Yapılan literatür taraması sonucunda sınıf öğretmeni yetiştirme programları ,ülkemizde uygulanmış programların incelenmesi ve karşılaştırılması, dünyada uygulanan iyi örneklerin incelenmesi ve karşılaştırılması konulu pek çok akademik çalışma yapıldığı görülmüştür.

Ancak dünyadan iyi örnek olarak Finlandiya ,ülkemizden iyi örnek olarak Köy Enstitüleri incelenerek her iki programın Türkiye’de halen uygulanmakta olan sınıf öğretmeni yetiştirme programıyla farklı açılardan karşılaştırıldığı ,var olan benzerlikler ,farklılıklar,eksiklikler ve yapılması gerekenlerin ortaya konulmaya çalışıldığı bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Bu noktada tespit edilen ilk sorun sadece yurtdışında mevcut olan ideal programları incelemenin ülkemiz sorunlarını çözmek için bize yeterli olacağı görüşü veya sadece ülkemizde uygulanan örneklerle takılı kalmaktır. Araştırmamız yerli ve yabancı iyi örneklerin aynı anda incelemeyi ve mevcut problemlere ışık tutmayı hedeflenmektedir.

Problem sorumuz: Türkiye’de uygulanmakta olan sınıf öğretmeni yetiştirme programının Köy enstitüleri ve Finlandiya ‘da uygulanan programla karşılaştırıldığında ne gibi eksiklikleri ve iyi yanları vardı? İncelenen iyi örneklerden yola çıkarak Türkiye’de uygulanmakta olan sınıf öğretmeni yetiştirme programının sorunlarına çare üretebilir miyiz?

Araştırmamız genel olarak bir karşılaştırmalı eğitim çalışmasıdır. Özel çerçevesi açısından yatay yaklaşım kullanılmıştır. Lauvveyers, Varış ve Neff (1979; 6-7) göre, eğitim sistemleri karşılaştırılırken yaklaşım, dikey ve yatay olarak iki çeşittir. Yatay yaklaşımda sistemlere ait öğeler ayrı ayrı ve birlikte incelenir.(Demirtaş ,2018)

Araştırmamızda dünyadan iyi örnek olarak Finlandiya ,ülkemizden iyi örnek olarak Köy Enstitüleri incelenecek her iki program Türkiye’de halen uygulanmakta olan sınıf öğretmeni yetiştirme programıyla farklı açılardan karşılaştırılacak ,var olan benzerlikler ,farklılıklar,eksiklikler ve yapılması gerekenler ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Bu amaçla , verilerin toplanmasında bir nitel araştırma yöntemi olan belgesel tarama yöntemi kullanılmıştır. Belgesel tarama ,var olan kayıt ve belgeleri inceleyerek veri toplamaktır. (Karasar,2000)

¹⁸⁷ Öğretmen, eycerhas.78@gmail.com

¹⁸⁸ Öğretmen, Cengizhan Ortaokulu, elfakn53@gmail.com

Toplanan veriler nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi ile yorumlanacaktır. İçerik analizi sayesinde toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşılır. İçerik analizi verileri tanımlamamızı sağlarken, verilerin bize sunduğu gerçekleri ortaya çıkarmamıza yardımcı olur. (Yıldırım,Şimşek,2008)

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Karşılaştırmalı Eğitim, Öğretmen Yetiştirme, Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programı, Köy Enstitüleri , Finlandiya ,Türkiye*

SINIFINDA KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİSİ OLAN VE OLMAYAN OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

Hidayet KARAEVLI¹⁸⁹, Aysu KATIRCIOĐLU¹⁹⁰, Gamze ŞAHİN¹⁹¹, Canan Özcan¹⁹², Hakan Kuzeyhan¹⁹³

ÖZET

Okul öncesi eğitim hem normal gelişim gösteren hem de özel gereksinimli çocuklar için kişiliğın gelişiminde kritik yıllar oluşturması bakımından önemlidir. Bu dönemde bilgi ve becerileriyle çocuklara rehberlik eden okul öncesi öğretmenlerinin önemi de bir o kadar büyüktür. Bu çalışma ile okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri belirlenerek okul öncesi dönemde kaynaştırma uygulamalarının gelişimine katkıda bulunulmak istenmiştir.

Tükenmişliğin başlangıcı olan ve en açık şekilde gözlenebilen, bireysel boyutu olarak duygusal tükenme; bireyin duygusal ve fiziksel kaynaklarında azalmayı, yorgun ve bitkin olmayı ifade etmektedir. Duygusal tükenme yaşayan bireylerde yorgunluk, sabahları uyandıklarında da adeta hiç uyumamışlar gibi yorgunluk ve halsizlik hala sürmektedir (Maslach, Jackson ve Leiter, 2001; Wright ve Bonett, 1997). Tükenmişliğin bireylerarası boyutu olan duyarsızlaşma; hizmet verilen kişilere aldırış etmeme, onlara yönelik olumsuz tepkide bulunma ve işe karşı tepkisizleşmeyi belirtmektedir.

Duyarsızlaşma yaşayan kişilerde karşılarındakileri aşağılayıcı bir dil kullanma, katı kurallar geliştirme ve başkalarının ona kötülük yapacaklarına inanma görülmektedir (Maslach, ve diğ., 2001). Düşük kişisel başarı duygusu ise; kişinin kendisini olumsuz değerlendirme eğiliminde olması, yaptıkları işlerin gerektirdiği sorumlulukları yerine getirmede zorlandıklarından bireysel yeterlik duygusunun azalması boyutunu ifade etmektedir. Bu durumda çevresindeki kişilerin ona güvenleri de azalmaktadır (Maslach ve diğ. 2001; Wright ve Bonett, 1997).

Mesleki tükenmişlik öğretmenlerin, yorgunluk, uykusuzluk ve çeşitli bazı psikosomatik rahatsızlıklar yaşamalarına, işten soğuma ve mesleklerinden uzaklaşmalarına, öğrencilerine, idareci ve velilere; okuluna ve işine ilgisini, sevecenliğini, idealizmini azaltmakta; hizmet verirken etkileşim içerisinde olduğu bireylere karşı olumsuz duygular geliştirmelerine ve öğrencilere sunduğu hizmetleri aksatmasına neden olmaktadır (Çimen, 2007; Gündüz, 2005; Baysal, 1995). Sorunlarla uğraşan bir öğretmenin etkili eğitim sunması ve kendini gerçekleştirme güç görünmektedir. Nitekim tükenmişlik üzerine yapılan tüm bilimsel araştırmaların % 22'sinin öğretmenler üzerinde yapıldığı (Schaufeli ve Enzmann, 1998) ve yapılan bu araştırmaların çoğunun, öğretmen tükenmişliği kavramı ve tükenmişliğe neden olan iş ile ilgili faktörler ve başa çıkma yollarıyla ilgili değişkenleri incelediği görülmektedir (akt: Celep, Sarıdede ve Beytekin, 2005). Bu bağlamda küçük yaş grubunda çalışan öğretmenlerin işlerinden hoşnut olma durumlarının; tükenmişliklerinin çeşitli faktörler çerçevesinde incelenmesi, eğitimin kalitesi açısından oldukça önem arz etmektedir. Bu çalışmada, okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin cinsiyet, medeni durum, kendileri

¹⁸⁹ Öğretmen, hdyt_k.evli_2014@hotmail.com

¹⁹⁰ Öğretmen, Ordu Fatsa Sakarya Ortaokulu, aysukatircioglu@hotmail.com

¹⁹¹ Öğretmen, Bahçelievler İlkokulu, hdyt_k.evli_2014@hotmail.com

¹⁹² cananozcanbengu@hotmail.com

¹⁹³ hakankuzeyhan@gmail.com

için öğretmenliğı uygun bir iş olarak görüp görmeme, şimdiye kadar görev yapılan okul sayısı, çalışma saatleri, görev yapılan bölge değişkenleri ile ilişkisinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilkokullarda, bağımsız anaokullarında ve özel okullarda anasınıflarında görev yapan 195 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından oluşturulan 12 maddeden oluşan "Kişisel Bilgi Formu" ve Maslach ve Jackson (1981) tarafından geliştirilen Maslach Tükenmişlik Ölçeğı (MTÖ) kullanılmıştır. Veriler SPSS'e girilerek t-Testi ve ANOVA ile analiz edilmiştir.

Araştırmanın verileri; cinsiyet, medeni durum, öğretmenliğı uygun bir iş olarak görüp görmeme, saatleri, mesleki tatmin ve sınıfındaki çocuk sayısı, kıdem değişkenlerine göre analiz edilmiştir. Verilerin istatistiksel analizinde, yüzde, frekans, t-testi, ki-kare ve Pearson Korelasyon testi kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Kaynaştırma, Okul Öncesi, Tükenmişlik, Özel Eğitim*

KASTAMONU VE KOMŞU ÜÇ İLDEKİ ÜNİVERSİTE İTİBARLARININ BELİRLENMESİ

Muammer ERGÜN¹⁹⁴

ÖZET

İtibar, başkaları tarafından kişilere ya da kurumlara verilir. Hem birey hem de kurum olarak itibarı seçme şansı yoktur. İtibar başkaları tarafından atanır. İtibar, kurumun dışardan nasıl görüldüğünün bir yansımasıdır. Başkalarının kurumu nasıl gördüğünü etkilemek elbette mümkündür. Ancak, eylemlerin bir sonucu olarak itibar kazanılır. Paydaşlar itibarı örgüt kimliğinin bir parçası olarak görürler. İtibarın düzeyi paydaşlar tarafından iyi ya da kötü davranışlar ile belirlenir. Bu durum aynı sektörde faaliyet gösteren kurumların birbirleriyle karşılaştırılmasının bir sonucu gerçekleşir.

Bakış açısına bağlı olarak farklı konulara odaklanmasıyla itibarda paydaşlar arasında farklılaşma ortaya çıkabilir. Bu da itibarın paydaşlara göre değişebileceğinin bir göstergesidir. Bu durum örgütün ilişkisel yapısıyla ilişkilidir. Evde çocuklarınız baba gibi davranmanızı, eşiniz koca gibi davranmanızı, işyerinde öğrencileriniz öğretmen gibi davranmanızı, dekanınız akademisyen gibi davranmanızı, rektörünüz araştırmacı gibi davranmanızı bekler. Bir paydaş grubunun itibarı diğerinden daha mı önemlidir?

İtibar aynı zamanda bir algıya dayanır, dürüstlüğe ya da gerçeğe dayanmak zorunda değildir, ancak paydaşların deneyim, bilgi ve inançlarının bir birleşimi temellidir. Bir kuruluş, bir paydaş deneyimini ve paydaş bilgisini geliştirmeye yönelik bazı yetenekleri geliştirme kapasitesine sahiptir, ancak inancı etkilemek için nispeten az güce sahiptir. Bir paydaş grubu, bir kurumun yetersiz veya hileli olduğuna inanıyorsa, bundan caydırmak için yapılabilecek çok az şey vardır.

Konu akademik bir kurumun itibarı olunca durum daha da karmaşık hale gelebilmektedir. Bu çerçevede itibar açısından üniversiteleri yönetmek çok daha karmaşık durumdur. Bir taraftan akademik özgürlük, diğer taraftan, bilimsel çalışmalarını teşvik, bütün bunları yaparken de sektördeki faaliyet gösteren ve rakip olarak görebileceğiniz üniversitelerin kalitesinin üstüne çıkma çabası, öğrencileri çekebilme gayreti ve kaliteli öğretim elemanlarını sistem içinde tutabilme başarısını gösterilmesi gerekir.

Bir üniversite için daha güçlü bir itibara yol açabilecek altı faktör vardır:

- (1) Küresel bir itibar geçerlilik kaynağı olan akreditasyon,
- (2) Eğitimin ve bilimsel araştırmaların kalitesini arttıracak nitelikte öğretim üyeleri,
- (3) Yüksek kaliteli öğrenciler,
- (4) Kurumsal sektörde güçlü bir imaj,
- (5) Yüksek bağlılık ile güçlü mezunlar ve
- (6) Uluslararası yayınlar.

¹⁹⁴ Dr. Öğrt. Üyesi, mergun@kastamonu.edu.tr

Üniversitelerin kurumsal itibarının yüksek olmasının birçok getirisi olduğu söylenebilir. En başta üniversitelerin itibarı mezunlarının kariyer fırsatlarını etkileyecektir. Öğrencilerin tercih ettiği bir üniversite olacaktır. Buldukları şehre daha fazla maddi ve kültürel katkı sağlayacaktır. Kaliteli çalışanları kuruma çekebilme gibi bir özelliğe sahip olacaktır.

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Kastamonu ili oluşturmaktadır. Sinop, Çankırı, Kastamonu ve Karabük Üniversiteleri ile ilgili Kastamonu evreninden üniversitelerin iç paydaşları olan üniversite çalışanları, üniversite öğrencileri ve dış paydaşlar olan lise son sınıf öğrencileri ve Kastamonu esnafından random usulü ile seçilen 661 kişiden veriler toplanmıştır. Bu örneklem grubunun 336'sı üniversite öğrencisi, 135'i lise öğrencisi, 116'sı Kastamonu esnafı ve 74'ü ise Kastamonu üniversitesinde çalışan memurlardan oluşmaktadır. Veriler İtibar Enstitüsü tarafından geliştirilen ve Ergün(2017) tarafından Türkçeye uyarlanan 23 madde ve 4 faktörden oluşan RepTrakTM: ölçme aracı kullanılarak toplanmıştır. Ergün tarafından ölçeğin bir bütün olarak güvenilirlik katsayısı 0,926, birinci faktörün 0,845, ikinci faktörün 0,804, üçüncü faktörün 0,804 ve dördüncü faktörün 0,664 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ise ölçeğin bir bütün olarak güvenilirlik katsayısı 0,957, birinci faktörün 0,901, ikinci faktörün 0,892, üçüncü faktörün 0,875 ve dördüncü faktörün 0,799 olarak bulunmuştur.

Toplanan veriler SPSS programına girilerek analizler yapılmıştır. Analizler her faktörün almış olduğu toplam puanların tek tek hesaplanıp alması gereken puanın % kaçını aldığı bulunmuş ve yüzdeler grafikler halinde karşılaştırmalı olarak gösterilmiştir. Çapraz tablolarla yüzdeler hesaplanmıştır. Ayrıca Ki kare testi ile itibar algısında paydaşlar arasındaki farka bakılmıştır. Puan yüzdeler dilimlerin ifade ettiği değerler aşağıda verilmiştir.

0-39 arası yüzdeler dilim kurumsal itibardan yoksunluğu,

40-59 arası yüzdeler dilim zayıf kurumsal itibarı,

60-69 arası yüzdeler dilim ortalama bir kurumsal itibarı,

70-79 arası yüzdeler dilim güçlü kurumsal itibarı,

80-100 arası yüzdeler dilim ise mükemmel bir kurumsal itibarı ifade etmektedir.

İtibar puan yüzdesi en düşük olan %56,77 ile Çankırı, itibar puan yüzdesi en yüksek olan %66,14 ile Karabük Üniversitesi olarak bulunmuştur. Kastamonu Üniversitesinin itibar puanı %62,83, Sinop Üniversitesinin itibar puanı %59,00 olarak bulunmuştur.

Çankırı Üniversitesi için itibardan yoksun olduğu görüşüne sahip olanlar 17 kişidir ve bunların da %47,1'i üniversite öğrencisidir. Mükemmel itibara sahip olduğunu düşünenler 106 kişidir ve %46,2 sini üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Yapılan χ^2 testi sonucunda katılımların konumlarına göre itibar algılarında bir farklılaşma bulunmamıştır (χ^2 (Sd:12) =10,784 ve p=0,547).

Karabük Üniversitesi için itibardan yoksun olduğu görüşüne sahip olanlar 2 kişidir. Mükemmel itibara sahip olduğunu düşünenler 267 kişidir ve %43,8 sini üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Yapılan χ^2 testi sonucunda katılımların konumlarına göre itibar algılarında bir farklılaşma bulunmamıştır (χ^2 (Sd:12) =20,343 ve p=0,061).

Kastamonu Üniversitesi için itibardan yoksun olduğu görüşüne sahip olanlar 24 kişidir ve bunların da %66,7'si üniversite öğrencisidir. Mükemmel itibara sahip olduğunu düşünenler 232 kişidir ve %43,5'i üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Yapılan χ^2 testi sonucunda katılımların konumlarına göre itibar algılarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur (χ^2 (Sd:12) =37,301 ve p=0,000).

Sinop Üniversitesi için itibardan yoksun olduğu görüşüne sahip olanlar 13 kişidir ve bunların da %53,8'i üniversite öğrencisidir. Mükemmel itibara sahip olduğunu düşünenler 135 kişidir ve %45,9 sini üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Yapılan χ^2 testi sonucunda katılımların konumlarına göre itibar algılarında bir farklılaşma bulunmamıştır (χ^2 (Sd:12) =9,446 ve p=0,664).

Karabük ilinin sanayileşmiş olması üniversitenin paydaşlar gözünde itibarını yükselten bir faktör olabilir. Çankırı üniversitesinin ise en düşük itibara sahip olma nedeni Ankara'ya çok yakın bir il olması öğrencilerin Çankırı yerine Ankara'daki üniversiteleri tercihlerini etkileyebilir.

Anahtar Kelimeler: *İtibar, Üniversite İtibarı*

ÖĞRENCİLERİN MATEMATİK KAYGI DÜZEYLERİ İLE MATEMATİK BAŞARISI ARAINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Abdurrahman İLĞAN¹⁹⁵, Mesut KOTAN¹⁹⁶, Ahmet DEMİRBAŞ¹⁹⁷, AHMET GÜLER¹⁹⁸

ÖZET

Kaygı, günlük yaşamda insanı bazen dürterek yaratıcı ve yapıcı davranışlara teşvik eden, bazen de bu tür davranışları engelleyen, genellikle huzursuzluk yaratan bir duygu olarak nitelendirilir. Öğrenme yaklaşımli kuramlara göre kaygı, koşullanma yoluyla kazanılan bir duygu olup dürtü özelliği taşır. Kaygının normal ya da patolojik olmasını duygunun kaynağı değil, şiddeti ve süresi ile dış tehlikenin önem derecesi belirler. Tobias'a (1993) göre matematik kaygısı, bireyin okul yaşamında ya da günlük yaşamında matematik problemlerinin çözümü, sayılarla ilgili işlemler yapmak gibi durumlarla karşılaştığında, duygusal gerilim veya kaygılar şeklinde kendini gösteren bir durum olarak tanımlanır. Bu kaygı durumu bireyde unutkanlığa ve kendisiyle ilgili güven kaybına neden olabilir. Öğrencilerin matematik dersinde başarılı ya da başarısız olmalarında bu derse karşı duyulan kaygının rolünün büyük olduğu düşünülmektedir. Matematik dersine karşı kaygı duyulduğunda derse olan ilginin ve başarının azalması, gözlenmesi muhtemel bir durumdur. Aşkar (1986)'a göre tutumlar, duyuşsal nitelikteki davranışlar içinde yer alan, doğrudan gözlenemeyen psikolojik yapılarıdır ve tutumlar başarıyı, başarı da tutumları etkilemektedir.

Problem Cümlesi

Bu araştırmada "Öğrencilerin matematik kaygı düzeyleri ile matematik başarıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?" sorusuna cevap aranmıştır.

Alt Problemler

1. Öğrencilerin matematik kaygı düzeyleri nedir?
2. Öğrencilerin matematik kaygı düzeyleri cinsiyete, sınıf düzeyine, matematik dersinden destek alıp almamasına, anne ve babanın eğitim seviyesine göre değişkenlik göstermekte midir?
3. Öğrencilerin matematik kaygı düzeyleri ile matematik başarıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Bu araştırma ilişkişel tarama modelinde olup nicel araştırma özelliği taşımaktadır. Araştırmancın çalışma grubunu 2017-2018 eğitim-öğretim yılında, Batı Karadeniz'de iki farklı şehirde öğrenim gören 200 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubu kolay ulaşılabilir örnekleme tekniği ile belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin 45'i kız, 155'i ise erkek öğrenci olup; 100'ü ortaokul, 100'ü ise lise öğrencisidir.

¹⁹⁵ Doç.Dr., abdurrahmanilgan@gmail.com

¹⁹⁶ Lisansüstü Öğrencisi vd., , mesutkotan1989@gmail.com

¹⁹⁷ Öğretmen, , ahmetdemirbas78@hotmail.com

¹⁹⁸ AHMET GÜLER

Araştırmada veri toplamak amacıyla Ikegulu (1998) tarafından geliştirilen, Özdemir ve Gür (2011) tarafından geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılan Matematik Kaygısı Ölçeği kullanılmıştır. Taslak ölçek “kesinlikle katılmıyorum” ile “tamamen katılıyorum.” Seçenekleri arasında 5’li Likert tipinde altısı olumsuz toplam 20 maddeden oluşmuştur. Bu araştırma kapsamında yapılan açımlayıcı faktör analizi kapsamında ölçeğin iki boyutlu olarak çalıştığı ortaya çıkmıştır. “Sevgi” isimli birinci boyut yedi madden oluşmakta olup, varyansın % 28.3’ünü açıklamakta, Cronbach’s Alpha güvenilirlik katsayısı ise .83 şeklinde ortaya çıkmıştır. “Beceri” isimli ikinci boyut ise dört maddeden oluşmakta olup varyansın % 25.44’ünü açıklamakta, Cronbach’s Alpha güvenilirlik katsayısı ise .72 şeklinde ortaya çıkmıştır. Böylece “matematik kaygısı ölçeği” varyansın % 53.72’sini açıklamakta olup ölçeğin tamamına yönelik yapılan analizde ise Cronbach’s Alpha güvenilirlik katsayısı ise .72 şeklinde ortaya çıkmıştır. Böylece ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğunu söylemek mümkündür. Matematik kaygı ölçeğindeki maddeler olumlu olduğu için, ölçekten alınan yüksek puan düşük kaygının göstergesidir.

Öğrencilerin Matematik Kaygısı Ölçeği’nden aldıkları puanların matematik kaygısı düzeyi ortalamaları $X=3.54$, alt boyut olan sevgi düzeyi ortalamaları $X=3.43$ ve alt boyut olan beceri düzeyi ortalamaları $X=3.71$ olarak bulunmuştur. Buna göre öğrencilerin matematik kaygı düzeyleri görece düşük düzeyde olduğu söylenebilir.

Erkek öğrencilerin ($X=3.44$) kaygı düzeyleri kızların ($X=3.86$) kaygı düzeyinden yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin matematik kaygısının matematik dersinden destek alma durumuna göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan Kruskal Wallis testi sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur [$X^2(3) = 25.473, p < .05$]. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında destek almayanların matematik kaygı düzeyleri, sırasıyla özel ders alanlardan, okul destekleme kurslarına katılanlardan ve etüt merkezine gidenlerden daha yüksektir. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında etüt merkezine gidenlerin “sevgi” boyutuna ilişkin düzeyleri, sırasıyla okul destekleme kursuna katılanlardan, destek almayanlardan ve özel ders alanlardan daha yüksektir.

Öğrencilerin matematik kaygı düzeyleri ile matematik başarıları arasında orta düzeyli anlamlı pozitif yönlü bir ilişki vardır ($r=.533, p$

Anahtar Kelimeler: *matematik kaygısı, akademik başarı, korelasyon*

OKUL YÖNETİCİLİĞİNE ATANMADA LİYAKAT İLKESİNİN UYGULANMASINA İLİŞKİN OKUL YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Mehmet ÖZDOĞRU¹⁹⁹

ÖZET

Toplumların kalkınması ve bilgi çağına geçmesinde en önemli görev eğitim kurumlarına düşmektedir. Çünkü eğitim kurumları bilginin üretildiği, geliştirildiği ve insanlığın hizmetine sunulduğu kurumlardır. Bu nedenle bilgi çağına ulaşmada eğitim kurumları önemli görevler üstlenmektedir. Eğitim kurumlarının verimli ve etkin çalışmasında ise en önemli görev buralarda görev yapan insan kaynaklarına düşmektedir. İnsan kaynakları örgütlerin en dinamik kaynakları olup, gelişme ve değişimde örgütün insan kaynakları belirleyici bir rol oynamaktadır. Türkiye’de hizmet götürdüğü kitle göz önünde bulundurulduğunda ülke halkının tamamına yakın kısmını ilgilendiren ve kamu kesiminde çalışan personelin büyük çoğunluğunu bünyesinde barındıran Milli Eğitim Bakanlığının faaliyetlerini etkili ve verimli bir şekilde gerçekleştirmesi ise insan kaynaklarının iyi bir şekilde kullanılması ve yönetilmesi ile olacaktır. Eğitimden beklentilerin artması sonucu eğitim kurumları üzerinde baskılar da yoğunlaşmıştır. Bu doğrultuda, okul yöneticilerinden beklenenler çeşitlenmiş ve okul yöneticisinin kendisini değişime ve yeniliklere uydurması zorunlu hâle gelmiştir. Okul yöneticisinden yetkilendirici, katılımcı, dönüşümcü, kolaylaştırıcı, etik ve eğitici-öğretici bir lider olması beklenmektedir. Okul yöneticilerinden beklentilerin giderek artması okul yöneticilerinin seçilmesi ve atanması sürecinde liyakat ilkesinin uygulanması gerekliliğini kaçınılmaz kılmıştır. Bu araştırmada okul yöneticiliğine atanmada 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun temel ilkelerinden biri olan liyakat ilkesinin uygulanmasına ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri ortaya konulacak ve öneriler sunulacaktır.

Okul yöneticiliğine atanmada liyakat ilkesinin uygulanmasına ilişkin okul yöneticilerinin görüşlerinin ortaya konulacağı bu çalışmada betimsel tarama modeli benimsenmiştir. Çalışmada Eskişehir ili merkez Odunpazarı ilçesinde devlet ilkokulu ve ortaokullarında görev yapan yirmi okul yöneticisinin görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmaya katılan okul yöneticileri maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Araştırmada veriler, yarı-yapılandırılmış bir görüşme formu yoluyla elde edilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre liyakat kavramı okul yöneticileri tarafından en fazla bir görevi en iyi şekilde yapabilecek yeterliliğe sahip olma, göreve layık olma, görevin gerektirdiği mesleki yeterliliklere sahip olma ve göreve en uygun kişinin seçilmesi olarak ifade edilmiştir. Okul yöneticilerinin görüşlerine göre yöneticiliğe atanmada en fazla uygulanan liyakat ilkesi uygulamalarının başta mülakat olmak üzere yazılı sınav yapılması, daha önce yöneticilik yapma, mesleki kıdem, temsil yeteneğine sahip olma ve yönetim alanında lisansüstü eğitim görme olarak ifade edilmiştir. Okul yöneticilerinin görüşlerine göre okul yöneticiliğine atanmada liyakat ilkesinin uygulanmasına yönelik yapılması gerekenler ise en fazla mevzuat bilgisini ölçecek yazılı sınavın olması, liyakat komisyonunun kurulması, görevin gerektirdiği becerileri ölçecek uygulamalı mülakat

¹⁹⁹ Öğretmen, mehmetozdogru26@gmail.com

sınavının yapılması, yönetim alanında yapılan lisansüstü eğitimin önemsenmesi ve yöneticiliğe atandıktan sonra da liyakat özelliklerinin süreç odaklı izlenmesi olarak ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Liyakat, Okul Yöneticisi, Yönetici Atama*

TÜRK ÖĞRENCİLERİN PISA 2015 FEN BİLİMLERİ BAŞARISINI ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN YAPISAL EŞİTLİK MODELİ İLE İNCELENMESİ

Şengül UYSAL²⁰⁰, Köksal BANOĞLU²⁰¹, Ebru DEMİRSOY²⁰²

ÖZET

Bu araştırmada Uluslararası Öğrenci Başarılarını Değerlendirme Programı (PISA) 2015 kapsamında, Türkiye’de 15 yaş grubu öğrencilerin Fen Bilimleri başarısını etkileyen faktörlerin incelenmesi amaçlanmıştır. PISA 2015 uygulamasına Türkiye’de 12 bölgeyi temsil eden 61 ilden 187 okul ve 5895 öğrenci katılmıştır. PISA’nın temel alanlarından biri olan fen okuryazarlığı, 2015 uygulamasında ağırlıklı alan olarak ele alınmıştır. PISA sınavı, öğrencilerin akademik başarılarını ölçmeyi amaçlayan bilişsel test ile öğrenci, veli ve okul anketlerini içermektedir. Öğrencilerimizin akademik başarılarına etki eden faktörleri belirleyebilmek açısından, PISA 2015 Fen Bilimleri alanındaki akademik başarıları ile öğrenci ve okul anketlerinden yararlanılmıştır.

Araştırmada Levin (1974) ve Hanushek (1986) referans alınmış ve okul çıktılarından öğrenci akademik başarısını etkileyen girdiler öğrencinin sosyo-ekonomik geçmişi (aile özellikleri), okul girdileri (eğitim materyalleri ve öğretmen), akran grupları ve bireyin doğuştan getirdiği özellikler olarak belirlenmiştir [Ais = f (Bis, Sis, Pis, Iis)].

Verilerin analizinde yapısal eşitlik modeli kullanılarak Türk öğrencilerin PISA 2015 Fen Bilimleri başarısını yordayacağı düşünülen değişkenler ve aralarındaki ilişki incelenmiştir. Yapısal eşitlik modelleri ölçülen ve gizil değişkenler arasındaki "nedensel" ilişkileri sınamada kullanılan kapsamlı bir istatistiksel tekniktir. Araştırma evrenini 12 bölge, 61 il ve 187 okuldaki katılan 5895 öğrenci oluşturmaktadır. Bu araştırmada veri toplama aracı olarak OECD tarafından 2015 PISA sınavı öğrenci anketi ve okul anketi kullanılmıştır.

Sonuçlar daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: PISA , fen bilimleri, yapısal eşitlik modeli

²⁰⁰ Doç.Dr.,sengultokgoz70@gmail.com

²⁰¹ Lisansüstü Öğrencisi vd., Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim yönetimi Aa Bilim Dalı, Göztepe/ İstanbul, koksai_banoglu@hotmail.com

²⁰² Öğretmen, MEB, Eskişehir Milli Zafer İ.Ö.O, demirsoybru74@gmail.com

ÖĞRETMENLERİN SENDİKALAR DIŞINDAKİ SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Remzi Burçin ÇETİN²⁰³, Caner CERECİ²⁰⁴, Büşra BOZANOĞLU²⁰⁵

ÖZET

Eğitimde yerelleşme arayışlarının varlığını giderek daha da hissettirdiği günümüz şartlarında, toplumlar demokratik ve çağdaş uygulamalar ile örgütlü eylemler çabalarına girişmektedirler. Bu çabalar beraberinde eğitimin bir bütün olarak sorumlu olduğu farklı paydaşların hem beklentilerini farklılaştırmakta hem de eğitim sistemlerinin bileşenlerine farklı ve yeni roller tanımlamaktadır. Eğitim faaliyetlerinin örgütlü yürütücüsü durumunda olan okullarda işleyen girdi konumunda öğretmenler günümüz eğitim tartışmalarının birincil aktörleridir. Uluslararası alan yazında öğretmen olgusu nitelik ve nicelik açısından çeşitli biçimlerde tartışmaya açılmakta ve öğretme ediminin birincil sorumlusu olan öğretmenlere biçilen yeni roller hem genişlemekte hem de toplumsal anlamda yeni tartışmalara konu olmaktadır. Kökleri uzun yıllar öncesine dayanan ancak özellikle teknolojik alanda yaşanan yoğun değişimlerle büyük çaplı dönüşüme maruz kalan eğitimin işlevleri bugünün modern söyleminde özellikle karar alma, strateji belirleme, eğitim politikalarının yapılması ve uygulanması gibi aşamalarda içinde bulunduğu toplumun yeni gereksinimlerine uyum sağlamak durumunda kalmıştır. Bu çabaların birisi de sivil toplum girişimleridir ki örgüt kavramının tanımından itibaren kendine yer bulan ortak amaç vurgusu eğitimi, sivil toplumun bir hedefi haline getirmiştir. Sivil toplum örgütlerinin yerelleşme çabalarının doğal bir sonucu olduğu dikkate alındığında oldukça dinamik yapılar olduğu anlaşılmakta ve böylesine çevik yapıların eğitim sorunsalına büyük katkılar sağlayabileceği gerçeği göz ardı edilememelidir. Mevcut eğitim kurgumuzda öğretmenlerimizin büyük çoğunluğunun eğitim iş kolunda yapılandırılmış çeşitli sendikalara benzer beklenti ve gerekçelerle üye oldukları anlaşılmaktadır. Ancak sendikal yapı ve bu alanda ülkemizin sahip olduğu birikim dikkate alındığında, bu sendikaların ve faaliyetlerinin birbirine benzer nitelikte olduğu ifade edilebilir. Halbuki eğitim alanında var olan sorunlara çözüm üretmek ve yeni stratejilerle öğretmen niteliğini geliştirmek gibi daha çağcıl ve dinamik uygulamalara gereksinim olduğu ifade edilebilir. Buna göre sivil toplumun doğası bu arayışlara bir reçete olabilecek yeterlidir. Bu çalışmanın genel amacı öğretmenlerin, sendika haricinde ki, sivil toplum kuruluşlarına ilişkin görüşlerini açığa çıkarmaktır. Bu amaçla belirlenen alt problemler şunlardır; öğretmenlerin sivil toplum yapılanmalarına ilişkin genel algıları nedir, öğretmenlerin sivil toplum yapılanmalarına üye olup/olmama gerekçeleri nelerdir ve öğretmenlerin sivil toplum kuruluşlarından beklentileri nelerdir.

Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması şeklinde tasarlanmıştır. Nitel durum çalışmaları da, diğer nitel araştırma türlerinde olduğu gibi anlam ve anlayış arayışı içinde olup, bu çalışmalarda birincil veri toplama ve analiz aracı araştırmacının kendisidir. Bu çalışmada bir hipotezi test etmek yerine var olan bir durumun derinlerine inilmesi hedeflenmektedir. Araştırma verileri yarı-yapılandırılmış bir form ile ancak yüz yüze görüşme yerine yazılı olarak toplanmıştır. Böylece Türkiye'nin farklı il, ilçe ve okul türlerinde görev yapmakta olan 2400 öğretmen araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Toplanan veriler "Google Forms" aracılığıyla depolanmış ve

²⁰³ Uzman, burcincetin@gmail.com

²⁰⁴ Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, canercerci@gmail.com

²⁰⁵ Uzman, İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, bu-bozanoglu@hotmail.com

ayıklanarak, çözümlenmeye hazırlanmıştır. Elde edilen veriler, içerik analizine tabi tutularak, araştırmanın alt amaçları doğrultusunda kodlanmıştır.

Elde edilen ilk bulgular ışığında öğretmenlerin büyük çoğunluğunun sendikalar dışında ki sivil toplum kuruluşlarına üye olmadıkları ifade edilebilir. Öte yandan bu tip yapılanmalara üye olmamanın gerekçeleri arasında en sık ifade edilen gerekçenin “zaman bulamama” olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Elde verilerin kodlanması tamamlanmış olup, analiz süreci devam etmektedir. Süreç sonunda elde edilecek bulgular araştırmanın genel amacı doğrultusunda yorumlanacak ve sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Öğretmen, Sivil Toplum Örgütü, Üyelik*

DIŞ PAYDAŞLARIN DEĞERLENDİRMELERİNE GÖRE AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ'NİN KURUMSAL İTİBARI

Oktay EMİR²⁰⁶, Çiğdem APAYDIN²⁰⁷

ÖZET

Kurumsal itibar paydaşların kurumla ilgili algılamalarının yansımasını içermektedir. Burada söz konusu olan paydaşlar, örgütün bütün etkinliklerinden doğrudan veya dolaylı olarak etkilenen; aynı zamanda örgüt üzerinde doğrudan veya dolaylı etkiye sahip kişi ve örgütler olarak tanımlanmaktadır.

İnsanlar kurumsal itibarı yüksek olan örgütlerden daha fazla beklenti içerisindeyler. Bu durum o örgütün daha etkin ve etkili çalışmasını gerektirir. Kurumsal itibarı zayıf olan örgütlerde ise bu durumun tersi geçerlidir. Çünkü insanlar kurumların ürün ve hizmetlerini pazarlama biçimlerine ya da mesajlarına değil insanlarda oluşturduğu algıya güvenirlir. Dolayısıyla olumlu bir kurumsal itibar örgütlere hem operasyonel hem de mali değeri katmaktadır.

Bir kurum için iyi bir itibarın yararları aşağıdaki biçimde sıralanmaktadır:

- Rakiplerin engelleme faaliyetlerine karşı bariyer görevi görür ve rekabet avantajı sağlar.
- Nitelikli çalışanları kendine çeker, örgütsel süreçteki eksikliklerin giderilmesine yardımcı olur. Çalışanların iş doyumlarını artırır.
- En iyi tedarikçileri ve iş ortaklarını kendine çeker
- Yatırımcılardan ve zengin ekonomik kaynaklardan faydalanma şansını artırır.
- Kurum reklamının güvenilirliğini artırır.
- Örgütün ürün ve hizmetlerine psikolojik katma değeri katar.
- Kriz zamanlarında örgütü korur.

Diğer örgütlerde olduğu gibi bir hizmet örgütü olan eğitim kurumları açısından da itibar çok önemli bir varlıktır. Eğitim örgütleri; kurum çalışanları, kurumda eğitim gören öğrenciler, öğrenci yakınları, sivil toplum kuruluşları, kamu kurumları ve daha genel anlamda toplumla sürekli temas halindedir. Sözü edilen bu sosyal paydaşların eğitim kurumlarından beklentileri vardır.

Eğitim kurumlarının itibarı güvene dayalı işbirliği sonucunda teşekkür etmekte, olası bir güven bunalımı sonucunda itibar tahrip olabilmektedir. Bu nedenle okul ile tüm sosyal paydaş grupları arasında güvene dayalı bir işbirliğinin oluşturulması kurumsal itibar açısından gerekli görülmektedir. Okulların sunmuş olduğu eğitim-öğretim hizmetinin niteliğinden hoşnut olan sosyal paydaşların kurumla aralarındaki duygusal bağ artmaktadır, bu durum okulun çevredeki saygınlığının artmasına katkı sağlamaktadır

²⁰⁶ Öğretmen, emiroktay@gmail.com

²⁰⁷ Doç.Dr., Akdeniz Üniversitesi, cigdemapaydin@akdeniz.edu.tr

Geçmişte üniversiteler geleneksel pazar endişesi taşımayan örgütlerken, günümüzde bu yaklaşım değişmektedir. Üniversite yönetiminde yer alan yöneticiler ve akademisyenler bu yönelimden yararlanmaları gerektiğinin farkına varmaya başlamışlardır. Giderek büyüyen rekabetçi çevre, azalan fon kaynaklarıyla birlikte üniversiteleri büyüme için yeni fırsatlar aramaya zorlamaktadır. Bu nedenle rekabetçi bir ortamda bulunan üniversitelerin itibar konusunu araştırma kapsamı içine alması gerekmektedir. Artan rekabetle birlikte üniversiteler seçkin öğrencilerin ve akademisyenlerin çalışma ortamı olarak tercih edilmek, istenilen ve orijinal özelliklere sahip markalara dönüşmek için çaba göstermek zorunda kalmaktadır. Bu nedenle üniversiteler sağlam ve olumlu bir itibar oluşturmak için yatırımlarını artırmakta ve paydaş gruplarıyla etkileşim içine girmeye çaba göstermektedir.

Üniversitelerin güçlü bir kurumsal itibara sahip olabilmeleri için aşağıdaki unsurlara mutlaka sahip olmaları gerekmektedir.

- Saygın bir üniversite ile birliktelik,
- Yüksek kaliteli bir öğretim üyesi kadrosu,
- Yüksek kaliteli öğrenciler,
- Kurum sektöründe güçlü bir imaj
- Başarılı mezunlar
- Anket sıralamaları.

Bu kapsamda bu araştırmanın konusu Akdeniz Üniversitesinin kurumsal itibarını dış paydaşlar açısından tespit etmektir

Araştırma Modeli

Bu araştırma nitel desenle oluşturulup araştırmada durum çalışması desenlerinden bütüncül tek durum çalışması kullanılacaktır.

Evren ve Örneklem

Akdeniz Üniversitesi Stratejik Plana (2013 – 2017) göre Akdeniz Üniversitesi'nin dış paydaşlarını öğrenci aileleri, emekliler, YÖK, Milli Eğitim Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Valilik, TÜBİTAK-TÜBA, sivil toplum örgütleri, yasama ve yargı organları, işverenler ve firmalar, mezunlar, diğer üniversiteler, araştırma kuruluşları ve fonlar, yerel yönetimler, finansal ve mali kuruluşlar, yazılı ve görsel basın, diğer kamu kuruluşları, toplum, KOSGEB, tedarikçiler, Üniversitelerarası Kurul, Sosyal Güvenlik Kurumları, BAKA, Ulusal Ajans ve AB Birimleri, ÖSYM, Avrupa Üniversiteler Birliği (EUA) ve TOKİ oluşturmaktadır. Ekonomiklik ve zaman açısından dış paydaşların tamamına ulaşmak zor olduğundan paydaşların arasından rastgele seçim yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini, yerel yönetimler (Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Konyaaltı, Döşemealtı ve Serik Belediye Başkanlığı), Mülki İdare Amirlikleri (Valilik, Konyaaltı, Döşemealtı ve Serik kaymakamlığı), sivil toplum örgütleri (Akdeniz Üniversitesi Destekleme Vakfı, Çağdaş Yaşamı Destekleme derneği ve Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği) ve Çalışma ve Sosyal güvenlik Bakanlığı – İŞKUR Antalya Şubesini kapsamaktadır.

Katılımcılara Ait Bilgiler

Araştırmaya katılan katılımcıların demografik bilgileri araştırma sırasında elde edilecektir.

Veri Toplama Aracı

Araştırma nitel bir çalışma olup, veri elde etmek amacıyla “yarı yapılandırılmış bireysel görüşme formu” geliştirilecektir. Bireysel görüşme formunun hazırlanma aşamasında pilot görüşme

yapılması planlanmaktadır. Bireysel görüşme formunun hazırlanmasında, araştırmanın dayandığı kavramsal çerçeve ve ilgili alanyazın taramasından yararlanılacaktır. Böylece oluşturulacak pilot bireysel görüşme formu için dış paydaşlarla görüşme yapılması planlanmaktadır. Dış paydaşların önerileri doğrultusunda sorular daha anlaşılır hale getirilecektir. Daha sonra hazırlanan görüşme formu uzman görüşüne sunulacak ve alınan öneriler doğrultusunda son şekline karar verilecektir.

Veriler toplanma aşamasında olduğu için sonuçlar ortaya konulamamıştır.

Anahtar Kelimeler: *Yükseköğretim; Üniversite; Kurum İtibarı; İtibar Yönetimi; Dış Paydaşlar*

YENİ ZELANDA VE TÜRKİYE’NİN 8.SINIF FEN MÜFREDATLARININ KAZANIM BENZERLİKLERİ YÖNÜNDEN KARŞILAŞTIRILMASI

Zeliha KIVANÇ²⁰⁸, Abdullah AYDIN²⁰⁹

ÖZET

Ada ülkesi olan Yeni Zelanda, ekonomik gücünden ziyade bireysel hak ve özgürlüğü alanındaki uygulamaları ile en gelişmiş ülkeler arasında yer almaktadır (URL1). Türkiye ise bu yolda yolculuk yapmaktadır. Bu yolculukta, adı geçen ülke için vurgulananlar Türkiye tarafından hedef edinilmiştir.

Bireylerin vurgulanan hak ve özgürlüklere ulaşmasında ülkelerin eğitim sistemleri ön plana çıkmaktadır. Eğitim sistemlerinin en önemli unsurlarından biri eğitim programlarıdır. Eğitim programlarında öne çıkan ise kazanımlardır. Bu kazanımların öğrenenler tarafından bilinmesi ve kullanılması ülkenin gelişmişlik düzeyini artıracaktır. Başka bir deyişle “Bir ülkenin zenginliği halkının zihninden gelire / The wealth of a country comes from the minds of its people - doğru odaklanacaktır”(NOBEL 2012). Bu odaklanmada, Yeni Zelanda’nın önde olduğu görülmektedir.

Böyle önde olan bir ülke ile bu yolda yürümeyi kendine amaç edinmiş ülkelerin eğitim ya da öğretim programlarının kazanımlar yönünden karşılaştırılması, o ülkenin vatandaşlarının birbirlerine nasıl gördüklerine yönelik bazı ipuçları verecektir. Bu ipuçlarına ulaşılmasında ya da başka ipuçları için örnek teşkil etmesinde, bu çalışmanın diğer çalışmalara kısmen de olsa rehberlik edeceği umulmaktadır. Tüm bu nedenlerden dolayı bu çalışmanın alan yazına katkı yapacağı düşünülmektedir. Bundan dolayı bu çalışma önemlidir.

Bu araştırmada karşılaştırmalı eğitim alanında kullanılan problem çözme yaklaşımı ve tanımlayıcı yaklaşım kullanılmıştır. Araştırma modeli olarak tarama modelinden yararlanılmış ve doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada veri kaynağı olarak Türkiye ve Yeni Zelanda program (müfredat) yönergelerinden faydalanılmıştır. Bu yönergelere ilgili kurumların resmi web sitelerinden ulaşılmıştır. Yeni Zelanda fen programının (müfredatının) kazanımları İngilizceden Türkçeye araştırmacı tarafından çevrilmiştir. Bu çeviriler alanında uzman biri İngilizce öğretmeni diğeri ise İngilizce bilen fen bilgisi öğretmeni tarafından incelenmiş, gerekli düzeltmeler yapılmış ve çeviriye son hali verilmiştir. Bu ülkelerin fen müfredatlarında bulunan kazanım benzerlikleri yönünden incelenmiştir. Bu incelemeler bulgular kısmında sunulmuştur.

Yukarıda ifade edilen ülkelerin adı geçen programlarının doküman incelemesi yapılmış bu incelemeler sonucunda şu bulgulara ulaşılmıştır.

- Ülkelerin ifade edilen müfredatları ünite kapsamında karşılaştırıldığında, Yeni Zelanda’nın Fen müfredatı 5 ünite, Türkiye’nin Fen müfredatı 7 üniteden oluşmaktadır.

²⁰⁸ Lisansüstü Öğrencisi vd.,kivanczeliha@gmail.com

²⁰⁹ Doç.Dr., Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, aaydin@ahievran.edu.tr

- Türkiye ve Yeni Zelanda Ortaöğretim 8. Sınıf Fen müfredatları kazanım yönünden karşılaştırıldığında Yeni Zelanda'nın Fen müfredatı 16 kazanım, Türkiye'nin Fen Müfredatı 61 kazanım içermektedir.
- Bulgulardan çıkarılan sonuçlara göre;
- Ülkelerin ifade edilen müfredatları ünite sayısı kapsamında karşılaştırıldığında; ünite sayısı yönünden Türkiye müfredatının sayısal olarak önde olduğu saptanmıştır.
- İşaret edilen müfredattaki kazanımlar, kazanım sayısı yönünden karşılaştırıldığında; kazanım sayısı yönünden Türkiye müfredatının sayısal olarak önde olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Eğitim, Fen Müfredatı, Kazanım, Yeni Zelanda, Türkiye*

EĞİTİM YÖNETİCİLERİNİN İLETİŞİM VE RETORİK BECERİLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ: BİR DURUM ÇALIŞMASI

Serpil İŞLER²¹⁰, İlhan GÜNBAYI²¹¹

ÖZET

Retorik kavramı, yönetsel anlamda ikna etmenin yanında karşısındaki kişi üzerinde sanatsal bir etki yaratmak ve kendine özgü bir ifade kazanmak anlamına gelir. Romalı düşünür Longinos'a göre retorik üslubu, konuşmaya en zarif heykeller gibi görkem, zarafet, doygunluk, saygı, etki, doğruluk ve benzeri güzel özellikleri katar ve bilgileri süsleyerek etkileme olasılıklarını artırır. Buna rağmen ciddi ve resmi konuşmalarda bu kadar iddialı tavırlar takınmak yaşlı bir teyzeye kıyafet balosu için prenses kostümü giydirmek gibi olacağından retorik her duruma uygun olmayabilmektedir. M.Ö. 2700 senelerinde, Eski Mısır'da tarihte bilinen ilk yazılı yönetim belgesi bir papirüs kağıdı üzerinde bulunmuştur. Bir şehir idarecisi olan Ptah Hotep eliyle yazılmış olan bu belge, bir yöneticinin iletişimi konusunda şu bilgileri vermektedir: "Konuşmayı bir sanat haline getirirseniz, güçlü olursunuz çünkü kişinin gücü dilinde gizlidir ve konuşma bütün dövüşlerden daha etkilidir".

Örgütlerde, etkin dinleme becerisine sahip, yönergeler sunup takip edebilen, faydalı geri dönüt alabilen; iş arkadaşları ve müşterileri ile takım çalışması yapabilen, düşüncelerini anlaşılır bir şekilde paylaşabilen, problemleri yaratıcı ve eleştirel yolla çözebilen insanlar aranmaktadır. Örgütsel etkili iletişim bilinci ve etkinliğini geliştirmek bu şekilde daha kolaydır.

Yöneticiler örgütün misyonu ve vizyonu için okulun tüm kaynaklarının eş güdümünü sağlayarak ortak çaba, ortak beklenti ve ortak arzu ile insan kaynaklarını başarıya ulaştıracak iletişim ağını kurmak çabasında dırlar. Okul müdürleri etkili bir okul için iletişimin farkındadır ve lider okul müdürleri geleceği görür ve yönetimin geleceğini çok fazla güç kullanmak yerine örgüt üyeleriyle paylaşmanın öneminde hemfikirdirler. Lider okul yöneticisi etkili bir iletişimi oluşturmak için öğretim kadrosuna dahil olabilir, doğru iletişim kanalları kurabilir ve bu kanalların sürekli olarak açık olmasını sağlayabilir.

Yöneticilerin etkili iletişim kurabilme ve retorik becerileri öğretmenleri nasıl etkiler, doğru iletişim kanalları ile lider müdürler öğretmenlerde ve okulda ne gibi değişiklikler yaratabilir, iletişim engelleri bir okulda nelere sebep olur? Orta öğretimdeki edebiyat öğretmenlerinin bu konudaki düşünceleri bu nedenle merak edilmektedir. Okul müdürleri birer lider mi? Okul müdürleri ile etkili iletişim kurulabiliyor mu? Müdürlerin konuşmaları personelini etkileyip motive edebiliyor mu? Okulun problemleri karşısında müdürler ile iletişim kurulabiliyor mu? İşte bunlar gibi akıllara takılan soruları öğretmenlerin düşünceleri ile aydınlatmak hedeflenmektedir.

Bu araştırma, Antalya İli Muratpaşa ve Konyaaltı ilçelerinde görev yapmakta olan orta öğretim Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin; yöneticilerinin iletişim ve retorik becerileri hakkında görüşlerini alarak, yaşadıkları iletişim sorunlarına değinmeyi, bu becerilerin önemini vurgulamayı, iş verimlerinin ve motivasyonlarının iletişim ile artırılabilirliğini göstermeyi ve geliştirebilmek için çözüm yollarını sunmayı amaçlamaktadır. Elde edilen görüşler ile bu araştırmanın; eğitim yöneticilerinin iletişim becerilerini geliştirme yoluna ışık tutmakta rol oynayacağı düşünülmektedir.

²¹⁰ Öğretmen, islerserpil1@hotmail.com

²¹¹ Prof. Dr., Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Antalya, igunbayi@akdeniz.edu.tr

Araştırmanın problem cümlesi; “Eğitim yöneticilerinin iletişim ve retorik becerilerine ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?” şeklindedir.

Bu araştırma; nitel bir çalışma olup, araştırmada kolay ulaşılabilir durum örnekleme yapılmıştır. Durum çalışması desenlerinden bütüncül çoklu durum deseni kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Antalya İli Muratpaşa ve Konyaaltı İlçesinde görev yapmakta olan Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu ise kolay ulaşılabilir durum örnekleme ile her okuldan 1 tane olmak üzere 12 Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni seçilmiştir.

Araştırmanın veri toplama tekniği bireysel görüşmelerdir. Bu çalışmada önce uzman kişilerle beraber yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış, literatür çalışması yapılmıştır. Formda, öğretmenler için kısa bir ön bilgi verildikten sonra, kişisel bilgiler yer almaktadır. Kişisel bilgilerden sonra sorular sorulmuştur. Sorular görüşmenin akışına göre çeşitlenmiş, kişinin yanıtlarını açması sağlanmaya çalışılmıştır. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar ses kayıt cihazına kaydedilmiştir.

Çalışmada içerik analizi yapılarak, sonuçlar betimsel bir anlatım ile sunulmuştur. Doğrudan anlatımlara yer verilerek, ortaya çıkan temalar ve örüntüler çerçevesinde elde edilen bulgular araştırma hedefleri doğrultusunda sınıflandırılmıştır. Nitel araştırma paket programı NVIVO 10.0 kullanılarak açıklanması ve yorumlanması yoluna gidilmiştir.

Orta öğretim okullarında görev yapan Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerden temel problem çerçevesinde aşağıdaki soruların cevapları alınmış ve sonuçlandırılmıştır.

Eğitim yöneticilerinin, retorik becerilerinin önemi, hitap şekilleri ve retorik kullanımları sorulduğunda sonuçlar şu şekilde olmuştur: Retorik becerisi eğitim yöneticilerinde bulunması gereken önemli bir özelliktir. Neredeyse tüm katılımcıların ortak görüşü ile etkili yönetim için retorik becerisi şarttır. Bu beceri ile yöneticiler öğretmenlerini olumlu şekilde etkilemekte ve sorunlar karşısında etkili çözümler sunarak onlara yardımcı olabilmektedir. Retoriği kuvvetli olmayan yöneticilerin katılımcılarında ise şu olumsuz söylemler ile karşılaşmıştır; görevinin gereği konuşma, çözüm odaklı konuşmama, sabit fikirli davranma, katı hitap şekli ve sadece yönetmelikler ile konuşma.

“Öğretmeni; iletişimde güven, iyi bir dinleyici olma, toplantı yönetimi ve saygı unsurları nasıl etkiler?” soruları yöneltildiğinde verilen cevaplar şöyledir: Çoğunlukla güven ve dürüstlük ortamının yaratıldığı şeklindedir. Öte yandan yöneticilerine güvenmeyen katılımcılar da mevcuttur. Öğretmenler yöneticilerinin söyledikleri ile yaptıkları hareketlerin tutarsızlığı ya da kendi görüşlerine değer vermemeleri nedeniyle yöneticilerine karşı güven sorunu yaşamaktadırlar.

Eğitim yöneticilerinin etkili iletişim ve retorik becerilerinin gelişmesi şu önerilerde bulunulmuştur: Hizmet içi kurslara gidilmesi, kitap okuma alışkanlığının geliştirilmesi, yönetici seçiminde bu becerilerin varlığına dikkat edilmesi ve teknolojiden-internetteki kaynaklardan yararlanılmasıdır. Yöneticilerin tarafsız mercilerce ortamlarında belli edilmeden denetlenmesi ve değerlendirilmesi de sunulan teklifler arasındadır.

Eğitim yöneticilerinin iletişim ve retorik becerisine ilişkin öğretmenlerin ürettikleri metaforlar ise olumlu ve olumsuz olmak üzere iki grupta toplanmıştır: “Çamaşır makinesi”, “ayna”, “buzdan heykel”, “makas”, “şikayet ve istek kutusu” ve “kurmalı oyuncak” metaforları olumsuz, “oturma grubu”, “çay bardağı”, “lastik”, “saç ayağı”, “saat” ve “kitap” metaforları olumlu yönde benzetim olmuştur.

Anahtar Kelimeler: *İletişim, Retorik, Yönetici, Öğretmen*

OKUL MÜDÜRÜNÜ ÖĞRETMEN DEĞERLENDİRSİN

Ahmet BAŞTAN²¹², Cengiz KASIMAY²¹³, Songül BAŞTAN²¹⁴

ÖZET

Okul yöneticiliği dünyanın çeşitli ülkelerinde profesyonel bir meslek olarak kabul edilmektedir. Türkiye’de giderek profesyonelleşmesi beklenen okul yöneticiliği, her yeni yasal çalışma ile daha da profesyonellikten uzaklaşmaktadır. MEB okul yöneticiliğini profesyonel bir meslek olarak görmediği gibi, alanda yapılan kariyer çalışmalarına da gerekli önem ve önceliği vermediğini yönetici görevlendirme ölçütlerinde ortaya koymaktadır. Atadığı, çeşitli seminer ve hizmetiçi eğitim kursları ile yetiştirerek yönetim alanında hizmete hazır hale getirdiği insan kaynağını daha da geliştirmek yerine, öznel ölçütlerle israf ettiği düşünülmektedir.

Okul müdürlüğü için yapılan mülakatlar da ayrı bir sorun teşkil etmektedir. Test sınavlarına yapılan eleştirilerde “100 soru ile müdür mü seçilir?” denilmesine karşın, mülakat sınavında kura ile seçilen dört soruya göre müdür seçilebilmektedir. Bunun dışında mülakatlarda yapılan usulsüzlüklere ilişkin basında sürekli haberler çıkmakta ve yönetici seçimlerine ilişkin akıllarda sorular oluşmaktadır.

Soruna ilişkin adaletli, kalıcı ve liyakati önceleyen çözümler bulmak zor değildir. Bu yöntemlerden biri de belirli bir süreyi dolduran yöneticinin (müdür yardımcısı veya okul müdürü) performansını öğretmenlerin değerlendirmesi olabilir.

Araştırmada öğretmenlerin genel olarak okul yönetimine ilişkin görüş ve önerileriyle, okul yönetimini değerlendirmeleri (okul yönetim etkinlikleri paydaş öz değerlendirme), olumlu, olumsuz yönler, eleştiriler, yönetsel başarı ve başarısızlıkların ortaya konulması amaçlanmıştır.

Yöntem

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunun 2016-2017 eğitim öğretim yılında Anadolu Lisesinde öğretmenlik yapan 15 kadın ve 17 erkek olmak üzere toplam 32 öğretmen ve 2 erkek müdür yardımcısı oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Çalışmaya katılan öğretmenlerden ve müdür yardımcılardan her yönü ile okul yönetimine ilişkin değerlendirme yapmaları istenmiştir. Çalışma nitel olarak planlanmış, belirli zaman aralıklarıyla öğretmenlerle yüz yüze görüşülmüş, görüşmenin özeti ve özellikle vurgulanan konular yazılmış, yazılanlar görüşmeceye teyit ettirilmiştir ve görüşme formunda elde edilen bilgiler değerlendirilmiştir. Verilerin Çözülmesi

²¹² Öğretmen, ahmetbastan754@gmail.com

²¹³ Öğretmen, MEB Trabzon Vakıfkebir Fen Lisesi Müdür Yardımcısı, cengizkasimay@yahoo.com

²¹⁴ Öğretmen, Trabzon Vakıfkebir Anadolu İmama Hatip Lisesi, songulbastan@hotmail.com

Çalışma 32 öğretmeni bulunan ortaöğretim kurumunda çalışan öğretmenlerle nitel özellikte bir çalışma olarak uygulanmıştır. Okulda beş yıldan fazla çalışanlar bir grup, beş yıldan az çalışanlar da başka bir grup olarak değerlendirilmiştir. Beş yıldan fazla çalışanların okulun uzun süreli değerlendirmesini yapmaları, beş yıldan az çalışan ve başka kurumda (okul) çalışarak okula gelenlerin diğer kurumlarla karşılaştırma yapmaları beklenmiştir. En önemli soru da “neleri başardık/başaramadık?”olarak belirlenmiştir.

Sonuç olarak öğretmenlerin iyi gözlemler yaptıkları ve yönetici atama ve değerlendirme sürecinde etkin rol üstlenmelerinin sisteme yarar sağlayacağı öngörülmektedir. Okul müdürü olarak sistem içinde yer olan yöneticilerin denetçilerden alacakları puanlarla, öğretmenlerin vereceği puanlar birlikte değerlendirilerek daha adaletli bir sistem geliştirilebilir.

Anahtar Kelimeler: *Müdür, Okul, Öğretmen.*

DERS DENETİM VE REHBERLİĞE İLİŞKİN SORUNLAR

Ahmet BAŞTAN²¹⁵, Cengiz KASIMAY²¹⁶, Songül BAŞTAN²¹⁷

ÖZET

Öğretmenlere okul ortamında yapılacak yardım ve destek onu eğitimsel etkinliklerde daha başarılı ve güçlü kılar. Kendi eksiklerinin farkında olan ve gelişime açık bir öğretmen için ders denetimi ve rehberlik ona yapılacak en etkili yardımdır. Kendini eksiksiz e mükemmel varsayan bir öğretmene ders denetimi yaparak onu daha iyi hale getirmek de pek olanaklı görünmemektedir.

Kendisini sürekli geliştiren, okuyan, yorumlayan, araştıran, öğrenmeyi öğrenen, belli ölçütlere göre de başarılı sayılan, paydaşları ile iyi ilişkiler kuran öğretmen için ders denetimi ancak denetçinin örnek uygulamaları alıp başkaları ile paylaşmasına katkı sağlayabilir.

Ders denetimi ve ders izleme görevi okul müdürlerine verilmiş bir görevdir. MEB de bu görevi okul müdüründen daha iyi yürütecek bir yapılanma da bulunmamaktadır. İlköğretim Kurumlar Yönetmeliği 60. Maddede müdürün "...okulu düzene koymaya ve denetlemeye" yetkili olduğu söylenirken, Ortaöğretim Kurumlar yönetmeliğinde (72-2) Okul yönetimi (c) rehberlik (ç) izleme, denetim ve değerlendirme; 4-d "öğretmenlerin performanslarını artırmak amacıyla her öğretim yılında en az bir defa dersini izler ve en az bir defa izler ve rehberlikte bulunur." denmektedir.

Okul müdürünün çeşitli nedenlerle ders denetimi/izlemeye zaman ayıramadıkları ve öğretmenleri sınıflarda kendi başlarına terk ettikleri görülmektedir. Denetlenmeyen iş, yapının insafına kalmış bir iştir ve o işten istenen sonuçların elde edilmesi de şansa kalmıştır.

Yöntem

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 20 okul müdürü, bu okullardan tesadüfi örneklem yolu ile seçilmiş 60 öğretmen (öğretmen görüşmeleri devam etmektedir.) ve aynı şekilde görüşlerine başvurulmuş 60 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan bütün bireylere ders denetimine ilişkin olmak koşulu ile farklı sorular yöneltilmiştir.

Verilerin Toplanması

Çalışmaya katılan okul müdürlerine öncelikle ders denetimi yapıp yapmadıkları sorulmuştur. Alınan yanıtlar kayıt altına alınarak değerlendirilmeye tabi tutulmuştur. Öğretmenlere "okul müdürünün ders denetimi yapıp, yapmadığı, ders denetimi yapıyorsa nelere dikkat ettiği, ders denetimine gereksinimi duyup duymadığı ve gereksinimi varsa nasıl bir denetim ve rehberliğe gereksinimi olduğu sorulmuştur. Öğrencilere ise "okul müdürünüz ders ziyaretleri yapmakta mıdır? " diye soru yöneltilmiştir.

Verilerin Çözülmesi

²¹⁵ Öğretmen, ahmetbastan754@gmail.com

²¹⁶ Öğretmen, MEB Trabzon Vakıfkebir Fen Lisesi Müdür Yardımcısı, cengizkasimay@yahoo.com

²¹⁷ Öğretmen, Trabzon Vakıfkebir Anadolu İmama Hatip Lisesi, songulbastan@hotmail.com

Veriler ayrı ayrı değerlendirilmiş ve çözümlenmiştir. Öncelikle okul müdürlerine “ders ziyaretlerine ilişkin” sorular sorulduğundan, elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Sonra öğretmenlerden elde edilen veriler değerlendirilmiş, daha sonra da öğrenci görüşleri değerlendirilmiştir. Araştırmaya ilişkin öğretmen görüşlerinin belirleyici olduğu varsayımından hareket edilmiştir.

Bulgular

Öğretmenlere gelince, genel olarak öğretmenlerin, sınıflarında okul müdürü bile olsa, öğrenci dışında bir kişinin olmasını istemedikleri, özellikle geleneksel denetimin en önemli özelliği olan “eksik bulma, azarlama” endişelerinden ötürü sınıflarında bu şekilde birilerinin bulunmasını istemedikleri izlenimi edinilmiştir.

Sınıf yönetimi ve ders anlatım yöntemleri her ders için aynı ve her okul, her sınıf için aynı ve geçerli değildir. Başarılı birçok öğretmenin, yöntem konusunda sıkıntı yaşadıkları da ortadadır. Bu nedenle farklı branşlarda öğretmenlerin, farklı okullarda ve sınıflarda yaşadıkları sorunlarla başa çıkmada da düzenli rehberliğe gereksinim duydukları da tespit edilmiştir.

Sonuçlar

Okul müdürleri okulların çeşitlenen sorunları ile ilgilenirken asli görevleri olan eğitimi, öğretimi geliştirme, öğretmeni izleme, geliştirmeye zaman bulamamaktadırlar. Zaman bulanlar için de her okul müdürünün her alanda yetkin olması beklenemez. Okul müdürlerinin bütün derslerin müfredat ve kazanımlarını bilmesi, her derse özel, her sınıf düzeyine uygun öğretim yöntem ve tekniklerinin bilmesi beklenmelidir. Okul müdürü atama sürecinde hiçbir okul müdürü bu alanda eğitim olarak geliştirilmemiştir. Okul müdürleri ders izleme ve rehberlik yapsa da, bu alanda yetkin oldukları ve kendilerine verilen görevi olması gerektiği gibi yaptıkları söylenmez. Bunun nedeni sadece zaman yetersizliği değil, çok özel bir görev olan ders izleme ve rehberliğin okul müdürleri tarafından inceliklerinin bilinemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Ders, Denetim, Rehberlik.*

KÖY ENSTİTÜLERİ'NDE ÖZGÜRLÜK, VATANSEVERLİK, DEMOKRASİ VE CUMHURİYET ANLAYIŞI PERSPEKTİFİNDE BİREY YETİŞTİRME ANLAYIŞI

Dilek ÇAPAR²¹⁸, Hatice Tezer ASAN²¹⁹, Engin ASAN²²⁰

ÖZET

Yeni kurulan Cumhuriyet'te Türk cemiyetinin çağdaş dünyada bir millet bütünü olarak var olabilmesinin ilk şartı kültür seviyesini yükseltmek olarak görülmüştür. Cumhuriyet Devrimi'ni gerçekleştiren kurucu kesimin Atatürk önderliğinde Türkiye'yi çağdaş bir cemiyet şekline taşıyabilmek için en ücra köylerdeki vatandaşların bile eğitim ve öğretimine büyük önem verdiği görülmektedir. 1940 yılında Millî Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'in ve İlköğretim Genel Müdürü İsmail Hakkı Tonguç'un çabaları ile 3803 sayılı yasaya göre açılan Köy Enstitüleri'nde yeni cumhuriyetin ihtiyacı olan, hakkını arayabilen, soru sorabilen ve kulluk düşüncesinden çıkmış özgür vatandaşlar yaratılması hedeflenmiştir. Bu amaç çerçevesinde Köy Enstitüleri'nde gerçekleştirilen demokratik eğitim çalışmaları ile yetiştirilmeye çalışan birey anlayışı, örnekleri üzerinden incelenmiştir. Bu çalışma, "kuramsal analitik araştırma" yapmayı hedeflemektedir. Kuramsal analitik araştırma, mevcut durumun belirlenmesi ve analiz edilmesine yönelik bir araştırma modelidir. Çalışmada verilerin toplanması ve yorumlanıp analiz edilmesi sürecinde betimsel analiz gerçekleştirilmiştir. Çalışmada dönemin Köy Enstitüsü pratiğine dair tüm yasalar, genelgeler, yönetmelikler arşivden edinilerek mercek altına alınmıştır. Araştırma ile ilgili iç geçerliğin sağlanmasında Enstitüler'de öğrenim gören öğrencilerin anılarını, yaşanmışlıklarını anlattıkları kitaplar ve otobiyografiler de çalışmada incelenen kaynaklardandır. Dönemin Milli Eğitim Bakanı ve İlköğretim Genel Müdürü'nün öğretmenlerle yazışmaları, söylevleri ve tamimleri de değerlendirme altına alınmıştır. Bulgular analiz edilirken "demokrasi, demokratik uygulamalar, demokratik birey" anlayışını ve ifadelerini içeren tüm veriler mercek altına alınmış, analiz edilmiştir. Çalışmanın güvenilirliği için bu işlemler 2 ayrı uzman tarafından birbirlerinden bağımsız olarak incelenmiş ve eğitim bilimleri alanında uzman başka bir araştırmacının da fikri alındıktan sonra raporlaştırılmıştır.

Bu çalışma, "kuramsal analitik araştırma" modeline dayalı bir çalışmadır. Kuramsal analitik araştırma, mevcut durumun belirlenmesi ve analiz edilmesine yönelik bir araştırma modelidir. Çalışmada çözümleyici analize ulaşmak için -nitel araştırma desenine uygun olarak- nitel veri toplama yöntemlerinden doküman incelemesi yapılmıştır. Dolayısıyla araştırma nitel bir çalışmadır. Nitel araştırma, gözlem ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.19).

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden araştırmacının doğasına uygun olan "çözümleyici analiz deseni" kullanılmıştır. Çözümleyici analiz çalışması, bir olguyu kendi gerçek yaşam çerçevesi içinde araştıran ve durumları çok yönlü, sistemli ve derinlemesine inceleyen görgül bir araştırma yöntemidir (Cohen ve Manion, 1997, s.106; Patton, 1990, s.384). Dolayısıyla bu yöntem, Türk

²¹⁸ Dr., dlkcpr@hotmail.com

²¹⁹ Dr., İZMİR ALIĞA RAM, tezerasan@gmail.com

²²⁰ Öğretim Görevlisi, Okan Üniversitesi, enginasan@gmail.com

Cumhuriyet Devrimi'nin inşa edildiği dönemde yetiştirilmek istenen birey profilinde Köy Enstitüleri'ni merkez altına almayı amaçlayan bu araştırma için uygun bir yaklaşımdır.

Veri toplamak için yararlanılan döküman incelemesi sürecinde araştırma bulgularının karşılaştırılması ve zenginleştirilmesi açısından kayıt ve raporlardan, disiplin yasa ve yönetmelikleri arşivlerinden, tarihi dokümanlardan yararlanılmıştır. Aynı zamanda çalışma, Türk Cumhuriyet Devrimi'nin gerçekleştirildiği dönemin yanında demokratik eğitim, özgürlük, vatanseverlik, demokrasi kavramları temelli felsefi sorgulamalara dayanan geniş bir literatür ile desteklenmiştir.

Köy Enstitüleri, cumhuriyet'in ilk yıllarında, yeni kurulmuş bir ülkenin ihtiyaç duyduğu bireyleri yetiştirecek öğretmenleri inşa etme hedefi ile kurulmuş okullardır. Enstitülerde dış etkilere dayanan bir ahlak yerine, iç etkilere dayanan bir ahlak anlayışının geliştirilmesi hedeflenmiştir. Bu okullarda eğitim ve birey yetiştirme anlayışının "demokrasi, cumhuriyet, özgür ve sorgulayan birey, hakkını arayabilen vatandaş" gibi kavramlar öne çıkarılarak oluşturulduğu görülmüştür. Bu anlayışla birlikte öğretmen, disiplin kurallarını, öğrencilere dıştan empoze ederek değil, bu kuralların niçin gerekli olduğunun bilincine vardırarak verecektir. Bu anlayışta çocuk disiplini bir korku ve baskı aracı olarak değil, kendine yararlı bir sistem olarak algılayacak ve kendisi bu davranış düzenlemelerini isteyecektir. Öğretmenlerin disiplin çalışmalarında tatlı dil ve sevgiyle yaklaşımları Enstitülere gönderilen yönetmelik ve önerilerde yer almakta, uygulamalara da bunun yansıtılması istenmektedir. Sözle ikna ve gerekirse ihtarla yönlendirme esas olarak alınmıştır. Enstitülerde kendine daha güvenli, demokratik değerlerle donatılmış, farklı fikirlere saygı duyabilen nesillerin yetiştirilmesine yönelik kararlar ve uygulamalar olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Köy Enstitüleri, Demokratik eğitim, birey yetiştirme paradigmaları.*

KÜLTÜREL FARKLILIKLARIN OKULÖNCESİ EĞİTİME ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

Fatma KILIÇ²²¹, Ceren Gül TEKTAŞ²²², Aslı ALMAS²²³, BÜŞRA ERDİK²²⁴ (ozdbusra@gmail.com)
05395874229

SEVİL ALAÇAM (salacam60@mynet.com) 05052658270²²⁵

ÖZET

Terör ve ekonomik sebepler ile göçle gelen insanların fazla olduğu bölgelerde artan hareketlilik ve yoksulluktaki yoğunlaşma nedeniyle aile ve sosyal yapısı değişken ortamda bulunan kurumlarda çevresel etkenlerin hüküm sürdüğü, çeşitli kültüre sahip, kültürel farklılıkları fazla olan öğrencilerin eğitim gördüğü ve bunun sonucu kültürel çatışmanın, kültürel arası farklılaşmanın eğitime olumsuz etkisinin olduğu görülmektedir. Artan hareketlilik ve yoksulluktaki yoğunlaşma nedeniyle aile yapısı ve sosyal yapısı değişken bir ortamda bulunan veliler Okul Öncesi Eğitimi gereksiz görmektedirler. Anaokulunda sadece oyun oynandığı, boşa vakit geçirdiği ve Okul Öncesi Eğitimin çocuklarının gelişimlerine katkı sağlamadığı sanılmaktadır. Öğrencilerin ve velilerin aile yapısı ve sosyal yapısının farklı olması, sosyal-kültürel seviyesinin düşük olması ve deavantajlı bölgelerde bulunmaları ve bu bölgelerde eğitim adına yanlış bilgilere sahip olunması sonucu uyum, entegre sürecinde öğrenciler ve veliler arasında büyük problemler yaşandığı gözlemlenmektedir.

Nitel veriler araştırmacı tarafından hazırlanan ve 10 madde açık uçlu sorudan oluşan kültürler arası farklılıkların yoğun olarak bulunduğu bölgelerde görev yapan öğretmenlerin farklılıklara yönelik yaptıkları çalışmaları ölçmeye yönelik yapılan görüşmeleri ve formları kapsamaktadır. Araştırmaya gönüllük ilkesi dikkate alınarak katılan öğretmenlerin 21 (% 70) bayan, 9 (% 30) erkek olmak üzere 30 öğretmen ile çalışılmıştır. Örneklem grubuna dahil olan okulun bu civarda seçilmesinin en önemli sebebi sosyo-ekonomik düzeyi düşük, kültürlerarası farklılıkların yoğun olarak yaşandığı bölgelerde çalışılıyor olması ve kolay ulaşılabilir olmalarıdır.

Nicel veriler ise, Kültürler arası farklılıkların çocuklar ve aileler üzerindeki etkilerini belirleme Anketi ile elde edilmiştir. Anket, öğrencilerin kültürlerarası farklılıklardan etkilenme düzeylerini ve velilerin farkındalıklarını ve kültürlerarası farklılıklara bakış açılarını belirlemek amacı gütmektedir. Nicel veri toplama aracı, iki bölümden oluşmaktadır. İlk kısım, öğrencilerin kültürlerarası farklılıklardan etkilenme düzeylerini ölçmeye yönelik aile ile birlikte cevaplandıracağı sorulardan oluşmaktadır. İkinci kısımda ise, Kültürlerarası Farklılıklara Yönelik Görüşleri Belirleme Anketi (KÜFBA) kullanılmıştır. 20 sorudan oluşan Kültürlerarası Farklılıklara Yönelik Görüşleri Belirleme Anketi (KÜFBA), likert tipli, sorulara verilen yanıtlar “Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum” “Hiç Katılmıyorum” şeklinde sunulmuştur. Anket içerisinde öğrenciler için yer alan sorular da olumlu ifadelere 5-4-3-2-1, olumsuz ifadelere ise 1-2-3-4-5 biçiminde puan verilmiştir.

²²¹ Öğretmen, eylulfatma84@hotmail.com

²²² cerentektas@icloud.com

²²³ assli.almas@gmail.com

²²⁴ ozdbusra@gmail.com

²²⁵ salacam60@mynet.com

Velilerin soruları öğrencilere okumaları daha sonrasında öğrencilerin verdiği cevaba göre puanlama yapılması sağlanmıştır. Çalışmanın örneklem seçiminde amaçsal örnekleme yöntemi kullanılarak, Adana ili merkez ilçesindeki kültürel farklılıkların yoğun olarak yaşandığı bölgelerde bulunan okullarda 50 öğrenci ve veli tespit edilmiştir. Araştırmanın nicel örnekleme 5 okulla sınırlıdır. Anket yapılan öğrencilerin %52' kız, %48' erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Ayrıca ankete katılan velilerin %70'i bayan %30'u erkek oluşmaktadır.

Bu araştırmadan elde edilen bulgularla, kültürler arası farklılıkların bulunduğu, göçle gelen insanların fazla olduğu, Okul Öncesi Eğitiminin önemi konusunda velilerin zayıf kaldığı, ailelerin sosyo-ekonomik düzeylerinin düşük olduğu, Okulöncesi Eğitime olumsuz bakış açısı bulunan bir bölgede bulunması gibi sorunlar sebebiyle okula kayıt ve kayıt sonrası devam sorunu yaşandığı, Okul Öncesi Eğitim konusunda olumsuz önyargının bulunduğu ve kültürler arası farklılaşmayı ortadan kaldırarak velilerin Okulöncesi Eğitim-önemi konusunda farkındalıklarını arttıracak, veliler, öğrenciler arasında etkileşimin artacağı, öğretmenlerin farklılıklara yönelik daha etkin çalışmalara yön vereceği belirlenmiştir. Kültürel farklılıkların anlaşılması ve saygı duymalarının sağlanması sonucu Çocukların özgüveninin ve kendini ifade etme becerilerinin artmasının sağlanacağı, farklılıklara saygı göstermeyi öğrenme, öğrencilerin öğrenme ortamlarını kültürel farklılıkları ortadan kaldıracak çok kültürlülük eğitim ortamı ile ilişkilendirilmesi sağlanacak çok kültürlülük kültürler arası yeterlilikleri oluşturma eğitim ortamını öncelikle çalışma yapılan kurumlarda ve bölgemizde bulunan kurumlarda oluşturulacaktır. Bu çalışmanın öncelikle Yüreğir ve Seyhan ilçelerinde daha sonra Adana ili ve Türkiye genelinde Okul Öncesi Eğitimde çok kültürlülük öğretim yaklaşımlarını uygulama ve programlama alanında yapılacak projelere dayanak oluşturulması öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Kültürlerarası farklılık, Farklılıkların Ortadan kaldırılması, Eğitim-Öğretime Etkileri*

ÜNİVERSİTELERDE GÖREV YAPAN İDARİ PERSONELİN ÖRGÜTSEL KİMLİK VE ÖZ YETERLİK ALGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Ferudun SEZGİN²²⁶, Şebnem ÖZTÜRK²²⁷

ÖZET

Türkiye'deki devlet ve vakıf üniversitelerinin çoğu kitlelere yönelik eğitim veren "kitlesele eğitim üniversiteleri" konumundadır (Erdem, 2005). Türkiye'de özellikle son yıllarda genç nüfusun eğitim ihtiyacına paralel olarak yükseköğretime olan rağbet gittikçe artmaktadır. Bu doğrultuda Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarının sayısı son 10 yılda %59 oranında artış göstermiştir (Yükseköğretim Kurumu [YÖK], 2018).

"Türkiye'de son dönemde gerçekleşen yükseköğretimdeki genişleme hamlesiyle birlikte, erişim sorununun çözümünde çok önemli mesafe alındığı" (Özer, 2011); "önemli adımlar atıldığı ve böylece yükseköğretime erişimde önemli bir ilerleme sağlandığı bilinmektedir" (Altınsoy, 2011). Fakat yükseköğretimin kalitesi konusunda nispeten daha yavaş bir ilerleme sağlandığı söylenebilir.

Yükseköğretim kurumlarının kendilerinden beklenen işlevlerin yerine getirilebilmesi için hareket alanlarının kısıtlı olduğu söylenebilir. "Sadece akademik yapının ve ders içeriklerinin hazırlanması, akademik personelin işten çıkarılması ve öğrenci kayıtlarına karar verilmesi noktalarında kısmi özerkliğe sahip olan Türkiye yükseköğretimi, 2003 yılında özerklik konusunda oldukça alt sıralarda derecelendirilmiştir" (EUA, 2008, s. 23). Çeşitli yasal düzenlemelerle hareket alanları kısıtlanan yükseköğretim kurumlarında üç işlevin gerçekleştirilmesindeki olumsuzlukların okul düzeyinde azaltılması, yükseköğretim paydaşlarının ortak çözümler geliştirebilme becerisine bağlıdır.

"Yükseköğretim kurumları; akademik personel, öğrenciler ve idari personelden oluşan üç temel paydaş grubunun yoğun bir etkileşim içinde olduğu yerlerdir" (Gerçek, Güven, Özdamar, Yelken ve Korkmaz, 2011). Mintzberg'in (1980) ifadelerine göre "üniversiteler akademik ve idari yapılanmalarından ötürü profesyonel bürokrasi" olarak tanımlanabilir. Profesyonel bürokrasinin geçerli olduğu örgütlerde görev yapan uzmanlar için aşağıdan yukarıya doğru güç odaklı ve demokratik, destek personeli için ise yukarıdan aşağıya doğru kontrol odaklı ve otokratik olmak üzere iki farklı hiyerarşi ortaya çıkmaktadır (Mintzberg, 1992).

Yükseköğretim kurumlarında akademik yapının önemi aşikârdır. Fakat "akademisyenler, bir öğrencinin entelektüel ve kişisel gelişimi ile ilgili bütün hedefleri tek başlarına gerçekleştiremezler; öğrencilerin vakitlerinin çoğunu geçirdikleri yerlerde görev yapan diğer kişilerin iş birliğine ihtiyaç duyarlar" (Banata ve Kuh, 1998). İdari personel öğrenci, akademisyen, yönetici gibi tüm çalışanlarla doğrudan ilişkide bulunmakta ve kurumu ilgilendiren tüm süreçlerde ilgili personele destek sağlamaktadır. Bu sebeple, akademik yapıdan beklenen işlevlerin daha etkili gerçekleştirilebilmesi, süreçlerin iyileştirilebilmesi ve karşılaşılan sorunların çözümü için akademik ve idari yapının etkin bir iş birliği kurabilmesi önemlidir.

Örgütsel kimlik algısının yükseköğretimin ayrışan iki grubunu bir araya getirebilecek temel bir nitelik olduğu düşünülebilir. Örgütsel kimlik algısı yüksek olan kişilerin örgütte bulunmaktan dolayı

²²⁶ Doç.Dr., ferudun@gazi.edu.tr

²²⁷ Öğretim Görevlisi, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, sebnemozturk84@gmail.com

memnuniyet içerisinde ve iletişime açık bireyler olduklarından yükseköğretim dahilinde akademik ve idari personel arasında güven, uyum ve iş birliğinin temel olduğu bir iklim yaratacağı söylenebilir.

Yükseköğretim kurumlarında var olan bu ikili yapı, idari personelin öz yeterlik inancını, dolayısıyla üniversite içerisindeki davranışlarını da etkileyebilir. “Yeterlik beklentisi kişinin harcayacağı çabanın miktarının ve engeller ve caydırıcı tecrübeler karşısında ne kadar ısrarcı olabileceğinin belirleyicisidir” (Bandura, 1982). Bu durum, paydaşlarla sürekli iletişim halinde olan idari personelin iş performansı açısından karşılaşılan problemlerin çözümü için istek ve kararlılık, yaptığı iş ile ilgili sorumluluk alabilme ve meslek etiğine uygun hareket edebilme gibi durumlarda önemli sonuçlar doğurabilir.

İlgili literatür incelendiğinde üniversitelerde görev yapan idari personele dair yürütülen çalışmaların sınırlı olduğu söylenebilir. Bununla birlikte, idari personelin örgütsel kimlik ve öz yeterlik algısına yönelik yapılan araştırmaların yetersiz olduğu ve vakıf ve devlet üniversitelerine dair karşılaştırmalı çalışmaların genellikle idari personel bakış açısından uzak yürütüldüğü görülmektedir. Bu sebeplerden dolayı konu araştırmaya değer görülmüştür.

Araştırmanın hedef evrenini toplam 180 üniversite dahilindeki akademik birimlerde görev yapan tüm idari personel oluşturmaktadır. Araştırmada hedef evreni temsil etmesi amacıyla seçkisiz örnekleme yöntemlerinden tabakalı örnekleme yöntemi kullanılacaktır. Buna göre, tüm alt grupların temsil edilebilirliğini sağlamak adına tabakalı örnekleme yöntemi ile Ankara’da bulunan toplam idari personel sayısının devlet ve vakıf üniversiteleri bazında ağırlığı oranında personel araştırmaya dahil edilecektir. Çalışma kapsamında üç temel bilim olan sosyal bilimler, fen bilimleri ve sağlık bilimleri alanlarından ikişer fakülte araştırmaya dahil edilmiştir. Bu bağlamda sosyal bilimler alanında eğitim ile iktisadi ve idari birimler fakülteleri, fen bilimleri alanından mühendislik ile fen/fen edebiyat fakülteleri ve sağlık bilimleri alanından dış hekimliği ile sağlık bilimleri fakülteleri araştırma kapsamına alınmıştır.

Araştırmada zenginleştirilmiş model kullanılması öngörülmüştür. Araştırmada Sherer, Maddux, Mercandante, Prentice-Dunn, Jacobs ve Rogers (1982) tarafından geliştirilen Genel Öz Yeterlik Ölçeği ile Mael ve Ashford (1992) tarafından geliştirilen Örgütsel Kimlik Ölçeği kullanılacaktır. Bu ölçme araçlarından elde edilen verilerin açıklanması amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilecek bir yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılacaktır. Elde edilen veriler ilişkisiz örneklemler için t testi, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ve Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi ve İki Faktörlü Anova yoluyla analiz edilmeye çalışılacaktır. Devlet ve vakıf üniversitelerinde idari personelin örgütsel kimlik ve öz yeterlik algılarını geliştirmek ve desteklemek adına neler yapıldığı ve katılımcıların üniversitelerde idari personelin üniversitenin amaçlarını, vizyon, misyon ve değerlerini daha iyi içselleştirmesi adına önerileri görüşme tekniği ile elde edilmeye çalışılacaktır. Bu verilerinin çözümlenmesi sırasında betimsel analiz; toplanan verilerin derinlemesine analiz amacıyla da içerik analizi teknikleri kullanılacaktır.

Araştırma süreci devam ettiği için bulgu ve sonuçlar daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Yükseköğretim, idari personel, örgütsel kimlik, öz yeterlik*

PASİF AGRESİF LİDERLİK

Necdet KONAN²²⁸, Kemal NAZLI²²⁹

ÖZET

Kişilik, bireyin kendine has farklılığının, belirgin özelliklerinin olması halidir. Başka bir deyişle, bireyin kendine has özelliklerinin bütünüdür. Bireyin gündelik yaşamında maruz kaldığı uyarıcılar karşısında gösterdiği kendine özgü davranışsal tepkilerin ve tutumların oluşturduğu bir örüntüdür. Bu örüntünün kendi içinde tutarlı ve tahmin edilebilir bir özelliği vardır. Bireyin sahip olduğu bu kendine özgü özellikler bütünü, çoğu bireyde görülen değişkenliğin normal aralığından sapmalar gösteriyorsa, kişilik özellikleri katıysa, bireyin sosyal uyumunu bozuyorsa ve öznel bir sorun teşkil ediyorsa kişilik bozukluğu olarak değerlendirilebilir.

Pasif-agresifliğin bir kişilik bozukluğu olarak tanınması DSM-IV-TR' de DSM-III' e göre değişti. Pasif-agresif kişilik DSM-III-R' de bir kişilik bozukluğu olarak sınıflandırıldı. DSM-IV-TR' de bu kişilik bozukluğu, pasif-agresif kişilik bozukluğu olarak gözden geçirilerek güncellendi. Pasif agresif kişilik bozukluğu, bağımlı kişilik bozukluğundan çok az farklılık gösteren bağımlı kişilik bozukluğunun bir türevi olarak kavramlaştırılabilir. Bu kişilik bozukluğu özelliklerine sahip olan bireyler kendilerini başkalarına atıfta bulunarak tanımlarlar. Bu tip kişiler kendilerine yapılan kötü muameleyi görmezden gelirken temelde intikam alacakları günü kollarlar. Bu durumun sonucu olarak da öfke, kızgınlık ve düşmanlık duygularını canlı tutarak bu durumdan zevk almaya çalışırlar. Bu tip kişilerin başvurdukları başlıca savunma mekanizmaları ise olumsuzlukları başkasına atmak, inkar etmek, dışsallaştırmak ve davranışlarını meşrulaştırmaya çalışmak. Kendi menfaatleri söz konusu olduğunda başkalarının başarılarını sabote etmekten çekinmezler.

Örgütlerin en önemli unsuru olan bireyler, katıldıkları örgütlere sadece örgüt için gerekli olan, iyi olan fiziksel özelliklerini, tercih sebebi sayılmalarını sağlayan yeteneklerini, becerilerini, teknik mesleki yeterliklerini getirmezler. Bunun yanında örgütsel davranış açısından olumsuz sayılabilecek tutumlarını, kişilik özelliklerini, duygu ve coşkularını da getirirler. Pasif agresif kişilik özellikleri, bireyin kişiliğinin ayırt edici boyutunu oluşturduğu gibi bireyin örgütsel davranışlarının da önemli belirleyicileri olarak değerlendirilebilir. Zira insan yaşam serüveninde hayat çizgisinin büyük çoğunluğunu üyesi olduğu formal veya informal örgütlerde geçirir. Bu örgütler iş örgütleri olduğu gibi doğal gruplar da olabilmektedir. Birey üyesi olduğu bu topluluklara sadece fiziksel varlığını getirmez aynı zamanda benliğinin ayrılmaz bileşenleri olarak değerlendirilen kişilik özelliklerini de getirir. Sahip olunan bu kişilik özellikleri, bireyin kişiler arası iletişim ve etkileşiminin seyrinin ve niteliğinin önemli bir belirleyicisi olduğu gibi örgütsel davranışın rol boyutunun da en önemli belirleyicisi olarak değerlendirilebilir.

İnsana ait bir özellik olmasından ötürü kuşkusuz liderliği, kişinin sahip olduğu özelliklerden bağımsız olarak düşünemeyiz. Mevlana Celaleddin-i Rumi'nin Mesnevisinde yer alan "Küpün içinde ne varsa dışına da o sızar" ifadesinin de bir yönüyle bu gerçeğe işaret ettiğini söyleyebiliriz. Dolayısıyla bu çalışmada "Pasif Agresif Liderlik" liderlik biçimi kuramsal bir zeminde geliştirilmeye çalışılırken, pasif

²²⁸ Doç.Dr., necdet.konan@inonu.edu.tr

²²⁹ Öğretim Görevlisi, Bingöl Üniversitesi, Solhan Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu, Çocuk Gelişimi Bölümü, Solhan/Bingöl, knazli@bingol.edu.tr

agresif kişilik özelliklerinden hareket edilmiştir. Öncelikle, APA' ya göre bir kişilik bozukluğu olarak değerlendirilen pasif agresif kişiliğin, temel özelliklerine yer verilmiştir. Pasif agresif kişilik özelliklerine sahip bireylerin çeşitli örgütlerde liderlik rollerinde bulunabileceği varsayımından hareketle, pasif agresif liderlerin sergileyebileceği davranış özelliklerinden ve bu davranışların örgütün işleyişi üzerindeki olası olumsuz etkilerine yer vermeye çalışılmıştır. Daha sonra, pasif agresif liderlik davranışlarının, eğitim örgütlerinde de eğitim yönetici ve liderleri tarafından sergilenebileceğine dikkat çekilerek, pasif agresif eğitim liderlerinin sergileyebilecekleri olası olumsuz liderlik davranışları açıklanmaya ve örneklendirilmeye çalışılmıştır. Son olarak, eğitim örgütü çalışanlarının pasif agresif eğitim liderleriyle çalışmaları durumunda, örgütsel amaçların daha fazla zarar görmemesi adına, yeğlemeleri gereken örgütsel davranışlara dikkat çekilmiştir.

Eğitim örgütlerinde pasif agresif liderlik ve bunun olası doğurgularını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada, varolan durum olduğu gibi ortaya konmaya çalışılmıştır. Araştırma bu yönüyle tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen varolan ve araştırmaya konu olan kişi, nesne, durum ve olayı var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2009: 77). Araştırmanın amacını gerçekleştirmek için alan yazın taranmış, ulaşılan bulgular eğitim örgütleri özelinde yorumlanmış ve karşılaşılabilecek sorunların çözümüne ilişkin öneriler geliştirilmiştir.

Liderliğin güç kaynaklarının incelendiği araştırmaların çoğunda liderin sahip olduğu kişilik özellikleri, liderin ve liderliğin önemli bir bileşeni olarak değerlendirildiği görülmektedir. Buradan hareketle pasif agresif kişiler olduğu gibi, pasif agresif kişilik özelliklerine sahip liderlerin olabileceğini göz ardı etmemek gerekir. Pasif agresif kişilik karakteristiklerine sahip liderlere toplumsal hayatın farklı örgütlerinde rastlamak olasıdır.

Pasif agresif liderler, örgütsel amaçlar belirleme, geleceğe yönelik planlar yapma ve bu planları uygulamaya koymada oldukça zorluk çekerler. Kötümser bir bakış açısına sahip oldukları için hemencecik yeterince destek alamadıklarından ve gitmek istedikleri yönde ilerlemelerine izin verilmediğinden yakınırılar. Pasif agresif liderler, sosyal ve yasal olarak kabul edilebilir sınırlar içerisinde öfke, kızgınlık, pişmanlık gibi kısa sürelerle yoğun duygu patlamalarına eğilimlidirler. Ancak bu ani duygu patlamaları örgüt içerisinde huzursuzluklara neden olabilir. Pasif agresif liderler yaşadıkları yoğun ve aynı zamanda kendi içerisinde kararsız duygu patlamalarının sonucunda bazı düşüncesizce davranışlar sergileyebilirler. Örneğin; işle ilgili görevlerini ifa ederken isteksizdirler, zorlandıkları gerekçesiyle acı ve öfke duyarlar, meslektaşlarını geren dürtüsel davranışlarda bulunurlar, işler istedikleri gibi gitmediği zaman sabırsız, sinirli ve huzursuz davranışlar sergilerler.

Farklı araştırmacılar tarafından yapılan çeşitli çalışmaların bulgularını incelediğimizde, pasif agresif liderlik davranışlarının, örgüt çalışanlarında lidere, diğer işgörenlere ve işin kendisine karşı kayıtsız davranış ve tutumların gelişmesine neden olabileceği, örgütsel amaçların gerçekleştirilme düzeyini düşürdüğü, örgütün havasının bozulmasına yol açtığı gözlenmiştir. Ayrıca pasif agresif liderlik davranışlarının örgüt ikliminin bozulmasına neden olabileceği ve çalışanların moral motivasyonlarını düşürebileceği gözlenmiştir. Bu durumun da örgütsel verimliliği düşürebileceği, örgüt içerisinde iş devirlerini artacağı ve en nihayetinde de örgütün sağlığının bozulmasına neden olabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: *Kişilik, pasif agresif, lider, pasif agresif liderlik*

EMERGING NEGATIVE SOCIAL NETWORKS AMONG STUDENTS IN EDUCATION

Hale ALAN²³⁰

ÖZET

The use of social networking websites among emerging adults is very common. While evidence suggests that the use of social networks can be positive, some research indicates that social networks use may lead to negative outcomes. Research shows that social networking websites have the potential to be used pathologically, and that the pathological use of social networks may be associated with negative outcomes.

Negative relations have been investigated from a number of disciplines including exchange theory, game theory, social identity, categorization theory, and social psychology studies. Negative networks are conceptualized as a concept of unfriendly and adversarial manner, fundamentally related to the social, cultural, and political structure in which intergroup force are discussed. The people in a society continue their lives by becoming a member at least one group. The groups in which they become a member and their activities conform to the group norms and shape the members' behaviours. Some researchers stated that negative relationships are associated with higher perceived intergroup conflicts in education. Often individuals realize that different groups of students in a class environments have a variety of expectations and they generally cannot meet all these expectations. Under the effect of changing world conditions, educational institutions must adopt to continuous development if they want to survive and prosper. Therefore, dealing with conflict becomes increasingly critical for today's social media based learning and technologies. Conflict situations in schools include poor communication, ambiguity of authority resource allocation, personality trait conflicts, and poor learning. The growing interactions among students from different groups with different characteristics may lead to more complex and dynamic relationships in schools. As the perspectives of group members are so different, the main goal of intergroup relations research is shedding light on this disparity.

The study of social networks has generally been on existing ties or links, their creation, and their mobilization, but there is little research on negative relationships in school environments among students. I expect that a students' perception of intergroup goal interdependencies would affect the way that the student deals the conflict with students from other groups. Specifically, when students from different groups with a perception of cooperation rather than competition, they are able to utilize their conflicting views truly and constructively, which might in turn lead to productive outcomes. Most students admit that conflict is inevitable and that not all the conflicts are negative. Studies have confirmed that individuals generally avoid conflicts. However, studies have revealed that conflict situations in schools can provide creative, competitive and innovative ideas.

This study was formed within a conceptual framework for understanding students' networks and negative relationships. In this paper, I contribute to the approaches of networks and conflict, and the role of students' networks concerning on the issue of negative relations. We discuss the importance of students networks' in-group network, specifically in emerging conflict situations in

²³⁰ Dr. Öğrt. Üyesi, haletpe@gmail.com

education. I hope to contribute to the study of interpersonal and intergroup relations by adding the concept of negative networks in education literature from the students' perspectives. Conflict is not necessarily negative and conflicts are very common at school. In addition, the resolution of conflict often leads to mediating problem solving, as well.

This paper aims to present the role of social networks in emerging conflict and negative relations caused by social networking websites among students. Although social network sites are increasingly popular among young, this shows that the current research on groups is limited and generally descriptive and qualitative. We know much less about social networks' roles that govern the dynamic of negative relationships, such as conflict and hostility among students. The fundamental subject of this study is negative relations and networks among students and the unavoidable importance of social network's role in education. The contribution of this study is to explain in a conceptual framework the negativity and conflict resolving missions. It was aimed to theoretically expand the situation of students in negative relations and to identify the potentials of homosocial and homophilous relations among student and to reveal the contents that will guide future research agendas. In addition to presenting the conceptual and theoretical framework about negative relationships and networks, this study is important for understanding the negative effects of social networking and role of negative networks among students in education.

Anahtar Kelimeler: *Negative Networks, Social Networks, Student, Education*

SOSYAL AĞ KULLANIMI VE SANAL KAYTARMA DAVRANIŞLARI: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Hale ALAN²³¹

ÖZET

Sosyal ağ kuramı insanlar, gruplar, bilgisayarlar ve artık günümüzde telefonların niteliklerinin artmasıyla, linkler ve bağlantılar, organizasyonlar ve bütün bunların arasındaki ilişkileri, akışları ortaya koyar ve bu ilişkileri sosyal ağ analizi ile ölçer. Sosyal ağ analizinin temel amacı, sosyal ağın her bir kullanıcıyı ne şekilde ve nasıl etkilediğini ortaya koymaktır. Bu noktada da o ağın yapısını analiz etmek çok önemlidir. Sosyal ağ kuramı, sosyal sermaye kuramı içinde yer alan bir alt kuram olarak psikoloji, sosyoloji, felsefe gibi birçok alanla ilişkilendirilmiş olup sosyal ilişkilerdeki davranış kalıplarını ifade etmektedir.

On yıldan fazla bir sürede sosyal ağ sitelerinin sayısı ve popülerliği hızlı bir artışa tanık olmaktadır. Sosyal ağ siteleri insanların birbirleriyle iletişim kurmalarına ve birbirleriyle bağlantı kurma biçimlerinde merkezi bir rol üstlenmiştir. İnsanlar tarafından çeşitli nedenlerle (örneğin, iletişim, eğlence, öğrenme, sosyal, duygusal vb.) kullanılmaktadır. Sosyal ağ platformlarından en fazla kullanıcıya sahip sosyal ağ sitesi 2 Milyarı aşkın kullanıcısı ile Facebook'tur. İçerisinde birden çok hizmet barındırsa da (görsel paylaşım, anlık mesajlaşma, görüntülü sohbet vb) genel olarak bireylerin iletişim kurdukları bir ağıdır. Bir video paylaşım sitesi olan Youtube kullanıcıları video izleyebildikleri, paylaşabildikleri ve kanallar kurabildikleri bir ağ türüdür. Kullanıcıları görsel paylaşım ve kısa süreli video paylaşımları yapabilen Instagram yine bir çok hizmeti bünyesinde barındırmaktadır. Anlık mesajlaşma uygulaması olan Whatsapp'ın kullanıcı sayısı 1.2 milyar civarında bulunmaktadır.

Sanal kaytarma davranışı bireylere kısa süreli fayda (keyif) sağlamasına karşın uzun vadede gündelik ve sosyal hayatlarında sıkıntı yaşamaları gibi sorunlara neden olmaktadır. Yapılan araştırmalara göre, Facebook ve Twitter kullanan çalışanların dikkatlerinin, anlık iletiler ve tweetler vasıtasıyla her 10.5 dakikada bir kesintiye uğradığını ve bir sosyal medya web sitesini kullandıktan sonra dikkatlerini işlerine tekrar geri döndürmelerinin 23 dakika sürdüğünü ortaya koymuştur. Teknoloji ve sosyal medya dünyasında sanal kaytarma karşı konulamaz bir hal aldığı söylenebilir.

Teknolojinin gelişmesi ile günlük iş yapma süreçleri de değişmekte ve bu durum insanların sosyal sermayelerini oluşturan bireylerle tamamiyle ihtiyaçlarını karşılayamamalarına neden olmaktadır. Böylelikle bilgi ve iletişim teknolojilerinin olanaklarını kullanmaya yönelim artmaktadır. Bu durum mobil teknolojilerin (tabletler, akıllı cep telefonları gibi) de sürece dâhil olmasıyla daha karmaşık bir hal almıştır. Genç nüfusu oluşturan öğrenciler sanal ortamlarda sosyal sermaye edinerek zaman harcamaya yönelmektedir. Öğrenciler arasında sosyal medya ve bilişim teknolojilerinin yaygınlaşmasıyla sanal kaytarma davranışları da yaygın olarak görülmektedir. Sosyal ağ sitelerinin kullanımıyla ilgili mevcut çalışmalardan muzdarip olan önemli konulardan biri, sosyal ağlarda geçirilen süreyi ölçmek için tekdüze bir ölçüm yönteminin bulunmamasıdır.

²³¹ Dr. Öğrt. Üyesi, haletpe@gmail.com

Bu çalışma kapsamında cevap aranan araştırma sorusu gençlerin sosyal ağ kullanımı ile sanal kaytarma davranışlarının oluşması arasında bir ilişkinin olup olmadığıdır. Bu araştırma sorusuna cevap aranırken iki hipotez öne sürülmüştür. Bunlar;

H1: Gençlerin sosyal ağ kullanımı ile önemli sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı ve olumlu yönde bir ilişki vardır.

H2: Gençlerin sosyal ağ kullanımları ile önemsiz sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı ve olumlu yönde bir ilişki vardır.

Araştırmanın ana kütlesini bir ilimizdeki devlet üniversitesinde eğitim gören üniversite öğrencileri oluşturmuştur. Bu üniversitede yaklaşık oniki bin öğrenci öğrenim görmektedir. Anakütleden örneklem seçilmesi kararlaştırılmış ve % 95 güven düzeyinde, % 5 hata payı ile örneklem büyüklüğü 1000 olarak belirlenmiştir. Fakat öğrencilerin sınav haftası olması nedeniyle araştırmaya katılım sağlanamamış ve bu nedenle 450 anket değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmada elde edilen veriler SPSS ve AMOS programlarıyla analiz edilmiştir. Araştırmada kullanılan ölçekler daha önce yapılan araştırmalarda geçerlilik ve güvenilirliği kanıtlanmış ölçeklerden seçilmiştir. Çalışanlardan ölçek ifadelerine 5'li Likert tipi cevaplaması istenmiştir (1-Kesinlikle Katılmıyorum, 5-Kesinlikle Katılıyorum). Çalışanların sanal kaytarma düzeylerini belirlemede Blanchard ve Henle (2008) tarafından geliştirilen, Türkiye'de Kerse, Soyalin ve Karabey (2016) tarafından test edilen Sanal Kaytarma Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin orijinalinde 22 ifade bulunmaktadır. Araştırmanın yürütüldüğü kültürel ortama ve örnekleme uygun olmaması nedeniyle 20 ifade kullanılmıştır. Gençlerin ölçek ifadelerine 5'li Likert tipi cevaplaması istenmiştir (1-Neredeyse Hiç, 5-Çok Sık). Ölçeğe yapılan güvenilirlik analizi bulgularına göre önemsiz sanal kaytarma boyutunun cronbach alfa katsayısı ,793; önemli sanal kaytarma boyutunun cronbach alfa katsayısı ise ,765' dir. Bir bütün olarak ölçeğin cronbach alfa katsayısı ,728'dir. Sosyal ağ kullanımını ölçmek amacıyla Olufadi (2016) tarafından geliştirilen 29 maddeden oluşan "sosyal ağ kullanımı" ölçeği kullanılmıştır. Bu ankette yer alan sorulardan 10 ifade kişilik ve iyi oluş durumlarını ölçmeye yönelik sorulardır.

Araştırmaya katılan gençlere ilişkin demografik bulgular analiz edildiğinde; erkek öğrencilerin % 60 (270), kız öğrencilerin ise % 40 (180) oranında olduğu belirlenmiştir. Analizlere göre öğrencilerin yaşları incelendiğinde %80'inin 18-24, %20'sinin ise 25-29 yaş aralığında olduğu tespit edilmiştir.

Sanal kaytarma ölçeğinin önemsiz sanal kaytarma ve önemli sanal kaytarma boyutlarının faktör yapısı uyumluluğu doğrulayıcı faktör analiziyle test edilmiştir. Analizde ölçek ifadelerinde standardize edilmiş regresyon katsayısı 0,40'dan düşük olan ifadeler değerlendirme dışı bırakılmıştır. Sosyal ağ kullanımı ve önemli sanal kaytarma davranışları değişkenleri arasındaki ilişkiye bakılacak olursa standardize edilmiş değerlerle değişkenler arasında -0,22 düzeyinde zayıf ve olumsuz yönde bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte sosyal ağ kullanımı ile önemsiz sanal kaytarma davranışları arasında 0,82 düzeyinde güçlü ve olumlu yönde bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Bu sebeple sosyal ağ kullanımına ve sosyal ağ sitelerinde geçen zamana bağlı olarak bağlı olarak sanal kaytarma davranışlarının farklılık kazandığı söylenebilir. Sosyal ağ kullanımı ortalamaları fazla olan gençlerin önemli sanal kaytarma davranışları sergilerken, sosyal ağ sitelerinde az zaman harcayan gençlerin ise önemsiz sanal kaytarma davranışlarını yaygın olarak sergiledikleri değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Sosya Ağlar, Sanal Kaytarma, Gençler, Üniversite Öğrencileri*

DEZAVANTAJLI GRUPLAR AÇISINDAN SÜREKLİ EĞİTİM MERKEZLERİNİN FAALİYETLERİNE ELEŞTİREL BİR BAKIŞ

İbrahim ÇANKAYA²³²

ÖZET

Dezavantajlı gruplar, günlük hayatta toplumsal engeller yaşayan, işe başlarken veya çalışma yaşamında ayrımcılık içeren uygulamalarla karşı karşıya kalan bireylerden oluşmaktadır. Genç işsizler, engelliler, eski hükümlüler, yaşlılar, farklı etnik gruplar, farklı dini kimliğe sahip olanlar ve kadınlar dezavantajlı gruplar arasında yer almaktadır. Dezavantaj, fiziksel engellerden kaynaklandığı gibi, toplumsal ön yargılardan veya piyasanın talep ettiği bilgi ve becerilerden yoksun olmaktan da kaynaklanabilmektedir (Alp,2014). Alan yazında dezavantajlı gruplara yönelik farklı tanımlamalar mevcuttur. Bunlardan bazıları şöyle sıralanabilir: Dezavantajlı gruplar, sağlık hizmetlerinden faydalanma, eğitime erişim, bilgiye erişim, toplumsal katılım konularında toplumun çoğunluğunun sahip olduğu imkanlara sahip olmayan yada bu imkanlara erişiminin önünde engeller bulunan kişiler olarak kabul edilmektedir (Gürsel ve Uysal-Kolaşın,2010). Dezavantajlı gruplar, çalışma yaşamına girişte veya çalışma yaşamında, işgücü piyasalarına uyumu daha düşük düzeyde olan kişilerden oluşan gruplardır (Mayer,2003). Dezavantajlı gruplar içerisinde sayılan bireyler sadece cinsiyet, ırk, yoksulluk gibi nedenlerden değil, öz bakım becerileri için gerekli araçlara sahip olmayan bireyler olarak tanımlanmaktadır (Mayer,2003). Bu gruplar istihdamedilirlikte diğer fertlere göre daha fazla zorluklarla karşılaşan bu gruplar; kadınlar, gençler, uzun süreli işsizler, engelliler, yabancı uyruklu olanlar ve yaşlılardan oluşmaktadır. Türkiye’de kadınlar, gençler, uzun süreli işsizler ve engelliler başta olmak üzere bu tip dezavantajlı gruplar, yasal engel olmamasına, pozitif ayrımcılık içeren düzenlemelere rağmen işgücüne sınırlı olarak katılmakta, kayıt dışı veya düşük ücretli işlerde istihdam edilmekte ve daha yüksek işsizlik riskine maruz kalmaktadır (Alp,2014). Dezavantajlı gruplara ilişkin araştırmalar yapmak ve devlet politikalarına yön verecek raporlar hazırlamak başta üniversitelerin kurumsal sosyal sorumluluğu arasında yer almaktadır. Üniversiteler dezavantajlı gruplara yönelik hazırladıkları projeler, yaptıkları saha araştırmaları ve bu araştırma sonuçlarına ilişkin değerlendirmeleri ile hükümet politikaları üzerinde etkili olabilmektedirler. Türkiye’de ve Uluslararası alanda faaliyet gösteren farklı araştırma grupları Türk Üniversitelerinin akademik performanslarını genellikle bilimsel yayın, proje, patent sayısı veya bilimsel yayınlara yapılan atıflara göre değerlendirmektedir. Oysaki bilimsel araştırma yapmak ve bilimsel makaleler yayınlamanın yanısıra, dezavantajlı grupların ihtiyaçlarına yönelik eğitimler vermek gibi sosyal sorumluluk projeleri hazırlamakta üniversitelerin kurumsal sosyal sorumlulukları arasında yer almaktadır. Bu nedenle Türk Üniversitelerinin dezvantajlı gruplara yönelik faaliyetlerinin değerlendirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu doğrultuda bu çalışmanın amacı, URAP’ın (2017) son 7 yıl içerisinde bilimsel yayın sıralamasına göre Türkiye’de en başarılı ilk 10 üniversitenin sürekli eğitim merkezlerinin faaliyetlerini dezavantajlı gruplar bakımından değerlendirmektir.

Çalışma, sosyal olguları bağlı buldukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı esas alan ve nitel bir araştırma deseni olan durum çalışması olarak tasarlanmıştır. Nitel araştırma yaklaşımı, araştırmacının esnek olmasını, toplanan verilere göre araştırma sürecini yeniden biçimlendirmesini ve gerek araştırma desenini gerekse toplanan verilerin analizinde tümevarıma dayalı bir yaklaşım

²³² Doç.Dr., ibrahim.cankaya@usak.edu.tr

izlemesini gerektirmektedir. Veriler İŞKUR (2017) veri tabanından doküman incelemesi tekniğiyle elde edilmiştir. Toplanan veriler betimsel olarak analiz edilmiştir. Betimsel analiz; elde edilen verilerin, daha önceden belirlenen başlıklar altında özetlenmesi ve yorumlanmasıdır (Şimşek ve Yıldırım,2015). Bilimsel yayınlara göre en başarılı ilk 10 üniversite İstanbul, Ankara ve İzmir’de yer almaktadır. NVİVO 11 programında betimsel analiz sonucuna göre ilk 10 üniversitenin 2016-2017 yılı sürekli eğitim merkezleri faaliyetleri; kurumsal gelişim, mesleki gelişim ve kişisel gelişim faaliyetleri altında kategorize edilmiştir. Dezavantajlı gruplara ilişkin veriler ise 2016 yılında İstanbul, Ankara ve İzmir İŞKUR’a kayıtlı işsiz kadın, işsiz engelli, genç işsiz ve işsiz eski hükümlü sayılarından elde edilmiştir. 2016 yılında Ankara İŞKUR’a yapılan başvurulara dezavantajlı gruplar içerisinde engelli erkekler %79, engelli kadınlar %21, kadın işsizler %51, genç işsizler %44 ve eski hükümlü erkekler %98 oranında yer almaktadır. İstanbul’da 2016 yılında İŞKUR’a yapılan başvurular içerisinde kadın işsizler %47, eski hükümlü erkekler %97 ve genç işsizler %47 oranlarında yer almaktadır. İzmir’de 2016 yılında İŞKUR’a yapılan başvurulara bakıldığında dezavantajlı gruplar içerisinde yer alan kadın işsizlerin %54, engelli erkeklerin %76, eski hükümlü erkeklerin %97 ve genç işsizlerin %44 oranlarında yer aldığı görülmüştür.

Bu çalışmada İstanbul, Ankara, İzmir’de yer alan üniversitelerin 2015-2017 yılları arasında sürekli eğitim merkezleri eğitimleri kurumsal gelişim, mesleki gelişim ve kişisel gelişim adı altında kategorize edilerek değerlendirilmiştir. 2015-2017 yılları arasında Ankara’da Hacettepe, ODTÜ, Gazi, Bilkent ve Ankara Üniversitesi sürekli eğitim merkezlerinde kişisel gelişime yönelik sosyal medya uzmanlığı, yabancı dil, arabulucuk eğitimleri; kurumsal gelişime yönelik, kamu ihale mevzuatı, protokol kuralları, ilk yardım eğitimi, stratejik planlama; mesleki gelişime yönelik, veri analizi, deney hayvanları kullanımı, aile danışmanlığı, laboratuvar asistanlığı gibi eğitimler verilmiştir. İstanbul’da İTÜ, Boğaziçi ve İstanbul Üniversitesi sürekli eğitim merkezlerinde kurumsal gelişime yönelik, savunma sanayi, iş güvenliği, finans yönetimi, halkla ilişkiler, kalite güvenliği; mesleki gelişim kategorisinde, laboratuvar uzmanlığı, bilimsel araştırma yöntemleri, aile danışmanlığı, dış ticaret uzmanlığı gibi eğitimler verilmiştir. Aynı yıl bu üniversitelerin sürekli eğitim merkezlerinde sadece işitme engellilere yönelik “Türk İşaret Dili” eğitimi verilmiştir. İzmir’de Dokuz Eylül ve Ege Üniversiteleri Sürekli Eğitim Merkezlerinde mesleki gelişim kategorisinde, havacılık hizmetleri, pratik İngilizce konuşma, sağlık hizmetleri, araştırma yöntemleri, yamaç paraşütü eğitimleri düzenlenmiştir. Üniversitelerin sürekli eğitim merkezlerinde verilen bu eğitimlerin doğrudan doğruya kadın işsizlere, engellilere, genç işsizlere, yaşlılara, göçmenlere ve eski hükümlülere yönelik olmadığı görülmektedir. Üniversiteler, sürekli eğitim ve yaşam boyu öğrenme merkezleri faaliyetlerini öğrenci gruplarının ve iş dünyasının yanı sıra dezavantajlı gruplara yönelik olarak genişletmelidir.

Anahtar Kelimeler: *Sürekli Eğitim Merkezleri Faaliyetleri, Dezavantajlı Gruplar, Kurumsal Sosyal Sorumluluk.*

TÜRKİYE'DE ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMİNİN GELECEĞİNE YÖNELİK ONTOLOJİK VE EPİSTEMOLOJİK BİR ANALİZ

Kenan IŞIK²³³, Ferudun SEZGİN²³⁴

ÖZET²³⁵

Dünyada ve Türkiye’de öğretmen yetiştirme sistemi sürekli tartışılan bir konu olmuştur. Öğretmen niteliği, öğretmenlerin nerede ve nasıl yetiştirilmesi gerektiği, sahip olmaları beklenen yeterliklerin nasıl ve hangi süreçlerle kazandırılacağı önemli bir tartışma alanıdır. Türkiye’de öğretmen yetiştirme sisteminin örgüt boyutları bakımından mevcut durumunun analizi yapıldığında; öğretmen yetiştirmenin; sistemi, amaçları, varlık gayesi, dayandığı felsefi temelleri, eğitim süreçlerinin işleyişi, örgütsel yapısı, öğretmen yetiştirme sisteminin tarihi ve sosyal evrimi bakımından ontolojik ve epistemolojik çıkmazlarının olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmen yetiştirme sistemlerinin var olma nedenini, gerekli olan nitelikte ve nicelikte öğretmeni yetiştirmek olarak belirtmektedirler. Türkiye’de öğretmen yetiştirme sistemi bir taraftan alan bilgisi, profesyonel eğitimin teorik temelleri, pedagojik formasyon, genel kültür bilgisi gibi yeterlikler bakımından eleştirilirken; diğer taraftan misyonu yönüyle de zihniyet meselesi bakımından eleştirilere uğramaktadır. Öğretmen yetiştirme sürecinde verilen eğitimin milli olma durumunu koruyamaması ve geniş boyutlu bir meslek alanı olarak maddi sebeplerden dolayı tercih edilmemesi yönüyle de sıkıntılara maruz kaldığı söylenmektedir. Yine son yıllarda yapılan bazı araştırmalarda uluslararası standartlarda öğretmen yetiştirilemediği, ilgili alan mezunlarının Türkiye’nin milli eğitim amaçlarını kapsayan bir eğitim anlayışına sahip olmadığı, öğretmen ve idarecilerde ise günün politik koşullarına göre felsefi düşünce şekillendiği vurgulanmaktadır. Bu bağlamda Türk eğitim sisteminin; öğretmen yetiştirme sürecinde potansiyelleri keşfedip yönlendiren ve bunu toplum yararına kullanan öğretmen rolünün ön plana çıkarıldığı, öğretmen yetiştirmeyi Türkiye’nin var olma sorunu olarak ele aldığı bir sistem oluşturması gerektiği söylenebilir.

Bu anlamda, Türkiye’de öğretmen yetiştirmenin anlamı ve var olma gayesi bakımından, sağlam bir felsefi temele oturtulamaması, ayrıca öğretmen yetiştirmede sahip olunan ve bilgi ve birikimlerin bilimsel dayanakları bakımından tartışılması, Türkiye’nin öğretmen yetiştirme anlayışının ontolojik ve epistemolojik bir analizini gerektirmektedir.

YÖNTEM

Bu araştırmada, araştırmanın amacına uygun olarak nitel araştırma yöntemi kullanılmış ve olgubilim (fenomenoloji) deseni benimsenmiştir. Nitel araştırmalarda, algılar ve olayların doğal ortamında gerçekçi ve bütüncül olarak ortaya konulması, araştırmacının katılımcı rolü olması, araştırma deseninde esnekliği olması ve tümevarımcı bir analize sahip olması önemli özellikler arasındadır.

Katılımcılar

²³³ Lisansüstü Öğrencisi vd., fatihlikenan@gmail.com

²³⁴ Doç.Dr., Gazi Üniversitesi, ferudun@gazi.edu.tr

²³⁵ Bu çalışma 2018 yılında Kenan Işık tarafından, Doç. Dr. Ferudun Sezgin danışmanlığında Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü’ne sunulan “Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Sisteminin Geleceğine Yönelik Eğitim Yönetimi Akademisyenlerinin Görüşleri” başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

Türkiye’de öğretmen yetiştirme sisteminin geleceğine yönelik kapsamlı bir analiz yapılabilmesi için eğitim yönetimi alanında akademisyenlerin görüşlerinin alınması gerekli görülmüştür. Bu doğrultuda amaçlı örneklem yöntemi tercih edilmiş, buna bağlı olarak ölçüt örneklem ve maksimum çeşitlilik teknikleri kullanılmıştır. Çalışmanın katılımcılarını 2017 yılında Türkiye’de üniversitelerin eğitim yönetimi alanında çalışan 15 akademisyen oluşturmaktadır. Akademisyenlerin kimliklerini gizli tutmak için A1’den A15’e kadar kodlar kullanılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada verileri toplamak için öncelikle nitel araştırma yöntemleri kapsamında literatür taraması yapılmış; ardından akademisyenlerle yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Akademisyenlerin görüşlerini almak için yarı yapılandırılmış görüşme tekniğine göre oluşturulan görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme soruları hazırlanmadan önce ilgili literatür incelenmiş, ardından araştırmacı tarafından hazırlanan formlar uzman görüşüne başvurularak tamamlanmıştır. Ön uygulama yapılarak görüşme formuna son şekli verilmiş ve geçerlik sağlanmaya çalışılmıştır. Çalışmada katılımcılara çeşitli sonda soruları ile desteklenen iki ana soru yöneltilmiştir. Akademisyenlerle randevu alınarak görüşmeler gerçekleştirilmiş, bu görüşmeler yaklaşık 15-20 dakika sürmüştür. Görüşmelerde her türlü yasal dayanak olması için sözleşme yapılmış, veriler Word ortamında deşifre edilmiş, sonunda 15 katılımcıya ait 35 sayfalık bir veri setine ulaşılmıştır. Elde edilen bu veriler MAXQDA 12 nitel analiz programında çözümlenmiştir. Bu süreçlerin sonunda elde edilen veriler araştırmacı tarafından araştırmanın amacı kapsamında betimsel analizi tekniği kullanılarak analiz edilmektedir.

Verilerin analizi

Verilerin analizi devam etmektedir.

BULGULAR ve SONUÇLAR

Araştırmadan elde edilen veriler incelenerek, Türkiye’nin öğretmen yetiştirme yapısı bütüncül bir bakış açısıyla analiz edilmekte; öğretmen yetiştirme sisteminin çıkmazları felsefi temelleri bakımından epistemolojik ve ontolojik olarak sorgulanmaktadır.

Araştırma devam ettiği için sonuçları daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *öğretmen yetiştirme, eğitim, ontoloji, epistemoloji*

21. YÜZYILIN AKADEMİK EĞİTİM KONSEPTİ VE ÜNİVERSİTELERİN ROLÜ

Seyfi ÖZGÜZEL²³⁶

ÖZET

Küreselleşmeyle ulusal sınırların hemen her alanda hızlı bir tempoyla kaybolduğu süreci hala devam ettirmektedir. Bu süreçte üniversite öğrencilerinin “dünya bireyi” vizyon ve misyonuyla ‘geleceğe’ hazırlanmalarında üniversitelere önemli bir görev düşmektedir.

Ekonomik büyüme ve kalkınmanın zorunlu kıldığı insan kaynağının oluşturulması, bilgi toplumunun gerektirdiği araştırmacı insan gücünün yetiştirilmesi; kısaca her ülkenin 21. Yüzyılda küreselleşmenin getirdiği rekabet ortamında güçlü kalması ve toplumsal refahın artırılması için önem verilmesi gereken önceliklerin başında eğitim gelmektedir. Burada en önemli görev üniversitelere düşmektedir. Üniversitelerimizin; gençlerimizi 21. Yy’ın bilgi toplumunda sahip olacakları yeni rollerine en iyi şekilde hazırlamaları, öğretim elemanlarıyla öğrencilerin yenilikleri (inovasyonu) takip etmeleri, kültürlerarasılık ve disiplinlerarasılık alanlarında deneyim sahibi olmalarına olanak sağlayıp teşvik edici çalışmalar yapmalıdır. Böylece bireylerin hızla değişen bilgi toplumuna katılımı; yeni bilgiler kazanması, yeteneklerini geliştirmesi, yaşam boyu öğrenmeyi benimsemesi, araştırmacı ruhunun gelişmesi ile mümkün olabilecektir. Bireyin bu vasıflarla dünya toplumuna hazırlanması da, üniversitelerde çok boyutlu ve disiplinler arası düşünebilen ve çeşitli becerilerle donatılmış eğitimcilerin varlığıyla gerçekleştirilebilir.

Dünyada bilgi toplumu olma yolundaki çabaların son yıllarda giderek yoğunluk kazanması ile birlikte, nitelikli insan gücüne olan ihtiyaç büyük bir hızla artmaktadır. Dünya toplumuna nitelikli işgücü yetiştirmek, inovasyondan yararlanmak ve kazan-kazan-kazan (birey-kurum-ülke) düzlemlerinde kazanım sağlamak için üniversitelerin, küreselleşmenin sonucu olan “yenidünya” düzenine ayak uydurabilecek, özgüveni olan ve liderlik yapabilecek bireyler yetiştirebilmek için çalışmalar yapmaları önemlidir.

Son yıllarda ülkemizde üniversite sayısı hızla artmaktadır. Ancak üniversitelerin Dünya sıralamasını Akreditasyon kurumları olarak nitelendirilen (QS, URAP, THOMSON, ELSEVIR gibi) farklı uluslararası kuruluşların yapmış olduğu üniversite derecelendirmelerinde arzu edilen üst seviyelerde yer alınmadığı görülmektedir.

Önce uluslararası akreditasyon kurumlarının derecelendirme raporları incelenecek ve hangi kriterlere dayalı olarak değerlendirme yapıldığı ortaya konulacaktır. Bunun yanında dünyada ilk üçyüze giren üniversitelerin durumu akreditasyon kriterleri ışığında farklı alanlarda; öğrenci, öğretim elemanı ve fiziki yapı ile araç-gereçler ve değerlendirmelerde kullanılan diğer faktörler incelenecektir. Yine, Türkiye’de ilk 20’de yer alan üniversitelerden bazılarının iç değerlendirme raporları incelenip dünya sıralamasında başarılı olan üniversitelerle yukarıda belirtilen alanlarda karşılaştırma yapılacaktır.

Yapılacak olan araştırma ve karşılaştırma sonuçlarına dayanarak Türkiye’deki üniversitelerin 21. yy.’nin değişen eğitim-öğretim standartlarına uyum sağlamasına yönelik öneriler sıralanacaktır.

Anahtar Kelimeler: 21. Yüzyıl, Akademik Eğitim Konsepti, Üniversitelerin Rolü,

²³⁶ Doç.Dr., sozguzel@cu.edu.tr

İLKOKUL MÜDÜRLERİNİN BAKIM LİDERLİĞİ DAVRANIŞLARI İLE SINIF ÖĞRETMENLERİNİN UYUM SAĞLAMA DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Yusuf CERİT²³⁷, Hatice KADIOĞLU ATEŞ²³⁸, Serkan KADIOĞLU²³⁹

ÖZET

Eğitim alanında yapılan özellikle de sınıf içi öğretim etkinliklerinde gerçekleştirilen değişim girişimleri öğretmenlerin uygulamaya yönelik olan davranışları sergileme eğiliminde olmaları değişimlerin istenilen düzeyde yerleştirilmesinde önemli oranda olumlu katkı yapacaktır. Bu nedenle öğretmenlerin değişimleri adapte etme davranışlarını gösterme istekliliklerine sahip olmaları önemlidir. Bu bakımdan öğretmenlerin uyum sağlama davranışlarının geliştirilmesine yönelik eylemlerde bulunulmasının gerekliliği ifade edilebilir. Okul müdürleri tarafından işlerinde destekleneceğini, bir sorun ile karşılaştıklarında rahatlıkla müdürlere ulaşabileceğini ve onlardan ihtiyaç duyduklarında yardım alabileceklerini düşünen öğretmenler yapılan değişim girişimlerini işlerine adapte etmeye istekli olabilir. Çalışmanın amacı, ilkokul müdürlerinin bakım liderliği davranışları ile sınıf öğretmenlerinin uyum sağlama davranışları arasındaki ilişki olup olmadığını incelemektir.

Bu çalışmanın verileri İstanbul ili Küçükçekmece ilçesinde bulunan ilkokullarda görev yapan 293 sınıf öğretmeninden elde edilmiştir. Öğretmenlerin uyum sağlama davranışlarını gerçekleştirme düzeylerini belirlemek için Griffin et al. (2007) tarafından geliştirilen ve Cerit (2014) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ve 3 maddeden oluşan uyum sağlama davranışı ölçeği kullanılmıştır. Uyum Sağlama Davranışı Ölçeğinin güvenirlik çalışması için Cronbach alfa katsayısı tespit edilmiştir. Analiz sonucunda ölçeğin alfa değeri .91 ve madde toplam korelasyonu .81 ile .86 arasında değiştiği bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerinin okul müdürlerinin bakım liderliği davranışlarını yerine getirme düzeylerine ilişkin görüşlerini belirlemek için Seashore Louis, Murphy ve Smylie (2016) tarafından geliştirilen ve Cerit, Kadioğlu Ateş ve Kadioğlu (2018) tarafından Türkçe'ye uyarlanan 17 madde ve iki boyuttan oluşan (Öğretimsel İklim Oluşturma Boyutu 11 madde; Öğretimsel Eylemler Boyutu 6 madde) bakım liderliği ölçeği kullanılmıştır. Bakım Liderliği Ölçeği'nin güvenirlik düzeyini belirlemek için Cronbach alfa katsayısı hesaplanmıştır. Bu çalışmada Öğretimsel İklim Oluşturma boyutunun Cronbach alfa katsayısı .94 ve madde toplam korelasyonu .61 ile .86 arasında değişmektedir. Öğretimsel Eylemler boyutunun Cronbach alfa değeri .82 ve madde toplam korelasyonu .59 ile .66 arasında değişmektedir. Toplam ölçeğin Cronbach alfa değeri .94 ve madde toplam korelasyonu .54 ile .84 arasında değişmektedir.

İlkokul müdürlerinin bakım liderliği davranışlarını yerine getirme düzeyleri ve sınıf öğretmenlerinin uyum sağlama davranışlarını gerçekleştirme düzeylerini belirlemek için ortalama ve standart sapma değerleri kullanılmıştır. İlkokul müdürlerinin bakım liderliği davranışları ile sınıf öğretmenlerinin uyum sağlama davranışlarını gerçekleştirme düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson Korelasyon testi kullanılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin uyum sağlama davranışlarını

²³⁷ Prof. Dr.,cerit_y@ibu.edu.tr

²³⁸ Dr., İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, hatice.kadiogluates@izu.edu.tr

²³⁹ Uzman, , serkan1955@hotmail.com

gerçekleştirme düzeyleri üzerinde ilkokul müdürlerinin bakım liderliği davranışlarının etkili olup olmadığını tespit etmek amacıyla ise regresyon analizi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Bakım liderliği, ilkokul, sınıf öğretmeni, uyum sağlama*

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK DÜZEYLERİ İLE İŞTEN AYRILMA NİYETLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Yusuf CERİT²⁴⁰, Hatice KADIOĞLU ATEŞ²⁴¹, Serkan KADIOĞLU²⁴²

ÖZET

Mesleklerinde zorunluluktan kalan öğretmenlerin öğretim etkinlikleri nitelikli şekilde gerçekleştirebilmeye yönelik motivasyonlarının düşük olabileceği düşünüldüğünde öğretmenlerin işten ayrılma niyetlerinin de Türkiye açısından da odaklanması gereken bir sorun olduğu ileri sürülebilir. Öğretmenlerin psikolojik dayanıklılığa sahip olmalarının hem kendileri hem de eğitimin niteliği açısından olumlu sonuçları olduğu ifade edilebilir. Dayanıklılığa sahip öğretmenler karşılaştıkları ve stres oluşturan durumlarla baş edebileceklerinden mesleklerinden ayrılma niyeti oluşmayabilecektir. Dolayısıyla psikolojik dayanıklılık öğretmenlerin işlerinden ayrılma niyetlerine engel olabilecek bir faktör olarak görülebilir. Düşük dayanıklılığa sahip öğretmenler sorunların çözümü için yapacaklarının sınırlı olduğunu düşünecek ve bu yüzden güçlükleri ortadan kaldırmaya yönelik düşük düzeyde azimli şekilde çalışma eğilimi sergileyebileceklerdir. Sonuç olarak da güçlük ve problemlerle karşılaştıklarından direnç göstermeyen ve çözüm için fazla çaba harcamayan yani psikolojik dayanıklılığa sahip olmayan öğretmenler mesleklerinden ayrılmayı düşünebileceklerdir. Bu çalışmanın amacı sınıf öğretmenlerinin psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile işten ayrılma niyetleri arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Sınıf öğretmenlerinin psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile işten ayrılma niyetleri arasındaki ilişkinin incelendiği bu çalışmada ilişki tarama modeli kullanılmıştır. Bu çalışmanın verileri İstanbul Küçükçekmece ilçesinde görev yapan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 287 sınıf öğretmeninden elde edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin %53'ü kadın, %47'si ise erkektir. Öğretmenlerin % 82.2'si fakülte ve %17.8'i ise yüksek lisans eğitimi almışlardır. Öğretmenlerin %11.1'i 1-5 yıl, %18.3'ün 6-10 yıl, %23.3'ü 11-15 yıl, %27.5'i'nin 16-20 yıl ve %19.5'inin ise 21 yıl ve üzerinde mesleki kıdeme sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu çalışmanın verileri Smith, Dalen, Wiggins, Tooley, Christopher & Jennifer (2008) tarafından geliştirilen ve Doğan (2015) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeği ve Conley ve You (2014) tarafından geliştirilen ve Cerit ve Özdemir (2015) tarafından Türkçe'ye uyarlanan işten ayrılma niyeti ölçeği kullanılmıştır.

Verilerin analizinde ortalama, standart sapma, korelasyon ve regresyon analizi kullanılmıştır. Korelasyon analizi sonuçları öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile işten ayrılma niyetleri arasında anlamlı ve olumsuz ilişki olduğunu göstermiştir. Regresyon analizi ise öğretmen psikolojik dayanıklılığının işten ayrılma niyetlerinin önemli bir yordayıcısı olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlerin psikolojik dayanıklılığı, işten ayrılma niyeti, sınıf öğretmeni

²⁴⁰ Prof. Dr., cerit_y@ibu.edu.tr

²⁴¹ Dr., İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, hatice.kadiogluates@izu.edu.tr

²⁴² Uzman, , serkan1955@hotmail.com

ÖĞRETMENLER PERFORMANS SİSTEMİNİ DEĞERLENDİRİYOR

Mustafa DEMİR²⁴³

ÖZET

Denetim, eğitim örgütlerinde etkililik ve verimliliğin artırmak için vazgeçilmez bir boyut olarak karşımıza çıkmaktadır. Denetim, Eğitim örgütlerinin önceden belirledikleri hedeflere ulaşım ulaşılmadığının tespit edilmesini sağlayarak örgütlerin eksik yönlerini ortaya çıkarır bunların ortadan kaldırılmasına olanak sağlar (Aydın,2014). Danielson (2011), öğretmenlerin değerlendirilmesinin iki temel amaçla yapıldığını belirtmektedir. Bunlar; öğretmen kalitesini sağlamak ve mesleki gelişimi teşvik etmektir. Yazara göre bu süreçte iyi öğretimin tutarlı bir tanımının yapılmasına, bu tanım için ortak bir anlayışın geliştirilmesine ve yetenekli değerlendiricilere ihtiyaç vardır. Denetim, öğretmenlerin öğretimle ilgili anlayışını, düşüncesini etkileyerek sınıfta öğretimi geliştirmelidir. Diğer bir ifadeyle değerlendirme sistemleri, etkili öğretim davranışlarını artırmak ve öğretmen profesyonizmini geliştirmekle sorumludurlar (Ponticell ve Zepeda, 2004). Öğretmenlerin sınıfta yaptıklarını ölçen performans değerlendirmeleri öğretmenlerin yeterliklerini ve hazır bulunuşluklarını değerlendirmek için çok etkili bir araçtır (Darling Hammond,2010). Performans değerlendirme; çalışanlara kendi performansları konusunda iş niteliklerine dayalı olarak dönüt sağlamanın yanında değerlendirilenlerle değerleyenler arasında bilgi alışverişine imkân tanıyan bir forum oluşturur (Akşit, 2006). Karip, Eroğlu ve Erden'e göre etkili bir performans değerlendirmenin amaçları; öğrencilere nitelikli bir öğretim sağlamak, öğretmenlere mesleki bilgi ve becerilerini artıracabilecekleri fırsatlar oluşturmak, yüksek performans gösteren öğretmenleri motive etmek, okulun amaçları ve öğretmenlerin mesleki hedef ve beklentilerine ilişkin iki yönlü bir iletişim ortamı oluşturmaktır (aktaran, Aslanargun, 2009). Dolayısıyla performans değerlendirmenin eğitimin tüm paydaşlarına ve kurumsal işleyişine fayda sağladığı söylenebilir. Türkiye'de öğretmenlerin mesleğe yerleşebilmek için girdikleri Öğretmenlik Alan Bilgisi Test (ÖABT) sonuçları incelendiğinde performans değerlendirmenin önemi daha iyi anlaşılabilir. 2016 yılı ÖABT sonuçları incelendiğinde 50 sorudan ortalama 32,637 doğru yaparak en başarılı Türkçe öğretmen adayları olurken İngilizce öğretmen adayları 27,295 doğru yapmışlardır. En başarısız olanlar ise 50 soruda ortalama 9,994 doğru yapan lise matematik öğretmenler adaylarıdır (Çakmakçı, 2017). Öğretmen adayları branşlarına yönelik eğitim aldıktan sonra girdikleri alan sınavında beklenen başarıyı gösterememektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin mesleğe girdikten sonra da belirli periyotlarda değerlendirilmeleri mesleki gelişimleri ve etkili bir öğretim sağlamak amacıyla çok önemlidir. Ancak performans değerlendirme süreci sadece yasal bir gerekliliği yerine getirmek için kâğıt üzerinde gerekli önem verilmeden yapılırsa istenen amaçlara ulaşamayacağı söylenebilir. Teftiş sistemi günümüzde bir çok değişikliğe uğrayarak müfettişler farklı adlarla ifade edilmişlerdir. Öğretmenlerin denetlenmesi müfettişlerden alınarak okul müdürlerine bırakılmıştır. Bu durum günümüzde bir çok tartışmayı beraberinde getirmiş ve tartışmalar hala devam etmektedir. Okul müdürlerinin seçilmesi ve adanmasının objektif kriterlere dayalı olarak yapılmadığı bo doğrultuda okul müdürlerinin öğretmenleri değerlendirmesinin bir çok sakıncasının olduğu ileri sürülmüştür. Bütün bu tartışmalar sürecinde milli bakanlığı öğretmenlerin performanslarının değerlendirmesi ile ilgili çalışma başlatmış ve görevi okul müdürlerine vermiştir. Öğretmenlerin performans değerlendirme sistemi hakkında öğretmenlerin ne düşündükleri son derece önemlidir. Değerlendirmeye tabi tutulan öğretmenlerin bu konuya ilişkin görüşlerinin alınması ve bu görüşler

²⁴³ Öğretmen, mustafa.ferrum@gmail.com

doğrultusunda sistemde gerekli düzenlemelerin yapılması sistemin etkili uygulamasında yardım sağlayacaktır. Literatürde konuya ilişkin araştırmalar olmasına rağmen yeterli değildir.

Araştırmada nitel artırma yöntemlerinden olgu bilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Olgu bilim yaklaşımında bireylerin bir olgu yada olaya dönük olarak görüşleri ve bunlara yüklenen anlamlar ortaya çıkarılmaya çalışılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Olgu bilim araştırmalarında kişilerin deneyimlediği olayları zihinsel olarak nasıl yapılandırdığını ortaya çıkarılmaya çalışılır (Patton, 2014). Bu uygulamada öğretmenlerin deneyimlediği performans değerlendirme sistemi hakkındaki görüşleri ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Katılımcılar 2017-2018 eğitim öğretim yılında Rize'nin Fındıklı ilçesinde milli eğitim bakanlığında çalışmakta olan ilkokul, ortaokul ve lisede çalışmakta olan 12 öğretmen yer almaktadır. Çalışma grubu max örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Bu yöntem konuya dönük olarak farklı kişilerin görüşlerinin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Çalışmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Araştırmacılar tarafından hazırlanan görüşme formu kapsam geçerliğinin sağlanması için ilgili literatür incelenerek oluşturulmuştur. 10 sorunun yer aldığı taslak görüşme formu alan uzmanlarının görüşüne sunulmuş ve gerekli düzeltmelerin ardından 8 soruluk görüşme formu elde edilmiştir. Görüşme formu bu haliyle Türkçe alan uzmanı iki kişi tarafından incelenmiştir. Ayrıca uygulama öncesinde çalışma grubuna dahil olmayan üç öğretmen ile pilot uygulamalar yapılmıştır. Süreç sonunda gerekli düzeltmeler yapılarak son şekli verilen görüşme formu veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Görüşmeler sırasında katılımcıların izniyle ses kaydı yapılmış ve yazılı notlar alınmıştır. Araştırmada verileri betimsel olarak analiz edilmiş ve analiz sonuçları tablolar halinde verilmiştir.

Öğretmenlerin performanslarını değerlendirmek üzere uygulanan mevcut sistemin geliştirilmesi için yapılabilecekler konusunda öğretmenlerin çoğunluğu okul müdürünün daha çok izleme faaliyeti yapmasını ve değerlendirmenin bir süreç boyunca gerçekleşmesini önermişlerdir. Öğretmenler okul müdürünün kendilerini yeterli sürede ve farklı durumlarda gözlemlemesini beklemektedirler. Bir veya birkaç ders saatinde yapılan değerlendirmeyi sağlıklı bulmamaktadırlar. Denetimin önemli ilkelerinden biri olan süreklilik ilkesi de denetimi yıl içine yaymayı gerektirir (Başar, 1995). Performans değerlendirmede okul müdürleri tarafından yapılan gözlemin önemli bir veri kaynağı olduğunu belirten Tonbul (2009) ise sadece sınıf gözlemleri kullanılmasının değerlendirmede tekdüzeliğe neden olarak sorun oluşturduğunu belirtmektedir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda bazı önerilerde bulunulabilir. Performans değerlendirmenin gerçek anlamda amacına ulaşabilmesi için değerlendirme sonuçlarına göre öğretmenlerin mesleki gelişim ihtiyacı karşılanmalıdır. Bu süreçte öğretmenlerin gelişmeye istekli olmaları çok önemlidir. Dolayısıyla öğretmenlere performans değerlendirmenin eksikliklerin ortaya çıkarılacağı bir teftiş süreci olduğu değil gerçek amacın mesleki ve bireysel gelişimleri için bir fırsat süreci olduğunun farkında olmalarını sağlayacak gerekli bilgilendirme yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: *Öğretmen ,Performans Değerlendirme,Değerlendirme Ölçütleri*

ELEŞTİREL DÜŞÜNME BECERİLERİ ODAKLI BİR DERS TASARIMI

Mustafa DEMİR²⁴⁴

ÖZET

Fen okuryazarlığının temelini oluşturan “sorgulama becerileri” argümantasyon süreciyle doğrudan ilişkilidir. Çünkü argümantasyon, bilimsel düşüncelerin yapılandırılmasında, muhakeme sürecinin işletilmesinde ve bilgilerin sınanmasında işletilen süreçtir ve bu süreç aslında bir bilim insanı gibi düşünmeyi-davranmayı gerektirir (Bricker ve Bell, 2008). Günümüzde fen eğitiminin temel dinamikleri incelendiğinde, bilim insanlarının doğayı açıklama yöntemlerinin günlük hayatta karşılaşılan problemlere uygulanması becerisinin ön planda olduğu görülür (NRC, 1996). Bu açıdan değerlendirildiğinde argümantasyon tabanlı bilim öğrenme süreçlerinin fen eğitimi açısından önemi ortaya çıkmaktadır. Ancak bu alanda yapılan araştırmalar, eğitim sistemimizde öğretmen merkezli öğrenme süreçlerinin hâkim olduğunu göstermektedir (Temelli ve Kurt, 2011; Havedanlı, 2006; Ekici, 2002). Bu çalışmada gerçekleştirilen ATBÖ süreci ile öğrencilerin bilimsel okuryazarlık algısını destekleyecek bir öğrenme ortamı oluşturulmaktadır. Bu süreçte öğrenciler işlenecek ünite ile ilgili araştırmak istedikleri soruları belirlemekte ve öğretmen rehberliğinde küçük-büyük grup tartışmaları gerçekleştirmektedirler. Belirledikleri soruları araştırmak için öğrenciler gerek deneyler tasarlayarak gerekse zihinsel muhakeme/akıl yürütme ile ortaya koydukları delillerini sunarak sınıf ortamında bu delilleri tartışmaya açmaktadırlar. Böylelikle öğrenciler hem yaparak-yaşayarak hem de zihinsel olarak fen bilimleri sorgulamaya dayalı bir öğrenme süreci ile öğrenmektedir (Greenbowe, Hand ve Legg, 2001).Yapılan araştırmalar türkiyede okullarda araştırma sorgulama temelli yaklaşımların kullanılmadığı yönündedir.Bu açılışlara dayalı olarak Okullarda geleneksel yaklaşımlara dayalı öğretim yaklaşımlarının kullanıldığı söylenebilir.Özellikle türkiyede okullarda araştırma sorgulamaya dayalı yaklaşımların kullanılmamasına yönelik olarak bir çok faktör ileri sürülmektedir.Bunların başında öğretmenlerin öğretim yaklaşımları konusunda bilgi ve beceri eksikliklerinin olduğu ortak görüştür.Bu doğrultuda öğretmenlerin bu konuda yederli düzeye getirilmesi son derece önemlidir. Bu anlamda öğretmenlerin öğretim yaklaşımları konusunda yetiştirilmeleri ve farklı yaklaşımlarla ilgili uygulamalarla karşılaşmaları sağlanmaları bu alandaki boşluğu doldurmada katkı sunacaktır. Araştırma sorgulamaya dayalı pek çok çalışma yapılmış olmasına rağmen bu uygulamaların uygulamadan ziyade teorik olması öğretmenlerin bu çalışmalara uzak durmalarına neden olmaktadır.Bu durum göz önüne alınarak öğretmenlerin öğretim yaklaşımlarına dönük olarak uygulamaya dayalı dokümanlara ihtiyaca duydukları aşıkartır.Literatürdeki bu boşluk dikkate alındığında bu çalışmanın yapılma gerekcsi ortaya çıkmaktadır.Bu çalışma ile beraber araştırma ve sorgulamaya dayalı olarak bir ünitenin nasıl tasarlanacağı ve sınıf içinde nasıl uygulanacağı en ince ayrıntısında kadar tasarlanmıştır. Özellikle uygulamaya dayalı örneklerin artması öğretmenlerin bu alandaki eksikliklerini gidermede etkili olacağı düşünülmektedir. Yeni hazırlanan fen bilimleri programına bakıldığı zaman öğretim yaklaşımı olarak araştırma sorgulamaya dayalı öğrenme yaklaşımlarını esas almaktadır.Bu anlamdada yeni müfredatın uygulanmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma 2017-2018 Eğitim öğretim yılı birinci döneminde Rize' Fındıklı ilçesinde bulunan bir ortaokulda gerçekleştirilmiştir. Araştırma yarı deneysel olarak yürütülmüştür. Bu

²⁴⁴ Öğretmen, mustafa.ferrum@gmail.com

kapsamda 8.sınıflarından rastgele secilen bir sınıf uygulama bir sınıf kontrol grubu olarak seçilmiştir. Uygulama grubunda Argümantasyon tabanlı bilim öğrenme yaklaşımına dayalı olarak uygulamalar yürütülürken kontrol grubunda ders kitabı ve mevcut öğretim programına göre uygulamalar yürütülmüştür. Uygulama grubunda 26 öğrenci bulunmaktadır. Uygulama 8.sınıflarda 2.ünite olan basit makineler ünitesinde gerçekleştirilmiştir. Ünite kazanımları da dikkate alınarak ünite tabanlı başarı testi geliştirilmiştir. Testte 16 tane çoktan seçmeli soru ve 5 tane kavram sorusu bulunmaktadır. Başarı testi pilot uygulaması 150 kişi ile gerçekleştirilmiştir. Başarı testi ve kritik düşünme testi uygulama öncesinde uygulama ve kontrol grubuna öntest olarak uygulanmıştır. Uygulamalar gerçekleştirildikten sonra Başarı testi ve kritik düşünme testi de öntest olarak uygulanmıştır. Uygulama 1 ay boyunca sürmüştür. Verilerin analizinde öncelikle verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testi uygulanmış verilerin normal dağılım gösterdiği görülmüştür.Verilerin normal dağılım göstermesi nedeniyle verilerin analizinde bağımsız t testi kullanılmıştır. Çoktan seçmeli test için KR-21 değeri 0,80 bulunmuştur.Çoktan seçmeli soruların madde analiz yapılarak güçlük indeksi ve ayırt edicilik indisleri hesaplanmıştır. Kavram sorularının analizi için ölçme değerlendirme alanında çalışan 2 akademisyen ve alanında yeterli olan bir öğretmen cevap anahtarı hazırlanmıştır. Kavram soruları iki kişi tarafında okunmuş ve karşılaştırmalar yapılarak puanlama işlemi yapılmıştır.

Araştırmadan elde edilen veriler ışığında yapılan analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin çoktan seçmeli testlerde ve kavram sorularında öntest-sontest ortalama puanlarında anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu farklılık ortalama puanı daha yüksek olan sontest lehinedir. Araştırmada ayrıca öğrencilerin kritik düşünme becerilerindeki değişim de incelenmiştir. Bu amaçla uygulama yapılan eğitim-öğretim yılının başında ve sonunda Kritik Düşünme Testi (KDT) uygulanmıştır. KDT'nden elde edilen veriler ışığında yapılan analiz sonuçları KDT'nin tümevarım, tümdengelim, gözlem, güvenilirlik ve varsayım olmak üzere 5 alt boyutu bulunmaktadır. Araştırmadan elde edilen verilere göre bu alt boyutlarda meydana gelen değişime ilişkin bulgular özetlenmiştir.Bu sonuçlara göre bu alt boyutların hepsinde öntest-sontest sonuçları arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Tüm boyutlarda bu farklılık ortalama puanı daha yüksek olan sontestler lehinedir. Bu bulgu, ATBÖ sürecinin öğrencilerin kritik düşünme becerilerinin gelişimine etkisi olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Anahtar Kelimeler: *Fen Bilimleri ,Kritik Düşünme,Ortaokul*

KURUMSAL İTİBAR İLE İŞ DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİ: ÖRGÜTSEL BAĞLILIĞIN ARACILIK ROLÜ

Selçuk DEMİR²⁴⁵

ÖZET

Kurumsal itibar, iç ve dış müşterilerin örgütüne ilişkin olumlu algıdır. Soyut bir nitelik taşıyan kurumsal itibar, somut değerler üretilmesinde önemli bir araçtır. Kurumun itibar algısının yüksek olması, beraberinde bir çok avantajı da getirmektedir. İtibar düzeyi yüksek olan kurumlar; çalışanlarının tutum ve davranışlarını (memnuniyet, işe istek duyma, kuruma bağlılık gibi) olumlu olarak etkiler, iç ve dış çevredeki kişilerin güvenini kazanır ve toplumu yönlendirirler. İtibar, zaman içerisinde oluşan ancak bir anda kaybedilecek bir değerdir. Dolayısıyla yöneticilerin ve astların titizlikle üzerinde durmaları gereken soyut bir varlıktır.

Bu çalışmada okulların itibar algısının, öğretmenlerin iş doyumunu ve örgütsel bağlılıkları üzerindeki rolünün belirlenmesi amaçlanmaktadır. Çalışmada birarada incelenen bu değişkenler, okullarda bireysel ve örgütsel çıktılar elde etmede önemlidir. Bu çalışmanın teorik ve pratik olarak okulların ve öğretmenlerin mevcut durumlarına ilişkin daha iyi anlayış sunması beklenmektedir. Ayrıca, bu araştırma alternatif teorik modeller üretilmesine olanak sağlamaktadır. Araştırmanın diğer bir önemli yönü, kurumsal itibar ile iş doyumunu arasındaki ilişkide, örgütsel bağlılığın aracılık etkisinin test edilmesidir. Böylelikle bu kavramlar arasındaki ilişkiler, daha açık bir şekilde belirlenmektedir.

Araştırmanın çalışma evreni 2017-2018 eğitim öğretim yılında Hatay ilindeki okullarda görev yapan öğretmenlerdir. Bu çalışmada seçkisiz olarak belirlenen grupların örneklem için seçilmesi olarak tanımlanan küme örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma evreni olan Hatay ilindeki her okul bir küme kabul edilip okullar tesadüfi olarak seçilmiştir. Örnekleme alınan 30 okulda görev yapmakta olan 281 öğretmen bu araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Örneklem sayısı bu evren için %95 güven aralığında yeterli sayıdadır.

Veri toplama aracı olarak verilen ölçeklerden kurumsal itibarı ölçmek için, Fombrun ve diğerleri tarafından geliştirilen ve araştırmacı tarafından da eğitim örgütlerine uyarlanan Kurumsal İtibar Ölçeği kullanılmıştır. Cronbach's Alpha Güvenirlik Katsayısı .962 olarak bulunmuştur. Örgütsel bağlılığı ölçmek için, Karakuş ve Aslan (2009) tarafından geliştirilen Örgütsel Bağlılık Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı .890 olarak bulunmuştur. İş doyumunu ölçmek için Griffin ve diğerleri (2010) tarafından geliştirilen ve araştırmacı tarafından Türkçeye uyarlanan İş Doyumu Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı .826 olarak bulunmuştur.

Faktör analizi sonuçları ve Cronbach's Alpha güvenirlik katsayıları, kullanılan ölçeklerin geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir. Verilere öncelikle açımlayıcı (SPSS ile), ardından doğrulayıcı faktör analizleri (AMOS ile) yapılmıştır. Yapısal eşitlik modellemesi aracılığıyla analizler gerçekleştirilmiştir.

Yapısal eşitlik modeli sonucunda ortaya çıkan ve en iyi uyum indekslerini üreten yapısal modele göre; öğretmenlerin, okullarına ilişkin itibar algıları arttıkça iş doyumunu ve örgütsel bağlılık düzeyleri artmaktadır. Öğretmenlerin iş doyumunu, örgütsel bağlılık düzeylerini arttırmaktadır.

²⁴⁵ Dr., selcuk_demirs@hotmail.com

Kurumsal itibar algısı, örgütsel bağlılığın kısmi aracılık etkisiyle iş doyumunu arttırmaktadır. Okulun itibar algısı, öğretmenin iş doyumunu doğrudan ve dolaylı olarak etkilemektedir.

Anahtar Kelimeler: *Kurumsal İtibar, Örgütsel Bağlılık, İş Doyumu, Öğretmen.*

DOÇENTLİK YÖNETMELİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRETİM ÜYESİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Zeki ÖĞDEM²⁴⁶, Didem KOŞAR²⁴⁷, Serkan KOŞAR²⁴⁸, Emre ER²⁴⁹

ÖZET

Küreselleşme ve beraberinde getirdiği değişim süreçleriyle beraber, dünya tek bir mekân haline gelmekte ve ekonomik, siyasal, sosyal, kültürel değerler ve bu değerler etrafında oluşmuş birikimler sınırlar ötesine taşmaktadır (Köse, 2003). Küreselleşme süreci ile birlikte, dünya genelinde; teknolojiye, iletişimde (Çeken, Dalgın ve Karadağ, 2009), eğitimde (Eser, 2014) değişimler söz konusudur. Ayrıca dünya ekonomisinin yeniden yapılanmasında ve rekabet edebilmenin şartlarının değişmesinde önemli bir rol oynayan küreselleşme, bilgi toplumunda üniversitelerin rollerinin ciddi şekilde tartışılmasına neden olmaktadır (Çetin, 2007). Üniversite; geçmişten bugüne toplumsal konumu, rolü, örgütlenmesi, işleyişi ve çalışanları ile diğer kurumlardan farklı bir nitelik göstermesine rağmen, diğer toplumsal kurumlar gibi içinde bulunduğu toplumdaki siyasal, ekonomik, toplumsal ve kültürel etmenlerden etkilenmektedir. Üniversitenin kurumsal yapılanması, bilimsel üretim süreci, öğretim üyeleri, eğitim programı ve öğretim etkinlikleri toplumdaki gelişme ve değişimlere bağlı olarak dönüşmektedir. Türkiye’de üniversite öğretim elemanı yetiştirilmesinde nitelik ve nicelik yönünden sürekli sorunlarla karşılaşmıştır (Karakütük, Tunç, Özdem ve Bülbül, 2008).

Son yıllarda, üniversitelerin değişen rolleri üzerine çalışmaların yoğunlaştığı görülmektedir (Erdem, 2013; Erdil, Pamukçu, Akçomak ve Erden, 2013; Sungur, 2015). Bu çalışmalar ile birlikte öğretim üyesi yetiştirme süreçleri ve akademik hayatın bir basamağı olan doçentlik üzerine de çalışmalar bulunmaktadır. İlgili alanyazın incelendiğinde doçentlik sınavının hukuksal yapısı üzerine çalışmalar olduğu (Avcı, 2009; Demircioğlu, 2016) görülmektedir, ancak doçentlik sınavı ve atanma süreçlerinin niteliği ile ilgili kaynaklar oldukça sınırlıdır. Bir üniversiteyi üniversite yapan, sahip olduğu nitelikli akademik personeldir. Bir üniversite sahip olduğu akademik personelin niteliği kadar niteliklidir. Bugün özellikle gelişmiş ülke üniversitelerinde akademik personelin niteliğine büyük önem verilmektedir (Erdem, 2006).

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nda öğretim üyelerinin görevleri tanımlanmakta ve Türkiye Yükseköğretim Ulusal Yeterlilikler çerçevesinde doktora düzeyini bitiren kişilerin nitelikleri belirtilmektedir (YÖK, 2010). Gerek 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu gerekse Yükseköğretim Ulusal Yeterlilikler çerçevesi incelendiğinde, öğretim üyesi özelliklerinin, uluslararası çapta yetkinliğe sahip, yeni fikirlere açık ve bunları analiz edebilen, alanına ve mesleki yetkinliğe sahip ve alanı ile ilgili çalışmaları takip eden olması gerektiği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda öğretim üyesinin yetiştirilme sürecinde ve akademik hayatındaki gireceği sınavlarda, bu özelliklerin ölçülmesi beklenmelidir. Türkiye’de en önemli akademik unvan sınavlarının başında yer alan ve Üniversitelerarası Kurul (ÜAK) Başkanlığı tarafından yürütülen doçentlik sınavı ile ilgili bugüne kadar birçok farklı düzenleme gerçekleştirilmiştir. Son olarak 2015 yılında gerek mevzuat çerçevesinde ve gerekse yargı organları kararları doğrultusunda önemli gelişmeler meydana gelmiştir (Demircioğlu, 2016). 2015 yılından

²⁴⁶ Dr.,zekiogdem15@hotmail.com

²⁴⁷ Doç.Dr., Hacettepe Üniversitesi, didemkosar@hacettepe.edu.tr

²⁴⁸ Doç.Dr., Gazi Üniversitesi, skosar@gazi.edu.tr

²⁴⁹ Dr., Gazi Üniversitesi, emre86er@gmail.com

itibaren doçentlik sınavı halihazırda olduğu şekliyle devam etmektedir. Var olan doçentlik sınavı süreci ÜAK Başkanlığı tarafından yürütölmektedir.

2018 yılının başında Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne (TBMM) Yükseköğretim Kanunu ile Yükseköğretim Personel Kanunu ve Yükseköğretim Kurumları Öğretim Elemanlarının Kadroları Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun teklifi sunulmuştur. Söz konusu kanun teklifinde doçentlik sınavı ile ilgili değişiklikler yapılmaya çalışıldığı görölmektedir. Yasalaşması beklenen kanun teklifinde doçentlik sınavı başvurusunda şart olarak sunulan yabancı dil puanının düşürölmesi ve doçentlik sözlü sınavının kaldırılmaya çalışıldığı görölmektedir (TBMM, 2018). Nihayetinde söz konusu değişiklikler 15 Nisan 2018 tarihinde "Doçentlik Yönetmeliği" yürürlüğe girmesiyle kabul edilmiş, dil puanı düşürölmüştür, doçentlik sözlü sınavı kaldırılmıştır ve dosyadan başarılı bulunan adaylara "Doçentlik Unvanı" verilmekte ve "Doçentlik Belgesi" düzenlenmektedir (Resmî Gazete, 2018). Bu bağlamda çalışmanın amacı, değiştirilen doçentlik yönetmeliğiyle ilgili değişikliklerin adayların niteliği ve akademik hayatın geleceği bağlamında değerlendirilmesidir.

Nitel araştırma yöntemi ve temel nitel araştırma deseninde kurgulanan bu çalışmanın çalışma grubunu en az üç dönem doçentlik sözlü sınavında görev almış profesörler, yürürlükteki mevcut yönetmelikle doçent olanlar ve 2017 Aralık dönemi itibariyle doçentlik başvurusunu yapmış yardımcı doçentler oluşturmaktadır. Yukarıdaki özelliklere uyan öğretim üyelerinin oluşturduğu çalışma grubunun belirlenmesinde maksimum çeşitlilik ve ölçüt örnekleme yöntemlerinden faydalanılmıştır. Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılacak, verilerin analizinde içerik analizinden yararlanılacaktır.

Araştırma verilerinin toplanması devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Öğretim üyesi, doçentlik, doçentlik yönetmeliği, nitel araştırma*

ÖĞRETMENLERİN ÖZ YETERLİKLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ: BİR DURUM ÇALIŞMASI

Serkan KOŞAR²⁵⁰, Emre ER²⁵¹, Zeki ÖĞDEM²⁵², Didem KOŞAR²⁵³

ÖZET

Öz yeterlik kavramı bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olarak incelenen bir kavram olarak alan yazında yer almaktadır. Öz yeterlik, bireylerin amaçlarını gerçekleştirirken çevresel etmenleri olumlu bir biçimde yönetmeleri ve karşılaştıkları engellere karşı dayanıklı olduklarına yönelik inançları olarak ifade edilmektedir (Bandura, 1997). Bandura, öğretmenlerin öz yeterliğini etkileme potansiyeli olan dört önemli faktörün olduğunu belirtmektedir. Bu faktörler; (i) sözel ikna, yani öğretmenlerin diğer öğretmenlerden, okul müdürlerinden ya da müfettişlerden duydukları cesaret verici ve destekleyici söz ve davranışlarını; (ii) dolaylı yaşantılar, öğretmenlerin meslektaşlarının başarı ya da başarısızlıklarını gözlemleyerek bireysel yeterlikleri hakkında yorum yapmalarını; (iii) psikolojik durum, psikolojik durumun bireylerin öz yeterlik algılarında önemli bir etmen olarak görülmesini ve (iv) mesleki ustalık deneyimleri, öğretmenlerin geçmiş mesleki deneyimlerinin öz yeterlik algılarında önemli bir etmen olarak görülmesini, ifade etmektedir. Bu açılardan incelendiğinde öz yeterlik kavramı, öğretmenlerin okulda öğrencilere sunulan öğrenme olanaklarının zenginleştirilmesi ve her öğrenciye ihtiyaç duyduğu akademik ve sosyal desteğin sağlanması bakımından sorumluluk almaları konusunda üzerinde önemle durulan bir kavram olmuştur.

Öz yeterlikleri yüksek olan öğretmenlerin yeni öğretim yöntemlerini kullanma ve sınıf içinde öğrenme pratiklerini değiştirme eğiliminde oldukları (Guskey, 1988), ayrıca öz yeterlikleri yüksek öğretmenlerin anlama gücü çeken ve akademik başarıları düşük olan öğrencilere yönelik daha fazla zaman harcama eğiliminde oldukları, öğrencilerin ihtiyaç ve beklentilerine uygun olarak ders içeriklerini farklılaştırdıkları, yeni öğretim yöntem ve tekniklerini uygulamaya çalıştıkları ve mesleğe bağlılıklarının yüksek olduğu ifade edilmektedir (Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy, 2001). Öğretmen öz yeterliği ile ilgili araştırmalar incelendiğinde, öğretmen öz yeterliğinin okul müdürünün liderlik stiliyle (Kurt, 2009), öğretmenlerin değişime direnme davranışlarıyla (Çalık, Koşar, Kılınc ve Er, 2013), örgütsel vatandaşlık davranışlarıyla (Yücel, Yalçın ve Ay, 2009), öğretmen profesyoneli ve güven (Koşar, 2015) kavramlarıyla ilişkilendirildiği görülmektedir. Ayrıca öğretmenlerin kişilik özellikleri ile öz yeterlik algılarının incelendiği bir araştırmada, öğretmenlerin genel olarak kendi öz yeterlik düzeylerini yüksek olarak algıladıkları ve dürüstlük ile açıklık kişilik boyutlarının öğretmen öz yeterliğiyle (Djigic, Stojiljkovic ve Doskovic, 2014) ve öz yeterlik kavramının okulun kendine özgü durumsal özellikleriyle ilişkili olduğu belirtilmektedir (Raudenbush, Rowan ve Cheong, 1992).

Alan yazında yoğun olarak kullanılan ve Türkçeye uyarlanan öğretmen öz yeterliği ölçeğinde (i) öğrenci katılımı, (ii) öğretim stratejileri ve (iii) sınıf yönetimi olmak üzere üç boyut bulunmaktadır. Öğretmen öz yeterliği, öğretmenin öğretim süreçlerinde başarılı olması ve bu süreçte öğrencilerin öğrenmesini olumlu yönde etkileyebilmesi olarak tanımlanmaktadır (Çapa, Çakıroğlu ve Sarıkaya, 2005; Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy, 2001). Öğretmen öz yeterliğine ilişkin yapılan çalışmaların

²⁵⁰ Doç.Dr., skosar@gazi.edu.tr

²⁵¹ Dr., Gazi Üniversitesi, emre86er@gmail.com

²⁵² Dr., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, zekiogdem15@hotmail.com

²⁵³ Didem KOŞAR

büyük bir çoğunluğu nicel araştırma yöntemleriyle sürdürülmüş, öz yeterlik kavramına ilişkin yapılan nicel çalışmaların bulgularını desteklemeye yarayacak nitel çalışmalara ihtiyaç duyulduğu görülmüştür. Buradan hareketle bu çalışmanın temel amacını öğretmenlerin öz yeterliklerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi oluşturmaktadır.

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi ve durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışması deseninde bir duruma ilişkin etkenler (ortam, bireyleri, olaylar, süreçler vb.) bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik ve ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubunun seçimde öğretmenlik cinsiyeti, kıdemi ve branşı çeşitlenmesine dikkat edilmiş ve araştırmaya katılan öğretmenlerin Eğitim Yönetimi alanında yüksek lisansa devam ediyor veya bitirmiş olması ölçütüne dikkat edilmiştir. Çalışma verilerinin toplanması amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılacaktır. Bununla birlikte, konuya ilişkin detaylı bir çözümleme yapabilmek amacıyla gerekli görülen yerlerde doğrudan alıntılara da yer verilecektir. Yıldırım ve Şimşek (2016) nitel araştırmalarda geçerliği ve güvenilirliği artırmak amacıyla bazı yöntemlerin kullanılabileceğini ifade etmektedir. Bu doğrultuda, araştırmacının geçerliğini artırmak amacıyla uzun süreli etkileşim ve katılımcı teyidi yöntemlerinden yararlanılacaktır. Mevcut araştırmada Yıldırım ve Şimşek'in önerileri doğrultusunda güvenilirliği artırmak için kullanılacak yöntemlerden biri bağımsız kodlayıcılar arası tutarlılığın sağlanmasıdır. Süreç sonunda bağımsız araştırmacının kodlama ve çözümlemeleri ile araştırmacılar tarafından gerçekleştirilen kodlama ve çözümlemelerin sonuçları karşılaştırılacak ve uyum esasına özen gösterilecektir.

Araştırma verilerinin toplanması devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Öğretmen, öz yeterlik, durum çalışması*

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN EBEVEYNLERİNDE BAŞARI ALGISI

Fatma ALACA²⁵⁴, Feyza YILMAZ²⁵⁵, Ali VURGUN²⁵⁶, Burhan BAYRAK²⁵⁷, Semanur Altın²⁵⁸

ÖZET

Okullar en değerli kaynak olan insan gücünün dönüştürüldüğü kurumlardır. Önceden okulun işlevi bilgi kazandırmaktı. Öğrenciler diğer becerileri okul dışında öğrenmekte idiler. 21. yüzyılda bilgiye ulaşımın kolay olması ve değişen hayat şartları nedeniyle okulların da işlevi değişti. Artık okullara bilgi kazandırmanın yanı sıra diğer becerileri kazandırmada çok daha fazla görev düşmektedir. Okula ilk adım olan okul öncesi eğitim ile akademik süreç başlar. Çocuğun okula başlaması, onun yaşamında önemli bir dönemin başlamasına sebep olur (Arseven, 1986:18). Çocuğun okula başlamasıyla başarı kelimesi de hayatına girmiş olur.

Yapılan araştırmalar çocukların okul ve derslerle ilgili tutum ve duygularında belirleyici unsurun ebeveyn davranışları olduğunu ortaya koyuyor. Ebeveynler çoğunlukla farkında olmadan verdiği mesajlarla çocukların algısını biçimlendirebiliyor. Bu mesajları bilinçli ve etkili biçimde verdikleri zaman da daha mutlu ve başarılı çocuklar yetiştirebiliyor.

Öğrenci sayısının artması nedeniyle eğitim sistemlerinde başarının ölçümü daha objektif olmaya zorlamıştır. “Başarı” önemli ölçüde bu kavramdan ne anlaşıldığına göre değişmektedir. Süreçte yer alan öğelerin başarı kavramına yükledikleri anlamın ortak olması, en azından iletişim sorunlarını ortadan kaldırırken, bu kavrama farklı anlamlar yükleme ve farklı biçimlerde algılama, hedeflere ulaşmama sorununu yaratmaktadır. Eğitimin hedeflere ulaşması için gereken tüm kazanımların elde edilmesi tüm paydaşların başarı kelimesine aynı anlamı yüklemesiyle mümkündür.

Akademik başarı ile sağlanan işlerin kazançlarının ve diğer kazanımlarının fazla olması tüm genç nüfusu, bilgi çağının gerekliliği olan iyi ve kaliteli okullara yönelmesiyle sonuçlandı. Yapılan sınavlar nedeniyle zamanla notlar, başarıyı belirlemede öğretmenler ve öğrenciler tarafından tercih edilir oldu. Öğrencileri zekalarına, konu uzmanlıklarına ve hazırlanışına göre üniversite eğitimi için ölçen standardize sınavlar ölçüm aracı oldular (Wilbrink, 1997). Ne var ki bu standardize sınavların ölçtüğü başarı kişisel başarı ile her zaman uyumlu değildir. Bu nedenle eğitim liderleri öğrencilerin başarı algılarını geliştirmeye uğraşmaktadırlar. Öğrenci başarısını arttırmak için okul, öğretmenler, ebeveynler ve öğrenciler olmak üzere herkes uğraşmaktadır. Hepsinin amacı öğrenci başarısını hedefler fakat başarı farklı tanımlanırsa, hedefledikleri de farklı olacaktır.

Bu çalışmada veriler, nitel araştırmada veri toplama yöntemlerinden birisi olan görüşme yöntemi içerisinde yer alan “yarı yapılandırılmış görüşme tekniği” ile toplanacak ve içerik analizi yöntemi ile analiz edilecektir. Yarı yapılandırılmış görüşmeler için tüm görüşmelerde kullanılmak üzere bir dizi soru hazırlanmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, kendileriyle görüşülen kişilerin hepsine soruların aynı sırayla sorulduğu ve görüşülen kişilerin soruları istediği genişlikte

²⁵⁴ Öğretmen, falaca85@gmail.com

²⁵⁵ Dr., Seviye Eğitim Kurumları, SAMSUN, feyzayilmaz55@hotmail.com

²⁵⁶ Öğretmen, MEB- ATATÜRK ORTAOKULU- KIRIKKALE, alivurgun38@mail.com

²⁵⁷ MEB, Milli Eğitim Müdürlüğü, Piraziz/ Giresun

²⁵⁸ MEB, Şehit Yusuf Alsancak Ortaokulu, semanuruyarr@windowslive.com

yanıtlamasına izin verildiği bir görüŖme Ŗeklidir (Yıldırım & ŖimŖek, 2005). AraŖtırmanın evrenini, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Samsun-Osmaniye- Giresun ve Kırıkkale illerinde okul öncesi eğitim kurumuna giden öğrencilerin ebeveynleri oluŖturacaktır. Örneklem ise, evrenden çok amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilen her ilden 50 anne-babadan oluŖacaktır. Her bir ebeveynden sadece birisi ile görüŖme yapılacaktır.

ÇalıŖmanın verileri Samsun ili için toplanmıŖ olup diğer iller henüz tamamlanmadığı için sonuçlanmamıŖtır. Eyfor 9 Kongre sunum zamanına kadar tamamlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Başarı Algısı, Öğrenci başarısı, Akademik Başarı, Erken çocukluk (okul öncesi) eğitimi*

OKUL BİNALARININ YETERLİKLERİ

Ali ÇÖP²⁵⁹, Dilek YILMAZ²⁶⁰, Berna DERİN²⁶¹, Zehra Gül KÖYÜ²⁶², M. Çetin ŞENGÜL²⁶³

ÖZET

Türkiye’de okul binaları ve dersliklerin yetersizliği hemen her dönemde kendini gösteren bir sorun olmuştur. Öğrenim çağındaki öğrencileri okutacak öğretmenin bulunduğu zamanlarda bile bina yetersizliği nedeni ile bu öğrenciler okula alınamamış, eğitim hizmetlerinden yoksun kalmışlardır. Aynı nedenle ikili, üçlü, hatta dördü öğretime gidilmiştir. Zorunlu Eğitimin 12 yıla çıkarılması ile bu ihtiyaç daha da artmıştır. Hatta bir binada birden çok okul türü bir arada bulunmaktadır. Örneğin: ilkokul, ortaokul bir arada ya da lise ortaokul bir arada bulunmaktadır. Okul bina ihtiyacından dolayı son yıllarda hiçbir özelliği olmayan binaların okul binası olarak kullanılması bu sorunu daha da içinden çıkılmaz boyutlara ulaştırmıştır. Eğitim faaliyetlerinden beklenen yararın sağlanabilmesi için en önemli koşullardan birisi, yeterli sayıda okul binasının olması, bu binaların verimli ve planlı kullanımının sağlanmasıdır. Araç-gereç ve altyapı eksikliği sorunu genelde tüm okullarda özellikle de ilköğretim okullarında önemli boyutlara ulaşmıştır. Dersliklerin yetersizlikleri, laboratuvar, işlik, atölye, uygulama bahçesi ve spor salonu gibi birimlerin olmayışı ya da eksik olması eğitim-öğretimi olumsuz etkilemektedir. Araç-gereç ve gerekli malzemelerin olmayışı ya da yetersiz olması hedeflenen amaçlara ulaşmayı engellemekte, yaşayarak öğrenmediği için öğrencilerin edindiği bilgiler ezbere dayanmaktadır

Bu çalışmada ortaokul öğretmenlerinin okul binalarının yeterliliklerini incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemi seçilmiştir. Çalışmada olgu bilim deseni kullanılmıştır. Farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanılması olgu bilim (fenomonoloji) deseni olarak adlandırılmaktadır. Araştırmada veriler içerik analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu verilerek sorulara yazılı cevaplar vermeleri istenmiştir. Analiz sürecinde gizliliği sağlamak için her bir görüşmeci öğretmene birer kod numarası verilerek (Ö1,Ö2...) açıklamalar yapılmıştır.

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Okul,Bina,Donanım,Donatım*

²⁵⁹ Lisansüstü Öğrencisi vd., fizikali@gmail.com

²⁶⁰ Öğretmen, ankara mem, diloycan82@gmail.com

²⁶¹ Öğretmen, izmir mem, drnberna47@gmail.com

²⁶² Samsun MEB zehragulerkan@hotmail.com

²⁶³ Öğretmen, cetin-sengul@hotmail.com

ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN DUYGUSAL OKURYAZARLIK DURUMUNUN İŞ STRESİ ÜZERİNE ETKİSİ

Aycan ÇİÇEK SAĞLAM²⁶⁴, Gözde FINDIKÇI²⁶⁵

ÖZET

Stres, özellikle modern dünyada insan hayatının her alanında etkisini göstermektedir. Gerek günlük hayatta gerekse iş hayatında stres faktörleriyle karşı karşıya kalınmaktadır. Stresin bireysel ve örgütsel olmak üzere farklı boyutları bulunmaktadır. Özellikle iş stresi sadece iş hayatında huzursuzluk doğurmaz, aynı zamanda insanların özel hayatlarını da etkiler. Özellikle eğitim örgütlerinde hem öğrenciler hem de öğretmenler stresle baş etme konusunda sorunlar yaşayabilmektedirler. Duygusal okuryazarlık ise bireyin kendi duygularının farkında olması, bu duyguları tanımlayabilmesi ve karşısındaki bireylere anlatabilmesi olarak tanımlanabilir. Duygusal okuryazarlık aynı zamanda güçlü bir empati becerisine sahip olmak demektir. Duygusal okuryazarlık becerilerine sahip olmanın, öğretmenlerin iş stresiyle baş etmelerinde etkili olacağı düşünülmektedir. Türkiye’de duygusal okuryazarlık başlığı altında yapılmış çok sınırlı sayıda çalışmaya (Kandemir ve Dündar, 2008, Kandemir ve diğerleri, 2014, Cengiz, 2007) rastlanmakta olup literatür taramasında öğretmenlerin stres düzeyleri ile duygusal okuryazarlıkları arasındaki ilişki ile ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin duygusal okuryazarlık durumunun iş stresi üzerine etkisini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmanın bu konuda sorunların çözümü için fayda sağlayacağı umulmaktadır.

Araştırmanın evreni 2016-2017 eğitim öğretim yılı Muğla ili Menteşe ilçesinde bulunan ortaöğretim kurumlarında çalışan 448 öğretmenden oluşmaktadır. Menteşe ilçesindeki 448 öğretmen evren olarak alındığında %95’lik güven düzeyi, $\alpha=.05$ anlamlılık ve %5’lik hoşgörü düzeyi için 207 öğretmen örneklem olarak belirlenmiştir. Toplamda 221 öğretmene ölçekler verilmiştir. Ancak yapılan veri temizliği ve uç değerlerin temizliği sonrasında 207 ölçek değerlendirilmiştir. Araştırmanın verileri ‘Duygusal Okuryazarlık Ölçeği’ ve ‘İş Stres Ölçeği’ ile toplanmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistiklerin yanı sıra t-testi, tek yönlü varyans analizi, korelasyon ve regresyon kullanılmıştır.

Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin duygusal okuryazarlık düzeyleri ve iş stresi düzeyleri orta düzeyde çıkmaktadır. Cinsiyet değişkenine göre bakıldığında, öğretmenlerin duygusal okuryazarlık düzeyleri sadece “duygusal farkındalık” boyutunda anlamlı farklılık göstermektedir. Medeni durum değişkenine göre ölçeğin genelinde ve “motivasyon” alt boyutunda anlamlı farklılık göstermektedir. Mesleki kıdem ile duygusal okuryazarlık konusunda bir kursa katılıp katılmama değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. İş stresi ölçeği için yapılan analizlerde ise değişkenlere göre bakıldığında öğretmen görüşlerinin farklılaşmadığı görülmektedir.

Ayrıca, yapılan korelasyon analizi sonucunda duygusal okuryazarlık ile iş stresi arasında anlamlı ve ters yönde bir ilişki bulunmuştur. Duygusal okuryazarlık düzeyi düştükçe iş stresinin arttığı, iş stresi azaldıkça duygusal okuryazarlık düzeyinin artış gösterdiği söylenebilir. Regresyon analizi sonuçlarına göre, duygusal okuryazarlık iş stresini %12 oranında açıklamaktadır. İş stresi düzeyindeki

²⁶⁴ Prof. Dr., aycancicek@mu.edu.tr

²⁶⁵ Lisansüstü Öğrencisi vd., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Kötekli/Muğla, gozdefindikci@gmail.com

değişim % 12 oranında duygusal okuryazarlık düzeyine bağlı meydana gelmektedir. Öğretmenlerin duygusal okuryazarlık düzeyleri iş stresini .16 düzeyinde anlamlı yordamaktadır.

Anahtar Kelimeler: *duygusal okuryazarlık, iş stresi, ortaöğretim*

İLKOKULLARDAKİ HİZMETLİ PERSONELİN ÖRGÜTSEL ETKİLİLİKTEKİ ROLÜ

Saim İŞÇİ²⁶⁶, Serdar HALİS²⁶⁷

ÖZET

Yıllardır okullarda verilen eğitimin kalitesinin artırılması için sadece öğretmen ve yönetici niteliğinin artırılmasının yeterli olduğu görüşü kabul görmekteydi. Bu yüzdendir ki hedeflenen noktaya bir türlü ulaşılamamıştır. Gözden kaçırılan nokta, eğitim ortamlarının ve öğretmene yardımcı olan birimlerde çalışan görevlilerin de niteliğinin artırılmasıdır. İş görenlerin nasıl iş yaptıkları, görevlerini nasıl yerine getirdikleri, meslektaşlarıyla olan iletişimleri eğitimin kalitesini doğrudan etkiler. Okuldaki paydaşlar üzerlerine düşen görevleri iyi yaparlarsa örgütsel etkililikle birlikte verimlilik de artar. Okulun asıl işi olan eğitim öğretimin verilebilmesi de okulun fiziki ve teknolojik olarak hazır bulunmasıyla başlar. Bu anlamda iyi aydınlatılmamış, havalandırılmamış, yeterince ısıtılmamış, hijyenden uzak, araç-gereç anlamında eksikleri bulunan bir derslikte öğretimde istenilen hedeflere ulaşabilmek pek de mümkün gözükmemektedir. Çünkü sağlık problemleriyle karşılaşmayan öğrenciler derslerine daha iyi yoğunlaşır, öğretmenler de böyle bir ortamda daha istekli çalışırlar. Okulun idare edilmesi daha da kolaylaşır.

Yukarıda açıklanan bilgiler ışığında görülüyor ki; hizmetliler de eğitim sisteminin bir paydaşdır. Öğrenmeye uygun alanların oluşturulması için eğitim öğretim açısından olumsuz durumlar meydana getirebilecek etmenler yöneticilerin plan ve programları doğrultusunda hizmetliler aracılığıyla ortadan kaldırılır. Onlarsız bir okul eksiktir.

Bu nedenle, okulun ısınma, havalandırma, güvenlik gibi fiziksel koşullarının uygun hale getirilmesi, dersliklerde araç-gereçlerin kullanılabilir duruma getirilmesi, ayrıca ufak tefek onarım, taşıma vb. destek hizmeti sunan yardımcı hizmetlerin eğitim öğretim sürecine önemli katkıları bulunmaktadır. Ancak, yapılan alan yazın çalışmasında bu gruba yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışmada, okullardaki hizmetli personelin örgütsel etkililikteki rolü belirlenmeye çalışılmıştır.

Bu çalışmada hizmetli personelin örgütsel etkililikteki rolünün belirlenebilmesi için nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışmaya ilişkin veri toplamak için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılacaktır.

Çalışma 2017-2018 eğitim öğretim yılında Ankara ili, Sincan ilçesinde yer alan 3 ilkokul yapılmıştır. Sincan ilçesinde belirlenen bu okullar rastgele örnekleme yoluyla seçilmiştir. Belirlenen okullarda yönetici, sınıf öğretmeni ve hizmetli personel ile gönüllülük esasına dayalı olarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın verileri, yazılı metinlerin (yönetmelik, kitap, tez, makale, sendika çalışma raporları) taranmasından ve ayrıca yedi yönetici, on iki sınıf öğretmeni, dokuz hizmetli personel olmak üzere toplam 28 kişi ile yapılan görüşmelerden elde edilmiştir. Görüşmeler sonucunda elde

²⁶⁶ Öğretmen, iscisaim06@gmail.com

²⁶⁷ Öğretmen, AHİ EVRAN MESLEKİ EĞİTİM MERKEZİ, halis.serdar@gmail.com

edilen bilgiler, nitel araştırma veri analiz yöntemlerinden olan betimsel analiz ve içerik analizi uygulanarak yorumlanmaya çalışılmıştır.

2017-2018 eğitim öğretim yılında Ankara ili Sincan ilçesinden yansız olarak seçilen üç ilkokulda hizmetli personelin örgütsel etkililikteki rolünün belirlenmesine yönelik olarak yönetici, öğretmen ve hizmetlilerle, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile veri toplanmıştır.

Okul yöneticilerinin, okullarında çalışan hizmetli personel sayılarını etkili bir eğitim öğretim ortamı sunulması açısından yeterli bulmadıkları anlaşılmaktadır. Hizmetli personelin diğer görevleri ile birlikte genel anlamda öncelikli görevlerinin temizlik olduğunu belirtmişlerdir. Hizmetli personelin olmayışının eğitim öğretim hizmetlerini aksatacağı konusunda bütün yöneticiler görüş birliği içerisinde. Yöneticilerin hizmetli personeli sözlü olarak motive etmeye çalıştıkları ve onlarla iyi bir iletişimleri olduklarını düşündükleri anlaşılmaktadır. Yöneticiler, hizmetli personelin iş tanımları konusunda yeterince bilgi sahibi olduklarını düşünmektedirler.

Öğretmenler, hizmetli personelin olmayışlarının okullarda hizmet aksaklığı yaratacağını düşünmektedirler. Öğretmenler, hizmetli personeli yaptıkları olumlu işler sonucunda teşekkür ederek motive ettiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenler de yöneticiler gibi hizmetli personeli eğitim öğretim hizmetlerinin sunulmasında etkili bulmaktadır.

Öğretmenler ve hizmetli personel arasında iletişim anlamında, kimi öğretmenler hizmetlilerle iyi bir iletişime sahip olduklarını söyleseler de bazı öğretmenler etkili bir iletişim kuramamaktan dert yanmışlardır. Bu konuda bir fikir ayrılığının olduğu ortaya çıkmıştır.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğu hizmetlilerin iş tanımları konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıklarını düşünmektedirler.

Hizmetli personelin büyük çoğunluğu okullarda yapmaları gereken işlerin neler olduğu konusunda idare tarafından verilen resmi evrakla bilgilendirildiklerini belirtmişlerdir.

Hizmetliler, okullardaki asli görevlerinin sınıflar başta olmak üzere tuvalet, koridor ve idare odalarının temizliği olarak gördüklerini açıklamışlardır.

Hizmetli personelin, eğitim öğretim hizmetlerinin sunulmasında gerek duydukları araç-gereç ve malzemelerin okul idaresi tarafından eksiksiz temin edildiği görülmektedir.

Hizmetliler, öğretmenlerin tam aksine okulun bütün paydaşları ile iyi ilişkiler içerisinde olduklarını belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: *Hizmetli Personel, Örgütsel Etkililik*

ORTAÖĞRETİMDEKİ ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÖĞRENCİLERİN SOSYAL KABUL DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Ömür DAŞ²⁶⁸, Kerem ÇİÇEKÇE²⁶⁹, Remzi Burçin ÇETİN²⁷⁰, Sezgin ÖZAN²⁷¹, Kıymet SARAR²⁷²

ÖZET

Türkiye’de ülke nüfusunun yaklaşık %12’si özel gereksinimli bireylerden oluşmaktadır. Özel gereksinimli birey için en temel sorun, topluma uyum sağlamak ve üretici duruma geçmektir. Ancak bu amacın gerçekleşebilmesi için toplumun da özel gereksinimli bireyleri kabul etmesi ve onlara yönelik olumlu yaklaşım içinde bulunması gereklidir.

Bu doğrultuda ülkelerde çeşitli uygulamalar mevcuttur. Örneğin 1975 yılında ABD’de yürürlüğe giren Tüm Engelliler İçin Eğitim Yasası’nda kullanılan “en az kısıtlayıcı eğitim ortamı” kavramı, 1977-1978 öğretim yılında ilk kez uygulamaya başlandığında, “kaynaştırma” olarak adlandırılmıştır. Bu yasada özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin büyük çoğunluğunun normal eğitim sınıflarında eğitim görmesi gerektiği ve normal eğitim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin de ekibin bir parçası olarak görülmesi gerekliliği hükmü ön plana çıkmıştır.

Türkiye’de ise, kaynaştırma 1983 yılında yürürlüğe giren 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu ile yasal olarak kabul edildiği görülmektedir. Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu’nun 4. maddesinde “Durumları ve özellikleri uygun bakımından yetersizliği olan çocukların, normal gelişim gösteren çocukların eğitimi için açılmış olan okul ve eğitim kurumlarında, normal gelişim gösteren akranları arasında eğitilmeleri için gerekli tedbirler alınır.” hükmü yer almaktadır. Ocak 2000’de yürürlüğe konulan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği ise, kaynaştırmayla ilgili daha açık ifadeler ve uygulamaya yönelik hükümlere yer vermiştir. Yönetmelikte kaynaştırmanın uygulamasına ilişkin özel eğitim gerektiren her bireyin akranları ile birlikte aynı kurumda eğitim görme hakkı vardır ilkesine yer verilmiştir.

Kaynaştırmanın başarıyla uygulanmasında etkili olabilecek faktörler, uzmanlarca beş faktör altında toplanmıştır. Bunlar toplumsal ve sosyal kabul, öğrencinin ihtiyaçlarının farkına varılması ve önemsenmesi, öğrencinin programa dayalı gereksinimlerinin belirlenmesi, etkili yönetim ve öğretim sunulması ve personel desteği ve işbirliğini kapsamaktadır.

Toplumsal ve Sosyal Kabul faktör içeriğinde kaynaştırmanın, ideal olan şekliyle uygulandığında, sınıftaki her bir öğrencinin değerli olduğu bir ortam olması gerektiğinin önemi üzerinde durur. Bu tür ortamlarda, tüm bireyler eşit olarak görülür, tüm bireylerin ortama katkıda bulunmaya hakları vardır ve tüm katkılara saygı gösterilir. Özel gereksinimli öğrenciler yerleştirildikleri sınıfların gerçek bir parçası olabiliyorsa, öğretmenleri tarafından kabul ediliyorsa ve sınıf arkadaşları tarafından da sosyal olarak kabul görüyorsa, bu öğrencilerin gerçekten “kaynaştırıldıklarından” söz edilebilir. Kaynaştırma öğrencisinin sadece akademik değil, aynı zamanda sosyal gereksinimlerinin de içinde bulunduğu ortamda karşılanması, kaynaştırmanın başarılı olmasında son derece önemlidir.

²⁶⁸ Lisansüstü Öğrencisi vd., omurdas42@gmail.com

²⁶⁹ Öğretmen, kayseri kocasinan rehberlik ve araştırma merkezi, keremcicekce@gmail.com

²⁷⁰ Lisansüstü Öğrencisi vd., ibrahim günay çok programlı anadolu lisesi mersin tarsus, burcincetin@gmail.com

²⁷¹ -torbalı cumhuriyet ortaokulu torbalı/izmir

²⁷² Kayseri MEB

Okullarımızda uygulanan kaynaştırma uygulamaları tam zamanlı kaynaştırma, yarı zamanlı kaynaştırma, tersine kaynaştırma olarak dinamik bir şekilde uygulanmaktadır. Tam zamanlı kaynaştırma, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencinin kaydı normal sınıftadır; öğrenci tam gün boyunca normal sınıfta eğitim almaktadır. Yarı zamanlı kaynaştırma, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencinin kaydı özel sınıftadır; özel eğitim sınıfı öğrencisi başarılı olabileceği derslerde kaynaştırma sınıfında eğitim almaktadır. Tersine kaynaştırma, yetersizlikleri olmayan bireyler istekleri doğrultusunda özellikle okul öncesi eğitimde, çevrelerindeki kaynaştırma uygulaması yapan özel eğitim okullarında açılacak sınıflara kayıt yaptırılmaları şeklinde uygulanmaktadır.

Bu çalışma, İzmir, Kayseri ve Mersin illerinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaöğretim kurumlarında, okullara devam eden ve normal gelişim gösteren öğrencilerin sınıflarındaki özel gereksinimli öğrenciler, sosyal açıdan nasıl yorumladıklarını ve bu öğrencilerin sosyal kabul düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma evreninden belirlenen 350 hedef öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırma nicel araştırma yöntemine göre yürütülmüştür ve toplanan verilerin analizi devam etmektedir. Bu araştırmanın sonuçlarının özel eğitilmiş bireylerin, eğitim ortamındaki sosyal kabulünün önemi konusunda, hem öğrenciler ve öğretmenlere hem de eğitim öğretimin büyük bir parçası olan velilere faydalı olacağı yönündedir.

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÖĞRENCİLER, KAYNAŞTIRMA, ÖZEL EĞİTİM, SOSYAL KABUL*

SEREBRAL PALSİ HASTALIĞI OLAN VE OLMAYAN ÖĞRENCİLERİN BİR ARADA EĞİTİMİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Ferah GÜÇLÜ YILMAZ²⁷³, Hülya SAY²⁷⁴, Figen ÖZKAN²⁷⁵, Zeynep BOZTEPE²⁷⁶

ÖZET

Nitelikli bir mesleki eğitim alma tüm bireylerin engelli ya da engelsiz istihdam, sosyal hayata uyumun ve yaşam becerilerinin artırılmasında en önemli etkidir. Akademik eğitiminde fırsat eşitliği tüm bireylere sağlanmalıdır. Bu nedenle derneklerle işbirliği içinde açılan özel okullarda, özürleri nedeniyle özel olan çocuklarla birlikte, fiziksel özürü bulunmayan çocukların bir arada eğitim almaları, bir eğitim ilkesi olarak kabul edilmektedir. Eğitimde engelleri kaldırmak fırsat eşitliği sunmak, öğrencilerin akademik başarılarının yanı sıra sosyal ve toplumsal hayata katılımlarını sağlamak amacıyla özel statülü okullar açılmaktadır.

Bireyin meslek sahibi olması kamu kaynaklarının doğru ve etkin kullanımıyla, sivil toplum kuruluşlarının katkısı alınarak, öğrencilerin sosyal hayata uyumlarını arttıran ve kolaylaştıran çalışmalar yapmaları sağlanmaya çalışılmaktadır. Engelli ya da engelsiz bütün bireyler için hem teorik hem de uygulamalı meslek eğitim çalışmaları yapabilecekleri ortamlar hazırlayarak, bir arada eğitim almaları hedeflenmektedir. Bu özür gruplarından 'serebral palsi' hastalığının çok daha farklı bir durumu söz konusudur. Serebral Palsi, doğum öncesinde, doğum sırasında ve doğum sonrası erken dönemdeki, beyin hasarı sonucu ortaya çıkan, ilerleyici olmayan ancak yaşla birlikte değişebilen, hareketi kısıtlayıcı, kalıcı motor fonksiyon kaybı, postür ve hareket bozukluğu olarak tanımlanmaktadır. Serebral palside, beyinde oluşan hasar ilerleyici değildir. Serebral Palsi bulaşıcı, kalıtsal ve hayatı tehdit eden bir durum değildir. Motor geriliğine; duyuşsal, bilişsel, iletişim, algılama, epilepsi, davranış bozuklukları ve ikincil olarak gelişen kas iskelet sistemi sorunları eşlik eder. Serebral Palsili çocukların büyük bir kısmı zamanla daha iyi duruma gelirken, bir kısmı da gelişebilecek ek sorunlar nedeni ile daha kötü bir tablo sergileyebilmektedir. Oluşacak ek sorunları engellemek ve çocukların yaşam kalitelerini artırmak için, mümkün olan en erken yaşta tedaviye başlamak gerekmektedir. Kaynaştırma yolu ile eğitimin toplumun engelliler ile ilgili bilgisinin ve farkındalığının geliştirmesinde en kolay ve doğru yol olduğunun engelli bireylerin mesleki eğitime yönlendirilirken uğraş ve beceri kazanacakları ortamlar, bilimsel yöntemlerle oluşturulmalıdır.

Bu araştırmanın amacı, Serebral Palsi hastalığı olan ve olmayan öğrencilerin bir arada eğitim almalarının olumlu ve olumsuz yönlerinin öğretmen bakış açısıyla değerlendirmektir. Bu değerlendirme yapılırken, eğitim ortamları, öğretim programları, eğitim yöntem ve teknikleri, mevzuat yeterlilikleri gibi ana temalardan yola çıkılacaktır.

Bu araştırmanın yönteminde, araştırma konusunun daha derinlemesine incelenmesi ve araştırma sorularına ilişkin verilerin, katılımcıların kendi yorumları, zaman zaman da duygularıyla

²⁷³ Dr., ferahgucluylmaz7@hotmail.com

²⁷⁴ Uzman, SERÇEV Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, hulyaokce@gmail.com

²⁷⁵ Öğretmen, MEB Türk Telekom Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Çankaya/Ankara, figenhoca@yahoo.com

²⁷⁶ İlksan, zboztepe571@gmail.com

doğrudan toplanabilmesi amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden 'yarı yapılandırılmış görüşme' tekniği kullanılmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi kullanılacaktır.

Araştırma, veri toplama aşamasında olduğu için, araştırma sonuçları forum döneminde katılımcılarla paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Engel Durumu, Serebral Palsi, Kaynaştırma Eğitimi*

ALMANCA ÖĞRETMENLERİNİN SINIF YÖNETİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Caner CERECİ²⁷⁷, Cumali YEŞİL²⁷⁸

ÖZET

Sınıf yönetimi, genel olarak, belirlenen eğitim amaçlarının gerçekleştirilmesi için planlama, örgütlenme, uygulama ve değerlendirme işlevlerine ilişkin ilke, kavram, kuram, model ve tekniklerin sistematik ve bilinçli olarak uygulanması ile ilgili etkinliklerdir. Sınıfta öğrenme ortamının ve yaşantılarının düzenlenmesi ve yönetilmesi, öğretmenlerin sorumluluğu olarak kabul edilmektedir. Sınıf yönetiminin çalışma alanını, sınıfın fiziksel düzenine ilişkin etkinlikler, plan-program etkinlikleri, ilişki düzenlemelerine yönelik etkinlikler, davranış düzenine ilişkin etkinlikler ve süre kullanımına ilişkin etkinlikler oluşturmaktadır (Başar, 2004). Nitelikli eğitim ve öğretim ortamları oluşturmak etkili bir okul ve sınıf yönetimine bağlanabildiği gibi, etkili bir okul ve sınıf yönetimi de öğretmenlerde sınıf yönetimi becerilerinin bulunmasına bağlanabilir (Paliç ve Keleş, 2011). Öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri birçok farklı nedenden etkilenebilmektedir. Bunlar, öğrenciye aktarılan içeriğin yapısı, süre, öğrencinin derse ilişkin bakış açısı, okul yönetiminin tutumu ve uygulamaları gibi nedenler olabilmektedir. Bu açıdan, içerik olarak yabancı dil öğretimine özgü sınıf yönetimi süreçleri ve farklılıkları göz önüne alındığında, eğitim sistemimizde ikinci yabancı dil olarak belirlenmiş Almanca dersinin işlenişinde sınıf yönetimi konusuna eğilmek yerinde olacaktır. Öncelikle Almanca diline ve dersine öğrencilerin ve okul yönetiminin bakış açıları, bu derste öğretmenlerin sınıf yönetimi süreçleri üzerinde etkili olmaktadır. Bunun yanı sıra sınıf yönetiminde Almanca öğretimine özgü sorunların olduğu ve bu sorunların çözümünde öğretmenlerin liderlik, sınıf yönetimi süreçlerinin planlanması ve öğrenciye yaklaşım gibi farklı özelliklerinin etkili olduğu söylenebilir. Bu amaçla belirlenen alt problemler şunlardır; Alman Öğretmenleri sınıf yönetimi konusunda ne tür sorunlar yaşamaktadır, bu sorunları hangi yöntemlerle çözmektedir, sınıf yönetimi süreçlerini okul yönetiminin bakış açısı ve uygulamaları ne düzeyde etkilemektedir ve etkili bir sınıf yönetimi için en önemli unsurların neler olduğunu düşünmektedir.

Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması şeklinde tasarlanmıştır. Nitel durum çalışmaları da, diğer nitel araştırma türlerinde olduğu gibi anlam ve anlayış arayışı içinde olup, bu çalışmalarda birincil veri toplama ve analiz aracı araştırmacının kendisidir. Bu araştırmada bir hipotezi test etmek yerine var olan bir durumun derinlerine inilmesi hedeflenmektedir. Araştırma verileri yarı-yapılandırılmış bir form ile hem yüz yüze görüşme yoluyla hem de yazılı olarak toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, Milli Eğitim Bakanlığı kamu kesimi Fen, Sosyal Bilimler, Anadolu ve Mesleki Teknik Anadolu Liselerinde çalışan Almanca öğretmenlerinden gönüllülük esasıyla belirlenen 22 öğretmenle oluşturulmuştur. Toplanan veriler listelenmiş ardından ayıklanarak, çözümlenmeye hazırlanmıştır. Elde edilen veriler, içerik analizine tabi tutularak, araştırmanın alt amaçları doğrultusunda kodlanmıştır.

Elde edilen ilk bulgular ışığında öğretmenlerin büyük çoğunluğunun lise öğretiminde Almanca dersinin “ikinci yabancı dil” olarak ifade edilmesinin önemli bir sorun olduğunu ifade ettiği görülmektedir. Bunun yanı sıra katılımcılar, Almanca dersi için okul yönetimi ve öğrencilerin bakış

²⁷⁷ Dr., canercerci@gmail.com

²⁷⁸ Dr., Mersin, Milli Eğitim Bakanlığı, cumaliyesil1@gmail.com

açılarının genelde olumsuz ya da dersin gerekli görülmemesi şeklinde olmasının sınıf yönetimindeki en önemli sorun olduğu ifade etmektedir. Elde verilerin kodlanması tamamlanmış olup, analiz süreci devam etmektedir. Süreç sonunda elde edilecek bulgular araştırmanın genel amacı doğrultusunda yorumlanacak ve sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Almanca, Sınıf Yönetimi, Okul Yönetimi*

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERE YÖNELİK EBEVEYN DAVRANIŞLARI

*Şadan ÖZCAN²⁷⁹, Mustafa AYRAL²⁸⁰, Şenol DEMİRHAN²⁸¹, Gülsün TOKMAKKAYA²⁸², Haydar BEDEL²⁸³,
Nedim ÖZDEMİR²⁸⁴*

ÖZET

Eğitim, insan yaşamını şekillendiren temel araçlardan biridir. Özel gereksinimli bireylerin eğitimi de, genel eğitim uygulamaları içinde ayrı bir yere sahiptir. Birey, okul, aile üçgeni içerisinde ele alınan eğitim uygulamaları, özel gereksinimli bireylere yönelik olarak, okul ortamında kaynaştırma uygulamaları ve bireyselleştirilmiş eğitim programları aracılığı ile yürütülürken; aile ortamının da bu uygulamaları detekleyici nitelikte olması zorunluluğu vardır. Aile ortamına ilişkin olarak en kritik ögenin, anne ve babaların özel gereksinimli bireylere yönelik tutum ve davranışları olduğu söylenebilir. Anne baba davranışlarının niteliği, özel gereksinimli bireylerin özel eğitimden elde edecekleri kazanımları destekleyici olabileceği gibi, engelleyici de olabilmektedir.

Bu araştırma, özel eğitim kapsamındaki yetersizliği olan bireylere yönelik ebeveyn davranışlarının niteliğini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla, ebeveynlerinin yetersizliği olan bireylere nasıl davrandıkları; davranış biçimlerinin bireylerin yaş, yetersizlik tür ve düzeyleri ile ebeveynlerin yaş, cinsiyet, eğitim ve gelir düzeyi gibi özelliklerinden etkilenip etkilenmediği belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırma tarama modelinde olup, evreni Ankara İli Altındağ İlçesidir. Evrenin tümü üzerinde çalışıldığından, örneklem seçilmemiştir. Veri toplama aracı olarak, eğitsel inceleme ve değerlendirme amacıyla Altındağ Rehberlik ve Araştırma Merkezi'nde inceleme ve değerlendirmeleri yapılan bireylere ilişkin aile görüşme formları kullanılmıştır. Formlar aracılığı ile elde edilen veriler üzerinde yüzde ve frekans hesapları yapılmıştır. Yetersizlik tür ve düzeyleri ve ebeveyn değişkenleri ile ebeveyn davranışları arasındaki ilişkiler ise ANOVA ve Scheffe testi ile yoklanmıştır.

İnceleme ve değerlendirmesi yapılan 5800 bireye ait verilerin analizi sonucunda, ebeveyn davranışlarının özel gereksinimli bireyin engel türüne göre değiştiği bulunmuştur. Özel gereksinimli bireyin olumsuz davranışı karşısında ebeveynlerin kullandıkları davranış yöntemleri, görme ve bedensel yetersizliği olan bireylerde yoğunlukla konuşma olurken; işitme, yaygın gelişim bozukluğu ve dil ve konuşma bozukluğu olan bireylerde yoksun bırakma davranış yöntemi öne çıkmaktadır. Özel öğrenme güçlüğü ve zihinsel yetersizliği olan bireylere karşı ise, fiziki şiddet içeren ceza davranışları dikkat çeken bir orana ulaşmaktadır. Uzman desteğine başvurma davranışı ise, en çok zihinsel yetersizliği olan bireylerin ebeveynlerinde görülmektedir. Ebeveynlerin eğitim, gelir gibi özelliklerinin de özel gereksinimli bireylere yönelik davranışlarında etkili olduğu bulunmuştur. Eğitim ve gelir düzeyinin yükselmesi, özel gereksinimli bireylere yönelik davranışların olumlu yönde değişmesine neden olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Özel Eğitim, Özel Gereksinimli Birey, Kaynaştırma, Ebeveyn Davranışı*

²⁷⁹ Öğretmen, ozcansadan@gmail.com

²⁸⁰ Dr., Ankara Altındağ Kaşgarlı Mahmut İlkokulu, mustafaayral@hotmail.com

²⁸¹ Öğretmen, Ankara Altındağ Rehberlik ve Araştırma Merkezi, senoldemirhan@gmail.com

²⁸² Ankara Altındağ Rehberlik ve Araştırma Merkezi, Türkiye, gtokmakkaya2@hotmail.com;

²⁸³ Ankara Altındağ Rehberlik ve Araştırma Merkezi, Türkiye, gorkembedel@mynet.com

²⁸⁴ Ankara Altındağ Rehberlik ve Araştırma Merk

ORTAÖĞRETİM KURUMLARI YÖNETİCİLERİNİN BRANŞ DERSİ ÖĞRETMENLERİNİ GÜDÜLEMEDE KULLANDIKLARI YÖNTEMLERE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARI

*Ayşegül ERÖZYÜREK²⁸⁵, Ümran GÜLER²⁸⁶, Serdar YURDABAKAN²⁸⁷, HACER İÇSELER²⁸⁸, ŞÜKRAN
ERTAŞ²⁸⁹*

ÖZET

Eğitim-öğretim etkinliklerinin verimli bir şekilde yürütülebilmesi için yöneticiler öğretmenlerine yeterli koşullar sunmalıdırlar. Yöneticiler kaliteli bir eğitim öğretim ortamını sağlamak için güdüleme yöntemleri ile ilgili bilgiye sahip olmalıdır. Etkili bir şekilde güdülenen bir öğretmenin verimi artacaktır. İnsana enerji vererek harekete geçiren güdüler, öğrenmenin temel dinamiklerinden biridir. Güdü, aynı zamanda kişinin gereksinimleri ile de ilgilidir (Okutan, 1999:12). Öğretmenlerin verimliliklerini arttıran güdülerin nelerden kaynaklandığını bilmek güçtür. Bu nedenle her örgütün kendine özgü şartları göz önünde bulundurularak ve öğretmenlerin verimliliklerini etkileyen temel nedenler belirlenerek güdülenme uygulanmalıdır. Yöneticinin başarısı çalışanların örgütsel amaçlar doğrultusunda çalışmasına, bilgi, yetenek ve güçlerini bu yönde harcamasına bağlıdır. Bir anlamda çalışanın işte göstereceği verimlilik onun güdülenmesi ile yakından ilgilidir (Koçak, 2000: 67). Bu araştırma ortaöğretim okul yöneticilerinin branş öğretmenleri güdülemede kullandıkları yöntemlere ilişkin öğretmen algılarını belirlemeye yönelik bir çalışmadır.

Bu çalışmada var olan bir durumu betimleyebilmek amacıyla tarama modeli, diğer bir deyişle betimsel alan araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, 2017– 2018 öğretim yılında Ordu ili Merkez ilçesindeki ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Ordu ili Merkez ilçesindeki 6 ortaöğretim okulu ve bu ortaöğretim okullarında görev yapan 156 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmanın verileri Güven (2009) tarafından geliştirilen veri toplama aracı ile elde edilmiştir. Veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. Veri toplama aracı, “güdüleme yöntemlerinin okul yöneticileri tarafından kullanılma sıklığı” ve “bu yöntemlerin öğretmenleri işe güdüleme dereceleri” olmak üzere 31 maddeden ve maddi güdüleme, yönetsel- örgütsel güdüleme ve psiko-sosyal güdüleme olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır. Ankette ifadeler davranış sıklığı ve güdüleme derecesi olmak üzere çift yönlü değerlendirme göstergesinde 5 aşamalı likert tipi ölçekte değerlendirilmektedir. VERİ ANALİZİ:Ordu ili merkez ilçesindeki ortaöğretim okulu öğretmenleri tarafından doldurulan anketler araştırmacı tarafından toplandı. Toplanan veriler, bilgisayara anket koduna göre yüklendi. Verilerin analizinde SPSS istatistik programı kullanılmıştır. “Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre ortaöğretim okulu yöneticilerinin göstermiş oldukları güdüleme davranışlarına ilişkin öğretmen algılarında fark var mıdır?” alt problemin analizi için bağımsız örneklem için t testi, “Öğretmenlerin eğitim durumlarına göre ortaöğretim okulu yöneticilerinin göstermiş oldukları güdüleme davranışlarına ilişkin öğretmen algılarında fark var mıdır?” alt problem için ise ANOVA analizi kullanılmıştır. “Öğretmenlerin mesleki

²⁸⁵ DiĞER, erozyurekayse@hotmail.com

²⁸⁶ Öğretmen, SAKARYA ORTAOKULU, umran_guler@hotmail.com

²⁸⁷ DiĞER, ORDU İL MİLLİ EĞİTİM, yurdabakanserdar@gmail.com

²⁸⁸ İSTANBUL- MEHMET AKİF ERSOY ORTAOKULU- hicseles@gmail.com

²⁸⁹ MANİSA- ŞAZİMET UYSAL ORTAOKULU-sukran.ertas@hotmail.com

kıdemlerine göre ortaöğretim okulu yöneticilerinin göstermiş oldukları güdüleme davranışlarına ilişkin öğretmen algılarında fark var mıdır?" alt problemi için ise ANOVA analizi ve TUKEY testi kullanılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %42 kadın, %58'i erkektir.Öğretmenlerin %31'i 5 yıl ve daha az kıdeme, %8'i 16-20 yıl kıdeme vardır. Öğretmenlerin %45'i Eğitim Fakültesi mezunu, %42'si Eğitim fakültesi dışında bir fakülteden mezun olmuştur.

Yöneticilerin öğretmenleri güdüleme davranışları bakımından cinsiyet değişkenine göre psiko-sosyal güdüleme boyutunda anlamlı bir fark bulunmuştur. Erkek öğretmenler yöneticilerini bayan öğretmenlere göre psiko-sosyal yönden daha güdeleyici olarak görmektedirler. Ortaya çıkan bu bulgu benzer araştırmalardaki bulgularla paralellik göstermektedir.

Öğretmenlerin kıdem değişkenine göre psiko-sosyal Güdülenme algılarında, Yönetimsel-Örgütsel Güdülenme algılarında ve Yöneticilerin Maddi Güdüleme Davranışlarına yönelik öğretmen algılarında anlamlı bir fark bulunmuştur. Fark Anlamlılığın nereden kaynaklandığının bulunması için Tukey testi uygulanmış ve Yönetimsel-Örgütsel, psiko-sosyal Güdüleme ve maddi güdüleme boyutunda öğretmenleri güdüleme algılarında 5 yıldan daha az kıdemi olanlar ile 11-15 yıl ve 21 yıl ve üstü kıdeme sahip olanlar arasında anlamlı fark bulunmuştur. Sonuçlara göre 5 yıldan az kıdeme sahip olanların yöneticilerinin güdüleme davranışları Psiko-sosyal ve Örgütsel-yönetimsel boyutlarda 11-15 yıl ve 21 yıl üstü kıdeme sahip olanlardan daha yüksek olarak algılanmaktadır. Mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin meslek heyecanı, beklenti düzeyinin düşük olması ve çok fazla yönetici ile çalışmamış olması bu algıların yüksek olmasının nedenleri olabilir. Öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça güdüleme davranışlarını algılama düzeyi düşmektedir.

SONUÇLAR

1. Yöneticilerin öğretmenleri güdüleme davranışları bakımından cinsiyet değişkenine göre psiko-sosyal güdüleme boyutunda anlamlı bir fark vardır.2. Erkek öğretmenler yöneticilerini bayan öğretmenlere göre psiko-sosyal boyutta daha güdeleyici bulmaktadır.3. Maddi güdüleme boyutunda ise erkek öğretmenler bayanlara göre yöneticilerinin maddi güdüleme davranışlarını daha güdeleyici bulmaktadır.Maddi güdüleme boyutunda ise erkek öğretmenler bayanlara göre yöneticilerinin maddi güdüleme davranışlarını daha güdeleyici bulmaktadır. (devamı özettedir)

Anahtar Kelimeler: *öğretmen, güdüleme , yönetici*

ATATÜRK DÖNEMİNDEN GÜNÜMÜZE EĞİTİM

Alev BİRĞÜL²⁹⁰

ÖZET

Atatürk milli eğitim için milletin şartlarını göz önünde bulundurmuştur. Halkın bilgisizliğinin ve cehaletinin ve bunun yanı sıra içinde taşıdığı cevherin de farkındadır. Bu nedenle özellikle gençler başta olmak üzere tüm halkın içinde bulunduğu şartların gereğine göre eğitilmesini ve milli bir terbiye görmesini öngörmüştür. Bunun için de en mukaddes vazifeyi öğretmenlere yüklemiştir. Öğretmenlerin eğitmesi ve eğitilmesi konusuna büyük önem vererek taşıdıkları sorumluluğu her defasında belirtmiştir.

Atatürk, Türk milli eğitiminin ana politikasının şekillenmesinde ve yönlendirilmesinde yaptığı konuşmalarla ve çalışmalarla etkili olmuş, uygulamaları yakından izlemiştir.

Ziya Gökalp'in Cumhuriyetin kurulduğu yıllarda geliştirdiği fikir sistemi, eğitim ve terbiyeye bakışı millî özelliklerimize uygun temellere dayanır.

Ziya Gökalp'in hala günümüze ışık tutacak nitelikteki sosyal ve kültürel temellere dayalı görüşleri ile Atatürk dönemi milli eğitim politikalarındaki ortak değerler eğitim sosyolojisi açısından incelenmeye değer bulunmuştur.

Araştırmanın yöntemi literatür taramasına dayalıdır. Tespitler ve karşılaştırmalar içerir.

Atatürk, Türk milli eğitiminin ana politikasının şekillenmesinde ve yönlendirilmesinde yaptığı konuşmalarla ve çalışmalarla etkili olmuş, uygulamaları yakından izlemiştir.

Ziya Gökalp'in Cumhuriyetin kurulduğu yıllarda geliştirdiği fikir sistemi, eğitim ve terbiyeye bakışı millî özelliklerimize uygun temellere dayanır.

Ziya Gökalp'in hala günümüze ışık tutacak nitelikteki sosyal ve kültürel temellere dayalı görüşleri ile Atatürk dönemi milli eğitim politikalarındaki ortak değerler eğitim sosyolojisi açısından incelenmeye değer bulunmuştur.

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Eğitim, Değişme, Değerler, Atatürk, Ziya Gökalp*

²⁹⁰ Dr., Dr., Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, alevbirgul@gmail.com

ÖĞRETMENLERİN OKULLARINDAKİ İLETİŞİM İKLİMİ ALGILARI İLE ÖRGÜTSEL DESTEK ALGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Sıdıka GİZİR²⁹¹, Merve FAKİROĞLU²⁹²

ÖZET

İletişim, bütün örgütsel etkinlerin merkezinde yer almakta ve örgütlerin can damarı olarak tanımlanmaktadır. Kendilerine özgü farklı kültürlere sahip örgütlerde çalışanların, örgütlerindeki iletişim ortamı ve sürecine ilişkin algılarının da farklı olduğu belirtilmektedir. Bu farklılık, örgütün iç çevresinin öznel olarak deneyimlenmesi; formal ve informal iletişim sürecinde mesajların, mesajların iletilme biçiminin ve mesajlarla ilgili olarak ortaya çıkan olaylarla ilgili kişisel algıların anlamlı bir biçimde tanımlanması biçiminde ifade edilen iletişim iklimiyle ilişkilendirilmektedir. Bu iklim örgütün sahip olduğu bir çeşit iletişim atmosferi olarak tanımlamakta ve çalışma ortamında, kişilerarası iletişimde ve yönetsel süreçlerin her birinde kendisini göstermektedir. İletişim iklimi insanların ne hissettikleri, duygularının ne olduğu, insanların örgütleri içinde birbirleri ile etkileşimlerinin nasıl olduğu, örgüt içindeki iletişim davranışları, yöneticilerin çalışanları ile konuşma tarzı, takım çalışmalarının nasıl gerçekleştiğine yönelik çalışanların ortak algısına işaret etmekte ve örgütsel bağlılık, örgüt iklimi, örgütsel çatışma, performans ve motivasyon gibi birçok örgütsel davranışla ilişkilendirilmektedir.

İlgili aalanyazında, iletişim ikliminin yanı sıra çalışanların örgütlerine bağlılık duymaları, yüksek motivasyona sahip olmaları, işlerini ilgi ve heyecanla yapabilmeleri, performanslarının artabilmesi için onların onay görme, değer verilme, işlerini yaparken desteklendiğini hissetme, saygı duyulma gibi ihtiyaçlarının karşılanması gerektiği belirtilmekte ve bu ihtiyaçlar karşılanmasına yönelik çalışan algıları ise algılanan örgütsel destek olarak ifade edilmektedir. Bu kapsamda çalışanın örgütleri tarafından desteklenmesi önemli olmakla birlikte onların bu desteği hissetmeleri, değerli olduklarını düşünmeleri, diğer bir ifadeyle destek gördüklerine yönelik bir algı içinde olmaları gerekmektedir.

Açık ilişkilerin, dostluğun, işbirliğinin, cesaretin, sosyalleşmenin, kişisel özgürlük ve güvenin var olduğu destekleyici bir iletişim iklimi, örgütsel amaçların yerine getirilmesinde oldukça önemlidir. Bunun yanı sıra, çalışanların örgüt tarafından desteklendiklerini algılamaları ile sorumluluklarını bilinçli bir biçimde yerine getirmeleri, örgütün amaç ve sorunları ile ilgilenmeleri ve kişisel beklenti ve ödül olmaksızın örgüt için yenilik gayretine girmeleri arasında pozitif bir ilişkiden söz edilmektedir. Benzer bir şekilde, böyle bir iklim çalışanların örgüt tarafından değer verildiklerine yönelik algılamaları; geleneksel iş sorumluluklarını yerine getirirken dürüst olma, önceden tasarlanmış örgütsel katılımı etkili olma, bireysel tanınma ve çalışanın doğrudan ödüllendirmeyi beklemeksizin örgüt adına yenilik yapma isteğini de etkilemektedir. Dolayısıyla destekleyici iletişim iklimi, örgütte işbirliği ve açıklık havası yaratmakta, takım çalışmasına ve iletişime kalite getirmekte ve çalışanların örgütsel destek algısı da dahil olmak üzere çalışanların çeşitli algı ve tutumlarını olumlu yönde etkilemektedir. Buna karşın karşılıklı saygı ve güven gösterme ihtiyacı hissedilmeyen, önceliğin örgütsel amaçlara verildiği, yöneticilere üstünlük atfedilen, çalışanların duygu ve düşüncelerinin önemsenmediği, kısıtlı bir iletişim içeren ve çalışmada yetersizlik algısı uyandıran savunmacı bir iletişim ikliminde çalışanların örgütlerine, diğer çalışan ve yöneticilere yönelik olumsuz tutum ve algı

²⁹¹ Doç.Dr., sgizir@gmail.com

²⁹² Öğretmen, Yeniyurt Ortaokulu, Dört Yol/HATAY, mfakiroglu04@gmail.com

geliştirecekleri ileri sürülmektedir. Söz edildiği gibi çalışanların örgüt ve örgütsel süreçlere yönelik algı ve tutumlarının oluşmasında oldukça önemli olmasına rağmen, özellikle eğitim örgütü çalışanları olarak öğretmenlerin okullarındaki iletişim iklimine yönelik algıları üzerine oldukça sınırlı sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Bununla birlikte öğretmenlerin örgütsel destek algısına yönelik belirli sayıda çalışma olmakla birlikte iletişim iklimiyle ilişkilendiren herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu kapsamda, öğretmenlerin okullarındaki iletişim iklimine yönelik algıları ile örgütsel destek algıları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının belirlenmesini amaçlayan bu çalışmanın alanyazına katkı sağlamasının yanı sıra eğitim yöneticilerinin yönetsel etkinliklerinde yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Tarama modelinde yapılan bu araştırmanın evrenini, Hatay ilindeki kamu ilkokul ve ortaokullarında görev yapmakta olan 4282 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise araştırmanın problemi, değişkenlerin özellikleri ve evrenin büyüklüğü göz önünde bulundurularak evrenden katmanlı seçkisiz örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Bu doğrultuda Hatay ilinin merkez ilçeleri olan Antakya ve Defne ilçelerindeki okul sayıları ve her bir ilçedeki ilk ve ortaokul sayıları dikkate alınarak oluşturulan örneklem, toplam 420 öğretmeni kapsamaktadır. Belirlenen örneklemde veri elde etmek amacıyla “İletişim İklimi Envanteri” ve “Algılanan Örgütsel Destek Ölçeği” kullanılmıştır. İletişim İklimi Envanteri, destekleyici ve savunmacı iletişim iklimi olarak iki boyut içermekte; Algılanan Örgütsel Destek Ölçeği ise öğretimsel destek, yönetsel destek ve adalet olmak üzere üç boyutta ele alınmaktadır. Elde edilen veri aracılığıyla değişkenler arasında doğrusal bir ilişki olup olmadığı incelenmiş ve sözü edilen değişkenler arasındaki Pearson Korelasyon Katsayıları hesaplanmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi .01 olarak kabul edilmiştir.

Analiz sonucunda elde edilen bulgular, ilgili alanyazın dikkate alınarak tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Algılanan Örgütsel Destek, Örgüt İklimi, Örgütsel İletişim, İletişim İklimi*

ÖĞRETMEN ALGILARINA GÖRE İLKOKUL MÜDÜRLERİNİN PATERNALİST LİDERLİK DAVRANIŞLARI

Mehmet Sabir ÇEVİK²⁹³, Mehmet Nezir ÇEVİK²⁹⁴

ÖZET

Örgüt liderlerinin sergilemiş oldukları davranışlar, örgütsel amaçların gerçekleşmesinde ve izleyenlerin örgütsel amaçları içselleştirmelerinde oldukça belirleyici olabilmektedir. Liderin örgüt içindeki kararları ve uygulamaları, örgüt üyelerinin örgüte karşı tutum ve davranışlarına yön verebilir. Bu bağlamda örgüt yöneticilerinin sergiledikleri liderlik tarzının bilinmesi, örgütün işleyişi ve genel yapısı hakkında bir öngörü sağlayabilir. Paternalist liderlik de örgütsel işleyiş ve örgütsel yapı hakkında fikir edinmeyi sağlayabilecek bir liderlik tarzı olarak değerlendirilebilir. Çünkü paternalist (babacan) lider, örgüt üyelerini aile fertleri gibi görür ve onlara baba şefkatiyle yaklaşır. Paternalist lider, örgüt üyelerini yeri ve zamanı geldiğinde korur, kollar ve özel yaşamları ile ilgili konularda bile örgüt üyelerine bir baba misali yardımcı olur, yol göstermeye çalışır.

Paternalist liderlik, diğer örgütlerde olduğu gibi eğitim örgütlerinde de uyguma alanı olan bir liderlik tarzıdır. Nitekim okul müdürlerinin liderlik tarzlarının veya sergiledikleri yönetim anlayışının bir kısmının paternalist liderlikle ilgili olduğu söylenebilir. Bu nedenle okul müdürlerinin paternalist liderlik davranışları, öğretmenlerin yöneticiye ve okula bakış açısını etkileyebilir. Diğer bir anlatımla okul müdürlerinin paternalist liderlik davranışı, öğretmenlerde istedik ve olumlu örgütsel çıktılarını sağlayabilir. Dolayısıyla okul müdürlerinin paternalist liderlik davranışlarını hangi düzeyde gerçekleştirdiklerinin bilinmesi, öğretmenlerin okula ilişkin eylemlerinin, duygularının güçlenmesine ve tahmin edilmesine katkı sağlayabilir. Bununla birlikte ilkokullarda daha çok mesleki kıdemi yüksek olan öğretmenler görev yaptığından, ilkokul müdürlerinin paternalist liderlik davranışlarının söz konusu öğretmenlerde istedik örgütsel davranışların oluşmasında görece daha belirleyici olabileceği düşünülmektedir. Bu kapsamda araştırmanın problemini “Öğretmen algılarına göre ilkokul müdürlerinin paternalist liderlik davranışları hangi düzeydedir?” sorusu oluşturmaktadır. Bu temel problem doğrultusunda araştırmada aşağıdaki sorulara da yanıt aranmaya çalışılmıştır;

- Öğretmen algılarına göre ilkokul müdürlerinin paternalist liderlik davranışları ölçeğinin tamamında ve alt boyutlarında nasıldır?
- Öğretmenlerin paternalist liderliğe ilişkin algıları “cinsiyet, medeni durum, mesleki kıdem ve öğrenim durumu” değişkenleri bakımından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Bu araştırma betimsel tarama modelinde nicel bir araştırmadır. Araştırmanın evrenini, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Siirt il merkezindeki ilkokullarda görev yapan 653 öğretmen; araştırmanın örneklemini ise basit seçkisiz (random) örnekleme yöntemiyle belirlenmiş olan 294 öğretmen oluşturmaktadır.

²⁹³ Lisansüstü Öğrencisi vd., sahici1980@gmail.com

²⁹⁴ Lisansüstü Öğrencisi vd., Gazi Üniversitesi, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, Doktora Öğrencisi, nezircevik@hotmail.com

Araştırmanın verileri Dağlı ve Ağalday (2017) tarafından geliştirilen “Okul Müdürlerinin Paternalist Liderlik Davranışları Ölçeği” kullanılarak elde edilmiştir. Ölçek 22 madde ve 4 alt boyuttan (yardımsever liderlik, ahlaki liderlik, otoriter liderlik, çıkarıcı liderlik) oluşmaktadır. Ölçeğin her bir maddesinde yer alan ifadeler 5’li likert tipinde olup “hiç katılmıyorum (1), az katılıyorum (2), orta düzeyde katılıyorum (3), çok katılıyorum (4) ve tamamen katılıyorum (5)” biçimde derecelendirilmiştir.

Araştırmanın betimsel (tanımlayıcı) istatistiksel sonuçları (frekans, yüzde, ortalama, standart sapma) ile değişkenler açısından farklılıkların belirlenmesine ilişkin analizler SPSS 24.00 paket programında hesaplanmıştır. Ölçeğin her bir boyutuna göre, değişkenlerin belirlenmiş olan kategorilerine düşen puanlarının normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov-Smirnov testi ve Skewness/Kurtosis değerleriyle incelenmiştir. Varyansların homojenliği için Levene’s testi uygulanmıştır.

Araştırmanın cinsiyet ve medeni durum değişkenlerinde normallik varsayımları karşılandığından parametrik testlerden ikili grupların karşılaştırılmasını sağlayan t testi kullanılmıştır. Mesleki kıdem, öğrenim durumu ve yaş değişkenlerinde ise normal dağılım varsayımları karşılanamadığından non-parametrik testlerden ikiden fazla kategoriler arasındaki farklılığı hesaplayan Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Ayrıca non-parametrik testlerde ikiden fazla kategoriler arasındaki farkı belirleyebilmek için Post- Hoc çoklu karşılaştırma testlerinden “Tamhane’s T2” testi kullanılmıştır.

Öğretmen algılarına göre ilkökul müdürlerinin paternalist liderlik davranışları (= 3.52) ortalamayla “çok katılıyorum” düzeyindedir. Ölçeğin alt boyutlar itibarıyla “yardımseverlik ve ahlaki liderlik” alt boyutları “çok katılıyorum” düzeyindeyken; geri kalan “otoriter ve çıkarıcı liderlik” alt boyutların ise “az katılıyorum” düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Paternalist liderlik ölçeğinin alt boyutlara göre en yüksek puandan en düşük puana göre göreceli önem sırası; ahlaki liderlik (= 4.11), yardımsever liderlik (= 3.82), çıkarıcı liderlik (= 2.39) ve otoriter liderlik (= 2.36) şeklindedir.

Okul müdürlerinin paternalist liderlik davranışlarında ölçeğin alt boyutları itibarıyla cinsiyet ve öğrenim değişkenlerinde anlamlı bir farklılık yokken; medeni durum ve mesleki kıdem değişkenlerinde ise anlamlı bir farklılığın olduğu saptanmıştır.

Araştırmanın bulgularına göre ilkökul müdürlerinin paternalist liderlik davranışlarının “yüksek” düzeyde sergiledikleri anlaşılmaktadır. Buna göre okul müdürlerinin öğretmenlere bir ebeveyn gibi yaklaşarak kol kanat gerdikleri, öğretmenlerle uyum içinde çalıştıkları, okulda bir aile iklimi oluşturmaya çalıştıkları, ödülleri dengeli ve adaletli dağıttıkları ve öğretmenlerin resmi veya gayri resmi işlerine yardımcı oldukları söylenebilir. Başka bir deyişle ilkökul müdürlerinin baskıcı ve otoriter bir yönetim sergilemedikleri, öğretmenlerin başarılarını kendine mal etmedikleri ve öğretmenlerle iletişimlerinde çok mesafeli davranmadıkları sonuçlarına da varılabilir.

Anahtar Kelimeler: *Paternalist liderlik, ilkökul müdürleri*

SOSYAL YAŞAMDA LİDERLİĞİN ÖNEMİ

Çetin TAN²⁹⁵, Yusuf GEZER²⁹⁶, Önder ŞANLI²⁹⁷

ÖZET

Bu çalışmada literatür tarama yöntemi ile araştırma konusu olan Sosyal Yaşamda Liderliğin Önemi kavramlarını içeren kitap, makale, bildiri, yayınlanmış-yayınlanmamış tezler ve çeşitli internet sitelerinden elde edilen veriler analiz edilmiştir. Büyüköztürk, Akgün, Karadeniz ve Demirel 'e göre (2014) literatür tarama yöntemi araştırma problemi alanında var olan yazılı kaynaklar ve çeşitli internet sitelerinde var olan bilgiler bir araya getirilir.

Bireylerin sosyalleşmesi ve topluma ayak uydurabilmesi için kalabalığın arasına karışması gerekmektedir. Sosyalleşme, ilk olarak ailede başlayarak temeli atılmaktadır. Daha sonraki süre içerisinde çocuğun büyümesiyle birlikte çevresiyle gelişigüzel bir sosyalleşme yaşaması kaçınılmaz olmaktadır. Bir sonra ki aşamada ise sosyalleşme en düzenli ve kapsamlı şekilde katıldığı yer okuldur. Bu süreçten itibaren sosyalleşmeye, yeni insanlar tanımaya ve kendini bir grubun içine dahil etmeye çalışırlar. Birey özü gereği ilgi ve isteklerini gerçekleştirmek için herhangi bir grubun içinde var olmayı gereklilik duyarlar. Bu grupların içerisinde ya da çalışma ortamlarının içerisinde bulunan bireylerin, oluşan bu grupları yönetecek ve amaçlarına taşıyacak bir liderlere ihtiyaç duyarlar. Amaçları doğrultusunda ilerleyen bu grupların, amaca yönlendirilmesi için ayrı bir yetenek ve ikna becerisine sahip olan lider sorumluluğu gerektirmektedir.

Çağdaş eğitimin temel ilkesi bireyleri; fiziksel, zihinsel ve sosyal yönleriyle bir bütün olarak geliştirmek ve topluma kazandırmaktır. Gelişmiş ve gelişmekte olan bireylerin fiziksel ve zihinsel olgunluğu, toplumların geleceği ile doğrudan ilgilidir. Gelecek, bireye verilen önemle bağlantılı olan ve bireye sağlanan eğitime dayanır. Bu noktada eğitimden beklenen; kişilerin güçlü yanlarını ve yeteneklerini ortaya çıkartarak onların gelişimini sağlamaktır. Bu özellikleri ortaya çıkarabilmek için zaman iyi değerlendirmek, sabırlı olmak, etkili öğretim yöntemleri ile çalışmanın yanı sıra kalıtsal faktörlerde göz önüne alarak bireylerin pozitif yönleri ortaya çıkarılmalıdır.

İnsanları bir arada tutmaya vesile olan en büyük güç ilk etapta sevgi, saygı ve hoşgörü gibi bir çok insanı insan yapan özelliklerdir. Sosyolojik olarak da insanların birbirileri ile olan iletişimi de toplumsal normların etkisinde önemli yapı taşlarından olmalıdır. Bir toplumun veya grubun etkileşimin iyi bir düzeyde olması birlik ve beraberliğin gelişmesinde etkili bir fayda sağlayabilmektedir. Bunun en büyük sebeplerinden biri toplumu bir arada tutan insanlar ve bu insanların içerisinde bulunan kanaat önderleri yani liderler olabilmektedir. Bu kişilerin toplumun içinde olması, toplumun psikolojisini hissetmek, nabzını bilmek ve toplumu anlamayı, yönetmeyi ve idare etmeyi iyi bilen bu özelliklerini kullanabilen sonuç olarak kitleyi arkasına alabilen, başarılı kişilerdir. Kısacası grupların içindeki liderlerdir.

İnsanlık tarihine baktığımızda kanaat önderlerinin, liderlik vasıflarını üzerinde taşıyan kişiler olduğunu daha çok deneyimli, gruptaki en yaşlı kişi veya en bilgili kişi olduğu görülmüştür. Çok yaşayan çok bilir mantığı yada görmüş ve geçirmiş insan bakış açısı ile yani iyisiyle kötüsüyle hayat

²⁹⁵ Doç.Dr., cettan889@hotmail.com

²⁹⁶ Lisansüstü Öğrencisi vd., Firat üniversitesi, yusufgezer5@hotmail.com

²⁹⁷ Dr. Öğrt. Üyesi, Adıyaman Üniversitesi, andersanli44@hotmail.com

deneyimleri yüksek seviyede olan kişiler olarak seçilmiştir. Doğal olarak çok yaşayan herkesinde lider olamayacağı herkes tarafından kabul edilmelidir. Yaşam süreci içerisinde olaylardan ders çıkarabilmiş, toplumun saygınlığını kazanmış, dürüst, ahlaklı, etkili iletişimi kurabilen, küçük veya büyük fark etmeden sevgisini hissettirebilmiş yada kazanmış donanımlı kişiler örnek alınır, seçilir ve sevilir. Bu bir unvan değildir, o izlenimi insanlara hissettirir.

Anahtar Kelimeler: *Liderlik, Sosyal, Beden Eğitimi ve Spor, Öğrenci*

OKUL YÖNETİCİLERİNİN KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNİ YÖNETME BECERİLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Caner CERECİ²⁹⁸, Hülya OKUTAN²⁹⁹, Cihat UNSUR³⁰⁰, Fevziye KÖYLÜ³⁰¹

ÖZET

Kaynaştırma, özel eğitim gerektiren bireylerin, yetersizliği olmayan akranları ile birlikte eğitim ve öğretimlerini resmî ve özel okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan, destek eğitim hizmetlerinin sağlandığı özel eğitim uygulamalarıdır. Yönetmelikte kaynaştırma uygulamalarının temel ilkeleri açık olarak belirtilmiş olmakla birlikte, bu model ülkemizde halen olması gerektiği gibi uygulanamamaktadır. Kaynaştırma genel olarak bu öğrencilerin sadece “akranlarının buldukları sınıflara yerleştirilmeleri” olarak kabul edilmekte ve uygulamanın tüm sorumluluğu da sınıf öğretmenlerine verilmektedir. Oysaki kaynaştırmadan kastedilen şey, öğrencilerin sadece “normal sınıflara yerleştirilmeleri” değil, temelinde bir felsefesi olan, karmaşık ve sürekliliği olan bir eğitim ve öğretim sürecidir.

Bir kaynaştırma ortamı için okulun ve sınıfın fiziksel yapısı, sınıf mevcudu, ders programları, görev alacak kişilerin yetenek ve kapasiteleri, araç-gereç donanımı kadar, bu ortamda yer alacak kişilerin tutumları ve bu tür programların uygulanmasına ne kadar hazır oldukları da değerlendirilmelidir. Yetersizliği olan bireylerin, normal yaşlılarıyla olabildiğince aynı ortamda eğitim almaları görüşünün benimsenmesinde ve bu tür programların başarılı olabilmesinde, özel eğitime muhtaç çocuğa yönelik olumlu tutumlar son derece önemlidir. Öğrencinin akranlarıyla sosyal bütünleşmesinin sağlanması, kendini kabul etmesi ve çevresinden kabul görmesinin sağlanması kaynaştırma eğitiminin bir diğer amacı olarak düşünülebilir.

Kaynaştırma uygulamasının başarılı olabilmesi, bu sürecin paydaşları olan anne babanın, öğretmenin, okul yönetiminin, normal gelişim gösteren öğrencinin ve bu öğrencilerin velilerinin işbirliği yapmasına bağlıdır. Diğer bir ifadeyle, kaynaştırma eğitimi bir ekip işidir. Kaynaştırma eğitiminde başarıyı artıracak önemli bir faktör de okul yönetiminin tutumudur. Okul yönetiminin tutumu, kaynaştırma eğitiminin işleyişinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu açıdan, çalışmanın genel amacı; okul yöneticilerinin kaynaştırma eğitimi yönetme beceri düzeylerine ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin belirlenmesidir. Bu kapsamda belirlenen alt problemler şunlardır; okul yönetiminin kaynaştırma eğitime ilişkin bakış açısı nedir, okul yöneticilerinin bu hususta üstlendikleri sorumluluklar nelerdir, okul yöneticileri kaynaştırma eğitimi konusunda öğretmenlerden beklentileri nelerdir ve kaynaştırma eğitimi veren öğretmenlerin bu konuda okul yöneticilerine yönelik önerileri nelerdir?

Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması şeklinde tasarlanmıştır. Durum çalışması; bir metottan çok bir araştırma stratejisini ifade eder. Bu geniş strateji ve araştırma düzeninde, birçok farklı yöntem kullanılabilir ve bunlar ya nitel ya nicel ya da her ikisi olabilir. Ancak durum çalışmasında daha çok nitel araştırma kullanılır. Durum çalışmasında veri toplama yöntemleri

²⁹⁸ Dr., canercerci@gmail.com

²⁹⁹ Öğretmen, Ankara, Milli Eğitim Bakanlığı, hulyaokutan@hotmail.com

³⁰⁰ Öğretmen, Rize, Milli Eğitim Bakanlığı, cihad_unsur@hotmail.com

³⁰¹ Fevziye KÖYLÜ Uzman Üzümlü mesleki ve teknik anadolu lisesi fevziyekilic@hotmail.com 0 505 770 25 62

gözlem, mülakatlar ve anketler olabilir. Bu araştırmada bir hipotezi test etmek yerine var olan bir durumun derinlerine inilmesi hedeflenmektedir. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış form ile toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde ilkokul, ortaokul ve lise düzeyinde çalışan ve gönüllülük esasıyla belirlenen 10ar kişilik toplamda 30 öğretmenle oluşturulmuştur. Toplanan veriler listelenmiş ardından ayıklanarak, çözümlenmeye hazırlanmıştır. Elde edilen veriler, içerik analizine tabi tutularak, araştırmanın alt amaçları doğrultusunda kodlanmıştır.

Elde edilen ilk bulgular ışığında öğretmenlerin çoğunluğunun, okul yöneticilerinin kaynaştırma eğitimini yönetmesi konusunda mevzuattaki sorumluluklarını yerine getirdiğini ancak okul yöneticilerinin bu öğrencilere ve kaynaştırma eğitime “problemlerli bir iş” olarak baktığını ifade ettikleri görülmektedir. Öğretmenler, kaynaştırma eğitimi sürecinde yaşadıkları sorunlar konusunda genellikle okul yönetiminden destek gördüklerini ifade etmekte, ancak bu öğrencilerin okul içinde daha fazla etkinlikte yer alması konusunda okul yöneticilerinin çaba sarf etmelerini gerektiğini önermektedirler. Elde edilen verilerin kodlanması tamamlanmış olup, analiz süreci devam etmektedir. Süreç sonunda elde edilecek bulgular araştırmanın genel amacı doğrultusunda ayrıntılı olarak yorumlanacak ve sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Kaynaştırma Eğitimi, Okul Yöneticisi, Özel Eğitim*

YENİLENEN ÖĞRETİM PROGRAMLARININ DEĞERLER AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Tuğçem EROĞLU³⁰², Semiha ALTINDAĞ³⁰³

ÖZET

Türk Millî Eğitim Sistemi'nin temel hedefleri arasında öğrencileri sağlıklı, mutlu bir şekilde hayata hazırlamak, iyi insan ve iyi vatandaş olmalarını sağlayacak bilgi, beceri, değer, tutum, davranış ve alışkanlıklarla donatmak yer almaktadır. Değerler insanın tutum ve davranışlarını biçimlendirmede önemli bir role sahiptir. Bu bağlamda değerlerin eğitim süreci içerisinde kazandırılması ve yeni nesillere aktarılması hedeflere ulaşmada ve kültürel devamlılık açısından da son derece önem taşımaktadır (MEB, 2017).

Günümüzde, akademik başarının yanı sıra, insan ilişkilerini düzenleyen değerler daha fazla ön plana çıkmaktadır. Yenilenen ortaöğretim öğretim programları incelendiğinde giriş bölümlerinde değerler eğitimi başlığı oldukça dikkat çekmektedir. Bunun nedeni daha önceki yıllarda yayımlanmış olan öğretim programlarında bu başlığa yer verilmemiş olmasıdır. Bu başlık altında yapılan en önemli vurgu; millî, manevi ve evrensel değerleri tanıyan, benimseyen ve bunları içselleştirerek davranışa dönüştüren bireyler yetiştirmede aile, toplum ve medyanın yanı sıra öğretim programlarının da önemli bir etkisinin olmasıdır. Programlarda değerler eğitimi ile ilgili kazanımların her dersin doğasına uygun olarak yerleştirildiği görülmektedir. Bu doğrultuda kazanımların gerçekleştirilmesinin programda yer alan değerlerin kazanılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu nedenle programın uygulayıcısı olan öğretmenin değerler eğitimine ilişkin farkındalığının yanı sıra yeterliliği ve becerisi bu süreçte büyük önem taşımaktadır (MEB, 2017).

Değerler eğitimi yoluyla farkındalık, sorumluluk, merhamet gibi duyguları uyarmak, etik ilke ve değerlerle ilgili bir içgörü sağlamak, eleştirel düşünme ve değerlendirme, yansıtma, keşfetme, anlama, karar verme ve merhamet gibi bilişsel olmayan becerilerle donatılması amaçlanmaktadır. Bu yaklaşımlarla etik toplum olarak sınıf ve okul çevresini inşa etmek ve kamu yararı sağlanması mümkündür. Halstead (1996) değerler eğitimi için ders sürecinde en çok kullanılacak yöntem ve teknikler arasında tartışma temelli yaklaşım, öğrenci merkezli aktif öğrenme stratejileri, proje çalışması, uygulamalı aktiviteler, işbirlikli öğrenme, grup çalışması ve öğrenciler tarafından yönetilen araştırmaların olduğunu, Taplin (1998) problem çözme etkinliklerinin, Suharjo (2007) işbirliğine dayalı öğrenmenin kullanışlı olduğunu ifade etmişlerdir. Bu bilgilerden yola çıkarak geleneksel etkinlik-lerinden farklı olarak derslerde yeni tekniklerin kullanılmasının değer eğitimine önemli katkılar sağlayabileceği söylenebilmektedir. Yenilenen öğretim programlarında değerler eğitimi genellikle örtük olarak verilmeye çalışılmaktadır.

Çalışma kapsamında değerlerin öğretim programlarına nasıl yerleştirildiği incelenerek ve mevcut çalışmalar analiz edilerek eksiklikler saptanmaya çalışılmıştır. Çalışma doküman analizi kullanılarak yapılmıştır. Araştırmanın ilk adımında durum çalışması yönteminden yararlanılmıştır. Nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışmasında, bir veya birkaç duruma ilişkin etkenler bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl

³⁰² Öğretmen, tugcemerogluu@gmail.com

³⁰³ Öğretmen, İSTANBUL ŞİŞLİ ANADOLU LİSESİ, semihaa@gmail.com

etkilendikleri üzerine derinlemesine araştırma yapılır (Yıldırım, 2006). Birinci aşamada değerlerin öğretim programlarında nasıl verilmesi gerektiği belirlenmiş, ikinci aşamada ise ortaya çıkarılan eksikliklere yönelik öneriler sunulmuştur.

Değerlere dayalı bir eğitim sistemi öğrencilerin iyimserliklerini destekler, benlik saygısını güçlendirir, kişisel olarak kendilerini gerçekleştirmelerine, etik kararlar almalarına ve sosyal sorumluluk yüklenmelerine yardımcı olur. Yani değerlere dayalı bir eğitim, her yönden başarı getirmektedir. En başarılı okullarda da yalnızca akademik başarıya odaklanıldığı, bireyin sosyal ve kişisel yönden gelişmesine yönelik çalışmaların ihmal edildiği görülmektedir (Açıkgöz, 2003).

Değerler eğitiminin belirli derslerle sınırlandırmanın yanlış olduğu, eğitimle ilgilenen kişilerce kabul gören bir görüştür. Araştırmalar öğretim programında değerler eğitiminin fazla umursanmadığını göstermektedir. Bu konuda öğretmenlerin etkisi çok büyüktür. Değerler eğitimi, bireyin hem ders başarısını etkilemekte hem de kişisel gelişiminde büyük rol oynamaktadır.

2017 yılında yenilenen öğretim programları incelendiğinde değerler eğitimi başlığının programın giriş kısmına eklendiği görülmektedir.

Değerler eğitimi gelişmiş standartlarda bir toplum oluşturmak için oldukça önemlidir. Öğretim programlarında yer alan değerleri (sorumluluk, sabır, sevgi, saygı gibi) kazanabilmiş bir öğrenci ulaşılmak istenilen hedefe bir adım daha yaklaşmış olacaktır. Kazandırılması hedeflenen değerlerle, görülmesi arzulanan “önyargı, ayrımcılık ve etik olmayan uygulamalar ve tutumlarla” baş edebilen bir toplum oluşturulacaktır. Öğretim programlarına bakıldığında evrensel değerlerin yer aldığı, derslerin kendi doğasını yansıtan alana yönelik değerlerin ve eğitime ait değerlerin yer almadığı görülmektedir. Programda yer alan değerlerin derslerde aktarılması için öğretmenlere büyük sorumluluk düşmektedir. Bu nedenle değerleri öğrencilere daha iyi öğretebilmek amacıyla çok çeşitli yöntem ve tekniklerden yararlanmaya, farklı ortamlar oluşturmaya, teknolojik imkânları seferber etmeye yönelik çaba sarf edilmelidir.

Sonuçlar incelemeler tamamlandıktan sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *öğretim programı, müfredat, değerler eğitimi*

OKUL ÖNCESİNDE, AİLE KATILIM DESTEKLİ OTİSTİK BİR ÇOCUĞUN OKULDA GELİŞİM KAYDETME SÜRECİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

Hatice TİLTAY YILMAZ³⁰⁴, Mustafa AYDIN BAŞAR³⁰⁵

ÖZET

Bu çalışmada, otistik bir çocuk olan ve daha önce hiçbir eğitim kurumuna uyum sağlayamayan okul öncesi öğrencisi Adil'in 2016-2017 öğretim yılı başından itibaren altı aylık, aile katılım destekli okula uyum ve gelişim süreci gözlenmesinin devam niteliğinde olan 2017-2018 eğitim öğretim yılı başından itibaren altı aylık gelişim kaydetme süreci yer almaktadır.

Otizm değişik gelişimsel nedenlere bağlı olarak üç yaşından önceki dönemde çocuklarda ortaya çıkan, sözel ve sözel olmayan iletişim, oyun ve sosyal ilişki alanlarında farklılık ve tekrarlayıcı hareketlerle (stereotipiler) karakterize olan bir gelişimsel farklılıktır. Otizm başlıca üç temel alandaki sorunla ortaya çıkmaktadır: "Toplumsallaşma sürecinin gelişiminde farklılık, sapma ve bunun sonucunda toplumsal ilişkilerde ve bu ilişkilerin karşılıklılığında nitel bozulma", "Sözel ve sözel olmayan iletişimde bozukluk; oyun etkinliği ve hayal gücünde yoksulluk", "Takıntılı ve tekrarlayıcı davranışlar, ilgi alanının kısıtlılığı ve darlığı". Otistik çocukların tedavisinde özel eğitim, kaynaştırma ve erken müdahale üzerinde durulmaktadır. Kaynaştırma Eğitimi, otistik çocuklar için hem öğrendiği becerileri doğal ortamda kullanabilmesi hem de normal gelişim gösteren yaşlılarıyla bir arada zamanı ve etkinlikleri paylaşabilmesi anlamında çok önemli bir yere sahiptir. Otistik çocukların okulöncesi kurumlarında kaynaştırma eğitimi görmesi belli sorunları da beraberinde getirmektedir. Özellikle otistik çocukların tekrarladıkları davranışlar, takıntıları, aynılık yaşantısında ısrarcı olmaları, sosyal temastan kaçınmaları, sözel dili anlamada güçlük çekmeleri, öfke nöbeti geçirmeleri öğretmenleri zor durumda bırakmaktadır ve bu yüzden okul öncesinde otistik çocuklar grup sayısı az sınıflarda eğitim almalıdır. Bu çalışmada da otistik bir çocuğun ve kaynaştırma eğitiminin özellikleri göz önünde bulundurularak düzenlenen eğitim ortamıyla okula uyum ve gelişim kaydetme sürecine ilişkin bir değerlendirme yapılmıştır.

Çalışmada amaç; Adil gibi okul öncesinde otizm tanısı konan pek çok çocuğun yaşadığı süreç olan okula uyum, bu sebeple okula gidememe akran eğitiminden geri kalıp sadece destek eğitim ve rehabilitasyon eğitimi ile yetinmek zorunda kalma ve öncelikle Adil'in okul ortamına uyum sağlaması ve aile katılım eğitimiyle beraber sürecin ev ortamında da hızlandırılarak devamının sağlanmasıdır. Çalışma bu uyum sağlama sürecinin devamında gelişim kaydetmeyi amaçlayarak yapılmıştır ve bir sürece devam çalışmasıdır.

'Durum çalışması' modelinin kullanıldığı nitel özellikteki bu devam çalışmasında veriler gözlem ve görüşme yöntemleriyle elde edilmiştir. Araştırma için Çanakkale ilinde bir anaokulunda çalışma için okul yönetimiyle beraber tasarlanan yedi kişilik bir uyum sınıfı sürecinde eğitimini alan Adil için bu dönem 20 kişilik Adilin yaş grubunda bir sınıf oluşturulmuş, MEB müfredatı ve BEP planına göre Adil için akranlarıyla beraber eğitim ortamı yaratılmıştır. Sınıfta, kaynaştırma eğitimi alan bir okul öncesi öğretmeni, stajyer öğrenci ve aday öğretmen eğitim vermiştir. Ayrıca Adil'in annesi her gün birebir bütün etkinliklere katılmış kendisi de Rehberlik Araştırma Merkezinden destek almıştır.

³⁰⁴ Öğretmen, htilyay@hotmail.com

³⁰⁵ Dr. Öğrt. Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, mabasar5@hotmail.com

Adil, geçen süre boyunca kendisi için hazırlanan ortam ve etkinliklerle eğitim almış,verdiği tepkiler ve kat ettiği süreç gün gün gözlem notları olarak kayda geçirilmiştir.

Bir alt dönemde; konuşamayan, tuvalet eğitimi olmayan, sosyal olarak akranlarıyla iletişim kuramayan ve grup içine giremeyen ;1.sömestre sonu itibariyle okula istekle gelen, okulun her yerine rahatlıkla gidebilen, zaman zaman arkadaşlarıyla beraber hareket eden, dikkatini topladığı sürece masa etkinliklerine katılan 'kedi 'gibi basit kelimeleri çıkararak bir düzeye gelen Adil,bu çalışma döneminde; kendi isteğiyle annesini dışarı çıkarmış ve akranlarıyla zaman zaman komutla zaman zaman gruba uyararak eğitime dahil olmuştur. En dikkat çeken değişim ise annesini kendisinin sınıfta istemeyişidir. Dikkat süresi daha da artan Adil; itlik-ev arasındaki farkı belirtecek kadar bilişsel açıdan da gelişim göstermiştir. Yine otistik çocuklarda sık rastlanan öğrenim sürecini geriye döndürme olayı Adil de yaşanmamıştır. Fakat tuvalet eğitimine inatlaştığı için geçilememiş tatilde özel rehabilitasyon merkezine yönlendirilerek destek istenmiştir. Durum çalışmasında süreç devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Otizm, Okul uyumu, Gelişim kaydetme süreci, Aile katılımı, Durum alışması*

TATAR AYDINI FATİH KERİMİNİN EĞİTİME BAKIŞI

Fatma Eriş HAMZA³⁰⁶

ÖZET

Modern Tatar edebiyatının kurucularından olan Fatih Kerimi, edebi eserleri, gazetecilik faaliyetleri, eğitim-öğretim faaliyetleri ile Tatar modernleşmesinde ve halkın fikir dünyasının gelişmesinde önemli rol oynamıştır. Fatih Kerimi, İstanbul'da aldığı eğitim ve daha sonra Balkan Savaşları sırasında İstanbul'da bir süre kalmış ve gözlemler yapmış birisi olarak "bizden biri"dir. Onun eserlerinde yüzyılın başında Türkiye ile Türk dünyası arasındaki ilişkileri yansıtan önemli ipuçları gizlidir. XX. yüzyıl Tatar modernleşmesinde rol oynayan Fatih Kerim'in gözlem ve görüşleri; onun İstanbul'da eğitim almış, daha sonra Balkan Savaşları sırasında İstanbul'da bir süre kalmış olması itibarıyla Türkiye ve Türk dünyasındaki eğitimin XX. yüzyıl başındaki durumu hakkında değerli ve canlı veriler sunmaktadır.

Bu çalışmada Modern Tatar edebiyatının kurucularından Fatih Kerim'in eğitime bakışının onun eserlerindeki görüşlerinden yola çıkarak incelenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda öncelikle Fatih Kerim'in "İstanbul Mektupları", "Kırım'a Seyahat" ve "Avrupa Seyahatnamesi" adlı eserlerinden tarama yöntemiyle elde edilen yazarın eğitime bakışına ilişkin görüşleri derlenmiştir. Elde edilen bu veriler konu ile ilgili tarih kaynaklarının sunduğu bilgiler de göz önüne alınarak değerlendirilmiş ve Fatih Kerim'in gözünden XX. yüzyılın başında Türk Dünyası ve Türkiye'deki eğitimin durumu ile ilgili tespitler yapılmıştır.

Bu çalışma sonucunda, yaşamının büyük bir bölümünü eğitimde "usul-i cedid" faaliyetlerine adanmış Fatih Kerim'in; eski usul eğitime karşı olduğu, modern bilimlerin öğretilmesinin ve dil öğrenmenin gerekliliğini savunduğu; XX. yüzyılın başında Tatar ibtidai (ilkokul) eğitiminin Türkiye'dekinden daha iyi seviyede olduğuna dair görüşleri tespit edilmiştir. Bu çalışmanın XX. yüzyılın başında Türkiye ve Türk dünyasının eğitim anlayışına ilişkin sunduğu bilgilerle alan yazınına katkıda bulunulması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Türk Dünyası, Tatar Edebiyatı, Fatih Kerimî, Eğitim*

³⁰⁶ Dr., ferisoy@gmail.com

ÖĞRETMENLERİN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE DAMGALAMA DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Hacer AKIN BAYRAMLIK³⁰⁷, Feyzi ULUĞ³⁰⁸

ÖZET

Öğretmen niteliklerinin incelendiği çalışmalarda eğitim ve öğretim süreci açısından öğretmenlerin akademik yeterlikleri kadar, daha çok sosyal yeterliklere vurgu anlamında kişilik özelliklerinin de son derece önemli bir etken olduğuna ilişkin inandırıcı kanıtlar vardır.

Her meslekte olduğu gibi öğretmenlik mesleğinin de ayırıcı yönleri söz konusudur. Bu yönler içinde kendine özgü kişilik özellikleri de ayrı bir yer tutmaktadır. Nitekim, öğretmenin sabırlı, anlayışlı, samimi olması öğrenciyi olumlu yönde etkilerken; tersi davranışlar öğrenci üzerinde olumsuz etkiler bırakmaktadır. Sonuçta öğretmen davranışlarından, öğrenci ister dolaylı isterse dolaysız olsun bir biçimde etkilenmektedir. Anılan olumlu ya da olumsuz etkiler, öğretmenin aldığı eğitim, deneyim ve kişilik özelliklerinin bir yansımasıdır. Öğrenci üzerinde olumsuz etkiler bırakan davranışlar; ayrımcılık, etiketleme ya da dışa vurulmuş önyargılardır. Ayrımcılık yapma, dışlama, önyargılı davranma, etiketleme gibi farklı sözcüklerle de dile getirilen damgalama; bireyin sosyal saygınlığını düşüren ve onu olumsuz anlamda ayırıştırıcı kılan tutum ve davranışlar bütünüdür. Damgalama nedeniyle ayrımcılık yaşayan birey dışlanma tehdidi altındadır. Bu noktada damgalama ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin yönü ve niteliğinin bilinmesi önem kazanmaktadır. Sonuçta, bu ikisi arasındaki ilişkinin sorgulanması, ortaya çıkaracağı bulgular yönüyle, eğitim öğretim ortamının daha sağlıklı kılınabilmesi açısından alınacak önlemlere ışık tutucu olabilecek bir konudur. Dolayısıyla araştırmanın problemi, öğretmenlerin kişilik özelliklerinin damgalama düzeylerine ne derecede etki ettiği sorusuna yanıt arama amacına yöneliktir.

Araştırma nicel bir araştırma olup, ilişkisel tarama modelinde, anket tekniği ile toplanan verilerin değerlendirilmesi biçimindedir. Araştırmanın çalışma evrenini, 2015- 2016 yılı Ankara ili merkez ilçeleri resmi ilköğretim, ortaokul ve ortaöğretimde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır.

Araştırma evrenini temsil edecek örneklem sayısını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonunda, 0.95 güvenilirlik ve 0.05 örneklem hatasına göre çalışma evrenini oluşturan yaklaşık 45 bin öğretmeni asgari 381 kişinin temsil ettiği saptanmıştır. Araştırma bu evrenden seçilen 399 kişilik bir örneklem üzerinde yürütülmüştür. Örneklem seçimi; okul türü ve okulların bulunduğu ilçeler olmak üzere iki ölçüt temel alınarak yapılmıştır. İlk aşamada okulların bulunduğu ilçelere göre tabakalı örnekleme yönteminden yararlanılmış, ikinci aşamada da her tabakaya bağlı okul ve bu okulların öğretmen sayıları dikkate alınarak oranlanmış basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle örneklem tespiti yapılmıştır. Böylece, okul türlerine göre yapılan seçimle ikinci bir tabaka oluşturularak, örneklemin evreni temsil gücü artırılmıştır. Çalışmada veri toplama ölçeği olarak, Sümer ve Sümer (2003) tarafından Türkçeye uyarlanması yapılmış Beş Faktörlü Kişilik Özellikleri (BFKÖ) Ölçeği ile Yaman ve Güngör (2013)'ün geliştirdiği Damgalama Ölçeği kullanılmıştır. Katılımcıların kişilik özellikleri ile damgalama davranışlarına ilişkin görüşleri arasındaki ilişki, korelasyon analizi ile bağımsız

³⁰⁷ Öğretmen, hacerbay@gmail.com

³⁰⁸ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, feyziulug@gmail.com

değişkenlerle damgalama arasındaki ilişki ise çoklu regresyon analizi ile incelenmiştir. Analizler IBM SPSS Statistics 23.0 programında yapılmıştır.

Gerçekleştirilen çalışmada cinsiyet, duygusal dengesizlik, gelişime açıklık ve hizmet yılı bağımsız değişkenlerinin damgalamayı yordama derecesini belirlemek amacıyla yapılan çoklu regresyon analizi ve cinsiyet değişkeni ile damgalama arasında bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Aynı şekilde duygusal dengesizlik ve damgalama arasında pozitif bir ilişki, gelişime açıklık ile damgalama arasında negatif (ters orantılı) bir ilişki ile beraber hizmet yılı ile damgalama arasında da negatif bir ilişki görülmüştür. Kişilik boyutları ile damgalama boyutları arasındaki ilişkiyi inceleyebilmek için yapılan korelasyon analizi bulgularına göre; korelasyon katsayılarının 0

Anahtar Kelimeler: *Öğretmen, Damgalama, Kişilik Özellikleri*

OKUL YÖNETİCİLERİNİN PATERNALİST LİDERLİK DAVRANIŞLARI, ÖĞRETMENLERİN DUYGUSAL BAĞLILIK VE ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK ALGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Ramazan ERTÜRK³⁰⁹

ÖZET

Liderlik özelliğinden önce kültürel bir özellik olan Paternalizm ya da babacanlık, Aycan'ın da belirttiği gibi geleneksel doğu toplumlarının baskın bir özelliğidir. Çin, Hindistan, Kore ve Japonya gibi doğu ülkelerinde paternalistik kültürel değerler ve pratikler oldukça yaygındır. Böylece çalışanlar yöneticilerini anne/ babası ve çalıştığı iş ortamını da ailesi gibi görmekte ve onlarla aralarında duygusal bir bağ olduğunu hissetmektedirler. Bu çalışmada Aycan'ın paternalist liderlik sınıflandırılmasından yararlanılmıştır. Okul müdürünün davranışlarının öğretmenlerin örgütsel bağlılığını etkileyeceği söylenebilir. Genel olarak bağlılık, en yüksek derecede bir duygudur. Bir kişiye, bir düşünceye, bir kuruma ya da kendimizden daha büyük gördüğümüz bir şeye karşı gösterdiğimiz bağlılığı ve yerine getirmek zorunda olduğumuz bir yükümlülüğü anlatır. Allen ve Meyer daha çok duygusal bağlanma ögesi üzerinde durmuşlardır. Duygusal bağlılığı, kişinin örgüte katılması ve örgütle arasında duygusal bir bağ hissetmesi olarak tanımlamışlardır. Bu tür bağlılıkta iş görenlerin örgütte devam etme sebebi örgütün hedef ve değerleri ile özdeşleşmesidir. Allen ve Meyer'e göre duygusal bağlılığı yüksek olan bireyler "istedikleri için" örgütte kalırlar ve örgütün çıkarları için büyük çaba göstermeye istekli olurlar. Bu yüzden, örgütlerde gerçekleşmesi en çok arzu edilen ve çalışanlara aşılacak istenen bağlılık türlerinin başında gelir. Örgüte bağlılık düzeyi yüksek bireylerin örgütsel vatandaşlık algılarının da yüksek olacağı söylenebilir. Örgütsel vatandaşlık kavramı, alan yazında ilk olarak Bateman ve Organ tarafından kullanılmıştır. Örgütsel vatandaşlık davranışının temel niteliklerinden biri, örgüt tarafından biçimsel bir şekilde ödüllendirilmeyen davranışlar olmasıdır.

Örgütsel vatandaşlığın oluşmasına katkı sağlayan faktörlerden biri çalışanların örgütsel bağlılığıdır. Bu bağlamda araştırma, okul yöneticilerinin paternalist liderlik davranışları, öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık ve duygusal bağlılıkları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Okul yöneticilerinin paternalist liderlik davranışlarına yönelik öğretmen algıları ile duygusal bağlılık ve örgütsel vatandaşlık algıları ne düzeydedir?
2. Öğretmenlerin okul yöneticilerinin paternalist liderlik davranışlarına yönelik algı düzeyleri cinsiyet, branş, yaş ve okulda çalışma süresi değişkenlerine göre anlamlı fark göstermekte midir?
3. Öğretmenlerin duygusal bağlılık ve örgütsel vatandaşlık algı düzeyleri cinsiyet, branş, yaş ve okulda çalışma süresi değişkenlerine göre anlamlı fark göstermekte midir?
4. Okul yöneticilerinin paternalist liderlik davranışları ile öğretmenlerin duygusal bağlılık ve örgütsel vatandaşlık algıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

YÖNTEM

³⁰⁹ Lisansüstü Öğrencisi vd., koroglu522@hotmail.com

Bu çalışma, ilişkisel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. İlişkisel tarama modeli iki ya da daha çok değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan bir araştırma modelidir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 eğitim-öğretim yılı Bolu ili Yeniçağa ve Dörtdivan ilçelerindeki ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan 168 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma evren üzerinde yürütülmüş olup örneklem alınmamıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada verilerin toplanmasında iki kısımdan oluşan ölçek kullanılmıştır. Ölçeğin birinci bölümünde öğretmenlerin cinsiyet, branş, yaş ve okulda çalışma süresi gibi demografik özellikleriyle ilgili 4 soru bulunmaktadır. İkinci bölümde ise Paternalist Liderlik Ölçeği, Örgütsel Vatandaşlık ve Duygusal Bağlılık ölçekleri yer almaktadır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizine başlanmadan önce, veri toplama araçları tek tek kontrol edilerek sıralanmış, veri toplama araçları yoluyla elde edilen veriler tanımlanmış ve SPSS programına yüklenmiştir. Araştırma verileri alt problemlere göre analiz edilmiştir. Öncelikle elde edilen verilere hangi testlerin uygulanacağını belirlemek amacıyla değişkenlerin dağılımının normalliği KolmogorovSmirnov testi ile incelenmiştir. Kolmogorov-Smirnov testi sonucuna göre tüm değişkenlerin p

Öğretmenlerin okul müdürlerinin sergilediği paternalist liderlik davranışlarına, örgütsel vatandaşlık ve duygusal bağlılığa yönelik algıları yüksek düzeydedir. Cinsiyet değişkeni öğretmenlerin okul yöneticilerinin paternalist liderlik davranışlarına yönelik algılarında anlamlı farklılık ortaya çıkarırken; örgütsel vatandaşlık ve duygusal bağlılık algılarında anlamlı fark oluşturmamıştır. Kadın öğretmenlerin okul yöneticilerinin paternalist liderlik davranışlarına yönelik algıları erkek öğretmenlerden daha yüksektir. Branş değişkeni öğretmenlerin okul yöneticilerinin paternalist liderlik davranışlarına yönelik algıları ve duygusal bağlılık algılarında anlamlı fark ortaya çıkarmazken; öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık algılarında anlamlı farklılık oluşturmuştur. Sınıf öğretmenlerinin örgütsel vatandaşlık algıları branş öğretmenlerinden daha yüksektir. Yaş değişkeni, öğretmenlerin okul yöneticilerinin paternalist liderlik davranışlarıyla duygusal bağlılığa yönelik algılarında anlamlı fark ortaya çıkarırken; örgütsel vatandaşlığa yönelik algılarında farklılık oluşturmamıştır. Yapılan Mann-Whitney U sonuçlarına göre; öğretmenlerin okul müdürlerinin paternalist liderlik davranışlarına yönelik algılarındaki farklılık; 20-30 yaş, 31-40 yaş ve 41-50 yaş aralığındaki öğretmenler arasındadır. Öğretmenlerin duygusal bağlılık algıları ise; 20-30 yaş ve 31-40 yaş aralığındaki öğretmenler arasında farklılaşmaktadır. Okuldaki çalışma süresi, öğretmenlerin okul yöneticilerinin paternalist liderlik davranışlarına, örgütsel vatandaşlık ve duygusal bağlılığa yönelik algılarında anlamlı fark ortaya çıkarmıştır. Yapılan Mann-Whitney U sonuçlarına göre öğretmenlerin okul yöneticilerinin paternalist liderlik davranışları, örgütsel vatandaşlık ve duygusal bağlılık algıları arasındaki anlamlı fark, okuldaki çalışma süreleri 1-5, 6-10 ve 16 yıl ve daha fazla yıl olan öğretmenler arasındadır. 16 yıl ve daha fazla çalışma süresi bulunan öğretmenlerin duygusal bağlılık algıları 6-10 yıl çalışma süresi bulunan öğretmenlerden daha yüksektir. Öğretmenlerin okul yöneticilerinin paternalist liderlik davranışlarına yönelik algıları ile öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık ve duygusal bağlılık algıları arasında, pozitif yönlü orta düzeyde ilişkiler tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Paternalist liderlik, Duygusal bağlılık, Örgütsel vatandaşlık.*

BİLİMSEL BİLGİ DOĞRU BİLGİ MİDİR, DOĞRU BİLGİ BİLİMSEL BİLGİ MİDİR, ÖNERMESİNİN BİLİMSEL ÇERÇEVEDENİNCELENMESİ

Ruşen ÇOLAK KAHRAMAN³¹⁰, Netice ÇOLAK³¹¹

ÖZET

İlk çağlardan bu yana toplumun ihtiyaçları, doğa karmaşası, evreni tanıma isteği, bilgiye olan ihtiyacı doğurmuştur. Bilginin doğruluğu ise hep araştırma konusu olmuştur.

Bir bilginin bilimsel olabilmesi için bilimsel yöntemlerle elde edilmesi gerekir. Bilimsel yöntem de akıl, deney ve gözleme dayalı olmalıdır. Bir bilginin bilimsel olmasının ölçütü yöntemsel olmasıdır. Bilimsel bilgi objektif, sistemli, tutarlı ve eleştiriye açıktır. Bir bilginin doğruluğu bilimsel olması ile mümkün olduğu, geçmişten bugüne süregelen akımlardan elde edilen görüş ışığında bilgi kuramının temelleri oluşturulmuştur.

Bu araştırmanın amacı, "Her bilimsel bilgi doğru mudur, her doğru bilgi bilimsel bilgi midir" sorusunu aydınlatarak bilimsel verilere ulaşma çabasıdır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Bilgi felsefesi nedir?
2. Bilgi kuramının temel kavramları nelerdir?
3. Bilgi felsefesinin temel soruları nelerdir?
4. Bilgi felsefesinin temel problemleri nelerdir?

YÖNTEM

ARAŞTIRMA MODELİ

Küçük gruplardan daha derinlemesine ve daha kapsamlı verilere ulaşmak için nitel örnekleme yöntemleri kullanılır (Mc.Millan ve Schumacher, 2010). Bu doğrultuda bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden yapılandırılmamış görüşme tekniği kullanılarak araştırma konusu ile ilgili derinlemesine bilgi edinilmesi amaçlanmıştır.

VERİLERİN ANALİZİ

Araştırmada elde edilen veriler araştırmanın amaçları doğrultusunda belirlenen kriterlere göre betimsel analiz yaklaşımı kullanılmıştır. Betimsel analizin daha çok araştırmanın kavramsal yapısının önceden ortaya konulduğu çalışmalarda tercih edilir ve elde edilen verilerin daha önce belirlenen temalara göre ele alındığını belirtmişlerdir.

BULGULAR

1. Bilgi felsefesi nedir?

İnsan bilgisinin kaynağını, sınırlarını, geçerliliğini, ele alan dalına bilgi felsefesi denir. İnsanın sahip olduğu akıl, sezgi gibi yetilerinin insan zihninde olup olmadığı, varsa

³¹⁰ Öğretmen, heviyaroj@hotmail.com

³¹¹ Öğretmen, Dicle üniversitesi eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği, neticecolak@hotmail.com

görünüşleri ve ötesindeki varlığı bilmemize imkân verip vermeyeceği gibi problemler ve bunların çözümlerini araştırır.

2. Bilgi kuramının temel kavramları nelerdir?

Bilgi kuramının temel kavramları; doğruluk, gerçeklik ve temellendirme olarak sıralayabiliriz.

3. Bilgi felsefesinin temel soruları nelerdir?

Rasyonalistler, bilginin akla dayandığını,

Empristler, bilginin deneye dayandığını,

Sensualistler, bilginin duyuma dayandığını,

Entüsyonistler, bilginin sezgiye dayandığını,

ileri sürerek birbirlerinden farklı şekilde açıklık getirmeye çalışmışlardır

4. Bilgi felsefesinin temel problemleri nelerdir?

İlk çağlarda doğru bilginin imkânsızlığı problemi ile karşımıza çıkmaktadır. Doğru bilginin imkânsızlığını savunan akımlar septisizm ve sofisizm 'dir.

Septisizm (Şüphencilik):İnsan zihninin değişmez bir gerçeğe ulaşamayacağını, hakikat olarak kabul edilebilecek bir şey için zihnimizde bir araç bulunmadığını, bundan dolayı da kesin hükümler vermekten kaçınmamızın ve her şeyden "prensipte olarak şüphe etmemizin" doğru olacağını kabul eden görüştür. Şüphencilik, bir bilginin doğru ya da yanlışlığına ait yargıyı kabul etmediği gibi inkâr da etmez. Sadece bu bilgilerden şüphe eder.

Şüphencilüğün kurucusu olan Pyrrhon'a göre hiçbir şey ne doğrudur ne de yanlıştır. Her yargı ve her yargının çelişmesi için aynı nedenler bulunabilir. Doğruyu yanlıştan ayıracak bir ölçüt olmadığına göre, varlıklar hakkında çelişik yargılar ileri sürülebilir. Bu nedenle yargıda bulunmaktan kaçınılmalıdır.

Şüphenci filozoflardan Timon'a göre ise;

Nesnelerin gerçek yapısı bilinemez,

Bu nedenle her türlü yargıdan kaçınmalıyız,

Böylelikle ruhun sarsılmazlığına yani mutluluğa ulaşırız, görüşünü ortaya koymuştur

SONUÇ

Sonuç olarak "bilgi kesindir" yargısı öne çıkmaktadır. Bilimsel doğrular tek ve mutlak, tartışılmazlar.

Anahtar Kelimeler: Bilimsel Bilgi, Bilginin Doğruluğu, Araştırma

BİLİMSEL BİLGİNİN DOĞRULUĞU ÖNERMESİNİN BİLİMSEL ÇERÇEVEDENİN İNCELENMESİ

Netice ÇOLAK³¹², Yasin AVAN³¹³

ÖZET

İnsan denen varlığın çok değişik tanımlarından birisi der ki “insan, bilen varlıktır”. İnsanın bilebilmesi için, öncelikle, bileceği bilginin var olması gerekir. Bilgi doğada kendiliğinden oluşmuyor. Bilgiyi insan üretiyor. Bilimin asıl uğraş alanı doğa olaylarıdır. İnsanoğlu, doğaya egemen olmak istiyor, doğal güçleri denetim altına almak ve yönlendirmek istiyor. Doğal afetleri önlemek, hastalıkları yok etmek, refah içinde yaşamak istiyor. Bunun için, varoluşundan beri tükenmez bir tutkuyla ve sabırla uğraşmaktadır (Karaçay 2007)

Bu çalışmanın amacı, “her bilimsel bilgi doğru bilgi midir, her doğru bilgi bilimsel bilgi midir?” önermesini bilimsel çerçevede araştırmaktır.

Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır:

1. Bilgi kuramının problemleri arasında genel geçer doğru bilgi var mıdır?
2. Bilgilerimiz doğuştan mıdır, bilgilerimizin kaynağı akıl mıdır?
3. Bilgilerimiz duyuma ve deneyle mi dayanır?
4. Bilgilerimiz sezgiyle mi dayanır?

YÖNTEM

ARAŞTIRMA MODELİ

Küçük gruplardan daha derinlemesine ve daha kapsamlı verilere ulaşmak için nitel örnekleme yöntemleri kullanılır (Mc.Millan ve Schumacher, 2010). Bu doğrultuda bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden yapılandırılmamış görüşme tekniği kullanılarak araştırma konusu ile ilgili derinlemesine bilgi edinilmesi amaçlanmıştır.

VERİLERİN ANALİZİ

Araştırmada elde edilen veriler araştırmanın amaçları doğrultusunda belirlenen kriterlere göre betimsel analiz yaklaşımı kullanılmıştır. Betimsel analizin daha çok araştırmanın kavramsal yapısının önceden ortaya konulduğu araştırmalarda tercih edilir ve elde edilen verilerin daha önce belirlenen temalara göre ele alındığını belirtmişlerdir.

BULGULAR

1. Bilgi kuramının problemleri arasında genel geçer doğru bilgi var mıdır?

³¹² Öğretmen, neticecolak@hotmail.com

³¹³ Dr., SİVAS MEB, y.avan@hotmail.com

“Genel geçer doğru bir bilgi var mıdır?” sorusu İlk Çağdan bu yana sorulmuştur. Ancak bu dönemde filozoflar tüm varlıklara temel olan, tüm varlıkların kendisinden çıktığı ana maddenin ne olduğunu araştırmışlardır. Onun için antik felsefenin ilk dönemi doğa felsefesi olarak adlandırılır.

2. Bilgilerimiz doğuştan mıdır, bilgilerimizin kaynağı akıl mıdır?

Rasyonalizme göre bilgi doğuştandır ve kaynağı akıldır. Aklın doğru bilginin kaynağı ve ölçütü olduğunu savunan akim rasyonalizm yani akılcılık olarak tanımlanır.

Önde gelen rasyonalist filozoflar Platon, Aristoteles, Farabi, İbn-i Sina, İbn-i Rüşd, Descartes, Spinoza, Leibniz, Kant ve Hegel’ dir. Ancak felsefi açıdan rasyonalist filozoflara göre genel anlamda savunulan görüş aklın ve yetilerin sonradan kazanılmadığı, doğuştan geldiğidir. Yine akıl merkeze alınıp hareket noktası olarak kabul edildiğinden, ruh ve beden ilişkisi ayrı bir problem alanı oluşturmuş ve rasyonalist filozoflar bu duruma açıklama arayışına girmişlerdir.

3. Bilgilerimiz duyuma ve deneye mi dayanır?

Sofistlere göre de bilgilerin kaynağı duyumlardır. Duyum ve algılar ise öznel dir. Kişiden kişiye değişir. Bu nedenle herkesin kabul etmesi gereken genel geçer doğrular yoktur.

4. Bilgilerimiz sezgiye mi dayanır?

. Rasyonalizm, sansüalizm, materyalizm gibi görüşlere karşı öne sürülmüş ve Henri Bergson (1859-1941) tarafından sistemli hale getirilmiş

SONUÇ

Felsefede bilginin doğruluğu üzerine tartışmalar yer almıştır. Eskiden beri süren bu tartışmalarda doğru bilgiye ulaşmanın mümkün olup olmadığını savunan akımlar ortaya çıkmıştır. Doğru bilgiye ulaşmanın olanaksız olduğunu savunan akımlar sofizm ve septisizm dir. Bu akımlarda yer alan filozoflar kesin olarak doğru bilginin elde edilemeyeceğini ve böyle bir bilgiye ulaşılamayacağını ortaya koymaya çalışmışlardır(Yıldırım)

Anahtar Kelimeler: *Bilgi , Doğru Bilgi, Bilimsel Bilgi*

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK UYGULAMALARINDA KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR VE BU SORUNLARIN GÜNLÜK HAYATLARINA YANSIMASI

Büşra GÜLPER³¹⁴, Hanife ÇATMAN³¹⁵, Bengü TÜRKOĞLU³¹⁶

ÖZET

Okul öncesi eğitim, çocuğun okulla tanıştığı ilk ortam olması nedeniyle çok önemlidir. Bu sebeple, çocuğa daha iyi bir eğitim verebilmek için okul öncesi öğretmenlerinin önemi daha da artmaktadır. İyi bir öğretmen yetiştirmek için ise, öğretmen adaylarının iyi ve kaliteli bir eğitimden geçerek alan eğitimini tamamlamış ve uygulamasının da aynı şekilde yeterli olması gerekir. Bu nedenle, uygulama ortamının öğretmen adayını geliştirecek şekilde planlanmış olması çok önemlidir. Öğretmenlik uygulamaları, öğretmen adaylarının öğretmen olma sürecinde gerçekleştirdiği önemli bir aşamadır. Okulda öğrendiklerini uygulayabilmeleri açısından, bir fırsat niteliği taşımaktadır. Öğretmenlik Uygulaması dersi; öğretmen adaylarını okullarda bir öğretmen rehberliğinde, öğretmenlik mesleğine hazırlayan öğretmen ve öğrencilerle uygulama ve gözlem fırsatı sağlayan bir derstir (Çiçek ve İnce, 2005). Öğretmen adaylarının son sınıfta almış oldukları bu derste, günlük eğitim akışı ve etkinlik planı hazırlama, uygulama, bunların uygulama öğretmeni ve öğretim görevlisi tarafından değerlendirilmesi, bu doğrultuda gerekli düzeltmelerin yapılarak uygulanması ve tüm etkinlikleri içeren bir portfolyonun hazırlanması çalışmaları yer almaktadır (YÖK, 1998). İlgili kişilerle yapılan görüşmeler ve konuyla ilgili yapılan çalışmalar öğretmenlik uygulaması sırasında pek çok problem ortaya çıktığını da göstermektedir (Sılay ve Gök, 2004; Aksu ve Demirtaş, 2006; Yeşil ve Çalışkan, 2006; Aydın, Selçuk ve Yeşilyurt, 2007; Özmen, 2008; Seçer, 2010; Karasu Avcı ve Ünal İbret, 2016). Öğretmenlik Uygulaması dersinde yaşanan problemler veya eksiklikler öğretmen adaylarının, mesleğe ilişkin olumsuz yargılar geliştirmelerine sebep olabilir.

Alan yazın tarandığında okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarında karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunların yaşantılarına yansımalarına dair bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu açıdan çalışma alan yazın için önem taşımaktadır. Bu çalışmanın temel amacı okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarında karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunların günlük hayatlarına yansımalarını nitel olarak incelemektir.

Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasında karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunların günlük hayatlarına yansımalarına dair görüşlerini tespit etmek için yapılan bu araştırma nitel bir araştırmadır. Çünkü nitel araştırma tekniklerinin araştırmacının katılımcı rolü olması, bütüncül bir yaklaşıma sahip olması, algılarının ortaya konmasını sağlaması, araştırma deseninin esnek olması ve nitel veri sağlanması önemli özellikleridir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseniyle desenlenmiştir. Çünkü durum çalışması, sosyal bilimsel araştırma yapmaya katkı sağlar (Aytaçlı, 2012).

³¹⁴ Öğretmen, busragulper@gmail.com

³¹⁵ Öğretmen, , hanifa_95@hotmail.com

³¹⁶ Dr. Öğrt. Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, bturkoglu@konya.edu.tr

Araştırmanın alışma grubunu 2017-2018 eğitim ğretim yılında Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Okul ncesi Eğitimi Anabilim Dalında son sınıfta öğrenim gören, araştırmaya gönüllü olarak katılan 25 ğretmen adayı oluşturmaktadır.

Araştırmada, veri toplama aracı olarak açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme soruları hazırlanırken sorular alan yazın taraması yapılarak önceden belirlenmiş ve bu sorularla veriler toplanmaya çalışılmıştır. Görüşme formu hazırlanırken üç alan uzmanından görüş alınmıştır. Görüşme formundaki açık uçlu sorulara verilen cevapların analizi, nitel veri analiz yöntemlerinden biri olan “betimsel analiz” yöntemiyle değerlendirilecektir.

Araştırmanın analizleri devam etmektedir, analizler bittiğinde elde edilen bulgular alan yazındaki bilgiler işığında yorumlanarak tartışılacak ve araştırmadan elde edilen sonuçlara göre önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Okul ncesi ğretmen adayı, öğretmenlik uygulaması, Karşılaşılan sorunlar*

WILLIAM P. FOSTER'IN ELEŞTİREL EĞİTİM KURAMINA KATKILARI: KURAMLAR VE VAATLER

Derya GÜVERCİN³¹⁷

ÖZET

Yönetim sürecinin teknik yönüne vurgu yapan ana akım pozitivist görüşün yeni bir Marksist anlayışla eleştirisini içeren eleştirel teori, bilim, kültür, rasyonalite, sosyal ve ekonomik sistemler üzerine yorumlarıyla bilinmektedir. Büyük oranda Frankfurt okulunun şekillendirdiği eleştirel teori hayatlarımızı nasıl organize ettiğimizi ve hayatlarımızın bizim için nasıl organize edildiğini inceler. Frankfurt okulu, ikinci dünya savaşında çoğu ABD'ye göç etmiş çeşitli Alman düşünürlerden oluşmaktadır. Max Horkheimer, Theodore Adorno, Herbert Marcuse, Walter Benjamin ve Jürgen Habermas gibi Frankfurt Okulu'nun önde gelen temsilcileri araçsal rasyonaliteye karşı eleştirel bir toplum kuramı oluşturma amacı gütmüşlerdir. Eğitim yönetiminde eleştirel kuramın bakış açısını tanıtan akademisyenlerden biri de William P. Foster'dır. Foster, eleştirel teorinin savunduğu argümanları eğitim yönetimi alanına tanıtmaya bakımdan önemli bir rol oynamaktadır. Ona göre eğitim yönetiminde; kültür, politika, ahlaki değerler ve etik konuları ihmal edilmektedir. Ancak okul sadece girilecek ders ve alınacak diploma demek değil, her sosyal üyesinin bilincinde bir yere sahip kültür ve değerlerin yaşayan bir ifadesidir. Foster, yaptığı çalışmalarda yönetsel uygulamaları sosyal ve kültürel konularla bağdaştıran eleştirel açıdan aydınlatıcı bir yönetim teorisi sunmayı amaçlar. Foster'a göre teori, davranış kanunları üreten resmi bir önermeler bütünü olamaz çünkü bu durum insan davranışının onaylanabilir kanunları olabileceğini varsayar fakat bu varsayım fizik biliminin insan davranışına düşüncesizce yapılan bir çevirisidir. Sürekli bir değişim ve evrim içinde olmamızdan dolayı insan ilişkileri tamamiyle tahmin edilebilir bir yapıda değildir; dolayısıyla tek bir en iyi sistem bulunmamaktadır. Bu bağlamda olayları tarihsel süreci içerisinde görebilme, algılanan gerçekliğin geçerliliğinden şüphe etme ve sorunlarımıza uygun çözümler bulabilmek adına eleştirel teori gereklidir. Eleştirel teori çözüm sunmaz, reçete yazmaz, çaba ve eylemin gerekli ve değerli olduğu bilgisini sunar.

Ana akım bakış açısının getirdiği pozitivist ve işlevselci yaklaşım örgütlerde hem liderlik hem de değişim modellerini açıklamakta yetersiz kalmıştır çünkü eleştirel ve sosyal açıdan örgütü değerlendirmeyi reddeder. Pozitivist teori her bir okulun diğerinden nasıl farklı olduğunu ve sosyal değerleri nasıl yaydığını ve bu değerlerin kime ait olduğunu açıklayamaz. Yine bu bakış açısı yönetsel eylemi çıkar odaklı iş modeli üzerinden sunar fakat okul sistemi temel olarak iş hayatından farklıdır ve iş hayatında kullanılan yönetsel uygulamalar eğitimcilerin başarmak istedikleri açısından değerlendirildiğinde yetersizdir. Liderlik, pozitivist bakış açısına göre basite indirgenerek sadece yönetmek olarak tanımlanır; değişim isteği, aynı konuya farklı ve çeşitli yollardan yaklaşma, işlerin yapılmasında halihazırdaki düzenin gözden geçirilmesi gibi yönetim becerilerini ortadan kaldırır. Eleştirel teoriye göre ise liderlik, başkalarının yetkilendirilmesi ve vizyon ifade etme biçimidir. Eğitim yönetimi alanı rüştünü ispat etmiş ve olgunluk döneminde ahlaki ve eleştirel bir bilim modelinde yeniden yapılanma ihtiyacı içerisindedir. Foster'ın çalışmaları ana akım teorinin zayıf ve güçlü yanlarını inceleyerek eleştirel teorinin dayanaklarını sunar. Eğitimin bir kültürel yeniden üretim aracı olarak yönetsel performansla olan etkisini vurgulayarak yönetimle ilgili örgütler, liderlik ve değişim gibi başlıca bazı konuları inceler. Bu konuların hem geleneksel hem de eleştirel değerlendirmelerini içerir. Son olarak yönetsel eylemler için bazı stratejiler sunar. Eleştirel teori ile ilgili çalışmalarda

³¹⁷ Öğretmen, derya_guvercin@hotmail.com

zaman zaman Foster'ın ismine rastlansa da alanyazında özellikle Foster'ın eleştirel kuramın eğitim yönetimindeki temsiliyle ilgili çalışmalarına yönelik bir eksiklik olduğu görülmektedir. Bu çalışmada Foster'ın eleştirel eğitim kuramına katkıları ele alınarak alanyazındaki bu eksikliğin giderilmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışmada eleştirel eğitim yönetimi kuramına yönelik William P. Foster'ın çalışmaları belge tarama tekniğiyle incelenerek analiz edilmiştir. Haliyle çalışma, kuramsal bir nitelik taşımaktadır. Kuramsal derinliğin tam anlamıyla ortaya konabilmesi açısından William P. Foster'ın eleştirel eğitim yönetimine olan katkıları yazarın ulaşılabilen eserlerinden yola çıkılarak irdelenmiş ve diğer yazarlarla kıyaslanarak benzerlik ve farklılıkları ortaya koyan bir biçimde şekillenmiştir.

Eleştirinin eğitim ve sanattaki rolü ABD'de Dewey ve Avrupa'da Kant, Hegel, Marx vb. düşünürler tarafından dile getirilmiştir. Ana akım örgütsel teoride eleştirinin rolü sessizleştirilmiştir. Pozitif bilim belli bir yaklaşım üzerinden çözümlerin ve gerçeklerin sürekli birikimini elde etmeyi amaçlar. Ancak sosyal bilimler, Foster'a göre bir veri tabanı üretmenin ötesinde doğası gereği tarihin eleştirel yansımaları olan bir dizi olasılık ortaya koyar. Fakat uygulamada eleştirel teorinin tam anlamıyla yer almayışı bu eleştirinin bu seviyede sabitlenmiş ve odaksız biçimde kalmasına neden olur. Foster, okullardaki yönetim uygulamalarını teoriye dökerken muhafazakar bir anlayışla hareket edilmesinin yönetimin çeşitliliğini ve zenginliğini yansıtmakta yetersiz kaldığını öne sürer. Bu sebeple teori, örgütün karmaşık gerçekliğinden uzak örgütsel kesitler sunmaktadır. Bunu yaparken bürokratik, açık sistem, gevşek bağlaşım gibi metaforlar kullanır. Ancak bu metaforlar teorik belli bir çerçeveye sunmakta ve okulu bütünlük içinde değerlendirmekten uzak kalmaktadır.

Foster, diğer eleştirel kuramcılar gibi eleştirel eğitim kuramının değer konusunu ihmal ettiğine katılmakla beraber, onlardan eğitim yönetiminin teorik açıdan edebi bir yaklaşımla, ahlaki bir bilim olarak şekillenmesi gerektiğini ifade etmesiyle ayrılır. Aynı şekilde bu edebi yaklaşım; araçsal ve bürokratik yerine iletişimsel, bağlamından ayrılmış sistem yerine bağlam oluşturan, pozitivist ve davranışsal dil kullanımı yerine hayatımızın farklı yönlerini içinde barındıran bir şekilde tezahür etmelidir. Ona göre yönetim çalışmaları için yeni bir üç aşamalı model gereklidir. Bu model hem deneysel, hem yorumsamacı hem de eleştirel sorgulayıcı nitelikleri içinde barındırmalıdır.

Anahtar Kelimeler: *Eleştirel Eğitim Kuramı, William Foster*

PRAGMATİZMİN TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Filiz FİDAN ÖZCAN³¹⁸

ÖZET

Felsefe tarihi içerisinde “eğitim” kavramı farklı felsefi yaklaşımların bakış açısı ile tekrar yorumlanmıştır. Toplumlar için en uygun insan yetiştirme şekli hangi eğitim modeli ile mümkündür, sorusu bugünde cevaplanmayı bekleyen önemli bir sorudur. Eğitim felsefeleri, insan yetiştirme modelleri üzerine bakış açısı geliştirirken; belirli bazı evrensel değerler, toplumsal ihtiyaçlar, çağın koşulları, teknolojik gelişmeler, modern insandan beklentiler düşünceleri etkilemiştir. Mesele şu ki; uygulanacak eğitim felsefesi ile sosyal unsurlar hangi paydada buluşursa gerçek anlamda topluma uygun bir eğitim felsefesinden söz edilebilir.

Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze kadar uygulanan eğitim modellerinde pragmatizmin derin etkisini gözlemliyoruz. Pragmatik görüş toplum yapımız için en uygun eğitim modeline öncülük edebilir mi? Eğitim sistemimizi oluştururken, geliştirirken, yapılandırırken; bireycilik, fayda, haz, işlevsellik gibi kavramlar nitelikli bir eğitim istemine mi, küreselleşmenin biçimlendirdiği insan modeline mi temel oluşturmaktadır.

Araştırma, literatüre dayalı kaynak tarama yöntemi ile yapılmıştır. Felsefe, eğitim, eğitim felsefesi temel kaynakları tarandıktan sonra derinlemesine inceleme için pragmatizm, pragmatizmin temsilcileri; Mill, Locke, Dewey, Pierce, Bentham, James’in görüşlerine yer veren kaynaklar ile özellikle birincil kaynaklara ulaşılmaya çalışılmıştır. Cumhuriyetten sonra Türk Eğitim Sistemi felsefeleri üzerine kaynaklar incelenmiştir. Pragmatizm ve pragmatizmin eğitime etkileri üzerine Türkiye’de yapılan tez, makale ve araştırmalar taranmıştır.

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Eğitim, Eğitim Felsefesi, Pragmatizm*

³¹⁸ Öğretmen, flzfdn@gmail.com

ÖĞRETMENLERİN KÜLTÜREL SERMAYE VE ÖĞRETMEN YETKİNLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Yunus Emre AVCI³¹⁹, Abdülbasir BUCAK³²⁰

ÖZET

Sosyalleşme sürecinde insanın içinde yer aldığı toplumu tanıması ve kültürel özelliklerini anlayarak kendine uygun bir şekilde benimsemesi önem arz etmektedir. Bu süreçte bireyin çevresinden etkilenerek ve bireysel özellikleriyle şekillendirerek edindiği birikimlerin bütünü kişinin kültürel sermaye kazanımlarını oluşturur. Fransız sosyolog Pierre Bourdieu tarafından sıkça dile getirilen ve bu vasıta ile literatüre giren kültürel sermaye kavramı yüksek kültüre ait malumatın toplamı ve eğitim yoluyla elde edilen hünerlerin bir bütünüdür. Kültürel sermaye, geniş anlamıyla eğitim -başka bir deyişle, 'sosyalleşme'- sürecinde elde edilen birikimin toplamını dile getiren bir kavram veya belirli bir grubun paylaştığı kültürel eğilim, tutum, inanç, gelenek, değer, iş yapma biçimi ve ifade neticesinde öğrendiği ya da edindiği beceriler olarak tanımlanabilir. Kültürel sermayeyi formel eğitimle kazanılan ve diplomalarla objektif bir görünüm kazandırılan "okul sermayesi" ile aileden kaynaklanan ve doğal bir biçimde, aile hayatı içerisinde kazanılan nitelikleri ifade eden "tevarüs eden kültür sermayesi" olmak üzere ikiye ayırarak inceler. İster okul sistemi yoluyla elde edilmiş olsun, ister aileden devralınmış olsun, entelektüel niteliklerin toplamına karşılık gelir. Kültürel sermayenin eğitim başarısıyla pozitif yönlü ilişkisine dikkat edildiğinde ancak kültürel sermaye yeterliklerine sahip öğretmenlerin öğrencilerini kültürel sermaye yeterlikleriyle donatabileceği ifade edilebilir.

Eğitimde kaliteye ulaşmanın birçok etkenle birlikte öğretmenlere bağlı olduğu açık bir gerçektir. Öğretmenlik mesleğinin temel nitelikleri aynı kalmakla birlikte çağımızda ortaya çıkan gelişmelere bağlı olarak öğretmenlik rolünde birtakım değişimler oluşmuştur. İletişim ağlarındaki gelişmeler vasıtasıyla küçük olayların bile etkilerinin çok farklı yerlerde hissedildiği ve kayıtsız kalmanın mümkün olmadığı bir zamanda dünya sahnesine aktif şekilde katılan bireyleri yetiştirmekle görevli olan öğretmenler olarak; küresel bir strateji ve teknoloji ustası, mükemmel bir politikacı, lider ve yönlendirici özelliklerine sahip olması gereklidir. Kültürel özellikleri gelecek kuşaklara aktarma ve nitelikli öğrenci yetiştirmek için öncelikle öğretmenlerin yetkinliğe ulaşmış bireyler olması gerekmektedir. Öğretmen yetkinliği, öğretmenlerin belirli bir bağlam içerisinde öğretme görevini başarılı bir şekilde yerine getirebilmek ve öğrenci davranışlarını değiştirebilmek için gerekli davranışları gösterebilmek konusundaki inanışları olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla etkili bir eğitim-öğretim için öğretmenlerin kültürel sermaye ve yetkinlik düzeylerinin belirlenmesi ve aralarındaki ilişkinin ortaya konması verimliliği yakalama çabası adına atılabilecek ilk adımlardan biri olarak görülebilir.

Bu araştırmanın temel amacı öğretmenlerin kültürel sermaye yeterlik ve yetkinlik düzeylerini ortaya koymak ve kültürel sermaye-öğretmen yetkinliği arasındaki ilişkiyi tespit etmektir.

Araştırma nicel yöntemli olup ilişkisel tarama modelindedir. Araştırmanın evrenini Siirt ve Batman ilinde görev yapan 12.016 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubunu basit

³¹⁹ Dr. Öğrt. Üyesi, yunusavci027@hotmail.com

³²⁰ Lisansüstü Öğrencisi vd., , bsrbucak@gmail.com

tesadüfi yolla seçilen 373 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında; Avcı ve Yaşar (2014) tarafından geliştirilen “Kültürel Sermaye Ölçeği” ve Tschannen-Moran & Woolfolk-Hoy (2001) tarafından geliştirilip Baloğlu ve Karadağ (2008) tarafından Türkçeye uyarlanan “Ohio Öğretmen Yetkinlik Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçme araçlarının iç tutarlık güvenilirliği için Kültürel Sermaye Ölçeği cronbach alpha katsayısı .93 ve Ohio Öğretmen Yetkinlik Ölçeğinin katsayısı .92 çıkmıştır. Araştırma verilerinin çözümlenmesinde aritmetik ortalama, standart sapma, korelasyon ve basit regresyon testlerinden yararlanılmıştır.

Öğretmenlerin kültürel sermaye yeterlik ve yetkinlik düzeyleri “yüksek”tir. Öğretmenlerin hem kültürel sermaye yeterlik hem de öğretmen yetkinlik düzeylerinde; eğitim düzeyi, okulöncesi eğitimi alma, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, kıdem ve yükseköğretim öncesi uzun süreli ikamet edilen yer değişkenlerine göre anlamlı fark vardır. Cinsiyet ve branş değişkenlerine göre anlamlı fark yoktur. Öğretmenlerin kültürel sermaye yeterlik düzeyleri ile öğretmen yetkinlik düzeyleri arasında pozitif yönde yüksek düzeyde ilişki vardır. Öğretmenlerin kültürel sermaye yeterlikleri yetkinliklerini yordamaktadır. Model, öğretmen yetkinliğini %51 açıklamaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Öğretmen, Kültürel sermaye, Öğretmen yetkinlik*

EĞİTİM ÖRGÜTLERİNDE SERGİLENEN HİZMETKÂR LİDERLİK ROLLERİNİN ÖĞRETMENLERİN ÖRGÜTSEL YABANCILAŞMASINA ETKİSİ

Yıldız ÜNSAL³²¹, Mehmet Emin USTA³²²

ÖZET³²³

Değişen dünya ile birlikte aranılan liderlik kavramları da değişiklik göstermektedir. Yeniliğin ve rekabetin yoğun yaşandığı günümüz örgütlerinin varlıklarını sürdürmeleri ve gelişmeleri, çağın gereklerine ayak uydurmalarıyla mümkündür. Bunu başarmak için örgütlerin kendilerine sağlam vizyon ve misyon oluşturan güçlü bir örgüt oluşturabilecek liderlere ihtiyacı vardır. Son zamanlarda araştırmaları hız kazanan yeni liderlik yaklaşımlarının başında hizmetkâr liderlik gelmektedir. Greenleaf'ın bizlere tanıttığı hizmetkâr liderlik sevgi gösteren, örgütte ılımlı bir ortam yaratan, etkileyici, empati kuran, sahip olduğu gücü çalışanlarının mutluluğu için kullanan bir liderlik tipidir. Bu liderlik yaklaşımında, liderin, örgütte kendisine verilen yetkiden dolayı doğan gücü kullanarak değil, iyi niyete ve gönüllüğe dayanan davranışlar sergileyerek çalışanları etkilemek esastır denebilir. Eğitim kurumları açısından okul müdürlerinden beklenen sadece yöneticilik yapmaları olmadığı söylenebilir. Günümüzde eğitim sisteminin okul müdürlerinden beklediği ve son zamanlarda kendisini göstermeye başlayan hizmetkâr liderlik rolleri büyük bir önem arz etmektedir. Eski sistemlerdeki katı ve otokratik roller yerini insancıl yaklaşımlara bırakmaya başlamıştır. Bir okulda çalışanlarını dinleyip, onlara değer veren okul müdürleri eğitimin verimi ve kalitesini arttırabileceği düşünülmektedir. Bu noktada hizmetkâr liderliğin eğitim kurumlarında verimi arttıracacağı söylenebilir.

Çağımızda çalışma hayatı insanların günlük hayatında önemli bir bölümünü kapsamaktadır. Günümüz iş hayatında ki teknolojik gelişmeler de her ne kadar insanoğluna kolaylıklar sağlasa da birçok farklı sorunları da beraberinde getirmektedir. Gelişen merkezileşmiş örgütler çalışanlarını bir araç olarak görmektedirler. Bu yüzden kendisine bir araç gibi davranılan ve duyguları olan birey giderek mesleğinden soğur, kendisini mutlu edecek başka arayışlara girer. İşte burada çağımız iş dünyasının en büyük sorunlarından biri olan yabancılaşma kavramı karşımıza çıkmaktadır. Gelir düzeylerinin dengesiz olduğu, insanın kendi içinden gelerek değil toplumun ve kurumların biçimlendirdiği şekilde yaşamak zorunda bırakıldığı günümüz dünyasında birey diğerlerinden yabancılaşmış olmak zorunda bırakılmaktadır. Yabancılaşma örgütlerde çalışanların kişisel sorumluluk duygusundan uzaklaşıp, sorumsuzluk, kayıtsızlık içerisinde kaçışında sorunları erteleyerek benliğinde yarattığı derin yaralar ve benlik bütünlüğünü bozarak yaptığı davranıştır. Öğretmenlerde karşılaşılan yabancılaşma sorunu diğer örgütlerden daha çok olumsuz sonuçlara yol açmaktadır denebilir. Yabancılaşan bir öğretmen dersinden, öğrencilerden uzaklaşmakta ve buda eğitimin etkililik ve verimliliğini düşürmektedir. Öğretmenlerin çalıştıkları okulların türü, mesleği seçme amaçları, sınıfının kalabalık olması, özel yaşantıları, mesleğine verdiği önem, iş tatmin derecesi, evrak işleri, esnek olmayan müfredat, müdürü ve çalışma arkadaşları ile arasındaki anlaşmazlıklar, velilerin baskısı,

³²¹ Lisansüstü Öğrencisi vd., yildizunsal@windowslive.com

³²² Dr. Öğrt. Üyesi, Harran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı, Şanlıurfa, mehmeteminusta@gmail.com

³²³ Bu çalışma Yıldız ÜNSAL'ın Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı kapsamında, Dr. Öğretim Üyesi Mehmet Emin USTA danışmanlığında yürüttüğü tez araştırmasından de

değer görememe, maddi sıkıntılar, yetersiz kaynaklar öğretmenlerin yabancılaşmasına neden olabilmektedir.

Okul müdürünün sahip olduğu yönetim tarzı öğretmen ile iletişimine, öğretmenlerin örgüte bağlılığına, eğitime katkısına ve eğitimin verimine kadar birçok alanda etkili olmasını sağlayacaktır. Bu bağlamda, yöneticilerin kurumun amaçlarına ve çalışanlarının özelliklerine göre en uygun olan yönetim tarzını benimsemeleri gerekmektedir. İşte burada okul müdürlerinin okullarda sergileyecekleri hizmetkâr liderlik rolleri eğitimsel süreçlerin etkili olmasını, öğretmenlerden en üst düzeyde performans göstermesini sağlayacaktır denebilir. Hizmetkâr liderliğin öğretmenlerde uyandırdığı duyguların, onların okula yönelik sergileyecekleri davranışları olumlu etkileyeceği düşünülmektedir. Bu açıklamalar doğrultusunda okullarda okul müdürlerinin sergileyeceği hizmetkâr liderlik rollerinin öğretmenlerin eğitimin amaçlarını yerine getirmesinde ve işlerinde mutlu olmalarında etkileyeceğini söylemek mümkündür. Hizmetkâr lider okulunda çalışma, öğretmenlerin mutluluk ve refahını sağlama, çalışmalarıyla öğretmenlerin mesleklerine yabancılaşmasını engelleyebilir. Bu bağlamda, araştırmada eğitim kurumlarında yöneticilerin sergiledikleri hizmetkâr liderlik rollerinin öğretmenlerin işe yabancılaşması düzeyine etkisi sorgulanmıştır.

Araştırmanın modeli genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modelidir. Araştırmanın evreni, 2015-2016 eğitim- öğretim yılı Şanlıurfa ili merkez ilçeleri olan Haliliye, Eyyübiye ve Karaköprü'de yer alan resmi ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan öğretmenlerden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini, okullardaki öğretmen sayısı dikkate alınarak okuldaki toplam öğretmen sayısını temsil edebilecek büyüklükte seçkisiz eleman örnekleme yöntemiyle seçilerek belirlenmiştir. Araştırmada 484 anket değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmada "Okul müdürlerinin hizmetkâr liderlik davranışları ölçeği" ve "Öğretmenlerde işe yabancılaşma" ölçeği kullanılarak toplam 51 maddeden oluşan anket yoluyla veriler toplanmıştır. Toplanan verilerin çözümlenmesinde SPSS 16 (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı) kullanılmıştır. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (Sayı, Yüzde, Ortalama, Standart sapma) kullanılmıştır. Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında iki grup arasındaki farkı t-testi, ikiden fazla grup durumunda parametrelerin gruplar arası karşılaştırmalarında Tek yönlü (One way) Anova testi ve farklılığa neden olan grubun tespitinde Post-hoc testi kullanılmıştır. Araştırmanın bağımlı ve bağımsız değişkenleri arasındaki ilişkiyi Pearson korelasyon, etki ise regresyon analizi ile test edilmiştir.

Bu araştırma sonucunda, katılımcıların hizmetkâr liderlik algıları kısmen yüksek düzeyde, işe yabancılaşma durumları zayıf düzeyde olduğu saptanmıştır. Katılımcıların hizmetkâr liderlik algıları okul konumu, yöneticilerinin atanma şekli, okul türü, okuldaki öğretmen sayısı ve medeni durum değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterirken, cinsiyet, hizmet yılı, branş ve öğrenim durumu değişkenleri açısından anlamlı farklılık göstermemiştir. Katılımcıların işe yabancılaşma düzeyleri; okul konumu ve branş değişkenine göre anlamlı farklılık gösterirken, cinsiyet, hizmet yılı, yöneticilerinin atanma şekli, okul türü, okuldaki öğretmen sayısı, medeni durum ve öğrenim durumu değişkenleri açısından anlamlı farklılık göstermemiştir. Hizmetkar liderlik algıları (empati, özgecil davranışlar, alçakgönüllülük, dürüstlük, adalet) ile işe yabancılaşma arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Buna göre, öğretmenlerin algıladıkları hizmetkâr liderliğin empati, özgecil davranışlar, alçakgönüllülük, dürüstlük, adalet puanları arttıkça işe yabancılaşma düzeyleri azalmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Hizmetkâr Liderlik, İşe Yabancılaşma, Eğitim Kurumları*

İLKOKULLARDA GÖREV YAPAN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN LİDERLİK STİLLERİ İLE KİŞİLİK TİPLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Sıdıka GİZİR³²⁴, Esra DEMİRTAŞ³²⁵

ÖZET

Genel anlamda ülkelerin eğitim sistemlerinin, özelde ise eğitim örgütleri olarak okulların başarılı olmaları için öğrenme ortamlarında öğrencileri güdüleyen, sorumluluk vererek öğrencileri öğrenme sürecinde aktif kılan; diğer öğretmenlerle ve yöneticilerle etkileşim ve işbirliği içerisinde bulunabilen profesyonel öğretmenlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyaç öğretmenlerin liderlik davranışları sergilemelerinin gerekliliğini işaret etmektedir. Öğretmenlerin liderlik davranışları sadece sınıf ortamlarıyla sınırlı olarak düşünülmemekte, aynı zamanda okulların değişmesi, gelişmesi ve etkililiği açısından da önemle üzerinde durulmaktadır. Dolayısıyla öğretmenlerin hem sınıf hem de okuldaki etkinlik ve süreçlerde aktif rol alma, bilgi ve becerilerini sürekli yenileyerek okulun yararına kullanma ve diğer öğretmenlerin mesleki gelişimine katkıda bulunma, okul toplumuyla etkili iletişim kurma yönünde davranışlar sergilemeleri beklenmektedir. Öğretmenlerden beklenen bu tür davranışlar, ilgili alanyazında öğretmen liderliği davranışları olarak tanımlanmaktadır. Öğretmenlerin sınıf içerisinde öğrenme topluluğu oluşturma ve bu topluluktaki öğrencilerin davranışlarını yönetme, istedik yönde davranış geliştirmelerini sağlayacak sınıf iklimi oluşturma ve geliştirme yönündeki davranışları ise sınıf liderliği olarak ele alınmaktadır.

Hangi düzeyde olursa olsun liderlik, liderlik özellikleri, liderlik stilleri, liderlik davranışları, çeşitli kuram ve yaklaşımlarla ele alınmaktadır. Bu kuram ve yaklaşımlar incelendiğinde liderlik doğuştan ve(ya) sonradan kazanılan bazı kişilik özelliklerinin önemli olduğu görülmektedir. Bu özellikler kişilerin liderlik davranışlarında farklılık yaratmakta ve liderlik stillerini işaret etmektedir. Kişilik, bir bireyi diğer bireylerden farklı kılan ve süreklilik gösteren özellikler olarak tanımlanmaktadır. Bireyin fiziksel ve sosyal ortamlarla etkileşim tarzını ortaya koyan; bireye has duygu, düşünce ve davranışların tamamını kapsamaktadır. Dolayısıyla bireylerin benzer sosyal ortamlarda büyüüp yaşasalar ve benzer eğitim düzeyine sahip olsalar bile olay ve olgulara karşı farklı tutum, duygu, düşünce ve davranışlar sergiledikleri görülmektedir. Bu farklılığın birçok nedeni olmakla birlikte en çok üzerinde durulan faktör, insanların farklı kişilik tiplerine sahip olmasıdır. Kişilik doğuştan gelen, kalıtım ve beden yapısı gibi özelliklerle, çevre ve eğitim neticesinde sonradan edinilen etkilerin toplamı olarak ele alınmakla birlikte, kişiler ve özellikleri arasındaki farklılıkların A ve B Tipi Kişilik Tipleri olarak ele alındığı görülmektedir. A tipi kişilik tipine sahip bireylerin agresif, sabırsız ve işe çok fazla yönelik olmakla birlikte pek çok güdüye sahip olan; hareketsiz ortamlardan hoşlanmayan, yavaş olan insanlara tahammül edemeyen, onlardan da çabuk olmalarını bekleyen, yoğun çalışmaktan hoşlanan bireyler oldukları görülmektedir. B tipi bireyler ise daha rahat, gerginlikten uzak, eğlenmeyi seven, sosyal, zamanla yarışmayan bireylerdir. Bu tip kişiliğe sahip olan bireyler diğer bireylerle çatışmaya girmekten kaçınmakta, olaylara esprili bakış açısıyla yaklaşarak insanları da rahatlatmaktadır. Bununla birlikte bu tür bireyler sadece işi düşünmemekte, dışında da hoş vakit geçirebilmektedirler.

³²⁴ Doç.Dr., sgizir@gmail.com

³²⁵ Öğretmen, Mersin Musa Bengi İlkokulu; Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Eğitim Yönetimi ABD yüksek lisans öğrencisi, esrademirtas33@gmail.com

Alanyazın incelendiğinde liderlik stilleriyle ilgili araştırmaların sıklıkla okul yöneticileri örnekleminde incelendiği görölmektedir. Ancak daha önce de belirtildiği gibi öğretmenlerin okul ve sınıfta sergiledikleri liderlik davranışları da eğitim örgütlerinin amaçlarına etkili bir şekilde ulaşmasında yöneticilerin davranışları kadar önemli görölmektedir. Bu kapsamda bu araştırmada, sınıf öğretmenlerinin sergiledikleri liderlik stilleri ile sahip oldukları kişilik tipleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını saptamak amaçlanmıştır.

Tarama modelinde yapılan bu araştırmanın evrenini, Mersin ilindeki kamu ilkokullarında görev yapmakta olan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise araştırmanın problemi, değişkenlerin özellikleri ve evrenin büyüklüğu göz önünde bulundurularak evrenden katmanlı seçkisiz örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Bu doğrultuda Mersin il merkezi ve ilçelerindeki okul ve sınıf öğretmenleri sayıları dikkate alınarak örneklem belirlenmiştir. Belirlenen örneklemden veri elde etmek amacıyla “Öğretmen Liderlik Stilleri Ölçeği” ile “Kişilik Tipi Belirleme Ölçeği” kullanılmıştır. “Öğretmen Liderlik Stilleri Ölçeği” baskıcı/otokratik liderlik stili, katılımcı/demokratik liderlik stili ve yarı demokratik liderlik stili olmak üzere üç alt boyutu kapsamaktadır. Kişilik tipleri ise A, B ve karma kişilik tipleri olarak üç alt boyuta sahiptir. Değişkenlerin özellikleri dikkate alınarak elde edilen veri, Ki-kare Testi ile analiz edilmiştir.

Analiz sonucunda elde edilen bulgular, ilgili alanyazın dikkate alınarak tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Liderlik Stilleri, Kişilik Tipleri, Sınıf Öğretmenleri*

OKUL MÜDÜRLERİNİN, MÜDÜR YARDIMCILARININ VE ÖĞRETMENLERİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE OKUL MÜDÜRLERİNİN LİDERLİK BİÇEMLERİ

Ali SABANCI³²⁶, Ramish ASIFI³²⁷, Ali SABANCI³²⁸

ÖZET

Çalışmanın amacı Afganistan eğitim sisteminde okul müdürlerinin, müdür yardımcılarının ve öğretmenlerin görüşlerine göre okul müdürlerinin liderlik biçemlerini belirlemektir. Afganistanda temel eğitim zorunludur. İlkokul, ortaokul ve lise öğretim süresi 12 yıldır. Eğitim süreçlerinde gerek bölgesel, gerekse nicelik ve nitelik açısından kız çocuklarının okullaşmasında ortaya çıkan zorluklar gibi sosyal boyutlarda çeşitli sorunlar bulunmaktadır. Okul yöneticiliğinde öğrenmen olma şartı vardır. Eğitim sistemi ile ilgili amaç, yapı, süreç ve iklim boyutları ile ilgili araştırmalara ihtiyaç olduğu anlaşılmaktadır. Çalışma iki resmi dili bulunan ve bunlardan da farklı dillerin konuşulduğu; sosyal, siyasal ve ekonomik boyutlarda güç şartların içinde bulunan ülkede eğitim sisteminin okul yönetimi boyutunu incelemek, eğitim sisteminde otoriter/demokrat iklim durumunu liderlik boyutuyla anlamak ve değerlendirmek açısından önemlidir. Bu amaçlarla şu sorulara yanıt aranmıştır; 1. Okul müdürlerinin, müdür yardımcılarının ve öğretmenlerin okul müdürlerinin benimsedikleri liderlik biçimine ilişkin görüşleri nedir? 2. Okul müdürlerinin, müdür yardımcılarının ve öğretmenlerin görüşleri A) görev, B) cinsiyet, C) okulda çalışma süresi, Ç) öğrenim durumu ve D) seminer çalışmasına katılıp katılmama değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır?

Araştırma Afganista'nın başkenti Kabilde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veriler Kabil merkezde bulunan ilkokullarda, ortaokullarda ve liselerde görev yapan okul müdürleri, müdür yardımcıları ve öğretmenlerden elde edilmiştir. Örneklemen belirlenmesinde küme örnekleme ve basit tesadüfi örnekleme yöntemleri kullanılmıştır. Sonuç olarak araştırmanın örneklemi 100 okul müdürü, 100 müdür yardımcısı ve 218 öğretmenden oluşmuştur. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen "liderlik biçemi anketi" kullanılmıştır (Sabancı, 2005). Anket iki bölümden oluşmuştur. Anketin Birinci bölümünde kişisel bilgilere yer verilmiştir. Anketin ikinci bölümünde ise görev ve ilişki yönelimli olmak üzere iki tip liderlik biçimini belirlemeye yönelik 10'ar sorudan oluşan toplam 20 maddeye yer verilmiştir. Veri toplama aracının geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Aracın geçerliğini belirlemek üzere açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Sonuç olarak ilişki yönelimli liderlik biçemi için 5 madde; görev yönelimli liderlik için 4 madde olmak üzere toplam 9 maddeden oluşan iki boyutlu bir ölçme aracı elde edilmiştir. Madde toplam test korelasyonu ölçme aracının bütününde (Cronbach Alpha) .717 olarak belirlenmiştir. İlişki yönelimli liderlik boyutunda Madde toplam test korelasyonu (Cronbach Alpha) .750; görev yönelimli liderlik biçemi boyunda ise (Cronbach Alpha) .557'dir. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda "liderlik biçemi anketi" olarak adlandırılan ölçme aracının 9 maddeden ve iki boyuttan oluşan bir model olarak doğrulandığı söylenebilir. Verilerin analizinde SPSS istatistik programından yararlanılmış; yüzde, frekans, aritmetik ortalama, standart sapma; parametrik testlerden ilişkisiz örneklemler için t-testi, ilişkisiz örneklemler için tek faktörlü varyans analizi (One-Way ANOVA) ile parametrik testlerin

³²⁶ Prof. Dr., alisabanci@akdeniz.edu.tr

³²⁷ Lisansüstü Öğrencisi vd., Akdeniz Üniversitesi, ahramish@yahoo.com

³²⁸ alisabanci@gmail.com

varsayımlarının karşılanamaması durumunda parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis testleri kullanılmıştır.

Sonuç olarak, okul müdürleri kendilerinin yüksek düzeyde ilişki ve görev yönelimli liderlik biçimini benimsediklerini ifade etmişlerdir. Müdür yardımcıları ve öğretmenler de okul müdürlerinin her iki liderlik biçimini yüksek düzeyde benimsedikleri görüşündedir. Görev değişkenine göre müdür yardımcıları okul müdürlerine ve öğretmenlere göre müdürlerin daha fazla ilişki yönelimli liderlik biçimine sahip olduklarını düşünmektedir. Öte yandan okul müdürleri müdür yardımcılarının görüşlerinden farklı olarak daha fazla görev yönelimli liderlik biçimine sahip oldukları görüşündedirler. Erkek müdür yardımcıları kadın müdür yardımcılara göre okul müdürlerinin daha fazla ilişki yönelimli olduğu görüşündedir. Erkek öğretmenler, kadın öğretmenlere göre okul müdürlerinin daha fazla görev ve daha fazla ilişki yönelimli liderlik biçimi benimsedikleri görüşündedir. 21 yıldan fazla çalışma süresine sahip öğretmenler, 11-15 yıl arası çalışma süresine sahip öğretmenlere göre okul müdürlerinin daha fazla ilişki yönelimli olduğu görüşündedir. 16-20 yıl arası deneyime sahip öğretmenlerin en yüksek düzeyde müdürlerin görev yönelimli liderlik biçimine sahip olduğu görüşünü yansıtan grup oldukları; bunları sırasıyla 21 yıl ve fazlası, 11-15 yıl, 6-10 yıl ve 1- 5 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin izlediği görülmektedir. Liderlik konusunda kursa katılan öğretmenler, kursa katılmayan öğretmenlere göre okul müdürlerinin daha fazla ilişki yönelimli olduğu görüşündedir.

Anahtar Kelimeler: *Okul yönetimi, liderlik, liderlik biçimleri, okul etkililiği*

OKUL YÖNETİCİLERİNİN MESLEKTAŞ DAYANIŞMASI

Bahri AYDIN³²⁹

ÖZET

Örgüt içinde bireylerin davranışlarını etkileyen birçok faktör vardır. Tutumlar, iş tatmini, duygular, kişilik ve değerler, algılama, motivasyon bireyle ilgili, grup davranışı, takım, iletişim, liderlik, güç ve politika, çatışma ve müzakere grupla ilgili örgütte bireylerin davranışlarını etkileyen faktörlerdir. Örgütler, belirli bir ürün ya da hizmet üretirken çalışanların birlikte hareket etmeleri, birbirlerini desteklemeleri önem taşır. Meslektaş dayanışması olarak ortaya çıkan bu durumun örgüte ve çalışanlara birçok yönden katkısı vardır. Mesleğin daha iyi öğrenilmesi, karşılaşılan zorlukların üstesinden gelme, meslek içinde gelişim fırsatları oluşturması bu katkılardan bazılarıdır. Meslektaş dayanışması, aynı mesleği yapan kişilerin birbirleri arasında mesleki bilgi, becerilerini paylaşması olarak tanımlanabilir.

Bir örgütte çalışanlar mesleki bilgileri resmi eğitim kanallarıyla öğrenebilirler, ancak son yıllarda informal yolların kullanılmasının önemine dikkat çekilmektedir. Araştırmalar işyerindeki öğrenme sürecinin %70'inin informal olduğunu göstermektedir. Çalışanlar, bilgiyi ve işle ilgili sorunları birlikte çözmektedirler (Robbins ve Judge, 2015). İnfomal eğitim ile kastedilen çalışanların birbirlerinden öğrenmesidir.

Örgütsel sosyalleşme, örgütle ilgili kural, norm, değer, tutum, rollerin öğrenilmesi, örgüte uyum sağlanması sürecidir. Bu öğrenmelerde birçok kaynak kullanılır; örgütün resmi mevzuat ve kaynakları, anahtar kimselerin model olmaları, öğreticilerin talimatları, örgütte oldukça kıdemli çalışanların örnek olmaları..vb. Sosyalleşme, mesleki ve örgütsel olarak ikiye ayrılır. Mesleki sosyalleşme, bireyin meslekle ilgili gerekli bilgi, beceri ve eğilimleri öğretir. Örgütsel sosyalleşme ise bireyin örgütteki rolünün gerektirdiği bilgi, değer ve davranışların öğretilmesi sürecidir. Bireyin başarılı bir sosyalleşme yaşaması, işe bağlılığı, başarısı ve uyumunu sağlayacaktır. Başarısız bir sosyalleşme işten ayrılmaya yol açabilecektir (Balcı, 2003).

Mentörlük; rehber, rol, model, koç, öğretmen gibi davranan az deneyimli çalışana destek olan daha kıdemli çalışandır. Mentörlük danışana, onun mesleki ve kişisel amaçlarına ulaşabilmesi için gerekli bilgi, tavsiye, fırsat ve değeri sağlar. Mentörlük kapsamında, destek, empati, rehberlik, fikir paylaşımı, problem çözme, mesleki gelişim ve gelişmiş bir güven gibi unsurlar yer alabilir.

Barrera ve Ainlay (1983; akt. Uslu, 2012) sosyal desteği, bireyin ihtiyaç duyduğu, materyal yardımını, paylaşmayı, dinlemeyi, yol göstermeyi, geri bildirim ve yakın etkileşimi bireye sağlamak olarak açıklamışlardır.

Örgüt içinde informal eğitim, örgütsel sosyalleşme, mentörlük ve sosyal destek gibi konular meslektaş dayanışmasının gerekçelerini oluşturmaktadır. Dolayısı ile yöneticilerin birbirleriyle dayanışma içinde olması kendi gelişimlerine katkı sağlayacağı gibi çalıştıkları okulların da niteliğini artıracaktır. Bu bağlamda yöneticilerin meslektaş dayanışmasını sağlamaya yönelik araştırma ve faaliyetlere ihtiyaç vardır.

³²⁹ Doç.Dr., bahriaydin@hotmail.com

Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın amacı; Bolu merkez ortaokul yöneticilerinin meslektaş dayanışmasına ilişkin görüşlerini belirlemek

Yöntem

Araştırma nitel-betimsel olarak yapılacaktır. Araştırmacı tarafından hazırlanan bir görüşme formu ile yöneticilerle görüşülecektir. Görüşme formunda şu sorular yer alacaktır.

1. Okul yöneticileri/öğretmenler olarak şu an hangi konularda meslektaş dayanışması içerisindeyiz?
2. Okul yöneticileri/öğretmenler olarak hangi konularda meslektaş dayanışmasına gereksinim duymaktasınız?
3. Meslektaş dayanışması konusunda çıkabilecek sorunlar nelerdir?
4. Meslektaş dayanışmasının katkıları/olumsuz yönleri nelerdir?
5. Meslektaş dayanışmasının gerçekleşmesi hangi yollarla olmalıdır?

Çalışma evreni

Çalışma evreni Bolu merkez ortaokul müdür, müdür yardımcılarında oluşmaktadır.

Verilerin toplanması ve analizi

Araştırma alt problemlerine uygun olarak hazırlanan görüşme soruları okul yöneticilerine yöneltilen olacaktır. Elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulacaktır.

daha sonra sunulacaktır

Anahtar Kelimeler: okul yöneticisi, meslektaş dayanışması

ÖĞRETMEN ADAYLARININ VE AİLELERİNİN TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ HAKKINDAKİ ALGILARININ METAFORLAR YOLUYLA İNCELENMESİ

Öznur TULUNAY ATEŞ³³⁰, Emine ÖNDER³³¹

ÖZET

Eğitimin taşıdığı anlamın günden güne önem kazanması öğretmenliğin ve öğretmenlik eğitiminin öneminin artmasına neden olmuştur. Öğretmenlik eğitimi; genel kültür, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi gibi alanları içeren derslerden oluşmaktadır. Öğretmen adaylarının eğitim aldığı üniversite yılları onların bu üç alanda sahip oldukları yeterliklerini belirlemenin yanında; sonraki yıllardaki beceri, düşünce ve duygularını da şekillendirebilmektedir. Öğretmen adaylarının bilgi, beceri ve düşüncelerindeki şekillenmenin ise, son sınıfa geldiklerinde büyük oranda tamamlandığı söylenebilir. Eğitimi tamamlamak üzere olan ve mesleği icra aşamasına yaklaşmış bir öğretmen adayının kendisinin ve ailesinin üyesi olacağı eğitim sistemi hakkındaki görüşleri, öğrencilere vereceği eğitimin niteliğini etkileyebilir. Yapılan çalışmada öğretmen adaylarının ve ailelerinin Türk eğitim sistemi hakkındaki görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla metaforlardan yararlanılmıştır. Araştırmada:

1. Öğretmen adaylarının ve ailelerinin Türk eğitim sistemine ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?
2. Bu metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir? sorularına cevap aranmıştır.

Taşımak, transfer ve aktarım gibi anlamları içeren metafor kelimesinin tarihi ilk çağ filozoflarına kadar dayanır. Günümüzde ise bu kavram, neredeyse her alandaki çalışmalarda sıkça kullanılmaktadır (Güneş, 2017). Postman (1996) sadece şairlerin değil, biyologların, fizikçilerin, dilbilimcilerin ve dünya hakkında bir şeyler söylemeye çalışan herkesin metafor kullandığını belirtmektedir. Benzer şekilde, Botha'da (2009) metaforların estetik, süsleme ve pedagojik rolünün sadece edebiyatta değil aynı zamanda eğitimde de önemli olduğu görüşünün yaygın kabul gördüğünü ifade etmektedir.

Alanyazın incelendiğinde öğretmen adayları üzerinde farklı konularda yapılmış çeşitli metafor çalışmalarının olduğu görülmektedir. Ayrıca, Kasapoğlu (2016) ve Örucü (2014) tarafından yapılan az sayıdaki benzer çalışmalara rastlanmakla birlikte yapılan bu çalışmalarda öğrencilerle ailelerin görüşlerine bir arada başvurulmadığı görülmektedir. Bu nedenle çalışmanın farklı sonuçları ortaya çıkaracağı düşünülmektedir.

Öğretmen adaylarının ve ailelerinin, Türk eğitim sistemine ilişkin algılarını metaforlar yoluyla inceleyen bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Eğitim bilimlerinde veri toplama aracı olarak kullanılan metaforlar genelde nitel çalışmalarda kullanılmakta ve veri toplanan grubun metafor formunda yer alan kavram hakkındaki algılarını ortaya çıkarmak için bir araç görevi görmektedir (Kılcan, 2017).

³³⁰ Dr. Öğr. Üyesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Yönetimi Bölümü, otates@mehmetakif.edu.tr

³³¹ Öğ. Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Yönetimi Bölümü, eonder@mehmetakif.edu.tr

Araştırmanın alışma grubunu, 2017-2018 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi eğitim fakültesindeki 207 son sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma kapsamındaki öğretmen adayları: Türkçe, sınıf, okul öncesi, rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinden oluşmaktadır.

Araştırmanın verileri, yarı yapılandırılmış bir metafor formu kullanılarak ve gönüllülüğe dayalı olarak toplanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan soru formunda, öğrencilerin bölümlerini, kendilerinin ve ailelerinin Türk eğitim sistemi hakkındaki algılarını ortaya çıkarmak amacıyla oluşturulan “Türk eğitim sistemi... gibidir; çünkü...” şeklinde iki soru bulunmaktadır.

Araştırma süreci devam etmekte olup sonuçlar daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Öğretmen Adayı, Aile, Türk Eğitim Sistemi, Metafor.*

YÜKSEKÖĞRETİMDE HESAPVEREBİLİRLİK VE ÖZERKLİK İLİŞKİSİNİN ÖĞRETİM GÖREVLİLERİNİN (OKUTMANLARIN) ALGILARINA GÖRE İNCELENMESİ

Sibel DURSUN³³², Münevver ÖLÇÜM ÇETİN³³³

ÖZET

Okutmanların çalıştıkları yükseköğretim kurumlarının sahip oldukları özerklik ve bu kurumun çalışanları olarak hesapverebilir olma durumunun bu özerkliğe hangi yönlerden etkisi olabileceğine dair görüşleri önem arz etmektedir. Okutmanlar kendilerinin bireysel olarak hangi konularda hesap verabilir olması gerektiğini düşünmektedir, hesap vermesi gereken kesimin toplumda kimler olduğunu düşünmektedir. Çalıştıkları yükseköğretim kurumu idaresinin hesapverebilirlik sürecini yönetmesine dair hangi yönde görüşlere sahiplerdir. Hesapverebilirlik sürecini yönetmesi gerektiğini düşündükleri merci ya da mercileri ne tür donanımlara sahip olması gerektiğini düşünmektedir. Hesapverebilirlik sürecinin profesyonel olarak işletilebilmesi için nasıl uygulamaların gerekli olduğunu düşünmektedir. Hesap verebilirlik ve yükseköğretimde özerklik kavramlarının ilişkisinin ve yükseköğretimde uygulanmasının eğitim kalitesine yansımalarının öğretim görevlilerinin (okutmanların) algılarına göre incelenmesi bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Araştırmanın yöntemi olarak nitel araştırma desenlerinden biri olan olgu bilim deseni (fenomenoloji) kullanılmıştır. Katılımcılar, İstanbul ilinde bulunan bir devlet üniversitesinde, Yabancı Diller Yüksekokulu'na bağlı olarak çalışan, 9 tanesi hazırlık programında ve 6 tanesi fakülte düzeyinde dersler veren 15 İngilizce okutmanından oluşmaktadır. Bu doğrultuda, veri toplama aracı olarak ilgili literatür taranarak yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Her bir okutmanla yüz yüze görüşmek suretiyle sorular kendilerine yöneltilmiş, cevapları ses kayıt cihazı yardımıyla kayıt altına alınmıştır. Görüşmeler genellikle 15-20 dakikalık bir zaman dilimini kapsayacak şekilde gerçekleştirilmiştir. Kaydedilen tüm görüşmelerin transkriptleri çıkarılmış ve sonrasında içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizinde ana temaları, ilgili alan yazına dayalı olarak geliştirilen görüşme soruları oluşturmuştur. Verilerin analiz edilmesi bu temalar ışığında gerçekleştirilmiş, yapılan analizlerden alt temalar elde edilmiş ve bu alt temalarla ilişkili alıntılar makalenin bulgularını oluşturmuştur. Doğrudan alıntılarda görüşülen kişilerin gizliliğini sağlamak amacıyla katılımcı isimlerine K1... K15 biçiminde kodlar verilmiştir.

Araştırmanın bulgularına göre, okutmanlar, yükseköğretim kurumunu; topluma hizmet eden meslek gruplarını yetiştiren bir kurum olması dolayısıyla öğrenciye hesap vermesi gereken bir konumda görmekteler ve kendileri de bu sebeple, öğrencilere özellikle hesap verilmesi zorunluluğu hissettiklerinin altını çizmektedirler. Okutmanların hesap vermeleri gerektiğini düşündüğü diğer iki önemli kesim öğrenci velileri ve iş dünyasıdır. Okutmanlara göre, üniversite kurumunun özerk olması gereken bir diğer alan "yönetimsel alandır". Okutmanlar, hesap verebilirlik ile üniversite özerkliği arasındaki ilişkiyi olumlu yönde algılamakta ancak hesap verebilirlik eyleminin ortaya çıktığı koşulların çok önemli olduğunu düşünmektedirler. Okutmanlar, bireysel bağlamda kendi ders işleyişleri bakımından hesap vermeleri gerektiğini düşünmekte ve bu hesabı vermeleri gereken merci olarak da

³³² Öğretim Görevlisi, sibeldursunkirikci@gmail.com

³³³ Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, munevverolcum@gmail.com

öğrencileri görmektedirler. Okutmanlara göre, çalıştıkları yükseköğretim kurumunun amaçlarının neler olması gerektiğinin kararını hocalar, idare ve öğrencilerden alınacak fikirlerle belirlemek gereklidir.

Anahtar Kelimeler: *İngilizce okutmanları, yükseköğretimde hesap verebilirlik, yükseköğretimde özerklik, eğitim kalitesi*

MEVSİMLİK TARIM İŞÇİSİ AİLELERİN ÇOCUKLARININ EĞİTİME ERİŞİMLERİNİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ

Ali CÜLHA³³⁴, Hasan DEMİRTAŞ³³⁵

ÖZET

Mevsimlik tarım işçiliği, sanayi devriminden sonra ortaya çıkmıştır. Sanayi devrimiyle birlikte tarımda teknolojinin kullanımının başlaması, küçük tarım işletmelerinin yerine büyük tarım işletmelerinin ortaya çıkması, tarımsal sanayinin doğması, tekstil sektöründeki pamuğa olan ihtiyaç gibi temel sebepler Amerika ve Avrupa’da küçük çiftçilerin topraklarından koparak büyük sanayi ve tarım işletmelerinin işçisi olma sürecini doğurmuştur. Ayrıca 1861-1865 yıllarında yaşanan Amerikan iç savaşının köleliğe karşı olan Kuzeylilerin galibiyeti ile neticelenmesinin bir yansıması olarak Amerikan topraklarında köle istihdamı sonlandırılmıştır. Bu savaş İngiliz dokuma sanayisini etkilemiş, ham madde sıkıntısına neden olmuştur. İngiltere ise Asya ve Afrika’nın çeşitli bölgelerinde, büyük alanlarda pamuk ekimine başlayarak çözüm üretmeye çalışmıştır. Ekim alanlarının genişlemesiyle birlikte tarım işçisine ihtiyaç artmış, mevsimlik tarım işçiliği ortaya çıkmış ve dünya geneline yayılmıştır (Akbiyık, 2011: 134). Günümüzde ise, gelişmekte olan ülkelerin tümünde ekonominin, tarım ve tarıma dayalı sanayi üzerinde yoğunlaşmasından dolayı tarım sektörünün yalnız istihdam açısından değil ekonominin geneli açısından büyük önem taşıdığı kabul edilmektedir (İpekçioğlu, Büyükhatipoğlu, Monis, Özel ve Bayraktar, 2012: 139; Özbekmezci ve Sahil: 2004:262). Bu sektörde yer alan kesimlerin önemli sosyal sorunlarının olduğu kabul edilen bir gerçektir (İpekçioğlu, Büyükhatipoğlu, Monis, Özel ve Bayraktar, 2012: 139). Bu sorunların başında çocuk yaşta çalışmak zorunda bırakılan bireyler ve onların eğitime erişimleri gelmektedir.

Çalışmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim araştırma deseni kullanılmıştır. Çalışmanın verileri, yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla elde edilmiştir. Görüşme formunda mevsimlik tarım işçisi ailelerin çocuklarının eğitimden beklentileri, yaşadıkları sorunlar, gittikleri yerlerde okula devamları, bu durumu sorun olarak algılayıp algılamadıkları, soruna ilişkin çözüm önerileri, gelecek hayalleri ile ilgili sorular ve cinsiyet, sınıf seviyesi, kardeş sayısı, ailelerinin gelir durumları, tarım işçiliği dışında çalışıp çalışmadıkları gibi kişisel bilgiler yer almaktadır. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Çalışma grubunu 9 farklı okulda eğitim gören 47 öğrenci oluşturmuştur.

Çalışmada öğrencilerin ebeveynlerinin, özellikle de annelerinin eğitim düzeylerinin çok düşük olduğu büyük çoğunluğunun okuma yazma bilmediği bilgisine ulaşılmıştır. Öğrencilerin görüşlerine göre ailelerinin gelir düzeyi genellikle açlık sınırının veya yoksulluk sınırının altındadır. Çalışmaya katılan öğrencilerin büyük bir bölümünün eğitimden ve ya okuldan beklentileri meslek temasında toplanabilir. Mevsimlik tarım işçisi olarak çalışmanın yol açtığı eğitimsel sorunlarla ilgili olarak çalışmaya katılan öğrencilerin tümünün görüşleri eğitimin aksaması teması altında toplanabilir. Çalışmaya katılan öğrencilerin büyük bir bölümü gittikleri yerlerde okula devam etmediklerini belirtmişlerdir. Çalışmaya katılan öğrencilerin mevsimlik tarım işçisi olarak çalışmayı sorun olarak algılayıp algılamadıkları ile ilgili olarak 15 öğrenci bu durumu bir sorun olarak görmediğini ifade etmiştir. Çalışma kapsamında son olarak katılımcılara “kendiniz için nasıl bir gelecek

³³⁴ Lisansüstü Öğrencisi vd., ali.63.44@hotmail.com

³³⁵ Doç.Dr., İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ, hasan.demirtas@inonu.edu.tr

hayal ediyorsunuz?" sorusu yöneltilmiştir. Elde edilen bulgulara göre bu soruyla ilgili görüşlerin meslek temasında toplandığı ileri sürülebilir.

Anahtar Kelimeler: *Mevsimlik Tarım İşçileri, Çocuk İşçiler, Eğitime Erişim Problemleri*

'EĞİTİMDE YENİLİKÇİ YAKLAŞIMLAR'A İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Ferah GÜÇLÜ YILMAZ³³⁶, Nuriye DİLEK³³⁷, Dilek TÜRK³³⁸, AYŞE BURÇAK ÇELİK³³⁹, Zeynep BOZTEPE³⁴⁰

ÖZET

Dünya, ekonomik ve teknolojik bir dönüşüm yaşarken sosyal, siyasal ve kültürel dönüşümleri de peşinden sürüklemektedir. 'Yenilik' kavramı toplumsal faydayı yansıttığı ölçüde istenilir olmakta ve ülkeler için kaçınılmaz görülmektedir. Küreselleşme de yenilikçi yaklaşımları desteklediği için, ekonomik rekabetle birlikte güncellenmeyen sistemler etkisini giderek kaybetmektedir. OECD, Dünya Ekonomik Forumu ve Avrupa Birliği'nin 'yenilik' yaklaşımı eğitim sistemlerini de etkilemektedir. Patent ve yayın sayıları, doktora tez sayısı, projelerin sayısı, ödül kazanan proje sayısı, bilimsel yayın sayısı gibi göstergeler, yenilikçi yaklaşımın belirtileri olarak kabul edilmektedir. Tüm bunlar ancak yenilikçiliği ilke edinmiş, özgür düşünme, hayal gücü ve uygulamaya önem veren bir eğitim sistemiyle var olabilecektir. Eğitim sistemlerinde öncelikli bir durum olarak yeniliği teşvik etmek, yeniliği destekleyecek alt yapıyı kurgulamayı gerektirmektedir. Yeniliğin ortaya çıkışı, bir kurumun sürekli öğrenmeye, yaratıcılığa ve hayal gücüne, öğrenme ve geliştirmeye ne kadar önem verdiğine göre değişmektedir. Yenilikçi düşüncelere karşı geliştirilmiş kurumsal bir yaklaşım ve bu yaklaşımın devamlılığı, çalışanlar üzerinde etkili olacaktır. Yenilikçi yaklaşımları etkili bir şekilde yönetebilmek için süreci iyi tasarlamalı ve yapılandırmalıdır. Bu nedenle, 'yenilikçi yaklaşımları' ve 'süreç başarısını' iyi tanımlamalı, çalışanlardan nasıl bir beklenti içinde bulunduğu iyi anlatılmalıdır. Süreci etkileyen etkenler ortaya net bir şekilde konulmalı, olumsuz Etileri engelleyecek önleyici tedbirler alınmalıdır. Yenilikçi yaklaşımların en önemli destekleyicilerinden birisi de etkili liderliktir. Gerek kurum liderleri gerekse süreç liderleri yeniliklerin ortaya çıkmasında devamlılığı sağlayan, yeni ve etkili hedeflerin başarılmasını sağlayan katalizör bir faktördür.

Bu araştırmanın amacı, Türk Eğitim Sistemi' nin, eğitimde yaratıcılığa ve yenilikçiliğe ne düzeyde yer açtığını, öğretmen görüşlerine dayanarak değerlendirmektir. Bu değerlendirme yapılırken, eğitim ortamları, öğretim programları, eğitim yöntem ve teknikleri, mevzuat yeterlilikleri gibi ana temalardan yola çıkılacaktır.

Bu araştırmanın yönteminde, araştırma konusunun daha derinlemesine incelenmesi ve araştırma sorularına ilişkin verilerin, katılımcıların kendi yorumları, zaman zaman da duygularıyla doğrudan toplanabilmesi amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden 'yarı yapılandırılmış görüşme' tekniği kullanılarak hazırlanmıştır. Nitel araştırma yöntemleriyle belirli bir evrene genellemeler yapmak yerine, evrende olması olası çeşitlilik, zenginlik, farklılık ve ayrılıkları çalışmaya dâhil ederek bütüncül bir resim elde etmeye çalışılmaktadır. Bu nedenle araştırmanın örnekleminde, olasılık temelli örnekleme yöntemlerinden, 'sistemik örnekleme' kullanılmıştır. Bu örnekleme tipinin

³³⁶ Dr., ferahgucluylmaz7@hotmail.com

³³⁷ Öğretmen, MEB Türk Telekom Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Çankaya/Ankara,

³³⁸ Öğretmen, MEB Türk Telekom Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Çankaya/Ankara, dilek.turk@hotmail.com

³³⁹ MEB, ayseburcackelik@gmail.com

³⁴⁰ İlksan, zboztepe571@gmail.com

seçilmesindeki amaç, çalışılan araştırma problemine taraf olabilecek bireyleri belirli ölçütlere göre seçerek, evreni temsil edebilme gücünü artırmaktır.

Araştırma, veri toplama aşamasında olduğu için, araştırma sonuçları forum döneminde katılımcılarla paylaşılacaktır.

Sonuçlar daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Yenilikçi Eğitim Yaklaşımları, Eğitimde Yaratıcılık, Yenilik Yönetimi.*

ARTTIRILMIŞ GERÇEKLIK UYGULAMASIYLA ETKİLİ STEM PLANLARI VE ÇALIŞMA KAĞITLARI HAZIRLAMA

Hatice AYIK³⁴¹

ÖZET

İlkokul kademesi, öğrencilerin eğitim - öğretim süreçlerinin ilk ve en önemli basamağıdır. İlkokul kademesinde sınıf öğretmenlerinin tüm derslerin temel eğitimlerini verdiğini göz önüne aldığımızda; sınıf öğretmenlerinin donanımlı olması, yeni eğitim yaklaşım ve yöntemlerini uygulaması ve sınıf ortamlarında teknolojiyi etkin kullanabilmeleri oldukça önem arz etmektedir. Sınıf öğretmenlerinin eğitimdeki yeniliklere ve teknoloji kullanımına ilişkin algıları okullarımızda teknolojinin eğitime entegrasyonu hakkında fikir vermesi bakımından önemlidir. Özellikle sosyo-ekonomik düzeyin olumsuz etkilediği devlet okullarında mevcutların kalabalık olduğu sınıfların fazla olması, sınıf ortamlarının teknoloji bakımından yetersiz ortamlar olması, okul internet ağlarının var olan teknoloji ortamına yeterli gelmemesi, öğretmenlerin kendilerine ait bilgisayar, internet bağlantılarını kullanmalarından kaynaklı sorunlar yaşamaları, öğretmenlerin yeni eğitim yaklaşımlarını bilme ve uygulama konusundaki yetersizlikleri, velilerin öğretmenlerin verdiği ödev ve etkinlikler karşısında yetersizlikleri ve öğrencilerini desteklemekte zorlanmaları öğretmenlerin çalışmalarını olumsuz etkileyen problem durumları olarak belirlenmiştir. Tüm bu problemlerin yanı sıra teknolojinin son yıllarda eğitim alanında kullanımının hızla yaygınlaştığı görülmektedir. Horizon raporlarında 2008 yılından itibaren eğitimi etkilemesi öngörülen teknolojiler arasında AR teknolojisi dikkat çekmekte ve AR teknolojisi giderek eğitimin bir parçası haline gelmektedir. AR teknolojisinin sağladığı sanal nesnelere gerçek ortamların eş zamanlı kullanılması, öğrenciler için karmaşık ve soyut gelen kavramların algılanmasına ve anlaşılmasına olanak sağlamaktadır. Arttırılmış gerçeklik uygulamalarının öğrenciler tarafından oyun olarak algılanmasının riskine karşın öğretmenlerin bu teknolojiyi etkili bir STEM ve ders etkinlik planı ile uygulamaları gerektiğini göstermektedir. Geleneksel öğrenme yöntemleri ve ortamlarının, dijital bir çağda doğmuş ve büyümüş olan z kuşağının farklılaşan beklentilerine cevap vermede yetersiz kalması; sınıf ortamlarının teknoloji entegrasyonunun sağlanması adına yeni arayışlara sebep olmuştur.

Öğretmenlerin sınıf ortamlarında teknoloji kullanımlarını değerlendirebilmek adına 10 sınıf öğretmeniyle anket çalışması, 30 öğrenci ile değerlendirme etkinliği ve 10 veli ile anket çalışması yapılmıştır. 10 öğretmene okul ve sınıf ortamlarında teknoloji kullanımına etki eden durumlar üzerinden soru sorulmuş ve devlet okullarında teknoloji ortamlarının neden yetersiz olduğuna dair 10 öğretmenin de cevabı okulların maddi yetersizlikleri olarak ifade ettiği görülmüştür. Sınıf ortamlarında projeksiyon ve bilgisayara 10 öğretmen de sahiptir. STEM yaklaşımı üzerine sorulan soruda 10 öğretmen de STEM uygulaması yapmadığını belirtmiştir. STEM çalışmaları hakkında fikir sahibi olmadığını belirten öğretmen sayısı 10'dur. Sınıf ortamında teknolojiyi etkin kullandığını hiçbir öğretmen düşünmemektedir. Öğretmenlerin haftada fotokopi ile verdikleri ödev ve çalışma sayfası sayısının aralıklarını işaretlemeleri beklenmiştir. Bu aralık 6 öğretmen için haftalık 300-400; 3 öğretmen için 200-300; 1 öğretmen için haftada 500-600 sayfa fotokopidir. Bu ödevleri ve çalışma kağıtlarını verimli buluyor musunuz? Sorusuna 10 öğretmen de "yeterli buluyorum" cevabını vermiştir. 30 öğrenciye fotokopi ödevlerini etkili buluyor musunuz? Sorusu sorulmuş ve 15 tanesi

³⁴¹ Öğretmen, hatice.ayik@gmail.com

etkili bulurken 10 tanesi kararsız olduğunu belirtmiş, 5 tanesi ise etkili olmadığını ifade etmiştir. 30 öğrencinin 25 tanesi tablet kullandığını 5 tanesi ise anne ve babasının telefonunu aktif kullandığını belirtmiştir. 10 öğrenci velisine “Çocuğunuza verilen ödevleri anlıyor musunuz?” sorusu sorulmuş 4 tanesi anladığını, 3 tanesi anlamakta zorlandığını 3 tanesi ise anlamadığını ifade etmiştir. “Çoğunuzun tablet/telefon kullanım saati günlük ne kadardır?” sorusuna 10 veli de 3-4 saat olarak cevaplamıştır. Bu araştırma verilerine göre sınıf ortamlarının hem öğretmen hem de öğrenciyi olumsuz etkilediği belirlenmiştir. Velilerin ise öğrencilere verilen ödevler konusunda yetersizliği göze çarpmaktadır.

Araştırmaya katılan 10 öğretmene HP Reveal uygulaması ile Arttırılmış Gerçeklik Uygulamalarını nasıl hazırlayabilecekleri ifade edilmiştir. Derslerinde kullanacakları fotokopi ödevlerine bu uygulama ile video eklemeleri sağlanmış ve bu uygulamayı öğrencilerin nasıl uygulayacağı öğretmenlere aktarılmıştır. STEM ders planı hazırlama örneği de sunularak öğrencilerinde bu yaklaşımla çalışma yapmaları istenmiştir. Bu çalışma esnasına AR teknolojisini kolay ve kullanılabilir bulan öğretmen sayısı 10’dur. Hazırladıkları çalışma kağıtlarına veliler için bilgilendirme, öğrenciler için kısa konu tekrarları ve ödevde neler yapmaları gerektiğinden bahseden videoları yüklemişlerdir. Öğrencilerin ve velilerin tablet ve telefonlarına kurulan uygulamanın nasıl kullanıldığı açıklandıktan sonra verilen ödevi değerlendirmeleri istenmiş 30 öğrenci de bu ödevi eğlenceli ve etkili bulduğunu ifade etmiştir. Bu uygulama ile veliler ise öğretmenin bıraktığı bilgilendirme videosuyla çocuklarına nasıl yardımcı olacakları konusunda bilgi sahibi olma imkanı yakaladıklarını ayrıca eklenen konu tekrarının öğrencilere ve velilere evde destek sağladığını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin bu uygulama sonrasında 1 haftalık fotokopi çekimlerinin sayılarında azalma gözlemlenmiş ve öğretmenler fotokopi ile dağıtılan çalışma kağıtlarının çocuklar tarafından atılmadığını, kaybolmadığını, saklandığını ve ödevlerin eksiksiz yapıldığını bildirmişlerdir. Hazırlanan STEM ders planlarının içerisinde öğrencilere verilen çalışmalarda AR teknolojisi ile eklenen video, sanal nesne ..vb çalışmalar ile STEM ders planlarının daha aktif olması sağlanabilmektedir. Öğrenciler konu ile ilgili önemli bilgilere her an ulaşabilmenin vermiş olduğu rahatlıkla çok daha aktif bir biçimde eğitim hayatlarına devam edeceklerdir. AR teknoloji sınıf ortamlarında uygulanması zor olmayan, maddi bir zorluğu bulunmayan cep telefonuna indirilen bir uygulama ile ders planlarını etkili kılacak ve eğitimde teknolojinin kullanılmasında önemli bir pay sahibi olacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Stem, Arttırılmış Gerçeklik, Teknoloji*

OKUL MÜDÜRLERİNİN EŞİTLİK VE HESAPVEREBİLİRLİK ALGILARININ İNCELENMESİ

Mesut DEMİRBİLEK³⁴², Münevver ÖLÇÜM ÇETİN³⁴³

ÖZET

Hesapverebilirlik, sadece mali boyutları ön planda olan kurum ve kuruluşların değil aynı zamanda özellikle son yıllarda eğitimin de konusu olmuştur. Temel çıktıları toplumun ihtiyaç duyduğu bireyleri yetiştirmek ve bireylere ihtiyaç duydukları becerilerini ve ortamı yaratmak olan eğitimin paydaşları, bu anlamda hesap verebilir olmalıdırlar. Ülkemizde okul paydaşlarının ve sorumluluk taşıyan karar vericilerin ve yürütücülerin eğitim ve öğretim süreci ve sonuçları ile ilgili olarak ölçütlere dayalı kanıtlar sunmaları yönünde mevzuatsal çerçeveye bulunmamakta, daha çok okulların ve bireylerin insiyatifleri doğrultusunda standartları olmayan bir süreç şeklinde ilerlemektedir ve bu anlamda araştırmanın problem durumunu oluşturmaktadır. Bu amaçla okul bazında karar verici niteliğe sahip olan okul müdürlerinin hesapverebilirlik uygulamaları ile ilgili görüşlerini almak ve eşitlik bağlamında değerlendirmek araştırmamız açısından önem taşımaktadır.

Nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseniyle yürütülmüş olan bu çalışmanın verileri, yüz yüze görüşme yoluyla yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Görüşme formundaki açık uçlu soruların belirlenen amaca uygun nitelik ve kapsamda olup olmadığını belirlemek amacıyla pilot uygulama yapılarak belirlenen eksiklikler giderilmiştir. Görüşme formuna son hali verildikten sonra araştırma kapsamındaki katılımcılara uygulanmıştır. Araştırmaya ilişkin görüşmeler, 2018 Mart-Nisan aylarında yapılmıştır. Görüşme yüz yüze gerçekleştirilmiş olup görüşme sırasında katılımcı, görüşme ile ilgili olarak bilgilendirilmiş veri kaybını önlemek amacıyla kayıt cihazı kullanılmıştır. Araştırma kapsamında İstanbul ili Çekmeköy, Sancaktepe, Ümraniye, Kartal ilçelerinde bulunan farklı okul türlerinde görev yapan 15 okul müdürü ile görüşülmüştür. Görüşmeler sonucunda elde edilen veriler nitel araştırma yöntemleri doğrultusunda kodlanarak temalar altında toplanmış ve içerik analizine tabi tutulmuştur.

Araştırma bulgularına göre okul müdürlerinin büyük çoğunluğunun üst yönetim kademelerine, öğrenci velilerine ve öğretmenlere çeşitli ortamlarda ve çeşitli yöntemlerle hesap verdikleri tespit edilmiştir. Bununla birlikte okul müdürlerinin büyük çoğunluğunun mali, akademik başarı ve eğitim öğretim alanında hesap verdikleri tespit edilmiştir. Okul müdürleri, üst yönetim kademelerinin hesap vermemesinin, çeşitli şikayet hatlarının, mevzuat ve yönetmeliklerin yetersiz olmasının, okulların mali durumlarının farklı olmasının, sadece okul yöneticileri ve öğretmenlerin hesap vermesinin, okulların çevre şartlarının farklı olmasının, fiziki donanımsal yetersizliklerinin, öğretmen niteliği ve performansının, aile ve öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarının, hesap vermenin hesap sormaya ve cezalandırmaya dönüşmesinin, sadece üst yönetimlere hesap verme gerekliliği algısının, hesapverebilirliğin yasal dayanaklarının olmamasının, okulların aynı standartlara göre değerlendirilmesinin, okul türleri anlamında farklılıkların, hesapverebilirliğin sadece mali olarak düşünülmesinin, hesapverebilirliğin sorgulanmaması ve hesap verme korkusunun, okul ve okul yönetimi açısından hesapvermede eşitsizlik yarattığını belirtmişlerdir. Ülkemiz bağlamında denetimsel süreçlerin yoğun ve katı uygulanması, hiyerarşik düzenlemelerin ve anlayışların baskın

³⁴² Uzman, demirbilekmesut@gmail.com

³⁴³ Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, munevverolcum@gmail.com

olması sebebiyle daha çok üst yönetim birimlerine hesap verilmesi, ülkemiz açısından yapısal ve kültürel sürecin hesapverebilirliğe yansımaları olarak düşünülebilir. Bununla birlikte okulların çevre şartlarının, veli-öğrenci sosyo ekonomik durumlarının, okulların fiziksel, donanımsal, mali ve personel özellikleri, nitelikleri, farklılıkları ve eksikliklerinin hesapverebilirlikte dikkate alınmaması da eğitim kurumlarının adaletli bir çerçevede hesap vermelerini zorlaştırmaktadır. Bu doğrultuda ülkemiz eğitim sistemi açısından eşitlik temelinde bir hesapverebilirlik mevzuat alt yapısının oluşturulması yararlı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Hesapverebilirlik, Okul Müdürleri, Eğitimde Eşitlik*

MATEMATİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ AHLAKİ YOKSUNLUK KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ

Elife DOĞAN KILIÇ³⁴⁴, Nayil KILIÇ³⁴⁵

ÖZET

Modern Çağın hastalığı olarak görülen ahlaki yoksunluk kavramı ile ilgili çalışmaları gelişim psikologları ele almışlardır. Gelişim psikologlarına göre insan gelişiminde ahlaki gelişimi 4-5 yaş civarlarında başlar. Bu yaş öncesi için ahlaki kuralların henüz yerleşmemesinden dolayı “ahlaki yoksunluk”, “ahlak öncesi” terimleri kullanılır (Senemoğlu, 1997). Bu alanda önemli çalışmaların Piaget ve Kohlberg tarafından yapıldığı bilinmektedir. Piaget, ergenlik dönemindeki ahlaki 11 yaşında özerk ahlakın başlaması ile başlatır (Siyez, 2009). Bu dönem ergenler kendilerinin dışında kuralların değişmez olmadığını, kuralların ihlal edilmesinde davranışın sonucundan ziyade niyetin önemli olduğunu (ahlaki görecelik) öğrenirler (Gürhan, 2004). Kohlberg ahlak gelişimini üç evrede ele almaktadır. Gelenek öncesi dönem, geleneksel dönem ve gelenek sonrası dönemdir. Gelenek öncesi dönemde daha çok bireylerin karşılıklı çıkar ilişkisi içerisinde olduklarını; geleneksel dönemde itaate önem verdiklerini ve gelenek sonrası dönemde ise evrensel değerlerin önem kazandığını ifade etmektedir. Günümüzde ahlak, doğasındaki iyi niyeti yitirme eğilimindedir (Köse, 2012) Toplumsal ahlaki ilkeler ile bireyin ahlaki değerleri arasında meydana gelen tutarsızlığın oluşturduğu çelişki, ahlaki yoksunluğa ortam hazırlamaktadır (Kayıklık, 2005). Ahlaki yoksunluk, sosyal sınıfların her birinde kendisini gösterebilmektedir (Akdoğan, 2009).

Bu çalışmanın amacı matematik öğretmenliği öğrencilerinin ahlaki yoksunluk konusundaki görüşlerini cinsiyet değişkenine göre belirlemektir. Araştırma betimsel tarama modelinde olacaktır. İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Matematik Öğretmenliği Anabilim Dalında eğitim gören birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerini kapsayacaktır. Araştırmada McGann ve Steil (2006) tarafından geliştirilmiş olan diğerlerine ahlaki yoksunluk ölçeği kullanılacaktır. Elde edilen veriler SPSS 21. Paket programına yüklenerek bulgular uygun istatistiksel tekniklerle analiz edilip yorumlanacaktır.

Sonuçlar daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Adayı, Ahlaki Yoksunluk

³⁴⁴ Prof. Dr., elifedogan06@gmail.com

³⁴⁵ Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa, nayilkilic@gmail.com

EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN OKUMA ALIŞKANLIĞINA YÖNELİK TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Kismet DELİVELİ³⁴⁶, Bilgen KIRAL³⁴⁷

ÖZET

Araştırma, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'ndaki öğrencilerin kitap okuma alışkanlıklarını tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada öğrencilerin okuma alışkanlığına yönelik tutumları boyutlar bazında incelenmiş, "sınıf, cinsiyet, bitirdiği lise türü, ailelerinin aylık gelirine" göre tutumlarının farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır. Araştırma, 2017-2018 akademik yılı ikinci döneminde, Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı'nda öğrenim gören 1., 2., 3. ve 4. Sınıf öğrencilerinden oluşan 240 öğrenci ile yürütülmüştür. Nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli ile gerçekleştirilen araştırmada "Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda kitap okuma alışkanlığının en çok "yarar" boyutunda cevapların yoğunlaştığı, bunu sırasıyla "istek, etki, alışkanlık, sevmeye, gereklilik" boyutlarının izlediği tespit edilmiştir. Demografik değişkenler incelendiğinde "sınıf düzeyi, bitirilen lise türü ve ailelerinin aylık geliri" yönünden gruplar arasında anlamlı farklılıklar olmadığı; fakat cinsiyet değişkeni yönünden farklılaşmalar olduğu tespit edilmiştir. Eğitim fakültelerinde yöneticiler, üniversite kütüphaneleri dışında, eğitim fakültelerinde de öğrencilerin boş zamanlarında kitap okuyabilecekleri özel mekanlar ve kitap değişimi yapabilecekleri platformlar tasarlayabilirler. Öğrencilerin sosyal medya, akıllı telefon ve interneti çok yoğun kullanmaları sebebi ile cinsiyetlerine, ilgi alanlarına göre derslerin içerisinde elektronik ortamda zorunlu e-kitap, makale okuma görevleri verilerek, okuma düzeylerinin artırılmasına katkı sağlanabilir. Özellikle erkek öğrencilere görevler verilerek, sınıflarda okuma kulüpleri aktif hale getirilebilir.

Anahtar Sözcükler: Sınıf Öğretmenliği programı, öğretmen adayı, kitap okuma alışkanlığı.

AN ASSESSMENT OF FACULTY OF EDUCATION STUDENTS' ATTITUDE TO READING HABITS

ABSTRACT

The research was conducted to determine the reading habits of the students who are continuing their education in the Faculty of Education, Department of Primary School Teaching at Muğla Sıtkı Koçman University. The attitudes of the students towards reading habits were examined in terms of its dimensions, and it was investigated whether their attitudes differed significantly according to students' grade, gender, completed high school type, their families' monthly income. The research was carried out in 2017-2018 academic year in second term, with 240 students that are 1st, 2nd, 3rd and 4th grade in the Faculty of Education, Department of Primary School Teaching. In the research conducted with survey method as quantitative research methods Reading Habits Attitude Scale was used. As a result of the study, it was determined that the reading habits were mostly increased in the "benefit" dimension, and then followed by "desire, effect, habit, love,

³⁴⁶ Öğretim Görevlisi, dkismet@mu.edu.tr

³⁴⁷ Dr. Öğrt. Üyesi, Adnan Menderes Üniversitesi, bilgenkiral@gmail.com

necessity” dimensions. When the demographic variables were examined, there were no significant differences between the groups in terms of grade level, completed high school type and their families’ monthly income; but there are differences between gender variable. In the faculties of education managers can design special places where students can read books and change books in their faculties except for university libraries. Due to the intensive use of social media, smart phone and internet, students can make compulsory e-book and article reading tasks within the courses according to their gender and interests, thus contributing to increase their reading levels. In particular, it is possible to activate reading clubs in classrooms by assigning tasks to male students.

Key Words: Classroom teaching program, candidate teacher, reading habits.

YAPIYORUM-YAŞIYORUM-AİLEMLE EĞLENİYORUM-ÖĞRENİYORUM

Çiğdem DENGİZ³⁴⁸

ÖZET

Çalışmamız Mersin'in en çok iç ve dış göç alan Akdeniz İlçesi'nde bulunan Ahmet Mete Işıkara İlkokulu'nda 2016-2017 eğitim-öğretim dönemi itibarıyla 1/K sınıfındaki 15 kız,13 erkek olmak üzere 28 öğrenci ve aileleriyle başlamış olup halen devam etmektedir.

Gerekçe; interland alanımızdaki velilerimiz çok çocuklu, yoğun sosyo-ekonomik sıkıntıları olan, bir kısmı okuma yazma dahi bilmediği, eğitim düzeyinin ülke ortalamasının altında olan, farklı kültürlerden gelmiş kozmopolit yapıdaki ailelerden oluşmaktadır.

Tüm bu farklılıklar ve dezavantajlar öğretmen-öğrenci, öğretmen-veli, veli-okul ve en önemlisi de öğrenciler arasındaki etkileşimin minimum düzeyde kalmasına ve öğrencilerimizin her yönüyle gelişimlerine olumsuz yansımaktadır.

Grup çalışmalarının kimi zaman aile katılımı ile gerçekleştirilerek öğrenci başarısını artıracığından yola çıkılarak bu çalışmaya başlandı. Sürekli yapılan ev ziyaretleri ile velilerin aile yapıları incelenip analiz edilerek uygulanacak yöntem ve teknikler belirlenip buna uygun tutum ve yaklaşımlar geliştirildi. Hedef kitlemiz olan öğrenci ve ailelerinin günlük yaşantılarında sosyal etkileşimin çok zayıf veya eksik olduğunu gözlemledik. Ayrıca okulumuzda özellikle de velilerle ilgili onların gelişimlerine katkı sunacak herhangi bir çalışma yoktu. Ailelerin de okulda yapılacak çalışmalara dahil edilmesiyle hayat boyu öğrenmeyi daha anlamlı ve kalıcı kılacağına inanıyoruz.

Çalışmalarımızda yaparak-yaşayarak öğrenme yöntemi uygulandı. Velilerle görüşmeler yapıldı. Sınıfımızda haftada bir gün grup çalışmaları yapılacağı ve bu çalışma gün ve saatlerinin birlikte belirleneceği söylendi. Çalışmanın sadece belirli derslerde değil tüm derslerde konulara paralel olarak yürütüleceği açıklandı. Grup çalışmalarının 2 ders saati süreceği belirtildi. Bu sürede sınıfımızda oluşturulan 5 gruba da gerekli desteğin hem öğretmen hem de veli tarafından verileceği söylendi.

Anlatım Yoluyla Öğrenme Yöntemi uygulandı.Gurup çalışmaları tamamlandıktan sonra,yapılan çalışma anlatırıldı.Gurupta nasıl bir işbölümü ve işbirliği yapıldığı anlatıldı.Anlatım sırasında sorularla yönlendirmeler yapıldı.Türkçe dersinde de yapılan çalışmaları kısaca yazmaları istendi.

Drama yöntemi kullanıldı.Özellikle Türkçe ve Matematik dersinde yapılan gurup çalışmaları ile ilgili drama çalışmaları yaptırıldı.(Ör:Onluk ve birlik kavramları,çarpma işlemi,örüntüler,geometrik şekiller,eş anlamlı ve eş sesli kelimeler,atasözleri,deyimler vb.)

Grup çalışmalarının en büyük amacı öğrencilerin bir araya gelerek sosyal bir etkileşime girmeleri, takım çalışması ve sorumluluk alma, liderlik yapma, farklı düşüncelere açık olma ve saygı duyma, hoşgörü ve yardımlaşma duygusunun gelişimi ve birlikte çalışma alışkanlığı kazandırmaktır. Bu amaçla oluşturulan gruplar, birlikte düşünebilme, karşılıklı bilgi alışverişinde bulunmaları ve birlikte iş yaparak problemlere çözüm aramaları öngörülmektedir.

³⁴⁸ Öğretmen, cigdemcetinkaya33@hotmail.com

Bu grup çalışmalarıyla çocukların birbirleriyle iletişimlerinin yanında çalışmada sınıfa davet edilen velilerinde sosyal yönden gelişimi öngörülmüştür.

Grup çalışmalarının sonucunda aktif olarak öğrenme sürecine katıldılar.

Öğrenciler birlikte çalışma alışkanlığı kazandılar.

Öğrenciler kendilerini sosyal yönden geliştirme imkanı elde ettiler.

Öğrenciler kendi görüş ve düşüncelerini rahatlıkla ifade edebilme becerisi kazandılar.

Öğrenciler demokratik tutum ve davranış kazandılar.

Öğrenciler ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda öğrenme imkanı elde ettiler.

Gruptaki öğrenciler birbirini tanıdıkça, grup içerisinde birbirlerinin eksikliğini tamamlamaya ve birbirlerinin becerilerini görerek daha iyi bir işbirliğine girdiler.

Anneler sınıftaki grup çalışmalarına katılarak, öncelikle kendi çocuğunun sınıf içerisindeki konumunu gördü.

Kendi çocuklarının sınıf içerisinde arkadaşlarıyla olan diyalogunu gördü.

Öğretmen veli diyalogu artarak, öğretmen-veli-öğrenci işbirliğinin gelişimine katkı sağladı.

Veli hayat boyu öğrenmenin içine dahil oldu.

Velinin sosyalleşmesi sağlandı.

Öğrenci adına istekler olduğunda veliye ulaşması daha kolay oldu.

Anahtar Kelimeler: *Yap, Yaşa, Uygula, Öğren, Paylaş*

ÖĞRETMENLERİN ÖRGÜT KÜLTÜRÜNDE DEĞİŞİME HAZIR OLMA DURUMLARI İLE DUYGULARI

Derya Ülhatun BOZKURT³⁴⁹, Münevver ÖLÇÜM ÇETİN³⁵⁰

ÖZET

Örgüt kültürü, örgütsel değişim ve duygular çeşitli şekillerde birbiri ile ilişkilidir. İlk olarak, örgüt kültürü duygu ile doludur ve bu nedenle kültürel değişim özellikle duygusaldır. Kültürde bir değişiklik yönetimin amacı olabilir ve stratejik, taktiksel veya operasyonel değişikliklerin sonucu olarak dolaylı gerçekleşebilir. İkincisi, bir örgütün duyuşsal kültürü, bu duyguların nasıl deneyimlendiğini ve ifade edildiğini etkiler. Üçüncüsü, bir çalışanın beğendiği veya hoşlanmadığı bir kültürün belirli unsurları olabilir ve bunlar her türlü değişime duygusal tepkiler oluşturur. Çalışanların duygusal tepkilerini, kurumlarının duygusal kültürlerinin bir analizi ile değişime entegre eden çok az yayın vardır. Bu sebeple bu araştırma, yaşanan değişimler üzerine yapılan nicel bir çalışmanın bulgularını sunmayı amaçlıyor. Öğretmenlerin örgütte yaşanan değişimlere hazır olma durumları ile okul yöneticilerinin değişimi ve yeniliği yönetme becerilerinde oluşan öğretmen algıları arasındaki ilişkinin var olup olmadığı ve bu ilişkide öğretmenlerin eğitim düzeylerine göre farkın olup olmadığı bu araştırmanın problem cümlesini oluşturmaktadır.

Araştırma betimsel araştırma niteliğinde olup ilişkisel tarama modelinde yürütülmüştür. Bu tür yaklaşımda ilgilenilen olay madde, birey, grup, konu vb. birim ve duruma ait değişkenler, ayrı ayrı betimlenmeye çalışılır. Betimleme çalışmaları, mevcut olayların daha önceki olay ve koşullarla ilişkilerini de dikkate alarak, durumlar arasındaki etkileşimi açıklamayı hedef alır. Tarama modelleri ise var olan durumu, var olduğu biçimde ve nesnel bir yaklaşım ile ortaya koyma üzerine temellendirilmektedir. Bununla birlikte öğretmenlerin eğitim düzeylerinin değişime hazır olma durumları üzerinde durulmaktadır.

Çalışmada, elde edilen verilerin analizi sürecinde SPSS 21 paket programı kullanılmıştır. Analiz sürecine geçilmeden önce verilerin normallik testleri kapsamında her bir bağımlı değişken düzeyinde dağılımların normallik gösterip-göstermediği KolmogorovSmirnov normalite testi sonuçlarına bakılmıştır. Kolmogorov-Smirnov normallik testi analiz sonuçları, bağımlı değişkenler için tüm gruplarda normal dağılım göstermektedir. Bu kapsamda elde edilen verilerin analizi sürecinde; betimsel istatistikler olarak ortalama (\bar{X}) ve standart sapma (SD) değerleri ile birlikte açıklayıcı istatistik tekniklerinde ise ikiden fazla değişkenler için Tek Yönlü Varyans Analizi (One Way Anova) ve anlamlı farkın kaynağını tespit etmek için de Hochberg's GT2 ve Games-Howell testleri uygulanmıştır. Hochberg's GT2 testi, gruplar arası sayı farkından dolayı tercih edilmiştir.

Games-Howell testi ise bazı maddelerin anlamlılık değerlerinin (sig.) 0.05'den küçük olduğu için tercih edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Örgüt Kültürü, Değişim, Duygular*

³⁴⁹ Lisansüstü Öğrencisi vd., deryaulhatun@hotmail.com

³⁵⁰ Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı Göztepe/İstanbul, mcetin@marmara.edu.tr

TÜRKÇE KONUŞAN HALKLARIN KÜLTÜR VE SANAT YAPILARI

Sehrana KASİM³⁵¹

ÖZET

Antropolojik açıdan kısmen aynı türden kabul edilen Türkçe konuşan halklar-Nogay, Uygur, Adıgey, Kabardin, Karaçay, Balkar, Kumuk, Ahıska Türkleri, Osetin, İnguş, Çeçen, Kevsur vs., Büyük Kafkas Dağları'nın kuzeyinde, Karadeniz kıyılarından Hazar Denizi kıyılarına kadar uzanan bölgede yerleşmişlerdir. Batıda Adıgey (Şapsuglar, Abhazlar), Doğuda ise Dağıstan halkları (Avarlar, Darginler, Lezgiler) ismiyle meskunlaşmışlardır. Güney Kafkasya'da Oğuz tipleri-Azerbaycan Türkleri ve Türkmenler-Oğuzdan gelmelerdir. Lezgi Dilligrupları ve Kumuklarda Oğuz tipinden kabul edilmektedir. Türk dilli halklar listesinde olan, Azerbaycanlılar, Ahıska Türkleri-Mesheti Türkleri (Azerbaycan, Kırgızistan, Rusiya ve Kazakistan'da), Balkarlar, Karaçaylar, (Konya, Ankara, Sivas, Kayseri ve Eskişehir'de), Kumuklar (Dağıstan, Çeçenistan, Mozdok, Osetiya'da-Altay Ailesi), Nogayları, kıkendilerine Karakalpak, Kazak da denir, (Dağıstan, Stavropol, Astrahan, Çeçenistan), çeşitli deportasyon ve sosyo-ekonomik değişiklikler sonucunda göç ve tehcirle bölgeye yerleşmişlerdir. Ortadoğu kültürü ile birlikte dünya kültürünün gelişiminde Türk kültürünün özel rolü ve önemi vardır. Türk kültürü ve sanatı çok eski tarihe sahiptir. Eski Osmanlı İmparatorluğu topraklarında çok sayıda mimari abide, bedii sanat, resim, minyatür sanat örnekleri, sadece Türkiye'de değil, aynı şekilde sınırlarından çok çok uzaklarda da ün kazanmıştır. XIV-XV. Yüzyılların ilk yarısından itibaren Osmanlı İmparatorluğu'nda yapı kültürü önemli ölçüde gelişmeye başladı. Mimariye Türkiye'nin milli sanat incileri ve milli sanat özellikleri de yansımıştır. Osmanlı mimarisinde Selçuklu geleneklerinin kendine özgü özellikleriyle birlikte, Bizans kültüründen de örnekler görünmekteydi. Dini mimarinin türünü, kare veya dikdörtken açık bahçelerin küçük kümbetlerle bağlanan bir veya iki katlı galerileri olan medreseler oluşturmaktaydı. Galerilerin içi genel balkona çıkan küçük odalar-hücrelerden oluşmaktaydı ki, burada da softalar, yani medrese öğrencileri barınmaktaydı. Duvardaki derin taçabenzler oyuklar ise, oditoryum görevi görmekteydi. Bu gibi medreselerin ilklerinden biri de XIV.yüzyılın ilk yarısına ait olan İznik Süleyman Paşa Medresesi'dir. Dini mimarinin diğer türünü ortaçağda tüm Ortadoğuda rengarenk varyantlarda yapılan türbe-mozoleler oluşturmaktaydı.

Güney Kafkasya'da ise Oğuz tipleri-Azerbaycan Türkleri ve Türkmenler-Oğuz'dan türemişlerdir. Lezgice konuşan gruplar ve Kumıklar da Oğuz tipine ait kılınmaktadır.

Türkçe konuşan halklar listesinde olan Azerbaycanlılar, Ahıska Türkleri (Mesheti Türkleri) (Azerbaycan, Kırgızistan, Rusiya ve Kazakistan'da), Balkarlar, Karaçaylar, (Konya, Ankara, Sivas, Kayseri ve Eskişehir'de), Kumuklar (Kumık) (Dağıstan, Çeçenistan, Mozdok, Osetiya'da-Altay ailesi), Nogayalar (kendilerine Karakalpak, Kazak da denir), (Dağıstan, Stavropol, Astrahan, Çeçenistan), çeşitli deportasyon ve sosyo-ekonomik değişiklikler sonucunda göç ve tehcirle bölgeye yerleşmişlerdir. (P. Halilov, 1994:59).

Anadolu'da Selçuklular döneminde (Osmanlıdan önce) resmi dil Farsça'ydı. 1277 yılında ise Türkçe resmi devlet dili ilan edildi. Bu tarihten itibaren başta resmi belgeler olmakla her türlü yazışmalar Türkçe yapılmaya ve okunmaya başlandı. Bu dönemin kültürel gelişiminde güzel sanatların özel yeri vardı.

³⁵¹ Doç.Dr., sekasimi@mail.ru

Sonuç

Böylece bir kez daha kaydetmemiz gerekir ki, Türk kültürü ve güzel sanatı çok eski tarihe sahip olduğu için, Ortadoğu kültürü ile birlikte dünya kültürünün gelişmesinde özel rolü ve ehemmiyeti bulunmaktadır.

Azerbaycan, Kırım ve Tatarsitan'da olduğu gibi, Doğu Türkistan'da bazı yazar ve şairler, eserlerini Türk Dünyası'nın her yerinde okunabilecek bir dilde yazmaya çalışmaktaydılar. Özellikle İstanbul'da eğitim gören İsmail bey Kaspıralı, Ali bey Hüseyinzade, Yusuf Akçuralı vb. Türkçülerin yolunu izleyen gençlerin eserlerinde bunu açık bir şekilde görmek mümkündür. Böylece cesaretle söyleye biliriz ki, Türk kültürü ve Türkçe konuşan halkların kültürü dünya halkları kültüründe benzersiz rol oynamışlardır.(D. Y. Yeremeyev,197;158).

Son olarak ise görkemli insanların Türklerle ilgili söylediklerini dikkatinize sunmak istiyoruz:

“Şecaat ve cesaret açısından Türklerden üstün, büyük hedeflere ulaşma açısından da onlardan inatçı bir kavim bulunmamaktadır. Cenab-ı Hakk onları arslan suratında yaratmıştır” (İbn Hassul)

“Türkler yalakalık, yalan, ikiyüzlülük, iftira, hile, yakınlarına karşı tekebbür ve arkadaşları sıkıştırmanın ne olduğunu bilmez. Onlar bidat kusuruna maruz kalmamış, yasaları gereği diğerlerinin mallarına konmazlar.” (Cahız)

“İnsanları yücelten iki büyük erdem vardır: erkeğin cesur ve kadının iffetli olması. Bu iki erdemle birlikte hem erkeği, hem de kadını şereflendiren diğer bir erdem daha vardır: “Yeri geldiğinde tereddüt etmeden canını feda edebilecek şekilde vatanına bağlı olmak.” Türkler bu erdem ve fazilete sahip kahramanlardır. Bu yüzdendir ki, Türkler öldürülebilir, lakin mağlup edilemezler.” (Napoleon Bonapart)

Anahtar Kelimeler: *Türkçe konuşan halklar, Uygur, Kırgız, Oğuz Türkleri, Mimari abideler.*

EĞİTİMDE KABA VERİMLİLİK

Sabri ÇELİK³⁵², Ömer YAŞAR³⁵³

ÖZET

Yeni kuşakların toplumsal yaşama hazırlanırken ihtiyaç duyacağı bilgi, beceri, anlayışlar ve sağlıklı bir kişilik yapısı elde etmelerine yardım etme etkinliği olarak tanımlanan eğitim, aynı zamanda bireyin davranışında kendiliğinden veya bir etkilenme sürecine bağlı olarak istendik değişme meydana getirebilme sürecidir. Bu süreçten geçen insanın kazandığı yeni bilgi, beceri ve tutum onun birey olma ve ait olma farkındalığını artırır, kişiliğini geliştirir ve daha değerli kılar. İnsanın mevcut ile arzulanan performansı arasındaki farkı kapatmasına yardımcı olur. Eğitim, insanın değerler sistemini ve inançlarını etkileyerek hayata bakışını belirler. Hayatı daha iyi anlamasını ve onu daha üretken çabalarla daha güvenli ve huzurlu kılmasını sağlar. İnsanın zamanını daha anlamlı ve verimli yaşamasını kolaylaştırır. Eğitim hem bireysel hem de toplumsal bir olgu sayılmaktadır. Eğitimi bireysel açıdan bir tüketim, toplumsal açıdan da bir yatırım olarak ele alınmaktadır. Bu yönüyle eğitim, bireylerin gerek kendisi ve gerek toplum için fikir, karakter, beden ve ruh güçlerinin geliştirilmesi yolunda etkilenmesi olarak tanımlanmaktadır. Eğitim kalkınmanın vazgeçemeyeceği sosyal ve ekonomik bir yatırımdır. Bu yatırımın verimliliği ise ülkenin ekonomik ve sosyal faaliyetlerinin verimliliği olmaktadır. Verimlilik artık yalnız girdi/çıktı oranı ile değil, kalite, rekabet, enformasyon teknolojileri ve eğitim ile birlikte anılmaya başlanmıştır. Eğitim ve verimlilik kavramları bilinen insanlık tarihi kadar eskidir. Çünkü bu kavramlar insanlık yaşamının en önemli boyutlarını oluşturmaktadır. Tek kaygısı beslenme ve barınma olan ilkel insan, süreç içerisinde doğayı denetlemeye çabalamış ve zamanla doğadaki diğer canlılara karşı aklını kullanmayı öğrenmiştir. İnsanların bir arada yaşamaları, bildiklerini başkalarına öğretmeleri ve kısıtlı kaynakları akılcı kullanmaları eğitimin ve verimliliğin ilk uygulamaları olarak kabul edilmektedir. Eğitim, uzun bir süreçtir. Bilgi ve teknolojideki değişme ve gelişmeler sonucunda artık eğitime süre konulmamakta ve bu sürenin insanın doğumundan ölümüne kadar olduğu kabul edilmektedir. Bireylerin yaşamlarının belli bir kesitinde aldıkları eğitim onlar yaşamları boyunca yeterli olmamaktadır. Gelişen ve değişen dünyaya daha doğrusu hızlı değişime insanların uyum sağlamaları ancak yaşam boyu eğitilmeleri ile mümkün olmaktadır. Eğitimde geriye dönüş çoğu kez olanaksızdır. Eğitim bir açık sistem ve süreçtir. Eğitim sürecinin herhangi bir aşamasında yanlışlık yapılmışsa bunu yeniden başa almak mümkün olmamaktadır. Eğitim aynı zamanda pahalı ve maliyeti yüksek olan bir süreçtir. Son derece uzun ve pahalı olan eğitim yatırımının da bu nedenle verimli olması büyük önem taşımaktadır. Ülkeler her alanda olduğu gibi eğitimde de verimliliğe önem vermek zorundadırlar. Eğitimde verimlilik kavramıyla bu süreç içerisinde yetiştirilen öğrencinin nitelikli olması anlaşılmalıdır. Dolayısıyla nitelikli eğitim bütün ülkelerin gündeminde ön sıralarda yer almaktadır. Eğitim süreci sonucunda elde edilen çıktının veya nihai ürünün kalitesi verimlilikte daha ön planda yer almaktadır. Eğitimde verimliliğin odak noktası, öğrencilerin eğitim kurumlarının sağladığı kaynaklardan yararlanma derecelerinin belirlenmesi ve bu çerçevede deneyim kazanmalarıdır. Eğitimde verimliliğin artırılması isteniyorsa, öğrenciye ve onun öğrendikleri şeylere daha fazla odaklanmak gerekmektedir. Eğitimde verimliliğin artırılabilmesi için girdilerle çıktılar arasındaki ilişkileri sağlıklı kurmak, kaynakları etkili kullanmak gerekmektedir. Öğretimin niteliği yükseltilmeli, öğretim sürecindeki zaman iyi kullanılmalı, zihinsel ve duyuşsal giriş özellikleri

³⁵² Doç.Dr., sabric@gazi.edu.tr

³⁵³ Öğretmen, Aksaray Merkez Anadolu Lisesi, omeryasar81@hotmail.com

geliştirilmeli, bilimsel ölçme ve değerlendirme yöntemleri işleme konulmalıdır. Ülkelerin kalkınmasında kritik bir unsur olan eğitim meselesi, Türkiye gibi kalkınma çabası içinde olan bir ülke açısından da büyük önem taşımaktadır. Bu yüzden bu çalışmanın amacı Türkiye'nin eğitimdeki kaba verimliliğinin OECD ülkeleriyle karşılaştırılmalı olarak ortaya koymaktır.

Bu araştırmada seçilmiş bazı ülkelerin sınavlardaki başarı durumları ile öğrenci başına ayrılan giderler arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçladığından ilişkisel tarama modelindedir. Araştırmanın çalışma grubu için Ekonomik İşbirliği Kalkınma Örgütü'nün (OECD) hazırlamış olduğu Bir Bakışta Eğitim : OECD Göstergeleri (2015) raporundaki öğrenci başına ayrılan eğitim giderlerindeki ilk 10 ülke ve son 10 ülke seçilmiştir. Araştırmanın verilerinin toplanmasında öncelikle, Bir Bakışta Eğitim: OECD Göstergeleri raporu, en son yapılan Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı PISA (2015), Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması TIMMS (2015) ve Uluslararası Okuma Projelerinde Gelişim Projesi PIRLS (2015) sınav sonuçlarına ait raporlar ve karşılaştırmalı eğitim alanı ile ilgili basılı ve/veya elektronik bilimsel kaynaklardan yararlanılmıştır. Araştırmada kullanılan veri kaynakları, bilimsel ölçütlere uygun olarak en son tarihli ve uluslararası örgütlerin yayınladığı resmi kaynaklardır. Bu nedenle araştırma verilerinin, güvenilirlik ve geçerlik açısından yüksek olduğu ifade edilebilir.

Araştırma verilerinin analizinde, öncelikle 2015 yılına ait Öğrenci başına ayrılan eğitim giderleri Bir Bakışta Eğitim: OECD Göstergeleri 2015 raporuna göre ilk on ülke ve son ülke olarak sıralanmış, sonrasında bu ülkelerdeki 2015 yılına ait uluslararası sınavlardaki başarı sıraları verilerek tablolar oluşturulmuştur. Öğrenci başına ayrılan eğitim giderleri ülkelerin başarı durumlarına göre karşılaştırılarak yorumlanmıştır.

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Eğitim, Verimlilik, Literatür Taraması*

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİN CİNSEL EĞİTİM/MAHREMİYET EĞİTİMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ VE ÖNERİLERİ

Oktay KARAMAN³⁵⁴, Ebru OKUL³⁵⁵

ÖZET

açısından değişiklik gösteren esnek bir kavramdır. Gelişen modernleşme ile birlikte hem sosyal hem de toplumsal açıdan mahremiyet, özel hayatın sınırlanması tartışmalarıyla önemli bir yere sahiptir. Mahremiyet kavramı esnek bir yapıya sahip olduğu için tam olarak sınırları belirlenememiştir. Bu yüzden mahremiyet farklı anlamlar içermektedir. Mahremiyetin tanımlarından birisi kişinin kendisine ait olan bir şeyi başkalarından korumasıdır. Bunun yanında kişinin sınırlarını kendisinin belirlemesi anlamına da gelmektedir. Burada kişi sınırlarını belirlerken diğer kişilerle ilişki içerisinde olarak, bu ilişkinin ne ölçüde olacağını belirlemektedir

Mahremiyet kelimesi Arapça bir kelimedir ve Türk Dil Kurumu'na göre gizlilik olarak tanımlanmıştır (Türk Dil Kurumu, 2018). Mahremiyet ayrıca kişisel olan, özel olan vb. gibi anlamlara da gelmektedir. Özel yaşam olarak da tanımlanabilen mahremiyet, kişilerin yalnız başına kalabildikleri, istedikleri gibi düşünüp davranabildikleri, başkalarıyla hangi yer, zaman ve koşullarda ne ölçüde ilişki kuracaklarına kendilerinin karar verebildikleri bir yaşam alanını ve bu yaşam alanında sahip olunan hakları ifade etmektedir (Yüksel, 2003).

Modernleşme süreciyle başlayan ve toplum yaşamında giderek önem verilen bir konu haline gelen mahremiyet, zamanla hukuk tarafından da düzenlenmiş ve bu düzenleme mahremiyet hakkı şeklinde ifade edilmiştir (Yüksel, 2003). Dünya Cinsel Sağlık Derneğinin (World Association for Sexual Health) Cinsel Haklar Bildirgesi'nin 6. maddesinde mahremiyet hakkından söz edilmektedir. Bu bildirmede her bireyin herhangi bir müdahaleye maruz kalmadan kendi cinselliği, cinsel kimliği, cinsel davranışları konusunda mahremiyet hakkına sahip olduğu ifade edilmektedir. Bu hak kişiye dair cinsellikle ilgili bir bilginin başka kişilerle paylaşılmamasını da içermektedir (World Association for Sexual Health, 1999). Ancak günümüzde sıklıkla vurgulanan mahremiyet hakkının ihlal edilmesine dikkat çeken görüşler, son yıllarda giderek artmıştır. Bu anlamda mahremiyetin büyük bir kuşatma altında olması sebebiyle korunması ve desteklenmesi gerektiği ileri sürülmüştür

Bu çalışmada mahremiyet hakkının korunması ve desteklenmesi, çocuklara verilecek mahremiyet eğitiminde dikkat edilmesi gereken noktalar; konusunda okul öncesi öğretmenlerinin görüş ve önerileri değerlendirilmiştir.

Bu çalışmada nitel araştırma tekniği kullanılmıştır. Nitel araştırma gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konulmasına yönelik yapılan nitel bir süreci izlendiği araştırmalardır.

Görüşme tekniği genellikle iki kişi arasında geçen bilgi almayı hedefleyen amaçlı sohbet olarak tanımlanmaktadır(Uzuner'den aktarma Özak 2008).

³⁵⁴ Öğretmen, argesgb@gmail.com

³⁵⁵ Öğretmen, Keçiören Rehberlik Araştırma Merkezi, ebruokulguven@gmail.com

Bu çalışmada ise yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu teknik yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşmeler arasında kalan ve en çok kullanılan tekniktir.

Çalışma Grubu:

Diyarbakır İlinde görev yapan okul öncesi öğretmenleri kapsamaktadır.

Sonuçlar daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Okul ncesi ğretmenliği, Cinsel Eğitim, Mahremiyet Eğitimi*

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE “YÖNETİCİ ATAMA YÖNETMELİĞİ” VE “LİYAKAT SİSTEMİ” NE EĞİTİM YÖNETİCİLERİNİN BAKIŞ AÇILARI: İÇ İÇE GEÇMİŞ TEK DURUM ÇALIŞMASI

Abbas DOĞAN³⁵⁶, Dilek Ilgın ÖZBEN³⁵⁷, Nazmiye ESKİ³⁵⁸, İlhan GÜNBAZI³⁵⁹

ÖZET

Bir ülkenin refah seviyesi, kalkınması ve diğer ülkelerle istikrar yarışında iyi bir seviyede olması belirli kriterlere bağlıdır. Bu kriterler Çağın gerekliliği gereği gelişime hız uyurabilen teknoloji donanımı, yüksek donanımlı silah teknolojisi, yüksek kalitede (demokratik) bir siyasi konjoktürvs... Yine çok büyük bir kriter değeri olarak Eğitim alanında ön sırada yerini alan nitelikli bir “Eğitim Politikası “ diye kriterleri çoğaltılabilir. Denilebilir ki, nitelikli bir Eğitim Politikası, yüksek düzeyde bir başarı getireceğinden, Kaliteli bir Eğitim Politikası ile bir ülkenin kalkınmışlık düzeyi doğru orantılıdır. Buradan çıkarımla da, bir toplumun geleceğine yön veren, bugününü ve geleceğini şekillendiren yine yarınlara ışık tutacak olan altın basamak diye nitelendirebileceğimiz ilk akla gelen eğitim alanında, Eğitim kurumları olup,yine bu Eğitim Kurumlarında yürütülen “Eğitim Politikaları” birincil öneme bir diğer önemli kriterlerdendir. Gelişmiş ülkelere bakıldığında, Eğitim alanında Eğitimin sahada uygulanması ile birlikte, Eğitim Yöneticisi Yetiştirme politikalarında da oldukça ileri seviyelerde olduğu gözlemlenmektedir.

Günümüzde Eğitimin direceni diye nitelenen Eğitim Yöneticileri Atamalarında Yürütülmekte olan sistem, Eğitim Yöneticileri Sınavı sonrası uygulanan, Mülakat Sınavı, yeterli güven sağlanamadığından, Yöneticilik Atamadaki Yönetmelik ve uygulamaya dair kuşular ve kargaşa olduğundan Yönetici Atama Yönetmeliği ve Mülakat Sistemi, Eğitim Yöneticisi belirlemede ana problem konusu olmaktadır. Eğitim kurumlarına atanacak olan yöneticilerin mesleğin yeterliliklerine haiz olması, istekli ve sürekli gelişmeye ve değişime açık olan kişiler arasından seçilmesine dikkat edilmelidir. Eğitim kalitesinin gelişmesinde ciddi bir paya sahip olan yöneticilerin başarılı oldukları sürece görevde kalmaları, yerlerinden edilme kaygısı yaşamamaları sağlandığında eğitim kalitesinin artışı ve eğitim yönetimi alanında büyük bir başarı sağlandığı çeşitli araştırmalar sonucunda da tespit edilmiştir.Bu çalışma ile son yıllarda eğitim yöneticilerinin seçilmesi, atanması ve değerlendirilmesi üzerine yapılan yönetmelikler üzerinde yaşanan anlaşmazlıklar, mevcut yönetmelikle yaşanan kargaşa durumu, yönetici değerlendirmelerinin objektifliğini yitirmesi ve uzun süre öğretmenlik mesleğinden uzak kalan yöneticilerin yapılan değerlendirmeler sonucunda tekrardan öğretmenlik mesleğine döndürülmüş olmaları ve yönetmelikte yapılan bazı değişikliklere idare mahkemeleri tarafından yürütmenin durdurulması kararı verilmesi hakkında; Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi kurumlarda çalışan yöneticilerin görüş ve önerilerinin alınmasını gerekli kılmaktadır. Bu görüş ve öneriler değerlendirilerek, eğitim kurumları yöneticilerinin değerlendirilmesi ve bu doğrultuda seçilmesi, yetiştirilmesi ve atanmasında yapılmış uygulamalar ile mevcut durumu inceleyerek, yaşanan

³⁵⁶ Lisansüstü Öğrencisi vd., abbasdogan07@hotmail.com

³⁵⁷ Lisansüstü Öğrencisi vd., Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bölümü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi, ilgin.ozben@gmail.com

³⁵⁸ DiĞER, MEB Öğretmen, nazmiyeeski@hotmail.com

³⁵⁹ Prof. Dr.,Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bölümü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Antalya

sorunlara çözüm üretmek, var olan aksaklıkları belirleyerek ileride ortaya konulacak yeni yönetmenliklere bilimsel temeller sağlayacaktır.

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi kurum yöneticiliklerine (okul müdürlüğü, müdür başyardımcılığı, müdür yardımcılığı) atanacakların; seçilme, yetiştirilme ve atanma sürecine ilişkin eğitim kurumu yöneticilerinin görüşlerinin bilinmesi gerektiği bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Bu araştırma nitel bir çalışma olup, araştırmada kolay ulaşılabilir durum örnekleme yapılacaktır. Durum çalışması desenlerinden iç içe geçmiş durum deseni kullanılacak olup, Araştırmanın evrenini Antalya İli Konyaaltı İlçesinde görev yapmakta olan Okul Yöneticileri oluşturacaktır. Araştırmanın çalışma gurubunu ise Antalya İli Konyaaltı İlçesinde kolay ulaşılabilir durum örnekleme ile 7 tane Okul Yöneticisi ile çalışma yürütülecektir.

Araştırmanın veri toplama tekniği bireysel görüşme, literatür tarama ve kaynak gösterimi yapılacaktır. Bu çalışmada önce literatür çalışması yapılacak ve yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanacaktır. Formda, yöneticiler için kısa bir ön bilgi verildikten sonra, kişisel bilgiler yer verilecektir. Kişisel bilgilerden sonra sorular bölümüne geçilecektir.

Çalışmada içerik analizi yapılması için Nvivo programı kullanılacaktır.

Bulgular ve Sonuçlar

Araştırma sonuçları, belirtilen temalar altında Okul Yöneticilerinin görüşlerini yansıtan bulguları içerecek olup, bu bulgular, görüşlerdeki kişilerarası gerçekliğin yanı sıra bireysel gerçekliğin ortaya çıkarılması adına katılımcılar tarafından metaforlarla desteklenecek olup, sonuçlar çalışma sonrası sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Eğitim Yöneticisi, Seçme, Atama, Liyakat*

SÖZLEŞMELİ ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI İLE İLGİLİ SÖZLEŞMELİ ÖĞRETMENLERİN GÖRÜŞLERİ: BİR DURUM ÇALIŞMASI

Dilek Ilgın ÖZBEN³⁶⁰, Nazmiye ESKİ³⁶¹, İlhan GÜNBAZI³⁶²

ÖZET

Ülkemizde öğretmen eksikliği konusu her zaman çözülmesi gereken bir problem olmuştur. Bu probleme çözüm getirmek amacıyla yapılan planlardan biri de sözleşmeli öğretmenlik uygulamasıdır. Bu uygulama ile amaçlanan Türkiye'nin doğu bölgelerdeki öğretmen ihtiyacını gidermektir.

Sözleşmeli öğretmenlik uygulaması ilk defa 2005-2006 öğretim yılında Bakanlar Kurulu Kararı'nın 2005/ 58 sayılı genelgesi ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 4/c maddesi kapsamında "kısmi zamanlı geçici öğretici " adıyla yürürlüğe girmiştir. 2005 yılında uygulamaya konulan bu uygulama 10 aylık bir süreç için planlanılmıştır. Kısmi Zamanlı Geçici Öğreticilik, bir dönem uygulandıktan sonra anlaşma şartları değiştirilmiş, 657 sayılı Devlet Memurları Kararnamesinin 4/b maddesi kapsamında "sözleşmeli öğretmen" olarak çalışmaya devam etmişlerdir. Böylece sözleşmeli öğretmenlik uygulaması başlamıştır (MEB, 2003).

Sözleşmeli öğretmenlik istihdamına ilişkin yönetmeliğe göre öğretmenlerin atama koşulları ve kadroya alınma koşulları belirtilmiştir. 2016 yılında yayınlanan yönetmeliğe göre öğretmenler KPSS puanına göre mülakata çağrılıp, mülakat puanına bağlı olarak ülkenin öğretmen ihtiyacı duyulan bölgelerdeki okullara atamaları yapılmaktadır. Sözleşmeli olarak ataması yapılan öğretmenlerin, atama yapıldığı okulda 4 yıl boyunca sözleşmeli olarak çalışma zorunluluğu bulunmaktadır. 4 yılın sonunda sözleşmeli olarak çalışan öğretmenler kadroya alınır. Kadroya alınması ile birlikte bulunduğu okulda 2 yıl zorunlu hizmet süresi başlatılır. Kadroya geçen öğretmen 2 yıl zorunlu hizmetini bitirdikten sonra başka bir okula atama başvurusu yapabilir. Sözleşmeli öğretmenler, herhangi bir nedenle sözleşme imzaladıkları kurumun bulunduğu il ve ya ilçe dışında görev yapma isteğinde bulunamayacakları belirtilmiştir. Çalıştıkları kurumda sözleşmeli personel gereksiniminin ortadan kalkması durumunda, aynı il/ilçe içerisinde boş kadro varsa bu kurumda yeni sözleşme imzalamaları söz konusudur (MEB, 2016).

Sözleşmeli öğretmenlerin yönetmeliğine bakıldığında iş daimilikleri olmadığı görülmektedir. Sözleşmeli öğretmenler her yılın sonunda buldukları okul ile sözleşme imzalarlar. Sözleşmeler bir yıllıktır. Kadrolu öğretmenlerde ise böyle bir durum bulunmamakla birlikte mesleki daimilikleri bulunmaktadır. Sözleşmeli öğretmenlerde kıdem, kademe uygulaması bulunmamaktadır. Sözleşmeli öğretmenler için yer değişikliği isteme hakkının çok sınırlı olduğu belirtilmektedir. Şuana kadar yayınlanan duyuru ve belgelere göre sözleşmeli olarak çalışan bayan öğretmenlerin barınma, güvenlik ve diğer sebeplerden ötürü yer değiştirme isteğinde bulunabileceği belirtilmiştir. Bununla birlikte 2018 yılında yayınlanan duyuru ile eş durumundan yer değişikliğine öğretmen eşinin de sözleşmeli öğretmen olma şartı eklenmiştir. Kadrolu öğretmenlerin yılda iki kez yer değiştirme hakkı

³⁶⁰ Lisansüstü Öğrencisi vd., ilgin.ozben@gmail.com

³⁶¹ Lisansüstü Öğrencisi vd., Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bölümü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi, Antalya, nazmiyeeski@hotmail.com

³⁶² Prof. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bölümü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Antalya, igunbayi@akdeniz.edu.tr

bulunmaktadır. Bu şartlara bakıldığında sözleşmeli öğretmenler, örgüt amaçları ile bağ kuramamakta, sadece örgüt için çalışmakta olan birer çalışan olduklarını düşünmektedirler. Bu durumda sözleşmeli olarak çalışan öğretmenlerin performansları ne derecede verimli olacağı ve sözleşmeli öğretmenlerin bahsedilen bu uygulama hakkındaki görüşleri merak edilmektedir (MEB, 2016).

Bu araştırma Antalya İlinde çalışmakta olan sözleşmeli öğretmenlerin sözleşmeli öğretmenlik uygulaması ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla yapılacaktır. Araştırmada sözleşmeli öğretmenlerin sözleşmeli öğretmenlik uygulamasına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

1. Sözleşmeli öğretmenler sözleşmeli öğretmenlik uygulamasını nasıl tanımlamaktadır?
2. Sözleşmeli öğretmenlik uygulaması, sözleşmeli öğretmenlerin çalıştıkları okuldaki kişilerle olan ilişkilerini nasıl etkilemektedir? Neden?
3. Sözleşmeli öğretmen olma durumu, sözleşmeli öğretmenlerin mesleklerine olan duygularını nasıl etkilemektedir? Neden?
4. Sözleşmeli öğretmen olma durumu, sözleşmeli öğretmenlerin performansları nasıl etkilemektedir? Neden?
5. Sözleşmeli olarak çalışan öğretmenlerin, sözleşmeli öğretmenliği neye benzetmektedirler? Neden?

Araştırmanın problem cümlesi; Sözleşmeli öğretmenlerin sözleşmeli öğretmenlik uygulaması ile ilgili görüşleri nelerdir?

Bu araştırma nitel bir çalışma olup, durum çalışması desenlerinden de iç içe geçmiş durum deseni kullanılacaktır. Araştırmanın evrenini Antalya İlinde görev yapmakta olan sözleşmeli öğretmenler oluşturmaktadır ve araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme tekniğine göre 10 tane sözleşmeli olarak çalışan öğretmen katılımcı olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın veri toplama tekniği bireysel görüşme ve doküman analizidir. Bu çalışmada önce literatür çalışması yapılmış ve yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Formda, öğretmenler için kısa bir ön bilgi verildikten sonra, kişisel bilgiler yer almaktadır. Kişisel bilgilerden sonra sorular sorulacaktır. Katılımcılardan elde edilen konu ile ilgili bireysel görüşmelerin ve dokümanların analizi yapılacaktır. Çalışmada verilerin analizinde için Nvivo paket programı kullanılacaktır

Araştırma sonuçları, belirtilen temalar altında Sözleşmeli öğretmenlerin görüşlerini yansıtan bulguları içerecek olup, bu bulgular, görüşlerdeki kişiler arası gerçekliğin yanı sıra bireysel gerçekliğin ortaya çıkarılması adına katılımcılar tarafından metaforlarla desteklenecek olup, sonuçlar çalışma sonrası sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Sözleşmeli Öğretmenlik, 4/B, Motivasyon, İş Güvenesi, İş Doyumu*

CUMHURİYETİN KURULUŞUNDAN GÜNÜMÜZE KADINA YÖNELİK KAMU EĞİTİM POLİTİKALARI

Songül ALTINIŞIK³⁶³, Neşe SONGÜR³⁶⁴

ÖZET

Dünyada eğitim ve kadın eğitiminin bir kalkınma aracı olduğu kabul edilmektedir. Buna koşut olarak eğitim aynı zamanda gelişmişlik ölçütleri arasında önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle okuryazarlık oranının yükseltilmesi birçok devletin temel eğitim politikaları arasında görülmektedir. Toplumların kalkınması, gelişmesi, refah düzeyinin yükselmesi toplumu oluşturan bireylerin eğitilmişlik düzeyiyle yakından ilişkilendirilmektedir. Buna göre, kadın eğitimine daha özel bir önemle yer verildiği görülmektedir.

Türkiye’de Cumhuriyetin kuruluş yıllarında okuryazarlık oranının saptandığı 1935 yılı nüfus sayımı verilerine göre; toplam nüfusun sadece %20’si okuryazardır. Bu okuryazarların %73’ünü erkekler, %26’sını ise kadınlar oluşturmaktadır. 1935’den 2009 yılına kadarki sürede oluşturulan okuma yazma oranını yükseltmeye dönük eğitim politikalarına karşın erkeklerde okuma yazma oranı %97 kadınlar da ise yaklaşık %88’e ulaşmıştır. Ancak, özellikle kadınlar için düzenlenmiş okuma yazma kampanyalarına katılan nüfusun, okuma ve yazma beceri düzeylerinin yeterliliğinin de tartışıldığı bir olgudur. Hatta bazı istatistiki verilerde kurslara katılan veya ilkokul mezunu kadınların okuma düzeyinin; “okuyamaz, zorlukla okur, kolaylıkla okur” biçiminde sınıflandırıldığı görülmektedir.

Türkiye, Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren gerek anayasal, gerek yasalar bağlamında kadın eğitimini iyileştirmek için büyük çaba göstermiştir. Ancak bugünkü duruma bakıldığında politikalarla öngörülmüş olmasına karşın kadın eğitiminin istenilen düzeye gelmiş olduğunu söylemek zordur. Oysa kadın eğitimi; toplumun refahının gelişmesi, ülkenin gelişmişliği, demokratik hak ve özgürlüklerin kullanılması, yaşam kalitesinin artırılması ve daha birçok nedenlerden dolayı büyük bir önem taşımaktadır. Türkiye açısından kadının eğitimi hala önemini ve güncelliğini korumaktadır. Bu noktadan hareketle, çalışmada Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze kadın eğitimi, tarihsel süreçte ele alınarak izlenen politikalar çerçevesinde incelenmiştir.

Amaç

Bu çalışmanın amacı, Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze değin üst politika belgelerinde kadına yönelik eğitim politikalarına ilişkin düzenlemelerin irdelenmesidir. Çözümlemede Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze kadar olan süre, dönemler biçiminde ele alınmıştır. Dönemler; Cumhuriyetin kuruluş yılları (1923-1945), çok partili dönem (1945-1960), planlı dönemin ilk yılları (1961-1980), 1980’li yıllar, 1990’lı yıllar ve 2000 ve sonrası yıllar biçiminde sınıflandırılmıştır. Çalışmanın genel amacı doğrultusunda, belirlenmiş olan bu dönemlerde oluşturulmuş politikalarda kadınların eğitime dönük alınmış kararların neler olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Buna göre şu sorulara yanıt aranmıştır.

- Cumhuriyetin kuruluş yıllarında kadına yönelik eğitim politikaları nelerdir?
- Çok partili dönemde kadına yönelik eğitim politikaları nelerdir?

³⁶³ Prof. Dr., saltinisik@todaie.edu.tr

³⁶⁴ Prof. Dr., Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, nsongur@todaie.edu.tr

- Planlı dönemin ilk yıllarında kadına yönelik eğitim politikaları nelerdir?
- 1980’li yıllarda kadına yönelik eğitim politikaları nelerdir?
- 1990’lı yıllarda kadına yönelik eğitim politikaları nelerdir?
- 2000 ve sonrası yıllarda kadına yönelik eğitim politikaları nelerdir?

Yöntem

Çalışma nitel bir çalışma olup doküman analizine dayanmaktadır. Doküman analizi yöntemi yaygın bir biçimde veri toplama aracı olarak kullanılmaktadır. Algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konulması çerçevesinde nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanan nitel araştırmada amaç, konunun derinlemesine ve ayrıntılı olarak irdelenerek araştırılan konuya ilişkin betimsel ve gerçekçi bir resim sunmaktır.

Çalışmanın amacı doğrultusunda veri toplama kaynağı olarak anayasalar, kalkınma planları ve MEB Şura kararları taranmıştır. Bu dokümanlar; “eğitim hakkı, kız, kız öğrenci, kadın, fırsat eşitliği, imkân eşitliği, karma eğitim, okullaşma oranı, okula erişim, burs, okuryazarlık, okuma yazma, pozitif ayrımcılık, cinsiyet eşitsizliği” kavramları açısından içerik analizine tabi tutulmuştur.

Bulgular ve Sonuç

Araştırmanın belirlenen amaç ve yanıt aranan soruları doğrultusunda aşağıdaki bulgu ve sonuçlara ulaşılmıştır:

- Cumhuriyetin kuruluş yılları: 1924 yılında çıkan T.C. Anayasasında “kadın ve erkek tüm bireylere ilköğretimden geçme ödevinin” hükmüne bağlandığı görülmektedir. Bu dönemde 1921-1926 yıllarını kapsayan üç Heyet-i İlmiye toplanmıştır. Birinci Heyet-i İlmiye’de, “İstanbul Kız ve Erkek Öğretmen Okullarında orta kısım açılması”; ikincisinde, “Kız Liselerinin de erkek liseleri gibi tam sınıflı hale getirilmesi”; Üçüncüsünde, “gündüzlü ortaokullarda karma eğitim uygulanması” kararlaştırılmıştır.
- Çok partili dönem: Bu dönemde yapılan dört şuradan sadece ikisinde kadın eğitime vurgu yapılmıştır. Dördüncü Şura’da “Herkesin bir insan olarak cins, ırk ve mezhep farkı gözetmeksizin bilgi ve becerisi düzeyinde demokratik olarak eğitilmesi” ve “Demokratik eğitimin herkese sağlanması için halk eğitimi dairesi kurulması”, 6.Şurada “Sanat enstitülerinin bazı bölümlerine kız öğrenci alınması” kararları alınmıştır.
- Planlı dönemin ilk yılları: 1961 Anayasasında, “Halkın eğitimi devletin görevidir”, “İlköğretim kız-erkek tüm vatandaşlar için devlet okullarında parasız ve zorunludur”, “Devlet, maddi olanaklardan yoksun başarılı her öğrenciye en yüksek öğrenim desteğini verir” hükümleri yer almıştır. Bu dönemde üç şura yapılmıştır. Ancak kadın eğitime dönük alınmış bir karara rastlanmamıştır. Planlı kalkınma döneminin ilk yıllarında dört plan hazırlanmıştır. 1. Beş yıllık planda “her kademedede gece okulları açılması, tüm okullarda eğitimde niteliğin eşit seviyeye getirilmesi, tüm okullar kadın-erkek herkese tam bir eşitlikle açık olması ve yetenekli olup imkânları olmayanlara olanak sağlanması” hedeflenmiştir. İkinci planda, “herkese temel eğitim verilmesi, temel eğitimden sonraki basamakların fırsat eşitliği çerçevesinde sağlanması, köy kadınları için gezici kurslar düzenlenmesi, beş bin kadına okuma yazma kursu düzenlenmesi” hedeflenmiştir. Üçüncü planda; “kadınları eğitime yöneltmek için pratik kız sanat okulları açılması, kırsal kesim kadınlarının eğitilmesi için köy kadın kurslarının geliştirilmesi” öngörülmüştür.

Dördüncü planda; “temel eğitim düzeyinde çağ nüfusu açısından cinsiyet dengesizliğini giderecek önlemlerin alınması, teknik lise programlarının endüstrinin gereksinimi olan ara insan gücünü yetiştirecek biçimde kız ve erkekler için düzenlenmesi” amaçlanmıştır.

- 1980’li Yıllar: 1982 Anayasasında, “herkes eğitim ve öğretim hakkına sahiptir, ilköğretim herkes için zorunlu ve devlet okulunda parasızdır, devlet maddi olanaklardan yoksun başarılı öğrencilere burs ve gerekli yardımları yapar” hükümleri bulunmaktadır. Bu dönemde üç şura toplanmıştır. 12. Şurada “kız öğrencilerin okula devamlarının özendirilmesi” kararı alınmıştır. Aynı dönemde bir kalkınma planı hazırlanmıştır. Planda konuya ilişkin bir karar bulunmamaktadır.
- 1990’li Yıllar: Bu dönemde dört şura toplanmıştır. 15. Şura’da “eğitim tesislerinin ve donanımlarının tam gün, karma ve bütün yıl tam kapasite kullanılması”, 16. Şura’da “ilköğretim sonrası okullaşma oranını artırmak amacıyla kız öğrencilere burs ve iş verilip mesleki eğitim programlarına yönlendirilmesi için velilere bazı özel teşvikler getirilmesi” karara bağlanmıştır. Bu dönemde iki kalkınma planı hazırlanmıştır. 6. Planda konuya ilişkin önemli olarak “kadınların eğitim düzeylerinin yükseltilmesi ve mesleki eğitim olanaklarından yararlandırılması”, 7. Planda “kadınların toplumsal refahtan en üst düzeyde yararlanması için eğitimine ağırlık verilmesi” amaçlanmıştır.
- 2000 ve sonrası yıllar: Bu dönemde üç şura toplanmıştır. 18. Şura’da “kız öğrencilerin ortaöğretimlerine devamlarına ilişkin teşviklerin sürdürülmesi” kararlaştırılmıştır. Aynı dönemde üç kalkınma planı hazırlanmıştır. 8. Planda “kadınların okuryazarlığının artırılması”, 9. Planda “kırsal kesimdeki kız çocuklarının eğitime erişimlerinin kolaylaştırılması”, 10. Planda “kız çocuklarının okullaşma ve okula devam oranlarının yükseltilmesi” amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Eğitim, Kadın eğitimi, Kamu eğitim politikaları*

OKUL YÖNETİCİLERİNE GÖRE OKULÖNCESİ DÖNEMDE KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNDE SORUNLAR

Ertuğ CAN³⁶⁵, Şahin DEĞER³⁶⁶

ÖZET

Millî Eğitim Bakanlığı (2017) verilerine göre, okulöncesi dönemde 2.407 erkek, 1.178 kadın olmak üzere toplam 3.585 öğrenci kaynaştırma eğitimi almaktadır. Özel eğitim okulu bünyesindeki anasınıflarında ise 723 erkek, 397 kadın olmak üzere toplam 1.120 öğrenci kaynaştırma eğitimi görmektedir. Tüm öğretim kademelerinde ise 238.901 öğrenci kaynaştırma eğitimi almaktadır. Bu sayısal veriler, okulöncesi dönemdeki kaynaştırma eğitimi uygulamalarının ve bu alanda karşılaşılan sorunların belirlenmesinin önemini ortaya koymaktadır. Kaynaştırma, özel eğitime gereksinim duyan bireylerin akranlarıyla birlikte düzenli bir eğitim ortamında eğitim almalarıdır. Özel gereksinimli bireylerin okul öncesi dönemde eğitime başlamaları onların gelişimsel yetersizliklerinin erken yaşlarda desteklenmesini sağlamaktadır. Okul öncesi eğitim, özel gereksinime sahip çocuğun büyüme ve gelişmesinde anlamlı farklılıklar yaratması bakımından oldukça önemlidir. Bu erken yıllardaki eğitim, çocukların zihinsel ve sosyal gelişimini hızlandırıp, davranış problemlerini azaltmaktadır. Okulöncesi dönemde verilen kaynaştırma eğitiminin sadece özel gereksinimli öğrenciye değil, aynı zamanda öğretmenlere, normal gelişim gösteren öğrencilere, normal gelişim gösteren ve özel eğitime muhtaç öğrencilerin ailelerine de olumlu katkıları bulunmaktadır. Literatür incelemelerine göre, okulöncesi dönemde kaynaştırma uygulamalarının başarılı olabilmesi için öğrenci, öğretmen, veli, program, yönetim, yasal düzenlemeler, öğretmen yetiştirme ve destek hizmetleri bağlamında önemli çabalara ihtiyaç bulunmaktadır.

Bu nedenlerle okulöncesi dönemde yürütülen kaynaştırma eğitimi uygulamalarında karşılaşılan sorunların belirlenmesi büyük önem taşımaktadır.

Bu araştırmanın amacı, okul yöneticilerinin görüşlerine göre, okulöncesi dönemde kaynaştırma eğitimi uygulamalarında karşılaşılan sorunları belirlemek ve çözüm önerileri geliştirebilmektir.

Araştırma Nisan-Mayıs 2018'de Kırklareli İl Merkezinde görevli 24 okul yöneticisinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri 2 açık uçlu yarı yapılandırılmış soru aracılığıyla katılımcılardan yazılı olarak elde edilmiştir. Araştırma kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okulöncesi dönemde kaynaştırma eğitimi uygulamalarında karşılaşılan sorunlar nelerdir?
2. Okulöncesi dönemde kaynaştırma eğitimi uygulamalarında karşılaşılan sorunların çözümü için neler yapılabilir?

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kapsamında fenomenolojik desen ve amaçlı örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmanın verileri içerik analizi yardımıyla çözümlenmiştir. Araştırmanın verileri 2 tema (sorunlar ve öneriler) ve 13 alt tema altında değerlendirilmiştir. Araştırma da ortaya çıkan 1. Tema olan Sorunlar başlığı altında yer alan alt temalar şunlardır: Bilgilendirme eksikliği, fizikî koşullar, öğrenci, öğretmen, veli, eğitim, bürokrasi, işbirliği.

³⁶⁵ Doç. Dr., ertugcan@gmail.com

³⁶⁶ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, sahindeger86@hotmail.com

2. tema olan Öneriler başlığı altında yer alan alt temalar ise, planlama, eğitim, bilgilendirme, öğrenme ortamı ve koordinasyondur.

Katılımcıların 1'i 26-30 yaş, 3'ü 31-35 yaş, 7'si 36-40 yaş, 4'ü 41-45 yaş, 9'u 46 ve üstü yaş aralığındadır. Katılımcıların tamamına yakını (20 kişi) 10 yıl ve üzeri kıdem sahiptir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğunun(17 kişi) görev yaptığı birimde ana sınıfı bulunmaktadır. Katılımcıların bir bölümü(7 kişi) ise Anaokulunda görev yapmaktadır. Katılımcıların çoğunluğu öğrenimleri esnasında özel eğitim (15 kişi) ve kaynaştırma eğitimi (16 kişi) ile ilgili ders aldıklarını belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin görüşlerine göre, okulöncesi dönemde kaynaştırma eğitimi uygulamalarında karşılaşılan temel sorunlar; Normal gelişim gösteren öğrenci velilerinin sınıflarında kaynaştırma öğrencisi istememesi(10 kişi), sınıf mevcutlarının fazla olması(7 kişi), öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi almamış olmaları (6 kişi), kaynaştırma öğrencisi olan velilerin durumu kabullenmemesi(6 kişi), normal gelişim gösteren öğrencilerin sınıflarında kaynaştırma öğrencisi istememeleri (4 kişi) şeklinde belirtilmiştir. Ayrıca, sınıfların fizikî koşullarının yetersizliği, bürokratik işlemler, öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerine yeterli zaman ayıramamaları (3 kişi), RAM'dan yeterli desteğin sağlanamaması, kaynaştırma öğrencilerinin uyum sorunları, öğretmenlerin ilgisizliği (2 kişi), kaynaştırma öğrencilerinin tuvalet ve beslenme sorunları ile öğretmenlere yönelik hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim eksikliği (1 kişi) okulöncesi dönemde karşılaşılan genel sorunlar olarak sıralanmıştır.

Okul yöneticilerine göre, okulöncesi dönemde karşılaşılan sorunların giderilebilmesi için, normal gelişim gösteren öğrenciler ile velilerine yeterli bilgilendirme yapılması, bürokratik işlemlerin azaltılması (7 kişi), kaynaştırma eğitimi alan öğrenci velilerine eğitim verilmesi (5 kişi), öğretmenlerin eğitilmeleri, kaynaştırma eğitimlerinin ayrı merkezlerde yürütülmesi, kaynaştırma eğitimi yapılan sınıf mevcutlarının azaltılması (4 kişi) önerilmektedir. Ayrıca, RAM'lerinin daha etkin olması (3 kişi), birimler arası koordinasyon, eğitim sürecinin iyi planlanması, kaynaştırma eğitimi sınıflarına yardımcı personel verilmesi, destek eğitimlerinin artırılması ile bireysel ve grup eğitimi etkinliklerinin artırılması önerilmektedir. Araştırma bulgularına göre, okulöncesi dönemde kaynaştırma eğitimi uygulamalarında değişik sorunların var olduğu, bu alanda kurumlararası koordinasyon ve işbirliğinin gerekli olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Okulöncesi eğitim, Kaynaştırma, Okul yöneticisi, Öğrenci.*

OKUL YÖNETİCİLERİNİN GÖREVLENDİRİLMELERİNDE İNSAN KAYNAKLARI İLKELERİNDEN YETERLİK İLKESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ramazan ERTÜRK³⁶⁷, Türkan ARGON³⁶⁸

ÖZET

Var olma sebebi insan olan örgütlerin verimliliğe ulaşarak, amaçlarını gerçekleştirmelerinde en önemli etkiye sahip olan yine insanın kendisidir. Bu durum örgütlerin, kaynak olarak insanı yönetme sürecini gerektirmektedir. Bütün yönetim tür ve süreçlerinde olduğu gibi insan kaynakları yönetiminde (İKY) de insanın yönetilmesinde başarının kilit faktörü, yine insan olan yöneticinin kendisidir. Örgütlerde insan kaynakları yöneticisi olarak adlandırılabilir bu kişinin, seçiminden yetiştirilmesine ve örgütlerde uygulamalarına kadar bir takım ilkelere uyulması başarısı için oldukça önemlidir. Yöneticilerin başarısını kolaylaştıracak göz önüne alması gereken pek çok ilke (kariyer, eşitlik, güvence, yansızlık vb.) bulunmaktadır. Bu ilkelerin her biri birbiriyle bağlantılı ve ilişkili olup, örgütleri verimliliğe taşımakla birlikte bütün ilkeler içinde diğerlerini işlevsel kılan ilkenin yeterlik ilkesi olduğu söylenebilir. Bu ilke bütün örgütlerde olduğu gibi, eğitim örgütleri ve yönetilmeleri için de son derece önemlidir. Çünkü temel yapı taşı insan olan eğitim örgütleri içinde en geniş yeri kaplayan okullar ve yetiştirdiği insan kaynağının niteliği, ülke kalkınmasında ve çağdaş uygarlık seviyesine erişmeye kadar her noktada etkili ve önemlidir. Okulların etkili hale gelmesi ve toplumu kalkındırması ise okul yöneticilerinin niteliğine bağlıdır. Okul yöneticisinin başarısında, seçiminden yetiştirilmesine kadar bir çok faktör etkili olup, bu sürecin uygunluğu ve yeterliği başarıyı getirecektir. Çünkü görevlendirilen okul yöneticilerinin seçilmelerinde sahip oldukları yeterlikler, uygulamalarını da yönlendirmektedir.

Türkiye'de kamu kurumlarında çalışan sayısı oldukça fazla olup, görevlendirmelerde 657 sayılı kanun göz önüne alınmaktadır. Kanunun 3. maddesi C fıkrasında liyakat, "Devlet kamu hizmetleri görevlerine girmeyi, sınıflar içinde ilerleme ve yükselmeyi, görevin sona erdirilmesini liyakat sistemine dayandırmak ve bu sistemin eşit imkânlarla uygulanmasında, devlet memurlarını güvenliğe sahip kılmaktır" şeklinde tanımlanmaktadır. Kamu kesiminde belirtilen bu ilkenin işlevsel kılınması için, kamu görevlilerinin toplumun her kesimini temsil edecek gerekli niteliklere sahip, yetenekli bireyler arasından seçilmesi, seçim ve görevde yükselmelerde adayların bilgi, beceri ve yeteneklerinin tek ölçüt olması, siyasi yönelim, ırk, renk cinsiyet, medeni durum, yaş ayrımı yapılmaksızın eşit işlem görmesi gerekmektedir. Bu bağlamda kamu kurumu olan MEB'e bağlı okulların yöneticilerinin görevlendirilmelerinde 2018 yılı itibariyle 22 Nisan 2017 tarihli, 30046 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumlarına Yönetici Görevlendirme Yönetmeliği göz önüne alınmaktadır. Adaylar belirtilen yönetmelik kapsamında Ek-1 formunu doldurarak başvuru yapmakta ve ardından sözlü sınav komisyonunca sınava tabi tutulmaktadırlar. Bu süreçte yapılan işlem ve sınavlar, okulların etkili olmasında rol üstlenecek yöneticilerin seçilmesi

³⁶⁷ Lisansüstü Öğrencisi vd., koroglu522@hotmail.com

³⁶⁸ Prof. Dr., ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ, turkanargon@hotmail.com

açısından oldukça büyük önem taşımaktadır. Diğer bir ifadeyle sınavda yeterlik sahibi adayların seçilmesi, okulların ve eğitim sisteminin kalitesinin artması açısından önemlidir.

Okulların başarısı sahip olduğu yönetici ve insan kaynaklarıyla doğrudan orantılıdır. Dolayısıyla okul yöneticilerinin görevlendirmelerinde işi yerine getirebilecek, göreve layık insanın seçilmesi gerekmektedir. Çünkü etkili okullar oluşturmak, eğitimin kalitesini artırmak, göreve en uygun yeterlik sahibi yöneticilerin varlığıyla mümkün olabilecektir. Yönetim alanında bilgi, beceri, uzmanlık gücüne sahip yeterli adayların görevlendirilmeleri, toplumun en önemli öğelerinden biri olan okulların MEB'in genel ve özel amaçlarına ulaştırılmasında temel rolü oynayacaktır. Bu doğrultuda yapılan bu çalışma ile okul yöneticilerinin görevlendirilmelerinde İKY ilkelerinden yeterlik ilkesi ele alınıp, mevcut uygulamanın değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Belirtilen amaç doğrultusunda araştırmada okul yöneticiliği sınavlarına girmiş müdür, müdür, yardımcısı veya öğretmenlerin; okul yöneticiliği görevlendirmelerinde İKY ilkelerinden yeterlik ilkesinin uygulanmasına yönelik görüşleri nedir? sorusuna cevap aranmıştır. Elde edilen sonuçların süreçte görevlendirmelere ışık tutacağı umulmaktadır.

Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada nitel araştırma yöntemine uygun olan durum çalışması kullanılmıştır. Nitel araştırmalar, insanların olayları nasıl algıladıklarını ve nitelendirdiklerini açıklarken (Dey, 1993) durum çalışması araştırmacının güncel bir olguyu kendi yaşam çerçevesinde ele alıp, nasıl ve neden sorularına odaklanarak hedeflenen durumu derinlemesine ve ayrıntılı olarak incelemesine fırsat vermektedir (Yin, 2003).

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Bolu ili Yeniçağa ilçesinde görev yapan ve 2018 dahil önceki yıllarda okul müdürlüğü, müdür başyardımcılığı veya müdür yardımcılığı sözlü mülakat sınavlarına giren ve 10'u başarılı, 10'u başarısız olan 20 katılımcı oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada verilerinin toplanmasında katılımcı görüşlerini belirlemek amacıyla standartlaştırılmış açık uçlu soru tekniğine uygun olarak hazırlanmış, yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan görüşme formu kullanılmıştır. Formun geliştirilmesi sürecinde ilgili literatür kapsamında sorular hazırlanmış, form eğitim yönetimi alanında uzman öğretim üyelerine incelenmek üzere sunulduktan sonra gerekli düzenlemeler yapılmıştır. 3 katılımcı ile ön uygulama yapılmış, soruların anlaşılır olup olmadığı kontrol edilmiştir. Bütün bu uygulamalardan sonra görüşme formuna son şekil verilerek asıl uygulama için form hazırlanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma verileri, betimsel ve içerik analizi yöntemleri ile analiz edilmiştir. Nitel verilerin içerik analizi yapılırken elde edilen veriler yazıya geçirilmiş, kodlar belirlenmiş, kategoriler oluşturulmuş, son olarak temalar meydana getirilmiştir. Temalar oluşturulurken, ilgili kuramsal çerçeve dikkate alınmış ve görüş sıklığı ortaya konulmuştur. Verilerin çözümlenmesinde kullanılan betimsel analizde, katılımcıların görüşleri doğrudan alıntılar şeklinde verilmiştir.

Katılımcıların çoğu yönetici görevlendirmelerinde seçilen okul müdürlerinin yeterli niteliklere sahip olmadıklarını düşünmektedir. Başvuru şartlarındaki aranması gereken niteliklerin yeterli olmadığını belirten 9 katılımcıdan 3'u bu sınavda başarılı olmuş ve görevde olan okul yöneticisidir. Ek-1 formunun adaylarda aranması gereken ölçütleri taşımadığını belirten 11

katılımcıdan 9'u sınavlarda başarısız olurken, 2 katılımcı başarılı olmuştur. Katılımcılara göre başvuru şartlarında olması gereken yeterliklere ilişkin görüşlerden bazıları; eğitim yönetimi alanında yüksek lisans mezunu olma, bilimsel makale yazma, kitap bölümü yazma, bildiri sunma ve yabancı dil seviyesine sahip olma şeklindedir.

Okul yöneticiliği mülakat sınavlarında adayların yeterliliğine ilişkin soruların sorulup sorulmadığına ilişkin katılımcıların 15'i mülakat sınavlarında adayların yeterliliğine ilişkin sorular sorulmadığını düşünürken, 4 katılımcı olumlu cevap vermiş, 1 katılımcı ise kısmen cevabını vermiştir.

Mülakat sınavlarında adayların yeterliliğine ilişkin soruların sorulduğunu belirten 4 katılımcı sınavda başarılı olup görevlendirilen kişilerdir.

Mülakat sınavlarında adayların yeterliliğine ilişkin olması gereken konu ve sorulara yönelik yönetsel ve eğitimsel içerikli sorular temaları ortaya çıkmıştır. Yönetsel sorular teması adı altında liderlik, yönetim kuramları ve süreçleri, çatışma yönetimi, motivasyon, insan kaynakları yönetimi, rehberlik ve denetim, okul kültür ve iklimi, iletişim becerisi; eğitimsel sorular teması altında ise en çok proje-arge çalışmaları, çevre ve ilişkileri sorularının sorulması gerektiği belirtilmiştir.

Mahalli ve merkezi hizmet içi eğitim, seminer, kurslar ve toplantılar, okul yöneticilerinin görevlendirilmesi sonrasında yeterliklerinin gelişmesi için Türk Eğitim Sisteminde şu anda uygulamada olan çalışmalar olarak ortaya çıkmıştır. Katılımcıların yeterliklerin geliştirilmesi için Türk Eğitim Sistemine yönelik belirttiği önerilerden bazıları ise MEB-üniversiteler işbirliğiyle teorik ve uygulamalı yetiştirme eğitimleri düzenlenmesi, eğitim yönetimi alanında yüksek lisans ve doktora yapılması ve mentorluk sisteminin uygulanması şeklindedir.

Anahtar Kelimeler: *Okul yöneticisi görevlendirmesi, İKY ilkeleri, Yeterlik ilkesi.*

ÖĞRETMENLERİN OKUL YÖNETİMİNDEN BEKLENTİLERİ VE SORUNLAR

İbrahim ÇAKAL³⁶⁹, Salih Paşa MEMİŞOĞLU³⁷⁰

ÖZET

Bir örgütte belirlenen amaçlara ulaşmak için ve bu amaca ulaşırken diğer örgütlere göre üstünlük göstermek için insan kaynaklarının tedarik edilmesi, işe yerleştirme ve işgörenin geliştirilmesi, bu konuda yöntem ve taktikler geliştirilmesi, plan yapılması, örgütlenmesi, yönlendirmeler yapılması ve tüm bunların denetlenmesi faaliyetleri insan kaynakları yönetimini oluşturmaktadır. İnsan kaynakları yönetimi, örgütün hedeflerine ulaşması için iş görenlerin en verimli ve etkin şekilde çalışmalarını, bu çalışmaları yürütürken de iş görenlerin yaşam standartlarını ve kalitesini en üst seviyeye çıkarmayı amaçlamaktadır. Okullar eğitimin merkezindedir ve eğitim alanında olabilecek değişiklikler okullardan başlamaktadır. Bu değişimden başarı elde edilebilmesi, okuldaki insan kaynaklarının etkin ve verimli kullanılmasına bağlıdır. Eğitim yönetimi, okulları, belirlenen amaçlar doğrultusunda istenilen hedefe ulaştırmayı, bu süreçte ilgili politikaları ve alınan kararları uygulamayı, neticesinde insan ve madde kaynaklarını en etkin ve verimli şekilde kullanmayı amaçlamaktadır. İnsan Kaynakları Yönetiminin istenilen düzeyde uygulanabilmesi için bazı temel işlevleri bulunmaktadır. Bunlar: Politika oluşturma ve planlama, inceleme-belirleme, bilgilendirme ve danışmanlık, insan kaynağının sağlanması, bütünleştirme-sosyalleştirme, insan kaynağının eğitimi-geliştirilmesi, koruma sağlık ve güvenlik, ödeme, ayırma-emeklilik işlevleridir. İnsan kaynakları yönetimi işlevleri açısından, okul yöneticilerinin rolü; okulun amaç ve hedefleri doğrultusunda, okulun en önemli unsuru olan öğretmenleri etkin ve verimli bir şekilde yöneltmek ve yönetmektir. Bu çalışma, öğretmenlerin okul yönetiminden beklentilerini ve sorunlarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu amaca ulaşmak için şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Okulunuzda insan kaynaklarının yönetilmesiyle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir?
2. Okul yönetiminden, insan kaynaklarının yönetilmesiyle ilgili beklentileriniz nelerdir?
3. Okulunuzda, insan kaynakları yönetiminde okul yöneticilerinin rolü nedir?
4. Okulunuzda, insan kaynakları yönetiminin geliştirilmesinde okul yöneticilerinin rolü sizce ne olmalıdır?
5. Okulunuzda insan kaynakları yönetiminin geliştirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

Bu araştırmada var olan durumu ortaya koymayı amaçladığından betimsel bir araştırmadır. Araştırmanın amacına ulaşmak için veriler toplanırken nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak, öğretmenlerin okul yönetiminden beklentilerini ve sorunlarını belirlemek amacıyla kesitsel tarama türü kullanılmıştır. Katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Ölçüt, lise düzeyinde bir okulda öğretmen olarak çalışıyor olmaktır. Araştırmaya Tekirdağ'ın Süleymanpaşa ilçesinde faaliyet gösteren; Fen Lisesi'nden 5, Sosyal Bilimler Lisesi'nden 6, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nden 5, Güzel Sanatlar Lisesi'nden 6, Anadolu Lisesi'nden 6 öğretmen olmak üzere, toplam 28 öğretmen katılmıştır. Bu araştırma için veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu yoluyla

³⁶⁹ Öğretmen,ibrahimcikal59@gmail.com

³⁷⁰ Prof. Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı, Merkez/Bolu, memisoglus@hotmail.com

toplanmıştır. Araştırmanın geçerliliğini saptamak amacıyla uzman görüşleri alınmıştır. Görüşme formu alınan uzman görüşlerinden sonra yeniden düzenlenmiştir. Araştırmanın geçerliliğini ve güvenilirliğini artırmak amacıyla veriler üç farklı araştırmacı tarafından incelenmiş ve sonra analiz yapılmıştır. Verilerin analizinde katılımcı görüşleri tek tek kodlanarak verilmiştir.

Araştırma sonucunda şu bulgulara ulaşılmıştır: Okulunuzda insan kaynaklarının yönetilmesiyle ilgili sorunların; bilgi paylaşımının ve iletişimin yetersiz olduğu, okuldaki geleneksel yapının kırılması için bürokratik engellerin olduğu, okulda çalışan personel sayısının az olduğu tespit edilmiştir. Okul yönetiminden, insan kaynaklarının yönetilmesiyle ilgili beklentilerin; eşit yaklaşım, kararlara tüm çalışanların katılması, adaletli olunması, daha programlı olunması, duyuruların zamanında yapılması, çalışmalara tüm personelin katılımının sağlanması, kurumsal özerkliğin olması, iletişimi daha iyi hale getirmek için uygun dönemlerde sosyal etkinlikler düzenlenmesi, her yönüyle fırsat eşitliğinin gerekli olduğu tespit edilmiştir. Okulda, insan kaynakları yönetiminde okul yöneticilerinin rolünün; yasa ve yönetmeliklerle belirlendiği, insan kaynakları yönetiminde yöneticilerin adil olduğu, okul yöneticilerinin uyumlu çalıştıkları, yöneticilerin kurumun misyon ve vizyonuna uygun davrandığı, yöneticilerin kurum kültürünü oluşturmak olduğu tespit edilmiştir. İnsan kaynakları yönetiminin geliştirilmesinde okul yöneticilerinin rolünün; okul yöneticilerinin yeni fikirleri dinlemeye ve uygulamaya açık olmak, adaletli yaklaşmak, yetenekleri ve becerileri tespit ederek buna bağlı olarak neler yapılacağını belirlemek, öğretmene destek olmak ve sahip çıkmak, daha özgür ve yenilikçi olmak, vizyon ve misyonu örnek bir lider olmak, modern çağın gereksinimlerine uygun olarak inisiyatif almak, daha baskın olmak, yönetim sürecine tüm öğretmenleri katmak, önderlik etmek, cesur olmak şeklinde olduğu tespit edilmiştir. İnsan kaynakları yönetiminin geliştirilmesine yönelik önerilerin; çalışanların desteklenmesi gerektiği, iletişim becerilerinin iyi düzeyde olması gerektiği, hizmet içi eğitimin gerektiği, huzurlu bir çalışma ortamının oluşturulması gerektiği, adaletli davranılması gerektiği, personelin görüşünün alınması gerektiği, kurum içi dayanışma iş birliğinin geliştirilmesi gerektiği, iyi örneklerin öne çıkarılması ve geliştirilmesi gerektiği, çalışanların isteklerinin yerine getirilmesi gerektiği, açık ve şeffaf bir yönetim olması gerektiği, personele eşit davranılması gerektiği, eğitimde öğrenci odaklı olunması gerektiği, yeni fikirlere açık olması gerektiği, yöneticilerin kendilerini öğretmenlerden farklı görmemesi gerektiği yönünde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Öğretmen, Okul Yönetimi, İnsan Kaynakları Yönetimi.*

EĞİTİMDE ÖDEVLENDİRMEYE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Mehmet YEL³⁷¹, Ayhan URAL³⁷²

ÖZET

Dünyada ve ülkemizde uygulanan eğitim sistemlerinin vazgeçilmez bir uygulaması olan ödevlendirmeler öğretmenlerin en çok kullandıkları stratejilerden birisidir. Ödevlendirmelerin işlevi, verilme amacı, olumlu ve olumsuz yönleri ile ilgili farklı görüşler ve tartışmalar vardır. Ders kazanımlarını gerçekleştirmek, dersi desteklemek, öğrenciyi bir konu hakkında araştırmaya yöneltmek, öğrenciye sorumluluk kazandırmak amacıyla ödevlendirmeler yapılmaktadır. Ülkemizde özellikle kalabalık sınıflar nedeniyle sınıf içinde yapılamayan etkinlikleri tamamlamak amacıyla ilkokul ve ortaokullarda öğretmenlerin en çok kullandıkları stratejilerden biri ödevlendirmelerdir.

Bu araştırma eğitimde ödevlendirmenin öğrencinin gelişimine etkisine yönelik öğretmen görüşlerini belirlemek ve bu konu hakkında genel bir görüş elde etmek için planlanmıştır. Bazı ülkelerde ödevlendirmeler kalkmışken ülkemizde ödevlendirme uygulamaları artarak devam etmektedir. Özellikler ilkokullarda ilk üç yıl yasak olmasına rağmen öğretmenler sınıfların kalabalık olması, kitaplarda konular ile ilgili etkinlikler olmaması veya az olması, velilerin isteği, yarışmacı eğitim sistemi gibi farklı nedenlerle ödev vermeye devam etmektedirler. Özellikle ilkokulda verilen zor ve zaman alıcı ödevlendirmeler öğrencilerde öğrenmeye ve okula karşı olumsuz tutum oluşmasına neden olmaktadır. Bu düşünce doğrultusunda yapılan çalışma ödevlendirmenin etkileri konusunda öğretmenlere ve öğrencilere faydalı olacağı umulmaktadır.

Bu çalışma betimsel bir çalışma olup araştırmada, genel tarama modeli kullanılacaktır. Bu doğrultuda öğretmenlerin ödevlendirmeye yönelik görüşlerini belirlemek için veri toplama aracı olarak anket hazırlanmıştır. Araştırmanın evrenini 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Ankara İli Çankaya ve Etimesgut ilçesindeki Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ilkokul ve ortaokullarda görev yapmakta olan basit tesadüfî örnekleme yöntemi ile seçilen 750 öğretmene anket uygulanmıştır.

Bu araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmeleri ve analizinde SPSS 21.0 paket programı kullanılacaktır. İstatistiksel çözümlenmeler SPSS programına aktarılacak ve ulaşılan verilerin analizleri yapılacaktır. Çalışmada değişkenler arasında ilişkinin olup olmadığını tespit etmek amacıyla Pearson korelasyon katsayıları hesaplanacaktır. Değişkenlere ilişkin karşılaştırmalı analizlerde ise Bağımsız Örneklem t-Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) gibi istatistiksel tekniklerden yararlanılacaktır.

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Eğitimde Ödevlendirme, Öğretmen*

³⁷¹ Öğretmen, mehmet763605@gmail.com

³⁷² Dr. Öğrt. Üyesi, Ayhan URAL, Dr. Öğretim Üyesi, Gazi Üniversitesi / Ankara, uralayhan@gmail.com

İLKOKUL DÖRDÜNCÜ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN DEMOKRATİK TUTUMLARININ BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Mehmet KARA³⁷³, Yalçın ATLI³⁷⁴

ÖZET

Demokrasi; tarihten itibaren günümüze kadar insanlığın kölelik, ırkçılık, sömürü ve bunlardan kaynaklanan kanlı savaşlar ve toplumsal buhranlardan sonra ulaştıkları en iyi yönetim şekli olarak kabul edilmektedir. Çünkü demokratik yönetim sistemlerinde insan haklarına saygı, insanların kendilerini rahatlıkla ifade edebilme, farklılıkları çatışma sebebi olarak değil bir zenginlik olarak gören bir anlayış vardır (TTKB, 2011). Dolayısıyla da demokrasi, toplumsal yaşam açısından bakıldığında “bir yaşam felsefesi ve bir yaşam biçimi” olarak görülebilir (Hotoman, 2010).

Soydaş ve Güven (2009:64), demokrasi bilincinin ve demokratik değerlerin bireylere küçük yaşlardan itibaren kazandırılması ve ailede kazanılan demokrasi bilincinin okulda verilen demokrasi eğitimiyle geliştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu açıdan eğitimin ilk kademeleri; demokrasinin temel ilkelerini, değer ve düşünme biçimlerini sadece bilen değil, bir yaşam biçimi olarak içselleştirmiş bireyler yetiştirilmesi açısından demokrasi eğitiminin temelidir (Sadık ve Sarı, 2012). Ayrıca demokrasi; sadece ders konuları ile değil, demokrasinin temel niteliklerinin özümsemiği, demokrasi kültürüne sahip bir okul ortamında uygulamaya ve günlük yaşama dönük pratikleri yapılarak öğrenilebilir (Dewey, 1966; Hotaman, 2009).

Demokratik bir kültürün meydana gelmesi için eğitimin demokrasi kültürünü yaşatan bir süreç olması bir gerekliliktir. Bu da ancak okulda olabilir. Demokrasinin toplumda bir yaşam biçimi haline gelmesinin temel şartı, sınıflarda demokrasi eğitiminin bir yaşam biçimi haline gelmesidir (Okutan, 2010). Demokrasi eğitimi; demokrasinin temel değerlerinden olan çoğulculuk, eşitlik, katılımcılık, hak ve özgürlüklere saygı, hoşgörü, tolerans gibi demokratik ilke ve değerlere ilişkin bilgilerin öğretilmesi ile birlikte bu değerlerin öğrencilerin kendileri tarafından sosyal ve kültürel olarak okul ve okul dışında yaşanılmasını, demokratik vatandaşlık becerilerinin kazanılmasını gerektirmektedir (Yılmaz ve Yıldırım, 2009).

Demokratik tutum ise, “bireyi belli insanlar, nesnelere ve durumlar karşısında demokrasi ilkeleri doğrultusunda belli davranışlar göstermeye iten öğrenilmiş eğilimlerdir” şeklinde tanımlanmıştır (Demirel ve Ün, 1987“den akt. Gömleksiz, 1993). Demirsöz (2010), demokratik tutumu bireyin haklara saygı, kişiliğe saygı, adalet, sorumluluk, eşitlik, açık görüşlülük, dürüstlük, hoşgörü, işbirliği, takdir, yol göstericilik, yardımseverlik gibi ilkeleri benimseme, davranış haline getirme, hazır oluş ve vaziyet alış yetisi olarak tanımlamıştır.

Bilinçli vatandaş, demokratik tutum ve davranışların okulda kazandırılması ile yetiştirilmiş olacaktır. Bilinçli vatandaş, toplum kararlarına etkili bir şekilde katılarak hak ve sorumluluklarını yerine getiren bireydir. Dolayısıyla bu doğrultuda birey ülkede demokrasinin gelişimine katkı sağlarken, aynı zamanda kendi yaşam standardının yükselmesini de sağlayacaktır (Sağlam, 1997). Bunun yanı sıra sınıf ortamlarının demokratik bir özellik taşıması öğrenci başarısını önemli ölçüde

³⁷³ Lisansüstü Öğrencisi vd., martin-mavi@hotmail.com

³⁷⁴ Lisansüstü Öğrencisi vd., Uşak Üniversitesi, Sınıf Eğitimi Bölümü, İlköğretim Ana Bilim Dalı, yalcinatli@hotmail.com

etkilemektedir. Böyle bir ortam öğrencilerde demokratik tutum ve davranışların gelişmesini sağlayacaktır (Yağcı, 1998:21).

Bu araştırma, ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin demokratik tutumlarının bazı değişkenlere göre değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma 2017-2018 eğitim-öğretim yılı, Diyarbakır ili merkez ilçelerindeki okulların 4. Sınıflarında öğrenim görmekte olan 320 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Araştırmada ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama amacıyla, “Kişisel Bilgi Formu” ve Deniz Gökçe Erbil tarafından geliştirilen ve geçerliliği ve güvenilirliği yapılan “Demokratik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Veriler toplanmış olup analiz süreci devam etmektedir.

Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bu evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinden yapılan tarama düzenlemeleridir. Genel tarama modelleri ile tekil ya da ilişkisel taramalar yapılabilir. Çoğu araştırmalarda hem tekil hem de ilişkisel taramalara olanak verecek düzenlemelere gidilir. Araştırmada ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama amacıyla, “Kişisel Bilgi Formu” ve Deniz Gökçe Erbil tarafından geliştirilen ve geçerliliği ve güvenilirliği yapılan “Demokratik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır.

Veriler toplanmış olup analiz süreci devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Demokratik Tutum, İlkokul, Demokrasi*

BİLİMSEL DENETİME İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARININ TESPİTİ

Feride ATAKÖK³⁷⁵, Münevver ÇETİN³⁷⁶, Gürcan ATAKÖK³⁷⁷

ÖZET

Eğitimin amacı, toplumun ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikli bireyler yetiştirmektir. Bu bağlamda en önemli görev öğretmenlere düşmektedir. Öğretmenler öğrencileri en iyi biçimde eğitirken, okul yöneticileri de öğretmenlere görevlerini yerine getirmeleri için en uygun ortamı sunar. Toplumun okuldan, dolayısıyla öğretmen ve okul yöneticilerinden beklediği de budur. Diğer yandan, öğretmenler ve okul yöneticileri, eğitim sürecinin içinde yer aldıklarından, bu süreçte ortaya çıkan yanlışları veya eksiklikleri tam olarak fark edemeyebilirler. Bu nedenle, eğitim sürecinde ortaya çıkan yanlışları veya eksiklikleri belirleyerek ortaya koyacak deneticilere ihtiyaç vardır. Zira denetim, önemli bir yönetim sürecidir. Bir işin yerine getirilmesi kadar, ortaya çıkan işin niteliğinin de iyi olması gerekir. Bu bağlamda denetim, işin istenen şekilde ve sürede yapılmasını, o işten yararlananların da memnun olmalarını sağlamak için gereken bir süreçtir. Denetim sayesinde, ortaya çıkan üründe meydana gelebilecek eksiklikler veya yanlışlıklar kontrol edilir. Bilimsel yönetim anlayışı, bir işin doğru ve verimli yapılabilmesi için, işi yapanın denetlenmesi gereğini vurgular.

Araştırmanın genel amacı, bilimsel denetime ilişkin öğretmen algılarını tespit etmektir. Eğitim faaliyetlerinin sağlıklı yürütülebilmesi, eksikliklerin belirlenip giderilmesi ve amaçlanan hedeflere ulaşılması için denetim hizmetlerinin, çağın gereklerine uygun ve bilimsel yöntemler kullanılarak yapılması gerekmektedir. Eğitim kurumlarında çağdaş denetim anlayışı yaygınlaştığında öğretmenlerin kendi yaptıkları araştırmalar vasıtasıyla kendi eksikliklerinin ve hatalarının farkına varmaları ve mesleki gelişimlerini sürekli hale getirmeleri sağlanabilecektir.

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim deseni (fenomonoloji) ile yürütülmüştür. Fenomonoloji, farkında olunan, fakat derinlemesine ve ayrıntılı araştırılmasına ihtiyaç duyulan konulara odaklanılmasında kullanılmaktadır.

Analiz sürecinde betimsel analiz kullanılmıştır.

Öğretmenlerin karşılaştığı sorunları araştırmak üzere betimleyici yaklaşım temel alınarak yürütülmüştür. Eğitim kurumlarındaki öğretmenlerle yapılan görüşmelerde elde edilen nitel veriler, görüşme soruları doğrultusunda ve analiz aşamasında ortaya çıkan temalar çerçevesinde tartışılarak yorumlanmıştır. Verilen cevaplardan yola çıkılarak bilimsel denetim kaynaklarına ilişkin tanımlamalara ulaşılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın amacı, öğretmen algılarının bilimsel denetime ilişkin görüş ve beklentilerini tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıda verilen sorulara cevap aranmıştır:

1. Denetmenin yeterliğini neler belirler?
2. Denetmen-öğretmen ilişkileri nesnel kurallara mı, öznel kurallara mı dayalı bir bilimsel temel oluşturmalıdır?

³⁷⁵ Tek. Öğrt., Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı, Kadıköy/ İstanbul; feride.8778@gmail.com

³⁷⁶ Prof. Dr., Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı Kadıköy/İstanbul, mcetin@marmara.edu.tr

³⁷⁷ Dr. Öğr. Üyesi, Marmara Üniversitesi Teknoloji Fakültesi, Makine Mühendisliği Bölümü, Kadıköy / İstanbul, gatakok@marmara.edu.tr

3. Eğitim programı denetimlerinde ön yargılar karar verme sürecini nasıl etkiler?
4. Denetim nasıl olmalıdır?
5. Eğitimde önlem alınmasına yönelik uygulamalar nelerdir?
6. Deneyim ile başarı arasında ilişki nasıl olmalıdır?
7. Bilimsel Denetim gerekli midir?
8. Eğitimde denetim, öğretmenliğin profesyonelleşmesi açısından nasıl etkilidir?
9. Denetimde mobing uygulanıyor mudur?
10. Öğretim ve öğretmenlik bir sanat mı yoksa bilim midir?

Veriler analiz edilmeden görüşmeye ilişkin kayıtlar yazıya dökülmüştür. Görüşmelerden elde edilen metinler betimsel analiz tekniği ile analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler araştırma sorularından yola çıkarak oluşturulan temalara göre sunulmuştur. Veriler sistematik ve açık bir biçimde betimlenmiştir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler yorumlanarak araştırmanın sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırmada bireylerin görüşlerini yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara da yer verilmiştir.

Araştırmada bilimsel denetime ilişkin öğretmen algıları tespit edilmiş ve şu sonuçlar ortaya çıkmıştır:

Denetmenin branşındaki konuda bilgi birikimlerinin, tecrübesinin yeterlik noktasında temel oluşturması gerektiğini düşünmektedir.

Denetmen-öğretmen ilişkilerinin nesnel kurallara göre daha bir bilimsel temel oluşturmaktadır.

Eğitim programı denetimlerinde ön yargıların karar verme sürecini etkilediğini, fakat ön yargıların denetlemenin özüne aykırı olduğu da belirtmiştir. Bu yüzden denetim sırasında olabildiğince objektif bakış açısı ve nesnellik çerçevesinde denetimler yapılması gerektiği ortaya çıkmıştır.

Her koşul bulunduğu ortam özelinde ve diğerlerinden bağımsız denetlenmelidir.

Denetmenin baskı altına almayacak şekilde, iyileştirmeye yönelik olması gerektiği, ayrıca öğretmeni değil mesleği ve yaptığı işi denetlenmesi gerektiği ve önyargısız olması gerektiği ortaya çıkmıştır.

Öğrencilerle önceden ne yapıp ne yapmayacaklarını konuşup onlarla birlikte karar alması, istenmeyen davranışı azaltan uygulamaların azaltılması, öğrencilere yeni görevler verilmesi gerekliliği önemlidir.

Deneyimin geçmişe bağlı kalarak değil güncel bilgilerle yeniden düzenlenmesi ve deneyim ile daha tutarlı değerlendirme yapabileceği ortaya çıkmıştır.

Öz kontrol ve öz denetim için bilimsel denetimin gerekli olduğu anlaşılmıştır.

Denetlenen gözlenen öğretmenlerin daha özverili çalışması ve denetim sayesinde öğretmenin sürekli kendini geliştirerek profesyonelleşmesine avantaj sağlamaktadır.

Ayrıca araştırmada denetlemelerde mobing uygulanmakta olduğu, öğretim ve öğretmenliğin hem sanat, hem de bilim olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Denetim, Bilimsel Denetim, Eğitim*

OKUL YÖNETİCİLERİNİN LİDERLİK TİPLERİNİN YENİLEŞMEYE ETKİSİ VE DEĞİŞİMİ YÖNETME YETERLİKLERİNİN İNCELENMESİ

Uğurcan TOGAY³⁷⁸

ÖZET

- Bir öğrenme vizyonunun oluşturulmasını, uygulanmasını ve paylaşılmasını kolaylaştırmak ve bu konuda öğretmenleri desteklenmekte midir?
- Destekleyici ve insan kaynaklarını geliştirici bir okul kültürü oluşturmak ve öğrencinin öğrenmesi için daha esnek öğretim programı geliştirmek gerekli midir?
- Okuldaki bütün kaynakları etkili öğrenme çevresinin oluşturulması doğrultusunda kullanmakta mıdır?
- Toplumsal kaynakları, toplumun çok farklı ilgi ve ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kullanmak, okul ve çevreyle işbirliği kurulmalı mıdır?
- Davranışlarda bütünlük, dürüstlük ve etkisel tutumların bulunması önemli midir?
- Geniş anlamda politik, sosyal, ekonomik, yerel ve kültürel bağlamdaki değişimleri anlamak ve uyum sağlamak gerekli midir?
- Sürekli değişim, hızla gelişen bilgi ve teknolojinin hem nedeni, hem de sonucu olmaktadır mıdır?

Bu araştırma, Okul Yöneticilerinin Liderlik Tiplerinin Yenileşmeye Etkisi ve Değişimi Yönetme Yeterliliklerini saptamak, liderlik tarzlarının öğretmenlerin performansına etkilerinin önemini ortaya koymaya yönelik tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Çalışmada, kurumları işleyişinin önemi, liderlik türlerinin neler olduğu ve bunların ne şekilde kurumların süreçlerini, performansını etkilediklerinin tespit edilmesi ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışmada ilköğretim ve Ortaöğretim Okullarında görev yapan Okul Yöneticilerinin Liderlik Tiplerinin Yenileşmeye Etkisi ve Değişimi Yönetme Yeterlilikleri incelenmiştir.

Yönetici değişim konusunda öncelikli olarak değişimi başlatma, geleceği tahmin etme, seçim yaratma, olumlu düşünmeyi geliştirme konularında yeterli olmalıdır. Kendini yönetme, öncelikleri sıraya koyma, örgütlenme, yetkiyi paylaşma, anahtar rol ve görevleri tanımlama, zamanı iyi ayarlama yöneticinin değişim sürecinde göstereceği önemli davranışlardır. Ortak yarar için ortak girişimdeki insanlardan güçlerini kullanmalarına ve birleştirmelerine izin vermenin, değişim sürecinde durumu yeniden gözden geçirmenin kendini, diğerlerini ve kurumu geliştirme ve yenileme yeteneğine sahip olmanın değişimin gerçekleştirilmesinde önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir (Morrison 1998).

Anahtar Kelimeler: *Liderlik, Performans, Okul Yönetimi, Örgütsel Değişim, Değişimi Yönetme Yeterlilikleri*

³⁷⁸ Lisansüstü Öğrencisi vd., uctogay@hotmail.com

ÖĞRETMENLERİN ALGILARINA GÖRE OKUL MÜDÜRLERİNİN HİZMETKAR LİDERLİK YÖNLERİ

Veysi BOZKURT³⁷⁹, Reha ATAŞ³⁸⁰, Recep SÜSLÜ³⁸¹, Nazlı Aypak

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, öğretmen görüşlerine göre ilköğretim okul müdürlerinin hizmetkâr liderlik davranışlarını değerlendirmektir. Bu temel amaca ilaveten araştırma, okul yöneticileri için hizmetkâr liderlik davranışlarının hangi boyutlardan oluştuğunu tespit etmek ve okul yöneticilerinin hizmetkâr liderlik davranışlarını belirlemeye ve değerlendirmeye yönelik çalışmaları cesaretlendirerek, hizmetkâr liderliğin okul liderliği türlerinden hangi bakımdan farklılaştığına yönelik çalışmalara katkı sağlamaktır. Literatürde hizmetkâr liderlik davranışlarının belirlenmesine yönelik bir takım ölçekler mevcut olmakla birlikte, özellikle "hizmetkâr okul liderliği" davranışlarını belirlemeye yönelik çok boyutlu yapıya sahip, geçerli ve güvenilir bir ölçeğin geliştirilmesine ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir. Ayrıca, yapılan incelemelerde Türkiye'de hizmetkâr liderlik davranışlarını belirlemeye yönelik olarak geliştirilmiş bir ölçeğe rastlanmamıştır. Buna ilaveten okul müdürlerinin hizmetkâr liderlik davranışlarının da yeterince incelenmediği tespit edilmiştir.

Bu araştırma Batman ilinde görev yapmakta olan 5 okulun öğretmenlerine uygulanmıştır. Araştırmanın örneklemi 22 erkek 8 bayan olmak üzere 30 kişidir. Öğretmenlerin cinsiyet ve görev yılına bağlı olarak hizmetkar liderlik algısı incelenmiştir. Bu amaçla veri toplam aracı olarak Ekinci(2015) tarafından geliştirilen hizmetkar liderlik anketi örnekleme uygulanmıştır. Ölçek 5 seçenek içeren (Tamamen Katılıyorum, Katılıyorum, Kararsızım, Katılmıyorum ve Hiç Katılmıyorum) Likert tipi olup 40 maddeden oluşmaktadır. Hizmetkar liderlik ölçeği cronbach alfa ve test yarılama katsayısı ile ölçülmüş ve güvenilir bulunmuştur. Elde edilen veriler SPSS (StatisticsPackageForSocialsSciences) paket programından yararlanılarak çözümlenmiştir. İstatistiksel çözümlemede verilerin normallik incelemesinde Çarpıklık (Skewness) 0.550 ; standart hatası (Std.Error of Skewness) .0.4; Basıklık (Kurtosis) 1.12; standart hatası (Std.Error of Kurtosis) 8 çıkmıştır. Çarpıklık ve basıklık katsayıları 1'den büyük olduğu için dağılım normal dağılım sergilememektedir. Örneklemin normal dağılım göstermediğini kesinleştirmek amacıyla kolmogorov-smirnov ve shapiro-wilk testi uygulanmıştır. Bu testlerde değeri < 0.05 ise, dağılım normal değil kabul edilir. Analiz sonucunda veriler normal dağılım göstermemiştir. Bu nedenle Kruskal Wallis testi uygulanmıştır.

Araştırmanın bulgularına göre öğretmenlerin hizmetkar liderlik algılarının cinsiyet ve görev yılına göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için yapılan test sonuçları anlamlı farkın olmadığını göstermiştir. $p>05$ değeri anlamlı farklılık ifade ederken test sonuçları .003 te kalmıştır. Cinsiyet faktörü için sonuçlar anlamsız bulunduğu gibi sadece görev yılı hizmetkarlık algısı incelendiğinde 012 ile p değerinin altında sonuç ortaya çıkmıştır. Kısaca öğretmenlerin hizmetkar liderlik algıları ile cinsiyet ve görev yılları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Sonuç: Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin hizmetkar liderlik algıları ile cinsiyet ve görev yılları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Ancak erkek öğretmenler kadın öğretmenlere göre müdürlerinin hizmetkâr

³⁷⁹ Lisansüstü Öğrencisi vd., veysibozkurt7272@gmail.com

³⁸⁰ Öğretmen, Alanya Milli Eğitim Müdürlüğü, Alanya/Antalya, rehatas86@hotmail.com

³⁸¹ Lisansüstü Öğrencisi vd., Batman Milli Eğitim Müdürlüğü, Merkez/Batman, reepsuslu72@gmail.com

liderlik davranışlarını biraz daha yüksek düzeyde görülmüştür. Elde edilen bu bulgunun önemli sebeplerinden birinin, erkek okul müdürü sayısının daha fazla olması ve erkek okul müdürlerinin hemcinslerine yönelik hizmet odaklı davranışları daha rahat gösterebilmesi olarak yorumlamak mümkündür. Ancak literatürde bu bulguyu destekleyecek araştırmalara rastlanmamıştır

Anahtar Kelimeler: *Liderlik, Hizmetkar, Hizmetkar Liderlik*

DUYGUNU BELİRLE ÖNERİYİ DENE

Çağla Pınar CENGİZ³⁸²

ÖZET

Her çocuk gelişim döneminde bir şeyleri başarma gayreti içindedir. “Duygunu Belirle, Öneriyi Dene” adlı projenin asıl hedefi de çocukların bu gayretlerini destekleyerek, olumsuz duygularla baş edebilme becerisi kazandırmaya çalışmak ve kendilerini gerçekleştirmelerine yardımcı olmaktır.

Goleman, yapılan çalışmalar sonucunda duyguların doğru karar alma ve mantıksal düşünme noktasında bireye rehberlik ettiğini belirtmiştir. Buna bağlı olarak insanın duygusal ve akılcı olmak üzere iki beyni, iki zihni ve iki farklı zekâsı olduğunu belirtirken, sadece IQ'nun değil duygusal zekânın da önemli olduğunu vurgulamıştır (Goleman, 2002: 45). Yapılandırmacı öğrenme ortamının duyuşsal ve bilişsel öğrenme ürünleri üzerindeki etkilerine bakılan bir başka araştırmada yapılandırmacı ortamda öğrenenlerin kazandığı en önemli duyuşsal ürünler öğrenmekten zevk alma, sorumluluklarını yerine getirme, etkinliklere katılma, etkili bir iletişim kurma, görüşlerini arkadaşlarıyla paylaşma, arkadaşlarının öğrenmesine yardımcı olma, arkadaşlarına saygı duyma ve onları kabullenme, kendisine güven duyma ve sınıfa uyum sağlama olarak sıralanmıştır. Bu araştırmanın sonucunda öğrencilere sağlanan yapılandırmacı ortamın öğrencilerin derse olan ilgilerini arttırdığı, dersten zevk almalarını sağladığı ve öğrenmelerini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte özellikle öğrencilerin ön bilgilerle yeni bilgiler arasında bağlantı kurma, diğer bireylerin görüşlerini inceleme, gerçek yaşamla bağlantı kurma gibi özellikleri göz önüne alınarak bilişsel öğrenme açısından daha anlamlı ve kalıcı öğrenmenin sağlandığı belirlenmiştir (Koç, 2002).

Duygularını kontrol edemeyen kişiler ise, net düşünebilme ve işlerine konsantre olabilmeye yeteneklerini engelleyen içsel bir mücadeleye girmektedirler. Bu nedenle projenin nihai amacı öğrencilerin, duygusal ve sosyal becerileri geliştirerek, hayatta daha mutlu ve üretken birey olabilmelerine yardımcı olmaktır.

Bu proje yapılandırmacı öğrenme anlayışı ile hazırlanmıştır. Bu çalışmada kart oyunları, analiz ve sentez yöntemleri kullanılmıştır.

Yapılandırmacı öğrenme ortamının temel ögesi öğrenendir. Yapılandırmacılık yaklaşımına göre öğrenci bilgiyi temelden kurar ve uygulamaya koyar. Öğrenciler demokratik bir sınıf ortamında günlük yaşam problemlerinin karmaşıklığını çözerken yaşam boyu kullanacakları bilgilerini oluştururlar. Yapılandırmacı anlayış bilinçli, yaratıcı, araştıran, soruşturan, neyi, nereden ve niçin öğrendiğini bilen, kendi teknolojisini üretebilen öğrenenleri gerektirir.

Yapılandırmacılık yaklaşımında amaç, öğrenenlerin ne yapacaklarını önceden belirlemek değil, bireylere araçlar ve öğrenme materyalleri ile öğrenmeye kendi istekleri doğrultusunda yön vermeleri için fırsat vermektir. Bu yaklaşım gereği yapılan çalışmada, öğrencilere kendi duygularını sorgulamaları ve değerlendirmelerine olanak sağlanmış; kendilerine sunulan önerilerde hayatlarına aktarabilecekleri somut ürünler sunmalarını sağlayacak faaliyetlerin olmasına özen gösterilmiştir.

Öğrenmeyi ve öğretmeyi zevkli bir uğraşı haline getiren tekniklerden biri kart oyunu tekniğidir. Olgu, olay ya da kavramların hatırlanmasını kolaylaştırmak için kullanılır.”Duygunu Belirle

³⁸² Öğretmen, pinarcengiz81@hotmail.com

Öneriyi Dene” projesinde öğrencilerin yaşadıkları olumsuz duyguyu tanımlamaları açısından görselliğe ve renklerin psikoloji üzerindeki etkisi göz önüne alınarak kartlar oluşturulmuştur.

Analiz karmaşık ve bütün halinde bulunan bir şeyin, onu meydana getiren elemanlara ayrılması ve ayrı ayrı kısımlarının incelenerek bütünü tanınması yoludur. Sentez ise elemanları (parçaları) toplayarak bütüne ulaşma yoludur. Bu çalışmada öğrenci genel bir huzursuzluk/endişe/mutsuzluk hissini analiz ederek kendi duygusunu analiz etmekte ve spesifikleştirmektedir. Duygusunu tanımlayan öğrenci, kendisine sunulan önerileri kartlarını süreç içerisinde kullanarak hem duygu durumunu olumsuzdan olumluya çevirmeye çalışmakta, hem de kendisini daha iyi tanımaktadır.

Duygunu Belirle Öneriyi Dene Projesinde somut bir değerlendirme yapılabilmesi açısından anket uygulaması yapılmış, anket soruları öğrencilerin projeden ne düzeyde yararlandıklarını ölçecek düzeyde hazırlanmıştır. Yaşadığım olumsuz duygumun farkına vardım noktasında çalışmaya katılan 26 öğrencinin %100 ü (f=26) “katılıyorum” şeklinde görüş bildirmiştir.

Kartlardan çıkan çözüm önerilerinin büyük bir kısmı uygulayabileceğim içerikteydi hususunda çalışmaya katılan 26 öğrencinin %96,15 (f=25) “kısmen katılıyorum”, % 3.85 i (f=1) “katılmıyorum” şeklinde görüş bildirmiştir.

Proje uygulaması bittikten sonra da önerileri uygulamaya devam ettim hususunda çalışmaya katılan 26 öğrencinin %88,46 sı (f=23) “katılıyorum”, %11.54 ü (f=3) “kısmen katılıyorum” şeklinde görüş bildirmiştir.

Bu projeyi arkadaşlarıma önerdim noktasında çalışmaya katılan 26 öğrencinin %57,69 u (f=15) “katılıyorum”, %30,78 i (f=7) “kısmen katılıyorum”, %11.53 ü (f=3) “katılmıyorum” şeklinde görüş bildirmiştir.

Olumsuz duygularımı değiştirebileceğimi öğrendim hususunda çalışmaya katılan 26 öğrencinin %84,61i (f=22) “katılıyorum”, %15,39 u (f=3) “kısmen katılıyorum” şeklinde görüş bildirmiştir.

Olumsuz duygularımın derslerimi olumsuz etkilediğini fark ettim noktasında çalışmaya katılan 26 öğrencinin %65,38 i (f=17) “katılıyorum”, %26,92 si (f=7) “kısmen katılıyorum”, %3,84 ü (f=1) “ katılmıyorum şeklinde görüş bildirmiştir.

Olumsuz duygularımı olumluya çevirdiğimde ders başarımları arttı noktasında çalışmaya katılan 26 öğrencinin %80,76 sı (f=21) “katılıyorum”, %19,24 ü (f=5) “kısmen katılıyorum şeklinde görüş bildirmiştir.

Olumsuz duygu yaşayan arkadaşlarıma yardımcı olabildiğimi gördüm noktasında çalışmaya katılan 26 öğrencinin %69,23 ü (f=18) “katılıyorum”, %23,08 i (f=7) “kısmen katılıyorum, % 3,84 ü (f=1) “ katılmıyorum” şeklinde görüş bildirmiştir.

Bu proje aracılığıyla duygumu kontrol etmeyi, yönetmeyi öğrendim noktasında çalışmaya katılan 26 öğrencinin %96,15 i (f=25) “katılıyorum”, %3,84 ü (f=1) “kısmen katılıyorum şeklinde görüş bildirmiştir.

Bu proje sayesinde kendi kendime çözüm önerilerimi üretmeye başladım noktasında çalışmaya katılan 26 öğrencinin %84,61 i (f=22) “katılıyorum”, %15,39 u (f=4) “kısmen katılıyorum şeklinde görüş bildirmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Duygu Kontrolü, Duyguyu Tanıma, Duyguyu Yönetebilme*

KORUYUCU GÜVENLİK ÖNLEMLERİNE YÖNELİK OKUL YÖNETİCİLERİNİN VE ÖĞRETMENLERİN GÖRÜŞLERİ

Emre DELİCE³⁸³, M. Metin ARSLAN³⁸⁴

ÖZET

Her örgütte olduğu gibi her okulun da kendine özgü bir kültürü vardır. Normlar, değerler, inançlar ve gelenekler, okul kültürünü oluşturan kavramlardır. Bu kavramlar, okuldaki tüm elemanların düşüncelerini, tutum ve davranışlarını etkiler, bireyler arasındaki bağları kuvvetlendirir ve okulu özel yapar. Okul kültürü güçlü ve zayıf kültür olarak iki düzeydedir. Güçlü kültüre sahip okullarda başarı ve verimlilik yüksekken zayıf kültüre sahip okullarda başarı ve verimlilik düşüktür. Çünkü güvenli bir okul, davranış beklentilerinin açıkça iletildiği, sürekli olarak adil bir şekilde uygulandığı bir okul iklime ve değer inanç ve normların benimsendiği güçlü bir kültüre sahiptir (İra, 2004). Güçlü bir okul kültürü oluşturmak için okullarda güvenli bir ortam sağlanmalıdır.

Okullarda güvenli bir ortam, etkili öğretim ve öğrenim için bir ön şarttır. Okuldaki insan unsurunun ve okul binalarının güvenliği ve güvenliğine yönelik tehditler, örneğin deprem, sel ve fırtınalar gibi doğal tehlikelerden ya da vandalizm, kundaklama ve şiddet suçu gibi insan eylemlerinden kaynaklanabilir (www.oecd.org/edu/schoolsafety), Bu nedenlerle okulların olağanüstü olaylara karşı dirençli kurumlar haline gelmesine yönelik koruyucu güvenlik önlemleri eksiksiz yerine getirilmelidir. Güvenli okul ortamı sağlamaya yönelik öğrenci ve çalışanların fiziksel olarak korunması, muhtemel tehlikeler karşısında eğitim-öğretimdeki kesintinin minimum seviyede tutulması, güçlü bir okul iklimi ve kültürü oluşturulması için okul güvenliği uygulamaları öncelikli olarak hedeflenmelidir (Dönmez ve Özer, 2009: 1-1).

Okul güvenliği kavramının tanımlarına bakıldığında literatürde en dikkat çeken boyutlar fiziksel, sosyal, çevresel, psikolojik ve akademiktir. Güvenli bir okulun genel tanımı, olumlu bir ortam sağlayan, öğrencilerin, öğretmenlerin, personelin ve ziyaretçilerin korku ya da tehdit olmadan etkileşim kurmasına ve kişisel büyümeyi teşvik ederken okulun eğitim misyonunu gerçekleştirmek için destekleyici bir şekilde yapılan bir tanımdır (Butcher & Manning, 2005).

Son yıllarda ülkemizde de okul güvenliği konusu tartışılmaya başlamıştır. 2014 yılında toplanan 19. Milli Eğitim Şurası'nın gündeminde de yer alan okul güvenliği konusu, Türkiye'de eğitim çağındaki çocukların güvenli bir okul ikliminde eğitimlerini sürdürebilmesinin önemi ve değeri konuları ile ilgili okullarda yaşanan güvenlik sorunlarının çözümü ve önlenmesi kapsamında tartışılmıştır. Söz konusu şurada her okul için kapsamlı bir okul güvenliği eylem planının hazırlanması, okulda fiziksel güvenliğin sağlanması, okulda psikolojik güvenliğin sağlanması başlıklarında kararlar alınmıştır (MEB, 2014). Ayrıca, okul güvenliği kapsamında afet risk azaltılmasına yönelik faaliyetlerin dünya kamuoyu ile paylaşılması amacıyla T.C. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığınca "Okul Güvenliği Küresel Girişimi Projesi" (2014) hazırlanmıştır. Okul Güvenliği Küresel Girişimi'nin temelleri İstanbul (30-31 Ekim 2014) ve Tahran (4-5 Ekim 2015)'da gerçekleştirilen bakanlar toplantılarıyla atılmıştır. Birleşmiş Milletler tarafından Okul Güvenliğinde Lider Ülke ilan edilen

³⁸³ Öğretmen, emredelice71@hotmail.com

³⁸⁴ Doç.Dr., Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalı, Kırıkkale, mehmetmetinarslan1@gmail.com

Türkiye, Okul Güvenliği Küresel Girişimi Projesi kapsamında beş ülkeye (Makedonya, Bosna Hersek, Arnavutluk, Sırbistan ve Bulgaristan) liderlik yapmaktadır (AFAD, 2014).

Okul güvenliği probleminin geniş kapsamlı ve çok boyutlu olmasından dolayı çözüm yollarının geliştirilmesinin de karmaşık ve zor olduğu söylenebilir. Okul güvenliği problemi ne kadar karmaşık olursa olsun çözülmesi gereken toplumsal bir sorundur bu yüzden üzerinde durulması gereken önemli bir konudur.

Bu araştırmanın verileri, “açık-uçlu sorulardan oluşan bir anket” vasıtasıyla elde edilmiştir. Anketteki açık-uçlu sorular, araştırmanın problemine ilişkin bilgileri toplamaya yönelik olarak hazırlanmıştır. Araştırmanın evreni, 2015-2016 eğitim öğretim yılında Kırıkkale ilinde yer alan ilkokullarda görev yapan yönetici ve öğretmenlerdir. Örneklem ise evreni temsil ettiği düşünülen okul yöneticileri ve öğretmenlerden oluşan toplam 83 kişidir. Anket ve belgelerden elde edilen ham veriler “içerik analizi tekniği” kullanılarak analiz edilip yorumlanmıştır. Ayrıca, araştırma bulgularının iç-güvenirliliğini ve geçerliliğini artırmak amacıyla yönetici ve öğretmenlerin görüşlerinden alıntılar yapılmıştır.

Yönetici ve öğretmen görüşleri fiziki çevre, fiziki boyut, psikolojik boyut, toplumsal boyut ve akademik boyut olmak üzere beş kategoride (tema) değerlendirilmiştir. Araştırmada ulaşılan sonuçlara göre, okulların fiziki çevre koşullarının iyileştirilmesi gerektiğini, giriş çıkışların güvenliğini sağlamaya yönelik önlemler alınması, güvenlik kameraları ve güvenlik görevlilerinin sağlanması (fiziki çevre), can ve mal güvenliği, (fiziki boyut), şiddet, akran zorbalığı ve istismarın önlenmesi ve denetlenmesi, güven ve huzur ortamı (psikolojik boyut), doğal afetlere yönelik önlemlerin alınması ve uyarı sistemlerinin bulundurulması, paydaşlarla işbirliği (toplumsal boyut), güvenlik konusunda ilgili kişilere eğitimler verilmesi (akademik boyut) koruyucu güvenlik önlemleri konusunda yönetici ve öğretmenlerin üzerinde durduğu önemli güvenlik unsurlarıdır. Genel olarak; ilkokullarda koruyucu güvenlik önlemlerine yönelik yapılan uygulamalar yeterli olmadığı, sivil savunma ile ilgili bilinç düzeyinin çok düşük olduğu sonucuna varılabilir.

Anahtar Kelimeler: *Okul, Okul Güvenliği, Koruyucu Güvenlik Önlemleri*

İLKOKULLARIN HAFTALIK DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ HAKKINDA SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Ömür YILMAZ³⁸⁵, Mehmet Metin ARSLAN³⁸⁶

ÖZET

Son zamanlarda sıkça tartışılan konulardan biri de ilkokulların haftalık toplam ders saatleri ve bu derslerin çizelgede kaç saat yer aldığı konusudur. Milli Eğitim Bakanlığının [MEB] (2015) 2015-2019 yılları arasını kapsayan Stratejik Planına bakıldığında “Eğitimde Kalite” teması başlığında eğitimde kalitenin artırılması hedefine ulaşmak için “haftalık ders çizelgeleri, temel yeterliliklerin geliştirilmesini sağlayacak bir dağılım ile ders çeşidi açısından yönetilebilir ve sürdürülebilir bir yapıda düzenlenmesi” stratejisi geliştirilmiştir (s. 81). Bu açıdan bakıldığında haftalık ders dağıtım çizelgelerindeki ders çeşitliliğinin ve ders dağılımının tüm eğitim kademelerinde sorun olarak görüldüğü söylenebilir. Ders dağıtım çizelgeleri hakkında yapılan araştırmalarda cumhuriyet döneminden günümüze kadar okutulan müfredat programları ve ders dağıtım çizelgeleri incelenmiş, farklı ülkelerin ders dağıtım çizelgeleri ve ders içerikleri, haftalık toplam ders saati ve ders süreleri ile karşılaştırma yapılmış; ders programlarının hazırlanmasında yabancı uzmanların raporlarının etkisi araştırılmış ve ders saatlerinin artırılması öğrencilerin başarısı arasındaki ilişkiyi saptamaya çalışılmıştır (Akınoğlu, 2005; Arı, 2005; Budak, 2010; Türk Eğitim Derneği [TEDMEM], 2016). Özellikle ilkokullarda okutulan ders ve ders saatleri hakkında sınıf öğretmenlerinin görüşü MEB stratejik planında, TTKB kararlarında yer alan hedeflere ilkokullar açısından ulaşıp ulaşılmadığının, ders dağıtım çizelgesinin uygulanmasında başarılı olup olunmadığının, varsa problemlerin tespiti açısından önemlidir. Ancak ilkokulların ders dağıtım çizelgesinin uygulayıcıları olan sınıf öğretmenlerinin çizelgelerin işleyişi hakkındaki görüşlerini saptamaya yönelik yapılan bilimsel araştırmaların sayısı sınırlıdır. Bu araştırmada ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin ilkokulların ders dağıtım çizelgesi hakkındaki görüşlerinin betimlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelinde, geçmişte ya da halen var olan bir durum, kendi koşulları içinde ve var olduğu şekliyle betimleme amaçlanır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Tarama modellerinde amaçların ifade edilişi genellikle, soru cümleleri ile olur. Bunlar: “Ne idi?”, “Nedir?”, “Ne ile ilgilidir?” ve “Nelerden oluşmaktadır” gibi sorulardır. (Karasar, 2007, s. 77). Tarama araştırmaları bir grubun özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlar (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013). Amaçlı örnekleme yöntemlerinden aykırı durum örnekleme kullanılan bu araştırmada, araştırmacının çalışma grubunu Kırıkkale ilindeki ilkokullarda görev yapan on yıl ve üzerinde kıdeme sahip öğretmenler oluşturmaktadır. Çalışma grubunda bulunan öğretmenlerin ilkokulların haftalık ders saatleri hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış olarak hazırlanan “Öğretmen Görüşme Formu” kullanılmıştır. Veri toplama nitel veri toplama araçlarından olan görüşme yoluyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı, öğretmen görüşmelerini gerekli randevular alındıktan sonra 2017-2018 öğretim yılının bahar döneminde gerçekleştirmiştir. 48 öğretmenle görüşme gerçekleştirilmiştir. Araştırmada görüşme sonuçlarından elde edilen verilerin

³⁸⁵ Öğretmen, omuryilmaz7@mynet.com

³⁸⁶ Doç.Dr., Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalı, Kırıkkale, mehmetmetinarslan1@gmail.com

özümü ve yorumlanması aşamasında genellemelerden kaçınılmış ve “İçerik Analizi” yaklaşımı kullanılmıştır.

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *İlkokul, Ders Saatleri, Haftalık Ders Çizelgesi*

FEN BİLİMLERİ ÖĞRETİM PROGRAMI ALANINDAKİ BİLİMSEL ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK PROFİLİ

Melahat ÇELİK³⁸⁷, Ebru DEMİR³⁸⁸, Mustafa DOĞRU³⁸⁹

ÖZET

Akademik alandaki bilimsel çalışmaların hız kazandığı günümüzde, literatüre bakıldığı zaman bibliyometri ile ilgili yapılan çalışma sayısının devamlı artmakta olduğu görülmektedir. Bibliyometri bir analiz yöntemi olup matematiksel ve istatistiksel yöntemlerin bilimsel iletişim ortamlarına uygulanmasını içerir. Bu yöntemle, belgelerin ya da yayınların belirli özellikleri analiz edilerek araştırılan konuyla ilgili çeşitli bulgular elde edilmektedir. Bibliyometrik çalışmaların sağladığı bulgular, bilimsel yayın politikalarına yön verirken araştırmacılara da yol göstermektedir.

Ülkelerin gelişmesinde fen bilimleri eğitiminin rolü oldukça önemlidir. Özellikle gelişmiş ülkeler, bilim ve teknolojiye gelişmelerin ışığında çağa ayak uydurmak amacıyla fen bilimleri eğitimine ayrı bir önem vermektedir. Fen bilimleri eğitiminin kalitesini artırmada ise öğretim programları etkili olmaktadır. Bu bağlamda birçok ülkede, dünyadaki gelişmeler ve çağın gereklilikleri dikkate alınarak fen bilimleri öğretim programlarına ilişkin araştırma-geliştirme çalışmaları yapılmakta, elde edilen verilerin ışığında programlar gözden geçirilerek yeniden düzenlenmektedir. Bu noktada fen bilimleri öğretim programlarına ilişkin yapılan değişim ve gelişmeleri takip eden, araştıran ve inceleyen çeşitli bilimsel çalışmalar yapılmaktadır. Bilimsel çalışmaların sayısının giderek artması, oluşan bilgi yığının yorumlanmasını ve özetlenmesini gerekli kılmakta dolayısıyla fen bilimleri öğretim programı alanında bibliyometrik araştırmalara olan ihtiyacı da ortaya koymaktadır. Buradan hareketle günümüze kadar dünyada fen bilimleri öğretim programlarına ilişkin yapılan çalışmaların araştırılması ve incelenmesi oldukça önem taşımaktadır. Bu nedenle araştırmada, fen bilimleri öğretim programı alanında 1970-2018 yılları arasında yayımlanan 577 çalışmanın bibliyometrik açıdan incelenerek bilimsel iletişime dair ipuçlarının ve son 49 yıldaki genel tablonun ortaya konulması amaçlanmıştır.

Bu araştırmada bibliyometrik analiz yönteminden yararlanılmıştır. Web of Science veri tabanında, fen bilimleri öğretim programı alanında yapılan tarama sonucunda elde edilen tüm çalışmalar bibliyometrik olarak analiz edilmiştir. Araştırma verilerini, Web of Science veri tabanında taranarak elde edilmiş olan fen bilimleri öğretim programı alanında 1970-2018 yılları arasında yayımlanan 577 çalışma oluşturmaktadır. Web of Science Core Collection veri tabanında “science curriculum” konu başlığında gerçekleştirilen taramada elde edilen 577 çalışmanın yayın yılları, yayın türleri, yayın dilleri, başlıkları, yazar adları, yazarların ülkeleri, Web of Science’ta taranan kaç kaynaktan atıf aldığı, özet, anahtar kelimeler ve kaynakça bilgilerine ulaşılarak inceleme yapılmıştır.

Fen bilimleri öğretim programı alanında ortak çalışmalar yayımlayan ülkeler arasındaki işbirlikliklerin tespit edilmesinde ve dergi-yazar-yayın ortak atıf ağı ile kavram-konu eğilimlerinin belirlenmesinde sosyal ağ analizinden yararlanılmıştır. Sosyal ağ analizinin gerçekleştirilmesinde ise

³⁸⁷ Lisansüstü Öğrencisi vd., melahat.celik.514@gmail.com

³⁸⁸ Dr., Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yenimahalle/ANKARA, demirebru78@gmail.com

³⁸⁹ Prof. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı, Antalya/Muratpaşa, mustafadogru@akdeniz.edu.tr

CiteSpace uygulaması kullanılmıştır. Bu uygulama aracılığıyla 577 çalışmaya ilişkin elde edilen veriler analiz edilmiştir.

Bu araştırmada fen bilimleri öğretim programı alanında 1970-2018 yılları arasında Web of Science'ta indekslenen 577 çalışmanın bibliyometrik özellikleri incelenmiş, öncelikli olarak en fazla yayının 2015 yılında yapıldığı belirlenmiştir. Bununla birlikte çalışmaların ağırlıklı olarak makale-bildiri türünde ve İngilizce olduğu anlaşılmıştır. En fazla yayına sahip ülkenin ise ABD olduğu, çalışmaların en yoğun yapıldığı araştırma alanının da eğitim araştırmaları olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Fen bilimleri öğretim programı, Bibliyometri, Sosyal ağ analizi, Web of Science*

ÇOCUK ÜNİVERSİTESİ

Saadet KONUK³⁹⁰, Gönül KOVAN GÜRAKAN³⁹¹, İdris KINAY³⁹²

ÖZET

Okullarda oluşturulan öğrenme ortamlarının tüm öğrencilere aynı derecede ilgi çekici gelmediği ve bu nedenle hedeflenen aktif öğrenmenin tam olarak gerçekleşmediği, dolayısıyla derse katılımın tüm öğrencilerimiz için aynı oranda olmaması, günümüz öğrencilerinin bilinçli ve/veya bilinçsiz olarak maruz bırakıldıkları teknolojik bombardımanın dışında kalamamaları, farklı yöntem ve tekniklerin kullanılmasını istemeleri projemizin çıkış noktası olmuştur. Günümüz eğitim anlayışı okulların sınırlarını aşmış, 365 gün 24 saat süren bir hale dönüşmüştür. Tüm gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de eğitim bilgiyi yapılandırabilen, üretime dönük, araştıran ve bilgiye kolay erişebilen bir toplum inşa etme gayesindedir. Sözü edilen bilgi toplumunu inşa etmek adına günümüz eğitim anlayışı çağdaş gereksinimlere adapte olmuş, güncel yaklaşım ve metotları benimsemiştir. Bu yeni eğitim anlayışının göstergesi olarak da Milli Eğitim Bakanlığı 2004 yılında öncelikle ilköğretim programlarını, daha sonra da ortaöğretim programlarını sil baştan yapılandırmacı bir anlayışla hazırlatarak, uygulamaya koyması bizleri bu çalışmayı yapmaya itmiştir.

Bir öğretim yöntemi olarak kabul edilen yapılandırmacı yaklaşım beyin fırtınası, drama, gözlem yapma, deney, aile katılımı, akran öğretimi, grup çalışmaları, tartışma, soru-cevap, işbirliğine dayalı öğretim vb. yöntem ve teknikleri içinde barındıran çok geniş bir uygulama alanına sahiptir.

Bu çalışma ilgili yöntem ve teknikler kullanılmış olup, sürece dayalı değerlendirme amacıyla fotoğraf makinesi, video, kamera vb. aletlerle kayıt yapılmıştır.

Bu projede öğrencilere yapılandırmacı yaklaşımın doğasına uygun öğrenme ortamları, içerikler, yöntem ve teknikler sunulmuş olup bireyin bilgiyi yapılandığı ve inşa ettiği bir eğitim süreci hazırlanarak, öğrencilerde gözlemlenen soru sorma, merak etme, ilgi ve motivasyona yönelik tutumların artması ve öğrencilerimizin okula sevecek gelmeye başlamışlardır. İstekli gelmenin ardından, akademik başarısında gelmesi çalışmanın öğrencilere en önemli katkılarından biridir.

Anahtar Kelimeler: *Eğlenerek öğrenme, Yaratıcılık, Özgüven, Dikkat, Kuruma aidiyet.*

³⁹⁰ Öğretmen, gazi45konuk@hotmail.com

³⁹¹ Öğretmen, Şehitler Ortaokulu, alpaslaniyilmaz43@gmail.com

³⁹² Öğretmen, Şehitler Ortaokulu, idriskinay@gmail.com

ORTA ÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETİMSEL LİDERLİK DAVRANIŞLARI İLE DEĞERLER EĞİTİMİ UYGULAMA DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Temel ÇALIK³⁹³, Ömer YAŞAR³⁹⁴

ÖZET

Yaşamın korunması, demokrasi ve saygı gibi değerler, bireylerin seçimine bırakılmayacak kadar önemlidir. Bu değerlerin amaca uygun olarak kazandırılması görevi, aile ve diğer toplumsal kurumlar yanında büyük ölçüde eğitim ve eğitim kurumlarına aittir. Değerlere odaklı eğitim bireylerin kişisel değerlerinin ötesinde toplumsal ya da evrensel değerleri kazanmalarını sağlamayı amaçlar ve bunu gerçekleştirmekle yükümlüdür. Toplumda bu değerlerin kazanımından ilk aile sorumludur. Daha sonra sosyal çevre bu kazanımda etken faktördür. Bireyler çevreleriyle etkileşime girdikçe ve zamanının çoğunu başka alanlarda geçirdikçe bu sorumluluk başka birey ya da kurumlara geçer. Bunlar içinde en önemlisi okullardır, çünkü okullar değerlerin informal öğrenilmesinin ötesinde formal öğreniminin sağlanabileceği yerlerdir. Bu nedenle değerlerin okullarda bilinçli ve sistemli bir şekilde öğretimi önem kazanır.

Devries ve Zan açıkça okulların değerlerden uzak olamayacağını ifade etmiştir. Türkiye çapında yürütülen eğitim faaliyetlerinde de Milli Eğitimin belirlediği temel amaçlar kapsamında okul düzeyine gelmiş bireylere değerlerin kazandırılması üzerinde durulmakta ve toplumca hedeflenen vatandaş tanımının kişilik özellikleri sıralanmaktadır. Bireyleri bu özellikler konusunda bilgilendirip, onların bu vasıflara sahip olmalarına yardımcı olmak, onlara bu noktada rehberlik etmek okulun sorumlulukları olmakla birlikte, en başta bu görevin uygulayıcısı olan öğretmenlerin sorumluluklarıdır. Öğretmenlik mesleğinin en önemli sorumluluğu etkili öğretim yapabilmektir. Ancak öğretmen etkili öğretimin yanında öğrencilere hedeflenen kişilik özelliklerini kazandırmalı ve bu özelliklere örnek teşkil etmelidir. Derslerini bu doğrultuda düzenlemelidir. Okullarda etkili öğretimi sağlamak için öğretme ve öğrenmeyi merkeze alan öğretim liderliği kavramı yanına değerler eğitimi kavramını da eklemelidir. Öğretimsel liderlik, öğretimin gerçekleştirilebileceği bir örgüt ortamı içerisinde yönetici, öğretmenler, öğrenciler, veliler ve okul-aile birliğinin birlikte çalışmaları sonucu öğretim işini gerçekleştirmektedir. Öğretimi geliştirebilecek özgün, yenilikçi, etkili öğretim uygulamalarına önderlik etmek, başlatmak, paylaşmak, başkalarını ikna etmek çabalarını içine alır. Yalnızca okul müdürleri değil aynı zamanda okuldaki öğretimde asıl sorumlulukları üstlenen öğretmenler de bu liderlik yönlerini geliştirip sergileyebilir.

Öğretmenlik mesleğinin en önemli boyutu olan öğretim boyutunda kendini yeterli hale getirmiş öğretmenin aynı zamanda değerler eğitimi uygulaması da yüksek olması beklenmektedir. Öğretimsel liderlik yönü güçlü olan öğretmenlerin değerler eğitimi uygulama düzeylerinin de iyi düzeyde olması beklenir. Bu iki değişken arasındaki ilişkiyi inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışma ile bilimsel alandaki çalışma eksikliği giderilebilir ve sonraki çalışmalara temel oluşturulabilir.

Lise öğretmenlerinin öğretimsel liderlik davranışları ile onların değerler eğitimi uygulama düzeylerini arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Bu genel amaç ile bağlantılı olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Lise öğretmenleri öğretimsel liderlik becerilerini nasıl algılamaktadırlar?

³⁹³ Prof. Dr., temelc@gazi.edu.tr

³⁹⁴ Öğretmen, Aksaray Merkez Anadolu Lisesi, omeryasar81@hotmail.com

2. Lise öğretmenlerinin değerler eğitimi uygulama düzeyleri nedir?
3. Lise öğretmenlerinin öğretimsel liderlik becerileri ile değerler eğitimi uygulama düzeyleri arasında nasıl bir ilişki vardır?

Araştırma Deseni: Bu araştırma ilişkisel tarama deseninde nicel bir çalışmadır.

Evren ve Örneklem: Bu çalışmanın evreni 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Aksaray şehir merkezinde lise kademesinde çalışan 1133 öğretmenden oluşmaktadır. Küme ve tesadüfi örneklem alma yöntemiyle öncelikle liselerin okul türlerine göre Anadolu Lisesi, Fen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi ve Meslek Lisesi olarak okullar kümelendirilmiştir. Ardından her bir kümeden basit seçkisiz yöntemle okulların % 20'sini temsil edecek sayıda okul tespit edilmiştir. Örneklemeye giren okullardaki bütün öğretmenler örneklemeye dâhil edilmiştir. Böylece 263 öğretmene anket uygulanmış ve tamamı geri dönmüştür.

Veri Toplama Araçları: Katılımcıların Öğretimsel Liderlik algısını ölçmek için Aygün tarafından geliştirilen 36 maddelik Öğretmenlerin Öğretimsel Liderlik Rollerini Ölçeğinden yararlanılmıştır. Değerler Eğitimi uygulama düzeylerini ölçmek için Bozdaş tarafından geliştirilen Değerler Eğitimi Ölçeğinden yararlanılmıştır. 263 öğretmene uygulanan değerler eğitimi anketinin Cronbach $\alpha=0.92$ olarak belirlenmiştir.

Veri Toplama Süreci: Araştırmada kullanılmak üzere belirlenen Öğretmenlerin Öğretimsel Liderlik ve Değerler Eğitimi Uygulama Ölçeği için veri toplama aracı Lise Öğretmenlerine araştırmacı tarafından okullara tek tek gidilip gönüllülük esasına uygun olarak ders saatleri dışında uygulanmıştır. Uygulamalar yapılmadan önce araştırmacı tarafından Lise Öğretmenlerine ölçeği daha verimli doldurabilmeleri için veri toplama aracı hakkında detaylı bilgi verilmiştir. Yaklaşık 1 aylık süre sonunda Lise Öğretmenlerinden 263 adet veri toplanmıştır. Toplanan veriler daha sonra kodlanarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

Veri Analizi: Verilerin analizi SPSS 22.0 istatistik paket programında yapılmıştır. Bu çalışmada verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler (frekans, yüzde dağılımı), ilişki analizi (korelasyon katsayısı), açıklayıcı faktör analizi ve regresyon analizleri uygulanmıştır.

Öğretmenlerin öğretimsel liderlik maddelerine verdikleri cevapların genel ortalaması 4.06 (maksimum değer 5.00) olup standart sapması .39'dır. Bu değerler öğretmenlerin öğretimsel liderlik rollerini çoğunlukla gerçekleştirdiklerini söylediklerini göstermektedir. Maddeler bazında ortalamalar incelendiğinde en yüksek ortalama ($\bar{x}=4.63$) "Değerlendirme yaparken tarafsız ve adil davranırım" maddesine aittir. Daha sonra ($\bar{x}=4.52$) "Derslere zamanında girer-çıkırım" maddesi gelmektedir.

Öğretmenlerin öğretimsel liderlik maddelerine verdikleri cevaplarda en düşük ortalama değere ($\bar{x}=2.48$) "Okula maddi destek sağlayabilecek esnaf ve velileri okul yöneticileriyle işbirliği yapmalarına katkı sağlarım" maddesi sahiptir. Bu maddenin ortalamasına yakın diğer maddeler ise ($\bar{x}=2.51$) "Öğrenci ailelerini ziyaret ederim" ve ($\bar{x}=2.61$) "Çevre esnafıyla iletişimde bulunurum" maddeleridir.

Öğretimsel liderliğin boyutları aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri açısından karşılaştırıldığında öğretmenlerin sınıf içi disiplin kapsamındaki eylemleri her zaman gerçekleştirdiklerini belirttikleri anlaşılmaktadır ($\bar{x}=4.50$, $Ss=.40$). Öğretmenlerin her zaman ($\bar{x}=4.41$, $Ss=.56$) gerçekleştirdiklerini belirttikleri diğer boyuttaki eylemler işbirliği ve uyumla ilgilidir.

Öğretmenler, öğrencilere sınıf ortamı hazırlamaya ilişkin eylemleri her zaman ($\bar{x}=4.33$, $Ss=.49$) yaptıklarını bildirmektedirler. Öğretmenler derse hazırlık boyutundaki eylemleri çoğunlukla

yaptıklarını belirtmektedirler (\bar{x} =4.11, Ss=.61). Öğretmenler mesleki gelişim boyutu kapsamında çoğunlukla (\bar{x} =4.11, Ss=.58) mesleki gelişim faaliyetlerine istekle katıldıklarını, alandaki yenilikleri takip ettiklerini, yeni yaklaşımları uygulamaya aktardıklarını bildirmektedirler.

Öğretmenlerin çoğunlukla yaptıklarını bildirdikleri bir başka eylemler grubu vizyon oluşturma boyutudur (\bar{x} =4.05, Ss=.59). Okulun misyon, vizyon ve değerlerini öğrencilerle paylaştıklarını ve öğrencilerin kendileri için vizyon oluşturma ve hedef belirlemeleri konusunda desteklediklerini belirtmektedirler.

Öğretmenlerin en düşük sıklıkla yaptıklarını bildirdikleri eylemler çevreyle ilişkiler boyutudur (\bar{x} =2.76, Ss=.86). Çevreyle ilişkiler boyutunda öğretmenler öğrencilerin ailelerini ziyaret etme, çevre esnafı ile iletişimde bulunma, okul-aile birliği etkinliklerine katılma eylemlerini göreceli olarak düşük sıklıkta gerçekleştirdiklerini belirtmektedirler.

Araştırmaya katılan lise öğretmenlerinin değerler eğitimi uygulama düzeylerini belirlemeyi gerektiren alt problemi için betimsel analiz uygulanmıştır. Değerler eğitimi uygulama puanları ortalaması (\bar{x} =4.21, Ss=.42) çıkmıştır. Buna bağlı olarak öğretmenlerin değerler eğitimi uygulama düzeylerinin yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretimsel liderlik alt boyutlarının kendi aralarındaki ilişkilerin istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve .18 ile .74 arasında değiştiği görülmektedir.

Öğretimsel liderliğin toplam puanı ile alt boyutları arasındaki ilişkiler incelendiğinde en yüksek ilişkiye sınıf ortamını hazırlama (r =.78) ve derse hazırlık (r =.73) boyutlarının sahip olduğu anlaşılmaktadır. Öğretimsel liderliğin toplam puanı ile alt boyutları arasındaki ilişki .59 ile .78 arasında değişmektedir.

Öğretimsel liderlik alt boyutları ile değerler eğitimi uygulama düzeyleri arasındaki ilişkiler incelendiğinde ilişkiler negatif yönlü ve düşük düzeyde ve (r =-.03, p >.01) anlamlı değildir; ilişkilerin büyüklüğünün -.08 ile .02 arasında değiştiği görülmektedir.

Sonuç

Sonuç olarak, araştırmalar değerler eğitimi programlarının öğrencilerin davranışlarını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Araştırmalar okul yöneticileri, öğretmenler ve velilerin değerler eğitimi uygulamalarında önemli bir etkiye sahip oldukları yönündedir.

Araştırmanın temel problemi dikkate alındığında öğretmenlerin öğretimsel liderlik davranışları ile değerler eğitimi uygulama düzeyleri arasındaki ilişki negatif yönde, düşük ve anlamlı değildir. Bu öğretimsel liderliği yüksek olan öğretmenlerin sadece öğretime odaklandıkları ve değerleri göz ardı ettikleri şeklinde yorumlanabilir. Bu araştırmayla ilk kez öğretimsel liderlik davranışı ile değerler eğitimi uygulama düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmiş olması, bu çalışmanın özgün değeri olarak nitelenebilir.

Öneriler:

- 1- Bu araştırma daha büyük örneklem gruplarıyla yinelenabilir.
- 2- Araştırmada bulunan bulguların nedenlerine ilişkin nitel araştırmalar yapılabilir.
- 3- Bu konuda özel okullar ve devlet okulları gibi farklı örneklem grupları üzerinde çalışılıp karşılaştırmalar yapılabilir.

Anahtar Kelimeler: *Öğretimsel Liderlik, Değerler Eğitimi*

EĞİTİM KURUMU YÖNETİCİLERİNİN PATERNALİST LİDERLİK DAVRANIŞLARI İLE ÖĞRETMENLERİN ÖRGÜTSEL YABANCILAŞMALARINI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Mehmet Nezir ÇEVİK³⁹⁵, Necati CEMALOĞLU³⁹⁶

ÖZET

Paternalist liderlikle örgütsel yabancılaşmayı ele alan araştırmalara rastlanmaması ve paternalist liderliğin öğretmenlerin yabancılaşmaları üzerinde de etkili olduğunun düşünülmesi böyle bir araştırmayı zorunlu kılmıştır. Dolayısıyla okul yöneticilerinin paternalist liderlik davranışlarının öğretmenlerin örgütle olan ilişkilerini ve örgütlerine karşı tutum ve davranışlarını olumlu veya olumsuz etkileyebilmektedir. Bu araştırma, politika yapıcılara ve uygulayıcılara paternalist liderliğin öğretmenlerin yabancılaşmaları üzerindeki etkisini ortaya çıkarması açısından, bir öngörü sağlayabilir. Bununla birlikte araştırmanın eğitim örgütlerinde etkili ve verimli yönetim anlayışının oluşmasına da önemli katkıları olacağı düşünülmektedir. Paternalist liderliğe ilişkin alanyazında yapılan araştırmalar incelendiğinde Paternalist liderliğin örgütsel davranışlar üzerinde etkili olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda yapılan çalışmalarda paternalist liderlik ile çalışanların yöneticilerinden doyumları arasında olumlu ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmanın evreni 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Siirt il merkezinde ilkokullarda çalışan 736 ve ortaokullarda çalışan 852 olmak üzere toplam 1588 öğretmenden oluşmaktadır. Örneklemi ise tesadüfi örnekleme yolu ile seçilen 129 ilkokul, 76 ortaokul olmak üzere toplam 205 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma için okullara 240 adet ölçek dağıtılmıştır. Bu ölçeklerden 205 tanesi geri dönmüştür. Araştırmada, birbirinden farklı iki ayrı ölçme aracı kullanılmıştır. Veriler, Dağlı ve Ağalday (2017) tarafından geliştirilen "Okul Müdürlerinin Paternalist Liderlik Davranışları Ölçeği" kullanılarak elde edilmiştir. Ölçekte okul müdürlerinin sergiledikleri paternalist liderlik davranışları ile ilgili 22 madde bulunmaktadır. diğer ölçek Orijinali 1981'de Mottaz tarafından Likert test tipinde 21 madde ve üç faktörlü (Güçsüzlük, anlamsızlık ve kendine yabancılaşma) olarak geliştirilen işe yabancılaşma (work alienation) ölçeği Türkçeye 2008'de Erben tarafından çevrilmiştir. Sayü (2014) tarafından ölçekteki bazı ifadelerin net olarak anlaşılması ve bazı ifadelerin farklı bir anlam ifade etmemesi üzerine ölçeğin bazı ifadeleri gözden geçirilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde Statistical Packet Social Sciences (SPSS 22.0) istatistik paket programı kullanılmıştır. Değişkenlerin aritmetik ortalama, (x) standart sapma (s), frekans (f), yüzde (%), Pearson Moment çift yönlü korelasyon analizi (r) ve Çoklu Regresyon Analizi gibi istatistikler yapılmıştır.

Araştırmanın sonucunda eğitim kurumu yöneticilerinin paternalist liderlik davranışları ile öğretmenlerin işe yabancılaşmaları arasında negatif yönde ve orta düzeyde bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Ayrıca yardımsever liderlik alt boyutunun güçsüzleşme ve anlamsızlaşma alt boyutlarının, ahlaki liderlik alt boyutunun anlamsızlaşma ve kendine yabancılaşma alt boyutlarının, otoriter liderlik alt boyutunun da güçsüzleşme alt boyutunun anlamlı bir yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Paternalist, Babacan, Yabancılaşma, Liderlik*

³⁹⁵ Öğretmen, nezircevik@hotmail.com

³⁹⁶ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri, Eğitim Yönetimi Ve Denetimi Ana Bilim Dalı
Ankara, necaticemaloglu@hotmail.com

PHRONESIS OF EDUCATION: BIFURCATION MODEL “CONTROL-STIMULUS”

Mykola ZHURBA³⁹⁷

ÖZET

One of the main criteria for establishing the effective system of education is its compliance with modern demands of society and the possibility of rapid adaptation to the changing external environment. Therefore, the development of different methods, approaches to administration of the sphere of education is an urgent problem of scientific research.

Despite the fact that modern studies provide a wide range of tools, however, there is a crisis of the administration of the educational system, first of all in the long term. If “here” and “now” we see the expediency of using a particular approach, then tomorrow it will become absolutely ineffective, and we should look for a new one again. In this constant multi-vector search the direction, structure and integrity of the educational system, and sometimes its meaning becomes lost. The old (traditional) system does not work, and the new one is not accepted. If to summarize existing approaches to administration, we get the bifurcation model “control-stimulus”: we develop additional methods of control or methods of stimulation. However, the question arises: first of all, the practical application of these methods in this or that situation? How not to lose the integrity, harmony, spirituality of the future of education? How to suspend increasing in a geometrical progression the introduction of technology for the sake of technologies? How from numerous approaches-puzzles to see and recreate the whole picture without losing the child and the student. In our study we focus our attention on the development and appropriateness of the application of phronesis (practical wisdom) education. This approach is approach of “pause”, which will provide the opportunity to reconsider the potential possibilities of traditional one and correct the future of the educational system through the prism of practical wisdom, based first of all on the ethical and aesthetic imperatives of human motivation.

The works of Ukrainian and foreign authors in the field of pedagogy, management, philosophy of education, philosophy of culture, philosophical anthropology and psychology consisted the theoretical basis of the study. As the main theoretical and methodological positions the idea of “practical wisdom” (B. Schwartz, K. Sharp) is used, which gives the ability to balance between strict rules, incentives and common sense, the ideas of phronesis (Aristotle) and “atticness” (V. Isaev), to determine new forms of dialectic of culture and civilization in modern educational space. For the constructive solution of the settled tasks the following methods are used: the method of logical and philosophical reconstruction (V. Moiseev) for recreation of integral educational system and modeling method, which is used for combining the existing approaches to the administration of the educational space. The methods of analysis, synthesis and abstraction are also used.

The theoretical development is supported by the study of systems of administration of educational institutions of Ukraine, Poland and France, as well as taking part in various international programs, projects: USAID, CONSORTIUM FOR ENHANCEMENT OF UKRAINIAN MANAGEMENT

³⁹⁷ Prof. Dr., zna_3@ukr.net

EDUCATION, WORLD LEARNING, EDUCATION IMPACT, DEVELOPMENT OF CITIZENSHIP COMPETENCES IN UKRAINE, ERASMUS+.

The conducted study represents the philosophical understanding of the modern educational system. Phronesis of education destroys any system of control-stimuli, opens additional possibilities to overcome in the future the anthropological asymmetry of the development of culture and civilization, and also demonstrates the usefulness of decentralization and democratization of the future education space.

Anahtar Kelimeler: *phronesis, education, culture, civilization*

İNGİLİZCE OKUTMANLARININ MESLEKİ HAKLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Sibel DURSUN³⁹⁸, A. Faruk LEVENT³⁹⁹

ÖZET

İngilizce okutmanlarının, çalıştıkları yükseköğretim kurumunun öğretmen haklarına dair algısı ve uygulamalarına dair görüşleri önem arz etmektedir. İngilizce okutmanları, öğretmen olarak hangi haklara sahip olduklarını düşünmektedirler, daha fazla hangi haklara sahip olmaları gerektiği algısına sahiptirler? Sahip oldukları mesleki hakları ve vatandaşlık hakları arasında nasıl bir ilişki kurmaktadır? Sahip oldukları mesleki haklarının kendilerini eğitim ortamında koruyup korumaması durumuna dair algıları ne yöndedir? Üniversite yönetiminin okutmanların mesleki hakları çerçevesinde (düzen ve disiplinin sağlanması, öğrencilerin kontrolü, dersin aksaksız işlenişi, görev dağılımları, mesleki gelişimin sağlanması vb.) eğitimsel ve idari uygulamalarda desteği ne şekilde ortaya çıkmaktadır? Bu bağlamda, üniversite yönetiminin İngilizce okutmanlarıyla mesleki hakları çerçevesindeki ilişkilerine dair görüşlerin incelenmesi bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Araştırmanın incelediği olgu; “üniversite yönetiminin öğretmen hakları bağlamında kendileriyle ilişkilerine dair İngilizce okutmanlarının algıları” olarak belirlenmiştir. Bu sebeple, araştırmanın yöntemi olarak nitel araştırma desenlerinden biri olan olgu bilim deseni (fenomenoloji) kullanılmıştır. Katılımcılar, İstanbul ilinde bulunan bir devlet üniversitesinde, Yabancı Diller Yüksekokulu’na bağlı olarak çalışan, 9 tanesi hazırlık programında ve 5 tanesi fakülte düzeyinde dersler veren 14 İngilizce okutmanından oluşmaktadır. Bu doğrultuda, veri toplama aracı olarak ilgili literatür taranarak yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme sorularının nihai haline getirilmesi aşamasında uzman görüşünden faydalanılmıştır, pilot bir uygulama yapılarak sorulara son şekli verilmiştir. Her bir okutmanla yüz yüze görüşmek suretiyle sorular kendilerine yöneltilmiş, cevapları ses kayıt cihazı yardımıyla kayıt altına alınmıştır. Görüşmeler genellikle 15-20 dakikalık bir zaman dilimini kapsayacak şekilde gerçekleşmiştir. Kaydedilen tüm görüşmelerin transkriptleri çıkarılmış ve sonrasında içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizinde ana temaları, ilgili alan yazına dayalı olarak geliştirilen görüşme soruları oluşturmuştur. Verilerin analiz edilmesi bu temalar ışığında gerçekleştirilmiş, yapılan analizlerden alt temalar elde edilmiş ve bu alt temalarla ilişkili alıntılar makalenin bulgularını oluşturmuştur. Doğrudan alıntılarda görüşülen kişilerin gizliliğini sağlamak amacıyla katılımcı isimlerine K1... K14 biçiminde kodlar verilmiştir.

Araştırmanın bulgularına göre, okutmanların çoğu, devlet memurlarına verilen haklara kendilerinin de sahip olduğu düşüncesine sahiptirler. Devlet memurları kanunıyla kendilerine verilen haklar dışında, öğretmen olarak farklı mesleki hakları olup olmadığına dair net bir bilgiye sahip olmadıklarını söylemektedirler. Okutmanlara üniversite bünyesinde çalışmaya başlamadan önce sahip oldukları öğretmen haklarının neler olduğu konusunda bilgilendirme yapılmamaktadır. Buna bağlı olarak, okutmanlar hem idari hem akademik bağlamda haklarının ve sınırlarının ne olduğunu bilmeden mesleklerini yürütmeye çalışmaktadır. Diğer yandan, var olan bu belirsizlik durumuna rağmen kendileri de hangi haklara sahip olduklarını araştırma ve bilme ihtiyacı hissetmediklerini dile getirmektedirler. Katılımcılar özellikle akademik konularda, konunun uzmanı kendileri olmasına rağmen görüşlerinin yeteri kadar dinlenilmediğini ve dikkate alınmadığını düşünmektedirler. İdareye

³⁹⁸ Öğretim Görevlisi, sibeldursunkirikci@gmail.com

³⁹⁹ Dr. Öğrt. Üyesi, Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü, Eğitimi bilimleri Ana Bilim Dalı, Göztepe/İstanbul, faruklevent@gmail.com

karşı fikirlerini dile getirmekte sıkıntı çektiklerini, rahatsız oldukları konuları rahatça ifade edemediklerini, çalışma koşulları olarak belirli sınırlılıklarla mücadele etmek zorunda olduklarını, çalışma koşullarının yeteri kadar esnek olmadığını, kendi akademik kararlarını almada yeteri kadar özgür olmadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar özellikle sınıf içi düzen ve disiplinin sağlanarak dersin aksaksız işleyişinin mümkün kılınması konusunda, yönetimden yeteri kadar destek görmediklerini ifade etmişlerdir. Katılımcılara göre, yönetim belli sistemler oluşturmuş olsa da, “sınıf içinde düzeni bozan öğrenci sorunu” halen etkin bir çözüme kavuşturulamamıştır. Okutmanlara göre, üniversite ve yükseköğretim idaresinin birincil önem noktasını “öğrenci” oluşturmaktadır. Ancak, bu aşırı öğrenci odaklı yaklaşım, okutmanın sadece her türlü olumsuz şartta bile eğitimi sürdürmekle sorumlu bir görevli gibi algılanmasına yol açmakta, okutmanların öğretim sürecinde yaşadıkları sorunlar görmezden gelinmektedir. Ayrıca bazı katılımcılar, çalışkan ve işlerini layıkıyla yapıyor olmalarının kendileri açısından ayrımcılığa uğrama sebebine dönüşmesinden mağdur olduklarını düşünmektedirler. Okutmanlar, mesleki gelişim bağlamında belli haklara sahip olduklarını düşünmekle beraber bu haklardan faydalanmalarının bağlı buldukları yükseköğretim yönetiminin mesleki gelişime bakış açısı ve sonucunda verdiği kararlar doğrultusunda zaman zaman zora sokulabildiğini düşünmektedirler.

Anahtar Kelimeler: *İngilizce okutmanları, Öğretmen hakları*

KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK ÖĞRETMEN DAVRANIŞLARINA İLİŞKİN REHBERLİK ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Mesut DEMİRBILEK⁴⁰⁰, Ahmet Faruk LEVENT⁴⁰¹

ÖZET

Çocuk haklarının ve çocuk gelişiminin eğitimin merkezinde olduğu tartışılmaz bir gerçek olduğu göz önüne alındığında özellikle yetersizlikleri ve özel gereksinimleri olan öğrencilerin ayrıştırılmadan ve ötekileştirilmeden eğitim fırsatından yararlanması, aynı zamanda sosyal ve demokratik bir devletin de gereğidir. Devlet okullarında kaynaştırma öğrencilerine yönelik öğretmen tutumlarında son yıllarda özellikle destek eğitim odalarının yaygınlaştırılması ile birlikte iyileşmeler meydana gelse de bu öğrencilere yönelik öğretmen davranışlarında, tutumlarında ve uygulamalarında etik dışı, çocuk haklarını zedeleyen, dışlayıcı, olumsuz anlayışlar devam etmektedir. Özellikle okullarda Rehberlik Öğretmenleri bu olumsuz uygulamalara daha fazla şahitlik etmekte ve konunun muhatabı olmaktadır. Kaynaştırma öğrencilerine yönelik öğretmen davranışlarına ilişkin günümüz ölçeğinde rehberlik öğretmenlerinin görüşlerine dair araştırmaların olmaması ve bu öğrencilere yönelik olumsuz öğretmen davranışlarının boyutlarının belirlenmesi araştırmamızın problem durumunu oluşturmaktadır. Bu araştırmada, devlet okullarında kaynaştırma öğrencilerine yönelik öğretmenlerin tutum ve davranışlarını belirlemeye yönelik rehberlik öğretmenlerinin görüşlerini almak amaçlanmıştır.

Nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseniyle yürütülmüş olan bu çalışmanın verileri, yüz yüze görüşme yoluyla yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma kapsamında İstanbul ili Çekmeköy ve Sancaktepe ilçelerinde bulunan farklı okul türlerinde görev yapan 20 rehberlik öğretmeni ile görüşülmüştür. Araştırmada rehberlik öğretmenlerinin deneyim süresinin önemli olduğu düşünüldüğü için 5 yıl ve üzeri kıdeme sahip rehberlik öğretmenleri seçilmiştir. Görüşmeler sonucunda elde edilen veriler nitel araştırma yöntemleri doğrultusunda kodlanarak temalar altında toplanmış ve içerik analizine tabi tutulmuştur.

Araştırma bulgularına göre son yıllarda öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerine yönelik tutumlarında iyileşme meydana geldiği, bu tutumlarında öğretmenin vicdani sorumluluk ve duyarlılık hissetmesinin etkili olduğu, fakat bu öğrencilere yönelik öğretmenlerin etik olmayan bazı olumsuz davranışlar ve tutumlar sergiledikleri tespit edilmiştir. Öğretmenler, BEP hazırlarken bu planları hazırlamaya çok fazla özen göstermemekte, iş yükü olarak değerlendirmektedir, bu öğrencilerin fark edilmesinde öğretmenlerin çok fazla yeterli olmadıkları, özel eğitim ve kaynaştırma bilgilerinin yetersiz olduğu, yetersizliklerine dönük öğretimlerini çeşitlendirmedikleri, bu öğrencileri sınıf içerisinde pasif bıraktıkları, görmezden geldikleri, problemlili öğrenci olarak gördükleri, bu öğrencilere zaman zaman öfkelenedikleri, acıdıkları, akademik beklenti içerisinde oldukları, bu öğrencilerin öğretmenler tarafından sınıflarında istenmediği, engelli olarak görüldükleri ve bu nedenle bu öğrencilerin kendilerini ayrı ve dışlanmış hissettikleri, öğretmenlerin ön yargıyla yaklaştıkları, etiketledikleri, bu öğrencilere not verilirken diğer öğrenciler kadar titiz davranmadıkları, geçmesinin yeterli olduğu düşünülüp buna yönelik önemsenmeyen notlar verildiği, gelişebileceklerine ve öğrenebileceklerine inanmadıkları, özellikle kademeler ilerledikçe bu öğrencilere öğretmenlerin sağladıkları desteğin azalmaya başladığı tespit edilmiştir. Rehberlik öğretmenleri, kaynaştırma

⁴⁰⁰ Uzman, demirbilekmesut@gmail.com

⁴⁰¹ Dr. Öğrt. Üyesi, Marmara Üniversitesi, faruklevent@gmail.com

öğrencilerine yönelik öğretmen tutumlarında son yıllarda iyileşme meydana geldiğini belirtmelerine rağmen olumsuz ve etik olmayan öğretmen tutumlarına yönelik birçok boyut ve görüş ifade etmeleri dikkate değerdir.

Anahtar Kelimeler: *Kaynaştırma, Özel Gereksinimli Öğrenciler, Rehberlik Öğretmenleri, Özel Eğitim*

YÖNETİCİ VE ÖĞRETMENLERİN OKULUN LİDERLİK KAPASİTESİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Erkan KIRAL⁴⁰², Hakan NACAĞ⁴⁰³

ÖZET

Problem durumu

Okul, toplumun ülke menfaatlerine göre şekillendirilmesindeki en etkili örgütlerin başında yer almaktadır. Dünya da yaşanan hızlı değişimlere ayak uydurabilmek ve bir adım daha ileride olabilmek için okullarda sürdürülebilir bir gelişimi hâkim kılmak gereklidir. Sürdürülebilir okul gelişimi için liderliğin okul içinde dağıtılması önem arz etmektedir. Çağdaş liderlik yaklaşımları da okulların karmaşık yapısı nedeniyle tek bir kişinin liderliğinin yeterli olamayacağını ve liderliğin okulun tüm paydaşlarını kapsayacak şekilde dağıtılmasının okul gelişimine katkı sağlayacağını desteklemektedir. Tüm okul çalışanlarının okul gelişimine katkı sağlayacağı, sorumluluk üstleneceği ve karara katılımının yüksek seviyede olabileceği bir liderlik anlayışı içerisinde hareket etmesi özetle okulun liderlik kapasitesinin geliştirilmesi gerekmektedir. Konuyla ilgili literatürde okulların liderlik kapasitelerinin incelenmesinin oldukça önemli olduğunu vurgulayan çalışmaların (Lambert, 2006; Leithwood, Harris ve Hopkins, 2008) mevcut olduğu görülmektedir. Nitekim Lambert (2006) hazırladığı liderlik kapasitesi matrisinde, okulları liderlik sürecine katılım düzeyi ile bilgi ve beceri düzeyleri bakımından sınıflandırarak karşılaştırmıştır. Lambert (2006) bu çalışmasında her iki kategoride düşük düzeyde olan okulların durağan bir yapıda, yüksek düzeyde olan okulların ise gelişim gösteren bir yapıda olduğunu ortaya çıkarmıştır. Kılınç (2013) ise çalışmasında üst düzey liderlik kapasitesine sahip okullarda, dağıtımcı liderlik davranışlarının daha fazla görüldüğüne, karar ve vizyon belirleme sürecine etkin bir katılımın gerçekleştiğine dair sonuçlara ulaşmıştır. Bu iki çalışma birbirini desteklemekte birlikte konuya ilişkin araştırmalar görece azdır. Nitekim bu alandaki çalışmaları artırmak için liderlik kapasitesinin derinlemesine araştırıldığı çalışmalara da ihtiyaç vardır. Öyle ki bu çalışmanın amacı da, okul yöneticisi ve öğretmenlerin algılarına göre, okulda liderlik kapasitesi, liderlik kapasitesine ilişkin etmenler ve okul liderlik kapasitesinin geliştirilmesine yönelik çözüm önerilerinin ortaya çıkarılmasıdır.

Yöntem

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması kullanılmıştır. Araştırmacının çalışma grubunu, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Aydın ili Efeler ilçesinde iki farklı ortaokulda görevli dört okul yöneticisi ve dört öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmacının çalışma grubunu oluşturan okul, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Araştırma yapılacak okulların belirlenmesindeki ölçüt, okulların akademik başarı düzeyleri ile kuruluş yıllarıdır. Araştırma, Aydın ili Efeler ilçesindeki akademik başarı görece yüksek köklü (kuruluş tarihi: 1924) bir ortaokul ile akademik başarı düzeyi görece düşük olan yeni bir ortaokul (kuruluş tarihi: 2015) olmak üzere toplam iki okuldur. Okuldaki çalışma grubu ise maksimum çeşitlilik örnekleme ile seçilmiştir. Okul yöneticileri, müdür ve müdür yardımcılardan; öğretmenler ise farklı branşlarda görev yapan gönüllü katılımcılardan oluşmaktadır. Gönüllü olan bu kişilerin

⁴⁰² Doç. Dr. Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Yönetimi ABD, Aydın, erkankiral74@gmail.com

⁴⁰³ Bilim Uzmanı, Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Yönetimi ABD, Aydın, Hakannacak7878@hotmail.com

tamamı ile yüz yüze görüşme yapılmıştır. Araştırmada iki öğretim üyesinin görüşü alınarak oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Çalışma grubundan elde edilen veriler nitel araştırma teknikleri (betimsel ve içerik analizi) kullanılarak tema, alt tema ve kodlara ayrılıp incelenmiştir. Çözümleme esnasında temalar ve alt temalar oluşturulurken araştırmacılar arasında görüş ayrılığına rastlanılmamıştır. Bununla birlikte yine araştırmanın güvenilirliğini artırmak için yöneticilerin ve öğretmenlerin birebir ifadelerine araştırmada yer verilmiş, ayrıca araştırmacıların gözlemlerinden de faydalanılmıştır. Elde edilen veriler literatürle desteklenmiştir.

Sonuç ve öneriler

Araştırmada elde edilen bulgular, okul yöneticilerinin lider ve liderlik kavramına ilişkin görüşleri boyutunda incelendiğinde, okul yöneticileri liderliği “birleştirmek yönlendirmek, çözüm bulmak, başarmak” şeklinde tanımlamış ve demokratik liderlik davranışları sergilediklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenler ise liderliği, “yönlendirmek, sevk ve idare etmek, etkilemek” olarak tanımlamış, kendilerinin etkili liderlik, okul yöneticilerinin ise otoriter liderlik sergilediklerini belirtmişlerdir. Okul yöneticileri liderlik kapasitesi kavramını; bireysel kapasite olarak, öğretmenler ise okul yöneticilerinin liderlik kapasitesi olarak tanımlamışlardır. Genel olarak bakıldığında okul yöneticisi ve öğretmenlerin liderlik kapasitesini tam olarak algılayamadıkları ortaya çıkmıştır. Yönetici ve öğretmenlere göre okulların liderlik kapasitesi teması; liderlik kapasitesinin tanımı, paylaşılan vizyon, karar alma süreci, işbirliği kültürü, yenilikçi uygulamalar ve öğrenci başarısını artırmaya yönelik uygulamalar şeklinde alt temalara ayrılmıştır. Yöneticiler liderlik kapasitesini, liderlik sürecine katılım olarak algılamakta, öğretmenler ise yalnız okul yöneticilerin liderlik kapasitesi olarak algılamışlardır. Her iki grupta okullarda liderlik sürecine katılımın daha çok yönetmelik gereği yapılan faaliyetlerde gerçekleştiğini ifade etmişlerdir. Yöneticilere göre vizyon belirleme sürecine tüm paydaşlar katılmaktadır. Ancak öğretmenlerin bu konudaki görüşü, okul vizyonunu yalnız okul yönetiminin belirlediği şeklindedir. Yöneticiler karar alma sürecine tüm öğretmenlerin katılımının sağlandığını ifade ederken; öğretmenler yöneticilerin kararları kendilerinin aldığını ya da onlara yakın olan bazı öğretmenlerle birlikte karar aldıklarını ifade etmişlerdir. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin işbirliği kültürü boyutunda kolektif bir anlayışa sahip oldukları tespit edilmiştir. Yöneticiler yenilikçi uygulama olarak okula toplumsal katılım (veli ziyareti, yazar söyleşi vb) sağladıklarını; öğretmenler bu konuda iş yükünden dolayı yenilikçi uygulama yapamadıklarını, bu uygulamalara karşı negatif bir tutum sergilediklerini ifade etmişlerdir. Yöneticiler ve öğretmenler okulda öğrenci başarısını artırmaya yönelik; soru çözme, kurs açma ve veli ziyaretlerini artırma şeklinde faaliyetlerde bulduklarını ifade etmişlerdir. Okul yöneticilerine göre okulun liderlik kapasitesini etkileyen etmenler teması; örgütsel, bireysel, ekonomik ve yasal etmenler; öğretmenlere göre ise bireysel ve yasal etmenler alt temalarında incelenmiştir. Yöneticilere göre okulun liderlik kapasitesini etkileyen etmenlerin görece en önemli unsurların örgütsel ve yasal, öğretmenlere göre ise bireysel etmenler olduğu tespit edilmiştir. Okul yöneticileri ve öğretmenlere göre okulun liderlik kapasitesini geliştirmek için yapılması gerekenler teması; örgütsel, yasal ve ekonomik düzenlemeler alt temalarında incelenmiştir. Yönetici ve öğretmenlere göre öncelikle yapılması gereken düzenlemeler örgütsel düzenlemelerdir. Okul yöneticileri ve öğretmenlere hizmet öncesinde ve hizmet içinde liderlik ve liderlik kapasitesi ile ilgili kapsamlı eğitim programları sunulabilir. Uzaktan eğitim programları ile liderlik kapasitesine ilişkin konular desteklenebilir.

Anahtar Kelimeler: Liderlik, kapasite, yönetici, öğretmen

GÜVEN ÖLÇEĞİNİN TÜRKİYE ÖRNEKLEMİNDE PSİKOMETRİK ÖZELLİKLERİ: ÖĞRETMENLERDE BİR UYGULAMA

Erkan KIRAL⁴⁰⁴, Ramazan BAŞARAN⁴⁰⁵

ÖZET

Problem durumu

Güven insanların temel gereksinimlerinden biridir. Gittikçe karmaşıklaşan ilişkiler nedeni ile güvenin önemi geçmişten bu güne artarak devam etmektedir. Güven insanların hayatının akışını şekillendiren ortak yaşam alanları oluşturmalarında önemli bir unsurdur. Öyle ki bu duygu olmadan insanların ortak bir yaşam alanında normal bir hayat sürmesi oldukça zordur. İnsanlar arası ilişkilerin devam etmesi güvene dayanır. Güvenin olmadığı yerde ise ilişkiler sekteye uğrayarak yaşam içinden çıkılmaz bir hal alabilir. Nitekim güven duygusu özünde olumlu duyguları barındırırken, güvensizlik olumsuz duyguları barındırır. Bu nedenle belki de güven içinde pek çok duyguyu barındırdığı için tam bir tanımını yapmakta oldukça güçtür. Literatür incelendiğinde bu karmaşık yapının üzerinde anlaşılır tek bir tanımına da rastlanılmamıştır. Hoy ve Tschannen-Moran'a göre (2003) güven; yardımseverlik, güvenirlilik, yeterlik, dürüstlük ve açıklık gibi farklı unsurları içinde barındırabilmektedir. Güvenin temelini yardımseverlik duygusu oluşturur. Bu duygu birinin iyi olduğuna inanma, ondan zarar gelmeyeceğini bilme ve gözetilme inancıdır. Başkalarının davranışının tutarlılığı ve önceden tahmin edebilme öngörü ise güvenirliliktir. Kişinin ihtiyaç halinde destek alacağını bilmesidir. Kişiler arası ilişkilerde iyi niyet önemlidir ancak her zaman yeterli değildir. Bir insan birine güvendiğinde onun bu güveni sarsmayacak, beklentilerini karşılayacak şekilde beceri ve yeteneklere sahip olması gerekir. Aksi takdirde beklenen yeterliklere sahip olmayan bireye güvenilmeyecektir. Kişinin karakterini, bütünlüğünü ve özgünlüğünü onun dürüstlüğü oluşturmaktadır. Kişi etkileşim halinde olduğu kişinin geçmişte yaptıklarını değerlendirerek o kişi ile ilgili olumlu ya da olumsuz düşüncelere varabilir. Kişinin diğerleri tarafından aleyhine kullanabilme ihtimali bulunan paylaşımı onun açıklığıdır. Kişinin bir konuda bilgi paylaşırken bilgiyi saklamadan net bir biçimde ortaya koymasındır. Görüldüğü gibi güven kişinin herhangi bir çekince, korku ve şüphe duymadan başka bir kişiye inanması ve bağlanması şeklinde ifade edilebilir. Güven bireyler için olduğu kadar örgütler içinde önem arz eden bir durumdur. Örgüt içinde bireyler arasında oluşan güven örgüte yansarak örgütsel güveni ortaya çıkarmaktadır. Öyle ki örgüt paydaşlarının yetki, görev, rol ve sorumlulukları çerçevesinde karşılıklı ilişki içerisinde olduğu örgütün diğer paydaşlarına hakkındaki olumlu tutumları örgütsel güveni oluşturmaktadır. Söz konusu bu durum örgüt içerisinde karşılıklı ilişkilerin olumlu yönde olmasını sağlayan bir iklim olarak çalışanların davranışlarını da yansıtmaktadır. Karşılıklı iyi ilişkilerin tesis edildiği bir yerde çalışanlar örgütün faydasına yönelik davranışlar göstererek, örgüte zarar verecek söylem, tutum ve davranışlardan kaçınırlar. Böylece gerek bireysel, gerekse örgütsel hedeflere daha çabuk ve kolay ulaşırlar. Okul örgütlerinde güven okul iklimini pozitif yönde etkileyerek okulun temel hedefi olan eğitim öğretimin daha nitelikli hale gelmesine vesile olabilir. Okulun tüm paydaşlarının birbirinden korkmadığı, çekinmediği ilişkilerin güvene dayalı olduğu pozitif bir ortamda eğitim öğretimde istenen düzeyde gerçekleştirme yolunda önemli bir adım atılmış olacaktır. Öyle ki güven atmosferinin hakim olduğu okulda, özelinde sınıfta öğrenmenin önündeki diğer engellerde kolay bir biçimde ortadan kaldırılabılır. Bu çalışmada da Hoy ve Tschannen-Moran (2003) tarafından geliştirilen, okul müdürüne güven (8 madde), öğretmenlere güven (8 madde) ve paydaşlara güven (10 madde) olmak üzere 3 faktörlü ve toplam 26 maddeden oluşan Geniş Kapsamlı Güven Ölçeği'nin Türkiye örnekleminde geçerliliği ve güvenirliliği test edilerek, okullardaki mevcut durum ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Yöntem

⁴⁰⁴ Doç. Dr. Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Yönetimi ABD, Aydın, erkankiral74@gmail.com

⁴⁰⁵ Bilim Uzmanı, Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Yönetimi ABD, Aydın, basaran2006@gmail.com

Betimsel tarama modelinde olan bu araştırmanın çalışma grubunu, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Aydın ili merkez Efeler ilçesinde görev yapan araştırmaya gönüllü katılan 325 öğretmen oluşturmadır. Ancak uygun olmayan 13 veri toplama aracı işleme alınmamış, araştırma 312 veri toplama aracı üzerinden yürütülmüştür. Katılımcılara, Hoy ve Tschannen-Moran (2003) tarafından geliştirilen Geniş Kapsamlı Güven Ölçeği, Türkçe'ye uyarlanarak uygulanmıştır. Geniş Kapsamlı Güven Ölçeğinin Türkiye örnekleminde ortaokul öğretmenleri üzerindeki yapı geçerliğini açığa çıkarmak için önce açıklayıcı faktör analizi yapılmış, sonra ortaya çıkan yapının öğretmen üzerinde doğrulanıp doğrulanmadığı doğrulayıcı faktör analizi ile test edilmiştir. Ortaya çıkan faktörler arasındaki ilişki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ile, ölçeğin güvenilirliği ise Cronbach Alpha iç tutarlık katsayıları ile hesaplanmıştır. Madde ayırt ediciliği alt ve üst %27'lik grupların madde ortalamaları arasındaki farklara bakılarak incelenmiştir. Öğretmenlerin genel ve boyutlar bazında örgütsel güven düzeylerinin çeşitli değişkenler ile olan ilişkisini ortaya çıkarmak için ise betimsel ve kanıtlamasal istatistik tekniklerinden faydalanılmıştır.

Sonuç ve öneriler

Okula güven ölçeğinin faktör analizine uygunluğu KMO Katsayısı (.92) ve Barlett Sphericity Küresellik testi ($p < .01$) ile sınanmış ve ölçeğin uygun olduğu tespit edilmiştir. Açıklayıcı faktör analizi sonucunda güven ölçeğinin üç boyutlu yapısı yerine beş boyutlu bir yapı ortaya çıkmıştır. Ancak ölçeğin farklı boyutlar altında ve binişik olan (.10 ve altında) maddeleri (8 md, 11 md ve 21 md) ölçekten çıkarıldıktan sonra, ortaya dört boyutlu yeni bir yapı çıkmıştır. Ortaya çıkan bu yeni yapı literatüre uygun olarak; müdüre güven (1 md, 2 md, 3 md, 4 md, 5 md, 6 md ve 7 md), öğretmene güven (9 md, 10 md, 12 md, 13 md, 14 md, 15 md ve 16 md), öğrenciye güven (17 md, 18 md, 19 md ve 20 md), veliye güven (22 md, 23 md, 24 md, 25 md ve 26 md) ve ölçeğin geneli ise "Okula Güven Ölçeği" şeklinde isimlendirilmiştir. Öğretmene güven boyutunun varyansı açıklama oranı % 20.6, faktör yük değerleri aralığı .69 ile .83, öz değeri, 4.74; müdüre güven boyutunun varyansı açıklama oranı % 19.3, faktör yük değerleri aralığı .67 ile .81, öz değeri 4.44; veliye güven boyutunun varyansı açıklama oranı % 15.9, faktör yük değerleri aralığı .72 ile .85, öz değeri 3.67 ve öğrenciye güven boyutunun varyansı açıklama oranı % 11.8, faktör yük değerleri aralığı .66 ile .81, öz değeri 2.71 olup, ölçeğin toplam varyans açıklama oranı 67.6'dır. Doğrulayıcı faktör analizinde önerilen modifikasyonlar sonucu 23 maddelik, dört faktörlü yapının uyum indekslerinin ($\chi^2=393.46$, $sd=222$, $p=0.00$; $\chi^2/df=1.77$; SRMR=.046, RMR=.037, NFI=.97, CFI=.99 ve GFI=.90, RMSEA=.050) uygun olduğu tespit edilmiştir. Okula güven ölçeğinin genel iç tutarlılık katsayısının .92, öğretmene güven alt boyutunun .92, müdüre güven alt boyutunun .90, öğrenciye güven alt boyutunun .85 ve veliye güven alt boyutunun .89 şeklinde iç tutarlık katsayılarına sahip olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte madde ayırt edicilik düzeyinin her bir madde için uygun olduğu tespit edilmiştir. Okullarda en yüksek düzeyde müdüre sonra sırası ile öğretmene, öğrenciye ve veliye güven duyulduğu genel güven düzeyinin ise görece iyi olduğu tespit edilmiştir. Ölçek boyutları arasında pozitif yönde, orta ve yüksek düzeyde ilişkilerin olduğu tespit edilmiştir. Görece en yüksek ilişkinin veli ile öğrenci boyutları arasında, en düşük ilişkinin ise veli ile müdür ve öğretmen boyutları arasında olduğu bulunmuştur. Öğretmenlerin eğitim durumuna, yaşına, görev yaptıkları okuldaki süreye ve branşlarına göre güven algılarında anlamlı bir fark bulunmazken; cinsiyet ve medeni durumlarına göre anlamlı farklar bulunmuştur. Veliye güven boyutu haricindeki tüm boyutlarda erkeklerin güven algılarının kadınlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte sadece öğrenciye güven boyutunda bekar öğretmenlerin güven algılarının evli öğretmenlerden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Veliye güven boyutunun görece düşük çıkması nitel bir araştırma ile ortaya konabilir. Ayrıca okula güven ölçeğinin ortaya çıkan bu dört boyutlu yapısının geçerlik ve güvenilirliğini destekleyecek çalışmalar yapılabilir.

Anahtar kelimeler: Okul, müdür, öğretmen, öğrenci, veli, güven

KISKANÇLIK ÖLÇEĞİNİN TÜRKİYE ÖRNEKLEMİNDE PSİKOMETRİK ÖZELLİKLERİ: ÖĞRETMENLERDE BİR UYGULAMA

Erkan KIRAL⁴⁰⁶

ÖZET

Problem durumu

Modern dünyada modern insanların gösterdiği öfke, endişe, korku, utanç, suçluluk, kıskançlık gibi pek çok duygu geçmişten bu güne insan ilişkilerinde önemini kaybetmeden varlığını devam ettirmektedir. Bu duygular arasında yer alan kıskançlık pek çok insan tarafından hissedilen, insan doğasında var olan yaygın bir duygudur. Söz konusu bu duygu insanlar arası ilişkide onları derinden etkileyebilmekte ve yaşamlarında büyük sorunlara yol açabilmektedir. Öyle ki bu olumsuz duyguya sahip olan kişiler başkalarının sahip oldukları başarıları, çalışkanlıkları, üstünlükleri gibi durumlarının onlardan daha yüksek olmasını istememekte ve bunu hoş karşılamamaktadırlar. Nitekim Türk Dil Kurumunun sözlüğünde kıskançlık; bir kimse, bir üstünlük gösterdiğinde veya sevilen birisinin, başkası ile ilgilendiği kanısına varıldığında takınılan olumsuz tutum şeklinde açıklanmıştır. Esasında kıskançlık başkalarının elinde olan şeylerin kendisinde de olması gerektiğini düşünen kişilerin takındıkları çekememezlik durumudur. Bu çekememezlik durumu sadece bireyleri etkilememekte örgütleri de etkilemektedir. Kıskançlık örgütlerde de kişiler arası bir durum olmasında dolayı çalışanlar üzerinde oldukça güçlü duygusal etkiye sahip olabilir. Kıskançlık belki bir noktaya kadar rekabete dayalı başarıyı getirebilir. Kişi başarılı olan kişiler gibi olmak isteyip buna yönelik çalışabilir. Ancak genellikle kıskançlık olumsuz bir duygu durumu olarak gerek bireyler gerekse örgütler için yıkıcı hale gelebilir. Örgüt içerisindeki arkadaşlıkları olumsuz yönde etkileyerek örgüt iklimini bozabilir. Dolayısı ile kişilerin işe bağlılık, iş doyumunu, işbirliği vb gibi örgütsel davranışlarını kısıtlayabilir.

Örgütte kıskanma; örgüt çalışanın diğer çalışanların sahip olduklarına sahip olmak istemesi; onların sahip oldukları mevki, kıdem, ücret gibi maddi nitelikler ile yönetici ve çalışanlar tarafından saygı görme, değer verilme gibi manevi durumları kendi sahip oldukları ve kendisine yapılan davranışlarla karşılaştırması ve sonuçta olumsuz bir tutum takınma şeklinde kendini gösterebilir. Genel olarak örgütte kıskanma bir çalışanın arzu ettiği başarıyı başka bir kişinin elde etmesi sonucunda bu başarıya kendisinin sahip olamamasından dolayı bu başarıyı elde eden kişiye karşı hissettiği olumsuz bir duygu durumudur. Örgüt çalışanı, örgütün kendisine sağladığı imkânlarla diğer çalışanlara sağlanan imkânları kıyaslayıp, kendine sağlanan imkânların az olduğunu algılayarsa, bu durumu gidermek için rekabet eder. Rekabet ortamı da kıskançlığı ortaya çıkartabilir. Her ne kadar kıskançlık, çalışanlar arasında rekabeti artırmak ve değişim için motive edici olumlu bir güç olarak düşünülse de esasında istenmeyen sonuçlara sebep olan olumsuz bir duygusal durum olarak kabul edilir. Görüldüğü gibi örgütleri olumsuz yönde etkileyen kıskançlık okul örgütlerinde de eğitim öğretim ortamını olumsuz yönde etkileyebilir. Kıskançlık duygusuna sahip olan öğretmen, eğitim öğretim etkinliklerinde ön planda olan, terfi ve ödül gibi unsurları yakın olan ya da yönetimin takdirini kazanan diğer öğretmenleri tehdit unsuru gibi görebilir. Böyle bir durum, doğrudan öğretmenlerin performansını zayıflatabilir ve istenmeyen okul iklimine sebep olabilir. Kişiler arası ilişkileri doğrudan etkileyen kıskançlık gibi bir konunun örgütlerde özelinde eğitim kurumu olan okullarda görece çok az düzeyde ele alınması ve öğretmenlerde bu durumu ortaya çıkaracak bir ölçme aracının olmaması

⁴⁰⁶ Doç. Dr. Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Yönetimi ABD, Aydın, erkankiral74@gmail.com

araştırmacıyı bu konunun araştırılmasına yöneltmiştir. Nitekim bu çalışmada Vecchio'nun (2005) tarafından geliştirilen Çalışan Kiskançlık Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması, öğretmen örnekleminde geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının yapılması ve öğretmenlerin kiskançlık algılarının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Çalışan Kiskançlık ölçeğinin alana kazandırılması, öğretmenlerin mevcut durumunun açığa çıkarılması ve uygulamada gerekli önlemlerin alınması araştırmayı önemli kılmaktadır.

Yöntem

Araştırma betimsel tarama modelindedir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Aydın ili, merkez Efeler ilçesinde görev yapan araştırmaya gönüllü katılan 346 öğretmen oluşturmaktadır. Ancak uygun olmayan 30 veri toplama aracı işleme alınmamış, araştırma 316 öğretmen üzerinden yürütülmüştür. Katılımcılara Vecchio (2005) tarafından geliştirilen, araştırmacı tarafından Türkçe'ye uyarlanan çalışan kiskançlık ölçeği uygulanmıştır. Çalışan kiskançlık ölçeğinin Türkiye örnekleminde öğretmenler üzerindeki yapı geçerliğini açığa çıkarmak için önce açıklayıcı faktör analizi yapılmış sonra ortaya çıkan yapının öğretmenler üzerinde doğrulanıp doğrulanmadığı doğrulayıcı faktör analizi ile test edilmiştir. Ortaya çıkan faktörler arasındaki ilişki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ile ölçeğin güvenirliliği ise Cronbach Alpha iç tutarlık katsayıları ile hesaplanmıştır. Madde ayırt ediciliği alt ve üst % 27'lik grupların madde ortalamaları arasındaki farklara bakılarak incelenmiştir. Öğretmenlerin genel ve boyutlar bazında kiskançlık düzeylerinin çeşitli değişkenler ile olan ilişkisini ortaya çıkarmak amacı ile de betimsel ve kanıtlamasal istatistik teknikleri kullanılmıştır.

Sonuç ve öneriler

Ölçeğin faktör analizine uygun olup olmadığına KMO Katsayısı (.81) ve Barlett Sphericity Küresellik testi ($p < .01$) ile sınanmış ve uygun olduğu görülmüştür. Açıklayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin iki boyutlu yapısını koruduğu ortaya çıkmıştır. Ancak farklı boyutlar altında toplanan 2 madde (4 md ve 7 md) ölçekten çıkarılmış, her iki boyutta da üçer madde kalmıştır. Ölçek literatüre uygun olarak çalışan kiskançlık ölçeği, boyutları ise başkaları tarafından kiskanılma boyutu (1 md, 2 md, 3md) ve başkalarını kiskanma boyutu (5 md, 6 md, 8 md) şeklinde isimlendirilmiştir. Başkaları tarafından kiskanılma boyutunun varyansı açıklama oranı % 34, faktör yük değerleri aralığı .76 ile .84, öz değeri 2.66; başkalarını kiskanma boyutunun varyansı açıklama oranı % 29, faktör yük değerleri aralığı .60 ile .85, öz değeri 1.11 olup, ölçeğin toplam varyans açıklama oranı % 63'dür. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda 6 maddelik, iki faktörlü yapının uyum indekslerinin ($\chi^2=23.02$, $sd= 8$, $p=0.003$; $\chi^2/df= 2.88$; SRMR= .045, RMR= .038, NFI= .096, NNFI= .95, CFI= .98 ve GFI= .98, RMSEA= .077) uygun olduğu tespit edilmiştir. Başkaları tarafından kiskanılma boyutunun iç tutarlılık katsayısının .77, başkalarını kiskanma boyutunun iç tutarlılık katsayısının .59 ve genel kiskançlık ölçeğinin iç tutarlılık katsayısının .70 olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte her bir madde için madde ayırt edicilik düzeyinin uygun olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin genel kiskançlık algı düzeyinin görece düşük olduğu, bununla birlikte boyutlar bazında kiskanma algı düzeylerinin, kiskanılma algı düzeylerinden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Genel kiskançlık ve boyutları arasında pozitif yönde, orta ve yüksek düzeyde ilişkiler tespit edilmiştir. Görece en yüksek ilişki, genel kiskançlık ile kiskanma boyutu arasında bulunmuştur. Öğretmenlerin cinsiyetine, medeni durumuna, yaşına, okuldaki hizmet süresine göre kiskançlık algı düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmazken, branşlarına göre anlamlı bir fark bulunmuştur. Sözel ve sayısal ders grubu öğretmenlerin kiskanma düzeylerinin, yetenek ders grubunda bulunan öğretmenlerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin branşına göre kiskançlık algı düzeyleri nitel bir araştırma ile ortaya konabilir. Kiskançlık

ölçeğinin Türkiye örneğinde yürütülen çalışmalarda kullanılacak düzeyde geçerlik ve güvenilirliğe sahip olduğu tespit edilmekle birlikte bu araştırmayı destekleyici çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar kelimeler: Okul, öğretmen, kıskançlık

SURİYELİ SIĞINMACI ÖĞRENCİLERİN EĞİTİM ŞARTLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Tubanur AKIN⁴⁰⁷

ÖZET

Suriyeli kamplarda eğitim alan öğrencilerin devamsızlıklarının ve başarısızlıklarının nedenleri incelenmiştir.

GEM’lerde eğitim gören Suriyeli sığınmacı çocukların sınıf içi ortamları incelenmiştir. Bu şartların zaman içerisinde nasıl bir değişime uğradığı görsel verilerle desteklenmiştir. İlçelerimizde bulunan kampların yapısının, konumunun ve fiziki şartlarının farklı olması bize kamplar arasında kıyas yapma fırsatı sunmuştur. Bir kampta gerek kamp konumundan gerek kamp yapısından şartların daha iyi olduğu gözlenirken bir diğer kampta aynı etmenlerden dolayı biraz daha olumsuz bir ortamın olduğu gözlemlenmiştir.

Fakat kampların kurulumunun sona ermesinden sonra bu kamplarda iyileştirme çalışmaları yapılmış ve çadır olan derslikler prafabrikelere dönüştürülmüştür.

Ülkemizde 2011 yılından beri kamplarda kalan Suriyeli sığınmacı çocukların aslında şimdiye kadar Türkçeyi öğrenmeleri gerekirken henüz bu başarıya ulaşamadıkları gözlemlenmiştir. Oysa kamp dışında kalan Suriyeli sığınmacı çocukların kamplarda kalanlara nazaran Türkçeyi daha hızlı öğrendikleri bulgusuna rastlanmıştır.

Mevcut durumun olduğu gibi belirlenmeye ve analiz edilmeye çalışıldığı bu araştırmada betimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırmanın evreni Şanlıurfa ili; Harran, Akçakale, Ceylanpınar ve Viranşehir kamplarında bulunan GEM’lerdir. Bu kamplarda bulunan GEM’lerin koordinatörlerinden yıllar içinde yapmış oldukları öğrenci kayıtları ve GEM’lerin görselleridir. Bu araştırmada bahsi geçen ilçelerdeki GEM’lerin Koordinatörlerden toplanan bu nitel ve nicel veriler GEM’lerin yıllar içerisinde eğitim hizmeti verdikleri öğrencileri ve bu öğrencilere sağladıkları fiziki koşulları barındırmaktadır.

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *GEM, Sığınmacı, Eğitim*

⁴⁰⁷ DiĞER, tubanur.akin@hotmail.com

TÜRKİYE'DE EĞİTİMDE FIRSAT EŞİTLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE GELİŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN POLİTİKA ÖNERİLERİ

Hasan TABAK⁴⁰⁸, Temel ÇALIK⁴⁰⁹

ÖZET

Bir toplumda sosyo-kültürel gelişmenin ekonomik gelişmeyi beraberinde getirdiği, yine ekonomik gelişmenin de sosyokültürel gelişmeyi etkilediği söylenebilir. Özellikle eğitim alanında yapılacak yatırımlara ülkelerin ekonomik kalkınma süreçlerinde önemli roller üstlenmektedir. Eğitim yatırımlarının getirileri kişisel ve sosyal fayda olarak iki şekilde düşünüldüğünde sosyal faydanın topluma getirisi olan birçok etkisi olacaktır. Gelir farkına işaret eden kişisel faydanın ise rakamlarla ifade edilmesi daha mümkün görünmektedir. Bununla birlikte eğitim genel olarak toplumsal bir yatırım olarak görülürken etkililiğinin belirlenmesi sürecinde ekonomik yatırım olarak değerlendirilebilir. Diğer taraftan eğitimin getirileri yatırımın yapıldığı grupla da ilgilidir ki fırsat eşitliğinin gündem oluşturduğu nokta burasıdır. Özellikle dezavantajlı çocukların olduğu yerlerde kamu kaynaklarının aktarımlarla yapılan yatırımların dönüşü, hem kişisel hem de toplumsal faydaya yönelik olacaktır. Eğitimin bir yandan insan sermayesini diğer yandan da fiziksel ve sosyal kapasiteyi geliştirerek, eşitsizliği azaltmakta ekonomik gelişmeyi teşvik ettiği ifade edilmektedir.

Eğitimde fırsat eşitliğinin anlaşılmasında da sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel birçok unsur bulunmaktadır. Bunlardan biri ailenin özellikleridir. Ailede anne babanın kişisel ve sosyal özellikleri, eğitim durumları, evin gelir durumu gibi özellikler bir sonraki nesillere aktarılacağından, toplum içerisinde bu yönlerden daha dezavantajlı ailelerin çocuklarının durumu diğerlerine göre eşitsizliği barındıran durumların olacağı dikkate alınmalıdır. Diğer bir unsur ekonomik unsurlardır. Elde edilen kaynakların eşitliği sağlamada kullanılarak faydayı arttırmaya çalışmak bireylerin tüm eğitim süreci için kullanılabilir bir argümandır. Ancak fırsat eşitliği sağlamak için eğitim yatırımlarının yapılmasında kaynakların eşit dağıtımı standardı bulunmamaktadır. Bazı durumlarda birey ya da bölgesel özellikler göz önüne alınarak eğitim yatırımlarının planlanmasının düşünülmesi gerekmektedir. Başlangıç noktası, yani var olan maddi manevi tüm imkânları, farklı olan faydalanıcılar için yatırım ödeneklerinin sadece sayısal ifadelerle ortaya konulması ve aynı oranda fayda beklenilmesinin var olan eşitsizliği azaltmayacağı aksine arttıracığı düşünülmektedir. İşte bu bağlamda eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasında eğitimde yatırım ödeneklerinin incelenerek ampirik bir değerlendirme yapılması, var olan durumu belirlemenin yanı sıra geleceğe yönelik politika önerileri geliştirme sürecine katkı sağlayacaktır. Yine de tüm bunlar kapsamında eğitim ölçülmesi zor olan bir disiplin alanıdır. Sonuçları ile ilgili hem nicel hem de nitel olarak kısa ve uzun dönemli birçok göstergesi bulunmaktadır. Bu nedenle bu araştırmada öncelikle nicelik yani eğitim kademelerine göre ayrılan yatırım ödenekleri okullaşma oranları gibi sayısal verilerle ayrılan bütçe kalemleri incelenmiştir. Sonrasında ise eğitim sisteminin önemli bir çıktısı olan niteliği yani öğrenci başarısına dayalı olarak ailenin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel özellikleri incelenmiştir.

Türkiye’de eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasında bütçede ayrılan kalemlerin 12 yıllık eğitime geçilen zaman başlangıç olarak ele alınarak eğitim kademelerine göre yıllar bazında makro açıdan dağılımı; kendi bütçesi ve Gayrisafi yurt içi hasıla (GSYİH) içerisinde farklılığını Millî Eğitim

⁴⁰⁸ Dr., Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı Merkez / Aksaray, hasantabak@aksaray.edu.tr

⁴⁰⁹ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Eğitim Yönetim Anabilim Dalı, Beşevler / ANKARA, temelc@gazi.edu.tr

Bakanlığı panel verilerine göre ve öğrenci başarısı okur yazarlık düzeyinin mikro açıdan (1) anne eğitim, (2) baba eğitim, (3) öğrenci cinsiyet, (4) ev imkanları değişkenleri PISA 2012 ve 2015 panel verilerine göre etkiyi belirlemeyi amaçlayan bu çalışma tarama modeli niteliğindedir. Araştırma değişkenleri verilerinin analizinde kullanılan teknikler aşağıda verilmiştir:

Türkiye’de eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasında bütçe değişkenlerinin yıllar bazında makro açıdan dağılım analizi. Milli Eğitim Bakanlığı bütçe kalemlerinin 12 yıllık eğitime geçişten günümüze makro açıdan yıllar bazında eğitim kademelerine göre dağılımının analizinde elde edilen veriler Microsoft Excel programına aktarılmıştır. Program aracılığıyla eğitim kademelerine göre yıllar bazında değişimi grafikleştirilerek incelenmiştir. MEB strateji geliştirme başkanlığından alınan veriler yılları ve oranlarına göre Tüketici Fiyatları Endeksine (TÜFE) göre hesaplanarak enflasyon oranları miktarlardan düşürülmüştür.

Türkiye’de eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasında bütçe değişkenlerinin yıllar bazında makro açıdan eğitim kademelerine göre farklılaşma analizi. Milli Eğitim Bakanlığı bütçe kalemlerinin 12 yıllık eğitime geçilen süreden günümüze makro açıdan yıllar bazında eğitim kademelerine göre farklılığı iki yönlü Kruskal-Wallis H ve farklılık var ise tespiti Mann-Whitney U işaretli sıralar testi SPSS paket programı kullanılarak analizi yapılmıştır.

Türkiye’de eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasında öğrenci başarısı okuryazarlık düzeyinin yıllar bazında mikro açıdan modelle etki analizi. PISA 2012 ve 2015 sınavlarından elde edilen verilerin analizi çoklu regresyon analizi SPSS paket programı ile yapılmıştır.

Araştırmada 12 yıllık zorunlu eğitime geçilen süreden bu yana 4 eğitim-öğretim yılı (2012-2013 / 2013-2014 / 2014-2015 / 2015-2016) geçmiştir. Yıllar bazında düşünüldüğünde her bir bütçe kaleminin doğrusal olarak arttığı ulaşılan bir sonuçtur. En genel anlamda bütçelerin eğitim kademelerine göre ilköğretim ve ortaöğretim arasındaki farklılığın gözle görülür olduğu onun haricinde Cari Transferlerde ise ortaöğretim ve okul öncesi kademelerinde farklılık dikkati çeken bir sonuç olduğu söylenebilir. Araştırma kapsamında PISA 2012 ve 2015 verilerine göre öğrenci başarısı bazında cinsiyet, anne-baba eğitim durumu ve ev imkânları incelenmiştir. Genel olarak öğrenci başarısını ev imkânlarından en fazla kendine ait bir bilgisayar olma durumu ve dolayısıyla ikinci sırada evde internet olma durumu açıklamıştır. Bu yönüyle PISA 2012 ve 2015, araştırma değişkenleri kapsamında büyük oranda benzer sonuçları ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar aynı zamanda alan yazında ailenin sosyo-kültürel ve ekonomisinin öğrenci başarısına etkisi ve düzeyi konusundaki sonuçların benzer olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: *Eğitimde Fırsat Eşitliği, Eğitim Politikaları, Eğitim Ayrılan Bütçe, Aile Soyso-Ekonomik/Kültürel Düzey*

12 YILLIK ZORUNLU EĞİTİM SONRASI MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİ PROFİLİNDEKİ DEĞİŞİMLER

Selçuk Yusuf ARSLAN⁴¹⁰, Nazan ŞENER⁴¹¹, Ceyda GÖK⁴¹²

ÖZET

Bilindiği üzere 4306 sayılı yasa ile 1997-1998 öğretim yılından itibaren sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim uygulaması başlatılmıştır. Bu uygulama ile daha önce orta öğretimin ilk kademesini oluşturan orta okullar ile liselerin ve meslek liselerinden bazılarının orta okulları ilköğretime devredilerek ilköğretimin ikinci kademesi haline getirilmiştir. Bu çerçevede, Türkiye’de mesleki teknik eğitim, sekiz yıllık ilköğretime dayalı olarak, orta öğretim çağında 3 ya da 4 yıl süreyle verilmektedir. Gerek 4306 sayılı yasa ve gerekse yasanın yürürlüğe girmesi sürecinde yetkililer tarafından yapılan açıklamalar dikkate alındığında, ilköğretim ikinci kademe meslek seçimi ve yönlendirmeye dönük bir eğitim verilmesi amaçlandığı görülmektedir. Daha sonra 6287 sayılı kanunla ilköğretim, ilköğretim ve Eğitim Kanunu’nun birinci maddesindeki amacı gerçekleştirmek için kurulmuş dört yıl süreli ve zorunlu ilkokul ile dört yıl süreli ve zorunlu ortaokuldan oluşan bir “Milli Eğitim ve Öğretim Kurumu” şeklinde belirtilmiş, 2012-2013 eğitim ve öğretim yılından başlayarak 12 yıllık zorunlu eğitim uygulaması hayata geçirilmiştir. Kamuoyunda 4+4+4 olarak bilinen ve zorunlu eğitimi 12 yıla çıkararak bu kanunla eğitim sisteminde gerçekleştirilen düzenlemenin amaçları, toplumun ortalama eğitim süresini yükseltmek ve eğitim sisteminin bireylerin ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerinin gerektirdiği yönlendirmeyi mümkün kılacak şekilde düzenlemek olarak belirtilmiştir. Ancak yapılan araştırmalar bu amacın gerçekleşmediği yönünde bazı sonuçları ortaya çıkarmıştır. Meslek liselerinde çalışan öğretmenlere göre zorunlu eğitim nedeniyle okula devam etmek istemeyen öğrencilerin diğer okul türlerine yerleşememeleri nedeniyle meslek liselerine gelmek zorunda kalması, bu okullardaki eğitim-öğretim kalitesini düşürmektedir. Öğretmenlerin yarısından fazlası meslek liselerindeki en büyük sorunun öğrenci kalitesinin yetersizliği olduğunu belirtmektedir. Yapılan başka bir çalışmada ise meslek liselerinde çalışan öğretmenler, öğrencilerin büyük ölçüde meslek eğitimi için gerekli temel becerilere sahip olmadığını düşünmektedir. Öğretmenler ilköğretimde hedeflenen bilgi ve becerinin öğrencilere kazandırılmaması nedeniyle meslek liselerinde güçlüklerle karşılaştıklarını, öğrencilerin önemli bir bölümünün yurt içi göç ile gelen ailelerin çocukları olmaları nedeniyle öğrencilerin eğitim durumunu da etkileyen önemli aile sorunlarına sahip olduğunu vurgulamaktadır.

Bu çalışmanın amacı; 12 yıllık zorunlu eğitim sonrası meslek lisesi öğrenci profilinde yaşanan değişimler ve ortaya çıkan nedenlerini ve buna bağlı olarak çözüm önerilerini öğretmen görüşlerine göre ortaya çıkarmaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Tarihsel sürece bakıldığında meslek lisesi öğrenci profilinde yaşanan değişimler nelerdir?
2. Meslek lisesi öğrenci profilinde yaşanan olumlu ve olumsuz değişimlerin nedenleri nelerdir?
3. Meslek lisesi öğrenci niteliğinin gelişimi için ne tür önlemler alınabilir?

⁴¹⁰ Lisansüstü Öğrencisi vd., selcukarslan2013@gmail.com

⁴¹¹ Öğretmen, Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, nznener@gmail.com

⁴¹² Öğretmen, Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, gok-73@hotmail.com

Bu araştırmanın çalışma grubunu, Ankara iline bağlı 3 farklı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde görev yapan 12 meslek öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışmanın amacına uygun olması bakımından en az 20 yıllık mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin sürece daha hâkim olduğu düşünülmektedir. Katılımcılar bu okullardan benzeşik örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Nitel veri toplamak için meslek öğretmenleri ile odak grup görüşmesi yapılacaktır. Araştırmada iki odak grup görüşmesi planlanmaktadır. Görüşme formunun oluşturulmasında üç alan uzmanının görüşü alınmış, ardından iki öğretmen ile pilot görüşme yapılmış, pilot görüşmedeki ses ve görüntü kayıtları aynı uzmanlar tarafından incelenerek soruların açık ve anlaşılır olup olmadığı test edip ve görüşme formundaki soru maddelerinin iç geçerliği sağlanmıştır. Her bir odak grup görüşmesine altı meslek öğretmeni katılacaktır. Görüşmeler meslek öğretmenlerinin okullarında yapılacaktır. Görüşme süresinin 60-75 dakika arasında süreceği tahmin edilmektedir. Görüşmenin amacı ve hangi koşullarda gerçekleşeceği, yaklaşık ne kadar süreceği açıklanarak görüşmeye başlanacak ve öğretmenlere araştırmada isimlerinin saklı kalacağı belirtilerek ses kayıt cihazı kullanılması için izin istenecektir. Nitel verilerin çözümlenmesinde, içerik analiz tekniğinden yararlanılacaktır.

Araştırma süreci devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Zorunlu eğitim, Öğrenci, Meslek lisesi*

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ KONUSUNDA: ASO 1. OSB ANAOKULU ÖRNEĞİ

Arife ÇAT⁴¹³, Gül Hacer TAŞIYAN⁴¹⁴, Mevlüde TAŞKINOĞLU⁴¹⁵, KÜBRA GÖRGÜLÜ⁴¹⁶

ÖZET

Cinsiyet, bireyin biyolojik cinsiyetine dayalı olarak belirlenen demografik bir kategoridir. İnsanların nüfus cüzdanlarında yazan cinsiyet, bu terimin anlamına uygundur. Toplumsal cinsiyet (gender) terimi ise, kadın ya da erkek olmaya toplumun ve kültürün yüklediği anlamları ve beklentileri ifade etmektedir; kültürel bir yapıyı karşılamaktadır ve genellikle bireyin biyolojik yapısı ile ilişkili bulunan psikolojik özelliklerini de içermektedir(Dökmen,2004:5).

Kadınlarla erkekler arasındaki biyolojik farklılıklara cinsiyet farklılıkları denir. Toplumsallaşma sürecinde erkek ve kız çocuklarının öğrendikleri, var olan kültürün cinsiyetlerine uygun bulunduğu duygu, tutum, davranış ve roller arasındaki farklılıklar ise toplumsal cinsiyet farklılıkları olarak ele alınır. Bunlar gerçek olmayan farklılıklardır; çünkü toplumun kendi kalıplarını bireye dayatması sonucu oluşan farklılıklardır.(Eğitimsen, 2005:604)

Biyolojik cinsiyet farklılıkları; öğrenilmemiş, doğuştan getirilen özellikler bakımından, kadınlarla erkekler arasında gözlenen farklılıklardır. Toplumsal cinsiyet farklılıkları ise öğrenilen, sosyalleşme sürecinde kazanılan özellikler bakımından insanlar arasında gözlenen farklılıklardır. Toplumsal cinsiyet farklılıkları, bireyden bireye, kültürden kültüre bazı değişimler gösterirken; bazen de benzer özellikler tüm kültürlerde bulunabilmektedir. (Dökmen, 2006: 11).

Bizler, toplumsallaşma süreci yoluyla kültürümüzün özelliklerini öğreniyoruz. Kız ve erkek çocuklar hangi davranışın doğru, hangi davranışın yanlış olduğunu toplumsallaşma sürecinde içinde bulunduğu toplum kültürüne uyarak hazırlanırlar. Peki toplumsallaşma sürecinde çocuk cinsiyet rollerini nasıl öğrenir? Öncelikle toplumsallaşma nedir sorusuna cevap aramamız gerekmektedir.

Tezcan'a göre toplumsallaşma; çocuğun eğitimi demektir. Bu sürece aynı zamanda topluma hazırlanma diyebiliriz. Birey bu süreçle, belli bir topluma ve dar anlamda belli bir gruba bütünleşmektedir. Birey toplumsallaşırken toplumsal etkileşime tabi olur. Çocuk, toplumsal etkileşim yoluyla grubun kültürünü kazanır. Herhangi bir toplumsal etkileşim, davranışları eğitimcinin istediği yönde değiştirdiği takdirde eğitimin bir parçası olabilir. İnsanlar, içinde buldukları duruma uyarlar. Böylece, çağdaş eğitimin geniş bir parçası, içinde öğrenimin yer aldığı uygun durumların düzenlenmesinden oluşur(Tezcan, 2005 : 10).

Çocuklar cinsel kimliklerini, kendilerinden bu yönde beklenen davranış biçimlerini çeşitli gözlemler, işlemler ve duygusal bağlılıklarla öğrenirler(Elkin:76).Çocuğun gelişim alanlarının hızlı bir değişim ve gelişim içinde bulunduğu yıllar okul öncesi dönemi kapsamaktadır. Çocuğun bu dönemdeki öğrenme yaşantıları, daha sonra edineceği becerilere de temel hazırlamaktadır.

⁴¹³ Uzman, arifecat@gmail.com

⁴¹⁴ Öğretmen, ASO 1.OSB ANAOKULU, Gulnacar_06@hotmail.com

⁴¹⁵ Öğretmen, ASO 1. OSB ANAOKULU, aso1osbanaokulu@gmail.com

⁴¹⁶ KÜBRA GÖRGÜLÜ ÖĞRETMEN

Oktaç'a göre (1999) okul öncesi dönem; çocukların bedensel, zihinsel ve sosyal gelişimlerinin en hızlı olduğu dönemlerden biridir. İnsanın doğuştan getirdiği potansiyelini en üst sınırlarına kadar geliştirebilmesi ancak ona çok erken sağlanacak imkanlarla mümkün olabilir. Bu nedenle yaşamın ilk yıllarındaki eğitimin, çocuğun içinde bulunduğu fiziksel ve sosyal çevrenin onun gelişmesinde çok önemli rolü vardır. Bu yıllarda çocuğa verilenler ve verilemeyenler onun geleceğini belirler(Turaşlı,2007:6).

Okulumuzda okul öncesi dönemde renklerin, oyuncakların, mesleklerin, kıyafetlerin, sanat ve spor dallarının, sınıf merkezlerinin cinsiyete göre ayrıştırılması durumlarıyla sık karşılaşmıştır.

Materyal (makas, kağıt,boya vb.), oyuncak, öğrenme merkezi seçimlerinde çocuklarımızın toplumun dayattığı olgulara göre davranmalarının sınıf içindeki yaşam alanlarımızı sınırlandırdığı görülmüştür. Bu durumun eşitsizliğe neden olduğu saptanmıştır. Ailelerin toplumsal cinsiyet eşitsizliğini destekler nitelikte davranışlar sergilemeleri toplumsal cinsiyet eşitliği konulu projemizin temelini oluşturmuştur.

Bu araştırmanın amacı Aso 1. Osb Anaokuluna devam eden 3-4-5 yaş çocuklarının cinsiyet algılarına dair önbilgileri alarak eşitlikçi yaklaşımla oluşturulan eğitim programı yardımıyla cinsiyet algısının çocukların potansiyellerini gerçekleştirmesinde sınırlılık olarak görmesinin önüne geçmek ve hem çocuklarımızın hem de ebeveynlerinin toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalık geliştirmelerine katkı sunmaktır.

Bu çalışma tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 eğitim öğretim yılında Aso 1.Osb Anaokuluna devam eden 3-4-5 yaşlarındaki tesadüfî örnekleme yöntemiyle seçilen 49 çocuk oluşturmaktadır. Araştırmacı tarafından hazırlanan 15 soru ile ön test ve son test verileri karşılaştırılmış SPSS 25 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Cesur ve Pamuk karakterleriyle ilgili resim tamamlamanın alt değişkenlerine göre analizi yapılmıştır.

Çocukların Toplumsal Cinsiyet Eşitliği algılarına dönük yapılan araştırmada cinsiyetin renk, meslek, etkinlik, oyun ve oyuncaklar üzerinde belirleyici rol oynarken eğitim programı sonrasında sınırlılık olmaktan çıktığı görülmüştür. Çocukların algıları ve davranışlarında anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır.

Çocukların toplumsallaşma sürecinde birey olmaları eşitlikçi ve etkin rol oynamaları için okul öncesi eğitimdeki proje tabanlı eğitim programları yaygınlaştırılmalıdır.

Ailelerin çocuklara doğru rol model olmaları ve çocuk üzerindeki ortak dil için eğitim kurumunun aile eğitimlerine zaman ayırması gerekmektedir.

Okul öncesi eğitim kurumlarındaki eğitimcilerin, eğitim ortamlarının ve kullanılan materyallerin cinsiyetçi temalardan sıyrılmış olmasına dikkat edilmelidir.

Çocukları yönlendirmede ve davranışlarını pekiştirmede kullanılan sıfatların cinsiyetçi kalıplar içermemesine dikkat edilmelidir.

Anahtar Kelimeler: *Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Aso 1.Osb Anaokulu, Proje Tabanlı Eğitim*

ÖĞRETMENLERİN SINIZM DÜZEYLERİNİN DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Murat AKKÖK⁴¹⁷, Bayram ARSLANOĞLU⁴¹⁸, Hilal ARSLANOĞLU⁴¹⁹

ÖZET

Bu araştırmanın amacı kısaca çalışanların örgütlerine karşı olumsuz tutumları olarak ifade edilen sinizm düzeylerinin çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmesidir. Örneklem olarak öğretmenlerin belirlendiği grupta cinsiyet, yaş, medeni durum, branş, hizmet süresi, mezuniyet derecesi gibi demografik özellikler bakımından sinizm düzeylerinin test edilmesi hedeflenmektedir.

Araştırmadan elde edilen sonuçların, eğitim öğretim hizmetlerinin yürütülmesinde bir örgüt çalışanı olan öğretmenlerle ilgili olarak yöneticilere, araştırmacılara, denetmenlere, yetkili birimlere önemli pratik veriler sunacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmadan elde edilen veriler ile okul yöneticileri beraber çalıştıkları öğretmenlerin kurum içerisinde nasıl bir duygu ve düşünceye sahip olduklarını görebilme imkanı bulacaklardır.

Elde edilen veriler ışığında öğretmenlerin örgütlerinde görevlerini yerini getirirken kurumlarına olan olumsuz tutumlarının neler olduğu belirlenecektir. Öğretmenlerin çalıştıkları kuruma olan olumsuz tutumlarının gerekli önlemler alınarak giderilmesi ile eğitim öğretim hizmeti yürüten örgütlerin işlerini daha etkili biçimde yerine getireceği düşünülmektedir.

Sinizm konusunda yapılan çalışmalar incelendiğinde farklı sektörlerden meslek gruplarının örneklem olarak belirlendiği görülmüş ve bu çalışmada eğitim sektörünün itici gücü olan öğretmenler üzerinde yapılmasına karar verilmiştir. Çalışmanın zaman kısıtı da göz önünde bulundurulduğunda, çalışma evreni Ankara ili Altındağ ilçesinde bulunan Altındağ Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğretmenleri olarak belirlenmiştir.

Çalışmanın örneklemini ise adı geçen okulda araştırmaya katılmaya gönüllü 66 öğretmen oluşturmaktadır. Bu araştırmanın Altındağ Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Müdürlüğünde gerçekleştirilebilmesi için Ankara İl Millî Eğitim Müdürlüğünden gerekli izin yapılan yazışmalar sonucunda alınmıştır.

Veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Anket formunun oluşturulmasında çalışanların örgütsel sinizm düzeylerini ölçmek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen ölçekler incelenmiş ve araştırmada öğretmenlerin sinizm düzeylerini ölçmek için Dharwadkar ve Dean (1999) tarafından geliştirilen ve Kalağan (2009) tarafından Türkçeye uyarlanan örgütsel sinizm ölçeği kullanılmıştır. Örgütsel sinizm ölçeğinde bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olmak üzere üç alt boyut bulunmaktadır. Bilişsel boyut beş maddeden, duyuşsal boyut dört maddeden ve davranışsal boyut dört maddeden olmak üzere ölçek toplamda 13 maddeden oluşmaktadır.

13 maddeden oluşan örgütsel sinizm ölçeği Brandes (1997) tarafından geliştirilen 14 maddelik örgütsel sinizm ölçeğinin güncellenmiş bir formudur. Bu form davranışsal alt boyutta bulunan bir

⁴¹⁷ Öğretmen, murat_akkok@hotmail.com

⁴¹⁸ Öğretmen, Altındağ Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, bayramarslanoglu@hotmail.com

⁴¹⁹ Öğretmen, Beypazarı Fatih Mesleki ve teknik Anadolu Lisesi, hilalarslanoglu@msn.com

madde çıkarılarak son haline getirilmiştir. Ölçek “Tamamen Katılıyorum” (5), “Katılıyorum” (4), “Kısmen Katılıyorum” (3), “Katılmıyorum” (2), “Hiç Katılmıyorum” (1) olmak üzere beşli Likert tipi derecelendirme ölçeği olarak yapılandırılmıştır. Ayrıca bu ölçekte en fazla 65 puan alınabilirken, en az 13 puan alınabilmektedir (Kalağan, 2009: 121).

Bu araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin sinizm düzeyleri konusunda en fazla ortalama davranışsal sinizm boyutundadır ($\bar{x}=2,95$). Davranışsal sinizmin, bilişsel ve duyuşsal sinizme göre daha fazla düzeyde olduğu belirlenmiştir. Diğer taraftan bilişsel sinizm ($\bar{x}=2,85$) ve duyuşsal sinizm ($\bar{x}=2,31$) ortalamaları da hesaplanmıştır.

Öğretmenlerin örgütsel sinizm, bilişsel sinizm, duyuşsal sinizm ve davranışsal sinizm düzeyleri ile demografik değişkenler açısından incelendiğinde genel olarak anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir. Fakat öğretmenlerin diğerlerinden farklı olarak duyuşsal sinizm düzeyleri ile toplam hizmet süreleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Elde edilen verilere göre 11-15 yıl aralığında toplam hizmet süresine sahip öğretmenlerin 1-5 yıl aralığında, 6-10 yıl aralığında ve 16 yıl üzerinde hizmet süresine sahip olan öğretmenlere göre daha fazla duyuşsal sinizm yaşadıkları tespit edilmiştir.

Örgütlerin neredeyse tamamında sinizm yaşayan, sinik davranışlar sergileyen çalışanlar bulunmaktadır. Buradan hareketle eğitim sektöründe hizmet veren eğitim örgütlerinin çalışanı olarak öğretmenlerin sinizm yaşama durumları önemlidir. Örgütler genel olarak çalışanların tutumlarından etkilenmektedir. Eğitim örgütleri de öğretmenlerin tutumlarından, inançlarından, kişilik özellikleri gibi birçok değişkenden etkilenebilmektedir. Dolayısıyla okulların kurumsal başarı sağlayabilmesi, kaliteli uygulamalar gerçekleştirebilmesi, verimli bir eğitim sisteminin oluşturulabilmesi öğretmenlerin okullarına ilişkin tutumlarına bağlıdır (Kalağan ve Güzeller, 2010: 84).

Öğretmenlerin kurumlarında yani çalışmakta oldukları okullarda olumsuz tutumlara sahip olmaları örgütsel sinizm kavramı ile açıklanabilir. Bu nedenle okulun başarılı bir eğitim öğretim hizmeti verebilmesi için öğretmenlerin kendilerini olumlu bir çalışma ortamında hissetmeleri önemlidir. Öğretmenlerin kendilerini anlayan, aldıkları sorumluluk altında ezilmemeleri için gayret gösteren idarecilere sahip olması gerekmektedir. Öğretmenler risk almalarına, kurumlarında kendi sorumluluklarını yerine getirmelerine karşı olumlu dönütler aldıklarında okulun başarısı için adım atmakta daha da cesaretli olabileceklerdir. Öğretmenlerin çalıştıkları okullarda adil bir şekilde yönetildikleri inancına sahip olmaları örgütsel sinizm yaşamamaları konusunda oldukça önemli bir husustur.

Bir örgüt olarak düşünüldüğünde okul yönetimlerinin sağlıklı bir okul iklimi oluşturmaları gerekmektedir. Bu iklimin gerçekleştirilebilmesinde iletişimin de sağlıklı bir biçimde kurulabilmesi önemli bir kriterdir. Öğretmenler arasında çatışma yaşanmaması, kurumun sağlıklı bir iklime sahip olabilmesi, iyi bir iletişim ağının sağlanabilmesi adına okul yönetimleri gerekli çalışmalar yapmalıdır. Buradan hareketle okul müdürlerinin temel yeterliklerinden birisi olan iletişim becerisi öğretmenlerin görevlerini kaliteli bir biçimde yerine getirmelerini belirleyen tutum ve davranışlar üzerinde etkilidir. Okul idarecileri öğretmenlerin ortak bir hedef doğrultusunda hareket edebilmeleri, bunun yanında öğretmenlerin tutum ve davranışlarının sağlıklı olabilmesi için gayret sarf etmelidirler. Eğer idareciler bu konuda özen gösteremez ve öğretmenler için sağlıklı bir örgüt ortamını sağlayamazlarsa örgüte, yani okula karşı olumsuz tutum olarak ifade edilen örgütsel sinizm ortaya çıkabilir. Örgütsel sinizm örgüte karşı negatif duyguları barındırır. Bu olumsuz tutumun bileşenleri; örgütün dürüstlükten yoksun olması, örgüte yönelik negatif duygu ve örgüte karşı aşağılayıcı, kötüleyici bir eğilim olarak bilinmektedir (Uzun ve Ayık, 2016: 673,674).

Anahtar Kelimeler: *Öğretmen, Sinizm, Öğretmenlerin Sinizm Düzeyleri*

TERS YÜZ EDİLMİŞ SINIF (FLIPPED CLASSROOM) ÖĞRETİM YÖNTEMİNİN ÖĞRENCİLERİN BİYOLOJİ DERSİ ERİŞİNE ETKİSİ

Asuman Seda SARACALOĞLU⁴²⁰, Yavuz ÇETİN⁴²¹

ÖZET

Son on yılda ülkemizde mantıksal olguculuktan yapılandırmacılığa doğru kayan bir paradigma değişimine tanık olmaktadır. Bu paradigma değişimlerinden nasibini alan en önemli disiplinlerden birisi de fen bilimleri eğitimidir. Özellikle 1950'li yıllardan sonra bilim ve teknoloji alanındaki gelişmeler ve soğuk savaş sürecindeki devletlerarasında rekabet sebebiyle fen grubu dersler daha da fazla önem kazanmaya başlamıştır. Bu süreçte fen derslerine bilimsel süreç becerilerinin eklenmesi, ilgi ve tutum ölçeklerinin belirlenerek uygulanmaya başlanması, fen eğitim sürecinin tamamına yönelik değerlendirme etkinliklerinin planlanması ve sürece etki eden tüm faktörlerin belirlenmesine yönelik çalışmalar göze çarpmaktadır.

Cumhuriyet tarihi boyunca eğitim sistemi ve öğretim programlarında birçok değişiklik yapılmış ve hedeflere ulaşabilmenin yolları aranmıştır. Bu anlamda son on beş yıl içerisinde biyoloji dersi öğretim programı 2007, 2013 ve 2017 yıllarında üç defa değişim ve güncelleme geçirmiştir. Programlarda güncellemelere gidilmesinin en önemli sebeplerinden biri dünya çapında gerçekleştirilen seviye belirleme sınavları ve değerlendirmeleridir. Ülkemiz, 2005 Dünya Bankası Türkiye Raporu, 2003 PISA, 2001 PIRLS ve 1999 TIMMS-R gibi uluslararası alanda öğrenmeyi değerlendiren çalışmalara ortak olmuş ve yapılan değerlendirmeler sonucunda eğitim sistemimizin, dünya ortalamasının altında kalarak yeterli başarıya sahip olmadığı anlaşılmıştır. (Şahin, 2007).

Günümüzde öğrenci merkezli yaklaşımlar eğitim felsefesinin temelinde benimsenmiştir. Bu yaklaşımların hedefi, teknolojiyi öğretime katıp öğrencinin ezberden uzaklaşarak konuyu kavramasını sağlamaktır. İçinde bulunduğumuz yüzyılda, teknoloji alanında bir hayli yol kat edilmiştir. Her geçen gün yeni teknolojik buluşlar ortaya çıkmaktadır. Bu da teknolojinin her alanda kullanımını bireyler için vazgeçilmez hale getirmiştir. Yeni teknolojik icatlar eğitim sisteminde de yenilenmeye ve değişime neden olmuştur (Saritepeci 2012). İnternet ile birlikte çevrimiçi ortam da verilen eğitimlerin etkililiği daha da artmış ve sanal alemde her geçen gün yeni platformlar oluşturularak eğitimler vermeye başlanmıştır (Türeç ve Şahin 2013).

Flipped Classroom yöntemiyle bu gibi sorunların en aza indirilmesi mümkündür. Flipped Classroom modeli ile eğitim sürecinde öğrenci daha okula gelmeden sürecin içerisine girer ve öğretmen ile etkileşim halindedir. Bu modelde uygun bir sistem kurulur ve öğretmen derste anlatacağı konuyu videoya kaydederek öğrenci ile paylaşır. Öğrenci derse gelmeden önce evde videoyu izleyerek derste öğrenmesi gereken dersin bilgi kısmını almış olur. Öğretmen artık sınıfta dersi anlatarak zaman kaybetmez ve öğrencilerle daha fazla etkileşimde bulunmuş olur. Öğretmenin öğrencilere vereceği uygulamalar ile de öğrencilerde daha üst düzey öğrenmeler gerçekleşmiş olur.

Bu araştırmada, 11. Sınıfta okuyan öğrencilerin biyoloji dersindeki 'İnsan Biyolojisi' ünitesinin 'Dolaşım Sistemi' konusunun öğretiminde, Ters Yüz Edilmiş Sınıf (Flipped Classroom) Modeli ile

⁴²⁰ Prof. Dr., sedasaracal@gmail.com

⁴²¹ Lisansüstü Öğrencisi vd., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı, Merkez/Aydın, yavuz.cetin@yandex.com

tasarlanan etkinliklerin kullanılmasının akademik başarıya etkisinin incelenmesi ve öğrencilerin bu model ve uygulama süreci hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma 2017-2018 eğitim-öğretim yılı ikinci döneminde İzmir ili Menemen ilçesi Menemen Atatürk Anadolu Lisesi'nde öğrenim gören 50 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Rastgele belirlenen iki farklı şubede bulunan katılımcılardan 11-B sınıfı (n=24) deney grubunu, 11-C sınıfı (n=26) ise kontrol grubunu oluşturmuştur.

Bu araştırmada, nitel ve nicel araştırma desenlerinin birlikte yer aldığı karma araştırma yaklaşımı kullanılmıştır. Deney grubunda yer alan öğrencilerin dolaşım sistemi konusunu öğrenmelerinde Flipped Classroom modeli için ders videoları hazırlanmış, evde öğrenciler bu videoları izlemiş, sınıfta ise konuyla ilgili çeşitli etkinlikler yapılmıştır. Kontrol grubundaki öğrencilerin ise mevcut biyoloji dersi öğretim programındaki şekliyle konular geleneksel öğretim yöntemleriyle işlenmiştir.

Araştırma verilerinin elde edilmesinde, konuyla ilgili bilgi seviyelerinin belirlenmesi için, Dolaşım Sistemi Başarı Testi uygulanmış ve sadece deney grubuna uygulanan Flipped Classroom Modeli ve uygulama süreci hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi için başarı testi sonuçlarına göre belirlenen alt-orta-üst başarı düzeylerinden ikişer olmak üzere toplamda 6 öğrenciyle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada elde edilen nicel veriler SPSS 24.0 istatistik paket programından yararlanılarak analiz edilmiştir. Deney ve kontrol gruplarının normal dağılım gösterdiği görülmüş ve ön-test/son-test puanları arasındaki farkın anlamlılığını belirlemek amacıyla veriler üzerinde parametrik testlerden kovaryans analizi (ANCOVA) kullanılarak, elde edilen bulgular 0,05 anlamlılık düzeyinde yorumlanmıştır.

Yapılan analizler sonucunda ulaşılan bulgulara göre dolaşım sistemi konusunda Flipped Classroom modeline göre tasarlanan öğretimin öğrencilerin bu konuda akademik başarılarının artmasında olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sadece deney grubundaki öğrencilere uygulanan yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen verilerin içerik analizi yapılmış ve belirlenen kod ve temalar doğrultusunda ulaşılan bulgulara göre kullanılan öğretim modeli ile tasarlanan öğretimin; öğrenciler için ilgi uyandırıcı, dikkat çekici, öğrenme sorumluluğunu üstlenici niteliklere sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, araştırmada nitel ve nicel verilerden elde edilen bulgular ışığında ulaşılan sonuçların birbirini destekler nitelikte olduğu da tespit edilmiştir. Flipped Classroom modeli ile öğrencilerin dersten önce verilen çalışma ile derse hazırlıklı gelmeleri sağlanır ve sınıfta ders sürecinin daha verimli geçilmesi sağlanmış olur. Sınıfa gelmeden önce uygun eğitim araçları ile verilen eğitimler ile öğrencilerin kendi hızında öğrenmeleri sağlanırken, sınıfta ise birden fazla uygulama yaparak daha etkin öğrenmiş olurlar. Ayrıca bu yöntemin de bazı sınırlıkları olduğu unutulmamalıdır. Flipped Classroom öğrenme stratejisi sınıfta bireyselleştirilmiş öğretim sağlar, fakat her öğrenci için hedeflenen en iyi öğrenme her zaman gerçekleşmemektedir. Bazı öğrenciler bir bilgisayar ekranı önünde öğrenememektedirler. Öğrenciler ödev tamamlamak için sorumlu oldukları tüm videoları izlemiş olmaları ile ilgili hiçbir somut delil gösterilememektedir.

Anahtar Kelimeler: *Flipped Classroom, Ters Yüz Sınıf, Biyoloji, 11. Sınıf, Dolaşım sistemi.*

EBELİK VE HEMŞİRELİK LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN BİLİŞÖTESİ FARKINDALIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Mukaddes ÖRS⁴²², Musrafa KILINÇ⁴²³

ÖZET

Öğrencilerin birer öğrenici olarak güçlü ve zayıf yönlerini bilmeleri önemlidir. Bilişötesi, biliş ve duygu arasında bir ara birim ve öğrenmede başarıya ulaşmak için gerekli olan öz-düzenlemede temel bir rol oynadığı ifade edilmektedir (Lucangeli ve Cornoldi, 1997). Bilişötesinin öğrenme için önemi birçok araştırmacı tarafından kabul edilmiş (Anderson ve Walker, 1991; Gourgey, 1998; Pintrich ve De Groot, 1990; Schraw ve Moshman, 1995) ve Hartman (1998) bu kavramın bilgiyi kazanma, kavrama, hatırlama ve uygulama gibi birçok unsuru etkilediğini vurgulamıştır. Flavell (1976), bilişötesinin hem izleme hem de düzenleme unsurlarından meydana geldiğini belirtmiştir.

Brown (1987) bilişötesini; öğrencilerin önceden planlanmış öğrenme ve problem çözme durumlarında kullandıkları düşünme süreçlerinin farkındalığı ve düzenlenmesi olarak tanımlamaktadır. Birçok araştırmacı bilişötesinin, biliş bilgi ve biliş düzenlenmesi şeklinde iki temel kategoriye ayrılabilceğini belirtmiştir (Mazzoni ve Nelson, 1998; Metcalfe ve Shimmura, 1994; Nelson ve Narens, 1990; Everson ve Tobias, 1998; Flavell, 1987; Schraw ve Dennison, 1994). Bilişsel bilgi, bilişsel süreçlerle elde edilen bilgi ve bilişsel süreçleri kontrol edebilme bilgisi ile ilgili iken, bilişsel stratejiler, bilişsel etkinliklerin kontrol edilme süreci ve bilişsel hedeflerin gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği ile ilgilidir (Hangrove, 2007). Bilişsel bilgi bir kişinin öğrenme yollarını ve hafızasını nasıl bildiği ve anlamlandırıldığı ile ilgili iken bilişsel düzenleme becerileri bir kişinin öğrenme yollarını ve hafızasını nasıl düzenlediği, ayarladığı ile ilgilidir (Brown, 1987). Bilişsel düzenleme becerileri ise bilişsel bilginin aksine kişinin öğrenmesini ve hafızasını güçlendirecek gerçek aktivitelerdir. Eğer öğrenciler bilişsel bilgilerini ve bilişsel düzenleme becerilerini geliştirmişlerse, onlar üstbilişlerini kullanıyor demektir ve akademik olarak üstünler demektir (Young ve Fry, 2008). Bilişötesi farkındalıkları güçlü olan öğrenciler akademik açıdan bilişötesi farkındalıkları zayıf olan öğrencilere göre daha yüksek performans göstermekte ve daha stratejik düşünmektedirler (Coutinho, 2008; Garner ve Alexander, 1989). Bilişötesi farkındalık öğrencilere kendi öğrenmelerini planlamalarını, izlemelerini ve değerlendirmelerini sağlar, böylece öğrenme sürecinin tüm kısımlarında kendi sorumluluğunu alan öğrenci bildiklerini karşılaştığı problemlere daha rahat uygular ve başarılı olur (Schraw ve Dennison, 1994).

Ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin bilişötesi becerilere sahip olmaları önemlidir. Çünkü, ebelik-hemşirelik programlarının temel bileşenleri olan anlama, muhakeme, düzenlemek, izlemek ve problem çözmek için kullanılırlar. Eğitimci, müfredat içinde ve derslerde öğrenme aktivitelerini dikkatlice tasarlayarak deneysel ortamlarda ve ders içinde öğrencilerin bilişötesi becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilirler. Bu beceriler, modelleme teknikleri, kasıtlı sorgulama ve yansıtma yoluyla geliştirilebilir

⁴²² Yrd. Doç. Dr., mukaddesors@hotmail.com

⁴²³ Dr. Öğrt. Üyesi, Mehmet Akif Ersoy üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı, Burdur, mkilinc@mehmetakif.edu.tr

Yurtdışı alan yazında bilişötesi farkındalık ile ilgili olan birçok araştırmaya ulaşılmıştır (Long, 2000; Hanor ve Hayden, 2004; Shannon ve College, 2008; Havenga ve diğ., 2013; Kincanon, Gleber ve Kim, 1999; Naseri, kazemi ve Motlag, 2017). Ancak, Türkiye’de bu konuyla ilgili olarak ebelik ve hemşirelik öğrencileri üzerinde yapılan herhangi bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Geleceğin ebe ve hemşireleri olarak ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin bilişötesi farkındalık becerilerine sahip olmaları, hem kendi öğrenme süreçlerini daha iyi yönetmelerini hem hastalara verecekleri bakımın niteliği bakımından gerekli görülmektedir. Ebe ve hemşireler bilişötesi farkındalık becerileri sayesinde mesleki alandaki eksikliklerini belirleyebilir, yaptıkları etkinlikler hakkında kendilerini değerlendirebilir ve eksikliklerini gidermek için sürekli öğrenebilirler.

Bu bilgiler ışığında, bir kamu üniversitesindeki ebelik ve hemşirelik bölümü öğrencilerinin bilişötesi farkındalık düzeyinin incelenmesi bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Amaç

Bu araştırmanın genel amacı, bir kamu üniversitesinde ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin bilişötesi farkındalık düzeyinin belirlenmesi ve bilişötesi farkındalık düzeylerinin bazı değişkenler açısından (cinsiyet, bölüm, sınıf düzeyi ve gelir düzeyi) değişip, değişmediğini saptamaktır. Bu genel amaç çerçevesinde yanıtı aranacak alt amaç soruları şunlardır:

Ebelik ve hemşirelik lisans öğrencilerinin bilişötesi farkındalık düzeyleri nedir?

Ebelik ve hemşirelik lisans öğrencilerinin bilişötesi farkındalık puanları;

- a) Cinsiyete,
- b) Bölüme,
- c) Sınıf düzeyine,
- d) Baba mesleğine ve
- e) Gelir düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Bu araştırma, durum saptamaya yönelik betimsel bir çalışma olup, tarama modeli esas alınarak yürütülmüştür.

Araştırmanın evrenini 2017-2018 öğretim yılında bir kamu üniversitesine bağlı Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik bölümü (n=103) ve hemşirelik bölümünde (n=295) öğrenim gören toplam 398 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada herhangi bir örneklem seçim yöntemi kullanılmadan evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Söz konusu araştırmaya gönüllü olarak katılan bu grup araştırmanın örnekleme olarak değerlendirilmiştir. Araştırmanın yapıldığı tarihlerde izinli veya raporlu olma veya anketlere eksik cevap verme gibi nedenlerden dolayı toplam 385 öğrenciye (97 ebelik öğrencisi, 288 hemşirelik öğrencisi) ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin üst-biliş farkındalık düzeylerini belirlemek amacıyla Schraw ve Dennison (1994) tarafından geliştirilen Akın ve arkadaşları tarafından (2007) geçerlik ve güvenilirlik çalışması ile Türkçe uyarlaması yapılan biliş ötesi farkındalık envanteri kullanılmıştır. Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı ise 0.95 olarak hesaplanmıştır.

Bu araştırmada verilerin analizi için SPSS-22.0 paket programı kullanılmıştır. Araştırmada, ebelik ve hemşirelik lisans öğrencilerinin bilişötesi farkındalık puanlarının seçilmiş değişkenlere göre

anlamli farklilik gosterip gostermediğini tespit etmek için, nonparametrik testlerden Mann Whitney U Testi ve Kruskal Wallis H Testi kullanılmıştır.

Sonuç

Araştırma sonucuna göre, bu araştırmaya katılan öğrencilerin; % 81.30'u kız, % 18.70'i erkek, % 74.81'i hemşirelik ve % 25.19'u ebeklik bölümünde öğrenci, % 29.09'u 2. sınıf, % 26.23'ü 4.sınıf, % 23.12'si 1.sınıf, % 21.56'sı 3.sınıfta ve % 42.08'i aylık ortalama gelir durumunun 1000 Türk Lirasından fazla olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin baba mesleği incelendiğinde; öğrencilerin babalarının % 43.38' inin serbest meslek, % 18.70'inin işçi, % 14.55'inin memur, %17.40'ının emekli, % 4.16'sının çalışmıyor olduğu belirlendi

Araştırmaya katılan öğrencilerin bilişötesi envanterinden aldıkları ortalama puan 184.82, biliş bilgisi alt boyutundan aldıkları ortalama puan 60.52 ve biliş düzenlemesi alt boyutundan aldıkları ortalama puan 124.30'dur. Puanlar bakımından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklilik bulunmamıştır. Katılımcıların bölüm değişkenine göre; bilişin bilgisi temel boyutunun [U=213.64; p< .035] ve bilişötesi farkındalık [U=-2.093; p< .036] düzeylerinin anlamlı bir farklilik gösterdiği bulunmuştur. Bu farklilik ebeklik bölümü öğrencilerinin lehindir. Ebeklik bölümünde eğitim alan öğrencilerin bilişötesi farkındalık sıra sayı ortalaması (213.45) hemşirelik bölümünde eğitim alan öğrencilerin bilişötesi sıra sayı ortalamasından (186.11) anlamlı derecede yüksektir. Ebeklik ve hemşirelik lisans öğrencilerinin sınıf düzeyi değişkenine göre; bilişin düzenlemesi temel boyutunun alt boyutlarından planlama alt boyutu [H=8.289; p< .05] düzeylerinin anlamlı bir farklilik gösterdiği bulunmuştur. İkinci sınıfta eğitim alan öğrencilerin sıra sayı ortalaması (171.86) üçüncü sınıfta eğitim alan öğrencilerin sıra sayı ortalamasından (206.37) ve dördüncü sınıfta eğitim alan öğrencilerin sıra sayı ortalamasından (211.22) anlamlı derecede düşük olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin bilişin bilgisi temel boyut düzeyleri alt toplamları baba mesleklerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklilik göstermektedir [H=11.885; p< .05]. Babası çalışmayanların sıra ortalaması (119.59) babası memur olanların sıra ortalamasına (221.32) göre anlamlı derecede düşük bulunmuştur. Bilişin düzenlemesi temel boyutu ve alt boyutlarından "Planlama, hata ayıklama ve bilgiyi yönetme" puanları bakımından baba meslekleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklilik bulunmuştur (P< .05).

Ebeklik ve hemşirelik öğrencilerine ders veren öğretmenlerin, ders sürecini yapılandırırken öğrencilerin bilişötesi farkındalıklarını artıracak drama, panel, istasyon, jigsaw gibi teknikler kullanacak etkinlikler tasarlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Bilişötesi Farkındalık, Ebeklik ve Hemşirelik Öğrencisi, Yaşamboyu Öğrenme

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN VE ÖĞRETİM ELEMANLARININ GÖZÜNDEN ÜNİVERSİTELERİN VE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SORUNLARI

Ezgi ÇETİN⁴²⁴

ÖZET

Günümüzde çok hızlı bir şekilde değişen ekonomik, sosyal ve teknolojik yapılar sebebiyle, bilginin üretilmesine ve beşeri sermayenin geliştirilmesine hizmet eden üniversitelerin önemi daha da artmaya başlamıştır. Yükseköğretim, milli eğitim sistemi içinde, ortaöğretime dayalı, en az dört yarıyılı kapsayan her kademedeki eğitim-öğretimin tümü şeklinde tanımlanmaktadır (YÖK, 2018). Üniversiteler ise, Scott (2002) tarafından, toplumsal ve bireysel yaşam kalitesini artırma amacıyla bilimsel ve teknik bilgi ile mesleki becerileri sağlayan, toplumsal katmanlar arasında geçişi mümkün kılan dinamik kurumlar olarak ifade edilmektedir. Toplumsal değişim, üniversitelerin eğitim-öğretim süreci içerisinde öğrencilerin davranışları, tutum ve değerleri üzerinde etki yaratması ile gerçekleşmektedir. Bu bağlamda, toplumsal değişimin hızı, bir toplumda yükseköğrenim görmüş insanların sayısına bağlı olarak artmakta veya azalmaktadır (Gedikoğlu, 2005).

2018 yılı itibarıyla Türkiye’de 206 üniversite, ön lisans, lisans ve lisansüstü düzeylerde toplam 7.198.987 üniversite öğrencisi, 159.986 öğretim elemanı bulunmaktadır (Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, 2018). Yükseköğretime ve bilimsel çalışmalara yönelik arz ve talebin dikkat çekici düzeyde olması dikkate alınarak, yükseköğretim sisteminin nicelik kadar niteliğinin de incelenmesi, var olan sorunların tespit edilip çözüme kavuşturulması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Üniversite öğrencilerinin görüşleri alınarak, üniversite öğrencilerinin ve yükseköğretim sisteminin sorunlarına yönelik araştırmalar yapılmış olmasına rağmen, alan yazın incelendiğinde üniversite öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının, üniversitelerin ve üniversite öğrencilerinin sorunlarına; bu sorunlara getirilebilecek çözüm önerilerine yönelik görüşlerinin bir arada ele alındığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmanın amacı, üniversitelerin ve üniversite öğrencilerinin sorunları ile bu sorunlara yönelik çözüm önerilerini belirlemektir.

Betimsel modelde gerçekleştirilen araştırma, “iç içe geçmiş tek durum” desenidir. Şimşek ve Yıldırım (2008) iç içe geçmiş tek durum deseninin diğer desenlerden ayrılan yönünün, tek bir durum içinde birden fazla alt tabaka veya birim olduğunda, birden fazla analiz biriminin yer alması; bir durum çalışmasının, bir durum içinde olabilecek birden fazla alt birime yönelmesi şeklinde açıklamaktadır. Çalışmanın verileri İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu’nda 2017-2018 akademik yılında toplanmıştır. Ele alınan üniversitenin 2010 yılında kurulmuş olması dolayısıyla akademik faaliyetler açısından yeni bir yükseköğretim kurumu olması ilgi çekicidir. Araştırmanın örneklemini 15 üniversite öğrencisi ve 15 öğretim elemanı oluşturmaktadır. Araştırmada demografik bilgileri ve açık uçlu soruları içeren bir yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler içerik analizi ve betimsel analiz yoluyla çözümlenmiştir. Çalışmada nitel verileri kategorilere kodlama işlemi iki farklı araştırmacı tarafından ayrı ayrı yapılmıştır. Kodlamada güvenilirliği sağlamak amacıyla, çözümlenmeyi yapan araştırmacıların güvenilirliği için uyum yüzdesine bakılmıştır. Güvenirlik, Miles ve Huberman (1994) formülüyle

⁴²⁴ Lisansüstü Öğrencisi vd., ezgi.meric@gmail.com

hesaplanmıştır. Veriler formülde yerine konarak hesaplandığında güvenilirlik katsayısı (uyuşum yüzdesi) 0,89 bulunmuştur. Bununla birlikte ortak anlamlar yüklenilmeyen sorunlarla ilgili olarak tekrar verilere dönülmüş ve birlikte kontroller yapılarak sonuca varılmıştır. Bulguların raporlaştırılması sırasında öğrenciler için Ö 1, Ö 2, Ö 3; öğretim elemanları için ÖE 1, ÖE 2, ÖE 3 gibi kodlar kullanılmıştır.

Öğrencilerin üniversitelerle ilgili belirttiği sorunlar öğretim elemanları ile ilgili, öğrenciler ile ilgili, sosyo-politik, eğitsel ve yönetsel sorunlar; üniversite öğrencilerinin yaşadığı sorunlar ekonomik, sosyal, eğitsel ve kişilik ile ilgili sorunlar şeklinde değişkenlik göstermiş ve öğrenciler bu sorunlara yönelik çözüm önerileri sunmuştur. Öğretim elemanlarının görüşlerine göre üniversitelerle ilgili sorunlar öğrenciler, yönetim ve öğretim elemanları ile ilgili olup, üniversite öğrencilerinin ekonomik, eğitsel, kişisel ve yönetsel sorunları mevcuttur ve öğretim elemanları bu sorunlara yönelik çözüm önerileri paylaşmıştır. Genel olarak bakıldığında, en çok üniversitelerin niceliğine yönelik görüşler elde edildiği ve niteliğinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılması gerektiği; bunun yanında, öğrencilerin ekonomik sorunlarının üzerinde durulduğu ve bu soruna yönelik olarak burs ve barınma olanaklarının arttırılmasının çözüm önerisi olarak belirtildiği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Üniversite, Üniversite öğrencisi, Öğretim elemanı, Sorun, Çözüm önerisi*

“TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDEKİ YÖNETİCİ YAPILANMALARINDAKİ DEĞİŞİMLERE İLİŞKİN MAARİF MÜFETTİŞLERİNİN, İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLERİNİN VE ŞUBE MÜDÜRLERİNİN BAKIŞ AÇISI: BİR DURUM ÇALIŞMASI”

Nazmiye ESKİ⁴²⁵, Dilek Ilgın ÖZBEN⁴²⁶, İlhan GÜNBAZI⁴²⁷

ÖZET

Bir bireyin sağlıklı bir şekilde sosyal varlığının devamı sağlayabilmesi için nasıl bir değişime ayak uydurması bekleniyorsa, aynı şey tüm sektörlerde olduğu gibi eğitim de söz konusudur. Kuşkusuz ki, tüm örgütlerde olduğu gibi Eğitim alanı içerisinde varlığını sürdüren Örgütler içinde bir değişim veya bir güncellenmeden bahsetmememiz söz konusu olamaz. Hatta Eğitim Sektörünün bir ülkenin kalkınmışlık düzeyinin ana basamağı olduğu olgusu düşünülecek olursa, eğitim yönetimi sistemi açısından bu değişim ve yapılanmalardan sadece payını almış olmakla kalmayıp değişim veya yapılanmayı daha da ileri boyutlara götürmek, çağdaş ilkeler ışığında bireylere yol göstermek gibi işlevleri de bulunmaktadır. Denilebilir ki, Eğitim Sektörü, sadece çevrede meydana gelen değişimlere uyum sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda toplumu ve toplumsal kurumları değişimlere hazır hale getirme yükümlülükleri de bulunmaktadır. Bu nedendir ki, eğitim örgütleri varlığını sürdürebilmesinin yanında amaçlarına ulaşabilmesi için değişimi uzun uğraşlar (uzman kişilerin etütleri) neticesinde planlı bir şekilde gerçekleştirebilmesi ayrıca önem arz etmektedir. Bu araştırmada, değişim yönetimi kavramları açıklanarak, eğitim örgütlerinin üst düzey kademesindeki örgüt liderlerinin, eğitim yönetimi yapılanmasındaki değişim ve yapılanmalara yönelik bakış açıları, ve örgüt liderlerine göre taşıdığı önem araştırılmaya çalışılacak ve bazı çıkarımlara ulaşılmaya çalışılacaktır.

Bu araştırma Türk Eğitim Sisteminde Eğitim Yönetimiyle ilgili Değişim Uygulamalarında Maarif Müfettişlerinin, İlçe Millî Eğitim Müdürlerinin ve Şube Müdürlerinin Görüşlerini almak hedeflenmiştir. Bu amaçla tasarlanan araştırmada cevap aranan temel problem “Türk Eğitim Sistemindeki Yönetim Yapılanmaları(Yönetimdeki Değişim) ile ilgili Maarif Müfettişlerinin, İlçe Millî Eğitim Müdürlerinin ve Şube Müdürlerinin Eğitim Yönetimi Uygulamaları ile ilgili karşılaştıkları problemler nelerdir?” olarak belirlenmiştir.

2. Problem Cümlesi

“Türk Eğitim Sisteminde Eğitim Yönetimiyle ilgili Değişim Uygulamalarında Maarif Müfettişlerinin, İlçe Millî Eğitim Müdürlerinin ve Şube Müdürlerinin Görüşleri Nelerdir?” olarak ifade edilebilir

⁴²⁵ Lisansüstü Öğrencisi vd., nazmiyeeski@hotmail.cm

⁴²⁶ Lisansüstü Öğrencisi vd., Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bölümü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi, ilgin.ozben@gmail.com

⁴²⁷ Prof. Dr., Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Başkanı Prof.Dr., igunbazi@akdeniz.edu.tr

Araştırma betimsel nitel bir araştırmadır. Araştırmanın modeli betimsel çoklu durum desenli, açıklayıcı durum çalışması modelidir. Türk Eğitim Sisteminde Eğitim Yönetimiyle ilgili Değişim Uygulamalarında Maarif Müfettişlerinin, İlçe Milli Eğitim Müdürlerinin ve Şube Müdürlerinin Görüşleri ile karşılaştığı problemler araştırılmaya çalışılacaktır.

Araştırmanın evrenini Antalya ilinde bulunan İl Milli Eğitimde görevli Maarif Müfettişleri ile İl ve İlçe Milli Eğitimde görev yapmakta olan İlçe Milli Eğitim Müdürleri ve Şube Müdürleri oluşturmaktadır.

Araştırmada kolay ulaşılabilir durum örnekleme yapılacaktır. Çoklu durum desenli açıklayıcı durum çalışması modeli seçilen araştırmada, örneklem olarak; MEB Hizmet bölgesi ve hizmet alanına göre tabi tutulan ayrıma istinaden Araştırmada Antalya ili 1 İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve 4 bölge İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü belirlenmiştir. İl Milli Eğitim Müdürlüğünde görev yapmakta olan 1 Maarif Müfettişi 1 Şube Müdürü, 1 Eğitim Uzmanı, ve 4 bölgeye ait her bölgeden 1 İlçe Milli Eğitim Müdürü ve Şube Müdürü, önceden hazırlanmış olan Yarı Yapılandırılmış Görüşme formu ile önceden belirlenen görüşme tarihi ve saati dahilinde ses kayıdı eşgüdümünde bir görüşme yapılacak, akabinde bu kayıtlar transkibe çevrilerek veri sağlanımı yapılacaktır.

Çalışmada içerik analizi yapılarak, sonuçlar betimsel bir anlatım ile sunulacak ve doğrudan anlatımlara yer verilerek, ortaya çıkan temalar ve örüntüler çerçevesinde elde edilen bulgular araştırma hedefleri doğrultusunda sınıflandırılarak nitel araştırma paket programı NVIVO 10 kullanılarak (Kelle, 1995; Cohen, Mannion&Morrison, 2007) açıklanması ve yorumlanması yoluna gidilecektir.

Araştırma sonuçları, belirtilen temalar altında "Türk Eğitim Sisteminde Eğitim Yönetimiyle ilgili Değişim Uygulamalarında Maarif Müfettişlerinin, İlçe Milli Eğitim Müdürlerinin ve Şube Müdürlerinin Görüşlerini yansıtan bulguları içerecek olup, bu bulgular, görüşlerdeki kişilerarası gerçekliğin yanı sıra bireysel gerçekliğin ortaya çıkarılması adına katılımcılar tarafından metaforlarla desteklenecek ve sonuçlar çalışma sonrası sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Değişim yönetimi, Eğitim Yönetiminde Değişim, Maarif Müfettişleri, İlçe Milli Eğitim Müdürü, Şube Müdürü*

ÖĞRETMEN ALGILARINA GÖRE LİSELERDE GÖREV YAPAN YÖNETİCİLERİN LİDERLİK STİLLERİ İLE DEĞİŞİMİ YÖNETME YETERLİLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ (BARTIN İLİ ÖRNEĞİ)

Seda BAŞ⁴²⁸, Ergün RECEPOĞLU⁴²⁹

ÖZET

Değişen ve gelişen dünyaya ayak uydurmak, çağın gerisinde kalmamak ve daha ileriye gidebilmek için toplumlar kendilerini geliştirme konusuna önem vermişlerdir. Eğitim örgütleri birer açık sistem (Kaya,1979) olduğundan değişimden etkilenmekte ve değişimi etkilemektedir. Değişimi fırsata dönüştürmek iyi yönetimle mümkün olmaktadır.

Araştırma kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Öğretmen algılarına göre liselerde görev yapan yöneticilerin liderlik stillerini gerçekleştirme düzeyleri nedir?
2. Öğretmen algılarına göre liselerde görev yapan yöneticilerin değişimi yönetme yeterliliklerinin düzeyleri nedir?
3. Öğretmen algılarına göre liselerde görev yapan yöneticilerin liderlik stilleri ile değişimi yönetme yeterlikleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Öğretmen algılarına göre liselerde görev yapan yöneticilerin liderlik stilleri değişimi yönetme yeterliliklerinin anlamlı bir yordayıcısı mıdır?

Araştırma, Bartın ilindeki 2014-2015 eğitim öğretim yılında lise okul müdürlerinin öğretmen algılarına göre değişimi yönetme yeterlilikleri ile liderlik stilleri arasındaki ilişkiyi inceleyerek bu ilişkinin çeşitli değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeyi amaçladığından ilişkisel tarama modelinde betimsel bir araştırmadır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan anket üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; araştırmaya katılan öğretmenlere ilişkin kişisel bilgiler; ikinci bölümde, araştırmacı Bass ve Avolio (1990) tarafından geliştirilen Korkmaz (2005) tarafından Türkçe 'ye uyarlanan "Liderlik Envanteri Anketi" ;üçüncü bölümde ise; Taş (2009) tarafından geliştirilen "Değişim Yönetimi Davranış Ölçeği" bulunmaktadır. Kişisel bilgiler 5, "Liderlik Envanteri Anketi" 36 ve "Değişim Yönetimi Davranış Ölçeği" 20 ifadeden oluşmaktadır.

Araştırmanın genel amaçlarına yönelik olarak toplanan verilerin istatistiki çözümleri SPSS 15 paket programı kullanılarak yapılmıştır.

Liselerde görev yapan müdürler öğretmen algılarına göre değişimi sıklıkla yönetmektedir (X =3.44)

Lise öğretmenleri okul müdürlerinin daha çok dönüşümcü liderlik özelliklerini sergilediklerini (x = 3.39) ifade etmektedirler.

⁴²⁸ Öğretmen, sedauzn@gmail.com

⁴²⁹ Doç.Dr., Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi Bölümü, Merkez/Kastamonu, erecepoglu@kastamonu.edu.tr

Öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin değişimi yönetme yeterlikleri ile işlemci liderlik stilleri arasında orta düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r= .58$; p

Anahtar Kelimeler: *Liderlik Stilleri, Değişim Yönetimi*

ÖĞRETMEN PERFORMANS DEĞERLENDİRME SİSTEMİNİN UYGULANABİLİRLİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Yeşim BALCI⁴³⁰

ÖZET

Eğitim sistemimizde eğitimin niteliği açısından öğretmen performansının değerlendirilmesi önemli bir durum olarak gözükmektedir. Ancak, öğretmen performansının değerlendirilmesinde, değerlendirmenin kimler tarafından, hangi ölçütlere göre ve nasıl yapılacağı, değerlendirme sürecinin nasıl ilerleyeceği, değerlendirme sürecinde ortaya çıkabilecek durumlar, sistemin öngörülen olumlu ve olumsuz sonuçları ve değerlendirme sonuçlarının nasıl kullanılacağı, değerlendirme sonucunda verilmesi planlanan hizmet içi eğitimin niteliği hakkında sürekli sorulan sorular arasındadır. Ayrıca, öğretmenlerinin kendi performanslarının nasıl değerlendirildiğine, değerlendirmenin kimler tarafından yapılması gerektiğine ve değerlendirme sonuçlarının nasıl kullanılması gerektiğine ilişkin görüşleri önem kazanmaktadır.

Bu çalışmanın temel amacı; Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen Öğretmen Performans Değerlendirme Sisteminin süreci, uygulanabilirliği ve sonuçları hakkında öğretmenlerin görüşlerinin derinlemesine incelenmesidir.

Bu çalışmada, nitel araştırma tekniklerinden olgu bilim deseni kullanılacaktır.

Katılımcılar, araştırmanın verilerini sağlayabilecek niteliklerde olması açısından amaçlı örnekleme tekniklerinden tipik durum örnekleme ile devlet okullarında görev yapan öğretmenler arasından gönüllülük esasına göre seçilecektir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak, öğretmenlerin öğretmen performans değerlendirme sistemine yönelik görüşlerini tespit etmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen ve alan uzmanları tarafından da uygunluğu tespit edilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılacaktır.

Çalışmada toplanacak veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenecektir. Toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmak amacıyla, veriler önce belirli kodlara göre organize edilecek ve bu veriyi açıklayan temalar saptanarak verilerin analizi gerçekleştirilecektir.

Yapılan çalışmada elde edilen bulgular incelendiğinde aşağıdaki sonuçlara varılmıştır.

1. Katılımcılar performans değerlendirmeye eğitimin niteliği, öğretmenin kalitesi, öğretmenin derse hazır olabilmesi amacıyla ihtiyaç duymaktadırlar. Performans değerlendirmeye ihtiyaç duymayan katılımcılar yapılacak olan değerlendirmenin objektif olmayacağını belirtmişlerdir.

2. Katılımcıların yarısı sadece okul müdürünün performans değerlendirme yapması gerektiğini belirtmiştir. Bu sonuçlara bakıldığında öğretmenlere ve yöneticilere bu sistem hakkında yeterli bilginin verilmediği görülmektedir. Öğretmenler genel olarak yılda 1 kez yapılmasını istedikleri değerlendirmede klasik yöntemleri(ders izleme, sınav vb.) ve üstlerin astları değerlendirmesi gerektiğini düşünmektedirler. Bu düşünce ise öğretmenlerin bu sisteme yeteri kadar hazır olmadıkları ve yeteri kadar bilgi sahibi olmadıkları sonucunu vermektedir.

⁴³⁰ Öğretmen, yesimkulak321@gmail.com

3. Katılımcılar değerlendirme sürecinin objektif olmama riski, değerlendirme sistemindeki veri kaynaklarında veli ve öğrenci bulunması sebebiyle performans değerlendirme sürecine olumsuz bakmaktadırlar. Diğer taraftan ise öğretmenin bu değerlendirme sonucunda kendi eksiklerini görmesi, kendisini sürekli bir gelişim içinde bulması sebebiyle olumlu olabileceğini belirtmişlerdir.

4. Katılımcılar performans değerlendirme yapılırken önem verilmesi gereken kriterler arasında sınıf yönetimi, yıllık müfredat işlenişi, ders içi performans gibi ders izleme ile elde edilebilecek kriterlerin yanısıra iletişim, bilginin güncelliği, alan eğitimi yeterliliği, Yenilenebilirlik, okul içi davranışları gibi öğretmenin kendisini sürekli geliştirmesi gereken dinamik süreçleri içeren kriterler de yer almaktadır. Bu da değerlendirmenin sadece klasik yöntemlere dayandırılmayacağını, öğretmenin çok yönlü değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

5. Öğretmenlerin tamamı değerlendirme süreci sonunda düşük ortalamaya sahip öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu eğitimlerin öğretmenlerin sınıf hakimiyetlerini arttırmaları sağlanmalı alan bilgisi ve kişisel gelişimlerine katkı sağlaması gerektiğini vurgulamışlardır.

Anahtar Kelimeler: *Performans değerlendirme sistemi, Performans ölçütleri, Hizmet içi eğitim*

ÖĞRETMEN ADAYLARININ AKADEMİK ÖZ-YETERLİLİKLERİNİN DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Neslin İHTİYAROĞLU⁴³¹

ÖZET

Öğretmen adaylarının mesleki yaşamlarında yüksek etkililik düzeyi ortaya koyabilmek için öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği birçok yeterliliğe sahip olması gerekmektedir. Bu yeterliliklerin başında, bireyin hedefe yönelik davranışlarını ifade eden öz-yeterlilik inancı gelmektedir. Öz-yeterlilik inancı bireylerin hedef oluşturma ve karar verme süreçlerini dolayısıyla biliş ve motivasyonlarını etkileyen önemli faktörlerdendir.

Bandura, öz-yeterliliği kişinin gelecekteki yaşamını yönlendirmede hedefe yönelik davranışları planlama ve planları uygulamaya koyma konusunda kendi yeteneklerine olan inancı olarak tanımlamış ve bireylerin öz yeterlilik inancını ortaya koyma sürecinde, bireyin performans başarıları, deneyimleri, sözel olarak ikna edilmesi ve fiziksel/duygusal durumu olmak üzere dört bileşen olduğunu vurgulamıştır. Bu bileşen kaynaklı ortaya çıkan öz yeterlilik algılarından biri, akademik öz yeterliliğidir.

Akademik öz yeterlilik, bireylerin hedeflediği başarıya ulaşmak için gösterdiği çabayı ifade eder. Akademik öz yeterlilik, öğrencilerin öğrenme ve motivasyon süreçlerini ve buna bağlı olarak zihinsel çaba sarf etme düzeylerini etkiler. Akademik öz yeterlilik düzeyleri yüksek olan öğrenciler, zorlayıcı görevlerin daha rahat üstesinden gelebilirken, akademik öz-yeterliliği düşük olanlar öğrenciler, akademik görevlerden kaçınma eğilimi içindedir. Kaçınma eğilimi ise öğrencilerin görevleri başarı ile tamamlayamamalarına neden olmakta ve akademik öz-yeterliliklerini olumsuz etkilemektedir.

Akademik öz-yeterlilik inancı öğrencilerin akademik başarı düzeylerini ve akademik motivasyonlarını etkilemektedir. Bu nedenle öğretmen adaylarında akademik öz-yeterlilik inancının olumlu etkisine yönelik farkındalık oluşturmak önemli görülmektedir. Bu bilgiler ışığında, bu araştırma öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlilik düzeylerinin demografik değişkenlerle ilişkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amacı gerçekleştirme için şu sorulara cevap aranmıştır:

- Öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlilik düzeyleri nedir?
- Öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlilikleri cinsiyete, sınıf düzeyine ve bölüme göre farklılaşmakta mıdır?

Öğretmen adaylarının akademik öz yeterliliklerinin demografik değişkenlerle ilişkisinin incelendiği bu çalışmada, iki ve daha çok değişken arasındaki birlikte değişimin varlığını veya derecesini belirlemeyi amaçlayan ilişki tarama modeli kullanılmıştır. Bu çalışmanın evreni, Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 2439 öğretmen adayından; araştırmanın örneklemini ise tabakalı örnekleme yoluyla seçilen 404 öğretmen adayından oluşmaktadır. Araştırma için gerekli verilerin toplanması amacıyla öğretmen adaylarına yönelik iki ölçme aracı kullanılmıştır. Bunlar; Kişisel Bilgi Formu ve Akademik Öz Yeterlilik Ölçeğidir. Akademik Öz Yeterlilik Ölçeği, akademik sorunlarla başa çıkmaya yönelik öz yeterlilik, akademik çabaya yönelik öz yeterlilik ve akademik

⁴³¹ Dr. Öğrt. Üyesi, neslin52@gmail.com

planlamaya yönelik öz yeterlilik olmak üzere üç boyuttan ve 19 maddeden oluşmaktadır. Uygulanan ölçeklerden elde edilen veriler, SPSS 20 paket programı ile test edilmiştir. Bu araştırmada, t-testi ile öğretmen adaylarının akademik öz yeterliliklerinin cinsiyet ile ilişkisi; tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile akademik öz yeterlilikleri ile sınıf düzeyleri ve bölümleri arasındaki ilişki ortaya konmuştur.

Daha sonra sunulacaktır

Anahtar Kelimeler: *Akademik Öz-yeterlilik, Öğretmen Adayları, Demografik Değişkenler*

**BAŞBAKANLIK İLETİŞİM MERKEZİ (BİMER) ,CUMHURBAŞKANLIĞI
İLETİŞİM MERKEZİ (CİMER) VE MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI İLETİŞİM
MERKEZİ (MEBİM-ALO 147)'NE GELEN ŞİKAYETLER İLE İLGİLİ MAARİF
MÜFETTİŞLERİN, İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLERİNİN VE ŞUBE
MÜDÜRLERİNİN GÖRÜŞLERİ**

Dilek Ilgın ÖZBEN⁴³², Nazmiye ESKİ⁴³³, İlhan GÜNBAYI⁴³⁴

ÖZET

Türkiye’de bilgi edinme hakkı, anayasa ve yasalarla düzenlenmesine ve kişilere bir hak olarak verilmesine rağmen, Başbakanlık İletişim Merkezine (BİMER) ve Milli Eğitim Bakanlığı İletişim Merkezine (MEBİM- ALO 147) yapılan şikayetler ve bu şikayetlere maruz kalan okul yöneticileri ve öğretmenler, sivil toplum kuruluşlarınca eleştirilmekte, bunula birlikte birçok farklı gruplar tarafından da BİMER ve MEBİM-ALO147’ ye okul yöneticileri ve öğretmenler ile ilgili şikayetler veya başvurular gelmektedir. BİMER ve MEBİM’e yapılan bu şikayetler sık sık kamuoyu gündemine getirilmektedir.

Başbakanlık İletişim Merkezine (BİMER) ve Milli Eğitim Bakanlığı İletişim Merkezine (MEBİM- ALO 147) yapılan şikayetlerden, Milli Eğitim Bakanlığı Taşra Teşkilatı ve taşra teşkilatı personeli ile ilgili olanlarından inceleme, araştırma, soruşturma işlemleri genellikle maarif müfettişleri tarafından yürütülmektedir. Bu nedenle bu birimlere gelen şikayetlere ilişkin maarif müfettişlerinin değerlendirmelerinin önemli olduğu, yasa yapıcılara ve uygulayıcılara yol göstereceği düşünülmüştür.

Bu araştırmada Başbakanlık İletişim Merkezi (BİMER) ve Cumhurbaşkanı İletişim Merkezi (CİMER) ne Gelen Şikayetler İle İlgili Maarif Müfettişlerinin, İlçe Milli Eğitim Müdürlerinin ve Şube Müdürlerinin Görüşlerinin belirtilmesi amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik alt problemler aşağıda belirtilmiştir.

1. 2017-2018 Eğitim Öğretim yılında BİMER, CİMER ve MEBİM-ALO147’e yapılan başvuruların ve şikayetlerin konuları nelerdir?
2. BİMER ve MEBİM-ALO147’ ye en çok hangi kesimden başvuru ya da şikayet gelmektedir?
3. BİMER, CİMER ve MEBİM’ den gelen istek ve şikayetleri değerlendirirken okul vizyonundan ve yönetim felsefesinden nasıl yararlanılmaktadır?
4. CİMER, BİMER, MEBİM-ALO 147’ye yapılan şikayetler eğitim yönetim sürecini ve kamuda çalışan personellerin motivasyonunu etkilemekte midir? Nasıl?
5. CİMER, BİMER, MEBİM-ALO 147’ye yapılan şikayetlerde okulun fiziki, sosyal, çevresel konumu ve öğrenci durumları dikkate alınmakta mıdır?

⁴³² Lisansüstü Öğrencisi vd., ilgin.ozben@gmail.com

⁴³³ Lisansüstü Öğrencisi vd., Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bölümü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi, nazmiyeeski@hotmail.com

⁴³⁴ Prof. Dr., Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bölümü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı,, ilgunbayi@akdeniz.edu.tr

6. CİMER, BİMER, MEBİM-ALO 147'ye yapılan şikayetleri yanıtlarken dikkate alınan unsurlar nelerdir?
7. CİMER-BİMER VE MEBİM-ALO 147'yi iyileştirmek-geliştirmek için önerileriniz nelerdir?
8. Maarif Müfettişleri, İlçe Milli Eğitim İlçe Müdürleri ve Şube Müdürleri BİMER, CİMER VE MEBİM 'ı bir şeye benzetseler neye benzetirler?

Araştırma betimsel nitel bir araştırmadır. Araştırmanın modeli betimsel çoklu durum desenli, açıklayıcı durum çalışması modelidir. BİMER, CİMER ve MEBİM-ALO147' ye Yapılan Şikayetlerle İlgili Maarif Müfettişlerinin, İlçe Milli Eğitim Müdürlerinin ve Şube Müdürlerinin Görüşleri araştırılmaya çalışılacaktır.

Araştırmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilecektir. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu, ilgili yazından yararlanılarak araştırmacı ve danışmanı tarafından geliştirilmiştir. Söz konusu yarı yapılandırılmış görüşme formu bizzat araştırmacı tarafından uygulanacaktır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmaya katılanların demografik özellikleri ve betimsel taramalar yapılacak olup, ikinci bölümde ise değişim ve uygulamaları ile ilgili yaşanan problemler araştırılması hedeflenmiştir. Araştırmaya katılan Maarif Müfettişlerinin, İlçe Milli Eğitim Müdürlerinin ve Şube Müdürlerinin cinsiyet, kıdem, çalışma süreleri, yaş gibi özelliklerin frekans dağılımı ve yüzdeleri belirtilecek basit tablolar ile sunulacaktır

Araştırma sonuçları, belirtilen temalar altında "Bimer, Cimer ve Mebim- Alo 147 'ye Gelen Şikayetler ile İlgili Maarif Müfettişlerinin, İlçe Milli Eğitim Müdürlerinin ve Şube Müdürlerinin Görüşlerini yansıtan bulguları içerecek olup, bu bulgular, görüşlerdeki kişilerarası gerçekliğin yanı sıra bireysel gerçekliğin ortaya çıkarılması adına katılımcılar tarafından metaforlarla desteklenecek ve sonuçlar çalışma sonrası sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Cimer, Bimer, Mebim, Maarif Müfettişi*

TÜRKİYE'DE OKUL LİDERLERİ, SOSYAL ADALET LİDERLİĞİ VE GÖÇMEN ÖĞRENCİLERİN EĞİTİMİ VE FARKLI ÜLKE UYGULAMALARI

Esen Arzu KAYMAN⁴³⁵

ÖZET

Sosyal adalet lideri olarak gerek okul müdürlerinin gerekse öğretmenlerin özellikle dezavantajlı öğrencilerin eğitimine, öğretime ulaşmadaki fırsat eşitsizliğini önlemeye ve uyum ve eğitim konusunda başarıya ulaşmalarında, fırsat yaratmada daha etkili olmaları beklenmektedir.

Okul müdürlerinin, genelde dezavantajlı özelde göçmen öğrencilerin başarılı olmalarını sağlayabilmek, yetkinliklerini geliştirebilmelerine yardım etmek ve eğitim öğretim ortamları oluşturabilmek için uygun okul ve sınıf ortamlarını oluşturma sorumlulukları vardır. Okul liderleri ve öğretmenleri, sosyal adalet liderliği özelliklerini kullanarak, stratejiler üretmek, fark yaratmak ve öğrenciler için en etkili öğrenme ortamlarını oluşturmak konusunda destek alabilir ve etkin kararlar, uygulamalar gerçekleştirebilir.

Etkili bir sosyal adalet liderliği duygusu oluşturmak, okul liderlerini ve öğretmenlerini, kendilerini bu konuda geliştirmeleri için desteklemek ve eğitim fırsatları oluşturmak gerekmektedir.

Çalışmada, ülkemizde, sosyal adalet liderliği ve göçmen çocukların eğitimi için öğretmen destek programını farklı ülkelerdeki uygulamalar ile karşılaştırmalı olarak irdelemek amaçlanmıştır. Çalışma ile, söz konusu liderlik özellikleri ülkemizde nasıl işe koşulmaktadır, okul müdürleri ve öğretmenlerinin dezavantajlı çocuklar için en etkili şekilde destek olabilmeleri için aldıkları destek programlarını farklı ülkelerdeki uygulamalar ile karşılaştırmak ve konu ile ilgili durum tespiti yapmak amaçlanmıştır. Durum tespiti ile nasıl bir uygulama yapılabilir sorusuna da yanıt aranmaktadır.

Çalışmada, ülkemizde, sosyal adalet liderliği ve göçmen çocukların eğitimi için öğretmen destek programını farklı ülkelerdeki uygulamalar ile karşılaştırmalı olarak irdelemek amaçlanmıştır. Çalışma ile, söz konusu liderlik özellikleri ülkemizde nasıl işe koşulmaktadır, okul müdürleri ve öğretmenlerinin dezavantajlı çocuklar için en etkili şekilde destek olabilmeleri için aldıkları destek programlarını farklı ülkelerdeki uygulamalar ile karşılaştırmak ve konu ile ilgili durum tespiti yapmak amaçlanmıştır. Durum tespiti ile nasıl bir uygulama yapılabilir sorusuna da yanıt aranmaktadır.

Karşılaştırmalı eğitim ilkeleri altında farklı ülkelerde ve ülkemizdeki sosyal adalet liderliği ve göçmen öğrencilerin eğitimi araştırması, liderlerin öğrencilerin eğitimi konusunda desteklenmesi konusunda nitel araştırma yapılması ve karşılaştırılması.

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *sosyal adalet liderliği, okul liderliği, göçmen öğrencilerin eğitimi, okul liderlerinin destek eğitimi*

⁴³⁵ Dr., esenarzukayman@gmail.com

EĞİTİMDE İÇ DENETİM UYGULAMALARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Şifanur BATTAL⁴³⁶, Münevver ÇETİN⁴³⁷

ÖZET

Kamu kurumlarının denetimi için önerilen, 24 Aralık 2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi Ve Kontrol Kanununa göre iç denetim: “Kamu idaresinin çalışmalarına değer katmak ve geliştirmek için kaynakların ekonomiklik, etkililik ve verimlilik esaslarına göre yönetilip yönetilmediğini değerlendirmek ve rehberlik yapmak amacıyla yapılan bağımsız, nesnel güvence sağlama ve danışmanlık faaliyetidir” (2003, m.63). İç denetimin amacı, kuruluşun sorumluluklarını etkin olarak yerine getirmesinde, kuruluş personeline yardımcı olmaktır (Sarıkaya, 2008). Eğitim kurumlarında denetim ve rehberlik faaliyetlerine ilişkin 24 Mayıs 2014 tarih ve 29009 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Rehberlik ve Denetim Başkanlığı ile Maarif Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliğine bakıldığında maarif müfettişlerin görevleri arasında iç denetimin (öğretmen denetimi) yer almadığı görülmektedir. 2508 sayılı Tebliğler Dergisinde “okul müdürünün görev yetki ve sorumluluğu” başlığı altında doğrudan denetim ve değerlendirme ile ilgili olanlar bulunmaktadır (MEB, 2000):

“ 3.Millî Eğitim Temel Kanununda belirlenen temel ilke ve amaçların yanında okulun özel amaçlarını gerçekleştirebilmek için çalışma planlarını yapar, uygular ve denetler.Okuldaki eğitim-öğretim ve yönetimin bir disiplin içerisinde yürütülmesini sağlar.

9.Yıllık, ünite ve günlük planların eğitim programlarına göre hazırlanmasında ve diğer çalışmalarda öğretmenlere rehberlik eder, öğretmenlerin çalışmalarını denetler.

10.Öğretmenlerden ders yılı başında yıllık plan alır, planları tasdik eder, uygulanıp uygulanmadığını denetler.

13.Öğretmenlerin meslekleri ile ilgili alanlarda yetişmelerini teşvik eder ve bu konuda gerekli tedbirleri alır.Ders yılının çeşitli zamanlarında öğretmenlerin derslerini ve diğer faaliyetlerini yakından izler.

18.Personelin performansını sürekli gözetip değerlendirerek, verim düşüklüğü varsa bunun sebeplerini araştırır, personelin yeteneklerini göz önünde bulundurarak istihdam eder,onlara rehberlik eder,iş başında yetişmelerini sağlar, daha üst kademeye hazırlanmalarına yardımcı olur.

49.Öğretmenlerin laboratuvar, kütüphane ve spor salonları gibi sosyal tesisleri kullanmalarını izler.”

2014 yılında yapılan düzenleme; okul müdürlerinin görev tanımı içinde yer alan bu hususlar ve yönetmelik hükümleriyle birlikte, okul müdürlerinin iç denetim yapmasının yasal dayanağını oluşturmaktadır.

⁴³⁶ Öğretmen, sifanurbattal@gmail.com

⁴³⁷ Prof. Dr., Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetim Denetimi Bilim Dalı, İSTANBUL,

Bu araştırmanın amacı iç denetimin devlet okullarında çalışan öğretmenlerin görüşlerine göre değerlendirilmesi ve politika yapıcılara öneriler üretebilecek somut tespitlerde bulunabilmektir. Bu amaç doğrultusunda şu alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Denetim sürecinin etkililiğinin, öğretmenin mesleki gelişimine katkısı ile ilgili öğretmen görüşleri nedir?
2. Denetim ve motivasyon arasındaki ilişki ile ilgili öğretmen görüşleri nedir?
3. Denetim sürecinin rehberlik edici olması ile ilgili öğretmen görüşleri nedir?
4. Öğretmenlere göre denetim kriterleri nasıl olmalıdır?
5. Denetimin okul gelişimi ve öğrenci başarısına etkisi ile ilgili öğretmen görüşleri nedir?
6. Denetim sonuçlarının paylaşılması ilgili öğretmen görüşleri nedir?
7. Öğretmenlerin, maarif müfettişi ve okul müdürlerinin yaptığı denetimle ilgili olumlu veya olumsuz görüşleri nelerdir?

Araştırma 2014 yılında yürürlüğe giren uygulama ile, okul müdürlerinin iç denetim ve rehberlik faaliyetlerine ilişkin öğretmen görüşlerinin derinlemesine incelenmesi ve yaşanan sorunlara çözüm sunması açısından önemlidir. Okul müdürünün yaptığı iç denetim; öğretim sürecindeki eksikliklerin tespit edilip, iyileştirici önlemler alması açısından ve buna bağlı olarak öğrenci başarısının artması açısından önemlidir. Denetim sürecindeki rehberlik faaliyetleri, öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin sağlanması, çalışmalarının güncellenmesi ve okul başarısına katkı sağlaması açısından önemlidir. Ayrıca denetim sonuçlarının ilgililerle paylaşılması sistemin en önemli unsuru olan geri dönütün sağlanması; bu doğrultuda yapıcı adımlar ve iyileştirmeler yapılması noktasında önem arz etmektedir. Araştırma ile öğretmenlerin denetim sürecinde gözlemledikleri sorunlara ilişkin görüşlerinin derinlemesine değerlendirilmesi; gelecekte yapılacak denetimlerde uygulayıcılara yol göstermesi ve politika yapıcılara da ışık tutması açısından önemlidir.

Araştırma, nitel araştırma yöntemi içerisinde yer alan olgu bilim deseni çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma, değişkenlerini bilmediğimiz ve derinlemesine bir inceleme sonucunda değişkenlerini ortaya koymak istediğimiz araştırma sorularını cevaplamak için en uygun yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır (Creswell, 2007). Olgu bilim deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir bilgiye sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmada katılımcıların seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme yöntemindeki temel anlayış önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Katılımcılar; devlet okulunda görev yapma ve daha önce iç denetim geçirmiş olma ölçütlerine göre seçilen İstanbul ili Pendik ilçesindeki 18 öğretmenden oluşmuştur. Bununla birlikte öğretmenlerin cinsiyet, medeni durum, yaş, öğrenim durumu, branş ve kıdem değişkenleri ile müfettiş tarafından denetim geçirmediği de göz önüne alınmıştır. Katılımcıların gizliliğinin korunması amacıyla isimleri Ö1-Ö18 arasında kodlanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, okul müdürlerinin yaptığı denetim ve rehberlik faaliyetleri ile ilgili öğretmenlerin görüşlerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen ve alan uzmanları tarafından da uygunluğu tespit edilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Veriler yüz yüze yapılarak, ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınmıştır. Ses kayıtları, herhangi bir ifadeyi ya da kelimeyi tekrar dinlemede ve alıntı yapmada oldukça kullanışlıdır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilen verilerin analizinde nitel veri analiz tekniklerinden içerik analizi kullanılmıştır. Görüşme verilerinin içerik analizinde amaç, görüşme sürecinde toplanan verilerden birbirine benzeyenleri belirli temalar altında bir araya getirmek ve bunları düzenli bir şekilde sunmaktır (Cansız Aktaş, 2016).

Eğitim kurumlarında yapılan iç denetimin; öğretmenlerin mesleki gelişim ve motivasyonlarına etkisini, denetim sürecinin rehberlik edici olmasını, denetim kriterlerinin nasıl düzenlenebileceği ve neler olduğu, denetimin okul gelişimi ve ğrenci başarisına etkisini, denetim sonuçlarının paylaşılmasını ve denetimin etkililiğini araştırmak amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmadan elde edilen bulgular yorumlanarak sonuca ulaşılmıştır. Bu amaca bağlı olarak devlet okullarında çalışan öğretmenlerin cinsiyeti, medeni hali, yaşı, öğrenim düzeyi, görevi, kıdem süresi bu güne kadar grdđđ denetim sayısı, müfettiş tarafından denetlenme durumları ve okul müdürü tarafından denetlenme durumu ile denetlenme durumlarına ilişkin davranışlar şeklinde sıralanan özelliklerine göre öğretmenlerin görüşleri derinlemesine araştırılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerle 4 tema; ideal iç denetim, gelişim, süreci değerlendirme ve sonuçları paylaşma olarak oluşturulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre; öğretmenlerden iki veya daha fazla denetim geçirenler denetimin hem okul müdürü hem müfettiş tarafından yapılması ve öğretmenle aynı braştan olması gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Cinsiyet değerşkeni açısından iç denetim kriterlerinin kişiye özgü değerştirilebilir olması erkek öğretmenler tarafından belirtilmiştir. Mesleğin ilk yıllarında (2-5 yıl) ve son yıllarında (20+) olan öğretmenler iç denetimin verimi arttırdığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Branş değerşkenine göre araştırmaya katılan okulöncesi öğretmenleri denetleyicinin daha çok kişisel özellikleri üzerine görüş bildirmiş ve iç denetim sürecinin rahat geçtiğini ifade etmişlerdir. Diğer branş öğretmenleri denetleyicinin daha çok mesleki özellikleri ile ilgili görüş bildirmişlerdir. Medeni durum ve öğrenim durumu değerşkenlerinin öğretmenlerin görüşlerinde anlamlı etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin çoğu(f=12) iç denetimin öğretmenin gelişimine olumlu katkı yaptığı yönünde görüş bildirmiştir. şimdiye kadar geçirilen iç denetim uygulamalarının etkili olduğu(f=10) ancak öğretmenlere olumsuz hissettirdiği(f=15) tespit edilmiştir. Araştırmada en çarpıcı sonuç ideal bir iç denetimin geri dönüt vermesi(f=11) ve süreç içinde(f=8), okul müdürü tarafından(f=10) yapılması gerektiği yönünde olmuştur. Katılımcılardan 4 ğretmen daha objektif olması açısından denetimin hem okul müdürü hem de müfettiş tarafından yapılması gerektiğini belirtirken 2 ğretmen yansız ve alanda uzman olması açısından kesinlikle müfettiş tarafından yapılması gerektiğini belirtmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 8'i değerlendirme kriterleri ile ilgili hiç bir bilgiye sahip olmadığını; 3' ise denetimden önce değerlendirme kriterleri ile ilgili bilgilendirildiklerini belirtmiştir. Katılımcılardan 2 ğretmen denetimin tamamen formalite olduğunu, yapılmak için yapıldığını belirtmiş olup; denetimin gerekli olmadığı yönünde görüş paylaşmışlardır. Katılımcılardan 7 ğretmen denetleyicinin alanında uzman ve kendileriyle aynı branştan olması gerektiğini belirtirken, 10 ğretmen kişisel özelliklerinin daha etkili olduğu yönünde görüş bildirmiştir. Ayrıca katılımcılardan 2 ğretmen denetimin habersiz ve aniden yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Katılımcılardan 1 ğretmen okul müdürünün süreci dışarıdan izlemesi ve müdahale etmemesini olumlu, 1 ğretmen bu durumu olumsuz olarak değerlendirmiştir. Ayrıca 1 ğretmen denetim kapsamında zümre ğretmenlerinin de dersine girmek istediğini belirterek ağdaş denetim uygulamalarının gereklilik haline geldiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *iç denetim, ders denetimi*

ORTAOKULLARDA DAĞITILMIŞ LİDERLİK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ; ÖRGÜTSEL KİMLİK VE ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK İLE İLİŞKİSİ

Metin ÖZKAN⁴³⁸, Çiğdem ÇAKIR⁴³⁹

ÖZET

Küreselleşme olgusunun somut örneklerinin yaşandığı günümüzde yoğun bilgi üretimi, bilginin endüstrileşmiş olması, teknolojinin hızla ilerlemesi ve buna bağlı olarak iletişim ağlarının artması vb. sonucu yaşanan etkileşim süreçleri ile her alanda sürekli olarak değişim yaşanmakta ve bu hızlı değişimden sosyal sistemler de etkilenmektedir. Bu etkileşim süreçlerinin yaşandığı sosyal sistemlerden birisi okullarda da durum farklı değildir. Yapı, birey, kültür, liderlik, örgütsel davranış, karar verme, iç ve dış çevre vb. alt sistemlerden oluşan okullar tüm bunların etkileşimleriyle kaotik ortamlar olarak karşımıza çıkar.

Okullar gibi kaotik örgütlerde alışlagelmiş klasik yönetsel liderlik yaklaşımları değil bu alt sistemlerin etkileşim süreçlerinden yeni öğrenmeler gerçekleştirebilmek için statü farklılığı gözetilmeksizin örgütün bütün paydaşlarının bilgi, beceri, deneyim ve uzmanlığının ortak amaç için hareket etmesine imkan sağlayan örgütün amaçlarına ulaşması açısından gerektiğinde pragmatik uygulamaları da içinde barındıran liderlik yaklaşımları kabul görmektedir. Ayrıca burada gözden kaçırılmaması gereken husus tepe liderler gibi emir-komuta zinciri içinde hareket edildiğinde değil de bütün paydaşların kritik noktalarda sürece dahil edildiğinde onların motivasyonunun artarak örgüte yönelik algılarının ve örgütsel davranışlarının olumlu yönde etkileneceğidir. Bütün bunları dikkate aldığımızda karşımıza dağıtılmış liderlik yaklaşımı çıkmaktadır.

Dağıtılmış liderlik “Ne” sorusuyla sadece sonuca odaklanan kahraman liderlik yaklaşımı yerine “Nasıl” sorusu ile sürece odaklanan bir liderlik yaklaşımıdır (Spillane, 2005). Diğer bir deyişle liderlik uygulamaları merkeze alınmakta ve bu uygulamalarda her bir paydaş gerektiğinde başvurulacak bir zenginlik olarak kabul edilmektedir. Önemli olan bu zenginliklerden rehberlik ve yönlendirme ile uyumlu bütünler oluşturabilmektir (Woods vd., 2004; Bennett vd., 2003a; Bennett vd., 2003b; Bolden, 2011). Bu noktada çalışmaya konu olan okulları dikkate aldığımızda okulun yapısı, vizyonu, kültürü, karar alma süreçleri, sorumluluk yapıları, çalışanlar arası ilişkiler, teşvik ve girişimcilik ruhu dağıtılmış liderlik uygulamalarının etkinliği açısından önem arz eden boyutlardır (Elmore, 2000; Gronn, 2000; Spillane, 2005).

Eğitimin her seviyesinde okul liderleri ve öğretmenler etkileşim içindedirler. Bu etkileşim sürecinde okul yöneticisinin liderlik becerisi değil öğretmenlerini liderlik sürecine katma derecesi ve bunu okul kültürünün bir parçası haline getirmesi öğretmenlerin örgütlerine yönelik algılarını etkileyecektir. Öyle ki Dutton ve Dukerich (1991) örgütsel kimlik algısında örgüt vizyonunun, örgüt içi iletişim ortamının, örgütte kabul görmüş değer ve normların etkisi üzerinde durmaktadır. Diğer taraftan liderliğin dağıtılması öğretmenlerin özgüvenini arttıracak ve okul için girişimlerde bulunacaklar; kendilerine değer verildiği düşüncesiyle okul için daha fazla zaman ve çaba harcayacak dolayısıyla örgütsel vatandaşlık davranışı göstereceklerdir (DiPaola ve Hoy, 2005).

⁴³⁸ Yrd. Doç. Dr., ozkan.metin@gmail.com

⁴³⁹ Lisansüstü Öğrencisi vd., , cigdemcakir1905@hotmail.com

Dağıtılmış liderlik teorik olarak Gibb'in (1947, 1954) çalışmalarına dayandırılmakta olup 2000'li yıllarda ampirik çalışmalara konu olmuştur. Türkçe alanyazında teorik (Baloğlu, 2011a, 2011b) oldukça sınırlı sayıda ve ampirik olarak (Baloğlu, 2012; Korkmaz ve Gündüz, 2011; Özdemir, 2012; Taşdan ve Oğuz, 2013; Kılınç, 2014; Şahin, Uğur, Dinçel, Balıkçı ve Karadağ, 2014; Yılmaz, 2014; Ağırdaş, 2014; İşcan, 2014; Yılmaz ve Turan, 2015; Arabacı, Karabatak ve Polat, 2016; Adıgüzel, 2016; Özkan ve Çakır, 2017) daha çok ölçek geliştirme, ölçek uyarlama ve sınırlı sayıda tez çalışmasına konu olmuştur. Alanyazında sınırlı sayıda dağıtılmış liderlik çalışmasının yapılmış olması araştırmacıyı bu araştırmanın yapılmasına sevk eden durumlardır. Bu bağlamda araştırmada "Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin dağıtılmış liderlik algıları örgütsel vatandaşlık davranışlarını açıklamakta mıdır; bu ilişkide örgütsel kimlik algısının aracılık rolü var mıdır?" sorusuna cevap aranacaktır.

Araştırmada betimsel nitelikte ilişki tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, iki ya da daha çok değişken arasında birlikte değişim varlığını belirlemeyi amaçlayan tarama modelidir (Karasar, 2014: 83). Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre dağıtılmış liderlik, örgütsel kimlik ve örgütsel vatandaşlık düzeyleri arasındaki ilişki, öğretmenlere uygulanan ölçeklerle belirlenmeye çalışılacaktır. Bu çerçevede;

- a) Dağıtılmış liderlik ile örgütsel kimlik arasındaki ilişki,
- b) Örgütsel kimlik ile örgütsel vatandaşlık arasındaki ilişki,
- c) Dağıtılmış liderlik ile örgütsel vatandaşlık arasındaki ilişki,
- d) Örgütsel kimliğin, dağıtılmış liderlik ile örgütsel vatandaşlık arasındaki ilişkiye etkisi

incelenecektir.

Araştırma evreni Gaziantep il merkezinde, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ortaokullarda görev yapan 5073 resmi ortaokul öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme, bir araştırmada gözlem birimlerinden belli niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesnelere ya da durumların belirlenen ölçütü karşılayan birimler olarak örnekleme alınmasıdır (Büyüköztürk vd., 2012: 91). Örnekleme ölçütleri araştırma yapılacak okulların seçiminde okul müdürlerinin görev yaptıkları okullarında en az iki yıl çalışmış olması şartı; öğretmenlerin ise okuldaki uygulamalar ile ilgili değerlendirme yapabilmeleri için en az bir yıl gibi bir süre beraber çalışmış olmaları şartı olarak belirlenmiştir. Araştırma örneklemini 360 ortaokul öğretmeni oluşturmaktadır.

Araştırma verileri Dağıtılmış Liderlik Ölçeği, Örgütsel Kimlik Ölçeği ve Örgütsel Vatandaşlık Ölçeği ile toplanmıştır.

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Dağıtılmış Liderlik, Örgütsel Kimlik, Örgütsel Vatandaşlık, Yapısal Eşitlik Modeli, Aracılık Etkisi*

OKUL MÜDÜRLERİNİN İNSAN İLİŞKİLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMENLERİN BAKIŞ AÇILARI

Gizem ÇAKAL⁴⁴⁰, Salih Paşa MEMİŞOĞLU⁴⁴¹

ÖZET

İnsan ilişkileri, insanların birbirleri ve çevreleri ile etkileşim süreci olduğundan yönetimde insan ilişkilerinin konusu da insan-insan ilişkisidir. Etkili okul yönetimi içinse insan ilişkileri, tüm yönetsel görevlerin uygulanmasını etkilediğinden oldukça önemlidir. Zira değişimi etkilemek ve işbirliğine dayalı bir gelişme ortamını teşvik etmek için, bir yöneticinin bu becerileri tanıma, içselleştirme ve uygulama becerisine sahip olması gerekir.

İnsan ilişkilerinin amacı örgütsel hedeflere ulaşmak ve dolayısıyla da örgütü etkili kılmaktır. Bu noktada en önemli görev de yöneticilere düşmektedir. Ancak etkili yöneticiler örgütlerini etkili kılabilirler. Çünkü bu süreçte örgütün tüm unsurları ile eşgüdümünü sağlamak zorundadır. Bunun yolu da yöneticinin sahip olduğu insan ilişkileri becerileri ile bu becerileri uygulayabilme yeteneğinden geçmektedir.

Bu araştırma da, okul müdürlerinin insan ilişkilerine ilişkin becerilerinin öğretmenlerin bakış açılarıyla ortaya koyulmasını amaçlamaktadır.

Tekirdağ ili merkez Süleymanpaşa ilçesindeki liselerde görev yapan okul müdürlerinin insan ilişkilerinin öğretmenlerin bakış açısıyla değerlendirilmesi amaçlanan bu çalışmada amaca ulaşmak üzere aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okuldaki görevine yeni başlayan bir öğretmenin okula intibak sürecinde okul müdürünün tutumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?
2. Okul müdürünüzün öğretmenlerin güçlü yanlarını vurgulamadaki tutum ve davranışlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?
3. Öğretmenlerin okul müdüründen mesleki bir yardımı çekinmeden istemeleri konusunda okul müdürünüzün yaklaşımını nasıl değerlendiriyorsunuz?
4. Okul müdürünüzü uygarca tutum ve davranışları konusunda nasıl değerlendiriyorsunuz?
5. Okul müdürünüzün başarılı bir öğretmeni takdir etme konusundaki duyarlılığını nasıl değerlendiriyorsunuz?
6. Okul müdürünüzün öğretmenlerin kişiliğine karşı gereken saygıyı gösterme konusundaki davranışlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?
7. Okul müdürünüzün öğretmenlerin duygularını anlama ve kendisini onların yerine koyabilmesine ilişkin davranış biçimlerini nasıl değerlendiriyorsunuz?
8. Okul müdürünüzün öğretmenlerin bireysel farklılıklarına ilişkin duyarlılığını nasıl değerlendiriyorsunuz?
9. Öğretmenlerin inisiyatif alma konusunda okul müdürünün yaklaşımını nasıl değerlendiriyorsunuz?

⁴⁴⁰ Öğretmen, gizem.aktas.cakal@gmail.com

⁴⁴¹ Prof. Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi, memisoglus@hotmail.com

10. Okul müdürünüzün öğretmenlere yönelik demokratik yaklaşımını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Okul müdürlerinin insan ilişkilerine ilişkin öğretmenlerin bakış açılarının belirlenmesine yönelik bu nitel araştırmada durum çalışması deseni kullanılmıştır.

Bu araştırmada, çalışma grubunu belirlemek üzere zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak veren amaçlı örnekleme yolu izlenmiştir. Araştırmamızın örneklemini Tekirdağ ili merkez Süleymanpaşa ilçesinde mevcut farklı türlerdeki 15 lisede görev yapmakta olan 30 öğretmen oluşturmaktadır.

Araştırma verileri, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak standartlaştırılmış açık uçlu soru tekniğine uygun bir şekilde hazırlanmış sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan sorulara eğitim yönetimi ve denetimi alanında uzman akademisyenlerin görüşleri alınarak son hali verilmiştir. Öğretmenlerin uygun oldukları saatlerde, yüz yüze yapılan görüşmeler yoluyla araştırma bulguları toplanmıştır. Veri toplama aşamasında görüşmecilerin araştırma sorularına verdiği yanıtlar bizzat görüşmecilerin kendisi ya da araştırmacı tarafından görüşme formuna kaydedilmiştir. Bu şekilde öğretmenlerin gerçek düşünce ve deneyimlerini yansıtmasında görüşmeci yanlılığı ve öznelliğinin doğuracağı zararları engellemek amaçlanmıştır.

Bu çalışma kapsamında elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Bu kapsamda kategorilerin belirlenmesinde literatür taraması yapılarak ilgili alanyazında yöneticilerin insan ilişkileri becerileri ile insan ilişkilerinde tutum ve davranışlarını ortaya koyan başlıklar incelenmiş ve bunlara uygun içeriklerin değerlendirilmesinden yararlanılmıştır. Bu doğrultuda birbirine benzeyen veriler belirli kavramlar ve kategoriler çerçevesinde bir araya getirilmiş, anlaşılabilir bir şekilde düzenlenerek yorumlanmıştır. Yorumlar arasındaki benzerlik, farklılık ve ilişkiler dikkate alınarak öğretmenlerin görüşleri temalara yerleştirilmiştir. Her bir görüşün hangi sıklıkla tekrar ettiği bulunup veriler sayısallaştırılmış ve ilgili tablolarda sunulmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 19'u (%63,3) kadın, 11'i (%36,7) erkek olup, 25'i (%83,3) lisans, 5'i (%16,7) lisansüstü eğitim mezunudur. 10 yıl ve altı mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin sayısı 11 (%36,7), 11-20 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin sayısı 6 (%20), 20 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin sayısı ise 13 (%43,3)'tür.

Okul müdürlerinin oryantasyon kategorisine göre insan ilişkileri yaklaşımlarına ilişkin öğretmen görüşleri arasında en sık tekrar edilen "yardımcı" ve "ilgili" kodları okul müdürlerinin genel olarak göreve yeni başlayan bir öğretmenin okula intibak sürecinde kendisinden beklenildiği üzere yardımcı ve ilgili oldukları sonucunu vermektedir.

Okul müdürlerinin destekleme ve geliştirme kategorisine göre insan ilişkileri yaklaşımlarına ilişkin öğretmen görüşleri arasında en sık tekrar edilen okul müdürlerinin "öğretmenlerin güçlü ve zayıf yönlerinin farkında olma" ve "öğretmenlere potansiyellerini geliştirmeleri için destek olma" kodları, genel olarak okul müdürlerinin öğretmenlerin iyi ve güçlü yönlerini bildiklerini ve potansiyellerini geliştirmeleri için öğretmenlere karşılaştıkları fırsatlardan yararlanma konusunda destek oldukları sonucunu vermektedir.

Okul müdürlerinin işbirliği kategorisine göre insan ilişkileri yaklaşımlarına ilişkin öğretmen görüşleri arasında en sık tekrar edilen okul müdürünün "yardıma hazır" olması kodu, genel olarak okul müdürlerinin işbirliğine açık olduklarını, herhangi bir mesleki yardıma ihtiyaç duyduklarında öğretmenlere yardım etmeye hazır bulduklarını ortaya koymaktadır.

Okul müdürlerinin tutum ve davranış kategorisine göre insan ilişkileri yaklaşımlarına ilişkin ğretmen görüşleri arasında en sık tekrar edilen okul müdürünün “kibar” ve “modern” olması kodları, genel olarak okul müdürlerinin öğretmenlere karşı son derece nazik oldukları ve modern birer lider oldukları sonucunu vermektedir.

Okul müdürlerinin güdüleme kategorisine göre insan ilişkileri yaklaşımlarına ilişkin ğretmen görüşleri arasında en sık tekrar edilen okul müdürünün “takdir eden” kodunun, okul müdürlerinin genellikle başarıyı ve başarılı öğretmenleri çeşitli şekillerde teşekkür ederek onure ettiğini, bunun da öğretmenlerin iş doyumlarında büyük bir tatmin yarattığını gösterdiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Okul müdürlerinin insan değer ve onuru kategorisine göre insan ilişkileri yaklaşımlarına ilişkin ğretmen görüşleri arasında en sık tekrar edilen okul müdürünün “saygılı” olması kodu, okul müdürlerinin insan varlığına, kişiliğine, aynı fikirde olmasa dahi farklı fikirlere saygılı olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

Okul müdürlerinin empati kategorisine göre insan ilişkileri yaklaşımlarına ilişkin ğretmen görüşleri arasında en sık tekrar edilen okul müdürünün “duyarlı” olması genellikle okul müdürlerinin başkalarının duygu ve düşüncelerini anlamada duyarlı bir yaklaşım sergilemekte olduğunu göstermektedir.

Okul müdürlerinin farklılıkları yönetme kategorisine göre insan ilişkileri yaklaşımlarına ilişkin ğretmen görüşleri arasında en sık tekrar edilen “duyarlı” ve “farkında” olma kodları, okul müdürünün çalışanların bireysel farklılıklarını iyi bildiğini ve farklılıklara karşı duyarlı olduğunu göstermektedir.

Okul müdürlerinin özerklik tanıma kategorisine göre insan ilişkileri yaklaşımlarına ilişkin ğretmen görüşleri arasında en sık tekrar edilen okul müdürünün “destekleyici” olması kodu, genel anlamda okul müdürlerinin öğretmenlere inisiyatif alma konusunda destek verdikleri sonucunu ortaya koymaktadır.

Okul müdürlerinin demokratik yaklaşım kategorisine göre insan ilişkileri yaklaşımlarına ilişkin ğretmen görüşleri arasında en sık tekrar edilen okul müdürünün “sorumlulukları paylaşması” ve “herkese eşit mesafede olması” kodları okul müdürünün otoriteyi paylaşmak üzere öğretmenlerin kararlara katılımını sağladıkları, grup yeleri arasında ayrımcılık yapmayarak herkese eşit mesafede bulunmaya zen gösterdiği ve bu bağlamda ayırım yapmadan herkesin fikirlerine eşit oranda değer verdiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: *ğretmen, Okul Müdürü, İnsan İlişkileri*

GEÇİCİ KORUMA KAPSAMINDAKİ YABANCI (SURİYELİ) ÖĞRENCİLERİN EĞİTİM ALDIĞI GEÇİCİ EĞİTİM MERKEZİNDEKİ (GEM) YÖNETİCİLERİN OKUL DENETİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Ahmet KILIÇ⁴⁴²

ÖZET

Avrupa devletleri Suriye’de yaşanan tarihteki en büyük savaş göçünden etkilenmemek için göçmenleri topraklarına kabul etmemekte direnirken, Türkiye bu duruma duyarsız kalmamış, Suriyeli savaş mağdurlarına kucak açmıştır. Türkiye’ye göç ile beraberinde de barınma, sağlık v.b sorunları ciddi boyutlara ulaşmıştır. İçlerinde %53’ten daha fazla sayıda 18 yaş altı çocuk ve gençler olan Türkiye’deki Suriyeliler bakımından yaşanan en önemli sorunlardan birisi ve hatta orta ve uzun vadede belki de en önemlisi Suriyeli sığınmacıların çocuklarının eğitime ulaşma konusunda yaşadıkları sorunlardır. UNICEF Türkiye’deki çocukların %73’ünün okula gitmediğini açıklamaktadır (Erdoğan, 2015: 132). Gaziantep’te son yıllarda faaliyet gösteren, insana yapılan örnek bir yatırım olan Geçici Eğitim Merkezleri sayesinde bu oranın düşmesi beklenmektedir. Bu oran ne kadar düşerse düşsün, okulların denetimine ilişkin sorunları da beraberinde getirmiştir.

Araştırmada nitel yöntemlerden görüşme tekniği kullanılmıştır. Toplam 9 yöneticiyle görüşülmüş ve dört adet açık uçlu soru sorular sorulmuştur. Araştırma verileri literatür tarama tekniği kullanılarak desteklenmiştir. Literatür taraması, daha önceki literatürün defalarca belirlemiş olduğu ve bundan dolayı anlamlı ve önemli kavramlara ve ilişkilere karşı kuramsal duyarlılığı arttırmak için kullanılabilir (Burke & Lary, 2014: 63. Çev: Demir) bir araştırmadır.

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Göç, Denetim, Geçici Eğitim Merkezi.*

⁴⁴² Öğretmen, ahmet_kilic_27@hotmail.com

İRANLI YAZAR CELÂL ÂL-İ AHMED'İN HİKÂYESİNDE OKUL MÜDÜRÜ VE EĞİTİM

Ahmet KILIÇ⁴⁴³

ÖZET

Şah döneminde yaşayan Celâl Âl-i Ahmed (1923-1969) makale, seyahatname ve monografi gibi birçok farklı türde eserler üretmiştir. Hikâyeciliğiyle ün yapmış İranlı yazarın en çok okunan hikâye (kısa roman) kitabı ise 1959 yılında yazdığı “Okul Müdürü” adlı eseridir. Eserin orijinal adı ise “Müdüri-i Medrese” dir. On dokuz bölümden oluşan eser, mizahi bir üslupla bir eğitim öğretim yılında (üç dönem) yaşanan olayları ele almaktadır. Hikâye, ayrıntılı tasvirlerle dönemin okul işleyişindeki aksaklıklar, veliler, bürokrasi işleri, toplumsal sorunlar, görevini layıkıyla yapmayan okul müdürleri, monoton memuriyet hayatı vb. konuları işler. Bu hikâyede eğitim yöneticisi vasıfları anlatılarak, eğitim yönetimini alışlagelmişin dışında farklı bir üslupla okurlara sunulmuştur.

Nitel bir araştırma olan bu çalışma, Celâl Âl-i Ahmed'in (1923-1969) yazmış olduğu “Okul Müdürü” adlı eserin analizi yapılmıştır. Hikâye, edebi bir eserin özelliklerini analiz etme yoluna gidilmeden, anlatılan konulardan hareketle eğitim yöneticisi vasıfları tespit edilerek eleştirel bir yaklaşımla inceleme yapılmıştır. Literatür çalışması yapılarak da İran ve Türkiye’de eğitim yönetimi işleyişi mukayese edilmiştir.

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Eğitim Yönetimi, Okul Müdürü.*

⁴⁴³ Öğretmen, ahmet_kilic_27@hotmail.com

ÜNİVERSİTE DERS KİTAPLARINDA EĞİTİM-EKONOMİ İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Ahmet KILIÇ⁴⁴⁴

ÖZET

Eğitim-politika ilişkisi ülke yönetiminden sorumlu kişilerin eğitimin ekonomik sorunlarına sistemik bir bakış açısı kazandırmayı amaçlar. Politikacıların eğitimle ilgili kararları hükümetlerin geçici, dönemlik planları doğrultusunda olduğu sürece öğrenim gören genç nesiller hiç şüphesiz olumsuz etkilenecektir. İyi yapılandırılmış ekonomik temelli eğitim sistemleri ise eğitimde girdi-çıktıları dengeli hale getirilmesine vesile olup, öğretimi sonuç odaklı değil süreç odaklı hale getirecektir. Maalesef eğitimcilerin çoğunluğu tarafından, eğitimin ekonomi ilişkisinden ilk anlaşılan öğretmen maaşları yahut eğitime harcanan kırtasiye masrafları olmaktadır. Lakin ekonomi kavramı çok boyutlu olduğu unutulmamalıdır. Bir öğrencinin tüm eğitim hayatının maddi boyutunu da içine alabilecek bir bilim alanı, devletin eğitime verdiği kesintisiz değer de göstergesidir aynı zamanda.

Genç bir nüfusa sahip olan ülkemizde her geçen gün eğitime daha çok ihtiyaç duyuluyor, okulların öğrencilere daha çok mesleki yeterlilik kazandırması bekleniliyor. Öğrenciler eğitim süreci sonunda atanamama, iş bulamama gibi kaygılarının başında da eğitim-ekonomi ilişkisi en temel rol oynamaktadır. Öğrenci başına düşen eğitime harcanan maddi kaynaklar artmakta ve bunun karşılığını ise öğrenciler üniversite sonrası alamamaktadır. Bu sorun öğrencileri okullara olan eğitim sonrası iş garantisi güvenini sarsmakta ve öğrencilerde ekonomik kaygı düzeyinin artmasına sebep olmaktadır.

Bu durum da eğitim-ekonomi ilişki boyutunun ders kitaplarında öğrencilere sorunlarına cevap bulabilecek düzeyde olması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Çalışmada nitel araştırma tekniği kullanılmıştır. Üniversitelerde ders kitabı olarak okutulan ve YÖK'ün Kur tanımına uygun olarak basılmış 11 farklı Eğitim Bilimine Giriş ders kitapları literatür taraması yapılmıştır. Literatür taraması, daha önceki literatürün defalarca belirlemiş olduğu ve bundan dolayı anlamlı ve önemli kavramlara ve ilişkilere karşı kuramsal duyarlılığı arttırmak için kullanılabilir bir araştırmadır (Johnson, 2014).

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Eğitim, Ekonomi, Eğitim Ekonomisi.*

⁴⁴⁴ Öğretmen,ahmet_kilic_27@hotmail.com

LİDERİN YIKICI YÜZÜNÜN EĞİTİM ÖRGÜTLERİNE YANSIMALARI

Necdet KONAN⁴⁴⁵, Büşra BOZANOĞLU⁴⁴⁶, Remzi Burçin ÇETİN⁴⁴⁷

ÖZET

Karmaşık ve üzerinde oldukça çok çalışılan bir konu olan liderlik, örgütlerin başarısında anahtar rol oynaması sebebiyle birçok araştırmaya konu olmuştur. Liderlerin örgüt içerisinde, örgüt üyelerinin refah ve performansını artırılmasında ve örgüt başarısında merkezi bir rol üstlenmesi bu ilginin nedenini ortaya çıkarmaktadır (Şeşen, Maşlakçı ve Sürücü, 2017: 26). Popüler çalışma konusu liderlerin olumlu ve üstün yönleri olsa da liderliğin karanlık yüzü olarak adlandırılan olumsuz/kötü liderlerin de örgüt üzerindeki etkileri, oldukça tartışılan konulardandır.

Alanyazının özellikle ilk zamanlarında, liderlerin hep iyi, “neredeyse insanüstü” (Gündüz ve Dedekorkut, 2015: 96) özelliklere sahip olduğu varsayılmış ve bu özelliklere sahip olmayan liderlerin yeterince lider olmadığı düşünülmüştür (Kellerman, 2004; Thoroughgood, Tate, Sawyer ve Jacobs, 2012; Akt. Gündüz ve Dedekorkut, 2014: 96). Özellikle liderliğin iyi ve üstün yönleri çalışılmış ancak liderliğin karanlık yüzü olan olumsuz liderlik konuları ikinci plana itilmiştir. Kellerman (2008), iyi liderliği oluşturmanın yolunun, kötü liderliği yok saymak ya da kabullenmenin aksine anlamak olduğunu ifade etmiştir. Kellerman, yaptığı liderlik çalışmalarında kötü liderlerin neden ve nasıl kötü olduklarını anlamının tüm toplumlara ışık tutacağını belirtir. Liderlerin kötü davranışlarının nedenini bazen ortamın özendirme, bazen yandaşların lideri kötü yola sapması için baştan çıkarmasına bağlamıştır. Esas olarak da liderlerin kişilik yapıları ve isteklerinin nitelikleri nedeni ile kötü davrandığını belirtmiştir (Kellerman, 2008: 21). Kötü ya da olumsuz kategorisinde incelenen çalışmalardan biri de yıkıcı liderliktir.

Yıkıcı liderlik; örgüt, lider, çalışanlar ve örgüt çevresi için çoğunlukla olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Yapıcılık yerine yıkıcı davranışlar sergilemeyi yeğleyen liderlerle çalışmak durumunda kalan örgüt üyelerinin performansı, iş doyumunu, motivasyonu ve işe bağlılığı ve güveni olumsuz yönde etkilenmektedir. Yıkıcı davranışlar çalışanları olumsuz etkilediği için örgütün verimliliğinin düşmesine de sebep olmaktadır. Bu nedenlerden dolayı kötü veya olumsuz liderler sınıfında yer alan yıkıcı liderliğin örgüt çalışanları, örgütün başarısı üzerindeki etkileri ve eğitimdeki yansımalarının incelenmesi, bu kapsamda bu liderlerle çalışma durumunda olan örgüt çalışanlarının yapması gerekenler ve baş etme yolları izleyenler için önemli bir konudur. Bu araştırmanın temel amacı olumsuz liderlik sınıflamasında yer alan yıkıcı liderliği ve eğitim ortamındaki yansımalarını incelemektir.

Yıkıcı liderlik ve eğitim örgütlerindeki yansımalarını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bu araştırma, mevcut durumu olduğu gibi ortaya koymayı amaçladığından betimsel bir araştırmadır. Betimsel araştırmalar olay ve durumların detaylı olarak betimlenmesi amacıyla yapılır. Araştırma verileri alan yazında yer alan konu ile ilgili çalışmalardan elde edilmiştir. Bu kapsamda ulaşılan veriler

⁴⁴⁵ Doç.Dr.,necdet.konan@inonu.edu.tr

⁴⁴⁶ Lisansüstü Öğrencisi vd., İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi, Malatya, bu-bozanoglu@hotmail.com

⁴⁴⁷ Lisansüstü Öğrencisi vd., İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi, Malatya, burcincetin@gmail.com

incelenmiş ve elde edilen bulgulardan yola çıkarak gerekli çözümler yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre yorumlar ve önerilerde bulunulmuştur.

Yıkıcı liderlik örgüt, lider, çalışanlar ve örgüt çevresi için çoğunlukla olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Yapıcılık yerine yıkıcı davranışlar sergilemeyi yeğleyen liderlerle çalışmak durumunda kalan örgüt üyelerinin performansı, iş doyumunu, motivasyonu, işe bağlılığı ve güveni olumsuz yönde etkilenmektedir. Yıkıcı davranışlar çalışanları olumsuz etkilediği için örgütün verimliliğinin düşmesine de sebep olmaktadır. Diğer örgütlerde olduğu gibi eğitim örgütleri içinde bir tehdit unsuru olan yıkıcı liderliğin çalışanlar için oluşturduğu olumsuz etkilerinin bu kadar geniş kapsamlı oluşu durumun önemini açığa çıkarmaktadır. Bu sınıflandırmaya giren olumsuz liderlerle baş edebilme yolları, örgütte ve çalışanlarda oluşturduğu olumsuz etkilerin ortadan kaldırılabilmesi yönündeki çalışmalar oldukça önemlidir. Özellikle okul yöneticilerinin, yıkıcı liderlik rolü baskın bir tutum ve davranış içinde olması, okulun iklimi, kültürü, insan ilişkilerinden okulun çıktısının niteliğine kadar, okulu bir bütün olarak etkileyebileceği göz önünde tutulması gerekir.

Anahtar Kelimeler: *Yıkıcı liderlik, olumsuz liderlik, eğitim örgütleri*

ÖĞRETMEN ADAYLARININ KURTULUŞ SAVAŞI İLE İLGİLİ BİR TABLOYU YORUMLAMALARI

Hasan COSKUN⁴⁴⁸

ÖZET

Günümüzde özellikle Türkiye ve Ortadoğu ülkelerinde en çok tartışılan konulardan biri savaş ve barıştır. Toplumun savaş ve barışa olan eğilimi güncel konjonktüre göre değişmektedir. Bunda eğitimin büyük bir rol oynadığı düşünülmektedir. Bundan dolayı öğretmen yetiştirme programlarında barış ve savaş konuları tartışmaya açılmalıdır. Bu bağlamda Atatürk'ün "Yurtta Sulh, Cihanda Sulh" özdeyişi ile ülkeyi gençlere bırakıyorum sözünü hatırlamakta yarar vardır. "Yurtta Sulh, Cihanda Sulh" konusu derste öğretmen adaylarıyla ayrıntılarıyla işlendi. Bu bağlamda önemli konulardan biri de öğretmen adaylarının savaş ve barış konusunda tarihsel ve güncel olayları nasıl algıladıkları, yorumladıkları ve düşüncelerini yazılı olarak ifade ettikleridir. Bu bağlamda "Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı" ders kitabında Kurtuluş Savaşı ile ilgili yer alan tablo ele alındı. Eserin bu bölümünde yapılan çalışmalara yer verilecektir.

Nitel araştırma yöntemiyle yapılan bu çalışmada doküman araştırma tekniği kullanılmıştır (bkz. Yıldırım ve Şimşek, 2008: 187 - 193). 2015 / 2016 öğretim yılında Pedagojik Formasyon Programında "Öğretim Teknolojileri ve Materyal (Geliştirme) Tasarımı" dersinde kullanılan ders kitabında Kurtuluş Savaşı ile ilgili bir tablo (Yanpar Yelken 2015) tartışmaya açıldı. Bu tablo ile ilgili 14 soru formüle edildi. Katılımcıların bir soru yazmaları önerildi. 52 katılımcıdan oluşan sınıfta beşer kişilik 10 grup oluşturdu. İki grupta altışar kişi yer aldı. İlk etapta her katılımcı kendi cevaplarını ve örnek soru ile cevabını yazdı. Daha sonra bireysel sorular tartışıldı ve harmanlandı. Böylece grubun çalışması ortaya çıktı. Bütün gruplar çalışmalarını grup liderlerine verdiler. Grup liderlerinden Zekiye İriş, gerekli redaksiyon çalışmalarını yaptıktan sonra grup çalışmalarını ders sorumlusuna verdi. Katılımcıların verdikleri cevapların içeriği değiştirilmeden ikinci bir redaksiyon ders sorumlusu tarafından yapıldı.

Araştırmacının izlenimlerine göre, öğretmen adayları konuya gerekli ilgiyi gösterdiler. Öğretmen adayları, konuyu okulda nasıl işleyecekleri bağlamında irdelediler. Araştırmanın bu aşamasında bir öğretmen adayının izlenimlerine yer verilecektir. Katılımcıların bazıları duygularıyla bazıları da bilgilerini kullanarak soruları yanıtlamışlar. Bana göre sorular duygularımıza hitap etmektedir. O nedenle arkadaşlarım da soruları duygu ağırlıklı yorumlamışlar. Tabi bilgi isteyen sorular da vardır. Arkadaşlarımın bu cevaplarda samimi olduklarını düşünüyorum. Böyle bir çalışma yaptırıp bize bu vatanın nasıl kazanıldığını tekrar hatırlattığınız için teşekkür ederiz.

Anahtar Kelimeler: *Eğitim, Barış, Savaş, Kurtuluş Savaşı*

⁴⁴⁸ Prof. Dr., hcoskun1952@gmail.com

PERFORMANS DEĞERLENDİRME SİSTEMİNE YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Figen EREŞ⁴⁴⁹, Derya KOÇAK BIÇAK⁴⁵⁰, İbrahim BIÇAK⁴⁵¹

ÖZET

Problem Durumu

Performans değerlendirme sistemi, öğretmen ve eğitim yöneticilerinin, belirlenen yeterliliklere göre ne ölçüde verimli çalıştıklarının tespit edilmesidir. Performans değerlendirme, iş görenlerin bireysel olarak örgüte yaptıkları katkının ayırt edilmesi, etkin sonuçlar için hedef belirleme, ödüllendirme, iş analizinde saptanan standartlara ne ölçüde yaklaştığına dair geri bildirim sağlanması yönünde eğitimin tüm paydaşlarına fayda sağlamaktadır. 29329 sayılı 17.04.2015 tarihli MEB Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinin 54. Maddesinde öğretmen performans değerlendirmesine yer verilmiştir. Yönetmelikte, Bakanlığa bağlı her derece ve türden eğitim kurumunda görev yapan ve adaylık sürecini tamamlamış olan öğretmenlerin başarı, verimlilik ve gayretlerini ölçmek üzere her ders yılı sonunda görev yaptığı kurumun müdürü tarafından değerlendirmesinin yapılacağı belirtilmiştir. Bu hüküm doğrultusunda 2015-2016 eğitim-öğretim yılı sonunda öğretmenler, kurum müdürleri tarafından performans değerlendirmesine tabi tutulmuştur. Gerçekleştirilen performans değerlendirmesi, okul müdürünün tek başına değerlendirme yapmasının denetimin amacına hizmet etmeyeceği yönünde tartışmalara yol açmıştır. Bu değerlendirme süreci sonunda eleştiriler göz önüne alınarak öğretmen performans değerlendirmesinin çoklu veri kaynağına dayalı olarak yapılması gündeme gelmiştir. Bakanlığın çoklu değerlendirme sistemine geçileceğini açıklaması üzerine 2016-2017 eğitim-öğretim yılında öğretmen performans değerlendirmesine yönelik kurum müdürleri herhangi bir işlem yapmamıştır. Bu süreci takiben yayınlanan “MEB Öğretmen Performans Değerlendirme ve Aday Öğretmenlik İş ve İşlemleri Yönetmeliği Taslağında” öğretmenlerin yılda bir kez çoklu değerlendiriciler tarafından performans değerlendirme formları ve dört yılda bir gerçekleştirilecek “Öğretmenlik Mesleği Yeterlilikleri Sınavı” üzerinden değerlendirileceği belirtilmektedir. Değerlendiriciler ise öğretmenin görev yaptığı eğitim kurumu müdürü, eğitim kurumundaki zümre öğretmenleri, zümre öğretmenleri haricindeki öğretmenler, sorumlu olduğu öğrencilerin velileri, sorumlu öğrencileri ve kendisi olarak belirlenmiştir. Bu değerlendirme ile öğretmenin, görevindeki gayret, verimlilik ve başarısının tespit edilmesi; bilgi ve beceri düzeyinin belirlenerek gerekli eğitim ihtiyacının tespit edilmesi ve buna yönelik tedbirlerin alınması; ödüllendirilmesinin sağlanmasının amaçlandığı ifade edilmektedir. Daha sonra Bakanlığın çalışmaları sonucu yeniden hazırlanan taslak öğretmen performans değerlendirme modelinin pilotlaması 23-31 Ekim 2017 tarihleri arasında 12 ilde ve 132 okulda MEBBİS performans değerlendirme modülü üzerinden gerçekleştirilmiştir. Değerlendirmeye öğrenciler, veliler, okul müdürleri, öğretmenler çevrimiçi anket üzerinden katılmıştır. Bu uygulama da bir dizi karşı görüşle eleştirilmiştir. Son olarak Milli Eğitim Bakanlığının 8 Mayıs 2018 tarihli illere gönderdiği resmi yazıda taslak yönetmelik ve değerlendirme formları ile ilgili olarak sendikalar ve YÖK aracılığı ile üniversitelerden görüş istendiği, bu görüşlerin uzmanlarca analiz edildiği, analiz çalışmaları sonucunda yeniden paydaş görüşlerine

⁴⁴⁹ Doç. Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, feres@gazi.edu.tr

⁴⁵⁰ Öğretmen, Şehit Mahmut Peşmen İlkokulu, Çorum, dkbicak@gmail.com

⁴⁵¹ Öğretmen, Habib Güleser Öztaş İlkokulu, Çorum, ibrahimbicak@gmail.com

sunularak geniş katımlı çalıştay ile söz konusu taslağın tamamlanacağı belirtilmiştir. 2017-2018 eğitim öğretim yılında yapılması gereken öğretmen performans değerlendirmesi analiz çalışmalarının bitmemiş olması nedeniyle ertelenmiştir. Yeniden yapılandırma sürecinde temel rolü alan öğretmenlerin görüşleri önem taşımaktadır. Bu çalışmada öğretmenlerin çoklu değerlendiricilerinin yer aldığı performans değerlendirme sistemini nasıl algıladıkları ve yorumladıkları anlaşılmasına çalışılmaktadır. Güncellenen performans değerlendirme sistemi çalışmalarına bilimsel katkı sağlayacağı umulmaktadır.

Amaç

Bu çalışmanın amacı Milli Eğitim Bakanlığınca güncellenmekte olan performans değerlendirme sistemine ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemektir. Bu amaçla aşağıdaki alt sorulara yanıt aranmıştır:

- 1- Okul müdürünün öğretmen performansını değerlendirmesine yönelik öğretmen görüşleri nelerdir?
- 2- Zümre öğretmenlerinin öğretmen performansını değerlendirmesine yönelik öğretmen görüşleri nelerdir?
- 3- Zümre öğretmenleri haricindeki diğer öğretmenlerin performans değerlendirmesine ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
- 4- Velilerin öğretmen performansını değerlendirmesine yönelik öğretmen görüşleri nelerdir?
- 5- Öğrencilerin öğretmen performansını değerlendirmesine yönelik öğretmen görüşleri nelerdir?
- 6- Öğretmenlerin kendi performanslarını değerlendirmelerine (öz değerlendirme) yönelik görüşleri nelerdir?

Anahtar kelimeler : Performans değerlendirme, Öğretmen

Yöntem

Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada olgu bilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Mevcut durumun belirlenmesi ve analiz edilmesine yönelik tarama türünde, betimsel bir araştırmadır. Bu çalışmada öğretmenlerin çoklu veri kaynağına dayalı olarak değerlendirileceği performans değerlendirme sistemine ilişkin algıları incelenmiştir. Katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Çorum-Sungurlu ilçesine bağlı merkez ve köylerden 10 ilkokul belirlenerek bu okullardan toplam 43 sınıf öğretmeni çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışmada öğretmenlerin performans değerlendirmeye yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunda yer alan sorular MEB Öğretmen Performans Değerlendirme ve Aday Öğretmenlik İş ve İşlemleri Yönetmeliği Taslağında yer alan performans değerlendiriciler temel alınarak hazırlanmıştır. Araştırma verilerinin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. Her bir soruya katılımcıların verdikleri cevaplar sırayla incelenmiştir. Verilen cevaplarda ortak görüşler ortaya çıkarılarak kodlar oluşturulmuştur. Kodlardan yola çıkılarak temalar ve bu temaları oluşturan alt temalar belirlenmiştir. Bulguların sunumunda her bir soru için ortaya çıkan temalar tablolaştırılmıştır. Geçerlik ve güvenilirliği artırmak amacıyla; araştırma süresince alan uzmanlarının görüşleri alınmış, araştırmacılar verileri ayrı kodlamalar yaparak değerlendirmiş ve bulgular katılımcıların ifadeleriyle desteklenmiştir.

Bulgular ve Sonuçlar

Okul müdürlerinin performans değerlendirmesine ilişkin bulgularda; adalet, mesleki yetkinlik ve okul iklimi temaları belirlenmiştir. Adalet teması, objektiflik ve ayrımcılık alt temalarında; mesleki yetkinlik teması ise yönetim-denetim bilgisi ve atanma yeterliliği alt temalarında incelenmiştir. En çok adalet temasına vurgu yapılmıştır. Okul müdürlerinin sendika, siyasi görüş, ikili ilişkiler vb. unsurlar nedeniyle adaletli davranamayacakları, nesnellikten uzak bir yaklaşım içinde olabilecekleri belirtilmiştir. Mesleki yetkinlik temasında okul müdürlerinin yönetim-denetim bilgi düzeyleri ve atanma yeterliliklerine yönelik olumsuz görüşler ne kmıştır. Ayrıca okul ikliminin de olumsuz yönde etkilenebileceği dile getirilmiştir.

Zümre ğretmeninin performans değerlendirmesine ilişkin bulgularda; nesnellik, iklim ve iletişim temaları belirlenmiştir. İklım teması çalışma ortamı ve rekabet alt temalarında incelenmiştir. En çok nesnellik temasına vurgu yapılmıştır. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu değerlendirmenin nesnel olmayacağını belirtmişlerdir. İklım temasında zümre öğretmenler arasında oluşabilecek rekabet ve çalışma ortamının bozulabileceği dile getirilmiştir. İletişim temasında zümre öğretmenlerin sürekli etkileşim içinde bulunmalarının olumlu sonuçlar doğurabileceği belirtilmiştir.

Zümre ğretmenleri harici diğer öğretmenlerin performans değerlendirmesine ilişkin bulgularda; alan hakimiyeti, okul iklimi, nesnellik temaları belirlenmiştir. İklım teması çalışma ortamı ve kutuplaşma alt temalarında incelenmiştir. En çok alan hakimiyeti temasına vurgu yapılmıştır. Diğer alan ğretmenlerinin kendi alanlarını yakından tanımamaları nedeniyle sağlıklı değerlendirme yapamayabilecekleri dile getirilmiştir. İklım temasında öğretmenler arasında oluşabilecek rekabet ve çalışma ortamının bozulabileceği belirtilmiştir. Nesnellik temasında ise değerlendirmelerin objektif yapılamayacağı ifade edilmiştir.

Velilerin performans değerlendirmesine ilişkin bulgularda; yeterlilik, nesnellik, insani ilişkiler, otorite ve saygılık temaları belirlenmiştir. En çok yeterlilik temasına vurgu yapılmıştır. Velilerin değerlendirme için yeterli bilgi ve bilinç düzeyine sahip olmadıkları; eğitim sürecine etkin katılmamaları nedeniyle değerlendirme sisteminin de dışında tutulmalarının gerektiği dile getirilmiştir. Nesnellik temasında objektif değerlendirme yapılamayacağı ifade edilmiştir. İnsani ilişkiler temasında ğretmen-veli iletişim ve etkileşiminin olumsuz yönde etkileneceği belirtilmiştir. Otorite ve saygınlık temasında ise öğretmenlik mesleğinin toplumsal statü, otorite ve saygınlığının azalacağı dile getirilmiştir.

z değerlendirmeye ilişkin bulgularda nesnellik ve mesleki gelişim temaları belirlenmiştir. En çok nesnellik temasına vurgu yapılmıştır. z değerlendirmenin tarafsız yapılamayacağı, öz eleştirinin yeterli düzeyde ve gerçekçi olamayacağı belirtilmiştir. Mesleki gelişim temasında ise öz değerlendirmenin kişisel ve mesleki gelişime katkı sağlayacağı yönünde görüşler ortaya kmıştır.

Öğrencilerin değerlendirmesine ilişkin bulgularda nesnellik, otorite, ğretmen-ğrenci ilişkisi ve motivasyon temaları belirlenmiştir. Otorite teması sosyal statü-saygınlık ve disiplin alt temalarında incelenmiştir. En çok nesnellik temasına vurgu yapılmıştır. Öğrencilerin tarafsız ve objektif değerlendirme yapamayacağı belirtilmiştir. Otorite temasında öğretmenlerin sosyal statü ve saygınlıklarının azalacağı ve okullarda disiplin sorunlarının artacağı dile getirilmiştir. Öğretmen – ğrenci ilişkisi temasında öğretmenlerle öğrenciler arasında olan iletişim, etkileşim ve ilişkilerin bozulabileceği yönünde görüşler ortaya kmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yeniden yapılandırılan performans değerlendirme sistemine öğretmenlerin kuşkuyla yaklaştıklarını ve nesnellikten uzak olduğu yönünde endişeleri olduğunu göstermektedir. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin en çok olumsuz bulduğu durum veli ve öğrencilerin öğretmenlerin performansını değerlendirmesine ilişkindir.

MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN ENDÜSTRİ 4.0 İÇİN HAZIR BULUNUŞLUKLARI (YENİMAHALLE ÖRNEĞİ)

Murat KOÇALI⁴⁵², Sevinç DEMİREL⁴⁵³

ÖZET

Günümüzün çağdaş eğitim yaklaşımı öğrencilerin; üreten, ekonomik ve sosyal gelişmelere katkı sağlayan, 21. yüzyıl becerilerine sahip bireyler olarak yetiştirilmesi esası üzerine kuruludur. Çağın gereklilikleri ve teknolojideki gelişmelerle birlikte düşünen, sorgulayan, araştıran ve buluş yapabilen nesillere olan ihtiyaç gün geçtikçe artmaktadır. Bu nedenle günümüzde öğrencilerin Fen Bilimleri, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik derslerinde öğrendikleri bilgileri bir bütünün parçaları olarak görmelerini sağlayan STEM Bilim(Science), Teknoloji(Technology), Mühendislik (Engineering), ve Matematik (Mathematic) eğitimi dünyada birçok ülkenin öğretim programlarına dâhil edilmektedir.

Endüstri 4.0, siber-fiziksel sistemlerin kavramına, nesnelerin internetine (İOT) ve hizmetlerin internetine dayalı. Bu üç yapıda akıllı fabrikaların oluşmasına büyük katkı sağlıyor. Bu süreci tasarlayacak ve akıllı fabrikaların oluşması için gerekli hazırlıkları yapacak olan neslin yetiştirilebilmesi için Endüstri 4.0'ı Yenilikçi Eğitim Programları'yla entegre edilerek, öğrencilerin hayata hazırlanması gerekiyor.

Bu amaçla Yenimahalle ilçesinde bulunan meslek lisesi ve mesleki eğitim merkezlerinde eğitim gören öğrencilerin endüstri 4.0 hakkında bilgi ve becerileri hangi seviyede, bu amaçla kendilerini hangi yönde geliştirdikleri araştırılmak istenmiştir.

Anket süreci devam etmekte olup sonuçları kongrede paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Endüstri 4.0, Yenilikçi Eğitim, Meslek Lisesleri

⁴⁵² ÖĞRETMEN, muratkocali@hotmail.com

⁴⁵³ Öğretmen,

**AVRUPA OKUL ORTAKLIKLARI PROJESİ (ETWINNING) KAPSAMINDA
UYGULANAN “YABANCI DİL EĞİTİMİNDE 21. YÜZYIL BECERİLERİ İLE
YENİLİKÇİ BİR YAKLAŞIM” (LEARNING&TEACHING ENGLISH AN
INNOVATIVE APPROACH IN THE 21ST CENTURY)**

Mustafa ÖZTÜRK⁴⁵⁴

ÖZET

Çağdaş uygarlık açısından bilimselliğin, bilimsel tutum ve davranışların günlük hayatımızda çok önemli bir yeri vardır. Bu bağlamda, eğitim sisteminin rolü çok büyüktür.

Eğitimin niteliğinin artırılması için eğitim örgütlerinin nitelikli liderler tarafından yönetilmesi gereklidir çünkü bir örgütün başarısı büyük ölçüde liderine bağlıdır.

İçinde bulunduğumuz 21. yüzyılda, hemen hemen her alanda ortaya çıkan değişiklikler ve gelişmeler karşısında eğitim sistemi ve okullar açısından da değişiklikler yapılması gerektiği görülmektedir.

Günümüzde yaşanan değişimler ve gelişmelerin etkisiyle, öğretmenlerin klasik ve ezberci yöntemlerden uzaklaşarak, çağdaş yöntemleri kullanmaları beklenmektedir.

Yabancı dil eğitimin niteliğinin artırılması için, içinde bulunduğumuz 21. yüzyılda; bilgi çağına uygun; yenilikçi yöntem ve tekniklerle yabancı dil dersi işlemek oldukça önemlidir.

Bu doğrultuda eğitimciler çeşitli projeler hazırlayarak öğrencileri araştırmaya, sorgulamaya, özgün ürünler ortaya çıkarmaya teşvik etmektedirler.

Ayrıca okul yöneticileri ve öğretmenler eğitim odaklı sorunların çözümünde aktif rol alarak, orta veya uzun vadeli projeler üretmektedirler.

Günlük hayatta yabancı dilin kullanıldığı projeler sayesinde hem öğrenciler hem de öğretmenler doğal ortamlarda kendilerini geliştirme imkanı bulmaktadırlar. Böylelikle yabancı dil becerilerini geliştirme açısından motivasyonları artmaktadır. Bu doğrultuda yapılan projelerle yabancı dil eğitiminin niteliğinin artırılması düşünülmektedir.

Etkili okul olgusuna ilişkin ilk olarak vurgulanması gereken, doğası gereği demokratik bir yönetim yapısını gerektirdiğidir. Bu bağlamda, etkili okul değişkenlerinin başarısı da her şeyden önce demokratik bir ortamda daha katılımcı ve daha işbirlikçi olunmasına bağlıdır.

Bu bağlamda, eğitimin niteliğinin artırılması için okulda yapılan eğitim-öğretim faaliyetlerine tüm okul paydaşlarının katılımı desteklenmelidir.

Öğretimsel lider olan bir yönetici bütün öğrencilerin öğrenebileceğini vurgulayan açık bir misyonu gerçekleştirmeye çabalarken hiç kuşkusuz bütün öğrencilerin öğrenebileceğine dair yüksek beklentiler taşıyan bir personele ihtiyaç duyacaktır. Bu bağlamda, bu misyonun gerçekleştirilmesi ve başarılı bir okul çevresi yaratılması isteniyorsa bunun ailelerle olumlu ilişkiler olmaksızın

⁴⁵⁴ Lisansüstü Öğrencisi vd., mustafaozturk19805534@hotmail.com

gerçekleşmesini beklemek iyimserlik olacaktır. Günümüzde, örgütlerin istenilen ve beklenen başarıya ulaşabilmesi için takım çalışmasının önemi vurgulanmaktadır.

Gelecekte başarı, komuta ve kontrole dayanan eski tarz yönetim sistemi ile değil; lider özellikli yönetici, öğretmen ve öğrencilerle sağlanacaktır. Bu bağlamda, ülkemizde ulusal ve özellikle uluslararası alanlarda proje yapan ve başarı sağlayan okullar sayesinde eğitimde iyi örneklerin artacağı düşünülmektedir.

Bu anlamda, etkili okullar için yönetici ve öğretmen yetiştirilmesinde de çeşitli değişiklikler ve düzenlemeler yapılması bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

Günümüz eğitim sistemi, çağın gerektirdiği değişimleri yakalayabilmeli ve bireyleri gerçek dünyaya göre yetiştirebilmelidir. Bu bağlamda, öğretmen merkezli; geleneksel yaklaşımlar yerine yeni yaklaşımlara odaklanmak oldukça önemlidir.

Bu anlayışa en uygun yaklaşımlarından biri, Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımıdır. Proje Tabanlı Öğrenme, yenilikçi bir yaklaşımdır. Bu araştırmada, proje tabanlı öğrenme yöntemi uygulanmıştır.

Bu çalışma, nitel bir çalışma olup; nitel araştırmalarda kullanılacak olan veri toplama yöntemlerinden biri de odak grup görüşmesidir. Verilerin analizi için öğrenci ve öğretmenlere yabancı dil eğitiminde projelerin önemi konusunda odak grup görüşmesi yapılmıştır.

Avrupa Birliği projeleri eTwinning kapsamında; Türkiye ve Litvanya'dan 2 kurucu okul olarak projeye başlanmıştır. 2017-2018 Eğitim-öğretim yılında, Türkiye, Litvanya, İngiltere ve İtalya'dan 10 okul ile proje yürütülmüştür.

Okulun tüm paydaşlarını kapsayan yani öğrenci, öğretmen, yönetici ve velilerin yoğun katılımıyla; "Yabancı dil eğitiminde 21. Yüzyıl becerileri ile yenilikçi bir yaklaşım" (Learning&teaching english an innovative approach in the 21st century) isimli proje gerçekleştirilmiştir.

Proje tabanlı öğrenme, ürün değil süreç odaklı bir yaklaşım olmakla birlikte; sürecin son aşaması olan ürünlerin sunulmasının da ayrı bir değeri vardır. Bu bağlamda, proje kapsamında birçok resim, afiş, poster, çizim, araştırma raporu, fotoğraf ve video paylaşılmıştır.

Alanyazın incelendiğinde eğitimin tanımlarından biri de yaşamda karşılaşılan problemleri çözebilme sanatı olarak açıklanmaktadır. Günümüzde, her ülke açısından nitelikli insan yetiştirmek oldukça önemlidir. 21. yüzyılda ihtiyaç duyulan yaratıcı düşünen, takımla çalışabilme becerisine sahip, zaman yönetimi yapabilen, bilgiye ulaşma ve analiz edebilme gibi yetenek ve becerilere sahip bireylerin oluşmasına katkı sağlayabilecek özellikleri barındırdığı için öğrenme-öğretme sürecinde proje tabanlı öğrenme yaklaşımı önemli yaklaşımlardan biridir.

Bu bağlamda, ülkemizde, yabancı dilde eğitimin niteliğinin artırılması hususunda özellikle uluslararası projelere katılmak oldukça önemlidir.

Anahtar Kelimeler: *Eğitim, Öğretim, 21. yüzyıl, Yabancı dil, Yenilik*

ÖĞRETMENLERİN PSİKOLOJİK SERMAYE ALGILARI İLE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞLARI VE İŞ DOYUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ARAŞTIRILMASI

Neslihan KURT⁴⁵⁵, Ayşe DEMİRBOLAT⁴⁵⁶

ÖZET

Pozitif psikolojinin diğer örgütlerde olduğu gibi eğitim örgütleri için de önemli fırsatlar sunduğu belirtilmektedir (Terjesen, Jacofsky, Froh ve Diguseppe, 2004). Eğitimi ve toplumu insanın ihtiyaçlarına uygun hale getirmenin, özellikle öğretmenlerin her birinin yüksek düzeyde öz yeterlilik, iyimserlik, umut ve dirençleri, bir başka ifadeyle psikolojik sermaye konusundaki yeterlilikleri ile mümkün olabileceği düşünülmektedir. Psikolojik sermaye, alan yazında öz yeterlik (zorlu görevleri yerine getirebileceğine inanma derecesi), iyimserlik (mevcut veya gelecekteki çabalar hakkında olumlu beklentiler), umut (belirli hedeflere ulaşmak için gösterilen çaba) ve direnç (bir problemle karşılaştıktan sonra toparlanma kapasitesi) boyutlarıyla ele alınmaktadır (Luthans ve Youseff-Morgan, 2017; Datu, King & Valdez, 2018).

Yüksek düzeyde psikolojik sermayeye sahip olmanın, bireylerde psikolojik iyi oluşa neden olduğu düşüncesi genel bir kabul görmektedir (Avey, Luthans, Smith & Palmer, 2010; Choi ve Lee, 2014; Luthans ve Youseff-Morgan, 2017). Bu genel kabule göre durumsal bir özellik arz eden ve olumlu yönde geliştirilebilen öz yeterlilik, umut, iyimserlik ve dirençin, çalışanların psikolojik iyi oluşunu olumlu yönde etkilediği söylenebilir. Psikolojik iyi oluş ile ilgili yapılan çalışmalarda, genellikle Ryff'in (1989) Çok Boyutlu Psikolojik İyi Oluş Modeli'nin esas alındığı görülmektedir. Psikolojik iyi oluşa ilişkin bu modelde; bireyin kendine ve geçmiş yaşamına ilişkin olumlu değerlendirmelerini anlatan öz kabul; bireyin devamlı büyüdüğü ve geliştiği duygusunu ifade eden bireysel gelişim; bireyin yaşamının anlamlı ve amaçlı olduğu inancını ifade eden yaşam amacı; nitelikli ilişkilere sahip olmayı ifade eden diğerleriyle olumlu ilişkiler, bireyin yaşamını ve etrafındaki dünyayı etkili bir şekilde yönetebilme kapasitesini ifade eden çevresel hâkimiyet ile öz-belirleme duygusunu ifade eden özerkliktir (Ryff, 1989a; Ryff ve Keyes, 1995; Keyes, Shmotkin ve Ryff, 2002; Ryff ve Singer, 2006).

Psikolojik sermaye yapısı ile ilişkili olan kavramlardan bir diğeri de iş doyumudur. İş doyumunu, bireyin normlar, değerler ve beklentiler sisteminden geçerek, işlenen iş ve iş koşullarıyla ilgili algılarına ilişkin geliştirdiği içsel tepkilerini (Schneider & Snyder, 1975), hissedilen iç huzurunu (Mercer, 1997), bireyin işine karşı genel tutumunu (Bakan ve Büyükbeşe, 2004) yansıtmaktadır. Araştırma bulguları küresel rekabet ortamında umutlu, iyimser, özgüvenli ve dayanıklı çalışanların diğer çalışanlara göre daha dinamik ve iş doyumlarının daha yüksek olduğuna işaret etmektedir (Luthans vd., 2006; Luthans vd., 2007; Yousef ve Luthans, 2007).

Öğretmenlerin sahip oldukları psikolojik sermayenin onların iyi oluşunu ne düzeyde yordadığı ve iş doyumunun bu ilişkide aracılık etkisinin olup olmadığı konusunda bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bu çalışma, öğretmenlerin psikolojik sermaye algıları, psikolojik iyi oluşları ve iş doyumları

⁴⁵⁵ Öğretmen, neslihan.kurt1@gazi.edu.tr

⁴⁵⁶ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı, ayse-demirbolat@gmail.com

arasındaki ilişkiyi araştırmayı hedeflemektedir. Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır. Öğretmenlerin;

1. Psikolojik sermaye algılarının düzeyi nedir?
2. Psikolojik iyi oluşlarının düzeyi nedir?
3. İş doyumlarının düzeyi nedir?
4. Psikolojik sermaye algıları demografik özelliklerine göre değişmekte midir?
5. Psikolojik iyi oluşları demografik özelliklerine göre değişmekte midir?
6. İş doyumları demografik özelliklerine göre değişmekte midir?
7. Psikolojik sermaye algıları ile psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkide iş doyumunun aracılık etkisi var mıdır?

Araştırma ilişkisel tarama türünde betimsel bir çalışmadır. Araştırma modelinde, biri bağımsız (psikolojik sermaye), diğer ikisi bağımlı (iş doyum ve psikolojik iyi oluş) olmak üzere üç değişken bulunmaktadır. Ancak iş doyum değişkeni, kurulan yapısal modelde, aracı değişken olarak da ifade edilecektir. Yordayıcı değişken ile yordanan değişken arasında aracı değişken tanımlanabilmesi, yol analizlerinin en önemli avantajlarından birisi olarak ifade edilmiştir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2014, s. 340).

Araştırmanın evrenini Ankara ilinin yedi merkez ilçesinde bulunan resmi ortaokullarda görev yapan 12714 öğretmen oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde tabakalı örneklem yöntemi kullanılmıştır. Örneklem büyüklüğü en az 384 öğretmen olarak hesaplanmıştır. Uygulama sırasında karşılaşılabilecek güçlüklerden en az şekilde etkilenmek ve örneklemin geçerliliğini artırmak amacıyla 400'den fazla kişiye ulaşılmaya çalışılmıştır.

Bu araştırmada veri toplama araçları olarak Luthans, Avolio, Avey ve Norman (2007) tarafından geliştirilen Psikolojik Sermaye Ölçeği; Weiss, Dawis, Lofquist ve England (1967) tarafından geliştirilen Minnesota İş Doyum Ölçeği ve Ryff (1989) tarafından geliştirilen Psikolojik İyi Olma Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeklerin, araştırma kapsamında geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır.

Ölçekler aracılığıyla toplanan veriler SPSS 23.0 ve Lisrel 8.87 programlarına aktarılmıştır. Demografik değişkenlerin analizinde ilişkisiz örneklem için t-testi, Mann-Whitney U testi, Tek Yönlü ANOVA, Kruskal-Wallis testi yapılmış; araştırma modelinin örneklem ile iyi uyum gösterip göstermediğini anlamak için DFA ve Yapısal Eşitlik Modeli analizleri yapılmıştır. Verilerin analizinde temel olarak bağımlı ve bağımsız değişkenlerin özellikleri dikkate alınarak, her alt problem için ayrı bir alt başlık oluşturulmuş ve elde edilen bulgular çözümlenerek yorumlanmıştır.

Öğretmenlerin psikolojik sermaye algıları ($\bar{X}=4.02$) yüksek düzeyde bulunmuştur. Bu bulgu Çakmak ve Arabacı (2017), Tösten ve Özgan (2017), Li ve He'nin (2011), Wang, Chen ve Hsu'nun (2014) araştırma bulguları ile paralellik göstermektedir. Buradan hareketle öğretmenlerin psikolojik sermaye algılarının iyi düzeyde olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları ($\bar{X}=3.82$) yüksek düzeyde bulunmuştur. Bu bulgu Mehdinezhad (2012); Ilgan ve arkadaşları (2015); Konu, Viitanen & Lintonen (2010); Ertürk, Keskinkılıç Kara & Zafer Güneş (2016) tarafından yapılan araştırma bulguları ile örtüşmektedir. Barker ve Martin (2009) öğretmenlerde yüksek iyi oluşun, sınıfta yaratıcı bir öğretimin gerçekleşmesine, Noddings (2005) ise olumlu sınıf ikliminin oluşmasına katkısı bulunduğunu belirtmiştir.

Öğretmenlerin iş doyumları ($\bar{X}=3.67$) yüksek düzeyde bulunmuştur. Bu bulgu (Taşdan ve Tiryaki, 2008; Bota, 2013; Karataş ve Güleş, 2010) tarafından yapılan araştırmalarla örtüşmektedir. Telman ve Ünsal'a (2004) göre iş doyumunun yüksek olması durumunda çalışan işini daha anlamlı bulmakta ve işi ile ilgili daha fazla sorumluluk almakta, çalışanın işine yönelik motivasyon ve performansında artış görülmektedir.

Öğretmenlerin psikolojik sermaye algılarının yalnızca öz yeterlik alt boyutunda erkek öğretmenler lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu bulgu Erkmen ve Esen (2015) tarafından yapılan araştırma sonuçları ile örtüşmektedir.

Farklı kıdeme sahip öğretmenlerin psikolojik iyi oluş puanları arasında 11-15 yıl arasındaki öğretmenler lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Bireysel gelişim ve diğerleriyle olumlu ilişkiler alt boyutunda kadınlar, bireysel gelişim alt boyutunda 1-5 yıllık kıdeme sahip öğretmenler, özerklik alt boyutunda 11-15 yıllık öğretmenler, çevresel hâkimiyet boyutunda lisansüstü mezunu olan öğretmenler, diğerleriyle olumlu ilişkiler boyutunda sendika üyesi olmayan öğretmenler lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. İş doyumunun içsel ve dışsal doyum alt boyutlarında kadınlar lehine, sadece dışsal doyumda bekâr öğretmenler ve görev aldıkları okulda 1-5 yıl çalışanlar lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Aelterman ve arkadaşları (2007) tarafından yapılan araştırmada özellikle "okul" faktörünün öğretmenlerin iyi oluşunda önemli bir rol oynadığı bulunmuştur. Konu, Viitanen & Lintonen (2010) tarafından öğretmenlerin iyi oluşu ilkokullarda en yüksek ve ortaokullarda en düşük düzeyde bulunurken aynı araştırmada erkek öğretmenlerin iyi oluş düzeyi, kadın öğretmenlerin iyi oluş düzeyinden daha yüksek bulunmuştur.

Öğretmenlerin iş doyumları ile demografik değişkenler arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Buna göre iş doyumunu ile demografik değişkenlerden görevli olunan ortaokulun türü, mesleki kıdem, branş, öğrenim düzeyi ve sendika üyeliğine göre anlamlı bir farklılık bulunamamış, ancak cinsiyet, medeni durum ve görev aldıkları okulda çalışma süresine göre pozitif yönde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu bulgular Günbayı (1999), Şahin (1999), Gümüşeli (2001), Parthi & Gupta (2016) tarafından yapılan araştırmaların bulguları ile örtüşmektedir.

Araştırma sonucunda psikolojik sermaye ile iş doyumunun birlikte, psikolojik iyi oluşun %47'sini açıkladığı anlaşılmıştır. Bu bulgu, psikolojik iyi oluş değişkenindeki toplam değişimin %47'sinin, psikolojik sermaye ve iş doyumunu değişkenlerinin doğrudan etkisi ve aynı zamanda psikolojik sermaye değişkeni üzerinde iş doyumunu değişkeninin dolaylı etkisi aracılığı ile açıklandığı şeklinde yorumlanabilir. Buna göre psikolojik sermaye değişkeni hem doğrudan hem de iş doyumunu aracılığı ile öğretmenlerin psikolojik iyi oluşunu etkilemektedir. Bu bulgulara göre öğretmenlerin psikolojik sermaye algıları ile psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkide iş doyumunun kısmi aracılık rolü bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *psikolojik sermaye, psikolojik iyi oluş, iş doyumunu*

ÖĞRETMENLİK DENEYİMİNİN İŞ TATMİNİ VE PERFORMANSA ETKİSİ: İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİ PERFORMANS ARAŞTIRMASI

Turgut ÖZER⁴⁵⁷, Kamil Ufuk BİLGİN⁴⁵⁸

ÖZET

Öğretmenlik mesleği, Yeni Kamu Yönetimi anlayışına evrilen kamu yönetimindeki değişime hızla ayak uydurulması gerektiren mesleklerdendir. Bu nedenle, öğretmenlik için atanmasından itibaren yeni bir performans sistemi getirilmesi ve uygulanması zaruriyet olmuştur. Diğer taraftan, öğretmenlikte geçirilen sürede artan deneyim ile İş tatmininin birbirine paralel artış göstermesi, bunun da iş performansına yansımaları söz konusudur.

Eğitim hizmetlerindeki sürekli değişen ve gelişen bilgi teknolojilerine uyum sağlanması gereği sonucu, özellikle performans yönetimi ve denetimi, hizmet içi eğitim ve yöntemlerin uygulanmasında ise, öğretmenlerin psikolojik ve sosyolojik ihtiyaçlarının göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Bu anlamda, iş tatmini büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle, örneğin performans yönetim modeli uygulanmasında, öğretmenlerin iş tatminlerini etkileyen faktörlerin dikkate alınması ve buna yönelik çalışmaların yapılması söz konusu olmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı da son çıkarılan taslak yönergede, her eğitim öğretimin sonunda öğretmenlerin performanslarının değerlendirilmesi, çıkacak sonuca göre de değerlendirme yapılacağını belirtmiştir. MEB, bu uygulamayla sistemdeki akasaklıkları ölçmek ve olumsuzlukları gidermek için yapılması gerekenleri analiz etmeyi planlamaktadır.

Araştırmanın yöntemi olarak, yarı yapılandırılmış alan araştırmasını içeren görüşme yöntemi uygun bulunmuştur. Ankara-Altındağ ilçesinde, her kıdem aralığındaki iki kadın ve iki erkek öğretmenle görüşme yapılmıştır. Görüşmede, öğretmenler 0-5, 6-15, 16-25 ve 25 ve üstü kademelere (çalışma sürelerine) ayrılmıştır. Öğretmenlerden alınan cevaplardan, frekans sayısı yüksek olan ortak başlıklar elde edilerek tablolar oluşturulmuştur.

Araştırmanın evreni, Ankara ili Altındağ ilçesi olup, örnekleme ise yine Altındağ ilçesine bağlı olasılığa dayalı olmayan kota örnekleme seçimiyle tercih edilmiştir. Bu okulların, evreni temsil etmesi için genel olarak birbirine yakın sosyo-ekonomik çevrelerden tercih edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmada öğretmenlerle yapılan görüşmelerde, kıdemleriyle bağlantılı olarak meslek doyumlarının eğitim-iş performanslarına etkisine ilişkin yorumlayıcı 8 soru sorulmuştur. Görüşme sonucu elde edilen cevaplar analiz edilmiş, ortak olan cevaplar kategorize edilerek tanımlarda belirtilen faktörlerle eşleştirilmiş; kategorize edilmeyen cevaplar ise, özel nedenler olarak ayrı başlık altında gruplandırılmıştır. Görüşme notları çözümlenerek bulgular ortaya çıkarılmış olup ayrıca katılımcıların da fikrinin yansıtacak şekilde görüşme notlarından aynen alıntılar yapılarak görüşmenin geçerlilik ve güvenilirliği artırılmaya çalışılmıştır. Katılımcıların kısa cevap olarak verdikleri cevaplardan ortak frekanslar tablo olarak verilerek, karşılaştırması yapılmıştır.

⁴⁵⁷ Öğretmen, turgut.ozer20@gmail.com

⁴⁵⁸ Prof. Dr., TODAİE, Ankara, kbilgin@todaie.edu.tr

Araştırmada, öğretmenlik mesleğinde ilk zamanlarda iş tatminin zaman içerisinde arttığı özellikle 6-15 kıdem aralığında durağanlaştığı; 16-25 yıl kıdem aralığında ise azalmakta olduğu 25+ yıl da ise, tekrar iş tatminin arttığı bulgusuna ulaşılmıştır. Yapılan görüşmelerde, katılımcıların öğretmenliğe ilk başladığı yıllarda idealist ve enerjik olduğu, iş tatminin arttığı, zaman içerisinde yeterli ilgi ve desteği görmemekle beraber çeşitli ihtiyaçların artmasından dolayı durağanlaştığı, fakat kıdemli öğretmenlerde öğrencilerden gelen dönütlerden ve ihtiyaçların azalmasından dolayı kendisini işe verdiklerinden dolayı iş tatminin arttığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Katılımcılar, iş tatminin performansa olumlu etki yarattığını ifade etmişlerdir. Öğretmenlik mesleğinin ilk yıllarında iş tatminin çok etkisinin olmadığı çünkü idealistliğin verdiği enerjiyle performans gösterdiği ifadelerden anlaşılmaktadır. Öğretmenlikte zaman içerisinde beklentiler arttığı, kıdem ilerledikçe meslekte duygusallığın daha fazla yer aldığı, bunda iş tatmini etkilediği dolayısıyla performansa etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Performans artışı için iş tatminin kaçınılmaz olduğu, iş tatmini artırıldığında performansa olumlu katkı sağlayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcılardan alınan görüş ve önerilerde; öğretmenlerin genel anlamda ücretlerinin artışı her kıdem aralığında değişmemiştir. Ücretin önemi, her kıdem aralığında önemli olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Kıdem arttıkça, öğretmenlerin kişisel gelişimlerinin ve mesleki anlamda hizmet içi eğitimlerinin önemli olduğu, hatta akademik çalışmaların da yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenliğin kıdem arttıkça monotonlaştığı, bilgilerin güncellenmediği takdirde öğretmenlerin mesleki tükenmişliğe kaydığı, monotonluktan kurtulmanın kişisel gelişim olduğu, akademik çalışmalarla desteklenen hizmet içi eğitimlere önem verilmesi gerektiği tespit edilmiştir.***

Anahtar Kelimeler: *Öğretmen İş Performansı, Öğretmenlikte İş Tatmini, Öğretmenlikte kıdeme dayalı İş Tatmini*

YABANCI UZMAN RAPORLARININ DEMOKRAT PARTİ EĞİTİM POLİTİKALARINA YANSIMALARI

Musa Kazım DEMİR⁴⁵⁹

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, yabancı uzmanların Maarif Vekâletine sundukları Türk Eğitim Sistemi üzerine değerlendirmelerini ve tavsiyelerini içeren raporları analiz etmek, uygulamada Demokrat Parti Eğitim Politikalarına olan etkilerini incelemektir.

Bu amaçla şu sorulara yanıtlar aranmaya çalışılmıştır: Yabancı Uzman desteğine duyulan ihtiyacın sebebi, alınan yardımın tarihi süreç içerisindeki seyri nasıldır?, Cumhuriyet Halk Partisi ve Demokrat Partinin yabancı uzman tercihleri arasındaki farklar nelerdir?, Demokrat Parti Döneminde davetli yabancı uzmanların eğitim sistemimiz üzerine incelemeleri, değerlendirmeleri ve tavsiyeleri nelerdir?, Yabancı uzman raporlarının Demokrat Parti eğitim politikalarına yansımaları nasıldır?

Alan yazında, yabancı uzman raporları üzerine yapılan araştırmalar, genellikle Cumhuriyet Dönemi başlığı altında incelenmiştir. Araştırmacılar, genellikle Atatürk Döneminde gelen Dewey, Buyse ve Köhne gibi yabancı uzmanlara ilgi göstermiştir. Nitekim, Demokrat Parti Döneminde sunulan raporların değerlendirilmesi sathi kalmış, ayrıntıya inilemediği görülmüştür. Bu sebeple, yabancı uzman raporları konu veya uzmanlık alanı açısından sınırlandırılmamış, nispeten üzerinde daha az çalışma yapılan 1950-1960 yılları arası Demokrat Parti Dönemi, bu çalışmanın konusu olarak tercih edilmiştir.

Bu çalışma tarihsel yöntem kullanılarak yazılmıştır. Yabancı uzman raporlarının eğitim tarihimizdeki yerinin ve öneminin olduğu gibi aktarılması hedeflenmektedir.

Belirlenen amaç doğrultusunda, birincil kaynaklar olan Türkiye eğitim tarihinde yer alan yabancı uzman raporlarına literatür taraması yoluyla ulaşılmıştır. Raporlar arası rakamsal karşılaştırmalar yapılarak benzerlikleri, farklılıkları ve ülkemize katkıları yönünden analiz edilmiştir. Doküman analizi tekniğiyle yayınlanan yabancı uzman raporlarına ulaşılarak, döneme bakış, uzman raporları üzerinden betimlenmiş ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

1950-1960 tarihleri arasında, Demokrat Parti iktidarınca Türkiye'ye davet edilen ve çalışmaları yayınlanan yabancı uzman raporları ile sınırlıdır. Dolayısıyla dönemin Maarif Vekâletince yayınlanan 9 adet rapor, bu çalışmanın temelini oluşturur. Ayrıca, araştırmacının süresi, raporlar hakkında yapılan araştırmalar ve Türkçe çevirileri sınırlıdır. Bu uzmanlar; Watson Dickerman, John Rufi, Kate Vixon Wofford, Ellsworth Tompkins, Roben Maaske, Lester Beals, M.Costat, Elizabeth S. Gorvine ve ICA'dır.

Eğitimle ilgili Cumhuriyet Dönemini kapsayan yabancı uzman raporları üzerine yapılan araştırmalar genellikle iki dönemde incelenir. İlki 1923-1950 yılları arasını kapsayan Atatürk ve İnönü Dönemleri, diğeri ise 1950-1960 yılları arası Menderes Hükûmetlerinin iktidarda olduğu Demokrat Parti Dönemi'dir. Atatürk ve İnönü Dönemlerini içine alan 27 yılda, J.Dewey, A.Kühne, O.Buyse, A.Malche, Amerikan Heyeti ve B.Parker gibi uzmanların davet edildiği görülür. 1924-1934 yılları Türkiye'sinin sahip olduğu yabancı uzmanlar, alanlarında meşhur veya sonradan meşhur olan kişiler olup, II. Dünya Savaşı sonrası hiçbir ülke bu evsafda nitelikli uzmanla çalışmamıştır.

⁴⁵⁹ Öğretmen, musakazimdemir@gmail.com

Diğer alanlarda olduğu gibi eğitim sisteminde lüzumu hissedilen değişiklikler için Türk Devrimi sonrasında davet edilen uzmanlarda da artış olduğu gözlenmektedir. İnönü dönemini kapsayan 7 yıllık süre boyunca 1929 Ekonomik Buhranı, II.Dünya Savaşı'nın etkileri ve daha önceki uzman görüşlerinin uygulanabilmesi adına, uzmanların Türkiye'ye gelişinde bir duraksama olduğu söylenebilir. 1950 yılına kadar süren tek parti döneminde, teknoloji, uzman ve malzeme temin edilmesine rağmen, milli anlayıştan uzaklaşılma, maliyetler yerli kaynaklardan karşılanmış, ihtiyaçlar ve uzmanlar Cumhuriyet Halk Partisi tarafından belirlenmiştir. Milli nitelikten taviz verilmeyerek, bütünüyle bir yabancılaşmaya izin verilmemiştir.

1924-1960 yılları arasında, eğitim alanında Türkiye'de toplamda 123 yabancı uzman çalışma yapmıştır. Birinci Dönemde gelen uzmanlar, ülkeler bakımından çeşitlilik göstermekle beraber yalnızca %8.86'sı ABD'dendir. Ancak ikinci dönem incelendiğinde %93.18'lik kısmının ABD'den davet edilen uzmanların oluşturduğu görülmektedir.

Demokrat Parti'nin ise sistemin yenilenmesi konusunda CHP'den önemli farklılıkları bulunmaktadır. Şöyle ki, gerek eğitim sistemi gerekse yabancı uzman tercihleri bakımından Avrupa merkezli eğitim modelinden Amerikan merkezli eğitime geçiş yapıldığı görülmektedir.

İlk dönemde, Almanya, Belçika, Fransa, Avusturya, İsveç, İsviçre, Macaristan, Çekoslovakya, İngiltere ve Yugoslavya vb.'den Avrupalı uzmanlar seçilirken, ikinci dönemde Amerikalı uzmanların egemenliği görülür. Bu tercihlerin en önemli sonucu, kültürel anlamda Türkiye'de Amerikan nüfuzunun giderek artmasıdır. Toplum hayatına olan etkisiyle diğer kurumların önüne geçebilen eğitim, yabancı ülke tesirine açık bırakılmıştır.

İkinci dönem uzmanlarının merkezîyetçilik, sınıfta kalma ve okul terkleri, öğretmen maaşları, mesleki eğitime başlama yaşı, deneme okulları, hizmet içi eğitim, ders sayısı ve saatleri, denetim, sınav sistemi, okul fiziki şartları, müfredat ve programlar konusunda benzer tespitleri bulunmaktadır.

Maaske, Tompkins ve Beals V. MEB Şûrasına, Gorvine ,VI.MEB Şûrasına üye olarak katılmışlardır ve Milli Eğitim Politikalarına yön veren tavsiyelerde bulunmuşlardır. Günümüze kadar yansımaları görülen Köy enstitüleri ve Halkevleri tartışmaları, yabancı uzman raporlarıyla ilişkilendirilerek ele alındığında bu etkiler açıkça görülecektir. Sınav sisteminin düzenlenmesinden, Rehberlik Teşkilatının kurulmasına, deneme okullarının açılmasından, ders programlarının değiştirilmesine, Halk Eğitim Merkezlerinin kurulmasından, Köy Enstitülerinin kapatılmasına varıncaya kadar söz konusu raporların Demokrat Parti Eğitim Politikalarında yansımaları görülmektedir.

Birbiri ardına gelen davetli uzmanların, yine benzer şekilde sıraladıkları tavsiyelerin pek azı mali kaynak olmaksızın yapılabilir. Bu gerekçeler doğrultusunda, yabancı uzmanların inceleme süreleri arttırılmalıdır. Sadece belirli şehirlerden değil, Türkiye gerçeğini yansıtacak araştırma örneklemi seçilmelidir. Raporlarda yer alan öneriler, siyasetten bağımsız değerlendirilerek uzun vadede uygulama planı çıkarılmalıdır. Raporda yer alan zamanın şartlarına göre gerçekleştirilemeyebilir. Ancak yöneticilerce ulaşılabilecek olan bir hedef olarak kabul edilerek zamanla uygulamaya geçirilmesine çalışılmalıdır.

Ancak, eğitim gibi toplumu, dolayısıyla geleceğimizi de şekillendiren hayati öneme sahip bir faaliyet, tek bir ülkenin uzmanlarına bırakılmayacak kadar önemli bir olgudur. Bu ülkenin gençliğini yetiştirmekten sorumlu olan insanların, bu topraklardan ilham alması, dilini, tarihini ve kültürel değerlerini benimsemesi beklenir.

Anahtar Kelimeler: *Yabancı Uzman, Yabancı Uzman Raporları*

ÖĞRETMEN ADAYLARININ BİREYSEL VE SOSYAL SORUMLULUK DÜZEYLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Rıdvan KÜÇÜKALİ⁴⁶⁰, Salih Kürşat ÇİLİNGİR⁴⁶¹

ÖZET

Sorumluluğun, günlük hayatta yükü ağır ancak vazgeçilmez bir kavram olduğundan bahsedebiliriz. Sahip olunan sorumluluk duygusu ile birlikte sosyal süreçlere daha aktif bir katılım sağlanabilir. Vicdani yüklerin ve manevi rahatsızlıkların ortaya çıkması engellenebilir veya varsa ortadan kaldırılabilir. Günümüz toplumlarında eğitimin kalitesi kadar, eğitimi gerçekleştirecek bireylerin sorumluluklarının farkında olması ve buna göre etkililiklerini ortaya koyması da önemlidir. Çünkü eğitimin vermek istediğini eğitecek olan kişiye en iyi şekilde aktaran öğretmenler olacaktır. Buna göre bu çalışmada, üniversitede eğitim gören öğretmen adaylarının bireysel ve sosyal sorumluluk düzeylerinin farklı değişkenlere göre değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Çünkü öğretmen adaylarının öğretmen olmadan önce sosyal sorumluluk düzeylerinin belirlenmesi, onları yetiştiren eğitimcilerle katkı sağlayacak ve eğitim programlarını bu ve benzeri araştırmaların sonuçlarına göre yönlendireceklerdir. Bu bağlamda bu ve benzeri çalışmalar eğitimcilerle katkıları açısından önem arz etmektedir.

Bu çalışma var olan durumu belirlemeye çalışmasından dolayı betimseldir. Betimsel araştırmalarda en yaygın olarak tarama yöntemi kullanılır. Bu nedenle betimsel araştırmalar genellikle tarama araştırmaları olarak da bilinmektedir. Bu araştırma, genel tarama yöntemi ile yapılmıştır. Tarama araştırmaları; bir konu ya da olaya ilişkin katılımcıların görüş, ilgi, beceri, yetenek ve tutum gibi özelliklerini belirlenmesini sağlar. Diğer araştırmalara kıyasla daha büyük örneklem üzerinde uygulanır. Verilerin analizinde SPSS 24 kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım göstermemesi üzerine Non-parametrik testlerden Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U testleri uygulanmıştır. Alt problemlerin analizinde p

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Sosyal sorumluluk, Öğretmen adayları, Eğitim, Bireysel sorumluluk.*

⁴⁶⁰ Dr. Öğrt. Üyesi, ridvankucukali@atauni.edu.tr

⁴⁶¹ Arş. Gör., Giresun Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Eğitimi Ana Bilim Dalı, Merkez/Giresun, kursatcingir@gmail.com

OKUL ÖNCESİNDE OKUL TERKİNİ ÖNLEME

İsmail YILDIZ⁴⁶², Ahmet ÜNLÜ⁴⁶³, Canan ÖZDEMİR⁴⁶⁴, Nihan ÇAĞLAR⁴⁶⁵

ÖZET

Okul öncesi eğitim süresince çocuklar ilköğretime hazırlanırken, paylaşmayı, dayanışmayı, sosyalleşmeyi ve birlikte çalışmayı öğrenirler. Okul öncesi eğitimin amacı çocuklarda öğrenmeye ilgi uyandırmak ve çocuğun var olan yeteneklerini görünür kılmaktır.

Veliler okul öncesi eğitim kurumlarını çocuk bakım yeri olarak görmektedir. Akabinde anaokulu ve anasınıfları beslenme yeri, resim yapma, oyun oynama gibi basit ve rutin etkinlikler merkezi olarak algılanmaktadır. Bu bakış açısını değiştirebilmek adına daha nitelikli, çocuk merkezli, yaratıcı ve aile katılımına yer veren daha aktif yöntemlere başvurulmalıdır.

Erken Çocukluk dönemi olan 3 ile 6 yaş arası dönem pek çok gelişimsel değişimin yaşandığı yıllardır. Normal gelişim gösteren bir çocuk, 6 yaş civarında pek çok motor becerileri kazanır çeşitli fiziksel becerilerini kullanmaya başlar. Bilişsel gelişim açısından ise, fiziksel ve sosyal çevresi ile ilgili yoğun bir bilgi birikimi oluşturmaya ve çevresinde gelişen olayları anlamaya başlar. Buna karşın, okul öncesi yılları çocuğun soyut düşünme yetisinin henüz tam şekillenmediği ve bu nedenle yapılan tüm etkinliklerin somut bir biçimde çocuğun yaparak ve deneyerek öğrenmeyi gerçekleştirdiği yıllardır. Böyle düşünüldüğünde, okul öncesi yılları çocuğun arkadaşları ve öğretmeni ile birebir olarak kuracağı iletişime dayalı konuşma ve dinleme becerilerini geliştirici etkinliklerin ağır bastığı yıllar olmalıdır. Eğitimi daha renkli hale getirmek, çocukların okula devamını sağlamak, velilere Okul Öncesi eğitimin çocuk üzerindeki etkisini göstermek için gerekli yetkinlikleri kazanmak öncelikli hedefimiz içersindedir.

- Velilerde okul öncesi eğitimle ilgili var olan yanlış anlayışlarının olumlu yönde değişmesi için farkındalık yaratmak.
- Okul velilerine aile katılım etkinlikleri ile alınan eğitimler sonucunda yaratıcı öğrenmede olumlu bir bakış açısı kazandırmak.
- Okula kayıt yaptıran çocuklara etkili eğlenceli yöntemlerle yaklaşarak okul terkini önlemek
- Öğretmenlerin çağımızın ihtiyaç duyduğu yaratıcı, özgüven sahibi bireylerin yetişmesini sağlayan yöntem ve yaklaşımların uygulanmasını sağlamak.
- 2013'te güncellenen okul öncesi eğitim programını Orff yaklaşımı ile uygulanabilirliğini artırmak.
- Disiplinler arası çalışmayı gerektiren Proje Tabanlı Öğrenme ile etkinlik geçişlerinde ORFF yaklaşımını kullanarak etkinlikleri daha cazip hale getirmek.
- Eğitimde etkin kuruluşların kapasitelerini, çekiciliğini ve uluslararası boyutunu arttırmak,

⁴⁶² Öğretmen, avrenefran@hotmail.com

⁴⁶³ Öğretmen, ADANA YÜREĞİR KIŞLA ŞEHİT ORÇUN KUBAT İLKOKULU, ahmetunlu@yandex.com

⁴⁶⁴ Öğretmen, ADANA YÜREĞİR MAVİ ÇOCUK UTKU ANAOKULU, canan_aslan04@hotmail.com

⁴⁶⁵ Nihan ÇAĞLAR

Tel: 0544 637 43 56

nihancaglarr@gmail.com

- Örgün, yaygın eğitim, mesleki eğitim, istihdam arasındaki sinerji ve geçişleri güçlendirme.

Araştırmada Nitel ve nicel veri yöntemleri kullanılmıştır.

Nitel veriler araştırmacı tarafından hazırlanan ve 10 madde açık uçlu sorudan oluşan okul terkini önleme ile ilgili devam sorunun yoğun olarak bulunduğu bölgelerde görev yapan öğretmenlerin okul terkini önlemeye yönelik yaptıkları çalışmaları ölçmeye yönelik yapılan görüşmeleri ve formları kapsamaktadır. Araştırmaya gönüllük ilkesi dikkate alınarak katılan öğretmenlerin 21'i (% 70) bayan, 9'si (% 30) erkek olmak üzere toplamda 30 öğretmen ile çalışılmıştır. Örneklem grubuna dahil olan okulun bu civarda seçilmesinin en önemli sebebi sosyo-ekonomik düzeyi düşük, kültürlerarası farklılıkların yoğun olarak yaşandığı bölgelerde çalışılıyor olması ve kolay ulaşılabilir olmalarıdır.

Nicel veriler ise, terke sebep olan durumların çocuklar ve aileler üzerindeki etkilerini belirleme Anketi ile elde edilmiştir. Anket, öğrencilerin niçin okula devam etmediklerini ve bırakmak zorunda kaldıklarını belirlemek amacı gütmektedir.

Sonuç

Öğrenciler üzerinde beklenen etkiler

İnsan hayatındaki öğrenmelerin ve deneyimlerin büyük bir bölümü Anaokulu döneminde oluşur. Temel eğitime devam edecek olan anaokulu çocuklarının yaşlarına ve gelişim düzeylerine göre kritik olan bu çağda gerekli uyarıcılar, kavramlar ve beceriler verilmeli. Genel olarak bakıldığında anaokuluna kaydı yapılan çocukların okuldan sıkıldığı ve gelmek istemediği gözlenmiştir. Okul terkinin sebepleri arasında okulda ki eğitim metotlarının yenilikçi, pragmatik, oyun çağı çocuklarına renkli ve eğlenceli olmayan yöntem ve tekniklerin kullanılmasından kaynaklı olduğu gözlenmiştir. Öğretmenlerin yenilikçi yöntemler içerisine girerek eğitimi cazip hale getirecek çocuk ve oyun merkezli bir teknik kullanarak çocukların okula devamı sağlanacaktır. Okula devam eden çocuklar ilkokula hazır bulunuşlukları yüksek bir şekilde eğitim hayatına daha sağlıklı temel atarak devam etmiş olacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Okul terki, yöntem ve teknikleri, Eğitim-Öğretime Etkileri*

SANAT EĞİTİMİNDE BİLMENİN BİR YOLU OLARAK MATERYAL TEMELLİ DÜŞÜNME

Aygül AYKUT⁴⁶⁶

ÖZET

Eğitim, öğretim ve sanat üretim uygulamaları, hâlihazırda eylemde bulunan düşünce biçimleridir. Günümüzde Çağdaş sanat uygulamaları, dünyayı maddi ve ilişkisel olarak yeniden ele alarak bir kez daha düşünmeyi gerektirir. Eylem olarak düşünülen bu uygulamanın etiğine dayanarak, genellikle 'yeni materyalizm' olarak adlandırılan sosyal bilimler ve beşeri bilimler araştırmalarında madde ve yaratıcılığa artan ilgiye uygulayıcı sanat eğitimcileri ve kültür teorisyenlerinden oluşan bir grup yanıt vermektedir (Van der Tuin, 2011) ve sıklıkla bununla ilişkili Deleuzyan bilgiye dayalı metodolojilerle dayandırılır (Coleman ve Ringrose, 2013; Springgay ve ark., 2008). Diğer şeylerin yanı sıra, bu yaklaşımlar, maddenin dönüştürücü kapasitelerine (veya “pedagojisine”) dair ortak inançla bir araya getirilmektedir. Bu tür araştırma uygulamalarının Kıta felsefesinde geliştirilen fikirleri (Ahmed, 2006; Whitehead, 1926; Heidegger, 1962) ve özellikle de Deleuze ve Guattari'nin (1985-1987) çalışmaları aracılığıyla güçlenerek araştırmalara duyuşsal, mekanik, enerjik, yaşamsal yaklaşımlar katar.

Yeni materyal temelli (Alaimo ve Hekman, 2008; Barad, 2007; Braidotti, 2013; Barrett ve Bolt, 2012; Coole ve Frost, 2010; Hekman, 2010), teorisyenler, araştırmalara yaklaşırken araştırma sürecinin somut, duygusal, ilişkisel bir anlayış gerektiren Marksist felsefe vurgusunun yeniden gözden geçirme çağrısında bulmaktadırlar; Carter (2004), Sullivan (2005), Smith ve Dean (2009), Barrett ve Bolt (2010), Manning ve Massumi (2011) ve Nelson (2013) gibi yazarlar tarafından geliştirilen önemli araştırma teorileri bu tür düşüncelerin kendi düşünme yollarıyla kesişimini oluşturmanın önemli olduğunu savunurlar.

Bu düşünürler araştırma süreci üzerinde yaratılacak etkilerin yine materyal pedagojisi içerisinde değerlendirilebileceğini gösterirler. Materyal Düşüncede (2004) Carter, “yaratıcı araştırma dilinin, maddi düşüncenin hedefi ile ilgili olduğunu ve her ikisinin de, sosyal ilişkilerin yerel olarak yeniden canlandırılması için yapım sürecinin ötesine baktığını” öne sürmektedir. Carter'ın (2004) materyal düşünceyi yaratıcı süreçler tarafından temellendirdiği ve materyal dönüşümü üzerine inşa eden Barrett (2007)'in 'sanatsal pratiğin eylemde bilgi veya felsefe üretimi olarak görülmesi' ve özellikle bu tür pratiklerin 'disiplinin ortaya çıkışı'nda etkili olduğunu öne sürdüğü görülmektedir. Anlaşılacağı üzere uygulama odaklı araştırmalar, teori ve pratik ile çağdaş sanatlar pratiği için kuramsal ve felsefi paradigmalardan ilgisiz arasındaki önemli karşılıklı ilişkilerin altını çizmektedir.

Bu araştırmanın amacı materyal temelli düşünme üzerindeki temel söylemleri ele alan bir örnek olay üzerinde sanat temelli araştırmanın uygulama sürecini yapılandırmak ve tartışmaya açmaktır. Araştırma nitel paradigma üzerine kurulu olup, örnek olay incelemesi sanatta yeterlik programında yer alan Deneysel Atölye I-II dersinin 28 haftalık ders planının uygulama süreci ve bu dersi alan bir öğrencinin sürecine odaklanan veri kaynaklarından, gözlem, görüşme ve öğrenci rapor ve görüşmelerinin içerik analizlerinden elde edilmiştir.

⁴⁶⁶ Doç.Dr., aygul.aykut@gmail.com

Araştırma sonucunda sanatsal süreçlerin anlamlandırılma aşamasında ğrenci ve ğretmen arasında meydana gelen somut etkenlerin merkezinde yer alan bilgi alışverişinin kinestetik bir alan ekonomisi yaratmanın önemli parçalarından biri olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda öğrenme, dışsal alanın içselleşmesi ya da somutlaşmış bir hareket olarak bilgi sınırlarını genişletme süreci ile ilgilidir. Bu süreç aynı zamanda, ğretmen ve ğrenci arasındaki ilişkilerin kinestetik ekonomisini öğretmenin çalıştığı pedagojik pratiğin etkilediği, özellikle materyal temelli düşünmenin sanat temelli öğrenmenin bir parçası olarak duygusal imgelerle "icat etme" ya da "buluş"a götüren bir yaklaşım sunabileceği, aynı zamanda böyle bir yaklaşım pedagojiyi ele alıp ve maddi bir varlık olarak değil, aynı zamanda bir kavrama biçimi olarak da eğitimi etkilediği görülmüştür

Anahtar Kelimeler: *Sanat temelli araştırma, sanat pedagojisi, materyal düşünme.*

YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE PAYDAŞ ANALİZİ

Şenay SEZGİN, NARTGÜN⁴⁶⁷, Işıl TABAK⁴⁶⁸

ÖZET

Girdi, süreç, çıktı ve kontrol öğelerinden oluşan eğitim sürecinin en önemli unsuru olan bireylerin eğitim gereksinimini karşılamak amacıyla kurulmuş olan okullar sürekli gelişim halindedirler. Çünkü eğitim örgütleri toplumdan beslenmekte ve toplumu beslemektedir. Bu nedenle de sosyal bir yapıdır okullar. Çünkü okullar hem okul içinde hem de okul dışındaki kişi ve kurumlarla sürekli etkileşim halindedir. Bu etkileşim okulların başarısına doğrudan etki etmektedir. Okulların başarısında ise okulla etkileşimde bulunan kişi ve kurumların hem katkıları hem de beklentileri önem arz etmektedir. Bu nedenle okulların paydaşlarından beklentisi ve paydaşlarının beklentilerini karşılayabilme yeteneği önemli bir konu olmuştur. Çünkü paydaşlar diğer örgütlerde olduğu gibi okullarda da uzun dönemde başarının anahtarı olarak görülmektedir. Bunun için de okulların gerek iç gerek ise dış paydaşlarıyla iyi ilişkiler içinde olması geleceğimizin teminatı olan çocuklarımız için oldukça önem arz etmektedir.

Araştırmanın olgu bilim (fenomoloji)modelinde nitel bir araştırmadır. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Bu bağlamda Bolu ili merkez ilçe ortaöğretim kurumlarında görev yapan müdür, müdür yardımcısı ve öğretmenlere dört soru sorulmuştur. Bu sorular;

- 1) İç ve dış paydaşlarınız kimlerdir?
- 2) İç ve dış paydaşlarınızdan nasıl ve ne tür destekler alıyorsunuz?
- 3) Size göre iç ve dış paydaşlarınızın sizden beklentisi nedir?
- 4) İç ve dış paydaşlarınızla işbirliği okulunuzu ve yönetiminizi olumlu ve olumsuz olarak nasıl etkilemektedir?

Çalışma grubunu 2017- 2018 eğitim öğretim yılında Bolu ili merkez ilçede orta öğretim kurumlarında görev yapan gönüllü 3 okul müdürü, 25, müdür yardımcısı, 25 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmaya katılanların 3'ü okul müdürü, 25'i okul müdür yardımcısı ve 25'i öğretmendir. Her bir kategorinin hangi sıklıkla tekrar ettiği bulunarak nitel veriler sayısallaştırılmıştır, yüzde ve frekans olarak verilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması olarak araştırmacılar verilecevapların birbiri ile tutarlı olup olmadığını ilgili literatürle karşılaştırmışlar ve verilen cevapların ilgililiteratürle tutarlılık gösterdiği görüşüne varmışlardır. Ayrıca verilerin analizi sırasında veriler iki farklıaraştırmacı tarafından analiz edilmiş ve yapılan analizlerin sonrasında elde edilen bulguların birbirleri ile tutarlılık gösterdiği gözlemlenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Araştırma sonuçlarından bazıları şunlardır: Araştırmada iç paydaş olarak öğretmenler, öğrenciler, veliler, yöneticiler, idari personel, mezunlar, okul aile birliği ve kantin belirtilirken dış paydaş olarak Özel Sektör Kurum ve Kuruluşlar, Okul Servisleri, veliler, STK'lar, spor kulüpleri,

⁴⁶⁷ Prof. Dr., szbn@yahoo.com

⁴⁶⁸ Öğretmen, Bolu Atatürk Anadolu Lisesi, Merkez Bolu, tabakisil@gmail.com

öğrenciler, mezunlar ve MEB v.d. belirtilmiştir. İç paydaşlardan alınan destekler maddi (Hizmet sunma, araç gereç alma, okul aile birliği kanalıyla para sağlama...) ve manevi (psikolojik destek, motivasyondesteği...)olarak ifade edilmiştir. Dış paydaşlardan alınan destekler de maddi (para, hizmet, Mekan, Ulaşım, Güvenlik, Sağlık, Isınma, Aydınlatma, Yol bakımı, temizlik, üretim) ve manevi (Bilgi, beceri ve tecrübe paylaşım desteği, iş birliği ve ortak çalışma, iletişim, ilgi) olarak ifade edilmiştir. Okullardan iç ve dış paydaşların beklentileri ise huzurlu bir ortam, rehberlik, imaj, kurumsal işleyişin hızlı olması ortak projeler üretme gibi sayılabilir. Bu bağlamda okulun iç ve dış paydaşlarıyla iş birliğinin okulu ve yönetimi olumlu etkilediği sonucuna varılmıştır. Bu da göstermektedir ki okullar paydaşlarını doğru tespit edip onların imkânlarından yararlanabilirse okulun gelişimine katkı sağlayacağını söyleyebiliriz. Bu nedenle okullar paydaşlarını belirlemeli ve paydaşlarını imkanlarından azami ölçüde faydalanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: *Yönetici, Öğretmen, Okul, Paydaş*

ORTAOKUL 6,7 VE 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SERA ETKİSİ KONUSUYLA İLGİLİ KAVRAM YANILGILARI

Aslıhan HALİLOĞLU⁴⁶⁹, Abdullah AYDIN⁴⁷⁰

ÖZET

Pekel, Kaya & Demir (2007), ise örneklem olarak farklı tür liselerde öğrenim görmekte olan 213 öğrenciyi kullandıkları bir çalışma yürütmüşlerdir. Groves ve Pugh (2002) tarafından geçerlilik ve güvenilirlik testleri yapılarak geliştirilmiş olan likert tipi anket çalışmaya entegre edilerek kullanılmıştır. Öğrencilerin ozon tabakasının nerde olduğu, ozon tabakasına nelerin zarar verdiği ve ozon tabakasında meydana gelen hasarlar sonucunda ne gibi sonuçların doğacağı hususunda kavram yanlışlarına sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Asit yağmurları, sera etkisi ve ozon tabakasındaki incelmelerin dünya üzerindeki yaşamı olumsuz yönde etkilemesine rağmen, literatürde öğrencilerin bu konuları anlama düzeylerini araştıran çok az sayıda çalışma vardır (Dove, 1996). Yapılan çalışmalar incelendiğinde daha çok küresel çevre sorunlarından bir veya iki tanesi üzerine odaklanıldığı ve ülkemizde güncel çevre sorunlarını içerisine alan çalışmaların sayısının oldukça az olduğu görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında ilköğretimden başlayıp orta öğretimin çeşitli kademelerinde öğrenim gören öğrencilerin güncel çevre sorunları ile ilgili olarak sahip oldukları ön bilgilerinin ve kavram yanlışlarının tespit edilmesi oldukça önemlidir.

Bu çalışmanın yöntemini tarama modelinden, kesitsel tarama modeli oluşturmaktadır. Araştırmanın evreni, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bulunan orta okulların 6. , 7. ve 8. sınıflarında öğrenim gören öğrencilerdir. Araştırmanın örnekleme, Milli Eğitim Bakanlığı, Kırşehir İli Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı, Cacabey Ortaokulunun 6. , 7. ve 8. sınıflarında öğrenim gören 148 öğrenci random yolla dahil edilmiştir. Verilerin analizi sırasında 25 öğrenciden elde edilen veriler güvenilir bulunmadığı için, çalışmaya dahil edilmemiş, dolayısıyla analiz bölümüne 123 öğrenciden elde edilen verilerle devam edilmiştir.Çalışmada ele alınan problem ve alt problemlerin cevaplarının yorumlanması ve bu yorumlarla ilgili gerekli çıkarımlara ulaşmak amacıyla, bilgisayar üzerinden analiz paket programı kullanılmıştır.

Çalışmada; sera etkisi arttığında gerçekleşebilecek olaylar, sera etkisini artırabilecek olaylar ve sera etkisini azaltabilecek olaylarla ilgili öğrencilerin sahip oldukları kavram yanlışları tespit edilmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin verdikleri cevaplara genel olarak bakıldığında, öğrencilerin sera etkisi arttığında gerçekleşebilecek olaylar ve sera etkisini azaltabilecek olaylar ana başlıklarında ortalama olarak %80'inin kavram yanlışlığına sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Sera etkisini artırabilecek olaylar ana başlığına ilişkin alt sorularda öğrencilerin yaklaşık olarak %65'inin kavram yanlışlığına sahip olduğu sonucu çıkmıştır. Buradan hareketle öğrencilerin sera etkisini artırabilecek olaylar konusunda farkındalıklarının daha yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

Anahtar Kelimeler: *Sera etkisi, Kavram yanlışlığı, Ortaokul öğrencileri, Ortaokul Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı, çevre eğitimi*

⁴⁶⁹ Öğretmen, a.haliloglu.40@gmail.com

⁴⁷⁰ Doç.Dr., Ahi Evran Üniversitesi, aaydin@ahievran.edu.tr

YAPILANDIRMACI EĞİTİM TEMELİNDE TEKNOLOJİ VE TASARIM DERSİ İNCELEMELERİ

Gülümser ŞENTÜRK AKKOYUN⁴⁷¹

ÖZET

Araştırma teknoloji ve tasarım dersinin güncel öğrenme kuramlarından olan yapılandırmacı yaklaşım ile ele alınmasından oluşmuştur. Yapararak yaşayarak öğrenme, özgün ürün oluşturma, estetik ve ergonomik tasarımlar üretme günümüz teknoloji ve tasarım dersinin temelinde bulunmaktadır. Yapılandırmacı yaklaşım ise öğrenmenin nasıl oluştuğunu inceleyen, bireyin kendi eylemleri yardımıyla uygulayarak kalıcı izli yaşantı oluşturmada etkindir. Bilgi yaşantılar yardımıyla etkin biçimde oluşturulur. Bu nedenle teknoloji ve tasarım dersi de güncel problemlere çözüm üretme, alternatif ve yaratıcı buluşlar ortaya çıkarma temeline dayanmaktadır. Problem durumu üretme, işbirliği ya da bireysel çalışma, bilgi ile tasarımı birleştirme, inovatif çıkarımlarda bulunma, planlama yapma, öneri sunma, araştırma ve geliştirme, gözlem yapma gibi başlıklar ilişkilendirilerek incelenmiştir. Teknoloji ve tasarım eğitimi ile yapılandırmacı yaklaşım ilişkilendirilmiştir.

Araştırma yöntemi olarak yorumlayıcı yaklaşım izlenmiştir. Bol literatür taraması yapıp örnek olabilecek durumlar izlenmiştir. Milli eğitim Bakanlığının da desteklediği yapılandırmacı öğretmen modeli yöntemi ile araştırma yapılmıştır. Eylem araştırmasına dayanan çalışmada daha çok nitel veriler incelenmiş ve karşılaştırması yapılmıştır. Eleştirel durumlar ve ilişkiler ele alınmış, yeni öneriler oluşturulmuştur. Teknoloji tasarım eğitiminin sonuçlarına yapılandırmacı eğitim yaklaşımı ile sürece dayanan araştırma ve düşünmeyi çözüm üretmeyi bir araya getiren yöntem kullanılmıştır.

Yapılandırmacı yaklaşım ile teknoloji ve tasarım dersi ilişkisinin bulunduğu ve günlük hayatta iç içe durumlar oluşturduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Yapılandırmacılık, yaratıcılık, özgünlük, teknoloji ve tasarım*

⁴⁷¹ Öğretmen, senturkgulumser@gmail.com

EĞİTİMDE BAŞARIYI YÜKSELTECEK ÖĞRETMENLERİN YETİŞTİRİLMESİNDE YENİ OLUŞUMLAR

İnayet ÇAKITLI⁴⁷²

ÖZET

Son yıllarda eğitimde görülen başarısızlıkların en önemli nedeninin öğretmen yetiştirmede görülen aksamlar olduğu gözlemlenmiştir. Bu aksamlar yanlış eğitim politikaları, doğru yorumlanmayan istatistik verileri, ekonomik sorunlar, küresel değişimler uymama, toplumun öğretmenlik mesleğine gereken değeri vermemesi, öğretmenlere verilen eğitimlerin yeterli olmaması nedenleri ile örtüşmektedir. Nitelikli öğretmen yetiştirmede eğitim kurumları ile Milli Eğitim Bakanlığının uyumlu çalışmadığı düşünülmektedir. Öğretmen yetiştirmede yeni öğretiler teknoloji, yabancı dil eğitimi, iletişim, dünya yayınlarını takip etme gibi özelliklerin ihmal edildiği gözlenmiştir. 90'lı yıllarda öğretmen eksikliğinden dolayı üniversitelerin her bölümünden bir çoğu öğretmenlik niteliği taşımayan lisans mezunlarının öğretmen olarak atanması eğitim kalitesini olumsuz olarak etkilemiştir. Bu şekildeki öğretmenler öğretmenliği yanlışlar yaparak öğrenmişlerdir.

Araştırma yöntemi olarak etnografik yöntem başlığında gözlem yapılmıştır. Bu gözlemlerdeki öğretmenlerin yaş, sosyal statü, cinsiyet, eğitim durumları, ulus kimlikleri, eğitimdeki başarıları analiz edilmiştir. Yapılan bu çalışmalarda Türkiye sınırları içerisindeki köy okulu, devlet okulu, özel okul, dersane, dil okulunda çalışan, bunun yanı sıra Almanya'da ve Türkmenistan'da Türk, Alman, Türkmen, Rus, öğretmenlerin çalışmaları gözlenmiş ve eğitimle ilgili görüşmeler yapılmıştır.

Sonuçlarda öğretmen yetiştirmede yeni bir yol izlenmesi, ayrıca öğretmenlerin sürekli geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Nitelikli Öğretmen, Danışman Öğretmen, Alan Uzmanlığı, Rehberlik*

⁴⁷² Öğretmen, cakitli.inayet@gmail.com

FARKLI METİNSEL TASARIM BİÇİMLERİNİN İLKÖĞRETİM 5. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRENME VE ALGILAMALARI ÜZERİNE ETKİLERİ

Yusuf GEZER⁴⁷³, Erdoğan TEZCİ⁴⁷⁴, Çetin TAN⁴⁷⁵

ÖZET

İnsanoğlunun gelişim sürecinde çeşitli aşamalar mevcuttur. Bu aşamalar konumuz açısından tarımsal dönem, sanayi dönemi ve sanayi sonrası dönem olarak adlandırılabilir. Sanayi sonrası dönem, uzay çağı, atom çağı, iletişim çağı vb. şekillerde adlandırılmakta ise de, en yaygın tanımlama bunların hepsini içerecek şekilde kullanılan bilgi çağı tanımlamasıdır (Durucker, 1994: 47). Nasıl ki, tarımsal dönemin en temel aracı saban, sanayi çağının en temel aracı makine ise, bilgi çağının en temel aracı da yazılı metinler ve bilgisayardır. Bilgi, tarihin her döneminde önemli görülmüş olmakla birlikte, günümüzde bu önem çok daha artmış ve belirleyici hale gelmiştir. Artık toplumlar refah düzeyi kadar bilgi düzeyi ile de değerlendirilmekte ve buna göre kategorize edilmektedir.

İnsanoğlunun bilgiyi üretmesi ve paylaşması bu gelişmelere paralellik arz etmektedir. Bu da eğitim-öğretim süreçlerini etkilemiş, bilgiye bakış açısını değiştirmiş, bilgiye bakış açısındaki değişim de öğretim alanını etkilemeye başlamıştır. Özellikle, yazının icadı, matbaanın icadı, bilgisayarların eğitimde kullanılmaya başlanması iletişimde önemli bir gelişmedir. İletişim alanındaki gelişmeler öğretim alanını dolayısı ile de öğretim tasarımlarında da değişiklikleri beraberinde getirmiştir.

İnsanlığın başlangıcından bugüne değin, bilgiden yararlanmak amacı ile değişik yöntem ve teknikler geliştirilmiştir. Hep bir arayış içerisinde olan insanoğlu, en kolay ve kalıcı okumayı sağlamak için de ciddi çabalar sarf etmiştir. M.Ö. 3500 yılından beri bilginin büyük kısmına okuyarak ulaşılmaktadır. Okuma, temel olarak bilişsel bir olay olsa da, bazı fonksiyonlardan etkilenmektedir (Gambrell, 1996: 665-682). Yazı stili, punto, sayfa düzeni gibi faktörler, kolay ve anlaşılır okumayı etkileyen unsurlardır.

Değişimci ve yenilikçi kimliğiyle sürekli bir arayış içinde olan insanoğlu, bilim ve teknolojinin hızla ilerlediği günümüzde, bu hıza paralellik arz eden büyük bir gelişim çabası içerisine girmiştir. Algı ve öğrenme kavramları, eğitim-öğretim kurumlarının önemli çalışma sahaları arasında yer almaktadır. Çağdaş eğitimin en uzun sürecini öğretim oluşturmaktadır. Öğretimin daha etkin ve kalıcı olması, sunulan bilginin sunuluş şekliyle çok yakından ilgilidir. Klasik anlayış ve yöntemlerin pek etkili olmadığı günümüzde, yeni yöntemlere başvurulması ve yeni arayışlara gidilmesi kaçınılmaz hale gelmiştir.

Metinsel tasarım, öğrenme mekanizmasını etkileyen en önemli unsurlardan biridir. Zira metinsel tasarım, öğrenmenin en temel araçlarından biri olan yazının öğrencilere sunuş biçimi ile ilgilidir. Metinsel tasarımın şekli, yerleşim planı, punto büyüklüğü, satır ve sütun sayısı, paragraf yapısı, paragraf boyutları, cümle uzunluğu, yazı kalınlığı, karakter aralığı, kenar boşlukları vb. özellikler öğrencilerin öğrenme ve algılama düzeyini etkilemektedir. Bu unsurların öğrencinin dikkatini çekecek biçimde tasarlanması, öğrencinin öğrenme ve algılamasını kolaylaştıracaktır.

⁴⁷³ Lisansüstü Öğrencisi vd., yusufgezer5@hotmail.com

⁴⁷⁴ Prof. Dr., ,

⁴⁷⁵ Doç.Dr., Fırat Üniversitesi, cettan889@hotmail.com

Bilgi üretim hızının alabildiğine arttığı günümüzde, eğitimin temel hedeflerinden biri, öğrencilere bilginin önemini kavratmak ve onları bilginin edinmeye değer niteliğine ikna etmek olmalıdır. Okul yıllarında, öğrenme isteği harekete geçirilmeyen, merak duygusu uyarılmayan, analitik düşünme ve araştırma yapma alışkanlığı kazandırılmayan bir öğrencinin eğitimi yarım kalmış bir eğilim olacaktır. Zira esas olan, öğrencilere, birkaç yıl içinde unutulacak yüzlerce şeyi ezberletmek değil, onları, hayatları boyu öğrenmeye devam etmelerini sağlayacak bilinç ve metodolojiyle donatmaktır. Kısacası, öğrenmeyi öğrenmektir. Böyle bir hedefin ise, ancak öğrencinin ilgisini çekecek şekilde tasarlanmış metinlerin sunumu ile mümkün olabileceği düşünülmektedir. Bu tasarımın unsurlarından olan Yazı Tipi, Sayfa Düzeni, Biçim, Punto vb. unsurlar bakımından bireylerin gelişim özelliklerine uygun şekilde hazırlanmış metinlerle öğrenme ve başarıya ilişkin daha fazla verim elde edileceği yapılan araştırmayla ortaya konmuştur. Yapılan araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Comic Sans MS yazı tipi ile oluşturulan metinler öğrencilerin beğenilerini olumlu yönde etkilemektedir.
2. 12 punto ile yazılan yazılar, öğrenciler tarafından en fazla beğenilen yazı büyüklüğü olmuştur.
3. Sola yaslı yazılan yazılar öğrencilerin beğenilerini olumlu yönde etkilemektedir.
4. Resimle yapılandırılmış metinler öğrencilerin beğenilerini olumlu yönde etkilemektedir.
5. Verdana ve Comic Sans MS yazı tipi ile yazılan metinler öğrencilerin başarı düzeylerini olumlu yönde etkilemektedir.
6. Puntunun Başarı Üzerindeki Etkisi başlıklı çalışmada, 12 punto ile yazılan metinleri okuyan öğrencilerin başarı düzeyinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.
7. Sola dayalı metni okuyarak soruları cevaplayan öğrencilerin başarı oranları daha yüksek olmuştur.
8. Resimli metinleri okuyan öğrenciler daha başarılı olmuşlardır.

Yapılan araştırma sonucunda, Comic Sans MS, 12 punto, sola yaslı, resimli metinlerin öğrencilerin beğeni ve başarıları üzerinde olumlu etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bulgular, öğrencilerin beğenilerinin yüksek olduğu tasarım biçiminde başarılarının da genelde yüksek olduğu gerçeğine işaret etmektedir. Araştırmanın bulguları gerek literatürde verilen gerekse bu alanda yapılan çeşitli araştırma sonuçları (Sulaiman ve Dwyer, 2002; Altun ve ark. 1999; Anglin ve Stevens, 1987; Hayes ve Henk, 1986) ile paralellik göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: *Öğrenme algısı, başarı, yazı stilleri, yazı puntosu*

ÖĞRETMEN MERKEZLİ DENETİM: KLİNİK DENETİME İLİŞKİN YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİ

Esratur ÇAY⁴⁷⁶, Münevver ÇETİN⁴⁷⁷

ÖZET

Günümüzde denetim, dar bir bakış açısıyla gözlem yapma, önceden belirlenmiş ölçütlere uymayan durumları rapor etme, kişilere ceza ya da ödül verme değil; geniş bir bakış açısıyla öğrenmeyi ve öğretmeyi etkileyen parametrelerin tümünün değerlendirilmesi ve daha etkili bir öğrenme ve öğretme ortam ve koşullarının oluşturulması işi haline gelmiştir. Çağdaş eğitim denetimi yaklaşımlarından biri olan klinik denetim, denetim eylemlerinin etkililiğini artırmak amacıyla, özellikle öğretimde, planlı, işbirlikçi, gözlem, inceleme ve davranış değiştirmeye yönelik etkinlikler bütünüdür. Öğretmenin neleri, nasıl, hangi sonuçlara ulaşmak için yapacağını iyi bilmesini sağlamak, etkili bir planlama yapmak ve öğretmenle ilişkiyi geliştirmek için gözlem öncesi ön görüşme yapmak, etkili ve planlı bir gözlemlerle öğrenme durumunu ve süreçlerini gözlemek, gözlem sonrası görüşmeyle elde edilen sonuçları çözümlerip değerlendirmek, önerileri ve uygulamalarını görüşmek klinik denetimi uygulama sürecindeki basamaklar olarak verilebilir. Eğitim denetiminin gelişimine baktığımızda ise yönetim kuramlarına uygun değişim ve gelişim gösterdiğini söyleyebiliriz. Okul yöneticilerinin rolleri üzerinde yaşanan değişimler, okul yöneticilerinin denetim üzerine daha fazla odaklanmasını gerektirmektedir. Günümüzde okul yöneticilerinin öğretimsel lider olarak, öğretmenlerin sınıf içindeki öğretim etkinliklerini denetlemeleri ve bu etkinlikleri geliştirici yönde düzenlemeler yapmaları gerekmektedir. Çünkü öğrenci başarısını merkeze alan bir denetim sürecinde, özellikle de sınıf içinde en etkin role sahip olan öğretmenleri yakından gözlemleyen bir sınıf denetiminin olması gerekliliği kaçınılmazdır. Bu çalışmada, çağdaş eğitim denetimi yaklaşımlarından biri olan öğretmen merkezli denetim: klinik denetimin, 2014 yılı Mayıs ayında yapılan değişiklik ile birlikte ders denetiminin okul müdürlerine bırakılması kararı göz önünde bulundurularak klinik denetim yaklaşımına ilişkin yönetici görüşlerini almak aynı zamanda yöneticiler tarafından klinik denetimin öğretmenlere uygulanabilirliğini ortaya koymak amaçlanmıştır.

Yöneticilerin, öğretmen merkezli denetim: klinik denetim ile ilgili görüşlerinin belirlenmeye çalışılacağı bu çalışmada, araştırma deseni olarak nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 eğitim-öğretim yılında İstanbul ilinde görev yapmakta olan toplam 10 yönetici (okul müdürü, müdür yardımcısı) oluşturmaktadır. Yöneticilerin, klinik denetim yaklaşımının uygulanabilirliğine yönelik genel görüşünü saptamak amacıyla çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden tipik durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak görüşme yaklaşımlarından görüşme formu yaklaşımı kullanılmış; bu yaklaşım çerçevesinde ise araştırmacı tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunda; yöneticilerin görüşlerini belirlemeye yönelik 8 soru, bu soruların detaylandırılması amacıyla ise 3 alt soru oluşturulmuştur. Verilerin analizinde ise, betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Katılımcıların görüşleri açık ve sistematik bir biçimde betimlenmiş, görüşleri tablolandırılmış ve katılımcı görüşlerinden alıntılar yapılarak yorumlanmıştır.

⁴⁷⁶ Lisansüstü Öğrencisi vd., esranurcy@hotmail.com

⁴⁷⁷ Prof. Dr., Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Kadıköy/İstanbul,

BULGULAR

Araştırmaya ait bulgular; yöneticilerin demografik bilgilerine ait bulgular, yöneticilerin klinik denetim varsayımlarına ilişkin görüşlerine yönelik bulgular, yöneticilerin sınıf denetimine ilişkin görüşlerine yönelik bulgular, yöneticilerin öğretimsel liderlik davranışına ilişkin görüşlerine yönelik bulgular ve yöneticilerin 21.yüzyıl teknolojik gelişmelerin kullanımına ilişkin görüşlerine yönelik bulgular şeklinde 5 başlık altında toplanmıştır. Araştırma bulgularından ortak olarak çıkarılabilecek yorum ise; okul müdürlerinin gerekli donanıma sahip olmaları sağlanabilir ve sistemdeki eksiklikler giderilebilir ise, çağdaş eğitim denetimi yaklaşımı olan ve bir çok sınırlılıktan dolayı uygulanmayan klinik denetim uygulamalarının okul yöneticileri ve gerekli durumda bir yardımcı ekip ile birlikte uygulanabileceğidir.

SONUÇLAR

Araştırmada asıl olarak amaçlanan; değişen yönetmelik ile birlikte ders denetiminin okul müdürlerine bırakılması kararının, pek çok sınırlılığı bulunan öğretmen merkezli denetim: klinik denetime uyarlanabilirliğini tespit edebilmek ve yönetici görüşlerini saptayabilmek idi. Bu çerçevede yöneticilerin klinik denetim yaklaşımına ilişkin görüşlerinden çıkarılan sonuçlar:

1. Klinik denetim yaklaşımına ilişkin olumlu görüşler; klinik denetim yaklaşımının özünde öğretmenin profesyonel gelişimini desteklemek olması bakımında önemli olduğu yönündedir. Benzer şekilde klinik denetim varsayımlarının reelde uygulanabilir ise, hem örgüt kültürü hem de öğretimin iyileştirilmesi buna bağlı olarak öğrencisi başarısının en üst seviyeye çıkarılmasına önemli katkının sağlanacağı yönünde olmuştur.
2. Klinik denetim yaklaşımına ilişkin olumsuz görüşler; fazlaca zaman alması, denetçi diye nitelendirilen kişilerin yeterliklerinin neye göre belirlendiğinin tam net olmaması ile birlikte yeteri sayıda denetçinin olmaması araştırmanın önemli sonuçları arasında yer almaktadır.
3. Araştırma sonucunda klinik denetimin okullarda uygulanabileceğini, bunun için yönetmelik değişikliğine gerek olduğu, ya da denetlemenin merkezinde yer alan öğretmenlerin bu denetim sürecini olumlu algılamaları için öğretmenlerle iletişimin geliştirilip sonrasında denetim çalışmalarının uygulanabileceği belirtilmiştir. Engelleyici nedenler olarak ise; öğretmenlerin denetim konusuna kapalı olmaları, denetimin baskı altına almak olduğu yanılgısında olmaları gibi genellikle öğretmenlerden ve yaklaşımın profesyonellik gerekliliğinden kaynaklanan engelleyici sorunlar olduğu tespit edilmiştir.
4. Değişen yönetmelik ile ders denetiminin okul müdürleri tarafından öğretmenlere klinik denetimin uygulanabileceğini fakat bu durumun oluşabilmesi için öncelikle müdürlerin iş yüklerinin azaltılması gerektiği, müdürlerin eğitime tâbi tutularak uzmanlaşmalarının sağlanmasının olmazsa olmaz olduğu yöneticiler ile yapılan görüşler sonucunda tespit edilmiştir.
5. Yöneticilerin öğretimsel liderlik davranışlarının sadece denetim sürecinde değil, okul müdürlerinin kurumun lideri olduğu göz önünde bulundurulsa, öğretimsel liderlik davranışının mutlaka yöneticilerde bulunması gerektiği her yönetici tarafından vurgulanmıştır. Bu öğretimsel liderlik davranışını geliştirebilmek adına ise; eğitim gündemini takip etmek, seminerlere katılmak gibi faaliyetlerin yapılabileceği vurgulanmıştır.

6. Araştırmaya katılan yöneticilerin görüşlerinin kıdemlerine, eğitim durumlarına ya da cinsiyetlerine bağlı olarak değişiklik göstermediği gözlemlenmiştir.
7. Klinik denetimin zaman ve denetçi sınırlılığının değişen yönetmelik ile okul mdrlarına bırakılması halinde bu sınırlılıklarının anlamlı derecede azalabileceğini daha verimli bir denetleme ortamının oluşabileceği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Denetim, Eğitim Denetimi, Klinik Denetim, ğretmen, Okul Yöneticileri*

PAYLAŞIM ZİRVELERİNE YÖNELİK UYGULAMA ÖRNEKLERİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Kübra Burcu ABBAS⁴⁷⁸, Seval ORAK⁴⁷⁹

ÖZET

Eğitim sistemi, birçok etki alanı ve o etki alanını oluşturan etmenler ile bütün olabilmektedir. Eğitim politikaları ile hedeflenen gelişimin temel anahtarlarından biri öğretmenlerdir. Öğretmenler, eğitimin dış ve iç çevresinde bir keşif alanı oluşturur. Dünyada eğitim alanında olan güncel gelişmelerin hızı; eğitim sisteminin odak noktasında bulunan öğretmenlerin bazı açılardan kendini yalnız ve yetersiz hissedebilmesine sebebiyet verebilmektedir. Eğitim politikalarından doğan sorumluluklar, kazanımların öğrencilere nitelikli olarak kazandırılması beklentisi ve tüm bunların yapılabileceği imkanların içerisinde öğretmen aldığı eğitimin dışında modellerle karşılaşabilmektedir. Bu karşılaşma ile birlikte daha küçük bir çevreden oluşan yönetim-öğrenci- ebeveyn üçleminde yapmak istediklerine dair destek aramakta ve yapacağı çalışmalar ile ilgili motivasyona ihtiyaç duymaktadır. Paylaşım zirveleri, gönüllülük esasıyla var olan, öğretmenlerin diğer öğretmenlerle bilgi ve deneyimlerini paylaştığı bir platformdur. Öğrenci hazırbuluşu, yaş grubu özellikleri, sosyo ekonomik çevre açısından her öğretmenin etki alanındaki hedef kitle yer yer benzer özellikler göstermesine rağmen farklı özelliklerde içerir. Bu bağlamda öğretmenler, kendi hedef kitesinde karşılaştığı problem durumlarına çözüm üretirler. Çözümlerinin etkisini zaman zaman öğrencideki davranış değişikliğine yönelik gözlemleriyle, akademik başarısındaki değişim ile fark eder. Paylaşım zirveleri sayesinde öğretmen, kendi çözüm yollarını diğer öğretmenlerle paylaşarak öğretmen-öğrenci etkileşimini ve buna bağlı olarak da öğretmen-öğrenci etkileşimini sağlamayı hedeflemektedir. Paylaşım zirvelerine katılan öğretmenler, diğer öğretmenlerin ders tasarımlarında kendi çıkarımlarını oluşturarak, kendi okulunda değişim başlatma isteği duyabilmektedir. Akran öğrenmesinin devreye girdiği bu sistemde öğretmen hangi şartlarda nasıl çalışmalar yapıldığını görerek kendi iç motivasyonunu tetikleyebilir. Öğretmen adaylarından, 30 sene görev yapmış deneyimli öğretmene oldukça farklı demografik özelliklere sahip paylaşım zirvesinde; eğitim bilimleri alanındaki akademisyenlerle, uygulayıcı öğretmenleri bir araya gelmektedir. Farklı uygulamaların farklı etkilerinin paylaşılmasını sağlayan paylaşım zirveleri öğretmenlerin mesleki gelişimlerini artırmayı hedeflemektedir. Milli Eğitim Bakanlığının yaptığı hizmet içi çalışmaların paylaşım zirveleri ile desteklenmesi; kişisel inisiyatiflerin kitlesel bir dönüşüme sebebiyet vermektedir. Ülkemizde bir grup gönüllü öğretmen tarafından başlatılıp, gönüllü okulların ev sahibi olduğu paylaşım zirveleri fen bilimleri, matematik paylaşım zirvesi olarak ile başlayıp sınıf öğretmenleri paylaşım zirvesi olarak devam etmektedir. Paylaşım zirvelerinde değişime dirençli öğretmenlerin kendini geliştirmek için motive olması beklenmektedir. Uygulamalarını atölye yoluyla diğer meslektaşlarına gösteren öğretmenlerden katılım bedeli alınmaması ayrıca öğretmenleri teşvik edicidir. Bu organizasyonda çok önemli iki etken vardır. Birincisi gönüllülük üzerine gerçekleştirilmesidir. Zirve koordinatörünün anlaştığı bir vakfa ya da sivil toplum kuruluşuna bağış toplanır. Toplanan bağış sivil toplum kuruluşuna kalır. İkincisi ise öğretmenlerden hiçbir ek ödeme alınmamasıdır. Öğretmenler; yol, konaklama yemek masraflarını kendileri karşılamaktadır. Bu çalışmaların amacı, gönüllülük esasıyla oluşan paylaşım zirvelerine yönelik öğretmenlerin görüşlerini incelemektir.

⁴⁷⁸ Öğretmen, Yeniceliburcu@gmail.com

⁴⁷⁹ Öğretmen, Oran FİNAL Okulları, uzmanyoneticisi1@gmail.com

Gönüllülük esasıyla oluşan paylaşım zirvelerine yönelik öğretmen görüşlerini incelemek amacıyla yürütülen bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırma 2017-2018 eğitim- öğretim yılında Eskişehir ilinde yürütülmüş olup, kolay ulaşılabılır durum örneklemeyle seçilen 20 erkek, 30 kızdan oluşan 50 öğretmen araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırma kapsamında 2-3 Aralık 2017 tarihinde özel bir okulun ev sahipliği yaptığı Sekizinci Fen Bilimleri Paylaşım Zirvesine katılan öğretmenler kendi öğrencilerine uygulayıp etkili bulduğu çalışmaları diğer öğretmenlere uygulamalı atölyelerle göstermiştir. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formundan elde edilmiştir. Öğretmenlerin yazılı olarak görüş bildirdikleri bu formla ilgili uzman görüşleri alınmış ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiş ve yorumlanmıştır. Verilerin analiz sürecinde kodlar oluşturulmuş ve bu kodlara dayanarak temalar elde edilmiştir. Nitel analiz yoluyla elde edilen verilerin frekans ve yüzdeleri bulunmuştur.

Öğretmenler, paylaşım zirveleri sayesinde mesleki gelişimlerinin, özyeterliliklerinin, özgüvenlerinin, motivasyonlarının arttığını ifade etmişlerdir. Öğretmenler paylaşım zirvesinde diğer öğretmenlerle sosyalleşme yoluyla bilgi ve deneyimlerini paylaşmanın; zirve sonunda sınıflarındaki öğrencilere yeni öğrendiği teknikleri uygulama konusunda heyecan verici olduğunu ve mesleki anlamda bilişsel ve duyuşsal gelişme fırsatı edindiklerini belirtmişlerdir. Uyguladığı atölyeler için herhangi bir ücret ödememenin de ayrıca teşvik edici olduğunu belirten öğretmenler daha fazla paylaşım zirvesinin olmasını arzu ettiklerini dile getirmişlerdir. Bu bulgular doğrultusunda, gönüllülük esasıyla oluşan paylaşım zirvelerine yönelik öğretmenlerin görüşlerinin olumlu olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *öğretmen görüşleri, paylaşım zirveleri, motivasyon, gönüllülük, özgüven*

ADAY ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SÜRECİNDE ADAY ÖĞRETMENLERİN DANIŞMANLARINDAN DESTEK İHTİYAÇLARI

Necati ÖZTÜRK⁴⁸⁰, Gökçe ÖZDEMİR⁴⁸¹, Sevlay ŞAHİN⁴⁸²

ÖZET

Problem Durumu

Eğitim, tüm toplumların en çok önem verdiği unsurlardan biridir. Eğitimdeki kalitenin artırılması da nitelikli öğretmen yetiştirme ile ilgilidir. Yirmi birinci yüz yılda hızla değişen ve gelişen koşullar karşısında öğretmenlerin eğitim fakültelerinde nitelikli bir biçimde yetiştirilmesinin yanı sıra uygulama okullarında gerekli imkân ve destekler sağlanarak öğretmen adaylarının deneyim, bilgi ve becerilerini geliştirmek gerekmektedir. Ayrıca öğretmenlerin mezun olup öğretmen olarak atamalarının yapılmasının ardından meslek hayatlarının ilk yıllarında ihtiyacı olan gerekli destek sağlanmalıdır (Gökulu,2016)

Bu amaçla Şubat 2016 yılı öğretmen atamalarında uygulanmak üzere milli eğitim bakanlığı bünyesindeki okullarda aday öğretmenlik süreci ve danışman öğretmenlik uygulamasına yeni bir yaklaşım getirilmiştir.

Kendisini sürekli geliştiren, alanında yeterli bilgi ve becerilere sahip, sınıf yönetimi ve öğrencilerle iletişimi iyi olan, klasik ve alternatif ölçme-değerlendirme tekniklerini bilen ve yerinde kullanabilen öğretmenlerin yetiştirilmesi eğitim sistemimizin kalitesini artıracaktır. Bu nedenle okul uygulaması ve aday öğretmen yetiştirme süreci öğretmen eğitiminde büyük öneme sahiptir. Ülkemizde yapılan çalışmalar göstermektedir ki okul uygulaması derslerinde üniversitedeki danışmanlar, okullardaki danışman öğretmenler ve staj yapan aday öğretmenler yeterli özeni göstermemektedirler (Karamustafaoğlu ve Akdeniz, 2002; Gökçe ve Demirhan 2005; Eraslan, 2008; Gündoğdu ve ark 2010, Yar Ali Mete, 2013).

Eğitimde başarı gösteren pek çok ülke örneğinde öğretmenlere yönelik farklı politikalar vardır. Yüksek performans gösteren bu ülkelerin genel öğretmen yetiştirme politikalarına bakıldığında ise öğretmenler ile ilgili belirledikleri beş temel strateji ön plana çıkmaktadır: Güçlü Öğretmenler yetiştirme için:

- 1- Yüksek kalitede hizmet öncesi öğretmenlik eğitimi,
- 2- İyi tasarlanmış işe başlama eğitimleri,
- 3- Diğer saygın mesleklere benzer ücretlendirme,
- 4- İyi tasarlanmış hizmet içi eğitimler,
- 5- Müfredat çalışmaları, değerlendirme ve karar alma süreçlerine aktif katılım, (SETA 2017)

⁴⁸⁰ Dr., necatiozturk.tr@gmail.com

⁴⁸¹ Dr. Öğrt. Üyesi, Gaziantep Üniversitesi, gozdemir382@gmail.com

⁴⁸² Doç.Dr., Gaziantep Üniversitesi, ssahin@gantep.edu.tr

Ülkemize bakıldığında bu süreçlerin iyi işlemediği açıkça görülmektedir. Ülkemizde Milli Eğitim bakanlığına ve diğer kurumlara öğretmen kaynağı teşkil eden Eğitim Fakültelerinin nicelik bakımından fazla nitelik olarak eksikliği sürekli tartışılmaktadır.

MEB, 3 Mart 2016 tarihi itibarıyla "aday öğretmen yetiştirme sürecine ilişkin yönerge" yayımlayarak yürürlüğe koyduğu süreç birçok belirsizliklerle birlikte hayata geçmiştir. Bu süreçte aday öğretmenlerin daha yetkin hazırlanmaları bakımından bu süreçten beklentileri elbette ki önemlidir ve bilinmesi gerekmektedir. İşte bu çalışma ile aday öğretmenlerin danışman öğretmenlerden ne gibi beklentileri olduğu tespit edilerek sürecin daha sağlıklı olması için veri oluşturması ve daha sonraki araştırmalara yol gösterici olması bakımından önemlidir.

İlkokul ve ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre, adaylık sürecinin gerçekleşmesinde aday öğretmenlerin "akademik olarak, psikolojik olarak, sosyal faaliyetler, okul içi izleme ve uygulamalar, diğer faaliyetler ve belirtmek istedikleri başka beklentileri doğrultusunda ihtiyaçlarının araştırılmasını amaçlayan bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden olan durum çalışması (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu Gaziantep ili Şahinbey ilçelerine bağlı ilkokul ve ortaokullarda görev yapan toplam 30 aday öğretmen oluşturmaktadır. Öğretmenlerin 17'si kadın, 13'ü ise erkektir.

Verileri elde etmek için hazırlanan yarı yapılandırılmış sorular görüşleri alınmak üzere aday öğretmenlere sorulmuştur. Elde edilen verilerin analizinde nitel araştırmaları çözümlemede kullanılan içerik analiz yöntemi uygulanmış ve ifadelerin benzerliğine göre gruplandırılmalar yapılarak temalar oluşturulmuştur. Her bir temada dikkat çeken öğretmen görüşlerine doğrudan alıntılarla yer verilmiştir.

Araştırmanın iç geçerliğini arttırmak için görüşmeler mümkün olduğunca uzun tutulmaya çalışılmış ve uzun süreli etkileşimle katılımcı, araştırmacı arasındaki güven ortamı oluşturularak daha sağlıklı veri toplanmaya çalışılmıştır. Dış geçerliğin (aktarılabirlik) sağlanabilmesi için, katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılara yer verilerek ayrıntılı betimleme yapılmıştır. Araştırmanın iç güvenilirliğini (tutarlık) arttırmak amacıyla, analizler yapılmadan önce ilgili alan yazın dikkatli bir şekilde taranmış verilerin analizi sırasında tema ve alt temalar buna bağlı olarak oluşturulmuştur. Nitel araştırmada dış güvenirliliğin sağlanması amacıyla görüşmeler esnasında görüşme niteliğini artırıcı ortama sadık kalınmış, görüşmelerin nasıl yapıldığı, verilerin nasıl kaydedildiği, elde edilen verilerin nasıl analiz edildiği ve elde edilen sonuçların nasıl sunulduğu ile ilgili detaylı açıklamalara yer verilmiştir.

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Aday Öğretmen, Danışman Öğretmen, Adaylık Süreci, İlkokul, Ortaokul*

HİZMET İÇİ EĞİTİM İLE ELDE EDİLEN KAZANIMLARIN ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNİN MESLEKİ GELİŞİMİNE KATKISININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Gökçe ÖZDEMİR⁴⁸³, Necati ÖZTÜRK⁴⁸⁴, Sevilay ŞAHİN⁴⁸⁵

ÖZET

Problem Durumu

Hizmet içi eğitim; özel ve tüzel kişilere ait iş yerlerinde, belirli bir maaş veya ücret karşılığında işe alınmış ve çalışmakta olan bireylere görevleri ile ilgili gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazanmalarını sağlamak üzere yapılan eğitimidir. (A. Haydar Taymaz, 1981,4). Ülkelerin kalkınma ve gelişmesi her şeyden önce insan kaynaklarının geliştirilmesine bağlıdır. İnsan kaynakları geliştirilmedikçe sosyal, ekonomik, politik ya da kültürel yönden ilerleyebilmenin mümkün olmayacağı, kalkınmada rol oynayan en önemli faktörlerden birisinin nitelik ve nicelik yönünden yeterli insan gücü olduğu bugün hemen herkes tarafından kabul edilmektedir. Kalkınma ve gelişmeyi sağlayacak nitelikli insan gücünü yetiştirmek eğitim kurumlarında verimliliği artırmak ile sağlanır. Eğitim kurumlarında verimliliği arttırmak ise nitelikli öğretmen yetiştiren bir sistem ve devamlılığı sağlayacak hizmet içi eğitimlerle mümkündür.

Harris (1989) öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim faaliyetlerinin yararlarını aşağıdaki şekilde özetlemiştir

- Öğretimin genel ve özel hedeflerinin geliştirilmesi,
- Kullanılan öğretim kaynaklarının iyileştirilmesi,
- Öğretim araçlarının geliştirilmesi,
- Öğrenme atmosferinin ve şartlarının iyileştirilmesi,
- Öğretmenin performansının geliştirilmesi.

Ayrıca günümüzde teknolojiye yaşanan hızlı değişimlerde hizmet içi eğitimlerin önemini arttırmıştır. Toplumun gelişiminde etkili olan öğretmenlerin hizmet içi eğitim yoluyla sürekli gelişmeye ve yetkinleşmeye açık olmaları ve bu olanakların öğretmenlere sunulması büyük önem taşımaktadır. Özellikle hizmet öncesi ile hizmet içi dönem arasındaki eksiklikleri ve ihtiyaçları giderebilmek açısından hizmet içi eğitim önem taşımaktadır. Bu nedenle öğretmenlerin eğitimin yürütücüsü oldukları göz önüne alınarak hizmet içi eğitim gereksinimleri saptanmalı ve bu eğitimin bilgi çağıyla tutarlılık göstermesi sağlanmalıdır.

Yöntem

Araştırma nicel ve nitel tekniklerin bir arada kullanıldığı karma yöntem modellerinden ardışık karma modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada nicel veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen

⁴⁸³ Dr. Öğrt. Üyesi, gozdemir382@gmail.com

⁴⁸⁴ Dr., Ömer Asım Aksoy İlkokulu, necatiozturk.tr@gmail.com

⁴⁸⁵ Doç.Dr., Gaziantep Üniversitesi, ssahin@gantep.edu.tr

“Hizmet İçi Eğitim İle Elde Edilen Kazanımların Öğretmenlik Mesleğinin Mesleki Gelişimine Katkısının Değerlendirilmesi Anketi” ile toplanmıştır. Nitel verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. Araştırmanın nicel bölümünün örneklemi, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Gaziantep ili şahinbey ilçesinde bulunan ilk ve ortaokullarda görev yapan 324 öğretmenden oluşmaktadır. Nitel veriler ise nicel verilerin toplandığı okullarda görev yapan 28 öğretmenden toplanmıştır. Araştırmada nicel verilerin analizinde yüzde ve frekans hesaplamaları kullanılmış nitel verilerin analizinde ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır.

Daha sonra sunulacaktır

Anahtar Kelimeler: *Hizmet içi eğitim, Mesleki Gelişim, İlkokul, Ortaokul, Öğretmen*

ÖĞRETMENLERİN İŞLE BÜTÜNLEŞMELERİNDE ÖĞRETİMSSEL LİDERLİK ALGILARININ ROLÜ

Hüseyin BAĞRIYANIK⁴⁸⁶, İsmail ESER⁴⁸⁷

ÖZET

Okullar, toplumların sahip oldukları değerleri nesillere kazandırmaktan sorumlu kuruluşlardır. Bu sorumluluğun yerine getirilmesinde okul yöneticileri ve öğretmenler çok önemli roller üstlenmektedirler. Bu bağlamda okul yöneticilerinin sergiledikleri davranışlar ve buna bağlı olarak değişen öğretmen davranışları okulun amaçlarının gerçekleşmesinde önemli olabilmektedir. Okul yöneticileri, eğitim-öğretim sürecinde öğretimsel, etik, vizyoner liderlik biçimleri gibi birçok liderlik biçimlerinin içerdikleri davranışları sergilemektedir. Okulun amacına ulaşmasında yöneticilerin belirgin olarak sergiledikleri davranışların en kapsayıcısının, öğretimsel liderlik davranışları olduğu görülmektedir. Öğretimsel liderlik davranışları, öğrenci başarısına dayalı olarak ifade edilen amacı vurgulama, okulun işleyişi için paydaşların koordinasyonunu sağlama ve onları örgütleme, kendi başına kararlar verebilme ve yetki hakkını kullanabilme, öğretmen, öğrenci ve veli arasında iletişim sağlama şeklinde ki davranışları içermektedir (Flath, 1989). Öğretmenlerin algılarına göre okul yöneticilerinin sergiledikleri öğretimsel liderlik davranışlarının, onların bağlılık, sinizm, iş tutumu gibi birçok örgütsel davranışlarını etkilediği görülmektedir. Bireyin çalışırken bilişsel yeteneklerini, duygularını ve davranışlarını içerecek şekilde kendi benliğini işe koşması durumu işle bütünleşme olarak tanımlamıştır (May, Gilson ve Harter, 2004). Buradan hareketle işle bütünleşmenin öğretmenlerin işlerini nasıl algıladıklarına bağlı olduğu söylenebilir. Sonuç olarak eğitim öğretim sürecinde okul yöneticileri ve öğretmenler arasındaki etkileşim dikkate alındığında, okul yöneticilerinin sergiledikleri öğretimsel liderlik davranışlarının öğretmenlerin işle bütünleşmesini arttırmaya yönelik katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın evrenini 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Osmaniye il merkezi sınırları içindeki ilkokul ve ortaokullarda görev yapan öğretmenler oluşturulmuştur. Araştırmanın örneklemini oransız küme örnekleme yönetimi ile seçkisiz olarak seçilen 285 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada, Şisman (2014) tarafından geliştirilen “Öğretimsel Liderlik Ölçeği” ve Chaufeli, W. B., Salanova, M, González-Roma, V. ve Bakker, A. B. (2002) tarafından geliştirilen “İşle Bütünleşme Ölçeği” kullanılmıştır. Bu ölçeklerin güvenilirliğini ve geçerliğini test etmek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi kullanılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre; Öğretimsel liderlik ölçeği (p

1. Öğretmenlerin okul yöneticilerine yönelik algılarına göre Öğretimsel Liderlik Davranışı genel ortalaması (= 3.98, ss=67) “Çoğu Zaman” düzeyindedir. Alt boyutlardan Okul amaçlarının belirlenmesi ve paylaşılması (=4.07, ss=71), Eğitim programı ve öğretim sürecinin yönetimi (=4.08, ss=64), Öğretim süreci ve öğrencilerin değerlendirilmesi (=3.91, ss=64), Öğretmenlerin desteklenmesi ve geliştirilmesi (= 3.81, ss=76), Düzenli öğrenme-öğretme çevresi ve iklimi oluşturma (= 3.92, ss=76) düzeyleri de “Çoğu Zaman” çıkmıştır. Öğretmenlerin İşle Bütünleşme genel ortalaması (=3.98, ss=64) “Katılıyorum”

⁴⁸⁶ Dr., bagriyanik80@gmail.com

⁴⁸⁷ Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, Şehitkamil/Gaziantep, isfize@hotmail.com

düzyindedir. Bunun yanı sıra Zindelik (= 4.06, ss=80), Adanma (=3.89, ss=69) ve Bütünleşme (= 4.14, ss=69) alt boyutları da "Katılıyorum" düzeyindedir.

2. Öğretmenlerin okul yöneticilerine yönelik öğretimsel liderlik algıları ile işle bütünleşme düzeyleri arasında yüksek düzeyde anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir (r= 0.78, p

Anahtar Kelimeler: *Öğretmen, Öğretimsel Liderlik, İşle Bütünleşme*

OKULLARDA BİREYLERARASI İLİŞKİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ İÇİN BİR ARAŞTIRMA YÖNTEMİ: SOSYAL AĞ ANALİZİ

Temel ÇALIK⁴⁸⁸, Emre ER⁴⁸⁹

ÖZET

Sosyal ağ teorisi, bireylerarası ilişkilerin açıklanmasında özgün bir yaklaşım olarak eğitim bilimleri alanında ilgi görmektedir. Ağ yaklaşımına göre bireyler, bireyler arasındaki ilişkiler ve bu ilişkiler sonucu oluşan ağ örüntüleri önemli görülmektedir. Bağımsız bir disiplin olarak kabul gören sosyal ağ yaklaşımı, farklı disiplinlerde uygulama alanı bulunması nedeniyle birçok çalışmada kullanılmıştır. Söz konusu disiplinler arasında örgüt ve yönetim bilimi, bilgisayar mühendisliği ve sağlık bilimleri alanları yer almaktadır. Farklı disiplinlerde kullanılan sosyal ağ analizi teorisi ile sanal veya gerçek zamanlı gruplar arasında ve içerisinde yer alan değişimleri incelemek mümkündür. Okul gibi ilişkilerin belirleyici rol oynadığı sosyal ve açık sistemler açısından bireyler arası ilişki örüntülerinin belirlenmesi önemlidir.

Eğitim bilimleri alanında sosyal ağ analizi konulu araştırmaların 2000'li yıllarda yoğunlaştığı görülmektedir. Bu duruma neden olduğu düşünülen önemli etmenlerden birisi, eğitim bilimleri araştırmaları için önemli bir analiz birimi olan okulun bir bütün olarak incelenmesini öngören sosyolojik boyutundan ziyade çalışmalarda okulda yer alan bireylerin psikolojik yönünün ön plana çıkması olabilir.

Örgütlerde bireyler arası etkileşim ve ilişkiler yoğunlaşıp karmaşıklaşmaya başladıkça bu ilişkilerin anlaşılmasına yönelik çabalar da artmaktadır (Acar, 2004). Sosyal ağ teorisi eğitim örgütlerinin analiz edilmesi açısından önemli potansiyeller taşımaktadır. Özellikle 1990'lı yıllardan itibaren sosyal ağların öncelikle davranış bilimleri alanında yaygınlaşmasıyla birlikte eğitim bilimleri alanında da ilgi görmeye başlamıştır. Sosyal bilimlerde belirli süredir ilgi gören sosyal ağ yaklaşımının eğitim bilimlerinde kullanımı daha geç olmuştur. Carolan (2014), eğitim bilimlerinde sosyal ağ yaklaşımının sosyal bilimlerin diğer alanlarına göre daha geç kabul görmesinde üç nedenin etkili olabileceğini ileri sürmüştür. Bunlar; psikolojiden transfer edilen ve eğitim bilimlerinde yaygın kullanım alanı bulan deneysel metod geleneği, bireylerin tamamen bireye ait değişkenler ile açıklanması ve sosyal ağların bilimsel meşruluğu sorunudur.

Sosyal ağların eğitim bilimlerine uyarlanmasındaki gecikmeye yönelik öne sürülen gerekçeler dikkate alındığında, sosyal ağların ortaya koyduğu temel paradigma değişimine yönelik bir direnç yaşandığı söylenebilir. Bu bağlamda eğitim bilimlerinde ve özellikle eğitim yönetimi alanında sosyoloji yerine psikolojinin daha etkin olması, bireylerin ve bireysel özellikleri daha fazla ilgi görmesi ile sonuçlanmış olabilir. Psikoloji, genellikle bireysel bazı değişkenler ile algı, tutum ve davranışları açıklama eğiliminde olduğundan okullarda yönetici, öğretmen veya öğrencilerin algıları bağlamdan ve içinde yer aldıkları topluluklardan bağımsız olarak ele alınmaya başlanmıştır. Oysa özellikle okulların doğası düşünüldüğünde bireysel özelliklerden çok kolektif yapı, toplulukların önemi, karşılıklı bağımlılık ve ilişkiler oldukça önemli potansiyeller taşımaktadır. Bununla birlikte sosyal ağların, henüz teorik ve uygulama boyutunda gelişim aşamasında olduğu dönemlerde bilimsel geçerlilik ve tutarlılık

⁴⁸⁸ Prof. Dr., temelc@gazi.edu.tr

⁴⁸⁹ Dr., emre86er@gmail.com

bakımından sorgulanması doğal karşılanabilir. Özetle sosyal ağ yaklaşımı ile teori ve sosyal gerçeğin bir araya getirilmesi, yeni ve özgün bir yöntem sunması ve özellikle eğitimde değişimin dinamik yapısını çözümlene olanağı vermesi açısından eğitim bilimleri için oldukça önemlidir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın amacı, ilkokulların sosyal ağ özelliklerinin belirlenmesidir. Sosyal ağ yaklaşımı örgütlere teorik ve uygulamalı olarak alternatif bir bakış açısı önermektedir. Mevcut çalışmada okul yöneticileri ve öğretmenler arasındaki ilişkilerin niteliğinin belirlenmesi amacıyla bireysel ve örgütsel düzeyde sosyal ağ analizi yapılmıştır. Çalışma kapsamında var olan durumun özelliklerinin belirlenmesi amaçlandığından tarama modelinde bir araştırmadır.

Çalışmanın bulguları hazırlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Sosyal ağ analizi, Sosyal ağ teorisi, Bireyler arası ilişkiler*

STEM EĞİTİMİ UYGULANAN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BİLİMSEL YARATICILIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Yusuf İslam GÜNEŞ⁴⁹⁰

ÖZET

“Bilim, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik” kelimelerinin İngilizce baş harflerinin bir araya gelmesiyle oluşan STEM, son zamanlarda fen eğitiminde sık kullanılan bir kısaltmadır (Gonzalez ve Kuenzi, 2012). STEM eğitimi ise farklı disiplinleri bir araya getirerek ve bu disiplinler arasında bağlantı sağlayarak öğrenmenin çok boyutlu olarak gerçekleşmesini sağlamaktadır (Smith ve Karr-Kidwell, 2012).

Günümüzde Amerika, Kore ve İngiltere gibi birçok ülke STEM’in önemini anlamış ve bu alanda çalışmalar yapmaktadır (Altun, 2014). Ülkemizde de MEB’in STEM eğitimi müfredata entegre etmek için çalışmalar yaptığı, EBA’da çeşitli etkinlikler yayınladığı ve 2018 yılında öğretmenler için ‘STEM Öğretmen Kitabı’ yayınladığı bilinmektedir.

Alanyazı incelendiğinde ülkemizde STEM eğitimi üzerine çalışmaların sınırlı olduğu ve STEM eğitiminin ortaokul öğrencilerinin Bilimsel Yaratıcılık Düzeylerine etkisine yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda bu çalışmanın önemi STEM eğitime katkı sağlaması ve ortaokul düzeyinde yapılan ilk çalışma olmasıdır.

Bu araştırma Bilimsel yaratıcılık düzeylerinin belirlenmesine yönelik olarak nicel araştırma desenlerinden tarama modeli uygulanan betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın örneklemini ortaokul düzeyinde her kademedен 20’şer toplam 80 gönüllü öğrenci olarak oluşturulmuştur. Öğrencilere 4 hafta boyunca scratch tabanlı kodlama eğitimi verilmiştir. 18 hafta boyunca da Fen Bilimleri, Matematik, Bilişim Teknolojileri ve Teknoloji Tasarım öğretmenleri tarafından farklı sınıf düzeyinde belirlenen kazanımlar çerçevesinde hazırlanan STEM Eğitimi Programı uygulanmıştır. Geriye kalan 4 hafta ise kodlama tabanlı proje geliştirmeleri sağlanmıştır. Program sonunda öğrencilere "Bilimsel Yaratıcılık Ölçeği" ve öğrencileri tanımaya yönelik hazırlanan "Öğrenci Tanıma Formu" uygulanmıştır. Elde edilen veriler istatistiksel olarak analiz edilmiştir.

Yapılan analizler sonucunda, STEM eğitimi alan öğrencilerin bilimsel yaratıcılık düzeylerinin sınıf kademesi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği; 5. Sınıf öğrencilerinin 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencilerinden daha yüksek puanlar elde ettiği tespit edilmiştir. Cinsiyet, kardeş sayısı, gelir, anne-baba mesleği ve en sevdiği ders gibi farklı demografik değişkenler açısından anlamlı farklılıklara rastlanmamıştır.

Anahtar Kelimeler: *Stem eğitimi, bilimsel yaratıcılık, kodlama*

⁴⁹⁰ Öğretmen, yigunes@hotmail.com

BİZ DÜNYAYI ÇOK SEVDİK

Hakan TATLI⁴⁹¹, Hülya TATLI⁴⁹²

ÖZET

İnsanoğlu çağlar boyu aşkları, savaşları, mutlulukları ve dargınlıkları, üzerinde yaşadıkları gün gelip binalar yaptığı gün gelip ormanlar yaktığı zaman tükenip bittiğinde, içinde yattığı çevreye, doğaya, toprağa yeterince önem veriyor mu? Bir insan, bir eğitmen olarak cevabını bulamıyorum. Çevre ve doğa bir gönül işidir. Bunun içindir ki gönül dostu çevre dostu bireyleri erken yaşta yetiştirmek “ ağaç yaşken eğilir.” sözüyle pekiştirmek gerekir. Bizlerin asıl amacının yaşanılabilir bir çevrede sürdürülebilir bir geleceği geleceğimizin teminatı çocuklarımıza temiz, sağlıklı ve yaşanabilecek bir dünya bırakmak değil mi? İşte bu sebeple artık bir şeyler yapmamızın zamanı geldi de geçti bile.

Hedef kitlemizin 6-14 yaş arasını kapsayan ilköğretim çağı olduğunu düşünürsek 0-60 ay çocuğun evde alacağı eğitimle başlar. Okul sıralarına kadar geçen sürede çevreye duyarlı aile bireyleri ile temeli atılmış olur. Aile çocuğa bu yaş aralığında olumlu davranışlar sergilemezse çocuk bu bilinci alamaz bu sebeple çocuk okul öncesine haliyle bu duyarlılığı taşıyamadan gelir. Biz eğitimcilerin işi burada başlamaktadır. Okul öncesi ve ilköğretim amaçlarını ve ilkelerini benimsetmeye çalıştığımız öğrencilerimizin akademik eğitimlerinin yanında sosyal faaliyetleri kapsamında çevreye duyarlı bireyler yetiştirmeyi de amaç edinmemiz gerekmektedir. Okulun dört tarafının, duvar içinin, sınıf, tahta ve sıralardan oluşmaması gerektiğini çevresiyle, bahçesiyle, bahçedeki kuşu, ağacı, çiçeği ile anlam kazanması gereğine inanıyorum. Bu bağlamda öncelikle fiziki değişikliklerin yapılmasının eğitime katkı sağlayacağı inancını taşımaktayım. Problem olarak karşımıza, hızlı nüfus artışı, çarpık kentleşme, göç vb gibi sorunların eğitim öğretimi olumsuz etkilediği gibi öğrencilerin nefes alacak ortamlarının olmaması beraberinde akademik başarıyı da olumsuz etkilemektedir.

Öğrencilerin okul ortamına uyum aşamasında yapılan gözlemler ve veli görüşleri ile çevre bilincinin tam olarak görülmediği yetersiz olduğu tarafımdan tespit edilmiştir. Yapılan ön test sonuçları ile de konu hakkındaki olguları nesnelleştirerek gözlemlendiğimde 120 öğrencide %15 lik bir oranın yani 18-20 öğrenci sayısal olarak konu hakkında bilgi sahibi olduğu ifade edilebilir bir veriyi nicel araştırma yöntemiyle elde etmiş bulunmaktaydım.

Projemizin en büyük sonucu tüm öğrenci ve velilerimizin çevre ,çevre problemleri, sürdürülebilir yaşam ve çevre sorunlara karşı çözüm yolları bulma konularında bilinç oluşturdıkları. Gerek ulusal ve gerekse uluslararası projelerde yer almada gösterdikleri başarı, projelerin sonuçlarında okul adına Uluslararası geçerliliği olan ödüle sahip olmaları. Çevresinde konu ile ilgili adından söz edilen bir kurum haline gelmelerine sebep olmuştur. Projemizin en büyük sonucu tüm öğrenci ve velilerimizin çevre ,çevre problemleri, sürdürülebilir yaşam ve çevre sorunlara karşı çözüm yolları bulma konularında bilinç oluşturdıkları. Gerek ulusal ve gerekse uluslararası projelerde yer almada gösterdikleri başarı, projelerin sonuçlarında okul adına Uluslararası geçerliliği olan ödüle sahip olmaları. Çevresinde konu ile ilgili adından söz edilen bir kurum haline gelmelerine sebep olmuştur. İlimizde Beyaz Bayrak, Kahverengi Bayrak, Yeşil Bayrak ödülünü alan tek okul olmak ve

⁴⁹¹ Öğretmen, hatatli01@gmail.com

⁴⁹² Öğretmen, Sahra Galip Özsan İlkokulu Talas /Kayseri, hlytatli@hotmail.com

Bakanlığımızın Çevrem Sensin Projesinde ödöl almak 2 yıllık okulumuzun büyük başarılarından bazılarıdır.

Anahtar Kelimeler: *Çevre,Atık,Geri Dönüşüm,*

ATATÜRK'ÜN EĞİTİMDE BİLİMSELLİK ANLAYIŞINDAN HAREKETLE; 6. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN BİLİMSEL SÜREÇ BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Arzu ASA⁴⁹³, Hacer KARABAĞ⁴⁹⁴, Uygur KANLI⁴⁹⁵

ÖZET

Bu araştırmada, öncelikle tarihi araştırma yöntemi kullanılarak, Atatürk'ün bilim, eğitim ve öğretmenler hakkındaki görüşleri doğrultusunda, eğitime bakış açısı tespit edilmeye çalışılmıştır. İkinci olarak okul dışı öğrenme ortamlarının altıncı sınıf öğrencilerinin bilimsel süreç becerilerinin gelişimine katkısının ortaya konması amaçlanmıştır. Bu amaçla düzenlenen okul dışı (müze ziyareti, bilim merkezi gezisi, ev deneyi, gözlem vb.) etkinliklerin, "6. Sınıf öğrencilerinin bilimsel süreç becerilerinin geliştirilmesine katkısı hangi düzeydedir?" araştırma problemine yanıt aranmıştır. Araştırmada geliştirilmesi hedeflenen beceriler Gözlem, Sınıflama, Çıkarım, Tahmin, Hipotez Kurma, Operasyonel Tanımlama, Deney Yapma, Verileri Yorumlama ve Değişkenleri Belirleme'dir. Bu çalışma ayrıca bilim eğitiminde bilim merkezi imkânlarından daha etkili şekilde yararlanmak için öğretmenler ve bilim merkezi eğitmenlerine yönelik bir mesleki gelişim modelinin araştırıldığı TÜBİTAK destekli BİLMER projesi(114K646) kapsamında yürütülen öğretmen izleme çalışmalarının bir parçasıdır.

Bu çalışmada nitel ve nicel veri toplama araçları birlikte kullanılmıştır. Tarihsel araştırma yönteminin kullanıldığı literatür taraması ve doküman analizi sonucunda Atatürk'ün; "bilime dayalı eğitim", "uygulamaya ve üretime yönelik eğitim", "Atatürk'ün fen bilimlerine bakışı" konu alanları ile sınırlandırılmıştır. Tarihsel arka planın oluşturulmasının ardından, ön-son kontrol gruplu yarı deneysel desen nicel araştırma yöntemiyle yürütülecek araştırmamız için uygun örnekleme yöntemi ile bir kontrol ve bir deney grubu oluşturulmuştur. Katılımcılar, Bursa ilindeki bir devlet okulunun altıncı sınıf düzeyinde öğrenim görmekte aynı şubede olan 28 öğrenciden oluşmaktadır. Okul dışı etkinliklerin uygulanacağı deney grubu (n=11) gönüllülük esasına göre ve öğrencilerin velilerinden izin alınarak oluşturulmuştur. Kontrol grubu ise sınıfın geri kalan 17 öğrencisinden oluşmaktadır. Uygulama 2017-2018 eğitim-öğretim yılının bahar döneminde ve 6 hafta süreyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin bilimsel süreç becerilerini tespit etmek amacıyla ön-son test olarak Smith ve Welliver (1994) tarafından geliştirilen ve Türkçe'ye uyarlaması Kanlı ve Şenyüz tarafından yapılan "Bilimsel Süreç Becerileri Testi" uygulanmıştır. Deney grubundaki öğrencilerin bilimsel becerilerini geliştirmek amacıyla okul dışında aşağıdaki etkinlikleri bireysel, eş zamanlı ve her hafta bir tane olmak üzere uygulanması planlanmıştır. Etkinlikler, uygulanan sıra ile aşağıda belirtilmiştir:

1. Limon çekirdeği çimlendirme ve sürecin incelemesi
2. Soba ve gaz zehirlenmeleri konusunda bir sağlık çalışanıyla röportaj
3. Dünya'nın oluşumu ve katman yapısı konulu belgesellerin izlenmesi
4. Belirlenen elektrik devresi sergi düzeneklerin Bursa Bilim ve Teknoloji Merkezi'nde incelenmesi

⁴⁹³ Öğretmen, arzu-asa@hotmail.com

⁴⁹⁴ Öğretim Görevlisi, Uludağ Üniversitesi AİİT Bölüm Başkanlığı Bursa, hkarabag@uludag.edu.tr

⁴⁹⁵ Doç.Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Fizik Eğitimi A.B.D. Ankara, uygurkanli@gmail.com

5. Kent Müzesi ve Araba Müzesi ziyareti
6. Ampullerin iç dirençlerinin ampul parlaklığını nasıl etkilediğini gösteren düzenekler hazırlama.

Uygulanan ön test ve son test değerlendirilerek veriler analiz edilecektir. Sonuçlar daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Atatürk ve Bilim, Bilimsel Süreç Becerileri, Okul Dışı Öğrenme Ortamları*

ÖĞRETMENLERİN ALGILARINA GÖRE ÇALIŞMA ARKADAŞLARININ SOSYAL KAYTARMA DAVRANIŞLARI

Suzan BAGIRTLAK⁴⁹⁶, Ali AKSU⁴⁹⁷, Aslı YURTTAŞ⁴⁹⁸, Ferdane Denkci Akkaş⁴⁹⁹

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, İzmir ili Bayraklı ilçesindeki ilkokullarda görev yapan ilkokul öğretmenlerinin çalışma arkadaşlarıyla olan grup çalışmalarını göz önünde bulundurarak çalışma arkadaşlarının ne düzeyde sosyal kaytarma davranışı gösterdiklerini ortaya koymaktır. Ayrıca, bu sosyal kaytarma düzeylerinin cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, kıdem durumu, görev yapılan okuldaki ve bu okuldaki okul müdürü ile olan kıdem durumu, görev yapılan zümredeki öğretmen sayısı gibi bağımsız değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemektir. Araştırmanın problemi, "İzmir ili Bayraklı ilçesindeki ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin algılarına göre çalışma arkadaşları ne düzeyde sosyal kaytarma davranışı göstermektedir?", Öğretmenlerin sosyal kaytarma düzeyleri bazı değişkenlere göre anlamlı farklılık göstermekte midir?" şeklindedir. Araştırmanın alt problemleri ise, ilkokul öğretmenlerinin çalışma arkadaşlarının sosyal kaytarma düzeyine ilişkin algıları ne düzeydedir? Bu algıları onların cinsiyetlerine, yaşlarına, eğitim düzeylerine, çalıştıkları okulun başarı düzeyine, kıdemlerine, çalıştıkları okuldaki kıdemlerine, çocuk sahibi olup olmamalarına, yetiştikleri kültüre, çalıştıkları okuldaki okul müdürü ile birlikte olan kıdemlerine ve görev aldıkları zümredeki öğretmen sayısına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?" olarak belirlenmiştir.

İlkokul öğretmenlerinin algılarına göre çalışma arkadaşlarının sosyal kaytarma davranışı gösterme durumlarını inceleyen bu araştırma, tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Veriler, IBM SPSS Statistics 21 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma verilerinin çözümlenmesinde tanımlayıcı istatistik analizlerin (frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma) yanı sıra demografik değişkenlere yönelik analizler için, t testi ve tek yönlü varyans analizi (one-way anova) kullanılmıştır.

Analiz sonuçlarına göre, öğretmenlerin algısına göre çalışma arkadaşları ortalamasının altında sosyal kaytarma davranışı göstermektedir. İlkokul öğretmenlerinin arkadaşlarına yönelik algılanan sosyal kaytarma düzeylerinin zümrede yer alan öğretmen sayısı, çalıştığı okuldaki müdürle olan çalışma süresi ve okulun başarı düzeyi değişkenleri açısından anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Algılanan sosyal kaytarma, Grup çalışması, İlkokul öğretmenleri*

⁴⁹⁶ Öğretim Görevlisi, suznyildirim@gmail.com

⁴⁹⁷ Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, aksualideu@gmail.com

⁴⁹⁸ Arş. Gör., Kafkas Üniversitesi, asliorcan@gmail.com

⁴⁹⁹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, ferdanedenkci@yahoo.com

ÖĞRENMEYİ ETKİLEYEN UNSURLARA İLİŞKİN LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİLERİN GÖRÜŞLERİ

Melek ÇAKMAK⁵⁰⁰, Şenay ŞEN⁵⁰¹, Yücel KAYABAŞI⁵⁰²

ÖZET

Etkili öğrenmenin en önemli ögesi 'öğrenmeyi öğrenmek'tir (Özer, 2002). Öğrenmeyi öğrenme, öğrencinin öğrenme sürecinde yararlanabileceği çeşitli öğrenme stratejileri ve bu stratejileri uygulayabilme becerilerini kapsamaktadır. Öğrenme stratejileri öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilerin daha aktif olmalarını, ezber ya da birebir tekrardan çok üst düzey düşünme becerilerini kullanabilmelerini, çalıştıkları konu alanı ile ilgili sahip oldukları fikir, tutum ya da öğrenme inançlarını ifade edebilmeleri için farklı yollar keşfedebilmelerini sağlar. Bu araştırmanın temel amacı, lisansüstü öğrenim görmekte olan öğrencilerin öğrenmesinde etkili olan unsurları belirlemektir. Öğrenme süreci kendi içerisinde öğrenme ve öğretme bileşenlerini ve izlenmesi gereken bazı stratejik adımları kapsamaktadır. Öğrenme stratejilerine göz atıldığında, öğrencinin öğrenme hedeflerine ulaşması, kendisinden beklenen davranış değişikliklerinin gerçekleşmesi ve öğrenmeyi kolaylaştırması için izlenen tüm davranış ve ifadeler bulunmaktadır.

Nitel desende tasarlanan bu çalışmada katılımcılar amaçlı örneklem tekniği ile belirlenmiştir. Araştırmada veriler, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde lisansüstü eğitim almakta olan öğrencilerden (n= 64), bir görüşme formu ile toplanmıştır. Görüşme formunda katılımcılara yöneltilen sorulardan bazıları şunlardır: 1.Lisansüstü eğitimde öğrenme stratejilerinizi nasıl tanımlar yada açıklarsınız? Öğrenme stratejilerinizi örneklenir misiniz. 2. Lisansüstü eğitimde size öğrenmeye motive eden en önemli unsurlar nelerdir? Niçin? Açık uçlu olarak verilen soruların analliz için ilk olarak tüm verilerin soru bazında very seti hazırlanmıştır. Her soru ayrı ayrı üç araştırmacı tarafından içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen sonuçlar ilgi çekici bulgular ortaya koymuştur.

Araştırmada katılımcıların çoğu öğrenme stratejisi kavramını genel olarak tanımlamış, kendi öğrenme stratejilerine yönelik ise farklı boyutlara işaret etmişlerdir. Benzer biçimde katılımcılar kendilerini öğrenmeye motive eden olumlu unsurlar ve yine öğrenmelerinde etkili olabilen olumsuz unsurla konusunda farklı ancak belli kategoriler altında toplanabilen bazı unsurlara dikkat çekmişlerdir. Araştırmanın lisansüstü eğitim kapsamında, araştırmacılara, öğrenci ve öğretim elemanlarına önemli ipuçları sağladığı, bu boyutu ile ilgili alanyazına katkı sağlayacağı düşünülebilir.

Anahtar Kelimeler: *Öğrenme, Lisansüstü eğitim, öğrenci.*

⁵⁰⁰ Prof. Dr., melek@gazi.edu.tr

⁵⁰¹ Dr. Öğrt. Üyesi, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, senay@gazi.edu.tr>

⁵⁰² Dr. Öğrt. Üyesi, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, yucelk@gazi.edu.tr

YABANCI DİLLE ÖĞRETİM YAPAN YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI YÖNETİCİLERİNİN YETERLİK ALANLARINA İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELERİ: ANKARA İLİ ÖRNEĞİ

Mustafa BULUT⁵⁰³

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, yabancı dille öğretim yapan yükseköğretim kurumları yöneticilerinin, okul yöneticisi yeterliklerine ilişkin öz değerlendirmelerini ele almaktır. Bu tür okullar, kişiler arası iletişimin ve sosyal etkileşimin yoğun olarak yaşandığı, alandaki ve gelişen teknolojiye gelişmelere oldukça duyarlı olduğu ve eğitim kadrosunun her geçen gün gençleştiği ve yeni mezun öğretim elemanlarının kadrolarda daha fazla yer aldığı kurumlardır. Her yıl binlerce öğrencinin öğrenim gördüğü, temel ve akademik yabancı dil gereksinimlerinin karşılandığı bu okulların da hedeflerine ulaşmasında, etkili ve verimli bir süreç yürütmesinde okul yöneticilerinin rolü büyüktür. Bu bağlamda çalışma, bu tür okullarda görev yapan yöneticilerin; akademisyenlerin ve öğrencilerin beklentileri, talepleri ve geri bildirimleri doğrultusunda, günümüzde özellikle ne tür yeterliklere sahip olmalarının beklendiği konusunda yöneticilerin kendi öz değerlendirmelerini konu alacak ve benzer kurumlardaki yöneticilerden hangi yeterliklerin beklenebileceği konusunda fikir vereceği düşünülmektedir.

Nitel araştırma yönteminin kullanılacağı çalışma, Ankara'da bulunan bazı devlet ve vakıf üniversitelerinin yabancı diller yüksekokullarında yönetici olarak görev yapmakta olan öğretim elemanları ile gerçekleştirilecektir. Olgubilim (fenomenoloji) deseninden yararlanılacak olan bu çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılacaktır. Kavramsal çerçeve ışığında araştırmanın veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulacak ve veriler içerik analizi yoluyla düzenlenerek yorumlanacaktır.

Çalışmanın sonuçları daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Eğitim yönetimi, Okul yöneticisi, Yeterlik alanları, Yabancı dille öğretim*

⁵⁰³ Öğretim Görevlisi, bulut0443@gmail.com

EĞİTİM ÖRGÜTLERİNDE ÖRGÜTSEL İKİYÜZLÜLÜĞÜN ÜSTESİNDEN GELME YOLLARI

Gökhan KILIÇOĞLU⁵⁰⁴, Derya KILIÇOĞLU⁵⁰⁵

ÖZET

Eğitim örgütlerinin çevrelerinde meydana gelen değişim ve gelişimleri örgüt bünyesine entegre etmesi sürecinde örgütler kurumsal çevrelerindeki olgular tarafından kurgulanmaktadır ve çevrelerindeki örgütlere benzeme eğilimi taşımaktadırlar. Bu benzeşim sürecinde eğitim örgütlerinde örgütsel ikiyüzlülük adı verilen örgütsel davranışla karşılaşabilmektedir. Örgütsel ikiyüzlülük örgütün çalışanlara vaatleri ancak bu vaatleri yerine getirememeleri veya bu vaatlerin tersine farklı uygulamaları hayata geçirmesi, bir şeyi (x) yapacağını ifade etmesine rağmen farklı bir şeyi (y) gerçekleştirmesi olarak tanımlanmaktadır (Brunsson, 1989). Eğitim örgütlerinde ikiyüzlülüğün bileşenleri ise Kılıçoğlu, Kılıçoğlu ve Karadağ (2017) tarafından geliştirilen Örgütsel İkiyüzlülük Ölçeği'nde ortaya konulmaya çalışılmış ve bu bileşenler (i) vaat edilen sözleri tutma (söylemler, kararlar ve eylemler arasındaki uyum derecesi); (ii) iç yapı ve çevre arasındaki uyum (okulların misyonlarını ve hedeflerini çevresinin değerlerini yansıtarak yerine getirip getirmediği, öğretmenlerin okulun amacına hizmet edip etmedikleri ve programın içeriğini sınıf içi uygulamalarda gerçekleştirip gerçekleştirmedikleri); (iii) uygulamalardaki tutarsızlıklar (okul yönetiminin paydaşlarını kandırıp kandırmadığını, gerçekçi hedefler koyup koymadığını, bir şeyi söyleyip başka bir şeyi yapıp yapmadığını, okuldaki bir problemi çözeceğini ifade etmesine rağmen aslında çözüp çözmediği) olarak belirtilmiş ve kavram bu üç bileşen üzerinden açıklanmaya çalışılmıştır. Örgütsel ikiyüzlülük üzerine yapılan nitel ve nicel çalışmalarda (Kılıçoğlu vd. 2014, 2015, 2017, 2018a, 2018b), ikiyüzlülüğün okullarda yöneticilerin kişiliklerinden ve liderlik stilinden, eğitim sisteminin yapısından, okulun ekonomik ve fiziksel durumundan, okul çevresinin özellikle de veli merkezli etkilerden, hesap verebilirlikten ve denetim sisteminden, örgütsel yasallaşma sürecinden etkilendiği göze çarpmaktadır. Okullar açısından yıkıcı bir davranış olan örgütsel ikiyüzlülük, bireysel açıdan çalışanlarda başarısızlık hissi, mutsuzluk, güven eksikliği, değersiz hissetme, yöneticinin imajının zedelenmesi, otoritenin zayıflaması, davranışsal problemler gibi bireysel çıktıları yaratabildiği gibi örgütsel açıdan okullarda örgütsel bağlılığı, vatandaşlığı, motivasyonu, iş doyumunu, güveni, azaltmakta örgütsel sinizmi, olumsuz okul iklimini, örgütsel dedikoduyu, akademik başarısızlığı, çatışmayı ve kaosu tetiklemektedir. Ayrıca ikiyüzlülük tutarsızlığı örgütün tümüne yaydığı gibi, okul kültürünü bozabilmekte, yeni kliklerin ve okul yöneticisinden başka liderlerin de ortaya çıkabilmesine ortam hazırlayabilmektedir. Dolayısıyla okullar açısından zaman zaman rasyonel bir davranış olarak da ortaya çıkabilen bu davranışın, araştırma sonuçlarından da anlaşılacağı üzere yıkıcı sonuçları söz konusudur. Bu doğrultuda çalışmada okullarda yıkıcı sonuçlar yaratabilen örgütsel ikiyüzlülük okullar açısından tartışılarak; üstesinden gelinmesinde bireysel ve örgütsel düzeyde neler yapılabilir sorusunun cevabı aranacaktır.

Çalışma teorik bir çalışmadır.

Anahtar Kelimeler: Örgütsel Davranış, Örgütsel İkiyüzlülük, Eğitim Örgütleri

⁵⁰⁴ Dr. Öğrt. Üyesi, gkilicoglu@outlook.com

⁵⁰⁵ Dr. Öğrt. Üyesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Odunpazarı/Eskişehir, dderyayilmaz@gmail.com

TÜRKİYE'DE EZBERCİ ÖĞRETİM SORUNU

Demet CENGİZ⁵⁰⁶

ÖZET

Türkiye’de eğitim ve öğretim problemlerine ilişkin birçok çalışma yapılmış olmasının yanında spesifik olarak ezberci eğitim başlığı üzerine yapılmış çok sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır. Oysa içinden geçmekte olduğumuz dijital çağın gerekliliği olarak her alanda olduğu gibi eğitim alanında da yeni paradigmlar ihtiyacı kendini gösteriyor. Yeni paradigmların ne olduğu tam olarak bilinmese de eskilerin büyük bir bölümü geçerliliğini yitirdiği üzerine bir görüş birliği oluşmuş durumdadır. Ezbere dayalı öğretimin eski sisteme uygun olduğu görüşü bilinmektedir. Yenedünyada ise 21.yy becerilerine (örneğin eleştirel düşünme-critical thinking) sahip bireyler yetiştirmek gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Ezberci öğretimin öğrenmeyi kısıtlama ihtimalinin kuvvetle olası olması nedeniyle hayat boyu öğrenme gibi çok önemli bir yaklaşıma da engel teşkil etmektedir. Türkiye’deki eğitim sisteminin sorunlarından biri olan ezberci öğretim konusu son OECD (2016) raporundaki sonuçlarda da Türkiye’nin ezber konusunda iyi ancak yeni bilgi üretmede yetersiz olduğu belirtilmiştir. Bu nedenle bu çalışmada ezberci öğretim konusunun nedenleri, sonuçları ve çözüm önerilerini belirleyebilmek için her branştan 35 öğretmenden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile veri toplanmıştır.

Bu çalışmada nitel araştırma tekniği kullanılmıştır. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örneklem kullanılmıştır. Bu bağlamda Uşak ilindeki üç farklı ortaokuldan ve tüm branşları içermek üzere toplam 35 kişiyle çalışılmıştır. Veri toplama yöntemi olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu yöntem ne tam yapılandırılmış görüşmeler kadar katı ne de yapılandırılmamış görüşmeler kadar esnek; iki uç arasında yer almaktadır.

Araştırmanın bulguların önde gelenleri ezberci öğretimin büyük bir sorun olduğu (%97), ezberci öğretimde bilgilerin kalıcı olmadığı ve ülkede eğitim politikalarının yetersiz olduğu görüşü yönündedir. Nedenleri için verilen yanıtların başında %89 oranla ezberci öğretimin analiz-sentez yapamayan, yaratıcılıktan uzak, zekâsı körelmiş ve söyleneni bile anlayamayan bireyler yetiştirilmesi olarak belirtilmiştir. Sizce ezberci öğretimin uygulanma nedenleri nelerdir? Sorusuna katılımcıların verdiği yanıtların başında Milli Eğitim Bakanlığının daha iyi ve uygulanabilir bir politikası olmadığı görüşü %86 oranla en yaygın görüş olmuştur. Kolaycılığa kaçmak ve çok çaba harcamadan öğretimi sağlamak için uygulanmaktadır görüşü %55 oranındadır. Katılımcıların %20’si kalabalık sınıflar ve materyal yetersizliği nedeniyle Türkiye’nin şartlarına uygun kolaycı bir öğretim yöntemidir diye ifade etmişlerdir. Katılımcılar tarafından belirtilmiş en yüksek orana (%35) sahip birinci öneri ise yaparak yaşayarak öğrenme modeli tabanlı bir öğretim programı kullanmak olarak ifade edilmiştir. Bunlar çalışmada elde edilen bulguların sadece bir kısmıdır. Kalan bulgu ve sonuçlar sunum esnasında veya tam metin gönderiminde paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Eğitim sorunları, Ezberci öğretim, Eğitim politikaları*

⁵⁰⁶ Lisansüstü Öğrencisi vd., cengizdemet@hotmail.com

SÜRDÜRÜLEBİLİR BİR ÖĞRENME İÇİN “KAVRAM ODAKLI ÖĞRENME MODELİ” (ALTERNATİFBİR EĞİTİM YAKLAŞIMI)

Esef Hakan TOYTOK⁵⁰⁷, Mustafa KAHYAOĞLU⁵⁰⁸, Ali ÇETİN⁵⁰⁹

ÖZET

Eğitim-öğretim üzerine geçmişten günümüze birçok modeller ve programlar yapılmıştır. Her bir öğrenme programı kendi bakış açısına göre bir öğrenme anlayışını ortaya koymaya çalışmıştır. Kimi öğrenme programlarının konuları daha çok öne çıkardığı görülürken kimi programların da öğrenciyi ya da sosyal yaşantıyı temel aldığı görülmüştür. Ülkemizde 2007 yılında yapılan program değişikliğiyle, birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de öğrenci merkezli bir eğitim anlayışına geçilmiştir. Bu sayede yaratıcı ve eleştirel düşünen, sorgulayan, problem çözebilen, başarılı ve mutlu bireyler yetiştirmek amaçlanmıştır. Okullarımızda eğitim-öğretim programımızın bu yönüne uygun etkinlikler planlanmış, öğrenci kitapları bu anlayışla yeniden yapılmıştır. Ancak 2009, 2012 ve 2015 yıllarında yapılan Uluslar Arası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) sınav sonuçları ve öğrencilerimizin mutluluk düzeyleri bize bu durumun aksini göstermektedir. PISA Direktörü AndreasSchleicher'in (2017) Türk Eğitim Sistemi üzerine yaptığı değerlendirmede öğrencilerimize bir şeyi ezberleme ya da not tutma ile ilgili bir görev verildiğinde çok başarılı olduklarını, ancak bilgiyi yeniden üretmek ya da mevcut bilgiyi yaratıcı bir şekilde kullanmak istenildiğinde ise zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Bunlara ek olarak Türk öğrencilerinin iyi olduğu konuların artık dünyada önemini yitirdiğini vurgulamışlardır. Gerek PISA sınavı sonuçları, gerekse yapılan açıklamalar uygulamada olan programımızın istenilen becerileri kazandırmada pekte başarılı olduğu söylenemez. Tam da bu anlamda dünya vatandaşı olabilmek ve üretebilmek için artık yeni bir eğitim-öğretim programına geçilmesi gerekmektedir. Bu anlamda Siirt ilinde SODES 2017 kapsamında Siirt Üniversitesi tarafından yürütülen "Çocuk Üniversitesi" projesinde kavram odaklı öğrenme modeli uygulamaları yapılmıştır. Kavram Odaklı öğrenme, disiplinlerarası yaklaşımla öğrenciye bütüncül bir anlayışla yaklaşan ve dersler arasında sürekli ilişki kurduran bir modeldir. Modelde tüm dersler belirlenen kavram etrafında uygulamalı bir şekilde oyunlaştırılarak işlenmektedir. Çocuk üniversitesi projesi kapsamında uygulanan kavram odaklı öğrenme modelinde eğitim-öğretim sürecinde öğrenciler çanta ve kitap getirmeyip, her hangi bir sınava da girmezler. Öğrencilerin ihtiyacı olan materyaller önceden laboratuvar ortamlarında hazırlanarak, öğrencilere sadece hazırlık ya da araştırma soruları uygulama öncesinde ya da sonrasında ödev olarak verilmektedir. Derslerde temel anlayış tamamen öğrencilerin merak duygusunu geliştirecek, günlük hayatla ilgili uygulamalar yaptırmaktır. Beden eğitimi, görsel sanatlar ve müzik dersleri;fen (fizik, kimya ve biyoloji), matematik ve İngilizce gibi derslerle birlikte işlenmektedir. Derslere aynı anda birden fazla öğretmen girebilmekte ve dersi birlikte etkinliklerle anlatmaktadırlar. Araştırmanın temel amacı sayılan tüm bu kazanımları gerçekleştirebilmek için eğitim-öğretim adına ortaya farklı bir öğrenme modeli ve programı koyabilmektir. Bu sayede öğrencilerimize yaşam ile bilgi arasında ilişki kurdurmak, yaratıcı bir bakış açısı ve vizyonkazandırmak, yaratıcı ve problem çözme becerisine sahip mutlu bireyler yetiştirmek amaçlanmaktadır.

⁵⁰⁷ Dr. Öğrt. Üyesi, hakantoytok@hotmail.com

⁵⁰⁸ Doç.Dr., Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Anabilim Dalı, Siirt, mustafa.kahyaoglu56@gmail.com

⁵⁰⁹ Dr. Öğrt. Üyesi, Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Fen Eğitimi Anabilim Dalı, Siirt, alicetin@siirt.edu.tr

Araştırmada ocuk niversitesi projesi başlangıcında öğrencilerimizin algı ve vizyonlarını belirlemek için geliştirilen kelime ilişkilendirme testi (KİT) ve açık uçlu yarı yapılandırılmış soru formları uygulanmıştır. On bir haftalık kavram odaklı disiplinler arası eğitim sonunda aynı öğrencilere aynı uygulamalar tekrarlanmıştır. Elde edilen sonuçlar tablolaştırılarak yorumlanmıştır.

Araştırma Siirt il Merkezinde 8 ortaokulda okuyan 6. sınıf 106 ğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada karma bir model kullanılmış olup, nicel araştırma yöntemlerinden yarı deneysel ve nitel araştırma yöntemlerinden betimleme analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre KİT ve yarı yapılandırılmış görüşme formu verileri analiz edilerek veri setlerine dnüştürölmüş ve yorumlanmıştır.

Veri toplama aracı olarak iki temel envanter kullanılmıştır. Birinci envanter KİT' olarak formlanmış olup, öğrencilere "niversite" ve "mutluluk" kavramları sorulmuştur. Öğrenciler bu kavramlar hakkında akıllarına ilk gelen en az 10 kavramı 1 dk içerisinde yazmaları istenmiştir. İkinci envanterde öğrencilerin vizyonlarını belirlemek için "sağlık, para, eğitim, hırslılık, ocuk, başarı, evlilik, enerjik, sert (katı), yardımsever, duygusal, farklılık, sevgi (aşk), alçak gönüllölük, cesur, takdir edilme, iş, nazil ve huzur" gibi 20 kelime ve 3 adet de joker kelimedenden oluşan bir kelime havuzu verilmiştir. Öğrenciler bu havuzdan en az 5 kelime seçerek ve isterse en fazla 3 joker kelimedede kullanarak hayaliyle ilgili bir cümle kurması istenmiştir. Araştırmada envanterle eş zamanlı olarak proje eğitimlerinin 1. Haftasında, 11. Haftasında ve sonu olan 20. haftasında olmak üzere 3 defa tekrarlanmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre öğrencilerin niversite ve başarı algılarının pozitif yönde değiştiği, kelime havuzundan kurdukları cümlelerin ileriye dönük beklentilerini daha iyi yansıttığı görölmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Kavram odaklı öğrenme, oyunlaştırma, ilişki kurma, disiplinlerarası*

SÖZLEŞMELİ ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI'NIN SÖZLEŞMELİ VE KADROLU İLE OKUL YÖNETİCİLERİ TARAFINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Hakan ORAN⁵¹⁰, Hasan Basri MEMDUHOĞLU⁵¹¹

ÖZET

MEB öğretmen gereksinimini gidermek için kadrolu ve ücretli öğretmen çalıştırırken bunlara ek olarak (2016) 'sözleşmeli öğretmenlik' uygulamasına başlamıştır. Sözleşmeli öğretmenlik uygulanmasında ki amaç; önceden belirlenmiş kadro sonucu ortaya çıkan öğretmen gereksinimin, kadrolu öğretmenlerle giderilememesi durumunda, öğretmen gereksinimini gidermek amacı ile öğretmen unvanlı pozisyonda personel istihdam etmektir. Sözleşmeli öğretmenler ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında yapılan Sözleşme Metni'nin 10.Maddesine göre, sözleşmeli öğretmen ilk atandığı yerde en az 4 yıl görev yapma şartı getirildi. Ülkemizde eğitimin en büyük sıkıntılarında biri olarak gösterilen öğretmen sirkülasyonun, bu madde ile önüne geçilmeye çalışılmıştır. Özellikle kalkınmada öncelikli bölgelere atanan kadrolu öğretmenler, çalışma şartları, bölgenin zorlukları, sosyal etkinliklerin azlığı gibi nedenlerle çok uzun süre kalmamaktalar. Sözleşmeli öğretmenlik uygulaması ile bunun önüne geçilmeye çalışılmıştır. Sözleşmeli öğretmenler, kadrolu öğretmen atama esaslarına göre KPSS sınavı ve mülakat sınavı ortalaması alınarak atanırlar. Ancak kadrolu öğretmenlerle aynı haklara sahip değildirler. Kısmi zamanlı geçici personel sıfatı ile atanan ve 657 sayılı 'Devlet Memurları Kanununun' 4/B bendine göre çalıştırılan sözleşmeli öğretmenler bir hizmet sözleşmesi imzalayarak göreve başlamaktadırlar. Türkiye'de de ne kadar öğretmene gereksinim olduğu ve bu gereksinimin nasıl giderileceği her zaman için sorun olmuştur. Öğretmen gereksinimi gidermeye yönelik kararlar, beş yıllık kalkınma planlarında yer almış, öğretmenlik mesleğini özendirici önlemler alınması, öğretmen sayısının yeterli düzeye ulaştırılması, öğretmenlerin yurt genelinde dengeli dağılımı sağlanması amaçlansa da, tam anlamıyla hedeflerin gerçekleştirilemediğini söylemek mümkündür. Sözleşmeli Öğretmenlik Uygulaması, beraberinde tartışmaları da getirmiştir. Sözleşmeli Öğretmenler, uzun bir süre aynı yerde görev yapmaları, özellikle aile bütünlüğünün sağlanamaması başta olmak üzere bir çok problem ile karşı karşıya kaldıkları görülmektedir. Kadrolu öğretmenler ile aralarında oluşan mali ve özlük farklılıkları sözleşmeli öğretmenlerin performanslarını ve motivasyonlarını etkilemektedir.

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden 'Yarı Yapılandırılmış Görüşme' yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada, sözleşmeli öğretmenlik uygulaması hakkında Milli Eğitim Bakanlığı'nda görevli sözleşmeli ve kadrolu öğretmenler ile yöneticilerin görüşlerini belirlemek amacıyla araştırmanın konusunun doğasına uygun olan Olgubilim/Fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu amaçsal örnekleme yöntemlerinden "tipik durum örnekleme" yöntemiyle belirlenmiştir. Çalışma grubunu, Muş ili Hasköy ilçe ve köylerinde görevli, farklı okul türlerinde farklı branşlara sahip 6 sözleşmeli öğretmen, 6 kadrolu öğretmen ve 6 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Araştırmaya 8 erkek 4 bayan toplam 12 öğretmen ile 6 erkek okul yöneticisi katılmıştır. Araştırmada, sözleşmeli ve kadrolu öğretmenler ile okul yöneticilerinin sözleşmeli öğretmenlik uygulaması hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen

⁵¹⁰ Lisansüstü Öğrencisi vd., hakan6549@gmail.com

⁵¹¹ Prof. Dr., Yüzüncü yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi Bölümü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, hasanmemduhoglu@gmail.com

"Sözleşmeli Öğretmenlik Uygulaması Görüşme Formu" kullanılmıştır. Görüşmeler katılımcıların çalıştıkları okullarda uygun ortam düzenlenerek yapılmış, katılımcılarla yapılan görüşmeler ses kaydı ile kayıt altına alınmıştır. Görüşme formu değerlendirme soruları uzman görüşleri doğrultusunda son şekli verilmiş olup mülakatta hangi soruya hangi cevabın verileceğinin karıştırılmaması için sorular araştırmacı tarafından sorulmuştur. Araştırma kapsamında 185 dakikalık görüşme yapılmıştır. Katılımcıların görüşleri hiçbir değişiklik yapılmadan bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Yazım analizi yoluyla görüşme verilerinin analizi yapılmıştır. 185 dakikalık ses kaydı birden fazla dinlenerek katılımcıların verdikleri cevaplar yazıya geçirilmiştir.

Okul yöneticilerinin, Sözleşmeli Öğretmenlik Uygulaması ile ilgili, yeni başlayan bir uygulama olduğunu, tayin isteme konusunda kadrolu öğretmenlere göre dezavantajlı bir durumda olduklarını, özlük hakları ile ilgili olarak da çok küçük farklar bulunduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmen açığının yaşandığı bölgelerde öğretmenleri uzun süre tutabilmek için getirilmiş bir uygulama olduğunu dile getirmiştir. Kadrolu öğretmenler, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde öğretmenleri uzun bir süre tutmak ve öğretmen sirkülasyonunun önüne geçmek amacıyla bu uygulamanın getirildiğini dile getirmişlerdir. Sözleşmeli öğretmenler, Sözleşmeli Öğretmenlik Uygulaması'nın olumlu anlamda öğrenciye, okula, veliye, okul yönetimine ve bu bölgeye faydalı bir uygulama olduğunu dile getirmişlerdir. Özellikle öğrenci açısından aynı öğretmenden uzun süre eğitim alması o öğretmenin, öğretim yöntem ve tekniklerine, ders anlatış tarzına alışması öğrenci başarısını artırdığını dile getirmişlerdir. Olumsuz olarak da aile birliğinin sağlanması konusunda sıkıntı çektiklerini, sözleşmeli tabirinin eğitim çevresinde bizlere rahatsızlık verdiğini, bu durumlarından performansımızı olumsuz etkilediğini dile getirmişlerdir. Aile birliğinin sağlanamaması, özür grubu hariç 6 yıl tayin istememenin çok uzun bir süre olduğunu, askerlik görev süresinin hizmet süresine dahil edilmemesi gibi hususların olumsuz anlamda bizleri etkilediğini ifade etmiştir. sözleşmeli öğretmenlerin ailelerinden uzak bir şekilde uzun bir süre çalışmaya zorlanması performans düşüklüğüne sebebiyet vereceğini dile getirmiştir. öğretmenin uzun bir süre kalacak olması öğrenci, veli ve okul idaresi tarafından sözleşmeli öğretmenlere yönelik olumlu bir yaklaşım sergilendiğini, öğretmen, öğrenci ve okul yönetimi tarafından da herhangi bir ayrıma tabi tutulmadıklarını dile getirmiştir. Sözleşmeli Öğretmenler, her yıl sözleşme yenilenmesini sıkıntılı bir durum olarak görmektedir. Öğretmenleri psikolojik olarak olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Sözleşmeli öğretmenlerin atandıkları yerlerde zorunlu olarak kalmaları yerine teşvik verilerek cazip hale getirilmeli, sözleşmeli kavramı kaldırılıp tüm öğretmenlerin aynı statü altında çalışmaları sağlanmalı, mali ve özlük hakları iyileştirilmeli gibi önerilerde bulunmuştur. Sözleşmeli Öğretmenler, sözleşmeli öğretmenlerin özellikle aile bütünlüğü bir an önce sağlanmalı, ek ders farkının ortadan kaldırılması, il içinde tayin hakkı verilmeli ve sözleşmeli öğretmenlik uygulaması öğretmenleri birbirinden ayırmayacak bir düzene girmeli gibi önerilerde bulunmuştur. Sözleşmeli öğretmenlik uygulaması, 2016-2017 eğitim öğretim yılında başlatılmıştır. Yeni bir uygulama olması sebebiyle katılımcıların çok ayrıntılı bir bilgiye sahip olmadıkları saptanmıştır. Ülkemizin geçtiği olağanüstü durumdan dolayı böyle bir uygulamaya başvurulduğu gözlenmiştir. Bununla birlikte ülkemizde çok fazla gerçekleşen öğretmen sirkülasyonunun önüne geçmek, geri kalmış bölgelerde oluşan öğretmen açığını kapatmak için de böyle bir uygulamaya gidilmiştir.

Araştırmada katılımcılarla yapılan görüşmelerde elde edilen bulgularla sözleşmeli öğretmenler ile kadrolu öğretmenler arasında bazı farklılıklar tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, sözleşmeli öğretmenler eş durumu tayinlerini en az 4 yıl, isteğe bağlı tayinlerini ise en az 6 yıl sonra yapabilmeleri, sözleşmeleri her yıl yenilenip 4. yılın sonunda ise kadroya geçme imkanına kavuşmaları, ek ders ücretlerinden yapılan SSK kesintisi, erkek öğretmenlerin askerlik izinlerinin sözleşme sürelerine dahil edilmemesi, bayan öğretmenlerin de doğum izinlerinin sözleşme sürelerine dahil edilmemesi, asker öğretmen olarak görevlendirilmemeleri, çalıştığı okuldan hastalık nedeniyle sevk alamayıp mesafe ne olursa olsun bağlı oldukları milli eğitim müdürlüklerinden alabilmeleri vb.

özlük hakları konusunda sözleşmeli ile kadrolu öğretmenler arasında farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Sözleşmeli, Kadrolu, Uygulama, Yönetim, Öğretmen*

CİNSİYETİN MESLEK SEÇİMİNE OLAN ETKİSİNİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ

Nihal ÖZDENÖĞLU⁵¹², Seda USTAN⁵¹³, Demet KAYABAŞI⁵¹⁴

ÖZET

Günlük hayatta cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramları, sıklıkla birbiri yerine kullanılsa da aslında birbirinden farklı anlamlar içermektedir. Cinsiyet kavramını tanımlarken, biyolojik ve toplumsal cinsiyet kavramlarının beraber ele alınması gerekmektedir. Biyolojik cinsiyet doğuştan gelir, erkeklik ve kadınlığı temsil eder ve bu nedenle de evrenseldir (Baker, Otaran, Savaş, Tarman, ve Tüzemen, 2016).

West ve Zimmerman'ın, (1987'den akt. Baker ve diğerleri, 2016, s.11), belirtmiş oldukları toplumsal cinsiyet kavramı ise; kadın ve erkekler arasında ki farklılıkların sadece biyolojik temelli olmadığını ele alır. Aynı zamanda bu biyolojik farklılıklar sonucunda ortaya çıkan sosyal ve kültürel değerlerin oluşturduğu değişiklikleri içerir. O halde toplumsal cinsiyet; biyolojik farklılıklar dışında toplumun, kadın ve erkeği nasıl gördüğü, nasıl algıladığı, bu iki farklı cinsiyetten beklediği değerleri, yargıları ve rolleri kapsar. Bu durumda üzerinde durmamız gereken 'cinsiyet' ve 'toplumsal cinsiyet' kavramlarının birbirinden tamamen ayrılmasının mümkün olmayacağıdır. Çünkü yaşadığımız toplumun kültürü; kadın ve erkekten beklentileri, cinsiyete ait gözlemlenen fiziksel özelliklere göre şekillenmektedir. Bu nedenle toplumsal cinsiyet çok boyutlu bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumsal cinsiyetin içerisinde barındırdığı kavramlardan birisi de; toplumsal cinsiyet rolleridir.

Toplumsal cinsiyet rolleri; toplum tarafından belirlenmiş, kadınlara ve erkeklere özgü kişilik özellikleri ve davranışları kapsar. Aynı zamanda; toplumun, biyolojik cinsiyet faktörüne bağlı olarak sergilemesini beklediği veya uygun gördüğü kültürel tutumlardır. Erkeksi ve kadınsı davranışlar da bireyin cinsiyetine göre uygun olduğu düşünülen davranış kalıplarına verilen isimlerdir. Bu davranış kalıplarına göre belirlenen roller, cinsiyete bağlı kalmadan da ifade edilebilirken; aynı zamanda bireylerin içinde bulunduğu duruma göre de farklılık gösterebilmektedir (Dökmen, 2004'den akt. Erzeybek, 2015)

Cinsiyet rollerinin belirlenmesinde aile ve eğitim kurumu oldukça etkili olmaktadır (Özataş,2007). Aynı toplum içinde çeşitli farklılıklar göstermekle beraber kadınların karşılaştıkları toplumsal cinsiyet ayrımcılığı tarih boyunca devam etmektedir. Kimi mesleklerin kadınlara kimi mesleklerin erkeklere uygun görülmesinin altında yatan neden; toplumun belirlemiş olduğu kadınlara ve erkeklere atfedilen rollerdir.

Tarih boyunca dünya üzerinde kadın ve erkeğin eşit olmadığı, hatta kadınların bu eşitsizlikten en fazla etkilenen konumda olduğu bilinmektedir. Dünya nüfusunda; kadın oranının, erkek oranına göre fazla olmasına rağmen, çalışma yaşamına bakıldığında erkek oranının fazlalığı göze çarpmaktadır (Eroğlu ve diğerleri, 2007, s. 26-38.'den akt. Erzeybek, 2015).

⁵¹² Öğretmen, n_ozdenoglu@hotmail.com

⁵¹³ Öğretmen, Vakıfbank ilkokulu Merkez/SİVAS, seda_8304@hotmail.com

⁵¹⁴ Öğretmen, Vakıfbank ilkokulu Merkez/SİVAS, demetkayabasi@hotmail.com

Kalıplaşmış cinsiyet rollerinin, kadın ve erkeğin çalışma yaşamındaki yansımalarına bakıldığında; kadınlara, statüsü ve ücreti daha düşük işler, erkeklere ise statüsü ve ücreti daha yüksek işler uygun görülmektedir. Tercih söz konusu olduğunda erkekler genelde 'erkekler' için tanımlanmış alanlar ve kariyer/mesleki seçimler yaparken, kızlar da 'kızlar' için tanımlanmış alanlar ve kariyer seçimlerine yönelmektedirler.

Literatüre bakıldığında; lise ve üniversitede okuyan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ait geleneksel ve geleneksel olmayan algılarını saptamak için bu öğrencilere kadının temel sorumluluklarının 'ev işleri ve çocuk bakımı' erkeklerin ise 'ev geçimin sağlayan bireyler' olduğu yönündeki ifadeler yöneltilmiştir. Bu çalışmalar ışığında öğrencilerin genel olarak cinsiyet rolleri konusunda geleneksel rollerden etkilendikleri görülmüştür. Bununla birlikte erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla toplumsal cinsiyet rollerini daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Toplumda kadına ve erkeğe yüklenen bu rollerin, lise son sınıf öğrencileri açısından üniversiteye geçiş aşamasında nasıl bir anlam taşıdığına araştırılması; öğrencilerin toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki görüşlerini belirlemeyi daha anlamlı kılacaktır.

Bu çerçevede araştırmanın problemi; öğrencilerin meslek seçiminde cinsiyet rollerinin etkisinin olup olmadığının tespitidir.

Bu araştırma tarama modelindedir. Tarama modeli, bir konuya ya da olaya ilişkin katılımcı görüşlerinin ya da ilgi, beceri, yetenek, tutum vb. özelliklerinin belirlendiği genellikle diğer araştırmalara göre daha büyük örneklemeler üzerinde yapılan araştırmalardır (Fraenkel ve Wallen, 2006'dan akt. Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016).

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemleri esas alınmıştır. Fraenkel ve Wallen (2006'dan akt. Büyüköztürk ve diğerleri,2016) ilişkilerin, etkinliklerin, durumların ya da materyallerin niteliğinin incelendiği çalışmaları nitel araştırmalar olarak tanımlamışlardır. Nitel araştırma yöntemlerinden olgu-bilim deseni kullanılmıştır. (Cropley'e 2002'den akt. Büyüköztürk ve diğerleri,2016) göre, olgu-bilim çalışmaları farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgu-bilim araştırmalarında veri kaynakları araştırmanın odaklandığı olguyu yaşayan ve bu olguyu dışı vurabilecek veya yansıtabilecek bireyler ya da gruplardır.

Bu araştırmada; Sivas ili Merkez ilçesinin Anadolu Liseleri'nde öğrenim gören on birinci ve on ikinci sınıf öğrencilerinde, cinsiyet rollerinin meslek seçimine etkisinin olup olmadığının tespiti çalışmasında olgu-bilim deseninden yararlanılmıştır.

163 kişiden oluşan on birinci ve on ikinci sınıf öğrencisine uygulanan görüşme formlarındaki veriler, incelendikten sonra veri çözümleme sürecine tabi tutulmuştur. Verilerin analizi aşamasında, betimsel analiz yönteminden yararlanılmıştır. Her bir soru için analiz tabloları hazırlanmış, betimsel analizle uygun kavram ve temalar oluşturulmuş ve genel yargılara dönüştürülmüştür.

1. Kadınların anne, ev hanımı ve çalışan kimlikleri ile çalışma yaşamına katıldığı, meslek edindiği görülmektedir. Elde edilen bulgularda, toplumda anne ve eş olarak algılanan kadınların çoğunlukta, ekonomik özgürlüğe sahip olan kadınların oranının ise az sayıda olduğu görülmektedir. Katılımcıların çoğunluğu tarafından verilen cevapları değerlendirdiğimizde, kadınların ve erkeklerin belirli meslek gruplarını seçmesine dair düşüncelerin halen hakim olması, cinsiyete dayalı mesleki ayrımcılığın devam ettiğini göstermektedir.

2. Toplumun geleneksel değerleri ve bu değerlerin biçimlendirdiği cinsiyet rolleri kadının ve erkeğin hangi işleri yapabilecekleri, hangi işlerde çalışabilecekleri, hangi mesleği seçecekleri konusunda önemli rol oynamaktadır.
3. Katılımcıların anne ve baba meslekleri açısından elde ettiğimiz bulgular; kadınların çoğunlukla çalışmadığını, çalışan kadınların da çoğunlukla öğretmen olduğunu göstermektedir. Erkeklerin de fiziki güç gerektiren işleri meslek edindiği görölmektedir.

Kız çocukların aileden, çevreden ve eğitim ortamından kaynaklanan toplumsal cinsiyete bağlı engelleri aşabilmeleri için öz güvenlerini güçlendirici çalışmalar yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: *Cinsiyet (Biyolojik), Toplumsal cinsiyet, Cinsiyet Roller, Cinsiyet Ayrımcılığı, Cinsiyetin Toplumsallaşması*

EĞİTİM VE ÖĞRETİMDE YENİLİKÇİLİK ÖDÜLLERİNİN STRATEJİK YÖNETİM UYGULAMALARINA KATKISININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Murat AKKUŞ⁵¹⁵, Ebru DEMİR⁵¹⁶

ÖZET

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu, kamu idarelerine kalkınma planları, ulusal programlar, ilgili mevzuat ve benimsedikleri temel ilkeler çerçevesinde geleceğe ilişkin misyon ve vizyonlarını oluşturma, stratejik amaçlar ve ölçülebilir hedefler belirleme, performanslarını önceden belirlenmiş olan göstergeler doğrultusunda ölçme ve bu süreçlerin izlenip değerlendirilmesi amacıyla katılımcı yöntemlerle stratejik plan hazırlama zorunluluğu getirmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı da bu kapsamda 2015–2019 Stratejik Plan'ını hazırlamış, ilgili paydaşların katılımıyla eğitim ve öğretim sistemine ilişkin sorun ve gelişim alanlarını belirlemiştir. Belirlenen sorun ve gelişim alanları temel alınarak stratejik plan mimarisi oluşturulmuştur. Bu mimari doğrultusunda da stratejik amaç ve hedefler tespit edilmiştir.

Bakanlık politikalarının ve faaliyetlerinin, stratejik planlarda yer alan amaç ve hedeflere uygunluğunun incelenmesi izleme ve değerlendirme ile mümkün olmaktadır. İzleme ve değerlendirme sayesinde faaliyetlerin yoğunlaştığı ya da görece yetersiz kaldığı alanların saptanması mümkündür. Bu durumun, Bakanlıkça gerçekleştirilen tüm faaliyetlerin, yürütülen projelerin ve bunların sonuç ve çıktılarının alınarak stratejik yönetim uygulamalarına katkısının değerlendirilmesini de gerekli kıldığı belirtilebilir. 2011-2012 eğitim öğretim yılından itibaren Bakanlıkça yürütülen geniş kapsamlı faaliyetlerden biri olan Eğitim ve Öğretimde Yenilikçilik Ödüllerini de bu kapsamda ele almak mümkündür.

Eğitim ve Öğretimde Yenilikçilik Ödülleri, yenilikçi uygulamaların Türk eğitim sistemine kazandırılmasını; öğrenci ve öğretmenlere daha iyi eğitim ve öğretim imkânlarının sunulmasını; başarılı, özgün ve modern çalışmaların ödüllendirilerek teşvik edilmesini ve paylaşımının sağlanmasını amaçlamaktadır. Eğitim ve Öğretimde Yenilikçilik Ödülleri, öğretim yöntem ve teknikleri, bilimsel ve teknolojik faaliyetler, kurumsal kapasitenin geliştirilmesi, eğitim öğretime erişim ve yönlendirme ile olumlu tutum ve davranışların geliştirilmesi şeklinde beş kategoride gerçekleştirilmektedir. Okul ve kurumların bu kategorilerde hazırladıkları çalışmaların ülke genelinde tanıtımı ve yaygınlaştırılması Eğitim ve Öğretimde Yenilikçilik Ödülleri sayesinde olmaktadır. Ödül sürecine 2015-2016 eğitim öğretim yılında 2581, 2016-2017 eğitim öğretim yılında 3357, 2017-2018 eğitim öğretim yılında ise 4841 başvuru yapılmıştır. Başvuru sayısı ve başvuru sahiplerinin çalışmaları dikkate alındığında uygulamaların stratejik yönetim uygulamalarına katkısının araştırılması oldukça önemli görülmektedir.

Araştırma kapsamında Millî Eğitim Bakanlığında çeşitli düzeylerde ve farklı illerde görev yapan, Eğitim ve Öğretimde Yenilikçilik Ödülleri ve stratejik yönetim uygulamaları konularında bilgili ve deneyimli çalışanların Eğitim ve Öğretimde Yenilikçilik Ödüllerinin stratejik yönetim uygulamalarına katkısı hakkındaki görüşleri analiz edilmiştir. Böylece ülke çapında giderek yaygın bir

⁵¹⁵ Uzman, muratakkus88@gmail.com

⁵¹⁶ Dr., Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Öğretim Programları Daire Başkanlığı, Yenimahalle/ANKARA, demirebru78@gmail.com

uygulama alanı bulan Eğitim ve Öğretimde Yenilikçilik Ödülleri sürecine ilişkin politikalara ve ödül uygulamasının okul ve kurumların stratejik yönetim uygulamalarına katkısının artırılmasına yönelik öneriler geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum analizi deseniyle kurgulanmıştır. Verilerin analizinde ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Katılımcıların görüşlerini almak üzere iki bölümden oluşan yarı yapılandırılmış bir görüşme formu araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Görüşme formunun geliştirilmesi sürecinde ilgili literatür taranmış ve uzman görüşlerinden yararlanılmıştır. Görüşme formunun ilk bölümünde kişisel bilgiler sorulmuştur. İkinci bölümde yer alan açık uçlu sorular aracılığıyla da Eğitim ve Öğretimde Yenilikçilik Ödülleri uygulamalarının, okulun/kurumun iç ve dış çevresi dikkate alınarak mevcut durumunun analiz edilmesi, vizyonuna uygun faaliyetlerin gerçekleştirilmesi, misyonunun yerine getirilmesi, stratejik planında belirtilen temel değerlere uygun davranışların sergilenmesi, stratejik amaç ve hedeflerinin gerçekleştirilmesi, kaynaklarının (beşeri ve mali) etkili, ekonomik ve verimli kullanılması, performansının izlenmesi ve değerlendirilmesi konularında stratejik yönetim uygulamalarına katkısına ilişkin görüşler toplanmıştır.

Analiz aşaması devam ettiğinden bulgular ve sonuçlar daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Eğitim ve Öğretimde Yenilikçilik Ödülleri, Eğitim kurumları, Stratejik yönetim uygulamaları*

STEM ÖĞRETMEN EĞİTİMLERİ İÇİN ÖRNEK ÇALIŞMA MATERYALLERİNİN TASARLANMASI: YAŞANABİLİR BİR DÜNYA ETKİNLİĞİ

Seyide EROĞLU⁵¹⁷, Gökhan ARIKAN⁵¹⁸, Oktay BEKTAŞ⁵¹⁹

ÖZET

Endüstri 4.0'ın konuşulduğu ve her alanda etkilerinin hissedildiği günümüzde, teknoloji müthiş bir hızla gelişmektedir. Teknoloji ve bilim alanında yaşanan ve “Büyük Dönüşüm” olarak adlandırılan bu değişim eğitimden sağlığa her alanda bazı değişimleri de beraberinde getirmektedir. Eğitim alanda belirlenen hedefler ve eğitim çıktısı olan öğrencilerden istenen beceriler farklılaşmaktadır. Alfa kuşağı olarak adlandırılan günümüz öğrencilerinin eleştirel düşünme, yaratıcılık, inovasyon yapabilme gibi 21. yy becerileri ile donatılmasını ve STEM alanları olarak ifade edilen alanlarda yenilikler geliştirmeleri beklenmektedir. Şüphesiz ki, bahsi geçen niteliklerde öğrencilerin yetiştirilebilmesinde öğretmenlerin yeri ve önemi büyüktür. Öğretmenlerin öğrencilerine bu süreçte rehberlik edebilmeleri için, STEM yaklaşımı gibi yenilikçi eğitim yaklaşımlarından haberdar edilmeleri ve gerekli yeterliklerle donatılmaları gerekmektedir. Bu amaçla, öğretmenlerin etkili bir eğitimden geçirilmesi, öğretmenlere örnek materyal/ etkinlik desteğinin verilmesi ve daha sonraki süreçte öğretmenlerin desteklenmesi gerekmektedir. Bu sebeple bu araştırmanın amacı, STEM eğitiminin derslere entegrasyonunu sağlamak ve öğretmenler tarafından sürecin doğru anlaşılmasına yardımcı olmaktır. Buna ek olarak, öğretmenlerle birlikte STEM eğitim yaklaşımına dayalı örnek ders materyali geliştirmek ve bu materyal ile ilgili öğretmenlerin düşüncelerini ortaya koymaktır. Bu amaçla farklı sınıf seviyelerinde eğitim veren, farklı branşlardan öğretmenlerle STEM ders materyali geliştirilmiş ve bu materyalle ilgili öğretmen görüşlerine başvurulmuştur.

Araştırma nitel araştırma yönteminin bir deseni olan durum çalışması kullanılarak yürütülmüştür. Çalışma Kayseri ilinde farklı okullarda görev yapan 18 öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonunda on iki katılımcıdan dönüt alınmış ve çalışmaya onlarla devam edilmiştir. Çalışma grubunu oluşturan katılımcıların, sekizi kadın, dördü erkek olup, yaşları 27 ile 40 arasında değişmektedir. Mesleki tecrübelerine bakıldığında iki ile on yıl arasında değiştiği görülmektedir.

Uygulama sürecinde önce katılımcılar beş gruba ayrılmıştır. Gruplar oluşturulurken, gruplarda cinsiyet dağılımına ve gruplarda her kademedeki ve branştan öğrenmen bulunmasına dikkat edilmiştir. Daha sonra, katılımcılara gerçek bir problem durumu verilerek mevcut malzemelerle probleme çözüm üretmeleri beklenmiştir. Katılımcılardan strafor, karton kutu, pet şişe, plastik malzemeler gibi basit malzemelerle bir gıda saklama dolabı tasarımları istenmiştir. Tasarımlar ortaya çıktıktan sonra öğretmenlerle birlikte çalışmalarda hangi disiplinlerden yararlandığı, uygulama ile birlikte öğrencilerde hangi becerilerin geliştirilebileceğine dair düşüncelerini ortaya koymaları beklenmiştir. Ayrıca öğretmenlerden her çalışma için hazırlanan çalışma yapraklarını uygun bir biçimde doldurmaları ve süreci önceden belirlenen ölçütlere göre tamamlamaları istenmiştir. Son

⁵¹⁷ Öğretmen, seyideeroglu@gmail.com

⁵¹⁸ Öğretmen, Kayseri Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, gokanarikan@gmail.com

⁵¹⁹ Doç.Dr., Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, obektas@erciyes.edu.tr

olarak, rubrik kullanılarak öğretmenlerin hazırladıkları tasarımlar puanlanmıştır. Uygulama gerçekleştirildikten sonra katılımcıların etkinlik ile ilgili düşüncelerin alınmıştır. Çalışmada, veri toplama aracı olarak doküman incelemesi ve katılımcılar tarafından doldurulan çalışma yaprakları ile çalışma süreci ile ilgili olarak video/ fotoğraf kayıtlarından yararlanılmıştır. Uygulamalar 6 saat olacak şekilde ders saatleri dışında gerçekleştirilmiştir. Araştırmacılar tarafından "inovatif dolap" etkinliğini değerlendirmek amacıyla dört açık uçlu sorudan oluşan bir doküman formu oluşturulmuştur. Oluşturulan form online olarak katılımcılara gönderilmiş ve gerçekçi ifadelerle konu ile ilgili düşünceleri istenmiştir.

Çalışma bulguları, online form ile toplanan katılımcı görüşleri ve katılımcılar tarafından doldurulan çalışma yaprakları, çalışma süreci ile ilgili olarak video/ fotoğraf kayıtlarından olmak üzere iki farklı kısımdan oluşmaktadır. Katılımcı görüşlerinden yola çıkılarak kodlar oluşturulmuş ve bu kodlarda tablolar haline getirilmiştir. Ayrıca sürecin değerlendirilmesi amacıyla, etkinlik kayıtları ve etkinlik çalışma yaprakları da ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Çalışma sonunda elde edilen bulgulardan yola çıkılarak, katılımcıların süreçten keyif aldıkları, işbirliği ile çalışabildikleri, STEM alanında çalışma yapmak için motive oldukları gözlenmiştir. Ayrıca çalışma kağıtlarında ortaya koydukları ifadelerden de STEM eğitimi ile ilgili teorik çerçeveyi daha iyi anlamlandırabildikleri tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre; farklı sınıf seviyelerinde ve branşlardaki öğretmenlerle konu kazanımlarına uyumlu örneklerin sayısının arttırılabileceği ve bu sayede sahadaki öğretmenlerin doğru bir eğitim sürecinden geçirilerek desteklenebileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *STEM, STEM Ders Materyalleri, Öğretmen Eğitimi*

GEOGEBRA DESTEKLİ KESİR ÖĞRETİMİNE YÖNELİK İLKOKUL 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Hanife ÜNLÜTÜRK AKÇAKIN⁵²⁰

ÖZET

Matematik öğrenimi çok sayıda bilgi ve beceri gerektirmektedir. Bu bilgi ve beceriler temel düzeyden üst düzeye doğru gelişmektedir. Bu süreçte olan bir eksiklik bir sonraki öğrenmelerini etkileyebilmektedir. Yapılan araştırmalar öğrencilerin kesirler konusundaki başarılarının sonraki matematik başarılarını etkilediğini göstermektedir (Bailey, Siegler ve Geary, 2014). Bundan dolayı öğrencilerin kesirler konusunu iyi öğrenmeleri önem arz etmektedir. Kesirler, öğrencilerin ilköğretim birinci kademedeki dört işlemde sonra karşılaştıkları ve öğrencilerin daha sonraki okul yaşantılarında sıklıkla kullanacağı temel konulardan bir tanesidir. Genel olarak kesirler konusu ilköğretim yıllarında birçok öğrencinin matematikte problemler yaşamaya başladığı bir dönüm noktası olarak görülebilir (Clements, Sarama ve DiBiase, 2004). Çünkü öğrencilerin dört işlemi öğrendikten sonraki gördükleri en önemli konulardan biri olan kesirler (Thambi ve Eu, 2013), öğrencilerin sonraki matematik öğrenmelerini etkilemektedir (Bailey, Siegler ve Geary, 2014). Bundan dolayı kesirlerin daha etkili öğretimi sağlayacak yöntemlerin araştırılması önem arz etmektedir. Bunun yanında matematik dersinin teknoloji ile uyumlu bir şekilde işlenebilen bir ders olduğu göz önüne alındığında (Thambi ve Eu, 2013), kesirlerin teknoloji destekli olarak öğretilmesi daha kolay olabilmektedir.

Matematik eğitimi programları çağın gelişmelerine bağlı olarak sürekli yenilenmektedir. Ama bilinmelidir ki, hiçbir program tek başına öğretmez (Ball, 2003). Bundan dolayı geliştirilen programların etkili olabilmesi için eğitim öğretim sürecinde kullanılan yöntem, strateji ve metotlarında günün koşullarına göre geliştirilmesi gereklidir. Bundan dolayı teknoloji çağını yaşadığımız günümüzde, öğretim ortamlarında teknolojinin etkin bir şekilde kullanılması öğretim sürecinin kalitesini artırabilir.

Gelişen teknolojinin eğitim ortamlarında kullanılması eğitimin daha etkili olmasında öğretmenlere kolaylık sağlayabilmektedir. Matematik eğitimi alanında da geliştirilmiş ve halen de gelişmekte olan GeoGebra yazılımının derslerde kullanılması öğretimin daha etkili olması sağlayabilmektedir.

Özellikle matematik gibi yapısı soyut olan derslerin öğretiminde somut materyallere ihtiyaç duyulmaktadır. Matematiğin önemli yapı taşlarından bir tanesi olan kesirler de öğrenciler için anlaşılması zor olan bir konudur. Bundan dolayı kesir öğretiminde yeni yaklaşımların eğitim-öğretim sürecinde kullanılması ile öğrenciler tarafından kesir kavramının anlaşılabilirliği artırılabilir. Bu süreçte öğrencilerin yapılan öğretime yönelik görüşlerini bilmekte önem arz etmektedir. Bundan dolayı bu araştırma ile GeoGebra destekli kesir öğretimine yönelik ilkökul öğrencilerin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda araştırmanın problem cümlesi “Geogebra destekli matematik öğretiminin yapıldığı deney grubu ve mevcut matematik öğretimine göre öğretimin yapıldığı kontrol grubu öğrencilerinin yapılan öğretime yönelik görüşleri nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir.

⁵²⁰ Öğretmen, hanifeunluturk@hotmail.com

Bu araştırma gerçek deneysel desenlerden ön test-son test kontrol gruplu deneysel desen olarak tasarlanmıştır. Deneysel uygulama haftada 2 saat olmak üzere toplam 17 saat sürmüştür. Çalışmanın katılımcıları Uşak İli, merkez ilçesine bağlı bir kasaba okulunda okuyan 4. sınıf öğrencileridir. Çalışmaya 24 kız ve 22 erkek öğrenci olmak üzere toplamda 46 öğrenci katılmıştır. Öğrenciler gruplara seçkisiz olarak her bir grupta 23 öğrenci olacak şekilde atanmıştır. Deneysel grubunda 13 kız ve 10 erkek öğrenci, kontrol grubunda ise 11 kız ve 12 erkek öğrenci bulunmaktadır. Bu çalışmada sadece yapılan öğretilere yönelik öğrencilerin görüşleri açıklanmıştır. Görüşme sorularının analizi için nitel analiz tekniklerinden içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Kodlamalar yüzde ve frekans olarak sunulmuştur. Ayrıca araştırmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla uzmanların yapmış oldukları analizler arasındaki uyum yüzdesi hesaplanmıştır (Miles ve Huberman, 1994). [Güvenirlilik= uyuşum miktarı / (uyuşum miktarı + uyuşmazlık miktarı)]. Bu değer Miles ve Huberman (1994)'in belirttiği .80 kesme değerinden yüksek çıktığından kodlamanın güvenilir olduğuna karar verilmiştir. Kodlamalarda uyuşmazlık olduğu durumlarda ise kodlayıcılar ortak karara vararak uyuşmazlıklar giderilmiştir.

Deneysel grubundaki öğrenciler kesirler konusunu işlerken teknolojiye yararlanmanın daha kolay ve hızlı öğrenmeye olanak sağladığını belirtmişlerdir. Bununla birlikte diğer matematik konularının da benzer şekilde işlenmesini istedikleri ifade etmişlerdir. Deneysel ve kontrol grubu öğrencilerine deneysel süreç içindeki dersin daha önceki matematik dersleri ile benzeşip benzediği sorulmuştur. Deneysel grubu öğrencileri dersin farklı olduğunu ve daha iyi anlamalarına olanak verdiğini belirtirken, kontrol grubu öğrenciler ise öğretim yöntemi olarak fark olmadığını belirtmişlerdir. Bununla birlikte her iki gruptaki öğrenciler gelecekte matematiğin çok önemli olduğuna inandıklarını ve matematik dersini çok sevdiğini belirtmişlerdir.

Kaynakça

- Bailey, D. H., Siegler, R. S., & Geary, D. C. (2014). Early predictors of middle school fraction knowledge. *Developmental Science*, 17(5), 775-785.
- Ball, D. L. (2003). What mathematics knowledge is needed for teaching mathematics? Paper presented at the US Department of Education, Secretary's Mathematics Summit, Washington, DC.
- Clements, D. H., Sarama, J., & DiBiase, A. M. (Eds.). (2004). *Engaging young children in mathematics: Standards for early childhood mathematics education*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd ed.). Thousand Oaks: Sage.
- Thambi, N., & Eu, L. K. (2013). Effect of Students' Achievement in Fractions using GeoGebra. *SAINSAB*. 16. 97-106.

Anahtar Kelimeler: Kesirler, GeoGebra, akademik başarı, motivasyon, 4. sınıf öğrencileri

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN DEVAMSIZLIK NEDENLERİ

Ahmet Turan KANGAL⁵²¹, Tuğba KANGAL⁵²², Seda USTAN⁵²³

ÖZET

Eğitim- öğretimin temel amacı bir öğrencinin hayata hazırlanmasını ve yetişkin olduğunda kullanabileceği bilgi ve becerilere sahip olmasını sağlamaktır. Öğrencilerin eğitim- öğretimin her kademesinde azami olarak yer almaları kendileri için gerekli olan bilgi ve beceri ile donanmalarını sağlayacaktır. Eğitime erişim hakkı hem ulusal hukuk kurallarıyla hem de uluslararası hukuk kurallarıyla garanti altına alınmıştır. Örgün eğitimde 20 gün ve üzerinde devamsızlık yapan öğrenci sayısı toplamda, ilkokulda yüzde 14,8, ortaokulda yüzde 35 ve lisede yüzde 34,8' dir. Tüm bu veriler incelendiği zaman öğrencinin akademik olarak başarılı olmasında ve onu hayata hazırlayacak olan bilgi ve becerileri kazanmasında en önemli engellerden bir tanesinin devamsızlık olduğu görülecektir. İlköğretimin ikinci kademesinde öğrencilerin devamsızlık yapmasının altında yatan birçok neden vardır. Öğrenciler, genellikle ailevi sebepler, sosyoekonomik sebepler, sağlık, okul ve dersler ile çevreden kaynaklı sebeplere bağlı olarak devamsızlık yapmaktadırlar. Bu sebeplerin ortaya çıkardığı devamsızlık öğrenciyi eğitim- öğretim faaliyetlerinden uzaklaştırdığı için akademik anlamda da başarısızlığa sürüklemektedir. Bu nedenlerin ortadan kaldırılması için etkili herhangi bir önlem alınmadığı sürece ilköğretim öğrencilerinin devamsızlık sorunu da çözülemeyecektir. Öğrencilerin devamsızlık yapmalarında başlıca etken olan hususlar şu şekilde sıralanabilir:

Ailevi sebepler. İlköğretimde öğrenim gören bir öğrencinin devamsızlık yapmasının altında yatan en önemli sebeplerden bir tanesi ailesi ile ilgili sorunlardır. Genellikle sosyoekonomik yönden geride olan ve eğitim seviyesi düşük aileler çocuklarının eğitimlerine devam etmelerinin gerekli olmadığına inanmaktadırlar. Bu şekilde eğitimin önemine inanmayan ailelerin çocukları yeterli eğitimi almadıkları için ileriki hayatlarında herhangi bir mesleğe sahip olamadıklarından işgücü piyasasında ucuz işgücünü oluşturan kesimin bir üyesi durumuna düşmektedirler.

Öğrencinin kendisinden kaynaklanan sebepler. Bir öğrencinin devamsızlık yapmasında kişisel herhangi bir sebep de etkili olmaktadır. Kişisel sebepler içine öğrencinin yaşadığı sağlık problemleri, dersi sevmemesi durumu, önemli bir sınava çalışma, sabah erken uyanamaması gibi faktörler girer. Kişisel sebeplerden devamsızlıkta en dikkati çeken unsur öğrencinin yaşadığı sağlık problemleridir.

Okul dersler ve öğretmenden kaynaklanan sebepler. Bir okulda, okul idaresinin katı tutumu, sert disiplin anlayışı veya öğretmenin öğrencilere karşı olumsuz tutumu ve ders anlatımındaki tekdüzelik öğrencinin devamsızlık yapmasında önemli bir sebeptir. Zira eğitim, sevgi işidir ve öğrenci sevmediği bir ortamda sevmediği bir öğretmenin dersine girmek istemeyecektir. Okul idaresinin küçük düşürücü tavırları, sert disiplin anlayışı öğrenci üzerinde olumsuz etki yaptığı için devamsızlığa yol açmaktadır.

Okul ile ilgili sorunlar öğrencilerin başarılarında ciddi sonuçlar doğurabilir. Çocuğun işlevsellik kaybını ve öğrenme performansındaki zararı en aza indirmek için okul sorunları zamanında tespit edilmeli ve çözülmelidir. Okul sorunlarının en temel göstergesi, belli bir zekâ seviyesine rağmen ders

⁵²¹ Öğretmen, ahmetkangal.58@gmail.com

⁵²² Öğretmen, Selçuk Anadolu Lisesi, tugbaustan58@hotmail.com

⁵²³ Öğretmen, Vakıfbank ilkokulu,

başarısında devam eden düşmedir. Çocuğun okula gitmek istememesi, okul ile ilgili değişik bahaneler söylemesi, bedensel yakınmalar ile aileye yakınması, ders çalışmak istememesi, son zamanlarda okul arkadaşlarından uzaklaşması, sabah okula gitmek için kalkmakta zorlanması, okula gitmemek için sıradan bahaneler sunması, okul ile ilgili bazı sorunların olduğunun göstergesidir.

Öğrencinin Arkadaşlarından ve Çevresinden Kaynaklanan Devamsızlık Nedenleri. Öğrencinin akademik başarısının yüksek olmasında doğru arkadaş ve doğru çevrede bulunması çok önemlidir. Zira kurulan yanlış arkadaşlıklar, öğrencinin sigara, uyuşturucu gibi kötü alışkanlıkları edinmesine ve okul terkine sebep olabilmektedir. Ancak devamsızlık nedenleri içerisinde çevre ve arkadaş etkisi diğer sebeplere oranla daha az etkiye sahiptir.

Araştırma Yöntemi Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni ile şekillendirilen bu çalışmada, gözlem ve görüşme yöntemine başvurulmuştur. Görüşme formu hazırlanmadan önce alanyazın taraması yapılmış ve aynı konuda kullanılmış olan görüşme formu örneklerine ulaşılmaya çalışılmıştır. Yapılan inceleme sonucunda daha önce benzer niteliklere sahip olarak hazırlanan görüşme formlarına benzer tipte bir form hazırlanmıştır. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırmada kullanılan görüşme formuyla elde edilen veriler, içerik analizine tabi tutulmuş ve tümevarımcı analiz tekniği ile çözümlenmiştir. Katılımcı isimleri yerine onların cinsiyetleri ve okudukları sınıfları gösterecek şekilde 1E5, 27K6 gibi kodlamalara yer verilmiştir. Görüşme formunda yer alan her bir soru ayrı ayrı içerik analizine tabi tutulmuş ve her soruda dikkati çeken ortak kavramlar tespit edilmiş ve bu kavramların frekans tabloları da çıkarılmıştır. Ortak kavramlar tespit edildikten sonra temalara ulaşılmaya çalışılmıştır.

Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerden 15 tanesinin erkek, 12 tanesinin kızdır. Ayrıca 5. sınıflarda; 8 erkek, 5 kız öğrenci, 6. Sınıflardan; 7 erkek, 7 kız öğrenci araştırmaya katılmıştır. Toplamda 5. Sınıflardan 13 öğrenci, 6. Sınıflardan toplamda 14 öğrenci araştırmaya katılmıştır. Devamsızlıkları incelenen öğrencilerden özürlü ve özürsüz toplam devamsızlık süreleri açısından en çok devamsızlığa sahip öğrenci 42 gün, en az devamsızlığa sahip öğrenci 10 gün devamsızlık yapmıştır. Beşinci sınıflarda en çok devamsızlık 31,5 gün, en az devamsızlık 10,5 gündür. Altıncı sınıflarda en çok devamsızlık 42 gün en az devamsızlık 10 gündür. Devamsızlık süreleri açısından bakıldığında katılımcı öğrencilerden 8 tanesi 21 gün ve üzeri, 10 tanesi 14-20 gün arası, 8 tanesi ise 10-14 gün arası devamsızlık yapmıştır. Erkek öğrencilerde en çok devamsızlık yapan öğrencinin 42 gün, en az devamsızlık yapan öğrencinin ise 10,5 gün devamsızlık yaptığı görülmektedir. Kızlarda ise en fazla devamsızlık 29,5 gün en az devamsızlık ise 10 gündür. Tüm bu veriler ışığında altıncı sınıfta okuyan öğrencilerin beşinci sınıfta okuyanlara göre daha fazla devamsızlık yaptığı, erkek öğrencilerin ise kız öğrencilere oranla daha fazla devamsızlık yaptığı görülmektedir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaklaşık yarısının babası ilkokul mezunu yarısından fazlasının ise annesinin ilkokul mezunudur. Yine lise mezunu veli sayısı sadece 2' dir. Ortaokul mezunu baba sayısı 10, anne sayısı ise altıdır. Araştırmaya katılan öğrencilerin anneleri çalışmamakta, babaları ise daha çok inşaat sektöründe çalışmaktadır. Öğrencilerden sadece bir tanesinin babası işsiz, geri kalan öğrencilerin babaları ise aylık olarak 1.400 ile 2.500 TL arasında gelirle çalışmaktadır. Katılımcı öğrencilerin 1 tanesi kendisinden başka 7 kardeşe sahipken diğer öğrenciler ise en az bir kardeşe sahiptirler.

Öğrencilere yöneltilen “okula neden devam etmiyorsunuz?” sorusuna öğrencilerin % 70' i “sağlık” cevabını, %37,5' i “zorbalık” cevabını vermiştir. Öğrenciler “yoksulluk” maddesini devamsızlık sebebi olarak görmemişlerdir. Bu verilerden ortaya çıkan sonuca göre araştırmaya katılan

öğrencilerin yaklaşık dörtte üçü sağlık sorunları yüzünden devam etmemektedir. Sağlık sorunları dışında öğrenciler (%37,5) zorbalık/baskı sebebiyle devamsızlık yapmaktadır. Bir diğer dikkat çekici devamsızlık sebebi öğrencilerin dörtte birinin (6) devamsızlık sebebi olarak gördüğü akademik başarısızlıktır. Katılımcılar akademik olarak başarısız olduklarında ya da kendilerini başarısız hissettiklerinde okula devam etmek istememektedirler.

Sonuçlar

Ortaokul öğrencilerinin devamsızlık sebeplerinin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada katılımcı öğrencilerin en çok “sağlık sorunları, öğretmen davranışı kaynaklı sorunlar ve arkadaş baskısı/ zorbalığı” sebeplerinden kaynaklı devamsızlık yaptıkları tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin bu sebeplerden sonra en fazla “akademik başarısızlık” ve “güvenlik” sebebiyle devamsızlık yapıldığı sonucu ortaya çıkmıştır. Yine okulun, eğitim seviyesi düşük ve sosyoekonomik yönden zayıf ailelerin yer aldığı bölgede bulunması sebebiyle ailelerin çocuklarına okul kurallarına uyma ve başkalarına zarar vermeme konularında yeterince örnek olamadıkları ve gerekli eğitimi veremedikleri için en çok akran zorbalığı nedeniyle devamsızlık yapıldığı sonucu ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda araştırmanın sonuçlarından olan öğrencinin akademik başarısızlık sebebiyle devamsızlık yapması öğrencinin başarılı olacağına inancının zayıf olması sonucunu ortaya çıkarmıştır. Öğrencilere sorulan “Okula devam etmeniz için neler yapılabilir?” sorusuna verilen cevaplar analiz edildiğinde öğrencilerin, öğretmen davranışları ve akran davranışları ile sağlık sorunlarının halledilmesi ile devamsızlık problemlerinin ortadan kalkacağını belirtmişlerdir. Çalışmaya katılan çok az öğrenci ailesi ile ilgili sorunlardan devamsızlık yaptığını beyan etmiş, bu sorunların çözümünün de devamsızlığın önüne geçeceğini belirtmiştir.

Anahtar Kelimeler: Devamsızlık, Ortaokul, İlköğretim, Başarısızlık, Akademik

ÖĞRETMENLERİN MÜLTECİ ÖĞRENCİLERİN EĞİTİMİNE YÖNELİK KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR

Sefa KIZMAZ⁵²⁴, Songül ALTINIŞIK⁵²⁵

ÖZET

İnsanlar tarih boyunca farklı nedenlerle göç etmişler veya göç etmek zorunda bırakılmışlardır. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde güvenlik ihtiyacı önemli bir yer tutar. İnsanların yer değiştirmesinde ana etkenlerden birisi de güvenlik ihtiyacının karşılanmasıdır. Bununla birlikte; savaş, ekonomik nedenler, ülkenin siyasi yapısındaki değişim ve daha iyi bir hayat sürme isteğinden dolayı insanlar geçmişlerini ülkelerinde bırakarak farklı ülkelere göç edebilmektedirler.

Uluslararası göçün sebepleri arasında; siyasi istikrarsızlık, insan hakları ihlali, baskıcı rejimler, iç savaşlar, etnik çatışmalar, iş gücü talebinin azlığı, ekonomik sıkıntılar, coğrafi koşulların yetersizliği ve can güvenliği korkusu yer almaktadır (Deniz, 2014). Dünyada yaşanan iç çatışmalar ve siyasi değişikliklerin neden olduğu kitlesel göç hareketleri sonucunda göçmenler çeşitli ülkelerde mülteci ya da sığınmacı olarak bulunmaktadır (Lordoğlu, 2015). Bu mülteci ve sığınmacıların sayısı ise son yıllarda hızlı bir şekilde artmaktadır. 2000 yılında dünyada göç etmiş kişi sayısı 20 milyon civarında iken 2014 yılının sonunda bu sayı 60 milyona yaklaşarak neredeyse üç kat artmıştır (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, 2014).

Başta Suriyeliler olmak üzere Türkiye'de yaşayan mültecilerin ihtiyaç duyduğu birçok gereksinim ortaya çıkmıştır. Bunlardan barınma ve beslenme gibi temel gereksinimler öncelikli olarak karşılanmaktadır. Ancak önemli bir kısmının kalıcı olduğu düşünülen mülteci ve sığınmacıların çocuklarının eğitim ihtiyaçları da karşılanmak zorundadır. Çünkü Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'na göre bir ikamet iznine sahip yabancılar ile mültecilerin çocuklarının on sekiz yaşına kadar öğrenci ikamet izni almadan ilk ve ortaöğretim kurumlarından eğitim alma hakları vardır. Bu kapsamda Türkiye'de yaşayan mültecilere eğitim hizmeti sunulmaktadır. Suriyelilerin eğitimine ilişkin olarak, mülteci kamplarında Suriye'deki eğitim programını uygulayan ve Arapça dilinde eğitim veren okullar bulunmaktadır. Ayrıca, ailelerinin ikamet izni olup kamplar dışında yaşayan çocuklar ise devlet okullarına devam etmektedirler. Kamp dışında kalıp ikamet izni olmayanlar ise misafir statüsünde devlet okullarına kayıt yaptırmaya hakkına sahiptirler. Bu çalışma mülteci çocukların devam ettiği okullarda görev alan ve mevcut durumdan en çok etkilenen paydaşlardan biri olan öğretmenleri kapsamaktadır. Göç nedeniyle hızla artan insan hareketliliği ve küresel göçler sebebi ile okullar bir yandan farklı etnik gruplara tabi bir yandan da farklı göçmenlik statülerine sahip çok farklı bir gruba eğitim sağlama zorunluluğu ile karşı karşıya kalmaktadır (Pinson ve Arnot, 2010). Türkiye'nin farklı bölgelerinde yaşayan mülteci öğrencilerin devlet okullarında öğrenim görmelerine karar verilmesi, tek kültürlü tek dilli sınıflarda öğretmenlik yapmak için yetiştirilmiş öğretmenler için çeşitli öğretimsel sorunları ortaya çıkarmıştır. Bir yandan yaşanan göç süreci, sahip olunan farklı kültürel geçmiş, ortak dil eksikliği gibi nedenlerle mülteci çocuklar okula uyum sağlamak için ek çaba gösterirken diğer yandan da okullar da farklı etnik kökenler ve ihtiyaçlara sahip bu öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak zorunda kalmışlardır. Bu süreçte, öğretmenler mülteci öğrencilerin kültürel kodları öğrenmesinde, değişiminde, okuma yazma becerilerinin kazandırılmasında, dili öğrenmesinde yani

⁵²⁴ Öğretmen, sefakizmaz@hotmail.com

⁵²⁵ Prof. Dr., TODAİE, songulaltinisik@yahoo.com

kısaca bu çocukların topluma hazırlanmasında kilit öneme sahiptirler (Şeker ve Aslan, 2015). Mülteci çocuklarının eğitimlerini devam ettirdiği okullarda bu süreçte bir sorun olup olmadığının bilinmesi, üzerinde durulması gereken bir konu olarak görülmüştür. Buna göre bu çalışmanın amacı öğretmenlerin mülteci öğrencilerin eğitimine yönelik karşılaştığı sorunların belirlenmesidir. Çalışma kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- 1- Eğitim sürecinde dil açısından karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
- 2- Okul kurallarına uyum açısından karşılaştıkları sorunlar nelerdir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırma, öğretmenlerin mülteci öğrencilerin eğitimine yönelik karşılaştığı sorunları belirlemek ve ayrıntılı bir şekilde ortaya koyabilmek için nitel desende tasarlanmıştır. Nitel araştırma, bir konunun ya da durumun derinlemesine ve bütüncül olarak incelenmesine olanak sağlayan bir araştırma yöntemidir (Creswell, 2013; Yıldırım ve Şimşek; 2011).

Veri Toplama Yöntemi

Araştırmada veri toplama aracı olarak nitel araştırmalardaki temel veri toplama araçlarından biri olan görüşme yöntemi kullanılmıştır. Yüz yüze yapılan görüşmelerde yarı yapılandırılmış görüşmeler ile veriler toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği; katılımcılardan spesifik veriler toplanabilmesine olanak sağlamakta, katılımcıların söylediklerine göre ek sorular sorabilme imkanı vermekte ve soruları esnek olabilmektedir (Merriam, 2013). Görüşme öncesi öğretmenlere araştırma hakkında genel bilgi verilmiş ve araştırmaya katılmak isteyen öğretmenlerle görüşme yapılacak yer ve zaman belirlenmiştir. Görüşmeler; katılımcılarla araştırmacılar tarafından bire bir, yüz yüze yapılmış ve katılımcıların bilgisi kapsamında ses kayıt cihazıyla kaydedilmiştir. Görüşme sürecinde ses kaydına ilave olarak araştırmacılar tarafından not tutulmuştur. Görüşmeler yaklaşık 30 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinde, elde edilen verileri açıklamaya yönelik kavramlara ulaşmaya çalışılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu nedenle, görüşmeler öncelikle araştırmacılar tarafından bilgisayar ortamında yazılı hale getirilmiştir. Daha sonra, araştırmada elde edilen tüm veriler birçok kez okunarak kodlanmıştır.

Sonuçlar daha sonra sunulacak, kongre süresince katılımcılara sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *eğitim, mülteci eğitimi, göç, öğretmen*

TÜRKİYE ÜNİVERSİTELERİNİN KALİTE GÜVENCE SİSTEMİ AÇISINDAN İÇ DEĞERLENDİRME SONUÇLARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Meryem EMEKCI⁵²⁶, Süleyman DOĞAN⁵²⁷

ÖZET

Araştırmanın problemini oluşturan durumlardan ilki üniversitelerin iç değerlendirme raporlarında eksik kalan ve yetersiz durumlar herhangi bir kritere göre sınıflandırılmamaktadır. Sınıflandırılmadığı için yıllara göre hem üniversitenin kendi içinde hem de üniversiteler arasında bir karşılaştırma yapılamamaktadır. 29423 sayılı “Yükseköğretimde Kalite Güvencesi Yönetmeliği” iç ve dış kalite güvencesi olmak üzere iki aşamada görev, yetki ve sorumluluklara ilişkin esasları düzenlemektedir. İç değerlendirme; eğitim-öğretim, akademik faaliyetlerin, idari hizmetlerin kalitesinin ve kurumsal kalite geliştirme çalışmalarının üniversite içinde değerlendirilmesidir. Bu değerlendirmeler YÖK tarafından istatistiksel ve sistematik olarak yayınlanmaması araştırmamızın ana problemini oluşturmaktadır.

Araştırmanın bir diğer problemi de üniversitelerdeki kalite güvence sisteminde iç değerlendirme konusu akademik alanda ele alınmamıştır. Bu nedenle konumuz çok dar bir literature sahiptir. İdeal bir yükseköğretim sistemi için kalite standartlarının belirlenmesi ve sonuçlarının paylaşılması açısından konumuzun akademik ilgiyi hakettiğini düşünmekteyiz.

Bu araştırma, Türkiye üniversitelerinin Yükseköğretimde kalite güvencesi sistemi açısından iç değerlendirme sonuçlarının incelenmesini, elde edilen iç değerlendirme sonuçlarının tematik olarak karşılaştırılmasını ortaya koymayı amaçlanmaktadır. Araştırma grubunu Türkiye’deki 129 devlet ve 72 vakıf üniversitesinin web sayfalarında yer alan iç değerlendirme raporları araştırmanın araştırma evrenini oluşturmuştur. Bu araştırma Türkiye’deki üniversitelerinin kalite güvence sistemine dair iç değerlendirme sonuçlarını incelemek için gerçekleştirilmiştir. Araştırmada yer verilecek verileri elde etmek için 129 devlet ve 72 vakıf üniversitesinin web sitesinde yer alan kurum iç değerlendirme raporları incelenmiştir. Üniversiteler bu raporlarda genel istatistik bilgilerinin ardından stratejik planlamaları doğrultusunda ulaşılmak istenen sonuçlara karşılık tüm faaliyetler sonunda eksik kalan ve problemlili durumları ifade etmişlerdir. Araştırma evrenini devlet ve vakıf üniversitelerinin iç değerlendirme sonuçları oluşturmaktadır. 01.07.2018 tarihi <https://istatistik.yok.gov.tr> web adresinden alınan bilgiye göre Türkiye’de 129 devlet 72 vakıf üniversitesi bulunmaktadır. Bu araştırmada evrenin tümüne ulaşılmaya çalışılmıştır ancak 5 Vakıf Meslek Yüksekokulu kapsam dışı tutulmuştur. Araştırmada elde edilen veriler doküman incelemesi tekniği ile toplanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler ise içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. İç değerlendirme raporlarında birbirine yakın olan ifadelerden yola çıkarak gruplandırmalar yapılmış, bu gruplandırmalar sonucunda ana tema ve kategoriler oluşturulmuştur.

(Araştırmada elde edilen bulgular daha sonra sunulacaktır)

Anahtar Kelimeler: *Kalite, Kalite Güvencesi, İç Değerlendirme, Üniversite*

⁵²⁶ Lisansüstü Öğrencisi vd., m.emekci@hotmail.com

⁵²⁷ Doç.Dr., İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ, SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ, EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI / İSTANBUL, dogansuleyman1@hotmail.com

SPOR BİLİMLERİNDE OKUYAN ÖĞRENCİLERİN ZAMAN YÖNETİM PLANLARI VE BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Kadir PEPE⁵²⁸, Rabia ÖZKURT⁵²⁹

ÖZET

Günümüz modern toplumlarında bireylerin en önemli sorunlarından birinin zamanlarını etkili ve verimli kullanamama sorunlarının olduğu görülmektedir. Bireylerin kendilerine ayrılan zamanlarını etkili ve verimli kullanmaları onların başarısını da etkilemektedir. Yaşamları süresinde zaman planlaması yapan ve çalışmalarını bu doğrultuda sürdüren toplumlar başarılı ve gelişmiş toplumlardır.

Zaman yönetimi, kişinin özel ve iş hayatında amaçlarına ulaşabilmesi için planlama, organize etme ve kontrol etme gibi yönetim fonksiyonlarını kendi faaliyetlerine uygulama sürecidir diye tanımlayabiliriz. Zamanı planlamak ve iyi kullanabilmek, bireylerin yapmakla yükümlü olduğu iş dışı zamanda, yani kendisine ayırdığı zamanlarında yaptığı işlerle biyolojik, fizyolojik ve sosyolojik ihtiyaçları arasında dengeyi iyi kurabilmesine bağlıdır.

Bu araştırma spor bilimlerinde okuyan öğrencilerin zaman yönetim planları ve bazı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın evrenini Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, örneklem grubunu ise burada okuyan öğrenciler oluşturmaktadır.

Araştırmada veriler anket yöntemiyle elde edilmiştir. Araştırmanın amacına yönelik bir anket geliştirilmiştir. Anketin anlaşılabilirliği ve kapsam geçerliği ve güvenilirliği sağlanmıştır. Anketin Cronbach's Alpha güvenirlik katsayısı 0,74 olarak bulunmuştur. Anket örneklem grubuna tesadüfi yöntemle birebir görüşülerek doldurtulmuştur. Ankete 218 erkek, 99 kadın olmak üzere toplam 317 katılımcı cevap vermiştir.

Elde edilen verilere istatistik işlem olarak, frekans, %, Crosstab, farklılıkların tespiti için Chi-Square ve Kruskal-Wallis tests işlemleri yapılmıştır. Değişkenler arası farklılıkların tespitinde 0,05 anlamlılık düzeyi olarak kabul edilmiştir.

Elde edilen veriler sonucunda, katılımcıların toplamda verdikleri cevaplara göre çoğunluk olarak zamanlarını planlamaya çalıştıklarını, okunan bölümlere göre ise spor yöneticiliği ve öğretmenlik bölümlerinin, antrenörlük bölümü öğrencilerine nazaran zaman planlamasına daha dikkat ettiklerini, okunan sınıflar arasında çok önemli farklılıkların olmadığını ve akademik başarının zaman yönetim planı ile paralel olarak arttığını söyleyebiliriz.

Anahtar Kelimeler: *Spor bilimleri, Öğrenci, Zaman planlaması, Değişken*

⁵²⁸ Doç.Dr., k_pepe@yahoo.com

⁵²⁹ Öğretmen, Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü, ozkurtrabia@gmail.com

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN DİNLEME BECERİSİNDE YAŞADIĞI SORUNLARIN NEDENLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Yıldız YENEN AVCİ⁵³⁰

ÖZET

Bilgiyi edinmenin yollarından biri de dinlemektir. Türkçe öğretiminin öğrenme alanlarından olan dinleme aynı zamanda akademik başarının ve sosyal iletişimin de temel unsurlarındandır. Etkili bir dinleme beraberinde birçok etmenin uyumlu birlikteliğini gerektiren bir süreçtir. Sınıf içinde hareketli öğrencilerin isteyerek veya istemeyerek sergilediği olumsuz davranışlar etkili bir eğitimin gerçekleşmesinde belirleyici rol oynar. Ortaokul öğrencilerinin dinleme becerisinde yaşadığı sorunların nedenlerini araştırmayı amaçlayan bu çalışmada aşağıdaki soruların yanıtları tespit edilmeye çalışılmıştır: “Türkçe dersini seviyor musun?, En sevdiğin ders hangisi?, Okula kendi isteğiyle mi yoksa zorunluluk olduğu için mi geliyorsun? Türkçe dersinin nasıl işlenilmesini istersin?, Hayalindeki okul özetler misin? Derste senin dikkatini engelleyen nedenler nelerdir?”

Araştırma nitel desenli betimsel bir çalışmadır. Veriler 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı içinde Aydın ili Efeler ilçesine bağlı bir ortaokulda okuyan öğrencilerin görüşlerinden hareketle elde edilmiştir. Araştırmaya her biri farklı düzeylerde (5. Sınıf 15, 6. Sınıf 13, 7. Sınıf 10 ve 8. Sınıf 11) olmak üzere toplam 49 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin tespiti için derslere giren Türkçe öğretmenlerinin fikirlerine başvurulmuş, öğretmenlerin uygun gördüğü öğrencilere görüşme formu uygulanmıştır. Araştırma, yalnızca hareketli öğrencilerin görüşleriyle sınırlıdır. Verilerin analizinde sıklık ve yüzdelik hesaplamaları dikkate alınmıştır.

Araştırma sonucunda öğrencilerin önemli bir kısmının Türkçe dersini sevdiği, kendi isteğiyle okula geldiği görülmüştür. Araştırmaya konu olan hareketli öğrencilerin çoğunlukla en sevdiği ders “Beden Eğitimi”, hayalindeki okul ise sportif faaliyetleriyle öne çıkan özelliklere sahiptir. Okula kendi isteğiyle geldiğini belirten öğrenciler genellikle dinleme eğitimi konusunda dikkatini engelleyen herhangi bir nedenin olmadığını veya sınıftaki diğer arkadaşlarının etkili dinlemeye engel olduğunu ifade etmişlerdir.

Toparlamak gerekirse, araştırmaya konu olan hareketli öğrencilerin Türkçe dersine karşı olumsuz bir tutum içinde olmamakla birlikte sporsal faaliyetleri gerektiren uygulamalardan daha çok keyif aldığı, olumsuz davranışlarını bir sorun olarak görmediği veya bunun farkında olmadığı fakat buna karşın sınıf içindeki diğer arkadaşlarının dersin işleyişini bozan davranışlarından rahatsızlık duydukları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Dinleme eğitimi, hareketli öğrenciler, dinleme becerisinde karşılaşılan sorunların nedenleri*

⁵³⁰ Dr., y_yenen@hotmail.com

**EĞİTİM FAKÜLTESİ TEMEL EĞİTİM BÖLÜMÜ ANABİLİM DALINDA
ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK
TUTUMLARI İLE SINIF İÇİNDE YAŞANABİLECEK İSTENMEYEN
DAVRANIŞ SORUNLARININ ÇÖZÜMÜNE YÖNELİK YAKLAŞIMLARININ
ETİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

İsmail ZENCİRCİ⁵³¹

ÖZET

Öğretmenlik mesleğinin nitelikli yürütülmesinde özellikle hizmet öncesinde yetiştirme büyük önem taşımaktadır. Öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutuma sahip olmanın meslekte sergilenecek temel yeterliklerin niteliğini artırması beklenir. Eğitim ortamlarının önemli sorunlarından biri etik ihlallerin artmasıdır. Özellikle öğretmen ve öğrencilerin sınıf içi yaşantılarında öğrencinin sergilediği istenmeyen davranışlar karşısında öğretmenlerin etik ve etik olmayan çözüm davranışlarına yöneldikleri görülmektedir. Özellikle sınıflarda davranış kontrolünün sağlanması bir çok nedenle gittikçe güçleşmekte ve bu davranışlar karşısında öğretmen davranışlarındaki etik olmayan çözüm yönelimleri öğrenci öğretmen bağınyı zayıflatmaktadır. Bu durum alt öğrenim basamaklarında öğretmenlik yapanlar için çok daha önemlidir. Temel eğitim basamağı öğretmenlerinin erken dönemde öğrenciyle kuracakları etik açıdan sağlıklı ilişki içeren öğretmenlik tutumu sınıf içi sorunlu davranışların azalmasına yardımcı olacak, ileri basamaklarda istenmeyen davranışların azalmasını sağlayabilecektir.

Eğitim fakültelerinin temel eğitim bölümü Okul Öncesi ve Sınıf Öğretmenli anabilim dallarında öğrenim gören öğretmen adaylarının mesleğe yönelik olumlu tutuma sahip olmaları ve sınıf içi istenmeyen davranışlara etik çözüm davranışları sergilemeleri büyük önem taşımaktadır.

Bu araştırma, eğitim fakültesi temel eğitim bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile sınıfta ortaya çıkan istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik çözüm yaklaşımların etik açıdan ilişkisini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Araştırma 2017-2018 eğitim öğretim yılı bahar yarıyılında Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü anabilim dallarının birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarında öğrenim gören 222'si Okul Öncesi Öğretmenliği, 203'ü Sınıf Öğretmenliği anabilim dalından olmak üzere 425 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırma ilişkisel tarama modelinde betimsel nitelikte bir çalışma olup, araştırma verileri Üstüner(2006) tarafından geliştirilen "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği" ile Çokan(2006) tarafından geliştirilen "İstenmeyen Davranışların Çözüm Stratejileri" ölçeği aracılığı ile toplanmıştır.

Araştırmanın verileri normal dağılım gösterdiğinden anlamlılık sorgulaması parametrik testlerden t testi ve F testi yoluyla yapılmış, korelasyon değerleri ve değişkenlerin etki düzeyini belirlemeye yönelik Cohen etki düzeyi hesaplanmıştır.

Araştırmada dikkat çekici şu sonuçlara ulaşılmıştır.

⁵³¹ Dr., zencirci@balikesir.edu.tr

1. Öğretmenlik Tutumu ile sınıfta yaşanan istenmeyen davranışlara yönelik “etik” çözüm yönelimi arasında pozitif yönlü ilişki ortaya çıkarken “etik dışı” stratejilerle ters yönlü ilişki saptanmıştır.
2. Anabilim dallarına göre, Sınıf Öğretmenliği anabilim dalı öğrencileri Okul Öncesi anabilim dalı öğrencilerine göre daha fazla etik davranış sergileme yönelimi göstermektedir.
3. Okul öncesi öğretmenliği anabilim dalı öğretmen adaylarından birinci sınıfların sınıf içi sorunlar karşısında etik dışı çözüme yönelme davranışları belirgin bir şekilde iki, üç ve dördüncü sınıflardan daha fazla öne çıkarken. Sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının sınıf içi sorunlar karşısında etik dışı çözüme yönelme davranışlarının erkek öğretmen adayları tarafından daha fazla sergilendiği görülmektedir.
4. Temel eğitim öğrencilerinin sınıfta yaşanan istenmeyen davranışlara yönelik etik dışı çözüme yönelimleri çok büyük (2,77) oranda sınıf düzeyinden etkilenmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Öğretmenlik tutumu, Öğretim etiği, Etki düzeyi*

ORTAÖĞRETİMDE OKUYAN ÇOCUKLARIN SOSYAL ANKSİYETE DÜZEYLERİNİN AKTİF SPOR YAPAN VE YAPMAYANLAR AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kadir PEPE⁵³², Rabia ÖZKURT⁵³³

ÖZET

Sosyal anksiyete olumsuz değerlendirilme korkusu ve sosyal ortamlarda duyulan rahatsızlık sıkıntı ile tanımlanabilir. Çocuğun sosyal etkileşim sürecini etkileyen başlıca değişkenlerden birisidir. Çocuğun emosyonel gelişimi bakımından sosyal ilişkiler temel sosyal anksiyetesi olan kişi, başkalarının eleştirilerine, olumsuz düşüncelerine karşı aşırı duyarlıdır ve bunlardan kaçınmak için elinden geleni yapma eğilimindedir. Öte yandan sosyal anksiyete aşırı olduğunda sosyal çekilmeye, kaçmaya ve normal gelişim açısından önemli yaşa uygun aktivitelerden uzaklaşmaya yol açabilir.

Okullardaki eğitimin amacı bireyleri bir bütün olarak ele alarak, zihinsel, bilişsel, psiko-sosyal, fiziksel ve fizyolojik olarak geliştirmeyi amaç edinmektedir. Bu amaç doğrultusunda eğitim kurumlarında uygulanan beden eğitimi ve spor aktivitelerinin çocukların sosyal anksiyete düzeylerini olumlu yönden etkilemesi beklenmektedir.

Bu araştırmada ortaöğretimde okuyan öğrencilerin aktif spora katılımlarının sosyal anksiyete düzeylerine etkisinin olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın evreni Burdur ilinde seçili 10 ortaokulda okuyan öğrencilerden, örneklem grubu ise tesadüfi yöntemle belirlenmiş 156 spor yapan ve 114 spor yapmayan olmak üzere toplam 270 öğrenciden oluşmaktadır.

Araştırmada veriler anket yöntemiyle elde edilmiştir. Anket olarak (La Greca ve ark,1988) tarafından geliştirilen ve (Demir ve ark,1998) tarafından da Çocuklar için Sosyal Anksiyete Ölçeği-Yenilenmiş Biçim (ÇSAÖ-Y) olarak güncellenen anket kullanılmıştır.

Anketler örneklem gurubuna tesadüfi yöntemle birebir görüşülerek doldurulmuştur. Elde edilen veriler istatistik işlem için bilgisayar ortamına aktarılmış ve uygun istatistik programda değerlendirilmiştir. İstatistik işlem olarak frekans (%), Crosstabs, Chi-Square(X2), testleri uygulanmıştır. Farklılıkların tespitinde 0,05 manidarlık düzeyi olarak alınmıştır.

Elde edilen veriler sonucunda çocukların aktif spor yapma veya yapmama durumlarının anksiyete düzeylerini etkilediğini ve spor yapan çocukların anksiyete düzeylerinin yapmayanlara göre düşük olduğunu söyleyebiliriz(p

Anahtar Kelimeler: *Aktif spor, Çocuk, Anksiyete, Ortaokul*

⁵³² Doç.Dr., k_pepe@yahoo.com

⁵³³ Öğretmen, Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni, Burdur, ozkurtrabia@gmail.com

ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖZÜNDEN YÖNETSEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Nilay NEYİŞCİ⁵³⁴, Özlenen ÖZDİYAR⁵³⁵

ÖZET

Okul, insan yetiştirme görevi ile eğitim sürecinin odağında yer alan toplumsal bir kurumdur. Okulların eğitim öğretim faaliyetlerinin yanında bu kurumsal hayatlarını sürdürebilmeleri için yönetsel işleyişlerini de etkili ve sağlıklı bir şekilde yürütmeleri gerekmektedir. Eğitsel, yönetsel ve örgütsel amaçların sağlanması için başta okul müdürü, öğretmen ve diğer paydaşların uyum içerisinde yönetim süreçlerinde üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmeleri esastır. Bu sistem içerisinde okulun amaçlarına ulaşabilmesi için, öğretmenler hem yönetsel sorumlulukları taşımakta, hem de yönetilen kişiler olarak farklı görevler ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu anlamda yöneticilerin ve öğretmenlerin birbirilerini doğru anlamaları bu süreçte etkili iletişim kurmalarına olanak sağlayacaktır.

Geleceğin öğretmenleri olarak bu süreçler içerisinde önemli roller oynayacak olan öğretmen adaylarının görev yapacakları okulların işleyişlerini bilmeleri ve bu işleyiş içerisindeki aksaklık ve sorunları gözlemleyebilmeleri oldukça önemlidir. Öğretmen yetiştirme programları kapsamındaki teorik ve uygulamalı dersler ile her ne kadar meslekleri ile ilgili gerekli bilgi, beceri, davranış ve tutumları kazansalar da, okul yönetimine ilişkin okul öncesinden yükseköğrenime dek kendi deneyimleri ile bazı öğrenmeleri gerçekleştirebilmektedirler. Meslek yaşantılarına başladıklarında ise bu öğrenmelerin ne olduğu ve nasıl kullanıldığı daha da önem kazanmaktadır. Dolayısı ile öğretmen adaylarının okullarda kendi gözlem ve deneyimlerine dayalı olarak belirttikleri yönetsel sorunları belirlemek, adayların eğitim sürecinde bu sorunlar ile baş edebilme becerilerine yönelik öğrenmelerini gerçekleştirmede daha deneyimli ve donanımlı hale gelmeleri için önemli bir adımdır. Ayrıca güncel ve kendi nesillerinin bakış açısını yansıtan farklı ve yenilikçi çözüm önerileri ile eğitim yönetimi sürecine yeni bir dinamik kazandırabilecekleri düşünülmektedir. Bu çalışma öğretmen adaylarının okullarda gözlemedikleri yönetsel sorunları belirlemeyi ve sundukları olası çözüm önerilerini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Bu araştırma öğretmen adaylarının okullarda gözlemedikleri yönetsel sorunları ve sundukları olası çözüm önerilerini belirlemeye yönelik betimsel bir çalışmadır.

Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 öğretim yılı bahar döneminde kolay örnekleme yöntemi ile belirlenen Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi 4. sınıfa devam eden ve Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi dersini alan 73 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi; araştırmacıya kolay ulaşılabilir bir katılımcı grubu sağlaması, araştırmaya hız ve pratiklik kazandırması (Yıldırım ve Şimşek, 2013) nedenleriyle tercih edilmiştir. Katılımcıların 69'u kadın, 4'ü erkektir; 21'i Fen Bilgisi Öğretmenliğinde ve 52'si Sınıf Öğretmenliğinde öğrenim görmektedirler.

⁵³⁴ Dr., nilbasar@hacettepe.edu.tr

⁵³⁵ Dr., Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, Çankaya/Ankara, ozlenen@hacettepe.edu.tr

Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen iki aşamalı bir form kullanılmıştır. İlk aşamada katılımcıların uygulamada deneyimledikleri yönetsel sorunları ve bu yönetsel sorunları hangi başlıklar altında ele aldıklarını ifade etmeleri istenmiştir. Katılımcılara yönetsel sorunlara ilişkin “Okul müdürünün liderlik özellikleri, Okul müdürü-öğretmen ilişkileri, Okul müdürü-öğrenci ilişkileri, Okul müdürü-veli ilişkileri, Okul müdürü-çevre ilişkileri, Eğitim-öğretim ile ilgili okul müdürünün sorumlulukları, Öğrenci işleri ile ilgili okul müdürünün sorumlulukları, Bürokratik işlemler” başlıkları sunulmuştur. İkinci aşamada ise katılımcılardan en fazla sorun olarak gördükleri bir konuyu ele alarak kendi çözümlerini geliştirmeleri istenmiştir. Form geliştirilirken iki alan uzmanının görüşleri alınarak düzenlenmiştir.

Verilerin analizinde betimsel analiz yaklaşımından yararlanılacaktır. Bu yaklaşıma göre elde edilen veriler önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Verilerin analizinde ilk aşamada araştırma probleminden veya alan yazından yararlanılarak temalar belirlenir. İkinci aşama, belirlenen temalara göre verilerin işlenmesi ve verilerin anlamlı bir hale getirilmesidir. Üçüncü aşama, bulguların tanımlanarak sistemli hale getirilmesi ve doğrudan alıntılar ile desteklenmesidir. Son aşama, bulguların açıklanması ve yorumlanmasıdır (Yıldırım ve şimşek, 2013).

Bulgular ve sonuçlar bölümü henüz ortaya konulmamıştır. Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Öğretmen adayı, Okul yönetimi, Yönetsel sorunlar, Okul müdürü*

YAPISAL-İŞLEVSEL BOYUTLARIYLA TÜRKİYE'DE MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI KURUMUNUN DEĞİŞİMİNDE MERKEZİLEŞME YERELLEŞME EĞİLİMİ

Dilek DEDE⁵³⁶

ÖZET

Problem Durumu

Türkiye’de eğitim hizmetinin yürütülmesinde yetkili bir kurum olan Milli Eğitim Bakanlığı kurumunun kuruluşundan günümüze yapısal ve işlevsel boyutlarıyla değişikliğe uğradığı gözlenmektedir. Kurumsal olarak ortaya çıkan bu değişimin kaynağı çalışma kapsamında yasal mevzuat ve düzenlemeler olarak belirlenmiştir. Türkiye’deki idare teşkilatının kurumsallaşmasında iki idari usul belirleyici olmaktadır. Bu usuller, merkezileşme ve yerelleşme ilkeleridir. Türk idare teşkilatı şeması içinde “Merkez Teşkilatı”nın bir parçası olarak kuruluşundan günümüze Milli Eğitim Bakanlığının kurumsallaşmasında bu ilkelerin ağırlığının dönemsel olarak değişim gösterdiği alan-yazın taramalarında gözlenmektedir. Bu gözlemden hareketle çalışmanın amacı:

Çalışmanın amacı, Milli Eğitim Bakanlığı kurumunun değişiminin temelini oluşturan yasal düzenlemelerin değişimini Türkiye’nin idare teşkilatının kurumsallaşmasında yer alan iki ilke, merkezileşme ilkesi ve yerelleşme ilkesi çerçevesinde incelemek şeklinde belirlenmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığının odaya çıkışı için eğitim tarihi alan yazını incelendiğinde 1920 yılında Ankara’da Maarif Vekaleti, İstanbul’da Maarif Nezareti kurumlarının yer aldığı görülmektedir. İstanbul’da yer alan Maarif Nezareti 1923 yılına kadar varlığını sürdürmektedir. Ankara’da yer alan Maarif Vekaleti ise bugünkü Milli Eğitim Bakanlığının temelini oluşturmaktadır. Bu bilgiler ışığında, çalışmamız kapsamında Milli Eğitim Bakanlığının kuruluşu için başlangıç tarihi 1923 olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla çalışmada 1923’den günümüze Milli Eğitim Bakanlığı kurumundaki değişim merkezileşme ve yerelleşme eğilimi açısından incelenecektir.

Çalışmanın araştırma sorusu Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı kurumunun 1923’den günümüze yapısal ve işlevsel açıdan değişimi merkezileşme ve yerelleşme ilkeleri çerçevesinde nasıl açıklanabilir? Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilatında merkezileşme ve yerelleşme dengesi dönemsel olarak nasıl değişmektedir? Bu ilkeler hangi dönemlerde neden etkili olmaktadır?

Araştırma Yöntemi Ve Veri Analizi:

Araştırmada, sosyal inşacı bir perspektifle açıklama ve değerlendirme çalışması yapılmıştır. Çalışmanın verilerinin Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilatını düzenleyen yasal mevzuat metinleri oluşturmaktadır. Bu kapsamda ilk olarak Milli Eğitim Bakanlığı kurumunu başlangıcından günümüze düzenleyen yasal metinler taranmıştır. Yapısal ve işlevsel boyutuyla Milli Eğitim Bakanlığı kurumunun yapılanmasında değişikliğe yol açan hükümler belirlenmiştir. Bu hükümler çerçevesinde yapısal olarak Milli Eğitim Bakanlığının görev ve yetkilerinin teşkilat yasalarında bakanlık, il ve ilçe düzeylerinde bölüşümünün dönemsel olarak değişimi incelenmiştir. İşlevsel olarak ise bakanlığın üstlendiği hizmet

⁵³⁶ Arş. Gör., dilekdede@istanbul.edu.tr

alanlarının çeşitliliği dönemsel olarak incelenmiştir. Bu bağlamda Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilatı kurumunu düzenleyen yasal mevzuat üzerinden bakanlığın yerelleşme ve merkezileşme ilkeleri çerçevesinde idari eğilimi, sosyal inşacı bir perspektifle açıklanmış ve değerlendirilmiştir.

Araştırma Sonucu

Araştırma sonucu, Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilatının merkezileşme ve yerelleşme eğiliminin üç dönemde incelenebileceği görülmüştür. 1. (1926-1931): Milli Eğitim Bakanlığının merkez teşkilatı ve o dönem ara form olarak oluşturulmuş maarif eminlikleri ile görev bölüşümü yaptığı dönem, yapısal olarak yerelleşme etkisi gözlenirken, işlevsel açıdan temel eğitim hizmetinin yürütüldüğü merkezileşme yönelimli idari yapı olarak yorumlanabilir. 2. (1931-1980): Yapısal olarak Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilatının birden fazla müsteşarlık birimi ile yapılandırıldığı, yetki ve görev bölüşümünün bakanlık içinde parçalı bir yapıya büründüğü merkezileşme eğiliminin olduğu; işlevsel olarak hem temel eğitim, hem mesleki çıraklık eğitim, hem de kültür işlevini üstlenen yerelleşme eğiliminin olduğu idari yapı olarak yorumlanabilir. 3. (1980-): Yapısal olarak Milli Eğitim Bakanlığı teşkilatının görev ve yetkilerini il ve ilçe düzeyinde kurumsallaşmış milli eğitim müdürlükleri ile bölüştüğü, yerelleşme eğiliminin olduğu; işlevsel olarak hem temel eğitim, hem çıraklık ve mesleki eğitim, teknoloji, yaşam-boyu öğrenme gibi çeşitli görevleri üstlenen yerelleşme eğiliminin olduğu idari yapı olarak yorumlanabilir.

Anahtar Kelimeler: *Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilatı, Merkezileşme, Yerelleşme, Maarif Mintıkları*

ÖĞRETMENLERİN ÖRGÜTSEL ADALETE İLİŞKİN ALGILARININ İNCELENMESİ

Çağla AKSOY⁵³⁷

ÖZET

Örgütsel adalet kavramı, çalışanların adalet algısı ile ilişkili olabilecek birçok önemli örgütsel davranış ve tutum ile ilgilidir. Araştırmacılar, örgütsel adalet algısının, çalışanların çeşitli tutum ve davranışları ile ilgili olduğunu bulmuşlardır (Yılmaz ve Taşdan, 2009). Bunlar arasında örgütsel vatandaşlık, algılanan örgütsel destek, örgütsel güven, örgütsel bağlılık, liderlik davranışları sayılabilir. Örgütsel adalet, örgütsel çıktı olarak adlandırılan, ortaya çıkan ödüllerin ve cezaların nasıl yönetileceğine, dağıtılacağına dair kurallar ve sosyal normlar olarak da tanımlanmaktadır. Örgütteki kurallar, bu kuralların uygulanış biçimi ve kişiler arasındaki etkileşim de adalet algılamasının odağında bulunmaktadır (Barling ve Michelle, 1993;651; aktaran Özdevecioğlu, 2003; 78). Dolayısı ile örgüt çalışanları örgüt kazanımları karşılaştırmakla kalmayıp bu kazanımların hangi kurallara göre dağıtıldığını da sorgulamaktadırlar. Okulda ödül ve cezaların kime/niçin verildiği, ders dağılımları ve ders dışı iş yükü, sorumlulukların paylaşımı, uygulamaların ne şekilde yerine getirildiği ve tüm bu süreçlerin nasıl işlediği ile ilgili algılar ise okuldaki örgütsel adalet düzeyini belirleyen durumlardandır. Hoy ve Tarter'e (2004) göre okuldaki örgütsel adalet düzeyi de okul yöneticisinin davranışları üzerinde yoğunlaşmaktadır. Okul yöneticisinin dürüst olması, tutarlı olması, taraf tutmaması ve benzeri davranışları okuldaki herkese karşı eşit ve dengeli bir tutum ve davranış sergilediğini göstermektedir. Okul yöneticisinin bu tür davranışları okulda çalışan öğretmenlerin yöneticiye güven duymasını sağlar. Kısacası, örgütte güven sağlanmadan örgütsel adaletin sağlanması pek de olası değildir. Bu bağlamda örgütteki güven algılarının da incelenmesi gerekmektedir (Kalman ve Gedikoğlu, 2014).

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi ve olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır.

Glaser' e göre nitel araştırma; gözlem, görüşme, doküman analizi gibi veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül olarak ortaya konulan bir araştırmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Verilerin toplanması aşamasında yüz yüze görüşme tekniğinden yararlanılacaktır. Öğretmenler ile yapılacak görüşmeler; doğal ortamda, gerçekçi, bütüncül ve betimleyici bir yaklaşım izlenerek yürütülmüştür. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde elde edilen nitel veriler, görüşme soruları doğrultusunda ve analiz aşamasında ortaya çıkan temalar çerçevesinde tartışılarak yorumlanmıştır.

Görüşmede alınan ses kayıtlarından elde edilen veriler, yazılı hale getirilmiş ve yazılı olarak kaydedilen verilerin betimsel analizi yapılmıştır.

Betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür. Bu analiz türünde araştırmacı görüştüğü ya da gözlemiş olduğu bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtabilmek amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verebilmektedir.

⁵³⁷ Lisansüstü Öğrencisi vd., aksoy_cagla@hotmail.com

1. Öğretmenlerin Örgütsel Adaletin Mevcut Durumuna İlişkin Görüşleri
2. Öğretmenlerin Örgütsel Adaletin Mevcut Durumunun Nedenlerine İlişkin Görüşleri
3. Öğretmenlerin Örgütsel Adaletin Sağlanması Eğitim Öğretime Katkısına İlişkin Görüşleri
4. Öğretmenlerin Örgütsel Adaletin Sağlanamamasının Sonuçlarına ve Eğitim Öğretime Getirdiği Olumsuzluklara İlişkin Görüşleri
5. Öğretmenlerin Örgütsel Adaletin Geliştirilmesine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi

Bu araştırmada; okullarda mevcut olan örgütsel adalet uygulamalarına, bu uygulamaların nedenlerine, örgütsel adaletin sağlanması veya sağlanamamasının eğitim ve öğretimin kalitesine yansımalarına, örgütsel adaletin sağlanmasına ilişkin önerilere cevaplar aranmıştır. Katılımcılardan alınan cevaplardan hareketle, okullarda örgütsel adaletin tam olarak sağlanmadığı, bu yolda çıkan engellerin özel okullarda okul yöneticisinin uygulamalarından, kamuya bağlı okullarda ise bakanlık uygulamalarından kaynaklandığı sonucuna varılmıştır.

Katılımcıların çoğu, okul yöneticilerinin kayırmacı davranışlarının aynı siyasi görüşe ve sendikaya bağlı olan, aynı bransa sahip olan, iş yaşamı dışında da yakın arkadaşlık kurduğu öğretmenlere yönelik olduğu görüşünde bulunmuşlardır. Katılımcılar; kayırmacılığın sonucu olarak, görev dağılımlarında adaletsizlik yaşandığı, yapılan hatalarda bir taraf görmezden gelinirken diğer tarafın hatalarının üzerine gidildiği, ödüllendirme ve ücretlendirme politikalarında da adil davranılmadığı görüşünde bulunmuşlardır. Katılımcıların çoğu, yaşanan adaletsizlikle birlikte psikolojik yıldırmaya yönelik okul yöneticilerinin; öğretmenlerin çalışma motivasyonlarını düşürücü, işe olan güven ve bağlılığını kırıcı uygulamalara yer verdiklerini de belirtmişlerdir.

Katılımcıların %40'ı okullardaki adaletsizliğin; öğretmen verimliliğini, öğretmen, öğrenci iletişimini ve öğrenci başarısını etkilemediğini belirtmiştir. Bunu belirten öğretmenler, mesleki hedeflerinin ve inançlarının önüne hiçbir şeyin geçmemesine özen göstermiş, mesleki gelişimlerini sürdürmeye devam etmişlerdir.

Örgütsel adaletin; okullarda olumlu bir örgüt iklimi oluşturduğunu, okullara açıklığı ve şeffaflığı getirdiğini belirten katılımcılar, aynı zamanda adaletin olduğu ortamda kendilerini güvende hissettiklerini ve çalıştıkları kuruma karşı bağlılık duyduklarını da belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: *Örgütsel adalet, örgütsel güven, örgütsel bağlılık, mobbing*

LİSANSÜSTÜ EĞİTİMDE OKUL TERKİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Fatma ÜNAL⁵³⁸, SiNem TARHAN⁵³⁹, Eda ÇÜRÜKVELİOĞLU KÖKSAL⁵⁴⁰

ÖZET

Lisansüstü eğitim, bireylere bilimsel bir bakış açısı kazandırarak bilgiye erişme, değerlendirme, yorumlama ve bağımsız araştırma yapabilme becerisi kazandırmayı amaçlamaktadır. Yetişmiş insan gücü bir ülkenin en önemli kaynaklarından biridir. Lisansüstü eğitimle uzmanlaşma süreçlerini tamamlayan bireyler bu kaynağı oluşturmaktadır. Lisansüstü eğitim toplumsal katkının (sosyal ve ekonomik kalkınma, yenilikleri takip etme, uzman insan kaynağı) yanı sıra bireyin kendisine de (daha iyi çalışma şartları, yüksek maaş, mesleki gelişim ihtiyacı) fayda sağlanmaktadır. Eğitimin tüm basamaklarında olduğu gibi lisansüstü süreç de bireylerin zaman ve enerji harcaması, duygusal ve ekonomik olarak yatırım yapmasını gerektirir. Aynı zamanda devletin de bu kişilerin eğitimi ve gelişimi için çeşitli düzenlemeler yapmasını zorunlu kılar. Örneğin, eğitim politikaları hazırlanırken lisansüstü eğitimi teşvik etmek ve niteliği arttırmak amacıyla öğrencilere sunulacak olan insan kaynağı (öğretim elemanı, danışman), fiziksel mekân (derslik, laboratuvar), maddi kaynak (burs, maaş) gibi faktörler gözetilmelidir.

Lisansüstü eğitim zorunlu olmayıp gönüllülüğe dayalıdır. Yüksek lisans ya da doktora eğitimine devam edenlerin bir bölümü, bu süreci kariyer gelişimlerinin bir parçası olarak görürken diğerleri kişisel gelişimlerinin bir parçası olarak değerlendirmektedir. Öte taraftan, lisansüstü eğitime başlayan öğrencilerin bazılarının ders ya da tez aşamasında programı bıraktıkları gözlenmektedir. Yüksek öğretimden ayrılanın nedenleri üç grupta toplanmaktadır: Okula ara verme, kurumu terk etme ve sistemi terk etme. Okula ara veren öğrenciler genellikle kısa bir süre sonra geri dönmekte, kurumu terk edenler başka bir okula geçebilmekte, sistemi terk edenler ise üniversiteyi tamamen bırakmaktadırlar. Okul terkinin nedenleri her ne olursa olsun (ailesel yükümlülükler, cazip iş fırsatları, maddi zorluklar, gerçekte istenen programa başlayamama, programın beklentileri karşılamaması, öğretim elemanları ya da akademik danışman ile iletişim sorunu) sonuçları sadece bireyler için değil, ülke ve toplum için de kayba neden olmaktadır. Bu nedenle, öğrencileri lisansüstü eğitimi bırakmaya sevk eden faktörlerin belirlenmesi, bu konuda yapılacak olan önleme çalışmalarına yön vermek açısından oldukça önem taşımaktadır. Böylelikle, son yıllarda üzerinde daha da fazla durulan eğitimde kalite konusu farklı bir boyut ile de ele alınacak ve lisansüstü eğitimin niteliğinin artırılmasına çalışılacaktır. Bu doğrultuda, lisansüstü program terkinin nedenlerini incelemek bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Bu çalışmada nitel araştırma deseni kullanılacaktır. Çalışma grubu yüksek lisans veya doktora eğitimini bırakan bireylerden oluşturulacaktır.

Çalışmanın verileri görüşme yoluyla toplanacaktır. Bu doğrultuda ilgili alanyazın taranmış, bireylerin lisansüstü eğitimi bırakmasına neden olabilecek başlıklar belirlenerek bu konularla ilgili sorular hazırlanmıştır. Oluşturulan soru havuzu, alan uzmanlarının görüşüne sunulacak ve görüşme formuna son şekli verilecektir. Veriler betimsel analiz yöntemiyle çözümlenecek ve sunulacaktır.

⁵³⁸ Doç.Dr., drfatmaunal@mail.com

⁵³⁹ Dr. Öğrt. Üyesi, Bartın Üniversitesi, tarhansinem@gmail.com

⁵⁴⁰ Arş. Gör., Bartın Üniversitesi, edacurukvelioglu@gmail.com

Araştırmanın bulguları alanyazın çerçevesinde tartışılacak ve lisansüstü eğitimde okul terkinin önlenmesi için öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Lisansüstü Eğitim, Okul Terki, Yüksek Öğretim*

BİR SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMASI OLARAK MÜBADELE KONUSUNDA TARİHİN CANLI TANIKLARIYLA BİR TARİH DERSİ

Kamuran ÖZDEMİR⁵⁴¹

ÖZET

Mübadele konusu 11. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin, 6. ünitesi olan “Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası” ünitesi içinde yer almaktadır. Bu ünite ile öğrencilerden “Lozan Barış Anlaşması sonrası dış politika gelişmelerini kavrar” kazanımını gerçekleştirmeleri beklenmektedir. Araştırmanın yapıldığı ilçe Lozan anlaşması sonrasında mübadele kuralları çerçevesinde pek çok ailenin getirilip yerleştirildiği bir yerdir. Bu kazanımın bire bir yaşandığı bir ilçe olarak tarih ders kitaplarında yer alan bu olayın gerçekliğinin kavranabilmesi ve ilgili kazanımın yerleştirilmesi için araştırmacı bu çalışmayla, yaşadığı çevredeki yerel imkânları kullanarak, mübadeleyi yaşayan ailelerle bir sözlü tarih çalışması yapmayı amaçlamıştır. Tarihe canlı tanıklık etmiş kişilerin dilinden ders kitaplarının dışına çıkarak, birlikte yaşadığımız insanların tanıklığında bir tarih yolculuğu yapılmak istenmiştir.

Araştırma bundan dolayı nitel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 öğretim yılında Yozgat Akdağmadeni Kazım Karabekir Fen Lisesinin 11/C sınıflarında öğrenim gören 30 öğrenci içinde ailesi mübadele yoluyla Türkiye’ye gelmiş 6 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmacı çalışmada kullanmak üzere geliştirmiş olduğu sözlü tarih öğrenci görüşme formları soruları öğrenciler yoluyla ailelerinden öğrenmelerinin istemiş. Çalışma 3 hafta olarak planlanmıştır. Elde edilen veriler içerik analiziyle karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır.

Araştırma sonuçları, öğrencilerde kendi tarihlerine karşı olan ilgiyi canlandırmış. Kendilerinin tarihin bir parçası olduğunu hissetmelerine neden olmuş, ailelerde yaşadıklarının hafızalarda tekrar canlandırılmasından dolayı memnun olmuşlar, yaşadıkları sıkıntıları yeni nesille paylaşarak vatan ve vatansızlığın ne olduğuna dair empati yapmaları sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Tarih Eğitimi, Sözlü Tarih, Mübadele,*

⁵⁴¹ Dr., kamur_77@hotmail.com

OKUL MÜDÜRLERİNİN ETKİLEME TAKTİKLERİ

Said TAŞ⁵⁴², Cüneyt BELENKUYU⁵⁴³

ÖZET

Yasal dayanakları olan güç türlerinin yerine örgütte daha informal güç mekanizmalarının örgüt üyelerince daha kabul edildiği günümüzde yöneticilerin veya liderlerin örgütün diğer üyelerini nasıl etkiledikleri ve bu etkilemede ne tür taktikler kullandıkları önemli bir konu olmuştur. Ancak eğitim örgütlerinde okul müdürlerinin okulun diğer paydaşlarını nasıl etkilediği ve ellerinde buldukları güçleri kullanarak örgütte bir değişim ortaya çıkarmada ne tür yollara başvurduğu yeterince araştırılan bir konu olmamıştır. Bu bağlamda eğitim yönetiminin bir konusu olarak eğitim örgütlerinin yöneticileri ve liderleri olan okul müdürlerinin okul içinde yapılan işlerde öğretmenleri nasıl etkiledikleri de araştırılması gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle kamu okullarına atamayla göreve başlayan ve belirli düzeyde liderlik davranışları göstermeleri yapısal sınırlamalar dolayısıyla kısıtlı olan okul müdürlerinin, öğretilerini nasıl etkilediklerini belirlemek eğitim örgütlerinde örgütün nasıl işlediği konusunda önemli bulgular ortaya çıkaracaktır. Bu çalışma okul müdürlerinin okul yönetiminde kullandıkları etkileme yollarını öğretmenlerin yaşadıkları durumlardan yola çıkarak ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Çalışma kapsamında (i) okul müdürlerinin kullandıkları etkileme taktikleri nelerdir? (ii) Etkileme taktikleri okul müdürü tarafından ne tür işlerde kullanılmaktadır? (iii) Etkileme taktiklerinin örgüt içinde uzun vadeli etkileri nelerdir? (iv) Etkileme taktikleriyle bu taktikleri kullanan okul müdürlerinin kişilik özellikleri arasında nasıl bir ilişki vardır? sorularına cevap aranmaya çalışılacaktır.

Bu çalışma nitel araştırma yöntemlerinden durum/vaka çalışması olarak desenlenmiştir. Çalışmada okul müdürlerinin etkileme yolları öğretmenlerin okul müdürleriyle okulda iş yapmayla alakalı yaşadıkları olaylardan yola çıkılarak belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmanın verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı-yapılandırılmış görüşme sorularıyla toplanmıştır. Görüşme sorularında öğretmenlere öğretmenlik hayatlarında okul yöneticilerinin bir işi yaptırmak için onları ikna etmeye, etkilemeye çalıştığı bir olayı düşünmeleri istenmiş ve anlattıkları olayla ilgili etkileme yollarını, bu olay sonucu yaşadıkları ve örgüt içinde uzun vadeli sonuçlarını ortaya çıkaracak sorular sorulmuştur.

Bulgular daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Etki, Etkileme Taktikleri, Güç*

⁵⁴² Doç.Dr., saidtas@sdu.edu.tr

⁵⁴³ Arş. Gör., Süleyman Demirel Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalı, Isparta, cuneytbelenkuyu@sdu.edu.tr

ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA YÖNETİCİ GÖZÜYLE BAĞIMLILIK

Osman ÇEKİÇ⁵⁴⁴, Yaşar DİLBER⁵⁴⁵, Nuray TAN KILIÇ⁵⁴⁶

ÖZET

Her eğitim seviyesinde olduğu gibi, ortaöğretimde de madde bağımlılığı önemli bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışma ortaöğretim kurumlarındaki yöneticilerin bağımlılık konusundaki bilgi düzeyleri ve görüşleri üzerine odaklanmıştır. Aynı doğrultuda, yöneticilerin bağımlılıkla ilgili yapılan çalışmalar ve uygulamalar hakkındaki farkındalıkları ve yöneticisi oldukları kurumlarda konu ile ilgilene gibi çalışmaların yapıldığı, kendi okullarındaki bağımlılık problemi olan öğrencilerin sayıları ve bağımlılık türleri konusundaki bilgi düzeyleri araştırılacaktır. Bu çalışma sadece yöneticilerin bilgi ve farkındalıkları değil aynı zamanda okullarda yapılan çalışmaları da inceleyeceğinden, günümüz okullarında öğrenci açısından en önemli problemlerden birisi olan bağımlılık konusuna ışık tutacağı ve olası çözüm yolları açısından ilgilileri bilgilendireceği için önem arz etmektedir.

Çalışmanın nitel araştırma yöntemlerinden iç içe geçmiş durum çalışması olarak yapılandırılmıştır. Genel durum olarak değerlendirilen Bursa ili ortaöğretim kurumlarından üç okul türü olarak sınırlandırılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu Bursa ili merkez ilçesinden her okul türünden 10 ar yönetici almak kaydıyla (kota), okul türüne göre amaçlı olarak seçilen toplamda 30 ortaöğretim kurumunda görev yapan yöneticilerden oluşmaktadır. Araştırmanın yapılacağı okullar amaçlı örneklem yöntemiyle Anadolu Lisesi, Anadolu Meslek Lisesi ve Anadolu İmam Hatip Liseleri olmak üzere üç tür lise olarak belirlenmiştir. Veriler, araştırmacılar tarafından ilgili literatürün analizi sonucu hazırlanan, yarı yapılandırılmış görüşme formunun kullanıldığı görüşmeler yoluyla elde edilmiştir. Görüşmeler kayıt altına alınmış, halen çözümlenmeleri yapılmaktadır. Görüşmeler ve çözümlenmeleri tamamlandıktan sonra bu görüşme dökümleri içerik analiz yöntemiyle analiz edilecek, kodlar ve temalar belirlenecek, bu bulgular ışığında sonuçlar değerlendirilerek, olası çözüm yolları ve öneriler tartışılacaktır.

Bulgular henüz ortaya konulmamıştır.

Anahtar Kelimeler: *Bağımlılık, Ortaöğretimde bağımlılık, Okul Yöneticileri ve bağımlılık*

⁵⁴⁴ Doç.Dr., osmancekic@gmail.com

⁵⁴⁵ Öğretmen, MEB, jamais_vu20@hotmail.com

⁵⁴⁶ Öğretmen, MEB, nuraytan22@gmail.com

EĞİTİMDE YENİ BİR YÖNELİM BAĞLAMINDA PROBLEME DAYALI ÖĞRENME: MEGA-ÇOKLU BÜTÜNCÜL YAKLAŞIM

Veli BATDI⁵⁴⁷

ÖZET

Çağdaş eğitim dünyamızda öğrenenlerin süreçte daha etkin olmalarını sağlamanın yolları aranırken, bu arayış içerisinde özellikle araştırma, sorgulama, çözüm üretme ile yapılandırarak ve anlamlandırarak öğrenme becerileri daha fazla dikkate alınmaktadır. Dolayısıyla öğrenenlerin bu becerileri edinmelerini sağlayan yöntemlerden biri olarak görülen Probleme Dayalı Öğrenme (PDÖ), bu noktada araştırılma gereği duyulmuştur. PDÖ'de çözülmesi gereken bir problem veya karmaşık bir durumla karşılaşma söz konusudur. İlgili sorunun çözümü öğrenenin sorumluluğuna bırakılarak çözüm için araştırma becerilerinin işe koşulması sağlanmaktadır. Bu durumda, PDÖ ile öğrenmeyi öğrenme becerisinin kazandırıldığı belirtilebilir. Ayrıca gerçek yaşam problemlerinin etrafında odaklanmış öğrenen kitlesinin bu sayede hem bilişsel hem de beceri açısından kapasitelerinin arttığı; düşünsel yönden çoklu bakış açısı sağladığı; karmaşık yapıları olaylara veya problemleri bütüncül yaklaşımla değerlendirme imkânı sunduğu söylenebilir.

Bu noktada alanyazın taramasında yapılan incelemelerde, PDÖ ile ilgili yapılan çalışmaların genel anlamda tek yönlü, nitel veya nicel boyutta yürütüldüğü; iki boyutlu olanlarda ise ayrıntılı ve çok yönlü çalışmalara rastlanmadığı görülmüştür. Mevcut çalışmada çoklu analizler yapılması düşünülerek bu noktada mega-çoklu bütüncül yaklaşımdan (M-ÇBY) yararlanılmıştır. M-ÇBY; bilimsel nitelikli araştırmalarda hem nitel hem nicel yöntemlerle farklı istatistiksel programların daha kapsamlı sonuçlara ulaşmak amacıyla kullanılması şeklinde açıklanabilir. Bu şekilde PDÖ'ye ilişkin var olan tüm bilgiye ulaşılarak bütüncül bilgi elde edilmiş olmaktadır. Ayrıca ilgili sonuçlar çerçevesinde, sunulan yaratıcı öneriler kapsamında araştırmacılara ve yeni araştırma konularına ilişkin ipuçları sunulmaktadır.

M-ÇBY bağlamında, bütüncül bilgiye ulaşmak üç aşamada gerçekleştirilmektedir: i) ön-bütüncül bilgi; ii)son-bütüncül bilgi ve iii)bütüncül bilgiye aşmaları doğrultusunda meta-analiz, meta-tematik analiz, deneysel uygulama, görüş başvurusunda bulunma şeklinde farklı yol ve yöntemler kullanılarak PDÖ'nün alanyazındaki etkililiğinin her yönüyle belirlenmesi hedeflenmiştir. Ön-bütüncül bilgi aşamasında, meta-analiz ve meta-tematik analizle PDÖ'nün alanyazındaki mevcut durumunun belirlenmesi amacıyla; farklı veri tabanları taranarak akademik başarı, kalıcılık, tutum ve farklı boyutlara etkisine ilişkin ulaşılan çalışmaların etkisi/etki büyüklükleri bulunmaya çalışılmıştır. Taranan nicel çalışmalar için meta-analiz; nitel çalışmalar için meta-tematik analizler yapılmıştır. Son-bütüncül bilgi aşamasında, ön-bütüncülde bulunan sonuç doğrultusunda, deneysel ve görüşe dayalı nitel çalışmalar yapılmıştır. Uygulamanın Kilis 7 Aralık Üniversitesinde gerçekleştirilmesinin ardından, katılımcıların testler (akademik başarı, tutum, erişimi, kalıcılık) ve görüşme formu aracılığıyla PDÖ'nün etkililiği hakkındaki durumu ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Deneysel boyutta SPSS-17; görüşe dayalı boyutta ise Maxqda programından yararlanılmıştır. Bütüncül aşamada ise her iki aşamada ulaşılan bulguların bütüncül anlayışla birleştirilerek tüm verilerin birbirini tamamlama durumlarına bakılmıştır. Bu sayede farklı analizler ve istatistik programlar aracılığıyla ulaşılan bulguların bir düzlemde değerlendirilmesi/sentezlenmesiyle sonuçlarla ilgili önerilerin sunulması hedeflenmiştir.

Daha sonra sunulacaktır.

⁵⁴⁷ Dr. Öğrt. Üyesi, veb_27@hotmail.com

Anahtar Kelimeler: *Yeni bir yönelim, Mega-çoklu bütüncül yaklaşım, Probleme dayalı öğrenme.*

ÖĞRETMEN ADAYLARININ AKADEMİK İÇSEL MOTİVASYONLARI VE ÖĞRENMEYE İLİŞKİN TUTUMLARI

Bahri AYDIN⁵⁴⁸, Mahmut Remzi SOYSAL⁵⁴⁹

ÖZET

Bir ülkenin gelişen ve değişen dünya şartlarına uyum sağlayabilmesi, kendisine üst sıralarda yer bulabilmesi eğitim sisteminin kalitesine bağlıdır. Eğitimin kalitesi, öğrenciden, öğretmenine, idarecesine kadar tüm paydaşları etkilemektedir.

Özellikle eğitim sistemi içerisinde bulunan öğrencilerin bu süreçte belirledikleri hedeflerine ulaşmak için gösterecekleri çaba, azim, kararlılık, elde edilen başarı tamamıyla öğrenmeye ne kadar motive olduklarıyla, öğrenmeye ilişkin tutumlarının ne kadar güçlü olduğuyla ilişkili bir durumdur. Birey, bu süreçte herhangi bir ödül kaygısıyla veya baskıyla hareket etmiyorsa, özgür iradesiyle bir tercih yapıyorsa kendisini içsel olarak motive ediyor diyebiliriz. Kişinin, öğrenmeye yönelik olumlu tutum geliştirmesi içsel motivasyonunu olumlu yönde etkileyerek akademik başarının artmasına katkıda bulunacaktır.

Bu doğrultuda araştırmanın genel amacı; öğretmen adaylarının Akademik İçsel Motivasyonlarının ve Öğrenmeye İlişkin Tutumlarının düzeyini tespit ederek, aralarındaki ilişkiyi çeşitli değişkenler açısından belirlemektir. Bu amacı gerçekleştirmek için aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır:

1. Öğretmen adaylarının akademik içsel motivasyon düzeyleri nedir?
2. Öğretmen adaylarının akademik içsel motivasyon düzeyleri; cinsiyet, bölüm, sınıf düzeyi, mezun olunan lise türü, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, ailenin aylık geliri değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Öğretmen adaylarının öğrenmeye ilişkin tutum düzeyleri nedir?
4. Öğretmen adaylarının öğrenmeye ilişkin tutum düzeyleri; cinsiyet, bölüm, sınıf düzeyi, mezun olunan lise türü, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, ailenin aylık geliri değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
5. Öğretmen adaylarının akademik içsel motivasyon düzeylerini, öğrenmeye ilişkin tutum düzeyleri etkilemekte midir?

Araştırma, tarama modeli şeklinde tasarlanmıştır. Araştırmada, genel tarama modellerinden olan, ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

Çalışmanın evrenini, 2017-2018 eğitim öğretim yılında, öğrenim görmekte olan 3. ve 4. sınıftaki üniversite öğrencileri (N=1865) oluşturmaktadır. Bu evrenden tesadüfi örnekleme yöntemi ile örneklem sayısı belirlenmiştir. +-5 hata payı ile %95 güven aralığında bu evrenden en az 317 kişi örneklem büyüklüğü olarak hesaplanmıştır. Bu araştırmada 320 kişiye ulaşılmıştır.

⁵⁴⁸ Doç.Dr., bahriaydin@hotmail.com

⁵⁴⁹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, mrsoysal01@hotmail.com

Çalışmada, verileri toplamak için kullanılan aracın ilk bölümünde; öğretmen adaylarının demografik özelliklerini tespit etmeye yönelik hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” yer almaktadır. Bu form ile öğretmen adaylarına ait cinsiyet, bölüm, sınıf düzeyi, mezun olunan lise türü, anne-baba eğitim durumu, ailenin aylık gelirine ilişkin bilgiler toplanmıştır.

İkinci bölümde öğretmen adaylarının akademik içsel motivasyon düzeylerinin tespiti için, Shia (1998) tarafından geliştirilen, Uyulgan ve Akkuzu (2014) tarafından Türkçeye uyarlanan “Akademik İçsel Motivasyon Ölçeği”, üçüncü bölümde ise öğretmen adaylarının öğrenmeye ilişkin tutumlarının düzeyini saptamaya yönelik, Kara'nın (2010) geliştirmiş olduğu, “Öğrenmeye İlişkin Tutum Ölçeği” kullanılmıştır.

Öğretmen adaylarının akademik içsel motivasyon düzeylerini ve öğrenmeye ilişkin tutum düzeylerini belirlemek için Standart Sapma ve Aritmetik Ortalamaları hesaplanmıştır. Akademik İçsel Motivasyon Düzeylerinin ve Öğrenmeye İlişkin Tutum Düzeylerinin; farklı değişkenlere göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için, bağımsız örneklem için t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Kruskal Walls testi uygulanmıştır. Öğretmen adaylarının akademik içsel motivasyon düzeylerini, öğrenmeye ilişkin tutum düzeylerinin etkileyip etkilemediğini belirlemek amacıyla çoklu regresyon analizi hesaplamaları uygulanmıştır.

Öğretmen adaylarının akademik içsel motivasyon düzeylerini belirlemeye yönelik yapılan hesaplama sonucunda alt ölçek ortalamalarına göre öğretmen adaylarının en yüksek ortalama Başarı Gereksinimleri alt ölçeğinde, en az ortalamasının ise Sosyal Kabul alt ölçeğinde olduğu saptanmıştır.

Öğretmen adaylarının cinsiyetlerine, aylık gelirlerine, mezun oldukları lise türüne, anne ve babalarının eğitim durumlarına göre Akademik İçsel Motivasyon Düzeylerinden Başarı Gereksinimi, Sosyal kabul, Başarısızlık korkusu ve Uzmanlık alt ölçek puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Öğretmen adaylarının öğrenim düzeylerine göre Akademik İçsel Motivasyon Düzeylerinden Sosyal kabul, Başarısızlık korkusu ve Uzmanlık alt ölçek puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ancak başarı gereksinimi düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölümlere göre Akademik İçsel Motivasyon Düzeylerinden Başarı Gereksinimi, Sosyal kabul, Başarısızlık korkusu ve Uzmanlık alt ölçek puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının öğrenmeye ilişkin tutum düzeylerini belirlemeye yönelik yapılan hesaplama sonucunda alt ölçek ortalamalarına göre öğretmen adaylarının en yüksek ortalama Beklenti alt ölçeğinde, en az ise Kaygılanma alt ölçeğinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmen adaylarının cinsiyetlerine, öğrenim düzeylerine, aylık gelirlerine, mezun oldukları lisenin türüne, annelerinin eğitim durumuna göre Öğrenmeye İlişkin Tutum Düzeylerinden Öğrenmenin Doğası, Kaygılanma, Açıklık ve Beklenti alt ölçek puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölümlere göre Öğrenmeye İlişkin Tutum Düzeylerinden Kaygılanma alt ölçek puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ancak, Öğrenmenin Doğası, Beklenti ve Açıklık alt ölçek puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Öğretmen adaylarının babalarının eğitim durumlarına göre Öğrenmeye İlişkin Tutum Düzeylerinden Kaygılanma ve Açıklık alt ölçek puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ancak, Öğrenmenin Doğası ve Beklenti alt ölçek puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının Başarı Gereksinimi düzeylerini, yalnızca açıklık değişkeninin pozitif yönde anlamlı düzeyde etkilediği tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının Başarı Gereksinimi

düzeylelerini, Öğrenmenin Doğası, Kaygılanma ve Beklenti değışkenlerinin etkilemediğı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmen adaylarının Sosyal kabul düzeylerini, kaygılanma değışkeninin pozitif yönde anlamlı düzeyde etkilediğı tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının Sosyal kabul düzeylerini, Öğrenmenin Doğası, Açıklık davranışı ve Beklenti düzeylerinin etkilemediğı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmen adaylarının Başarısızlık korkusu düzeylerini, Kaygılanma değışkeni pozitif yönde anlamlı düzeyde etkilediğı tespit edilmiştir. Ancak, öğretmen adaylarının Başarısızlık korkusu düzeylerini, Beklenti, Açıklık davranışı ve Öğrenmenin Doğası değışkenlerinin etkilemediğı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmen adaylarının Uzmanlık düzeylerini, Öğrenmenin Doğası, Açıklık davranışı, kaygılanma ve Beklenti değışkenlerinin anlamlı düzeyde etkilemediğı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, aday, akademik, motivasyon, tutum.

MEVSİMLİK FINDIK TARIMINDA ÇALIŞAN AİLELERİN VE ÇOCUK İŞÇİLERİN YAŞAM KOŞULLARI VE YAZ OKULLARINA KARŞI TUTUMLARI (TEMMUZ-EYLÜL 2018)

Hüseyin DİLEK⁵⁵⁰, Ayhan DİREK⁵⁵¹, Hasan YALILI⁵⁵²

ÖZET

Türkiye’de mevsimlik tarım işçileri olgusu özellikle Güney Doğu Anadolu Bölgesi’nden batıya, iç kesimlere ve kuzeye daha sonra tekrar kendi memleketlerine doğru bir yol izlemektedir. Mevsimlik işçilerin göçe başladığı yerleşim yerlerinden itibaren göç zamanları ve göç yolları izlendiğinde grupların farklı zamanlarda göç ettiği gözlenmektedir. Emek yoğun işlerde çalışan bu insanlar çoğu kez asgari geçim düzeyinde çalışarak geçimlerini sağlamaktadırlar. Mart-Nisan aylarında başlayan bu yolculuk Ekim-Kasım aylarında sonlanmaktadır. Mevsimlik işçilerin bir kısmı çocuklarını aile büyüklerine bırakarak bir kısmı da yanlarına alarak yoksullukla mücadelelerine devam etmektedirler. Ailelerinin yanında mevsimlik göçer işçilerin çocukları eğitime erişme olanağından yoksun kalmaktadır. Ülkede barışın sağlanmasının değişik bölgelerde yaşayan insanların beşeri sermayelerinin yükseltilmesi ve sosyalleşmelerine bağlı olduğu da bir gerçektir. Bu amaçla Başbakanlık’ın, Milli Eğitim Bakanlığının, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının yasal düzenlemeler yapması, kamu idaresinin olguya ilgisini göstermektedir. Kamu yönetiminin yanında STK’ların, firmaların ve uluslararası kuruluşların tarım işçiliğine ilgi ve denetimi devam etmektedir. Türkiye’de fındık işçiliği ve bu alanda çalışan ailelerin çocuklarına yönelik olarak birbirinden bağımsız programlar uygulanmaktadır. Mevsimlik tarım işçilerinin yaşam koşulları da gittikleri bölgenin kendilerine bakış açısına göre değişmektedir. Bölgedeki kamu yönetiminin işçilere sağladığı olanaklar, bölge halkının işçilere bakışı yaşam koşullarının niteliğini etkilemektedir. Bazı bölgelerde işçilerin barınmaları METİP adı verilen toplu yaşam merkezlerinde sağlanırken, bazı bölgelerde işçiler iş sahiplerinin evlerinde veya kendileri için hazırlanan evlerde barınmaktadırlar. Benzer şekilde bazı bölgelerde METİP alanları içinde oluşturulan çadır okullarda eğitim verilirken bazı bölgelerde mevcut okullarda eğitim verilmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı mevsimlik tarım işçileri ile göçer ve yarı göçer ailelerin çocuklarının göç etmek zorunda kalmaları nedeniyle eğitimlerini yarıda bırakan veya aksatan öğrencilerin eğitim eksiklerinin giderilmesi için bazı düzenlemelere imza atmıştır. Bu kapsamda mevsimlik tarım işçiliği yapan ailelerin çocuklarının göç edilen bölgede durumlarına uygun ve en yakın eğitim kurumlarında eğitimlerine devam etmeleri ve değerlendirilmeleri ön görülmüştür. Milli Eğitim Bakanlığının 2016/5 ve 2017/6 sayılı genelgelerinde ülkemizin sosyo-ekonomik yapısı ve coğrafi şartları gereği birçok vatandaşımızın yılın belirli bölümlerinde ikamet ettikleri yerleşim birimlerinden yurdun değişik bölgelerine göç ettikleri, eğitim öğretim dönemine rastlayan bu göçler nedeniyle zorunlu eğitim çağındaki öğrenci nüfusunun bir bölümünün eğitim ortamından uzaklaştığı dile getirilmekte ve bu çocukların gittikleri yerlerdeki eğitim olanaklarından faydalandırılmalarının öneminden söz edilmektedir. Bu kapsamda gezici okulların kurulmasından, örgün eğitim veren okullara devamın sağlanmasına, halk eğitim kurslarına varıncaya kadar bir dizi önlemden söz edilmektedir. Bu çalışmanın yapıldığı bölgede ise yaz aylarında kurslardan yararlanabilecek öğrenci profili bulunmaktadır. Yapılan çalışmada Halk Eğitim Merkezinin açtığı çeşitli kursların diğer

⁵⁵⁰ Lisansüstü Öğrencisi vd., hüseyindilek34@gmail.com

⁵⁵¹ Lisansüstü Öğrencisi vd., MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI, ayhandirek@gmail.com

⁵⁵² Lisansüstü Öğrencisi vd., MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI, hyalili6781@gmail.com

paydaşlarca da desteklenmesi sonucu ortaya çıkan modelin tartışmaya açılması amaçlanmıştır. Bu çalışma, kabaca uygulanan programlar, yasal düzenlemeler ve işçi aileleri arasında farklı değişkenler ortaya konarak daha esnek programlar hazırlanmasına katkı sağlamak amacı taşımaktadır.

Bu çalışmada Düzce ili Akçakoca ilçesinde kurulan Esmahanım, Melenâğı ve Tepeköy Sosyal Destek Merkezlerinde Uluslararası Çalışma Örgütü, Akçakoca Kaymakamlığı, sponsor şirketler başta olmak üzere, ortak bir çalışma sergilenecektir. Uygulanan çalışmanın sıkıntıları, yaşanan sorunlar, fırsatları, diğer uygulamalar ile çeşitli yönlerden karşılaştırması yapılarak ele alınacaktır. Araştırmada, niteliksel araştırma yöntemi olarak; derinlemesine görüşme, katılımlı gözlem ve fotoğraf analizi kullanılmıştır. Alan araştırması kapsamında, Temmuz/2018- Eylül/2018 döneminde, aileler ve araçlarla derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilecek; çekilen resimlerle, barınakların fiziksel ve çevresel özellikleri hakkında izleyicilerin fikir edinebilmeleri sağlanacaktır. Ayrıca nicel araştırma yöntemlerinden olan tarama modeliyle öğrencilerin yaz okullarına karşı tutumları belirlenmeye çalışılacaktır.

Elde edilecek bilgiler sonucunda 2018 yılında Akçakoca Esmahanım, Tepeköy ve Melenâğı yaz okullarında ulaşılacak çocuk sayıları ile Sosyal Destek Merkezlerine devam eden öğrencilerin ve ailelerinin yaz okullarına karşı tutumları, demografik bilgileri ile sürecin gerçekleştirilmesine ilişkin bilgiler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Mevsimlik Tarım İşçiliği, Yoksulluk, Sosyal Devlet, Eğitim Hakkı, Sosyalleşme.*

ORTAÖĞRETİM OKULLARINDA İÇ KONTROL SİSTEMİNİN UYGULANABİLİRLİĞİNİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Sezen KAYIKCI⁵⁵³, Şifanur BATTAL⁵⁵⁴

ÖZET

Görevinin gereklerini yerine getirebilecek ve etkin olarak çalışacak bir iç kontrol yapısının uygulanabilmesi için iç kontrol yapısını oluşturan ilkelerin esas alındığı bir sistemin kurulması gerekir. Bu koşullar şöyle özetlenebilir (Güven, 2008; akt. Ersöz, 2012):

- İç kontrol tam ve devamlı olmalıdır.
- İç kontrol yalnızca muhasebe ve mali servislere özgü değil, işletmenin tüm servisleri ile ilgili olmalıdır.
- İç kontrol temel bir amacın gerçekleşmesi için düzenlenmiş olmalı ve bu işi yürüten uzmanın hayal gücünü işleterek araştırmalarında kendi yetenek ve eleştirisini kullanması gerekmektedir.

5018 sayılı Kanununun 56. maddesinde iç kontrolün amacı (Ersöz, 2012):

- a) Kamu gelir, gider, varlık ve yükümlülüklerinin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yönetilmesini,
- b) Kamu idarelerinin kanunlara ve diğer düzenlemelere uygun olarak faaliyet göstermesini,
- c) Her türlü mali karar ve işlemlerde usulsüzlük ve yolsuzluğun önlenmesini,
- d) Karar oluşturmak ve izlemek için düzenli, zamanında ve güvenilir rapor ve bilgi edinilmesini,
- e) İç kontrol faaliyetlerinin nesnel risk yönetim analizlerine göre belirlenmiş en riskli alanlar üzerinde yoğunlaşmasını sağlamaktır.
- f) Varlıkların kötüye kullanılması ve israfını önlemek ve kayıplara karşı korunmasını (5436 sayılı Kanununun 10. maddesinin c/14 fıkrası ile değiştirilen bent) sağlamak olarak verilmektedir.

Bu çalışmada da bu amaçlar doğrultusunda ortaöğretim okullarında iç kontrol sisteminin uygulanabilirliği öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmiştir.

Bu araştırma, ortaöğretim okullarında uygulanan iç kontrol sisteminin uygulanabilirliğinin incelenmesine yönelik nitel bir araştırmadır.

Katılımcılar, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Kadıköy ilçesinde ortaöğretim okullarında görev yapmakta olan öğretmenlerden kolay ulaşılabilir örneklem yöntemiyle seçilerek 10 öğretmenden oluşturulacaktır.

Araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak görüşmeler yapılacaktır.

⁵⁵³ Lisansüstü Öğrencisi vd., sezenkayikcii@gmail.com

⁵⁵⁴ Lisansüstü Öğrencisi vd., Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitim Yönetimi Ve Denetimi Bilim Dalı, Kadıköy/İstanbul, sifanurbattal@gmail.com

Kayıt cihazına kaydedilen veriler içerik analizi yapılarak çözümlenecektir. Böylece önceden belirlenmemiş temaların ortaya çıkmasına olanak sağlanacaktır.

Çalışmada aşağıdaki bulgulara rastlanmıştır:

Denetim ve İç Kontrol ile ilgili 'Yetersiz Bilgi (f=1), Uyarıcı Odaklı Değerlendirme (f=1), Müdahaleci Bakış Açısı (f=3), Biçimsel Değerlendirme (f=4), Gözlem (f=1), Akışa Uygun Yönlendirme (f=1), Tümdengelim (f=2), Planlamacı Yaklaşım (f=1), Süreç (f=4), Bütünsellik (f=2), Süreklilik (f=2), Geri Bildirim ve Ceza (f=1)' görüşlerine rastlanmıştır.

İç Kontrol ve Denetimin Gerekliliği ile ilgili 'Tamamlayıcılık (f=8), Sistemsel Yaklaşım (f=1), Objektiflik (f=3) ve Baskı (f=1)' görüşlerine rastlanmıştır.

Değerlendirme Toplantılarının Sıklığına ve Yeterliliğine Dair 'Prosedüre Uygun Olan (f=8), Prosedüre Uygun (f=1), Nitelikli (f=1), Nitelsiz (f=4), Baskıcı (f=1), Yeterli (f=2), Yeterli Değil (f=5) görüşlerine rastlanmıştır.

İç Sistemin Etkililiğine Dair 'Etkili (f=1), Etkili Değil (f=1), Samimi Ortam (f=2), Toplantı (f=2), Gözlem (f=4), Denetim (f=3), Hiyerarşi (f=2)' görüşlerine rastlanmıştır.

Zümre Toplantılarının İç Kontrol Bağlamında Değerlendirilmesine Dair 'Verimli Toplantı (f=2), Verimli Toplantı (f=3), Öğrenci Analizleri (f=2), Fiziksel Şartlar (f=1), Akademik Başarı (f=3), Ödül-Ceza (f=1), Planlama (f=1), Paylaşım (f=2), Toplantı Yapılmıyor (f=1), Organizasyon (f=1)' görüşlerine rastlanmıştır.

Görev Dağılımının İç Kontrol Uygunluğuna Dair 'Adil ve Eşit (f=3), Baskıdan Uzak (f=1), İç Kontrolde Uygun Değil (f=2), Hiyerarşi (f=1), Bireysel Çaba (f=2), Görev Dağılımı Yok (f=1)' görüşleri karşımıza çıkmaktadır.

Öğretmenlerin Paydaşlarıyla İç Kontrol Sistemini Değerlendirmesine Dair 'Bilince Uygun (f=4), Bilince Uygun Değil (f=1), İşleyişte Aksaklık (f=1), Sistemsizlik (f=1)' görüşleri karşımıza çıkmaktadır.

İç Kontrol Faaliyetlerinin Okul Amaçlarına Uygunluğuna Dair 'Uygulanabilirlik Etkin (f=4), Uygulanabilirlik Etkin Değil (f=3), Akademik Başarıya Hizmet (f=1), Denetleme (f=1), İşleyişte Şeffaflık (f=1)' görüşleri önümüze çıkmaktadır.

Çalışmada elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir:

1. Öğretmenlerin bir kısmının denetimle iç kontrolü eş anlamlı gördüğü görülmüştür. Öğretmenler denetimi işin sonundaki değerlendirme olarak nitelendirirken iç kontrolü bu amaca giden süreç olarak tanımlamışlardır.
2. Öğretmenler dış denetimle iç kontrolün bir arada olması gerektiğini savunmuşlardır. İç kontrolü doğru işleyiş için dış denetimin de objektif bakış açısı için olduğunu ifade etmişlerdir.
3. Öğretmenlerin çoğunluğu toplantıların prosedüre uygun sıklıkla yapıldığını söylemişlerdir. Toplantıların niteliği konusunda yetersiz olduğunu dile getirmişlerdir.
4. Öğretmenler yapılan zümre toplantılarının yeterli olduğunu, sorunların konuşulduğunu ifade ederken çözüme ulaştırma kısmında yetersiz kaldığını ifade etmişlerdir.
5. Yapılan görev dağılımının adil ve eşit olduğunu, bunun iç kontrol sistemine uygun olarak yapıldığını ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: İç kontrol, Ortaöğretimde İç Kontrol

KADEMELER ARASI GEÇİŞE YÖNELİK PAYDAŞ GÖRÜŞLERİ VE MODEL ÖNERİSİ

Emin Reşit DEMİREL⁵⁵⁵

ÖZET

Eğitim ve öğretim sistemimiz kademelerden meydana gelmektedir. Temel Eğitim/İlköğretim, Ortaöğretim ve Yükseköğretim kademeleri oluşturmaktadır. Bu kademelerin de belirli süreleri vardır. Öğrenciler bu süreleri başarı ile tamamladıklarında öğrenimlerini tamamlamış olurlar. Halen zorunlu öğretim 4+4+4 olmak üzere 12 yıllık bir süreyi kapsamaktadır. Kademeler arası geçişin süreleri ülkemizde tartışma konusu olagelmıştır. Yapılan düzenlemeler istenilen sonucu vermemiştir. Aslında işin özü niteliği yakalamaktır. Eğitimin nihai hedefine ulaşarak iyi insan, iyi vatandaş ve iyi bir meslek adamı yetiştirmektir. Tablo bu konuda çok iyi olduğumuzu göstermiyor. Öyle ise nerede hata yapıyoruz ve ne yapmalıyız?

Öğrencilerin yaş durumları dikkate alınarak öğretim yılı karşılığındaki sürelerin birleşimi ile kademeler oluşturulmuştur. Öğrenciler belirlenen yaştan başlamak üzere 12 yıllık zorunlu eğitimlerini tamamlamak zorundadırlar. Halen bu süre 4 yıl ilköğretim, 4 yıl ortaokul, 4 yıl da ortaöğretimden meydana gelmektedir. 4 yıl süreli ilköğretimi bitiren öğrenciler ortaokul veya imam hatip ortaokuluna devam edebilmektedirler. Meslek liselerinin ortaokul bölümü bulunmamaktadır. 4 yıl süreli ortaokulda ortaöğretimde akademik alana devam edecek öğrenci de mesleki alana devam edecek öğrenci de aynı ortamda öğrenim görmektedir.

Bu çalışmada eğitimde kademeli geçişle ilgili paydaşların görüş ve tutumları ele alınmıştır. Manisa Akhisar Ticaret Borsası İlkokulu ve Ortaokulu'nda görev yapan yönetici ve öğretmenlerle okul dışında bu okulda seminere katılan Öğretmenlerden "1. Eğitimde hedefe ulaşmak 1+5+3+3 (Anasınıfı/OÖ+ İlkokul+ Akademik ve Mesleki Ortaokul Eğitim+ Orta Öğretim) modeli uygulanmalıdır. 4.sınıftan itibaren yöneltme ve yönlendirme yapılmalıdır. 2. 4+4 uygulaması başarılı olmuştur. Devam edilmelidir.3. Hedefe ulaşabilmemiz için Köy Enstitüleri modeli uygulanmalıdır. 4. Kesintisiz 8 yıl uygulamasına dönülmelidir." Yargılarına yönelik görüşleri anket uygulanarak alınmıştır. Ankete 86 öğretmen katılmıştır. Ankete katılan öğretmenlerden dileyenler yazılı önerilerini anketteki ilgili bölümde belirtmişlerdir. Ayrıca esnaf ile yüzyüze görüşmeler yapılarak görüşleri alınmıştır.

Uygulanan ankete katılan öğretmenler; 1. maddeye %67,44'i tamamen katıldıklarını, %16,27' si katıldıklarını, %2,32' i kısmen katıldığını, %4,65'i kararsız olduğunu, %9,30' u da katılmadıklarını, 2. maddeye %7,22'si tamamen katıldıklarını, %6,02' si katıldıklarını, %18,07' si kısmen katıldığını, %9,63'ü kararsız olduğunu, %59,03' ü de katılmadıklarını, 3. maddeye %45,88'i tamamen katıldıklarını, %27,05' i katıldıklarını, %9,48' i kısmen katıldığını, %11,76'sı kararsız olduğunu, %9,48' i de katılmadıklarını,4.maddeye maddeye %18,60'ı tamamen katıldıklarını, %6,97' si katıldıklarını, %14,11' i kısmen katıldığını, %22,09' u kararsız olduğunu, %38,37'si de katılmadıklarını belirtmişlerdir. Görüşülen esnafın tamamı meslek liselerinin orta bölümünün açılması gerektiğini, çırak konusunda, eleman bulma konusunda sıkıntı çektiklerini belirtmişlerdir.

⁵⁵⁵ Öğretmen, e_r_demirel@hotmail.com

Alan yazından yapılan incelemelerde de diğer ülkelerin genelinde ilkokul bölümünün 5-6 yıl süreli olduğu, sonrası için iyi bir yöneltme ve yönlendirme yapıldığı anlaşılmaktadır.

Yapılması gereken yöneltme ve yönlendirme aşaması ortaöğretime geçişte tam anlamıyla uygulanamamaktadır. Ayrıca mevcut uygulama öğrencileri, öğretmenleri, okulu olumsuz olarak etkilemektedir.

Eğitim sistemimiz, eğitimde ne çıkmış modeller de iyi incelenerek kendi yapımıza uygun bir şekilde geniş katılımlı bir şura ile belirlenmesi ve sık sık değişikliklerden kaçınılması gerekmektedir. Özellikle okullarımızı sadece sınavlara ğrenci hazırlayan bir kurum olmaktan acilen kurtarmamız gerekmektedir. Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerinin ne çıkarılabileceği bir model kurularak, ğretmen yetiştirme ve niteliğini artırma konusu da göz önünde bulundurularak yapılacak bir düzenlemeye ihtiyaç olduğu anlaşılmaktadır.

Yapılacak bir düzenleme ile okul öncesi uygulamanın en az bir yıl, ilkokul sürecinin 5 yıl (6 yıl mevcut halde ğretmen sayısı bakımından zor olabilir), mesleki ve akademik ortaokulların 3 yıl, akademik liselerin 4 yıl, mesleki liseler 3 yıl (1 yıl hazırlık eklenebilir.) olarak belirlenmesi pek çok problemin de üzümünü berabesinde getirecektir. Merkezi sınavlar, liselere geçiş ve yerleştirme gibi sorunların önüne geçilebilecektir. Meslek liselerinde alana yönelik uygulamalı çalışmalar ortaya çıkacak derslik probleminin zmne yardımcı olacaktır. Bu konuda iş dünyası ile de işbirliği ve sisteme dahil edilmeleri devletin yükünü hafifleterek, nitelikli insan gücünün de yetişmesine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Eğitim sistemi, model, temel eğitim, ortaöğretim, akademik lise, meslek lisesi, kademeli geçiş.*

POLİTİK TAKTİKLER ÖLÇEĞİ-ÜNİVERSİTE/FAKÜLTE VERSİYONUNUN GELİŞTİRİLMESİ

Evrım EROL⁵⁵⁶

ÖZET

Modern dünyanın yapı taşları olan örgütler informel topluluklardan oluşan ve her bir çalışanın çeşitli düzeylerde birer politik oyuncu (aktör) olarak güç mücadelesine girdiği dinamik bir oyun alanıdır (Erol, 2015). Bu sebeple çalışanın diğerlerinin davranışlarını kendi lehine çevirmek için politik davranmasını gerektirmektedir (Kirel, 1998). Politik davranışın stratejik yönü olan politik taktik ise çalışanın diğerlerine rağmen bireysel kazançlarını maksimize etmek için tasarlanmış her türlü etki girişimini kapsamaktadır (Bolman ve Deal, 2011). Bu açıdan bakıldığında politik davranmak veya taktikleri uygulamak örgütsel yaşamın bir gerekliliği olarak ortaya çıkmaktadır. Örgütlerde kullanılan politik taktikleri tanımlamak amacıyla alanyazında farklı sınıflandırmalar yapılmış olsa da bu çalışmada Robert P. Vecchio'nun (1988) politik taktik sınıflandırması temel alınmıştır.

Bu araştırmada üniversitelerde yaygın olarak kullanıldığı düşünülen politik taktiklerin yapısını belirlemeyi sağlayacak "Politik Taktikler Ölçeği – Üniversite / Fakülte Versiyonu (PTÖ-Ü/F)" nun geliştirilmesi, geçerlik ve güvenirlik çalışmalarının yapılması amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Türkiye'deki devlet üniversitelerinde çalışan toplam 772 öğretim üyesi oluşturmaktadır. Açıklayıcı faktör analizi (492) ve Doğrulayıcı faktör analizi (280) için ayrı ayrı veri toplanmıştır. Ölçeğin kapsam geçerliği Lawshe Analizi (1975), yapı geçerliği önce Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ardından Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile güvenirliği ise iç tutarlılık analizi olarak kullanılan Cronbach Alfa katsayısıyla test edilmiştir.

Geçerlilik çalışmalarının birinci aşamasında oluşturulan madde havuzuna 20 uzmandan toplanan verilerle Lawshe analizi uygulanarak kapsam geçerliliği incelenmiştir.

İkinci aşama olarak oluşturulan veri setinin çok değişkenli normalliği, faktörleştirmeye uygunluğu ve madde analizi incelenmiş ve AFA yapılmasının uygun olduğuna karar verilmiştir. Birinci AFA (faz I) sonucunda düşük faktör yükü veren veya iki farklı faktörde yüksek yük veren 14 ifade aday ölçekten çıkarılmış ve AFA (faz II) tekrar edilmiştir. Oluşturulan yeni yapının (faz II) 7 boyuttan ve faktör yükleri .580 ile .966 arasında değişen 26 ifadeden oluştuğu, varyansın ise %78'ini açıkladığı görülmüştür. Geriye kalan 26 ifadeli aday ölçek ile 280 tane öğretim üyesinden veri toplanmıştır. Dördüncü aşama olarak oluşturulan yeni veri setinin çok değişkenli normalliği, faktörleştirmeye uygunluğu ve madde analizi incelenerek DFA yapılmasına karar verilmiştir.

Dördüncü aşama olarak oluşturulan yeni veri setinin çok değişkenli normalliği, faktörleştirmeye uygunluğu ve madde analizi incelenerek DFA yapılmasına karar verilmiştir. Geçerlilik çalışmalarının beşinci aşamasında örtük değişkenler arasındaki ilişkileri açıkladığı varsayılan modelin veri setine bağlı olarak ilgili kuramsal yapıya ne derecede uyduğunu test etmek için (Tabachnick ve Fidell, 2013) yapı geçerliliği DFA ile tekrar sınanmıştır. Varsayılan model için yapılan ilk birinci düzey DFA (faz I)'da ölçeğin çevre oluşturma/ağ kurma boyutunun dördüncü ifadesi (B10), bilgi yönetimi boyutunun üçüncü ifadesi (C6), izlenim/etki yönetimi boyutunun üçüncü ifadesi (D7), suçlu arama

⁵⁵⁶ Dr. Öğrt. Üyesi, evrim.erol@dpu.edu.tr

boyutunun dördüncü ifadesi (F9) ile mecburiyeti artırmak boyutunun birinci ifadesi (G7) düşük faktör yükü ve yüksek hata modifikasyonu ver modelin uyum iyiliği değerlerini kötüleştirdiği için modelden çıkarılmış, DFA (faz II) tekrar yapılmıştır. Model için yapılan birinci düzey DFA'da (faz II) boyutlara ait maddelerin faktör yükleri .712 ile .944 arasında değişmekte iken, uyum indeksi değerleri olarak $\chi^2/sd=1.954$, GFI= .895, NFI=.945, CFI=.972, RMSEA=.058 bulunmuştur. Bu bulguya göre birinci düzey DFA'dan (faz II) elde edilen uyum indeksleri modelin uyumlu olduğunu göstermektedir. Birinci düzey DFA ile faktöriyel yapısı doğrulanmış modeldeki boyutların bir üst yapı olarak tanımlanan "Politik Taktik" gizil değişkenine uyum derecesini belirlemek için de ikinci düzey DFA yapılmıştır. İkinci düzey DFA'da boyutlara ait maddelerin faktör yükleri .714 ile .942 arasında değişmekte iken, uyum indeksi değerleri olarak $\chi^2/sd=2.22$, GFI= .873, NFI=.933, CFI=.962, RMSEA=.066 bulunmuştur. Buna göre birinci ve ikinci düzey DFA'dan elde bulgular modelin yapı geçerliğinin sağlandığına işaret etmektedir.

Güvenirlilik düzeyini saptamak için alanyazında en sık kullanılan ölçüt, iç tutarlık güvenirliliğini ölçen "Cronbach Alfa" katsayısıdır. Alfa katsayısının .90 civarında olması "mükemmel", .80 "çok iyi" ve .70 civarında olması "yeterli" olarak kabul edilir (Kline, 2011). Güvenirlilik DFA ile oluşturulan model üzerinde sınanmıştır. Yapılan güvenirlilik analizi sonucunda ölçeğin bütünü için Cronbach Alfa katsayısı .964'dır. Boyutların Cronbach Alfa güvenirlilik katsayıları sırasıyla; A .823; B .933; C .928; D .926; E .929; F .900 ve G .923 olarak bulunmuştur. Edilen bulgulardan yola çıkarak ölçeğin genel yapısının ve alt boyutlarının iç tutarlılığının yüksek olduğu ve dolayısıyla güvenilir oldukları söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: *Örgütsel Politika, Politik Davranış, Politik Taktik, Ölçek Geliştirme*

AKADEMİK LİDERLİĞİN YÜKSEKÖĞRETİM KÜLTÜRÜ VE AKADEMİK KİMLİK OLUŞUMUNA ETKİSİ

İsmail KARSANTIK⁵⁵⁷, Münevver ÇETİN⁵⁵⁸

ÖZET

Yükseköğretimde etkili liderlik için ihtiyaç duyulan bazı yeterlikler bulunmaktadır. Bu yeterlikler tutum, bilgi ve davranış boyutlarında ele alınmaktadır. Tutum bağlamında etkili liderlerin; öz farkındalık, esneklik, saydamlık, dışa dönüklük ve görünürlük, dürüstlük ve başkalarına karşı duyarlı olma gibi yeterlikleri sergilemesi beklenmektedir. Bilgi bağlamında etkili liderlerin; üniversite yaşamı hakkındaki bilgi, üniversite sistemlerinin işleyiş bilgisi ve akademik süreç bilgisine sahip olmaları beklenmektedir. Son olarak davranış bağlamında etkili liderlerin; rol model olarak davranma, bireylerle etkileşim ve açık bir iletişim içerisinde olma, diğer çalışanları dinleme ve onlara danışma, çalışanları motive etme, takım çalışmaları yürütme, mentorluk yapma ve stratejik düşünme gibi davranışları sergilemeleri beklenmektedir (Spendlove, 2007).

Akademik liderler gücünü hiyerarşi içindeki konumundan, kontrol yetkisinden veya otoritesinden değil, disiplin bilgisi, deneyim, kişisel yeterlikler ve nitelikler, öğretme, araştırma ve program geliştirme süreçlerindeki uzmanlık gibi özelliklerinden almaktadır. Liderlik kişinin konumuna değil, kişinin nitelikleri, uzmanlığı ve deneyimleri nedeniyle kişinin kendisine atfedilen bir özellik olarak görülmektedir (Yielder ve Codling, 2004). Akademik liderliğin yükseköğretim kurumlarındaki örgüt kültürünü hem etkilediği söylemek mümkündür. Aynı zamanda akademik liderlik ihtiyaç duyulan liderlik özelliklerinin belirlenmesi açısından içerisinde bulunduğu yükseköğretim kültürü bağlamında ele alınarak değerlendirilmektedir. (Bass ve Bass, 2009). Ülkemizde yapılan araştırmalar dikkate alındığında akademik liderlik uygulamalarına ilişkin çalışmaların oldukça az olduğu görülmektedir. Mevcut çalışmada akademik liderliğin akademik kimlik ve yükseköğretim kültürüne etkisinin öğretim elemanlarının algıları doğrultusunda incelemek amaçlanmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul'da bir devlet üniversitesinde bulunan 21 öğretim elemanı oluşturmaktadır. Nitel çalışmalar genelleme kaygısı taşımadığından seçilen örneklemin farklı gerçekliklere ulaşılması bakımından mümkün olduğunca farklı yaşantılara sahip kişilerden oluşması önemli görülmektedir. Bu sebeple çalışmada amaçlı örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Amaçlı örnekleme yöntemi, araştırmanın konusunun merkezinde yer alan kişi, olay veya duruma yönelik belirli bir amaç doğrultusunda ayrıntılı veri toplamayı hedeflemektedir (Maxwell, 1996). Araştırmanın katılımcıları amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Çalışmada çeşitlilik alanı olarak unvan dağılımı gözetilmiştir. Ayrıca çalışma, nitel araştırma desenlerinden birisi olan fenomenolojiye uygun olarak tasarlanmıştır. Nitel çalışmalar katılımcıların yaşantılarından kaynaklanan durumların tespitini amaçlamaktadır (Lincoln ve Guba, 1985). Veri toplama aracı olarak araştırmacıların hazırladığı 11 açık uçlu sorudan oluşan görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme soruları ilgili literatür incelenerek oluşturulmuştur. Hazırlanan sorular üzerinde alanda uzman 5 kişinin görüşleri neticesinde düzeltmeler yapılmıştır. Bu sorular ile çalışma grubunun haricinde 2 öğretim elemanı ile pilot çalışma yapılarak görüşme soruları hazırlık aşaması

⁵⁵⁷ Arş. Gör., ismailkarsantik@gmail.com

⁵⁵⁸ Prof. Dr., Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı, Kadıköy/İstanbul, munevverolcum@gmail.com

tamamlanmıştır. Veri toplama aşamasından sonra sorulara verilen cevaplar içerik analizi yoluyla analiz edilmiştir. Veri analizi sonucunda ise elde edilen veriler kategorilere ayrılarak farklı tema ve alt temalara ulaşılmıştır.

Araştırmanın bulguları göstermektedir ki akademik liderlik uygulamalarının akademisyenlerin çalışma alanlarını, tecrübelerini, motivasyonlarını ve sosyal ilişkilerini etkileyebilmektedir. Ayrıca akademik liderlerden profesyonel gelişim açısından özellikle temel beceriler olarak ele alınabilecek konularda özellikle meslekte yeni akademisyenlerin gelişimine ilişkin fırsatların takip edilmesini ve bunlardan yararlanılmasını teşvik etmesi beklenmektedir. Katılımcılar yenilikleri öncelikle kendisine ve etki alanındakilere benimsetmeyi ve yaymayı akademik liderlik rollerinden birisi olarak tanımlamışlardır. İş yükünün dağıtılması hususunda işlerin tamamlanmasını önlediği ve adaletli dağılım yapmak için daha fazla çaba gerektiği için zaman zaman bazı eşitsizliklerin devam etmesine neden olabileceği de araştırmanın bulguları arasındadır.

Anahtar Kelimeler: *Akademik Kimlik, Akademik Liderlik, Yükseköğretim Kültürü*

ÖĞRETMEN MOTİVASYONU ÖLÇEĞİ GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Esra KARABAĞ KÖSE⁵⁵⁹, Ali TAŞ⁵⁶⁰, Erdem KARATAŞ⁵⁶¹, Mehmet KÜÇÜKÇENE⁵⁶²

ÖZET

Eğitim, psikoloji, sosyoloji ve yönetim gibi sosyal bilim alanlarında araştırmacıların ilgisini en fazla çeken kavramlardan birisi motivasyon kavramıdır. Yönetim alanında çalışanların iş performansını artırmaya yönelik tartışılan motivasyon kavramı, eğitim alanında ise öğrencilerin ve öğretmenlerin akademik performansını ve çalışma isteğini artırma bağlamında ele alınmaktadır. Okul başarısı için belirleyici unsurlardan birisi olarak kabul edilen öğretmen motivasyonu da eğitim bilimlerinin çeşitli alt alanlarında yoğun çalışılan konulardan birisidir.

Öğretmenlik mesleği psikolojik ve sosyolojik dinamikleri bakımından pek çok mesleğe göre önemli farklılıklar göstermektedir. Öğrenciler, meslektaşlar, aileler ve diğer eğitim paydaşları ile etkileşim, öğretmenlik mesleğinin temel yeterlik alanlarından birisini oluşturmaktadır. Mesleğin icrasında duygusal süreçlerin etkisinin, mesleki motivasyon dinamiklerini de diğer mesleklere göre farklılaştırdığı ileri sürülebilir. Alanyazında öğretmen motivasyonu ile ilgili yapılan çalışmaların pek çoğunda genel iş motivasyonu ölçeklerinin uyarlamalarının kullanıldığı görülmektedir. Öğretmenler mesleki süreçler açısından; genel toplumsal beklentiler, öğrenci ve veli beklentileri, eğitim politikalarına bağlı olarak üst yönetimin beklentileri gibi çok farklı dinamiklerin doğrudan veya dolaylı olarak etkisi altındadır. Bu çalışmada, kariyer gelişim süreçleri, iş ortamının fiziksel ve sosyolojik özellikleri gibi bakımlardan kendine özgü mesleklerden birisi olan öğretmenliğin, motivasyonel dinamiklerini tümevarımcı bir yaklaşımla değerlendirmek ve öğretmen motivasyonunu değerlendirmeye yardımcı olacak geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmek amaçlanmıştır.

Ölçme aracının geliştirilmesinde tümevarımcı ve tümden gelimci yaklaşımlar bir arada kullanılmıştır. Bu çerçevede okul müdürleri ve öğretmenlerle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmış ve öğretmen motivasyonunu etkileyen faktörler farklı bakış açıları ile derinlemesine değerlendirilmiştir. Yapılan görüşmelerden elde edilen sonuçlara ve alanyazın incelemelerine dayalı olarak ölçek maddeleri hazırlanmıştır. Buna göre, öğretmen motivasyonunu etkileyen; velilerden ve toplumdan, genel eğitim politikalarından, öğretmenlerden ve yöneticilerden kaynaklanan unsurları içeren geniş kapsamlı bir madde havuzu oluşturulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda 27 maddeden oluşan ilk form elde edilmiştir. Ölçme aracı için, 20 öğretmenin katılımı ile deneme uygulaması yapılmış ve ölçek maddelerinin açıklık ve anlaşılabilirliği değerlendirilmiştir.

Son şekli verilen ölçme aracı için birinci aşama pilot uygulama kapsamında, 277 ilkokul, ortaokul ve lise öğretmenin katılımı ile veri toplama çalışması yürütülmüştür. Birinci aşama uygulaması sonucunda ölçek maddelerinin madde toplam korelasyonları değerlendirilmiş ve madde

⁵⁵⁹ Dr. Öğrt. Üyesi, esrakarabag@gmail.com

⁵⁶⁰ Prof. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, Yahşihan/KIRIKKALE, atas865@gmail.com

⁵⁶¹ Arş. Gör., Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, Yahşihan/KIRIKKALE, erdemkaratas068@gmail.com

⁵⁶² Arş. Gör., Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, Yahşihan/KIRIKKALE, mehmetkcene@hotmail.com

toplam korelasyonu .50'nin altında olan 2 maddenin ölçekten çıkartılmasına karar verilmiştir. İkinci aşama uygulamaları kapsamında, ölçme aracının geçerlik ve güvenilirliğini değerlendirmek üzere, çevrimiçi uygulama ve kağıt-kalem uygulaması olmak üzere 2 farklı yöntemle veri toplama çalışması yürütülmüş olup, 2 farklı veri seti elde edilmiştir. Ölçme aracının geçerlik ve güvenilirliğini değerlendirmek üzere veri setleri üzerinde ayrı ayrı, açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi çalışmaları yapılacaktır.

Bulgular ve sonuçlar daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Motivasyon, Öğretmen Motivasyonu, Ölçek Geliştirme*

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Cengiz AKÇAY⁵⁶³, Püren AKÇAY⁵⁶⁴, Vildan SARUHAN⁵⁶⁵

ÖZET

Başarılı öğrencilerde ortaya çıkması muhtemel temel özelliklerden olan psikolojik dayanıklılık, üniversite düzeyinde de incelemeye değer bir konu niteliğindedir. Üniversitede akademik başarıları yüksek olan öğrencilerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin, düşük akademik başarıları öğrencilerden farklı olup olmadıklarının araştırılması ve başarılı öğrencilerin psikolojik dayanıklılıklarının artırılması için bir veri tabanı oluşturulması önem kazanmaktadır. Bu nedenle, bu çalışmada İstanbul Aydın Üniversitesi'nde öğrenim gören lisans öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin başarı değişkenine göre farklılık gösterip göstermediklerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaçla çalışmada onur grubu öğrencileri ile akademik başarıları düşük olan öğrencilerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri nedir ve onur grubu öğrencileri ile akademik başarıları düşük olan öğrencilerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri anlamlı düzeyde farklılaşma olup olmadığı incelenecektir. Üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyinin incelendiği bu çalışma tarama türündedir. Araştırmada nicel veriler kullanılacaktır. Araştırmada çalışma evreni olarak İstanbul Aydın Üniversitesi'nde lisans öğrenimi gören öğrenciler belirlenmiştir. Veri toplama aracı olarak "Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği" kullanılmıştır. Friberg ve arkadaşları tarafından (2005) tarafından geliştirilen "Resilience Scale For Adults (RSA)" adlı ölçeğin Basım ve Çetin (2010) tarafından "Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği" adıyla Türkçeye uyarlanan ölçek kullanılacaktır. Araştırma uygulama sürecinde olduğundan bulgular daha sonra geliştirilecektir.

Araştırmada nicel veriler kullanılacaktır. Araştırmada çalışma evreni olarak İstanbul Aydın Üniversitesi'nde lisans öğrenimi gören öğrenciler belirlenmiştir. Veri toplama aracı olarak "Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği" kullanılmıştır. Friberg ve arkadaşları tarafından (2005) tarafından geliştirilen "Resilience Scale For Adults (RSA)" adlı ölçeğin Basım ve Çetin (2010) tarafından "Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği" adıyla Türkçeye uyarlanan ölçek kullanılacaktır. Araştırma uygulama sürecinde olduğundan bulgular daha sonra geliştirilecektir.

Araştırma uygulama sürecinde olduğundan bulgular daha sonra geliştirilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Psikolojik dayanıklılık, psikolojik sağlamlık, stres yönetimi*

⁵⁶³ Prof. Dr., recepakcay@aydin.edu.tr

⁵⁶⁴ Dr. Öğrt. Üyesi, İstanbul Aydın Üniversitesi, purenakcay@aydin.edu.tr

⁵⁶⁵ Arş. Gör., İstanbul Aydın Üniversitesi, vildansaruhan@aydin.edu.tr

OKUL YÖNETİCİLERİNİN KODLAMA KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI(SİNOP İLİ ÖRNEĞİ)

Hakan SÜZGÜN⁵⁶⁶, Ayten ÜNAL⁵⁶⁷, Nurtaç ÖZDEMİR⁵⁶⁸

ÖZET

Bu çalışmanın amacı okul yöneticilerinin kodlama kavramına ilişkin algılarını kullandıkları metaforlar aracılığıyla belirlemektir. Okul yöneticileri kurumun işleyişine yön vermektedir. Bu nedenle 21. Yüzyılın gerçeği Kodlama üzerine algılarını öğrenmek için; Okul yöneticilerinin kodlama okutmak isteyip de birtakım engellerle mi karşılaştığını ya da gerçekte kendisinin bu konudan habersiz veya karşı mı olup olmadığını ortaya koymak çalışmamızın problem konusunu oluşturmaktadır. Okul yöneticileri kodlama yaptırmak istiyor mu, yöneticilerin kodlama hakkında bilgisi var mı, yöneticilerin kodlamaya ilişkin algısı nedir (kodlamayı bilen ya da okulunda uygulamak isteyen bunu kurum içine sokarken, bilmeyen kurumda bunun uygulanmasını istemez) gibi sorularla idarecilerin bu konudaki eğilimini ortaya koymaya çalıştık. Ayrıca kodlama dersi yapılırken idarecinin tutumunun öğrenciler tarafından olumlu mu olumsuz mu algılandığı ya da onları nasıl etkilediğini araştırmak çalışmanın konusu açısından önem arz etmektedir.

Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 eğitim öğretim yılında Sinop İli Merkez okullarında yöneticilik görevi yapan müdür yardımcısı, başmüdür yardımcısı ve müdürler oluşturmaktadır. Okullarda çalışmak üzere Valilikten izin alınmış olup; Verilerin analizinde nitel analiz yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. Frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. Araştırma verileri 72 yöneticiden toplanılmış ancak 20 form "kodlama kavramını içeren bir metafor içermemesi nedeni ile değerlendirmeye katılmamıştır. 52 yönetici tarafından geliştirilen metaforlar veri analizi sürecine dahil edilmiştir. Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin "kodlama" kavramına ilişkin algılarını ortaya çıkarmak için "Kodlama gibidir/benzerdir; çünkü "biçiminde bir cümle verilmiştir. Yöneticilerden bu cümleyi kendi algılama biçimlerine göre gerekçeleri ile tamamlamaları istenmiştir. Yöneticilerin kurumlarına gidilerek tek tek görüşme yapılmış, araştırma konusu ve gerekçesi anlatılmış, demografik bilgileri içeren önce doldurulması sağlanmış ve kodlama ile ilgili uygulama yaptırmıştır. Son olarak araştırma konusu olan form verilerle cümleyi tamamlamaları ve kodlama dersinin anaokulundan itibaren ana ders gibi okutulması ile ilgili soruya cevap vermeleri sağlanmıştır.

Elde edilen bulgulara göre okul yöneticileri "kodlama" kavramı için 42 geçerli metafor üretmiştir. Okul yöneticilerinin üretmiş olduğu bu metaforlardan frekans değerlerine göre en sık tekrar edilen metaforların "yapboz"(f=6), "oyun"(f=4), "satranç"(satranç(f=2) ve "bulmaca"(f=2) olduğu görülmüştür. Okul yöneticilerinin "kodlama" kavramına ilişkin oluşturdukları metaforların %100 olumlu olduğu belirlenmiştir. Kodlamanın ders olarak okutulması yönündeki soruya 50 kişi olumlu cevap verirken(%96) 1 kişi olumsuz cevap vermiş(%2) ve 1 kişi de kararsız kalmıştır(%2). Sonuçlar daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Kodlama, Yönetici, İlkokul, Ortaokul, Lise*

⁵⁶⁶ Öğretmen, shakan57@hotmail.com

⁵⁶⁷ Öğretmen, Sinop Bilim ve Sanat Merkezi, ayten_nal@yahoo.com

⁵⁶⁸ DiĞER, Gazi Mustafa Kemal İlkulu, nurtac.ozdemir@hotmail.com

ÖĞRETMENLERİN POZİTİF PSİKOLOJİK SERMAYE, İŞLE BÜTÜNLEŞME VE OKUL YÖNETİCİLERİNE YÖNELİK ETİK LİDERLİK ALGI DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

İsmail ESER⁵⁶⁹, Hüseyin BAĞRIYANIK⁵⁷⁰

ÖZET

Öğretmenler, okulların amacına ulaşmasında önemli roller üstlenen bireylerdir. Öğretmenlerin sahip oldukları değerleri, bilgi birikimleri, tecrübeleri, davranış biçimleri ve algıları eğitim-öğretim sürecine etki etmektedir. Bu bakımdan okulların işleyiş sürecinde yaşanan örgütsel davranışlar ve okul yöneticilerine yönelik algılar son yıllarda üzerinde önemle durulan bir konu haline gelmeye başlamıştır. Pozitif psikolojik sermaye bireylerin sahip oldukları duygu, düşünce ve ruhsal yönden sahip oldukları birikimi ifade etmektedir (Luthans, 2002). Bireylerin pozitif ve güçlü yönlerinin ortaya çıkarılarak geliştirilmesi, işle bütünleşmelerine katkı sağlamaktadır (Luthans, Youssef ve Avolio (2007). İşle bütünleşme, bireyin kendisini işine vermesi, tüm benliği ile kendisini işine katması, tüm gücünü ve yeterliliğini işi için coşkuyla kullanması yani işiyle bütünleşmesi olarak ifade edilmektedir. İşle bütünleşmiş bireyler örgütlerinin istedikleri amaçlara ulaşması için daha fazla olumlu davranışlar ortaya koyacak, görev ve sorumluluklarını herhangi bir dış denetime gerek duymadan yerine getireceklerdir (Kahn, 1990). Bunun yanı sıra öğretmenler okul yöneticilerinden kendilerine karşı ahlaki değerler içerisinde olmalarını, saygı duymalarını, adil ve dürüst davranmalarını, güven ve cesaret vermelerini beklemektedirler. Yani öğretmenlerin okul yöneticilerine yönelik algılarında yöneticilerin istedik düzeyde sergiledikleri liderlik davranışları öğretmenlerin performanslarını olumlu yönde etkilemektedir (Altun, 2013; Eser, 2018; Karadaş, 2014; Kılınç, 2010). Bu bağlamda öğretimsel, dönüştürücü, işlevsel, vizyoner ve etik liderlik çağdaş liderliğin önemli konuları haline gelmiştir. Bu çağdaş liderlik türleri içerisinde etik liderlik hem bireysel etki hemde örgütsel yapıyla da ilişki içerisinde olup bireylerin işlerini daha istekli bir şekilde yapmalarına katkı sağlamaktadır (Walumbwa, Morrison ve Christensen, 2012). Buradan hareketle öğretmenlerin okul yöneticilerine yönelik etik liderlik algısı, pozitif psikolojik sermaye ve işle bütünleşme düzeylerinin öğretmenlerin performansları açısından önemli olduğu söylenebilir. Sonuç olarak bu değişkenlerin düzeylerinin belirlenmesinin ve bazı demografik değişkenler açısından incelenmesinin okulların işleyişine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın evrenini 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Gaziantep ili Şehitkamil ve Şahinbey merkez ilçeleri sınırları içindeki ilköğretim, ortaokul ve liselerde görev yapan 14807 oluşturmaktadır. Oransız küme örnekleme yöntemi kullanılarak seçkisiz olarak seçilen 982 öğretmen bu araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmada, Luthans ve arkadaşları tarafından geliştirilen Psikolojik Sermaye Ölçeği, (Luthans vd., 2007) ile Schaufeli ve arkadaşları tarafından geliştirilen “Utrecht İşle Bütünleşme Ölçeği (Utrecht Work Engagement Scale [UWES])” (Schaufeli vd.,2002) gerekli yasal izinler alınarak kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini oransız küme örnekleme yönetimi ile seçkisiz olarak seçilen 982 öğretmen oluşturmaktadır. Ölçeklerden elde edilen puanların güvenilirlik katsayısını belirlemek amacıyla

⁵⁶⁹ Dr., isfize@hotmail.com

⁵⁷⁰ Dr., Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Rektörlük, Enformatik Bölümü, Merkez/Osmaniye, bagriyanik80@gmail.com

Cronbach Alfa güvenilirlik analizi yapılmıştır. Ölçeğin genel ortalamalarına ilişkin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayıları, Pozitif Psikolojik Sermaye Ölçeği=.927, Etik Liderlik Algısı Ölçeği =.977, İşle Bütünleşme= .936 şeklindedir. Ölçeklere ilişkin doğrulayıcı faktör analizleri yapılmış, kabul edilebilir düzeyde oldukları görülmüştür.

1. Öğretmenlerin okul yöneticilerine yönelik algılarına göre etik liderlik davranışı genel ortalaması (= 3.89, ss=66), pozitif psikolojik sermayelerinin genel ortalaması (= 4.62, ss=75) işle bütünleşme genel ortalaması (= 3.90, ss=75) “Katılıyorum” düzeyindedir. Bu durumda öğretmenlerin okul yöneticilerine yönelik etik liderlik davranışı algılarına, pozitif psikolojik sermayelerine ve işle bütünleşmelerine ilişkin görüşlerinin yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.
2. Cinsiyet, medeni durum, okul türü ve eğitim durumu değişkenlerine göre etik liderlik, pozitif psikolojik sermaye ve işle bütünleşme ölçeklerinin maddelerine ilişkin genel ortalamalara bakıldığında katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0.05$). Ancak bazı alt boyutlarda anlamlı ilişkilere rastlanılmıştır.

Yaş ve branş değişkenleri ile pozitif psikolojik sermayenin genel ortalaması arasında anlamlı farklılık tespit edilirken ($p<0.05$). Buna göre öğretmenlerin yaşları dikkate alındığında Scheffe testinde “25 yaş ve altı” grubu ile “26-35 grubu” arasında 0,01 oranında, anlamlı bir fark bulunmuştur. Aritmetik ortalamalara bakıldığında “25 yaş ve altı” grup (=4,55) öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayeleri, “26-35 yaş arası” gruba (=4,75) göre daha düşük düzeydedir. Branş değişkenine göre pozitif psikolojik sermaye genel ortalamaları ile sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür (p

Anahtar Kelimeler: *Pozitif Psikolojik Sermaye, Etik Liderlik, İşle Bütünleşme,*

MATEMATİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ NARSİZM VE DİĞERLERİNE GÜVEN KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ

Elife DOĞAN KILIÇ⁵⁷¹, Nayil KILIÇ⁵⁷²

ÖZET

KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ

Narsisizmin sözlük anlamı; kişinin kendi vücuduna yönelttiği cinsel arzu ve haz anlamına gelmektedir (Özsaydın,1984). Narsisizm kelimesi ilk kez 1898 yılında psikanalitik kuramcı Ellis tarafından psikolojik bir kavramı açıklamak amacıyla kullanılmıştır. narsisizmi özellikle kadınlarda görülen ve cinsel dürtüleri bireyin kendisine hayranlıkla yöneltmesini içeren duygular olarak açıklamıştır (Rozenblatt, 2002). Normal narsisizm, bireyin kendisi, yakın çevresi ve çevresindeki diğer bireylerle uyumu ve çevresinin beklentilerini karşılayabileceği duygusunu yaşantılamasıdır (Rozenblatt, 2002). patolojik narsisizmden muzdarip bireyler kendi içlerinde kendilerine yönelik değersizlik ve kendilerinde hoşlarına gitmeyen diğer olumsuz özelliklerini çevrelerine yansıtarak rahatlama yolunu seçmektedir. Bu nedenledir ki; patolojik narsisizmden muzdarip bireyler kendilerine yönelik ifade edilen olumsuz duygulara, eleştirilere aşırı duyarlı tavırlar (aşırı öfke, saldırganlık vb.) sergilerler (Kernberg, 1975).

Bu çalışmanın amacı matematik öğretmenliği öğrencilerinin narsisim ve başkalarına güven konusundaki görüşlerini belirlemektir. Araştırma betimsel tarama modelinde olacaktır. İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Matematik Öğretmenliği Anabilim Dalında eğitim gören ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerini kapsayacaktır. Araştırmada Dahling, Whitaker ve Levy (2009) tarafından geliştirilmiş olan diğerlerine güvensizlik ölçeği ile McGann ve Steil (2006) geliştirdiği narsisizm ölçeği kullanılacaktır. Elde edilen veriler SPSS 21. Paket programına yüklenerek bulgular uygun istatistiksel tekniklerle analiz edilip yorumlanacaktır

Sonuçlar daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Öğretmen Adayları, Narsizm, Diğerlerine Güven*

⁵⁷¹ Prof. Dr., elifedogan06@gmail.com

⁵⁷² Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa, nayilkilic@gmail.com

İLKOKUL DÖRDÜNCÜ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YANSITICI DÜŞÜNME VE KARAR VERME BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

A. Seda SARACALOĞLU⁵⁷³, Burcu DEMİRBAŞ NEMLİ⁵⁷⁴, Belma KOÇ⁵⁷⁵

ÖZET

İlkokulda düşünme becerilerinin önemi yadsınamaz bir konudur. Özellikle ilkokul düzeyi diğer eğitim basamaklarına temel oluşturduğu için bu eğitim basamağında kazanılan beceriler kişilerin yaşamı açısından oldukça önemli görülmektedir. Düşünme becerileri içerisinde doğumdan ölüme kadar her an kullanmak durumunda kaldığımız becerilerden biri karar verme becerisidir. Kişilerin yaşananlara dönüp bakarak gözden geçirmesine yarayan ve değerlendirmeyi de içeren becerilerden biri olan yansıtıcı düşünme becerisi de temel eğitimde kazandırılması gereken bir beceridir. Bu denli önemli görülen iki becerinin öğrencilere kazandırılması ve ilkokul öğrencilerinin bu becerileri ne düzeyde edindiğinin belirlenmesi de gerekmektedir. Bu nedenle araştırmanın amacı, ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin yansıtıcı düşünme ve karar verme becerileri arasındaki ilişkiyi belirlemektir.

Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, 2018 – 2019 Eğitim-Öğretim Yılı'nda; İstanbul ve Aydın İlleri'nde eğitim öğretim gören ilkokul öğrencileri; örneklemini ise, evrenden random (tesadüfi) örneklem yöntemiyle seçilen öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada verilerin toplanmasında öğrencilerin yansıtıcı düşünme düzeylerini belirlemek için Demirbaş (2012) tarafından geliştirilen "İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğrencileri İçin Yansıtıcı Düşünme Beceri Düzeyi Ölçeği (YDD)" kullanılmıştır. Öğrencilerin karar verme beceri algılarını belirlemek için ise Ada, Baysal ve Demirbaş-Nemli (2017) tarafından geliştirilen "İlkokul Öğrencileri İçin Marmara Karar Verme Beceri Algısı Ölçeği" kullanılmıştır. Elde edilen verilerin SPSS 17.0 paket program kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırmanın bulgularına çalışma tamamlandığında yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: *İlkokul, Yansıtıcı düşünme, Karar verme, Beceri.*

⁵⁷³ Prof. Dr., sedasaracal@gmail.com

⁵⁷⁴ Dr., Mehmet Zeki Obdan İlkokulu, Arnavutköy/İSTANBUL, bdemirbas@hotmail.com.tr

⁵⁷⁵ Lisansüstü Öğrencisi vd., Adnan Menderes Üniversitesi, bu-dem-@hotmail.com

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN PROBLEM ÇÖZME VE KARAR VERME BECERİSİNİN ÖĞRETİMİ KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Burcu DEMİRBAŞ NEMLİ⁵⁷⁶, A. Seda SARACALOĞLU⁵⁷⁷

ÖZET

Problem çözme becerisi her insanın ihtiyaç duyabileceği becerilerden biridir. Çünkü yaşamda karşımıza sürekli problemler çıkabilmekte ve problemler çözülmeyi beklemektedir. Problem çözme becerisi edinmemiş bir birey karşısına çıkan problemleri çözemeyebilir veya problemlere gerektiğinden fazla zaman ayırıp istenen sonuca ulaşamayabilir. Problem çözme becerisi gibi karar verme becerisi de yaşamın her alanında ve her yaşta kişinin kullandığı üst düzey düşünme becerileridir. Tüm yaşam boyunca kullanılan bu becerilerin öğretimi açısından ilkökul ilerleyen eğitim kademeleri için alt yapı niteliğinde değerlendirilmektedir. Eğitim kademelerinde her türlü bilgi veya becerinin öğretimi sorumluluğu öğretmenlerde olduğu için problem çözme ve karar verme becerilerinin öğretimi konusunda da öğretmenlerin görüşleri oldukça önemli görülmektedir.

Bu nedenle araştırmanın amacı sınıf öğretmenlerinin karar verme becerisinin öğretimine ilişkin görüşlerini belirlemektir. Araştırma nitel araştırma biçiminde desenlenmiştir. Çalışma grubunu İstanbul ve Aydın İlleri'nde görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Veri toplama yöntemi olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiş ve temalara ulaşılmıştır. Her tema için kodlama güvenilirliği oranı hesaplanarak araştırma bulgularında doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Araştırmanın bulgularına çalışma tamamlandığında yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Sınıf öğretmeni, Karar verme, Beceri, Beceri öğretimi.*

⁵⁷⁶ Dr., bdemirbas@hotmail.com.tr

⁵⁷⁷ Prof. Dr., Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları Ve Öğretim Anabilim Dalı, İzmir, sedasaracal@gmail.com

OSMANLI'DAN GÜNÜMÜZE YÖNETİM KURAMLARININ EĞİTİM YÖNETİMİNE YANSIMASI

Orhan YILMAZ⁵⁷⁸

ÖZET

Yönetim, örgüt amaçlarının etkili ve verimli olarak gerçekleştirilmesi maksadıyla, planlama, örgütleme, yürütme, koordinasyon ve kontrol fonksiyonlarına ilişkin kavram, ilke, teori, model ve tekniklerin sistematik ve bilinçli bir biçimde, maharetle uygulanmasıyla ilgili faaliyetlerin tümüdür. Eğitim sisteminin mevcut insan ve madde kaynaklarını etkili bir şekilde kullanarak önceden belirlenen temel politikalara ve amaçlara ulaşabilmek amacıyla gerçekleştirilen etkinlikler bütününe eğitim yönetimi denilmektedir. Eğitim yönetimi, devlet bürokrasisinin bir parçasını oluşturmaktadır. Eğitim kuramları; dayanılan felsefe, temel ilkeler vb. açısından klasik kuramlar, neo-klasik (davranışsal) kuramlar ve sistem yaklaşımı (çağcıl/modern) şeklinde kuramlara ayrılmaktadır. Osmanlı'nın son dönem reformlarından Cumhuriyet Dönemi devlet örgütlenmesine kadar, idari rejimi örnek alınan Fransa kamu yönetiminde reform, "devam eden bir şantiye ve bitmeyen bir yapıt" olarak görülür. Osmanlı devlet yönetiminde liyakat ilkesi, özellikle kuruluş ve yükselme döneminde ciddiyle uygulanmıştır. Cumhuriyet'in ilanından günümüze kadar geçen zaman zarfında kamu kurum ve kuruluşlarında meydana gelen yapısal değişiklikler, yönetim sisteminin ve onun bir parçası olan personel rejiminin yetersizliklerini ortaya koymuştur. Yapılan yasal düzenlemeler de bu yetersizliklere çözüm getirememiştir. Türkiye'de kamu personel rejimini düzenleyen temel kanun olan 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, liyakat ve kariyer sistemini benimsemiştir. Liyakat sisteminde, bir pozisyon için seçilen kişinin yeterli eğitimi, yeterli tecrübesi veya hem yeterli eğitimi hem de yeterli deneyimi olması aranır. Kariyer ise bir kimsenin normal olarak genç yaşlarda ilerleme umuduyla girdiği ve emekli oluncaya dek sürdürdüğü meslek hayatıdır. Eğitim yöneticilerinin seçiminde ve yetiştirilmesinde liyakat sistemi, kariyer ilkesi ile birlikte ele alınmalıdır. Türkiye'de okul yöneticileri, görevlerinin gerektirdiği bilgi ve becerilere sahip olmadan ve mesleklerine yönelik olumlu ve anlamlı tutumlar geliştirmeden görevlerine başlamak zorunda kalmaktadır. Bu durumun en önemli nedeni, Türkiye'nin eğitim sisteminde okul yöneticiliğinin hâlâ bir meslek olarak görülmemesi ve dolayısıyla sahip olmaları gereken mesleki yeterlilikleri kazandırabilecek herhangi bir eğitime, göreve başlamadan önce katılmamalarıdır. Gelişmiş toplumlarda, okul yöneticiliği; öğretmenlik mesleğinden gelen kişilerden oluştuğu, profesyonel bir alan olarak kabul edildiği, bunun için yöneticilerin belirli bilgi ve becerilerle donanmış olmaları gerektiği, bunu sağlamak için de yönetici adaylarının uzun süreli ve ciddi bir eğitimden geçmelerinin zorunlu olduğu görülmektedir. Okul yöneticileri; seçimle, yarışma sınavıyla veya kişisel dosyalarının incelenmesi ve mülakat yapılması gibi metotlarla belirlenmektedir. Okulların yönetiminden sorumlu eğitim yöneticileri, okulları önceden belirlenmiş amaçlara uygun olarak yaşatan kişilerdir. Eğitim politikalarının uygulanmasından sorumludurlar ve eğitim sürecinin ülke çıkarları ve evrensel eğitim anlayışı doğrultusunda yürütülebilmesi için başarılı yönetim faaliyetlerinde bulunmak zorundadırlar. Bu da okullardaki insan ve madde kaynaklarının etkili ve verimli bir şekilde kullanılmasını gerektirmektedir.

Araştırmanın örneklemini, Ankara ilinde Çankaya ve Yenimahalle ilçelerinde görev yapmakta olan farklı okul türlerine ait durum örneklemesiyle seçilen 30 yönetici oluşturmuştur. Nitel olarak

⁵⁷⁸ Öğretmen,orhanyilmaz06@yahoo.com

yürütülen durum çalışmasında veri toplama aracı olarak; araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Veriler betimsel analiz tekniğiyle analiz edilmiştir. Araştırmanın sonunda elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

Araştırmanın sonunda elde edilen bulgular doğrultusunda yöneticilerin geçmişten günümüze yönetim kuramlarına ilişkin yeterli bilgiye sahip olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Yönetim, Kuram, Eğitim yönetimi, Kariyer, Liyakat*

OKUL MÜDÜRLERİNİN DAVRANIŞLARININ ETİK İLKELER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Hasan Basri MEMDUHOĞLU⁵⁷⁹, Fatma KÖSEOĞLU⁵⁸⁰

ÖZET

Problem Durumu

Eğitimin temel sistemini okullar oluşturur. Eğitimin ve gelişmenin temel dinamiklerini oluşturan okulların etkili okullar olarak üstlendikleri toplumsal yükümlülükleri yerine getirmelerinde başat rolü yöneticiler oynar (Bursalıoğlu, 2002). Bu anlamda toplumsal kurumlar olarak okulun işlevlerini yerine getirmelerini sağlamada önemli rolü olan okul müdürlerinin (Başaran, 2000), başta öğrenciler, öğretmenler, veliler gibi okulun birincil paydaşları olmak üzere toplumun birçok kesimiyle ilişki içerisinde bulunması ve aydın kimliğiyle bu kesimleri etkileme potansiyeli bulunması hasebiyle davranışlarında etik ilkeleri ve değerleri gözetmesi toplumsal yaşam açısından çok önemlidir. Bu bağlamda okul müdürleri çeşitli etik sorun ve ikileme karşı karşıya kalabilmektedir (Taymaz, 2003).

Etik, insanların bireysel ve toplumsal ilişkilerinin temelini oluşturan değerleri, normları, kuralları ahlaki yönden araştıran, tutum ve davranışları belirleyen veya sınırlayan, var olan ilkeleri irdeleyen ahlaki felsefedir (Yatkın,2008). Okul yöneticilerinin görevlerini yaparken mevcut yasa ve politikalar kadar mesleki etik ilkelerine de uygun davranışlar sergilemeleri beklenir (Taymaz, 2003). Okul müdürünün mesleki etik ilkelere uygun davranışlar sergilemesi okulun etkililiğinin ve toplam niteliğinin artması açısından önemlidir. Öğrencilerin çoğunlukla rol model aldıkları öğretmenlerin ve yöneticilerin etik davranışlar sergilemeleri, öğrencilerin doğru davranışları örnek almaları ve içselleştirerek bunları sergilemelerini etkileyecektir. Bunu sağlayacak örgütsel ortamı oluşturmada başat rolü okul müdürü oynar (Erdoğan, 2007).

Kısaca, okullar toplumun kültürünü oluşturan ve gelecek nesillere taşıyan örgütler olduğundan burada etik atmosferin yaratılması ve etik ilkelerin davranışa dönüştürülmesi tüm toplumu etkileyecektir. Bu nedenle okul müdürünün, okuldaki öğretmen ve öğrencilere etik davranışlar sergileme açısından da örnek olma zorunluluğu bulunmaktadır (Erdoğan, 2007).

Bu bağlamda bu araştırmanın amacı, kamu okullarında görev yapan öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin davranışlarında etik ilkelere ne derece uygun davrandıklarını belirlemektir.

Araştırmanın Yöntemi ve Veri Analizi

Tarama modelindeki araştırmanın evrenini, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Van ilindeki ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Evrenden basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen 311 öğretmen araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri Aydın (1997) tarafından geliştirilmiş olan Eğitim Yönetiminde Etik İlkeler anketi kullanılarak elde edilmiştir. Anketler, öğretmenlere elden dağıtılmış ve ya-nıtlandıktan sonra toplanmıştır. Toplanan anketler uygun betimsel istatistikler ve parametrik testlerle analiz edilmiştir.

⁵⁷⁹ Prof. Dr., hasanbasri@siirt.edu.tr

⁵⁸⁰ Lisansüstü Öğrencisi vd., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalı, Van, koseoglu.fatma17@gmail.com

Bulgular ve Sonuç

Araştırmanın sonucunda ğretmen algılarına göre okul müdürlerinin genellikle etik ilkelere uygun davranışlar sergiledikleri saptanmıştır. Yaş, cinsiyet, kıdem, atanma şekli ve okul türü değişkenlerine göre ğretmen algılarında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: *Etik, Etik davranış, Etik ilkeler, Okul müdürleri*

OKULÖNCESİNDE ALGORİTMİK DÜŞÜNME BECERİLERİNE GİRİŞ VE OYUN-TEMELLİ KODLAMA EĞİTİMİ; AKILLI BEBEKLER AKADEMİSİ (ABA) ÖRNEĞİ

M. Semih SUMMAK⁵⁸¹, Nursel KARADUMAN⁵⁸²

ÖZET

Algoritmik düşünme; analitik düşünme, problemlerin farkına varma-problemleri tanımlama ve olası çözümler için kusursuz yolu/yolları bulma ve uygulama (Futschek, 2006) olarak tanımlanabilecek yaşamsal bir beceridir. Aslında günlük yaşamda, başarılı her eylemi bir işlem/hareket dizgesini dikkate alarak tasarlamak ve sonuçlandırmak gerekmektedir. Bu yönüyle algoritmik düşünme becerisinin mantık-akıl yürütmeye dayalı bir yaşam pratiği olduğu söylenebilir. Mantıklı ve sebep-sonuç döngüsünü öngörerek düşünme, deneyime dayalı eğitimler yoluyla öğretilen bir beceridir. Bilgisayar programlama temelde, algoritma oluşturma ve kod yazma becerilerine dayanan ve üst düzey düşünme süreçlerini (high-order thinking skills) işe koşmayı gerektiren bir alandır (diSessa, 2000). “Pedagojik açıdan ele alındığında programlama, öğrencileri algoritmik düşünmeye yönlterek problem çözerken analiz yapma, bilgiyi örgütleme (organize etme) ve düşüncelerini mantık süzgecinden geçirerek kusursuz ve net bir şekilde yapılandırma olanağı sunar” (Fessakis, Gouli ve Mavroudi, 2012: 87). Bilgi toplumunun anahtar becerisi olarak tanımlanan dijital okur-yazarlık, “yeni kuşakları geleceğe hazırlamada bilgisayar-temelli düşünmeye dayanan yeterliklerle ilişkilendirilmektedir” (Cho ve Lee, 2017: 4385).

Algoritmik düşünme becerilerinin erken yaşlarda geliştirilmesine yönelik olarak, bu tür bilişsel yeterliklerin okulöncesi çocuklarının soyut kavrama sınırlarının ötesin geçen bir kavrama düzeyi olduğu görüşünde olanlar vardır (Mittermeir, 2013). Öte yandan, henüz okuma-yazma becerilerini kazanmamış okulöncesi, 5-6 yaş grubundaki, çocukların da basit algoritmalarından oluşan kodlar yazarak, oyun formunda, programlamaya giriş yapabilecekleri konusunda öncü araştırma bulguları mevcuttur (Di Lieto ve arkd.2017, Karadeniz, Samur ve Özden 2014, Futschek ve Moschitz, 2010).

Araştırma, nitel araştırma bağlamında, içsel (intrinsic) ve açılımlayıcı (exploratory) bir örnek olay olarak desenlenmiştir. “İçsel örnek olay, araştırmacının özel-seçilmiş bir grup, bir birey, bir durum, bir örgüt veya bir program hakkında daha derin bir bilgi/anlayış elde etmeye çalıştığında tercih edilebilecek bir yaklaşımdır” (Hancock ve Algozzine, 2006, s.32). ABA’da (Okulöncesi Bilim-Sanat Akademisi-Gaziantep) ana sınıfına devam eden öğrencilerden kodlama eğitimine katılan çocuklar amaçlı örneklem yöntemiyle belirlenmiştir.

İkinci yazar, programın bizzat yürütücüsü ve katılımcı gözlemci olarak araştırmada yer almıştır. İlk yazar, algoritmik düşünme ve kod yazma etkinliklerinden oluşan programın tasarımında ve kullanılacak robotların ve yönergelerin belirlenmesi sorumluluğunu üstlenmiş ve dış gözlemci olarak araştırma sürecine bizzat katılmıştır. Veriler, 2017-2018 öğretim yılında, (toplamda 20-25 saat) haftada bir gün ve yaklaşık 1,5 saatlik uygulamalı oturumlar şeklinde yapılan derslerden, gözlem ve uygulamayı bizzat yürüten öğretim rehberinin yansıtıcı değerlendirmeleri yoluyla derlenmiştir.

⁵⁸¹ Doç.Dr., summaksemih@gmail.com

⁵⁸² Öğretmen, ABA-Okul öncesi Bilim-Sanat Akademisi -Şehitkâmil Gaziantep, nrslkrdm27

Katılımcılar, 6 yaşında, okuma-yazma bilmeyen ve ana sınıfına devam eden 14 erkek, 6 kız toplam 20 öğrencidir. ABA'da özel olarak düzenlenen 8 kişilik "Kodlama Atölyesinde" yapılan uygulamalı derslerde "Blue-bot" (www.blue-bot.us) isimli, tabletlerle bağlantılı olarak yönlendirilebilen robotlar kullanılmıştır. Atölyedeki ders saatleri dışında, tüm çocukların code.org sitesindeki kodlama egzersizlerini, okuldaki ilerleme düzeyine paralel olarak evde anne-babalarıyla yapmaları önerilmiştir. Katılımcı gruptaki çocukların hepsinin, farklı sıklıkta ve süreklilikte olmak kaydıyla, code.org sitesinde kodlama döngüleri üzerinde çalıştıkları rapor edilmiştir. Çalışmada başlangıç düzeyi ile 25 saatlik uygulamalı eğitim süreci sonunda elde edilen kazanımlar üzerinden, katılımcı grubun görece başarısı değerlendirilmiştir.

Araştırmada elde edilen temel bulgular dikkate alındığında, 6 yaş çocuklarının, uygun müfredat ve öğrenme deneyimleri eşliğinde, basitten ileri düzeye (kendi bilişsel yeterliklerine göre) kadar kod oluşturmayı öğrenebildikleri görülmüştür. Bunun ötesinde, çocukların kodlama eğitimi sürecinde geliştirdikleri sosyal becerilerin (işbirlikli çalışma, sırasını bekleme ve arkadaşına yardım etme gibi...) yanı sıra bir takım soyut düşünme becerileri geliştirdikleri de somut bulgularla desteklenmiştir. Bu konuda mevcut kuramların, tekrar edecek çalışmalarla sınanabileceği, araştırmacılar için dikkate değer bir öneri olabilir. Bu çalışma daha öncesinde, 5-6 yaş okulöncesi çocuklarından oluşan (N=24) bir katılımcı grupta yapılan pilot uygulamanın devamı olmak bakımından, nispeten, güvenilir ve tekrarlı veriler sunmaktadır. Bu yaş grubunun algoritma oluştururken geliştirdiği soyut düşünme becerisi araştırmanın en dikkate değer bulgusu olarak görülebilir.

Anahtar Kelimeler: *yenilik, okul öncesi, kod yazma, algoritma, örüntü*

TÜRKİYE'DE EĞİTİM BİLİŞİM AĞI (EBA) İLE İLGİLİ YAPILMIŞ OLAN AKADEMİK BİLİMSEL ÇALIŞMALARIN İÇERİK ANALİZİ

Nurcan KORKMAZ⁵⁸³, Alper HACIOĞLU⁵⁸⁴

ÖZET

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de gelişen teknolojinin sonucu olarak eğitimde ve öğretim süreçlerinde teknoloji kullanılması kaçınılmaz olmuştur. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitim sürecindeki asıl araçlardan biri haline gelmesi, öğrencilerin ve öğretmenlerin teknolojiyi aktif kullanımının sağlanması amacıyla Milli Eğitim Bakanlığınca 2011-2012 öğretim yılında 17 ilde 51 okulda FATİH (Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) projesinin pilot uygulamasına başlanmıştır. 2017-2018 eğitim-öğretim yılı itibarıyla FATİH Projesi kapsamında 432 bin 288 adet etkileşimli tahta okullara kurulmuş ve 15 bin 103 okulda, 1 milyondan fazla uç kurulumu yapılmıştır.

FATİH Projesi kapsamında bilişim teknolojilerinin ders ortamlarında etkin kullanımının sağlanması için e-içeriklere duyulan ihtiyaç Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden tasarlanan alt yapı ile karşılanmaktadır. EBA 2013 yılından itibaren Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (YEĞİTEK) tarafından her bir bireyin kullanımına ücretsiz olarak sunulan çevrimiçi bir sosyal eğitim platformudur.

2016-2017 eğitim-öğretim yılında Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmî eğitim kurumlarında görev yapan 904 bin 679 öğretmen, örgün eğitimde öğrenim gören toplam öğrenci sayımız 17 milyon 702 bin 938’dir. Görsel, işitsel açılardan zenginleştirilmiş içerikleriyle, EBA öğretmenlerin dersleri daha aktif ve etkili olarak işlenmesini, öğrencileriyle eğitsel paylaşımlarda bulunabilmelerini, diğer öğretmen arkadaşlarıyla beraber etkili bir şekilde iş birliği yapabilmelerini, öğrencilerin ise, okul dışında kendi başlarına tekrar edebilmelerini, istediği zaman istediği konuya çalışabilmesini, sınıf arkadaşları ve öğretmenleriyle beraber çalışabilmesini, iletişim içinde olabilmelerini ve paylaşımda bulunabilmesini amaçlamaktadır.

Eğitimde uygulamaya konulan yeni teknoloji ve yöntemlerin işlevselliğini ve etkisini anlamının en önemli yollarından biri konu ile ilgili alanda yapılmış olan akademik-bilimsel çalışmaları incelemektir. Yaklaşık 19 milyon kişiye hitap eden bu platformun 5 yıllık süre içinde nasıl işlediği, aksayan yönlerinin neler olduğu ve amacına ne kadar ulaştığına dair akademik çalışmalar büyük bir önem arz etmektedir. Bu nedenle bu çalışmada EBA ile ilgili yürütülmüş olan akademik çalışmaların içerik analizi yapılacaktır. EBA’ya ilişkin okullardaki durum ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi modelinde yürütülecektir. Bu bağlamda 2013 yılından itibaren EBA ile ilgili yürütülmüş olan lisansüstü tezleri ve hakemli dergilerde yayımlanmış olan makaleler incelenecektir. Bu çalışmaların EBA’yı hangi açılardan (öğrencilerin akademik başarısına etkisi, öğrencilerin tutum ve ilgilerine etkisi, öğretmenlerin EBA ile ilgili görüşleri, öğretmenlerin EBA kullanım alışkanlıkları, EBA’nın içerikleri vb.) ele aldıkları ve araştırma sonuçlarının neler olduğu sınıflandırılacaktır. Bunun için kategoriler belirlenecek ve metinlerin içerik analizinde, verilerin yorumlanmasında Nvivo programından yararlanılacaktır.

⁵⁸³ Öğretmen, nurcankorkmaz@gmail.com

⁵⁸⁴ Öğretmen, Şehit Rıdvan Süer Anadolu Lisesi Ayaş /Ankara, alperhagi08@hotmail.com

Araştırma henüz tamamlanmamıştır. Sonuçlar daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Akademik alışma, Eba, Fatih Projesi,*

MESLEKİ VE TEKNİK ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA OKUL TERKİ: NEDENLERİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Selçuk Yusuf ARSLAN⁵⁸⁵, Arzu DONAT⁵⁸⁶

ÖZET

Birleşmiş Milletler (2014) Binyıl Kalkınma Hedefleri izle raporunda 2012 yılında 58 milyon çocuğun okulu terk ettiği belirtilmektedir. Bu durumun Binyıl Kalkınma Hedeflerine ulaşılmasında engel teşkil edeceği ifade edilmektedir. OECD (2015) tarafından yayınlanan Bir Bakışta Eğitim 2015 raporunda Türkiye’de ortaöğretime katılan öğrenci oranı %69 olarak verilmektedir. OECD ülkeleri ortalaması ise %84’dür. Ayrıca bu %69’luk dilimin yaklaşık %6’sının (350000 öğrenci) da çeşitli nedenlerle eğitim öğretimin dışına çıktığı belirtilmektedir. Avrupa Komisyonu (2013) tarafından yayınlanan Eğitimi Erken Terk Durum Raporunda Türkiye’nin, okulu erken terk etme oranında Avrupa’daki en yüksek orana (%43, 2012 yılına göre) sahip olan ülke olduğu ifade edilmektedir. OECD (2009) verilerine göre Türkiye’de 25-34 yaş aralığında ortaöğretime tamamlamayanların oranı %58 olarak belirtilmektedir. Bu oranın tüm OECD ülkeleri arasında en yüksek seviye olduğu görülmektedir. Ulusal veriler bakıldığında da durumun değişmediği görülmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı 2015-2019 Stratejik Planı’nda yer alan verilere göre 2014 yılında ortaöğretim öğrencilerinin %34,8’inin 20 günün üzerinde devamsızlık yaptığı ifade edilmektedir. Bununla birlikte, okul terki oranının %38,2 olduğu görülmektedir (MEB, 2015).

Okul terki ekonomik ve sosyal sonuçları beraberinde getirmektedir. Sonuçların farkında olan ülkeler, öğrencilerin eğitim sisteminde daha fazla kalmasına yönelik politikalar geliştirmektedir (Sunar, 2016). Türkiye de okul terkine yönelik politikalar geliştirmektedir. Onuncu Kalkınma Planı eğitim hedeflerinden birinin de okul terkinin azaltılmasına yönelik olduğu görülmektedir (Kalkınma Bakanlığı, 2014). MEB 2015-2019 Strateji planında da okul terki azaltmak amacıyla “Ortaöğretime Uyum Programı” çalışmasının yaygınlaştırılacağı belirtilmektedir.

Bu çalışmanın amacı ortaöğretim düzeyinde okul terkinin nedenlerini ve önlenmesine yönelik çözüm önerilerini, okul terki yaşayan öğrenciler ve öğretmenlerin görüşlerinden yararlanarak ortaya çıkarmaktır. Bu amaç doğrultusunda öğrencilere yönelik aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır;

1. Okulu bırakma nedenleriniz nelerdir?
2. Okulu bırakmanıza ailenizin tepkisi nasıl oldu?
3. Okul dışındaki hayatın çekici yanları nelerdir?
4. Ne olsaydı okulu bırakmazdın?

Çalışma grubundaki öğrencileri daha önceden tanıyan öğretmenlere yönelik aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır;

1. Öğrencilerin okul terki nedenleri nelerdir?
2. Okul terkine yönelik çözüm önerileri nelerdir?

⁵⁸⁵ Lisansüstü Öğrencisi vd., selcukarslan2013@gmail.com

⁵⁸⁶ ,, arzudonat.edu@gmail.com

Araştırmada nitel araştırma deseni kullanılmış, görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Görüşme (mülakat) tekniği, kişilerden belli bir konuda duygu ve düşüncelerini alma etkinliği olarak tanımlanmaktadır (Sönmez ve Alacapınar, 2014). Görüşmeler, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında okul terkinin nedenlerini ve çözüm önerilerini okul terki yaşayan öğrenciler ve öğretmenlerin görüşlerinden yararlanarak ortaya çıkarmayı amaçlayan yarı yapılandırılmış görüşme formlarıyla yapılmıştır. Görüşme formlarında 4 adet açık uçlu soruya yer verilmiştir. Ayrıca öğretmenlere yönelik de 2 adet açık uçlu soru hazırlanmıştır.

Araştırmada nitel araştırmada kullanılan amaçlı örneklem yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örneklem tekniği kullanılmıştır. Bu örnekleme yönteminin, zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların çalışılmasına olanak sağladığı belirtilmektedir. Amaçlı örnekleme yönteminin çoğu zaman olgu ve olayların ortaya konulmasında ve açıklanmasında yararlı olduğu ifade edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Araştırmanın çalışma grubunu Ankara ilinde, okul terki yaşamış 12 öğrenci ve 6 öğretmen oluşturmaktadır. Öğretmenler bu 12 öğrencinin daha önce dersine giren öğretmenlerden seçilmiştir.

Görüşme formunun hazırlanması için öncelikle araştırmanın amacına uygun olacak açık uçlu sorular belirlenmiş, buna yönelik bir soru havuzu oluşturulmuştur. Nihai görüşme formunun hazırlanmasında üç alan uzmanından yardım alınmış ve kapsam geçerliği sağlanmıştır. Bu şekilde dört adet açık uçlu soru hazırlanmış ve soruların açık, anlaşılır ve amacına hizmet edebilirliğinin test edilmesi için iki öğrenci ve iki öğretmenle pilot uygulama yapılmıştır. İlgili çalışmalar sonunda forma son şekli verilmiş ve bu şekilde ana uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmış, toplanan veriler kodlara dönüştürülerek, araştırma amacı doğrultusunda daha önceden belirlenmiş kategoriler altında toplanmıştır.

Bu araştırma ile ortaöğretimde okul terkinin nedenleri ve çözüm önerilerine ilişkin görüşler belirlenmeye çalışılmıştır. Bir ülkede okul terki oranları o ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel koşulları hakkında ipucu verebilmektedir. Okul terkinin öneminin farkında olan toplumlar, bu sorunu çözebilmek için politikalar geliştirmektedir. Okul terkinin uzun vadeli sonuçları değerlendirildiğinde hem birey hem de toplum açısından olumsuz sonuçlar doğuracağı açıktır.

Anket sonuçlarına verilen cevaplara bakıldığında anne ve babası ayrı olan öğrencilerin neredeyse tamamına yakınının okul terki yaşadığı görülmektedir. Özer, Gençtanırım ve Ergene (2011) çalışmalarında öğrencilerin destek görmesi durumunda okul terki davranışının azaldığını belirtmektedir. Bu durum anne ve babası ayrı yaşayan öğrencilerin destek görmeye yaşadıkları eksikliğin bir nedeni olabilir. Ayrıca Tamer (2014) de anne babanın birlikte olduğu durumlarda okul terkinin daha az yaşandığını belirtmektedir. Her iki çalışma da ilgili çalışmanın sonuçlarını desteklemektedir. Dikkat çeken başka bir bulgu ise görüşülen öğrencilerin 4’de 3’ünün 9. sınıfta okulu terk etmesidir. Ancak Şimşek (2011) yaptığı çalışmada en fazla terkin 11. sınıfta yaşandığını saptamıştır. Bu iki çalışmanın sonuçlarının çeliştiği görülmektedir.

Araştırmada ilk olarak öğrencilere göre okul terkinin nedenlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Buna göre başarısızlık, devamsızlık, ilgisizlik, ailevi sorunlar ve uyum başlıca nedenler olarak ifade edilmiştir. Yapılan benzer çalışmalarda (Şimşek, 2011; Bayhan ve Dalgıç, 2012; Yorğun, 2014; Tamer, 2014) da bu sonuçlara ulaşılmıştır. Çalışma grubundaki öğrencilerin büyük çoğunluğunun daha önce dersine giren öğretmenlere göre ise maddi sorunlar, ilgisizlik ve disiplin sorunlarının okul terkinin nedenleri olarak öne çıktığı görülmektedir. Belirtilen nedenler büyük ölçüde örtüşse de öğretmenlerin birincil neden

olarak gösterdikleri maddi sorunların hiçbir öğrenci tarafından neden olarak belirtilmediği görülmektedir. Bu durum öğrencilerin araştırmacılara maddi sorunlarını söylemekten çekindiklerinin bir sonucu olabilir.

Araştırmanın ikinci alt probleminde okul terki sonrası ailelerin tepkisi sorulmuş ve öğrencilerin yarısı kızgınlık cevabı verdiği görülmüştür. Buna ek olarak üzüntü ve destek de verilen diğer cevaplar olarak göze çarpmaktadır. Tamer (2014) okul terki ile anne-baba yaş ortalamasını incelediği çalışmasında yaş ortalaması ile okul terki arasında ters orantı olduğunu ifade etmektedir. Dolayısıyla okul terki yaşayan öğrencilerin anne-baba yaş ortalamasının düşük olduğu saptanmıştır. Bu çalışmada tespit edilen okul terki sonrası ortaya çıkan kızgınlık durumunun sebebi anne ve babaların tecrübesizliğinden kaynaklanan ani tepkiler olabilir.

Araştırmada üçüncü olarak okul dışındaki hayatın çekici yanları belirlenmeye çalışılmıştır. Öğrenciler ağırlıklı olarak daha çok boş zamanları olduğunu ve sosyal hayatlarının daha iyi geçtiğini belirtmiştir. Bu durum okul terki sonrası öğrencilerin yaygın eğitime devam etmediği ve iş hayatına atılamadığının göstergesi olabilir.

Araştırmada son olarak hem öğrenci hem de öğretmen görüşlerine göre okul terkine yönelik çözüm önerileri belirlenmiştir. Öğrencilerin %83,33'ü destek görmeyen en önemli çözüm olduğunu ifade etmiştir. Burada algılanan sosyal desteğin önemi ortaya çıkmaktadır. Gerek okuldaki öğretmenler ve rehberlik servisi, gerekse aileden görülecek destek son derece önem kazanmaktadır. Okuldaki desteğin yeterince olmamasının nedeni tekli öğretime geçilmesi sonucu okullardaki öğrenci sayısının fazlalığı olabilir. Taylı (2008) da çalışmasında doğru yönlendirmenin önemini vurgulayarak bu sonuçları desteklemektedir. Öğretmenlerin okul terkine yönelik çözüm önerilerine bakıldığında etkili rehberlik ve sosyal aktivitelerin artırılmasının ağırlıkta olduğu; ders saatlerinin azalması, okulun fiziki koşullarının iyileştirilmesi ve veli işbirliğine dikkat çekilmektedir. Yapılan benzer çalışmalarda (Şimşek, 2011; Bayhan ve Dalgıç, 2012; Yorğun, 2014) da bu sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Okul, Terk, Ortaöğretim, Okul terki*

İLKOKUL VE ORTAOKUL YÖNETİCİLERİNİN ÖRGÜTSEL BAĞLILIK DÜZEYLERİ (ELAZIĞ İLİ ÖRNEĞİ)

Halil TAŞ⁵⁸⁷, Nurcan ÇALIŞKAN⁵⁸⁸, Perihan CENGİZ ÖZGENÇ⁵⁸⁹, Mustafa AYDOĞAN⁵⁹⁰

Mail: mustafa_aydogan23@hotmail.com

Vali Tevfik Gür Ortaokulu Sosyal Bilgiler Öğretmeni

ELAZIĞ

Tel:05053058758

Fırat GÜREŞ

Mail: arashan27@hotmail.com

Şahsuvar İlkokulu Sınıf Öğretmeni ELAZIĞ

Tel:05058282785⁵⁹¹

ÖZET

Giriş

Okul yöneticiliği gelişmeleri takip eden, yeniliklere açık olan, bulunduğu çağı yakalama ve kendini sürekli yenileme çabası içinde olan bir meslektir. Okul yöneticiliğinin devamlı kendini yenileyen bir meslek olması beraberinde örgütsel bağlılığı getirmektedir. Örgütsel bağlılık, kurumda bulunan iş görenlerin örgütün amaçları ile bütünleşip, örgütün amaçlarına içten bağlanması şeklinde tanımlanabilir.

İyi lider, donanımlı bir okul yöneticisi örgütün amaçlarıyla kendini özdeşleştirmiştir. Örgütün amaçları ile özdeşleşen yöneticiler, gelişmelere ve yeniliklere açık olup, öğretmenleri de desteklemektedirler. Örgütsel bağlılığı olan bir yöneticiyle çalışan öğretmenler de örgütün gelişmesi için sürekli katkı sağlayacak görüşler sunup, kararlar alacaklardır.

Yapılan alan yazın taramasında, yöneticilerin örgütsel bağlılığı konulu bazı çalışmaların mevcut olduğu görülmüştür. Elazığ ili merkezi, ilçe, belde ve köylerinde bulunan ilkokul ve ortaokul yöneticilerine "Örgütsel Bağlılık Ölçeği" uygulanarak, örgütsel bağlılık düzeyinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Amacı

⁵⁸⁷ Dr., egitimci1@hotmail.com

⁵⁸⁸ Öğretmen, MEB/Cumhuriyet İlkokulu Sınıf Öğretmeni Mecitözü/ÇORUM, nurcancaliskan06061919@hotmail.com

⁵⁸⁹ Öğretmen, MEB/Şehit Piyade Çavuş Suat Çağlar İlkokulu Sınıf Öğretmeni Alacakaya/ELAZIĞ, yusufardam23@hotmail.com

⁵⁹⁰ Sosyal Bilgiler Öğretmeni, Vali Tevfik Gür Ortaokulu, mustafa_aydogan23@hotmail.com

⁵⁹¹ Sınıf Öğretmeni, Şahsuvar İlkokulu, arashan27@hotmail.com

Bu araştırmada, ilkokul ve ortaokul yöneticilerinin örgütsel bağlılık düzeylerinin cinsiyet, kıdem, görev yapılan yerleşim yeri ve mezun olunan bölüm değişkenleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. İlkokul ve ortaokulda görev yapan yöneticilerin örgütsel bağlılık düzeyleri nasıldır?
2. İlkokul ve ortaokulda görev yapan yöneticilerin cinsiyetleri ile örgütsel bağlılık düzeyleri arasında bir ilişki bulunmakta mıdır?
3. İlkokul ve ortaokulda görev yapan yöneticilerin mesleki kıdemleri ile örgütsel bağlılık düzeyleri arasında bir ilişki bulunmakta mıdır?
4. İlkokul ve ortaokulda görev yapan yöneticilerin görev yaptıkları yerleşim yeri ile örgütsel bağlılık düzeyleri arasında bir ilişki bulunmakta mıdır?
5. İlkokul ve ortaokulda görev yapan yöneticilerin mezun oldukları bölüm ile örgütsel bağlılık düzeyleri arasında bir ilişki bulunmakta mıdır?

Araştırmanın Önemi

Bu çalışma, ilkokul ve ortaokulda görev yapan yöneticilerin örgütsel bağlılık düzeylerinin belirlenmesi açısından önem taşımaktadır. Ayrıca bu çalışma, ilkokul ve ortaokulda görev yapan yöneticilerin cinsiyet, kıdem, mezun oldukları bölüm ve görev yaptıkları yerleşim yeri değişkenleri ile örgütsel bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koyma açısından önem taşımaktadır. Bu çalışmanın, ilkokul ve ortaokulda görev yapan yöneticilerin örgütsel bağlılık düzeylerinin çeşitli değişkenler bağlamında tespit edilmesi ve bu düzeyinin artırılarak mesleki gelişime, bireysel, ve kurumsal başarı sağlayıcı yönde öneriler geliştirmesi açısından alana önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Tarama modeli niteliğinde olan bu çalışmada veriler 101 ilkokul ve ortaokul yöneticisine uygulanan “Örgütsel Bağlılık Ölçeği” ile elde edilmiştir. Balay tarafından geliştirilen “Örgütsel Bağlılık Ölçeği” araştırmacıdan gerekli izinler alınarak kullanılmıştır. Verilerin analizinde t-testi ve varyans analizlerinden faydalanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Elazığ il genelinde (merkez, ilçe, belde ve köy) Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ilkokul ve ortaokullarda görev yapan 101 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Çalışma grubunu oluşturan 101 okul yöneticisinin 30'u kadın, 71'i erkektir. Araştırmanın örneklem seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Bulgular

Araştırma süreci devam etmektedir.

Sonuç-Tartışma

Bulgular, ilgili araştırma sonuçları doğrultusunda yorumlanıp tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Okul yöneticisi, örgütsel bağlılık, öğretmen*

TÜRKÇE ÖĞRETİMİNE YÖNELİK EYLEM ARAŞTIRMALARI ÜZERİNE SİSTEMATİK DERLEME ÇALIŞMASI

Mukime GÜLEN CANLI⁵⁹², Yusuf TEPELİ⁵⁹³

ÖZET

Son yıllarda eğitim öğretim faaliyetlerinde sorunların belirlenerek düzeltilmesine yönelik araştırmalar önem kazanmaya başlamıştır. Bu araştırmalardan biri de eylem araştırmalarıdır. Eylem araştırmaları toplumsal değişim ve gelişime odaklanılarak geliştirilmiş bir araştırmadır (Saban ve Ersoy, 2017). Eylem araştırmaları mevcut durumu değiştirmeye kaliteyi artırmaya yönelik uygulamaya dayalı araştırmalar olduğundan eğitim öğretim faaliyetlerinin her alanında uygulanmaya ve önemini artırmaya başlamıştır. Türkçe öğretimi alanında da önemli bir yere sahip olan eylem araştırmalarıyla Türkçe öğretiminde görülen sorunların tespit edilmesi ve çözülmesine katkı sağlaması beklenmektedir. Bu nedenle öncelikli olarak Türkçe öğretiminde yapılan eylem araştırmaları gözden geçirilecek ve sistematik olarak incelenecektir.

Bu araştırmada, Türkçe öğretimine yönelik yapılmış eylem araştırmalarının sistematik bir derlemesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın Türkçe öğretiminde yeni çalışmalara ışık tutacağı, yapılan sistematik derleme sayesinde yapılacak araştırmaları kolaylaştıracağı, öğretmenlere Türkçe derslerinde görülen sorunların çözümünde ve yöntem, teknik seçiminde faydalı olacağı düşünülmektedir.

Türkçe öğretimine yönelik okul öncesi, ilkokul, ortaokul, lise ve lisans düzeyinde yapılmış eylem araştırmalarını kapsayacak olan bu çalışma, sistematik inceleme yöntemiyle desenlenecektir. Sistematik incelemeler bir konu üzerindeki bütün çalışmaların derlenmesini, eleştirel değerlendirilmesini, ve tarafsız sentezlenmesini sağlar (Atılğan ve Engin, 2017). Araştırmada Türkçe eğitimi alanında yapılmış makaleler, yüksek lisans ve doktora tezleri taranacaktır. Türkçe öğretimine yönelik yapılmış eylem araştırmalarının türü, amacı, konusu, örnekleme, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri analizi ve araştırma sonuçları incelenecektir. Araştırmada ulaşılan sonuçlar sistematik olarak sınıflandırılacak ve değerlendirilecektir.

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Türkçe öğretimi, eylem araştırması, sistematik derleme*

⁵⁹² Lisansüstü Öğrencisi vd., canli-mukime@hotmail.com

⁵⁹³ Prof. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Ana Bilim Dalı, Antalya, ytepel@akdeniz.edu.tr

MEGA-ÇOKLU BÜTÜNCÜL YAKLAŞIMIN KURAMSAL DAYANAĞI GESTALT KURAMI

Veli BATDI⁵⁹⁴

ÖZET

Bilimsel alanyazındaki araştırmalar farklı konular olduğu gibi farklı yöntemler de içerebilmektedir. Bazı çalışmalar sadece nitel; bazıları nicel; bazıları ise hem nitel hem de nicel boyutlu olabilmektedir. Özellikle son zamanlarda iki yöntemin bir arada kullanılmasını içeren ve karma yöntem olarak adlandırılan çok yönlü araştırmalar dikkat çekmektedir. Bu tür araştırmaların bilgiye ulaşmada farklı pencerelerden bakma imkânı sunduğu gerçeğinden hareket ederek alanyazına mega-çoklu bütüncül yaklaşım (M-CBY) adıyla yazar tarafından kazandırılan çok daha kapsamlı olan bu yeni yönelimin ayrıntılarına değinmek bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır. M-ÇBY bilimsel nitelikteki araştırmalarda hem nitel hem de nicel yöntemlerin, farklı istatistiksel programlar aracılığıyla ve disiplinler arası anlayışıyla kullanılmasına dayalı; çalışma konusuna ilişkin geniş çaplı bilgiye ulaşma amacı olan bir yaklaşım olarak açıklanabilir. Bu kapsamda, M-ÇBY'nin dayandığı bazı temellerden bahsetmek gerekmektedir. Buna göre, M-ÇBY Gestalt psikolojisine dayalı olarak bir bütünü kendini oluşturan parçaların bir araya gelmesiyle oluşan bütünlüğü kapsamaktadır. Diğer bir anlatımla, bir bütünü aslında kendisini oluşturan parçaların tek tek ifade ettiklerinden değil; o parçaların bir araya geldikten sonra oluşturduğu genel toplamdan meydana gelmektedir. Bu durumda, Gestalt kuramına göre birey, dışardan gelen uyarıcıları soyutlayarak almak yerine bir bütünü (gestalt) olarak algılamaktadır. Sözelimi, bir resimde, resmi oluşturan çizgilerin (parçalar) değil, bu çizgilerin anlamsal bir şekilde bir araya gelerek oluşturduğu resmin tümünden bütünsel anlam görülebilmektedir. Dolayısıyla anlam çıkarılması gereken durum Gestalt kuramına göre bütünü, parçaların toplamından daha fazla olduğu yorumudur. Bu durumda, M-ÇBY kapsamında yer alan üç aşama ile her aşamada bulunan alt aşamalar aracılığıyla bütüncül bilgiye ulaşılması sağlanabilmektedir. Sonuç olarak parçaların bir araya getirilmesinin ardından ortaya çıkan genel sonuç ile bu sonuçtan çıkarılan öneriler bütüne ulaşmayı sağlayacaktır.

Bu araştırma, M-ÇBY kavramının detaylandırılması ve dayandığı Gestalt kuramının açıklığa kavuşturulması ile okuyucuda bu noktada farkındalık yaratılması amacıyla konuyla ilgili ulusal ve uluslararası kaynakların taranması yer almaktadır. Bu amaçla ScienceDirect, Web of Science, Taylor & Francis Online, Ebsco Host, ProQuest Dissertations & Theses Global, YÖK Ulusal Tez Merkezi, Google Scholar veri tabanlarından yapılan taramalarda çalışmanın kapsamı ve genel sonuçlara ulaşması amaçlanmıştır. Kavramsal boyuta dayalı bu çalışmanın verileri doküman analiziyle toplanmıştır. Bu bağlamda mevcut araştırmada yerli ve yabancı kaynaklar taranarak ulaşılan M-ÇBY'ye dayalı bütünü bulgular paylaşılmış ve yorumlanmıştır. Araştırmanın deseni olarak kuram oluşturmadan yararlanılmıştır. M-ÇBY gerçek yaşam bağlamındaki bir fenomen üzerine kuruludur ve bu nedenle de mevcut teorilerden farklı olarak yeni teoriler oluşturma potansiyeli içermeye olduğu için mevcut yaklaşımlara dayalı yeni bir yaklaşım oluşturmak veya geliştirmek isteyen bir araştırmacının kuram oluşturma desenine göre çalışmalar yürütebileceği belirtilmiştir. Bu durumda mevcut çalışmada çok yöntemli veya çok boyutlu çalışma kavramından hareketle aslında bilimsel alanyazında farklı bir yaklaşım olan M-ÇBY'nin kuramsal temeline dayalı bir araştırma yapılması hedeflenmiştir.

⁵⁹⁴ Dr. Öğrt. Üyesi, veb_27@hotmail.com

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Mega-çoklu bütüncül yaklaşım, Gestalt kuramı, Doküman analizi*

24 HAZİRAN 2018 SEÇİM DÖNEMİNDE SİYASAL PARTİLERİN SEÇİM BEYANNAMELERİNDE “EĞİTİM SÖYLEMLERİ”

Ayhan DİREK⁵⁹⁵

ÖZET

Eğitim dünyanın tüm ülkelerinde toplumsal gelişmişlik göstergelerinin en önemlilerinden biri olarak kabul edilmektedir. Ülkelerin ve toplumların ekonomik, demokratik, kültürel ve sosyal gelişmelerine pozitif katkı sağlayan eğitim, siyasal partilerin uğraş alanlarından birini oluşturmaktadır. Toplumun sürekli inşa edildiği eğitim ile toplumu yönetme iddiasında bulunan siyasal partilerin yolları bu bağlamda kesişmektedir. Siyasal partiler öncelikle parti programlarında ve politikalarının parti programlarına kıyasla daha somutlanmış biçimde seçim beyannamelerinde eğitime ilişkin tasavvur ve tasarruflarını kamuoyuyla paylaşmakta ve halktan destek beklemektedirler. Türkiye’de eğitim çalışanlarının özlük hakları, anadilde eğitim, eğitimin her kademesinde yaşanan sorunlar, kademeler arası geçişler, rektör seçimleri, üniversitelerin bölünmesi, zorunlu temel eğitimin süresi, din eğitimi örgün ve yaygın eğitimin durumu, ölçme ve değerlendirmenin geçerlilik ve güvenilirliği gibi konular hakkında konunun paydaşları sürekli tartışmaktadırlar. Seçimler yoluyla yürütme erkini ele geçirmek isteyen partilerin bu konularda halka vereceği mesajlar seçmen kitlesi kadar konuyu paydaşlarınca da izlenmektedir. Kuşkusuz verilen mesajların seçmenlerin bir bölümünü etkilemesi nedeniyle siyasal partiler kendi tabanlarını hoşnut edeceğini düşündükleri siyasaları üretmekte ve seçmene sunmaktadırlar.

Siyasal partilerin ülkeyi yönetme iddiaları içinde yer alan eğitim konusundaki söylemlerinden, sözcük, cümle veya paragraf analizi yaparak veya somut olarak ortaya koydukları politikaları temalar halinde sınıflamak ve karşılaştırma olanağı bulma açısından araştırmanın alana katkı sunacağı düşünülmektedir.

16Nisan 2017 referandumu ile kabul edilen cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile yürütme erkinin cumhurbaşkanı ve hükümeti eliyle sürdürüleceği göz önüne alındığında, 24 Haziran Cumhurbaşkanlığı ve 27. dönem Milletvekili seçimlerine AK Parti, MHP ve BBP ortak cumhurbaşkanı adayı ve farklı milletvekili listeleri ile Cumhurbaşkanlığı İttifakını, CHP, İyi Parti ve Saadet Partileri kendi cumhurbaşkanı adayları ve milletvekili listeleri ile Millet İttifakını oluşturarak iki ittifak grubu oluşturmuşlardır. Bunların dışında HDP, Vatan Partisi ve Hüda Par ittifaklar dışında bağımsız olarak seçime katılmışlardır. Bunlardan HDP ve Vatan Partisi kendi cumhurbaşkanı adayları ile, Hüda Par ise Cumhurbaşkanlığı İttifakının adayını destekleyerek seçime katılmışlardır.

Araştırmanın çalışma grubu 24 Haziran 2018 tarihi itibarıyla Türkiye’de yasal olarak faaliyet gösteren ve seçimlere katılma hakkı kazanan ve seçimlerin kesin olmayan gayri resmi sonuçlarına göre TBMM’de grup kurmaları olası AKP, CHP, HDP, MHP ve İyi Partiden oluşmaktadır.

Araştırma verileri nitel araştırma veri toplama yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi kullanılarak elde edilmiştir. Doküman incelemesi araştırmaya konu olan olgular hakkında elde edilen yazılı materyallerin incelenmesi yoluyla yapılmaktadır. Bu çalışmada partilerin eğitime yönelik

⁵⁹⁵ Lisansüstü Öğrencisi vd., ayhandirek@gmail.com

görüşlerini ortaya koyan seçim beyannamelerinde yazılı söylemler analiz edilerek partilerin yürütme erkini kullandıklarında uygulayacakları eğitim siyasaları belirlenmeye çalışılmıştır.

Verilerin analizi çalışma grubunun belirlenmesi, doküman analizinde temel temaların belirlenmesi, analiz birimlerinin belirlenmesi, verilerin kullanılması ve yorumlanması olarak dört aşamada gerçekleşmiştir.

Araştırma sonuçları partilerin eğitime bakışlarında taraftarlarının dünya görüşlerine uygun toplum tasavvuru ile örtüştüğü, söylemlerinin daha çok soyut bazen de somutlaştığı saptanmıştır. Partilerin seçim beyannameleri başlıklar halinde kabaca tasnif edilmiş olup, sonuçların ayrıntılı analizi daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Eğitim Sosyolojisi, Siyasal partiler, Seçim, Eğitim*

LİSE SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN MESLEK SEÇİMİNDE OKULUN ROLÜ

Ümran TURAN⁵⁹⁶

ÖZET

Eğitimin en önemli amaçlarından birisi bireyin ve toplumun amaçlarını gerçekleştirmektir. Devlet bunu sağlamak için etkili bir eğitim planlamasına ihtiyaç duyar. Coombs'agöre eğitim planlaması; rasyonel ve düzenli çözümlene tekniklerinin bireyin ve toplumun ihtiyaçlarını karşılamak için eğitim sürecine uygulanmasıdır. Bireyin ve toplumun amaçlarını gerçekleştirmede meslek seçimi önemli bir rol oynar. Bir yandan devlet, bir yandan ihtiyaç duyduğu sektörlerde toplumun ve ekonominin insan gücünü planlarken aynı zamanda istihdam yaratarak bireylerin de ihtiyaçlarını karşılar.1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu eğitimin genel amaçları arasında "İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak; Böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır"(1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu Madde2) Devlet ihtiyaç duyduğu hem kaynaklarının eğitimini sağlarken bir taraftan kalifiye eleman diğer taraftan da ilgi,istidat ve kabiliyetleri doğrultusunda mesleğe yönelmelerini sağlayarak bireylerin mutluluğunu, refahını ve üretkenliğini de sağlamaktadır. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda yer alan on dört ilkeden biri olan yöneltme ilkesinde" Fertler, eğitimleri süresince, ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yöneltilerek yetiştirilirler. (Değişik: 16/8/1997 - 4306/3 md.) Milli eğitim sistemi, her bakımdan, bu yöneltmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenir. Bu amaçla, ortaöğretim kurumlarına, eğitim programlarının hedeflerine uygun düşecek şekilde hazırlık sınıfları konulabilir. Yöneltmede ve başarının ölçülmesinde rehberlik hizmetlerinden ve objektif ölçme ve değerlendirme metotlarından yararlanılır" denilmektedir(1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu Madde 3). Buna dayalı olarak da ilköğretim kurumları yönergesinde öğrencilerin eğitim sürecinde aile ve okulun işbirliği ile uygun bir mesleğe yöneltilmesi gerektiği beklenmektedir. Böylece devlet ekonomik ve sosyal hayatta ihtiyaçlarını karşılarken bireylerin de ihtiyaçlarını karşılamış olur. Yukarıda görüldüğü gibi öğrencinin meslek seçiminde eğitim sisteminin önemli bir görevi bulunmaktadır. İlk ve orta okullardan itibaren öğrencinin takip edilmesi ona uygun alanlara yönlendirilmesi ve lise son sınıfta da ilgi istidat ve kabiliyetleri doğrultusunda meslek seçmesine rehberlik etme ve böylece mutlu olmasına katkı sağlanması beklenmektedir. Araştırma, bu işlevin ne derecede gerçekleştirildiğini ortaya koymak ve bilimsel araştırma sonuçlarına dayanarak öneriler yaparak eğitim sistemine katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Lise Son Sınıf Öğrencilerine göre meslek seçimlerinde rol oynayan etkenler öncelik sırasına göre nedir?
2. Lise Son Sınıf Öğrencilerinin okuldaki mesleki yöneltme faaliyetlerine ilişkin görüşleri nelerdir?

⁵⁹⁶ Uzman, umranturan_83@hotmail.com

3. Lise Son Sınıf Öğrenci velilerinin, Okuldaki mesleki yöneltme faaliyetlerine ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Rehber Öğretmenlerin, Meslek seçiminde okulun yürüttüğü iş ve işlemlere ilişkin görüşleri nelerdir?
5. Lise Son Sınıf Öğrencilerine göre, okulun meslek seçimini etkileme düzeyine ilişkin görüşleri nelerdir?

Bu araştırma nitel araştırma yöntemine göre hazırlanmıştır. Nitel araştırmalarda derinlemesine bilgi edinilmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırmalarda en yaygın kullanılan teknik görüşmedir (Mason, 2005). Bu araştırmada da araştırmacılar tarafından hazırlanan sorulardan oluşan görüşme formu veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Bir nitel araştırma tekniği olan görüşmede amaç, görüşülenlerin anlam dünyalarını, duygu ve düşüncelerini anlamak ve daha derin bilgi edinmektir (Kuş, 2007). Nitel görüşme, başkalarının ne düşündüğünü ve ne hissettiğini ortaya çıkarmanın bir yoludur (Rubin ve Rubin, 1995).

Araştırma durum çalışması deseninde hazırlanmıştır. Çalışma grubunu Antalya İli merkez Kepez , Muratpaşa, Konyaaltı ilçelerindeki toplam altı lisede görev yapmakta olan 17 rehber öğretmen (11 kadın,6 erkek), 52 lise son sınıf öğrencisi (24 kız, 28 erkek) ve 46 lise son sınıf öğrenci velisinden (31 kadın,15 erkek) toplam 115 katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme yöntemine göre seçilmiştir. Bu tür örneklemede araştırmacı kimlerin seçileceği konusunda kendi yargısını kullanır ve araştırmanın amacına en uygun olanları örnekleme alır (Balcı, 2013, s. 104). Bu çalışmada veri toplama yöntemi olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. . Bu çalışmada katılımcılardan elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır.

Lise son sınıf öğrencilerinin meslek seçimlerinde rol oynayan etkenlere ilişkin görüşleri incelendiğinde, katılımcı 52 öğrenciden 25'inin (%48) ilk üç sırada " kendi tercihim" seçeneğini işaretledikleri ve kendi tercihim seçeneğini ilk üç sırada işaretleyen 25 öğrenci içerisinde ise çok yüksek bir oranla (%84)21 öğrencinin "kendi tercihim" dediği görülmüştür . genel sıralamaya bakarsak aile, yakın çevre , kendi tercihleri ilk üç sırada meslek seçimine etki ederken okul ise dördüncü sırayı almıştır. lise son sınıf öğrencilerinin okuldaki mesleki yöneltme faaliyetlerine ilişkin görüşleri incelendiğinde öğrencilerden 22'sinin mesleki yöneltme faaliyetlerini yetersiz buldukları görülmektedir. Buna karşılık olarak öğrencilerin 18'inin ise rehberlik faaliyetlerini yeterli bulduklarını ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: *rehber öğretmen, veli , öğrenci, meslek seçimi*

OKUL MÜDÜRLERİNİN MESLEKİ SAYGINLIKLARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Niyazi ÖZER⁵⁹⁷, Hasan DEMİRTAŞ⁵⁹⁸, Mehmet ÜSTÜNER⁵⁹⁹, Kemal NAZLI⁶⁰⁰

ÖZET

Okul müdürleri, okulu önceden belirlenmiş amaçlara ulaştırmak için sahip oldukları madde ve insan kaynaklarının katkılarını bütünleştirerek etkili ve verimli bir biçimde kullanmak, böylece okulu yaşatmak ve geliştirmek ile sorumlu kişilerdir. Okulların etkili olması, sahip olunan kaynakların etkili kullanılmasından sorumlu olan müdürlerin bilgi ve becerilerine bağlıdır. Nitekim etkili okullarla ilgili pek çok araştırmada, okul etkililiğinin sağlanmasında kritik önemdeki unsurlarından birinin okul yöneticisi olduğunu göstermektedir (Balci, 1993; Southern Regional Education Board, 2003). Çünkü okul müdürleri, bilgileri, becerileri ve deneyimleri ile okul için vizyon oluşturmada, okulun geleceğini planlamada, okul çalışanlarını yönlendirmede ve okuldaki değişim çabalarını başlatma ve sürdürmede belirleyici bir rol üstlenmektedir. (Garies ve Tschannen-Moran, 2005). Bu nedenle pek çok dünya ülkesinde okul müdürlüğü bir uzmanlık alanı olarak görülmekte, etkili okul müdürlerinin seçilmesi, yetiştirilmesi ve görevlendirilmesi için önemli reform çalışmaları yürütülmektedir.

Son yıllardaki kimi olumlu gelişmelere karşın Türkiye’de eğitim ve okul yöneticiliğinin meslekleşme sorunu hala eğitim alanında yaşanan belirgin sorunlardan birisidir (Şimşek, 2004). Okul müdürlerinin seçilmesi, yetiştirilmesi ve atanmasına ilişkin pek çok düzenleme yapılmasına rağmen hala okul müdürlüğü bir meslek olarak görülmemekte, öğretmenlik mesleğinin yanında icra edilen bir görev olarak görülmektedir. Uzmanlığa ve liderliğe gereken önemin verilmemesinin bir sonucu olarak yöneticilik niteliklerine ve yeterliklerine sahip olmayan kişilerin okul müdürü olarak atanması yapılmakta, eğitim kurumları değer üreten ve topluma liderlik yapan örgütler olmak yerine kendi kendini tekrar eden ve toplumun gerisinde kalan kurumlar haline dönüşmektedir (Aslanargun, 2011). Ayrıca günümüzde yaşanan sosyal, politik ve teknolojik dönüşümlere bağlı olarak, okul müdürlerinin rol ve görevleri de sürekli artmaktadır. Demokratikleşme ve hesap verilebilirlik eğilimlerinin hız kazandığı günümüzde; öğrencilerin, öğretmenlerin, velilerin, yerel yöneticilerin ve politikacıların okul müdürlerinden beklentileri ve talepleri de sürekli artmaktadır. Artan bu talep karşısında iyi bir yetiştirme sürecinden geçmeyen, okul ve eğitim yönetimi konusunda bilgisi ve tecrübesi olmadığı halde farklı nedenlerden (sendikal ve politik baskılar, torpil vb.) dolayı atanan okul müdürleri, okul yöneticiliği mesleğinin saygınlığına zarar verebilmektedir. Oysa okul müdürünün saygın bir meslek elemanı olarak görülmesi aynı zamanda okulların örgütsel imajını da etkilemektedir. Okul müdürünün saygın olarak görüldüğü bir okulda; öğrenci velilerinin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve diğer paydaşların okula ve okulda yürütülen eğitim-öğretim faaliyetlerine bakış açılarının olumlu olması beklenir. Ancak Türkiye’de konu ile ilgili yapılan araştırmaların sınırlı sayıda olduğu söylenebilir. Bu araştırmanın temel amacı, okul müdürlerinin saygınlığına ilişkin öğretmen görüşlerini tespit etmektir.

⁵⁹⁷ Doç.Dr., niyazi.oz@inonu.edu.tr

⁵⁹⁸ Doç.Dr., İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi, Malatya, hasan.demirtas@inonu.edu.tr

⁵⁹⁹ Doç.Dr., İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi, Malatya, mehmet.ustuner@inonu.edu.tr

⁶⁰⁰ Öğretim Görevlisi, Kurumu: Bingöl Üniversitesi, Solhan Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu

Aynı zamanda birer müdür adayı olan öğretmenlerin gözünden okul müdürlerinin saygınlığının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amacı gerçekleştirmek üzere nicel araştırma yöntemleri içerisinde yer alan betimsel desen kullanılmıştır. Betimsel araştırma, var olan bir olayı nicel ya da nitel yönden betimleyen bir araştırma türüdür (Balcı, 2005). Araştırmanın evreni, Bingöl il merkezinde bulunan okulöncesi, ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan öğretmenlerden oluşacaktır. Araştırmanın evreni ulaşılabilir olduğundan örneklem alma yoluna gidilmeyecek ve araştırma kapsamına alınan okullarda görev yapan öğretmenlerin tamamına ulaşılmaya çalışılacaktır.

Bu araştırmada okul müdürlerinin saygınlığına ilişkin öğretmenlerin algılarını belirlemek üzere araştırmacılar tarafından geliştirilen bir anket kullanılmıştır. Anket formu geliştirilirken öncelikli olarak ilgili alan yazın taranmış ve mesleki saygınlıkla ilgili çalışmalardan hareketle madde havuzu oluşturulmaya başlanmıştır. Daha sonra Malatya ili Merkez Battalgazi ve Yeşilyurt ilçelerinde görev yapan 8 okul müdürü ve 7 öğretmene madde havuzunda yer alan ifadeler verilmiş ve konu ile ilgili varsa başka ifadeler yazmaları istenmiştir. Alan yazın taraması, müdür-öğretmen görüşleri ve benzer ölçme araçlarında yer alan ifadelerin birleştirilmesi sonucunda toplam 30 maddeden oluşan bir anket formu geliştirilmiştir. Formda ayrıca farklı eğitim paydaşlarının okul müdürüne ne düzeyde saygı duyduğunu ve farklı eğitim kademelerindeki okul müdürlerine ne düzeyde saygı duyulduğunu belirlemeyi amaçlayan iki soru yer almaktadır. Veriler henüz toplam aşamasındadır. Veriler toplandıktan sonra bilgisayar ortamına aktarılacak, hatalı ve eksik veriler elendikten sonra araştırma sorularına göre analiz edilecektir. Analiz sonucunda elde edilen bulgular ilgili literatür ışığında tartışılacak ve araştırmacılar ve uygulayıcılar için öneriler geliştirilecektir.

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Mesleki Saygınlık, Okul Müdürlüğü, Öğretmenler*

ATATÜRK'ÜN MİLLİ EĞİTİM BAKANI MUSTAFA NECATİ: KİŞİLİĞİ, SÖYLEM VE EYLEMLERİ

Mualla AKSU⁶⁰¹

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Türkiye Cumhuriyeti'nin sekizinci milli eğitim bakanı olan Mustafa Necati'nin (1894-1929) eğitimci ve insancıl kişiliğini, ulusal eğitimin oluşturulma süreci bağlamında genç kuşaklara tanıtmaktır. Bu bildiriye, yeni kurulmuş bir devletin bakanı olarak, Mustafa Necati'nin Türk eğitim sistemindeki yeri ve öğretmenler üzerindeki etkisi tartışılacaktır.

Atatürk'ün 15 Temmuz 1921 tarihinde Maarif Kongresi'nin açılışında yaptığı konuşmadan da anlaşılacağı gibi; ulusal eğitim politikasının özü, yurttaşlara ulus ve bağımsızlık bilinci ile birlikte yön ve kendine güven duygusu kazandırmaktır. Mustafa Necati, Atatürk'ün amacını ve verdiği mesajı çok iyi anlamış bir büyük devrimci ve eylem adamıdır (Altunya, 2009). Mustafa Necati, 20 Aralık 1925 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığına getirildiğinde henüz 31 yaşındadır ve bu, bakan olarak onun üçüncü görevidir. Zamansız ölümü nedeniyle bu görevi ancak üç yıl 11 gün yapabilen Necati, bu süre boyunca Genç Cumhuriyetin en önemli devrimlerine imzasını atmış ve adını tarihe altın harflerle yazdırmıştır.

Belgesel tarama yöntemi uygulanacak olan bu çalışmada, Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığının 1926-1928 yılları arasındaki politika ve uygulamaları Mustafa Necati'nin kişiliğinde değerlendirilecektir. Bu amaçla, belirtilen eğitim dönemine ilişkin olarak yayımlanmış ve kütüphanelerde ulaşılabilen kitaplar, kongre ve sempozyum bildirileri, süreli yayınlar taranacaktır. Böylece Mustafa Necati'nin söylem ve eylemleri ışığında, Genç Cumhuriyetin eğitim politikası gözden geçirilecek ve elde edilen bulgular, günümüz politika ve uygulamalarıyla karşılaştırmalı olarak sunulacaktır.

Sonuçlar daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Atatürk, Milli Eğitim bakanı, Mustafa Necati*

⁶⁰¹ Prof. Dr., muallaaksu@akdeniz.edu.tr

TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLER EĞİTİM İLİŞKİSİ

Abdullah ELMAS⁶⁰², Hüseyin YILMAZ⁶⁰³, Ömer SEVEN⁶⁰⁴

ÖZET

Osmanlı İmparatorluğunda Tanzimat dönemini müteakip, önce Muhassıllık Meclisleri ve daha sonra da Memleket Meclisleri olarak ortaya çıkan mahallî oluşumların ülkemizdeki ilk yerel yönetim fikrine temel oluşturduğu bilinmektedir. Böylece halkın idareye fiili iştirakinin sağlanmasına dönük bir gelenek oluşmaya başlamış ve bu uygulamalar mahallî idare yapılarının temelini teşkil etmiştir. Gerek Muhassıllık gerekse Memleket meclislerinin geleneksel temeli ise 18. Yüzyıldan sonra fonksiyonel hale gelen Meşveret Meclislerine dayanmaktadır. Bu çalışma ile Türkiye'de yerel yönetim birimleri olan Köy Yönetimi, İl Özel İdareleri ve 6360 sayılı Kanunla 30 Mart 2014 mahalli

idareler genel seçiminden itibaren 30 ilde kaldırılan İl Özel İdarelerinin yerine kurulan Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı (YİKOB) ile belediyelerin kuruluş kanunda eğitim hizmetleri ile ilgili yer verilen görev yetki ve sorumlulukların çözümlenmesi yapılacaktır.

Bu çalışma alan yazına dayalı olarak yapılan nitel bir araştırmadır. Çalışmada belge inceleme yöntemi kullanılacaktır.

Belge inceleme, araştırma konusu hakkında bilgi içeren yazılı kaynakların analizini kapsamaktadır. Nitel bir araştırmada kullanılması gereken bu kaynaklar, geçmişe ilişkin pek çok bilgiyi araştırmacıya sunan değerli belgelerdir. Çalışmada Belge inceleme ile elde edilen verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması sürecinde betimsel analiz kullanılmıştır.

Araştırma henüz tamamlanmadığından sonuç ve bulgular kısmına yer verilmemiştir.

Anahtar Kelimeler: *Yerel Yönetimler, Yerel Yönetimler Mevzuatı, Eğitim-Yerel Yönetimler İlişkisi, Eğitimde Yerelleşme Düzeyi*

⁶⁰² Öğretim Görevlisi, abduhahelmas@siirt.edu.tr

⁶⁰³ Lisansüstü Öğrencisi vd., Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Bölümü, Merkez/Gaziantep, huseyinyilmaz@siirt.edu.tr

⁶⁰⁴ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, Seven-omer-@hotmail.com

ÖĞRETMENLERİN RAHATSIZLIK DUYULAN OKUL YÖNETİCİSİ DAVRANIŞLARI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tuncay Yavuz ÖZDEMİR⁶⁰⁵, Mustafa ORHAN⁶⁰⁶

ÖZET

Okul yöneticilerinin sergiledikleri davranışların öğretmenlerin yaşantılarına etkileri söz konusudur. Okul yöneticilerinin davranışları gerek okul amaçlarının gerçekleşmesi gerekse de öğretmenlerin okul ortamında mutlu olarak işlerini en iyi şekilde yapmaları yönünde hayati derecede öneme sahiptir. Bu araştırmanın amacı, Elazığ İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan öğretmenlerin "rahatsızlık duyulan okul yöneticisi davranışları" hakkındaki görüşlerini belirlemektir. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Okul içerisinde mesleğinizi icra ederken okul yöneticinizin sizi rahatsız eden davranışları var mıdır? Örnek vererek açıklayınız.
2. Okul yöneticinizin sizi rahatsız eden davranışlarına yönelik tepkileriniz nelerdir?
3. Bu davranışlar sizi iş ve özel yaşamınızda nasıl etkilemektedir?
4. Bu davranışları sergileyen okul yöneticinizi bir kelimeyle nasıl ifade edersiniz? Gerekçesiyle birlikte açıklayınız.

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemleri arasında yer alan olgu bilim (fenomenoloji) deseninde gerçekleştirilmiştir. Olgu bilim (fenomenoloji), bir fenomenin bireylerin ya da belli bir grubun deneyimleri açısından tanımlanmasıdır (Christensen, Johnson ve Turner, 2015). Fenomenolojik yaklaşımda araştırmacı katılımcının kişisel (öznel) tecrübeleri ile ilgilenmekte, bireyin algılamaları ve olaylara yüklediği anlamları incelemektedir (Baş ve Akturan, 2008).

Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 eğitim öğretim yılında Elazığ İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Tamamıyla ön görüşmeler yapılarak, görüşlerini belirtmekten kaçınmayacaklarını belirten 40 öğretmen çalışma grubuna dahil edilmiştir.

Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen ve açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Görüşme formu hazırlanma aşamasında ilgili alan yazın taranmış, bu konuda uzman kişilerden görüş alınmıştır. Uzman görüşlerinden sonra öğretmenlerin "rahatsızlık duyulan okul yöneticisi davranışları" hakkındaki görüşlerini belirlemeyi amaçlayan dört soruluk yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır.

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Okul, Okul Yöneticisi, Rahatsızlık Duyulan Yönetici Davranışları.*

⁶⁰⁵ Dr. Öğrt. Üyesi, tyozdemir@firat.edu.tr

⁶⁰⁶ Lisansüstü Öğrencisi vd., Firat Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi Bölümü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Elazığ, mustafaorhan2525@hotmail.com

OKUL MÜDÜRLERİNİN MUHAKKİKLİK GÖREVLERİNE İLİŞKİN İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLERİ VE ŞUBE MÜDÜRLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Derviş TATAR⁶⁰⁷, Kemal KAYIKÇI⁶⁰⁸

ÖZET

Soruşturma şekil, usul ve esasları olan, kapsamı, alanı çok geniş, boyutlu hassas, özel bir konu, özel bir ihtisas alanıdır. Soruşturma kavramının uygulayıcılarına eski mevzuatta Muhakkik yani soruşturmacı denilmektedir. Soruşturmaların bilimsel, hukuki ve amacına uygun olabilmesi için nitelikli muhakkiklere/soruşturmacılara ihtiyaç vardır. Türkiye şartlarında yasal görev tanımının dışında açıkta kalmış birçok sorumluluğu görev edinen okul müdürlerimizin görevlerinden birisi de Muhakkik/Soruşturmacı olarak görevlendirmeleridir. Okul müdürleri bir yandan okulda kendi yönetsel görevleri ile uğraşırken diğer yandan ise soruşturma görevlerini yürütmektedir. Son zamanlarda yapılan mevzuat değişiklikleriyle illerde çalışan maarif müfettişlerinin statüsünün değiştirilmesiyle soruşturma görevleri daha çok okul müdürlerinin üzerinde yığılmış ve okul müdürlerinin daha fazla soruşturma görevleri yerine getirmelerine neden olmuştur. Bu durum zaten çok yoğun olan okul müdürlerinin daha da yoğunlaşmasına neden olurken iş yüklerini de arttırmıştır. Bunun yanında soruşturma görevlerinin hassas ve hukuki bir nitelik taşımasından dolayı bu görevin yerine getirilmesinde okul müdürlerine büyük bir sorumluluk yüklemiştir. Bu hassas görev okul müdürlerinin soruşturma teknikleri konusunda soruşturma usul ve esasları konusunda yetiştirilmelerini gerekli kılmaktadır. Bu görev aynı zamanda okul müdürlerinin adil olmasını bağımsız davranmasını ve soruşturma yürütürken objektif olmasını da gerekli kılmaktadır. Ancak okul müdürlerinin buldukları okullarda kadrolu olmaması yani görevlendirmeye çalışıyor olmaları ve dört yıllık bir süreçten sonra tekrar seçilmek için amirlerinin inisiyatiflerine bağlı olmaları onların bağımsız davranmalarını etkileyebilir. Bu çalışma okul müdürlerinin muhakkiklik görevlerini yerine getirirken ne durumlarla karşılaştıklarını bu görevleri yerine getirirken karşılaştıkları sorunları ve bu sorunları çözmede kullandıkları yöntemleri belirlemeyi ve onlara bilimsel öneriler getirmeyi amaçlamaktadır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. İlçe Milli Eğitim Müdürlerinin ve Şube Müdürlerinin, okul müdürlerinin yaptıkları muhakkiklik görevleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
2. İlçe Milli Eğitim Müdürlerinin ve Şube Müdürlerinin, okul müdürleri muhakkikliklerinin objektifliğe ilişkin görüşleri nelerdir?
3. İlçe Milli Eğitim Müdürlerinin ve Şube Müdürlerine göre Okul müdürleri soruşturmalar konusunda İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden nasıl destek almaktadır?
4. İlçe Milli Eğitim Müdürlerinin ve Şube Müdürlerinin muhakkiklik görevinin müfettişlerden alınıp okul müdürlerine verilmesi hakkındaki görüşleri nelerdir?
5. Soruşturmalar konusunda ilçeye yansıyan sorunlar nelerdir? (müdür-öğretmen-veli ve diğer)
6. İlçe Milli Eğitim Müdürlerinin ve Şube Müdürlerine göre sorunları çözmek için neler yapılmalıdır?
7. İlçe Milli Eğitim Müdürlerinin ve Şube Müdürlerine göre soruşturma yoğunluğu okulları ve müdürleri nasıl etkiliyor?

⁶⁰⁷ Lisansüstü Öğrencisi vd., dervistatar46@gmail.com

⁶⁰⁸ Doç.Dr., Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi, kemalkayikci@akdeniz.edu.tr

Çalışma nitel yöntemle yapılacak olup veriler görüşme tekniği ile elde edilecektir. Görüşmelerde yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılacaktır. Örneklem tekniği olarak amaçlı örneklem yöntemlerinden, kolay ulaşılabilir durum örnekleme tekniği kullanılacaktır. Araştırmanın evrenini 2017-2018 eğitim öğretim yılında Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Müdürlüğe bağlı ilçelerde görev yapan Antalya Milli Eğitim Müdürlüğü ve Müdürlüğe bağlı ilçelerde görev yapan İlçe Milli Eğitim Müdürleri ve Şube Müdürleri oluşturacaktır. Araştırmanın çalışma grubu ise; kolay ulaşılabilir durum örnekleme ile Antalya Milli Eğitim Müdürlüğü ve Müdürlüğe bağlı ilçelerde görev yapan 6 İlçe Milli Eğitim Müdürü, 6 Şube Müdürü ile yürütülecektir. Araştırmada Veriler "görüşme" tekniği ile toplanacaktır. Görüşme, nitel araştırmada temel veri toplama araçlarından birisidir. Görüşme insanların gerçeklik algılarına, anlamlarına, tanımlarına ve gerçeği ortaya koymasına yarayan bir yöntemdir. Görüşme yöntemi diğer insanları anlamak için kullanılan en güçlü yöntemdir (Punch, 2005). Araştırmanın veri analizinde içerik analizi kullanılacaktır. Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini arttırmak için bulgu ve sonuç bölümlerinde katılımcıların sözlerine yer verilecek ve çalışma sonuçları katılımcılara okutularak katılımcı teyidinde gidilecektir.

Araştırma süreci devam etmekte olup bildiri sunumuna kadar bitirilecektir

Anahtar Kelimeler: *muhakkik, okul müdürü, ilçe milli eğitim müdürü, şube müdürü*

MESLEK LİSELERİNDE ÖĞRENCİ OKUL BAĞLILIĞININ ÖĞRETMEN SINIF LİDERLİĞİ VE ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Ömer YURDAKUL⁶⁰⁹, Esra KARABAĞ KÖSE⁶¹⁰

ÖZET

Giriş

Toplumsal gelişmelerle birlikte, eğitim politikalarının da bir sonucu olarak, meslek lisesi öğrencilerinin sosyoekonomik ve sosyokültürel aidiyetleri bakımından alt toplum kesimlerinden geldikleri bilinmektedir. Meslek liseleri, genel olarak, fen lisesi ya da Anadolu lisesi gibi sınavla öğrenci alan okullara yerleşemeyen ortaokul öğrencilerinin zorunlu olarak tercih ettikleri eğitim kurumları haline gelmiştir. Okul terkleri ile ilgili Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) istatistikleri, meslek liselerinin okul terki bakımından en riskli okullar olduğunu ortaya koymaktadır (MEB, 2013). Bu okullarda ayrıca düşük akademik başarı ve okul bağlılığı, yüksek okul terkleri, okulda şiddetin yaygınlığı ve disiplin sorunları gibi olgular çok sayıda araştırmaya konu edilmektedir. Diğer taraftan meslek liseleri, ihtiyaç duyulan nitelikli iş gücünün en önemli kaynağı olarak görülmekte ve bu okulların nitelik ve nicelik sorunlarının giderilmesine yönelik çabalar sürdürülmektedir. Mesleki eğitimin iş gücü ihtiyacına gerekli nitelik ve nicelikte cevap verebilmesi için gerekli şartlardan birisi öğrencilerin okul devamlılıklarının sağlanmasıdır. Bu bağlamda meslek lisesi öğrencilerinin okul bağlılıklarının çok yönlü olarak okul içi ve okul dışı değişkenler açısından değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

Öğrencilerin okul devamlılığını etkileyen en önemli faktörlerden birisi de okul bağlılığıdır. Öğrenciler için okul bağlılığı, öğrencilerin okula aidiyet hisleri ve okul amaçlarına olan bağlılıkları ile ilgili bir kavramdır. Öğrencilerin okul bağlılıkları üzerinde belirleyici olan önemli faktörlerden birisi ise öğretmen tutum ve davranışlarıdır. Alanyazında meslek liselerinde öğretmen tutumlarını olumsuz olarak raporlayan çalışmalara da rastlanmaktadır. Çelik'e (2002) göre, günümüzde öğretmenlerden beklenen, disiplin bekliliği değil sınıf liderliğidir. Bu çerçevede özellikle okul terkleri bakımından riskli gruplar arasında yer alan meslek lisesi öğrencilerinin okul bağlılıkları ile meslek lisesi öğretmenlerinin sınıf liderlikleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi önemli görülmektedir.

Amaç

Araştırmanın amacı, meslek lisesi öğrencilerinin okul bağlılıkları ile öğretmen liderliği ve diğer okul içi ve okul dışı değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Bu amaçla araştırmanın alt problemleri aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur.

1. Meslek lisesi öğrencilerinin okul bağlılıkları ve öğretmen sınıf liderliği algıları ne düzeydedir?
2. Meslek lisesi öğrencilerinin okul bağlılıkları ile öğretmen sınıf liderliği arasında anlamlı ilişkiler var mıdır?

⁶⁰⁹ Öğretmen, omeryurdakul71@hotmail.com

⁶¹⁰ Dr. Öğrt. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalı, Kırıkkale, esrakarabag@gmail.com

3. Öğretmenlerin sınıf liderliği, diğer okul içi ve okul dışı değişkenlerle birlikte öğrenci okul bağlılığını nasıl yordamaktadır.

Yöntem

Araştırma ilişkisel tarama modelinde yapılandırılmıştır. Araştırmanın evrenini Kırıkkale il ve ilçe merkezindeki meslek liselerinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma evreninde yer alan okullar tesadüfi olarak belirlenmiştir. Örneklem seçiminde sınıf düzeyine göre tesadüfi küme örnekleme çalışması yapılmıştır. Çalışmada ölçme aracı olarak “Öğretmen Sınıf Liderliği Ölçeği” ve “Öğrenci Okul Bağlılığı Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma değişkenleri arası ilişkileri değerlendirmek üzere betimsel analizler ve korelasyon analizi ile doğrusal ve lojistik regresyon analizleri yapılacaktır.

Araştırma süreci devam etmekte olup bulgular tanımlanacak ve yorumlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Meslek Liseleri, Öğrenci Okul Bağlılığı, Öğretmen Sınıf Liderliği*

ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA OKUL GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

Hakan POLAT⁶¹¹, Mustafa ORHAN⁶¹², Tuncay Yavuz ÖZDEMİR⁶¹³

ÖZET

Okulun örgütsel amaçlarını başarabilmesi, okuldaki öğrenciler başta olmak üzere tüm tarafların kendilerini her yönden güvende hissetmesine bağlıdır. Özellikle öğrenciler, şiddetten, saldırganlıktan, kötü alışkanlıklardan uzakta ve can güvenliklerinin üst düzeyde sağlandığı ortamlarda eğitim görmek isterler. Son yıllarda okullarda meydana gelen olaylarla ilgili yazılı ve görsel basında yer alan haberler incelendiğinde okullardaki güvenlik problemlerinin arttığı görülmektedir. Bu sebeple okullarda öğrencilerin okul güvenliğine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi önem taşımaktadır.

Bu araştırmanın genel amacı ortaöğretim kurumlarının güvenliğine ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemektir. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki alt amaçlar belirlenmiştir:

1. Ortaöğretim kurumlarının güvenlik sorununa yol açan etkenlere ilişkin güvenliğine ilişkin öğrenci görüşleri nelerdir?
2. Ortaöğretim kurumlarının güvenlik sorununa yol açan etkenlere ilişkin öğrenci görüşleri cinsiyet ve sınıf derecesine göre farklı mıdır?
3. Ortaöğretim kurumlarının güvenliğinin artırılmasına yönelik öğrenci görüşleri nelerdir?
4. Ortaöğretim kurumlarının güvenliğinin artırılmasına ilişkin öğrenci görüşleri cinsiyet ve sınıf derecesine göre farklı mıdır?

Bu çalışma, ortaöğretim kurumlarının güvenliğine ilişkin öğrencilerin görüşlerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırma betimsel tarama modelindedir. Araştırmanın çalışma evrenini; Tunceli ilindeki ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem belirlenirken seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya katılan toplam 190 kişinin 93'ü kız, 97'si ise erkeklerden oluşmaktadır. Araştırmada kullanılan ölçek, Turhan ve Turan (2012) tarafından geliştirilmiştir. Anket 23 madde iki boyuttan oluşmaktadır. Araştırmacılar tarafından maddelerin anlam ve içeriğine göre boyutlandırılan ölçeğin 11 maddesi okulda güvenlik sorununa yol açan etkenleri ölçerken, 12 maddesi ise okul güvenliğinin artırılmasına yönelik önerilere ilişkin görüşleri ölçmektedir. Verilerin çözümlenmesi için, elde edilen veriler anket formatına uygun bir numaralandırma sistemi ile SPSS 22 istatistiksel veri analiz programına girilmiştir.

Araştırmanın sonuçlarına göre, öğrencilerin okulları yeteri kadar güvenli görmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Hem okul kantinlerinde bulunan gıdalar ve hem de okul çevresinde satılan gıdalar sağlık açısından tam olarak güvenilir olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Bunun yanında, okul

⁶¹¹ Dr., haknpolat@firat.edu.tr

⁶¹² Lisansüstü Öğrencisi vd., Firat Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi Bölümü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Elazığ, mustafaorhan2525@hotmail.com

⁶¹³ Dr. Öğrt. Üyesi, Firat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi Bölümü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Elazığ, tyozdemir@firat.edu.tr

kantinlerine yönelik denetimler yeterli olmadığı belirtilmiştir. Ayrıca, okullardaki güvenlik görevlileri (özel güvenlik veya polis memuru) okullardaki emniyet ve asayişini sağlamada tam olarak yeterli olmadığı, okul çevresinde haraç alma, gasp ve yaralama gibi olaylar sıklıkla yaşandığı belirlenmiştir. Bu tür olayların sıklıkla yaşandığı görüşünü erkek katılımcılar daha fazla benimsemektedir. Bu araştırmada da okullarda asayişin tam olarak ağırlanmadığı değerlendirilmektedir. Okullar herhangi bir afet olasılığına karşı yeterli düzeyde hazırlıklı değildir. Özellikle araştırmaya katılan kızlar afet güvenliğine daha duyarlıdır. Okulda güvenlik sorununa ilişkin kız ve erkek öğrencilerin görüşlerinin haraç alma, gasp, yaralama gibi olaylar ve alkol, sigara gibi maddelerin okul çevresinde yoğun bulunduğu konusunda farklılaştığı görülmüştür. Kız öğrencilerin genel olarak daha yüksek görüş belirtmelerinin yanı sıra, okulda güvenlik kamerasının olması, giriş çıkışlarda kimlik zorunluluğu, öğrencilerin doğal afetlere karşı bilgilendirilmesi, kantinlerin daha sık denetlenmesi ve okul aile işbirliğinin daha geliştirilmesi konusunda erkeklere göre yüksek görüşler belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: *Okul Güvenliği, Güvenli Okul, Ortaöğretim Kurumlarının Güvenliği*

FİZİK ÖĞRETMENLERİNİN DERSLERİNDE BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ KULLANIRKEN KARŞILAŞTIKLARI ZORLUKLARIN TESPİTİ

Osman Sinan DEMİR⁶¹⁴, Uygur KANLI⁶¹⁵

ÖZET

Teknolojinin hızla değişmeye başladığı 90'lı yıllardan günümüze gelene kadar birçok alanda devrim niteliğinde teknolojik gelişmeler yaşanmış. Bu gelişmelerden eğitim sektörü de payına düşeni alarak kara tahta ve beyaz tebeşirin kullanıldığı eğitim ortamlarından, dijital akıllı tahtaların, tabletlerin, projeksiyon cihazlarının, ileri teknoloji ürünü deney setlerinin, cep telefonlarının kullanıldığı eğitim ortamlarına geçiş yapmıştır. Bu geçişin sonucu olarak ülkeler Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin öğrenme ortamlarında kullanılması için büyük yatırımlar yapmaya başlamış ve eğitim programlarında öğretmen alan yeterliliklerinde Bilgi ve İletişim Teknolojilerinden de bahsetmeye başlamıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı da FATİH Projesi adı altında bir proje başlatarak tüm yurttaki sınıfları akıllı tahta ve internet bağlantısına kavuşturmuş, okullara bazı bilgi ve iletişim teknolojileri araçları gönderilmiş, öğrenci ve öğretmenlere tablet bilgisayarlar dağıtmaya başlamış EBA eğitim bilişim ağı isimli eğitim portalını kurmuştur.

Eğitimin temel faktörü olan öğretmenler de bu gelişmelere istinaden yenilenen eğitim ortamı ve bu ortamın sonucu olarak ortaya çıkan yeni eğitim sistemine adapte olmak zorunda kalmış, öğretmenlerin Bilgi ve İletişim Teknolojilerini etkin bir şekilde kullanabiliyor olması ihtiyaçtan öte bir gereklilik haline dönüşmüştür. Bu dönüşüm esnasında bazı öğretmenler kolayca değişime ayak uydururken bazıları zorlanmaya bununla beraber de bu teknolojileri kullanmama eğilimi göstermeye başlamıştır.

Ülkemizde FATİH Projesinin uygulanmaya başlaması ile birlikte öğretmenler üzerinde Bilgi ve İletişim Teknolojileri hakkında çalışmalar yapılmıştır. Som'un 2014 yılında yaptığı Ortaöğretim Öğrenme-Öğretme Süreçlerinin Bilgi Ve İletişim Teknolojileriyle Bütünleştirilmesinde Karşılaşılan Problemler ve Çözüm Yolları isimli çalışması öğretmenler üzerinde yapılan genel çalışmalar gibi, Uysal'ın 2015 yılında yaptığı Fen Bilimleri Öğretmen Adaylarının Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Kullanımına Yönelik Tutum ve Özyeterlilik Algılarının İncelenmesi, Demirhan'ın 2012 yılında yaptığı Fen ve Teknoloji Öğretmenlerinin Bilgi Ve İletişim Teknolojilerine İlişkin Özyeterlilik Algıları ve Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Kullanım Durumları (Denizli İli Örneği) gibi branş bazında çalışmalarda yapılmış ancak fizik öğretmenleri ile birlikte bir çalışma literatüre yansımamıştır.

Bundan dolayı bu çalışmanın amacı gelişen teknoloji ile birlikte eğitim-öğretimin kaçınılmaz bir parçası olmaya başlayan Bilgi ve İletişim Teknolojilerini kullanan fizik öğretmenlerinin derslerinde karşılaştıkları zorlukların belirlenmesidir.

⁶¹⁴ Lisansüstü Öğrencisi vd., sinandemirtbmm@gmail.com

⁶¹⁵ Doç.Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Orta Öğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi A.B.D, Fizik Eğitimi Bölümü, Ankara, uygurkanli@gmail.com

Araştırmada açımlayıcı karma yöntem deseni temel alınarak nicel ve nitel araştırma yöntemleri bir arada kullanılacaktır. Araştırmanın nicel boyutunda tarama modeli kullanılırken nitel boyutunu ise yarı yapılandırılmış görüşmeler oluşturacaktır.

Araştırmanın evreni Ankara ili merkez ilçelerinde (Altındağ, ankaya, Etimesgut, Gölbaşı, Keçiören, Mamak, Pursaklar, Sincan, Yenimahalle) görev yapan fizik öğretmenleridir. Örneklemi ise bu öğretmenler arasından görev yaptıkları ilçe ve okul türüne göre seçkisiz örnekleme yöntemlerinden Orantılı Tabakalı rnekleme Yöntemine göre seçilen fizik öğretmenleridir. Bu yönteme göre okul türünün evrendeki oranı ölçüsünde 9 ilçedeki 264 okuldan(MEBBİS, 2017) türlerine göre Anadolu Lisesi, Fen Lisesi, İmam Hatip Lisesi ve Meslek Lisesi olarak rastgele seçim yapılmıştır. Bu seçime göre 9 ilçede bulunan 113 Anadolu lisesinden 22 adet, 4 fen lisesinden 3 adet, 41 imam hatip lisesinden 11 adet, 106 meslek lisesinden 19 adet olmak üzere toplamda 55 adet okulda görev yapan fizik ğretmeni ile çalışma yürütülmüştür.

Veriler nicel ve nitel veri toplama araçları kullanılarak toplanmaktadır. Nicel verilerin toplanmasında görev yapılan okuldaki Bilgi ve İletişim Teknolojileri araçlarının durumu gösteren bir gözlem formu, Hastings(2007) tarafından geliştirilen ve Demirhan(2012) tarafından Türkçeye evrilen Teknoloji Kullanımı nndeki Engeller Nitel veri toplama aracı olarak ta yarı yapılandırılmış görüşme soruları kullanılmıştır.

Daha sonra sunulacaktır

Anahtar Kelimeler: *Bilgi, İletişim, Teknoloji, Fizik*

MÜDÜR YARDIMCILARI VE ÖĞRETMENLERİN LİSELERDE GÖREVLİ OKUL MÜDÜRLERİNİN YETERLİK DÜZEYLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Halime KORKUT⁶¹⁶, Kemal KAYIKÇI⁶¹⁷

ÖZET

Okulun amacına ulaşmasından birinci derecede sorumlu olan kişi okul müdürüdür. Okul müdürünün okulu amacına ulaştırması okulun insan ve madde kaynaklarını etkili ve verimli bir şekilde kullanmasına bağlıdır. Okul müdürünün bunları gerçekleştirebilmesi onun yönetim alanındaki yeterliliklerine bağlıdır.

Okul müdürlüğü okuldaki diğer yöneticilerin, öğretmenlerin ve diğer personelin etkili ve verimli bir şekilde çalışmalarını sağlamada önemli bir rol üstlenmektedir. Okulun sadece insan kaynaklarını değil aynı zamanda madde kaynaklarını yani araç gereç donanım ve her türlü fiziki yapı ile ilgili işleri de yürütmekten sorumludur. Bu sorumlulukları yerine getirmek için yöneticilerin bilimsel ve profesyonel anlamda yetiştirilmesine ve yeterliliklerinin artırılmasına ihtiyaç duyulur. Bu ihtiyacın giderilmesi bilimsel yönetim anlayışının okul yönetimine egemen olmasına bağlıdır.

Gelişmiş ülkelerde eğitim yöneticilerini yetiştirme yöntemi, klasik yöneticilik yerine eğitimsel liderlik üzerine yoğunlaşmaktadır. Ülkeler arasında yönetici yetiştirme programları değişiklikler göstermektedir. Son zamanlardaki yöneticilerin yetiştirilmesi çalışmalarında eğitim liderlerinin yetiştirilmesi düşüncesigündeme gelmiştir. Gelişmiş ülkelerde eğitim yöneticisinin yetiştirilmesi, eğitim reformu alanındaki projelerinin temel amaçlarından biridir (Çelik, 2002, s.3). Bu ülkeler son zamanlarda okul yöneticisi yetiştirme çalışmalarına yoğunlaşarak okulların etkililiğini arttırmaya çalışmaktadırlar (Özmen, 2002, s.132). Bunun yanında bazı ülkelerde okul müdürü olarak atanabilmek için eğitim almak bir ihtiyaç gibi hissedilmemekte ve mesleğinde yeterli bir öğretmenin hususi bir eğitimden geçmeden de tesirli bir okul yöneticiliği yapabileceği düşüncesi görülmektedir (Bush ve Jackson, 2002, s.418).

Dünyada okul yöneticiliğinin meslek olarak görülmesi ve okul müdürlerinin profesyonel bir şekilde eğitilmesi çok sık yapılan bir iş değildir. Dünyadaki bütün okulların sayısı, fabrikalardan çok olmasına rağmen, ticari işletmelerde görülen yönetici eğitimi gayretleri maalesef daha çoktur (Çelik, 2002, s.3).

Bu araştırmanın amacı liselerde görevli okul müdürlerinin yeterlik düzeylerini Müdür yardımcıları ve öğretmenlerin görüşlerine dayalı olarak belirlemektir. Bu amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- 1) Müdür yardımcılarının okul müdürlerinin yeterliklerine ilişkin görüşleri nelerdir?
- 2) Müdür yardımcılarının okul müdürlerinin yeterliklerine ilişkin görüşleri arasında cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim düzeyi, mesleki kıdem ve görev yapılan lise türüne göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- 3) Öğretmenlerin Okul müdürlerinin yeterliklerine ilişkin görüşleri nelerdir?

⁶¹⁶ Uzman, halimekorkut@hotmail.com

⁶¹⁷ Doç.Dr., Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi, kemalkayikci@akdeniz.edu.tr

- 4) Öğretmenlerin okul müdürlerinin yeterliklerine ilişkin görüşleri arasında cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim düzeyi, mesleki kıdem, ve görev yapılan lise türüne göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 5) Okul müdürlerinin yeterliklerine ilişkin olarak müdür yardımcıları ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Araştırmanın çalışma evrenini 2017-2018 öğretim yılında Antalya il merkezindeki Muratpaşa, Konyaaltı, Kepez, Döşemealtı ve Aksu ilçelerinde görev yapmakta olan lise müdür yardımcıları ile yine bu ilçelerdeki liselerde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini Antalya ili 5 merkez ilçede bulunan liseler arasından basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile seçilen 25 lisede görev yapmakta olan 378 öğretmen ve 72 müdür yardımcısı oluşturmaktadır. Araştırmada araştırmacılar tarafından geliştirilen “Yönetici Yeterlikleri Ölçeği” (YÖ) kullanılmıştır. Ölçeğin geliştirilmesinde açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi kullanılmıştır.

Okullardaki müdür yardımcıları okul müdürlerinin yeterliklerini ilk sırada “Teknik Yeterlikler”, ikinci olarak “İnsancıl Yeterlikler” ve üçüncü sırada ise “Kavramsal Yeterlikler” boyutunda yeterli buldukları görülmektedir. Bulgular dikkate alındığında okul müdürlerinin yeterliklerine ilişkin müdür yardımcılarının okul müdürlerini “Yeterli” bulduğu görüşü ortaya çıkmaktadır. Öğretmenler okul müdürlerinin yeterliklerini ilk sırada “Teknik Yeterlikler”, ikinci olarak “Kavramsal Yeterlikler” ve üçüncü sırada ise “İnsancıl Yeterlikler” boyutunda yeterli bulmaktadırlar. “Müdür yardımcılarının okul müdürlerinin yeterliklerine ilişkin görüşleri arasında cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, görev, mesleki kıdem ve görev yapılan lise türüne göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak Müdür yardımcılarının okul müdürlerinin yeterliklerine ilişkin görüşleri arasında medeni durumları bakımından tüm boyutlarda anlamlı bir farklılık bulunmuştur. “Öğretmenlerin, okul müdürlerinin yeterliklerine ilişkin görüşleri arasında cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim düzeyi, bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak Öğretmenlerin, okul müdürlerinin yeterliklerine ilişkin görüşleri arasında mesleki kıdem bakımından insancıl boyutta, görev yaptıkları lise türü bakımından tüm boyutlarda ve görev değişkenleri bakımından tüm boyutlarda anlamlı bir farklılık bulunmuştur

Anahtar Kelimeler: *müdür yardımcıları, öğretmenler, okul müdürleri, yeterlik*

GÜNCELLENEN İNGİLİZCE ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMININ ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ GENEL YETERLİLİKLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Pınar BABANOĞLU⁶¹⁸, Reyhan AĞÇAM⁶¹⁹

ÖZET

19.11.2015 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkındaki Yönetmelik ile "Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nin (TYÇ) yürürlüğe girmesinin ardından söz konusu çerçevenin esas alınarak hazırlanan Türkiye Referanslama Raporu, 29-30 Mart 2017 tarihinde sunulduğu Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi Danışma Kurulunca onaylanarak resmîyet kazanmıştır. Buna bağlı olarak Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri güncellenerek uygulamaya konmuştur. Güncellenen Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliliklerinin "mesleki bilgi", "mesleki beceri" ile "tutum ve manevi değerler" olmak üzere 3 yeterlik alanı ile bu alanlara ilişkin 11 yeterlik ve 65 göstergeden oluştuğu ifade edilmektedir. Öğretmen yeterliklerinin kullanım alanları arasında, (i) hizmet öncesi öğretmen yetiştirme, (ii) aday öğretmen yetiştirme süreci, (iii) öğretmen istihdamı, (iv) öz değerlendirme, (v) performans değerlendirme, (vi) kariyer gelişimi ve ödüllendirme ile (vii) sürekli mesleki gelişim olmak üzere 7 temel alan tanımlanmıştır. Söz konusu yeterlikler Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü tarafından ayrıntılı bir rapor halinde ilgili Bakanlığın resmi internet sayfasında yayınlanmıştır. Diğer taraftan, Eylül 2016'dan başlamak üzere başta Milli Eğitim Bakanlığı olmak üzere çeşitli paydaşların katılımıyla gerçekleşen çalıştaylar neticesinde Öğretmen Yetiştirme Programları, Yüksek Öğretim Kurulu tarafından Mart 2018'de güncellenerek 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlamak üzere lisans düzeyinde öğretmen yetiştirme programları bulunan tüm yükseköğretim kurumlarına gönderilmiştir. Bu çalışmada, güncellenen İngilizce Öğretmenliği lisans programının Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri ile karşılaştırılması; söz konusu programda yer alan derslerin güncellenen mesleki yeterliklerin kazanımı amacına ne ölçüde hizmet ettiğinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır.

Araştırmanın verileri döküman analizi yöntemine uygun olarak bahsi geçen Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri ile İngilizce Öğretmenliği Lisans Programından elde edilecek olup söz konusu lisans programında yer alan ders içerikleri mesleki bilgi, mesleki beceri ile tutum ve değerler alanında yer alan yeterlikler açısından incelenecektir. Verilerin analizi araştırmacılar tarafından yapılacak ve bunu takiben Eğitim Programları ve Öğretim alanında uzman iki öğretim üyesinin görüşüne başvurulacaktır.

Veri çözümleme sürecinin tamamlanmasının ardından çalışma bulguları ortaya konarak yorumlanacaktır. Gerek Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliliklerinin gerekse Öğretmen Yetiştirme Programlarının yakın zamanda güncellenmiş olması sebebiyle çalışmada elde edilecek sonuçların Öğretmen Yetiştirme alanına katkı sağlayacağı ön görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Öğretmenlik mesleği, mesleki yeterlik, yabancı dil öğretimi, öğretmen yetiştirme*

⁶¹⁸ Dr. Öğrt. Üyesi, pinarbabanoglu@gmail.com

⁶¹⁹ Dr. Öğrt. Üyesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, reyhanagcam@gmail.com

AR-GE BİRİMLERİNDE ÇALIŞAN YÖNETİCİLERİN VE ÜYELERİN DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜME AİT ALGILARI VE ALANA ETKİLERİ NEDİR? (81 İL ÖRNEĞİ)

Cemil KURT⁶²⁰, Gül ERCAN⁶²¹, Zekiye KILIÇ⁶²²

ÖZET

Türk Milli Eğitim sisteminde 2008 yılından itibaren taşra teşkilatlarında Araştırma Geliştirme birimleri kurulmuştur. Kısa adı Ar-Ge olan birimler, yerelde değişim ve dönüşüme katkı verecek şekilde kurumsallaşmaktadır. Ar-Ge birimleri kuruluşundan itibaren Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığına bağlı olarak çalışmıştır. Bu anlamda strateji Geliştirme Başkanlığı bünyesinde bulunan daire başkanlıkları aracılığı ile Taşrada bulunan Ar-Ge birimlerine çeşitli görevler yükleyerek süreci yönetmiştir. Bunun yanında 2016 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığına Bağlı Ar-Ge, Kalite ve İzleme Daire Başkanlığı kurulmuştur. Böylece Milli Eğitim Bakanlığı Ar-Ge birimlerini Taşradan Bakanlık düzeyinde muhatabı olan Daire Başkanlığına bağlamıştır. Ar-Ge, mevcut bir araştırma, henüz bulunmamış bulma ve sonra da bilgiyi veya ürünü geliştirme veya yenilemeyi içerir. Bu noktada Ar-Ge, eğitimde yeni bir ürün geliştirmek veya mevcut bir ürünün daha etkin veya geliştirilerek üretilmesi amacıyla yürütülen etkinlikleri kapsar. Ar-Ge birimlerinde çalışan yönetici ve üyeler değişime öncülük eden kişilerdir. Değişimin öncüleri veya eğitim elçileri olarak kabul edebileceğimiz Ar-Ge birimlerinde çalışan yöneticilerin ve üyelerin değişim ve dönüşüme ait algıları ve alana etkileri araştırılması gereken önemli bir durumdur. Bu araştırma Ar-Ge birimlerinde çalışan yöneticilerin ve üyelerin değişim ve dönüşüme ait algıları ve alana etkileri hakkında Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı ile il Milli Eğitim Müdürlüklerinde Araştırma Geliştirme birimlerinde çalışan yönetici ve üyelerin görüşlerini belirlemeye yönelik betimsel bir çalışmadır. Bu çalışmada temel amaca çözüm aramak için belirlenen alt problemler şunlardır:

1. Katılımcıların Türkiye’de eğitimde dönüşümün sağlanabilirliği konusunda görüşleri ile kişisel değişkenler arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Katılımcıların eğitim örgütlerini etkileme düzeyi görüşleri ile kişisel değişkenler arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Katılımcıların görev alanlarındaki etkinliklerinde etkileme düzeyleri ile kişisel değişkenler arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Katılımcıların yüz yüze etkileşimde buldukları yönetici ve öğretmenleri etkileme düzeyleri ile kişisel değişkenler arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
5. Katılımcıların yönetici ve öğretmenleri değiştirme düzeyleri ile kişisel değişkenler arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Araştırma, nitel ve nicel araştırma yöntemleri ortak kullanılarak yapılmıştır. Araştırma Milli Eğitim Bakanlığı(MEB) Strateji Geliştirme Başkanlığı, Ar-Ge, Kalite ve İzleme Daire Başkanlığının yapmış olduğu Türkiye’de 81 il Strateji Geliştirme Birimi yöneticisi ve bu birimlerde çalışan üyelerin olduğu çalışmada yapılmıştır. Çalışmanın evrenini çalışmada bulunan 140 katılımcı, örneklemini yanı

⁶²⁰ Uzman, ckurt1968@hotmail.com

⁶²¹ Öğretmen, İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Konak/İZMİR, gulercan76@gmail.com

⁶²² Öğretmen, Merkez İstiklal İlkokulu, Çanakkale, candeniz17@gmail.com

olarak seçilen 117 katılımcı oluşturmuştur. Araştırmacı tarafından uzman görüşleri alınarak oluşturulan bilgi toplama aracı 2 ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm katılımcıların kişisel bilgilerini içermektedir. İkinci bölüm, Strateji Geliştirme Birimi yöneticileri ve Ar-Ge üyelerinin görüşleriyle ilgili nicel değerlendirmenin olduğu 5 likert 50 soruluk bölümdür.

Ölçek beş faktörlü 50 maddeden oluşmaktadır. Türkiye’de MEB ve 81 il Milli Eğitim Müdürlüğü Ar-Ge yöneticisi ve üyelerinin katılımı ile ölçeklerin uygulanarak yapı geçerliliği ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Ölçeğinin örneklem yeterliliği(KMO) değeri 0.873 olduğundan çok iyi olduğunu söyleyebiliriz. Cronbach's Alpha=0.958(N=50) analizi sonucunda iç tutarlılığının mükemmel olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca faktör analizi sonucunda ölçeğin 50 değişkeninin özdeğeri 1’den büyük 5 faktör altında toplanmıştır. Bu beş faktörün ölçeğe ilişkin açıkladıkları varyans %56.42 olduğu görülmüştür. İstatistiksel verilerin analizlerin SPSS-24 paket programı kullanılmıştır.

Ar-Ge birimlerinde çalışan yöneticilerin ve üyelerin değişim ve dönüşüme ait algıları ve alana etkilerinin toplam puan ortalamasının çok katılıyorum düzeyinde olduğu görülmüştür. Ayrıca katılımcılar; “eğitimde değişim ve dönüşümün vazgeçilmez bir olgu olduğunu, eğitim alanı ile empati kurduklarını, hizmet verdikleri kesimlerle işbirliği yaptıklarını, eğitim örgütlerinde yöneticilerin ve işgörenlerin yaratıcılığını desteklediklerini, eğitim kurumlarında öğrenmeye destek olduklarını, eğitim örgütlerinde ilişkilerinde doğal davrandıklarını”, en yüksek oranda tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında katılımcılar; “kendimi beğendiririm, kişisel çekiciliğim vardır, kalkınma planları eğitimde değişim ve dönüşümü yeterince açıklar, milli eğitim mevzuatı eğitim yönetimi ihtiyacını karşılar, Türkiye'de eğitimde dönüşüme ait planlılık vardır, üniversiteler eğitimde değişim ve dönüşüme bilimsel olarak önderlik eder”, en düşük oranda yeterli görüş belirtmişlerdir. Katılımcılar alt faktörler açısından; “yönetici ve öğretmenleri etkileme düzeyleri” en yüksek, “dönüşümün sağlanabilirliği” en düşük oranda yeterli görüş belirtmişlerdir.

Ar-Ge birimlerinde çalışan yöneticilerin ve üyelerin değişim ve dönüşüme ait algıları ve alana etkileri değerlendirilmesinde; “dönüşümün sağlanabilirliği” görüşleri ve “görev alanlarında etkileme” görüşleri ile cinsiyet arasında kadınların erkeklere göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu, “yönetici ve öğretmenleri değiştirme düzeyleri” görüşleri ile” eğitim yönetimi alanında yüksek lisans bitirmeleri” değişkeni arasında eğitim yönetimi alanında yüksek lisans bitirenlerin bitirmeyenlerin puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca katılımcıların Bakanlık veya mahalli düzeyde verdiği hizmet içi eğitim saati değişkeni ortalamaları arasında; “örgütleri etkileme” ve “görev alanlarında etkileme” açısından 181 saat ve üstü hizmetiçi eğitim veren ve 0-60 saat arası hizmetiçi eğitim ortalamaları arasında “örgütleri etkileme” ve “görev alanlarında etkileme” lehine istatistiksel olarak fark olduğu görülmüştür. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığına ve araştırmacılara öneriler geliştirilmiştir, Bu kapsamda:

- Milli Eğitim Bakanlığı Ar-Ge yönetici ve üyelerinin akademik eğitimlerini teşvik edecek ve yükseltecek gerekli tedbirleri almalıdır.
- Milli Eğitim Bakanlığı, Ar-Ge birimlerinde çalışan yönetici ve üyelerin Ar-Ge birimlerine yönelik uygulamalarını geliştirici çalışmalar yapmalıdır.
- Milli Eğitim Bakanlığı, Ar-Ge birimlerinde çalışan yönetici ve üyelerin Ar-Ge birimlerinin uygulamalarına ilişkin görüşleri değerlendirilmesinde dönüşümün sağlanabilirliği görüşleri ve görev alanlarında etkileme görüşleri ile cinsiyet arasında anlamlı farkın nedenlerini ortadan kaldıracak çalışmalar yapmalıdır.
- Bakanlık Strateji Başkanlığı, Ar-Ge birimlerinde çalışan yönetici ve üyelerin Ar-Ge birimlerinin uygulamalarında etkililiği artırmak için eğitim yönetimi alanında lisansüstü lehine olan durum değişkeni için anlamlı farkın nedenlerini ortadan kaldıracak çalışmalar yapmalıdır.

- Ar-Ge biriminde çalışan yönetici ve üyelerin lisansüstü eğitimlerini teşvik edici ve destekleyici düzenlemeler yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: *Araştırma Geliştirme, Yönetici, Değişim, Dönüşüm*

EDEBİ ESER DİNLETİLEN UZUN YOL ŞOFÖRLERİNİN KİTAP OKUMA TUTUM VE MOTİVASYON ÖLÇEKLERİNE VERDİKLERİ TEPKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE BİR MODEL ÖNERİSİ

Ahmet USLU⁶²³, Şenay USLU⁶²⁴, Abdullah EŞSİZ⁶²⁵, Şenay USLU, Abdullah EŞSİZ

ÖZET

Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü 2015 PISA Raporu'na göre Türkiye okuma becerileri alanında 72 ülke arasından 50., 2012'de 42., 2009'da 39'dur. Son iki sınava 65 ülke katılmıştır ve Türkiye okuma becerileri alanında daha da kötüye gitmektedir. Türkiye'de hiç kitap okumayanlar yüzde 32,9 oranındadır. Okuyanların yüzde 45,3'ü kitaplarını rastgele seçip düzensiz okumaktadır. TÜİK 2006 istatistiklerine göre bir günde kültürel faaliyetlere (radyo dinleme, televizyon izleme, kitap okuma) ayrılan ortalama süre 2 saat 25 dakikadır.

Okuma, okuma kültürü, okuma becerileri konularında yapılan araştırmalara bakıldığında başta eğitimin paydaşı öğretmenlerin ve öğrencilerin neredeyse hiç okumadığı, okuyanların da mecburiyetten veya ihtiyaçtan okuduğu açıktır.

TÜİK verilerine göre Türkiye'deki küçük kamyon sayısı 3 milyon 481 bin 914, kamyon sayısı 827 bin 787'ye ulaşmış durumdadır.

Türkiye'de 4 milyonu aşan kamyonların idaresinde görevli uzun yol şoförleri, uzun vakitler boyunca seyahat etmektedir. Ancak incelenen çalışmalarda, şoförlerin okumasıyla ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Bu çalışma uzun saatler boyunca çalışmak durumunda olan ve bu süre içerisinde pasif şekilde daracak bir alanda saatlerini harcayan uzun yol şoförlerinin vakitlerini verimli bir şekilde değerlendirmesi açısından önemlidir. Bu yolla okuma oranının düşük olduğu ülkemizde, en dezavantajlı meslek gruplarından birisi olan uzun yol şoförleri üzerinde bir farkındalık oluşturulabilecektir. Proje şoförlere katkı sağlaması, kitabın içeriğinin ses yoluyla da olsa şoförler ile buluşması, sosyal fayda güden bu tip projelerin uygulanmasında önemli bir destek olacaktır.

Araştırma üç aşamalıdır. İlk aşamada şoförlerin 5'li Likert tipinde tanımlayıcı iki farklı okuma ölçeğine verdikleri cevaplar alınmıştır. İkinci aşamada şoförlerin üç ay boyunca edebi eser dinlemesi sağlanmıştır. Üçüncü aşamada şoförlere okuma anketleri tekrar uygulanmıştır.

Araştırmada sosyal bilimler araştırma tiplerinden Açıklayıcı Araştırma tipi kullanılmıştır. Bu araştırmada hipotezlerden hareketle veri toplama araçları kullanılarak olaylar ve değişkenler arasında neden-sonuç ilişkisi kurularak olay açıklanmaya çalışılır.

Araştırma verilerinin analizinde nicel yöntem kullanılmıştır. Nicel yöntem, araştırma planında evren, örneklem, aksiyom hipotezlerinin bulunduğu; bilgilerin gözlem, görüşme, anket ve testlerle toplandığı, bu bilgilerin istatistiksel ölçme ve değerlendirme teknikleriyle analiz edildiği yöntemdir.

⁶²³ Öğretmen, ahmetuslu1@hotmail.com

⁶²⁴ Öğretmen, Kütahya Devlet Hatun Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, senayuslu1@hotmail.com

⁶²⁵ DİĞER, Kütahya ASE Sosyal Bilimler Lisesi, abduallah2219@outlook.com.tr

Veri Toplama Araçları

İlk ölçek Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ tarafından hazırlanan “Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Bir Tutum Ölçeği”dir.

İkinci ölçek “Yetişkin Okuma Motivasyonu Ölçeği”dir.

Verilerin Çözülmesi

Proje başlamadan önce her iki anket de araştırmacının örnekleme şoförlere uygulanmıştır. Şoförler edebi eser dinledikten sonra aynı anketi tekrar cevaplandırmıştır. Her iki ankete verilen cevaplar ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Önce birinci anketteki farklılık sonra diğer anketteki farklılık teker teker hesaplanmıştır. Toplanan veriler için faktör analizi yapılmıştır. Sonuçlar yüzdeler olarak ifade edilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmacının evreni Türkiye’deki uzun yolda şoförleridir. Örneklem Kütahya Kamyoncular ve Nakliyeciler Kooperatifi’ne kayıtlı 20 şofördür.

Araştırmacının ilk etabında uygulanan Yetişkin Okuma Motivasyon Ölçeğinin Benlik alanında yüzde 44,24, Yeterlilik alanında yüzde 19,02, Tanınma alanında yüzde 15,36 ve Diğer kısmında yüzde 21,35 olmak üzere alınan ortalama sonuç yüzde 40,42’dir.

İkinci olarak uygulanan Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeğinde ise alınan ortalama sonuç yüzde 59,96’dır.

Şoförler eserleri istedikleri şekilde dinledikten sonra fark olup olmadığını anlamak için aynı ölçekler tekrar uygulanmıştır. Buna göre Benlik alanında yüzde 1,81, Yeterlilik alanında yüzde 0,33 oranında artış;

Tanınma alanında yüzde 1,94, Diğer alanda ise yüzde 0,20 oranında azalma görülmüştür. Sonuç olarak Yetişkin Okuma Motivasyonu Ölçeğinde yüzde 6,63 gibi bir artış gözlenmiştir. Yeni çıkan sonuç yüzde 47,05 olmuştur.

Kitap okuma alışkanlığını ölçen tutum ölçeğinde de yüzde 7,64 oranında artış yaşanmış ve sonuç yüzde 59,96’dan yüzde 67,6’ya çıkmıştır.

Edebi eserlerin insanları olumlu yönde etkilediği hipotezi doğrulanmıştır. Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği genel ortalamasındaki olumlu yöndeki artış 7,64, Yetişkin Okuma Motivasyon Ölçeği genel ortalamasındaki olumlu yöndeki artış 6,63’tür. Eserlerin özellikle insanların kişisel gelişimlerine katkı sağladığı söylenebilir. Örneğin okuyucu olmanın önemine değinen benlik alanı ile iyi bir okuyucu olmaya yönelik yeterlilik alanında artış görülmüştür. Buna karşın başkaları tarafından iyi bir okuyucu olarak kabul görme olan tanınma ile bir şeyler öğrenmek veya başka alanlarda başarılı olmak için okumayı ilgilendiren diğer bölümünde azalma saptanmıştır. Kısacası insanlar toplumda kabul görmek ya da iyi bir okuyucu olarak nitelenmek yerine gerçekten kendileri için okuyorlar.

Anahtar Kelimeler: *Uzun Yol Şoförleri, Kitap Okuma*

MİLLÎ EĞİTİMDE REHBERLİK HİZMETLERİ: MEVZUAT DEĞİŞİKLİĞİ VE UYGULAMAYA ETKİSİ

Ertuğ CAN⁶²⁶, Urania NİKOLAYİDİS⁶²⁷, Canan IŞIK CAN⁶²⁸

ÖZET

10 Kasım 2017 tarih ve 30236 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği ile rehberlik hizmetlerinde önemli düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenleme ile il ve ilçe düzeyinde yürütülen rehberlik hizmetleri ile bu hizmetlerin verildiği rehberlik ve araştırma merkezleri ile eğitim kurumlarındaki rehberlik servislerinin işleyiş ve görevleri ile bu hizmetleri veren kurumlarda çalışan personelin görev, yetki ve sorumluluklarında önemli değişiklikler yapılmıştır. Yapılan değişiklik kapsamında rehber öğretmen (psikolojik danışman) kavramı yerine “rehberlik öğretmeni” kavramının kullanıldığı ve rehberlik öğretmenlerinin çalışma usul ve esasları ile görevlerinde de önemli değişiklikler yapıldığı görülmektedir. Eğitim kurumlarında yürütülen rehberlik hizmetlerinin etkililiği, bu hizmeti yürüten rehberlik öğretmenlerinin çalışma usul ve esasları ile doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle rehberlik hizmetleri alanında yapılan yasal değişikliklere ilişkin rehberlik öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesi büyük önem taşımaktadır. Bu araştırmanın amacı, rehberlik öğretmenlerinin görüşlerine göre, rehberlik hizmetlerine ilişkin yasal değişiklikleri değerlendirmek ve alana yönelik öneriler geliştirebilmektir. Bu amaçla, aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır: MEB Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliğindeki değişiklikler esas alındığında;

1. Okul rehberlik hizmetlerine ne gibi etkileri olmuştur?
2. Yönetici ve öğretmenlerin görev ve sorumluluklarına ilişkin düzenlemeler nasıldır?
3. Okul rehberlik hizmetlerinin geliştirilebilmesi için hangi düzenlemelere ihtiyaç bulunmaktadır?

Araştırma, Aralık-2017 ile Mart -2018 tarihleri arasında İstanbul Maltepe ilçesinde görevli 20 rehberlik öğretmenin gönüllü katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri, 5’i yapılandırılmış açık uçlu soru olmak üzere 16 sorudan oluşan ölçme aracı yardımıyla yazılı olarak elde edilmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kapsamında olgubilim deseni ile amaçlı örneklem yöntemi kullanılmış ve elde edilen veriler içerik analizi yardımıyla değerlendirilmiştir. Araştırmanın verileri 3 tema ve 9 alt tema altında incelenmiştir.

Araştırmaya 5’i erkek, 15’i kadın rehberlik öğretmeni katılmıştır. Katılımcıların 13’ü lisans, 7’si yüksek lisans mezunu olup, çoğunluğu (15 kişi) 13 yıl ve üzeri kıdeme sahiptir. Katılımcıların 8’i ilkokulda, 6’sı ortaokulda, 2’si meslek lisesinde, 2’si akademik lisede, 2’si ise RAM’de görev yapmaktadır. Katılımcıların 14’ü PDR mezunu iken 6’sı ise farklı alanlardan mezun olmuştur. Katılımcıların tamamına göre, yönetmeliğin değiştirilmesinde yönetici, öğretmen ve sivil toplum örgütlerinin görüşlerinin alınmadığı, değişikliğin pedagojik gerekçelerle yapılmadığı ve yeni bir düzenlemeye ihtiyaç bulunduğu belirtilmektedir. Ayrıca, katılımcıların tamamı psikolojik danışma uygulamasının kaldırılmasını onaylamadıkları, değişikliğin okul rehberlik hizmetlerini geliştirmeyeceği gibi rehberlik alanına da önemli katkılar sağlamayacağı görüşünü belirtmişlerdir.

⁶²⁶ Doç. Dr., ertugcan@gmail.com

⁶²⁷ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, Kadir Has İlkokulu Maltepe/İstanbul, nikolayidis_47@hotmail.com

⁶²⁸ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, Kırklareli Anadolu Lisesi, Kırklareli, canancan1@gmail.com

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu (16 kişi), yapılan yasal düzenlemelerin rehberlik faaliyetlerine olumlu katkısının olmadığını düşünmektedir. Katılımcıların bir bölümü (2 kişi) ise görev ve sorumlulukların ayrıntılı tanımlanmasını olumlu gelişme olarak değerlendirmektedir. Katılımcılar, rehber öğretmenlerin görev ve sorumluluklarına ilişkin yapılan düzenlemeleri (sınav görevi, nöbet görevi, belleticilik görevi) olumsuz değerlendirmektedirler. Yöneticilerin görev ve sorumluluklarının genişletilmesi ve rehberlik faaliyetlerine ilişkin bazı uygulamaların yöneticilerin inisiyatifine bırakılması da katılımcılar tarafından eleştirilmektedir. Katılımcılara göre, rehberlik hizmetlerine ilişkin yapılan yasal düzenlemelerin öğretmen, yönetici, veli, öğrenci ve sivil toplum örgütlerinin görüşlerine göre yeniden ele alınması ihtiyacı bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Rehberlik Hizmetleri, Rehberlik Yönetimi, Danışmanlık.*

ADAY/DANIŞMAN ÖĞRETMEN MENTORLUK ROLLERİ ÖLÇEKLERİ (A/D-ÖMRÖ)"NİN GELİŞTİRİLMESİ: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Mehtap NAİLLİOĞLU KAYMAK⁶²⁹, Ferudun SEZGİN⁶³⁰

ÖZET

Deneyimli yetiştiricinin göreve yeni başlayan yetişene sergilediği akıl hocalığı olarak tanımlanabilen mentorluk son yıllarda eğitim bilimcilerin dikkatini birçok çalışma ile (Bakioğlu vd., 2013; Balyer ve Gündüz, 2012; Barrera vd., 2010; Cakir ve Kocabas, 2016; Clark & Byrnes, 2012; Hudson, 2013; Mingo, 2012; Naillioğlu Kaymak, 2017; Sezgin vd., 2014; Sowell, 2017; Tahir vd., 2016; Yıldırım 2013; Yirci, 2009) çekmektedir. "MEB 2017-2023 Ulusal Öğretmen Strateji Belgesi (2017)"nde öne çıkan temel bileşenden biri olan "adaylık ve uyum eğitimi"nde, aday öğretmenlerin (adayların) yetiştirilme sürecinde danışmanlık(mentorluk) hizmetinin önemine değinilmektedir.

Mentorluğun, adayların oryantasyonunda yaşanan geçiş sorunlarını azalttığını (Bakioğlu vd., 2013), stajyer öğretmenlerin yetiştirilmesinde (Bakioğlu, 2012; Demirkol, 2004; Bülbül & Akyel, 2015) ve adaylık sürecinde "danışmanlar öğretmenler (danışmanlar)" ile kısmen uygulandığını (Yirci ve Kocabaş, 2012; Erol ve Özdemir, 2018), aday ile danışmanı arasında sosyal ilişkilerin kurulması yoluyla güven ve iletişim ortamının kurulmasına yardımcı olduğunu (Naillioğlu Kaymak, 2017) tespit eden, mentorluk hizmetinin niteliğinin artırılması, danışmanların/mentorların istekli olanlardan belirli ölçütlere göre seçilmesi ve mentorluk eğitimine tabi tutulması gerektiğini belirten (Akarsu ve Kaya, 2012, Kozikoğlu ve Soyalp, 2018; Naillioğlu Kaymak, 2017) çalışmalar göz önünde bulundurulduğunda Türkiye’de adayların yetiştirilmesinde mentorluğun önem kazandığı söylenebilir.

Mentorluk ilişkisinde sergilenen veya algılanan mentorluk rollerini (Aguilar, 1984; Bülbül & Akyel, 2015; Cohen, 1993, 1995, 2003; Demirkol, 2004; Flach vd., 1982; Galbraith & Cohen, 1997; Hall vd., 2005, 2008; Hudson vd., 2005; Izadinia, 2015, 2016; Koç, 2011a, 2012; Klopff & Harrison, 1981; Levinson, 1978; Naillioğlu Kaymak, 2017; Podsen & Danimarka, 2000; Rose, 2003, Schmidt & Wolfe, 1980; Sezgin 2002; Kwan & Lopez-Real, 2005; Turpeinen, 2018) veya becerilerini (Akçamete vd., 2010) tanımlayan birçok çalışma bulunmaktadır. Ancak mentorluk rollerinin Türkiye’deki taraflarca algılanmasında kullanılabilecek ölçek veya envanter geliştirme çalışmaları sınırlı sayıdadır. Cohen’in (1993, 1995) "Yetişkin Mentorluk Prensipleri Ölçeği-YMPÖ", Galbraith ve Cohen (1997) tarafından, yetişkin eğitim ve danışmanlığında yetiştiricilik ilişkilerini altı boyutta betimlemek amacı ile geliştirilmiş yurt dışında yetişkin mentorluğunda kullanılan az sayıdaki ölçekten biridir. Ölçek daha sonra Doyon (2000) tarafından, işgörenlerin yetiştirilmesi amacıyla örgütsel ortamlara uygulanmıştır (Akt. Sezgin vd., 2012). Sezgin (2002), araştırma görevlilerinin yetiştirilmesinde tez danışmanı öğretim üyelerinin yetiştiricilik rollerini, Galbraith ve Cohen (1997)’in YMPÖ ölçeğinin Türkçe uyarlamasını yaptığı "yetiştiricilik rolleri ölçeği" ile incelemiştir. Koç (2011b) Hudson’ın (2004) beş faktörlü mentorluk modelinden faydalanarak "mentor öğretmen rol envanterini" öğrenci öğretmenlerin algılarını belirlemek üzere geliştirmiştir.

⁶²⁹ Dr., mnkaymak@gmail.com

⁶³⁰ Doç.Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi ABD, Ankara, ferudun@gazi.edu.tr

Türkiye’de adaylara uygulanan mentorluk, hazırlayıcı teorik eğitimin ardından “uygulamalı eğitim” süresince, mentor görevi verilen danışmanlarca sunulmaktadır. Sürecin ve kişilerin geliştirilmesine katkı sağlamak için bu rollerin adaylara ve danışmanlara/mentorlara göre nasıl algılandığı veya ne derece etkili sunulduğunun belirlenmesi gerekmektedir. Diğer taraftan yetiştiricilik rolleri açısından mentorluk yaklaşımları birbirine benzese de ortaöğretimde görev yapan aday-danışmanları ile üniversitelerdeki araştırma görevlileri-akademik danışmanların, ya da üniversitedeki öğretmen adaylarının mentorluk/yetiştiricilik rolleri algılarında farklılıklar olması kaçınılmazdır. Ayrıca mevcut ölçek veya envanterler yalnızca adayların bakış açısını yansıtmaktadır. Söz konusu farklılıkları dikkate alan bu çalışmanın amacı öğretmenlik görevine başlamış adayların ve danışmanların mentorluk rollerine dair algılarını her iki taraf için ayrı ayrı belirleyebilen Türkçe “Aday-Öğretmen Mentorluk Rollerini Ölçeği (A-ÖMRÖ) ve Danışman-Öğretmen Mentorluk Rollerini Ölçeği (D-ÖMRÖ)”nin geliştirilmesidir. Geliştirilen ölçekler araştırmalarda ortaöğretimde görev yapan aday ve danışman öğretmenler için uluslararası bağlamda karşılaştırılabilir sonuçlara ulaşılmasını da katkı sağlayacaktır.

Nicel çalışmanın araştırma evreni MEB’de 2013-2015’de ataması yapılmış öğretmenler ile son iki yılda adaylara danışmanlık yapmış öğretmenlerdir. Örneklemi, 2013-2015 yılları arasında Ankara’ya ilk ataması yapılan veya geçici görevlendirilen öğretmenler içinden ağırlıklı olarak atanan branşlardan tabakalı örneklem yoluyla belirlenen, adaylık sürecinde olan veya adaylığını tamamlayalı bir yılı aşmamış 350 aday (pilot çalışma ve geçersiz anketlerin çıkarılmasıyla kalan 297 (221 kadın - %74,4/76 erkek-%25,6)) ile son iki yıl içinde en az bir adaya danışmanlık görevi yapmış 200 danışman (pilot çalışma ve geçersiz anketlerin çıkarılmasıyla kalan 171 (78 kadın-% 45,6/93 erkek -% 54,4) oluşturmaktadır.

Çalışmada, öncelikle ölçme aracının maddelerinin, yönergelerinin ve madde cevap seçeneklerinin Türkçeye ve ortaöğretimde görev yapan aday ve danışmanlara göre ayrı ayrı uyarlaması yapılmıştır. İlk aşamada, Cohen’in (1993) altı mentorluk rolünü referans alan Sezgin (2002) ölçeğinin maddeleri, alan uzmanlarınca gözden geçirilerek, aynı boyutlarda iki ölçek için ayrı ayrı maddeler haline dönüştürülmüş, ölçekler yeniden düzenlenmiştir. Sonrasında geliştirilen ölçeklerin boyutları ve ilgili maddelerinin özgün boyut ve maddelerle olan eşdeğerlikleri, kültürel dil uyumu kontrol edilmiş, yönerge metni ve katılımcı kişisel bilgi soruları eklenerek 10 kişilik bir grubuna (6 aday ve 4 danışman) pilot çalışma uygulanmıştır. Anlaşılmayanlar tespit edilerek ölçeklerde değişiklikler yapılmış, alan uzmanlarından görüş alınmıştır.

Ana uygulamada ölçekler 540 kişilik katılımcı grubuna, Ankara İl Millî Eğitim Müdürlüğü’nden alınan yasal izin belgesi (11.05.2015-1814) kullanılarak, randevu alınan okullarda görevli sınıf veya branş öğretmenlerine 2015-2016 yılı Haziran ayı seminer döneminde araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Veriler aday-danışmanlar için iki veri tabanında girilmiştir.

Ölçeğin güvenilirliğinin belirlenmesinde iç tutarlık katsayısı ve madde toplam korelasyonları hesaplanmıştır. Doğrulamalı Faktör Analizleri gerçekleştirilecektir.

Veri analizlerine başlanmadan önce “uç değer” (outlier), veya “aşırı değer” (extreme) kontrolleri yapılarak normal dağılımı bozan veriler de çıkarılmıştır. AFA için verilerin uygunluğu Kaiser Meyer Olkin (KMO) ve Barlett Sphericity testi ile değerlendirilmiştir. KMO değeri aday öğretmenler veri tabanından uç değerler (outliers) ve aşırı değerler (extremes) çıkartılarak elde edilen 281 kişilik örneklem için .964 (çok iyi) olarak tespit edilmiştir. Danışman öğretmen veri tabanından uç değerler (outliers) ve aşırı değerler (extremes) çıkartılarak elde edilen 163 kişilik örneklem ise .892 (iyi) olarak hesaplanmıştır ve her iki ölçeğin Barlett Sphericity testleri anlamlı bulunmuştur. Bu sonuçlar, veri setlerinin analiz için uygun olduğunu göstermektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012).

AFA sonuçlarına göre A-ÖMRÖ için beş boyut (1-Kolaylaştırıcı rehberlik ve ilgi, 2-İsteklilik ve açıklık, 3-Yüzleştiricilik ve deneyim aktarımı, 4-Rol modelliği, 5-Entelektüel kişilik ve vizyon desteği rolü) ve D-ÖMRÖ için beş boyut (1-Kolaylaştırıcı rehberlik ve ilgi, 2-Yüzleştiricilik ve entelektüel sorgulama, 3-Rol modelliği ve vizyon desteği, 4- Deneyim aktarımı, 5-Entelektüel kişilik ve vizyon desteği rolü) oluşan ölçekler, orijinal formundan bazı faktörlerde farklılaşsa da literatürle uyumlu bir şekilde yeniden adlandırılmıştır.

Öncelikle analizlere temel alınan 46 maddelik ölçeklere ilişkin faktör sayısına karar vermek üzere özdeğerler (initial eigenvalues), varyanslar ve yamaç birikinti grafikleri incelenmiştir. Her iki ölçek içinde özdeğeri 1'in üzerinde olan ve varyansa yaptığı katkı aday öğretmen ölçeği için %65.542 ve danışman öğretmen için %53.553 olan beşer faktör bulunmuştur.

Beşer faktör için yapılan analizlerde, maddeler binişiklik ve faktör yük değerlerinin kabul düzeyini karşılamaları (>.40) açısından değerlendirilmiştir. Alan uzmanlarının değerlendirmelerine göre aday ölçeği için kalan 43 madde, danışman ölçeği için kalan 42 madde üzerinden, belirlenen faktörler/boyutlar için, 2. AFA yapılmıştır.

Analiz sonuçlarına göre, A-ÖMRÖ için 5 boyutta toplanan ölçeğin toplam varyans miktarı %65,542'dir. 1. boyut 13 madde, 2. boyut 6 madde, 3. boyut 9 madde, 4. boyut 4 madde ve 5. boyut 11 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutlarının öz değerleri ve açıkladıkları varyans değerleri 1. boyut için 22,307 ve %51,876, 2. boyut için 1.167 ve %2.713, 3. boyut için 1,309 ve %3,044, 4. boyut için 1,074 ve %2,449 5. boyut için 2.232 ve %5,411 olarak ortaya çıkmıştır. A-ÖMRÖ'ya ait 5 boyutta iç tutarlılık katsayıları 1. boyut için 0.92, 2. boyut için 0.89, 3. boyut için 0.90, 4. boyut için 0.89 ve 5. boyut için 0,91 olarak tespit edilmiştir.

Benzer şekilde 5 boyutta toplanan D-ÖMRÖ ölçeğinin toplam varyansı %53,553'tür. 1. boyut 13 madde, 2. boyut 9 madde, 3. boyut 8 madde, 4. boyut 4 madde ve 5. boyut 8 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutlarının öz değerleri ve açıkladıkları varyans değerleri 1. boyut için 14,149 ve %34,509, 2. boyut için 2.529 ve %6.168, 3. boyut için 1,969 ve %4,801, 4. boyut için 1,586 ve %3,868, 5. boyut için 1.724 ve %4,226 olarak ortaya çıkmıştır. D-ÖMRÖ'ya ait 5 boyutta iç tutarlılık katsayıları 1. boyut için 0.88, 2. boyut için 0.85, 3. boyut için 0.84, 4. boyut için 0.80 ve 5. boyut için 0,87 olarak tespit edilmiştir.

Her iki ölçek için Doğrulamalı Faktör Analizleri (DFA) devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Aday/Danışman Öğretmen Mentorluk Rollerini Ölçekleri (A/D-ÖMRÖ)'nin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması*

STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANLIĞI İLE AR-GE BİRİMLERİNİN, AR-GE BİRİMİNDE ÇALIŞAN YÖNETİCİ VE ÜYELERİNİN GELİŞİMLERİNE AİT ETKİYE YÖNELİK ALGILARININ İNCELENMESİ

Cemil KURT⁶³¹, Yusuf ŞENUFUK⁶³², Nurten AKKUŞ⁶³³

ÖZET

Türk Milli Eğitim sisteminde 2008 yılından itibaren taşra teşkilatlarında Araştırma Geliştirme birimleri kurulmuştur. Kısa adı Ar-Ge olan birimler, yerelde değişim ve dönüşüme katkı verecek şekilde kurumsallaşmaktadır. Ar-Ge birimleri kuruluşundan itibaren Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığına bağlı olarak çalışmıştır. Bu anlamda strateji Geliştirme Başkanlığı bünyesinde bulunan daire başkanlıkları aracılığı ile Taşrada bulunan Ar-Ge birimlerine çeşitli görevler yükleyerek süreci yönetmiştir. Bunun yanında 2016 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığına Bağlı Ar-Ge, Kalite ve İzleme Daire Başkanlığı kurulmuştur. Böylece Milli Eğitim Bakanlığı Ar-Ge birimlerini Taşradan Bakanlık düzeyinde muhatabı olan Daire Başkanlığına bağlamıştır. Ar-Ge, mevcut bir araştırma, henüz bulunmamış bulma ve sonra da bilgiyi veya ürünü geliştirme veya yenilemeyi içerir. Bu noktada Ar-Ge, eğitimde yeni bir ürün geliştirmek veya mevcut bir ürünün daha etkin veya geliştirilerek üretilmesi amacıyla yürütülen etkinlikleri kapsar. Ar-Ge birimlerinde çalışan yönetici ve üyeler değişime öncülük eden kişilerdir. Değişimin öncüleri veya eğitim elçileri olarak kabul edebileceğimiz Ar-Ge birimlerinde çalışan yöneticilerin ve üyelerin değişim ve dönüşüme ait algıları ve alana etkileri araştırılması gereken önemli bir durumdur. Bu araştırma Strateji Geliştirme Başkanlığı ile Ar-Ge birimlerinin, Ar-Ge biriminde çalışan yönetici ve üyelerinin gelişimlerine ait etkiye yönelik algılarının bu birimlerde çalışan yönetici ve üyelerin görüşlerini belirlemeye yönelik betimsel bir çalışmadır.

Bu araştırmada temel amaca çözüm aramak için belirlenen alt amaçlar şunlardır:

1. Katılımcıların Strateji Geliştirme Başkanlığı ile Ar-Ge birimlerinin, Ar-Ge biriminde çalışan yönetici ve üyelerinin gelişimlerine ait etkiye yönelik görüşleri ile kişisel değişkenler arasında;

- a. Cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- b. İl Ar-Ge deki görevlerine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- c. Öğrenim durumlarına göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- d. Branşlarına göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- e. Mesleki kıdemlerine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- f. Ar-Ge Biriminde yönetici ya da ekip üyesi olarak geçirdiği süreye göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- g. Eğitim yönetimi alanında yüksek lisans bitirme değişkenine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- h. Eğitim yönetimi alanında doktora bitirme değişkenine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?

⁶³¹ Uzman, ckurt1968@hotmail.com

⁶³² Uzman, Emine Mehmet Baysal Anadolu Lisesi, Bolu, ysenufuk@gmail.com

⁶³³ Uzman, Ayancık Anaokulu, Ayancık/Samsun, nurtenakkus55@gmail.com

- i. Eğitim yöneticiliği alanında sınav kazanma değişkenine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- j. Ar-Ge konusunda Bakanlık düzeyinde aldığı hizmet içi eğitim saati toplamına göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- k. Bakanlık düzeyinde veya mahalli düzeyde verdiğiniz hizmet içi eğitim saati toplamına göre anlamlı bir farklılık var mıdır?

Araştırma, nitel ve nicel araştırma yöntemleri ortak kullanılarak yapılmıştır. Araştırma Milli Eğitim Bakanlığı(MEB) Strateji Geliştirme Başkanlığı, Ar-Ge, Kalite ve İzleme Daire Başkanlığının yapmış olduğu Türkiye’de 81 il Strateji Geliştirme Birimi yöneticisi ve bu birimlerde çalışan üyelerin olduğu çalışmada yapılmıştır. Çalışmanın evrenini çalışmada bulunan 140 katılımcı, örneklemini yanlı olarak seçilen 106 katılımcı oluşturmuştur. Araştırmacı tarafından uzman görüşleri alınarak oluşturulan bilgi toplama aracı 2 ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm katılımcıların kişisel bilgilerini içermektedir. İkinci bölümde Strateji Geliştirme Başkanlığı ile Ar-Ge birimlerinin, Ar-Ge biriminde çalışan yönetici ve üyelerinin gelişimlerine ait etkiye yönelik algıları nedir görüşleriyle ilgili nicel değerlendirmenin olduğu 22 soruluk 5 likertli soruların olduğu bölümdür.

Ölçek tek faktörlü 22 maddeden oluşmaktadır. Türkiye’de MEB ve 81 il Milli Eğitim Müdürlüğü Ar-Ge yöneticisi ve üyelerinin katılımı ile ölçeklerin uygulanarak yapı geçerliliği ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Ölçeğin örneklem yeterliliği(KMO) değeri 0.938 olduğundan mükemmel olduğunu söyleyebiliriz. Cronbach's Alpha=0.965(N=22) analizi sonucunda iç tutarlılığının mükemmel olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca faktör analizi sonucunda ölçeğin 22 değişkeninin özdeğeri 1’den büyük tek faktör altında toplanmıştır. Bu tek faktörün ölçeğe ilişkin açıkladıkları varyans %65.27 olduğu görülmüştür. İstatistiksel verilerin analizlerin SPSS-24 paket programı kullanılmıştır.

Konuyla ilgili alan araştırması yapılmıştır. Alan araştırması konunun temel kavramları ve içeriğinin bilimsel olarak anlaşılması amacı ile yapılmış, bunun yanında Strateji Geliştirme Başkanlığı ile Ar-Ge birimlerinin, Ar-Ge biriminde çalışan yönetici ve üyelerinin gelişimlerine ait etkiye yönelik algıları değerlendirilerek öneriler geliştirilmiştir.

Yapılan analiz sonucunda aşağıdaki bulgu ve sonuçlara ulaşılmıştır:

Strateji Geliştirme Başkanlığı ile Ar-Ge birimlerinin, Ar-Ge biriminde çalışan yönetici ve üyelerinin gelişimlerine ait etkiye yönelik algılarını değerlendirilmesinde toplam puan ortalamaları açısından çok katılıyorum düzeyinde görüşleri olduğu görülmüştür.

Strateji Geliştirme Başkanlığı ile Ar-Ge birimlerinin, Ar-Ge biriminde çalışan yönetici ve üyelerinin gelişimlerine ait etki değerlendirilmesinde;

- a. Stratejik Yönetim süreçlerimi geliştirdiği,
- b. Eğitim kurumlarında yöneticilerle iletişim kurmalarında katkı verdiği,
- c. Ar-Ge çalışanlarının değişim ve dönüşüme katkısını arttırdığı,
- d. Eğitim kurumlarının amaçlarına ulaşmada işgörenlere önderlik yapmalarını geliştirdiği
- e. Sosyal sorumluluk projelerini geliştirmelerine vizyon kattığı,
- f. Etkili iletişim konusunda Ar-Ge çalışanlarını geliştirdiği görülmüştür.

Bunun yanında Strateji Geliştirme Başkanlığı ile Ar-Ge birimlerinin;

- a. ‘İyi Yönetim’ kavramını içselleştirmede orta düzeyde yeterli katkı verdiği,

- b. Ar-Ge uygulamalarının eğitim örgütleri içinde yayılmasına orta düzeyde yeterli katkı verdiği,
- c. Kurumsal verimliliği sürekli gözetip değerlendirerek, sonuçları eğitim örgütleri ile paylaşmada orta düzeyde yeterli katkı verdiği,
- d. Çevreye ve topluma yönelik etkinlikleri geliştirmede orta düzeyde yeterli katkı verdiği görülmüştür.

Strateji Geliştirme Başkanlığı ile Ar-Ge birimlerinin, Ar-Ge biriminde çalışan yönetici ve üyelerinin gelişimlerine ait etkiye yönelik algıları değerlendirilmesinde il Ar-Ge de görev yapan üyelerin puanlarının, il Ar-Ge de görev yapan yöneticilerin puanlarından anlamlı düzeyde yüksek, eğitim yönetimi alanında doktora bitirenlerin puanlarının eğitim yönetimi alanında doktora bitirmeyenlerin puanlarından anlamlı düzeyde yüksek, eğitim yöneticiliği alanında sınav kazanamayanların puanlarının eğitim yöneticiliği alanında sınav kazananların puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Strateji Geliştirme Başkanlığı ile Ar-Ge birimlerinin, Ar-Ge biriminde çalışan yönetici ve üyelerinin gelişimlerine ait etkiye yönelik algıları değerlendirilmesi puanları ile mesleki kıdemleri arasında katılımcıların puanlarıyla mesleki kıdem değişkeni arasında anlamlı farkın olduğu görülmüştür. Buna göre; 10 yıl ve üstü Ar-Ge Biriminde yönetici ya da ekip üyesi olarak çalışan katılımcılar 0-3 yıl arası Ar-Ge Biriminde yönetici ya da ekip üyesi olarak çalışan katılımcılara göre etkililik açısından anlamlı fark gösterdiği görülmüştür.

Strateji Geliştirme Başkanlığı ile Ar-Ge birimlerinin, Ar-Ge biriminde çalışan yönetici ve üyelerinin gelişimlerine ait etkiye yönelik algıları değerlendirilmesi puanları ile Bakanlık düzeyinde aldığı hizmetiçi eğitim saati değişkeni arasında anlamlı farkın olduğu görülmüştür. Buna göre; Bakanlık düzeyinde 180 saat ve üstü hizmetiçi eğitim almış katılımcılar, Bakanlık düzeyinde 0-60 saat arası hizmetiçi eğitim almış katılımcılara göre etkililik açısından anlamlı fark gösterdiği görülmüştür.

Milli Eğitim Bakanlığına, Milli Eğitim Bakanlığı Taşra Teşkilatlarındaki Ar-Ge Birimlerine ve araştırmacılara aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- Strateji Geliştirme Başkanlığı Ar-Ge biriminde çalışan yönetici ve üyelerinin gelişimlerine ait etkiyi kalıcı kurumsal davranışa dönüştürecek önlemleri almalıdır.
- Strateji Geliştirme Başkanlığı Ar-Ge uygulamalarının eğitim örgütleri içinde yayılması ve kurumsal verimliliği artırmasına yönelik çalışmalarına öncelik vermelidir.
- Milli Eğitim Bakanlığı Ar-Ge biriminde çalışan üyelerin yöneticilere göre gelişimlerinde ki etkinin daha yüksek olmasına ait sonuçları değerlendirmelidir.
- Milli Eğitim Bakanlığı Ar-Ge birimlerinde çalışan üyelerin işe koşullarında belirlenen standartlar yanında, uygun ölçme ve değerlendirme teknikleri kullanılarak işe alma sistemini geliştirmelidir.
- Milli Eğitim Bakanlığı Ar-Ge birimlerinde çalışacak üyelerin mesleki kıdemlerini en az 10 yıl olarak belirlemelidir.
- Milli Eğitim Bakanlığı Ar-Ge birimlerinde sorumlu olan yöneticilerin Ar-Ge süreçleri konusunda merkezi hizmetiçi eğitim alması zorunluluğu getirmelidir.

Anahtar Kelimeler: *Araştırma Geliştirme, Yönetici, Etki*

DUYGUSAL ZEKANIN OKUL YÖNETİCİLERİNİN DÖNÜŞÜMCÜ LİDERLİK DAVRANIŞLARINA ETKİSİ: BİR META-ANALİZ ÇALIŞMASI

Gökçen Seyra ÇAKIR⁶³⁴, Münevver ÇETİN⁶³⁵

ÖZET

Okul yöneticilerinin liderlik biçiminin liderlik etkililiğine ilişkin güçlü çıkarımları bulunmaktadır. Bu açıdan dönüşümsel liderliğin boyutları içinde yer alan nüfuz, esin kaynağı olarak güdüleme, zihinsel uyarma ve bireysel ilgi liderliğin duygusal temeliyle yakından eğilimini ortaya koymaktadır. Benzer bir şekilde liderlik etkililiğine ilişkin duygusal zekanın temel bir öge olarak ele alınması da literatürde çeşitli sonuçlarıyla incelenmiştir. Özellikle duyguları tanıma, duygusal olarak başkalarıyla bağ kurma becerileri okul yöneticilerinin liderlik etkililiği araştırmalarında yer bulan duygusal zekaya ilişkin becerilerdir. Etkili liderlik başlığı altında dönüşümcü liderlik araştırmalarında görülen okul yöneticilerinin öğretmenlerin okul ortamındaki duygularına ve isteklerine duyarlı olma ve bunlara cevap verme becerileri duygusal zeka araştırmalarının da temelini oluşturmaktadır. Bu metaanaliz çalışmasında duygusal zekanın dönüşümcü liderlik davranışları temelinde liderlik etkililiğine etkisinin test edilmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırma analitik araştırma deseni kullanılmıştır. Analitik araştırma deseninde dokümanlar temelinde değişkenler arasındaki ilişkiler incelenmektedir. Analitik araştırma desenlerinden biri olan meta-analiz modeli temel alınmıştır. Çalışmanın araştırma problemi ve çalışmada yer alma ölçütleri çerçevesinde duygusal zeka ve etkili liderlik konusunda literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Verilerin meta-analiz tekniğiyle analiz edilmesinde Comprehensive Meta-Analysis (CMA) programı kullanılmıştır.

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: dönüşümcü liderlik, duygusal zeka, okul, yönetici, etkili liderlik

⁶³⁴ Arş. Gör., seyra.cakir@marmara.edu.tr

⁶³⁵ Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, mctetin@marmara.edu.tr

ARTIRILMIŞ GERÇEKLİK VE SANAL GERÇEKLİĞİN YABANCI DİL EĞİTİMİNDEKİ UYGULAMALARININ META ANALİZİ YÖNTEMİYLE KARŞILAŞTIRILMASI

Verda Gizem OĞUL⁶³⁶

ÖZET

Eğitim, 50 yıl öncesine kadar geleneksel olarak öğrenciler, öğretmenler ve akranlar arasındaki etkileşim ile, ayrıca ders kitapları ve öğretim video gibi etkileşimin olmadığı öğretim materyalleri ile gerçekleştirilmekteydi. Son yıllarda ise dijital medyanın kullanımı eğitim alanında da oldukça artmış, öğrenciler için bir anlamda eğitim ortamına dönüşmüştür. Öğrenciler artık geleneksel eğitimden çok etkileşimli simülasyonların, eğitici oyunların yer aldığı eğitim ortamlarında öğrenmeyi daha ilgi çekici bulmaktadırlar. Dijital öğrenme, eğitim alanında deneyimleri ilk başta masaüstü bilgisayarlar ve interaktif beyaz tahtaların yer aldığı sınıflarda başlamış, son yıllarda ise akıllı telefonlar ve tabletler gibi öğrenciler tarafından taşınabilen cihazlar aracılığıyla giderek daha erişilebilir halde kullanılmaya devam etmektedir. Eskiden öğrenciler dijital öğrenme deneyimleri sürecinde klavye mouse ve bilgisayar ekranını öğrenme sürecinde kullanırken, ilerleyen teknoloji ile birlikte öğrenciler interaktif olarak eğitim ortamının içerisinde bulunabilmek için bütün vücutlarını kullanarak fiziksel dünyayı sanal ortamlarla birleştirerek, sistemin içinde yaşayarak öğrenmeyi gerçekleştirmektedirler (Artırılmış gerçeklik teknolojisiyle mümkün olmaktadır). (Billinghurst, 2002; Johnson, Smith, Levine, & Hywood, 2010; Radu, 2014). Artırılmış gerçeklik eğitim alanında ilkokuldan liseye kadar genç kullanıcılar tarafından giderek artan kullanıcıya sahip bir uygulamadır. Yapılan araştırmalar AG teknolojisinin eğitim alanında öğrencilerin öğrenme becerilerini artırdığını göstermektedir.

Milgram ve Kishino'ya (1994) göre sanallık sürekliliğinin var olduğu bir düzlemi düşünecek olursak bu düzlemde Artırılmış gerçeklik (Augmented Reality), Sanal Gerçeklik (Virtual Reality) ve Karıştırılmış Gerçeklik (Mixed Reality) yer almaktadır. Milgram ve Kishino gerçek ve sanal dünyaların birleşimini içeren sanal olarak teknolojilerin yani Karıştırılmış Gerçekliğin alt sınıflarına odaklanmışlardır. Oluşturdukları düzlemin sol ucunda eski durum yani yalnızca gerçek nesnelere oluşan Gerçek ortam bulunmakta, sağ ucunda ise yalnızca sanal nesnelere oluşan Sanal Ortam bulunmaktadır. Gerçek ortama örnek olarak Dünya Sahnesinin geleneksel bir kamera ile çekilmiş bir video görüntüsünü içermektedir. Sağ taraftaki sanal ortam ise bilgisayar simülasyonu olarak gösterilen ve yalnızca sanal nesnelere var olduğu bir ortamdır.

Artırılmış gerçeklik (AG), gerçek ortam ve dijital dünyayı gerçek zamanlı olarak birleştiren bir 3D teknolojisidir. Artırılmış gerçeklik teknolojileri üç teknolojik uygulama üzerinde durur. Gerçek dünyadaki nesnelere hakkında bilgileri izlemek için araçlar; öğretilecek bilgiyi işlemek için gerekli donanım ve yazılım; dijital ortama entegre edilmiş dijital bilgiyi gösterecek cihazlar (Azuma ve diğerleri, 2001). AG eğitim alanında önemli bir odak haline gelmiş popüler bir teknolojidir. Yapılan araştırmalar AG teknolojisinin pedagojik uygulamalar için olumlu ve uyumlu bir teknoloji olduğunu, öğrencilerin öğrenmesindeki olumlu etkilerini ortaya koymuştur.

Sanal Gerçeklik (SG) ve Artırılmış Gerçeklik (AG) arasındaki fark sanal gerçeklikte konu anlatımı esnasında kullanılan bütün materyaller yalnızca sanal nesnelere oluşmakta gerçek ortama

⁶³⁶ Dr., ogulvgizem@gmail.com

ait hiçbir materyal içermemektedir. Artırılmış gerçeklikte ise kullanılan bütün materyaller üç boyutlu olarak fiziksel varlığı olan gerçek görüntülerden oluşmakta ve öğrenci öğrenmeyi gerçekleştirirken kendi vücudunu da kullanarak bilgiye ulaşmaya çalışmaktadır.

Dil eğitimi sürecinde de son yıllarda SG ve AG kavramlarından sıklıkla yararlanılmaktadır. Bu araştırmanın konusu ülkemizde henüz uygulanmayan AG uygulamalarıyla dil eğitimi konusunda yapılan araştırmaları tartışmak, ayrıca AG ve SG kullanılarak gerçekleştirilen dil eğitimi ile ilgili çalışmaları Meta Analizi yöntemiyle veri tabanları taranarak bu konularda yapılan araştırmalar ve elde edilen sonuçlardaki farklılığı tartışmaktır.

Bu araştırmada, Meta-analizi yöntemiyle önde gelen veri tabanları taranacak, dil eğitiminde artırılmış gerçeklik ve sanal gerçeklik konularında yapılmış olan birbirinden bağımsız çalışmalar gözden geçirilecek, eleştiriler gözden geçirilecek, bu alanda yapılan tüm çalışmaların sonuçları birleştirilerek elde edilen araştırma bulguların istatistiksel analizi yapılacaktır.

Özellikle Artırılmış gerçeklik ve sanal gerçeklik kavramları eğitim alanında ve özellikle dil eğitimi alanında son yıllarda kullanılmaya başlanmıştır. Bu nedenle de dil eğitimi alanında çok fazla çalışma bulunmamaktadır. Meta-analizi yöntemiyle bu alanda yapılan tüm çalışmaların bulguları birleştirilerek istatistiksel olarak anlamlılığı olan bir sonuca ulaşmak hedeflenmektedir.

Sonuçlar daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Artırılmış gerçeklik, Sanal gerçeklik,, dil eğitimi, karıştırılmış gerçeklik, meta analizi*

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN YAŞADIKLARI SORUNLAR

Elif BEŞİKTAŞLI⁶³⁷, Rümeyza ŞEN⁶³⁸

ÖZET

Okul öncesi eğitim, çocukların gelişim sağlamalarında ve ileriki yaşamlarında başarılı olabilmelerinde önemlidir. 0-6 yaş çocukların gelişimlerinin desteklenmesine ve gelecek yaşama istenilen davranış şekilleriyle kazandırılmasında, okul öncesi eğitim önemli yere sahiptir. Öğretmenlerin velilerle ve yöneticilerle yaşadıkları çeşitli sorunlar, eğitimin kalitesini düşürebilmekte ve okul öncesi eğitimden beklentileri yeterince karşılayamamaktadır. Bu durum okul öncesi eğitimin amacına ulaşmasında önemli bir sorun olarak değerlendirilebilir. Öğretmen ile yönetici veya veli arasındaki sorunların çözüme kavuşturulması, okul öncesi eğitimde etkinliğin sağlanabilmesinde önemlidir.

Bu araştırmada okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapmakta olan öğretmenlerin yöneticilerle ve velilerle yaşadığı sorunlar incelenmiştir. Araştırma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde genel bilgilere yer verilmiştir. İkinci bölümde yöntem kısmı yer almaktadır. Çalışmanın üçüncü bölümünde ise saha araştırması kapsamında elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

Araştırmada model olarak betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Saha araştırması kapsamında elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

Araştırmanın evrenini okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmada okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapmakta olan 62 öğretmen üzerinden çalışma yürütülmüştür.

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Anket formları üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgilere ilişkin sorular, ikinci bölümde yönetici ve öğretmen arasındaki sorunlar ve son bölümde aileve öğretmen arasındaki sorunlar incelenmiştir.

Yönetici ve öğretmen arasındaki soruların incelenmesine yönelik ölçek 25 sorudan oluşmaktadır. Ölçek Kelece (2009) yüksek lisans tez çalışmasından faydalanılarak oluşturulmuştur. Ölçek tek boyutludur.

Veli ve öğretmen arasındaki soruların incelenmesine yönelik ölçek 37 sorudan oluşmaktadır. Ölçek Kurtuldu (2010) yüksek lisans tez çalışmasından faydalanılarak oluşturulmuştur. Ölçek tek boyutludur.

Araştırmada veri analizi SPSS 16 paket programında yapılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde, ortalama, standart sapma, t testi ve ANOVA testi istatistiklerinden faydalanılmıştır.

Bu araştırmada okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin yönetici ve velilerle yaşadıkları problemler araştırılmıştır. Araştırma sonucunda şu bulgulara ulaşılmıştır.

- Öğretmenlerin yöneticilerle yaşadıkları problemlerin en önemli kaynağı, eğitim ve okul amaçlarında ortak bir anlayışın geliştirilememiş olmasıdır.

⁶³⁷ Öğretmen, elifada0909@hotmail.com

⁶³⁸ Öğretmen, , efsun_1982@hotmail.com

- Öğretmenler velilerle rahat bir şekilde iletişim kuramamaktadırlar.
- Sınıf etkinliklerine velilerin katılımları sınırlıdır.
- Veliler okulu ve okulöncesi eğitimin gerekliliğini yeterince önemsememektedir
- Veliler, çocuklarıyla yeterince ilgi göstermemektedirler.
- Çocukların olumsuz davranışları karşısında veliler okulu suçlamaktadırlar.

Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin özellikle velilerle yaşadıkları problemler ön plana çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Okul Öncesi Eğitim, Öğretmen, Sorunlar*

MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN ARA ELEMAN OLARAK ÇALIŞTIKLARI İŞ YERLERİNDEKİ YÖNETİCİLERİ İLE İLGİLİ LİDERLİK ALGILARI

Verda Gizem OĞUL⁶³⁹

ÖZET

Liderlik, insanların öğrenme ve uygulama yoluyla geliştirebilecekleri becerilerin birleşimidir. Bazen bir gruba üye olan kişiler, içlerinden birisinin liderlik becerilerine sahip olduğunu fark edecek ve bu kişiyi resmi olmasa da kendilerine liderleri olarak seçeceklerdir (Nelson, 1978). Liderliği hem bir süreç hem de bir ürün olarak düşünmek mümkündür. Bir süreç olarak baktığımızda liderlik, değişikliklerin ne zaman gerekli olduğunun farkında olup gerekliliklerin yerine getirilmesini sağlamaktadır. Ayrıca bir grubun hedeflerinin belirlemesini sağlar ve o gruptaki kişilerin başarılı olmasını kolaylaştırır (Moss ve diğerleri, 1994).

Türkiye'de yükseköğretim kurumlarında 2 yıllık eğitim gören Meslek Yüksekokulu öğrencilerine bu süre boyunca hem mesleki hem de entelektüel beceriler verilmektedir. Üniversite öğrencilerinin yaklaşık yüzde 30'u Türkiye'de Meslek Yüksekokulu öğrencisidir (Akdemir ve diğerleri, 2015). Bu araştırmanın amacı, Mesleki Eğitim ve Öğretim öğrencilerinin kişilik tiplerini, Akdoğan (2002) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış olan iş doyum ve liderlik stilleri ölçeği ile eğitim esnasında staj yapmış olan ya da çalışmış/çalışmakta olan meslek yüksekokulu öğrencilerinin algıladıkları liderlik stilleri ile iş doyumları arasındaki ilişkinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. İş doyumları ise genel, içsel ve dışsal iş doyumları düzeyleri olarak ayrılmıştır.

Araştırmada ara eleman olarak yetiştirilen meslek yüksekokulu öğrencilerinin çalıştıkları kurumlardaki yöneticilerinin ne tür bir lider olmalarını beklediklerini ortaya konulacaktır. Ölçeğin alt boyutları, insan odaklı liderlik, yapısal liderlik, dönüşümcü liderlik ve karizmatik liderliktir. Araştırma yapılırken ölçeğin uygulanacağı öğrencilerin mutlaka staj yapmış olması ve/veya çalışmış veya çalışıyor olması gerekmektedir. Araştırma sonucunda meslek yüksekokulu öğrencilerinin kendi meslek alanlarında çalışacakları yöneticilerinin ne tür bir liderlik davranışına sahip olmalarını bekledikleri ve kendi kişisel iş doyum düzeyleri test edilecektir.

Araştırma, meslek yüksekokulu öğrencilerinin ara eleman olarak çalıştıkları kurumlardaki yöneticilerinin ne tür bir lider olmalarını beklediklerini ortaya koymak üzere düzenlenmiştir. Araştırmanın evrenini Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulunda okuyan ve staj yapmış ya da çalışıyor olan öğrenciler oluşturmaktadır. 36 ifadeden oluşan ölçek 308 öğrenciye uygulanmıştır. İfadeler "Hiçbir zaman"dan "Daima"ya kadar 6 aşamalı likert tipi ölçekle değerlendirilmektedir.

Veriler, çok faktörlü liderlik ölçeği ve Minnesota İş Doyum Ölçeğinin birlikte yer aldığı bir form aracılığıyla toplanmıştır. Ölçekte bulunan 36 ifadenin ölçtüğü liderlik stilleri 3 genel faktör altında, 7 faktörden oluşmaktadır.

Sonuçlar daha sonra sunulacaktır

Anahtar Kelimeler: Meslek Yüksekokulu, iş doyum, liderlik, yönetici algısı

⁶³⁹ Dr., ogulvgizem@gmail.com

ÖĞRETMEN SINIF LİDERLİĞİNİN BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Esra KARABAĞ KÖSE⁶⁴⁰

ÖZET

Öğretmen sınıf liderliği kavramı, öğretmenlerin öğrencilerle olumlu ve güçlü etkileşimi, güçlü öğretimsel liderlik özellikleri ile sınıf içi ve okul dışı süreçlerde güçlü liderlik davranışları bağlamında tanımlanmaktadır. Bu çerçevede öğretmenlerin öncelikli görev alanlarında yer alan sınıfa/öğrencilerine liderlikleri ile ilgili rollerinin, kişisel/mesleki özellikleri ve okulla ilgili değişkenler açısından çok yönlü olarak değerlendirilmesi önemli görülmektedir. Araştırmanın temel amacı, öğretmenlerin kendi sınıf liderlikleri ile ilgili görüşlerinin değerlendirilmesidir. Buna göre araştırmanın alt problemleri; (1) öğretmenlerin sınıf liderliği düzeyleri nedir? (2) öğretmenlerin sınıf liderliği düzeyleri bağımsız değişkenlere göre (cinsiyet, kıdem, eğitim durumu, okulun başarı düzeyi, öğrencilerin sosyoekonomik düzeyi) farklılaşmakta mıdır? şeklinde tanımlanmıştır.

Araştırma betimsel tarama modelinde tasarlanmıştır. Araştırmanın evreni Kırıkkale merkez ve ilçelerinde görev yapan ortaokul öğretmenleridir. Tabaka örnekleme ile belirlenen 371 öğretmen araştırmanın örneklem grubunu oluşturmuştur. Araştırmada ölçme aracı olarak Öğretmen Sınıf Liderliği Ölçeği Öğretmen Formu kullanılmıştır. 5'li Likert tipinde hazırlanan ölçek, 23 maddeden ve etkileşim, sınıf içi süreçler ve okul dışı süreçler olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçme aracının tümüne ilişkin .93 bulunan iç tutarlılık katsayısı alt boyutlar için sırası ile .95, .87 ve .83 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin faktör yapısının geçerliğini doğrulamak üzere yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonuçları, uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermektedir [$X^2/sd= 2.85$; RMSEA = .07; GFI = .87; CFI = .90; NFI = .85]. Verilerin analizinde, betimsel analizler ile t-testi ve ANOVA testi kullanılmıştır.

Araştırma sonuçları; öğretmenlerin eğitim durumları ve kıdemleri ile okulun başarı durumu değişkenlerinin öğretmen sınıf liderliği ile ilgili görüşlerini farklılaştırdığını, cinsiyet ve okulun sosyoekonomik düzeyi değişkenlerinin ise istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen liderliği, Öğretmen sınıf liderliği

⁶⁴⁰ Dr. Öğrt. Üyesi, esrakarabag@gmail.com

DEVLET OKULU VE ÖZEL OKUL YÖNETİCİLERİNİN ÖĞRETMEN PERFORMANSINI DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ

Hüseyin SERİN⁶⁴¹, Hatice ERGİN-KOCATÜRK⁶⁴²

ÖZET

Öğretmen performansının değerlendirilmesi özellikle son dönemde Türkiye’de sıklıkla tartışılan bir konu haline gelmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2018 yılında yayımlanan Öğretmen Performans Değerlendirme ve Aday Öğretmenlik İş ve İşlemleri Yönetmeliği Taslağı tüm eğitim paydaşlarının konuya olan ilgisinin artmasına yol açmıştır. Yurtdışında uzun zamandır aktif bir şekilde yürütülen öğretmen performansını ölçme ve değerlendirme çalışmaları, bu sürecin öğretmenlerin kendilerine ayna tuttuğu ve eğitsel bilgi ve becerileri geliştirmelerinde etkili bir motivasyon aracı olduğunu ortaya koymuştur (Braskamp & Ory, 1994; Pecheone& Chung, 2006).

Okul yöneticilerinin temel görevi, eğitim ve öğretim süreçlerinin başarıyla yürütülmesi için gerekli kaynakların etkili ve verimli bir biçimde kullanılmasını sağlamaktır. Bu kaynakların başında gelen iş gücü girdilerinin merkezinde yer alan öğretmenlerin yeterliklerinin farkında olmak, performanslarını takip etmek ve gerekli durumlarda denetimi sağlamak da yine okul yöneticilerinin görevleri arasında yer almaktadır (Day, 2007).

Akbaba Altun ve Memişoğlu (2008) tarafından öğretmen, yönetici ve müfettişlerin performans değerlendirmesine yönelik görüşlerini incelemek için yürütülen çalışmada katılımcılar değerlendirme ve denetimin performansı artırmada rehber niteliğinde bir süreç olarak işletildiğinde amacına ulaşacağına belirtmişlerdir. Ancak katılımcılar değerlendirmeyi ya da denetimi yapacak bireylerin objektifliğine inanmadığını ve sürecin bir şekilde amaca uygun bir biçimde yönetileceğine inanmadıklarını da belirtmişlerdir. Bu durum, eğitim-öğretim kurumlarında çalışan yönetici, öğretmen, denetçi ya da diğer görevlilerin performans değerlendirmenin özünü ve amacını anladıkları ve kabul ettikleri ancak değerlendirme sürecinin etkililiğine inanmadıklarına işaret etmektedir. Bu durum, aynı zamanda, performans değerlendirme kriterlerinin tüm kurumlar için sabit olamayacağına ve kurumların amacı ve yapısına göre özelleşmesi gerektiğinin de altını çizmektedir, zira, bağımsız bir denetçinin kurum yapısını tanımadan bir iş göreni birkaç gün değerlendirecek olması o iş görenin değerlendirmeden kaçınmada davranışını sergilemesine de neden olabilecektir.

Bilindiği üzere devlet okullarında görev yapan öğretmenler MEB tarafından merkezi yolla atanırken, özel okullarda görev yapan öğretmenler çeşitli elemelere tabii tutularak okul yönetici ya da mütevelli heyetleri gibi daha üst düzey birimler tarafından belirlenmektedir. İşe alım yolları aynı olmasa da öğretmenlerin temelde görevler ve sorumluluklarının benzerdir ve eğitim programlarının tüm okullar aynı olduğu göz önünde bulundurulduğunda, tüm öğretmenlerden öğrencileri aynı eğitsel kazanımlara ulaştırmaları beklenmektedir.

Bu bağlamda görev ve sorumlulukları temelde aynı olmasına rağmen, performansın takipçisi ve denetçisi olarak devlet okulu ve özel okul yöneticilerinin öğretmen performans kriterleri ve

⁶⁴¹ Dr. Öğrt. Üyesi, hserin34@yahoo.com

⁶⁴² Arş. Gör., İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, HAYEF, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Beyazıt-İstanbul, hatice.ergin@istanbul.edu.tr

performans değerlendirme sistemini işletme yöntemlerinin farklılık gösterip göstermediği bu çalışmanın çıkış noktasını oluşturmaktadır.

Çalışma nitel araştırma yaklaşımıyla tasarlanmış olup fenomenolojisi deseninden faydalanılmıştır. Bir fenomene ilişkin duygu, düşünce ve deneyimlerinin derinlemesine incelenmesinin amaçlandığı bu desenle (Patton, 2002) devlet okulu ve özel okul yöneticilerinin öğretmenlerden beklentileri ve etkili ğretmen kriterleri araştırılmış ve karşılaştırılmıştır. Çalışma kapsamında 11 devlet okulu yöneticisi ve 9 özel okul yöneticisiyle görüşülmüştür. Kıdemleri 9 ile 23 yıl arasında değişen okul müdürlerinin 3 kadın, 17'si erkektir. Veri toplama aracı olarak kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu ilgili literatür taranarak araştırmacılar tarafından oluşturulmuş ve güvenirliği artırmak üzere uzman görüşüne başvurulmuştur (Smith & Osborn, 2003). Verilerin analizinde sürekli karşılaştırmalı analiz yapılarak içerik çözümlenmiş ve katılımcıların performans kriterlerine ilişkin temalar ve kodlar belirlenmiştir.

Verilerin çözümlenmesi devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: *ğretmen Performansı, ğretmen Performansı Değerlendirme Sistemi, Kriter, Okul Yöneticileri*

EĞİTİM HARCAMALARININ EKONOMİK BÜYÜME, KİŞİ BAŞI MİLLİ GELİR VE YÜKSEK TEKNOLOJİ İHRACATINA ETKİSİ: BRICS ÜLKELER VE TÜRKİYE (2000-2016)

Hüseyin YILMAZ⁶⁴³, Abdullah ELMAS⁶⁴⁴

ÖZET

Ekonomik büyümeye etki eden faktörler, iktisadi literatürde araştırma konusu yapılan çalışmaların başında yer almaktadır. Eski çağlardan itibaren ekonomik büyümenin sağlanabilmesi için toprakların genişletmesi, nüfusun arttırılması, değerli madenlerin bolllaştırılması, ihracatın arttırılmasını öne süren araştırmacılar olduğu gibi ekonomik büyüme için nüfusun azaltılmasını, tarım ürünlerin üretiminin arttırılmasını, ithalatın azaltılmasını öne süren görüşlerde ortaya atılmıştır. çsel büyüme teorileri, teknoloji, farklılaşan işkolları ve endüstri 4.0' daki gelişmeler; ekonomik büyüme için diğer değişkenlerin yanı sıra beşeri sermaye ve beşeri sermayenin temelini oluşturan eğitimin gerekliliği üzerinde önemle durulmasını sağlamıştır. Fakat eğitimin öneminin kavranması için sadece ekonomik büyüme ile arasındaki ilişkiye bakmak yeterli değildir. Eğitimin niteliğini ölçmek amacı ile ileri teknoloji ihracatına; refaha etkisini ölçmek amacı ile kişi başına milli gelire etkisine bakılması daha sağlıklı sonuçlar verecektir.

Yapılan bu çalışmada son dönemlerde hızlı bir ekonomik büyüme sağlayan ve dünya ekonomisindeki payı giderek artan BRICS ülkeleri olarak adlandırılan Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika'nın yanı sıra Türkiye'de 2000-2016 yılları arasında bütün değerler dolar cinsinden olmak üzere eğitim harcamalarının ekonomik büyüme, kişi başı gelir ve yüksek teknoloji ihracatına etkisi incelenecektir.

Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre eğitim harcamalarının bütün ülkelerde, ilgili değişkenlerin hepsine pozitif etkisinin olduğu görülmüştür. Pozitif etki çarpanının en yüksek olduğu ülke Hindistan iken en az çarpana sahip olan ülkenin Türkiye olduğu yapılan çalışma sonucunda elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Eğitim Harcamaları, Ekonomik Büyüme, Kişi Başı Gelir, İleri teknoloji İhracatı, BRICS*

⁶⁴³ Lisansüstü Öğrencisi vd., huseyinyilmaz@siirt.edu.tr

⁶⁴⁴ Öğretim Görevlisi, Siirt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, Yerel Yönetimler Programı, Merkez/SİİRT, abduellahemas@siirt.edu.tr

MESLEK LİSESİ ÖĞRETMENLERİNİN SINIF YÖNETİMİ YETERLİLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Gülsün ŞAHAN⁶⁴⁵

ÖZET

Eğitimin amacının gerçekleştiği yerler sınıflardır. Etkili öğretmenlerin özellikleri arasında sınıf yönetimi becerisi ön sırada yer almaktadır. Son yıllarda öğretmenden öğreten değil, sınıf etkinliklerini planlayan, öğrencilere liderlik yapan, yönlendiren davranışlar beklenmektedir. Öğrenci davranışlarında ortaya çıkan hızlı değişimler sınıfta da etkisini göstermekte olup sınıf yönetimini zorlaştırmaktadır. Orta öğretim okullarına girişte yapılan sınavlar ve üniversiteye yönlendirme etkisi sonucu meslek lisesine giden öğrenci profilini de etkilemiştir. Meslek lisesi mezunlarının üniversiteye geçiş ve iş bulma şansı öğrencilerini de olumsuz olarak etkilemektedir. Tüm bu değişimlerin meslek lisesindeki öğrencilerin sınıf yönetimini de güçleştirdiği söylenebilir. Bu çalışmanın amacı meslek lisesinde görev yapan öğretmenlerin sınıf yönetimi yeterliliklerini değerlendirmek, karşılaşılan problemlere çözüm önerileri geliştirmektir.

Araştırmada nicel ve nitel araştırma yöntemleri bir arada kullanılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu Bartın Kız Meslek Lisesinde görev yapan 54 öğretmen oluşturmaktadır. Öğretmen görüşleri Elçiçek, Kinay ve Oral (2015) tarafından geliştirilen “Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimi Yeterlik Ölçeği” ile toplanmış olup ayrıca sınıf yönetiminde karşılaştıkları sorunlar yazılı olarak alınmıştır. Ölçek ile toplanan veriler SPSS programı ile cinsiyet, yaş, kıdem ve branşa göre değerlendirilmiş, yazılı alınan görüşler doküman incelmeye uygun olarak içerik analizi ile değerlendirilmiştir.

Analiz aşamasında olan çalışmanın bulgular ve sonuçlarına daha sonra yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Sınıf Yönetimi, öğretmen, sınıf, okul, etkili sınıf yönetimi,*

⁶⁴⁵ Dr. Öğrt. Üyesi, gulsunsahan@hotmail.com

AMERİKA'DA ÜNİVERSİTELERİN ULUSLARARASILAŞMASINI ÇALIŞIRKEN YAŞADIĞIM ZORLUKLAR VE FIRSATLAR

Gülşah TAŞÇI⁶⁴⁶, Seyfi KENAN⁶⁴⁷

ÖZET

Uluslararasılaşmanın en önemli boyutlarından biri de araştırmacıların uluslararası araştırma ve projeleri ile akademik alana yaptıkları katkılardır. Özellikle de üniversiteleri geliştirme aşamasında ve evrensel bilginin paylaşımı sürecinde bu deneyimler daha da önemli hale gelmektedir. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı bir araştırmacının uluslararası araştırması sürecinde karşılaştığı zorlukların yanı sıra elde edilen fırsatların irdelenmesidir.

Bu nedenle araştırmanın doğasına uygun olarak bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden eleştirel araştırma yöntemi ve otobiyografik yansıma yöntemi kullanılmıştır. Otobiyografik araştırmalar, yaşanan olayları ve eylemleri analiz etmeyi amaçlayan araştırmaları güçlendiren bir araçtır. Bu bağlamda araştırmanın sonuçları gerek araştırmacının kendi deneyimlerini teorik bir çerçevede yansıtılması bakımından gerekse de deneyimlerin tartışmalı olarak analiz edilmesi bakımından katkıları büyüktür.

Bu nedenle araştırmanın doğasına uygun olarak bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden eleştirel araştırma yöntemi ve otobiyografik yansıma yöntemi kullanılmıştır. Otobiyografik araştırmalar, yaşanan olayları ve eylemleri analiz etmeyi amaçlayan araştırmaları güçlendiren bir araçtır. Bu bağlamda araştırmanın sonuçları gerek araştırmacının kendi deneyimlerini teorik bir çerçevede yansıtılması bakımından gerekse de deneyimlerin tartışmalı olarak analiz edilmesi bakımından katkıları büyüktür.

Sonuç olarak uluslararasılaşmayı araştıran bir araştırmacının uluslararası akademik arenada nasıl uluslararası bir araştırmacı olmaya çalıştığıнын öyküsünün anlatıldığı bu çalışma, gelecekte uluslararası araştırma yapacak olan araştırmacılara elde edilen deneyimlere yönelik önerileri içermesi bakımından alana katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Uluslararasılaşma, Üniversite, Hareketlilik, Zorluklar, Fırsatlar*

⁶⁴⁶ Dr., gulsah@yaho.com

⁶⁴⁷ Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Göztepe/İstanbul, seyfi.kenan@marmara.edu.tr

SOSYAL AĞ TEORİSİ NEDİR VE NE DEĞİLDİR? EĞİTİM BİLİMLERİ ALANINDAKİ SOSYAL AĞ ANALİZİ ARAŞTIRMALARININ ELEŞTİREL ANALİZİ

Köksal BANOĞLU⁶⁴⁸

ÖZET

Sosyal ağ teorisi, çizge (graph) ve matris teorilerine dayanan sosyolojik bir yaklaşımdır. Kuramsal temelde sosyal ağ teorisine dayanan bir onun analiz yöntemi olan sosyal ağ analizi (SNA) eğitim bilimleri araştırmalarında her geçen yıl daha fazla kullanılan, özellikle son 10 yılda daha da fazla popülerlik kazanan, sosyometrik ölçüm ve çözümleme yöntemidir. Thomson Reuters Sosyal Bilimler Atıf İndeksi (SSCI) verilerine göre son on yılda SNA kullanılarak gerçekleştirilen eğitim bilimleri araştırmalarının sayısı toplam 284 olup, bu araştırmalarda University of California (USA) 18 araştırma ile ilk sırada, University of Surrey (UK) 9 araştırma ile ikinci sırada, Pennsylvania State University 8 araştırma ile üçüncü sırada, Michigan State University, University of Michigan, University of Helsinki, Utrecht University gibi saygın üniversiteler ise 7'şer araştırma ile 4. sırada yer almaktadır. Bu üniversitelerin eğitim fakültelerinin hepsi "dünyanın en iyi ilk 100" eğitim fakülteleri arasında yer almaktadır.

9. EYFOR'da sunulmak üzere gönderilen bu araştırmanın temel amacı SNA'in kullanım alanı, temel ve ileri düzey SNA ölçütleri hakkında katılımcılara bilgi vermek; Türkiye'de gerçekleştirilen SNA uygulamalarının sınırlılıklarını ortaya koymak ve nedenlerini tartışmak; yanı sıra ileri düzey SNA yaklaşımı olan "exponential random graph models" tabanlı örnek bir analiz uygulamasını katılımcılarla paylaşmaktır.

Araştırmanın literatür taraması kısmında, uluslararası ve ulusal alanyazında SNA uygulamalarının gelişimini tespit etmek amacıyla 1955 yılından bu yana Thomson Reuters tarafından taranan kaynaklar incelenmiştir. Örnek ileri düzey SNA uygulamasının sunumunda StocNET, PNET ve XPNET yazılımları kullanılacaktır. Araştırma sonucunda, son 10 yılda Türkiye dışında gerçekleştirilen 260 eğitim bilimleri araştırmasında SNA uygulamalarının kullanıldığı belirlenmiştir. Ancak SSCI tarafından dizinlenen ve Türkiye'de gerçekleştirilen SNA içerikli eğitim bilimleri araştırmalarının sayısı sadece 5'tir. Daha da önemlisi bu araştırmalarda sadece temel düzey SNA ölçütlerinin (e.g. Freeman's centrality measures) kullanıldığı tespit edilmiştir.

Bu durumun ortaya çıkmasında Türk araştırmacıların sadece merkezilik ölçütlerini kullanmalarının ve sosyometrik analizlerinde University of California tarafından geliştirilen UCINET yazılımıyla sınırlı kalınmasının etkili olduğu belirlenmiştir. Çözüm önerisi olarak önce temel düzey SNA ölçütlerinin sorunları tartışılacak, ardından alternatif bir yaklaşım olarak "exponential random graph models" açıklanacak ve bu yaklaşımı temel alan ileri düzey SNA uygulamaları EYFOR 'da tanıtılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Sosyal Ağ Teorisi, Sosyal Ağ Analizi, İleri Düzey SNA Uygulamaları, P2 Models, Exponential Random Graph Models*

⁶⁴⁸ Lisansüstü Öğrencisi vd., koksal.banoglu@ugent.be

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞININ YENİDEN YAPILANDIRILMASI ÇALIŞMALARI

Hüseyin SERİN⁶⁴⁹

ÖZET

Millî Eğitim Bakanlığının kuruluş ve görevlerine ilişkin 2011 yılında çıkarılan 652 sayılı KHK ile, bakanlık teşkilat yapısı önemli bir değişime uğramıştır.

Teftiş Kurulu Başkanlığı (TKB) yapısal dönüşüme uğrayan birimlerin başında gelmiştir.

652 sayılı KHK yoluyla yapılan düzenleme ile müfettişlik unvanı kaldırılmıştır. “denetçi yardımcısı, denetçi, baş denetçi” unvanları getirilmiştir. Teftiş Kurulu Başkanlığı, bakanlığın kurumsal sıradüzeninde doğrudan bakana bağlı iken, bunun yerine kurulan Rehberlik ve Denetim Başkanlığı, müsteşar yardımcısına bağlanmıştır.

Eğitim denetmelerinin görev alanı ildeki her tür ve derecedeki eğitim kurumları ile il ve ilçe millî eğitim müdürlüklerinin rehberlik, araştırma ve denetim görevlerini kapsayacak biçimde genişletilmiştir.

Teftiş Kurulu Başkanlığı'nın yapısı ve işleyişine dair en radikal değişikliklerden biri 14 Eylül 2011 tarihinde çıkarılan 652 sayılı KHK ile olmuştur. Bu nedenle, bu araştırmanın çalışma grubunu 652 sayılı KHK ile, bu KHK dan sonra söz konusu Kurul ile ilgili ikinci ve mevcut düzenlemeyi yapan 09.12.2016 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK ile Bazı Kanun ve KHK'larda Değişiklik Yapan Kanun oluşturmaktadır.

Çalışmanın temel amacı, Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı'nın yapılanmasındaki değişimi süreç içinde karşılaştırmalı olarak incelemektir. Bu bağlamda, çalışmanın en önemli veri kaynaklarını 2011 tarihli 652 sayılı KHK ile 09.12.2016 Tarihinde Resmi Gazetede yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK ile Bazı Kanun ve KHK'larda Değişiklik Yapan Kanun oluşturmaktadır. Araştırılan konuya ilişkin her türlü yazılı ya da basılı belgelerin ve dokümanların analizi olarak tanımlanan (Yıldırım ve Şimşek, 2008) doküman incelemesi tekniğinin, çalışmanın hem veri toplama hem de veri analizi aşamalarında çalışmanın amacına uygun düştüğü belirlenmiştir. Duverger (1973)'in “belgesel gözlem” olarak adlandırdığı bu teknik aracılığıyla, yukarıda adı geçen Kanun ve KHK aracılığıyla Teftiş Kurulu Başkanlığı'nın görev, işleyiş ve yetkisi bağlamında yapılan değişiklikler karşılaştırmalı olarak incelenecek ve değerlendirilecektir.

09.12.2016 Tarihinde Resmi Gazetede yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK ile Bazı Kanun ve KHK'larda Değişiklik Yapan Kanunu'na göre, MEB Rehberlik ve Denetim Başkanlığı, Teftiş Kurulu Başkanlığı adı altında tekrar yapılanmıştır. Bu kapsamda bakanlıkça, yerelden denetim ilkesi değiştirilerek, yeni maarif müfettişleri merkezden yetkilendirileceklerdir. Değişikliğe göre Bakanlık teşkilatında şube müdürü ve daha üst kadrolarda çalışanlar, koşulları taşımaları ve sözlü sınavda başarılı olmaları durumunda bakan onayı ile bakanlık maarif müfettişi olarak atanabileceklerdir.

Anahtar Kelimeler: *Teftiş, Yönetim, Denetim*

⁶⁴⁹ Dr., hserin34@yahoo.com

ORTA ÖĞRETİMDE SURİYELİ GÖÇMEN ÇOCUKLARINA VERİLEN EĞİTİMDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Seyfi ÖZGÜZEL⁶⁵⁰, Rukiye ÖZGÜZEL⁶⁵¹, Şirin KÖSE⁶⁵²

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de yaşayan Suriyeli çocukların eğitiminde; okulda, sınıfta, ders dışında ve okul - aile ilişkilerinde karşılaşılan sorunları, pratikten alınan farklı örneklerle ortaya koymak ve bu sorunlara muhtemel çözüm önerileri sunmaktır. Söz konusu çalışma, Adana ve Şanlı Urfada iki farklı okulda verilen eğitime dayanarak, 200 göçmen öğrenci velisi ile yapılan görüşme ve bu ebeveynlerin çocuklarının gözlemlenmesiyle elde edilen verilerin bilimsel kaynaklarla karşılaştırılması yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.

Türkiye’de yaşayan Suriyeli çocukların eğitiminde en önemli sorunların başında Türkçe dil bilgisi ve vatandaşlık bilincinin geldiği söylenebilir. Türkçe dilindeki yetersizlikten dolayı sorunlar okullara kayıt sırasında başlamaktadır. Geçici eğitim merkezlerinin (GEM) kapatılmasının ardından bazı öğrencilerin ara sınıflardan başlatılmasının sonucu olarak sınıflarda farklı eğitim seviyelerinin oluşması, eğitimcilerin sorunlarını daha da arttırmaktadır.

Göçmen çocukların eğitimde geri kalmaları ve Türk öğrencilerle uyum sorunlarının yanında, bu çocukların ebeveynlerinin dil ve kültür farklılıklarından dolayı öğretmenlerle işbirliğinin çok düşük düzeyde kalması ve ebeveynlerin çocuklarına eğitimde gerekli desteği verememeleri, Suriyeli çocukların eğitim sürecinin dışında kalmalarını kuvvetle muhtemel kılmaktadır. Karşılaşılan bu sorunların çözümlenmesi süreci de zorlaştırmaktadır. Bu sürecin uzun sürmesi durumunda da toplumsal huzurun daha da azalacağı endişesi ortaya çıkmaktadır. Suriyeli çocukların topluma üretken bir vatandaş olarak kazandırılması için bazı önlemlerin ivedi olarak alınması zorunluluğu ortaya çıkmaktadır.

Ünlü dilbilimci Bloomfield, dilin kolay öğrenilebilmesi için öğrenmenin önce dinleyerek başlaması gerektiğini, konuşma, okuma ve yazmanın daha sonra geleceğini söylemiştir. Göçmen çocuklara verilecek dil eğitiminde işitsel, sözel (dinle-konuş) metodundan faydalanarak bu süreci hızlandırmak olasıdır. Bu yöntem kelime kartları ve görsellerle de desteklenebilecektir. Ayrıca Türk-Göçmen çocuklarının etkileşimini güçlendirmek için öğrenci eşleştirme programları yapılmalıdır. Beşeri sorunların çözümlenmesi ancak önyargının kalkması ve empati oluşturmakla mümkün olabileceğinden, eğitimcileri kültürlerarası iletişim alanında donanımlı kılarak, okullarda sığınmacı çocuklara nasıl davranılması gerektiği konusunda ve öğrenciler arasındaki etkileşim ile ebeveynlerle gerçekleştirilen etkileşimin sağlıklı olması güvence altına alınmalıdır. Göçmen ebeveynler de eğitim merkezlerine teşvik edilmelidir. Göçmen çocuklarının dil eğitimindeki başarılarının motivasyonlarına ve okullaşma eğilimine olumlu katkı yapacağı beklenebilir.

Anahtar Kelimeler: *Göçmen Çocukları, Dil Eğitimi, Uyum, Kültürlerarası İletişim, Eğitimde Ebeveyn Desteği.*

⁶⁵⁰ Doç.Dr., sozguzel@cu.edu.tr

⁶⁵¹ Öğretmen, HACI BAYRAM VELİ İMAM HATİP ORTAOKULU YÜREĞİR/ADANA, rukiyeozguzel@hotmail.com

⁶⁵² Öğretmen, , kosekose981@gmail.com

ÖĞRETMENLERİN DEĞİŞİM EĞİLİMLERİ İLE SINIF LİDERLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Ercan KORKMAZ⁶⁵³, Esra KARABAĞ KÖSE⁶⁵⁴

ÖZET

Genellikle toplumsal değişim ihtiyacının paralelinde gelişen liderlik olgusunun, modern yönetim ve liderlik yaklaşımlarında, kavramsal olarak, değişim, dönüşüm, vizyon vb. kavramlar etrafında şekillendiği söylenebilir. Değişim ve liderlik, toplumsal ve örgütsel yaşam açısından birbiri ile yakından ilişkili iki kavramdır. Değişim niteliksel veya niceliksel farklılaşmayı ifade ederken, liderlik ise değişimi başlatabilme ve yönetebilme becerisi ile yakından ilgilidir.

Okulun ve öğretmenlerin temel görevi, yaşayacakları dönemin şartlarına uyum sağlamak için ihtiyaç duyacakları becerileri öğrencilere kazandırmaktır. Bu çerçevede ağ nesli ya da dijital nesil gibi isimlendirmelerle anılan yeni nesil öğrenciler için yoğun olarak tartışılan konulardan birisi 21. Yüzyıl becerileridir. Buna göre liderlik becerisi, öğrencilerin 21. Yüzyılda iş ve sosyal yaşamları için edinmeleri gereken temel beceriler arasında kabul edilmektedir. Yeni ve farklı becerilerle okullara gelen ağ neslinin öğretmenleri, geleneksel öğretmenlik tarzlarının ötesinde yeni mesleki icra biçimleri ve beceriler geliştirmek zorundadır. Öğretmenler açısından bir değişim vizyonunu gerektiren bu beceriler arasında, öğretmenlerin liderlik becerileri de yer almaktadır. Bu çerçevede, öğrencilere liderlik becerilerini kazandırması da beklenen öğretmenlerin, birer rol modeli olarak öncelikle kendilerinin liderlik davranışları sergilemeleri beklenmektedir. Bu bağlamda öğrenci öğretmen ilişkilerinin tanımlanması açısından, öğretmen sınıf liderliği güçlü bir kavram olarak alanyazında öne çıkmaya başlamıştır. Benzeri şekilde öğretmenlerin değişime karşı tutumları, öğrencilerin değişime karşı tutumlarını da etkilemektedir. Okul toplumsal değişimlere uyum sağlamak zorunda olduğu gibi, değişimi yönetecek bireylerin yetiştirilmesinde de önemli bir sorumluluğa sahiptir. Buna göre okulun, toplumsal değişimin hem öznesi hem de nesnesi durumunda olduğu söylenebilir. Okulun toplumsal değişimi yönetecek bireylerin yetiştirilmesi ile ilgili sorumluluğu, öğretmenlerin öğrenciler için birer rol modeli olarak liderlik görevlerini öne çıkarmaktadır. Öğretmenlerin bu nitelikleri taşımaları, değişime duyarlı ve liderlik becerisi güçlü öğrencilerin yetiştirilmesinde etkilidir. Bu nedenle öğretmenlerin değişim eğilimleri ile sınıf liderliği düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi önemli görülmektedir.

Araştırmanın temel amacı, öğretmenlerin değişim eğilimleri ile sınıf liderliği düzeyleri arasındaki ilişkileri incelemektir. Buna göre araştırmanın alt problemleri aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur. Öğretmen görüşlerine göre;

1. Öğretmenlerin değişim eğilimleri ve sınıf liderliği düzeyleri nasıldır?
2. Öğretmenlerin değişim eğilimleri ile sınıf liderliği düzeyleri arasında anlamlı ilişkiler var mıdır?

⁶⁵³ Lisansüstü Öğrencisi vd., ercan.korkmaz@gmail.com

⁶⁵⁴ Dr. Öğrt. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı, Yahşıhan/Kırıkkale, esrakarabag@gmail.com

3. Öğretmenlerin değişim eğilimleri, sınıf liderliği düzeylerinin anlamlı bir yordayıcısı mıdır?

Araştırma ilişkisel tarama deseninde tasarlanmıştır. Kırıkkale il merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenleri araştırmanın evrenini oluşturmuştur. Tesadüfi örnekleme yolu ile seçilen 411 öğretmenden toplanan veriler analize tabi tutulmuştur. Veri toplama aracı olarak “Öğretmenlerin Değişim Eğilimi Ölçeği” ve Öğretmen Sınıf Liderliği Ölçeği Öğretmen Formu” kullanılmıştır. Araştırmada değişkenler arası ilişkileri değerlendirmek üzere betimsel istatistikler ile korelasyon ve çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır.

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Değişim Eğilimleri, Öğretmen Liderliği*

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Melek ÇAKMAK⁶⁵⁵

ÖZET

Öğretmenlik mesleği ve öğretmenlerin toplumsal statü ve rolleri konusundaki araştırmalar, öğretmenliğin her toplumda profesyonel bir meslek olarak ele alındığını, bununla birlikte öğretmenliğin toplumsal statüsünün zaman içinde dalgalanmalar gösterdiğini vurgulamaktadır (Başkan, 2001). Diğer taraftan, öğretmenleri kendi mesleki birikimlerinin yanısıra kişisel niteliklerinin de bir o kadar önem kazandığı uzun bir süreç dahilinde; gelecek nesilleri ve buna bağlı olarak ülke yapısını belirleyen ve değiştiren toplum mimarları olarak tanımlamak doğru olacaktır (Koç, 2014). Bu noktada bu mesleğin seçiminde çeşitli faktörlerin etkili olduğu söylenebilir. Bu konuda çok sayıda yapılan araştırmalar mevcut olup, bu araştırmaların çoğunda konu nicel araştırma yöntemleri ile irdelenmiştir. Bu araştırmanın temel amacı öğretmenlik mesleği eğitimi tercih ederek eğitim fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik görüşlerini betimlemektir.

Nitel olarak tasarlanan araştırmada veriler Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi 2018 yılın yaz okulu programına katılan farklı öğretmenlik alanlarında öğrenim gören 80 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada veriler açık uçlu soru formatında hazırlanan bir anket aracılığı ile toplanmıştır. Formda yer alan sorulardan bazıları şunlardır: (1) Öğretmenlik mesleğine seçmenizde etki olan faktörler nelerdir? (2) Bir öğretmen olarak rolünüzü nasıl tanımlarsınız? (3) Öğretmenlik mesleğinde sizin için önemli özellikler hangileridir? Açık uçlu sorulara verilen cevaplar araştırmacı tarafından içerik analizine tabi tutulmuştur. Analiz sonuçları adayların sorulara farklı açılardan cevaplar verdiğini, verilen cevapların ise öğretmen eğitimi açısından önemli ipuçları sağladığı ve dikkate alınması gerektiğine işaret etmiştir.

Analiz sonuçları adayların sorulara farklı açılardan cevaplar verdiğini, verilen cevapların ise öğretmen eğitimi açısından önemli ipuçları sağladığı ve dikkate alınması gerektiğine işaret etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik mesleği, nitel araştırma, öğretmen adayı, öğretmen eğitimi

⁶⁵⁵ Prof. Dr., melek@gazi.edu.tr

ÜNİVERSİTELERDE ÖRGÜT KÜLTÜRÜ İLE YENİLİKÇİ VE GİRİŞİMCİ ÜNİVERSİTE ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Mehmet Fatih KÖSE⁶⁵⁶

ÖZET

Tüm dünyada teknik, ekonomik ve politik gelişmenin temel dinamiğini bilimsel araştırma kapasitesi oluşturmaktadır. Bu anlamda kalkınma ve muasır medeniyet iddiasının ve yarışının en fazla istinat ettiği kurumlardan birisi de bilimsel çalışmaların merkezi olan üniversitelerdir. Times Higher Education (THE) ve Dünya Bankası (DB) verilerine göre, en iyi üniversiteler sıralamasında yer alan 100 üniversiteden 93'ünün dünyanın en büyük 20 ekonomisi olan ülkelerde yer alması, yükseköğretimin niteliği ile ülkelerin küresel rekabet gücü arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır (DB, 2017; THE, 2017). Ekonomik ve politik gelişme ile nitelikli yükseköğretim arasındaki güçlü ilişki, devlet politikalarına yansımakta ve üniversitelerin girişimci ve yenilikçi bir yapıya sahip olmaları beklenmektedir. Bu çerçevede yükseköğretim kurumlarına yönelik olarak; kalite geliştirme politikaları akademik teşvik uygulamaları, ARGE fonları, girişimcilik ve performans sıralamaları gibi çok sayıda kurumsal politika yürütülmektedir. Bu politika uygulamalarından birisi olan ve Türkiye’de 2012 yılından bu yana Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından hazırlanan “Girişimci ve Yenilikçi Üniversite Endeksi”, üniversiteleri girişimcilik ve yenilikçilik kapasitelerine göre sıralamaktadır.

Tüm kurumlarda olduğu gibi, üniversitelerde de örgüt kültürünün, birey davranışlarından kurumsal süreçlere kadar pek çok faktör üzerinde etkili olduğu bilinmektedir. Üniversitelerde girişimcilik ve yenilikçilik kapasitesi üzerinde örgüt kültürü etkisinin ve üniversitelerdeki örgüt kültürünün üniversitenin girişimcilik ve yenilikçiliğini ne ölçüde desteklediğinin değerlendirilmesi önemli görülmektedir. Bu çerçevede araştırmanın temel amacı, üniversitelerde örgüt kültürü ile üniversitelerde girişimcilik ve yenilikçilik arasındaki ilişkilerin incelenmesidir.

Araştırma ilişkisel tarama modelindedir. Ankara’daki dört devlet üniversitesinde görev yapan akademisyenler araştırma örneklemini oluşturmuştur. Araştırmada ölçme aracı olarak “Üniversitelerde Örgüt Kültürü Ölçeği” kullanılmıştır. Üniversitelerin girişimcilik ve yenilikçilik sıralamalarının değerlendirilmesinde TÜBİTAK tarafından 2017 yılında yayımlanan “Girişimcilik ve Yenilikçilik Endeksi” puanları kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek üzere korelasyon ve regresyon analizlerinden yararlanılmıştır.

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Üniversitelerde Örgüt Kültürü, Üniversitelerde Girişimcilik ve Yenilikçilik*

⁶⁵⁶ Dr., m.fatihkose@gmail.com

ÜNİVERSİTELERDE ÖRGÜT KÜLTÜRÜ VE AKADEMİSYEN LİDERLİĞİ

Mehmet Fatih KÖSE⁶⁵⁷

ÖZET

Eğitim düzeyi en yüksek kesim olarak üniversite mezunları, bir toplumun gelişim sürecinde en önemli sorumluluğu üstlenmektedir. Yükseköğretim kurumları, öğrencilerini, almış oldukları ihtisas eğitiminin ötesinde, toplumsal ihtiyaçları okuyabilen ve bu ihtiyaçların giderilmesi noktasında insiyatif alan bireyler olarak topluma kazandırılmalıdır. Yükseköğretimin topluma hizmet görevinin önemli bir bileşeni de toplumsal gelişimi dinamik hale getirecek entelektüel kapasitesi yüksek toplum liderlerinin yetiştirilmesidir. Üniversitenin bu misyonunu gerçekleştirmesinde, üniversitelerdeki örgüt kültürü ve akademisyen tutum ve davranışları da büyük ölçüde etkili olmaktadır.

Yükseköğretim sistemi, ülkenin entelektüel kapasitesinin yükselmesi, demokratik değerlerin güçlenmesi, ekonomik gelişmenin hızlanması, teknolojik gelişmelerin desteklenmesi gibi pek çok alanda çok yönlü stratejik bir noktadadır. Bu amaçlara hizmet etmek üzere, üniversite mezunlarının ülke istihdamına katkı sağlayan yenilikçi ve girişimci bireyler olmaları beklenmektedir. Bu niteliklere sahip bireylerin yetiştirilmesi açısından, üniversite kültürünün ve akademisyen özelliklerinin nasıl bir etkileşim içerisinde olduğunun değerlendirilmesi önemli görülmektedir.

Bu araştırmanın amacı, üniversitelerdeki örgüt kültürü ile akademisyenlerin liderlik davranışları arasındaki ilişkileri üniversite öğrencilerinin bakış açıları ile değerlendirmektir. Buna göre araştırma; (1) üniversitelerde örgüt kültürü ve akademisyenlerin liderlik düzeyleri nasıldır? (2) Üniversitelerde örgüt kültürü ile akademisyenlerin liderlik düzeyleri arasındaki ilişkiler nasıldır? ve (3) üniversitelerdeki örgüt kültürü, akademisyen liderliği üzerinde etkili midir? sorularına cevap aramaktadır.

Araştırma ilişkisel tarama modelindedir. Araştırma evrenini Kırıkkale üniversitesinde öğrenimlerini sürdüren üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Küme örnekleme yönteminin kullanıldığı araştırmada farklı bölümlerde ve sınıflarda öğrenim gören 478 öğrenciye ulaşılmıştır. Araştırmada ölçme aracı olarak “Üniversitelerde Örgüt Kültürü Ölçeği” ve “Akademisyen Liderliği Ölçeği” kullanılmıştır. Örgüt kültürü ve akademisyen liderliği arasındaki ilişkileri değerlendirmek üzere korelasyon ve regresyon analizlerinden yararlanılmıştır.

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Üniversitelerde Örgüt Kültürü, Akademisyen Liderliği*

⁶⁵⁷ Dr., m.fatihkose@gmail.com

EĞİTİM YÖNETİCİSİ ATAMAYA ALTERNATİF BİR BAKIŞ: YÖNETİCİLİKTE ESAS OLAN ÖĞRETMENLİK MİDİR?

Hatice ERGİN-KOCATÜRK⁶⁵⁸, Murat AYDOĞMUŞ⁶⁵⁹, Nesrin GÜMÜŞ⁶⁶⁰

ÖZET

Eğitim yöneticilerinin eğitimi ve yetiştirilmesi, uzun yıllardır Türkiye’de ve uluslararası platformlarda tartışılan konulardan biridir. Türkiye’de TODAİE bünyesinde başlayan yönetici yetiştirme programları, Ankara Üniversitesi’nde Eğitim İdareciliği ve Planlaması Bölümü ve Hacettepe Üniversitesi’nde Eğitim Bölümü Eğitim Yönetimi ve Teftişi Programı’nın açılmasıyla eğitim-öğretim merkezli bir yapıya evrilmiştir. Ardından açılan lisans programlarından mezun olanlar okul yöneticileri ve denetçileri olarak atanmıştır. 1997’deki yapılanmayla bu programlar kapatılmış ve Eğitim Yönetimi ve türevi bölümler Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı’na dönüştürülmüştür. 2016 yılında da “Eğitim Yönetimi” Anabilim Dalı’na indirgenen alanda şu an sadece lisansüstü düzeyde eğitim verilmektedir. Alanın amacı -Eğitim Bilimleri Bölümü’nün öğretmen yetiştirme amacına ek olarak-öğrencileri Türk Eğitim Sistemi ve okul yönetimi hakkında öğrencileri gerekli bilgiyle donatmaktır (Balci, 2008). Bu kapsamda genellikle Eğitim Yönetimi Anabilim Dalları tarafından lisans düzeyinde okutulan dersler – 2018 yılında değiştirilen Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları esas alınmıştır- Eğitime Giriş, Sınıf Yönetimi ve Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi’dir.

Türkiye’de eğitim yöneticilerinin atamaları göz önünde bulundurulduğunda sürekli değişen atama sistemleri henüz optimum atama yaklaşımının belirsizliğini koruduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. “Meslekte esas olan öğretmenliktir.” anlayışı da bu durumu tetikler niteliktedir. Yukarıda bahsi geçen lisans programlarının kapatılmasının ardından dönemin yönetici atama sisteminin gerektirdiği kriterlerine sahip olan öğretmenler arasından yazılı ya da sözlü sınavla yönetici olarak atanmıştır. Bu durumun bir dikotomiye neden olduğu düşünülebilir: Okul yöneticisi olmak için öğretmen olmak yeterlidir ya da okul yöneticisi olmak için öğretmen olmak dışında bir yeterliğin sağlanmasına ihtiyaç yoktur. Yine bu çıkarımdan hareketle de öğretmenlik ve okul yöneticiliğinin aynı pozisyon olduğu kanısına varılabilir, ancak, iki pozisyonun aynı olmadığı hatta çok farklı bilgi ve beceri birikimi gerektirdiği oldukça açıktır (Bush & Jackson, 2002).

Türkiye’de okul yöneticisinin eğitimi ve atanması üzerine yürütülen pek çok çalışma (Ada ve Gümüş, 2012; Aydın, 2012; Can ve Çelikten, 2000; Şimşek, 2004; Şişman ve Turan, 2002) bu durum neden olduğu belirsizliğe dikkat çekmektedir. Eğitim Yönetimi alanının kendine ait kapsamı, sınırları ve bilgi birikimi olduğunu belirten araştırmacılar, etkili okul yöneticilerinin sahip olması gereken yeterlikleri vurgulayarak, bu yeterlikleri kazanmak için öğretmenlik lisans programlarının yeterli olamayacağını öne sürmektedir. Bununla birlikte, “ne”yi yönettiğini bilmek kaygısıyla “Meslekte esas olan öğretmenliktir.” anlayışına sahip eğitim bilimciler ise iyi okul yöneticilerinin eğitim-öğretim süreçlerini yakından bilen iyi öğretmenler olduğunu savunmaktadır.

Bu önermeler ve çıkarımlardan hareketle bu çalışmanın amacı, her biri aslında öğretmen olan ve öğretmen olmak üzere öğrenim gören okul yöneticilerinin lisans eğitimlerinin yöneticilik

⁶⁵⁸ Arş. Gör., hatice.ergin@istanbul.edu.tr

⁶⁵⁹ Lisansüstü Öğrencisi vd., Osmangazi Üniversitesi, greencivril@gmail.com

⁶⁶⁰ Lisansüstü Öğrencisi vd., Milli Savunma Üniversitesi-Deniz Harp Okulu, ness.gumush@gmail.com

yeterliklerine katkısını araştırmak ve tartışmaktır. Bununla birlikte, lisans eğitiminin yönetsel süreçlere yansımalarının nasıl olduğu ve branş bazında bir farklılaşma yaşanıp yaşanmadığı incelemek de araştırmanın alt amaçlarındandır.

Nitel araştırma yaklaşımı benimsenen bu çalışmada fenomenolojisi deseninden faydalanılmıştır. Fenomenolojik yaklaşım ve bu yaklaşımla yürütülen çalışmalar bir fenomene ya da olguya ilişkin duygu, düşünce ve deneyimlerinin derinlemesine incelenmesinin amaçlandığından (Patton, 2002) bu çalışmada okul yöneticiliği görevine devam eden okul müdürlerinin lisans eğitimlerinin onların yöneticilik becerilerine katkıları incelenecektir. Çalışma kapsamında 17 devlet okulu müdürüyle görüşmeler yapılmıştır. Kıdemleri 3 ile 19 yıl arasında değişen okul müdürlerinin 2'si kadın, 15'si erkektir. Veri toplama aracı için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış ve söz konusu form ilgili literatür taranarak araştırmacılar tarafından oluşturulmuş ve güvenirliği artırmak üzere uzman görüşüne başvurulmuştur (Smith & Osborn, 2003). Verilerin analizinde sürekli karşılaştırmalı analiz yapılarak içerik çözümlenmiş ve betimsel analiz ve içerik analiziyle temalar ve kodlar belirlenmiştir.

Verilerin çözümlenmesi devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: *eğitim yöneticisi, ğretmen, eğitim yöneticisi yetiştirme, eğitim yöneticisi atama*

OKULLARDA ÖĞRENCİ BAŞARISININ LİDERLİK KAPASİTESİ VE BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Songül EKER⁶⁶¹, Esra KARABAĞ KÖSE⁶⁶²

ÖZET

Yönetim alan yazınında klasik dönemden bugüne örgüt teorilerinde ve liderlik yaklaşımlarında önemli değişimler olmuştur. Başlangıçta hiyerarşik yapıda üst yönetimin otoritesi bağlamında değerlendirilen liderlik olgusu, kurumdaki tüm insan kaynaklarının en üst düzeyde geliştirilmesine ve kullanılmasına odaklanan bir yaklaşıma dönüşmüştür. Bu bağlamda yönetim anlayışı, liderliğin kurumda paylaşılması ve kurumun bir bütün olarak liderlik kapasitesinin güçlendirilmesi noktasına doğru gelişim göstermiştir. Okullarda liderlik olgusu ise bir otorite figürü olarak okul yöneticisinin liderliği bağlamından uzaklaşmış ve öğretmen liderliği, veli liderliği, öğrenci liderliği gibi kavramlar alanyazında yoğun olarak tartışılmaya başlamıştır. Liderlik kapasitesi kavramı, bir bütün olarak örgüt paydaşlarının bireysel kapasitelerinin etkileşimi ve örgütsel amaçlar için ortak bir sinerji oluşturabilmeleri ile ilgilidir. Okulun örgütsel amaçlarının başında ise öğrencilerin akademik başarıları gelmektedir. Okullarda özellikle okul müdürünün liderliği ve öğrenci başarısı arasındaki ilişkiler çok sayıda araştırmaya konu edilmiş olmakla birlikte bir bütün olarak okuldaki liderlik kapasitesinin öğrenci başarısını ne ölçüde desteklediğinin değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Ayrıca okul başarısı ile ilişkisi araştırmalarca ortaya konulan; okul türü, okul büyüklüğü, okul toplumunun sosyoekonomik özellikleri değişkenleri de kontrol değişkeni olarak araştırmaya dahil edilmiştir. Bu kavramsal çerçevede araştırmanın amacı, okullarda öğrenci başarısı ile liderlik kapasitesi ve bazı değişkenler arasındaki ilişkileri incelemektir.

Araştırma tarama modelinde tasarlanmış ilişkisel bir çalışmadır. Araştırma evrenini Yozgat il ve ilçelerinde görev yapan ortaokul öğretmenleri oluşturmuştur. Araştırmada Yozgat ilindeki ortaokullarda görev yapan ve tesadüfi olarak belirlenen 350 öğretmene anket uygulanmıştır. Araştırmada ölçme aracı olarak “Okullarda Liderlik Kapasitesi Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın temel analiz birimi okul düzeyinde yapılandırılmıştır. Buna göre çalışma evrenine alınan okullar 2016 yılında yapılan ortaöğretim kurumları yerleştirme sınavındaki ortalama başarı puanlarına göre sıralanmış ve iki aşamalı kümeleme analizi ile gruplandırılmıştır. Araştırma değişkenlerinin okul başarısını yordama düzeyini değerlendirmek üzere, veri setinin gerekli varsayımları karşılama durumuna göre, çoklu doğrusal regresyon ve multinominal lojistik regresyon analizleri kullanılacaktır.

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Okullarda Liderlik Kapasitesi, Öğrenci Başarısı*

⁶⁶¹ Öğretmen, songul_sahin.matci@hotmail.com

⁶⁶² Dr. Öğrt. Üyesi, KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ ANA BİLİM DALI KIRIKKALEI, esrakarabag@gmail.com

DOKTORA PROGRAMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Nezahat GÜÇLÜ⁶⁶³, Gülşen YILMAZ⁶⁶⁴

ÖZET

Son yıllarda yükseköğretimde tartışılan konulardan biri de doktora eğitimidir. Bu tartışmaların ortaya çıkmasındaki temel etkenlerin başında akademik kariyer sürecinin ilk basamağı olarak görülen doktora eğitime olan talebin artması söylenebilir. İlk olarak, 1980'lerden bu yana Almanya'da verilen doktora derecelerinin sayısı iki katından fazla ve yılda yaklaşık 25.000 doktora derecesi ile Almanya, en çok doktora türünün verildiği dünya ülkelerine aittir. Bu rakam için bir bağlam sağlamak için: İngiltere'de yılda yaklaşık 14.000 doktora derecesine ve Fransa'da yaklaşık 11.000 doktora derece verilmektedir. ABD'de 25 yaşın üzerindeki tüm vatandaşların yaklaşık yüzde 1,2'sinde doktora derecesi bulunmaktadır. Almanya için aynı % 1,8 ve tüm OECD üye ülkelerindeki ortalama oran % 1'dir (OECD 2002).

Türkiye'de her alanda olduğu gibi, eğitim alanında da çok hızlı bir değişim yaşanmaktadır (Özdemir, 2013). Yükseköğretimde bu değişimden payını almaktadır. Yükseköğretimde değişimi etkileyen ve yönlendiren süreçler globalleşme, az gelişmiş ülkelerde ve gelişmekte olan ülkelere nüfus artışı, bilgi toplumu, yeni temel teknolojiler, devletin küçülmesi ve yeniden yapılandırılması, iyi yönetim uygulamaları gibi devlet reformları, yükseköğretime talebin sürekli artma eğiliminde olması ve artan rekabet gibi dinamiklerdir (Aktan, 2007). Ülkeler ve kurumlar arasında yabancı öğrencileri ve akademisyenleri çekme konusunda artan rekabetin yanı sıra, sınır-ötesi eğitimin yeni biçimleri, bu alandaki politikalar için yeni bir çerçeve oluşturmaktadır (Vincent-Lancrin, 2006). Yükseköğretimde doktora eğitime yatırım yapma ve yükseköğretimde büyümeyi sürdürmek amacıyla öğretim üyelerinin gelişimi için bazı politikalar üretme zorunluluğu bulunmaktadır (Özer, 2011).

Bu çalışmada araştırma akademik kariyer sürecinin ilk basamağı olarak düşünülen doktora programlarının giriş koşulları, tez danışmanları, doktora süresi ve bitirme oranları, doktora derecesini verme yetkisi açısından bazı ülkelerin doktora programları giriş koşulları, tez danışmanları, doktora süresi ve bitirme oranları, doktora derecesini verme yetkisi incelenecektir.

Çalışmada araştırma modeli olarak nitel araştırma modellerinden tarama modeli kullanılacaktır. Bu çalışma aynı zamanda ülkelerarası (crossnational) karşılaştırmalı eğitim araştırması olup, seçilen ülkelerin doktora programlarının giriş koşulları, tez danışmanları, doktora süresi ve bitirme oranları, doktora derecesini verme yetkisi açısından bazı ülkelerin doktora programları incelenecektir. Doktora programlarına ilişkin veriler, incelenen ülkelerin eğitim bakanlıklarına ait resmi web sitelerinde yer alan verilerden, ulusal ve uluslararası rapor, belge, yönetmelik ve yönergelerden elde edilecektir.

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *yükseköğretim, doktora, lisansüstü, karşılaştırma*

⁶⁶³ Prof. Dr., nguclum@gmail.com

⁶⁶⁴ Dr., Barbaros İlkokulu, Kırıkkale, gulsendanaci7@gmail.com

MİLLİ EĞİTİM ŞÛRA KARARLARINDA YÜKSEKÖĞRENİME KADAR OKUL TÜRLERİ, BU KARARLARIN EĞİTİME ETKİLERİ

Zeki DAĞLI⁶⁶⁵, Raşit YETİM⁶⁶⁶

ÖZET

Bu çalışmada, Mili Eğitim Şûralarında alınan kararların (ilklerin) Türk Milli Eğitim Sistemine yansımaları analiz edilmiştir. Çalışmanın çerçevesini Türkiye’de 1939 yılı ve 2014 yılları arasında yapılan Milli Eğitim şûralarında okul türleri ile ilgili alınan kararlar ve bu kararların eğitim politikalarına yansımaları, bu alanda yapılan araştırmaların değerlendirilmesi oluşturmaktadır. Araştırma, bugüne kadar yapılan 19 şûranın tamamını ele alan ve kararları tasnif eden ilk çalışma özelliği taşımaktadır.

17 Temmuz 1939 tarihinden beri Milli Eğitim şûraları yapılmaktadır. Türk Milli Eğitim Sistemini gelişmelere göre yönlendiren organizasyonların başında Mili Eğitim Şûraları gelmektedir. Şûralarda eğitim ve öğretimle ilgili konularda görüşmeler yapılmakta ve tavsiye niteliğinde kararlar alınmaktadır.

Milli Eğitim şûralarında alınan kararların konu başlıkları ana hatları ile belirlenmiştir. Bu konu başlıkları ayrı ayrı analiz edilmiştir. Alınan ilk kararların doğal olarak esasicilik, daimicilik ve ilerlemecilik felsefelerinin izlerini taşıdığı belirlenmiştir. Ayrıca çok sık değişikliklerin yaşandığı Türk Milli eğitiminde birçok kararın ülke genelinde hayata geçirilemediği, katılımın temsil genişliğinin yeterli olmadığı görülmüş, ilklerin neler olduğu belirlenip yorumlanmış ve çalışma sonunda öneriler sunulmuştur.

Bu çalışmada; geçmişten günümüze Milli Eğitim şûralarında yükseköğretime kadar okul türleri ve kademeleri konularda ne tür kararların alındığı ve bunların eğitime etkileri nelerdir? sorusuna cevap aranmıştır.

ANAHTAR KELİMELER: Eğitim Sistemi, Okul Türleri

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ VE VERİ ANALİZİ

Çalışma betimsel araştırma yöntemlerinden literatür taraması ile yapılmıştır. Milli Eğitim şûralarına ilişkin incelemede içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu tip araştırmalar ile olgular hakkında sistemli ve düzenli bilgilere sahip oluruz. Betimleyici bir araştırmada herhangi bir ilişkinin varlığı veya yokluğu araştırılır. Örneklemeden hareketle evren hakkında geniş bilgi sahibi oluruz. Yeni hipotezlerin formüle edilmesi kolaylaşır. Betimleyici araştırmalar bize o olgunun niçin öyle olduğunu, o ilişkinin niçin öyle kurulduğunu açıklamazlar, onun yerine olgularda neyin olduğunu, nelerin neler ile birlikte olduğunu bildirirler. Betimleyici araştırmaların sonuçları, yüzde tabloları, grafikler ile gösterilir ve değişkenler arasında korelasyonun varlığı veya yokluğu saptanır.

MEB kaynaklarından derlenen bilgilere göre, eğitimle ilgili görüşleri tartışmak, geliştirmek ve politikaları oluşturmak amacıyla gerçekleştirilen Milli Eğitim şûralarının ilki, 1921 yılında Heyet-i İlmiye tarafından Maarif Kongresi adıyla düzenlendi. Şûrada alınan ilk karar ise köy okullarının iyileştirilmesi yönünde verildi.

⁶⁶⁵ Öğretmen, zekidagli@gmail.com

⁶⁶⁶ Öğretmen, ANKARA MAMAK HALK EĞİTİM MERKEZİ, rasiyetim@gmail.com

3. Eğitim Şûrası'nın ana gündem maddelerinden biri erkek sanat ortaokulları ve enstitüleri program ve yönetmeliği, bir diğeri ise kız enstitüleri program ve yönetmeliğinin oluşturulmasıydı. Liselerin dört yıl olması gündemdeydi.

4. Milli Eğitim şûrası sonrası uygulanan kararlar neticesinde liseler 1951-1952 yılları arasında 4 yıla çıkarılmış, 3 yıl sonra -1955 yılında- tekrar 3 yıla indirilmiştir.

1955 yılında matematik ve fen derslerini İngilizce okutan liseler “kolej” adını aldılar.

Daha sonra bu liselere Anadolu Liseleri adı verildi. 1964–1965 öğretim yılında Ankara’da bilim adamı yetiştirmek amacıyla Fen Lisesi açıldı.

1974–1975 öğretim yılında öğretmen okulları ile diğer meslek okullarının “lise” haline gelmesi yine Dördüncü Şûra’nın bir kararıdır.

- 6. şûrada da kız teknik ve erkek teknik öğretimin programlarının düzenlenmesi, çıraklık okullarının açılması, bu kurumlarda yabancı dil saatlerinin arttırılması kararları alındı.
- 7. Milli Eğitim Şûrası'nda ise lise ve dengi meslek okullarında fakültelere girişte sınav sistemi ve imam hatip okullarının yapısıyla ilgili düzenlemeler yapıldı.
- 8. Milli Eğitim Şûrası'nda ise ilk karar "Türk eğitim sisteminin yapısı biri diğerine dayalı ilköğretim, Ortaöğretim ve Yükseköğretim olmak üzere üç öğretim derecesinden oluşur" yönündeydi.
- 10. Milli Eğitim Şûrası'nda ise ana sınıflarının başlangıçta zorunlu olmayan ancak daha sonra zorunlu kılınacak bir düzey olarak alınması kararı benimsendi.
- 1986'daki 12. Milli Eğitim Şûrası'nda ise liselerin bünyesinde bulunan ortaokulların tamamen ilköğretim bünyesine alınması benimsenirken, ilköğretime başlama yaşı da 72 ay olarak belirlendi.
- 13. şûra kararlarında ise yaygın eğitim konusunda halkın motive edilmesine vurgu yapıldı. Yaygın eğitim ile örgün eğitim arasında denkliğin sağlanarak birbiri arasında geçiş yapılabilmesi de gündeme alınan kararlar arasına girdi.
- 15. Milli Eğitim Şûrası'nda da Anadolu öğretmen ve öğretmen liselerinin, eğitim fakültelerinin esas kaynağını oluşturması kararı alındı.
- 16. Milli Eğitim Şûrası'nda öğretmenlerin mesleki yönden geliştirilmeleri için iş dünyasına yakın işbirliği sağlayacak tedbirlerin alınması tavsiye edildi.
- 2006'daki 17. şûrada da okul öncesi eğitimin zorunlu hale getirilmesi için çalışmalara başlanması yönündeki karar çıktı. 4+4+4 eğitim sistemi ve değerleri belirlemeye yönelik çalışmalar şûra kararıydı.
- 18. Milli Eğitim şûrasının en çok konuşulan kararı ise zorunlu eğitimin bir yıl, okul öncesi eğitim 4 yıl, temel eğitim 4 yıl yönlendirme ve ortaöğretime hazırlık eğitimi 4 yıl ortaöğretim olmak üzere farklı ortamlarda eğitim almaya fırsat verecek şekilde 13 yıl olacak şekilde düzenlenmesi gerektiği yönündeki karar oldu.

Anahtar Kelimeler: EĞİTİM SİSTEMİ, OKUL TÜRLERİ

EĞİTİM KURUMU YÖNETİCİLERİNİN AŞAMALARI TEMELİNDE PERFORMANS PROGRAMI DEĞERLENDİRME SÜRECİNE İLİŞKİN ÖLÇEK GELİŞTİRME

Özlem GÖRÜR⁶⁶⁷, Mehmet YAŞAR⁶⁶⁸

ÖZET

Gelişmiş ülkelerin kalkınmasında önemli parametrelerden birinin eğitimde stratejik planlama ve bu planlama üzerinden uygulamadaki süreçler olduğu söylenebilir. Ülkemizin ikinci dünya savaşı sonrası ve bugünü arasındaki eğitim politika ve uygulama sonuçlarına baktığımızda, eğitim ve eğitim yönetimi planlamasında istenilen başarıyı yakalayamadığımız söylenebilir. Son yıllarda eğitim yönetiminde karar alıcıların eğitimde başarılı olma sürecini etkin planlayarak tersine çevirme çabasında olduğu görülmektedir. Bu çerçevede Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okul ve kurumlarda eğitim yöneticileri ile okul ve kurum paydaşlarının katılımı sağlanarak stratejik plan ve uygulamaları hayata geçirilmeye çalışılmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı kurumlarında 2009 yılından bu yana uygulanmakta olan stratejik planlamanın hazırlama ve uygulama süreçlerine okul ve kurum yöneticileri sorumlu olarak dâhil olmaktadır. Stratejik planların yapılması okul ve kurumlarda 10.12.2003 tarih ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ilgi tutularak Milli Eğitim Bakanlığı tarafından zorunlu hale getirilmiştir. Performans programının (yıllık plan) temel içeriği, bir kamu idaresinin program dönemine ilişkin performans hedeflerini, bu hedeflere ulaşmak için yürütecekleri faaliyetler ile bunların kaynak ihtiyacını ve performans göstergelerini içeren program olarak karşımıza çıkmaktadır. Stratejik planlar eğitim kurumlarında beş yıllık yapılmaktadır. Beş yıllık ortaya konulan hedefin gerçekleşmesi için her yıl okullar tarafından yıllık planlar, kurumlar tarafından yıllık planın karşılığı olan performans programları hazırlanmaktadır. Yıllık planlar/performans programları hazırlanırken beş yıllık hedefler yıl yıl bölümlenmektedir. Yıllık hedeflerin yıl yıl gerçekleşme hedefleri gözlemlenerek beş yıllık temel hedefe ulaşılması sağlanmaya çalışılmaktadır. Stratejik plan uygulamalarında en önemli hareket safhasını bu yıllık planlar/performans programları teşkil etmektedir. Literatürde Stratejik planlama ili ilgili birçok araştırma yapılmıştır. Yıllık plan algısı ve uygulamasını ölçen çeşitli anketler ve ölçekler geliştirildiği görülmüştür. Ancak performans programıyla ilgili çok kısıtlı araştırmaya rastlanmıştır. Ayrıca performans programı algısını nicel ölçen bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu araştırma ile eğitim kurumu yöneticilerinin stratejik plana esas, aşamaları temelinde performans programı sürecine ilişkin görüşleri ile değerlendirmelerini belirlemek için bir ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırma, tarama modelinde desenlenmiş bir araştırmadır. Araştırmanın evreni İzmir ilinde Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı eğitim kurumlarında çalışan 3034 yöneticidir. Örneklemi 2017-2018 eğitim öğretim yılında İzmir ilinde 30 ilçede görevli okul/kurumları yöneticileridir. İzmir ilinin sosya-ekonomik ve demografik yapısı düşünüldüğünde evreni yansıtacağı düşünülen farklı yapılarda ilçeler seçilmiştir. Bu seçimde Türkiye İstatistik Bölge Birimleri Sınıflaması alınmıştır. Bu ilçeler Bayındır, Bergama, Bornova, Çeşme, Gaziemir, Karabağlar, Karşıyaka, Konak, Narlıdere, Güzelbahçe, Ödemiş, ilçelerindeki okul/kurumlardır. Araştırmada geliştirilen ölçme aracı için pilot uygulama ve ön

⁶⁶⁷ Lisansüstü Öğrencisi vd., grrozlm@gmail.com

⁶⁶⁸ Dr. Öğrt. Üyesi, GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ ŞAHİNBEY/GAZİANTEP, mehmetyasar1@yahoo.com

test için ölçme aracının uygulanacağı ilçelerden Karşıyaka, Karabağlar ve Konak ilçelerindeki okul ve kurumlardaki yöneticilerin tamamına ulaşılması amaçlanmıştır.

Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından uzman görüşleri alınarak geliştirilen; 'Eğitim kurumu yöneticilerinin yıllık plan (performans programı) uygulamalarına yönelik değerlendirmeleri' ölçeği kullanılarak elde edilmiştir. Ölçeğin geliştirilme sürecinde literatür taranarak 160 maddelik bir soru havuzu oluşturulmuştur. Soru havuzu içerisinde araştırmaya kaynak teşkil edecek maddeler belirlenerek 65 soruluk bir ölçek geliştirilmiştir. Ölçeğin içerik ve dil bakımından uzman görüşlerine başvurularak anlaşılabilirliği test edilmiştir. Bu aşamadan sonra ölçek 53 maddeye indirgenmiştir. Ölçek geliştirme sürecinde, "problemi tanımlama", "madde (soru) yazma", "uzman görüşü alma" ve "ön uygulama yapma" olmak üzere dört aşama takip edilmiştir.

Geliştirilen beşli likert tipi ölçeğin birinci bölümünde katılımcıların kişisel bilgilerinin yer aldığı sorular yer almaktadır. Ölçeğin ikinci bölümünde ise alt problemlere ait katılımcıların görüşleri sorulmuştur. Ölçeğin ikinci bölümü 35 soru üç faktörden oluşmuştur. İstatistiksel verilerin bilgisayar ortamına aktarılmasında ve analizlerin yapılmasında SPSS 24 paket programı kullanılmış ve sonuçlar %95 güven düzeyinde anlamlı kabul edilmiştir.

Ölçek geliştirme sürecinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

165 yönetici ile yapılan araştırmanın birinci aşamasında, Açıklayıcı Faktör Analizi, Madde toplam korelasyon sayısı, madde faktör yükleri, Cronbach's Alpha Katsayısını belirlemek amacıyla SPSS 24 paket programı kullanılmış, sonuçlar %95 güven düzeyinde anlamlı kabul edilmiş ve bunların istenilen düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır.

Birinci aşamada, ölçek hazırlanarak bir deneme uygulaması yapılmış ve ölçeğin güvenilirlik ve yapı geçerliği ile ilgili kanıt toplanmıştır. Sosyal bilim araştırmalarında kullanılan tüm ölçme araçlarında olduğu gibi, ölçek sonuçlarının da geçerli ve güvenilir olması beklenmiştir. Ölçeğin geliştirilme sürecinde 165 katılımcı uygulamaya katılarak 53 soruya cevap vermiştir. Ölçek 4 faktör altında toplanmış ve bu dört faktörün açıkladığı varyans 73.33%' dür. Yapılan ilk açıklayıcı analizde farklı faktörlere ait farklar

Anahtar Kelimeler: *Strateji Planlama, Performans Programı, Yıllık Plan, İzleme ve Değerlendirme*

ÖĞRETİMDE ÖZERK MOTİVASYON ENVANTERİ (ÖZMOTEN) TÜRKÇEYE UYARLANMASI: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Abdurrahman TANRIÖĞEN⁶⁶⁹, Tamer SARI⁶⁷⁰

ÖZET

Motivasyon "davranışın dayanağı" anlamına gelir (Guy ve ark., 2010, s. 712). Gredler, Broussard ve Garnizon (2004) ise, motivasyonu "bir şey yapma ya da yapmama niteliği" olarak tanımlar (s. 106). İçsel motivasyon, kişisel zevk, ilgi ya da zevkle motive eder. Deci ve diğerleri (1999), "içsel motivasyonu, istemli eylemin doğasında var olan tatmin vasıtasıyla bireyi harekete geçirme ve eyleme devam ettirme olarak değerlendirirler akt (Lai, 2011, s.5).

Öğretmen motivasyonu konusunda literatürde farklı görüşler ve yaklaşımlar ve bunlara dayanan farklı çalışmalar var. Ancak, bu çalışmalarda öğretmen motivasyonu çalışmak için yapılan tarama sonucunda, öğretmenlerin motivasyonlarını, motivasyon kaynağına göre öğretmenlerin kendi değerlendirmelerine göre ölçen bir ölçek bulunamamış ve bu özellikte bir ölçeğe ihtiyaç olduğu tespit edilmiştir. Öğretimde Özerk Motivasyon Envanteri, Roth ve diğerleri (2007) tarafından Deci, Ryan ve Connell (1989) çalışmaları dikkate alınarak dört motivasyon seviyesi: dışsal düzenleme, içe yansıtılmış düzenleme, özdeşleştirilmiş düzenleme ve içsel düzenleme olarak ele alınmıştır.

Yurtdışında geliştirilmiş bir ölçme aracının Türk kültürüne adaptasyonunu yapmaya çalışan bir araştırmacı zaten test edilmiş ve doğrulanmış bir yapıyı Türkçeye uyarlamaya çalıştığı için ölçeğin sahip olduğu örtük yapıyı yeniden belirlemek yerine ölçeğin belirlenmiş olan örtük yapısının Türk kültüründe model uyumunu incelemelidir. Bu nedenle ölçme aracı uyarlama süreçlerinde açılımlı faktör analizi yerine dil geçerliği işlemlerinin tamamlanmasından sonra yeterli örneklem büyüklüğüne ulaşılarak toplanan veriler üzerinde doğrulayıcı faktör analizi ile model uyumu incelenmelidir (Seçer, 2015:78). Faktör analizi için yeterli örneklem büyüklüğünün ne kadar olması gerektiği konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Ancak, örneklem büyüklüğünün, ilişkilerin güvenilir bir şekilde kestirilebilmesini sağlayacak büyüklükte olması önemlidir. Literatürde, özellikle faktörler güçlü ve belirgin olduğunda ve değişken sayısı fazla büyük olmadığında, 100 ile 200 arasındaki örneklem büyüklüğünün yeterli olduğu belirtilmektedir. Genel bir kural olarak ise, örneklem büyüklüğünün en az gözlenen değişken sayısının beş katı olması gerektiği de ifade edilmektedir (Büyüköztürk, 2002, s.480). Seçer (2015:79)'in aktardığına göre; Kass ve Tinsley (1979) toplamda en az 300 bireye ulaşılması veya ölçekte yer alan madde sayısının en az 5 katı büyüklüğünde örneklem belirlenmesini veya sağlıklı analiz yapabilmek için en az 10 katı bireye ulaşılmasını gerekir. Öğretimde Özerk Motivasyon Envanterinin özgün formunun faktör yapısının Türkçe formunun yapı geçerliliğini incelemek üzere 2017-2018 eğitim öğretim yılında görev yapan 304 öğretmenden oluşan bir grup üzerinde doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır.

Yapılan istatistiki çalışmalar sonucunda elde edilen uyum değerlerinin χ^2/Sd oranının, RMSEA, SRMR, CFI, TLI ve değerlerinin kabul edilebilir olduğu görülmüştür. Bu durumda Öğretimde Özerk Motivasyon Envanterinin birinci düzey faktör yapısının doğrulandığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Özerk Motivasyon, Envanter, Uyarlama

⁶⁶⁹ Prof. Dr., atogen@pau.edu.tr

⁶⁷⁰ Öğretim Görevlisi, Pamukkale Üniversitesi, tamersari@pau.edu.tr

LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRENME SÜRECİNE İLİŞKİN ALGILARI

Halime Şenay ŞEN⁶⁷¹, Yücel KAYABAŞI⁶⁷², Melek ÇAKMAK⁶⁷³

ÖZET

GİRİŞ

Öğrenme yaşam boyu gerçekleşen bir süreçtir. Bazı öğrenenler öğrencilerin kendi duyu organlarını farklı şekilde kullanarak öğrenirler. Fakat birey yaşamı boyunca kazandığı davranışların büyük bir çoğunluğunu yaşadığı ortamda bulunan diğer kişilerle gerçekleştirdiği kasıtlı öğrenme yaşantılarla gerçekleştirir. Öğrenme zaten çok yönlü ve oldukça karmaşık bir süreç olarak algılanmakta ve tanımlanmaktadır. Öğrenme, yaşantılar sonucu gerçekleştiğinden bireyler mutlaka öğrendikleri bilgileri, becerileri ve tutumları kişisel anlamda yaşamlarına adapte etmektedir (Şimşek, 2007). En kısa olarak kalıcı izli davranış değişikliği (Fidan, 1985) olarak tanımlanan öğrenme, birçok kuram ve kuramcı tarafından açıklanmaya çalışılmıştır. Araştırmalar, öğrenme sürecinin özgün olduğunu ve herkes için farklı şekillerde farklı yollarla gerçekleştiği kanıtlamıştır. Öğrenmenin doğasında herkes için geçerli olan bazı kurallar bulunmaktadır. İnsan, bir şeyi öğrendiğinde o konu ile ilgili tüm gerçekleri anlamaya, daha önceki algıları ile birleştirip yorumlamaya çalışır. Yeni durumlarla karşılaştığında ihtiyaçlarını gidermek, doyuma ulaşmak, uyum sağlamak için davranışlarını yeniden gözden geçirerek örgütler (anlama, yorumlama, algı, uyum gibi psikolojinin temel olguları öğrenme sürecinde etkin olur). Öğrenmenin ölçümü doğrudan yapılamadığından öğrenme ile ilgilenen psikologlar için öğrenmenin gerçekleşmesi ortaya çıkan davranış değişikliği ile değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu kuramlarda da vurgulandığı üzere, öğrenme sürecinde çok sayıda unsur etkili olabilmektedir. Etkili öğrenme sürecinde öğrencilerin istekli olması, öğrenme sürecinin gerekliliklerini yerine getirmeleri, öğrenmelerinden sorumluluk taşımaları ve daha birçok durum önemli olabilmektedir. Bu noktada, öğrencilerin başarılı bir öğrenme performansı için güdülenmeleri, öğretmenlerin ise bu süreçte kişisel ve mesleki özellikleri ile öğrencileri desteklemesi gerekmektedir. Öğrencileri öğrenmeye güdüleme noktasında sınıf içindeki farklı etkenler, çevredeki uyarıcılar, öğretmen ve öğrencilerin kişisel özellikleri, öğretmen ve öğrenci beklentileri büyük önem taşımaktadır.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı, lisans öğrencilerinin öğrenme sürecine ilişkin algılarını betimlemek ve etkili öğrenme sürecine ilişkin önerilerini belirlemektir.

YÖNTEM

Araştırma betimsel nitelikte olup, katılımcılara açık uçlu sorulardan oluşan bir anket uygulanarak veriler toplanmıştır. Uygulama Ankara'da Gazi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller bölümünde öğrenim gören öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Araştırmaya 69 Kız 11 Erkek olmak üzere toplam 75

⁶⁷¹ Dr. Öğrt. Üyesi, HALİME SENAY SEN

⁶⁷² Dr. Öğrt. Üyesi, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Programları ve Öğretimi Anabilim Dalı Beşevler-ANKARA, yucelk@gazi.edu.tr

⁶⁷³ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Programları ve Öğretimi Anabilim Dalı Beşevler-ANKARA, melek@gazi.edu.tr

öğrenci katılmıştır. Araştırmada öğrencilere sorulan sorular şunlardır. : 1. Öğretmen adaylarının kullandıkları öğrenme stratejilerini nasıl tanımlamaktadırlar? 2. Öğretmen adaylarının öğrenme sürecinde önemli gördükleri olumlu ve olumsuz unsurlar ve nedenleri nelerdir? 3. Öğretmen adaylarının kendi kişilik özelliklerinin, öğrenme sürecine etkisi nasıldır? 4. Öğretmen adaylarına göre, öğretmenlerin kişilik özelliklerinin öğrenme sürecine etkisi nasıldır? 5. Öğretmen adaylarına göre üniversite eğitimlerinin başlangıcından bugüne öğrenme süreçlerini olumlu ve olumsuz etkileyen unsurlar ve nedenleri nelerdir? ve 6. Öğretmen adaylarının etkili öğrenme sürecine ilişkin görüşleri nelerdir? Araştırmadan elde edilen veriler içerik analizi yapılarak yorumlanmıştır.

SONUÇ

Araştırma sonuçları lisans öğrencilerinin öğrenme süreçleri konusunda önemli ve dikkate değer bazı bulgular ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: *Öğrenme, Öğretim Süreci, Öğretmen Adayı*

ÜSTÜN ZEKALİ VE YETENEKLİ ÇOCUKLARIN EĞİTİMİNİN TÜRKİYE'DE GELİŞİM SÜRECİ

Bitem Banu TAMER⁶⁷⁴, Özlem AKSU⁶⁷⁵, Aslı GÖKALP⁶⁷⁶, FERYAL ARSLAN⁶⁷⁷

ÖZET

İnsanlığın var olduğu andan itibaren düşünsel ve teknik olarak önemli adımlar atılmıştır. Düşünsel etkinlikler; toplumların sosyal, siyasal, ekonomik olarak değişmelerini ve gelişmelerini sağlamıştır. Süreç içinde şekillenmeyi sağlayanlar toplumlardaki üstün zekâlı bireylerdir. Dünyada 19. yüzyıla kadar üstün zekâyâ sahip bireylerle ilgili özel eğitim çalışmalarının bulunulmaması cevher niteliğinde olan bu bireylerin çoğunun kaybolmasına ya da yeterince değerlendirilmemesine neden olmuştur. Üstün zekâlı ve yeteneklilerin ülkelerin gelişmesinde ki önemini fark eden toplumlar üstün özellik gösteren bireyleri yasalarıyla koruma altına almışlardır. Kurumların işleyişlerinde düzenlemeler yapmışlardır. Çağın beklentilerini karşılayabilme, ileri adımlar atabilmek için; bireylerin yetenek, yönelim ve zekâları doğrultusunda eğitilebilme olanaklarını sunabilmek gerekmektedir. Bu uygulama karşımıza eşitlik ve adalet problemini çıkarabilir. Farklı girdilerin olduğu bir sistemde eşitlik talebi “Herkeseye aynı şekilde uygulama” olarak düşünülürse bunun uygulaması mümkün olmayacaktır. Çünkü çeşitli özelliklere sahip girdilere eşit davranmak farklılıkları ortadan kaldırmakla sonuçlanacaktır. Üstün zekâlı çocuk yetenekleri, bakış açısı, yorumlamasıyla normalden farklılık göstermektedir. Yapılan araştırmalarda üstün zekâlı bireylerin toplum nüfusu içinde % 2’lik bir orana sahip olduğu görülmektedir. Toplumda önemli orana sahip olan bu çocukları ayırt edebilmek ve potansiyellerine uygun ortamlar oluşturabilmek için çalışmaların yapılması, konu ile ilgili uygulamaların nasıl geliştirilebileceği ile ilgili özel bir çalışma alanının oluşturulması gerekmektedir.

Her yıl eğitim sistemine ilgi, yetenek, zekâ bakımından farklılık gösteren çocuklar katılmaktadır. Eğitim sisteminde genel olarak programların hedefleri, bedensel, zihinsel, yetenek olarak normal özellik gösteren öğrencilere göre düzenlenmiştir. Bedensel, zihinsel, yetenek, zekâ olarak normalden farklılık gösteren öğrenciler özel eğitim programlarına alınarak eğitimleri bu programın içeriğine göre sürdürülmektedir. Özel eğitim kapsamına alınacak çocuklar belirlenirken üstün yetenek ve zekâyâ sahip çocuklar tümüyle belirlenmemektedir. Diğer öğrencilerle aynı eğitim programlarına devam eden üstün zekâlı öğrenciler uyum problemi yaşamakta çoğu zaman üstünlüklerin fark edilmemesinden dolayı; sorunlu, uyumsuz çocuk olarak nitelendirilmektedir. Etkili eğitim sistemleri bu çocukları özelliklerine göre şekillendirebilecek programları oluşturabilen sistemlerdir.

Bu araştırmanın amacı; ülkemizdeki üstün zeka ve yetenekli bireylerin eğitime yönelik mevcut uygulamalar ve yasal düzenlemelerle ilgili bilgi alt yapısı oluşturarak bu doğrultuda geliştirilebilecek eğitim politikaları için kaynak oluşturmaktır. Bu araştırmanın yöntemi, üstün zekâlılarla ilgili yasal dayanakların araştırılarak, yapılan çalışmalarla ilişkilendirildiği alanyazın taramasına dayanmaktadır. Aynı zamanda üstün zekâlılarla ilgili araştırma sonuçları da irdelenerek,

⁶⁷⁴ Uzman, bitemtamer08@gmail.com

⁶⁷⁵ Öğretmen, SIDIKA DİLEK ÜSTÜN ANAOKULU, aksu35@gmail.com

⁶⁷⁶ Öğretmen, KARAÇULHA ÇOK PROGRAMLI ANADOLU LİSESİ, asligokalp@gmail.com

⁶⁷⁷ Öğretmen, TÜRK TELEKOM MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ , feryalarlan@gmail.com

üstün zekâlı çocuklara yönelik eğitim modelleri ve uygulamada geliştirilmesi gereken alanları ortaya çıkarmaktır. Araştırmanın veri analizi ve raporu devam etmektedir.

Araştırmanın veri analizi ve raporu devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Zekâ, Üstün Zekâlı, Üstün Yetenekli*

DİJİTAL ÇAĞDA GÖZETİM VE ÖZERKLİK DENKLEMİNDE TÜRKİYE'DE MAHREMİYET EĞİTİMİNİ YENİDEN DÜŞÜNMEK

Fuat GÜLLÜPİNAR⁶⁷⁸, Hamide Elif ÜZÜMCÜ⁶⁷⁹

ÖZET

İnternet teknolojileri ve yeni medya araçlarında yaşanan radikal gelişmeler ve devrimler nedeniyle sosyal ilişkileri dijital ortamlarda giderek daha fazla tecrübe ettiğimiz bilişim çağında, internet teknolojilerinin kamusal alan/özel alan, mahremiyet, bireylerin özgürlük ve özerkliği, gözetim ilişkileri olgularını da radikal olarak dönüşüme uğrattığı iddia edilmektedir. Günümüzde çocukların sosyalizasyon ortamları giderek dijital platformlara taşınmaktadır. Modern iletişim teknolojileriyle birlikte çocukların yetkin bireyler olarak toplumdaki görünürlükleri değiştiği gibi, ebeveyn kontrol mekanizmaları dijitalleşerek yetişkin-çocuk arasındaki güç ilişkileri ve eşitsizlikleri yeniden üretilmektedir.

Bu çalışmanın amacı sosyal aktörler olarak çocukların hane içi ve hane dışı sosyalizasyonlarına yönelik ebeveyn tutumlarında medya araçları aracılığıyla gelişen dönüşümü sosyolojik olarak analiz etmektedir. Bu açıdan yeni medya araçlarının ebeveyn-çocuk ilişkisinde yarattığı yeni özerklik ve özgürlük imkanları ile tahakküm ilişkilerine yeni bir boyut kazandıran gözetim pratiklerinin sosyolojik sonuçları analiz edilecektir. İletişim teknolojilerindeki gelişmelerin sonucu olarak, mahremiyetin etkileri bireysel alanın ötesine genişlemiştir ve daha geniş sosyal ve yapısal ilişkilerin etkisi altına girmiştir. Bu çalışma, internet çağında mahremiyet, bireysel özerklik, gözetim, özel alan/kamusal alan olgularını gittikçe iç içe geçen karmaşık bir denkleme dönüştüren teknolojik dönüşümlerle birlikte çocuklara verilecek özerklik ve disiplin eğitiminin hangi ilkeler etrafında gerçekleştirilmesi gerektiği üzerine sosyolojik analizlere de yer verecektir. Sanal ortamlarda üretilen ve paylaşılan içerikleri mutlak bir şekilde kısıtlayarak ve denetleyerek dijital bir tiranlık sergilemenin ötesinde bu içeriklerin etkili, verimli ve bilinçli şekilde kullanımını sağlamak üzere bilinçlendirme ve farkındalık çalışmalarının önemi ve ilkeleri özellikle vurgulanacaktır.

Bu çalışma ulusal ve uluslararası literatürü analiz eden betimsel bir derleme çalışmasıdır. Bu yönüyle, internet teknolojilerinin tüm hayatımızı kuşattığı bir dönemde okullarda kamusal/ özel alan anlayışının hangi pedagojik ve sosyolojik ilkelerle düşünüldüğünü, mahremiyet eğitimindeki kuramsal ve uygulamaları disiplinlerin yaklaşımlara referansla hem yerel hem de küresel düzeyde karşılaştırmalı olarak ele alarak, ülkemiz için nasıl operasyonel hale getirilebileceği analiz edecektir.

Mahremiyet ve dijital toplum üzerine yapılan saha çalışmalarından anlaşıldığı üzere, genel olarak dijital teknolojilerin ve spesifik olarak yeni medya araçlarının evde ve dışarıda çocuklar üzerindeki denetim ve tahakküm alanlarını genişletecek bir süper gözetim aygıtı olarak kullanılabildiği ve ötesinde mahrem alanlarına yönelik ciddi riskler oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu çalışma metodolojik olarak, dijital toplum ve çocukların mahremiyet eğitimi üzerinde yapılmış ulusal ve uluslararası saha çalışmalarının ve literatürün derlendiği betimsel bir analiz çalışmasıdır. Mahremiyet tümüyle bireysel bir kapanım çağrısı ya da mutlak bir özerklik olmadığı gibi, kamusal yaşamın belli ilkeler etrafında gerçekleşmesinin ön koşuludur. Günümüzde enformasyon ve iletişim teknolojilerinin

⁶⁷⁸ Doç.Dr., fgullupinar@anadolu.edu.tr

⁶⁷⁹ Lisansüstü Öğrencisi vd., Padova Üniversitesi, heuzumcu@gmail.com

her yanımıza kadar sızdığı bir ortamda çocuklara verilecek mahremiyet eğitimini bu gelişmelerden bağımsız ele almak neredeyse imkânsız hale gelmiştir. İletişim teknolojilerindeki gelişmelerin sonucu olarak, mahremiyetin etkileri bireysel alanın ötesine genişlemiştir ve daha geniş sosyal ve yapısal ilişkilerin etkisi altına girmiştir. Bu çalışma, internet çağında mahremiyet, bireysel ve kamusal haklar, özel alan/kamusal alan olgularını gittikçe iç içe geçen karmaşık bir denkleme dönüştüren teknolojik dönüşümlerle birlikte çocuklara verilecek mahremiyet eğitiminin hangi ilkeler etrafında gerçekleştirilmesi gerektiği üzerine sosyolojik analizlere odaklanmaktadır.

Daha Sonra Sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Dijital toplum, Mahremiyet Eğitimi, Gözetim, Özerklik, Çocukluk Sosyolojisi*

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN DAVRANIŞSAL ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ ÖLÇEĞİ”NİN TÜRKÇE’YE UYARLANMASI

Çiğdem ŞAHİN⁶⁸⁰, Ahmet Faruk LEVENT⁶⁸¹

ÖZET

Günümüzde özel yetenekli olarak tanımladığımız bireyleri tanılamak amacıyla iki farklı ölçme türü yaygın olarak kullanılmaktadır. Bunlar psikometrik ölçekler ve yeteneğe dayalı değerlendirme ölçekleridir. Psikometrik ölçekler genelde çocukların bireysel olarak tanı kriterlerine uygun potansiyel özelliklerine odaklanırken, uzmanların kullandığı ölçekler daha çok kişisel öğrenme, motivasyon özellikleri ve az da olsa sosyo-kültürel yapıya odaklanmaktadır. Son zamanlarda literatürdeki gelişmelere göre tanılamada bu iki yöntemin bir arada kullanılması oldukça yaygın hale gelmiştir (Heller, 2001; Pfeiffer, 2008; Heller, Perleth & Lim, 2005). Özel yetenek potansiyellerinin tanılama araçları arasında, akran değerlendirme, gözlem formları, anektod kayıtları, gelişim ölçekleri ve öğretmen değerlendirme ölçekleri yer almaktadır (Sutherland, 2008). Özel yetenekliliğin müzikal, atletik, sosyal, estetik, liderlik, yaratıcılık gibi alanlarda özel yetenek göstermek olarak algılandığı “çok yönlü bakış açısı” özel yetenekliliği yüksek zeka düzeyi olarak gören geleneksel bakış açısından oldukça farklıdır. Ancak öğrencilerin yeteneklerinin düzeyini belirleyen derecelendirme ölçeklerinde öğrencinin hangi alanda özel yetenek potansiyeli gösterdiği belirlenebilir ve bu durum üçüncü önemli noktayı işaret etmektedir. Callahan (2005)’e göre tanılama olabildiğince erken ve sık yapılmalıdır. Bilindiği üzere birey ne kadar erken yaşta tanılanırsa özel yetenekliler için geliştirilmiş eğitim programlarından o derece fazla yararlanır. On dört boyutlu özel yeteneklilerin davranışsal özelliklerini belirleme ölçeği, Türkiye’de ilgili alana ilk kez kazandırılacaktır. Bu durum özel yetenekliler eğitimi ile ilgili çalışmalara büyük katkı sunacağı ve çalışmanın özgünlüğünü artıran bir özellik olduğu öngörüsü oluşturmaktadır.

Araştırma, bir ölçek uyarlama çalışması olup betimsel bir araştırmadır. Renzulli ve diğ. (2015) tarafından geliştirilmiş olan “Özel Yetenekli Öğrencilerin Davranışsal Özelliklerini Belirleme Ölçeği”nin Türkçeye uyarlanması işlemlerini içermektedir. Ölçek, ilkökul öğretmenlerine uygulanarak, öğrencileri ile ilgili olan formu doldurmaları istenmiştir.

Veri analizi

Uyarlanmak istenen ölçek için doğrudan başyazar ile iletişim kurularak ve araştırmacı adına izin alınmıştır. Ölçek ilk olarak, İngilizceyi iyi düzeyde bilen (İngilizce lisans mezunu) yabancı diller bölümünde uzman 2 akademisyen tarafından İngilizceden Türkçeye çevrilmiştir. Daha sonra geri çeviri yapılarak karşılaştırma yapılmış ve ifadelerin büyük oranda eşleştiği görülmüştür. Bazı kavramların Türkçeleştirilmesi ve daha kolay anlaşılması için Lisansı Türk Dili ve Edebiyatı olan bir eğitim bilimleri alan uzmanından destek alınarak dil eşdeğerliği sağlanmaya çalışılmıştır.

Ölçek çalışmalarında sadece araştırmayı yapan araştırmacıların değerlendirmeleri yeterli ve tam objektif olmayabilir. Kapsam geçerliliğini sağlamak adına bu tür çalışmalarda uzman görüşünden yararlanmak gerekir (Tavşancıl, 2010). Bu nedenle ölçek taslağı için eğitim bilimleri alanında uzman 5

⁶⁸⁰ Dr., cigdem.cigdem@yahoo.com

⁶⁸¹ Dr. Öğrt. Üyesi, Marmara Üniversitesi, faruklevent@gmail.com

kişiden görüş alınmış ve alınan dönütler doğrultusunda bazı ifadelerde değişiklik ve düzeltmeler yapılmıştır. Bu çalışmalar sonucunda ölçeğe son taslak hali verilerek 12 kişilik bir öğretmen grubuna maddelerin anlaşılabilirliği anlamında bir pilot uygulama yapılmıştır. Ölçeğin maddelerinin anlaşılır olduğu yönünde olumlu dönütler alınmıştır. Daha sonra ölçek öğretmenlere uygulanarak uygulamadan elde edilen veriler üzerinden ölçeğin yapı geçerliğine, iç tutarlık güvenilirliğine ve madde analizine yönelik istatistiksel hesaplamalar yapılacaktır. Yapı geçerliliği kapsamında ölçeğin doğrulayıcı faktör analizi de yapılarak ölçeğe ilişkin uyarlama çalışması tamamlanacaktır.

Bulgular ve sonuçlar daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Özel yetenekliler, davranışsal özellikler, ölçek uyarlama*

MESLEK OKULLARI VE TEKNİK OKULLAR ÖZEL KESİME DEVİR EDİLİR Mİ?

İlhan DÜLGER⁶⁸²

ÖZET

Bu çalışma, rakip ekonomilerin meslek eğitimi ve teknik eğitim politikalarını incelemektedir.

Kapitalist sistemde üretim teknolojileri-sanayi-piyasalar-ticaret belli bir mantıkla işler. Modern Toplum/Modern Devlet, kapitalizm ile liberal ideolojinin milletin sanayi gücünü desteklemek için birlikte oluşturdukları bir devlet modelidir. Kurumları üç kurucu millî sistem merkeze alarak örgütlenir: Milli Sanayi, Milli Savunma, Milli Eğitim. İlkesi, devlet eliyle yapılmak olan modern eğitim üç temel direk üzerine kuruludur: 1) Aklın biçimlendirilmesi, 2) Vatandaşın yaratılması, 3) Sanayi için teknik eğitimidir. Üretim teknolojisi devrimleri – Sanayi 1.0, 2.0, 3.0, 4.0 – birbirini izlese, üretim dijitalleşse ve bugün insansızlaşsa da üretimin hedefleri, pazarların ve rekabetçi dış ticaretin temel mantığı ve eğitimin ana işlevleri değişmemiştir. İş-hayatı serbestiyetçiliği (kapitalist liberalizm), iş-hayatı yeni serbestiyetçiliğine (neo-liberalizm) evrilerek daha fazla yayılmacılık için yollar açmaya başlamıştır. “Küreselcilik” bu politikaların pazarlama adıdır; “küreselleştirmecilik” rakip ülkelere yönelik örtülü uygulamasıdır.

Ekonomilerin lokomotifi teknik insangücüdür. Üretme bilgisinin / teknolojinin dönüşümü bir süreçtir; bir ülkenin ihracat pazarı bulmasıyla yakından ilişkilidir. Onun için, kullanılmaya devam eden her sanayi teknolojisi düzeyinin talep ettiği işgücünü yetiştirecek meslek ve teknik eğitimleri de devam eder.

Batı'nın rekabet zihniyetini; kendi güçlü yanlarını geliştirip fırsatlarını arttırmaya, dünyanın diğer yerlerinin ise güçlü yanlarını zayıflatmaya, farz edilen zayıf yanlarını kaşımaya, fırsatlarının önünü kesmeye ve tehditler oluşturmaya dayandırdığı tarihen ispatlanmıştır. Liberalizmde de, yeni-liberalizmde de ekonomik ve siyasal bağımlılaştırma esastır. Tedbirler arasına, rakip ülkelerde kurulu çeşitli sanayi teknolojisi düzeylerine hitap eden meslek eğitimi ve teknik öğretimlerin sarsıntıya uğratılmasının, mümkünse kaldırılmasının sinsi bir alt akım olarak sokulduğu Türkiye'nin de kayıtlı tecrübeleriyle sabittir. Nedeni; yetersiz nitelikteki bir işgücü kitlesinin bir ülkenin rekabet gücünü düşürmede, kullanımda olan bütün teknoloji düzeylerinde birden domino etkisi yapmasıdır. Kalkınmanın, açılmanın, genişlemenin çok-yönlü hesaplara ve uygun meslek + teknik eğitimi stratejilerine dayandırılması gereği buradan doğmaktadır.

Başta Teknik öğretim-eğitim, meslek eğitiminin Türkiye'nin ihtiyaçları dikkate alınmadan hırpalanması, saygınlığının düşürülmesi, daraltılması ve ötelenmesi DB kaynaklı bir stratejidir. İkinci hamlesi MEB ve YÖK içinden 1997'de başlamıştır. Bugün gelinen noktanın bu stratejinin meslek okullarının özel kesime devri aşaması olduğu gözden kaçırılmamalıdır.

Devretme konusunun ard-alanı ve yukarıdaki açıklamalar dikkate alınmalıdır. Meslek okullarının özel kesime devri ancak elverişli sanayi kentlerimizde Odalarla, belediyelerle, vakıflarla MEB'in işbirliği sağlanarak, uzun vadeli resmî anlaşmalarla ele alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: *Mesleki Eğitim, Teknik Eğitim Politikaları, Mesleki Eğitimin Devri*

⁶⁸² Doç.Dr., ilhan_dulger@hotmail.com

ORTAOKUL ÖĞRETMENLERİNİN ÖZYETERLİK ALGILARI İLE ÖĞRETMEN LİDERLİĞİ DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Ahmet Hakan YAZ⁶⁸³, Ergün RECEPOĞLU⁶⁸⁴, Ömer Volkan YAZ⁶⁸⁵

ÖZET

Eğitim, toplumları ayakta tutan ve gelişmelerine yardımcı olan en önemli öğelerden biridir. Hedeflenen seviyeye ulaşmak için eğitimin bir sistem dahilinde nitelikli olması ve bunun başarılmasında ne gibi faktörlerin yer aldığının tespit edilmesi gerekmektedir. Eğitimin en değerli unsurlarının başında gelen öğretmenler, eğitim sisteminin vazgeçilmez unsurlarıdır.

Öğrencilerin başarısına doğrudan etki eden öğretmenlerin performanslarını en üst seviyede tutmak amacıyla öğretmenlerin yeterliliklerinin belirlenmesi, gereksinimlerinin tespit edilmesi ve bunların karşılanması, kapasitelerinin geliştirilmesinde ve eğitimin istenen seviyeye gelmesinde doğrudan etkiye sahip olacaktır. Öğretmenlerin çalışma ortamlarında başarılı olmaları için onların psikolojik durumlarının da önemli bir yer tuttuğu yadsınamaz bir gerçektir. Öğretmen özyeterlik algısı ise öğretmen yeterlikleri üzerinde en önemli unsurlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öğretmen başarısına etki eden en önemli unsurlardan biri olan öğretmen özyeterlik algısı ile öğretmen etkinliğini artıracak ve eğitime olumlu yönde yansıma sağlayacak olan öğretmen liderliği davranışları arasındaki ilişkiyi belirlemenin ve öğretmenlerin liderlik davranışları sergilemelerinde özyeterlik algılarının ne derecede önemli olduğunun belirlenmesi gerekmektedir. Bununla birlikte, bu ilişkinin doğru biçimde tespit edilmesi, başarı ve etkinlik açısından eğitime önemli katkılar sağlayacaktır.

Ayrıca bu iki değişken arasındaki ilişkiyi araştırmak, bu konuda nispeten sınırlı düzeyde yapılan çalışmaların olduğu literatüre de önemli bir katkı sağlayacak ve bu eksikliğin giderilmesinde önemli bir rol oynayacaktır. Buradan yola çıkılarak, bu amaç doğrultusunda yapılan çalışma öğretmen özyeterlik algısı ile öğretmen liderliği davranışları arasındaki ilişkiyi incelemektedir.

Öğretmen özyeterlik algısı ve öğretmen liderliği davranışı arasındaki ilişkiyi inceleyen bu araştırma ilişkisel tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Bu amaçla, araştırma Kastamonu il merkezi ve ilçelerinde 27 ortaokulda görev yapmakta olan 502 öğretmen üzerinde uygulanmıştır. Verileri elde etmek için Öğretmen Liderliği Ölçeği ve Öğretmen Özyeterlik Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde doğruluk oranı % 95 olarak kabul edilerek SPSS 22 paket program kullanılmıştır. Parametrik olduğu belirlenen çalışmada aritmetik ortalama, yüzdelik, standart sapma, bağımsız gruplar t testi, tek yönlü varyans analizi, Pearson momentler çarpım korelasyon katsayısı ve çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır.

Araştırmanın sonucunda öğretmen özyeterlik algısı ve öğretmen liderliği davranışı ile cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, mesleki kıdem, okulda görev süresi ve branş değişkenleri arasında anlamlı bir

⁶⁸³ Öğretmen, ahmethakanyaz@hotmail.com

⁶⁸⁴ Doç.Dr., Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Kastamonu, erecepoglu@kastamonu.edu.tr

⁶⁸⁵ Lisansüstü Öğrencisi vd., Kastamonu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Kastamonu, volkanyaz@hotmail.com

fark olmadığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, öğretmen özyeterlik algısı ile öğretmen liderliği davranışları arasında orta düzeyde olumlu yönde anlamlı bir ilişki olduğu ve öğretmen özyeterlik algısının öğretmen liderliği üzerinde olumlu yönde anlamlı bir yordayıcı olduğu da tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Liderlik, Özyeterlik, Öğretmen Özyeterliği, Öğretmen Liderliği*

KIZ İMAM HATİP LİSELERİNDEKİ ÖĞRENCİLERİN GELECEĞE YÖNELİK MESLEK SEÇİMİ VE KARIYER YÖNELİMLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA

Ali ÖZDEMİR⁶⁸⁶, Gülsu NAİBOĞLU⁶⁸⁷

ÖZET

Toplum, bireylerin yetişme ve yetiştirilme süreçlerinin en önemli basamağı olan eğitim-öğretim ve bu eğitim-öğretimin sonucunda bir meslek sahibi olma ve bireyin mesleğinde iyi yerlere gelerek kariyer seçimlerini ileri düzeylere getirmelerinde beklenti içindedir. Meslek kavramını, insanların geçirdikleri eğitim süreçlerinin ardında insanlığa hizmet sunduğu ve sonucunda da hayatlarını devam ettirebilmek için gelir elde ettikleri faaliyetlerin tamamı olarak tanımlayabiliriz (Kuzgun, 2000). Kariyer ise ilk akla gelinen tanımı ile üst düzey yöneticilik basamaklarına erişmek anlamı taşırken (İbiş, 2011), günümüzde ise sadece bununla kalmayarak süreç içerisinde kişinin edindiği “bilgi, uzmanlık, deneyim, görev değişikliği” bütünü içerir (Erdoğan, 2002).

Kişinin kariyerine adım atmadaki en önemli yönelim, meslek seçimiyle gerçekleşir ve seçtiği meslekteki ileri düzey hedefleri ile hem kendi hem de diğer çalışanlara karşı olan başarıları gelecek süreçteki kariyer basamaklarını da belirlemiş olur Altuntaş ve diğerleri, 2005). Meslek yönelimi ve onu takip eden kariyer kavramları, meslek edinmekle bitmeyen aynı zamanda meslek edinmekle gelen sosyal statüyü de içeren bir kavramdır. Bu nedenden dolayı günümüzde Meslek Seçimi yerine Kariyer Gelişimi kavramı” üzerinde daha fazla durulmaktadır (Kuzgun, 2000). Meslek sahibi olma yolundaki en önemli süreç bireyin okul hayatı boyunca edindiği eğitim sonucu ortaöğretim 12. sınıf seviyesinde artık bir seçim yapma sürecine girmesiyle başlar. Bireyin meslek seçimi ve ilerideki kariyerini de etkileyecek olan son sınıf düzeyi, bireyin “ergen” dediğimiz dönemini büyük ölçüde içine almaktadır. Bu dönem içerisinde birey sadece meslek seçimi yapmaz aynı zamanda kariyer yöneliminde de bulunur (Hamamcı ve Çoban, 2007). Meslek seçimi yetenek, ilgi, ihtiyaç ve diğer yandan psikolojik, sosyo ekonomik durum ve cinsiyet vb gibi faktörleri içeren karmaşık bir davranıştır (Kuzgun, 2000). Peki, ortaöğretim öğrencilerinin kariyer yönelimlerini etkileyen buldukları gelişim dönemlerinin yanında faktörler neler olabilir? Çalışma bu soruya cevap aramak amacıyla yapılmış olup örneklemi ise konuyla ilgili yeterince araştırılma yapılmamış olan okul türlerinden Kız İmam Hatip Liselerinde eğitim gören öğrencilerden oluşmaktadır.

Lise yılları, bireylerin ileriki yaşamlarını sürdürmekte yardımcı olacak meslek seçimlerini; bununla birlikte de kariyer yönelimlerini etkileyecek bir dönemdir. Bu dönem ise ergenlikle beraber onları etkileyerek karar verme konusunda karmaşa yaşamalarına sebep olan süreci içerir. Ülkemizde yapılan üniversite seçme sınavı da onlar için ayrı zorlayıcı bir durumdur. Bu çalışmada özellikle cinsiyet ve okul türü ayrımı da değerlendirilmeye katılarak kız öğrencilerin imam hatip okulları bünyesinde kariyer yönelimlerini nelerin etkileyebileceği konusunu daha ayrıntılı bir şekilde incelemek amaçlanmıştır. Bu alanda yeterli çalışmanın yapılmadığı da göz önünde bulundurulursa bu çalışmanın imam hatip okullarında çalışan öğretmenlere, okul yöneticilerine ve politika yapıcılara yardımcı olacağı düşünülmektedir.

⁶⁸⁶ Dr. Öğrt. Üyesi, aliozdmr32@gmail.com

⁶⁸⁷ Lisansüstü Öğrencisi vd., Kadıköy Ahmet Sani Gezici Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi. MEB, glstdoga@gmail.com

Bu araştırmanın amacı, Kız İmam Hatip Liselerinde eğitim görmekte olan öğrencilerin geleceğe yönelik mesleki ve kariyer yönelimlerini etkileyen faktörlerin neler olduğunu öğrenci görüşleri ile tespit etmektir. Bu amaca ulaşmak için, öğrencilerin, meslek ve kariyer fikirlerinin hangi yaş veya sınıf düzeyinde ortaya çıktığı, bunların nelerden ya da kimlerden etkilendiği, sınıf düzeyleri değiştikçe hangi faktörlerin etkili olduğu; uygun olan mesleği seçme sürecinde hangi çevresel etkenlerin rol oynadığı sorularına cevap aranacaktır.

Bu araştırma, Kız İmam Hatip Liselerindeki Öğrencilerin Geleceğe Yönelik Mesleki Ve Kariyer Yönelimlerini Etkileyen Faktörlerin belirlenmesine yönelik nitel bir çalışma olup nitel araştırma yöntemi içerisinde yer alan olgu bilim deseni çerçevesinde gerçekleştirilmiştir.

“Olgubilim deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir bilgiye sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır” (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmada çalışma grubunun seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubu, 2017-2018 Eğitim-öğretim yılı içerisinde İstanbul ili Üsküdar ve Kadıköy ilçelerinde bulunan ve her okuldan üçer olmak üzere, Ahmet Sani Gezici Kadıköy Kız Anadolu İmam Hatip, Çamlıca Anadolu Kız İmam Hatip ve Üsküdar Anadolu Kız İmam Hatip Liselerinde eğitim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından geliştirilen ve alan uzmanları tarafından da uygunluğu tespit edilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile kullanılmıştır. Yarı-yapılandırılmış görüşme tekniğinde, araştırmacı önceden sormayı planladığı soruları içeren bir görüşme formu hazırlar. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin araştırmacıya sunduğu en önemli kolaylık, “görüşmenin önceden hazırlanmış görüşme formuna bağlı olarak sürdürülmesi nedeniyle daha sistematik ve karşılaştırılabilir bilgi sunmasıdır” (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilen veriler, nitel veri analiz tekniklerinden betimsel analiz ve içerik analizi tekniği kullanılarak analiz edilecektir.

Araştırmada elde edilen veriler benzerliklerine göre belirli kavramlar çerçevesinde kodlanarak organize edilecek, bu verileri açıklayan temalar oluşturulacaktır. Elde edilen bulgular doğrultusunda ilgili taraflara öneriler sunulacaktır. Araştırma devam etmekte olup sonuçlar sunu esnasında paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Kız imam liseleri, Meslek seçimi, Kariyer yönelimi*

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİN MESLEĞİNİN İLK BEŞ YILINDA KENDİLERİNE UYGULANAN MENTORLUK FAALİYETLERİNE YÖNELİK DÜŞÜNCELERİ

Cansu KAYGISIZ⁶⁸⁸, Ali ÖZDEMİR⁶⁸⁹

ÖZET

Ülkemizde mesleğe yeni atanan öğretmenler ilk yıllarında aday öğretmen olarak çalışmaktadırlar. Adaylık süresinin tamamı veya bir kısmıyla ilgili olarak başlangıcından sonuçlanıncaya kadar yapılan performans değerlendirmesi, sınav ve sonrasına ilişkin uygulamalar dizisi adaylık sürecini oluşturmaktadır. Adaylık süreci toplam 1 yıl sürmekte ve bu süre içinde aday öğretmenin mentorluk ilişkisi içerisinde mesleği ile ilgili bilgi ve tecrübe kazanması hedeflenmektedir. Aday öğretmenlik sürecinde bir öğretmenin mesleğine ve çalışma ortamına ilişkin olumlu bir bakış kazanabilmesi ve uygulamaya ilişkin temel yeterlikleri edinebilmesi başta okul yöneticileri olmak üzere meslektaşları ve okul çevresi ile sosyal etkileşimine bağlıdır. (Ekinci, 2010). Ancak öğretmenin okula ve mesleğe uyum süreci ilk yılı içinde tamamlanamamaktadır. Öğretmenlerin mesleğe yönelik sorgulamaları kariyerlerinin başlangıç evresinde devam etmektedir. Katz'a (1972) göre, bir okul öncesi öğretmenin mesleğe adaptasyonu ilk 5 yıl içinde gerçekleşmektedir. Tüm bunlar değerlendirildiğinde, Türk milli eğitim sistemi içinde mesleğe yeni başlayan okul öncesi öğretmenlerine yönelik yürütülen mentorluk süreçlerinin kalitesinin, öğretmenin mesleğe ve okula uyumunu arttıracığı, aynı zamanda yürütülen işin de kalitesini arttıracığı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın temel amacı mesleklerinin ilk yıllarında olan okul öncesi öğretmenlerinin kendilerine uygulanan mentorluk faaliyetlerine dair düşüncelerini ortaya koymaktır. Bu amaca yönelik olarak şu soruların cevabı bulunmaya çalışılmıştır.

1. Mesleğe yeni başlayan okul öncesi öğretmenleri hangi sıkıntıları yaşamaktadırlar?
2. Mesleğe yeni başlayan okul öncesi öğretmenleri yaşadıkları sıkıntıları aşarken hangi yollara başvurmaktadırlar?
3. Mesleğe yeni başlayan okul öncesi öğretmenleri müdürleriyle aralarındaki ilişkiyi nasıl tanımlamaktadırlar?
4. Mesleğe yeni başlayan okul öncesi öğretmenleri yaşadıkları sıkıntıları çözerken müdürlerinden destek almakta mıdır?
5. Mesleğe yeni başlayan okul öncesi öğretmenleri kendilerine yönelik uygulanan mentorluk faaliyetlerinin farkında mıdır?
6. Mesleğe yeni başlayan okul öncesi öğretmenleri kendilerine yönelik uygulanan mentorluk faaliyetlerini nasıl değerlendirmektedirler?

Erken çocukluk eğitiminin öneminin giderek anlaşıldığı bir toplumda, bu alandaki kaliteyi arttırmak kaliteli öğretmenlerin varlığına bağlıdır. Kaliteli öğretmenler ise bu yolda onlara yardımcı olacak, onların adanmışlığını sağlayacak ve sürdürecektir kaliteli mentorların varlığına bağlıdır. Bakay

⁶⁸⁸ Lisansüstü Öğrencisi vd., cansukaygisiz@gmail.com

⁶⁸⁹ Dr. Öğretim Üyesi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü, Göztepe/ İstanbul, aliodevler@gmail.com

(2006)'nın araştırmasına göre, adayların danışmanlarını yeterli görme düzeyleri düşük seviyede olup, aday öğretmenlerin yetiştirilmesi uygulamasında çeşitli aksaklıklar ve sorunlar mevcuttur. T.C. Milli Eğitim Bakanlığının aday öğretmenlerin yetiştirilmesi sürecinde görevlendirdiği müdürler, rehber öğretmenler ve düzenlenen hizmet içi eğitimlerle bu konuda verimli çalışma yürütüp yürütemediğinin anlaşılması, öğretmenlerin yeterli destek gördüğünden emin olması ise önem arz etmektedir. Bu araştırmada, okul öncesi öğretmenlerine uygulanan mentorluk faaliyetlerindeki aksaklıkları ya da işleyen kısımları ortaya çıkaracağı, uygulayıcılara ve program düzenleyicilere katkıda bulunacağı düşünülmüştür. Araştırma sürecinde eğitimde mentorluk ve mentorluk uygulamalarına dair öğretmen düşünceleri üzerine pek çok araştırma bulunmasına rağmen, okul öncesi eğitimde mentorluk konusunda araştırmalar yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle araştırmaların gelecek yıllarda yapılacak olan araştırmalara yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Katılımcıların ilgili konuya ait deneyimlerini, düşüncelerini gerçekçi bir şekilde ortaya koymak hedeflendiğinden nitel araştırma yöntemi esas alınarak olgu bilim deseni kullanılmıştır.

Araştırmada katılımcılar, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak seçilmiştir. Bu çalışmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin mesleğinin ilk beş yılında olması temel ölçüt olarak belirlenmiştir. Bu ölçüt doğrultusunda 2017-2018 eğitim öğretim yılında devlete bağlı bulunan anaokullarında çalışan mesleğinin ilk 5 yılında olan okul öncesi öğretmenleri araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Buna göre çalışmaya katılan 7 okul öncesi öğretmeni vardır. Katılımcıların hepsi kadındır. Öğretmenler İstanbul ilinde 3 farklı devlet okulunda çalışmaktadırlar. Katılımcılardan 1i ilk çalışma yılındadır. Diğerlerinden 1i 3, 1i 2 ve 4 tanesi 4 yıllık öğretmendir. Öğretmenlerin yaşları 23 ile 28 arasında değişmektedir. Araştırmada veri toplama aracı olarak, mesleğinin ilk yıllarında olan okul öncesi öğretmenlerin kendilerine uygulanan mentorluk faaliyetlerine yönelik düşüncelerine ulaşabilmek için araştırmacı tarafından hazırlanan ve alanında uzman kişiler tarafından uygulanabilirliği kontrol edilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu teknikte, araştırmacı önceden sormayı planladığı soruları içeren görüşme protokolünü hazırlar. Buna karşın araştırmacı görüşmenin akışına bağlı olarak değişik yan ya da alt sorularla görüşmenin akışını etkileyebilir ve kişinin yanıtlarını açmasını ve ayrıntılandırılmasını sağlayabilir. (Türnüklü, 2000). Bu araştırmada, bireysel görüşmeler yapılmış ve görüşmeler sırasında, eksiksiz ve derinlemesine bilgi toplanabilmesi ve öğretmenlerin tanınma tedirginliğini azaltma amacıyla ses kaydı tekniği kullanılmıştır. Katılımcılardan 1 tanesi ses kaydına izin vermediğinden, veriler yazıyla kaydedilmiştir. Görüşmeler ortalama 10 dakika sürmüştür. Bu araştırma sonucunda elde edilen verilerin analizi nitel araştırma analizi tekniklerinden betimsel analiz yöntemi kullanılarak yapılmıştır.

Çalışmada katılımcılara kendilerine uygulanan mentorluk uygulamalarıyla ilgili düşüncelerini anlamak amacıyla 8 soru sorulmuş ve elde edilen veriler analiz edilerek bulgular ortaya konulmuştur. Yapılan betimsel analiz sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin mesleklerinin ilk 5 yılında kendilerine yönelik uygulanan mentorluk faaliyetlerine yönelik düşünceleri mesleğe dair düşünceler, mesleki sorunlar, müdürle ilişki ve aday öğretmenlik süreci temaları altında toplanmıştır. Araştırma sonucunda görülen o ki, mesleğe yeni başlayan okul öncesi öğretmenleri kendilerini tecrübesiz olarak görmekte, bu tecrübesizliğin de kendilerini hem sınıf yönetimi hem aile iletişimi, hem de idareyle ve çocuklarla iletişim konusunda zorladığını söylemektedirler. Öğretmen görüşlerine bakıldığında, aldıkları üniversite eğitiminin uygulamaya yönelik eksik bıraktığını ve sınıfa girdiklerinde çok küçük çocuklar olması nedeniyle ne yapacaklarını şaşırıldıklarını, özellikle anneden ayırma, güven bağı kurma döneminde zorluklar yaşadıkları anlaşılmaktadır. Ancak öğretmenler bu dönemde kendilerine eşlik edecek bir öğretmenden çok kendi kendilerine üretecekleri çözüm yollarına güvenmektedirler. Çünkü sınıfta olan bir öğretmen nedeniyle kendilerinin yine uygulamaya dair aktif hale gelemeyeceğini

düşünmektedirler. Öğretmenliğin tecrübeyle edinildiği, zaman geçtikçe gözlemlerle, deneme yanılma ve yaşantıyla bir takım yöntemler geliştirdiklerini söylemektedirler. Öğretmenler, geçtikleri aday öğretmenlik sürecine dair net bir bilgiye sahip değildirler. Çoğunlukla bu süreçte yalnız kaldıklarını, kendilerine sunulan kaynak kitap, rehber öğretmen ya da müdür yol göstericiliği olmadığını ya da kendilerinin bunun farkında olmadığını söylemekte, verilen eğitimlerin işlevsellikten uzak, formaliteden ibaret olduğunu vurgulamaktadırlar. Eğitim sürecinin çok kalabalık ve her branştan öğretmenle yapıyor olması öğretmenlerde bu kanının gelişmesinde etkili olmuş görülmektedir. Öğretmenler bu süreçte, sınıfta yaşadıkları problemlerle ilgili muhatap bulamadıklarını söylemekte ve bazı önerilerde bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Mentorluk, Okul Öncesi, Aday Öğretmenlik*

MEVCUT EĞİTİM SİSTEMİNİN AİLE İÇİ İLİŞKİLERE ETKİSİ

Ali ÖZDEMİR⁶⁹⁰, Şifanur BATTAL⁶⁹¹, Gülsu NAİBOĞLU⁶⁹², Cansu KAYISIZ⁶⁹³

ÖZET

Sistem karşılıklı etkileşim bulunan unsurların tasarlanan amaçların gerçekleşmesi için bir bütün oluşturacak biçimde organize olması olarak tanımlanmaktadır(Sezgin, 1989). Ülkeler kendi toplumsal ve kültürel yapıları ile coğrafi konumlarına uygun şekilde eğitim sistemleri geliştirmektedirler. Başka bir deyişle eğitim sistemi toplumun beklentileri doğrultusunda saptanır.Türk eğitim sistemi yaklaşık on altı milyon öğrencisi, dokuz yüz bin öğretmeni olan büyük bir eğitim sistemidir(Türkiye İstatistik Kurumu, 2017). Türk eğitim sisteminde eğitim kademeleri okul öncesi,ilköğretim,ortaöğretim ve yükseköğretimden oluşmaktadır.İlköğretim ve ortaöğretimi kapsayan 12 yıl zorunlu eğitim 2012-2013 eğitim öğretim yılından itibaren 4yıl ilkokul, 4yıl ortaokul ve 4yıl lise öğrenimi olarak uygulanmaktadır (Strateji Geliştirme Başkanlığı, 2017). Her eğitim kademesinde eğitim sistemi müfredat programı öğrencilerin gelişim özelliklerine ve toplumun ihtiyaçlarına göre düzenlenmektedir. Okullar,planlanmış müfredat programına uygun olarak eğitim hizmetinin üretildiği yerdir.Okullarda öğrencilere verilen bilgilere odaklanıp öğrencilerin ailelerini,içinde yaşadıkları çevreyi yok saymak,eğitimin belirlenen hedeflerine ulaşmayı olanaksız kılmaktadır(Yiğit, 2008).Küreselleşme ve teknolojinin gelişmesiyle beraber toplumun,okulun,ailenin ve öğrencilerin ihtiyaçları her geçen gün değişmekte ve yeni ihtiyaçları doğurmaktadır.Beklenen ihtiyaçları göz önünde bulundurup eğitim sistemini yeniden yapılandırmak zorunlu hale gelmiştir.Bu sistemin geliştirilmesi,eksikliklerin giderilmesi,yanlışların düzeltilmesi için birçok düzenleme yapılsa da eğitim sisteminin bazı sorunları hala devam etmektedir.Toplumun temel parçası aileler ise içinde buldukları toplumun yaşam biçiminden etkilenerek çocuklarını yetiştirme biçimlerini belirlerler(Tuncer, 1980).Aile,eğitim bağlamında okulun sınırları dışındaki en etkili çevredir.Aileler hem çocuklarıyla kuracakları iletişimde hem de okul ile gerçekleştireceği işbirliği düzeyiyle çocukların akademik başarısını ve sosyal ve kişilik gelişimlerini iki yönlü etkiler(Arslangün, 2007). Nitekim aileler okulun ne yapmaya çalıştığını anladığında,okulun temel hedeflerinin belirlenmesinde rol oynadıklarında ve bu çalışmalarını desteklediklerinde,kendi rollerini eğitimci olarak algıladıklarında,okul işleyişleriyle etkin olarak ilgilendiklerinde ve çocuklarının okula dair sorumluluklarında onlara destek olduklarında etkileri kalıcı olabilir (Atkin,Bastiani ve Good, 1988).Okul aile ilişkilerinin veli,öğretmen ve okul yöneticileri olmak üzere üç temel ögesi vardır.Çocuklara etkili ve nitelikli bir eğitim sunulabilmesi,bu üçlünün düzenli bir ilişki içerisinde olmasına bağlıdır.Burada aile açısından ortaya çıkan en büyük sorun,okul ile sürekli bir diyalog içerisinde bulunmak ve özellikle çocuğun boş zaman değerlendirmesinde yardımcı ve yönlendirici olmaktır.Mevcut eğitim sisteminde velilerin ve öğrencilerin sorunlarını anlayarak problemlerin belirlenmesi,kalıcı ve etkili çözümler sunulması,öğrenci ve veli ilişkilerini daha sağlıklı olmasını sağlayacaktır. Bu araştırmanın amacı

⁶⁹⁰ Dr. Öğrt. Üyesi,

⁶⁹¹ Lisansüstü Öğrencisi vd., Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetim Denetimi Bilim Dalı, İSTANBUL, sifanurbattal@gmail.com

⁶⁹² Lisansüstü Öğrencisi vd., Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetim Denetimi Bilim Dalı, İSTANBUL,

⁶⁹³ cansukaygisiz@gmail.com

mevcut eğitim sisteminin aile içi ilişkilere etkisinin, velilerin görüşlerine göre değerlendirilmesidir. Bu amaç doğrultusunda şu alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Mevcut eğitim sisteminin aile içi ilişkilere etkisi ile ilgili veli görüşleri nedir?
2. Mevcut eğitim sisteminde yaşanan değişimlerin aile içi ilişkilere etkisi ile ilgili veli görüşleri nedir?
3. Mevcut eğitim sistemi bileşenlerinin aile içi ilişkilere etkisi ile ilgili veli görüşleri nedir?
4. Nitelikli eğitim sistemi ve aile içi ilişkilere yansımaları ile ilgili veli görüşleri nedir?

Araştırma, mevcut eğitim sisteminin ve son zamanlarda eğitim sisteminde meydana gelen değişikliklerin öğrencilerin velileri ve ailenin diğer bireyleri ile ilişkilerine yansımalarını ortaya koyması ve yaşanan sorunlara çözüm sunması açısından önemlidir. İlgili alanyazında çalışmaların genel olarak eğitim sisteminde okul aile işbirliği ve bunun öğrenci başarısına etkisi gibi önemli konularda yapılmış olduğu görülmüştür. Mevcut eğitim sisteminin öğrencinin aile içi ilişkileri üzerine yapılan bir araştırmaya rastlanmamıştır. Araştırma, velilerin görüşlerinin derinlemesine değerlendirilmesi; gelecekte eğitim sisteminde atılacak adımların planlanmasında ve politika yapıcılara da ışık tutması açısından önem taşımaktadır.

Araştırma, nitel araştırma yöntemi içerisinde yer alan olgu bilim deseni çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma, değişkenlerini bilmediğimiz ve derinlemesine bir inceleme sonucunda değişkenlerini ortaya koymak istediğimiz araştırma sorularını cevaplamak için en uygun yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır (Creswell, 2007). Olgu bilim deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir bilgiye sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmada katılımcıların seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme yöntemindeki temel anlayış önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Katılımcılar, mevcut eğitim sistemini eğitim kademelerine göre değerlendirebilmeleri açısından; en az bir çocuğu ilköğretim ve ortaöğretim kademesinde öğrenim görmesi ölçütüne göre seçilmiştir. Katılımcıları, İstanbul ilinde resmi veya özel, ilköğretim ve ortaöğretim kademelerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin velilerinden gönüllü olan 25 veli oluşturmaktadır. Bununla birlikte velilerin yaşı, eğitim durumu, kendisi ve eşinin mesleği, çocuk sayısı, çocukların yaşları ve eğitime devam ettikleri kurum türü de göz önüne alınmıştır. Katılımcıların gizliliğinin korunması amacıyla isimleri Katılımcı1- Katılımcı25 arasında kodlanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, mevcut eğitim sisteminin aile içi ilişkilere yansımaları ile ilgili velilerin görüşlerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen ve alan uzmanları tarafından da uygunluğu tespit edilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Veriler yüz yüze görüşme yapılarak, ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilen verilerin analizinde nitel veri analiz tekniklerinden betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analizde, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Bu analizdeki amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.256).

Türkiye’de mevcut eğitim sisteminin, son yıllarda meydana gelen değişimlerin ve eğitim sisteminin çeşitli bileşenlerinin aile içi iletişime etkisinin araştırılması amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmadan elde edilen bulgular yorumlanarak sonuca ulaşılmıştır. Bu amaca bağlı olarak ilköğretim ve ortaöğretime devam etmekte olan öğrenci velilerinin yaşı, eğitim durumu, kendisi ve eşinin mesleği, çocuk sayısı, çocukların yaşları ve eğitime devam ettikleri kurum türü şeklinde sıralanan özelliklerine göre görüşleri derinlemesine araştırılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerle 4 tema; mevcut eğitim sisteminin aile içi ilişkilere etkisi, mevcut eğitim sisteminde meydana gelen

değişimlerin aile içi ilişkilere etkisi, mevcut eğitim sistemi bileşenlerinin aile içi ilişkilere etkisi ve nitelikli eğitim sisteminin aile içi ilişkilere etkisi olarak oluşturulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre; mevcut eğitim sisteminin aile içi ilişkilere olumlu etkisi iletişimi arttırması ve öğrencinin kendini ifade edebilir olması şeklindedir. Ayrıca mevcut eğitim sisteminin; aile içinde güven ortamı oluşturduğu, sorumluluk bilincini geliştirdiği, disiplini sağladığı, eleştirel ve yaratıcı düşünmeye teşvik ettiği, sosyal uyumu sağladığı ve kardeşler arasında paylaşma duygusunun geliştirdiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Ancak velilerin bir kısmı verilen eğitimin kalitesiz olduğu görüşünde olup; ödev yükünün fazla olmasının aile içinde gerginliğe yol açtığının, mevcut eğitim sisteminin sınav odaklı olmasının hem öğrencide hem de velilerde strese yol açtığı, aile içi değerler ile mevcut eğitim sisteminin değerlerinin çatışması sonucu okula olan inancın ve güvenin sarsılması ve öğretmenlerin baskıcı tutumları ile ezber dayalı yöntem teknikleri mevcut eğitim sisteminin aile içi ilişkilere olumsuz yansıyan sonuçlarındandır. Mevcut eğitim sisteminde meydana gelen değişikliklerin aile içi ilişkilere etkisi olumsuz olarak değerlendirilmiştir. En sık tekrar eden veri, sınav sistemindeki değişimlerden öğrencilerin ve velilerin kaygılanması, buna bağlı olarak sınav odaklı yaşayan aileler haline dönüşmeleri, birlikte geçirilen zamanın azalarak iletişimin kopması yönünde olmuştur. Ayrıca eşler arasında çatışmaların olması ve çocukların aileden uzaklaştığı sonuçlarına da ulaşılmıştır. Mevcut eğitim sisteminde meydana gelen değişikliklerin aile içi ilişkilere olumlu etkisi olarak velilerin bilinçlenmesi, öğrencilerin daha yenilikçi olması ve değişimin gerekliliğinin kabul edilmesi sonuçlarına ulaşılmıştır. Mevcut eğitim sistemi bileşenleri olarak öğretmen ve okul yöneticilerin tutum ve davranışları , merkezi ölçme-değerlendirme sınav sistemi, okul sınavları, eve verilen çalışma ve ödevlerin aile içi ilişkilere etkisi ile ilgili olarak velilerin çoğunluğu öğretmen ve okul yöneticilerinin tutum ve davranışlarının anında ev ortamına yansıdığı görüşündedir. Verilen ödev ve çalışmaların öğrencileri yordduğu ve aile içinde gerginlik yarattığı, merkezi sınavların öğrencilerin psikolojisini etkilediği ve aile olarak profesyonel destek alındığı, okul sınavları ve müfredatın öğrenci düzeyine uygun olmaması sebebiyle tükenmişlik hissi yarattığı ve okula isteksiz devam etme durumunu oluşturduğu tespit edilmiştir. Ödül ceza sistemlerinin aile içinde duygu durumlarıyla yakından ilişkili olduğu, okul kurallarının aile içinde saygı ve disiplini sağladığı, aile ile öğretmen ve okul yönetimi arasındaki karşılıklı güven tutarlı hedeflerin aile içi ilişkilere olumlu etki ettiği; öğretmen ve okul yöneticilerinin mesafeli duruşlarının velilere olumsuz etki ettiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Nitelikli bir eğitim sistemi ile ilgili olarak en fazla katılımcı tarafından tekrar edilen veri öğrenci ve aile iletişimini gelişmesine olanak sağlayan veli bilgilendirmelerinin yapılması olmuştur. Ayrıca nitelikli eğitim sisteminin veli ve öğrencinin birlikte zaman geçirmesine fırsat vermesi, ailenin etkilendiği stres faktörlerini ortadan kaldırarak öğrenciyi hayata hazırlaması gerektiği, genel kültür ve sanat alanlarında aktif olunması ve temel değerler bilincinin geliştirilmesi sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *eğitim sistemi, aile içi ilişki*

YETİŞKİNLERİN ARAPÇA ÖĞRENMEDEKİ TEKNOLOJİDEN YARARLANMALARINA İLİŞKİN KATILIMCI GÖRÜŞLERİ

Sare EVCİMİK⁶⁹⁴

ÖZET

Günümüzde değişimin sürekliliği ve hızı eğitim kurumlarında kazanılan bilgi ve becerilerin zaman içerisinde yetersiz kaldığından dolayı yaşam boyu öğrenme gerekli olmaktadır. Özellikle de yetişkin eğitiminde yaşam boyu öğrenme devam etmektedir. Bu anlamda yetişkin eğitiminde bilgi ve iletişim teknolojilerini önemli bir araç olarak kullanmak gerekmektedir. Geleceğin gereksinimlerine cevap verebilecek bireyler olabilmek için bilgi teknolojileri kullanımı eğitimin her alanında gereklidir. Yabancı dil öğrenirken gelişen çağın şartlarına göre eğitim öğretim faaliyetleri de şekillenmektedir.

Yabancı dil eğitim ve öğretiminde bilimsel gelişmeler ve teknolojik yeniliklere çok ihtiyaç duyulmaktadır. Yabancı dil öğrenirken teknolojik imkanlardan yararlanılması öğrenenlere kolaylık ve eğlenceli bir eğitim süreci, zamandan tasarruf ve bilgiye ulaşmada kolaylık maliyette ekonomiklik anında geri dönüt sağlanması sıkıcı ders ortamlarından uzaklaşarak bireyin yaparak yaşayarak öğrenecekleri daha dikkat çekici birer öğrenme ortamı haline getirilmesi için dil öğrenirken teknolojiden yararlanması gerekmektedir. Bu yüzden biz de bu çalışmamızda dil öğrenirken teknolojinin bize sunduğu imkanlardan ne kadar yararlandığına dair katılımcı görüşlerine başvurduk.

Çalışmanın katılımcıları ELAZIĞ 2017-2018 Eğitim Öğretim yılında Halk Eğitim tarafından yürütülen Arapça dil kursunda ki 250 katılımcının katıldığı bir çalışma sürecidir. Bu süreçte 86 kişinin görüşüne başvurulmuştur. Katılımcı görüşlerini alırken uzman görüşlerine başvurularak yapılandırılmış bir görüşme formu hazırlanmıştır. İlgili formdaki sorular teknolojiye ve teknolojiden yararlanmaya ilişkin katılımcıların görüşleri ortaya koymaya çalışılmaktadır. Araştırma nitel içerikli bir çalışma olup katılımcı görüşlerine başvurularak içerik analiz yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen görüşlerde kod ve temalara ulaşılmıştır. Ayrıca içerik analiz durum çalışmasına başvurulmaktadır.

Çalışmamız devam etmektedir daha sonra sonuçlar sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Yetişkin Eğitimi, Teknoloji Kullanımı, Katılımcı Görüşleri*

⁶⁹⁴ DiĞER,sare_2323@hotmail.com

MESLEKİ GELİŞİM SEMİNER ÇALIŞMALARINA DAİR ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Ramazan Burak KAHYAOĞLU⁶⁹⁵, Süleyman KARATAŞ⁶⁹⁶

ÖZET

Eğitim toplumların gelişebilmeleri için son derece önemlidir. Eğitim kurumları ise kişilerin temel eğitimlerini aldıkları ve ilerleyen dönemlerde belirli alanlarda uzmanlaşmalarını sağlayan kurumlardır. Eğitim kurumlarından bireyleri günlük ihtiyaçlara göre yetiştirmesi beklenmektedir. Bunu yapabilmek için öncelikle eğitim kurumları değişime ve gelişime kendisi ayak uydurmalı ve bu durumu kendi yetiştirdiği bireylere sunmalıdır. Bu nedenle, eğitim kurumlarında görev yapan tüm paydaşlar görevinin gerektirdiği bilgi ve beceriye en üst derecede sahip olmalı ve mesleki anlamda bu gelişimi sürekli kılmalıdır.

Günümüzdeki hızlı değişim bireylerin kendilerini sürekli geliştirmelerini ve içinde buldukları koşullara ayak uydurmalarını zorunlu hale getirmektedir. Çağımızda Teknolojinin hızla geliştiği, sosyal ve ekonomik alanlarda yeniliklerin, ürünlerin, kaynakların ve dolayısıyla bilginin arttığı, kurumlarda personel yönetimi kavramının yerini insan kaynakları yönetimine bıraktığı görülmektedir. Toplam kalite yönetimi uygulamalarının ve tekniklerinin hız kazandığı bu dönemde, çalışan personelde aranan yeterlilikler de değişmektedir. Durum böyle iken kurumlarda çalışan personele gerekli yeterlilikleri kazandırmak için yapılan hizmet içi eğitimin önemi her geçen gün biraz daha artmaktadır (Taymaz, Sunay, Aytaç, 1997: 13).

Eskiden çalışanlar çalışma hayatına başlamadan önce aldıkları eğitimde kazanmış olduğu bilgi, beceri ve tutumlarla mesleklerini yıllarca sürdürebilirdi. Ancak bugün bilgi üretimindeki artışın hızı, önceden öğrenilen bilgilerin aynı hızla eskimesine sebep olmaktadır (Bilir, 2004:27-33).

İşte bu nedenle öğretmenlerin mesleki gelişim seminerlerine yönelik bakış açıları önem arz etmektedir.

Bu çalışma nitel bir araştırmadır. Çalışmaya gönüllü olarak katılmak isteyen öğretmenlere, araştırmacılar tarafından hazırlanmış yarı yapılandırılmış “Mesleki Çalışmaları Değerlendirmeye Yönelik Görüşme Formu” uygulanmıştır. Görüşme formu, son iki yılın mesleki gelişim seminer çalışmalarının amacı, konusu, içeriği, süresi, öğretim yöntem ve teknikleri temel alınarak hazırlanmış açık uçlu 3(üç) sorudan oluşmaktadır. Randevu alınarak 10 (on) öğretmenle yüz yüze görüşülmüş ve görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Toplanan veriler bilgisayarda transkript yapılmış ve her bir öğretmene ayrı ayrı kod verilmiştir. Veriler betimsel analiz tekniği kullanılarak çözümlenmiştir.

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Mesleki Gelişim, Hizmet İçi Eğitim, Öğretmen.*

⁶⁹⁵ Lisansüstü Öğrencisi vd., burakcan0071985@gmail.com

⁶⁹⁶ Doç.Dr., Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı Konyaaltı/Antalya, skaratas07@gmail.com

REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZLERİNİN ARAŞTIRMA MERKEZLERİ OLARAK ÖNE ÇIKARILMASI: ALTINDAĞ RAM ÖRNEK OLAY ÇALIŞMASI

Mustafa AYRAL⁶⁹⁷, Şadan ÖZCAN⁶⁹⁸, Nedim ÖZDEMİR⁶⁹⁹, Şule Ötken⁷⁰⁰, Şenol Demirhan⁷⁰¹, Ahmet Ünlü⁷⁰², Hakan Özarslan⁷⁰³

ÖZET

Araştırma geliştirme (Ar-Ge) çalışmaları örgütler için, eksiğin-yanlışın giderilmesi, varolanın korunması ve yeninin eklenmesi gibi temel işlevlere sahiptir. Ar-Ge birimlerinin, eğitim sistemi gibi geniş yapılarda örgütün neresinde yer alması gerektiği ve hangi işleri yapması gerektiği, kritik iki konudur.

Eğitim sistemimizde bakanlık düzeyinde ve il milli eğitim müdürlükleri bünyesinde Ar-Ge birimleri/bölgümleri vardır. Bu yapıların işlevleri ve etkinlikleri, sürekli bir tartışma konusudur. Bu tartışmalar kapsamında, yakın zamanda ilçe milli eğitim müdürlükleri bünyesinde bulunan Ar-Ge birimleri kapatılmıştır. Varolan uygulamaların niteliği ise, Ar-Ge konusundaki hevesi karşılayamamaktadır. Bakanlık merkez örgütünün Ar-Ge çalışmaları, okulların ve il-ilçe milli eğitim müdürlüklerinin kendi uygulamalarında kullanabilecekleri veriyi ve bilgiyi sağlayamamaktadır. İl milli eğitim müdürlükleri bünyesindeki Ar-Ge birimleri ise, okul ve ilçe milli eğitim müdürlükleriyle doğal bir bağlantı kuramamaları, bu birimlerde çalışanların niteliği ve sürekliliği, uğraşılan konuların niteliği ve sürekliliği gibi konulardaki sorunlar nedeniyle, etkin durumda değildir. Bu birimlerde, örgütün ana çalışma alanının uzmanlık konularında ve ölçme değerlendirme alanında yetkin kişiler çalıştırılmalı; örgüt için kritik olan ve üzerinde çalışılabilir konulara odaklanmalı; çalışmalarda süreklilik ve Ar-Ge mantığı temel alınmalıdır.

Rehberlik ve Araştırma Merkezleri (RAM), örgüt yapıları ve işlevleri açısından, okulların ve ilçe-il milli eğitim müdürlüklerinin politika belirleme, karar alma, uygulama, değerlendirme çalışmalarında gereken desteği sağlayabilecek kurumlar olarak değerlendirilebilir. Rollerinin yeniden tanımlanması, uzman desteğinin sağlanması, sorumluluk alanlarındaki öncelikli konulara odaklanması durumunda rehberlik ve araştırma merkezleri, okullar ve ilçe-il milli eğitim müdürlükleri için Ar-Ge merkezi konumuna gelebilirler.

Bu çalışma örnek olay yöntemiyle tasarlanmıştır. Araştırmanın evreni Ankara İli Altındağ İlçesidir. Evrenin tümüyle çalışıldığından örneklem seçilmemiştir. Önerilmesi düşünülen modele uygun bir rol tanımlaması yapılmıştır. Bu role ilişkin personel görevlendirilmesi gerçekleştirilmiştir.

⁶⁹⁷ Dr., mustafaayral@hotmail.com

⁶⁹⁸ Öğretmen, Anka Altındağ Rehberlik ve Araştırma Merkezi, ozcansadan@gmail.com

⁶⁹⁹ Dr. Öğrt. Üyesi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Eğitim Fakültesi, ozdemirnedim@gmail.com

⁷⁰⁰ Ankara Milli Eğitim Müdürlüğü Ar-Ge Birimi

⁷⁰¹ Ankara Altındağ Rehberlik ve Araştırma Merkezi

⁷⁰² Ankara Altındağ Rehberlik ve Araştırma Merkezi

⁷⁰³ Ankara Yenimahalle Bilim ve Sanat Merkezi

Sorumluluk alanındaki kurumlarla yakın işbirliği içerisinde eğitim, öğretim ve yönetim alanında Ar-Ge çalışmalarını yürütölmüştür.

2010-2014 yılları arasında gerçekleştirilen çalışmalarla Altındağ Rehberlik ve Araştırma Merkezinin, sorumluluk alanındaki okul ve kurumlar için Ar-Ge merkezi konumuna geldiği söylenebilir. Çalışma kapsamında Altındağ ilçesinin eğitim, öğretim ve yönetim alanlarında çok sayıda çalışma yapılmış; okul ve kurumlar için raporlar üretilmiş; belirlenen sorun alanlarına göre iyileştirici çalışmalar yapılmış; okul ve kurumlara gereken destek sunulmuştur. Ar-Ge mantığı ile yürütölen bu çalışmaların tamamını, ulusal ve uluslararası kongrelerde sunulmuş ve yine ulusal ve uluslararası dergilerde makale olarak yayınlanmıştır.

Aynı yaklaşım ile, başka il ve ilçelerdeki rehberlik ve araştırma merkezlerinin de, buldukları bölgenin bir Ar-Ge merkezi konumuna geleceği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: *Ar-Ge, Rehber ve Araştırma Merkezi, Eğitim Yönetimi*

ÖĞRENCİLERİN BİLGİSAYAR OYUN BAĞIMLILIK DÜZEYİ İLE BİLGİSAYAR OYUN BAĞIMLILIĞINA ETKİ EDEN ETKENLERE İLİŞKİN VELİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Sabri ÇELİK⁷⁰⁴, Berru ULUSOY⁷⁰⁵

ÖZET

İçinde yaşadığımız çağ; bilgisayar gibi farklı uygulama ve hizmetleri bünyesinde barındıran teknolojik aygıtların hayatı kolaylaştırdığı, bilgi ve teknolojinin hüküm sürdüğü, dijital gelişmelerin hızla değiştiği bir dönemdir. Bilgisayarla çok erken yaşlarda tanışan günümüz çocuklarının, teknoloji ile içiçe yaşamaları onların oyun alışkanlıklarını da etkilemektedir (Güllü, Arslan, Dunder ve Murathan, 2012; Çınar 2015; Eni, 2017). Geçmişte oyunlar genellikle sokaklarda, oyun parklarında, bahçelerde ve açık havada akranlarla oynanırken günümüzde daha çok bilgisayar başında, sanal kişilerle oynanmaktadır (Elkind, 2001; Horzum, Ayas ve Çakır-Balta, 2008; Günlü, 2016).

Ortaokul çağındaki çocuklar, hem çocukluk dönemini yaşamaları hem de çocukluktan gençliğe geçildiği, sosyo-duygusal gelişim ve kimlik kazanımı açısından çok önemli olan ergenlik döneminde olmaları nedeniyle hızlı teknolojik gelişmelerden en çok etkilenen riskli gruplar arasında yer almaktadır (Ardıç, 2008; Slavin, 2013; Yeşilyaprak, 2013). Öyle ki ergenlerin teknolojiye olan yakın ilgileri, buna bağlı olarak teknolojik aletleri diğer yaş gruplarına göre daha fazla kullanmaları onları bilgisayar oyunu bağımlılığı açısından potansiyel bir risk grubu haline getirmektedir (Aksoy, 2015).

Gelişen bilgisayar teknolojisi, çocuğun/ çocukların sürekli sanal ortamda bulunmak istemesi, bilgisayar oyunlarına yönelmesi bağımlılık konusunda aileleri endişelendirmektedir (Arısoy, 2009). Çocukların/ergenlerin bilgisayar oyunlarına karşı bağımlılık yaşamamaları ve bilgisayar oyunlarının olumsuz etkilerinden korunmaları için en büyük görev ve sorumluluk da ailelere düşmektedir. Ailelerin davranışları çocuklarının bilgisayar oyun bağımlılığını etkileyen başlıca unsur olduğundan araştırmada ailelerin bilgisayar oyun bağımlılığına ve bu bağımlılığa etki eden etkenlere ilişkin görüşlerine başvurulmuştur.

Öğretmenler ise, öğrencilerin eğitilmesinde aileden sonra en büyük etkiye sahiptir. Okul ortamında öğrenciyi en iyi tanıyan kişiler olan öğretmenler, öğrencilerine davranışlarıyla rol model olmakta ve onların kişiliklerine şekil vermektedir. Özellikle ergenlik dönemini yaşayan öğrencilerin sıkıntı, stres içinde olmaları ya da zorluklarda ne yapacakları hususunda belirsizlikler yaşamaları normaldir. Bu doğrultuda öğretmenler, öğrencilere zorlukları yaşamlarında içselleştirmemelerini, zorlukların geçici ve aşılabılır olduğunu öğretir. Okuldaki tüm sosyal etkinliklere katılımı için öğrenciyi fırsatlar sunmak, öğrencinin fikirlerine değer vererek onlarla sağlıklı bir iletişim kurmak da öğretmenlerin sorumlulukları arasında yer alır. Böylece akademik başarıya katkı sağlamanın dışında öğrencilerinin yaşantılarına da yön veren öğretmenlerin, öğrencilerinin bilgisayar oyunlarına karşı bağımlı olmada koruyucu ve önleyici oldukları düşünülmektedir (Arastaman, 2011). Bu sebeple araştırmada ortaokul öğretmenlerinin de bilgisayar oyun bağımlılığıyla ve bu bağımlılığa etki eden etkenlerle ilgili görüşleri alınmıştır.

⁷⁰⁴ Doç.Dr., sabric@gazi.edu.tr

⁷⁰⁵ Öğretmen, MEB, berru.ulusoym@gazi.edu.tr

Alanyazındaki çalışmalara bakıldığında, günümüzün en yaygın alışkanlıklarından olan bilgisayar oyun bağımlılığı ile ilgili çalışmalar mevcut olmasına rağmen, bilgisayar oyunu oynama alışkanlığı oldukça yüksek olan ve bu oyunlardan büyük oranda etkilenen ortaokul öğrencilerinin bilgisayar oyun bağımlılığına ilişkin ailelerinin ve öğretmenlerinin görüşlerine yer veren çalışmaya rastlanmamıştır. Ortaokul öğrencisi olan ergenlerin zamanlarının çoğunu bilgisayar başında geçirmeleri alanyazında konuyla ilgili çalışmalar yapılmasını ve ailelerin, eğitimcilerin bu konuda önlemler almasını gerektirmektedir (Aksüt, Avşar ve Kul, 2012; Canbek ve Sağıroğlu, 2007). Bu nedenle bu araştırmada öğrencilerin bilgisayar oyun bağımlılığı düzeyi, bilgisayar oyun bağımlılığına etki eden etkenler ve bilgisayar oyunları ile ilgili ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin ve ortaokul öğrenci velilerinin görüşleri alınmıştır.

Araştırmada çocuk/ergenlerin bilgisayar oyun bağımlılıkları ortaokul öğretmenleri ve öğrenci velileri tarafından çeşitli değişkenlere göre incelendiğinden betimsel tarama modeli ve nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Ankara'nın Yenimahalle ilçesindeki devlete bağlı kamu ortaokullarındaki 1723 öğretmen ve 27712 öğrenci velisi oluşturmaktadır. Okulların SED'lerine göre genel toplam içindeki oranı hesaplanarak seçkili örnekleme yönteminden uygun örnekleme yöntemiyle örnekleme alınan okullardaki 250 öğretmene ulaşılması amaçlanmış, 8744 veliye ulaşmanın zorluğu nedeniyle örnekleme alınacak veli sayısını belirlemek için belirlenen formül çerçevesinde hesap edilmiş ve örneklem büyüklüğünün en az 379 kişiden oluşması gerektiği tespit edilmiştir. Araştırmanın veri toplama sürecinde karşılaşılabilecek güçlükler de düşünüldüğünde belirlenen örneklem büyüklüğünün altına düşmemek için toplamda 9 ortaokuldan 450 öğrenci velisine ulaşılmıştır.

Veri Toplama Araçları ve Veri Analizi

Araştırmada, ortaokul öğrencilerinin bilgisayar oyun bağımlılığı düzeyi ve bilgisayar oyun bağımlılıklarını etkileyen etkenler hem ortaokul öğretmenleri hem de öğrenci velileri tarafından belirleneceğinden, öğretmenler ve veliler için iki ayrı veri toplama aracı kullanılarak veriler analiz edilmiştir. Verilerin dağılımı Tek Örneklem Kolmogorov Smirnov Testi uygulanarak incelenmiş ve verilerin normal dağıldığı görülerek analizlere parametrik analizler ile devam edilmiştir. Uygulanan veri toplama aracı 'Öğrencilerin Oyun Bağımlılık Düzeylerini Etkileyen Etkenleri Belirleme Ölçeği' ve 'Öğrencilerin Bilgisayar Oyun Bağımlılık Düzeylerini Belirleme Ölçeği' olmak üzere iki kısımdan oluşmuştur. Birinci kısımda öğretmenler için 17; veliler için 22 sorudan oluşan 'Öğrencilerin Oyun Bağımlılık Düzeylerini Etkileyen Etkenleri Belirleme Ölçeği' kullanılmıştır. Ölçekten elde edilen verilerin hesaplanmasında aritmetik ortalama (x), standart sapma (S), frekans (f), yüzde (%), Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayısı, normallik testi, açıklayıcı ve doğrulayıcı frekans analizi istatistiksel testleri uygulanmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; öğretmen görüşlerine göre ortaokul öğrencilerinin % 69'u orta, % 27,9'u yüksek ve % 3,1'i düşük düzeyde oyun bağımlısı iken veli görüşlerine göre % 65,9'u düşük, % 25,2'si orta, % 8,6'sı yüksek ve % 0,3'ü çok yüksek düzeyde oyun bağımlısıdır. Öğretmen ve veli görüşlerine göre ortaokul öğrencilerinin oyun bağımlılık düzeyleri öğrencilerin yaşına, sınıf düzeyine, aile ile ilgili değişkenlere (eğitim, çalışma, çocukla birlikte yaşama ve gelir durumu) göre farklılık göstermezken veli görüşlerine göre öğrencilerin bilgisayar oyunu bağımlılık düzeyleri cinsiyete ve okulun öğretim biçimine göre farklılaşmakta, öğrencinin kendine ait bilgisayar/tablet ya da cep telefonu olma durumuna göre ise farklılaşmamaktadır.

Öğrencilerin oyun bağımlılığına ilişkin öğretmen ve veli görüşlerinden elde edilen bulgular kapsamında öğretmenler; çoğunlukla öğrencilerin kendilerine ait telefon, bilgisayar/tablet olma durumunun onların oyun bağımlılıklarını etkilediğini, bilgisayar oyunu oynamalarının onlarda bağımlılık yaptığını, bilgisayar oyunu oynamanın öğrencileri için zaman kaybı olduğunu, bilgisayar oyunu oynamanın onların sosyal yaşamını bazen olumsuz etkilerken okul başarısını sık sık olumsuz etkilediğini, bilgisayar oyunu oynamak bazen öğrenciler için faydalı olurken sık sık bilgisayar oyunlarının ödül olarak kullanılabileceğini ve boş zamanlarında sık sık bilgisayar oyunu oynadıklarını öğrencilerinin de bildiğini ifade etmişlerdir.

Velilerin çoğunluğunun görüşlerine göre ise; bilgisayar oyunu oynamak bazen bağımlılığa neden olmakta, her zaman bilgisayar oyunları oynamak zaman kaybı oluşturmakta, çocuğun sosyal yaşamını ve ders başarısını bazen olumsuz etkilemekte, bilgisayar oyunlarının hiçbir zaman faydalı olmadığı düşünüldüğünden ödül olarak da hiçbir zaman kullanılmaması gerektiği düşünülmekte, veliler hiçbir zaman çocuklarıyla birlikte bilgisayar oyunu oynamamakla birlikte boş zamanlarında da bilgisayar oyunu oynamamakta, çocuğun bilgisayar oyunu oynamasına kısıtlama getirmekle birlikte uzun süre oynandığında çocuğun oyun oynaması velilerce engellenmekte, uzun süre bilgisayar oyunu oynamanın zararları her zaman velilerce çocuklarına anlatılırken onların oynadıkları oyunlar ve geçirdikleri süreler de velilerce her zaman takip edilmekte ve bilgisayar oyunlarının çocuğu sosyalleştirdiği görüşüne genel olarak veliler katılmamaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Bağımlılık, Oyun, Bilgisayar Oyunu, Bilgisayar Oyun Bağımlılığı, Ergenlik*

RADİKALLEŞMENİN ÖNLENMESİ; ORTAK DEĞERLERE YÖNELİK ANLAYIŞIN GELİŞTİRİLMESİ

Ünsal SAPER⁷⁰⁶

ÖZET

Latince kök anlamına gelen “radix” teriminden ortaya çıkmış olan radikalizm günümüzde toplum ilişkilerinde kökten değişimi savunan marjinal grupların sahip olduğu anlayış biçimi olarak tanımlanabilir. Son yıllarda artan sayıda radikal veya marjinal gruplar sahip oldukları bu anlayış biçimini daha uç noktalara taşıyarak dünyanın farklı yerlerinde terör saldırıları gerçekleştirmekte ve özellikle gençleri kendi propagandaları için hedef kitle olarak görebilmektedirler. İşte bu ortak sorun ekseninde, eğitimin önemli bir rol oynadığı gerçeğinden yola çıkarak başlatılan proje çalışması 6 farklı Avrupa ülkesinden yaklaşık 150 lise düzeyinde gencin radikalleşme sorununa yönelik farkındalıklarını arttırmak ve bunun yanı sıra öğrenciler nezdinde farklılıklara saygı ve hoşgörü anlayışının yerleşmesini hedeflemiştir. Proje insanları ayırıştırıcı ve birleştiren temel hususlar üzerine odaklanmaktadır. Birinci bölümde ulusal ve uluslar arası öğrenci grupları tarafından radikalleşme ve insanların etiketlenmesi, kategorize edilmesi üzerinde çalışılmış ve bu sorunların insanlık ve ortak değerler açısından zararları etkileri üzerinde durulmuş ve bu temalar üzerine somut işbirlikçi ürünler ortaya çıkarılmıştır. Proje çalışmasının ikinci aşamasında ise faaliyetler ortak insani değerler ve kültürel miras üzerinde yoğunlaşmıştır. Gençlerin farklı ülkelere, kültürlere yönelik halen devam etmekte olan önyargılarının olduğu gerçeğinden yola çıkarak; hoşgörü, farklılıklara saygı ve kültürler arası anlayışın geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmış ve çalışmalar somut ürünlerle neticelendirilmiştir. Öğretmenler proje süreci boyunca ülke takımlarına rehberlik yapmışlar; ve düzenli olarak faaliyetleri değerlendirmişler öğrenci fikri çıktılarının somut kalıcı ürünlere dönüştürülmesi hususunda ortaklaşa çalışma yapmışlar ve aynı zamanda radikalleşme ile ilgili yerel ve ulusal düzeyde eğitim çevrelerini dikkatini bu soruna çekerek bu alanda daha fazla çalışma yapılması adına yaygınlaştırma çalışmaları gerçekleştirmişlerdir.

Proje Türk ve İtalyan okullarının kuruculuğunda proje ortağı olan Polonya, Yunanistan, Norveç ve Romanya’daki lise düzeyindeki okulların katılımıyla projenin uluslar arası çevrimiçi sınıfı üzerinden gerçekleştirilmiştir. Projede 6 farklı Avrupa ülkesinden 14-17 yaş aralığında yaklaşık 150 öğrenci yer almıştır. Çalışma öğrencilerden oluşan karışık ulusal ve uluslar arası gruplar oluşturularak başlatılmış ve koordinatör öğretmenler faaliyetlerin yürütülmesi sürecinde öğrenci gruplarına rehberlik yapmışlardır. Proje iki ana bölüm olarak kurgulanmıştır. Birinci bölümde radikalleşme, kültürel, dini, etnik veya mezhepsel farklılıklarından dolayı insanların etiketlenmesi ve kategorize edilmesi gibi insanları ve toplumları ayırıştırıcı unsurlar üzerine; ikinci bölümde ise insanları bir arada tutan ortak insani değerler ve ortak kültürel miras gibi insanları birleştiren unsurlar üzerinde çalışılmıştır. Faaliyetlerin yürütülmesi aşamasında ulusal ve karışık ülke takımlarının birbirleriyle üst düzey işbirliği yapmaları ve sürekli etkileşim halinde bulunmalarına olanak sağlayacak şekilde bir çalışma prensibi benimsenmiştir. Her faaliyet öncesinde öğrenciler kendilerine verilen konu başlıklarıyla ilgili araştırma yapmışlar, veri toplamışlar ve elde edilen tüm verileri çeşitli web 2.0 araçları vasıtasıyla grup üyeleriyle paylaşarak, üzerinde çalıştıkları temaya yönelik bir bilgi havuzu oluşmasına imkan sağlamışlardır. Daha sonraki aşamada ise elde edilen bu bilgiler öğrencilerin

⁷⁰⁶ Öğretmen, unsal_saper_60@hotmail.com

süzgeçinden geçerek şiir,düzyazı,deneme veya hikaye gibi çeşitli yazı şekillerine dönüşerek ortak proje ürününün bir parçası haline dönüşmüştür.

Proje planlama ve hazırlık sürecinde koordinatör öğretmenler tarafından tasarlanan ana faaliyetler ortak okullar arasında üst düzey işbirliğini, iletişimi ve bilgi paylaşımını esas alacak şekilde yürütülmüş ve söz konusu faaliyetler somut bir çıktı ile neticelendirilmiştir.Proje planlama,yürütme ve proje sonu süreçte katılımcı okulların ve öğrencilerin fikirleri dikkate alınmış ve faaliyet sonlarında öğrencilerin geri dönütleri çeşitli web 2.0 araçları vasıtasıyla periyodik olarak alınmış ve bu sonuçlar koordinatör öğretmenler tarafından projenin geliştirilmesi ve niteliğinin artırılması amacıyla düzenli olarak değerlendirilmiştir.

Katılımcı öğrencilerden gelen geri dönütler radikalleşme,insanları etiketleme,kategorize etme gibi insanları ayrıştırıcı, kutuplaştırıcı eğilimlerin insan ilişkilerinde,sosyal hayatta ne denli sorun teşkil ettiğinin öğrenciler tarafından idrak edilmesi doğrultusunda ve bununla birlikte ortak değerlere yönelik farkındalığın artırılması ve öneminin anlaşılması hususunda son derece olumlu sonuçlar ortaya çıkarmıştır.Uluslararası bir eğitim platformunda, farklı kültürlerden bir araya gelerek işbirliği yapan ve ortak bir sorun üzerinde çalışan gençler, insanları,toplumları ayrıştırıcı ve birleştirici unsurları tanıma fırsatı yakalamışlardır.

Öğrencilerde farklılıklara karşı anlayış duygusunun geliştiği,radikalleşmenin ortak sorun olduğu kültürel miras gibi ortak değerlerin farklı milletlerden insanları bir arada tutan ortak değerler olduğunu gençler nazarında ortaya konmuş ve tüm bu olumlu sonuçların ortaya çıkmasında eğitimin rolü bir kez daha göz önüne serilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Radikalleşme,Etiketleme-Kültürel Miras-Hoşgörü*

BİR İNGİLİZCE ÖĞRETMENİ'NİN STEM ENTEGRASYONU

Kadriye GÜVEN⁷⁰⁷

ÖZET

Günümüzde gelişen teknoloji ve eğitime bakış açısının farklılaşmasıyla ,21.yy becerilerinin ve Z kuşağının ilgisini ve dikkatini çekecek uygulama ve yaklaşımlar uygulanmakta değişen Dünya'ya ayak uydurmak için teknolojiyi yakalamaya çalışmaktayız.Bu bilinç ve kaygıyla Proje tabanlı öğrenme 'nin de önemine ve etkisine inanarak;Ulusal ve Avrupa'dan ortaklarla işbirliği içinde kurulan Stem Club isimli Etwinning projesi 2016-2017 yılında uygulanmıştır.

“Yaratıcılığı” kullanarak, destekleyerek problem odaklı çalışmaya, çocuklardaki “merak” duygusunu uyandırmaya ve onların problem çözme becerilerini geliştirmeye çalışarak aktiviteler düşünülmüş,Matematiği, Fen'i veya İngilizce'yi ders olarak değil edindiği bilgileri hayatında uygulamasına olanak sağlayacak bir proje fikri ile proje basamakları oluşturulmuştur.

Sadece öğrenciler de değil projeye dahil olan öğretmenlerin de STEM konusunda tecrübelenip bilgilenmesini ve kapasitelerinin artırılması hedeflenmiştir.Proje süresince öğrencilerde ve öğretmenlerde teknoloji kullanımının,işbirlikçi çalışmanın ve iletişim becerilerini arttırmanın yolları ile farklı kültürleri yakından tanıyıp ortaklar arası fikir uygulama ve bilgi alışverişi yapmanın üzerinde durularak 21.yy becerilerine sahip öğrenciler yetiştirmek hedeflenmiştir.

Projede yer alan İngiltere,İtalya,İrlanda,İspanya ,Polonya ,Romanya ,Portekiz ve Türkiye ile gerçekleştirilen projede öğrenciler işbirliği içinde disiplinlerarası konuları yaparak yaşayarak ve farkında olmadan öğrenmişlerdir.Öğrenciler birbirinden farklı web 2.0 araçlarını sınıflarında uygulamış,kodlama yapmış,teknolojiyi yoğun bir şekilde sınıf içerisinde kullanmıştır.Fen,Teknoloji,Matematik,Tasarım alanlarında becerilerini geliştirirken İngilizce dersi müfredatında ki konuların da proje aktivitelerine entegrasyonu yapılmaya çalışılmıştır.

2016-2017 Eğitim Öğretim yılları arasında uygulanan Stem Club isimli proje ile projede yer alan öğretmenlerin ve öğrencilerin farklı kültürler daha iyi tanıma fırsatı sunmuş,AVrupalı ortaklarla fikir paylaşımı yapılmış ve ilham veren yeni uygulamalarla birbirlerine rehberlik edilmiştir.Öğrencilerin iletişimişbirliği ile çalışma,problem çözme,yaparak yaşayarak öğrenme,takım çalışması veba bireysel hızlarıyla çalışma becerilerinde artış gözlemlenmiştir.Stem kelimesini bilmeyen birçok öğretmen ve öğrenci bu konuda bilinçlenmiş ve gelecekte uygulanabilecek farklı uygulama ve projeler için fikir vermiştir.Etwinning platformunda Ulusal ve Avrupa kalite etiketi alan proje aynı zamanda Romanya da en iyi proje seçilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Stem,Teknoloji,İngilizce,Web2.0*

⁷⁰⁷ Lisansüstü Öğrencisi vd., kadriye.guven43@gmail.com

SAĞLIKLI VE GÜVENLİ BİR OKUL İÇİN EĞİTİM YÖNETİCİSİNİN ROLÜ

Akın TEKİN⁷⁰⁸

ÖZET

Sağlıklı ve güvenli okul ortamı nedir?nasıl olmalıdır?

Sağlıklı ve Güvenli Bir Okul İçin Eğitim Yöneticisinin Rolü nedir ve neler yapmalıdır?

Eğitim yöneticisi kurum çalışanlarının psikolojik durumlarını ne kadar dikkate alıyor veya almalı mıdır?

Sağlıklı ve güvenli bir okul sadece fiziki koşulları düzenlemekle mi olur?

Eğitim yöneticisi kimdir?ne iş yapar?

Eğitim kurumlarında kurum kültürü oluşturmanın önemi?

İş Sağlığı ve Güvenliği nin eğitim kurumlarına işleyişi ve oraya koyduğu sonuçlar?

Eğitim kurumlarında çalışan öğretmen ve yardımcı personelin psikolojik durumları?

Eğitim personelinin çalıştığı coğrafik bölgede yaşadığı sorunlar nelerdir?

Bu sorular ışığında eğitim kurumlarında ortaya çıkan 'sağlıklı ve güvenli okul ortamı'

Problemine iş sağlığı güvenliği ve psikolojik etmenler temelli bir yaklaşım yapılacaktır.

Bu çalışmada gerek kendi yöneticilik deneyimlerimiz gerekse de Van ilinde yer alan yöneticilere ve altlarında çalışan personeli durum değerlendirmesi ve anket çalışması ve yayınlanmış akademik çalışmalardan yararlanılmıştır.Ayrıca 6331 sayılı iş kanunu ve yasında kullanılarak çalışmaya katkıda bulunulmuştur.

Veri bulguları için van ilinde yer alan eğitim kurumlarında çalışan yönetici ve öğretmenlerden faydalanılmış,ayrıca yerinde durum tespiti yapılmıştır.

Sonuç olarak;6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanununa göre, okullarda, işveren vekili sıfatıyla iş sağlığı ve güvenliği kurul başkanı olan okul müdürü iş sağlığı ve güvenliği organizasyonun işleyişi için gerekli olan adımları, eğitim yönetiminde uygulanması gereken metotlarla harmanlamalı ve bu şekilde sağlıklı ve güvenli bir okul ortamı için katkıda bulunmalıdır.

Anahtar Kelimeler: *Sağlıklı,Okul,Yönetici,İş Sağlığı,Güvenliği*

⁷⁰⁸ Öğretmen, ak_tek@hotmail.com

BAZI AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ İLE TÜRKİYE'DE MÜFETTİŞLERİN SEÇİMİ, YETİŞTİRİLMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

İlke ÖZTEN⁷⁰⁹, Ayca ÇİÇEK SAĞLAM⁷¹⁰

ÖZET

Son yıllarda çağın gerektirdiği yeterliklere sahip bireylerin yetiştirilmesinde eğitim sistemlerinin yönetimi ve denetiminin önemi daha da artmış ve bu alanlarda reform hareketleri hız kazanmıştır. Eğitim politikacıları için eğitim öğretim süreci hakkında bilgi sahibi olmak, süreçte karşılaşılan sorunlara önceden çözüm bulmak ve süreci geliştirmek noktasında denetim sistemleri kilit rol oynamaktadır. Bu nedenle de her ülke eğitim sistemini izlemek ve değerlendirmek üzere farklı tür ve yapıda denetim sistemleri geliştirmiştir. Denetim sistemlerinin etkililiğinin ise sistemi uygulayacaklarla birebir ilişkili olduğu söylenebilir. Bu bağlamda, denetim uygulamalarını yürütecek müfettişlerin seçimi, yetiştirilmesi ve değerlendirilmesi birçok ülkede denetim kurullarının üzerinde önemle durdukları konular arasında yer almaktadır. Türkiye’de ise son yıllarda sıklıkla mevzuat değişikliğine gidildiği ve süreklilik arz edecek bir denetim sistemine gerek duyulduğu görülmektedir. 20.08.2017 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği” ile de Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulunun görev ve yetkileri ile Teftiş Kurulu Başkanı, Bakanlık Maarif Müfettişi ve Bakanlık Maarif Müfettişi yardımcılarının görev, yetki ve sorumlulukları, denetlenenlerin yükümlülükleri, Bakanlık Maarif Müfettişi ve Bakanlık Maarif Müfettişi yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, atanmaları, çalışma merkezlerinde görevlendirilmeleri, çalışma usul ve esasları yeniden düzenlenmiştir. Ancak Türkiye’de müfettişlerin seçim sürecine bu yönetmelikte ayrıntılı bir şekilde yer verilmekle birlikte, müfettişlerin yetiştirilmesi ve değerlendirilmesi süreçlerine yeterli düzeyde yer verilmediği ve bu konularda sistematik bir yapının bulunmadığı görülmektedir. Dolayısıyla, bu çalışmanın amacı, bazı Avrupa Birliği ülkelerinde müfettişlerin seçimi, yetiştirilmesi ve değerlendirilmesi sürecindeki uygulamaları karşılaştırarak benzerlik ve farklılıklarını belirlemek ve Türkiye için öneriler ortaya koymaktır. Bu genel amaç çerçevesinde Avrupa Birliğine üye ve IMF 2016 verilerine göre kişi başı GSYİH’ya (nominal) göre 45.000-40.000 ABD \$ aralığında bulunan yüksek gelir düzeyine sahip Hollanda, Almanya ve İngiltere, 30.000-15.000 ABD \$ aralığında bulunan orta gelir düzeyine sahip İspanya, Portekiz ve Slovak Cumhuriyeti ile kişi başına düşen GSYİH’sı 10.000 ABD \$ olan Türkiye’de müfettişlerin seçimi, yetiştirilmesi ve değerlendirilmesi süreçleri karşılaştırılmıştır. Aynı zamanda ülkeler “Uluslararası Denetim Kurulları Platformu” (The Standing International Conference of Inspectorates [SICI])’ye üye ülkelerden seçilmiştir. Dolayısıyla seçilen ülkeler hakkında birincil kaynaklara ulaşılma sırasında SICI internet sayfasında yer alan güncel ülke profilleri göz önünde bulundurulmuştur.

Tarama modelinde desenlenen bu çalışmada “yatay” ve “tanımlayıcı” yaklaşımdan faydalanılmıştır. Tarama modellerinde araştırılan konu olduğu gibi tanımlanmakta ve konu uygun biçimde ele alınıp betimlenmektedir. Bu çalışmada da bazı Avrupa Birliği ülkeleri ile Türkiye’de müfettişlerin seçimi, yetiştirilmesi ve değerlendirilmesi sürecindeki uygulamaları karşılaştırılarak benzerlik ve farklılıklar belirlenmiş ve Türkiye’nin için bir dizi öneri ortaya konmuştur. Veri toplama

⁷⁰⁹ Lisansüstü Öğrencisi vd., ilkekatip@gmail.com

⁷¹⁰ Prof. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalı, Kötekli/Muğla, aycancicek@mu.edu.tr

aracı olarak ise “doküman incelemesi” kullanılmıştır. Doküman incelemesi yoluyla araştırmanın probleminin ortaya konulabilmesi adına yazılı dokümanlardan yararlanılarak dağınık halde bulunan verilerin araştırmacının bakış açısıyla araştırmaya dahil edilmesi sağlanmıştır. Veriler, incelenen ülkelerin “Uluslararası Denetim Kurulları Platformu” (The Standing International Conference of Inspectorates [SICI]) internet sayfasında yer alan güncel profilleri, Eurydice ve OECD yayınları vb. güncel birincil kaynaklar kullanılarak toplanmıştır. Veriler, sırasıyla her ülke başlığı altında müfettişlerin seçimi, yetiştirilmesi ve değerlendirilmesi alanlarında düzenlenmiştir.

Denetim uygulamaları Hollanda, Portekiz ve Slovak Cumhuriyeti ile Türkiye’de merkezi düzeyde örgütlenmiş denetim kurulları ile bölge çalışma merkezleri, İngiltere’de ise bağımsız bir hükümet birimi olan Ofsted bünyesinde, sözleşmeyle geçici olarak istihdam edilen bağımsız müfettiş grupları tarafından yürütülmektedir. Diğer yandan, İspanya ve Almanya’da eyalet veya özerk bölgelerde örgütlenmiş denetim kurulları bulunmaktadır. Tüm ülkelerde lisans mezunu olmak ve belirli süre öğretmenlik deneyimi müfettişlik için zorunludur. Hollanda, Almanya, İspanya ve Slovak Cumhuriyetinde yöneticilik deneyimi tercih nedeni, İngiltere’de ise Majestelerinin Müfettişlerinin seçiminde zorunludur. Müfettişlerin seçiminde İngiltere, Slovak Cumhuriyeti ve Türkiye’de yarışma sınavı ve sözlü sınavlar uygulanmakta, Hollanda’da önce özgeçmiş değerlendirmesi sonrasında görüşmeler yapılmakta, İspanya’da önce adaylara eğitim verilmekte sonra yarışma sınavı uygulanmakta, Almanya’da ise sözlü sınav yapılmaktadır. Tüm ülkelerde katılımın zorunlu olduğu veya gereksinime göre katılımın zorunlu olmadığı hizmet içi eğitimler düzenlenmektedir. Hollanda, İngiltere, Portekiz ve Slovak Cumhuriyetinde müfettişlerin ve denetim kurulunun değerlendirilmesinde sistemli olarak iç ve dış değerlendirme süreci uygulanmaktadır. Almanya’da müfettişlerin anketler ve üst yönetim tarafından değerlendirilmesi söz konusudur. Benzer şekilde İspanya’da da müfettişler yönetsel açıdan değerlendirilmektedir. Türkiye’de de müfettişlerin çalışmalarının üst yönetim tarafından değerlendirildiği söylenebilir. Almanya, İspanya ve Türkiye’de sistemli bir dış değerlendirme sürecine yönelik herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Türkiye’de müfettişlerin seçim sürecinde son yasal düzenlemede getirilen koşullara ek olarak; geçmiş düzenlemelerde olduğu gibi belli bir süre yöneticilik deneyimi de tercih nedeni olarak adaylarda aranmalıdır.

Anahtar Kelimeler: *Denetim, Müfettişlerin Seçimi, Müfettişlerin Yetiştirilmesi, Müfettişlerin Değerlendirilmesi*

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMEN ÖZ-YETERLİK ALGILARININ İNCELENMESİ

Fatih ÖNDER⁷¹¹, İlhan SILAY⁷¹², Çiğdem ŞENYİĞİT⁷¹³

ÖZET

Öğretmen adaylarının mesleki açıdan kendilerini yeterli hissetmeleri, ileride mesleklerini yüksek öz güvenle yapan etkili birer öğretmen olabilmeleri için son derece önemlidir. Bu nedenle öz-yeterlik algıları yüksek öğretmenler yetiştirmek eğitim fakültelerimizin temel hedeflerinden olmalı ve öğretmen adaylarının mesleğe yönelik öz-yeterlik algıları ölçülerek değişimi gözlenmelidir. Böylece eğitim fakültelerinin, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik algılarına zaman içerisindeki katkılarının ne düzeyde olduğu değerlendirilebilir hale gelir. Ancak eğitim fakültelerimizin ölçme ve değerlendirme politikalarının içerisinde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik algılarının belirlenip değerlendirilmesine yönelik bir etkinlik yoktur. Bu çalışmada eğitim fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının, öğretmen öz-yeterlik algılarının uygulama okullarında almış oldukları dersler (okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması), cinsiyet, sınıf düzeyi ve akademik başarıları gibi değişkenlerden ne düzeyde etkilendiklerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Betimsel nitelikli olan bu çalışmada tarama modelinden yararlanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde öğrenim görmekte 250 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Katılımcılar Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü ve Temel Eğitim Bölümünde kayıtlı öğretmen adayları arasından seçilmiştir. Öğretmen adayları akademik başarılarına göre düşük, orta ve yüksek olarak gruplanmıştır. Kümülatif ortalamaları 0,00-2,00 arasında olanlar düşük, 2,01-3,00 arasında olanlar orta, 3,01-4,00 arasında olanlar yüksek başarılı olarak gruplandırılmıştır. Öğretmen adaylarının uygulama okulunda almış oldukları dersler ve cinsiyet değişkenlerinin öğretmen öz-yeterlik algıları üzerindeki etkisinin belirlenmesinde bağımsız gruplar için t-testinden, sınıf düzeyi ve akademik başarı değişkenlerinin aynı bağımlı değişken üzerindeki etkisinin belirlenmesinde ise Tek Yönlü Varyans Analizinden yararlanılmıştır.

Analizler sonunda uygulama okullarında ders almış öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algısı puan ortalamalarının bu dersleri almayanlara göre istatistiksel olarak daha yüksek olduğu ve dördüncü sınıf öğrencilerinin birinci ve ikinci sınıf öğrencilerine göre istatistiksel olarak daha yüksek öğretmen öz-yeterlik algısı puanına sahip olduğu belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algısı puan ortalamalarının cinsiyet ve akademik başarı değişkenlerine göre ise anlamlı fark göstermediği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Öğretmen Öz-yeterlik Algısı, Öğretmen Adayı, Akademik Başarı, Cinsiyet*

⁷¹¹ Dr., fatih.onder@deu.edu.tr

⁷¹² Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Sınıf Eğitimi Ana Bilim Dalı, Buca/İzmir, fatih.onder@deu.edu.tr

⁷¹³ Arş. Gör., Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Sınıf Eğitimi Ana Bilim Dalı, Buca/İzmir, cigdem.senyigit@deu.edu.tr

BECERİ OGRETİMİNE YONELİK YAPILMASI GEREKEN REFORMLAR

Hüseyin SIHAT⁷¹⁴

ÖZET

Eğitim gelişimi gelişmeler de eğitimi destekleyen önemli bir süreçtir. Bu süreçte kişilerin bilgi, beceri, davranış ve zihninde olumlu yönde değişiklik yapmaya çalışmak eğitimin nihai amaçları arasındadır. Bu amaca ulaşmak için eğitim sistemi yapısında ilk olarak öğretim tasarlanır, etkinlikler ve bilgiler işlenir son olarak ise ölçme ve değerlendirme yapılır. Bu yapıda en önemli nokta insanların günlük hayat süreçlerinde rastladıkları ölçme ve değerlendirmelere karşı hazır hale gelecek bilgi, beceri ve tecrübeyi kazandırmaktır (İçli, 2001).

Öğretim programları dünyadaki bilimsel ve teknoloji gelişmeler, yenilikçi yaklaşımlar, kaliteyi artırma gibi çeşitli sebeplerle yeniden tasarlanmaktadır. Ülkemizde 2004 yılında getirilen yenilikçi bir anlayış ile yapılandırmacı yaklaşım sistemin yeniden tasarlanmasını sağlamıştır.

2013 yılında öğretim programında yeniden yapılanma ihtiyacı hissedilerek 21. Yüzyıl becerilerinin etkin olduğu öğretmenlerin kolaylaştırıcı yönüne yer veren kapsamlı bir değişim sürecine girilmiştir. Bu sürece örnek olarak fen bilimlerinde; “tüm öğrencileri fen okuryazarı bireyler olarak yetiştirme” vurgusu yapılarak araştıran-sorgulayan, etkili kararlar verebilen, kendine güvenen ve yaşam boyu öğrenen bireyler yetiştirmek vurgulanmıştır. Matematikte; etkili öğrenme ve kullanmaya yönelik becerilerin geliştirildiği, problem çözme, akıl yürütme, ilişkilendirme gibi konulara yer verilmiştir (MEB, 2016).

2017 yılına gelindiğinde eğitim sürecinde bir düzenleme yapılması gerekliliği ifade edilmiştir. Düzenleme programın içeriği veya konular değil kazanımlarının transferi ve gerçekleştirilebilir olmasına yöneliktir. Bu bağlamda 2004, 2013 ve 2017 programlarında göze çarpan en önemli noktalardan birinin beceriler boyutu olduğu söylenebilir.

Günlük yaşamda oldukça önemli olan becerilere yönelik olarak, 21. Yüzyıl becerileri başlığında farklı kuruluş ve yazarlar tarafından buldukları konum bakımından farklı farklı başlıklar halinde incelenmektedir. Bu başlıkların bulunduğu ortak nokta bilimsel ve teknolojik yarışta geri kalmamak için matematik ve fen bilimlerini kavramsal olarak iyi anlayan, bu kavramları günlük olaylarla ilişkilendiren ve okullarda öğrenilen bilgileri günlük hayatta karşılaştıkları problemleri çözmek için kullanan bireyler yetiştirmektir. (Çepni, 2018). Eğitim sürecini oluşturan temel yapı, ülkemizdeki yapısal değişiklikler ve dünya genelinde hâkim olan 21. Yüzyıl becerileri hakkında verilen bilgiler ışığında eğitim sistemimizin çağımızın ihtiyaçlarına yönelik çözümler üretmesinden önemli sorunlar yaşadığı ortadadır. Bu sorunların pratikte bir yansıması eğitim sisteminin fen veya genel liselerinden mezun olan öğrencilerde teknik becerileri olmayan bireyler yetiştirmeleri buna karşılık ise meslek liselerinden mezun olan öğrencilerin akademik bilgiden uzak olmalarıdır. Lise düzeyinde verilen bu örnek ortaokul veya yükseköğretim düzeyinde de yapısal olarak çok fazla değişmemektedir. Öğrenciler öğretim sürecinin günlük yaşamda somut olarak yansıtamamakta nihai bir ürün elde edememektedir. Eğitim sürecinde farklı kademelerdeki birçok öğrenci bu ders bizim ne işimize yarayacak yorumunda bulunmaktadır. Bu yorum ne yazık ki öğrencilerin öğrenmeye olan isteklerini engellemekte ve içsel motivasyonu yok

⁷¹⁴ Lisansüstü Öğrencisi vd., huseyinsihat@gmail.com

etmektedir. Tüm bu problemlerin tek bir sebebi veya çözüm yolu yoktur. Fiziki ve ekonomik imkanlar gibi nesnel sebeplerin yanında, sistemsel-bürokratik sebepler, ezberci sistemle eğitim alan ve eğitime bakış açısını geliştiremeyen öğretmenler, gelişim için çalışan eğitim paydaşlarına destek olacak birimlerin bulunmaması, bulunanların işlevini yerine getirememesi, bilinçsiz aileler ve motivasyonu keşfedilmemiş öğrenciler sayılabilecek alt problemlerin çok az bir kısmıdır. Problemlere yönelik çözümlerin günlük siyasi yaklaşımlarla değil bilgi ve verilerle çözülebilmesi, kalıcı olabilmesi için bilimsel çalışmalarda bu problemler ve çözüme yönelik getirilen öneriler incelenmiş ve reform için yapılması gerekenlere değinilmiştir.

Bu araştırma meta analiz yöntemi kullanılarak hazırlanmıştır. Araştırmada Dergipark platformunda yayımlanan 15 makale 3 yüksek lisans tezi ve farklı yayıncılar tarafından basılan 3 kitap anahtar kelimeleri kısıtlaması ile eğitim reformu, stem, disiplinlerarası yaklaşım başlıklarına yönelik olarak seçilmiştir. Araştırma sürecinde verilerin analizi ve doğru sınırlanması için konu alanı uzmanlarının uzman görüşüne başvurulmuştur.

Yapılan araştırmalar ülkemizde çeşitli eğitim reformlarının sonuçlarına beklendiği gibi olmadığını göstermiştir burada öğretmenlerin yeterli düzeyde farkındalıklarının olduğu ama bilgi ve tecrübe yönünden eksiklerinin bulunduğu ortaya çıkmıştır.

Ülkemizdeki mevcut eğitim süreci incelendiğinde 21. Yüzyıl becerilerinin kazandırılmaması eğitimin günlük yaşamdan kopuk olması önemli bir sorun olarak ön plana çıkmaktadır. Problem kısmında derinlemesine incelenen ve alinyazın ile cevaplar aranan eksikliklerin çözümü için üç aylık bir reform uygulanmalıdır.

Öğretmen Yetiştirme Sistemi (Hizmet Öncesi ve Hizmet İçi Sürecinde)

Okullardaki Yapısal Sistem

Yenilikçi Öğretim Planları ve Bürokratik Gelişimler

Öğretmen Yetiştirme Sistemi

Eğitim sisteminin en etkili unsurlarından birisi öğretmenlerdir. Öğretmenlerin yetiştirilme sürecinde günümüz ihtiyaçlarına uygun olarak yetiştirilmesi için hizmet öncesindeki lisans eğitim sürecinde temel bazı adımların gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

21. Yüzyıl becerilerinin ve bu becerilerin kazandırılmasına yönelik uygulamalı eğitimlerin içerisinde yer aldığı dersler tüm eğitim fakültelerinde zorunlu olmalıdır

Disiplinlerarası yaklaşım eğitim sürecinde üniversite bünyesindeki diğer fakültelerle (mühendislik-sağlık-su ürünler vs.) işbirliği içerisinde girilerek uygulamalı olarak işlenmeli ayrıca STEM başlığı altında tüm kademelerde öğretmenlik yapacak kişilere STEM pedagojisi kavramı aktarılmalı bu yönde uygulamaların yapılması sağlanmalıdır.

Sürekli eğitim merkezleri ile işbirliği halinde eğitim fakültesi dışındaki bölümlerinde bu alanlar hakkında bilgilendirilmesi ve ilgili çalışmalara desteklerinin sağlanması gerekmektedir.

Eğitim fakültelerinde son yıl yapılan mesleki deneyim faaliyetlerinin içerikleri yenilenmeli ve disiplinlerarası yaklaşımın okullarda yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar teşvik edilmelidir. Bu alanda eğitim almış öğretmen adayları konu ile çalışma yapmamış olan alandaki öğretmenlere de kısmen mentörlük hizmeti vermeleri sağlanmalıdır.

Hizmet içi eğitim çalışmalarına yönelik olarak ise eğitimler güncellenmeli ve eğitimlere katılıma yönelik teşvikler ve iç motivasyonu destekleyici unsurlar getirilmelidir. Bu destekler maddi

olarak para veya kademe olabileceği gibi çeşitli sosyal haklarda öncelik-hak artışı şeklinde olursa da faydalı olacaktır.

Okullardaki Yapısal Sistem

Okullar eğitimin uygulandığı çatılar olarak etkin bir planlama ile yeniden düzenlenmeli ve okul seçimi, nitelikli okul ayrımı yapılmasından ziyade okulların kalitesini geliştirmek için çalışmalar yapılmalıdır.

Yenilikçi Öğretim Planları ve Bürokratik Gelişimler

Öğretim planları yıllar içerisinde yapılan temel değişiklikler ile yapılandırıcılık yaklaşımına uygun olarak değiştirilmeye çalışılmaktadır. Fakat akademik çalışmalar okullarda uygulamaların yapılandırıcı bir yaklaşım ile gerçekleşmediğini göstermektedir. Bu durumun çözümüne yönelik olarak öncelikle il içinde ilçe zümre başkanları sonrasında ise Türkiye genelinde il zümre başkanları bir araya gelerek uygulamaya yönelik çalışmalar doğrultusunda düzenlenecek çalıştaylar ile çözümler üretebilirler. Bu çözümlerin tekrardan uygulama sürecindeki öğretmenlere aktarımı da zümre toplantıları ile sağlanabilecektir. Diğer reformist çalışmalarda da etkili bir hiyerarşisi bulunan ve sinir uçları niteliğindeki zümre temsilcileri kullanılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: *reform, stem, 21. Yüzyıl Becerileri*

21. YY. EĞİTİM METODLARIYLA ÖĞRENEN ÇOCUKLAR, YARININ LİDERLERİ OLACAKLARDIR

Şengül YAVUZ⁷¹⁵, Hediye DOĞAN⁷¹⁶, Şener KALFA⁷¹⁷, Bilge Akıncı, Ahsen Mutlu, Elif Dursun, Zeynep Atalay, Ümran Kalkısım, Erhan Dönmez, Selen Zehra Örgen, Hale Can, Selda Tilev, Enise Ulu Çoğalan

ÖZET

Ülkemizde İngilizce eğitime verilen önemle birlikte, maalesef öğrencilerimizin İngilizce konuşmadığı, yabancı dile karşı önyargı oluşturduğu bir gerçektir. Bununla birlikte küçük yaşlarda başlayan bilgisayar, telefon ve tablete olan bağımlılık da her yaşta öğrenci ve velisinin eğitim sürecinde yaşadığı önemli bir sorundur. Dikkat toplama süreleri çok kısa olan ve öğrenme yöntemleri birbirinden farklı olabilen ilkökul öğrencileri için, özellikle yabancı dil öğretimi çeşitli eğlenceli aktivitelerle desteklenmek durumundadır. Bu etkinlikler de öğrencinin ilgisini çeken, kendi hızıyla öğrenmesini sağlayan ve en önemlisi eğlendiren özellikte olmalıdır. Günümüz öğrencilerinin en ilgi duydukları alan olan teknolojiyi, öğretim sürecine entegre etmek gerekmektedir. Bu yüzden yeni neslin dünün metotlarıyla değil, 21yy dijital becerileriyle geleceğe hazırlanması gerektiğine inanarak “Learning today, leading tomorrow” (Bugünün Öğreneni, Yarının Önderi) adlı ulusal e Twinning projesi gerçekleştirilmiştir. Proje kapsamında ilkökul 3 sınıf İngilizce dersi, 5E modeline-dikkat çekme, keşfetme, açıklama, derinleştirme, değerlendirme basamakları içerir-göre ders planları çerçevesinde hazırlanmıştır. Bu modelin her bir öğrenme basamağına yönelik ve ünite konularına uygun olarak, öğretmenler ile öğrenciler tarafından 40’a yakın web 2 aracıyla İngilizce ders içeriği hazırlanmıştır. Aynı zamanda sosyal ve kültürel alanda farkındalık sağlayacak, yaratıcılıklarını ortaya çıkaracak etkinliklere de yer verilmiştir.

Projenin esas amacı, öğrencilerin teknolojiyi eğitim amaçlı kullanarak, hem bireyselleştirilmiş öğretim metoduyla kendi hızına göre öğrenen hem de proje tabanlı öğrenme metoduyla işbirlikçi çalışarak yabancı dil öğrenimine karşı olumlu tutum geliştiren öğrenciler yetiştirmektir.

Proje başlangıcında araştırma yöntemi olarak mevcut durumu göz önüne çıkarmak için betimsel yöntem kullanılmıştır. Velilere ön anket ve proje sonunda memnuniyet anketi uygulanmıştır. Bu anketlerde öğrencilerin İngilizce dersine karşı tutumu ve teknolojiyi hangi amaçla kullandığına dair nitel bir araştırma yapılmıştır. Proje sürecinde bağıntısal yöntem kullanılmış ve İngilizce dersine artan ilgiyle dijital içeriklerin ilişkisi incelenmiştir. Yapılandırılmamış alanlar oluşturularak öğrenciler doğal ortamlarında gözlenmiştir. Ayrıca bu gözlem sonuçları ile velilerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen veriler karşılaştırılmıştır, kayıt altına alınmıştır. Yapılan online anketler sütun grafiği olarak çıktı haline getirilmiştir. Toplamda 13 okul ve 2000’e yakın öğrencinin bulunduğu projede tüm okulların sonuçları karşılaştırılmıştır, böylelikle projenin, sosyo-ekonomik ve kültürel faktörlere göre dağılımı belirlenmiştir.

Öğretmenin rehber, öğrencinin aktif olduğu bu süreçte İngilizce dersine olan ilgi artmış, dijital beceriler gelişmiştir. Web2 araçları kullanılarak hazırlanan etkinliklerde, öğrencilerin kendi hızına göre öğrenebileceği biçimlendirici değerlendirme araçları kullanılmış, her çocuğa eğitimde fırsat eşitliği

⁷¹⁵ Öğretmen, snglyv07@gmail.com

⁷¹⁶ Öğretmen, Akşehir Nasreddin Hoca İlkokulu/Akşehir, Konya, hedi.dogan@gmail.com

⁷¹⁷ Öğretmen, Nadir Tolun İlkokulu/Burhaniye, Balıkesir, senerkalfa@hotmail.com

safılanmıştır. Hazırlanan dijital oyunlarda rekabetçi olmayan, güvenilir sınıf ortamı yaratılmış, bu da öğrencileri derse katılmak için heveslendirmiştir. Yapılan tüm etkinliklerde öğrencilerin konuşma becerileri üzerinde durulmuş, kendilerini daha rahat ifade edebildikleri görölmüştür. Proje kapsamında öğrencilerin emeğiyle oluşan tüm video, web 2 aracı ürünleri, el tasarımları, koro, klip, sergi ve 10 ünitenin görsellerinden oluşan materyal kitabı projenin en önemli çıktılarıdır.

Anahtar Kelimeler: *21yy dijital becerileri, Web2 araçları, İngilizce dijital eğitim*

GÖRSELLERLE KALİTELİ YAŞAM VE ÖĞRENME İÇİN YEŞİL OKUL MİMARİLERİ (ABD ÖRNEĞİ)

Semiha ŞAHİN⁷¹⁸

ÖZET

: Okul binaları itibar kaynağı olarak eğitime verilen önemin bir göstergesi olarak kabul edilir ve yaşam ve öğrenme alanı olarak öğrencilerin bir nevi “ikinci evleri” gibidir. Okullar bina ve bahçe özellikleriyle bütünsel ve özgün bir konsepte ele alınırlar. Derslerin ve etkinliklerin çeşitliliği, uzun zaman geçirilmesi, çok sayıda çalışan ve öğrenciyi barındırması, öğrencilerin 5 yaştan yetişkin yaşa kadar yaş aralıklarında olması gibi nedenlerle okul bina ve çevresi komplike bir özellik gösterir. Günümüzde büyük ve yeşil alanları yoğun bahçelerine ilaveten sağlıklı ve enerji tasarruflu yeşil okul binaları öne çıkmaktadır. Klasikte var olan sınıf, derslik, laboratuvar, spor ve sanat alanlarına ilaveten yeşil okullar dinlenme ve yemek alanları, engelli öğrenciler için özel alanlar gibi okullara özgü bina yapısını gerekli kılar. Buna ilaveten bu okullarda kullanılan inşaat malzemeleri, ders araç gereçleri ile möbellerin doğala özdeş kalitede olması, diğer bir deyişle kanserojen olmamaları önemli öğelerdendir. Ayrıca klasik okullarda genelde olurlarına bırakılan ve ısı, ışık dışında pek de gündem oluşturmayan nem, havalandırma, derinlik ve yükseklik gibi bina özellikleri yeşil okulların önemli özellikleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Günümüzde çevre ve doğa dostu olan ve insan sağlığını merkeze alan yeşil okulların sayısı ABD de olduğu gibi diğer gelişmiş ülkelerde de giderek artmaktadır. Yüzlerce, binlerce çalışan ve öğrencinin günün önemli bir bölümünü bu binalarda geçirmektedir ve okullar mimarileri ve inşaat kalitesiyle öncelikle sağlık ve yaşam kalitesini olmak üzere eğitim ve öğretimin kalitesini diğer bir deyişle öğrencilerin psiko-motor, sosyal- duygusal ve akademik başarısını yükseltecek nitelik ve özelliklere sahip olmalıdır. Bu kapsamda bu çalışmada ABD Wisconsin-Madison örneğinden de yararlanarak bu özelliklere sahip okul konseptlerinin özelliklerinin ve yararlarının görsellerle desteklenerek ortaya koyulması amaçlanmaktadır.

Tarama modelindeki nitel yöntemle yapılan çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme, ve ortam inceleme yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu ABD Wisconsin-Madison’da 3 yeşil devlet okulu ile bir bazı özellikleriyle yeşil okul ve bu okulların müdüründen oluşmaktadır. Çalışmada amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Ortam gözlem ve incelemesinde gerekli izinler alınarak yeşil okullar özelliklerine binaen incelenmiş, okul müdürleriyle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmış ve okul alanları sistematik halde fotoğraflanmıştır. Bu fotoğraflardan yaklaşık 150 adedi sunum sırasında yansıtılacak ve bulguların daha iyi anlaşılmasına yardım edecek şekilde akış dizayn edilecektir. Gerek gözlem, inceleme ve görüşmeler gerekse fotoğraflar incelenerek elde edilen veriler içerik çözümlemesi bağlamı çözümlenmiştir.

Okullar öğrencilerin yararlanabileceği koşul ve sayıda derslik, işlik ve faaliyet alanları, laboratuvarlar, kütüphane, spor salonları, sanatsal alanlar gibi daha birçok işlevi karşılayabilecek iç ve

⁷¹⁸ Doç.Dr., semiha.sahin@deu.edu.tr

dış mekânlardan oluşmaktadır. Malzeme ve donanım yeterliliği/kalitesi ve möbelerin ergonomikliği dikkat çekmiştir.

Okullar yeşil ve geniş bahçelere sahiptir ve ilgili bölgenin suç oranının düşük olmasına da bağlı olarak etrafı çevrili değildir. Yaşam alanları ile okullarla arasında sınır koyulmamıştır. Öğrencilerin toprakla buluşmasını sağlayan hobi bahçeleri, büyük çim alanlar, spor ve oyun alanları ile bisiklet koyma bölümü okul bahçelerinin olmazsa olmazlarıdır.

Okul binalarının girişinde geniş ve ferah bir danışma ofisi, hol ve modern oturma gurubu bulunmaktadır. Binanın tavan yüksekliği ve genişliği derinlik ve ferahlık hissi vermektedir. Koridor geçişlerindeki geniş alanlarda (hol) öğrenciler için rahat ve korunaklı oturma grupları vardır. Kenarlara konumlandırılmış dolaplar öğrencilerin ekstra çanta ve paltolarını koymaya elverişlidir. Sınıflar bu geniş hollere bakacak şekilde konumlandırılmış ve bu sınıfların içe bakan kısımları yere sıfır camlarla şeffaf duvar özelliği kazandırılmıştır.

Koridorlar ve hollerde uygun alanlara tasarruflu içme su noktaları yerleştirilmiştir. Yemek salonları oldukça büyük ve yeni teknolojilerle kaliteyi çağrıştırmaktadır. Lavabo alanları modern ve temizdir.

Bu okullar yaşam kalitesini artırıcı özelliğe sahiptir hissiyatı araştırmacıda hasil olduğu gibi bu görüşü okul yöneticileri de teyit etmişlerdir. Nitekim başka bir araştırma sonucuna göre yeşil okulların sağlık ve olumlu yaşam algısına etkisi %100 iken, yüksekokullarda %90 olarak saptanmıştır.

Bu bölgede her okulda olduğu gibi okul kütüphaneleri ve medya merkezi büyük bir alana ve teknik özelliklere sahip (barkot sistemi gibi) ve cazip halde dizayn edilmiştir. Kütüphaneler ulaşılabilir bir noktada ve içe bakan kısmı cam duvarlarla kaplanarak konumlandırılmıştır. Laboratuvarlar ile sanat ve iş atölyeleri geniş, ferah ve gerekli araç ve donanıma sahiptirler. Bu gibi alanların ve sınıflar donanım yönünden ülkemizle karşılaştırıldığında abartıya kaçıldığı izlenimi oluşmaktadır.

Güneş ışığından yararlanmak için dış camlar büyüktür ve ya tavandan ışıklandırma sağlanmıştır. Okullarda genişlik, yeterli yükseklik, ferahlık, renklendirme, görüş alanlarının yeterliliği gibi durumlar ile mimarilerin modern dizaynı, yeni teknoloji kullanılması, ısı, ışık ve nem dengelemesi sağlanmıştır. Nitekim yöneticilerin ortak görüşleri “çalışanlar” ve “öğrenciler” bu okulda olmaktan mutludurlar ve okuldan ayrılmak istememektedirler. Hatta bir okul müdürü “Emekli olana kadar bu okulun müdürü olmak istiyorum. Böyle bir okulun müdürü olmak çok gurur vericidir” demiştir. Bu bulgular “yeşil okullar prestiji arttırdığı gibi, okullara olan kayıt talebini %39 artırmıştır” şeklindeki başka bir araştırmanın sonuçlarıyla tutarlılık göstermektedir. Yine yöneticilerin tamamı bu durumun okul iklimi ve yaşam kalitesi/doyumunu olumlu etkilediğini, öğrencilerin ve çalışanların motivasyonlarının yükseldiğini, daha mutlu ve güler yüzlü olduklarını belirtmişlerdir.

Okul müdürleri astım gibi alerjik hastalıkları azalttığını belirtmişlerdir.

Yeşil okulların en belirgin özelliği doğa dostu ve enerji tasarruflu yeşil bina özelliğine uygun tesis edilmesidir. Yöneticilerin de belirttiği gibi bu okullarda yaklaşık %25 enerji tasarrufu sağlanır ve maliyet farkı 5-6 yılda amorti edilir. Güneş enerjisinden güneş panelleri yardımıyla maksimum düzeyde yararlanılması ve jeo-termel sistemle binanın ısıtılması bu tasarrufta önemli bir rol aynar. Okul ve bölge yöneticileri bu tasarrufla elde edilen bütçenin yeni gereksinimleri karşılamaya aktarıldığını belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciler tasarrufu ve doğa sevgisini doğal yollarla öğrenirler. Tüm bunlar kaliteli öğretime katkı sağlar ve öğrenci başarısını artırır gerçeğnden hareketle Türkiye’de okulların yeşil konseptle yenilenmesi gereği ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Yeşil Okul Mimarileri, Okullarda Kaliteli Yaşam, Öğrenme*

ÖĞRETMENLERİN BİLGİ OKURYAZARLIĞININ BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Ahmet KIYMACI⁷¹⁹

ÖZET

Günümüzde bilgi ve teknolojiye hızlı değişim ve gelişme yaşanmaktadır. Yaşanan bu hızlı değişim ve gelişen mevcut bilgilerin hızlı bir şekilde eskimesine, güncelliğini kaybetmesine yol açmakta olup aynı zamanda yoğun bir şekilde bilgi artışı meydana gelmektedir. Günümüzde bilgi toplumu olarak, bilgi ve teknolojiye yaşanan hızlı değişim ve yeniliklere uyum sağlayabilen, doğru bilgiye ulaşabilen, bilgiyi kullanabilen, bilgiyi bilinçli bir şekilde tüketebilen ve doğru bilgiyi üretebilen bireylere gereksinim vardır. Bilgi okuryazarlığı becerilere sahip bireylerin yetiştirilmesinde eğitim kurumlarına büyük sorumluluklar düşmektedir. Bilgi okuryazarı bireylerin yetiştirilebilmesi açısından özellikle öğretmenlerin bilgi okuryazarlığı becerilerinin oldukça üst seviyede olması beklenmektedir. Bu sebeple öğretmenlerin bilgi okuryazarlığı becerilerinin değerlendirilmesi ve bilgi okuryazarlığı becerilerini bazı değişkenler açısından incelenmesi önemlidir.

Bu çalışmada mevcut durum belirlenmeye çalışılmıştır. Bu sebeple araştırmada genel tarama modelinde yapılmıştır. Bu doğrultuda öğretmenlerin bilgi okuryazarlığının bazı değişkenlere göre incelenmesi için veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Ankara İli Mamak ilçesindeki Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ortaöğretim kurumlarında görev yapmakta olan basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen 391 öğretmene anket uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde Statistical Package for Social Sciences (Sosyal Bilimler İstatistik Paketi – SPSS) paket programından yararlanılmıştır. Çalışmada tanımlayıcı istatistiksel yöntemlerin (frekans, yüzde, ortalama), niceliksel verilerin iki grup arasında karşılaştırmasında Student t testi kullanılmıştır. İki'den fazla grubun karşılaştırılmasında ise Oneway Anova testi ve gruplar arasında farklılık tespit edildiğinde farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek amacıyla da Tukey HSD testinden yararlanılmıştır.

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Bilgi Okuryazarlığı, Öğretmen*

⁷¹⁹ Öğretmen, k.edipahmet@gmail.com

YÜKSEKÖĞRETİM KALİTE STANDARTLARININ TURİZM EĞİTİMİNE KATKISI

Nesrin M. BAHÇELERLİ⁷²⁰, Fahriye ALTINAY⁷²¹, Zehra ALTINAY⁷²², Gökmen DAĞLI⁷²³

ÖZET

Günümüzde rekabetçi iş ortamı, Alanında yaratıcı, yetenekli gerekli bilgi ve beceri ile donatılmış iş gücüne ihtiyaç duymaktadır. Bunu da sağlayacak olan eğitim kurumlarıdır. Dolayısıyla bu koşullar doğrultusunda, yükseköğretim kurumlarının kaliteli eğitim sistemine daha fazla ilgi göstermesi önem kazanmaktadır. Uzun yıllar süren eğitim hayatı boyunca bireyin öğrendiği bilginin kalitesi, neden ve nasıl öğrendiği önemlidir. Toplumsal ve bireysel açılardan yaşam kalitelerinin artırılması amacıyla her zaman kaliteli eğitimle mümkün olabilmektedir. Turizm eğitimin mesleki ve teknik eğitim temelli olması diğer eğitim programlarının yanı sıra sektörün ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik yapılandırılmasını gerektirmektedir. Turizm eğitimin kalitesi sektörün hizmet kalitesini de doğrudan etkilemektedir. Bu açıdan yükseköğretimde kalite standartlarının turizmi eğitime katkısının değerlendirilmesi açısından araştırma önem taşımaktadır.

Araştırma, yükseköğretim kalite standartları ve turizm eğitimi ilgili çalışmalarının içerik analizi bakımından değerlendirilmesine yönelik, tarama modelinde, betimsel bir çalışmadır. Bu çalışmada yükseköğretim kalite, kalite standartları, turizm eğitimi gereklilikleri ve beklentileri konularında yapılan çalışmaları incelemek amacıyla içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada kullanılacak makale, kitap ve dökümanları belirleyebilmek amacıyla araştırmacılar tarafından çeşitli tarama ve seçim ölçütleri belirlenmiştir. Ölçütler belirlendikten sonra, araştırma konularının ele alındığı çalışmaların yayımlandığı ulusal ve uluslararası veri tabanları incelenmiştir.

Araştırma sonucunda, yükseköğretim kalite standartlarının güçlü ve zayıf yönleri belirlenmiştir. Bu doğrultuda turizm eğitime yönelik yükseköğretim kalite çalışmaları kapsamında yapılması gerekenler ve stratejiler belirlenmiştir.

Araştırma sonuçları daha sonra detaylı olarak sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Yükseköğretim; kalite; turizm; turizm eğitimi*

⁷²⁰ Doç.Dr., nesrin.menemenci@neu.edu.tr

⁷²¹ Prof. Dr., Yakın Doğu Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Lefkoşa/KKTC, fahriye.altinay@neu.edu.tr

⁷²² Prof. Dr., Yakın Doğu Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Lefkoşa/KKTC, zehra.altinay@neu.edu.tr

⁷²³ Prof.Dr., Girne Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Lefkoşa/KKTC, gokmen.dagli@kyrenia.edu.tr

OKUL YÖNETİCİLERİNİN MÜZAKERE BECERİLERİ İLE ÖĞRETMENLERİN MUHALİF DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Serkut SARIÇAY⁷²⁴, Kazım ÇELİK⁷²⁵

ÖZET

Okulun paydaşları arasında okul yöneticileri ve öğretmenler önemli bir yere sahiptir. Okul yöneticilerinin sahip olacağı yeterlilikler okulun iyi şekilde yönetilmesinin yanında öğretmenlerin davranışlarında da etkili olmaktadır. Bu yeterliliklerden biri de müzakere becerileridir. Okul yöneticilerinin sahip olduğu müzakere becerileri, öğretmenlerin muhalif davranışlarını etkileyebilir. Bu çalışmada öncelikle öğretmen görüşlerine göre, okul yöneticilerinin müzakere becerilerini belirlemek ve öğretmenlerin okullardaki muhalif davranış düzeylerini saptamak amaçlanmıştır. Ayrıca okul yöneticilerinin müzakere beceri düzeyleri ile öğretmenlerin okullarda muhalif davranış sergileme düzeyleri arasındaki ilişkiyi gözler önüne sermek hedeflenmiştir. Araştırmanın gerçekleştirilmesindeki bir diğer amaç da okul yöneticilerinin müzakere becerilerinin öğretmenlerin muhalif davranış göstermeleri üzerinde herhangi bir etkiye sahip olup olmadığını ortaya çıkarmaktır.

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modelinin bir türü olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma, Afyonkarahisar İli'ne bağlı Dazkırı, Başmakçı ve Evciler ilçelerinde görev yapmakta olan ilköğretim, ortaokul ve lise öğretmenlerini kapsamaktadır. Araştırma kapsamında 203 öğretmeninden veri toplanmıştır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde öncelikle çarpıklık (skewness) - basıklık (kurtosis), ortalama ve standart sapma değerlerine bakılmıştır. Ayrıca uygunluk durumuna göre Independent Samples T-Test, One way anova, Pearson korelasyon testi ve basit doğrusal regresyon testleri uygulanmıştır.

Araştırma sonucuna göre öğretmenler okullarda nadir olarak muhalif davranış sergilemektedir. Cinsiyet faktörü ile ilgili olarak erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre daha fazla muhalif davranış sergilediği belirlenmiştir. Öğretmenlerin yaşları arttıkça sergiledikleri muhalif davranışlar azalmaktadır. Kıdem durumlarına göre ise meslek yaşamının başındaki öğretmenler diğer öğretmenlere göre daha fazla muhalif davranış sergilemektedir. Öğretmenlerin okullarda gösterdikleri muhalif davranışlarda medeni durumları, sendikalara üyelik durumları, görev yaptıkları okul türleri, görev yaptıkları okullardaki öğretmen sayıları, okul değiştirme sayıları belirgin bir etkiye sahip değildir.

Öğretmenler, okul yöneticilerinin sahip olduğu müzakere becerilerinin yeterli olduğunu düşünmektedir. Sendika üyesi öğretmenler, sendika üyesi olmayan öğretmenlere göre okul yöneticilerinin müzakere becerilerini daha düşük olarak algılamaktadır. Daha çok 22-26 yaş aralığındaki ve 37 ve üzeri yaş aralığındaki öğretmenler diğer öğretmenlere göre okul yöneticilerinin müzakere becerilerini daha yeterli bulmaktadır. Kıdemli öğretmenler okul yöneticilerini müzakere konusunda daha yetenekli olarak algılamaktadır. Öğretmenlerin okul değiştirme sayısı arttıkça okul yöneticilerinin müzakere beceri düzeylerini algılamalarında artış meydana gelmektedir.

⁷²⁴ Lisansüstü Öğrencisi vd., serkut2247@hotmail.com

⁷²⁵ Doç.Dr., Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalı, Pamukkale/Denizli, kcelik@pau.edu.tr

Öğretmenlerin cinsiyetleri, medeni durumları, görev yaptıkları okul türleri, görev yaptıkları okuldaki öğretmen sayıları, okul yöneticilerinin müzakere becerileri ile ilgili görüşleri üzerinde etkili değildir.

Okul yöneticilerinin müzakere becerileri arttıkça öğretmenlerin muhalif davranışları azalmaktadır. Ayrıca okul yöneticilerinin müzakere becerileri, öğretmenlerin muhalif davranışlarının oluşmasında etkilidir. Yani okul yöneticilerinin müzakere becerileri öğretmenlerin muhalif davranışları ile hem ilişkili hem de muhalif davranışlar üzerinde etkilidir.

Anahtar Kelimeler: *Müzakere becerileri, Muhalif davranışlar, Yönetim*

ATATÜRK'ÜN MİLLİ EĞİTİM POLİTİKASI

Hasan CİCİOĞLU⁷²⁶

ÖZET

Atatürk, büyük bir asker, büyük bir devlet adamı ve diplomat olduğu kadar, eğitim alanında da milletimizin çağ değiştirmesini, atılım yapmasını sağlayan büyük bir önderdir. Atatürk'ün Milli Eğitim konusuna gösterdiği ilgi ve bu konuda ileri sürdüğü görüşler incelendiği zaman, bu konuya adeta bir eğitim düşünürü gibi eğildiği görülür. Milli Eğitim'in önemini anlatmak için her fırsatı değerlendirmiştir. Milli Eğitim'de göz önünde tutulması gerekli amaç ve ilkeleri açıklığa kavuşturmuştur. Atatürk'ün gözünde, Türk Milli Mücadelesi, düşmanı vatan topraklarından kovmayı tek amaç bilen bir hareket değildi. Askeri alanda kazanılacak zafer, milli kurtuluşun ilk şartı idi. Fakat zaferden sonra yapılacak işler, bağımsızlık savaşı kadar önemliydi. Savaş sürerken bile, Atatürk, savaş sonrasının sorunlarına hazırlanıyor, bu arada Milli Eğitim konusuna büyük önem veriyordu."milli" ve "çağdaş" bir eğitimin temellerinin atılmasını, yapılacak işlerin sağlam temele bağlanmasını istiyordu.

Cumhuriyet Türkiye'si, eğitim alanında çok yetersiz bir yapı devralmıştır. Atatürk'ün eğitim ve öğretim konusunda üzerinde durduğu ilke ve esasların en önemlileri şunlardır: 1.Eğitim Milli Olmalıdır. 2. Milli Eğitimde Öğretim Birliği İlkesine Uyulmalıdır. 3.Erkek ve Kız Çocukların Eşit Şekilde Eğitilmesine Önem Verilmelidir, 4,Eğitim yaygınlaştırılmalı, Bilgisizlik yok edilmelidir,5. Öğretmenlik Mesleği Çekici Olmalıdır...

Atatürk, "akılcı" ve "milliyetçi" dünya görüşüne sahip bir düşünür ve inkılapçıdır. O, bu dünya görüşüne dayalı bir "Milli Kalkınma İdeolojisi" geliştirmiştir. Kendisi bunu "Memleket Davalarının İdeolojisi" olarak adlandırır. Bu ideoloji, tarihe "Kemalizm" veya "Atatürkçülük" adları altında geçmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Atatürk, Milli Eğitim, çağdaş, Cumhuriyet Türkiye'si*

⁷²⁶ Doç.Dr., hasan.cicioglu@emu.edu.tr

YÜKSEK ÖĞRETİMDE İNOVASYON KÜLTÜRÜ

Mehtap NAİLLİOĞLU KAYMAK⁷²⁷

ÖZET

Varlığının ve yokluğunun sonuçlarını bireylere ve örgütlere daha çok hissettirmeye başlayan, çeşitli kurumlarca daha çok uygulamalı düzeyde bir araştırma alanı olarak ele alınan inovasyon (yenilikçilik) kültürü kavramı ile ilgili çalışmalar, Türkiye’de işletmeler bağlamında, inovasyon kültürünün önemi (Yüksel, Uçkun, Dinçel ve Demir, 2013), durumu (Fettahlıoğlu, Fettahlıoğlu, Eren, Bilginer ve Birin, 2016), alt boyutları (Burmaoğlu ve Şeşen, 2011; Işıkli, Ferec-Zade ve Taşçıoğlu, 2009; Yeşil, Çınar ve Uzun, 2010), bu kültürünü belirleyen değişkenler (Brettel and Cleven, 2011), bu kültürün inovasyon performansına etkisi (Işık, 2018) gibi konular üzerine yoğunlaşmaktadır. Söz konusu çeşitlilik içinde son on yıl içinde inovasyon kültürü kavramı değişmiş (evrilmiş), farklı taraflarca tanımlanmış (Aksay, 2011), belirleyicileri ve değişkenleri (Padilha & Gomes, 2016), yenilikçilik kapasitesine olumlu etki yapan nitelikleri (Yiğit, 2014) gibi çeşitli boyutları/özellikleri sınırlı sayıda çalışma ile ortaya konmuştur. Diğer taraftan inovasyon kültürü dinamik bir yapıya sahiptir (Pado ve Tezcan, 2018) ve örgütlerin (Köse, 2017) bireylerin (Çetin ve bülbül, 2017; Eren ve Kılıç, 2014) ve hatta ülkelerin (Yeşil, 2012) sahip oldukları kültür ile ilişki içindedir. Çeşitli araştırma (Aksay, 2011; Aşçı, 2018; Çelik, 2016; Köse, 2017; Yiğit, 2014) ve raporlar da (Elçi, Karataylı ve Karaata, 2008; 2023 İnovasyon Sempozyumu, 2015) bu ilişkileri ve ilişkilerin taraflar açısından önemini vurgulamaktadır.

İnovasyon kültürünün kazandırılmasında eğitimin, özellikle de teknolojik ilerlemelere paralel gelişmesini beklediğimiz, hatta bu gelişimlerin merkezi olmasını umduğumuz yüksek öğretim kurumlarına önemli roller ve görevler (Akyazı ve Akyazı, 2017; Gökçekuş, 2008; Gökçekuş ve Yontar, 2008; Öztemel, 2013) düşmektedir. Uluslararası literatürde araştırmacılar eğitim sisteminde inovasyon kültürünün oluşturulmasını dikkate alınması gereken önemli bir sorun (Mylnikova, 2017) görmekte ve araştırmalar bu kültürün yüksek öğretim öğrencilerinde ne düzeyde var olduğu ve bu kültürün ne şekilde kazandırılması gerektiği üzerine kavramsal ve uygulamalı çalışmalarla (Roffeei, Yusop & Kamarulzaman, 2018; Setser & Morris, 2015; Swanger, 2016) genişlemektedir. Ancak özellikle Türkiye’de yüksek öğretimde inovasyon kültürünün geliştirilmesine yönelik çalışmalar (Keleşoğlu, 2017) hala sınırlı sayıdadır. Yapılacak çalışma akademisyen görüşlerine göre, inovasyon kültürünün yüksek öğretimde mevcut durumunu ve bu kültürü geliştirme önerilerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ayrıca çalışmanın, inovasyon kültürü kavramının, boyutlarının ve özelliklerinin tanımlamalarına, bu kültürün örgüt kültürü ve veya birey kültürü ile ilişkisine ve özellikle bu kültürün yüksek öğretim kurumlarında inovasyon kültürü kavramsal literatüre de katkı sağlaması beklenmektedir.

Çalışma inovasyon kültürünü yaşaması ve geliştirmesi beklenen yüksek öğretim kurumlarında akademisyenlerin yaşadıkları/algıladıkları inovasyon kültürü ile ilgili olgulara dair görüşlerinin tespiti ile araştırmacının gözlem ve görüşlerini de kapsayan nitel bir fenomenoloji çalışması olarak planlanmıştır. Çalışmada farkında olunan ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunmayan inovasyon kültürü ile ilgili olgulara odaklanılması amaçlanmaktadır.

⁷²⁷ Dr., mnkaymak@gmail.com

Maksimum çeşitlilik ve ölçüt örneklemeden faydalanılarak belirlenecek (3-4 veya 10-15 kişilik bir grup) inovasyon kültürü konusunda görüş bildirebilecek (bu konuda çalışmaları olan vb.) akademisyenler ile yarı yapılandırılmış formlar kullanılarak görüşmeler yapılacaktır. Verilerin analizinde kavramsal çerçeve, literatür taraması ve katılımcı görüşlerinden faydalanarak tespit edilen kategorilerde içeriklerin betimlenmesi planlanmaktadır. Çalışmada analizler için uygun geçerlik ve güvenilirlik şartları dikkate alınacaktır.

Üzerinde çalışılmaktadır. Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *İnovasyon kültürü, inovasyon kültürü alt boyutları, yüksek öğretimde inovasyon kültürü*

ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ PROFESYONELLİĞİ İLE ALGILANAN ÖRGÜTSEL DESTEK VE İNİSİYATİF ALMA ARASINDAKİ İLİŞKİ

Ayşe YILMAZ⁷²⁸, Tüker KURT⁷²⁹

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, öğretmen profesyonelliği ile algılanan örgütsel destek ve inisiyatif alma arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmanın evrenini Çankırı İl'i'nin tüm ilçeleri oluşturmaktadır. İlişkisel tarama modelinde yapılan araştırmanın örneklemi, Çankırı İl'indeki ilköğretim okullarında görev yapan 522 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırma için gerekli verilerin toplanması amacıyla kullanılan anket dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcılara ait cinsiyet, yaş, branş, mesleki kıdem ve eğitim durumu gibi kişisel bilgilerin sorulduğu kısım bulunmaktadır. İkinci kısımda Yılmaz ve Altinkurt (2014) tarafından geliştirilen "Öğretmenlerin Mesleki Profesyonelliği Ölçeği", üçüncü kısımda Derinbay (2011) tarafından geliştirilen "Algılanan Örgütsel destek Ölçeği"nden, dördüncü kısımda ise Gündüz, Çakmak ve Korumaz (2015) tarafından geliştirilen "Eğitim Örgütlerinde İnisiyatif Alma Ölçeği" nden oluşmuştur. Verilerin analizi SPSS 22.0 programı kullanılarak yapılmıştır. Verilerin çözümlenmesi için Pearson Momentler Çarpım Korelasyonu Katsayısı, Çoklu Regresyon Analizi, T-Testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testleri kullanılmıştır.

Öğretmenlerin mesleki profesyonelliğinin algılanan örgütsel destek ve inisiyatif almanın tüm alt boyutları ile pozitif yönde ve anlamlı düzeyde ilişkili olduğu görülmektedir. Araştırmada ele alınan diğer tüm değişkenler arasındaki ilişkilerin de olumlu yönde ve anlamlı düzeyde olduğu görülmektedir. Buna karşılık yalnızca inisiyatif almanın basiret gösterme boyutu ile engelleri aşma boyutu arasında anlamlı düzeyde ilişkili olmadıkları görülmüştür.

İnisiyatif almanın öz-yatırım boyutu ile başlaticılık boyutu arasında pozitif ve yüksek düzeyde, öğretmenlerin mesleki profesyonelliğinin duygusal emek boyutu ile inisiyatif almanın öz-yatırım boyutu arasında, öğretmenlerin mesleki profesyonelliğinin kişisel gelişim boyutu ile algılanan örgütsel destek arasında, öğretmenlerin mesleki profesyonelliğinin kişisel gelişim boyutu ile inisiyatif almanın öz-yatırım boyutu arasında, öğretmenlerin mesleki profesyonelliğinin kişisel gelişim boyutu ile inisiyatif almanın başlaticılık boyutu arasında, öğretmenlerin mesleki profesyonelliğinin kişisel gelişim boyutu ile inisiyatif almanın engelleri aşma boyutu arasında, öğretmenlerin mesleki profesyonelliğinin kuruma katkı boyutu ile algılanan örgütsel destek arasında, öğretmenlerin mesleki profesyonelliğinin kuruma katkı boyutu ile inisiyatif almanın öz-yatırım boyutu arasında, öğretmenlerin mesleki profesyonelliğinin kuruma katkı boyutu ile inisiyatif almanın başlaticılık boyutu arasında, öğretmenlerin mesleki profesyonelliğinin kuruma katkı boyutu ile inisiyatif almanın engelleri aşma boyutu arasında da olumlu, orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerin mesleki profesyonelliğinin duygusal emek boyutu ile algılanan örgütsel destek arasında, öğretmenlerin mesleki profesyonelliğinin duygusal emek boyutu ile inisiyatif almanın basiret gösterme boyutu arasında, öğretmenlerin mesleki profesyonelliğinin duygusal emek boyutu ile inisiyatif almanın başlaticılık boyutu arasında, öğretmenlerin mesleki profesyonelliğinin duygusal emek boyutu ile inisiyatif almanın engelleri aşma boyutu arasında, öğretmenlerin mesleki

⁷²⁸ Lisansüstü Öğrencisi vd., yilmazayse.06@gmail.com

⁷²⁹ Doç.Dr., Gazi Üniversitesi, yilmazayse.06@gmail.com

profesyonelliğinin kişisel gelişim boyutu ile inisiyatif almanın basiret gösterme boyutu arasında, öğretmenlerin mesleki profesyonelliğinin mesleki duyarlılık boyutu ile algılanan örgütsel destek arasında, öğretmenlerin mesleki profesyonelliğinin mesleki duyarlılık ile inisiyatif almanın öz-yatırım boyutu arasında, öğretmenlerin mesleki profesyonelliğinin mesleki duyarlılık boyutu ile inisiyatif almanın başlatıcılık boyutu arasında, öğretmenlerin mesleki profesyonelliğinin mesleki duyarlılık boyutu ile inisiyatif almanın engelleri aşma boyutu arasında, öğretmenlerin mesleki profesyonelliğinin kuruma katkı boyutu ile inisiyatif almanın basiret gösterme boyutu arasında düşük düzeyde, olumlu ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Yapılan çoklu regresyon analizi sonucunda, algılanan örgütsel destek ve inisiyatif almanın basiret gösterme boyutunun öğretmenlerin mesleki profesyonelliği üzerinde; algılanan örgütsel destek ve inisiyatif almanın başlatıcılık boyutunun öğretmenlerin mesleki profesyonelliğinin kişisel gelişim boyutu üzerinde; inisiyatif almanın basiret gösterme boyutunun öğretmenlerin mesleki profesyonelliğinin mesleki duyarlılık boyutu üzerinde, algılanan örgütsel destek, inisiyatif almanın öz-yatırım ve başlatıcılık boyutunun öğretmenlerin mesleki profesyonelliğinin kurumsal katkı boyutu üzerinde anlamlı birer yordayıcı olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Profesyonellik, inisiyatif, örgütsel destek*

NORM FAZLASI İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN ÖRGÜTSEL BAĞLILIK DÜZEYİ (PAMUKKALE VE MERKEZEFENDİ İLÇELERİ ÖRNEĞİ)

Sevda SEVEN ŞARKAYA⁷³⁰, Muammer KUNT⁷³¹

ÖZET

Eğitim ve öğretimde başarının hedeflenen düzeylere ulaşabilmesi için demokratik ortamla birlikte demokrasinin özümsemiş olması, eğitim yöneticilerinin liderlik tarzlarının eğitimin ve çağın nitelik ve şartlarına uygun, teknolojinin etkin ve verimli kullanılması ve çalışanların iş doyumunun, motivasyonunun ve örgütsel bağlılıklarının yüksek olmasıyla doğru orantılıdır. Bölükbaşıoğlu'na (2013) göre örgütün temel amacı, var olan bütün kaynaklarını örgütsel amaçlar doğrultusunda etkili ve verimli biçimde kullanarak varlığını sürdürmektir. Örgütlerin soysal birer sistem olarak ele alınmaya başlamasıyla, başarının yalnızca yapı, strateji ve teknoloji gibi maddi unsurlarla sınırlandırılmayacağı da anlaşılmıştır. Bu yüzden araştırmalar örgüt ve yönetim açısından önemi kavranan insan unsuru üzerine yönelmiştir. Eğitim örgütleri, eğitim hizmeti veren örgütlerdir; ürünleri de insandır. Bu nedenle eğitim örgütlerinde örgütsel davranışın çözümlenmesi, diğer örgütlere göre daha büyük önem kazanmaktadır. Bu bağlamda bireysel beklentilerin karşılanması, bireyin örgüt içindeki yeterliliğini artırarak bireyin örgütsel bağlılık düzeyini artırıcı bir rol üstlenir. Örgüt içindeki bireysel beklentilerin karşılanması yeterliliği, bürokratik beklentilerin karşılanması etkililiği artırarak bireyin örgütsel bağlılık düzeyini yükseltip, bireyin moralini üst düzeye çeker ve örgütün amacını gerçekleştirmesini sağlar. Güçlü'ye (2010) göre, "Örgütsel bağlılık; iş görenin, örgüt amaç ve değerlerine yüksek düzeyde inanması ve kabul etmesi; örgüt amaçları için yoğun çaba sarf etme isteği; örgütte kalmak ve örgüt üyeliğini sürdürmek için duyulan güçlü bir arzudur. 18. Milli Eğitim Şurası'nda alınan kararlar doğrultusunda 2012-2013 eğitim öğretim yılında 4+4+4 eğitim sistemine geçilmiştir. Bu sisteme geçişle birlikte özellikle sınıf öğretmenleri başta olmak üzere çok sayıda öğretmen norm fazlası olmuştur (Demir, Doğan ve Uğurlu, 2014). Ortaya çıkan norm fazlası öğretmen sorunu, beraberinde birçok sorunu da getirmiştir. Norm fazlası öğretmenlerin bir bölümü alan değişimi yaparken, bir bölümü aynı okulda görevini devam ettirmekte ve örgütte kendine bir yer edinmek amacıyla destek sınıfları açmaktadır. Diğer norm fazlası öğretmenler ise ya farklı okullara görevlendirmeye gitmekte ya da il emrine verilmektedir. Bu durum norm fazlası öğretmenin, bulunduğu örgütün daimi üyesi olmadığından örgütsel bağlılık düzeyini düşürmekte ve kendini bulunduğu örgüte ait hissedememektedir. Bununla birlikte bu çalışma ile öğretmenlerin, örgütsel bağlılık düzeyi ile norm fazlası durumuna düşmesinin etkili olup olmadığına ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu araştırma, Denizli ili Pamukkale ve Merkezefendi ilçelerinde resmi okul ve kurumlarda görev yapan Norm Fazlası İlkokul Öğretmenlerinin Örgütsel Bağlılık Düzeyinin tespit edilmesi amacıyla yapılmıştır.

Genel olarak aşağıdaki maddeler araştırmanın problem kısmını oluşturmaktadır;

- Norm Fazlası İlkokul Öğretmenlerinin Örgütsel Bağlılık Düzeyleri nasıldır?
- Norm Fazlası İlkokul Öğretmenlerinin Örgütsel Bağlılık Düzeyine farklı değişkenlere göre değişkenlik göstermekte midir?

⁷³⁰ Öğretmen, sevdaseven98@hotmail.com

⁷³¹ Dr., Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Pamukkale/Denizli, mkunt@pau.edu.tr

Belirtilen problemin cevabına ulaşılabilmesi için aşağıdaki alt problemler oluşturulmuştur.

- 1) Norm fazlası ilkokul öğretmenlerinin örgütsel bağlılığın “uyum” boyutu”na ilişkin görüşleri nelerdir?
- 2) Norm fazlası ilkokul öğretmenlerinin örgütsel bağlılığın “özdeşleşme” boyutu”na ilişkin görüşleri nelerdir?
- 3) Norm fazlası ilkokul öğretmenlerinin örgütsel bağlılığın “içselleştirme” boyutu”na ilişkin görüşleri nelerdir?
- 4) Norm fazlası ilkokul öğretmenlerin kendi durumlarına ilişkin geliştirdikleri metaforlar nelerdir?

Bu araştırma, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı okullarda görev yapan norm fazlası ilkokul öğretmenlerinin örgütsel bağlılık düzeylerini belirlemeyi amaçlayan betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Denizli ilindeki 10 devlet okulunda görev yapan ilkokul öğretmenleri arasından kolaylıkla bulunabileni örnekleme yöntemiyle (Convenience Sampling) seçilen 15 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama yöntemi olarak 6 kişisel özellikleri, 11 örgütsel bağlılık düzeyini ölçmeye yönelik yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. 1. soru metafor geliştirme; 2.soru uyum; 3, 4, 6 ve 9. sorular özdeşleşme; 5,7,8,10 ve 11. sorular içselleştirmeye yöneliktir. Bu sorular seçilirken kişinin örgütsel bağlılık düzeyini ölçerken örgüt hakkındaki görüşlerini mümkün olduğu kadar açık ve net bir biçimde tanımlayabilecek nitelikte ve araştırmanın alt problemlerini destekliyor olmasına dikkat edilmiştir. Oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu uzman görüşüne sunulmuştur. Deneme uygulamasından sonra görüşme formuna son hali verilmiştir. Katılımcılarla yüz yüze bireysel görüşmeler yapılmış ve ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Elde edilen veriler transkript edilmiş, kodlanarak kategorilere ayrılmış ve temalar oluşturularak içerik analizi yapılmıştır. Araştırmada görüşmeden elde edilen verilerin çözümünde nitel veri analizi yöntemlerinden betimsel ve içerik analiz yöntemi kullanılmıştır.

1. Örgütsel bağlılığın ilk aşaması olan uyum diğer bir adlandırma ile hesapçı uyum boyutunda bağlılığın yüksek çıkması veya öğretmenlerin genelinde mecburiyete dayalı okula uyum göstermesindeki en önemli etken içinde buldukları belirsizlik ve her an başka bir okula görevlendirme gidebilmenin yarattığı stres ve yorgunluğun etkili olduğu görülmekte.Bu belirsizlik ve stres öğretmenlerin çalıştıkları okulda mutsuz olmalarına sebep olarak örgütsel bağlılığı sekteye uğratmakta. Bundan dolayı norm fazlası öğretmenlerin içinde bulunduğu bu belirsizliği ortadan kaldırmak gerekmektedir. Bakanlık yeni sınıflar açarak veya bu öğretmenlere destek eğitim, özel eğitim gibi alanlarda kendilerini geliştirici eğitimler verip bu alanlara yönlendirerek norm fazlası durumunu ortadan kaldırmalıdır.
2. Bireylerin örgütteki diğer kişilere yakın olma duygusunun ve bunu sürdürme isteğinin yüksek olduğu örgütsel bağlılığın ikinci aşaması olan özdeşleşme boyutunda bazı sorunlar görülmekte. Öğretmenlerin genelinin kendisini okulun bir üyesi olarak görmediği, okulda yapılan etkinlik ve faaliyetlerde isteyerek aktif rol almadığı, derse giremediği veya okulda misafir olarak algılandığı için yeteneklerini ve bilgisini geliştiremediği ve okul dışında çalışma arkadaşlarıyla birlikte zaman geçirmedikleri görülmekte. Bundan dolayı öğretmenlerin kendini okulun bir üyesi olarak görebilmesi için, okul yönetiminin ve diğer öğretmenlerin destekleyici olması, onları tanıması ve değer vermesi, en önemlisi bu öğretmenleri karara ve uygulamalara dahil etmesi, okul içinde ve dışında herkesin katılım sağlayacağı etkinlikler düzenlenmesi yoluyla öğretmenlerin okula duygusal bağlılıklarının sağlanması gerekmektedir.

3. Bireylerin örgütün değer ve normlarını kendi değer ve normları olarak benimsediği örgütsel bağlılığın son aşaması olan içselleştirme boyutunda da öne çıkan birçok sorun görülmektedir. Öğretmenlerin birçoğu okula yönelik yapılan olumlu ya da olumsuz eleştirilerden kişisel olarak etkilenmediklerini, okul yönetiminin kendilerini okula bağlamaya yönelik hiçbir girişimde bulunmadıklarından rahatsızlık duyduklarını, okul yönetiminin eğitime bakış açısı veya okulda geçici personel olarak algılanmaları nedeniyle okulun değer ve normlarının kendi değer ve normlarıyla örtüşmediğini ortaya koymaktalar. Aynı zamanda öğretmenlerin geneli okulun öncelikleri ile kendi öncelikleri arasında seçim yapmak zorunda kaldıklarında kendi önceliklerini ön planda tuttıklarını belirtmekte. Bireylerin okula yönelik duygusal bağlılığının artırılması, okul ile bütünleşmesi ve kendini okula adanması için okul idaresinin ve personelinin, norm fazlası öğretmenlere yönelik tutumunu değiştirerek onları okula bağlamak için çaba göstermesi gerekmektedir. Bakanlığın norm fazlası öğretmenler konusunda kalıcı çözümler üretmesi ve belirsizlikleri ortadan kaldırması gerekmektedir.
4. Norm fazlası öğretmenlerin, derse girememesi veya belirsizlik durumunun ortaya çıkardığı stres, yorgunluk ve boşluk nedeniyle kendilerine yönelik olumsuz bir algı oluşturdukları görülmekte. Elde edilen “joker öğretmen, boşluk, atıl öğretmen” ve “buruşturulup atılan kağıt” metaforları bu sonucu ortaya koymakta. Öğretmenlerin hepsi kendini okulda fazlalık olarak görmekte. Yaşadıkları durum nedeniyle haksızlığa uğradıklarını, mesleklerini ve öğrencilerini sevdiği halde sınıfları olmadığı için faydalı olamamaktan rahatsızlık duyduklarını belirtmekte. Diğer taraftan sürekli farklı okullara görevlendirme olarak gönderildikleri için çalıştıkları okula uyum sağlamak ve okulu benimsemekte zorlandıklarını ifade etmekte. Bu durum nedeniyle kendilerini boşlukta hissettikleri, kendilerini joker öğretmen, atıl veya buruşturulup atılan kağıt gibi gördükleri ortaya çıkmakta. Bu durum, norm fazlası sorununun çözülmeden ve belirsizlik, stres ortamının ortadan kalkmadan çözülmeyeceğini göstermekte. Bunun için Bakanlığın kalıcı çözümler bulması gerektiği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Norm fazlası öğretmen, örgütsel bağlılık, metafor*

ÖZBEKİSTAN VE TÜRKİYE EĞİTİM SİSTEMLERİ KARŞILAŞTIRMASI

Dilnoza FAYZIEVA⁷³², Seffat DUMAN⁷³³, Münevver ÇETİN⁷³⁴

ÖZET

Her türlü devletlerin öğrenim bakanlıkları eğitim sistemi puanlaması için uluslararası eğitim sistemleri karşılaştırmasını kullanmaktadır. Ülkelerin bir çok alanda yapmış olduğu değişiklikler sonucu kullanılan yöntem ve teknikler, bireyin daha iyi yaşamasına, toplumun refahının artmasına ve ülkenin kalkınmasına katkıda bulunuyorsa, bu yöntem ve tekniklerin ne şekilde kullanıldığı öğrenilerek ülkeyi yönetenlerin bunları kendi ülkesinde de kullanmak üzere harekete geçmesini sağlar. Kısacası karşılaştırmalı eğitimle elde edilen münferit bilgiler, daha geniş kapsamda genel teorilerin üretilmesine zemin hazırlayarak birçok alanda insanlara yol gösterici olur (Erdoğan, 1997).

Çağdaş eğitim, çağın gereklerine uygun olarak bireyin yeteneklerinin, ilgisini de göz önünde bulundurarak toplumun insan gücü gereksinmesini karşılayacak biçimde geliştirilmesi demektir. Böylece birey daha üretken konuma gelerek hem kendisini mutlu edecek hem de toplumunun mutluluğuna katkıda bulunacaktır. İşte bu gerçekler ışığında her an önemli bir değişim ve dönüşüm yaşamakta olan günümüz dünyasında çocukların

- ne zaman okula başlayacakları;
- hangi nitelikteki öğretmenlerin rehberliği altında nasıl bir eğitim ortamı içinde;
- ne kadarlık bir süre içinde yetenekleri, ilgileri ve toplumun gereksindiği insan gücü gereksinimleri doğrultusunda

hangi özellikleri (öğretim programı) kazanarak hayata hazırlanacakları hemen hemen her ülke için önemli bir sorundur (Bal & Başar, 2014).

Karşılaştırmalı eğitim çalışmaları eğitim sorunlarının çözümünde başka ülkelerin tecrübelerinden yararlanma imkânı sağlamanın yanında, ülkenin kendi eğitim yapısının ve sorunlarının daha iyi anlaşılmasına yardımcı olabilir (Baysal, Tezcan, & Arac, 2018). Üstelik, her iki eğitim sisteminde çalışan öğretmenlerinin görüşlerini analiz ederek, aynı sorunlara türlü önemli olan çözümler üretilebilir.

Son yıllarda hem Özbekistan hem de Türkiye, eğitim sistemlerinin dünya ölçeğinde rekabetçi olduğundan emin olmak için aktif çalışmaktadır. Her iki ülkenin de aynı etnik aileye ait olması nedeniyle belirli kültürel ve etnik benzerlikleri var, her iki ülke arasında oldukça büyük tarihsel ve coğrafi farklılıklarda var. Ülkeler arasında türlü ilişkiler çok olmasına rağmen, eğitim sistemleri hakkında pek çok karşılaştırmalı araştırmalar sayısı azdır.

Araştırmada, nitel araştırma yaklaşımlardan fenomenoloji (olgu bilim) deseni yöntemine kullanıldı. Nitel araştırmalarda katılımcılar amaçlı örnekleme kullanarak seçiliyorlar. Bu araştırmanın amacı sıra dışı olmayan, normal öğretmenlerinin eğitim sistemi ile ilgili görüşlerini öğrenmek olduğu için, tipik durum örnekleme tercih edildi. Tipik örnekleme- örneklemin araştırma problemi ile ilgili olarak evrende yer alan çok sayıdaki durumdan tipik olan biriyle oluşturulmasıdır. Çalışma grubuna

⁷³² Lisansüstü Öğrencisi vd., dilnoza.h.fayzieva@gmail.com

⁷³³ Arş. Gör., Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, İstanbul,

⁷³⁴ Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, İstanbul,

seçilen öğretmenler 2 seneden fazla iş deneyimi var ve büyük şehir olan İstanbul/Taşkent okullarında çalışıyorlar.

Bu araştırmanın verileri, “açık-üçlü sorulardan oluşan bir anket” vasıtasıyla toplandı. Anketteki açık-üçlü sorular, araştırmanın alt problemlerine ilişkin bilgileri toplamaya yönelik olarak hazırlanmıştır. Ankette, ayrıca, katılımcıların demografik özellikleriyle ilgili bilgileri toplamaya yönelik, bazı kapalı-üçlü sorulara da yer verilmiştir. Üstelik, açık üçlü sorulara cevaplanmasını kolaylaştırması için bir kaç kapalı üçlü sorular verilir yanıda açıklama istendi.

Coğrafya sınırları yüzünden, veri toplama için Google Forms online servisi kullanıldı. Elde edilen bulguları kullanarak, her iki sistemde öğretmenlerin bakışlarına göre var olan önemli ve önemsiz yönleri, benzeri ve farklılıklarını anlamak mümkün.

Açık üçlü sorulardan oluşan anket ile elde edilen verilerin analizinde, içerik analizi kullanılacaktır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır.

Veri analizine göre her iki sistemde çalışan öğretmenler ilkökul başlama yaşı konusunda hemfikirler. Tüm Türk ve Özbek öğretmenler çocuk fiziksel ve duygusal yeterli şekilde olgunlaşması yüzünden 7 yaş en uygun yaş olduğunu belirlediler. Türk öğretmenlerin çoğu 12 yıl zorunlu eğitim sistemini tercih ediyorlar, ama Özbek öğretmenleri yarısı 9-10 yıllık zorunlu eğitim yeterli olduğunu söylediler. Özel ve Devlet Okullarına ait bakışlar de ülkeye göre değişiyor.

Türk öğretmenlerin çoğu özel okullar olmalı ve özel okullar eşitsizlik yaratmıyor diye düşünüyor, ama Özbek öğretmenlerin çoğu okullar sadece devlet okulları olmasını tercih ediyorlar. Özel Üniversiteler konusunda her iki ülke öğretmenleri benzer bir şekilde bakışları var. Her iki ülke öğretmenleri özel üniversiteler olmasını belirliyor. Sosyal destek konusunda, Özbek öğretmenlerin çoğu devlet kredisi veya özel üniversitelerde devlet taraftan belirlenen sayıda burslar olmasını düşünüyorlar, Türk öğretmenleri ise özel burslar ve üniversite kredilerini düşünüyorlar. Mevcut olan eğitim sistemlerde problemler konusunda cevaplar genel olarak farklıdır. Türk öğretmenlere göre en büyük sorun eğitim sistemin çok sık değiştirilmesidir. Özbek öğretmenlere göre kalitesiz eğitim yönetimi ve üniversite eğitimini kalitesi en büyük sorunlar arasındadır.

Anahtar Kelimeler: *eğitim sistemleri, karşılaştırma, öğretmen bakışları, nitel araştırma*

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE ÖĞRETMENLERİN YAŞADIKLARI SORUNLAR

Şahinde YILMAZ⁷³⁵

ÖZET

Okul öncesi eğitimi öğretmenleri meslek hayatlarında okul yönetimi, öğrenci aileleri, öğretim programı, meslektaş ilişkileri, öğrencilerin gelişim durumları, yardımcı personel, eğitim materyalleri, sınıfların fiziki şartları gibi konularda zorluklar yaşamaktadır. Öğretmenlerin mesleğe bağlılığı ve iş doyumunu düzeylerini etkileyen bu faktörler eğitim öğretimin başarısını da aynı oranda etkilemektedir. Zembat'ın (2012) okul öncesi öğretmenleri tarafından algılanan çatışma durumlarını incelemeyi amaçladığı çalışmasında öğretmenlerin yöneticileriyle anasınıfı aidatlarının harcanması, yardımcı personel temini ve materyal eksiklerinin giderilmesi gibi konularda çatışma yaşadıkları sonucuna ulaşmıştır. Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlarla ilgili yapılan çalışmalarda (Ada, Küçükali, Akan ve Dal, 2014; Öztürk, Kaya ve Durmaz, 2015; Aktankerem ve Cömert, 2006) da farklı konularda sorun yaşandığı sonucuna ulaşıldığı görülmüştür. Esas görevi öğrenmeyi sağlamak olan öğretmenlerin yaşadıkları sorunların zamanında ve doğru şekilde çözümlenmesi eğitimin kalitesini arttıracaktır. Bu nedenle öğrencilerine nitelikli bir eğitim öğretim yaşantısı sunacak olan öğretmenlerin uygulamada yaşadıkları olumsuzlukların bilinmesi ve dikkate alınması gerekmektedir.

Araştırmanın genel amacı okul öncesi eğitim kurumlarında öğretmenlerin yaşadığı sorunların tespit edilmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okul öncesi öğretmenlerinin fiziksel ortamla ilgili yaşadıkları sorunlar nelerdir?
2. Okul öncesi öğretmenlerinin öğrencilerle ilgili yaşadıkları sorunlar nelerdir?
3. Okul öncesi öğretmenlerinin öğrenci aileleriyle ilgili yaşadıkları sorunlar nelerdir?
4. Okul öncesi öğretmenlerinin okul yönetimiyle ilgili yaşadıkları sorunlar nelerdir?
5. Okul öncesi öğretmenlerinin öğretim programı (müfredat) ile ilgili yaşadıkları sorunlar nelerdir?

Araştırmada, okul öncesi eğitim kurumlarında öğretmenlerin yaşadığı sorunlarla ilgili olarak öğretmenlerin görüşlerini belirlemek amacıyla nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Bu araştırmada, durum çalışması nitel araştırma yöntemi olarak benimsenmiştir. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Toplanan veriler nitel veri analiz yaklaşımlarından içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu İzmir ili Buca ilçesinde MEB'na bağlı anaokullarında ve anasınıflarında çalışan toplam 20 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Araştırma verileri, çoğunlukla yüz yüze yapılmakta olan, telefon vb. ses ve görüntülü iletişim araçlarıyla da yapılabilen sözlü iletişim ile veri toplama tekniği olan görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Görüşmelerden elde edilen verileri analiz etmek için nitel analiz tekniklerinden betimsel analiz ve içerik analizi tekniklerinden faydalanılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, okul öncesi öğretmenleri en fazla sınıfların küçük olması, öğrenci sayılarının fazlalığı, oyun alanlarının olmayışı, yardımcı personel eksikliği, aralıksız eğitim, okul

⁷³⁵ Lisansüstü Öğrencisi vd., sahindetekerek@gmail.com

yönetiminin alanla ilgili bilgi sahibi olmaması konularının yanı sıra kaynaştırma öğrencileri ve öğrenci aileleri ile ilgili de çeşitli sorunlar yaşamaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Okul Öncesi Eğitim, Öğretmen Sorunları*

ÖĞRETMENLERİN ALGILADIKLARI ÖRGÜT KÜLTÜRÜ İLE ÖĞRETMENLERİN İŞ MOTİVASYONU ARASINDAKİ İLİŞKİ

Gülsüm SERTEL⁷³⁶

ÖZET

Motivasyon, insanların belli bir yönde davranmasına yol açan, onu bu davranışa iten, bir işi yapmaya istekli kılan iç durumunun harekete geçirilmesi, bir işi yapabilmesi için gerekli olan çabanın ve enerjinin yaratılmasıdır(Güney,2017). Başaran (1984) motivasyonu, insanları istenilen nitelikte ve nicelikte görevini yapması için etkileme işi, olarak tanımlamaktadır. Motivasyonda temel amaç, insanların istekli, verimli ve etkili çalışmalarını sağlamaktır(Sabuncuğlu,1982). Eğitim örgütlerinde etkililik ve verimlilik sağlanmasında, öğretmenleri güdülemede yöneticilere önemli görevler düşmektedir. Yöneticiler, motivasyon yöntemlerini seçerken ve uygularken özellikle çalışanlarının kişilik özelliklerini, ihtiyaçlarını iyi analiz etmelidirler. Bazı motivasyon yöntemleri, gözdağı, yarışma, rekabet, ayrıcalıklar tanıma, ceza, ödül, meslek veya kurumu ile özdeşleşmedir(Güney, 2017). Bir örgütte insan davranışlarını güdülemede kullanılabilecek bazı özendirme araçları; gelir, güvenlik, yükselme olanakları, çekici iş, yapılmaya değer bir iş vermek, statü, kişisel yetke ve sorumluluk verme, özel yaşama saygılı olma, kararlara katılma olanakları sağlama, adaletli ve sürekli bir disiplin sistemidir(Eren,2017).

Kültür en genel anlamda bir toplumun yaşam tarzı olarak karakterize edilen ve bilgi, inanç, gelenek, örf, adet, sanat, ahlak vb. maddi-manevi unsurlardan oluşan karmaşık bir bütündür (Şimşek , Akgemci, ve Çelik, 1998). Örgüt kültürü ise Schein'e (1983) göre, örgütü oluşturan, bireyler ve gruplar tarafından paylaşılan ve uyulan değerler bütünüdür. Çalışanlar arasında birlik ve beraberliği, bağlılığı, sağlıklı ilişkiler kurmayı, dayanışmayı ve denetimi sağlayan örgüt kültürü, örgütün yapısının korumakta ve devamlılığını sağlamaktadır(Güney,2017). Örgüt kültürünün işlevlerinden bazıları şunlardır(Sabuncuoğlu,1982;Şimşek vd.,1998; Özkalp ve Kirel,2001; Balcı,2002): Bir örgüte özgü olan örgüt kültürü, sahip olduğu normlar, değerler, inançlar, tutum ve davranışlar ile örgütte kontrol ve eşgüdümü sağlar. Çalışanların örgütle bütünleşmesini, çalışanlar ile yöneticilerin uyumlu çalışmasını sağlayan örgüt kültürü, iş yapma yöntemi ve süreçlerindeki standart uygulamalarıyla örgütün verimliliğini artırır. Dolayısıyla örgüt kültürü samimi ve işbirlikçi bir örgüt ikliminin oluşmasını sağlamakta, çalışanların moral ve motivasyonlarını arttırmakta, bu durum hem çalışanların hem de örgütün etkililiğini ve verimliliğini arttırmaktadır.

Örgüt kültürünün güçlü bir etki yaratması için güçlü bir kurum kültürüne sahip olması gerekir. Akıncı'ya (1997) göre kurum kültürünü oluşturan özellikler; ayırt edici, kararlı ve bütünleştirici olması, kabul görmesi, yönetimin bir yansıması olması, söylenmeden anlaşılması, kurumun kimliğini yansıtan kuruma özgü semboller ve mitlerden oluşmasıdır(Özdemir,2000). Eğitim örgütlerinde, yöneticilerin işbirliği kültürünü yaratmada güç ve sorumluluğun paylaşılması, ortaklaşa karar alma gibi kültürü geliştirme stratejilerini etkili bir şekilde kullanmaları gerekir(Erdem ve İşbaşı,2001). Gruenert'e (1998) göre işbirlikçi okul kültürünün boyutları; işbirlikçi liderlik, mesleki yardımlaşma, öğrenme ortaklığı, öğretmen işbirliği, amaç birliği ve mesleki gelişmedir(Yılmaz,2009).

⁷³⁶ Öğretmen, gulsum_sertel@hotmail.com

Okul kültürü, okul çalışanlarının davranışlarını ve verimliliğini etkilerken, aynı zamanda okulun veliler ve toplum karşısındaki imajını da belirlemektedir(Erdem ve İşbaşı,2001). İşbirliğini, çok çalışmayı ve gelişmeyi teşvik eden güçlü örgüt kültürüne sahip okullarda personelin motivasyonu da yüksektir(Özdemir,2006). Motivasyon düzeyi yüksek, enerjik, istekli, yeni gelişmelere açık, kendini geliştiren, risk alabilen öğretmenlere sahip okullarda, eğitim hizmetlerinde verim ve kalite artacaktır(Ergün,2007). Dolayısıyla okul kültürünün, öğretmenlerin motivasyonu üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Bu araştırma, öğretmenlerin algıladıkları örgüt kültürü ile öğretmenlerin iş motivasyonu arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada cevap aranan sorulardan bazıları:

- -"Öğretmenlerin algıladıkları örgüt kültürü ile öğretmenlerin iş motivasyonu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?"
- -"Öğretmenlerin algıladıkları örgüt kültürü düzeyi, öğretmenlerin iş motivasyonu düzeyinin anlamlı bir yordayıcısı mıdır?"

şeklindedir.

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Denizli'nin Pamukkale(3813) ve Merkezefendi(3885) ilçelerindeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapan 7698 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini olasılık temelli örnekleme yöntemlerinden, basit tesadüfi örnekleme yapılarak ulaşılan 210 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada Gruenert ve Valentine tarafından geliştirilen "School Culture Survey" adlı ölçeğin, 28 maddeden oluşan ve Abacıoğlu (2005) tarafından Türkçeye uyarlanan "Okul Kültürü Ölçeği" kullanılmıştır. Okul kültürü ölçeği; işbirlikçi liderlik, mesleki yardımlaşma, öğrenme ortaklığı, öğretmen işbirliği, amaç birliği ve mesleki gelişme olmak üzere altı boyuttan oluşmaktadır. Araştırmada kullanılan "İş Motivasyonu Ölçeği" Aksoy (2006) tarafından geliştirilmiş ve Tanrıverdi (2007) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. 14 maddeden oluşan iş motivasyonu ölçeği, ekip uyumu, işle bütünleşme, kuruma bağlılık ve kişisel gelişim olmak üzere dört boyuttan oluşmaktadır. Verilerin analizinde SPSS paket programı kullanılarak, toplanan verilerin betimsel ve korelasyonel testleri ile regresyon analizi yapılacaktır.

Bulgular ve sonuçlar daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Örgüt Kültürü, İş Motivasyonu, Okul Kültürü*

BOŞANMIŞ AİLELERİN İLKOKUL ÇAĞINDAKİ ÇOCUKLARINDA OKUL UYUMU

Ümit ÖZŞERBETÇİ⁷³⁷, Şen RUMEYSA⁷³⁸

ÖZET

Ailenin bölünmesine, parçalanmasına neden olan ve tüm bireyler için sarsıcı sonuçları beraberinde getiren bir boşanma (Karakuş, 2003: 10), her ne kadar eşlerin mutsuz bir aile hayatından kurtulmasının bir yolu olarak görülse de aslında büyük umutlarla kurulmuş aile sisteminin yok olması anlamına gelmektedir (Şentürk Aydın, 2013: 12). Aile kurumunun yıkılmasıyla sonuçlanan boşanma öncelikli olarak eşleri ilgilendiren bir olgu olarak görülmekle birlikte yapılan araştırmalar boşanmadan en fazla çocukların etkilediğini (Candan, 2006: 35) ve çocukların boşanmayı kabullenmediklerini göstermektedir (Uzun, 2013: 6). Çocuk açısından ayrılıkla özdeşleşmiş kaygılı bir deneyim olarak değerlendirilen (Kaynaroğlu, 1984: 1) ve aile birlikteliğinin sona ermesi anlamına gelen boşanma, sonuçları itibariyle özellikle çocuklar açısından oldukça sorunlu bir dönemin başlangıcı olarak ortaya çıkmaktadır. Ebeveynlerin ilgilerinin birbirine ve boşanma sürecine odaklandığı bu dönemde karşılaşılan travma, özellikle okul çağındaki çocuklar açısından son derece yıkıcı sonuçları da beraberinde getirmektedir.

Boşanmanın çocuk üzerinde yıkıcı sonuçlara neden olmasında çocuğun yaşamının köklü biçimde değişmesi etkili olmaktadır. Ev ve okulun değişmesi, ebeveynleriyle daha az vakit geçirmesi, ebeveynlerinden birisinden ayrı yaşamak zorunda kalması gibi köklü değişiklikler çocuk açısından kabullenilmesi ve uyum sağlanması zor süreçlerdir. Erken yaşlarda ortaya çıkan bu durumun çocuğun kişilik gelişimi üzerinde de olumsuz etkisinin olduğu bilinmektedir (Şentürk Aydın, 2013: 4). Zira insan yaşamındaki her değişiklik bir uyum sürecini beraberinde getirmekte ve bu süreçte karşılaşılan uyumsuzluk belirtileri ve bu belirtilerin şiddeti çocuğun cinsiyetine, (Aslıhan, 1998; Karakuş, 2003; Şirvanlı, 1998: 22-29) yaşına, anne baba çatışmasına ne kadar maruz kaldığına ve boşanmadan sonraki ebeveyn tutumlarına bağlı olarak değişebilmektedir (Bulut, 1983: 84).

Araştırmada Yalova il merkezinde yer alan, iki özel (Bahçeşehir Koleji, Doğa Koleji) ve dört devlet okulu (Bahçelievler İlkokulu, Atatürk İlkokulu, Öğretmen Yusuf Ziya İlkokulu, Gaziosmanpaşa İlkokulu) olmak üzere toplam altı ilkokulda 2014-2015 eğitim-öğretim yılında eğitim gören 137 boşanmış aile çocuğunun okula uyumları nicel ve nitel yaklaşımla incelenmiştir. Seçilen okullardan ikisinin düşük, ikisinin orta ve ikisinin de yüksek sosyoekonomik düzeyi temsil ettiği varsayılmıştır. Düşük ve orta sosyoekonomik düzeyi temsil ettiği varsayılan okullar devlet okulları, yüksek sosyoekonomik düzeyi temsil ettiği varsayılan okullar ise özel okullardır. Orta sosyoekonomik düzeyi temsil ettiği varsayılan okullar Yalova il merkezinde bulunan, en çok şube sayısına sahip, en kalabalık ve merkezi okullardır. Düşük sosyoekonomik düzeyi temsil ettiği varsayılan okul ise Yalova il merkezinde bulunan mahalle ilkokuludur ve bulunduğu mahallede daha çok düşük sosyoekonomik düzeydeki aileler ikamet etmektedir.

Araştırma sonuçlarına bakıldığında boşanmış aile çocuklarının okula uyumlarının sosyo-demografik özellikler açısından anlamlı bir farklılık taşımadığı görülmektedir. Bununla birlikte

⁷³⁷ Öğretmen, umitozserbetci@gmail.com

⁷³⁸ Öğretmen, İZMİT ANA SULTAN ANAOKULU, efsun_1982@hotmail.com

boşanmış aile çocuklarının toplam puan bakımından (toplam puan ortalaması: 153,23) okul uyumlarının ortalamasının altında olduğu görülmüştür. Başka bir deyişle boşanmış aile çocuklarının okula uyumlarının düşük olduğu anlaşılmaktadır. Ancak öğrencilerin yaşamış olduğu okula uyum probleminin velinin tutumundan ve boşanma sürecinin nasıl geçtiğinden etkilendiği de açıktır. Aynı şekilde çocuğun ebeveynlerinden birisiyle değil de üçüncü kuşakla birlikte yaşaması da çocuğun okula uyum problemini etkileyen bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır. Zira ebeveynlerinin ikisinden de ayrı kalan çocukların terk edilmişlik duygusuyla birlikte öz saygı ve öz güven duygularının düşük olduğu, bu çocukların içine kapandığı dolayısıyla okula uyumlarının ve okul başarılarının düşük olduğu anlaşılmaktadır.

Boşanmış aile çocuklarının okul uyumunda bir takım farklılaşmalar yaşanmasının bir diğer nedeni olarak da boşanma sürecinde ve sonrasında eşler arasında yaşanan gerilimin ve çatışmanın okula uzanması etkili bir faktördür. Boşanma sürecinin daha az çatışmasız yaşandığı ailelerin çocuklarının, bu sürecin daha gergin ve çatışmalı geçtiği aile çocuklarına göre okula uyum konusunda daha az problemle karşılaştığı görülmektedir. Bu bağlamda boşanmanın ilkökul çağındaki öğrencilerin okul uyumları ve psiko-sosyal gelişimleri üzerinde meydana getirdiği tahribatın giderilmesi adına okul rehberlik servisiyle birlikte okul sosyal hizmeti kapsamında uygulanacak çalışmaların büyük önem arz ettiği anlaşılmaktadır. Zira boşanmanın sonuçlarından en çok etkilenen taraf olarak çocukların bu sürece mümkün olduğunca kolay adapte olabilmeleri için profesyonel bir desteğe ihtiyaç olduğu açıktır.

Anahtar Kelimeler: *boşanmış, çocuk, aile,*

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRETİM ELEMANLARI TARAFINDAN SERGİLENER İSTENMEYEN DAVRANIŞLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN YABANLILAŞMA DÜZEYİNE ETKİSİ

Abdulvehap BOZ⁷³⁹

ÖZET

Üniversitelerin en önemli girdi ve çıktıları olarak kabul edilen öğrencilerin zihinsel, duygusal ve davranışsal açıdan uyumlu ve sağlıklı olmalarının etkili bir öğrenme ortamıyla yakından ilişkili olduğu düşünülmektedir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversiteye yönelik yüksek yabancılaşma düzeylerinin akademik başarılarını olumsuz etkileyeceği varsayılmaktadır. Yabancılaşma düzeyinin yüksek olması toplumun beklediği nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi noktasında üniversiteleri ciddi sıkıntılarla karşı karşıya getirebilir. Öğrenci yabancılaşma düzeyi ile öğretim elemanı kaynaklı istenmeyen davranışlar arasında negatif yönde doğrusal bir ilişki olduğu varsayımından yola çıkarak mevcut çalışmanın istenmeyen davranışların öncüllerinin belirlenmesinde önemli rol oynayacağı ve bunun da öğrenci yabancılaşmasını azaltacağı ümit edilmektedir. Etkili öğrenme ortamını olumsuz yönden etkileyen öğretim elemanlarının istenmeyen davranışlarının öğrenci perspektifiyle değerlendirilmesi sorunun çözülmesinde ve çözüm seçeneklerinin sunulmasında önemli katkılar sunması beklenmektedir. Ayrıca bu çalışma öğretim elemanlarının istenmeyen davranışları ile öğrenci bağlılığını ve motivasyonunu düşürdüğü bilinen yabancılaşma arasındaki ilişkinin belirlenmesinde önemli bir işlevi yerine getireceği umulmaktadır. Mevcut çalışma bu açıdan önem arz etmektedir.

Yöntem

Betimsel araştırma desenlerinden biri olan tarama araştırmaları bir grubun belli özelliklerini belirleyebilmeyi amaçlamaktadır. Bu araştırma iki değişken arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçladığından ilişkisel tarama modelindedir (Balci, 2011). Mevcut araştırma, 2017-2018 akademik yılında Siirt ve Batman Üniversitelerinin farklı fakültelerinde öğrenim görmekte olan öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir. Eksik doldurulan veya tamamen boş bırakılan ölçekler değerlendirmeye alınmamıştır.

Araştırma kapsamında veri toplamak amacıyla Bozanoğlu (2014) tarafından geliştirilen “Öğretim Elemanları İstenmeyen Davranışlar Ölçeği ve Çağlar (2002) tarafından geliştirilen Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği” kullanılmıştır. Elde edilen veriler analiz edilirken öncelikle betimsel istatistik hesaplamaları yapılmış, bağımsız değişkenler açısından yapılan analizlerde ise bağımsız gruplar için t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve çok değişkenli regresyon teknikleri kullanılmıştır.

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Öğretim elemanı, İstenmeyen davranış, Üniversite öğrencisi, Yabancılaşma*

⁷³⁹ Dr. Öğrt. Üyesi, sagacious56@yahoo.com

“BİR MİLYON ÖĞRETMEN BİR MİLYON FİKİR” PROJESİNE İLİŞKİN NİTEL BİR ANALİZ

Neslihan KURT⁷⁴⁰

ÖZET

Türk Milli Eğitim sistemi, diğer sistemlerde olduğu gibi birbirinden farklı ve birbirini etkileyen alt bileşenlerden oluşmaktadır. Alt bileşenler bir araya gelerek özgün, farklı ve yeni alt sistemleri oluşturur. Okullar eğitim sisteminin genel işleyişinin en belirgin şekilde gözlenebildiği alt sistemler iken, öğretmenler ise bu okulların işleyişinin yürütülmesinde en kritik role sahip bireylerdir. Bu anlamda öğretmenlerden toplanan verilerle açığa çıkan sonuçların, sistemde var olan sorunların çözümüne önemli katkılar sunacağı düşünülmektedir. Eğitim sistemine dair problemler konuşulurken, belirtilen sistematik bütünlük kaçırılmamalıdır. Bu bakış açısının bir yansıması olarak, “Bir milyon öğretmen bir milyon fikir projesi” ile sistemin en önemli aktörlerinden olan öğretmenlerin karar süreçlerine dahil olduğu görülmektedir. Bu çalışma, öğretmenlerin güncel eğitim politikaları konusunda farkındalıklarını arttırmalarını ve onların kendi tecrübeleri çerçevesinde Bakanlık politikalarının gelişimine katkı sunmalarını amaçlamaktadır. Çalışma kapsamında belirtilen alt problemler şöyledir:

1. Millî Eğitim Bakanlığı’nın yeni dönemde eğitimle ilgili olarak odaklanması gereken en temel sorunlar nelerdir (yapısal, mesleki ve eğitim kalitesine ilişkin olarak)?
2. Millî Eğitim Bakanlığı’nın yürüttüğü faaliyetler içerisinde en başarılı bulduğunuz temel uygulamalar nelerdir (yapısal, mesleki ve eğitim kalitesine ilişkin olarak)?
3. Sizce okulunuzda acil çözüm bekleyen temel sorunlar nelerdir?
4. Türkiye’de eğitim öğretimin kalitesini artırmak için temel çözüm önerileriniz nelerdir?

Bu çalışma, Millî Eğitim Bakanlığı’nın 2018 Eylül döneminde açıkladığı Mesleki Çalışma Programı kapsamındaki konular arasında yer alan “Bir Milyon Öğretmen Bir Milyon Fikir” projesinin ön gördüğü sorularla oluşturulan görüşme formlarının, nitel analiz teknikleri ile incelenmesi sonucu oluşturulmuştur. Çalışmada nitel araştırma desenlerinde durum çalışması deseni kullanılmıştır. Yin (1984, s.23) durum çalışmasını, “Güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam çerçevesi içinde çalışan, olgu ile içinde bulunduğu içerik arasındaki sınırların belirgin olmadığı ve birden fazla kanıt ve veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan görgül bir araştırma yöntemi” olarak ele almıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 313). Araştırmanın analiz birimi Ankara’da resmi bir ortaokuldur. Çalışmada, öğretmenlerin güncel eğitim politikaları konusunda farkındalık durumları ile onların Bakanlık politikalarının gelişimine katkı sunma durumları üzerinde durulmuştur. Araştırmaya 31 kişilik ortaokuldaki öğretmenler arasından farklı yaş, kıdem, cinsiyet ve branşa sahip, gönüllü 17 öğretmen katılmıştır. Araştırma verileri, ortaokulda çalışan öğretmenlerle araştırmacı arasında yüz yüze görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde nitel analiz tekniklerinden biri olan içerik analizi kullanılmıştır. Toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmak, içerik analizinin temel amacı olarak ele alınmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 259). Kısa çalışma kapsamında toplanan veriler, alt problemlere göre ayrı ayrı analiz edilmiş ve yorumlanmıştır.

⁷⁴⁰ Öğretmen, nkurt2015@gmail.com

Bakanlığın eğitimle ilgili olarak odaklanması gereken en temel yapısal problemlerin başında okulun fiziksel koşullarına ilişkin sorunların geldiği görülmektedir. Ardından müfredatın ivedi bir şekilde değiştirilmesi, okulun yardımcı personel yetersizliği sorunları ile finansal sorunlar dile getirilmiştir. Buna karşın öğretim programlarına ilişkin sorunlar ile öğretmen evlerine ilişkin sorunlar ifade edilmiştir. Bakanlığın eğitimle ilgili olarak odaklanması gereken en temel mesleki sorunların başında öğretmenlik mesleğinin saygınlıktan uzaklaştırılması ve itibarsızlaştırılması sorunu ile öğretmen yetiştirme ve geliştirmenin yetersiz olma sorunları (öğretmenlerin alan bilgisi, genel kültür veya pedagojik olarak yetersiz olması) ifade edilmiştir. Bunun yanında yöneticilikte liyakat sorunu, öğretmenlikte henüz etkili bir performans değerlendirme sisteminin bulunmaması, öğretmenlerin özlük haklarına (maaş, 3600 sayılı ek gösterge, vb.) ilişkin sorunlar belirtilmiştir. Bakanlığın eğitim kalitesi ile ilgili olarak odaklanması gereken en temel sorunlar; müfredat ve sınav sisteminde sık yapılan değişiklikler ile yönetici, öğretmen ve öğrencilerin uyum sorunları ile düşük eğitim kalitesi gibi durumların ortaya çıkması, sözleşmeli öğretmenlik, ücretli öğretmenlik uygulaması ve branş dışı derslere girilmesi gibi durumlar ile hizmet öncesi ve hizmet içi öğretmen yetiştirme kalitesinin düşük olması sorunları dile getirilmiştir. Buna karşın eğitimin özgün bir felsefeden yoksun olması, okula düzenli olarak devamın sağlanmaması, rehabilite edilecek öğrencilerin erken yaşta fark edilerek tedbir alınmaması, öğretmenin haftalık olarak girdiği ders saat sayısının fazla olması gibi sorunlar, kaliteyi etkileyen faktörler olarak ele alınmıştır. (Diğer alt problemlere ilişkin bulgular da ayrı ayrı kategorize edilerek yorumlanmıştır.)

Anahtar Kelimeler: *Milli eğitim bakanlığı, Öğretmenlik mesleği, Eğitim kalitesi, Sorunlar*

SURİYELİ GÖÇMEN ÇOCUKLARIN OKULÖNCESİ EĞİTİM SİSTEMİNE VE TOPLUMA ENTEGRASYON SÜRECİNDE OYUNUN ROLÜ

Yağmur GÖZÜBOL KIVRAK⁷⁴¹, Hatun SARI⁷⁴²

ÖZET

Suriyede yaşanan iç savaş ülkemizi de ekonomik, sosyal ve toplumsal olarak etkilemektedir. Savaşla beraber ülkemiz çok sayıda göç almıştır. Bu göçlerde aileleriyle birlikte göç eden 36-66 aylık okulöncesi dönem çocuklarının sayısı da küçümsenemeyecek kadar fazladır. Türkiye'ye sığınan çocuklar eğitim kurumlarımızda eğitimlerine devam etmeye başlamışlardır. Eğitim gören göçmen çocukların daha içe dönük, çekingen, yaşlılarıyla ve öğretmenleri ile uygun ilişki kurma ve sürdürmede de yetersiz oldukları tespit edilmiştir. Bu çocukların okul öncesi eğitim sistemine entegrasyonunu verimli şekilde tamamlama, okulöncesi eğitim okullaşma oranlarını arttırma ve içerisinde buldukları olumsuz koşullardan etkilenmelerini en az seviyeye indirmek amacıyla oyun yoluyla eğitim benimsenmelidir. Ortak dilimiz oyun diyerek tüm çocukları "Oyun" paydaşında toplamalıyız.

Çalışmada Suriyeli Göçmen çocuklarla sınıflarında çalışmış ya da çalışıyor olan öğretmenlerle görüşülmüştür. Görüşülen öğretmen sayısı 20'dir. Görüşmeler neticesinde nitel araştırma yaklaşımı ve veri toplama aracı olarak uzman görüşleri alınarak hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Ayrıca Suriyeli göçmen veliler ile anket çalışması yapılmıştır. 28 veli ile çalışılmıştır. Çalışmalar neticesinde elde edilen veriler titizlikle incelenmiştir.

Görüşülen öğretmenlerin tamamı sınıfında Suriyeli göçmen çocuklarla çalışmış ya da çalışıyor olan kişilerdir. Öğretmenlerimiz (20) eğitim aşamasında yaşanan problemlerin başında dil sorunun geldiğini belirtmişlerdir (17/20). Öğretmenlerin hemen hemen tamamı çocukların özgüvenlerinin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir (18/20). Suriyeli çocukların diğer öğrenciler ile kaynaşmasının zaman aldığını belirten öğretmen sayısı ise oldukça azdır (5/20). Bu çocukların çeşitli sebeplerden (Kültür:9/20, Dil:16/20, Ekonomik sebepler:15/20, Uyum:7/20) dolayı okula devam edemediğini belirten öğretmenlerimiz de vardır. Öğretmenlerimizin tamamı oyun yoluyla eğitim uygulayarak kalitenin artabileceğini savunmuşlardır (20/20). Oyun yoluyla eğitimin bu çocuklarda saldırganlık eğilimini en alt seviyeye indireceğini belirtmişlerdir (14/20). Oyun ile uğraşan çocuğun teknolojiden kısmen uzak kalabileceğini böylelikle teknolojinin zararlı etkilerinden de korunabileceğini belirten öğretmen ise oldukça fazladır (17/20).

Velilere uygulanan anket çalışmalarında ise şu sonuçlar elde edilmiştir:

- Dil problemi sebebiyle anketi dolduramayan 3 veli tespit edilmiştir.
- Anket çalışmasına katılan velilerden (28) evde çocuğu ile oyun oynayan (10/28) anne-baba sayısı oldukça azdır.
- Oyun etkinliğinin en çok anne ile olduğunu belirten veli sayısı ise 8dir.
- Evine çocuğunun oyun oynaması ve kaliteli zaman geçirmesi adına eğitici oyuncak alan/alabilen veli oranı ise oldukça azdır (5/28).

⁷⁴¹ Öğretmen, yagmurgozubol@gmail.com

⁷⁴² Öğretmen, Makimsan Ortaokulu, Yüreğir/ADANA, aysehatun_01@hotmail.com

- Okulöncesi eğitim gerekli olduğunu düşünen veli 17/28
- Çocuğunu okula devamlı göndermeyi isteyen veli 15/28 dir.
- Neden okulöncesi eğitim alması gerektiği sorusuna karşılık seçilen cevapların başında dil öğrenme (9/28), ortama ve yeni çevreye uyum sağlama (7/28) gelmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Suriyeli Göçmen Çocuklar,Okul Öncesi Eğitim Sistemine,Topluma Entegrasyon Süreci, Oyunun Rolü*

ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİNDE MATERYAL KULLANIMININ SINIF YÖNETİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Mehmet RAMAZANOĞLU⁷⁴³, Eşef Hakan TOYTOK⁷⁴⁴

ÖZET

Günümüze kadar öğrenme üzerine yapılan birçok araştırma göstermektedir ki öğrenme süreci ne kadar çok duyu organına hitap ederse öğrenme o kadar kolaylaşmakta ve kalıcı hale gelmektedir. Eğitim-öğretim sürecinde bunu sağlayabilecek en etkili faktör materyal kullanımudur. Materyallerin öğrenme üzerindeki etkileri; dikkat çekme, hatırlamayı kolaylaştırma, zamandan tasarruf sağlama, soyut kavramları somutlaştırma ve öğrenmeleri kalıcı hale getirme gibi özellikler sıralanabilir. Kuşkusuz bu özellikler öğrenme- öğretim ortamlarına çok önemli katkılar sağlamaktadır. Bu durum aynı zamanda öğretmenler için bir kolaylık anlamına da gelmektedir. Öğrenme-öğretim süreci ne kadar interaktif bir yapıda olursa sınıfta istenmedik olumsuz davranışların ve disiplin problemlerinin görülme olasılığı da o kadar azalmaktadır. Bu durum aslında doğrudan sınıf yönetimi ile ilgilidir. Sınıf yönetimi, hedeflenen amaçların etkin bir şekilde kazandırılması için eldeki tüm kaynakların maharetlice kullanılmasını içeren bir kavramdır. Bu nedenle araştırmanın amacı materyal kullanımının sınıf yönetim sürecinde ne gibi olumlu ve olumsuz etkileri olduğunu belirlemektir.

Araştırmanın modelini nitel araştırmalardan betimsel analiz yöntemi oluşturmaktadır. Bilindiği üzere betimsel analiz katılımcıların verdikleri cevapların kaydedilerek incelenmesi ve derinlemesine yorumlanmasını içeren bir yöntemdir. Araştırma çalışma grubunu Siirt il merkezinde bulunan ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan 15 öğretmen görüşü oluşturmaktadır. Araştırmada görüşülen ilkokul öğretmenleri A1,A2 gibi, ortaokul öğretmenleri B1,B2 gibi ve Lise öğretmenleri C1, C2 gibi kodlanmıştır. Elde edilen verilerin betimsel analizleri yapılarak yorumlanmıştır.

Daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Öğretim materyali, sınıf yönetimi, etili öğrenme, disiplin*

⁷⁴³ Dr. Öğrt. Üyesi, m.ramazanoglu@siirt.edu.tr

⁷⁴⁴ Dr. Öğrt. Üyesi, Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalı, Siirt, hakantoytok@hotmail.com

ÜSTÜN YETENEKLİ ÇOCUKLARIN GELİŞTİRİLMESİNDE UYGULANABİLİR MODEL ÖRNEĞİ

Zühal KARAMAN⁷⁴⁵, Oktay KARAMAN⁷⁴⁶

ÖZET

Köy enstitüsü modelinin kuruluş amacı incelendiğinde dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel tarafından köylerden ilkokul mezunu zeki ve yetenekli çocuklar arasından seçilmesi öngörülmüş, bu gerçekleştirilmiş ve büyük çapta başarı sağlanmıştır.

Köy enstitüsü modeline bakıldığında yönetime katılma, sorgulama, sorma bilincine, eleştirel düşünme yeteneğine sahip; dünyadaki gelişmeleri izleyip, yorumlayabilen, sorunlar karşısında çözüm yolları arayışında akli ve bilimi kullanan çağdaş insanları yetiştirme projesiydi.

Köy enstitüsünü eğitimi programı formal eğitim programından farklı genel bilgi(türk dili, tarih, matematik, coğrafya, fizik, kimya, resim, müzik, beden eğitimi, yabancı dil, milli güvenlik) ziraat bilimleri(arıcılık, balıkçılık, deniz ürünleri, botanik vb.) teknik dersleri (dokumacılık, çocuk bakımı, ev ekonomisi, marangozluk, demircilik vb.) içermekteydi. (Prof. Dr. Necate Baykoç Dönmez-<http://www.necatebaykoc.com.tr/>)

Zekaya etki eden unsurlar incelendiğinde Thorndike zekayı atomistik bir faktörle açıklamaya çalışmış, birçok etkenin zekada rol oynadığını savunmuştur.

Grup faktör kuramcısı Thurstone yaptığı araştırmalar sonucu zekanın her biri diğerinden farklı bir zihin gücü gerektiren gruplardan oluştuğunu öne sürmüştür. (<http://www.sausemlms.sakarya.edu.tr>)

John Dewey'in yaparak, yaşayarak öğrenmeye ve tecrübeye önem veren pragmatizmi; eğitimi, yaşama hazırlık değil yaşamın kendisi olarak ele alıp, yaşama etki eden tüm değişkenlerin eğitim sürecinde yer alması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca "Benim düşlediğim okullar türkiyede köy enstitüsü olarak kurulmuştur. tüm dünyanın bu okulları görüp eğitim sistemini türklere kurduğu bu okulları göz önünde bulundurarak yeniden yapılandırması isabet olacaktır." Şeklinde batı basınında yayınlanan sözleri tarihe geçmiştir.

Özellikle günümüzde zeka üzerine gerçekleştirilen araştırmalar zeka puanının arttırılabilir olduğunu kanıtlayıcı niteliktedir. (Flynn etkisi)

Araştırmada çocuklara farkındalık kazandıran eğitim modeli ile zeka seviyelerindeki çeşitliliğin arttığı ve uygulama metodu ile gerçekleştirilen eğitim modelinin kalıcı bir öğrenme ortamı yarattığı belirtilmiştir.

Araştırma gruplarında Bilim Sanat Merkezinde (Bilsem) okuyan öğrenci ve öğretmenlerle veli gruplarının görüşleri alınmıştır.Yapılan anket sonuçlarında uygulama ve farklı zeka türlerini içerisine alan eğitim uygulamalarında öğrenci başarıları ve öğrenme düzeylerinin ölçülebilir şekilde yükselme gösterdiği kanıtlanmıştır.

⁷⁴⁵ Uzman, karamanzuhal@gmail.com

⁷⁴⁶ Öğretmen, BİLİM SANAT MERKEZİ DİYARBAKIR, argesgb@gmail.com

Bu programda sonuç değil süreç önemlidir. Çocukların farklı öğrenme süreçlerine ve bireyselleştirilmiş öğrenme modeline karşı ilgi ve merak duyması öğrenme düzeylerinin ve sürecin veriminde belirgin artış olmasıdır.

Araştırmada çocuklara farkındalık kazandıran eğitim modeli ile zeka seviyelerindeki çeşitliliğin arttığı ve uygulama metodu ile gerçekleştirilen eğitim modelinin kalıcı bir öğrenme ortamı yarattığı belirtilmiştir.

Araştırma gruplarında Bilim Sanat Merkezinde (Bilsem) okuyan öğrenci ve öğretmenlerle veli gruplarının görüşleri alınmıştır.Yapılan anket sonuçlarında uygulama ve farklı zeka türlerini içerisine alan eğitim uygulamalarında öğrenci başarıları ve öğrenme düzeylerinin ölçülebilir şekilde yükselme gösterdiği kanıtlanmıştır.

Bu programda sonuç değil süreç önemlidir. Çocukların farklı öğrenme süreçlerine ve bireyselleştirilmiş öğrenme modeline karşı ilgi ve merak duyması öğrenme düzeylerinin ve sürecin veriminde belirgin artış olmasıdır.

Bahsedilen durumlar göz önünde bulundurulduğunda zekanın çok yönlü ve geliştirilebilir olduğu düşüncesinden hareketle üstün zekalı ve üstün yetenekli çocuklarımızda köy enstitü modelinin uygulamaya konulabilmesi onların zeka durumlarını da olumlu anlamda etkileyecek ve kendilerini üst seviyede gerçekleştirmeleri sağlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Üstün zekalı çocuk, özel yetenekli çocuk,köy enstitüsü modeli.*

ANNE BABALARIN ÇOCUKLARINA OYUNCAK VE KIYAFET ALIRKEN YAŞADIKLARI DURUMLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Fatma TEZEL ŞAHİN⁷⁴⁷, Cansu TUTKUN⁷⁴⁸

ÖZET

Okul öncesi dönemdeki çocuklara yönelik, anne babaların çocuklarına oyuncak ve kıyafet alırken yaşadıkları durumlara ilişkin görüşlerinin incelendiği, oyuncak ve kıyafet alırken nelere dikkat ettiklerine, çocuklarıyla ne sıklıkla bu mağazalara geldiklerine, oyuncak ve kıyafet alırken çocuklarının fikirlerini alıp almadıklarına, oyuncak ve kıyafet alımlarında yaşadıkları problem durumlara ilişkin değerlendirmelerin yapıldığı bir araştırmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmada 3-5 yaş grubunda çocukları ile birlikte oyuncak ve giyim mağazalarına gelen anne ve babalarla görüşme yapılarak, anne babaların çocuklarına oyuncak ve kıyafet alırken yaşadıkları durumlara ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara ili merkez ilçelerinde yer alan farklı oyuncak mağazalarına çocuklarıyla birlikte gelen 50, giyim mağazalarına gelen 55 anne baba olmak üzere toplam 105 anne baba oluşturmuştur.

Araştırma, nitel bir çalışmadır. Veri toplama aracı olarak; anne babaların çocuklarına oyuncak ve kıyafet alırken yaşadıkları durumlara ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla "Aile Görüşme Formu" kullanılmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın veri toplama sürecinde çocukları ile birlikte oyuncakçı ve giyim mağazalarına gelen, çalışmaya katılmaya gönüllü olan anne babalarla, ortam içerisinde yüz yüze görüşmeler yapılmıştır.

Araştırma sonucunda ayda birkaç kez olmak üzere çoğunlukla annelerin çocuklarına oyuncak almaya geldiği, kıyafet alımına ise çoğunlukla anne ve babanın birlikte geldiği belirlenmiştir. Anne ve babaların çocuklarına oyuncak alırken en çok sağlam ve sağlıklı olmasına, kıyafet alırken ise kaliteli olmasına ve fiyatına dikkat ettikleri saptanmıştır. Anne ve babaların büyük bir çoğunluğunun çocuklarına yönelik oyuncak ve kıyafet alırken çocuklarının istediğine göre aldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca çocukların ısrarla bir oyuncak ya da kıyafeti almak isteyip, anne babaların almak istemediği durumlarda, ebeveynlerin büyük bir çoğunluğunun çocuğu ikna etmeye çalışarak almadığı, diğer taraftan anne ve babaların bir kısmının ise, oyuncak ve kıyafeti aldığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Okul öncesi dönem, Oyuncak, Kıyafet, Anne ve baba.*

⁷⁴⁷ Prof. Dr., ftezel68@gmail.com

⁷⁴⁸ Dr. Öğrt. Üyesi, Bayburt Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Çocuk Gelişimi Programı, Bayburt., ctutkun@bayburt.edu.tr

EĞİTİM ÖRGÜTLERİNDE ÖRGÜTSEL GÜÇ VE PSİKOLOJİK SERMAYE

Nejat İRA⁷⁴⁹, Seval BULUT⁷⁵⁰

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, okul yöneticinin kullandıkları güç kaynakları ile eğitim sisteminde en önemli yere sahip olan öğretmenlerin psikolojik sermaye düzeylerinin tespit edilmesi ve alan yazınlarında yer bulan bu iki kavramın arasındaki ilişkinin olup olmadığını öğretmen görüşlerine dayanarak belirlenmesidir. Çalışmada, örgütsel güç kaynaklarından olan zorlayıcı güç, yasal güç, uzmanlık gücü, ödül gücü ve karizmatik güç tipleri ile psikolojik sermayenin boyutları olan iyimserlik, umut, psikolojik dayanıklılık ve öz yeterlilik kavramları üzerinde çalışılmıştır. Bu çalışmada, eğitim örgütlerinde, örgütsel güç kaynakları ile psikolojik sermaye ilişkisi üzerinde durulmuştur. Bu konuyla ilgili olarak alan yazınları taranıp, yapılan araştırmalar incelendiğinde, örgütlerde kullanılan güç ve güç türlerinin işgörenlerin psikolojik sermayeleri olan iyimserlik, umut, psikolojik dayanıklılık ve öz yeterlilik boyutları üzerinde etkili olabileceği söylenebilir. Bu çalışma, okul yöneticisi ve öğretmenlerin eğitim sistemindeki yeri ve öğretmenlerin kişisel gelişiminin sağlanması açısından önem taşımaktadır.

Araştırmanın örneklemini, 2018-2019 eğitim öğretim yılında, Çanakkale ili Merkez İlçesinde Çanakkale İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı okullarda görev yapan, 460 öğretmen oluşturacaktır. Araştırmada, betimsel tarama modeli kullanılacaktır. Araştırma örneklemini seçiminde, okulların buldukları mahallelerin nüfus durumları göz önünde bulundurulmuş ve örneklem bu bilgilerden yararlanılarak oluşturulmuştur. Araştırma verileri toplanmasında, “Okullarda Örgütsel Güç Kaynağı”, “Psikolojik Sermaye” ve öğretmenlerin demografik özelliklerini içeren “Kişisel Bilgi Formu” kullanılacaktır. Anket verileri, SPSS 15.0 programı kullanılarak değerlendirilecektir.

daha sonra sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Psikolojik Sermaye, Örgütsel Güç, Yönetici, Öğretmen*

⁷⁴⁹ Doç.Dr., nejat.ira@gmail.com

⁷⁵⁰ Lisansüstü Öğrencisi vd., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı, Merkez/ÇANAKKALE, sbulut1790@gmail.com

GELECEĞİN LİDERLERİ NASIL YETİŞTİRİLİR? ÖZEL YETENEKLİLERDE BECERİ EĞİTİMİ PROGRAMININ VE UYGULAMASININ GELİŞTİRİLMESİ, ETKİLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Çiğdem ŞAHİN⁷⁵¹

ÖZET

Nitelikli insan gücünü sağlayarak hem bireyin hem de toplumun refahının sağlanmasında eğitim kurumlarının kalitesi önemli bir yere sahiptir. 2014-2018 dönemini kapsayan Onuncu Kalkınma Planı (2013), ülkemizin 2023 hedefleri doğrultusunda toplumumuzu yüksek refah düzeyine ulaştırma yolunda önemli bir adımdır. Bu planda eğitimin kalitesinin yükseltilmesi, öğrenme ortamlarının ve niteliğinin artırılması, öğretmen yetiştirme ve geliştirme sisteminin yeterliklerini esas alarak yeniden yapılandırılması gibi kararlarla, eğitim ve istihdam ilişkisinin güçlendirilmesine yönelik mekanizmaların etkinliğinin artırılması gerektiği belirtilmiştir. Proje tabanlı bir eğitim kurumu olan Bilim ve Sanat Merkezleri'nde öğrenciler uzmanlaşma sürecinde geliştirdikleri modeller, programlar veya yenilikçi yaklaşımlarla farklı disiplinlerde ve/veya disiplinler arası çalışmalarda yer alırlar. Bu zorlu süreçte, ulusal ve uluslararası alanda öne çıkabilmek için hem 21. Yüzyıl becerilerine hem de gerçek yaşamda ihtiyaç duyabilecekleri becerilerle donatılmaları gereklidir. Araştırmada elde edilen veriler, içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Yapılan gözlemler, değerlendirmeler ve ihtiyaç analizi sürecinde Bilim ve Sanat Merkezi öğrencilerinin bazı önemli becerilere sahip olmadıkları, ancak bu becerilerin kazandırılması yönünde hem kendileri ve ebeveynleri hem de öğretmenleri tarafından olumlu görüş bildirilmiştir. Bu noktadan hareketle, ulusal ve uluslararası özel yetenekliler eğitiminde Dünya'da en başarılı ülkelerin programları araştırılmış ve özel yetenekliler eğitim programları incelenmiştir. Bilim ve Sanat Merkezi eğitimine, proje geliştirme ve proje savunma süreçlerine, öğrencilerin gerçek yaşamlarına katkıda bulunacağı öngörülen beceriler tespit edilmiş ve bu beceriler için kazanım ve hedefler belirlenmiştir.

Araştırmada elde edilen veriler, içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Yapılan gözlemler, değerlendirmeler ve ihtiyaç analizi sürecinde Bilim ve Sanat Merkezi öğrencilerinin bazı önemli becerilere sahip olmadıkları, ancak bu becerilerin kazandırılması yönünde hem kendileri ve ebeveynleri hem de öğretmenleri tarafından olumlu görüş bildirilmiştir. Bu noktadan hareketle, ulusal ve uluslararası özel yetenekliler eğitiminde Dünya'da en başarılı ülkelerin programları araştırılmış ve özel yetenekliler eğitim programları incelenmiştir. Bilim ve Sanat Merkezi eğitimine, proje geliştirme ve proje savunma süreçlerine, öğrencilerin gerçek yaşamlarına katkıda bulunacağı öngörülen beceriler tespit edilmiş ve bu beceriler için kazanım ve hedefler belirlenmiştir. Beceri eğitimi programının, yaratıcı, çözümden yana, farkındalığı yüksek, bilimsel düşünen, değer anlayışı gelişmiş, iletişime açık bireyler yetiştireceği öngörülmektedir. Beceri Eğitimi Geliştirme Programının araştırmaya katılan tüm veliler tarafından gerekli ve önemli bulunduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonunda bu programın uygulanma sürecinin öğrenci, veli, müdür ve bakanlık tarafından denetlenmesinin yapılabilmesi için mobil araçlar için uygulama (aplikasyon) geliştirilmiştir. BEDU (Beceri Eğitimi Programı Değerlendirme Uygulaması) programı, kazanımların takibi ve öğretimsel denetim amacıyla hazırlanmıştır.

Sonuçlar daha sonra eklenecektir.

Anahtar Kelimeler: Liderlik, Özel yetenekliler, Beceri Eğitimi, Denetim

⁷⁵¹ Dr., cigdem.cigdem@yahoo.com

STEM EĞİTİMİNİN ÖNEMLİ BİR HALKASI STEM HAKKINDA NE DÜŞÜNÜYOR?

Tuğra KARADEMİR COŞKUN⁷⁵², Burcu YILMAZ⁷⁵³, Turgay ALAKURT⁷⁵⁴

ÖZET

Bu araştırmada amaçlanan STEM eğitiminin önemli bir halkasını oluşturan Bilişim Teknolojileri öğretmenlerinin STEM konusundaki görüşlerini SWOT analizi ile dört ana tema altında belirlemektedir. Bu çalışma STEM eğitiminin uygulanabilirliği, etkililiği ve sürdürülebilirliğinin okullarda sağlanması için önemli paydaş olan Bilişim teknolojileri öğretmenlerinin STEM eğitimi konusundaki konumunu belirleme ve ilerleyen dönemlere yönelik stratejik bir yol haritası çizme açısından önem taşımaktadır. Araştırma sonucunda elde edilen matris araştırmacılara ilerleyen dönemlerde STEM eğitime yönelik müfredat hazırlama ve okullara entegre etme konusunda veri sağlayabilir. Araştırma ulusal bir toplantı için bir araya gelen seksen bir ilden seksen altı Bilişim Teknolojileri öğretmenin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim yöntemi ile desenlemiştir. Veriler uzmanlar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla odak grup görüşmesi yolu ile toplanmıştır

Araştırma ulusal bir toplantı için bir araya gelen seksen bir ilden seksen altı Bilişim Teknolojileri öğretmenin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim yöntemi ile desenlemiştir. Veriler uzmanlar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla odak grup görüşmesi yolu ile toplanmıştır. Odak grup görüşmesi sürecinde görüşmeler ses kaydına ve duygu ifadeleri ise bir raportör tarafından kayıt altına alınmıştır. Elde edilen veriler güçlü yanlar, zayıf yanlar, fırsatlar ve tehditler olmak üzere dört ana tema altında içerik analizine tabii tutulmuştur. Tekrarlanan temalar için Miles ve Huberman'ın geliştirdiği formül ile güvenilirlik hesaplamaları gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sonucunda ise Bilişim Teknolojileri öğretmenleri gözünden 'STEM SWOT analizi matrisi' ortaya koyulmuştur.

Daha sonra sunulacaktır

Anahtar Kelimeler: *STEM, Bilişim Teknolojileri Öğretmeni, SWOT analiz*

⁷⁵² Dr., tkarademir@sinop.edu.tr

⁷⁵³ Öğretmen, Bilişim Teknolojileri Eğitimcileri Derneği, burcuyilmaz.mail@gmail.com

⁷⁵⁴ Dr. Öğrt. Üyesi, Dumlupınar Üniversitesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Ana Bilim Dalı, Kütahya, Talakurt@gmail.com

EĞİTİM FAKÜLTELERİNDE UYGULANMAYA BAŞLANAN YENİ PROGRAMLARIN ÖĞRETMEN EĞİTİMİNE KATKISI

AYHAN AYDIN⁷⁵⁵

ÖZET

Problem Durumu

YÖK 2018-2019 Eğitim öğretim yılından başlamak üzere eğitim fakültelerinde uygulanmakta olan programların sadeleştirme ve çeşitlendirme gerekçesi ile yeniden yapılandırılmıştır. Esasen söz konusu değişikliğin çalıştaylar, sempozyumlar ve kongreler gibi bilimsel etkinlikler yoluyla değil; doğrudan ve merkezi bir yönetim anlayışı ile YÖK tarafından yapılması, eğitimin doğası ve öğretmenlik mesleğinin niteliğine uygun mudur diye sorulması gerekmektedir. Çünkü özgün ve tematik eğitim fakülteleri yerine, geçmişte olduğu gibi (tek tip ve standart) fakülte yapısının korunduğu görülmektedir. Oysa Türkiye'nin öğretmen yetiştirmede branş düzeyinde uzmanlaşma anlayışı üzerine kurulu yeni ve çeşitlilik gösteren bir fakülte modeline ihtiyacı vardır. Buna göre örneğin; rehberlik ya da özel eğitim alanında uzmanlaşmış özellikle bu alanlarda uzman yetiştiren fakülteler oluşturulabileceği gibi bazı eğitim fakülteleri de münhatsan sadece matematik ve fen alanlarında uzmanlaşabilirler. Öte yandan genel kültür, öğretmenlik meslek bilgisi ve alan bilgisi kategorilerinde toplanan derslerin ders saati kredi dağılımı acaba hangi amaç ve ilkeler esas alınarak yapılandırılabilir? Bu bağlamda teorik ve uygulamalı ders dağılımındaki dengeler hangi ilke ve hedefler esas alınarak düzenlenebilir? Özetle bu bildiriye YÖK tarafından uygulanan son program yapısının öğretmen yetiştirmenin nitelik ve anlamı açısından doğruluğu tartışılmaktadır. Bu bağlamda bazı derslerin birleştirilerek programdan kaldırılması kadar genel kültür derslerinin göreceli olarak ağırlığının azaltılması düşündürücüdür. Ayrıca teori uygulama dengesinin sağlanması yönünde eğitim kamuoyunda yaşanmakta olan eleştirilerin yeni bileşenler kazanarak gündemdeki yerini koruyacağı anlaşılmaktadır.

YÖNTEM

Araştırmada belge incelemesine dayalı olarak betimsel analiz çalışması yapılmıştır. Çalışmada mevcut kayıt ve belgelerin incelenmesine dayalı veri toplamaya doküman incelemesi adı verilir. Doküman incelemesi, araştırılması amaçlanan olay veya olgular hakkında bilgi içeren materyallerin analizini kapsamaktadır.

Anahtar Kelimeler: YÖK, Eğitim Fakültesi, Öğretmen Yetiştirme

⁷⁵⁵ Prof. Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi,

GAZİANTEP İLİNDE KAMU KURUMLARININ ÇALIŞAN ÇOCUKLARLA İLGİLİ UYGULAMALARI

Güldeniz ARBAŞ⁷⁵⁶, Zeynep TEZEL⁷⁵⁷

ÖZET

Bu çalışmada “Gaziantep İlinde Kamu Kurumlarının Çalışan Çocuklarla İlgili Uygulamaları” belirlenmeye çalışılmış ve bu amaçla ildeki 6 farklı kamu kurumunun ilgili yetkilileri ile yüz yüze görüşmeler yapılmış, görüşme öncesinde çalışmanın amacı belirtilerek sonuçların sadece bilimsel amaçlı olarak kullanılacağına dair her görüşmeciden sözlü onam alınmıştır. Araştırmanın verileri “Nitel Araştırma Yöntemlerinden Yarı Yapılandırılmış” görüşme tekniği ile araştırmacılar tarafından hazırlanan soru formu kullanılarak elde edilmiştir.

Kurumlardan alınan bilgilere göre; çalışan çocuklarla ilgili çeşitli projeler geliştirdikleri ve bu projelerde diğer kurumlarla iş birliği içerisinde girerek çocukların okula devam etmelerini sağlayarak topluma kazandırmak amaçlı yürüttüklerini ifade etmişlerdir. Başka bir kurum; çalışan çocuklarda suça sürüklenmiş var ise suçun önlenmesi, işlenen suçun ise aydınlatılması ve ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda gerekli adli işlem yapılarak ailesi, çocuk esirgeme kurumu, sosyal hizmetler ve/veya Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü ile irtibat kurarak gerekli işlemlerin yapıldığını belirtmişlerdir.

Bu çalışmada “Gaziantep İlinde Kamu Kurumlarının Çalışan Çocuklarla İlgili Uygulamaları” belirlenmeye çalışılmış ve bu amaçla ildeki 6 farklı kamu kurumunun ilgili yetkilileri ile yüz yüze görüşmeler yapılmış, görüşme öncesinde çalışmanın amacı belirtilerek sonuçların sadece bilimsel amaçlı olarak kullanılacağına dair her görüşmeciden sözlü onam alınmıştır. Araştırmanın verileri “Nitel Araştırma Yöntemlerinden Yarı Yapılandırılmış” görüşme tekniği ile araştırmacılar tarafından hazırlanan soru formu kullanılarak elde edilmiştir.

Sonra Sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Çocuk, Çalışan Çocuk, Risk Altındaki Çocuk, Göç, Yoksulluk*

⁷⁵⁶ Öğretmen, guldenizarbas@gmail.com

⁷⁵⁷ Prof. Dr., Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Öğretim Üyesi, Sosyal Hizmetler Ana Bilim Dalı Kırıkkale, tezelzeynep@yahoo.com

THE EDUCATIONAL PROBLEMS OF FOREIGN STUDENTS

Riyad SHAB⁷⁵⁸, Rajha M. SHEHAB⁷⁵⁹, Yousif M. SHIHAB⁷⁶⁰

ÖZET

The foreign students need to manage their carrier as scholarship from their country. The higher education institutes have provided rapid developments in Turkey. They prefer getting the high education from Turkey because of the similarity of the culture and the near of their rezones to Turkey and the level of the life is very near to the level of life in their country. The aim of this study is getting the investigation and provides the solutions about the problems which are facing the foreign students before getting the acceptance for entering the university after entering the university. The problems before entering the university and the problems after attending the university have been researched. Even before coming to Turkey the students have to get academic acceptance before getting the VIZA. To be able to get the acceptances he or she should attend by himself or herself for getting the acceptance from university. This is huge problem because he or she works in governmental jobs, so he or she needs the permission for coming to Turkey and getting the scholarship from his or her government. So the most of the foreign student suffer from the presser from the period procedures so they follow different ways to reach to this target or suffer from falling under the extortion and corruption of many companies.

The second problem which exists is after getting acceptance, is dealing with the problems of language of students because there are two directions either in Turkish or in English. Because this problem is not specified in acceptance most students will suffer from repeating the Couse of language either in Turkish or in English.

The specification of field or subject of study may be another problem because the lack of identity of fields or subjects which the foreigner who is coming for are not identical.

Here the data about the foreign student of universities and the institutes has been collected. The statistical assessments for the problems of foreigner student observed for many years to be able to specify the problems and get the correct way to choice the measurements of performances and the successes of student has been obtained by means of their competitions with Turkish students. The charters have been drawn and statically information has added as well.

Finally the results have been specified according to the activities and integration of the foreign students and many recommendations has been given. The most important solution can be obtained by setting up strong network for getting conditional acceptance on online system. Secondly for establishing link for being in reservoir for foreign student to make these procedures easier and more accessible would be necessary. Thirdly, signing the contracts with another universities and establish representative institutions in and outside Turkey for make these process more easy to reach the foreign students to get reliable registration. By giving the information to the ambassadors about these registrations procedures to make the getting Visa easier for students would be provided. If these steps carried out correctly, the financial benefits would be income which supports the

⁷⁵⁸ Asst. Assoc. Dr., SS, rishihab@gmail.com

⁷⁵⁹ Instructor, Baghdad Technical Un'iversity, alrazak2008@gmail.com

⁷⁶⁰ Arş. Gör., Gazi University, ymsh50@gmail.com

economy of Turkey. For instance the Turkish economy gained 8 million dollar for one year (between 2012 and 2013). The conditions of foreign can be recovered by improving the skills of the staff that's getting the responsibility for working with foreigners affaires in universities.

Anahtar Kelimeler: *Educational Problem, foreign Students, specification of field, Turkish economy.*

THE IMPORTANCE OF MAKING PRACTICE FOR VOCATIONAL HIGH SCHOOLS IN REAL COURT INSTEAD OF VIRTUAL COURT IN IRAQ

Yousif M. SHIHAB⁷⁶¹, Riyad SIHAB⁷⁶², Rajha M.SHEHAB⁷⁶³

ÖZET

Although, Iraq's Technical and Vocational Education and Training (TVET) sector is governmental, it occupy vital sub sector of Iraq's education system, with funding from the European Union. "Reforming technical and vocational education and training (TVET) in Iraq" is an ambitious and comprehensive project that aims to enhance the role of TVET in Iraq's economic Iraq's Technical and Vocational Education and Training (TVET) sector. The most important subsector of Iraq's education system of Justice, which have funding from the European Union, is educational Justice. "Reforming technical and vocational education and training in Iraq" is an ambitious and comprehensive project that aims to enhance the role of TVET in Iraq's economic development by increasing the competitiveness and relevance of TVET in line with international standards. Currently, the student of law has faced some obstacles in training in the court because a lot of issues and lawsuit which should consider and find solutions still unsolved, so a lot of courts did not receiving students of law are not ready to supervise.

This study around this issue which is dealing with and conducting whole dimensions, solutions alternatives methods, student' views, actually. So the issue led to unemployment getting increasing around the country.

In fact, One of Iraq's main development challenges is youth unemployment, currently at around 50% for ages 17 to 29. A large number of Iraqi's youth are seeking jobs in the public sector, but the government sector has limited capacity for creation new jobs and there are restricted numbers of available career position. The public sector is no longer a viable for employment option. Instead, Iraq has to get choice to depend on the private sector to be the nation's main employer. The data of pervious affair of Justus has compared between the results of making practice by going to the courts and observe the real stages and the student who did not attend the court. So the charters have added to be interrupting the career of the students.

Finally, to address this problem, the Government of Iraq has adopted several national policies encouraging the Technical Vocational Education Training sector to provide relevant technical skills. Because the huge amount of issues which still waiting for looking up. The suggestions have been given with respect to condition of security which could not be provided by government. The universities try to full of this lack by creating virtually courts which would not be practical as much as the courts.

Anahtar Kelimeler: *Education of Justices, employment, practice of Justus, virtually court.*

⁷⁶¹ Expert, SS, ymsh50@yahoo.co.uk

⁷⁶² Associate Professor., Afyon Kocatepe University, rishihab@gmail.com

⁷⁶³ Öğretim Görevlisi, Baghdad Technical University, alrazak2008@gmail.com

TEACHING IN AN INTERCONNECTED WORLD

Daniela Roxana ANDRON⁷⁶⁴, Maria Cristina POPA⁷⁶⁵

ÖZET

The paper presents the results of a research in progress on the need of debating and sharing ideas for the professional and personal development of teachers. Being a teacher means facing challenges that might be considerably different in various countries but the focus of teachers all over the world is becoming aware of current perspectives on children and childhood, while developing a critical relationship with the content of education and continuously curving their attitudes. Recent studies reveal that the impetus for change in Education is energetic and powerful. This new findings call for a new perspective on teacher training, raising new questions on how should the next generation of teachers be trained. Children need new skills, considered vital to adapt to a world in constant change. Teachers are forced by the pressure of the rising volume of information and by the rapid changes to adapt and to question paradigm shifts. Facing this challenging professional context, teachers need a continuous and deeper collaboration and the present paper aims to prove that important directions for such collaboration might be strengthening the community of the teachers who care, changing perspectives, discussing about universal education in the context of current changes in the evolution of children, providing moments of reflection on the teacher's mission in the future, endorsing both teacher and student action through authentic feedback for a better joined path and sharing knowledge.

The research is done through systematic literature review. First, we define the issue of teaching in an interconnected world and the concepts and theories regarding the phenomena. Second, a large inquiry of published literature on a topic is presented. Third, we summarize critical points of current knowledge about how should the next generation of teachers be trained and suggests next steps in addressing it having in view a concrete example of an international conference that gathers teachers all over the world.

In progress

Anahtar Kelimeler: *teacher network, teaching challenges, new paradigm*

⁷⁶⁴ Associate Professor., SS, daniela.andron@ulbsibiu.ro

⁷⁶⁵ Asst. Assoc. Dr., University Lucian Blaga of Sibiu, mariacristina.popa@ulbsibiu.ro

AZERBAJCAN'DAKİ ÖĞRENCİ GENÇLİĞİNİN BİLİŞSEL AKTİVİTELERİNİN SOSYAL SORUNLARI (SOSYOLOJİK ANALİZ)

Yagut ALİYEVA⁷⁶⁶, Sevinc ALİYEVA⁷⁶⁷, Pınar VATANDAŞ⁷⁶⁸

ÖZET

Azerbaycan eğitim sisteminin, özellikle öğrencilerin küreselleşen dünyada ekonomi, yönetim, sosyal ve toplumun diğer alanlarında meydana gelen değişikliklere adaptasyonu sorunu, büyük önem arz etmektedir. Bununla ilgili, biz somut sosyolojik araştırma yaptık ve çağdaş Azerbaycan'ın eğitim sisteminde birikmiş bir takım çelişkilerden ileri gelmiş sorunların, öğrenci gençlerin bilişsel aktivitesinin gelişiminin öğrenilmesinde sadece bazı sosyal konuların sosyolojik yönlerini seçmişiz.

Birinci gruba dahil olan sorunlar, toplumun ihtiyaçlarını ve modern sosyolojik yöntemler kullanılarak elde edilen geniş anlamlı olumlu ve olumsuz eğilimler ve güvenilir bilgilerdir. Mesele şu ki, eğitimin geliştirilmesi sivil toplumun ve hukuki devletin şekillendirme sistemine yerleşik olmalıdır. Bu durumda, yukarıda belirtilen eğitim sistemindeki çelişkilerin çözümü sivil toplumun sorunlarının çözümüne bağlı olacaktır. Ve bu konuların çözümü sadece modern sosyoloji yöntemleri temelinde elde edilen güvenilir bilgilerle mümkündür. Bugün yukarıda bahsettiğimiz sorunları inceleyen bu sosyoloji alanı sivil toplum sosyolojisi olarak adlandırılmaktadır. İşte sosyoloji, özellikle de onu bilişsel-kritik işlevleri, sosyal sistemler ve kurumlar da dahil olmak üzere yüksek öğretim sisteminin çeşitli başarılarını ve yetersizliklerini ayarlamamızı sağlar.

Ancak, eğitim sorunlarının daha derin araştırmaları, özellikle yapısal elemanlarının davranışları, iç sorunları bakımından yapılarını koruyarak, onun çözümü için pratik tavsiyelerin hazırlanması, gençlerin sosyal ve mesleki doğrultusu dinamiğini daima müşahade altında bulundurması, yüksek okulların mezunlarının yaşam planlarının incelenmesi, onların refahlarını ve sonraki ilerlemelerini belirleme biçimleri, ancak eğitim sosyolojisinin yöntemleri ve işlevlerinin sürekli izlenmesiyle mümkündür.

Araştırmamız yapılan ikinci grubun sorunları öğrenci gençlerin eğitim ve sosyo-politik, sosyo-ekonomik hayatın mevcut ihtiyaçları arasındaki çelişkilerle ilgili konular dahildir. Sorunun bu yönü ile ilgili olarak, bunu söyleye biliriz ki, şu anda bilinçli bilgiye dayalı gelecek ihtisasının elde edilmesi yönünde kimliğini eğitimde özgür ifade etme, kendini kanıtlaya bileceği ortamı yaratmak yerine, o, bu veya onu zorlayan eleştirilerle karşılaşır. Bu durum ani bir olumlu etki yaratabilir, ancak aynı zamanda genel oluşum sürecini de olumsuz etkileyebilir. Ayrıca, böyle bir durum öğrencinin aktif yaşam tarzındaki konumunun oluşmasına çok zararlı belli klişeleri (kalıplaşmış olan düşünceler) takip eden faktördür. Görüldüğü gibi, öğrencinin bilişsel aktivitelerinin gelişimi alanındaki eğitimi üniversite bölümlerinin yeniden yapılandırılmasıyla her bir öğrencinin yaratıcı becerilerinin gelişmesine geniş mekan imkanlarının sunulmasından başlanmalıdır. Bu temelden, yetişen gençler tamamen sosyal olarak aktif bir kişi olarak yetişmiş olur.

⁷⁶⁶ Doç.Dr., SS, yagut_family@mail.ru

⁷⁶⁷ Dr., Bakü Devlet Üniversitesi, Sosyal Bilimler ve Psikoloji Fakültesi, Sosyoloji Bölüm, Azerbaycan Cumhuriyeti, BAKÜ, yagut.aliyeva@gmail.com

⁷⁶⁸ Lisansüstü Öğrencisi vd., Atatürk Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Yönetim ve Organizasyon Ana bilim dalı, ERZURUM, pvyildirim25@hotmail.com

Çalışmada ana kaynaklar Azeri ve yabancı bilim insanlarının eserleridir. Monografik yayınlar, basın, devlet istatistikleri ve gayri resmi kaynaklar değerlendirilmiştir. Çalışmanın çeşitli aşamalarında bilimsel anlayışın temel teknikleri dahil sistem analizi ve sentez yöntemleri kullanılmıştır. 2000-2018 yıllarında yapılan çokkademeli somut sosyolojik araştırma malzemeleri analiz edilmiştir.

Kullanılan sosyolojik yöntemler arasında anket, gözlem ve belgesel analiz sayılabilir. Hâlihazırda Azerbaycan da uygulanmakta olan mevcut eğitim sistemi, demokrasideki gelişmelere paralel olarak yenilenmektedir. Bu yenilenme, Ülkenin eğitim sistemindeki demokratikleşmeye yönelik içeriğin, uygulamadan asıl yapılacağına ilişkin yol ve yöntemlerin gösterilmesini de gerekli kılmaktadır. Bütün Dünya da olduğu gibi, Azerbaycan eğitim sisteminin modernleştirilmesi sürecinde, insanı merkeze alan (hümanist), insan ve toplum sevgisini ön plana çıkaran (hümanitarist) ve evrensel değerlere önem veren (beynelminel) bazı eğilimlerin ön plana çıktığı gözlemlenmektedir.

Eğitim sürecinde Hümanistleşme; eğitimin içeriğine hümanist değerlerin dâhil edilmesi demektir. Yani eğitimi öyle bir sürece çevirmek gerekiyor ki; bireylerin gelişim sürecinde eğitim, onların evrensel değerlerle donanmış, manevi yönlerini de ihmal etmeyen, yabancılaşma sorununu ortadan kaldıran ahenkli bir yapıya bürünsün.

Eğitim sürecinde Hümaniterleştirme; insan medeniyetinin yarattığı kültüre ait maddi ve manevi unsurların bireyin kişiliğinde toplanması anlamına gelmektedir. Buradan hareketle şöyle bir sonuca ulaşabiliriz: Sovyet eğitim sisteminde, toplumsal değişikliklerin ana kaynağı olarak, toplumsal gelişim ve değişimleri açıklandığı, Sosyal-insani (humaniter) bilgiye yeteri kadar yer ayrıldığı görülmektedir. Eğitimin evrenselleşmesi ise; öğretim programlarının içeriğinin değiştirilmesinde, uluslararası bilgi değişimini ve uluslararası işbirliğini gerektirmektedir.

Bu hedefe ulaşma esas olarak uzman eğitiminin demokratikleşmesinin geliştirilmesi ve derinleştirilmesi ile ilgilidir. Her şeyden önce, demokrasi ve yüksek öğretim kurumu çalışanlarının özgürlükleri konusunda çalışmalar yapmamız, politik ve devlet görevlilerinin çalışmalarını gündeme getirmemiz gerektiğini düşünüyoruz. Eğitim sürecinin demokratikleşmesi bir takım tedbirlerin uygulanması ile gerçekleştirilir, özellikle de: okulda ki derslerin yoğunluğunun azaltılması, öğrencilerin serbest çalışmalarının artırılması, öğrencilerin eğitim alacakları bölümleri seçerken özgür olmaları ve öğretmenlerin görevlerini icra ederken de yine özgür olmalarını sağlamamız gerekir, eğitim sürecinde derslerde problemleri konuların işlenmesi, tartışmalar yapılması, eğitimin bireyselleştirilmesi, eğitimde yeni esnek biçimlerin kullanılması, bireysel eğitim programlarının uygulanması, seçmeli derslerin geliştirilmesi, iktisat üzere sınıf arası araştırmalar ve tez konuları seçiminin demokratikleştirilmesi, ders ve soyut çalışmalar, öğrenci bilimsel raporları, akademik (bilimsel) derneklerin faaliyetleri, öğrencilerin belirli eğitimleri almaları metodolojik ve diğer mikrososyolojik çalışmalara katılımını sağlamak vb.

Ayrıca, eğitim sisteminin, özellikle de yükseköğretimin yeni bir iş planına geçişi görülmektedir. Buradaki amaç, öğretim sürecinin ve organizasyonun karakterini, öğrencilerin diğer yaşam alanlarının, çalışma koşullarını değiştirmektir. Bu, öğrencilerin çoğunun kendi kendine yeterlilik kazanmasına izin verir.

Bu değişikliklerin belirli bir başlangıcı olarak, şunları sıralayabiliriz: sunabiliriz:

- Eğitim Yasasına uygun olarak devlet garantilerinin sıkı bir şekilde uygulanması;
- Hem devlet hem de birey tarafından eğitimsel kredi mekanizmalarının geliştirilmesi;
- Üniversitelerde sıkı bir eğitim dönemi süresinin reddedilmesi (şu konu Azerbaycanda Bolonya sürecinin kabulü ile uygulanmaktadır);

- Devlet ve Özel Öğretim Kurumlarından uzmanların yetiştirilmesi, çeşitli kaynaklardan burs verilmesi ve mezuniyet sonrası mezunların istihdamı;
- Üniversite, şehirler ve ülkeler arası öğrenci değişimi;
- Öğrenci gençlere iş vermeleri konusunda teşvik etmek için vergi mevzuatında değişiklikler yapmak vb.

Anahtar Kelimeler: *Eğitim, sosyal problemler, bilişsel aktivite, öğrenci gençliği.*

IMPORTANCE OF HUMAN MEDIATION IN THE USE OF TECHNOLOGY FOR FUTURISTIC LEARNING

Tara RATNAM⁷⁶⁹

ÖZET

Education and what it means has entered a new era. The technological imperative, which has increased the pace of social change exponentially, has created a dilemma for education in having to prepare students for an uncertain and unknown future. At the same time, technological advancement has ushered in new possibilities for addressing this dilemma with tools to promote futuristic agency based teaching that will enable students to become self-evolving learners ready to meet the contingencies of an unknown future. How successful are the virtual online courses that purport to prepare teachers and students for such change? This paper explores the new possibilities that online teacher education holds when compared to face to face teacher education in a 'Self Study' of a web based teacher learning experience. It has raised several questions for consideration:

- What is the nature of support teachers were provided in the online course?
- How did it help or hinder their development?
- What new possibilities does it have for teacher education compared to face to face teacher education?

Questions such as these are important for the present generation of educational practice and need investigation. This is because there is a danger that the inertia of traditional knowledge based teaching characterized by teacher monologue can easily transfer to teaching online. It is important to understand the potential possibilities digital modes of teaching hold, in order to push them to levels where it contributes to improved pedagogy beyond presenting content in a learner friendly way.

The data for this study is drawn from my participation in an online English for Special Purposes (ESP) course. The course materials, online interactions with the course coordinator, other course participants, online community of practitioners, face to face interactions with teacher colleagues in an informal Teacher Development Group, and my reflective journal form the sources of data. These are analyzed inductively to respond to the questions posed by this study.

The findings show that while the structure of the course enhanced teacher self regulation, furthering its potential for democratic spaces of dialogue to promote the development of teacher learners' agency need further attention. These issues will be discussed in the paper to deepen our understanding of the nature of interface between digital tools and human mediation that can optimally support teachers and students to become self-evolving learners.

Anahtar Kelimeler: *technology; human mediation; futuristic learning*

⁷⁶⁹ Dr., SS, tararatnam@gmail.com

THE DYNAMIC LINK BETWEEN EDUCATIONAL LEADERSHIP, SCHOOL REFORM AND TEACHER LEARNING FOR CHANGE: LESSONS FROM AN INDIAN EXPERIENCE

Tara RATNAM⁷⁷⁰

ÖZET

Researchers have found that school leadership, the Principal in particular, is a crucial element in promoting and sustaining the conditions essential for instructional improvement. In India, educational leadership as a central theme in the conversation about improving the quality of school education is a recent phenomenon. Therefore, there is much to understand about how to enable Head Teachers to develop the ability to sustain school reform and support teacher learning and change. In my presentation, I will illuminate the dynamics of this interaction between educational leadership and teacher learning for change as it unfolded in the specific context of a collaborative school reform initiative to glean insights for the nature of support school leaders need in sustaining teacher change for school improvement. This study investigates the questions:

How did the Head Teacher in this particular study promote or inhibit teacher learning and change?

What do we understand from this about the nature of support Head Teachers need to fulfill the transformative goals of school improvement and teacher learning?

This situated study, uses Vygotsky's cultural historical perspective as its theoretical framework. This perspective, which looks at human action within the developing social situation, facilitates an understanding of the actors: the head teacher, teachers and the collaborating external resource persons, as they navigate the constraints posed by their diverse interests, sometimes compatible and at other times irreconcilable, within the emergent social circumstances.

The data for this qualitative ethnographically oriented case study is drawn from multiple sources between 2009 and 2013 when the curriculum initiative was in progress. The data are analysed using an analytic induction approach.

The findings show how contextual constraints and resources drive development in different ways, not just of the teachers, but also of the social situation of curriculum reform initiative itself. While the contextual dynamics opened opportunities for teacher learning in the first year of the program, things took a different turn owing to developing sociocurricular constraints and brought a premature closure to the whole initiative. What this means in terms of providing meaningful support for teacher learning and curricular change will form part of the discussion.

Anahtar Kelimeler: *School Leadership, reform, teacher learning*

⁷⁷⁰ Dr., SS, tararatnam@gmail.com

TEACHER LEADERSHIP: CONCEPTS AND IMPLICATIONS IN THE FRENCH CONTEXT

Marie-Christine DEYRICH⁷⁷¹

ÖZET

The notion of leadership, present in Anglo-Saxon countries since the "school effectiveness" movement, has influenced government policy and school practices from the late 1990s to today around the world. Literature related to the internationalization process brings to light the resulting high impact of homogenisation on research and practice in higher education and in teacher training. Accordingly, this suggests that there is a shared understanding of educational issues and concepts internationally. In terms of leadership, this explains to a certain extent the move towards reforms following large-scale national or international surveys, to new needs in training for executives in the educational system or to the large amount of scientific publications on the theme. However, we would argue that notions such as teacher leadership do not seem to follow this pattern in the same way worldwide.

Our comparative presentation will first provide a brief overview of key concepts generally debated in the vast literature in English on the subject before launching into an exploration of French educational research, policies and programmes for teacher education. We seek to identify issues around possible points of convergence and the extent of such convergence in the light of recent institutional developments in teacher education in France. This appraisal will be used as a basis to clarify when and how the conceptual framework of "teacher leadership" has been interpreted and adapted in the context of teacher education in France. The corpus will include institutional documents covering several periods to try to figure out the impact of ongoing system reforms.

The research method will be based on a comparative approach in the review of the literature and of institutional documents. Key concepts and their contextual interpretations will be identified and compared. Critical discourse analysis will be used to situate convergences and results will be refined using elements from the linguistic theory of enunciative operations.

Presentation of the results will take place later.

Anahtar Kelimeler: *teacher leadership, teacher education, educational policy, French context*

⁷⁷¹ Professor Dr., SS, mc.deyrich@gmail.com

TEACHERS AS RESIDENT SCHOLARS

Paul MAGNUSON⁷⁷²

ÖZET

Once teachers begin their teaching careers, further professional development is often left to decontextualized conferences away from the job or the singular efforts of individual teachers within their own classrooms.

In response, some schools have begun creating their own research divisions within the school, as an extension of professional development. ACS and Eton College in England, St Andrew's Episcopal School in the United States, and the Leysin American School (LAS) in Switzerland all have mature models of research centers, based first and foremost on teacher scholarship.

The director of Educational Research at LAS has built a multi-tiered professional learning system with teacher-directed research, curriculum development, and product testing as a capstone experience. Twenty-five teachers have received school support to date, several of them more than once.

This is not a research paper, but rather a description of the structure one school has developed to support high school teachers in research, curriculum development, and product testing. Some examples of their work will be shared to best communicate the potential impact of high school level research centers, including: action research on standards based grading in a single math class which led to whole school adoption of standards based grading; and projects which supported the successful introduction of STEAM into the curriculum, including one course called Robot Gardeners and another called 3D Nautical Design.

Each individual project generally produces results - see past projects here: <https://www.las.ch/academic-services/laser/#ResidentScholars>.

As a whole, the research department, of which the resident scholars are a part, helps bolster an academic atmosphere and demonstrates concretely to students and faculty members that we as a school value life-long learning, no matter our position or age. If we don't model what we expect students to do, after all, we should hardly wonder if we fall short.

Anahtar Kelimeler: *research, professional development, innovation, leadership*

⁷⁷² Dr., SS, pmagnuson@las.ch

TEACHER MENTORS AS EDUCATIONAL LEADERS: QUALITY SUPERVISION TO IMPROVE SCHOOL PRACTICES (570 W)

Juanjo MENA⁷⁷³

ÖZET

Mentoring has become a cornerstone in student teachers' learning. School-based mentoring has been proved to enhance professional mastery, to give a supporting environment, provide shared vision, and to promote team learning (Kemmis, Heikkinen, Fransson, Aspfors, & Edwards-Groves, 2014).

Teacher mentors' supervisory endeavor promotes student teachers' professional development which contributes to increase human resource potential at schools. Therefore, mentors help to position schools as leading learning organizations (Senge, 1992).

The main objective of this study is to explore how mentors' work with student teachers to supervise their abilities as teachers as well as their leadership capacity. Both instructional and emotional support was given.

Two dyads of school mentors and student teachers (23 and 24 year-old) of a degree program in teacher education at the University of Salamanca, Spain, participated in this study (year 2017-2017). Their teaching lessons were video-recorded and transcribed. Analysis were conducted by using NVIVO 12.1

Our results show that mentors used instructional skills and emotional skills on a similar extent (83 discourse nodes, 46% for the first; and 97 nodes, 54% for the second).

The scholarly significance of this study lies on disclosing how mentoring supervision might lead to student teachers' engagement in meaningful experiences as well as to lead their energy towards achieving school objectives. Mentors' ability to school leadership might help to improve their teaching, however, its impact is limited by the school and school district' culture they work in (Thorton, 2014).

References

Senge, P. (1992). Mental models. *Planning Review*, 20(2), 4-44.

Kemmis, S., Heikkinen, H. L. T., Fransson, G., Aspfors, J., & Edwards-Groves, C. (2014). Mentoring of new teachers as a contested practice: Supervision, support and collaborative self-development. *Teaching and Teacher Education*, 43, 154–164. <http://doi.org/10.1016/j.tate.2014.07.001>

Thorton, K. (2014). Mentors as educational leaders and change agents. *International Journal of Mentoring and Coaching in Education*, 3 (1), 18-31, <https://doi.org/10.1108/IJMCE-07-2013-0038>

Anahtar Kelimeler: *Mentoring, Teacher, Quality*

⁷⁷³ Prof. Dr., juanjo_mena@usal.es

AR-GE BİRİMLERİNDE ÇALIŞAN YÖNETİCİ VE ÜYELERİN AR-GE BİRİMLERİNİN UYGULAMALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ (81 İL ÖRNEĞİ)

Nurettin KONAĞLI⁷⁷⁴, Mehmet Baki ÖZTÜRK⁷⁷⁵, Cemil KURT⁷⁷⁶

Problem Durumu:

Türk Milli Eğitim sisteminde 2008 yılından itibaren taşra teşkilatlarında Araştırma Geliştirme birimleri kurulmuştur. Kısa adı Ar-Ge olan birimler, yerelde bir takım uygulamalar yapmaktadır. Ar-Ge birimleri kuruluşundan itibaren Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığına bağlı olarak çalışmıştır. Bu anlamda strateji Geliştirme Başkanlığı bünyesinde bulunan daire başkanlıkları aracılığı ile Taşrada bulunan Ar-Ge birimlerine çeşitli görevler yükleyerek süreci yönetmiştir. Bunun yanında 2016 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığına Bağlı Ar-Ge, Kalite ve İzleme Daire Başkanlığı kurulmuştur. Böylece Milli Eğitim Bakanlığı Ar-Ge birimlerini Taşradan Bakanlık düzeyinde muhatabı olan Daire Başkanlığına bağlamıştır. Ar-Ge, araştırma yapma ve bilgi veya yeni bir ürün geliştirme veya yenilemeyi içerir. Bu noktada Ar-Ge, eğitimde yeni bir ürün geliştirmek veya mevcut bir ürünün daha etkin veya geliştirilerek üretilmesi amacıyla yürütülen etkinlikleri kapsar. Ar-Ge birimlerinde çalışan yönetici ve üyeler değişime öncülük etmesi beklenmektedir. Değişimin öncüleri veya eğitim elçileri olarak kabul edilebilecek Ar-Ge birimlerinde çalışan yöneticilerin ve üyelerin Ar-Ge birimindeki uygulamalara ilişkin görüşleri araştırılması gereken önemli bir konudur. Bu araştırma Ar-Ge birimlerinde çalışan yöneticilerin ve üyelerin uygulamalara ilişkin görüşleri hakkında Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı ile il Milli Eğitim Müdürlüklerinde Araştırma Geliştirme birimlerinde çalışan yönetici ve üyelerin görüşlerini belirlemeye yönelik nitel bir çalışmadır. Bu araştırmada temel amaca çözüm aramak için belirlenen sorular şunlardır:

1. Milli Eğitim Bakanlığı Ar-Ge, Kalite ve İzleme Daire Başkanlığı uygulamalarının “Yönetimi Geliştirme’ açısından uygunluğu nasıldır?
2. Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Ar-Ge Kalite ve İzleme Daire Başkanlığı uygulamalarının taşra teşkilatında yayılımı nasıldır?
3. Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı uygulamalarının yönetim sürecinde rasyonel karar vermeye katkısı nasıldır?
4. Ar-Ge, Kalite ve İzleme Daire Başkanlığının;
 - İl Ar-Ge birimleri arasında ‘Yenilikçi ve Yaratıcı Proje Yarışması’ başlatması
 - Eğitimde Kalite Yönetimi uygulamaları
 - İzleme Değerlendirme (Stratejik plan, Ar-Ge, istatistik çalışmaları vb.) uygulamaları hakkındaki görüşler nelerdir?

⁷⁷⁴ Uzman, MEB

⁷⁷⁵ Uzman, MEB, mehmetbakiozturk@gmail.com

⁷⁷⁶ Öğretmen, Sakarya Milli Eğitim Müdürlüğü, ckurt1968@hotmail.com

5. Bakanlığın ve İl Ar-Ge birimlerinin yapısına ilişkin görüşler nelerdir?

Araştırma Yöntemi ve Veri Analizi:

Araştırma, nitel bir çalışmadır. Araştırma Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Strateji Geliştirme Başkanlığı, Ar-Ge, Kalite ve İzleme Daire Başkanlığının yapmış olduğu Türkiye’de 81 il Strateji Geliştirme Birimi yöneticisi ve bu birimlerde çalışan üyelerle yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu amaçlı olarak seçilen 117 katılımcı oluşturmuştur. Araştırmacılar tarafından uzman görüşleri alınarak oluşturulan bilgi toplama aracı 2 ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm katılımcıların kişisel bilgilerini içermektedir. İkinci bölüm, nitel araştırmaya yönelik Ar-Ge, Kalite ve İzleme Daire Başkanlığı çalışmalarını değerlendirmeye yönelik 5 açık uçlu sorudan oluşmaktadır.

Nitel verilere ait açık uçlu formlar toplanıp görüşme metinleri incelenerek araştırma çerçevesini oluşturan temalarla bunlara ilişkin kodlar belirlenmiştir. Temaların ve kodların belirlenmesinden sonra elde edilen verilere ilişkin temalar ve kodlar oluşturulmuştur. Verilerin analizinde içerik çözümlemesi yapılmıştır. Elde edilen bulgular temalar üzerinden alt kategorilere ayrılmış ve bu alt kategorilere ait betimleme örnekleri oluşturulmuştur.

Bulgular ve Sonuçlar:

Katılımcıların nitel değerlendirmesinde;

1. Milli Eğitim Bakanlığı Ar-Ge, Kalite ve İzleme Daire Başkanlığı uygulamalarının “Yönetimi Geliştirme’ açısından uygunluğu nasıldır? “Yönetimi Geliştirmeye” yönelik Bakanlık Strateji Geliştirme Başkanlığının Ar-Ge süreçleri üzerinden yönetim anlayışının “Yenilikçi Yönetim Anlayışı” olarak değerlendirildiği, Ar- Ge birimince yürütülen uygulamaların takibinin yapıldığı, uygulamaların verimliliği artırdığı, kurumsal aidiyet, motivasyon ve kurum kültürüne katkı sağladığı bulunmuştur.
2. Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Ar-Ge Kalite ve İzleme Daire Başkanlığı uygulamalarının taşra teşkilatında yayılımı nasıldır?

Bakanlık Ar-Ge çalışmalarında işlevsel, katılımcı ve etkililik anlamında çok yetersiz kaldığı, Taşra teşkilatlarında yayılımın Merkez teşkilatına oranla daha az olduğu belirlenmiştir. Strateji Geliştirme Başkanlığının özellikle taşra teşkilatlarında yayılımı sağlamaya yönelik attığı adımların ileri düzeye taşınmasına Ar-Ge birimlerinde çalışan personelin uzmanlık yönelimi olacak şekilde konumlandırılmasının Ar-Ge birimlerinin işlevini daha da geliştireceği bulunmuştur.

Ar-Ge birimlerinin uygulamalarında genel olarak eğitimin her kademesinde etkili olduğu ancak; daha etkili olmasının yolunun işlevselliğini arttırması ile mümkün olduğunu saptanmıştır. Ar-Ge birimlerinin uygulamalarında bazı açılardan da yetersizliklerin de olduğu görülmüştür. Örneğin bazı illerde bu işe gönül vermiş birkaç kişi tarafından yürütülmesi gibi.

Ar-Ge birimlerinin uygulamalarının katılımcılık boyutuna ilişkin olarak, taşra teşkilatı ve merkez teşkilatı arasında sürekliliği ve sürdürülebilirliği besleyecek örgütsel iletişimin yeterli olmadığı bulunmuştur.

3. Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı uygulamalarının yönetim sürecinde rasyonel karar vermeye katkısı nasıldır?

Başkanlığın uygulamalarının karar verme süreçlerinde yeni ve yararlı çalışmaların sahiplenmesinde katkısı olduğu, yönetsel açıdan planlı ve akılcı adımların atılmasını sağladığı görülmüş, sonuç olarak Ar-Ge birimlerinin Bakanlığın rasyonel karar verme süreçlerine katkısının olduğu bulunmuştur.

4. Ar-Ge, Kalite ve İzleme Daire Başkanlığının;

- a. İl Ar-Ge birimleri arasında '**Yenilikçi ve Yaratıcı Proje Yarışması**' başlatması ile Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığının inovatif yaklaşımlar sunması ve yeni yaklaşımlara destek vermesi açısından yönetimi geliştirme görevini üstlendiğini gösterdiği tespit edilmiştir.
- b. Eğitimde Kalite Yönetimi uygulamaları bakımından, Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığının yönetimi geliştirmede dikey yönetim anlayışı yerine yatay yönetim anlayışını ön plana alan, destekleyen eylemsel süreçleri yönettiği belirlenmiştir.
- c. İzleme Değerlendirme (Stratejik plan, Ar-Ge, istatistik çalışmaları vb.) uygulamaları bakımından Ar-Ge yönetmeliğinin yetersiz ve ihtiyacı gidermediği, izleme-değerlendirme noktalarında standart çalışmalara ağırlık veren yönetim anlayışının olmadığı belirlenmiştir.

5. Bakanlığın ve İl Ar-Ge birimlerinin yapısına ilişkin görüşler nelerdir? Ar-Ge yönetici ve üyelerinin belirlenmesi süreci Ar-Ge birimlerinin yapısına ilişkin sorunlar içinde en çok öne çıkanı olmuştur. Ar-Ge üyelerinin norm kadroya alınmasının uygun olmayacağı görülmüştür. Buna göre; özlük haklarında bir iyileştirme yapılmadan gerçekleştirilecek bir norm uygulamasının olumsuz olacağı, Ar-Ge birimlerinin norm kadro verilmesi halinde yatma yerine dönüşeceği, norm kadroya geçecek kişilerin nitelik sorunu olması halinde dönüşü zor olacağı için görevlendirme sisteminin uygun olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Araştırma Geliştirme, Yönetici, Uygulamalar